Jisas Kandjiyebe Wopake

New Testament in the Kandawo language of Papua New Guinea

Jisas Kandjiyebe Wopake
New Testament in the Kandawo language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kandawo long Nuigini

copyright © 2012-2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

℗ 2012-2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kandawo

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
80f977cd-3a08-50fd-b6ee-9b3597c767cd

Contents

MATYU 1
MAK 76
LUK 121
JON 201
APOSEL 258
ROM 334
1 KORIN 372
2 KORIN 407
GALESIA 427
EPESUS 440
PILIPAI 451
KOLOSI 458
1 TESALONAIKA 465
2 TESALONAIKA 471
1 TIMOTI 475
2 TIMOTI 485
Taitus 492
Pilemon 497
Ibru 499
JEMS 525
1 PITA 534
2 PITA 544
1 JON 549
2 JON 558
3 JON 560
JUT 562
REPELESIN . . . 565

Matyu
Jisas kandjiyebe wopake Matyu boi

Jisas Krais gollye moi mal kandjine
(Luk 3.23-38)

1 Buk ge Jisas Krais gollye moi mal kandjine. Jisas moi ge gollye Depit moi. Alla Depit gollye ge Abraam moi.
2 Abraam wariye ge Aisak moi. Aisak wariye ge Jekop moi. Jekop wariye ge Juda ne, age kambono moi.
3 Juda wariye ge Peres ne, Sera soka mopill. Soka mane ge Tamar moi. Peres wariye ge Esron moi. Esron wariye ge Ram moi.
4 Ram wariye ge Aminadap moi. Aminadap wariye ge Nason moi. Nason wariye ge Salmon moi.
5 Salmon wariye ge Boas moi. Boas megama ge Raep moi. Boas wariye ge Obet moi. Obet megama ge Rut moi. Obet wariye ge Jesi moi.
6 Jesi wariye ge King Depit moi.
Depit wariye ge Solomon moi. Solomon megama moi ge asamoll woge Uria moi.
7 Solomon wariye ge Reoboam moi. Reoboam wariye ge Abia moi. Abia wariye ge Asa moi.
8 Asa wariye ge Jeosapat moi. Jeosapat wariye ge Jeoram moi. Jeoram wariye ge Usia moi.
9 Usia wariye ge Jotam moi. Jotam wariye ge Aas moi. Aas wariye ge Esekia moi.
10 Esekia wariye ge Manase moi. Manase wariye ge Emon moi. Emon wariye ge Josaia moi.
11 Josaia wariye ge Jeoiakin ne, age kambono moi. Kune ge dumo Babilon una wo kunda bolo Israel una to ipo Babilon wormaka kaye pamoi.
12 Babilon kaye pamolmaka Jeoiakin wariye ge Sealtiel moi. Sealtiel wariye ge Serubabel moi.
13 Serubabel wariye ge Abiut moi. Abiut wariye ge Eliakim moi. Eliakim wariye ge Asor moi.
14 Asor wariye ge Sadok moi. Sadok wariye ge Akim moi. Akim wariye ge Eliut moi.
15 Eliut wariye ge Eleasar moi. Eleasar wariye ge Matan moi. Matan wariye ge Jekop moi.
16 Jekop wariye ge Josep moi. Josep gamegama ge Maria moi. Maria Jisas kui, kandjiye dji ge Krais we dji.
17 Embe pai pille, Abraam asa molo po goi kune ge, alla po Depit moi kune ge, gollye 14 pela molo golo pi. Depit molo po goi kune ge, po kambono Israel er dumo Babilon po kaye pai kune ge, gollye 14 pela kambono molo golo pi. Er Babilon po kaye pa pumaka, iwa Krais moi kune ge, alla gollye 14 pela molo golo pi.

Ana Maria womba Jisas kui
(Luk 2.1-7)

18 Jisas Krais moi mal kandjiyebe ge embe mal paro. Jisas me Maria moi ge una embe dji, ni Josep boll bolo imbell we djimaka, soka ou aike napapill ba, una kani Maria womba mogi. Mogi ge God Murble wo djika Maria womba kumbe al moi.
19 Maria woge Josep moi ge une iwa wopake moi. Maria womba kumbe al moi ge Josep una kane djineke, Maria ngandjill golo djinda dje, une kiye dje kerno dje pi.
20 Josep nomane al embe mal paika une imina ou pai al oukumb kani. Iwa Kerman tau agelo ta dje worika wo embe dji, Josep, ni Depit unakiye moren, ni Maria boll bolo imboll dje yenmell ge kand nagopen. Une womba mogro ge God Murble dji pille une moglo moro. 21 Ana Maria womba kuya ge, yake pla po, God unakiye i yem woro, yenekne singare ke ye wanne ge une kere aunda. Ge pille, ni womba kandjiye yemben ge Jisas we djimben we dji.

22 Maria womba mogi ge, asa Iwa Kerman yeworika, propet kandja dji mal ge megiye toi. Propet pepa bolo embe dji,

23 Ye pillme! Ambo ta iwa boll aike napambell ba, womba moglo wariye kuya. Kandjiye Emanuel we djine we dji *(Aisaia 7.14)*

Ge me embe mal paro, God nono boll moro.
24 Josep ou pai ge kere po Iwa Kerman yene tau agelo kandja dji mal pille, Maria boll bolo ipill.
25 Soka ou aike pa nawane pupillka, wariye kui. Josep womba kandjiye yei ge Jisas we dji.

2

Ngambalne pai una womba Jisas kanbon dje woi

1 Kune ge king Erot distrik Judia kantau moika, dumo paknato Betlem we dji yei al ge Maria Jisas kui. Are ngambalne pai una yenekne makimbne al olpa pla woi al ge kere, er Jerusalem wo embe dji,
2 ana womba kui Juda una kingne moya we dji ge, womba nam kond moro ne? Kupill al kona olpa pla wondo al yene kandjipiye pai ge no kanpin. Une kandjiye amblo pla worbon dje wopin we dji.
3 Kambono kandja embe djimaka, king Erot nomane toika, Jerusalem una porapora para nomane aike toi.
4 Tomaka Erot djika opa gale awi una kerman ne, God lo beke awi una wo molmaka, Erot embe dji, God na iwa Krais dje worno wo na unakna i yem worda we dje pepa boi ge, dumo nam kond moya ne? dji.
5 Djika kambono embe dji, womba dumo Judia paknato

Betlem we dji yero al ge moya we dji. Propet pepa bolo embe dji,

6 Ye dumo Betlem una dumo Judia pakna mor ge, Judia dumo kerker pakna yero ge kandjine paro ba, ye kandjine naparo we djinj ba, ge man. Israel na unakna mor al, ye agane ta iwa kerman moya. Une ye kantau yenda we dje pepa embe boi we dji *(Maika 5.2)*

7 Kambono kandja embe djimaka, Erot kandja sigiye seke dje worika, ngambalne pai kambono wo moi. Molmaka, Erot ga dje pille embe dji, kam kandjip pai we djinj ge kune nam kaima er pla wo pai ne? dji. Djika kambono alla kandja wulle dje yem woro aumaka,

8 Erot embe dji, ye asamoll po Betlem womba moro al kuro wopake ye kanme! dji. Ye kani dal, er yem wo na moro al djineke, na are po womba kandjiye amblo pla worno we dji.

9 King kandja embe djika kambono pille er pi. Kam kandjip olpa pla woi al pai kani ge, kandjip ge yene asamoll po womba moi al numb ge, plato pai. 10 Kambono kam kandjip kanmaka, yenekne ellne tukne ge arngan yeika, wo kerman pi.

11 Ngambalne pai una er numog po kani, womba me Maria boll mopillka, kambono po gopne boglo, taimagaus pamolo, womba kandjiye amblo pla woro, wal iwi wal ge, gol ne, iko nuye mirang wopake yendo wal ne, wal garka do mirang wopake yendo wal ge iwo womba awi.

12 Awo, imina pa oukumb kanmaka, God wo embe dji, ye er yem Erot moro al napume! dji. Djika, kambono kond djell ta po er dumene al pi.

Josep game ne, wariye Jisas i er dumo Idjip pi

13 Ngambalne pai una ge er pumaka, Josep oukumb kani. Iwa Kerman tau agelo ta wo embe dji, iwa Erot, womba togoyo dje yendo. Ni agle! Womba ge, me boll i seke er dumo Idjip piye! dji. Ye po dumo Idjip molo pa pineke, are na djinaka, ye er yem wone we dji.

14 Djika imina pakna pika, Josep po wariye me boll dje i er dumo Idjip pi.

15 Idjip po molmaka iwa Erot ge goika, kambono alla er yem pi. Pi ge Iwa Kerman djika propet pepa bolo pagi mal ge megiye toi. Iwa Kerman yeworika Propet pepa bolo embe dji,

Na warna dumo Idjip moi ge, na djill er woi we dje pepa embe boi *(Osea 11.1)*

Erot djika una womba merke togoi

16 Ngambalne pai una er yem Erot moi al napumaka, Erot ga na kandja kende dje awi dje pille une kumbe mul kerawa yei. Womba moi kune ge nomane kerman pai una kandja asa dji mal Erot pille, ami una dje worika, kambono po dumo Betlem ne, dumo manda yei al po womba iwamba porapora togoi. Womba kognumb soka moi ne, iwamba kembis porapora moi ge togoi.

17 Womba togoi ge propet Jeremaia pepa asa boi ge megiye toi. Une pepa bolo embe dji,

18 Dumo Rama we dji yei al una kimb kallngane kerman yemoi. Ana Resel yene wombaye kambono goi ge, une kimb kallngane yendo. Una wo amblo ye wopake ye awi ba, womba golo keri, arngan yenda napai we dje pepa embe boi *(Jeremaia 31.15)*

Josep game boll womba Jisas dje i er yem woi

19 Josep po dumo Idjip molo pika iwa Erot goika, Josep pa oukumb kani. Iwa Kerman tau agelo ta wo embe dji,

20 womba togopon dje yei una, golo keri. Ni agle! womba me boll dje i er yem dumo Israel piye! dji.

21 Djika Josep aglo womba me boll dje i er dumo Israel pi.

22 Pika una embe dji, Erot wariye Arkelaus dumo Judia kantau moro we dji. Djimaka, Josep pille kand golo er Judia punda nayei. Une oukumb alla kani ge, God dje worika, une er distrik Galili pi.

23 Galili paknato Nasaret we dji yei al Josep po moi. Une po moi ge propet pepa asa boi mal ge megiye toi. Propet pepa bolo embe dji, iwa ge dumo Nasaret iwa moro, we djine we dji.

3

Jon nu pagle awi una kandja dje una awi

(Mak 1.9-11 ne, Luk 3.21-22)

1 Kune ge distrik Judia dumo wapra yei al Jon nu pagle awi iwa wo kandja dje awo embe dji,

2 God dumoye wopake kantau yenda kune ge ipon yero. Ye nomane ake tome! dji.

3 Asa propet Aisaia iwa ge pille pepa bolo embe dji,

Dumo wapra yei al iwa ta yau to embe djindo, Iwa Kerman wonda al ge, ye po amblo wopake ye, kond wonda al ge, yekun yeme! dji *(Aisaia 40.3)*

4 Jon moi ge une kogkamel ene konpakna beke woro, kogkau gakle kapirba kumbe

al tulo, djeg to, bi nuye boll
no wani.
5 Jerusalem una ne, Judia
una ne, Jodan kapa manda
moi una porapora, yenekne
dumene kere er Jon moi al
woi.
6 Wo singare ke ye wani
mal dje pene wormaka, Jon
nu Jodan kapa molo nu pagle
awi.
7 Parisi una ne, Sadusi una
wo Jon nu pagle aunda dje
womaka, Jon kane kandja
awo embe dji, ye nomaga ke
moro mal embe mor. God
are tano we dji ge una ne mal
wo dji, ye seke er na moro al
wonj ne? dji.
8 Ye nomane kaima ake toi
dal, ye singare wopake yene,
kende nayene.
9 Nono Abraam wombaye
mormon pille God nono
wandill golo aundo we dje
napillme! dji. God ku
kiwa i bekdaka wor Abraam
wombaye kulpine ge kune
yendo. Ye Abraam wombaye
mor mal ge God pille pla
nayendo we dji.
10 God djeapin i iko me
al wori yero. Iko megiye
wopake natoi dal, une simb
to kal woro wamo gaya we
dji.
11 Ye singare ke ye wani dje
pene worinj pille, na ye nu
pagle aundo ba, are iwa ta
wonda ge une yembe dongall
pa na kamblo aunda. Na une
kake su amblo i puno ge kune
nayendo. Une ye nu pagle
aunda ge une God Murble ne,
wamo boll pagle aunda we
dji.
12 Une bulo amblo wit
megiye moro ge sek tonda.
Megiye yage kal to moya
ge une i numb al mogiya
ba, tandwane moya ge une
wamo gaya, do pamoya, pora
nadjinda we dji.

Jon Jisas nu pagle awi
(Mak 1.9-11 ne, Luk 3.21-22)

13 Kune ge Jisas distrik
Galili kere er nu Jodan kapa
wo embe dji, Jon ni na nu
pagle aumben we dji. Ba
14 Jon man dji, namba yei
pille ni na moll al wonden
ne? Na ni nu pagle auno ge
kune nayendo. Ni na nu pa-
gle aumben ge kune yendo
we dji.
15 Djika Jisas embe dji, na
kandja djindo ge pandabe dji.
Embe yemboll ge, God sin-
gare wopake kando mal yem-
boll we dji. Jisas kandja embe
djika Jon une nu pagle awi.
16 Nu pagle awika Jisas nu
al ola dje kere er orko woi.
Woika kupill al au djika, Jisas
kani God Murble ge ka pulma
mal embe pir dje wo une moi
al woi.
17 Una ta kupill al molo yau
to embe dji, iwa ge na warna
moro. Na une kanwopake
kaima kando, na wopake
pille aundo we dji.

4

Satan Jisas kamale toi
(Mak 1.12-13 ne, Luk 4.1-13)

1 Kune ge God Murble wo
Satan Jisas kamale tonda dje
pille une Jisas dje i er dumo
wapra yei al pi.

2 Po moika imina ne,
armina ege 40 pela wor pika,
Jisas kwa nanoi, koll golo
moi.
3 Moika Satan wo Jisas ka-
male to embe dji, ni God
wariye kaima mon dal, ku
kiwa ge djimbenka wor bret
kulpundabe dji.
4 Ba Jisas embe dji, God
kandjiye bolo wori paro ge
embe djindo, nono mormon
ge kwa eri no namopon, God
kandja porapora djindo mal
ge nambon we dji.
5 Djika Jerusalem God du-
moye yei al Satan wo Jisas ipo
lotu numb kerman kam kona
plakill kaima yei al beto wori
moika
6 Satan embe dji, ni God
wariye kaima mon dal, plo
dje er kal piye! dji. God kand-
jiye bolo wori paro ge embe
djindo, une tau agelo dje wor-
daka wo ni amblo ineke, ni
kaken al ku ta nabopen we
dji.
7 Dji ba, Jisas embe dji,
God kandjiye ta bolo wori
paro ge embe djindo, God
Iwa Kerman moro ge une
yembe paro mo naparo ne
dje ye su nayeme! dji.
8 Djika Satan Jisas dje ipo
kamkimb kona pla kaima yei
al wori moika, dumo ker-
man porapora yei ge ne, kog
mogoi kerman yei ge, une po-
rapora ombine dje awo
9 embe dji, ni kaken gopiye
boglo na kandjina amblo pla
worin dal, wal wopake pora-
pora kanden ge na ni auno
we dji.
10 Dji ba, Jisas embe dji,
Satan, ni er piye! God
kandjiye bolo wori paro
ge embe djindo, ye kakene
gopyene boglo una ta kand-
jine amblo pla woro naume!
dji. Iwa Kerman God taimane
moro ge kandjiye amblo pla
worme! dji.
11 Djika Satan kere er pika,
tau agelo kambono wo Jisas
amblo pille dje awi.

Jisas distrik Galili molo kogo kindja yeno dje yei
(Mak 1.14-15 ne, Luk 4.14-15)

12 Jon i kaye numb wori pai
we djimaka, Jisas pille er dis-
trik Galili pi.
13 Po dumo Nasaret kere,
er dumo Kaperneam nu erim
Galili djeke yei al po moi.
Dumo Kaperneam yei ge epil
Sebulun ne, Naptali dumene
yei we dji.
14 Une po moi ge propet
Aisaia asa pepa bolo pagi ge
megiye toi. Aisaia embe dji,

15 Dumo Sebulun una mor
ge ne, dumo Naptali
una mor ge nu erim
kerman kondwe yei al
molo, nu Jodan konato
mor una ge ne, dis-
trik Galili epil djell una
merke mor ge,
16 emill yei al ami dje moi una
au kerman ta dji kani. Una
nomane goi mal yei moi ge,
au ta dji kani we dji *(Aisaia 9.1-2)*

Jisas iwa 4 pela dje ika, aike er pi
(Mak 1.16-20 ne, Luk 5.11)

17 Kune ge Jisas kandja
kindja dje una awo embe dji,

God dumoye wopake kantau
yenda we dji ge egeye ipon
yero, ye nomane ake tome!
dji.
18 Dje kere er dumo Galili
nu erim djeke po molo kani,
Saimon age Andru boll pis
kon i nu al woro mopill.
Soka pis to, maket yeye yepill
una mopill. 19 Mopillka Jisas
embe dji, ye na wondo al
er wose! Na ye ombine dje
aunaka, ye una dje i pakna
worbell we dji.
20 Djika soka ola dje kon
kere, Jisas pi al aike er pi.
21 Jisas er wekle po kani,
iwa Sebedi wariye Jems age
Jon boll, kanu al yenekne
nane boll pakna molo pis kon
tup dji amblo wopake yemol-
maka, Jisas embe dji, ye soka
er wose! dji.
22 Djika soka nane Sebedi
kere, Jisas pi al aike er pi.

Una merke ke toi moi Jisas wo i gun woro awi

23 Dumo Galili paknato
dumo kerker yei al ge Jisas
porapora wane, lotu numb
yei al God dumoye wopake
kandjiyebe wopake pai ge
dje awo, una ke toi moi una
porapora ne, gaklene ke yei
una porapora, une i gun
woro awi.
24 Awika una moi ge kane
kandjabe tomaka, propins
Siria una pille, yenekne
ke kayekaye pai una iwi.
Gaklene ngembill ye pai una
ne, kum ke pai una ne, kiku
toi una ne, kakene aglene goi
una porapora iumaka, Jisas i
gun woro awi.
25 Una merke distrik
Galili ne, Dekapolis una ne,
Jerusalem una ne, dumo
Judia una ne, nu Jodan
konato moi una ge Jisas boll
aike wani.

5

Jisas makimb komge yei al ge molo kandja dje una awi (Luk 6.20-23)

1 Una merke womaka Jisas
kane er makimb komge al po
ami dje moika, une kogoye
una womaka aike moi.
2 Molmaka Jisas una moi al
kandja beke awo embe dji,
3 una God nale al wopake
namormon dje kaninj una ge,
wopille moye. Ga God du-
moye wopake yero al moyeke
une kantau yenda.
4 Una kimb yemoye una
ge, wopille moye. God ye
wopake ye aunda.
5 Una kiye dje mor una
ge, wopille moye. Dumo
makimb porapora yero ge
God ye aunda.
6 Una koll golo kwa ne, nu
nambon dje pille we yene
mal embe ge, una singare
wopake yembon dje, pille we
kaima yene ge wopille moye.
God awo kune yenda.
7 Una wandill golo awinj
una moye ge, wopille moye.
God ga wandill golo aunda.
8 Una kumbene kuruwo
yenda una moye ge wopille
moye. Una ge God kanne.
9 Una kunda nonga na-
panda dje kogo yene una
moye ge, wopille moye. God
kandja embe djinda, ge na

warna, ambona mor we
djinda.
10 Ye una boll singare
wopake yembon dje yene ba,
una kane wo ye, ye ke ye
awi dal, ye wopille moye. Ye
God dumoye wopake yero
al moyeke une ye kantau
yenda.
11 Una wo, ye Jisas wom-
baye mor we dje, kandja ke
dje awo, ye ke ye awo, kandja
kende dje, ye kandjine am-
biye ge, ye wopille moye.
12 Are ye kupill al pine ge,
top kerman ine. Una propet
asa moi ye ke ye awi mal
embe, ga wo ye, ye ke embe
yei dal, ye wopake pille,
wopille molme! dji.

Jisas embe dji, ye ap ne, wamo lambo mal embe mor we dji

13 Jisas embe dji, ye
makimb al una boll aike
moye ge, ap djugo yendo
mal, embe moye. Ba, ap
djugo nayenda ge, ye namba
yeneke alla djugo yenda?
Man, ap ge ke moi pora dji.
Ye seke worneke, una kamblo
ke yene.
14 Taun kerman makimb
komge al yendaka talang
yendo mal ge una kaninj,
seke naparo. Paro mal embe,
ye makimb una boll aike
moye ge, ye wamo sua mal
embe moye.
15 Una wamo lambo gale
ipo baket menameto pagiye
ge, do au nadjinda. Una embe
nayene. Una lambo gale ipo
bo al pla woro yene ge, numb
al do au djindaka una kanne.
16 Lambo do au djindo mal,
ye talang embe yenda moye!
Ye talang embe yenda moi
dal, ye singare wopake yene
mal, una kane, ye Nane kupill
al moro ge kandjiye amblo
pla worne we dji.

God lo paro mal

17 Jisas embe dji, God
kandja dji mal ge na to kal
worno dje woi we djine ge
napillme! dji. Mosis lo dje
awi mal ne, propet pepa boi
mal, na to kal worno dje
nawoll. Kandja ge, megiye
tonda dje pille woll.
18 Na kandja kaima dje ye
aundo, God lo dji ge, mon
kembis kerman aike er take
dje napunda. Kupill makimb
pora djinda ba, God loye paro
ge megiye kaima tonda, kiwa
nadji.
19 Kaima tonda pille, una
God loye kembis ta to woro,
una boll embe nayeme dji
dal, God dumoye wopake
yero al ge kandjine kembis
panda. Ba una God loye
panda mal pille kane ye po
una boll beke awo embe yene
ge, God dumoye wopake yero
al kandjine kerman panda.
20 Na kandja dje ye aundo,
Parisi una ne, God lo dje aw-
inj una singare wopake yen-
mon dje kaninj ba, ye po
karkar embe yei dal, ye er
God dumoye wopake yero al
kaima er pakna napine. Ga
yenj mal ye embe nayene. Ye
singare wopake ye er wekle
pine, ga are wone we dji.

Nono wopake mopon mal

21 Kamasa Mosis ye gollne
kambono moi al wo embe dji,
ye una tonagolme! dji. To
goi dal kot pine we dji mal ye
pille mor.
22 Ba na kandja dje ye
aundo, una ta age boll kumbe
mul panda ge, une kot punda.
Ba age ta yemolo age ta
kandja ke dje awi dal, eine
mor al kot kerman punda.
Ba alla, age ta yemolo embe
djinda, ni tom moren we dji
dal, God to wamo al worda
mal embe moya.
23 Ni wal opa iwo alta al
yeno dje yemben ba, agana
na boll kandja paro we dje
pin dal,
24 ni wal opa ge alta al woro
kere, kiwa er ni agan moro al
po kandja djimbell. Arngan
yendaka, ni er yem alta al wo
opa yemben.
25 Iwa ta, ni kot ye auno we
dji dal, ni po une boll kandja
dje kune yemben. Er kot
al boll we dji dal, ni kandja
arngan ye dje aumben. Dje
nawin dal, une ni ipo jas
moya al wordaka, jas ni ipo
eine mor al wordaka, ga ni
ipo kaye numb worneke kaye
pamben.
26 Na kandja kaima dje ni
aundo, ni kaye pamolo, ku
djine mal boll nawin dal,
ni er orko nawomben, kaye
kaima pamben we dji.

*Iwana soka kunumb non-
mell*

27 Kamasa Mosis loye embe
dji, ye woge game mor ge
kunumb nanome! dji.
28 Ba na kandja dje ye
aundo, iwa ta ana kane embe
dje piya ge, une nomane al
soka kunumb nopill pora dji.
29 Ni nalen woto paro ge
kane singare ke ta yei dal,
ni nalen ge polo i seke wor-
ben. Gaklen kembis embe
mal ke yenda wamo al nam-
ben ge, ni wopake pupen ba,
ni gaklen boll wopake panda
er wamo al ben ge, ni ke pu-
pen.
30 Ni aglen woto singare ke
ta yei dal, aglen boll kelip to
seke worben. Gaklen kem-
bis embe mal ke yenda wamo
al namben ge wopake pupen
ba, alla ni gaklen boll wopake
panda er wamo al ben ge, ke
pupen we dji.

*Iwa ta game kerda
(Matyu 19.9 ne, Mak 10.11-
12 ne, Luk 16.18)*

31 Kamasa Mosis embe dji,
iwa ta game kerno dje pi dal,
asamoll une pepa bolo i game
aunda we dji.
32 Ba na kandja embe dje ye
aundo, woge embe nayenda.
Game po iwa ta boll kunumb
nopill dal, woge kerda mal
yendo. Ba woge po game
kiwa keri dal, game er iwa
gun pundaka kunumb nam-
bell dje pille yendo. Alla iwa
gun ta wo ana ge inda ba
kune nayenda, soka kunumb
nopill mal embe mormell.
33 Kamasa Mosis ye gollne
moi al wo embe dji, God nale
al na kaima yeno we djin dal,
ni kaima yemben. God Iwa
Kerman kando pille ni kaima
yemben we dji.

34 Ba na kandja dje ye
aundo, na kandja kaima
djindo we nadjimben. Ni
kupill al pille kandja kaima
paro we djimben ba, kune
nayendo. Kupill paro ge God
sia king ami dje moro al.
35 Ni makimb pille kandja
kaima paro we djimben ba,
kune nayendo. Makimb paro
ge God kake wordo al. Ni
Jerusalem pille kandja kaima
paro we djimben ba, kune
nayendo. Jerusalem ge God
King er wekle po moi iwa ge
dumoye.
36 Nenem ngambalin pille
kandja kaima paro we djim-
ben ba, kune nayendo. Ni
ngambalin ene kuruwo mo,
kama panda yemben ge kune
nayendo.
37 Embe nayemben. Ni owo
djimben mo, man djimben
ge pora djinda. Ni kandja
merke pakna worben ge Sa-
tan djinda ni worben we dji.

Una nono tane ge to yem naworbon
(Luk 6.29-30)

38 Kamasa Mosis embe dji,
iwa ta age nale to billa dje awi
dal, une para nale to billa dje
aune. Iwa ta age kasmane
to buko dje awi dal, une kas-
mane para to buko dje aune
we dji.
39 Ba na kandja dje ye
aundo, una wo ye, ye ke
ye awi dal, ye to yem woro
naune. Una wo ni paunin al
toi dal, ni kane ake to paunin
yem aumbenka tane.
40 Una ni kot ye awo, kon-
pakna ino we dji dal, kon
jaket boll aike aumben.
41 Una ta wo ni to embe
djinda, konbona i nu tupa
taimane tamgo ipiye dji dal,
ni nu tupa soka tamgo i ben.
42 Una ta wo embe djinda,
ni wal ta aumben we dji dal,
ni aumben. Una ta wo, ni wal
ta aumben na awo yem woro
auno we dji dal, ni man we
nadjimben we dji.

Kundayem una wopake ye aumbon
(Luk 6.27-28 ne, 6.32-36)

43 Kamasa Mosis kandja
embe dji, ye agane kambono
wopake pille awo, kundayem
una ke pille aune we dji.
44 Ba na kandja embe dje ye
aundo, kundayem una moye
al, ye wopake pille aune. Una
wo ye ye ke ye aune ge, ye
God ye wopake ye aunda dje
kamang yene.
45 Ye embe yei dal, ye Nane
kupill al moro ge, ye une
wombaye kaima moye. Nane
olpa awo, kam awo yendo
ge, una ke morka, wopake
morka yenj ge awo kune ye
aundo.
46 Una wo ye singare
wopake ye auneke, ye sin-
gare wopake ye yem woro
aune ge, God ye top aunda
mo? Ge man. Ye yenj mal ge,
ku takis inj una embe ye kune
yenj.
47 Ye iwa numb taimane
yenekne djembon to awinj al
ge, yemolo pla wormon dje
pir mo? Ge man. Ye yenj
mal ge, epil djell una yenekne
unakne boll ye kune yenj.

48 Ye embe nayene. Ye singare du dje kaima yene. Ye Nane kupill al molo, singare du dje yendo mal, ye embe yene we dji.

6

Nono una ye wopake ye aumbon

1 Jisas embe dji, ye kanpol to molme! Ye singare wopake yenj ge, una kanne dje nayene. Ye una kanne dje yei dal, ye Nane kupill al moro ge, top naunda we dji.

2 Ye una wal kannanonj una amblo pille dje awi dal, una djillakene soka paro yenj mal ge, ye embe nayene! Kambono kandja kende dje, lotu numb ne, kondwe poke poke po, wisel to, yau to, na una wopake ye aundo ye wo kanme djinj. No kogo wopake yenmon God no top aunda dje pir ba, na kandja kaima dje ye aundo, una kanne dje yenj al ge, yenekne top inj pora djindo, God ta naunda. Yenj ge ye embe nayene.

3 Ye una wal kannanonj una wal aumbon dje yei dal, ye aglene woto aune wal ge aglene darto paro ge nakanda.

4 Ye una wal wopake ye aune ge, guloto aune. Awi dal, ye Nane wal gulo paro kando iwa ge, une ye kane top aunda we dji.

Kamang yembon mal (Luk 11.2-4)

5 Jisas embe dji, ye God kamang ye aune ge, una djillakene soka paro una kamang ye awinj mal embe ye nayeme! dji. Ga lotu numb po, kondwe kerman poke poke yero al po aglo molo, una kanne dje pille kamang yenj. Una yenj ge, God no top aunda we dje pir ba, na kandja kaima dje ye aundo, una kanne dje yenj ge yenekne top i pora dji, God ta naunda.

6 Ye kamang yene ge ye numog po kond tugo, ye Nane seke moro iwa ge, kamang ye aune. Auneke, ye Nane wal seke moro pille kane yendo iwa ge, ye top aunda we dji.

7-8 Ye wal nayero mal ge, God ye Nane moro ge kani pora dji. Ye kamang nayei poke ge, une ye kani pora dji. Ye kamang yene poke, kandja aulaul nadjine, ye pillpol to kamang yene. Una epil orkoto mor ge God piya dje pille kandja merke djinj ba, kambono yenj mal ge, ye embe nayene.

9 Une ye kando pille ye kamang embe yene,

Nane kupill al moren ge, una ni kandjin pille pla ye aunebe.

10 Ni dumen kantau yemben ge, kantau yeye. Kupill al mor una ni nomanin paro mal pille yenj mal embe, makimb al una pille ye kune yenebe.

11 No kwa ege ege nambon mal ge ni ipon awe!

12 Una no ye ke ye awi kere aunmon mal embe, ni no ke yembon ge kere aumben.

13 Wal ke no boll wo kamalne to djinda. Iwa ke no boll to

djinda, ni to pille dje ellke
worben we djine we dji.

14 Una wo ye mor al ye ke
ye auneke, ye kere awi dal, ye
Nane kupill al moro ge ye sin-
gare ke yenj ge kere aunda.
15 Ba, una wo ye mor al ye
ke ye aune, alla ye kere nawi
dal, ye Nane kupill al moro ge
ye ke yenj ge alla nakerda we
dji.

*God pille kwa mapill yem-
bon*

16 Jisas embe dji, ye God
pille kwa nanane ge, una
djillakene soka paro una
yenj mal ye embe nayene.
Kambono kwa mapill yenj ge
yenekne gumane djillakene
ke ye, nu was naye, una
kanne dje yenj. Kambono
embe dje pir, God kogoye
yenmon ge une no top aunda
dje pir ba, na kandja kaima
dje ye aundo, una kanne dje
yenj ge yenekne top i pora dji,
God ta naunda.
17 Ye God pille kwa nanane
ge, ye ngambalne al kopong
ye, gumane djillakene nu
was yeworne.
18 Kwa nano yene ge ye
Nane seke moro ge kanda,
una nakanne. Ye Nane seke
moro ge kane, ye top aunda
we dji.

*Wal pille we yenmon mal
(Luk 12.33-34)*

19 Jisas embe dji, ye
makimb wal bona to mogi
dal, korngun wo nondaka,
killen kambiyaka, una numb
to anda bolo ine.
20 Ba ye kupill al wal pille
we yeworne yenda ge, korn-
gun nanonda, killen nakam-
biya, una numb to anda bolo
naine.
21 Ye wal pille we yenj wal
ge, ye nomane ge al panda.

*Nono nalene wamo lambo
dal embe paro
(Luk 11.34-36)*

22 Jisas embe dji, ye nalene
ge wamo lambo mal embe
paro. Ye nalene wopake pai
dal, ye gaklene paknato au
djinda ba,
23 ye nalene ke yei dal,
ye gaklene paknato emill ye
panda. Ye gaklene paknato
au djindo dje pir ba, emill
yei dal, emill ge ye kerman
yenda we dji.

*Iwa kerman soka mopel-
lka boi iwa taimanta moya
kune nayendo
(Luk 16.13)*

24 Boi iwa taimanta iwa
kerman soka kogone yenda
kune nayendo. Boiye ge
yemolo ta ke kane, ta wopake
kanda. Ta kandja djinda mal
pille yenda, ta mop aunda
paro. Ye God kogoye yene,
alla ku kogoye ye aike yei dal,
kune nayenda we dji.

*Wal kayekaye nomane to
namoye*

25 Kune nayenda we djindo
ge, ye wopake mopon dje
nomane to napiye dje pille
djindo. Kwamokna ta
yenda nambon dje napiye.
Konkonom ta yenda worbon
dje napiye. Ye nomane pakna
paro ge wal kerman paro, ye
kwa nambon dje yene ge wal

kerman, man. Ye gaklene
paro ge, wal kerman paro, ye
konkunom worbon dje pir ge
wal kerman, man.
26 Ka pir dje waninj ge ye
kaninj. Mau yale, to ipo
numb al muglo nanonj ba,
ye Nane kupill al moro ge
kwa aundo nonj. Ka mor
ge ye Nane wal kerman dje
nakando, ba, ye una mor ge
wal kerman dje kando. 27 Ye
nomane to pille kanan mo-
pon dje yene ge, ye kanan
moye mo? Ge man, ye egene
yenda mal goye.
28 Ye konkunom ta yenda
dje nomane to napiye. Plawa
bolo er pla pundaka, kupiye
wopake tondo mal ye kan-
inj. Kogo kerman naye,
konkunom beke nayenj. Yenj
mal ge
29 na kandja dje ye aundo,
asa king Solomon konkunom
wopake uro kaima yei ba,
God plawa yei kiwa wopake
tondo mal ge, to Solomon
kamblo aundo.
30 Plawa kupiye ipon to
paro ge, kumaike una wo
kiwa dje to wamo al worne
ba, kupiye wopake to paro ge
God yei, une nakerda. Alla,
une ye pille naunda mo? Ge
man. God ye kantau yenda
ba, ye pillgi kembis paro.
31 Ye kwamokna ne, nu
ta yenda nambon dje pille,
konkunom ta yenda worbon
dje pille nomane to napiye!
32 Epil orko una wal yenda
nambon dje nomane to pille
we yenj ba, ye Nane kupill al
moro ge, ye wal nane ge une
pille kane yendo.
33 Ye wal pille pla yene ge
embe yene. Ye djineke God
ye Kingne kaima moyaka, ye
kantau yenda. Alla, God sin-
gare du dje yendo mal, ye
pille pla yene. Yei dal, God ye
wal embe aunda no moye.
34 Ge pille, kumaike wal
yenda mo nayenda ge ye
napiye. Ipon imb paro ge
pora paro, kumaike wal
yenda mo nayenda ge ye
napiye we dji.

7

*Jisas embe dji, ye una kand-
jine nabulme*

1 Jisas embe dji, una sin-
gare yene mal ge ye nadjine.
God ye para dje awo djinda.
2 Ye una boll kandja djine
mal ge, God kandja ge dje ye
aunda. Una singare yeneke
ye kane dji dal, God ye
singare yene mal para kane
djinda.
3-4 Agana, ni nalen al iko
djekene kembis paro ge, na
iworno we djimben ba, ni
nalen al iko dake boll paro ge
nakanden mo?
5 Ni djillaken soka paro
una! Asamoll ni nalen al
iko boll panda ge iworbenka,
nalen wopake panda. Alla
are ni agan nale al wal moya
ge, ni kane iworben kune
yenda we dji.
6 God wal wopake yenda ge
ye i kena moye al naworne!
Bis wopake yenda ge ye i kog
moye al naworne! Ye ipo
wori dal, kog ne, kena kam-
blo kal woro, wo ye tane we
dji.

Nono kamang yembon wal ge God aunda
(Luk 11.9-13)

7 Jisas embe dji, ye wal imbon dje piye ge, ye God djineke, une ye aunda. Ye wal dulo kanimbon dje yene ge ye kanine. Ye numb dua to guno guno dje moyeke God yapro aunda.
8 Una ta God kamang ye awo wal ino we djinda ge inda. Una ta wal dulo kanino dje piya ge kaninda. Una numb kond to guno dje moya ge God yapro aunda.
9 Ye warne kambono bret ta nambon we dji dal, ye ku pon ta i aune mo?
10 Pis ta nambon we dji dal, ye nomaga ke i aune mo?
11 Ye una mor ge nomane ke pai mor ba, ye wombane ye wopake ye awinj. Ye wal wopake imbon dje kamang yene ge, ye Nane kupill al molo naunda dje napiye. Une kaima aunda we dji.
12 Asa lo bolo awi ge ne, propet pepa bolo awi ge me taimane paro. Ge una ye ye wopake ye aune dje pir mal ge, ye una ye wopake embe ye aune.

Kond kembis yero al bon
(Luk 13.34)

13-14 Jisas embe dji, una po gor kond yero ge au kerman dje yero, kond djillake kerman yero al ge, una merkeke pinj. Ba ye kond ge napine. Ye kond kembis yero al er pakna pine. Una po gun molo pane kond yero ge, kond djillake kembis kaima yero, kond ge kerman nayero, una taimantaiman dje kaninj we dji.

Propet kende kandja djine ge pillpol tambon
(Luk 6.43-44 ne, 13.25-27)

15 Jisas embe dji, propet kende wo kandja djine ge, ye pillpol tane. Kambono wo ye nomane to ke ye aune. Ge kena simbill mal embe wone. Sipsip gakle kon woro sipsip tambon dje wone.
16 Propet kende singare ke yene mal, ye pille kane yene. Ka mul panda al ge, una po wain megiye nawurne. Ka kagle panda al ge, una po iko pik megiye nawurne.
17 Yendo mal embe, iko wopake moya, megiye wopake tonda alla, iko ke moya, megiye ke tonda. 18 Iko wopake moya, megiye ke natonda. Alla iko ke moya, megiye wopake natonda we dji.
19 Iko megiye wopake natoi dal, una wo simb to kal woro wamo gaye we dji.
20 Ge pille, propet kende singare yene mal, ye kane kune yene we dji.
21 Una na moro al embe djine, Iwa kerman, Iwa kerman we djine ba, God dumoye wopake yero al er pakna napine. Na Nena kupill al moro ge, une kandja djinda mal pille yene una ge, God dumoye wopake er pakna pine we dji.
22 God una kot ye aunda poke ge, una merke na moro al embe djine, Iwa Kerman, Iwa Kerman, ni kandjin al, no

wal seke pai dje pene worpin. Ni kandjin al, kum ke una tukne al moi ge, iworo, ni kandjin al, kogo dongall yepin we djine.

23 Ba na kambono moye al embe djino, ye singare ke ye wani una mor, ye na nakanill una. Ye er ellke pume! djino.

Iwa soka numbine takpill mal
(Luk 6.47-49)

24 Jisas embe dji, una na moro al wo na kandja djino mal pille yei dal, ga nomane kerman panda moye. Kambono numb takbon dje, mai amblo wopake ye, makimb yembe ku mal dongall paro al woro take pagiye. 25 Kam kerman tondaka, nu wondaka, kopo wonda ba, numb makimb ku mal dongall pai al take pagi pille to i er napunda.

26 Ba una na moro al wo na kandja djino mal pille nayei dal, ga nomane dall pai una mal embe moye. Ga numb takbon dje pille mai namblo, ku okup be take pagiye.

27 Kam tondaka nu kerman tonda, kopo wondaka numb doll donamb boll to i er punda we dji.

28 Jisas kandja embe dje kerika una merke moi ge pille aya dji.

29 God lo dje awinj una kandja djinj mal Jisas kandja embe nadji. Yene namba pai pille une kandja djindo we dji.

8

Iwa ta kenj toi Jisas wo i gun wori
(Mak 1.40-44 ne, Luk 5.12-14)

1 Jisas makimb komge al molo er kal pika, una merke aike pi.

2 Iwa ta gakle kenj toi Jisas moi al wo kake gopiye boglo embe dji, Iwa Kerman, ni pora we djimbenka, na gaklena al djengimb moro ge pora djindaka, God nale al kiwa moyo we dji.

3 Djika Jisas iwa gakle al amblo embe dji, na pora we djindo. Ni gaklen al djengimb moro ge pora djinda we dji. Djika iwa kenj toi ge kuntaimane pora djika, kiwa moi.

4 Jisas kandja dongall dje awo embe dji, na embe yell we nadjimben. Ipon ni gaklen kiwa yero ge ni po ombine dje aumbenka, opa gale awinj una kanne we dji. Asa una gaklene kiwa yei kune ge, Mosis kane, ye opa ta yene we dji. Dji mal ge ni po opa embe gale aumbenka, ni gaklen kiwa yero mal una kanne we dji.

Rom Gapman iwa kerman boiye una ta ke toi Jisas i gun woro awi
(Luk 7.1-10)

5 Jisas er dumo Kaperneam pi. Rom ami iwa kerman ta moi ge une ami 100 kantau yemoi. Une Jisas moi al wo kandja embe dji,

6 Iwa Kerman, na boina iwa ge ke kerman tondo. Une

bo al pamoraka, kake agle
golo keri, ngembill kerman
goro we dji.
7 Djika Jisas embe dji, na wo
i gun worno we dji.
8 Ami iwa ge embe dji,
Iwa Kerman, na una wopake
namoro, ni na numbina al
womben ge kune nayendo.
Ni kandja kiwa djimbenka na
boina una ke toi paro ge pora
djinda we dji.
9 Ni yenden mal na embe
yendo. Na ami iwa kerman
kandja djindo mal na pille
yendo. Na ami merke kan-
tau yendo mor ge, na kandja
djindo mal pille yenj. Ta
moya al, ni er piye! djino mal
une pille er punda. Ta moya
al, ni er we! djino mal une er
wonda. Na nukogo una moya
al, ni kogo embe yeye djino
mal une pille yenda we dji.
10 Jisas pille aya dje, kane
ake to una merke aike pi una
moi al embe dji, na kandja dje
ye aundo, une pillgi kerman
paro mal ge, Israel una mor
al embe naparo dje na kando
we dji.
11 Na kandja dje ye aundo,
una iwana merke dumo koi
koma, kona kwa moye al kere
er God dumoye wopake kan-
tau yendo al wo ami dje molo
iwa Abraam, Aisak ne, Jekop
boll aike kwa nane.
12 Ba God asa dje i una
mor ge wo namoye. God du-
moye wopake kantau yendo
al mop aune ge, God to seke
worda. Kambono po emill
yenda al molo, yenekne kas-
mane koglo, kimb kallngane
yene we dji.
13 Ami iwa kerman moi al
Jisas, ni er piye! dji. Ni pillgi
djin pille ni boin iwa ge kiwa
moya we dji. Jisas kandja
embe dji poke ge, boi iwa ge
kuntaimane kiwa moi.

Pita kopegama ke toi Jisas wo i gun woro awi
(Mak 1.29-31 ne, Luk 4.38-39)

14 Jisas Pita numbiye al po
kani, Pita kopegama ke toi,
gakle ninga dji.
15 Jisas po angama agle am-
bika, une gakle alla kiwa yei.
Angama aglo po kwamokna
gale iwo Jisas awi.

Una merke ke toi moi Jisas wo i gun woro awi
(Mak 1.32-34 ne, Luk 4.40-41)

16 Taman pika, una merke
kum ke tukne al moi ge Jisas
moi al iumaka, Jisas kandja
dje awika kum pakna moi ge
er orko pi. Una porapora ke
toi moi ge Jisas i gun wori
kiwa moi. 17 Une embe yei ge,
propet Aisaia asa pepa bolo
pagi mal megiye toi. Une
pepa bolo embe dji,

Nono ke kayekaye pai mopin
ge, une wo i gun woro
awi, kiwa mormon we
dji *(Aisaia 53.4)*

Jisas boll kondwe wanbon mal
(Luk 9.57-60)

18 Una merke Jisas gull bolo
i pakna wormaka, une kane
kogoye una moi al embe dji,
nono er nu erim konato bone
dji.
19 Djika God lo dje awi iwa
ta wo embe dji, Tisa ni dumo

porapora ben al ge, nono aike
er boll we dji.
20 Djika Jisas embe dji,
doa* ka numbine yero ba,
Una Wombe panda numbiye
nayero we dji.
21 Djika Jisas kogoye iwa ta
embe dji, Iwa Kerman, nono
aike boll ba, asamoll na nena
gull to pagle are wono we dji.
22 Ba Jisas embe dji, una
gor una yenekne wo ipo gull
tane, ni na boll er we! dji.

Kam kopo kerman woi ge Jisas djika alla nawoi
(Mak 4.36-41 ne, Luk 8.22-25)

23 Jisas kanu al er pakna
pika, kogoye una aike po
24 nu erim moi al pakna
pi. Pumaka, kamkopo ker-
man woika, nu er kanu al
pakna wo, puka to moi ba,
Jisas ou pamoi.
25 Kogoye una wo une to
mage embe dji, Iwa Kerman,
nono gopon manda yendo, ni
no amblo pille dje aumben
we dji.
26 Jisas embe dji, ye pillgi
kembis pai paro, ye namba
yei pille kand gor ne? dji.
Une aglo kamkopo ne, nu
boll aike kandja awo embe
dji, ye yepill pora djindo, alla
nayese! dji. Une kandja
embe djika kopo ne, nu olup
kaima ta nayepill.
27 Kogoye una kand golo,
yenekne kandja dje pille
embe dji, une ge namba
mal molo, kamkopo ne, nu
kandja djindo mal pirmell
ne? dji.

Jisas iwa soka kum ke tukne al mopill iwori
(Mak 5.1-17 ne, Luk 8.26-37)

28 Kambono nu erim
djeke yemto una Gadara
makimbne al po pillau dji.
Djimaka, iwa soka ku gona
al una gull toto yei al kere,
er Jisas moi al wopill. Soka
una toto yepill una mopill
pille, una kand golo kondwe
ge nawani.
29 Soka yau to embe djipill,
God wariye wonden ge, ni no
namba ye auno dje pille won-
den? Ege nayero ba, ni no ye
ke ye auno dje wonden mo?
djipill.
30 Kambono kandja dje moi
al ge, kog merke ellke molo
em no moi.
31 Kum ke yembe ye dje
embe dji, ni no dje worben
pandaka, ni no dje kog tukne
al worben we dji.
32 Jisas, kapla, ye er pume!
dji. Djika, kum ke iwa ge
kere er kog tukne al pakna
pumaka, kog muk dje tam-
bale er kal po nu erim moi al
nu no golo keri.
33 Golo kermaka kog tau
moi una kambono muk dje
seke po er dumo kerman
pakna po Jisas yei mal ne, iwa
soka kum papill yepill mal
dje una awi.
34 Aumaka una porapora
dumo kerman pakna moi ge
kere Jisas kanbon dje woi.
Wo Jisas kane kandja yembe

* **8:20:** Kandja tokples Grik ge doa we nadjindo, kena simbill poks we djindo. Ni Baibel Me piksa ta kanben.

ye dje embe dji, ni er piye! dji. No dumene ge kere er dumo tambiye ta ben we dji.

9

Una ta kake agle golo ke yei ge Jisas wo i gun woro awi
(Mak 2.1-12 ne, Luk 5.17-26)

1 Jisas kanu al pakna po, er nu erim yemto, yene dumoye kaima yei al wo pillau dji.

2 Djika iwa ta kake agle goi una ta moi. Una palbam ye tumblo i Jisas moi al womaka, Jisas kani kambono pillgi paika, kake agle goi una moi al embe dji, womba ni wo pupen! Ni singare ke ye wanin ge na kere aundo we dji.

3 Dji ba God lo dje awi una ellne kumbso, yenekne kandja dje embe dji, una ge God kandjiye abro, God moyo dje pille yendo we dji.

4 Jisas pi kambono nomane al embe paika embe dji, ye namba yei pille kandja ke ye nomane al paro ne? dji.

5 Iwa singare ke ye wani na kerdo mal ge, ye kanne naparo ba, alla na djinaka une aglo kond er punda ge ye kanne kune yendo.

6 Embe yei pille na Una Wombe moro ge na ombine dje aunaka ye kanne. Na namba awi pille, makimb una singare ke, kere auno ge kune yendo we dji. Kandja embe dje kere, Jisas kandja dje kake agle goi iwa moi al awo embe dji, ni agle! Palbam amblo i er numbin al piye! dji.

7 Djika une aglo er yene numbiye al pi.

8 Pika una merke moi ge kane kand golo, Jisas una kiwa mal embe moro ba, God namba kerman awi we dje God kandjiye amblo pla wori.

Jisas djika iwa Matyu boll er pupill
(Mak 2.13-17 ne, Luk 5.27-32)

9 Jisas dumo ge kere po kani iwa Matyu we dji ge une takis inj numb numog moi. Jisas po embe dji, ni na boll er we! dji. Matyu agika, Jisas boll aike er pupill.

10 Po Matyu numbiye al mopillka, ku takis i una merke ne, singare ke yei una merke womaka, Jisas kogoye una boll kwa aike no moi.

11 No molmaka Parisi una kane Jisas kogoye una moi al po Jisas kandjiye amblo embe dji, ye tisane namba yei pille ku takis inj una ne, singare ke ye waninj una boll kwa aike no moro ne? dji.

12 Djimaka Jisas pille embe dji, man, una kiwa moye ge dokta moro al napine, una ke tonda una ge dokta moro al pine we dji.

13 Kandja ta Baibel al paro ge ye pille i nomane al worne. Baibel embe djindo, ye wandill golo una awi dal, na wo piyo ba, ye opa kiwa gale na aune ge na wopake napiyo we dji. Jisas embe dji, una wopake mor ge yenekne nomane ake tane dje na nawoll. Na singare ke yenj una nomane ake tane dje pille woll we dji.

Una God boll waka molo kwamokna mapill yene

(Mak 2.18-22 ne, Luk 5.33-39)

14 Kune ge Jon kogoye una Jisas moi al wo embe dji, no Parisi una boll kamang ye, God pille kwamokna mapill kune merke yenmon ba, ni kogen una kwa mapill nayenj. Namba yei pille kwa mapill nayenj ne? dji.

15 Jisas kandja buko dje yem woro embe dji, iwa ta ana ino dje yenda ge una merke wo kwa kerman aike nambon we djinda alla, una wone ge wo kimb ye, kwa mapill yene mo? Ge man, wo nayene. Ba alla, are una wo iwa ge to i er pine kune ge kambono kimb ye, kwa nanane we dji.

16 Jisas kandja buko ta dje awo embe dji, konpakna gole ta yenda, tundo yenda al una allap kindja i taimane woro to boye ge kune nayendo. To boi dal, konpakna nu al was yeneke, koula djindaka, allap kindja er kembis pundaka, konpakna tundo yenda al billa dje wor kerman punda we dji.

17 Una wain megiye nuye kindja i kog meme gakle kon gole segiye ge kune nayendo. Kon gole segiye ge, wain nuye yake kerman pundaka, kon billa djinda. Wain nuye er kal makimb al pundaka, kon ke yendaka yembell. Una embe nayenj. Kon kindja i wain nuye kindja segiye ge kune yendo. Embe yene ge wain nuye wopake moyaka kon wopake yendaka yembell we dji.

Ambo ta golo pai Jisas i gun woro, ana ta Jisas konkunom ambi ge ke toi kiwa yei

(Mak 5.22-43 ne, Luk 8.41-56)

18 Jisas Jon kogoye una boll kandja dje pamolmaka, iwa kerman ta wo gopiye boglo Jisas moi al embe dji, na ambona ipon goi, ni wo ambpenka une aglo wor gun punda we dji. 19 Jisas aglo iwa ge boll aike pupillka, yene kogoye una boll aike er pi.

20 Po kondwe tambiye pumaka, ana ta Jisas mopiye al wo kon momo woro pagi ge wulle al une wo ambi. Ana ke toi ge, meyam eri to paika, kognumb 12 pela erwo pi.

21 Une wo ambi ge yene nomane embe pai, na une konkunom wori ker ta ambiyo ge, na keina pora djinda dje pi.

22 Une wo ambika, Jisas kane ake to ana ge kane embe dji, ambona, ni pillgi djin pille, ni kein pai pora djindo. Ni ellin tukin arngan yenda wanmole dji. Djika ke pai ge kuntaimane pora dji.

23 Jisas iwa kerman numbiye al wo kani, una pupnume to, kimb kallngane ye, olup kerman yemolmaka,

24 Jisas po embe dji, ye er pume! dji. Womba nagoro, kiwa ou pamoro we dji. Ba una poye Jisas awi.

25 Una merke moi ge Jisas
dje bekle woro kere, une nu-
mog po womba agle amblo i
pla worika, womba alla wor
gun pi.
26 Pika una po embe
dji, Jisas embe yei we dje
kandjabe tomaka, una dumo
yemyem moi ge pille pora dji.

Iwa soka nalene emill yei ne, iwa dall ta moi Jisas i gun woro awi

27 Jisas dumo ge kere er
pika, nalene emill yei una
soka are wo yau to embe djip-
ill, Depit wariye wonden ge,
ni no wandill golo awe! djip-
ill.
28 Jisas er numog po moika,
soka wopillka Jisas embe dji,
ye nalene amblo au dje auno
kune yenda dje pirmell mo?
dji. Soka embe djipill, Iwa
Kerman, ni yemben kune
yenda we djipill.
29 Djipillka Jisas soka
nalene amblo embe dji, ye
pillgi djipill pille, ye nalene
au djinda we dji.
30 Djika soka nalene kiwa
yeika, Jisas kandja dongall
dje awo embe dji, na embe
yell we nadjise! dji.
31 Ba soka dumo yei al po
kandja embe djipill, Jisas
embe yei we dje wai djipill.

32 Kond er pumaka, iwa ta
kandja nadje nadje yei iwa ta
moika, kum ke une tukiye al
moi. Una une ge iumaka,
33 Jisas kane kum ge
iworika iwa ge alla kandja
dji. Una merke kane aya dje
pille embe dji, asa una ta
dumo Israel molo embe yei
ge no nakanpin we dji.
34 Ba Parisi una Jisas
bakalo awo embe dji, kum
mor ge ngambalne moro iwa
ge une Jisas boll moi pille,
une kum ke iwordo we dji.

Jisas una wandill golo awi

35 Jisas dumo kembis ker-
man aike wane, lotu numb
numog po God dumoye
wopake kantau yendo mal
kandjiyebe wopake ge dje
una awo, gaklene ke yei una
moi ne, ke toi moi una ge une
i gun woro awi.
36 Una merke moi ge
tarowamo yemolo, aulaul
ye wani. Sipsip kantau
yenda una namoro mal embe
molmaka, Jisas kane wandill
golo awo,
37 kogoye una moi al embe
dji, kwa bolo wopake yei pora
dji, wallko nambon kune
yendo ba, wallkne una merke
namor we dji. 38 Namor pille,
ye mau ne moro al kamang
yene. Une kogoye una dje
wordaka, yene mauye al
pakna po kwa wallko aune
we dji.

10

Jisas iwa Aposel 12 pela dje i

(Mak 3.13-19 ne, Luk 6.12-16)

1 Jisas djika kogoye una
12 pela womaka, Jisas yene
yembe dongall awi. Kam-
bono ipo una kum tukne
al moye ge iworo, una ke
kayekaye tonda i gun worne
dje une yembe dongall awi.

2 Una 12 pela dje i ge
yenekne kandjine ge embe
paro. Asamoll iwa Saimon
kandjiye gun ta yei Pita we
dji. Ta Pita age Andru, ta iwa
Sebedi wariye Jems, ta Jems
age Jon,
3 ta Pilip, ta Bartolomyu,
ta Tomas, ta Matyu ku takis
indo una moi, ta Alpias
wariye Jems, ta Tadius,
4 ta Saimon epil Selot una
moi, ta Judas Iskariot Jisas i
kundayem una awi iwa.

Jisas una 12 pela dje woro,
ye po kogo yeme! dji
(Mak 6.7-13 ne, Luk 9.1-5)

5 Jisas kogoye una 12 pela
dje woro embe dji, epil djell
una moye al ye napume! dji.
Una Samaria dumene al ye
napume! dji.
6 Ye Israel una mor al pine.
Ga kogsipsip er take dje pinj
mal embe mor.
7 Ye po embe djine, God du-
moye wopake kantau yenda
we dji ge ipon yero we djine.
8 Una ke tondo ge ye po i
gun woro, una gor ge, ye am-
blo i gun woro, kenj tondo
una mor ge ye ye wopake ye
awo, una kum tukne al moye
ge ye i worne. Na yembena
dongall pai ge na ye kiwa
aundo, ye ku awo nainj. Ye po
una wopake ye aune ge, kiwa
ye aune, ku naine we dji.
9 Ye ku gol ne, silpa ne, peni
bage i anpaus to i er napume!
dji.
10 Ye kondwe pine ge kon
tamgo naipine, konpakna
soka ne, kakene su ne, bulo
tulba pora i nawanne. Kogo
una ta moya ge, une kogo
yenda mal ge una embe aune
nonda we dji.
11 Ye tambiye ta pine mo,
dumo ta pine ge, una moye al
ye po dje piye. Una wopake
ta moya ge ye une numbiye al
po moye. Ye er pine panda,
numbiye ge kere er pine we
dji.
12 Una ta ye dje i numog
worne ge, ye embe djine,
ye ellne tukne arngan yenda
molme! djine.
13 Kiye dje moya una ta moi
dal, ye wopake we djine ge
kaima wopake moye. Ba alla,
kiye dje moya una ta namoi
dal, ye wopake we dje aune
ge, i yem worne we dji.
14 Ye po kandja djineke,
una ye mop awo, dje i nu-
mog nawori dal, ye numb
mo, dumo ge kere, yenekne
kakene al toll makimb moya
ge kill gulo woro er pine we
dji.
15 Na kandja kaima dje ye
aundo, are God kot djinda
ege kerman yenda ge dumo
Sodom ne, Gomora una sin-
gare ke yei mal God tonda
ba, ye kandja djine mop aune
una ge, God to djerpall ye
kerda we dji.

Jisas, are imb merke
wonda we dji

16 Jisas embe dji, ye pillme!
dji. Na ye dje wornaka ye
kogsipsip mal embe molo er
kena simbill mor al pakna
pine. Ye pine ge ye nomaga
ne, ka pulma mal embe pine.
Nomaga kanpol tonjka, ka
pulma kiye dje waninjka yenj
mal, ye embe ye pine we dji.

17 Na kandja djindo ge ye pillgi djine. Una wo ye to, kot kerman ye awo, lotu numb yenda al ka pirngangill tane.

18 Ye Jisas wombaye mor we dje, kambono wo ye ipo iwa kerman ne, king kambono moye al worne. Worne ge ye na kandjinabe wopake dje pene worneke, kambono piyeke, epil djell una mor ge boll aike piye we dji.

19 Kambono ye embe dje ipineke, iwa kerman moye al ye po, kandja namba mal djimbon ne dje, ye nomane to napillme! dji. Kune ge God ye kandja djine mal ge, dje aundaka djine we dji.

20 Ba ye yenekne kandjine nadjine, ye Nane Murble ye boll moro iwa ge une kandja djindaka ye djillakene al er orko wonda we dji.

21 Age yemolo age ta gapman boll kot ye awo, togopon we djinda. Ne yemolo wombaye ta gapman boll kot ye awo embe yenda. Womba ta singare ke yemolo neme gapman boll kot ye awo, togopon we djinda.

22 Ye na kandjina pille we yene mal, una porapora pille ellne kumbso aune. Ba ye pillgi dje pamoi dal, ege pora djinda kune ge, God ye i yem worda we dji.

23 Ye dumo ta yenda al moyeke una wo ye ye ke ye awi dal, ye dumo ge kere seke er dumo tambiye ta pine. Na kandja kaima dje ye aundo, ye Israel dumo yemyem yero al kogo ye pora nadjineke Una Wombe yem wonda we dji.

24-25 Skul womba yemolo tisa kamblo naune, tisa mor mal embe moye. Nukogo una yemolo iwa kerman kambono kamblo naune, iwa kerman mor mal embe moye. Una wo numb ne moya al kandja embe djine, ni Belsebul moren we dji dal, yene numb taimane mor una moye al ge, wo kandja kerawa dje aune we dji.

God taimane kand goye (Luk 12.2-7)

26 Una wo ye ye ke ye aune ba, ye kand nagolme! dji. Wal porapora seke pamoro ge are er pene wondaka, wal porapora bi dje paro ge are er pene wondaka, una kanne we dji.

27 Na emill pai al kandja dje ye aundo ge, ye au djindaka po una dje aune. Una wo ye kamalne al kandja waye ye aune ge, ye bekle po numb be molo yau taneke una piye we dji.

28 Una wo ye togopon dje yene ge ye kand nagoye. Kambono wo ye gaklene be togoye, ye nomane boll aike tonagoye. Ba alla, God wo ye nomane gaklene boll aike togolo wamo al worda ge kune yendo. Ye God pille kand kerman goye!

29 Ka kembis 5 pela ku peni bage soka boro, una wal kiwa dje kaninj ba, ta golo yage makimb al tonda ge God djinda mal pille yage tonda.

30 God ye ngambalne ene
merke moro ge taiman-
taiman dje kere kane kune
yei pora dji.
31 Une embe yendo ge ye
pille kand nagoye. Ka kembis
wal kiwa dal moro ba, ye una
mor ge God pille we kaima
yendo we dji.

Jisas wombaye ngandjill nagoye
(Luk 12.8-9)

32 Jisas embe dji, una no
Jisas wombaye mormon we
dje pene wori dal, na Nena
kupill al moro ge, na po embe
djino, ge na wombana mor
we djino.
33 Ba alla una, no Jisas
wombaye namormon we dje
pene wori dal, na Nena kupill
al moro ge, na po embe djino,
ge na wombana namor we
djino.

Una Jisas pille asamoll yene
(Luk 12.51-53 ne, Luk 14.26-27)

34 Jisas embe dji, na
makimb al woll ge una kiwa
moye dje pille na nawoll. Na
bainat iwo, una na we dje
pille kunda nonga yene dje
woll we dji.
35 Na woll ge ne wariye boll
kunda bopell. Me ambore
boll nonga djimbell. Auye
auye soka nonga djimbell.
36 Una numb taimane pane
una ge i yemyem dje kunda
boye we dji.
37 Una yenekne nanemane
wopake kanne ba, na asamoll
wopake nakani dal, na
wombana namoye. Una
yenekne warne ambone mor
ge wopake kanne ba, na
asamoll wopake nakani dal,
na wombana namoye we dji.
38 Una yenekne iko pera
kake i na boll nawone ge, na
wombana namoye we dji.
39 Una yenekne gaklene
amblo wopake yemoye ge
goye. Ba, una na we dje pille
we ye wanmolo po goi dal,
gun molo pamoye we dji.

God top aunda
(Mak 9.41)

40 Una ye i numbine al
woro, wopake ye awi dal,
na we dje pille i numbine
al woro wopake ye aune.
Una na i numbine al woro
wopake ye awi dal, God
na dje wori woll iwa ge, i
numbine al worne we dji.
41 Una embe dje piye, no
propet ta pak to aumbon dje,
po i numbine al woro wopake
ye awi dal, propet top ine mal
ge God embe aunda nane.
Una embe dje piye, singare
wopake yene una mor al ge
no po pak to aumbon dje, po
i numbine al woro wopake ye
awi dal, singare wopake yene
una top ine mal ge God embe
aunda nane we dji.
42 Una kandjine napai una
ta na boll wanmoye ge, una
kane embe dje piye, no Jisas
wombaye pak to aumbon we
dje, nu gun kolo iwo awi
dal, na kandja kaima dje ye
aundo, ga top kaima ine, er
take dje napunda we dji.

11

Jon kogoye una dje wori er Jisas moi al pi
(Luk 7.18-35)

1 Jisas kogoye una 12 pela moi al kandja dje awo kere, er Galili dumo kerker pakna yei al po kandja dje awo, kandja beke awo moi.

2 Jon kaye pamoi al una po embe dji, Krais kogo embe yendo we djimaka une pi. Jon yene kogoye una dje woro embe dji, ye Jisas moya al po embe djine,

3 God, iwa ta dje worno we dji ge ni wale won mo, una gun ta wonda dje tau mopon ne? dji.

4 Djika kambono Jisas moi al po djimaka, Jisas embe dji, ye wal pille kane yenj mal er yem po Jon moro al dje aume! dji.

5 Una nalene emill yei ge alla kaninj. Una kakene ke yei moi ge alla kamblo er pinj. Una kenj toi moi ge kiwa mor. Una kamalne dall toi moi ge kandja pir. Una gor ge alla aglo erwo gun pinj. Una wal kannanonj ge God kandjiye wopake paro mal pille mor we dji.

6 Na embe yendo ge iwa ta kane nomane soka napai dal, wopake moya we dji.

7 Djika Jon kogoye una er yem pumaka, Jisas una merke moi al Jon pille embe dji, ye asa dumo wapra yei al pi ge, wal naral wal kanbon dje pi? Ye golo ngamb kopo wo amblo olup yendo ge kanbon dje pi mo?

8 Ye wal naral wal kanbon dje pi? Ye una konkunom wopake yenj ge kanbon dje pi mo? Ge man. Una embe mal mor ge una king numbine al mor.

9 Ye wal naral wal kanbon dje pi? Ye una propet ta kanbon dje pi mo? Ge wale. Na kandja dje ye aundo, una propet porapora mor ge Jon kamblo aundo.

10 Asa Baibel pepa bolo pagi mal ge Jon pille boi. Pepa bolo embe dji,

> Ni pille! Na iwa ta dje wornaka, une er wekle po na kandjina dje orko woro, ni womben al une kondwe amblokun yemoya we dji
> *(Malakai 3.1)*

11 Na kandja kaima dje ye aundo, makimb una mor ge Jon porapora kamblo aundo, une kandjiye kerman paro. Ba, God dumoye wopake yero al una kandjine kembis paro una ge, kambono Jon kamblo awinj.

12 Jon kandja dje kogo yemolo pi, ipon mormon ge, God dumoye wopake kantau yendo ge una kunda kake, to imbon we djinj.

13 Una lo bolo paglmaka, propet pepa bolo pagi mal kermaka are Jon woi.

14 Asa propet yemolo iwa Elaija goi alla wonda we dje pepa bolo pagi ge, ye pora we dje piye ge Jon pille boi.

15 Ye kamalne paro una, kandja ge pillme! dji.

16 Una ipon mor ge namba

mal mor? Na kandja buko
namba mal djino? Ga embe
mal mor. Una makai to moi al
womba bill soka to moi. Bill
ta yemolo embe dji,
17 ye gollang djime dji. Ye
dji mal no pupnume topin ba,
ye gollang ta dje yem nawori.
No kimb gollang ta yepin, ba
ye kimb ta nayei we dji.
18 Yei mal ge, Jon wo nu pa-
gle awo, kwa nano, nu wain
nano yeika, ye une kandjiye
amblo, une kum ke tukiye al
moro we dji.
19 Alla Una Wombe wo kwa
no, nu wain no yeika, ye
une kandjiye amblo embe dji,
une kwa merke no, nu wain
merke no, una ku takis inj
una ne, ke yenj una boll
aike nondo we dji. Ba God
Murble djindo mal pille yene
una moye ge, singare pai mal
yene dje una embe kanne we
dji.

Una nomane ake natoi dal,
wandill mal moye
(Luk 10.13-15)

20 Kune ge Jisas dumo
pende yei al ge wane kogo
dongall merke yei ba, una
kane nomane ake natoi. Une
kandja awo embe dji,
21 ye dumo Korasin una ge,
urup ye boll wonda! Ye dumo
Betsaida una ge, urup ye boll
wonda! Na ye boll aike molo,
kogo dongall yell ye kani
ba, kamasa dumo Taia ne,
Saidon una ye wal kani mal
kanmaka, kambono wandill
kerman golo, toll mon to,
nomane ake tomaka.
22 Na kandja dje ye aundo,
God una kot yenda kune,
dumo Taia ne Saidon una kot
ye aunda ba, dumo Korasin
ne, Betsaida una mor ge, kot
kerman ye aunda we dji.
23 Na kogo dongall dumo
Sodom una moi al yellka,
God dumo Sodom to djer-
pall nayeika. Embe yei ge
ye dumo Kaperneam una ge
God ye kandjine amblo pla
kupill al worda mo? Ge man,
une ye kandjine kamblo kal
woro una gor mor al worda
moye we dji.
24 Na kandja dje ye aundo,
God una kot ye aunda kune,
une dumo Sodom una kot ye
aunda ba ye kot kerman ye
aunda we dji.

Jisas embe dji, una imb
kakinj ge na moro al wome!
dji

25 Kune ge Jisas embe
dji, Nena Kerman ni kupill
makimb kantau yenden ge,
na ni wopake we dje aundo.
Una womba kembis mal
embe mor ge ni wal paro ge
ombine dje awin. Ba alla
una kerman kambono ne,
nomane kerman pai una
nalene amblo au dje nawin.
Yen ge na ni wopake we dje
aundo we dji.
26 Nena, ni wopake kaima
yen! Ni nomanin pai mal
pille yen we dji.
27 Na wal porapora moro
ge Nena i na awi. Wariye
ge una kaima nakaninj ba,
Ne kando. Ne ge una kaima
nakaninj ba wariye kando.
Alla wariye ombine dje
aunda una ge, Ne para kanne
we dji.

28 Ye kogo sipdje ye, imb
kake mor una ge, ye er na
moro al wome! dji. Na ye
wopake ye aunaka ye waka
moye we dji.
29-30 Una iko plang i kogkau
pendangne al worinka kogo
yenj mal, na iko plangna yero
ge ye i ye pendangne al embe
worne. Ba na ye iko plang
aundo ge kogo kunamb paro.
Ye kakne ge wu djinda. Na
kiye dje molo, na kandjina
amblo kal wordo mal ge, ye
kane i ye nomane al worne.
Worne ge, ye nomane al imb
kake moye ge wu djinda, ye
kiwa moye we dji.

12

Ege Sabat kune Jisas po kogo yei
(Mak 2.23-28 ne, Luk 6.1-5)

1 Sabat ege yei kune, Jisas
wit mau pakna po moika,
kogoye una koll toika, wit
megiye pende woro i noi.
2 Nomaka Parisi una kane
embe dji, pren mo? Ipon ege
Sabat yero, God kogo nayeme
dji. Ni kogen una kogo yenj ge
kune nayendo we dji.
3 Jisas embe dji, asa De-
pit koll toika une epiliye boll
aike po yei mal, Baibel pepa
bolo pagi, ye kere nakani
paro.
4 Depit er God numbiye al
numog po bret yei ge i no, age
kambono moi ge awi we dji.
Ba bret awi ge God awi bret
yei. Una kiwa nanane, opa
gale awinj una nane we dji.
5 God lo pepa bolo pagi ge
ye kere nakani paro. Sabat
yei kune, opa gale awi una
lotu numb kerman yei al nu-
mog po kogo yei. Ba God nale
al ke ta nayei. 6 Na kandja
dje ye aundo, na woll moro ge
na lotu numb kerman yero ge
kamblo aundo.
7 Baibel bolo wori pai ge
embe djindo,

Ye na opa kiwa ye awi dal,
na wopake napiyo. Ye
una djell moye al po
wandill golo awi dal,
na wopake piyo we dje
pepa embe boi *(Osea
6.6)*

Ye Baibel ge kere kanmaka,
ye ke nayenj una moi al po, ye
ke yenj we nadjimaka.
8 Embe pai ge ege Sabat yero
ge, una kogo yene mal, Una
Wombe kantau yendo we dji.

Ege Sabat yeika iwa ta agle ke yei Jisas ye wopake ye awi
(Mak 3.1-6 ne, Luk 6.6-11)

9 Jisas dumo ge kere er
dumo ta po er lotu numb nu-
mog pi.
10 Iwa ta moika yene agle
yemto ke ye, mapa toi. Una
wo Jisas kot ye aumbon dje
pille embe dji, Sabat yero
kune ge iwa agle amblo ye
wopake ye aumbon panda,
God kanwopake piya mo
man ne? dji.
11 Djimaka Jisas embe dji,
ye una mor al ge, iwa ta
kogsipsip ta moya. Ege Sabat
yenda kune ge kogsipsip ge ta
er orko po tupa al kulngamb
yage kalto pai dal, sipsip ne
ge po amblo i pla naworda
mo? Ge man, i pla worda.

12 Kog sipsip ge wal dall.
Nono una mormon ge wal
kermanke. Sabat yenda kune
ge una wopake ye una awi
dal, God pora we djinda we
dji.
13 Jisas agle ke yei una moi
al embe dji, ni aglen amblo
du djiye! dji. Une agle am-
blo du djika, alla wopake pai,
agle yemto wopake yei mal
embe yei.
14 Ba Parisi una kere er
orko po Jisas togoye mal
kondwe ta yenda kanimbon
dje yei.

Jisas ge God kogoye una

15 Ga nomane embe paika
Jisas pille dumo ge kere er pi.
Pika una merke une boll aike
pumaka, Jisas una porapora
ke toi moi ge amblo i gun
woro
16 embe dji, na embe yell
we nadjime! dji.
17 Une kandja embe dji ge
asa propet Aisaia pepa boi
mal megiye toi. Pepa boi ge
embe dji,

18 Na kogena una dje worill
woi ge une pene moro.
Na une wopake pille
awo, wopake kando.
Nanam Murblena dje
wornaka wo une boll
moya. Una singare
wopake yene mal, une
dje pene wordaka,
makimb una porapora
mor ge piye.

19 Une yau natonda, una boll
kunda nonga nayenda, una
moye al ge une kandja ker-
man nadjinda.
20 Una yembene napanda ge
une kamblo kal naworda.
Wamo lambo gomgno dje
yenda ge une tonagomda.
Une kogo embe ye pa pun-
daka, singare du dji me ge
yembe ye kerda.
21 Une kandjiye al ge epil djell
una pillgi dje une wo i yem
worda dje pille tau moye we
dje Aisaia pepa embe boi *(Ai-
saia 42.1-4)*

*Jisas Satan boll kogo yendo
we dji*

*(Mak 3.20 ne, Luk 11.14-23
ne, 12.10)*

22 Kune ge iwa ta kum ke
tukiye al moi. Une nale
emill yeika, dall molo kandja
nadji. Una iwa ge Jisas moi
al iumaka, Jisas amblo i gun
worika, yene nale alla poi
djika, kandja dji.
23 Una merke moi ge kane
aya dje embe dji, iwa ge king
Depit gollye moro mo? dji.
24 Ba una pende Jisas
bakalo awo embe dji, kum
ke mor ngambalne moro iwa
Belsebul we dji ge, une Jisas
yembe dongall awi pille, Jisas
kum ke iwordo we dji.
25 Dji ba kambono no-
mane pai mal Jisas kane
embe dji, gapman moye
yenekne unakne i yemyem
dje kunda boye ge, gapman
ke yenda. Taun una moye
mo, numb taimane pane
una ge, yenekne i yemyem
dje kunda boye ge, dongall
namoye.
26 Yendo mal embe Satan
yene unakiye iwori dal, yene
epiliye tulu dje er djelldjell
pine, taimane namoye. Yene

unakiye kantau yenda ge
pora djinda.
27 Ni Satan boll kum ke
iworden we djinj ba, ye ko-
gone una kum ke iworinj.
Iworinj ge Satan boll i nawor-
inj, God boll iworinj. Embe
yenj pille, ye kandja djinj ge
kune nayendo mal, ye ko-
gone una dje pene worne we
dji.
28 God Murble na boll moro
pille na kum ke iwordo. Na
embe yendo ge, God dumoye
wopake kantau yendo ge, ye
mor al er pakna woi pora dji
we dji.
29 Iwa dongall ta moyaka,
una ta po une numbiye al to
anda bolo i nonda ge kondwe
nayenda. Ba iwa ge i nonda
panda, une asamoll po iwa
dongall ge, kake agle al kaye
to pagi dal, une are po i
nonda kune yendo we dji.
30 Una na boll aike namoye
ge na kundayem una moye.
Una na boll aike molo i makai
to namogiye ge, sika to i
djelldjell worinj una moye.
31 Yendo mal ge na kandja
dje ye aundo, una kandja ke
dje, singare ke porapora yenj
mal ge, God kere aunda ba,
una kandja ke dje God Mur-
ble awi dal, singare ge God
kere naunda.
32 Una wo Una Wombe
moro al dje ke ye awi dal,
God singare ge kere aunda
ba, una God Murble dje ke
ye awi dal, ipon pa pundaka
are God singare ke ge kere
naunda we dji.

Iko megiye tonda mal
(Luk 6.43-45)

33 Iko wopake moya
megiye wopake tonda. Iko ke
moya megiye ke tonda. Iko
wopake moro mo, ke moro
ge, megiye tonda mal pille
djinj.
34 Ye nomaga ke moro mal
embe mor! Ye nomane ke
pai una mor, wal du dje paro
ne, wal wopake paro ge, ye
namba mal kane kune yene?
Una yenekne nomane pakna
paro mal pille kandja djinj.
35 Una wopake moye ge
nomane wopake panda mal
pille singare wopake yene ba,
una nomane ke panda mor ge
nomane ke panda mal pille
singare ke yene.
36 Na kandja dje ye aundo,
are God makimb una kot ye
aunda poke ge, una kandja
kerker porapora dje una aw-
inj mal ge, dje pene worneke
God omuk tonda.
37 Ni kandja dje una awo
yenden mal God kando, ni
wambo paro mo naparo we
djinda ge, ni kandja dje wan-
den mal pille djinda.

Una Jisas kogo dongall
yenda kanbon we dji

38 Djika, Parisi una ne, God
lo dje awi una embe dji, tisa,
ni kogo dongall ta yembenka,
God ni dje wori won dje kan-
bon we dji.
39 Jisas embe dji, ni kogo
dongall yembenka kanbon
we djinj ge, ye iwana singare
ke ye, ke mal mor. Na kogo
dongall ta nayeno. Kamasa
God propet Jona boll kogo
dongall ta yei ge, na kogo ge
yenaka kanne.

40 Ege 3 pela imina, armina
erwo pika, Jona pis kerman
kumbe al moi mal ge, Una
Wombe makimb al paknato
embe mal panda.
41 Kamasa Jona kandja
djika, dumo Ninipe una
nomane ake toi. Ga nomane
ake toi pille, are God kot
yenda kune, Ninipe una goi
alla aglo er wo, ye singare
ke yenj mal kane embe djine,
God ye tonda we djine. Alla,
na woll ge na Jona kamblo
aundo.
42 Kamasa ana kerman ta
molo dumo kamgunba kan-
tau moi. King Solomon no-
mane kerman pai mal une
djinda piyo dje pille, yene
dumeye moi ge kere er woi.
Une er woi pille, are God kot
ye aunda kune, ana kerman
goi alla aglo er wo, ye sin-
gare ke ye wani mal une kane
embe djinda, God ye tonda
we djinda. Alla, na woll ge na
Solomon kamblo aundo.

Kum ke alla er yem woi
(Luk 11.24-26)

43 Jisas embe dji, kum ke
una tukne al molo kere er
orko punda ge, une waka
moyo dje pille dumo ke nu
naparo al dulo punda. Man
pandaka une embe djinda,
44 na alla er yem asa numb
moll al puno we djinda. Une
er yem po kanda, numb
kiwa yendaka, brim dje wori
wopake yenda.
45 Wopake yendaka une
alla er yem po yene unakiye
7 pela kum kerawa kaima
molo, une kamblo awinj una
kambono ge, une po ga dje
iwo pakna worda. Asa kum
ke taimane moi iwa ge ke
moi ba, are kum ke merke
wo pakna moye ge iwa ge
kaima wandill mal moya.
Une wandill moro mal ye
singare ke yenj una embe
moye we dji.

Jisas me ne, age kambono une moi al woi
(Mak 3.31-35 ne, Luk 8.19-21)

46 Jisas una merke moi al
kandja dje awo moika, yene
me ne, age kambono une
kanbon dje pille wo bekleto
moi.
47 Molmaka iwa ta molo
embe dji, Jisas ni man ne,
agan kambono bekleto mor,
Jisas boll kandja djimbon we
djinj we dji.
48 Djika Jisas una moi al
embe dji, na mana ne, agana
moye ge una ne mal moye?
49 Une yene kogoye una
moi al agle bulo to woro
embe dji, ge na mana ne,
agana mor we dji.
50 Na nena kupill al molo
kandja djinda mal pille kane
yenj una moye ge, na agana
ambana ne, mana moye we
dji.

13

Iwa ta mau al po wal megiye pup to wori
(Mak 4.1-9 ne, Luk 8.4-8)

1 Armina pika Jisas bekle
po nu erim djeke ami dje moi.
2 Una merke Jisas moi al wo
molmaka, Jisas kanu ta pai al
pakna po ami dje moi. Una
merke nu erim djeke ge mol-
maka,

3 Jisas kandja buko merke
dje awo embe dji, iwa ta er
mau al po wal megiye pup to
wori.
4 Pi al kondwe ge pende
yagi. Una wo kamblo kal
wormaka, ka wo no keri.
5 Pende yage ku be toi.
Makimb merke namoi pille,
ola dje gup ye pla woi ba,
6 djimbe bolo er kal napi.
Olpa pla woika do sege yei,
golo er kal pi.
7 Megiye pende yage ka ka-
gle moi al pakna pi. Gup ye
pla woi ba, ka kagle tublo i
gulo wori.
8 Ba megiye pende yage
makimb wopake yei al toi.
Gup yeika megiye toika,
pende 100 toika, pende 60
toika, pende 30 toika yei.
9 Ye kamalne paro una,*
kandja ge pillme! dji.

Jisas nomane pai mal pille kandja buko dji
(Mak 4.10-12 ne, Luk 8.9-10)

10 Jisas kogoye una wo une
moi al embe dji, namba yei
pille ni una mor al kandja
buko dje aunden ne? dji.
11 Djimaka Jisas embe dji,
God dumoye wopake kantau
yendo kandja seke paro ge,
God ye ombine dje aundo. Ba
una mor ge une embe dje
naundo.
12 Una kandja pille imbon
dje yei dal, God yewordaka
wal merke piye. Ba, una
kandja pille imbon dje nayei
dal, kandja kembis ta piye ge
God iworda.
13 Na kandja buko dje
aundo ge, una kanne ba
kanpol natane, piye ba
pillpol natane dje na kandja
buko dje aundo.
14 Una embe yenj ge Ai-
saia asa pepa bolo pagi mal
megiye toi. Une embe dji,

Kambono nalene al kanne
ba, kanpol natane.
Kamalne al piye ba,
pillpol natane.

15 Nomane al au nadji, ka-
malne al kandja napi, na-
lene kupille moi. Ga nalene
al kane, kamalne al kandja
pille, nomane al pille imaka,
na moll al womaka, na am-
blo wopake ye awillka. Ba
kambono embe nayei pille,
na amblo wopake nayell we
dji *(Aisaia 6.9-10)*

16-17 Na kandja kaima dje
ye aundo, ye wal kaninj mal
embe ge propet kambono ne,
singare wopake yei una asa
moi ge, kanbon dje yei ba
nakani. Ye wal pille mor
ge, kambono pupon dje yei
ba napi. Ba ye una mor ge
God ye ye wopake ye awi una
mor. Ge ye nalene al kanmor,
ye kamalne al pille mor we
dji.

Iwa ta wal megiye pup to wori ge me embe paro

18 Jisas kandja embe dji,
ye pillme! dji. Iwa ta wal
megiye pup to wori mal

* **13:9:** Ye kamalne paro una, kandja ge pillme! dji ge me embe mal pai. Ye nomane pandaka kandja okumb to kanme! dje pille dji.

kandja buko me ge, embe mal paro.
19 Wal megiye yage kondwe toi ge embe mal paro. Una God dumoye wopake kantau yendo ge, pille kandja dje una aune ba ga pillpol natoi dal, Satan kane wo iwordaka, kambono pille imbon dje yene, man panda.
20 Wal megiye yage ku pai al toi ge embe mal paro. Una God kandjiye wopake pille ola dje inj ba,
21 kandja ge djimbe naworda. Yepall ke ta molo are una wo kandja ge pille dje ke ye awo, imb awo, ye ye ke ye auneke kambono ola dje kerne.
22 Wal megiye yage ka kagle moi al toi ge embe mal paro. Una God kandjiye piye ba, makimb wale nomane merke pandaka, dje mogoi pille we yeneke, nomane ke yenda. God kandjiye yaye ba, to bi dje kerda, megiye natonda.
23 Wal megiye yage makimb wopake yei al toi ge embe mal paro. Una nomane wopake pandaka, God kandjiye pillgi dje molo, God kandjiye yayeke megiye tonda. Pende 100 tondaka, pende 60 tondaka, pende 30 tondaka embe yenda we dji.

Kull ke kandja buko djindo

24 Jisas kandja buko ta dje awo embe dji, God dumoye wopake kantau yendo ge embe mal yendo. Iwa ta yene mauye al po wal megiye wopake yai.
25 Ba imina pika una ou pamaka, une wit megiye yai al kundayem una ta wo kull ke megiye ipo pakna pakna yale pagle er pi.
26 Are wit gup ye wor pla woika, kull ke para gup ye wor pla woika, aike aike woi.
27 Woika mau ne boiye kambono kane wo embe dji, Iwa Kerman, ni mauin al po wit megiye wopake yan ba, namba mal pai pille kull ke boll aike boro ne? dji.
28 Iwa Kerman embe dji, kundayem una ta wo yei paro we dji. Djika boiye una kambono embe dji, no po kull ke pul yembon mo? djimaka,
29 Iwa Kerman man we dji. Ye po pul yene ba kull ke djimbe ne, wit djimbe er taimane pi pora dji. Wit ye ke ye aune paro.
30 Soka aike pambelle dji. Are una wo wallkne kune ge, na kogo una moye al embe djino, ye asamoll kull ke gapon dje pille, duglo bill to pagiye. Are ye po wit duglo i bill to, na kwa numb yero al numog worne we djino we dji.

Iko mastet yei mal Jisas kandja buko dji

(Mak 4.30-32 ne, Luk 13.18-19)

31 Jisas kandja buko ta dje awo embe dji, God dumoye wopake kantau yendo ge embe yendo. Iwa ta iko mastet megiye ta ipo mau al yaya.
32 Wal megiye porapora moro ge iko mastet megiye ge kembis ke kaima moro.

Ba boya kune ge kwa mokna porapora mau al moro ge mastet ge kamblo awo, bolo wo kermanke punda. Ka wo ole al numbine take moye we dji.

Yis kandja buko dji
(Luk 13.20-21)

33 Kandja buko ta embe dji, God dumoye wopake kantau yendo ge yis paro mal embe yendo. Ana ta yis tulu dje daram kerman al woro, palawa boll aike to kull wordaka, yake wor kerman punda we dji.

Jisas kandja buko eri dje awi
(Mak 4.33-34)

34 Una merke moi al Jisas kandja porapora dje awi ge, kandja buko eri dje moi. Une kandja kiwa ta dje nawi.
35 Une kandja embe dje awi ge, asa propet ta pepa boi mal megiye toi. Pepa embe boi,

Na djillakena yapro kandja buko dje orko worno. God kupill makimb beki kune ge ye pa pika ipon mormon ge, wal seke pai ge na dje pene worno we dji *(Buk Song 78.2)*

Kull ke kandja buko dji ge me embe mal paro

36 Jisas una merke moi al ge kere er numb al pi. Yene kogoye una wo embe dji, kull ke mau al boi we dje kandja buko djin ge me dje awe dji.
37 Djimaka Jisas embe dji, megiye wopake yai ge Una Wombe wo yai.
38 Mau yai ge makimb mormon al ge yai. Megiye wopake yai ge God kantau yendo una mor. Kull ke boi ge Satan kantau yendo una mor.
39 Kundayem una ta wo kull ke yai ge Satan iwo yai. Wit wurne ge kupill makimb pora djinda kune wurne. Wit wurne una we dji ge tau agelo mor.
40 Kull ke pul ye i bill to wamo gaye ge, kupill makimb pora djinda kune ge yene.
41 Una Wombe tau agelo dje wordaka, God dumoye wopake yero al po wal ke to worne. Pillgi me ye ke ye awinj una ne, singare ke yenj una ge, tau agelo po
42 i orko wamo al worneke, yenekne kasmane koglo, kimb kallngane yene.
43 Are singare wopake yei una yenekne Nane dumoye wopake yero al po molo, olpa do au djindo mal embe moyeke, talang yenda. Ye kamalne paro una, na kandja djindo ge pillme! dji.

Dje mogoi makimb al seke pai ge Jisas kandja buko dji

44 Jisas kandja dje pamolo embe dji, God dumoye wopake kantau yendo ge embe mal paro. Dje mogoi kerman ta mau al seke pai. Paika iwa ta wo kane pagle, une mau ge al ipo tambiye ta seke pagi. Pagle, une wo pille, yene wal porapora

kannonda ge ku bolo ipo,
mau ge top tonda we dji.

Bis wopake moye ge Jisas kandja buko dji

45 Jisas kandja dje pamolo
embe dji, God dumoye
wopake kantau yendo ge
embe mal paro. Bisnis-
man bis wopake moye dulo
kanino dje yenda.
46 Une po bis wopake uro
kaima ta kani dal, une po wal
porapora kannonda ge ipo ku
bolo, bis wopake panda ge po
top to inda we dji.

Pis kon kandja buko dji

47 Jisas kandja dje pamolo
embe dji, God dumoye
wopake kantau yendo ge
embe mal paro. Una pis kon i
nu al woro, pis kayekaye i pla
worne.
48 Pis kon ge puka tondaka
una i nu djeke al woro, ami
dje molo pis wopake moya ge,
i dis al woro, pis ke moya ge i
seke worne.
49 Kupill makimb pora
djinda poke ge embe mal
yenda, tau agelo wo una
nomane ke pai mor ge i djell
woro, una nomane wopake
pai mor ge i djell woro embe
yene.
50 Una nomane ke pai mor
ge i wamo al worneke, kas-
mane koglo, kimb kallngane
yene we dji.
51 Jisas kogoye una moi al
embe dji, na kandja djindo ge
ye pille kune yenj mo? Kam-
bono owo, no pirmon we dji.
52 Yendo mal embe ge, God
lo dje awi una God dumoye
wopake yero mal pille kune
yei dal, ga embe mal yene,
numb ne yemolo yene wal
wopake mogi al une po wal
asa yei ge i pene woro, wal
ipon yei ge i pene woro embe
yenda we dji.

Jisas kandja dji ge Nasaret una napille, mop awi
(Mak 6.1-6 ne, Luk 4.16-30)

53 Jisas kandja embe dje
kere, dumo ge kere er pi.
54 Une asa molo yaki dumo
yei al er lotu numb numog
po kandja dje awi. Una pille
aya dje embe dji, iwa ge nam
kond po nomane dongall i,
kogo kerman yendo?
55 Iwa ge kamda wariye
moro. Megama Maria moro,
yene age kambono mor. Jems
ne, Josep ne, Saimon ne, Ju-
das mor, 56 yene ambe kam-
bono ge nono boll mor ba,
iwa ge namba ye pille wal
yendo ge ye kune yendo ne?
dji.
57 Dje pagle, ga Jisas pill
ke pille awi. Jisas embe
dji, propet ta dumo yemyem
wanda al ge una nomane
aune. Ba, yene numbiye
epiliye taimane mor una no-
mane naune we dji.
58 Jisas kani una pillgi na-
pai pille, une kogo dongall
merke nayei.

14

Jon nu pagle awi una goi
(Mak 6.14-29 ne, Luk 3.19-20 ne, 9.7-9)

1 Kune ge Jisas kogo yemoi
mal, una kandjabe to wai dji-
maka king Erot pi.

2 Une pille boiye una moi al
embe dji, iwa wo kogo don-
gall yendo ge Jon nu pagle
awi una moro. Asa une goi
ba, ipon une aglo erwo gun
po kogo embe yendo we dji.

3-4 Erot kandja embe dji ge,
asa yene age Pilip game Ero-
dias moi ge, Erot po kunumb
i. I ge Jon embe dji, ni ana
inden ge kune nayendo we
dji. Erot pille, elle kumbsika
wo Jon i kaye wori.
5 Une togoyo dje pi ba,
una merke Jon propet kaima
moro dje kanmaka, Erot
kambono wo na tane dje pille
kand golo natoi.

6 Are Erot me kui ege pillau
djika, una kwa kerman noi.
Una kwa noi al ge Erodias
ambore wo kogoll yei. Yeika
Erot wopake kane, wo pille
7 ambo moi al kandja don-
gall dje awo embe dji, ni wal
ta ino we djimben mal, na
kaima auno we dji.
8 Djika ambo yene megama
kandja dji mal pille embe dji,
ni Jon nu pagle awi una ge
togopen, yene ngambale ke-
lip to plet al woro, iwo na
aumben we dji.

9 Ambo ge kandja embe
djika Erot pille urup dji ba,
asa yene kandja dji pille, una
kwa kerman noi una ke pille
awo djine dje pille, une man
we nadji.
10 Une yene ami una djika
Jon kaye pai al po nubke kelip
toika goi.
11 Jon goi ge yene ngambale
i plet al woro, iwo ambo ge
aumaka, ambo ipo megama
awi.
12 Jon goi we djimaka, Jon
kogoye una pille, wo Jon to-
golo pagi ge, ipo gull toi. To
kere er Jisas moi al po dje awi.

Jisas una 5,000 kwamokna awi no kune yei

(Mak 6.31-44 ne, Luk 9.10-17 ne, Jon 6.1-13)

13 Jon goi we djimaka,
Jisas kogoye una boll dumo
ge kere, yenekne moye dje
pille, kanu ta pai al pakna
po dumo wapra yei al er pi.
Er pumaka una merke kane,
dumo yemyem kere nu erim
djeke yei al po Jisas kanu
iwo pillau djinda al kambono
asamoll wo moi.
14 Molmaka, Jisas wo una
merke moi ge kane wandill
golo awo, una ke to pai ge une
i gun woro awi.
15 Taman pika kogoye una
wo Jisas moi al embe dji, ege
pai pora dji, dumo nono mor-
mon al una ta namor, kwa na-
paro. Ni dje worbenka, una
ge er dumo manda yemyem
po kwamokna top to iwo no
pane we dji.
16 Djimaka Jisas embe
dji, una er napine, ye kwa
auneke nane we dji.
17 Kogoye una embe dji, no
kwa merke nayero, bret 5
pela ne, pis soka yero.
18 Djimaka Jisas embe dji,
ye iwo na aume! dji.
19 Una merke moi al Jisas,
ye ami dje molme! dji. Bret
5 pela ge ne, pis soka ge Jisas
i kupill al kane pla woro ka-
mang ye embe dji, ni wopake
ye no kwa aunden we dji. Dje

awo, une bret tuklo, pis boll
awika, kogoye una i omuk to
una merke moi ge awi.
20 Aumaka una porapora
noi ke yei. Wal tuge moi ge
una po ngando kon basket
12 pela to puka toi. 21 Iwa
nambane kere kani ge 5,000
moi. Ana womba moi ge kere
nakani.

Jisas nu erim beto kamblo kond pi
(Mak 6.45-52 ne, Jon 6.16-21)

22 Jisas kogoye una moi al
embe dji, ye asamoll kanu
pakna po nu erim yemto
dumo Betsaida pineke, na are
wono we dji.
23 Una merke moi al Jisas
dje worika, kambono er po
kermaka, yene kamang yeno
dje pille er makimb komge
al pi. Emill paika Jisas yene
moi.
24 Moika kogoye una kanu i
ellke pumaka, kamkopo ker-
man woika, nu olup kerman
ye po wo yeika, kiye kiye dje
pi.
25 Tagno tagno dje yeika,
kambono pi al Jisas are nu
erim yeke be kamblo kond
woika
26 kogoye una kane kand
kerman golo, goll kagoi ta
wondo dje kane yau kerman
toi.
27 Jisas ola dje wo embe dji,
ye molo gi dje molme! Ge
na wondo, ye kand nagolme!
dji.
28 Djika Pita embe dji, Iwa
Kerman, ge ni kaima won dal,
ni djimbenka na ni moren al
nu yeke be al er wono we dji.
29 Jisas er we! dji. Pita kanu
kere Jisas moi al ge nu yeke
be kamblo er pi.
30 Ba kopo kerman woika,
une kane er nu guloto puno
dje kand golo, yau to embe
dji, Iwa Kerman, ni na amblo
pille dje awe! dji.

31 Jisas ola dje agle woro
Pita amblo embe dji, ni pillgi
kembis pai paro. Namba yei
pille ni nomanin soka pai ne?
dji.
32 Soka kanu al pakna
pupillka, kopo wo pai ge pora
dji.
33 Una kanu al moi ge
gopne boglo, Jisas pille pla
woro embe dji, ni God wariye
kaima moren! we dji.

Jisas dumo Genesaret po una i gun woro awi
(Mak 6.53-56)

34 Jisas kogoye una boll
kanu al molo, nu erim to pruk
dje er yemto dumo Genesaret
pi.
35 Po pillau djimaka Jisas
wo moika una kane, dumo
yemyem yei al po, Jisas woi
moro we djimaka, una pille
ke toi moi una ge i Jisas moi
al woi.
36 Wo embe dji, Jisas, una
ke toi mor ge ni konkunom
worden al ge wulle al kam-
bono ambiye ge kiwa yenda
we dji. Embe djimaka, ke
toi moi una manda po Jisas
koniye kunomiye al ambi ge
yenekne keine ge kaima pora
dji.

15

Juda una gollne God kandjiye dji ge kune nadji
(Mak 7.1-13)

1 Parisi una ne, God lo dje
awi una Jerusalem kere er
Jisas moi al wo embe dji,
2 nono gollne kandja dje
nono awi mal ge, namba yei
pille ni kogen una mop aw-
inj? Kwa nambon dje yenj ge
asamoll aglene nu naworinj
we dji.
3 Jisas embe dji, namba yei
pille God lo dje awi ge ye mop
awinj, ba ye gollne loine dje
molo woi mal ge ye amblo gi
dje mor ne?
4 God embe dji, ye nane-
mane kandja djine mal ge ye
pille kane yeme! dji. Une
kandja ta embe dji, una nane-
mane moye al kandja ke dje
awi dal, una ge togolme! dji.
5 God embe dji ba, ye
napille yenj, ye embe djinj,
una ku ta yenda neme pak to
aunda kune yenda ba, une ge
embe djinda, ku paro ge na
opa ye God auno, nena mana
nauno we dji dal, ye kapla we
djinj. Ba, kandja embe mal ge
ye nadjine mal paro.
6 Une neme ku naunda ge
kune nayendo. God lo dje awi
ge, ye mop awinj, ye gollne
loine dje molo woi mal ge
pille pla yenj.
7 Ye djillakene soka paro
una mor! Ye singare embe
yenj ge asa propet Aisaia
pepa boi mal ge kune boi.
Une pepa embe boi,
8 Una na kandjina amblo pla
worinj, ba, djillakene
al djinj, yenekne kum-
bene ne, nomane ge el-
lke kaima yero.
9 God loye djinmon we djinj
ba makimb una yenekne
loine dje orko worinj. Na
loina djill mal ge kerinj. Na
kandjina amblo pla worinj
ge kende kulo djinj, kiwa mal
embe amblo pla woro mor
we dji *(Aisaia 29.13)*

God nale al una kune namor
(Mak 7.14-23)

10 Jisas kandja djika una
alla womaka une embe dji,
na kandja djindo ge ye pille i
nomane al worme! dji.
11 Una kwamokna i djillak-
ene al nane ge God kando,
djengimb naparo. Ba alla,
kambono kandja nomane
al paraka, djillakene al dje
orko worinj ge God kando,
djengimb paro we dji.
12 Jisas kogoye una wo
embe dji, ni nakanden mo?
Ni kandja djin ge Parisi una
ke pi we dji.
13 Jisas embe dji, na Nena
kupill al moro ge mauye
paro. Une nayai wal moro
ge une pul ye iworda.
14 Ye kere er wone, Parisi
una yenekne moye. Una
soka nalene emill yendaka ta
yemolo ta kond ombine dje
aundaka, soka aike po kul-
ngamb yage tupa al tambell.
Tambell mal ge Parisi una
embe mor we dji.

15 Djika Pita pille embe dji,
ni kandja buko djinden ge me
no dje awe! dji.
16 Djika Jisas embe dji, ye
porapora mor ge para napir
mo?
17 Ye kwa nane ge ye no-
mane al napunda. Kwa ge
er ellne al po er ell mur
numb pundaka, God kanda,
djengimb napanda. Ye napir
mo?
18 Kandja una nomane
al molo er djillakene al
orko wonda ge God kanda,
djengimb panda.
19 Kandja una nomane al
pa er orko wonda ge embe
mal paro. Nomane ke pa, una
togolo, iwana kunumb no,
singare ke ye, wal kunumb
no, kandja kende dje, una
kandjine amblo
20 yene ge God kanda,
djengimb panda. Ba, una
aglene nu naworo, kwa nane
ge God kanda, djengimb
napanda we dji.

Dumo Kenan ana ta Jisas kandjiye pillgi dji
(Mak 7.24-30)

21 Jisas dumo moi al kere er
dumo Taia ne, Saidon pi.
22 Po moika, dumo yei al
ge Kenan ana ta Jisas moi al
wo yau to embe dji, Iwa Ker-
man, ni Depit wariye moren,
ni na wandill golo aumben.
Na ambona kum ke tukiye al
moraka une ke mal moro we
dji.
23 Djika Jisas kandja dje
yem nawori. Kogoye una
Jisas moi al wo embe dji, ana
are wo yau tondo ge ni dje
worben we dji.
24 Jisas embe dji, Nena na
dje wori woll ge Israel una
kogsipsip mal embe er take
dje po djine dje pille woll.
Epil djell una mor al une na
dje wori nawoll we dji.
25 Ana ge manda wo gopiye
boglo embe dji, Iwa Kerman!
Ni na ye wopake ye awe! dji.
26 Ba Jisas man dji, womba
kwaine moknane i kena aum-
bon ge, kune nayendo we dji.
27 Ana ge embe dji, Iwa Ker-
man, ni kandja kaima djin-
den ba, kena nane mor ge,
ga kwa nane tukiye yage kal
tonda ge kena bo mename
molo i nane we dji.
28 Djika Jisas pille embe dji,
ana, ni pillgi kerman kaima
pai. Ni kamang yen mal ge,
ni ambon kiwa moya we dji.
Kuntaimane ana ge ambore
ke toi pai ge alla kiwa yei.

Una merke ke toi moi ge Jisas wo i gun woro awi

29 Jisas dumo ge kere er nu
erim Galili djeke po er kam
mekbe al po ami dje moi.
30 Una merke Jisas moi al
pumaka, kakene ke yei una
ne, nalene emill yei una ne,
gaklene ke yei una, iwana
dall moi una ne, una merke
ke toi moi una ge una iwo
Jisas kake al wormaka, Jisas
i gun woro awi. 31 Worika
kandja nadji una ge alla
kandja djimaka, kakene ke
yei una kond kamblo er
pumaka, gaklene ke yei una
kiwa molmaka, nalene emill
yei una alla kanmaka, una
kane aya dji, Israel una

Godne moro iwa ge pille pla
woro awi.

Jisas una 4,000 kwamokna
awi no kune kaima yei
(Mak 8.1-10)

32 Jisas djika kogoye una
womaka une embe dji, una
manda mor ge ege sokara
nono boll mor ba, kwa nane
nayero. Koll golo moye ge, na
dje worno kune nayendo. Na
wandill goro. Kambono po
kondwe tambiye pineke kam
koll tondaka, nalene wan-
daka yage tane we dji.
33 Kogoye una embe dji,
una merkeke mor. Una
numbine gullne manda ta
nayero. Nono nam kond po
kwa iwo aumbon nane ne?
dji.
34 Djimaka Jisas embe dji,
ye bret namba namba yero
ne? dji. Kogoye una embe
dji, no bret 7 pela yeraka, pis
kembis sokarita yero we dji.
35 Djimaka Jisas una merke
moi al djika kambono ami dji.
36 Jisas bret ne, pis amblo
i Ne Kerman wopake we dje
awi. Une bret ne, pis tuklo i
kogoye una awika, ga omuk
to una awi.
37 Una ge no kumbo ye ker-
maka, kwa pende moi ge,
ngando kon basket 7 pela to
puka toi.
38 Una noi ge iwa 4,000 moi.
Ana womba kwa noi ge nam-
bane kere nakani.
39 Jisas dje worika una er
po kermaka, une er kanu al
pakna po er dumo Magadan
pi.

16

Una, Jisas, ni kogo dongall
ta yembenka no kanbon we dji
(Mak 8.11-13 ne, Luk
12.54-56)

1 Parisi una ne, Sadusi una
Jisas moi al wo une kamale
to embe dji, ni God kogoye
kaima yen dal, kogo dongall
ta yembenka kanbon we dji.
2 Djimaka Jisas embe dji,
emill kindja djindaka kupill
bage yendaka, ye kandja
embe djinj, aka donda dje
pille yendo we djinj.
3 Kamkumaikekana kupa
kama tondaka, kupill bage
yendaka, ye kandja embe
djinj, ge kopo wo, kam tonda
pille yendo we djinj. Kupill
paro mal ge ye dje kune yenj.
Ba, God kogo ipon manda
yendo ge ye namba yei pille
kanpol natonj?
4 Una ipon mor ge iwana
singare ke ye, nomane ke
pai mor. Ege ege kambono
embe djinj, God kogo dongall
yenda kanbon we djinj. Ba
God kogo dongall ta nayenda.
Kogo taimanta yenda ge
embe. Kamasa God Jona boll
kogo dongall ta yei ge, ye wal
ge kanne we dji. Jisas kandja
embe dje kere er pi.

Jisas yis kandja buko dji
(Mak 8.14-21)

5 Jisas kogoye una boll
kanu al pakna po er nu erim
yemto pi. Kogoye una bret
nane mal naiwi, dall yei. Jisas
embe dji,
6 una bret gale yis worin-
jka, yake wo kerman pundo
mal Parisi una ne, Sadusi

una kandja djinj ge embe mal
paro, ye kanpol tane we dji.
7 Kogoye una pillpol natoi,
yenekne kandja dje embe dji,
une kandja djindo ge no bret
naiupin pille djindo we dji.
8 Jisas pille embe dji, ye
pillgi kembis pai paro. No
bret naiupin we djinj ge,
namba yei pille djinj?
9 Na una 5,000 kwa awill ge
ye pille kane nayei mo? Bret
5 pela yeika una no kune yei,
tuge moi ge ye i kon basket
merke to puka toi.
10 Na una 4,000 kwa awill
ge ye pille kane nayei mo?
Bret 7 pela yeika una no kune
yei, tuge moi ge ye i kon bas-
ket merke to puka toi.
11 Na kandja djill ye napi
ge namba mal ye napi? Na
kandja djill ge bret pille nad-
jill. Parisi una ne, Sadusi una
kandja djinj mal ge pille djill
we dji.
12 Jisas kandja embe djika
kogoye una pille kune yei.
Une bret pille nadji, una bret
gale yis worinjka, yake wo
kerman pundo mal Parisi
una ne, Sadusi una kandja
kende djinj dje pille dji.

Jisas kaima moi mal Pita dje pene wori
(Mak 8.27-30 ne, Luk 9.18-21)

13 Jisas kogoye una boll er
dumo Sisaria Pilipai pi. Ko-
goye una moi al une embe dji,
na Una Wombe moro ge una
mor ge na una ne mal kaima
moro ne djinj?
14 Djika kogoye una embe
dji, una pende embe djinj, ni
Jon nu pagle awi una wonden
we djinj. Pende, ni iwa Elaija
asa goi ge wonden we djinj.
Pende, ni Jeremaia asa goi
ge wonden we djinj. Pende,
Propet ta kamasa goi ge ni
wonden we djinj we dji.
15 Djimaka Jisas pille embe
dji, una embe djinj ba ye na
una ne mal wondo ne dje
kaninj ne? dji.
16 Djika Saimon Pita embe
dji, God gun moro una Krais
dje worno wonda we dji ge ni
wale wonden. Ni God wariye
moren we dji.
17 Djika Jisas Pita moi al
embe dji, Saimon Jon wariye
moren ge, God ni ye wopake
ye awi moren. Ni kandja
djin ge makimb una ta dji
pille nadjin, na Nena kupill al
molo ombine dje awi mal ge
ni kandja embe djin.
18 Na kandja dje ni aundo,
ni Pita moren. Ku dongall
paro mal ge ni moren. Na
kandjina pillgi pai una mor
ge* na amblo iwo ni moren
al numb dongall takno. Satan
epiliye boll wo ye boll kunda
yene ba, yene kune nayenda.
19 God dumoye wopake
kantau yendo ki yero ge,
na ni aundo. Ni makimb
al molo, embe nayene we
djimben mal God kupill
al molo, embe nayene we
djinda. Ni makimb al molo,
kune, embe yene we djimben
mal God kupill al molo, kune,

* **16:18:** Na kandjina pillgi pai una mor we dje bolo wori pai ge, kandja tok pisin al ge sios we djinj. Ni Baibel kandja me ge kanben.

embe yene we djinda.
20 God na Krais dje wori,
yene unakiye i yem worno
dje woll mal, ye nadjime! dji.

Jisas, na golo aglo erwo gun puno we dji
(Mak 8.31-9.1 ne, Luk 9.22-27)

21 Jisas kogoye una moi al
kandja gun dje awo embe dji,
na Jerusalem punaka Juda
ngambalne pai una ne, opa
gale awinj una kerman ne,
God lo dje awinj una mor ge
na gaklena ngembill awo to-
goye. Ege sokara erwo pun-
daka na alla aglo erwo gun
puno we dji.
22 Djika Pita Jisas dje i orko
po embe dji, Iwa Kerman, ni
kandja djinden ge kere! Una
ni tonagoye, man! we dji.
23 Djika Jisas Pita moi al
kandja awo embe dji, Satan,
ni kere er na mopnato piye!
Na kond puno al ge, ni na
kond tugo aunden. Ni God
nomane paro mal kandja
nadjinden, makimb una
nomane paro mal ni kandja
djinden we dji.
24 Jisas kogoye una moi
al embe dji, una na boll
wombon dje piye ge, yenekne
nomane paro mal amblo
kal woro, yenekne iko pera
kake i, na boll wone. 25 Una
yenekne amblokun yemoi
dal, goye ba, alla una na we
dje pille we yemolo goi dal,
gun moye.
26 Una makimb al molo kog
mogoi porapora kannambon
dje piye ba, kambono golo
pineke wal i mogir ge pak to
naunda.
27 Are God dje wordaka,
Una Wombe God yembe
dongall boll pandaka, une
tau agelo boll yem wone
kune ge, kot panda. Una
porapora makimb al singare
ke wopake yene mal, Una
Wombe kane awo yem woro
aunda.
28 Na kandja kaima dje ye
aundo, ye una pende mor
ge nagoye, mor mal embe
moyeke, are Una Wombe wo
king moya mal ye kanne we
dji.

17

Jisas gakle ta mal pai
(Mak 9.2-13 ne, Luk 9.28-36)

1 Ege 6 pela erwo pika, Jisas
yemolo Pita ne, Jems age Jon
boll dje i er pla kam mekbe al
pika, yenekne moi.
2 Molmaka kambono kani
Jisas gakle ta mal pai. Gume
djillake olpa do au djindo mal
embe yeika, yene konye kon-
omye yai ge, kuruwo boll ye
poll dji.
3 Pita, Jems ne Jon kun-
taimane kanmolmaka, una
soka asa gopill iwa Elaija ne,
Mosis wo mopillka, Jisas boll
kandja dji.
4 Djimaka Pita Jisas moi al
embe dji, Iwa Kerman, nono
ba mormon ge abro. Ni
kune we djimbenka na numb
asinga sokara takno. Ni ta
imbenka, Elaija ta indaka, ta
Mosis indaka embe yeno we
dji.

5 Pita kandja i pla woro
djika, kam kupa ta talang ye
wo, kambono i pakna wori.
God kupa paknato molo
embe dji, ge na warna, na
wopake kane wopille aundo.
Une kandja djinda mal ye
pillme! dji.

6 Djika kogoye una pille
gopne boglo, taimagaus
pamolo kand kerman goi.

7 Jisas wo amblo embe dji,
ye aglo molme! Ye kand
nagolme! dji.

8 Djika kogoye una kane pla
woro kani una ta namoi, Jisas
taimane moi.

9 Kam mekbe al kal wo mol-
maka, Jisas iwa sokara moi
al kandja dongall dje awo
embe dji, ye mekbe al wal
pille kane yei mal ge, nad-
jine. Asamoll Una Wombe
golo aglo erwo gun pundaka,
are ye kandja djine we dji.

10 Djika kogoye una embe
dji, God lo dje awinj una
embe djinj, iwa Elaija goi ge
asamoll aglo yem wondaka,
Krais are wonda we djinj ge
namba yei pille djinj ne? dji.

11 Djimaka Jisas embe dji,
kambono kandja djinj ge
pai mal djinj, Elaija asamoll
wo wal porapora amblokun
yenda.

12 Na kandja dje ye aundo,
Elaija woi pora dji ba una
kanpol natoi. Ga nomane pai
mal pille wo une ye ke ye awi.
Yei mal embe, kambono wo
Una Wombe moya al ye ke ye
aune we dji.

13 Jisas kandja embe djika,
kogoye una kani une kandja
dji ge Jon nu pagle awi una
pille dji.

Womba ta kum ke tukiye al moi Jisas wo iwori

(Mak 9.14-29 ne, Luk 9.37-42)

14 Jisas kogoye una sokara
boll makimb mekbe al er
kal wo kani, una merke
molmaka, iwa ta Jisas moi
al wo yene gopiye boglo
15 embe dji, Iwa Kerman, na
warna moro ge, wandill golo
awe! Une kiku to er kerman
pundo. Ege merke une yage
nu al pa, wamo al to embe
yendo.

16 Na ni kogen una djill ba,
i gun worbon dje yei man pai
we dji.

17 Djimaka Jisas embe dji,
ye una ipon mor ge nomane
ke pai mor, ye pillgi nadji una
mor. Na ye boll ege momo
moll pora dji. Ege namba
namba, na ye boll imb kake
moyo? Ni po womba ge dje
iwe! dji.

18 Djika una po womba
dje iumaka, womba kum ke
tukiye al moi ge Jisas, ni er
piye! dje iwori. Kuntaimane
womba alla kiwa moi.

19 Are yenekne molmaka,
kogoye una Jisas moi al wo
embe dji, namba yei pille
kum ke womba tukiye al moi
no iworbon kune nayei ne?
dji.

20-21 Jisas embe dji, ye
pillgi kembis pai pille kune
nayei. Na kandja kaima dje
ye aundo. Mastet megiye
kembis ke moro, ye pillgi
kembis embe mal pandaka,
ye makimb mekbe paro ge,

er kola piye! djine ge, kaima
po er kola punda. Ye pillgi
kembis embe pai dal, wal
porapora yene ge yene kune
yenda we dji.

Jisas namba 2 taim nanam togoye we dji
(Mak 9.30-31 ne, Luk 9.43-45)

22 Jisas kogoye una boll dis-
trik Galili makai to molmaka
une embe dji, una wo Una
Wombe dje ipo kundayem
una aune ege ge manda yei
pora djindo.
23 To golo pagiyeke, ege
sokara erwo pundaka, une
alla aglo erwo gun punda we
dji. Djika kogoye una kum-
bene ke yei.

Lotu numb kerman ku takis pai mal Jisas iwo awi

24 Jisas kogoye una boll
er dumo Kaperneam po
molmaka, lotu numb kerman
takis i una kambono Pita moi
al wo embe dji, lotu numb
kerman takis paro mal ye
tisane aundo mo naundo ne?
dji.
25 Djimaka Pita embe dji,
aundo we dji.
Pita er numb al pika, Jisas
asamoll kandja dje awo embe
dji, Saimon, ni namba we dje
pren? Makimb una king mor
ge una ne mor al po ku takis
inj? Yenekne unakne mor al
inj mo, una djell mor al po inj
ne? dji.
26 Djika Pita embe dji, ga
una djell mor al po takis inj
we dji. Jisas embe dji, embe
djinden ge, king yene wom-
baye boll takis naune, kiwa
moye.
27 Nono kiwa mopon, ba
ga nono ke pille dje djine
dje, ku takis aumbon. Ni nu
erim al po pis uk worbenka,
pis ta asamoll tamben ge ni
pis djillake yapro, ku megiye
ta pakna panda kanimben.
Nono soka takis tamboll mal
ni ku ge iwo aumben we dji.

18

Una kerman ge ne mal moro?
(Mak 9.33-37 ne, Luk 9.46-48)

1 Kune ge Jisas kogoye una
wo une moi al embe dji,
God dumoye wopake kantau
yendo al ge, una ne mal
kandjiye kerman asamoll
paro ne? dji.
2 Jisas djika womba kembis
ta woika, kogoye una moi
al womba dji pakna wori
moika, 3 Jisas embe dji, na
kandja kaima dje ye aundo,
ye womba mor mal embe
namoi dal, ye God dumoye
wopake yero al pakna nap-
ine.
4 Una ta yenekne kandjine
amblo kal woro, womba
moro mal embe moi dal,
God dumoye wopake yero al
kambono kandjine kerman
asamoll panda.
5 Una na we dje pille
womba kembis ge djembon
to awinj una ge, na pille
djembon to awinj una mor
we dji.

Singare ke panda ge una nomane to ke yenda
(Mak 9.42-48 ne, Luk 17.1-2)

6 Jisas embe dji, womba ta
na kandjina al pillgi djindaka
una ta wo kamale taneke
womba ge pillgi keri dal, una
wo womba kamale tane una
ge, God tonda. Una wo ku
kerman tublo i nubkane al
kaye kolo pup to nu solwara
al worneke, nu no goye ge,
ngembill kembis dal goye.
Ba God ngembill kermanke
aunda.
7 Ye makimb una mor ge,
imb ye boll wonda paro. Una
pillgine nakerne ba una po
kamalne taneke una kaima
keri dal, una po djine una ge
imb ga boll wonda paro.
8 Ni kaken, mo aglen ta
yewordaka singare ke ta yen
dal, ni kelip to seke worben.
Kaken aglen napandaka ni
ege ege gun molo pamopen
ge kune yendo ba, ni kaken
aglen soka aike pandaka, er
wamo nagomdo al ben ge
kune nayendo.
9 Ni nalen yewordaka ni
kane singare ke ta yen dal,
ni polo i seke worben. Ni
nalen taimane pandaka, gun
molo pamben ge kune yendo
ba, ni nalen soka aike pan-
daka, er wamo al ben ge kune
nayendo.
10-11 Ye pille kane yeme!
Womba kembis mor ge wal
kiwa dje nakanme. Na
kandja dje ye aundo, womba
taimantaiman dje mor ge
yenekne taune agelo ge mor.
Ga taune agelo mor ge ege
ege kupill al molo, na Nena
moro al aike molo par we dji.

Kog sipsip er take dje pi mal kandja buko dji
(Luk 15.3-7)

12 Jisas embe dji, una
ta kogsipsip 100 moyeke,
taimanta er take dje pi dal,
une namba yenda? 99 moye
ge une kere moglo, sipsip
taimanta er take dje punda al
ge une kuro punda mo man?
Une kaima dulo punda.
13 Dulo wane kane i dal,
une wo kerman kaima piya.
Sipsip 99 er take dje napine
ge une kanwopake piya ba,
sipsip er take dje pi kane i
sipsip ge, une wo kermanke
kaima piya.
14 Ge pille, ye Nane kupill
al moro ge une nomane embe
mal paro. Womba ker mor
mal embe er take dje po djine
we dji.

Age ta ke mal yendaka age ta kandja wopake dje yem worda
(Luk 15.3-7)

15 Jisas embe dji, ni agan
wo ni ye ke ye awi dal, ni
po une boll kandja dje pupell.
Djimbellka une, kapla we dji
dal, ni dje i yem worbenka
alla age age mopell.
16 Ba, une man we dji dal,
ni po una taimane mo, soka
ta dje ipo ni agan boll kandja
djine. Baibel bolo wori pai ge
embe djindo, iwa ta kandja
porapora djinda mal ge, una
soka mo sokara pille djine
kune yenda.
17 Djineke une alla man we
dji dal, ni pillgi djine una
moye al po dje imben. Pillgi
djine una ge djineke une man
we dji dal, ni kankerben. Une

epil djell una mor mal embe
moya, takis inj una mor mal
embe moro dje kanben.
18 Na kandja kaima dje
ye aundo, ye makimb al
molo embe nayene we djine
mal, God kupill al molo,
embe nayene we djinda. Ye
makimb al molo, kune, embe
yene we djine mal God kupill
al molo, kune, embe yene we
djinda.
19 Na kandja alla dje ye
aundo, una soka makimb
al molo nomane taimane
pandaka, wal porapora
kamang yembell wal ge, na
Nena kupill al moro iwa ge
soka aunda.
20 Una soka mo, sokara wo
na kandjina al makai to moi
dal, na ga boll pakna moyo
we dji.

Age ta ku awi age ta nakeri mal Jisas kandja buko dji

21 Pita Jisas moi al wo embe
dji, Iwa Kerman, na agana
ye ke ye na awi dal, une
kune namba namba ye ke ye
aunda na kerno ne? Na kun 7
pela kerno mo? dji.
22 Djika Jisas embe dji, ni
kun 7 pela nakerben. Ni kun
70 taims 7 pela kerben.
23 Ye pillme! God dumoye
wopake kantau yendo ge
embe mal paro. King ta
yemolo boi una ge yene wal
kambono wo yana dje i al ge,
une amblokun yeno dje yei.
24 Yeika una wal yana dje
i una ge iwo wormaka, iwa
ta ku ten milion (10,000,000)
i iwa ge wo moi.
25 Une awo yem worda
kune nayei. Iwa Kerman
embe dji, ye po iwa ge game
wombaye boll ipo ku boye,
wal porapora une kannoi
moro wal ge ye para aike
ipo ku boye. Ye ku iwo na
auneke, na wal une i noi mal
nanam i yem djino we dji.
26 Une kandja embe djika
boi iwa ge yage taimagaus
pamolo embe dji, na wal i
noll mal awo yem worno.
Ni ege tuge ta aumbenka na
auno we dji.
27 Djika iwa kerman
wandill golo awo, iwa wal
i noi ge pille kere awi. Une
kere pagle dje worika boi ge
er pi.
28 Ba boi iwa ge er po kani
iwa kerman boi ta moi. Asa
boi moi ge une boll ku 10 pela
dje i noi. Une ge po nubke
al amblo embe dji, ni na ku
10 pela asa yana dje i non ge
ipon awe! dji.
29 Age ge gopiye boglo
embe dji, na ku i noll mal awo
yem woro auno. Ni ege tuge
ta aumbenka na auno we dji.
30 Dji ba age man dji, une
age ipo kaye numb woro
embe dji, une kaye numb
pandaka, ku awo yem woro
keri dal, er orko wonda we
dji.
31 Yene boi age kambono
kane yenekne tukene ke toi,
er iwa kerman moi al po
agane yei mal djimaka une
pi.
32 Pille iwa kerman boi ge
dji woika iwa kerman embe
dji, ni boi ke moren! Ni
kandja djin mal na yell. Wal
porapora i non mal ge, na
pille kere awill.

33 Na ni djin kerill mal, ni
namba yei pille agan ku dje i
mal nakerden ne? dji.
34 Iwa Kerman ge elle
kumbsika, une embe dji,
boi una ge kaye panda, una
taneke, une ku awo yem
woro kerda we dji. Dje kere
boi iwa ge una ipo kaye numb
wori.
35 Jisas kandja embe dji, ye
agane wo ye ye ke ye awi
dal, ye kaima kaima kerne.
Man panda, iwa kerman boi
iwa ipo yei mal ge, na Nena
kupill al moro iwa ge wo ye
ipo embe yenda we dji.

19

Iwa game kerda ge kune nayendo
(Mak 10.1-12 ne, Luk 16.18)

1 Jisas kandja embe dje
kere, une distrik Galili kere
er nu Jodan yemto po dumo
Judia pi.
2 Pika una merke une boll
aike pumaka una ke toi moi
ge une amblo i gun woro awi.
3 Awika Parisi una wo Jisas
kandja ta djindaka, kandja
kot ye aumbon dje pille embe
dji, una ta yene game kerda
ge, yene kiwa pro mal pille
kerda mo man? Nono kandja
lo paro mal ge namba we
djindo ne? dji.
4 Djimaka Jisas embe dji,
kandja Baibel al paro ge ye
kere nakani paro. Baibel
embe djindo, kamasa kaima
God wal porapora ye beke yei
kune ge une iwana ye beki.
Iwa yene djell ye beke, ana
yene djell ye beke embe yei.
5 God embe djindo, me ge al
pai pille iwa ge yene neme ge
kere, er ana boll po moyaka,
soka gaklene taimane panda
mopell we dji.
6 Jisas embe dji, asa iwa ana
soka djelldjell mopill ba, alla
God dji iwa ana ipon gaklene
taimane panda mopell. God
iwa ana i taimane wori mal
ge, una i djelldjell worne ge
kune nayendo we dji.
7 Djika Parisi kambono
embe dji, Mosis no lo bolo
awi ge embe dji, ye gamane
to orko worne panda, ye
pepa bolo gamane to orko
worne we dji. Mosis embe dji
pille, ni iwa ana nakerda we
djinden ge, namba yei pille
djinden ne? dji.
8 Djimaka Jisas embe dji,
ye kandja to worinj una mor
pille Mosis pepa bolo ana
kerne ge kapla yendo we dji.
Ba kamasa God wal porapora
beke yei kune ge iwa game
nakerda dje yei.
9 Na kandja dje ye aundo,
ana po iwa djell boll kunumb
nopill dal woge kerda mal
yendo. Ba woge kiwa kere
ana gun inda ge kaima bolo
naipill mal mopell, kunumb
nambell we dji.
10 Djika kogoye una embe
dji, iwa yene game boll embe
molo pambell panda, iwana
bolo naimbell, djelldjell
mopell ge kune yenda we dji.
11 Djimaka Jisas embe dji,
iwana djelldjell mopell we
dje ye kandja embe djinj ge,
una merke man dje piye. Ba
God amblo pille dje aundaka,

una pende ana boll bolo
naine kiwa moye.
12 Kiwa moye ge, pende
mane kuya kune ge, gaklene
ke yenda. Pende gaklene
kelip tane, ana boll womba
kuye kune nayenda. Pende
God dumoye wopake kantau
yendo mal kogo embe yem-
bon dje pille, yenekne mapill
ye, ana bolo naine. Ana bolo
naine kandja ge, una pille ine
ge pille inembe dji.

Jisas, ye womba er wome dji
(Mak 10.13-16 ne, Luk 18.15-17)

13 Kune ge una womba
kembis Jisas amblo kamang
ye aunda dje iumaka, kogoye
una kane man dji. Ye womba
naiume! dji.
14 Djimaka Jisas embe dji,
ye man nadjime! God du-
moye wopake yero ge una
womba mor mal embe ge
dumene yero. Womba er na
moro al wonebe dji.
15 Jisas womba ge amblo
kere pagle, er pi.

Iwa komdjill ta kog mogoi merke kannoi
(Mak 10.17-31 ne, Luk 18.18-30)

16 Iwa komdjill ta Jisas moi
al wo embe dji, tisa, na sin-
gare wopake namba mal ye
pagle, gun molo pamoyo ne?
dji. Djika Jisas embe dji,
17 Singare wopake paro
mal ge, ni namba yei pille
wo na moll al djinden ne?
dji. God taimane ge wopake
moro. Ni gun molo pano dje
pin dal, Mosis lo dje awi mal
embe yeye! dji.
18 Djika iwa ge embe dji,
na naral lo yeno ne? dji.
Jisas embe dji, una tonagolo,
una djell gamane boll djingd-
jang nayemben, kunumbkun
nano, kandja kot kende dje
una nawo,
19 ye nanemane kandja
djine mal pille, ni nenem ye
wopake yenden mal, ni agan
moya al embe ye aumben we
dji.
20 Djika iwa ge embe dji,
na womba kembis molo woll
ipon moro ge, lo porapora ni
djinden ge na yell. Singare
namba mal alla yeno ne? dji.
21 Jisas embe dji, ni iwa
kaima du dje moyo dje pin
dal, ni kog mogoi porapora
ipo ku bolo i una wal kan-
nanonj una moye al aumben.
Ni embe yen dal, ni top kupill
al yenda imben, alla ni wo na
boll aike wanmopen we dji.
22 Jisas embe dji ba iwa
ge wal merke kannoi pille
une ke pille er pi. 23 Er pika
Jisas kogoye una moi al embe
dji, na kandja kaima dje
ye aundo. Una wal merke
kannane ge, God dumoye
wopake yero al er pakna bon
dje yene ge, kogo kerman
paro.
24 Na kandja alla dje ye
aundo, kogkamel er wopa
kond kembis yero al pakna
punda kune yenda ba una
wal merke kannane ge er
God dumoye wopake yero al
pakna napine we dji.
25 Djika kogoye una pille
gok dje aya dje pille embe

dji, ku kannane una er pakna napine panda, una ne mal er pakna pine? Man, God nono i yem naworda mal paro we dji.

26 Jisas ga kane dume dje kane embe dji, una er pakna bon dje yene ge kune nayenda. Ba God yeworda pine ge kune yendo. Une wal porapora yenda kune yendo we dji.

27 Pita embe dji, no wal porapora kere, ni boll aike wopin mormon, no wal naral wal imbon ne? dji.

28 Djika Jisas kogoye una moi al embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, are wal porapora gun yenda kune ge, Una Wombe yene sia king al po ami dje moyaka, yene kandjiye kerman pandaka, ye na boll aike wanmoye una ge sia king 12 pela yenda al po ami dje molo, Israel una epil 12 pela mor ge ye kantau yene.

29 Una no Jisas kogoye yembon we dje pille, yenekne dumo makimb kere, numbine kere, agane ambane ne, nanemane ne, wombane ta keri dal, God ye wal 100 i pla woro aunda. Are ye gun molo pane.

30 Ba alla una wekle mor una wor are pineke, are mor una wor wekle pineke embe yene we dji.

20

Boi una wain mau po kogo yei

1-2 Jisas embe dji, God dumoye wopake kantau yendo ge embe mal yendo. Kune ge iwa kerman ta molo embe dji, na boi kogo una top tanaka kambono po wain mau kogo yene we dji. Tagika une po kogo una boll kandja dje awo ku wan kina, wan kina dje auno we dji. Djika, kambono, kune, imbon we dje po kogo yei. 3 9 oklok yeika, iwa kerman ge po maket yei al kani una pende kiwa aglo moi.

4 Une po embe dji, na wain mau ye pakna po kogo yeneke ku paro mal auno we dji.

5 Kambono mauye al er pi. Belo ye po 3 oklok pika, maket yei al una kiwa molmaka, iwa kerman ge alla po dje worika kambono er une mauye al pi.

6 Taman pika 5 oklok yeika, maket yei al una kiwa pamolmaka iwa kerman ge po embe dji, ye namba yei pille ege kanan kiwa mor ne? dji.

7 Djika kambono embe dji, una wo no kogo ta dje nawori we dji. Iwa Kerman embe dji, ye na mauna al po kogo yene we dji. Djika kambono er mau al pi.

8 Taman po emill pano dje yeika, iwa kerman bosboi moi al embe dji, kogo una porapora mor ge ni dje i pakna woro ku aumben. Are woi una kambono ge ni asamoll aumben, asamoll woi kambono ge ni are aumben we dji.

9 Taman pika, 5 oklok woi una ge wo wan kina, wan

kina dje i.
10 Asamoll woi una ge
wo iwa kerman ku kerman
aunda dje pi ba, une wan
kina, wan kina dje awi.
11 Kambono ke pille iwa
kerman moi al kandja awo
embe dji,
12 ga kambono ge wan awa
wo kogo yei, alla no olpa do
pai al kogo dongall yepin. Ni
kambono no boll ku i kune ye
aunden ge kune nayendo we
dji.
13 Kogo boi una kambono
ge taimanta moi al iwa ker-
man embe dji, agana, na ni ye
ke ye naundo. Nono asamoll
kandja dje kerpin, ye wan
kina, wan kina dje ine we
djipin.
14 Ni ku in mal ipiye! Na no-
mana paro mal pille ni ku in
mal ge una are woi ge embe
eri aundo.
15 Ge na wal. Na nomana
paro mal nanam ku i una
auno ge kune yendo. Mo, na
una ye wopake ye awill pille,
ni na ke kane djinden mo?
dji.
16 Jisas embe dji, iwa
kerman yei mal embe ge, are
mor una wor wekle pineke,
wekle mor una wor are
pineke embe yene we dji.

Jisas namba 3 taim nanam togoye we dji
(Mak 10.32-34 ne, Luk 18.31-33)

17 Jisas kogoye una boll
er Jerusalem bon dje yei.
Kondwe tambiye po yenekne
molmaka Jisas embe dji,
18 Jerusalem bonka, opa
gale awinj una kerman ne,
God lo dje awinj una wo, Una
Wombe kot ye awo, ni ke yen,
togopon we djine.
19 Kambono i epil djell una
auneke wo bakalo awo, ka
pirngangill to, iko pera al nil
togoye. Ba ege sokara wor
pundaka une aglo wor gun
punda we dji.

Jems ne Jon iwa kerman mopoll dje yepill
(Mak 10.35-45)

20 Iwa Sebedi wariye soka
mane boll Jisas moi al wom-
aka, mane gopiye boglo embe
dji, ni na wal ta aumbenba
dji.
21 Jisas embe dji, na ni wal
naral wal auno dje pren ne?
dji. Ana ge embe dji, are, ni
una kantau yemben kune ge,
na warna soka wo ni boll ami
dje mopell. Ta aglen woto
moyaka, ta aglen darto moy-
aka embe yembell we dji.
22 Djika Jisas embe dji,
ye kandja djinj ge pillpol
nato djinj. Na kap* nano
ge, ye nambell kune yendo
mo? Soka embe djipill, no
namboll kune yendo we
djipill.
23 Djipillka Jisas pille embe
dji, na kap nano ge ye soka
kaima nambell. Ba, ye soka
wo na aglena woto ne, darto
mopell ge, na djino kune
nayendo. Na Nena yene dje
i una wo moye we dji.
24 Djika kogoye una 10 pela
pille ellne kumbso agane
soka awi.

* **20:22:** Jisas kap we dji ge, yene imb kakda mal pille dji.

25 Jisas djika kogoye una
alla womaka embe dji, una
kerman epil djell mor ge iwa
pla mopon dje pille yembe ye,
una kantau yemor. Ga iwa
kerman kogo dongall ye aw-
inj mal ge ye pille kane yenj.
26 Ba yenj mal ge ye embe
nayene. Ye mor al ge, ye iwa
kerman mopon dje pi dal, ye
nukogo una moye.
27 Una wekle mopon dje
yene ge ye nukogo una moye.
28 Na Una Wombe woll ge
ye na amblo pille dje aune
dje pille na nawoll. Na golo
ye amblo pille dje awo, una
merke top to i yem worno dje
pille woll we dji.

Nalene emill yei iwa soka Jisas amblo au dje awi
(Mak 10.46-52 ne, Luk 18.35-43)

29 Jisas kogoye una boll er
dumo Jeriko orko bon dje
yemaka, una merke aike pi.
30 Jisas wo pundo we
djimaka, nalene emill yei
iwa soka kondwe djeke ami
dje molo yau to embe djipill,
Iwa Kerman, ni Depit wariye
wonden ge no wandill golo
awe! djipill.
31 Una merke man dje, ye
soka kerse! dji. Ba soka na-
pupill, yau kermanke to, Iwa
Kerman, Depit wariye won-
den ge, ni no wandill golo
awe! djipill.
32 Jisas wo aglo molo embe
dji, soka wombelle! dji. Una
po iwa soka ge iumaka Jisas
embe dji, na ye namba mal ye
auno dje pirmell ne? dji.
33 Soka embe djipill, Iwa
Kerman, no nalene amblo au
dje aumben kanboll we djip-
ill.
34 Jisas iwa soka wandill
golo awo nalene al ambika,
kuntaimane nalene au djika,
soka Jisas pi al are er pupill.

21

Jisas King mal er Jerusalem pi
(Mak 11.1-11 ne, Luk 19.28-40 ne, Jon 12.12-19)

1 Jisas kogoye una boll er
Jerusalem manda po dumo
Betpage makimb mekbe Olip
pi.
2 Pumaka kogoye una soka
mopill al embe dji, ye dumo
koito po kanbell, kog dogi
wombe me boll ta kaye kolo
wori pamormell ge, ye po
piska to iuse! dji.
3 Iumbellka una ta ye soka
namba yenmell ne? dji dal,
ye embe djimbell, Iwa Ker-
man kogo ta pai pille, dogi
soka yembell we djimbell.
Dogi ne kune, ye ola dje i er
pise! djinda.
4 Jisas kandja embe dji ge
propet kamasa pepa boi mal
megiye toi. Pepa embe boi,

5 Sion una mor al ni po
embe djimben, ye
kingne moro ge una
kandjine napai mor
mal embe kog dogi
ap to i er wonda, ye
kanme! djimben we
dji *(Sekaraia 9.9)*

6 Djika soka po Jisas kandja
dji mal yepill.

7 Dogi wombe boll soka
dje i er Jisas moi al wo,
konkunom dogi mopne al
kulo yepillka, Jisas wor pla
po ap to ipi.
8 Pika una merke
konkunom gulo i kal kondwe
kulo yemaka, una po iko yeke
buko dje i kondwe kulo yei.
9 Una merke wekle
pumaka are womaka, Jisas
pakna pika, una yau to embe
dji, Depit wariye wondo ge
une kandjiye kerman pand-
abe! dji. God dje wori King
wondo ge God ye wopake ye
awi iwa moro. God kupill
al moro iwa ge kandjiye
kerman kaima pandabe! dji.
10 Jisas Jerusalem pakna
pika, Jerusalem una kane gok
dje embe dji, iwa wondo ge
ne ne? dji.
11 Una merke moi ge embe
dji, ge Jisas wondo. Une dis-
trik Galili paknato Nasaret
iwa wondo we dji.

Jisas lotu numb kerman gull pai al er pakna po una dje bekle wori
(Mak 11.15-19 ne, Luk 19.45-48 ne, Jon 2.13-22)

12 Lotu numb kerman gull
pai al Jisas er pakna po kani,
una kogsipsip ne, wal opa
awinj wal ge iwo paglmaka,
una wo top to God opa aum-
bon dje yemoi. Molmaka
Jisas po man dji. Una pende
ku megiye i ta awo, ta awo
embe yemolmaka, une po
tebol amblo ake toi. Una
pende ka pulma iwo yemoi
al une po bo sia amblo ake
to woro 13 embe dji, Baibel
kandja embe bolo wori paro,

Na numbina ge una kamang
ye aune numb yero we
dji *(Aisaia 56.7)*

Ba ye kunumb una numbine
yero mal embe yembon dje
pille yenj we dji.
14 Jisas lotu numb kerman
yei al po moika, una nalene
emill yei una ne, kakene ag-
lene ke yei una wo molmaka,
Jisas i gun woro awi.
15 Opa gale awi una ker-
man ne, God lo dje awi una
wo Jisas kogo dongall yei mal
kani. Ba womba lotu numb
kerman yei al molo yau to,
Depit wariye moro, kandjiye
kerman pandabe! dje moi
mal ge, ga ellne kumbso awo
embe dji,
16 Jisas, womba kandja
djinj mal ge ni napren mo?
dji. Jisas embe dji, kandja
djinj ge na pro ba, ye Baibel
kere nakani paro we dji.
Baibel embe djindo,

Na yewornaka womba ker
ne, kublambo mor ge
na kandjina amblo pla
worne we dji *(Buk
Song 8.2)*

17 Une kandja embe dje
kere Jerusalem kere er orko
po dumo Betani po pai.

Iko pik ta moi ge Jisas po mangal toi
(Mak 11.12-14 ne, 11.20-24)

18 Kam tagika Jisas er
Jerusalem alla wono dje
yeika une koll toi.
19 Wo iko pik kondwe
djeketo moi ge megiye ta uro

i nano dje kani, ba megiye
ta to napai, yeke mindjing
moi. Jisas iko moi al embe dji,
ni megiye ton ge ipon pora
djindo, alla nate! dji. Djika
iko kuntaimane gorowill golo
keri.
20 Kogoye una kane aya
dje embe dji, iko kuntaimane
gorowill goro ge, namba yei
pille goro ne? dji.
21 Djimaka Jisas embe
dji, na kandja kaima dje ye
aundo, ye pillgi dje, nomane
soka napai dal, na iko yendo
mal embe, ye ye kune yene.
Alla, ye wal kerman aike
yene ge, dumo mekbe paro
ge, ni aglo er nusolwara al
piye! djine ge, kaima er
punda.
22 Ye pillgi dje, wal pora-
pora kamang yene ge God ye
aunda we dji.

Una ne mal dje wori, Jisas wo kogo yendo ne? dji

(Mak 11.27-33 ne, Luk 20.1-8)

23 Jisas lotu numb kerman
gull pai al pakna po molo
kandja dje una awo moika,
opa gale awi una ne, Juda una
kerman wo embe dji, ni kogo
yenden ge una ne mal kaima
dji yenden? Ni nam kond po
yemben dongall iwo kogo ge
yenden ne? dji.
24 Djimaka Jisas kandja dje
yem woro embe dji, na ye
kandja ta paro eri. Na dji-
naka, ye kandja wulle dje
kune ye awi dal, na namba
awi kogo yendo iwa ge dji-
naka ye piye.
25 Ye djineke na piyo, Jon
woi ge makimb al una dje
wori wo nu pagle awi mo,
God dje wori wo nu pagle
awi?
Djika kambono yenekne
kandja dje pille embe dji,
kandja wulle dje Jon God
dje wori woi we djimbon
ba, Jisas, namba yei pille Jon
kandja dje awi mal ge ye
napille mop awi ne? djinda.
26 Alla, makimb al una Jon
dje wori woi we djimbon ba,
una no togoye. Una porapora
embe dje pir, God dje wori
une propet kaima moi we dje
kani. Ga kandja embe dje
pille
27 Jisas moi al embe dji, Jon
dje wori woi mal no nakan-
mon we dji. Djimaka Jisas
embe dji, ye nakanmon we
djinj ge, na namba awo, dje
wori woll iwa ge, na para ye
dje nauno we dji.

Una ta yene wariye soka yepill mal Jisas kandja buko dji

28 Una opa gale awi una ne,
Juda una kerman moi al ge
Jisas kandja dje awo embe
dji, na djinaka ye namba we
dje piye? Iwa ta moi, wariye
soka mopill. Une wariye
komne moi al po embe dji,
ipon ni wain mau pakna po
kogo yeye! dji.
29 Djika wariye, na napuno
we dji. Ba, alla are yene no-
mane ake to, er mau al pi.
30 Nane ge wariye are moi
al po ni kogo yemben we dji.
Wariye are ge embe dji, kune,

na mau al po kogo yeno we dji
ba, alla napi.
31 Jisas embe dji, wariye
soka mopill ge ne mal nane
dji mal pille yepill ne? dji.
Kambono embe dji, wariye
komne yei we dji.

Jisas embe dji, na kandja
kaima dje ye aundo, takis inj
una ne, kondwe ana mor ge
God dumoye wopake yero al
wekle pine mor, ba ye napine
mal mor.
32 Ye napine ge, ye singare
wopake yene mal Jon ye om-
bine dje awi ba, une kandja
dji ge ye man dje pi. Ba takis
inj una ne, kondwe ana ge
pille yei. Ga yei mal ye kani
are ye nomane ake tane mal
pai ba ye nomane ake natoi.
Une kandja dji mal ye man
dje pi we dji.

Wain mau una kogo ke yei mal Jisas kandja buko dji

(Mak 12.1-12 ne, Luk 20.9-19)

33 Jisas embe dji, na kandja
buko ta djino ye pillme! dji.
Iwa ta wain mau yale gull ye
i pakna wori. Wain megiye
nuye koyo dje pille dumo ye
wopake yewori yei. Kunumb
una wo wain i djine dje pille,
una tau moye numb ta ku
bolo plakill taki. Une kogo
una dji womaka embe dji,
ye wain pul ye tau wopake
molme! dji. Tuge nanam
i nanaka, tuge ye i naneke
embe yembon we dji. Ga
kapla we djimaka une er
kond ellke ta pi.
34 Po moika, wain megiye
bo toi. Une wain megiye
pende i nano dje pille, boiye
una pende dje wori er pi.
35 Po dji ba, wain tau moi
una wo boiye una amblo, to
djerpall ye, ta togolo, ta ku
tomaka bolo goi.
36 Mau ne boiye una merke
dje wori er pumaka wain
mau kogo una asa ye ke yei
mal ge ye pamoi.
37 Are mau ne embe dji,
nanam warna dje wornaka
po kandja djinda mal kam-
bono pille yene we dji.
38 Er pi ba, wain mau kogo
yei una kane embe dji, una
ge wain ne wariye wondo.
Nono togolo, mau ge nono
imbon we dji.
39 Ge pille kambono une i
orko woro togoi we dji.
40 Jisas embe dji, wain mau
ne wo kogo yei una moye ge
namba yenda ne? dji.
41 Djika Juda una kerman
kambono embe dji, une wo
wain kogo una ke yei ge to-
golo, kogo una djell ta dje
worda wo kogo yene. Wain
megiye bo tondaka ga woro,
mau ne moya al awo kune
yene we dji.
42 Djimaka Jisas embe dji,
Baibel bolo wori pai ge ye
kere nakani paro. Embe bolo
wori paro,

Una ku numb bolo takbon dje
yei. Ku ta ke moi we
dje keri ge, God, man
dji, ku ge wopake moro
ye i numb takme! dji.
Kambono po ku ge
i pagle, numb ku ge
be takmaka numb
dongall ke pai. Iwa

Kerman embe yei ge no kanpin wopake paika aya djipin we dji *(Buk Song 118.22)*

43 Ge pille na kandja dje ye aundo, God dumoye wopake yero ge ye ine mal paro ba, God ye keri. Una djell ta singare wopake yene ge une djindaka kambono ine we dji.

44 Ku paro ge una kulngamb yage boi dal, to yembene buko dje kerda. Ba ku ge yage kal tonda una boi dal, ga djerpall kaima ye kerne we dji.

45 Djika opa gale awi una ne, Parisi una kambono ge embe dje pi, Jisas kandja buko dje no aundo we dji. Ge pille, ga Jisas

46 kaye tambon dje yei ba, una merke moi ge Jisas propet kaima moro dje kani pille, ga no tane pa djindo dje pille alla keri.

22

Are God dumoye wopake yero al, yene unakiye boll kwa aike nane
(Luk 14.16-24)

1 Iwa Kerman kambono moi al Jisas kandja buko merke dje awi. Kandja buko ta dje awo embe dji,

2 God dumoye wopake kantau yendo ge embe mal yendo. Iwa king wariye ta ana ino dje yeika, kwa kerman gale yei.

3 King boiye kambono dje worika, ga po asamoll dji una moi al dje awo embe dji, kwa gapin pora dji, ye er wome! dji. Ba, una man, nawombon we dji.

4 King boiye ta alla dje worika, une po asa dji una moi al embe dji, ye pillme! No kwa kepin pora dji. Kogkau ne, wal porapora amblokun yepin pora dji. Ye er wome! dji.

5 Boiye una po dji ba, ga pille kere er yenekne kogone al pi. Ta er mauye al pika, ta yene kogoye yeno dje pille er pi.

6 King boiye wo moi ge una pende amblo ye ke kaima ye awo, togoi.

7 To golmaka, king elle kumbsika, une ami una dje worika po togoi una moi al to djerpall ye kere, numbine gullne wamo woro, ye ke ye awi.

8 King wo boiye una kambono moi al embe dji, kwa kerman kepin pora dji ba, una ge kune namor, kwa kerman nane ge kune nayendo.

9 Ye po kondwe poke poke yero al molo una kanne ge, ye yau taneke una wo kwa kerman nane we dji.

10 Djika boiye una kondwe yei al po una porapora kani ge djimaka woi. Una ke wopake, ge porapora dji womaka, king numbiye al sill dji.

11 Una numog po kwa no molmaka, king numog po kani iwa ta moi. Une konkunom wori ge konkunom iwana bolo inj mal embe nawori.

12 King po embe dji, waria,
ni konkunom iwana bolo inj
mal embe naworo won ge
kond namba mal ye pakna
won ne? dji. Djika iwa ge
kandja ta nadji.
13 King po yene boiye kam-
bono moi al embe dji, ye iwa
ge kake agle al kaye to ipo
orko emill yendo al worneke
moya. Una kasmane koglo,
kimb kallngane ye ye yenj
dumo ge moya we dji.
14 King ge embe yei pille, ye
pillme! God una merke mor
al yau tondo, ye er wome!
djindo ba, una porapora i nu-
mog naworda. Una taiman-
taiman dje moye ge i numog
worda we dji.

Una ku takis to gapman aune mo man?
(Mak 12.13-17 ne, Luk 20.20-26)

15 Parisi una po yenekne
kandja begle, kende kulo
djimbonka, Jisas kandja ta
djinda ge kot ye aumbon we
dji.
16 Parisi una yenekne
kogone una ne, Erot wom-
baye kambono boll dje woro
embe dji, ye Jisas moro
al po embe djine, tisa, no
kanmon, ni kandja kaima
djinden, una kandjine paro
ne, naparo una porapora ni
ye kune ye aunden, ni God
kandjiye kaima dje aunden
una moren.
17 Ni namba we dje pren?
Ni djimbenka no pupon. No
ku takis Rom gapman iwa
kerman Sisa aunmon ge kune
yendo mo man ne? dji.
18 Ba kambono nomane ke
pai ge Jisas kane embe dji,
ye djillakene soka paro una
mor. Namba yei pille ye na
ale yeno dje pille yenj?
19 Ye ku takis tonj mal
megiye ta yenda na kanno we
dji. Kambono ku megiye ta i
aumaka,
20 une embe dji, ku al ge
iwa ta piksaye ne, kandjiye
paro ge una ne kandjiye paro
ne? dji.
21 Ge Rom gapman iwa ker-
man Sisa piksaye ne, kand-
jiye paro we dji. Djimaka
Jisas embe dji, pora, ye Sisa
wal yenda ge ye Sisa aune,
alla God wal yenda ge ye God
aune we dji.
22 Une kandja embe djika
kambono aya dje pille, Jisas
kere er pi.

Una goi ge alla agiye mo man?
(Mak 12.18-27 ne, Luk 20.27-40)

23 Sadusi una moi ge una
goi ge alla aglo erwo gun nap-
ine dje pi una moi. Ga Jisas
dje pupon dje wo embe dji,
24 tisa, Mosis kandja Baibel
al bolo nono awi ge une embe
dji, una ta goya game kangill
moyaka wombaye ta namoi
dal, age are moya ge inda.
Wombaye ta moye ge una
embe djine, ge age goi wom-
baye mor we djine we dji.
25 No su ye kandja dje ni
aunmon. Kamasa, age age
7 pela moi. Agane komne
ge ana ta i, ba wombaye ta
namoi. Age ge goika age are
ana ge i.

26 Wombaye ta namoika age ge goi. Goika embe yemolo golo pumaka ana taimane ge age age 7 pela porapora i kune yemaka, wombane ta namoi.
27 Iwa porapora golo kermaka ana ge are goi.
28 Age age 7 pela molo goi ge ana taimane porapora i kune yei. Kambono yei mal ge, ni djimbenka no pupon, are una golo aglo erwo gun pine kune ge, ana taimane moi ge una ne game kaima moya ne? dji.
29 Djimaka Jisas embe dji, ye ale ye pir. Baibel kandja dji mal ye kanpol natoi, God yembe dongall paro ge ye pillpol natoi.
30 Una golo aglo erwo gun pine ge, iwana bolo naine. Kupill al tau agelo mor mal embe moye.
31 Una golo aglo erwo gun pine kandja ge, asa God djika pepa bolo pagi ge, ye kere nakani paro we dji.
32 God embe dji, ye kokane kamasa molo goi iwa Abraam Godiye ge na moro, iwa Aisak Godiye ge na moro, iwa Jekop Godiye ge na moro, we dje pepa embe boi. God una gor Godne namoro, man. Una gun mor ge Godne moro we dji.
33 Jisas kandja embe djika una merke ge pille allall toi.

God loye asamoll paro lo
(Mak 12.28-31 ne, Luk 10.25-28)

34 Una embe dji, Jisas kandja pai mal djika Sadusi una kandja wulle ta dje yem worne napai we djimaka, Parisi una pille Jisas moi al woi.
35 Parisi iwa ta God lo pille kune yei iwa ta kende kulo Jisas ta djinda piyo dje pille embe dji,
36 God lo pai ge naral lo asamoll paro ne? dji.
37-38 Jisas embe dji, lo asamoll paro ge embe. Ye God wopake kanme! dji. Ye ellne tukne ne, nomane ne, yembene boll God wopake kaima kane gi dje molme! dji.
39 Lo are wondo ge lo asamoll paro mal embe paro. Ye yenekne kanwopake yenj mal, una ta kanwopake embe yeme! dji.
40 Kandja porapora Mosis dji mal ge ne, propet kandja asa dji mal ge, lo soka paro ge me embe mal paro we dji.

Krais ge ne mal moro?
(Mak 12.35-37 ne, Luk 20.41-44)

41 Parisi una makai to molmaka Jisas wo kambono moi al embe dji,
42 ye djine na piyo. God dje wori wonda iwa Krais we dje Baibel bolo pagi ge, una ne wariye moya ne? dji. Kambono embe dji, iwa Depit wariye moya we dji.
43 Jisas embe dji, ye embe djinj ba, God Murble Depit boll moika, yene gollye are ta moya pille Baibel bolo embe dji, ni na iwa kerman moren we dji. Dji ge namba yei pille dji? Depit embe dji,

44 God Iwa Kerman ge
yemolo na Iwa Kerman moi
al embe dji,

Ni wo na moro al manda
aglena woto ami dje
mopenka, na ni kun-
dayem una to kamblo
kal worno* we dji *(Buk
Song 110.1)*

45 Jisas embe dji, iwa Depit
asa moi, yene gollye are moi
ba, Depit yene gollye pille, ni
na Iwa Kerman moren we dji
ge namba yei pille dji ne? dji.
46 Jisas kandja embe djika
kambono kandja wulle dje
yem worne napai. Are,
kandja dje pupon dje yei ge
alla keri. Kand golo, nadji.

23

*Juda una ngambalne pai
una singare ke yei
(Mak 12.38-39 ne, Luk
11.43 ne, 11.46 ne, 20.45-46)*

1 Are Jisas una merke ne,
yene kogoye una boll kandja
dje awo embe dji,
2 Mosis namba kerman asa
pai ge Parisi una ne, God
lo dje awi una namba ge i,
kandja beke dje una awinj.
3 Ge pille, kambono kandja
beke dje awinj mal, ye pille
yene ba, singare yenj mal
ye embe nayene. Kambono
djinj mal yenekne nayenj.
4 Kambono po imb kerman
iwo una pendangne al woro
pagirka, una yembe ye kakinj
ba, yenekne aglene megiye
taimanta pakna woro pak to
nawinj.
5 Wal porapora yenj ge una
kanne dje yenj. Kamang ka*
we dji ge kambono i worinj
ge kerman yeworinj. Kon
momo worinj ge ka pende
momo iwo kon wulle al kolo
pagir.
6 Lotu numb numog pinj ge
wopille koi ngimbnge al po
mor. Una kwa kerman nonj
al kambono una kerman mor
dumene al po mor.
7 Maket wane una djembon
tane ge ga wo pir. Una wo
kandjine tisa we dje daye ge
ga wopake kaima pir.

8 Embe yenj ba ye mor al
una ye kandjine tisa we nad-
jine. Iwa taimanta ye tisane
moro, alla ye porapora age
age mor.
9 Ye Nane taimane kupill
al moro pille, ye makimb al
molo una kandjine nane we
nadjine.
10 God Krais dje wori wo
yene unakiye i yem wori
iwa ge, une ye Iwa Kerman
taimane moya. Ye moye al
una taimanta moya ge ye Iwa
Kerman we nadjine.
11 Ye moye al iwa kerman
ta moya panda une ye nune
kogone yenda.
12 Una yenekne kandjine
amblo pla wori dal, ga
kandjine napanda. Alla una
yenekne kandjine amblo kal
wori dal, kandjine kerman
panda we dji.

* **22:44:** Kamasake kundayem una win toi una iwapla ye kundayem una lus to moi al numbkane al kakene pall kamblo pitoi. * **23:5:** Kamang ka we dji ge ni Baibel me kanben.

Parisi una ne, God lo dje awi una ke ye wani mal Jisas kandja awi

(Mak 12.40 ne, Luk 11.39-52 ne, 20.47)

13-14 Ba ye God loye dje awinj una ne, Parisi una mor ge, ye djillakene soka paro una mor! Imb kerman ye boll wonda! God dumoye wopake yero al ye pakna napinj ba, alla una pakna bon dje yenj ge ye kond tugo awinj.

15 Ye God loye dje awinj una ne, Parisi una mor ge, ye djillakene soka paro una mor! Imb kerman ye boll wonda! Ye makimb al wane, solwara al wane, yembe ke ye kandja dje awinjka, una ta ye kogone una mopon dje yene ge, ye yeworinjka, ye singare ke yenj mal kambono ye er wekle pinj, singare ke kaima yenj. Ye wamo al pine ge kambono para pine.

16 Ye kond ombine dje awinj ba, ye nalene emill ye paro. Imb kerman ye boll wonda! Ye embe djinj, una God lotu numb kerman pille kaima we dji dal, me ta naparo. Ba alla, ku gol wopake numog yero ge pille kaima we dji dal, una kandja djine ge kaima yene we djinj.

17 Ye una dall! Ye nalene emill yendo! Ku gol wopake numog yero ge, wal kembis paro, God lotu numb kerman ge wal kerman paro. Ge pille, ku gol ge wopake paro.

18 Ye embe djinj, una alta pille kaima we dji dal, me ta naparo. Ba alla, wal alta al gale opa beto pagir wal ge, pille kaima we dji dal, una kandja djine ge kaima yene.

19 Ye nalene emill yendo una mor! God alta wal kerman yewori yei. Ge pille opa beto pagir ge wopake paro.

20 Ge pille, una alta pille kaima we dji dal, ga alta pille, opa beto pagir ge pille, soka aike pille kaima we djine.

21 Una lotu numb kerman pille kaima we dji dal, ga lotu numb kerman pille, God numog moro iwa ge pille, soka aike pille kaima we djine.

22 Una kupill pille kaima we dji dal, ga kupill pille, God kupill al moro iwa ge pille, soka aike pille kaima we djine.

23 Ye God loye dje awinj una ne, Parisi una, ye djillakene soka paro una mor! Imb kerman ye boll wonda! God lo kerman asa dji mal, ye nayenj. Una wandill golo aumbon mal ge ne, una pillgi djine mal ge ne, una djell pille wopake yembon mal ye nayenj, man. Ye lo kembis asa dji mal, ye ye kune yenj. Nola aimba ne, wal kerker 10 pela iwo nonj ge taimanta iwo God aume dji mal, ye ye kune yenj. Ge kerme! Ye lo kerman djindo mal asamoll yene, lo kembis ge are yene.

24 Ye kwa dam nane al gollmo moya ge ye kiye to iworinj. Ba kogkamel ta moro ye nakane, kiwa no gulo woro kerinj! Ye kond ombine dje awinj una mor ba ye nalene emill yendo we dji.

25 Ye God loye dje awinj una

ne, Parisi una, ye djillakene soka paro una mor! Imb kerman ye boll wonda! Plet kap orkoto was wopake yenj ba, paknato yero ge embe mal yero, ye yenekne pille we ye, una djell wal ngundjo i nonj.

26 Ye Parisi una nalene emill yendo una mor! Asamoll ye kap paknato was yewori dal, orkoto aike wopake yenda.

27 Ye God loye dje awinj una ne, Parisi una, ye djillakene soka paro una mor! Imb kerman ye boll wonda! Una gor gull to numb wopake take pagle, penim kuruwo wopake to yenjka, una numb orkokill kanwopake pir ba, makimb paknato paro al ge, una gor yembene bis yendaka, djengimb ke mal yendo ge una nakaninj. Ye God loye dje awinj una ne, Parisi una ge embe mal mor.

28 Ye gaklene beto paro al ge una ye wopake dal mor dje kaninj. Ba, ye kumbene paknato paro ge, ye kende kulo, singare ke yenj mal ge, puka kaima to paro ge, una nakaninj.

29 Ye God loye dje awinj una ne, Parisi una, ye djillakene soka paro una mor! Imb kerman ye boll wonda! Propet ne, singare wopake yei una asa goi ge, ye goll pene yei al po brim dje, goll pene numb wopake take, palawa wopake uro iwo woro

30 embe djinj, no kamasa gollne boll mopinka no gollne po propet togoi ge no aike tonagopinka we djinj.

31 Ba propet togoi una ge, no gollne moi we djinj ge ye kandja megiye dje pene woro kerinj.

32 Ye gollne singare ke yei mal ye wekle po karkar yeme! dji.

33 Ye nomaga mal mor, ye nomaga ke wombane mal embe mor! God ye kot ye awo, wamo al worda ge ye namba mal i worne? Ge man, ye seke pine kondwe ta nayero we dji.

34 Ge pille, ye mor al ge na una dje wornaka wone. Ba ye wo tane. Propet ne, nomane kerman pai una ne, God loye dje awinj una wone ba ye ye ke ye awo, togolo, iko pera al nil togoye. Pende ye lotu numb al ka pirngangill to, dumo yemyem pine al ye are po ye ke ye aune.

35 Ge pille, makimb al mormon ge, una singare du dje yei ba una wo togoi al ge, wambo merke pai. Wambo porapora pai ge ye kakne. Iwa singare wopake yemoi iwa Abel kamasa togoika, golo pa pika are kaima iwa Berekia wariye Sekaraia moi ge una po togoi. God lotu numb kerman ne, alta yei al une pakna moika una po togoi. Wambo porapora pai ge ye una mor ge kakne.

36 Na kandja kaima dje ye aundo, God kambono kot ye awo tonda mal ge, ye una ipon mor al ge wo pillau djinda we dji.

Jisas Jerusalem una pille

wandill golo awi

(Luk 13.34-35 ne, 19.41-44)

37 Jisas embe dji, Jerusalem, Jerusalem una ye mor ge, ye propet togolo, una pende God dje wori woi ge ye ku togoi. Ka kondwale me yene wombe i purbiye al paknato wordo mal embe, na kune merke ye wombane i paknato worno dje yell ba, ye man dji. 38 Ye pillme! Ipon ye lotu numb kerman yero ge God keri. Wapra yendaka ye kiwa moye.

39 Na kandja dje ye aundo, ipon ye na kaninj ge ye kani pora djindo, alla nakanne. Are, iwa ta God kandjiye al wondaka ye God ye wopake ye aundabe djine poke ge, ye na alla kanne we dji.

24

Lotu numb kerman to ke yene

(Mak 13.1-2 ne, Luk 21.5-6)

1 Jisas lotu numb kerman kere er orko puno dje pika, kogoye una wo lotu numb kerman wopake taki mal, Jisas moi al ombine dje awi.

2 Jisas embe dji, numb ge ye kaninj mo? Na kandja kaima dje ye aundo, are una wo sellke kal worneke, ku taimanta pla nayenda, to gur dje kal makimb al woro kerne we dji.

3 Jisas dumo mekbe Olip po ami dje moika, kogoye una womaka yenekne moi. Molmaka, kogoye una embe dji, ni djimbenka no pupon. Ni kandja djinden ge kune nam yenda? Wal naral wal asamoll pandaka, no kanbonka are ni er yem wombenka, kupill makimb pora djinda ne? dji.

4 Djimaka Jisas embe dji, una wo ye kandja kende dje awo djine, ye kanpol tane.

5 Una merke na kandjina al wo embe djine, God Krais dje worda wo yene unakiye i yem worda we dji ge, na wale wondo we djine. Kambono wo kandja kende dje auneke una pille kaima we dje piye.

6 Kunda kerman paro we djineke, ye piyeke kunda kerman kaima yenj we djine ge, ye pille aya dje kand nagoye. Una kunda kaima boye ba, kupill makimb pora djinda ege manda nayenda.

7 Una iwa duliye ta yemolo, ta tondaka kunda boye. Una dumo kerman ta i yem djineke, gaman dumo djell ta moye ge i yem djineke kunda boye. Dumo merke kam imem kerman wondaka, kam koll kermanke yendaka, kwa napanda.

8 Wal ke embe wonda ge er wekle wonda. Ana womba kuyo dje yendaka gakle ngembill kindja goro mal embe panda. Are wo kermanke punda.

9 Una wo ye i kundayem una aglene al worneke, ga ye ye ke ye awo, togoye. Una porapora dumo yemyem moye al, ye na wombana mor pille kanke kanne.

10 Kune ge una pillgi djine ge alla kerne. Una ta yemolo ta kanke kandaka, ta yemolo ta kanke kandaka,

i kundayem una aglene al
worne.
11 Una propet kende merke
wo kandja kende djineke,
una pille kaima we dje piye.
12 Una singare ke yene mal
ge wor kerman punda. Ge
pille, una merke una boll
kanwopake kaninj mal ge
alla kerne. Una kanwopake
ye naune.
13 Ba alla una aglo gi dje
moyeke, ege pora djinda
kune ge, God i yem worda.
14 Asamoll una dumo pora-
pora yero al po, una kuruwo
kama porapora moye al,
God dumoye wopake kandja
wopake paro ge dje una
auneke piye. Alla are kupill
makimb pora djinda.

Wal urup are wonda
(Mak 13.14-23 ne, Luk 21.20-24)

15 Asa iwa Daniel Baibel al
bolo pagi mal ge, una wal ker-
awa kaima ta ipo lotu numb
kerman numog woro pagiye
we dji (ni pepa kerden ge ni
pille kane gi dje mopen)
16 Iwo pagi dal, una dis-
trik Judia moye ge, seke er
makimb mekbe al pine.
17 Una ta numb beto moya
ge, alla er kal wo wal nu-
mog yenda ge nainda, kiwa
er kal wo seke punda. 18 Una
ta mauye al wanmoya ge,
er yem wo koniye kunomiye
nainda kiwa seke er punda!
19 Ana womba moglo moye
ge ne, womba kindja am awo
moye ge wandill mal moye.
20 Ye seke pine ge ye ka-
mang yene, kam ke tago, nu
kam to djinda dje kamang
yene.
21 Una imb kakne ge imb
kerawa kaima kakne. Asa
God wal porapora beke yei
kune pa woi ipon yero ge imb
embe mal una nakaki. Alla
are imb embe mal nakakne.
Asa God wal porapora beke
yei kune pa woi ipon yero
ge imb embe mal ta nawoi.
Alla are imb embe mal ta na-
wonda.
22 God ege ge i tuge nawori
dal, una kuruwo kama pora-
pora goye. Ba God yene dje i
una golo djine dje pille, une
ege ge i tuge worda we dji.
23 Una embe djine, God
Krais dje worda wonda we
dji ge une woi ba moro! we
djine. Una pende embe djine,
une kolagala moro we djine,
ba ye napiye.
24 Una kandja kende embe
djine ge kaima wo djine. Ta
wo embe djinda, God Krais
dje wori woi na wale wondo
we djinda. Ta, na propet
woll moro we djinda. Kam-
bono kogo dongall ke ye, djep
kayekaye yene. Una nomane
ye ke ye aumbon dje yene. Ga
kende dje molo God dje i una
i pakna worbon dje yene ba
yene kune nayenda.
25 Ye pillme! Una kaima wo
embe yene ba, na ye dje awill
pora dji.
26 Una wo embe djine, une
ge woi dumo wapra yei al
moro, ye wo kanme! djine.
Ba ye po nakanme! Une
woi numb al numog moro we
djine ge, ye napillme!
27 Kam kunakna poll

djindo mal ge, Una Wombe
are embe mal wonda.
28 Wal ta golo panda al ge
kekdim wo makai tane we dji.

Una Wombe yem wonda
(Mak 13.24-27 ne, Luk 21.25-28)

29 Una imb kake moye ege ge
pora djindaka, ola dje
olpa emill yendaka,
takene do au djindo
ge pora djindaka, kam
kandjip kupill al moro
ge yage kal tondaka,
kupill al wal dongall
moi wal ge olup olup
yene *(Aisaia 13.10 ne, 34.4)*

30 Are djep ta yenda, Una
Wombe ge kupill al moya.
Una kuruwo kama porapora
makimb al mor ge kane,
kimb kallngane yene. Una
Wombe yembe dongall pan-
daka, kam kupa boll aike
wondaka, poll dje au kerman
djindaka una kanne.
31 Yene tau agelo kambono
dje wordaka wo biugel to,
yene dje i una dumo makimb
porapora yero al moye ge tau
agelo po dje i una, une moya
al worneke moye we dji.

Iko pik kandja buko dji
(Mak 13.28-31 ne, Luk 21.29-33)
32 Iko pik yeke tondo mal ye
kaninj! Asamoll ole gun wor-
daka are yeke mun yendaka,
ge ye kane embe djinj, ge aka
donda pille yendo we djinj.
33 Yendo mal embe ge na
kandja ipon dje aundo mal
ye kani dal, ye embe dje
kanne, Una Wombe yem
wonda manda kaima yero.
Une kond dua al aglo moro
dje kanne we dji.
34 Na kandja kaima dje ye
aundo, wal merke wonda
we djindo ge, una mor ge
nagoye, gun mor mal embe
molo kanne.
35 Kupill makimb pora
djinda ba, na kandja djindo
mal ge pora nadjinda,
pamoya we dji.

Jisas wonda ege ge una nakaninj
(Mak 13.32-37 ne, Luk 17.26-30 ne, 17.34-36)
36 Jisas embe dji, ege ta
yenda we djindo ge una po-
rapora nakaninj. Tau agelo
kupill al mor ge nakaninj,
God wariye nakando, Nane
taimane kando.
37 Iwa Noa moi kune una
singare yemoi mal, Una
Wombe wonda kune ge una
singare embe mal yemoye.
38 Asa yei ge una
kwamokna no, ana i, ambone
ipo iwa awo, embe yemolo
pumaka, Noa sip al er numog
pika nu toi.
39 Una pillpol nato mol-
maka, kam kerman toika, nu
wo una porapora togoi. Una
pillpol nato moi mal, Una
Wombe yem wonda kune ge
una embe yemoye.
40 Una soka maune al kogo
ye mopellka, ta i er punda, ta
kerda.
41 Ana soka bret gapoll dje
palawa kogo ye mopellka, ta i
er punda, ta kerda. 42 Ye kan-
pol to moye! Ye Iwa Kerman
wonda kune ge ye nakaninj.

43 Ye pillme! Kunumb una
wonda ege, numb ne ta pi dal,
une numb kantau wopake
moya. Man panda, kunumb
una wo une numbiye to anda
bolo inda.
44 Ge pille, ye pillpol to
moye. Ye napille moye poke,
Una Wombe yem wonda we
dji.

Boi iwa soka ge ta wopake yeika, ta ke yeika yepill mal Jisas kandja buko dji
(Luk 12.42-46)

45-46 Boi iwa ne mal molo,
kandja piyaka, nomane
wopake panda? Une ge
embe mal moya. Iwa Ker-
man une moya al wo embe
djinda, na boina iwa ana
mor ge ni kantau wopake
ye, kwamokna gale kune ye
awo embe yemole! djinda.
Une kandja embe dje kere
er punda. Une er yem wo
kanda boiye ge kandja dji
mal kaima yei dal, boiye ge
wopake moya.
47 Na kandja kaima dje
ye aundo, iwa kerman ge
yewordaka yene wal pora-
pora yero ge boiye ge kantau
yenda.
48 Ba alla, boiye ge nomane
ke pandaka, na iwa kerman
kanan wando dje pille,
49 boi una moye al ge une
po to, una boll kwa ne, nu no
dall yei dal,
50 boiye iwa kerman na-
wonda dje pille moya poke ge
wonda.
51 Wo une to djerpall
yewordaka, una djillakene
soka paro una mor al po
moyaka, una kasmane koglo,
kimb kallngane yene we dji.

25

Ambo 5 pela pekip tomaka ambo 5 pela pekip natoi

1 God dumoye wopake
kantau yendo ge embe mal
yendo. Iwa ta ana kindja i
pagle, wono dje yei. Ambo 10
pela wamo lambo i kondwe
wonda al kanimbon dje po
tau moi. 2 Ambo 5 pela pekip
tomaka, ambo 5 pela pekip
natoi.
3 Ambo pekip natoi kam-
bono ge lambo nu kolo i napi
ba,
4 ambo pekip toi kambono
ge nu kolo, nume al woro,
lambo boll aike ipi.
5 Ana inda iwa ge kanan
yei, nawoi. Ambo porapora
moi ge, ou woika pai.
6 Pamaka imina pakna pika
una yau to embe dji, iwa ana
inda iwa ge wondiwa! Ye er
wome! dji.
7 Ambo porapora aglo
yenekne lambo gapon dje
yemaka,
8 ambo pekip natoi kam-
bono ge embe dji, no lambo
nu namoro, ye nu kolo iwi ge
no ta aume! dji.
9 Ambo pekip toi kambono
ge embe dji, man, ye no
boll aike gapon ge, nu kune
namoro. Ye po nu gun top to
ime! dji.
10 Djimaka kambono nu
top tambon dje pille er
pumaka, iwa ana inda iwa ge
er woi. Ambo wal amblokun
yemoi ge, une boll kwa

kerman nambon dje pille er
numog pumaka, kond tugi.
11 Tugo kermaka ambo
kambono ge are wo embe dji,
Iwa Kerman, Iwa Kerman, no
kond yapro awe! dji.
12 Ba Iwa Kerman embe
dji, na kandja kaima dje ye
aundo, na ye nakanill una
mor we dji.
13 Jisas embe dji, ambo yei
mal ge, ye kanpol tane! Ye
Iwa Kerman wonda kune, ye
nakaninj we dji.

Iwa Kerman boiye una kogone ye ku i mal Jisas kandja buko dji
(Luk 19.11-27)

14 Jisas embe dji, God
dumoye wopake kantau
yendo ge embe yendo. Iwa
ta er dumo ellke puno dje
pille, yene boiye una dji
womaka iwa ge embe dji, na
wal kannoll ge ye bisnis ye
kanmolme! dji.
15 Une po boiye una ku
taimantaiman dje ga kanpol
tane mal pille awi. Ta ku
5,000 awo, ta ku 2,000 awo,
ta 1,000 awo embe yei. Awo
kere er dumo ellke pi.
16 Iwa ku 5,000 i iwa ge, une
ola dje po kogoye yemolo ku
5,000 i be wori.
17 Yei mal embe, ku 2,000 i
iwa ge, po kogoye yemolo, ku
2,000 i be wori.
18 Ba alla, ku 1,000 i iwa ge,
une po iwa kerman kuye ipo
tupa wallko seke pagi.
19 Ku ne, kanan wane er
woi. Ku awi mal pille, na
boina kambono po kogo
namba mal yei ne? dje pi.
20 Une boiye una dji wom-
aka, ku 5,000 awi una embe
dji, Iwa Kerman, ni ku 5,000
awin ge na kogoye ye po, ku
5,000 i be worill yero we dji.
21 Iwa Kerman embe dji, ni
boi wopake mon, na kandja
djill mal ni pille yen. Na
wal merke nawill ba, ni kan-
wopake yen. Na yewornaka
ni wal merke kantau yem-
ben. Ni wo na boll wo pupen
we dji.
22 Djika ku 2,000 i iwa wo
embe dji, Iwa Kerman, ni
ku 2,000 awin ge na kogoye
yemolo, ku 2,000 i be worill
yero we dji.
23 Iwa Kerman embe dji, ni
boi wopake mon, na kandja
djill mal ni pille yen. Na
wal merke nawill ba, ni kan-
wopake yen. Na yewornaka
ni wal merke kantau yem-
ben. Ni wo na boll wo pupen
we dji.
24 Una ku 1,000 i iwa wo
embe dji, Iwa Kerman, na
kanill, ni una dongall mon.
Wal nayan ge wallko nonden,
wal napagin ge ni po i non-
den.
25 Ni embe yenden ge na ni
pille kand goll. Ni ku awin
ge na ipo tupa wallko seke
pagill. Nenem kuin awin mal
pene yero ge we dji.
26 Djika Iwa Kerman embe
dji, ni boi ke mon, ni kogo
nayen paro. Na wal napagill
ge po i nondo, wal nayall ge
wallko nondo mal ni kanden
ba,
27 na kuna ipo beng al
worbenka wombe kuya ba

namba yei pille ipo naworin
ne? dji.
28 Iwa Kerman embe dji,
iwa ku 1,000 yemoro ge, ye
ipo una ku 10,000 yemoro ge
aune!
29 Una ta wal ye moya ge na
wal ta aunaka une wal merke
yemoya ba, una ta wal ta
nayei dal, kembis ta yemoya
ge i yem djino.
30 Boi ke moro ge ye i orkoto
emill yendo al worneke, una
kasmane koglo, kimb kall-
ngane yemor al ge moya we
dji.

Jisas una porapora kot ye aunda

31 Are Una Wombe yembe
dongall pandaka, yene tau
agelo kambono boll yem wo
sia king al ami dje moya.
32 Une kandja djindaka,
una kuruwo kama porapora
wo pakna moyeke, okum to i
epil soka worda. Kog sipsip
kantau yenj una sipsip i djell
woro, meme i djell woro
yenj mal Una Wombe embe
yenda.
33 Sipsip i une agle woto
woro, meme i agle darto
woro embe yenda.
34 Embe ye pagle, King
kandja embe djinda, na Nena
wopake pille awi una ye mor
ge er wome! djinda. Kupill
makimb kindja beki kune,
yene dumoye wopake yei al
ye wo moye dje pille yewori
yero.
35 Na koll toika ye na kwa
awi. Na nubkana asip toika
ye nu kolo awi. Na una gulke
woll, ye na i numog wori.
36 Na konkunom nayei ba,
ye na awi. Na ke toi pallka ye
na kantau yei. Na kaye numb
pallka, ye wo na kani.
37 Embe djindaka, singare
wopake yei una kandja dje
yem woro embe djine, Iwa
Kerman, kune nam kanpin ni
koll toi, nubkan asip toi, no ni
kwa ne, nu aupin ne? djine.
38 Kune nam kanpin ni una
gulke won, no ni i numog
worpin? Kune nam kanpin,
ni konkunom nayei, alla no
ni aupin?
39 Kune nam kanpin, ni ke
toi mo, kaye pan no ni kantau
yepin?
40 Embe djine ba King
ge embe djinda, na kandja
kaima dje ye aundo. Ye na
agana ambana kambono
kandjine napai una ye
wopake ye awi ge, ye na ye
wopake ye awi we djinda.
41 Dje kere pagle, ga yene
agle darto moye al ge, une
embe djinda, God ye tonda
una mor ge, ye na kere, er
wamo do paro al po molme!
djinda. Wamo paro ge God
Satan yene kum epiliye boll
po moye dje wori yero.
42 Ge na koll toi, ye na kwa
nawi. Na nubkana asip toi, ye
nu kolo na nawi.
43 Na una gulke woll, ye
na i numog nawori. Na
konkunom nayei, ye na nawi.
Na ke toi, kaye pall, ba ye wo
na nakani.
44 Une kandja embe djin-
daka, kambono pille kandja
dje yem woro embe djine,
Iwa Kerman, kune nam
kanpin ni koll toi, nubkan

asip toi, una gulke won,
konkunom nayei, ke toi, kaye
pan no ni amblo pille dje
naupin ne? djine.

45 King ge embe djinda, na
kandja kaima dje ye aundo,
na agana kandjine napai una
ye wopake ye nawi ge, ye
na ye wopake ye nawi we
djinda.

46 Embe pille, ye epil ge
wamo do paro al po ngem-
bill ege ege goye. Ba singare
du dje yenj una ge gun molo
pane we dji.

26

Una kerman kambono Jisas togopon we dji

(Mak 14.1-2 ne, Luk 22.1-2 ne, Jon 11.45-53)

1 Jisas kandja embe dje
woro kere, kogoye una moi
al embe dji,

2 ye kaninj, ege soka wor
pundaka ege kerman Pasopa
ge yenda. Una wo Una
Wombe i kundayem una
auneke kambono ipo iko
pera al nil togoye we dji.

3 Opa gale awinj una ker-
man ne, Juda una kerman ge
moi. Opa gale awinj una ker-
man moi iwa kandjiye Kaia-
pas we dji ge yene numbiye al
ga wo molo makai to moi.

4 Ga kende kulo Jisas kaye
to, togopon dje kandja begle
moi.

5 Kambono embe dji, ege
kerman yenda kune ge Jisas
kaye to naimbon una kunda
kakne we dji.

Ana ta wo Jisas ngambale al kopong yei

(Mak 14.3-9 ne, Jon 12.1-8)

6 Jisas dumo Betani po iwa
Saimon numbiye al moi. Sai-
mon ge asa kenj kalanj toi.

7 Jisas kwa no moika, ana
ta ku nume ta iwi. Kopong
nume al moi ge mirang
wopake ye, ku kermanke
boi kopong. Ana wo Jisas
ngambale al tulu dje woro
kopong yei.

8 Jisas kogoye una kane
ellne kumbsi, namba yei pille
kopong iwo kiwa tulu dje
wuske yendo ne? dji.

9 Nono kopong i ku kerman
bolo, i una wal kannanonj
una aupinka kune yeika we
dji.

10 Kogoye una nomane
embe paika une embe dji,
ye namba yei pille ana ge
kandja embe dje awinj? Ana
ge na ye wopake ye aundo.

11 Una wal kannanonj una
ege ege ye boll moye paro. Ba
na ye boll ege ege namoyo.

12 Ana na kopong ye aundo
ge na goyaka, una gull tane
ge, une na gaklena amblokun
yeno dje pille yendo.

13 Na kandja dje ye aundo,
una po na kandjinabe
wopake dje una awo pine.
Dumo porapora pine al ge,
ana kopong embe yendo ge
djineke, ana ge we dje pille
moye we dji.

Judas una kerman moi al po Jisas kaye tane mal pille kandja dji

(Mak 14.10-11 ne, Luk 22.3-6)

14 Jisas kogoye una 12 pela
moi ge taimanta Judas Iskar-
iot moi. Une Juda una opa
gale ye awi una kerman moi
al po embe dji,
15 na Jisas iwo ye aglene
al awill dal, ye na wal naral
wal aune ne? dji. Kam-
bono ku silpa 30 i Judas awi.
16 Aumaka Judas kondwe ta
kane i Jisas ipo kambono ag-
lene al worno dje pi.

Jisas kogoye una boll kwa noi
(Mak 14.12-21 ne, Luk 22.7-14 ne, 22.21-23 ne, Jon 13.21-30)

17 Juda una ege kerman
kandjiye, Bret gale yis pakna
napai ege kerman ge yei. Ege
kerman ge yeno dje yeika,
kogoye una Jisas moi al wo
embe dji, ege kerman, Pa-
sopa kwa namben ge no po
namkond amblokun yembon
dje pren ne? dji.
18 Jisas embe dji, ye
Jerusalem po kanne, iwa ta
moya. Ye po embe djine, tisa
embe dji, na egena er manda
wondo. Na kogena una boll
wo ni numbin al kwa kerman
Pasopa nambon we djime dji.
19 Jisas kandja dji mal ko-
goye una po kwamokna gale
amblokun yei.
20 Emill kindja djika, Jisas
kogoye una 12 pela boll kwa
no molmaka,
21 une embe dji, na kandja
kaima dje ye aundo, ye mor
al ge una taimanta wo na ipo
kundayem una mor al aunda
we dji.
22 Djika ga kamalne
ngundjo pille molmaka ta
yemolo, ni na pille djinden
mo? djika, ta yemolo, ni na
pille djinden mo? djika embe
dje moi.
23 Djimaka Jisas embe dji,
iwa ta na boll bret i plet al to
bale aike namboll iwa ge, une
na ipo kundayem una aunda.
24 Una Wombe togoye we
dje Baibel al bolo pagi ge
kaima panda. Ba iwa dje
ipo kundayem una aglene al
worda iwa ge, God tonda.
Une me nakuika une wopake
moika we dji.
25 Judas Jisas dje ipo kun-
dayem una mor al aunda iwa
ge une Jisas moi al embe dji,
tisa, ni na pille djinden mo?
dji. Jisas, ni dje kune yenden
we dji.

Jisas kogoye una bret ne, wain awi
(Mak 14.22-26 ne, Luk 22.15-20 ne, 1 Korin 11.23-25)

26 Jisas kogoye una boll
kwa no molmaka, Jisas bret
ta i God wopake we dje awo,
tuklo kogoye una awo embe
dji, ye i nome! Ge na gaklena
we dji.
27 Nu wain kap al moi ge
Jisas i God wopake we dje
awo, kambono moi al awo
embe dji, ye porapora kap ge
i nome!
28 Ge na meyamna. God
yene kandjiye dje gopa to
pagi mal ge, na meyamna
tulu djinda. Tulu djinda al
ge, una merke singare ke ye
waninj ge God kere aunda.
29 Na kandja dje ye aundo,
na ipon nu wain nondo ge
noll pora djindo. Are Nena
dumoye wopake yero al na ye

boll moyaka, nu wain kindja
moya ge nambon we dji.

30 Djika kambono lotu gol-
lang ta dje kere er bekle po
dumo mekbe Olip pi.

Jisas embe dji, Pita ni na kere seke ben we dji
(Mak 14.27-31 ne, Luk 22.31-34 ne, Jon 13.36-38)

31 Jisas embe dji, ipon
imina pundaka una wo na
taneke, ye na kere seke pine.
Baibel bolo wori pai ge embe
dji,

Kogsipsip tau moi iwa ge na
togoyaka, sipsip seke
er djelldjell pine we dji
(Sekaraia 13.7)

32 Ba asamoll na golo aglo
erwo gun po distrik Galili po
moyaka, ye are wo na kanne
we dji.
33 Pita embe dji, una pora-
pora ni kandjin pillgi djine
ge kere seke pine, ba na ni
nakerno we dji.
34 Djika Jisas embe dji,
na kandja kaima dje ni
aundo, ipon imina pakna
pundaka, kune sokara na
Jisas nakando we djimbenka,
are ka kondwale yau tonda
we dji.
35 Djika Pita embe dji, na ni
boll aike gopoll panda, na
goyo. Ba na ni nakando we
djino ge, man we dji. Pita
kandja embe dji ge kogoye
una porapora kandja karkar
eri dji.

Jisas dumo Getsemani po kamang yei
(Mak 14.32-42 ne, Luk 22.39-46)

36 Jisas kogoye una boll er
dumo Getsemani pumaka
Jisas embe dji, ye ba molme!
Na kola po kamang yeno we
dji.
37 Pita ne, iwa Sebedi
wariye soka aike dje ipi. Jisas
pille urup kerman djika,
38 une embe dji, na nomana
urup kerman djindo, na goyo
mal pille yendo, ye na boll
kane kane molme! dji.
39 Dje kere une yepall ta er
kola po yene yage makimb al
taimagaus pamolo kamang
ye embe dji, Nena, ni kapla
we djin dal, una wo na
tonagoye! Kap* ni na aunden
ge iwore! Na nano napro.
Ba na nomana paro mal ni
nayemben, ni nomanin paro
mal yemben we dji.
40 Une kandja embe dje
kere er yem wo kani kogoye
una ou pamolmaka, une
Pita moi al embe dji, Pita,
ni na boll wan awa molo
kanmopen ge kune nayendo
mo?
41 Ye kamang yene. Satan
ye kamalne tondaka, ye kul-
ngamb yage djine. Una no-
mane al wal yembon dje piye
ba, gaklene al yembene na-
panda we dji.
42 Jisas alla er yem po ka-
mang embe yei, Nena, ni
na kap aunden ge na nano
napro. Ba alla, ni namben we
djin dal, na nano we dji.

* **26:39:** Jisas kap we dji ge, une yene imb kakda mal pille dji.

43 Une er yem po kani ko-
goye una ou dall pamolmaka,
44 Jisas kere alla er yem po
kune soka kamang yei mal
ge, une alla po kamang yei.
45 Une alla yem wo kogoye
una moi al embe dji, ye kiwa
molo ou eri pamopon dje pir
mo? Na makimb al moll pora
djindo. Ye kanme! Iwa ta wo
Una Wombe i singare ke yenj
una mor al worda ege ge ipon
yero.
46 Ye aglme! Iwa ta na embe
yenda we djill iwa ge une woi
pora djindo. Nono po kanbon
we dji.

Judas wo Jisas i kundayem una awi
(Mak 14.43-50 ne, Luk 22.47-53 ne, Jon 18.3-12)

47 Jisas kandja dje moika,
yene kogoye una 12 pela,
ta Judas we dji ge une una
merke dje i Jisas moi al
woi. Opa gale awi una
kerman ne, Juda una kerman
kambono dje wormaka, una
wo djebainat amblo, kapill
kerman boro iwi.
48 Asamoll Judas ga moi al
embe dji, na po iwa ta djillake
to nano iwa ge, ye wo kaye to
i er pume! dji.
49 Ola dje Judas Jisas moi
al wo embe dji, tisa, emill
dji wopake we dje Jisas djil-
lake to noi. 50 Jisas embe dji,
agana, ni wal yeno dje won-
den ge, yeye! dji. Djika una
wo Jisas amblo to kaye toi.
51 Jisas boll aike moi iwa ta
djebainat i toika, iwa ta ka-
male bolo kelip to yage kal
toi. Iwa ge opa gale awi iwa
kerman boiye.
52 Jisas embe dji, ni dje-
bainat i yem woro pagle! Una
djebainat i kunda bolo wan-
moye ge yenekne kunda boye
al ge dje bolo goye.
53 Na Nena djinaka une tau
agelo una merkeke dje wor-
daka, kambono wo na pak to
aune. Une dje naworda dje ni
djebainat tonden mo?
54 Ba alla, Nena ni na amblo
pille dje aumben we djinaka,
tau agelo wo na amblo pille
dje awi dal, Baibel bolo wori
paro ge megiye natonda we
dji.
55 Kune ge una merke wo
moi al ge, Jisas kandja embe
dji, na kunumb una namoro
ba, eine wo kunumb una tonj
mal ge, ye djebainat ne, kapill
tumge iwo na tambon dje
yenj. Ege ege na ye boll, lotu
numb kerman gull al pakna
molo kandja dje awill, ye na
natoi.
56 Ba ye ipon wo yenj ge,
propet Baibel bolo wori pai
ge megiye tonda dje pille,
yenj we dji. Jisas kandja
embe djika kogoye una pora-
pora kere seke pi.

Jisas kot ye awi
(Mak 14.53-65 ne, Luk 22.54-55 ne, 22.63-71 ne, Jon 18.13-14 ne, 18.19-24)

57 Una Jisas dje ipo opa
gale awi iwa kerman Kaiapas
numbiye al pi. God loye dje
awi una ne, Juda una ngam-
balne pai una ge asamoll wo
makai to molmaka,
58 una Jisas ipi al Pita
are eprap ye pi. Kaiapas
numbiye gull pai al ge Pita
er pakna po, eine una moi al

po ami dje moi. Una Jisas ipo
yene mal une kanno dje yei.
59 Opa gale awi una ker-
man ne, Juda una kerman
kot kerman dji al ge, ga una
pende dji wo molmaka, ye
kende kulo djineke, Jisas
wambo ta paro we djineke
togopon we dji.
60 Una merke wo kandja
kende kulo dji ba, Jisas sin-
gare ke ta yei ge kambono
kannai. Ba alla, are iwa soka
wo kandja embe djipill,
61 Jisas embe dji, na God
lotu numb kerman sellke
iworno we dji. Ege sokara
wor pundaka na alla gun
takno we dji.
62 Kandja embe djipillka
opa gale awi iwa kerman
ge aglo molo embe dji, una
ni embe yen we djinj ba ni
kandja ta dje yem naworden
we dji.
63 Jisas kandja ta dje yem
nawori pille, iwa kerman ge
embe dji, God gun moro iwa
nale al kaima we djimbenka
no pupon, God wariye dje
worda Krais we dji ge ni wale
won mo?
64 Djika Jisas embe dji,
ni kune djinden, na wale
moro. Ba, na kandja dje
ye aundo, Una Wombe God
yembe dongall pai iwa agle
woto ami dje molo, kam kupa
boll kal makimb al wonda ge,
ye kanne we dji.
65 Jisas kandja embe djika
iwa kerman tukiye ke toika,
yene koniye kunomiye am-
blo ball dje embe dji, iwa
ge God kandjiye ambi pora
djindo. Una gun ta wo kandja
nadjine, une dji ye pille pora
djinj.
66 Ye namba we dje pir ne?
dji. Ga embe dji, une togopon
mal djindo we dji.
67 Dje kere wo Jisas gume al
kungo to, elldjang to, amblo
ye ke kaima ye awi.
68 Ni Krais moren, ni
kandja propet djimbenka
pupon, una ne mal wo ni tonj
ne? dji.

Pita, na Jisas nakando we dji

(Mak 14.66-72 ne, Luk 22.56-62 ne, Jon 18.15-18 ne, 18.25-27)

69 Kot yei al ge Pita bekleto
moika, boi ambo ta wo embe
dji, Jisas dumo Galili iwa ni
boll wani iwa moren we dji.
70 Una porapora moi al
ge, Pita man, na Jisas boll
namoll. Ni djinden ge na
nakando we dji.
71 Pita gull djillake al pika,
boi ambo ta kane po una moi
al embe dji, iwa ge Jisas dumo
Nasaret una boll aike wani
iwa we dji.
72 Ba, Pita, man we dji.
God nale al na kandja kaima
djindo, iwa ni djinden ge na
nakando we dji.
73 Yepall ta moika una aglo
moi ge Pita moi al wo embe
dji, kambono epilene moi ge
ni kaima moren, Galili una
nubkane pai mal ni dje kune
yenden we dji.
74 Pita kaima dje embe dji,
na kandja kaima djindo. Na
kende djino ge God na tonda.
Ye djinj iwa ge na nakando
we dji. Une kandja embe dje

kerika ka kondwale ola dje
yau toi.
75 Toika Pita pille Jisas, ni
kune sokara na nakando we
djimbenka, ka kondwale yau
tonda we djin mal ken dje
pille, er orko po kimb meme
mugo yei.

27

Jisas ipo Pailat awi
(Mak 15.1 ne, Luk 23.1-2 ne, Jon 18.28-32)

1 Kam tago au djika, opa
gale awi una kerman ne, Juda
una kerman kambono ge
kandja begle, Jisas togopon
we dji.
2 Dje Jisas kaye to ipo gap-
man iwa kerman Pailat moi
al pi.

Judas goi
(Aposel 1.18-19)

3 Jisas togopon we dji mal
ge Judas kane nomane ake
toi. Toika, opa gale awi una
kerman ne, Juda una kerman
ku silpa 30 asa awi mal ge, Ju-
das ku ge ipo yem woro awo
une kambono moi al embe
dji,
4 Jisas ke ta nayei ba, na dje
ipo ye aglene al pakna wo-
rill ye une togoye ge, na ke
yell we dji. Djika kambono
embe dji, no kogone ta man,
ni nenem kogen we dji.
5 Djimaka Judas ku ge i lotu
numb kerman gull pai al pup
to pakna woro kere, po ka
togolo pai.
6 Opa gale awi una kerman
kambono po ku yei ge amblo
i embe dji, ku yero ge meyam
bai ku yero. Lotu numb
kerman opa i pakna worbon
kune nayenda we dji.
7 Kambono kandja dje i
taimane woro embe dji, una
galla beke yenj makimbne
yero ge, nono ku ge ipo top to
imbonka, dumo ellke una ta
wo goi dal, makimb ge al ipo
gull tambon we dji.
8 Kambono kandja embe
dje pille po top to imaka,
una kane makimb ge kand-
jiye dale embe dji, makimb ge
meyam makimb yero we dji.
Kandjiye yei ge ye pa pi, ipon
yero.
9 Kambono po embe
yemaka, asa propet Jeremaia
pepa bolo pagi ge megiye toi.
Une embe dji,

Iwa ge ku boya mal pille, Is-
rael una ku silpa 30
yero mal boya we dji.

10 God Iwa Kerman kandja dji
mal na pille yell. Ga ku ge ipo
galla bekinj una makimbne
top to i we dji *(Jeremaia 32.6-9 ne, Sekaraia 11.12-13)*

Pailat embe dji, Jisas, ni Juda una Kingne kaima moren mo? dji
(Mak 15.2-5 ne, Luk 23.3-5 ne, Jon 18.33-38)

11 Jisas aglo moika Gapman
iwa kerman Pailat kot pille
embe dji, Juda una mor ge ni
kingne moren mo? dji. Jisas
ge wale, nenem djinden we
dji.
12 Opa gale awi una ker-
man ne, Juda una kerman
kambono ge Jisas moi al
kandja kayekaye dje bebe

woro moi ba, Jisas kandja dje yem woro nawi.

13 Pailat embe dji, kambono kandja merkeke dje ni boll worinj ge ni napren mo? dji.

14 Djika Jisas kandja ta dje yem nawori, Pailat kane aya dje gok dji.

Pailat, Jisas nil togolme! dji

(Mak 15.6-15 ne, Luk 23.13-25 ne, Jon 18.39-19.16)

15 Juda una ege kerman pasopa we dji ge yei. Ege yei kune ge una djimaka Rom iwa kerman kaye pai una taimane dje, i orko woro woro yei.

16 Kune ge iwa ke ta kaye pai, yene kandjiye ge Barabas we dji.

17-18 Pailat embe dje kani, opa gale awi una Jisas dje i na moll al wonj ge, Jisas kiyam to, na togoyo dje pille iwinj dje kani. Embe kanika una kerman wo makai to molmaka Pailat embe dji, na una ne dje orko worno? Na Barabas dje orko worno mo? Mo, na Jisas God dje wori woi Krais we dji iwa ge, dje orko worno ne? dji.

19 Dje une kot pille pamoika, yene game kandja sigiye dje woro embe dji, imina pika na ou pa, oukumb ta kanill. Iwa ge wo moika, na nomana to pille urup dje pro. Iwa ge ale ta nayei iwa, ni ye ke ye naumben! we dji.

20 Ba opa gale awi una kerman ne, Juda una kerman kambono kandja elnge ye djimaka una merke moi ge, iwa Barabas dje i orko worben, Jisas togopen we dji.

21 Pailat kandja asa dji mal alla are kandja dje embe dji, soka mormell ge na ne mal dje orko worno? Una merke moi ge Barabas dje orko worben we dji.

22 Pailat embe dji, Jisas God dje wori woi iwa Krais we dji ge, na namba mal yeno ne? dji. Una porapora embe dji, iko pera al ge nil togole! dji.

23 Pailat embe dji, une ke namba mal yei pille ye togopon we djinj ne? dji. Une kandja embe dji ba, una kandja napi, yau kerman to embe dji, iko pera al ge nil togole! dji.

24 Djimaka Pailat kani, una kandja napi, kunda kakne paika, une nu kolo i, una nalene al, yene agle was yeworo embe dji, iwa goya ge, na une boll ale ta napanda. Une golo dji dal, ye yenekne kogone, na kogena ta man we dji.

25 Djika una porapora embe dji, iwa ge golo dji dal, nonekene boll ke pandaka, no wombane boll ke para aike panda we dji.

26 Una kandja dji mal pille, Pailat iwa Barabas dje orko wori woika, Pailat ami una dje awika, kambono Jisas ka pirngangill toi. To kermaka, Pailat ami una djika kambono Jisas iko pera al togopon dje er pi.

Ami una Jisas to bakalo

awi

(Mak 15.16-20 ne, Jon 19.2-3)

27 Pailat amiye una ge wo
Jisas i gapman numbiye al pi.
Ami una porapora wo makai
to molmaka Jisas pakna moi.
28 Moika ami una Jisas
koniye kunomiye gulo iworo,
kon bage momo ta iwo woro
awi.
29 Ami kambono, king kon
pula kakinj mal ka kagle boll
iwo kakumba ye Jisas ngam-
bale al pagi. Kapill ta iwo
Jisas agle woto woro, ga kak-
ene gopiye boglo Jisas bakalo
awo embe dji, Wopakeiwo!
Juda una kingne iwa kerman
wonden we dji. 30 Dje molo
kungo to, ga kapill i Jisas awi
ge i yem woro yene ngambale
al toi.
31 Embe ye bakalo awo
kere, kon bage awi ge i yem
woro, yene koniye kunomiye
alla woro, iko pera al nil
togopon dje i er pi.

Jisas iko pera al nil toi

(Mak 15.21-32 ne, Luk 23.26-43 ne, Jon 19.17-27)

32 Ipo kani, dumo Sairini
iwa Saimon we dji ta moi.
Ami una djimaka, Jisas iko
pera kake ipi ge Saimon po i
kaki.
33 Dumo ta kandjiye Gol-
gota we dji yei al ge pi. Dumo
Golgota we dji ge me embe
mal pai, una ngambalne
yembe dumo we dji.
34 Dumo Golgota womaka
una wo kisai dongall i nu
wain al pakna woro, Jisas
nonda dje awi ba, Jisas kem-
bis ta no pille, alla man dje,
nanoi.
35 Ami una Jisas iko pera
al nil to pagi paika, koniye
kunomiye ge una taiman-
taiman dje ine mal pille tukye
gakle mal embe wori.
36 Woro kermaka ami una
ami dje molo, Jisas goya dje
pille kanmoi.
37 Jisas kot yei awi mal, una
pepa bolo i une ngambale al
iko pera plato pagle embe dji,
iwa moro ge Jisas. Une Juda
una Kingne moro we dji.
38 Ke yepill una soka
tomaka papill, ta i agle woto
iko pera al nil to pagle, ta i
agle darto nil to paglmaka,
Jisas pakna pai.
39 Jisas iko al nil to wori
paika, una kond wo pi ge
kane bakalo awo, burkome
ye awo embe dji,
40 na lotu numb kerman to
sellke woro, ege sokara wor
pundaka alla takno we djin
iwa moren ge, nenem am-
blo pille dje imben, ni God
wariye kaima mon dal, iko
pera al kere er kal we! dji.
41 Una yei mal embe ge, opa
gale awi una kerman ne, Juda
una kerman ne, God loye dje
awi una kambono ge para
wo Jisas bakalo awo yenekne
kandja dje embe dji,
42 asa Jisas una amblo
pille dje awi ba, ipon yene
amblo pille djinda ge, kune
nayendo. Une Israel una
kingne kaima moi dal, iko
pera al kere er kal wondaka,
nono kaima pillgi djimbon.

43 Jisas yene nomane i God
awo, nanam God wariye
moro we dji mal ge, God Jisas
wopake kani dal, une Jisas
amblo pille dje aunda we dji.
44 Una dji mal embe, ke
yepill iwa soka iko pera al nil
to wori papill ge, Jisas bakalo
aupill.

Jisas goi
(Mak 15.33-41 ne, Luk 23.44-49 ne, Jon 19.28-30)

45 Aupillka 12 oklok yeika,
dumo porapora emill ye pa
pika taman pika alla poi dji.
46 Djika,* Jisas yau kerman
to embe dji, Eli Eli lema
sabaktani we dji. Kandja me
ge embe mal paro, God! Ni
na Godna moren ge! Ni na
namba yei pille kerden ne?
dji.
47 Embe djika una kanmoi
ge embe dji, Jisas yau tondo
ge Elaija pille yau tondo we
dji.
48 Djimaka iwa ta muk dje
po bogandara mal embe i
bulo al woro, nu wain to bale,
i pla Jisas nonda dje pille awi.
49 Ba una moi ge embe dji,
ni kere! Nono kanmopon,
Elaija wo une amblo pille dje
i kal worda mo man ne? dji.
50 Djimaka Jisas yau ker-
man to nomane kere goi.
51 Goika lotu numb kerman
numogto allap kolo pagi ge,
pakna kaima ball dje er kal
wo soka yei. Imem kerman
woika, makimb al ku kerman
moi ge billa dje soka soka yei.
52 Una gull to mogi al ge, alla
au dje kiwa yeika, pillgi dji
una asa goi ge alla kere aglo
erwo gun pi.
53 Jisas are aglo erwo
gun pika, ga kambono ge
Jerusalem po molmaka, una
merke kani.
54 Imem kerman woika,
wal porapora yei mal ge, ami
iwa kerman ne, ami kiwa
moi una Jisas iko pera al
kantau moi kambono kane
kand kerman golo embe dji,
ipon iwa goro ge God wariye
kaima moro we dji.
55 Ana merke ellke molo
kanmoi. Jisas distrik Galili
kere er woi ge, ana ge une
boll aike wo, pak to awo
embe yemoi.
56 Ana ta moi ge dumo Mak-
dala ana Maria. Ta Jems ne,
age Josep boll mane Maria.
Ta iwa Sebedi wariye soka
mopill ge mane gama moi.

Jisas ipo ku mur al gull toi
(Mak 15.42-47 ne, Luk 23.50-55 ne, Jon 19.38-42)

57 Emill kindja djika, iwa
ta dumo Arimatea ku kannoi
iwa Josep we dji ge woi. Une
Jisas kogoye una ta moi.
58 Une po Pailat moi al
embe dji, Jisas goro ge na ipo
gull tano we dji. Pailat, kune
we dji. Une kandja sigiye dje
woro embe dji, Jisas goro ge
ye i iwa wondo ge aume! dji.
59-60 Asa Josep yene goya
kune ge une pille djika,
una po ku kerman ta yei al
asamoll wallko tundo pakna
pi. Une po allap wopake ta
yei ge, iwo Jisas gakle al were
pagle, ku kerman tundo yei
al ipo, ku kerman tamban ta

* **27:46:** Jisas yau toi ge 3 oklok yei.

yei ge une amblo kulkul to
ipo to bi dje pagi. Une embe
ye kere er pi. 61 Pika dumo
Makdala ana Maria ne, Maria
ta yeika, Jisas gull to pagi al
soka ami dje molo kane koi
woro mopill.

Jisas gull toi al ami una kantau moi

62 Kamkumaikekana pika,
ege Sabat yei kune ge, opa
gale awi una kerman ne,
Parisi una kambono ge Pailat
moi al po embe dji,
63 iwa kerman, iwa goi ge
kende dje wani una moi. Une
gun moi kune ge, une kandja
ta dji pupin ge embe dji, na
golo ege sokara wor pundaka
na alla aglo erwo gun puno
we dji.
64 Une kandja embe dji pille
ni kandja dje ami una aum-
benka, kambono po gull to
pagi al kantau moyeke, ege
sokara wor punda. Man pan-
daka, une kogoye una wo iwa
golo pai ge wo kunumb i pa-
gle, kandja kende dje embe
djine, Jisas aglo erwo gun
pundo we djine. Alla Jisas
yene aglo wo gun puno we dji
mal ge kune nayei. Ba alla
une kogoye una wo Jisas aglo
erwo gun pundo we dji dal,
ge kune kaima nayenda we
dji.
65 Djimaka Pailat pille
embe dji, kune. Gull to wori
paro al ge, ye ami una dje
ipo ye nomane paro mal
pille, amblo pel dje wopake
yemolme! dji.
66 Djika ga po gull to pagi
al amblo dongall ye, gap-
man mon bolo ku al pagi pai.
Paglmaka una wo ku iworo
djine dje pille ami una kan-
tau moi.

28

Jisas golo aglo erwo gun pi (Mak 16.1-10 ne, Luk 24.1-10 ne, Jon 20.1-18)

1 Ege Sabat yei pora djika,
Sande kam kindja tagno dje
yeika, dumo Makdala ana
Maria ne, ana Maria ta boll
aike Jisas gull to pagi al kan-
boll dje pupill.
2 Ola dje kam imem ker-
man woika, God Iwa Kerman
tau agelo ta dje worika kupill
al kere er kal wo, ku amblo
kulkul to iworo pagle, wo ku
al ami dje moi.
3 Yene moi ge kam kunakna
yendo mal embe yeika, une
konkunom yei al ge kuruwo
boll kaima ye pai.
4 Ami una goll pene al kan-
tau moi kambono ge, kand
kerman kaima golo, kakene
aglene purpur djika, una goi
una mal embe moi.
5 Ana soka mopill al tau
agelo embe dji, ye kand
nagose! dji. Na kando, Jisas
nil to pagi iwa ge ye kanboll
dje wopill paro ba, 6 asa une
dji mal pille, une aglo erwo
gun pi! Ipon une ba namoro!
Une goi pagi al ge ye wo
kanbell.
7 Ye ola dje po yene ko-
goye una mor al kandja embe
dje aumbell. Jisas aglo erwo
dumo Galili pi moro. Ye po
kanme! djimbell. Na ye dje
awill pora dji we dji.

8 Djika ana soka kand gopill
ba, wo pille, Jisas kogoye una
moi al dje aumboll dje, ola dje
kere muk dje er yem pupill.
9 Kondwe tambiye pupillka
Jisas wo embe dji, ye won-
mell mo? dji. Soka po
une kake al amblo, taima-
gaus pamolo Jisas kandjiye
amblo pla worpill.
10 Worpillka Jisas embe dji,
ye kand nagose! dji. Ye po
na kogena una mor al embe
djimbell, ye dumo Galili po
molo, na kanine! we dje
ause! dji.

Ami una kandja dji mal

11 Ana soka er kondwe tam-
biye pupillka, ami una Jisas
golo pai kantau yemoi una er
Jerusalem pi. Po opa gale awi
una kerman moi al wal pora-
pora yei kani mal kandjabe
toi.
12 Opa gale awi una ker-
man ne, Juda una kerman
boll makai to molo kandja be-
gle kere, ami una ku kerman
awo
13 embe dji, ye embe djine,
no ou pamopinka yene ko-
goye una imina po Jisas golo
pai ge kunumb ipi we djime!
dji.
14 Una ta djineke gapman
iwa kerman Pailat ta pi dal,
no kandja kosilleba djim-
bonka una ye boll natane we
dji.
15 Djimaka ami una ku
ge i, iwa kerman kambono
kandja dji mal po embe yei.
Kandja embe dji ge Juda una
kandjabe to pa pi, ipon dje
pamor.

Jisas kogoye una kogo yene mal kandja dji

(Mak 16.14-18 ne, Luk 24.36-49 ne, Jon 20.19-23)

16 Kogoye una 11 pela
er distrik Galili po, Jisas
makimb mekbe ta dji al ge
po molo Jisas kani.
17 Kambono kane, yenekne
gopyene boglo Jisas awo,
pille pla yemoi ba, pende
nomane soka pai moi.
18 Jisas manda wo embe dji,
God na namba kerman awo,
yembe dongall awi kupill
makimb al wal porapora na
kantau yendo. Ge pille,
19 ye una kuruwo kama po-
rapora mor al po kandja dje
auneke, una na kogena una
moye. Ye po una nu pagle
aune ge, Nane God ne, God
Wariye ne, God Murble kand-
jine al pagle aune.
20 Na kandja porapora dje
ye awill pi mal ge, ye po
una dje auneke, kambono
pille kane kune yemoye.
Ye pillme! Na ye boll ege
ege molo pa punaka kupill
makimb pora djinda we dji.

Mak
Jisas kandjiyebe wopake Mak boi

Jon nu pagle awi una kandja dje pene wori
(Matyu 3.1-12 ne, Luk 3.1-9 ne, 3.15-17 ne, Jon 1.19-28)

1 Buk bolo wori paro ge Jisas Krais God wariye yei mal kandjiyebe bolo wori paro.
2 Me ge embe mal paro. Kamasa propet Aisaia pepa bolo embe dji,

Ni pille! Na kandja sigiye dje wornaka iwa ta ni ben al er wekle po kondwe amblokun ye aunda we dji.

3 Dumo wapra yei al iwa ta yau to embe dji, God Iwa Kerman kondwe punda al ge, ye amblokun ye, ye wopake yeme! dji *(Aisaia 40.3 ne, Malakai 3.1)*

4 Ge pille, Jon dumo wapra yei al pika, ege ege una womaka une nu pagle awo embe dji, ye nomane ake to, nu paneke, singare ke ye waninj ge God ye kere aunda we dji.
5 Embe djika dumo Judia una ne, Jerusalem una porapora Jon moi al wo, singare ke ye wani mal dje pene wormaka, une nu Jodan kapa molo nu pagle awi.
6 Jon kogkamel ene konpakna woro, kogkau gakle ka purba kumbe al tulo, djeg to, bi nuye boll no wani.
7 Une embe ye wanmolo kandja embe dji, iwa ta na mopna al are wonda, yembe dongall kaima pandaka, une na kamblo aunda. Na une kake al gopyena boglo, kake su ka piska tano ge, kune nayendo.
8 Na ye nu kiwa pagle aundo ba, iwa ta are wonda ge, une ye God Murble boll pagle aunda we dji.

Jon wo Jisas nu pagle awi
(Matyu 3.13-17 ne, Luk 3.21-22)

9 Kune ge Jisas distrik Galili paknato dumo Nasaret molo kere er woika, Jon Jodan kapa molo nu pagle awi.
10 Awika Jisas nu al er orko wo kane pla woro kani, ola dje kupill al au djika, God Murble ka pulma mal embe pir dje kal wo Jisas moi al woi.
11 Una ta kupill al molo yau to embe dji, ni na warna moren. Na ni wopake kaima kando, wopake pille aundo we dji.

Satan Jisas kamale toi
(Matyu 4.1-11 ne, Luk 4.1-13)

12 Kune ge God Murble wo Jisas dje i er dumo wapra yei al pi.
13 Po ege 40 pela moika, Satan wo Jisas kamale toi. Jisas dumo moi al ge kog kena simbill moi ba, tau agelo kambono wo Jisas pak to awi.

Jisas dumo Galili molo kogo kindja yei
(Matyu 4.12-17 ne, Luk 4.14-15)

14 Jon asa kaye pamoika,
Jisas distrik Galili po God
kandjiye wopake dje orko
woro wani.
15 Une embe dji, God dji
ege ge ipon yero. God du-
moye wopake kantau yenda
ege ipon yero we dji. Ye no-
mane ake to, God kandjiyebe
wopake pillgi dje molme! dji.

Jisas dji, una 4 pela une boll pi

16 Jisas er dumo Galili nu
erim kerman djeke po molo
kani, Saimon age Andru
boll pis kon i nu al woro
mopill. Soka pis to wanpill
una mopill.
17 Jisas embe dji, ye na
wondo al er wose! Na ye om-
bine dje aunaka, ye una dje i
pakna worbell we dji.
18 Djika soka ola dje pis
kon kere er Jisas pi al are er
pupill.
19 Jisas er wekle po kani
iwa Sebedi wariye Jems age
Jon boll kanu al pakna molo
pis kon tup dji amblo wopake
ye mopillka 20 Jisas po, ye er
wose! dji. Soka nane Sebedi
ne, boiye una boll kanu al
pakna molmaka, soka kere
Jisas pi al aike er pi.

Iwa ta kum ke tukiye al moi ge Jisas po iwori
(Luk 4.31-37)

21 Jisas kogoye una boll er
dumo Kaperneam pi. Sabat
ege yeika kambono er lotu
numb numog po molmaka,
Jisas kandja dje una awi.
22 Juda una ngambalne pai
una kandja dje dje yenj mal
une embe nadji, man. Une
namba pai mal pille kandja
dji ge una pille aya dji.
23 Una lotu numb numog
molmaka, iwa ta kum ke
tukiye al moi ge yau to embe
dji,
24 Jisas ni dumo Nasaret
iwa wonden, ni wo no boll
namba mal ye auno dje pille
wonden? Ni wo no ye ke ye
auno dje pille wonden mo?
Na ni kando, God iwa wopake
ta dje worda wonda we dji ge,
ni wale wonden we dji.
25 Ba Jisas kum ke tukiye al
moi ge kandja awo embe dji,
ni kandja nadjiye! Ni er orko
piye! dji.
26 Kum ke moi ge er orko
puno dje pille, iwa ge amblo
piau dallmal to, yau kerman
to erwo pi.
27 Er orko pika una po-
rapora kand golo, yenekne
kandja dje pille embe dji,
namba mal yendo? Wal gun
ta pai paro we dji. Jisas
namba kerman ta i paro,
una kum ke tukiye al moi
ge kandja dji mal pille erwo
orko pundo we dji.
28 Jisas embe yei ge Galili
una dumo kerker moi ge,
pille pora dji.

Pita kopegama ke to pai Jisas wo i gun wori
(Matyu 8.14-17 ne, Luk 4.38-41)

29 Jisas lotu numb kere una
boll er bekle po Saimon ne,
Andru numbine al pumaka,
Jems ne, Jon boll aike pi.
30 Saimon ana kope gakle
ninga djika bo al ou pamoi.
Una ola dje po Jisas djimaka

31 wo ana pamoi al po agle
amblo i pla worika, ke to pai
ge pora djika, ana aglo po
kwamokna gale iwo una moi
ge awi.

Una merke ke toi pai ge Jisas i gun woro awi
(Matyu 8.16-17 ne, Luk 4.40-41)

32 Taman pika olpa er kal
puno dje yeika, ke toi una ne,
kum ke tukne al moi una ge
dje i, Jisas moi al pi.
33 Una porapora wo numb
djillake al to sill dje molmaka,
34 una merke ke kayekaye
pai Jisas i gun woro, kum ke
una tukne al moi ge aike dje
woro embe yei. Kum ke una
tukne al moi ge molo, Jisas
ni God dje wori wale won-
den we djimaka, une embe
dji, ye kandja embe djinj ge
nadjime! dji.

Jisas distrik Galili kandja dje awo wani
(Luk 4.42-44)

35 Kam kindja tagika Jisas
er bekle po dumo wapra yei
al po kamang yei.
36 Kamang yemoika Sai-
mon ne, una pende are dulo
po kane
37 embe dji, una porapora
ni pille dulo mor we dji.
38 Jisas embe dji, nono er
dumo ta manda yenda al ge
bon. Na una ge pille kandja
wopake dje auno dje pille
woll we dji.
39 Dumo Galili paknato
dumo kerker yei al ge Jisas
porapora wane, lotu numb
po kandja dje awo, una kum
ke tukne al moi ge dje orko
woro embe ye wani.

Iwa ta kenj toi Jisas po i gun woro awi
(Matyu 8.1-4 ne, Luk 5.12-16)

40 Iwa ta gakle kenj toi
Jisas moi al wo kake gopiye
boglo embe dji, ni pora
we djimbenka na gaklena
al djengimb moro ge pora
djindaka God nale al na kiwa
moyo we dji.
41 Jisas wandill kerman
golo iwa gakle amblo embe
dji, na pora we djindo, ni
gaklen al djengimb moro ge
pora djinda we dji.
42 Ola dje kenj toi ge pora
dji, kiwa moi.
43 Jisas iwa ge dje woro
kandja dongall dje awo embe
dji,
44 ni pille! Na embe yell
we nadjimben. Ni po gaklen
ombine djimbenka opa gale
awinj una kanne. Asa una
gaklene kiwa yei kune ge,
Mosis kane, ye opa ta yene
we dji. Dji mal ge ni po
opa embe gale aumbenka, ni
gaklen kiwa yero mal una
kanne we dji.
45 Jisas embe dji ba iwa ge
po kandja dje wai djika, una
dumo yemyem moi ge pille
pora dji. Una wo Jisas moi
al to sill kaima djimaka une
dumo kerman yei al pakna
punda kune nayei. Dumo
wapra yei al moika, una
dumo yemyem moi ge une
moi al woi.

2

Jisas iwa ta kake agle golo ke yei amblo ye wopake ye awi
(Matyu 9.1-8 ne, Luk 5.17-26)

1 Ege pende wor pika Jisas alla er dumo Kaperneam pi. Una kane, Jisas woi moro we djimaka una pi.

2 Una merke wo molmaka numb sill djika, numb djillake al una moye dumo nayei. Jisas God kandjiye dje una awo moika

3 iwa ta kake agle golo ke ye pai ge, una 4 pela palbam al woro tumblo i Jisas moi al woi.

4 Woi ba manda wone napai. Dumo sill dje keri, Jisas moi al numb donamb beto sellke au dje pagle, ke yei pai iwa ge palbam boll i kal Jisas moi al wori. 5 Kambono pillgi pai ge Jisas kane, ke yei pai iwa moi al embe dji, wombaya, ni singare ke pai ge na kere aundo we dji.

6 Djika God lo dje awi una pende ami dje molmaka, yenekne nomane paknato man dje pille embe dji,

7 une kandja djindo ge namba yei pille djindo? Une God moyo dje yendo. Nono djingne djangne God taimane kere aunda, une kere aunda ge kune nayenda dje pi.

8 Kambono kandja embe mal nomane al paika Jisas pille kane ye embe dji, ye namba yei pille kandja embe mal nomane al pai mor?

9 Na iwa singare ke ye wani na kere aundo mal ge ye kanne naparo ba, alla na djinaka une aglo molo palbam amblo i er punda ge, ye kanne kune yendo.

10 Embe yei pille na Una Wombe moro ge na ombine dje aunaka ye kanne. Na namba awi pille, makimb una singare ke, kere auno ge kune yendo we dji. Kandja embe dje kere Jisas kandja dje kake agle goi iwa moi al awo embe dji,

11 na ni pille djindo, ni agle! Kunomin amblo i er numbin al piye! dji.

12 Djika una kanmolmaka, kake agle goi iwa ge ola dje aglo kunomiye amblo i er pika, una porapora kane allall toi. God kandjiye amblo pla woro awo embe dji, asa nono wal embe ta yei nakanpin we dji.

Jisas iwa Lipai, ni na boll er we! dji
(Matyu 9.9-13 ne, Luk 5.27-32)

13 Jisas alla er Galili nu erim djeke po moika, una merke wo molmaka God kandjiye dje awi.

14 Dje kere po kani, takis i una Alpias wariye Lipai takis numb numog moika Jisas po embe dji, ni na wondo al er we! dji. Djika Lipai agika Jisas boll aike er pupill.

15 Po Lipai numbiye al kwa no mopill. No mopill al ge, una merke Jisas boll aike wani una kwa no moi. Ku takis i una ne, singare ke yei una porapora molmaka, Jisas kogoye una boll aike

moi. 16 Molmaka Parisi una
ne, God lo dje awi una molo
kani singare ke yei una ne,
ku takis i una porapora Jisas
boll molo kwa no moi. Embe
yemaka Parisi una po Jisas
kogoye una moi al embe dji,
namba yei pille Jisas singare
ke yei una ne, ku takis i una
boll kwa aike no mor ne? dji.
17 Djimaka Jisas pille embe
dji, man, una kiwa moye ge
dokta moro al napine ba, ke
ta tonda una ge dokta moro
al pine. Wopake mor una
nomane ake tane dje pille
na nawoll, man. Singare ke
yenj una nomane ake tane
dje pille woll we dji.

Juda una kwamokna nano mapill yei
(Matyu 9.14-17 ne, Luk 5.33-39)

18 Kune ge Jon kogoye
una ne, Parisi una pende
God pille kwamokna mapill
yemolmaka, una pende kane
po Jisas moi al embe dji,
Jon kogoye una ne, Parisi
kogone una boll God pille
kwa nanonj ba, namba yei
pille ni kogen una kwa no
mor ne? dji. Jisas embe dji,
19 iwa ta ana ino dje
yenda ge, kwa kerman gale
djindaka una merke wo kwa
mapill yene mo? Ge man, ana
inda iwa moya ge kambono
boll aike kwa nane.
20 Ba are una wo ana inda
iwa i er pi dal, kambono
wandill golo kwa nanane we
dji.
21 Kon pakna gole ta yenda
ge ball djindaka, una allap
kindja ta i pakna woro aike
to boye ge kune nayendo.
To boi dal, allap kindja er
kembis pundaka, konpakna
tundo yenda al ge billa dje
wor kerman punda we dji.
22 Una wain nuye kindja
i kog meme gakle kon gole
segi dal, kune nayenda. Kon
gole segiyeke, wain nuye
yake kerman pundaka, kon
billa djinda. Wain nuye yage
kal makimb al tondaka, kon
ke yendaka soka aike ke
yembell. Una embe nayenj.
Kon kindja yendaka i wain
nuye kindja segi dal, kune
yenda we dji.

Ege Sabat yei kune una kogo yene mal Jisas kandja dji
(Matyu 12.1-8 ne, Luk 6.1-5)

23 Ege Sabat yeika Jisas wit
mau pakna pika, yene kogoye
una boll aike po wit megiye
pende woro i noi.
24 Imaka Parisi una embe
dji, pren mo? Ipon ege Sabat
yero, God kogo nayeme dji.
Ni kogen una kogo yenj ge
kune nayendo we dji.
25 Jisas embe dji, asa De-
pit koll toika une epiliye boll
aike po yei mal Baibel pepa
bolo pagi, ye kere nakani
paro.
26 Iwa Abiatar opa gale awi
iwa kerman moi poke, De-
pit er God numbiye al numog
pika Abiatar bret i Depit awi
noika age kambono pora noi.
Ba bret yei ge God awi bret
yei. Una kiwa nanane, opa
gale awinj una nane we dji.
27 Embe yeika God nono lo
ege Sabat dje pagi ge nono

wopake mopon dje pille pagi.
Nono ke mopon dje napagi.
28 Ge pille ege Sabat yero
ge, una kogo yene mal Una
Wombe kantau yendo we dji.

3

Ege Sabat yei poke una ta agle ke yei Jisas ye wopake ye awi
(Matyu 12.9-14 ne, Luk 6.6-11)

1 Jisas alla er lotu numb nu-
mog pi. Iwa ta moika yene
agle ke ye mapa toi.
2 Ipon ege Sabat yero.
Jisas agle ke yei moi una
ge ye wopake ye awi dal,
kot ye aumbon we dje pille
kanekane moi.
3 Iwa agle ke yei moi al ge
Jisas embe dji, ni wo pene
mopen we dji.
4 Une wo moika Jisas
embe dje una moi ge awi,
ege Sabat yero poke nono
singare wopake yembon mo
ke yembon? Nono una amblo
pille dje aumbon mo, una
togopon ne? dji. Dji ba, una
porapora moi ge kandja ta
nadji.
5 Ga kandja napi pille,
Jisas tukiye ke toika, elle
kumbsika, kane woinambo
dje molo, agle ke yei iwa moi
al embe dji, ni aglen amblo
du djiye! dji. Iwa ge agle
amblo du djika alla wopake
pai.
6 Embe yeika Parisi una
kane ola dje kere po iwa ker-
man Erot epilye djimaka wo
kandja begle, kondwe ta yen-
daka Jisas togopon we dji.

Una merke nu erim djeke makai to moi
(Luk 6.17-19)

7 Jisas kogoye una boll
dumo moi al ge kere, er nu
erim kerman djeke pumaka
una merke are woi. Distrik
Galili una ne, distrik Judia
una ne,
8 Jerusalem una ne, dis-
trik Idumia una ne, nu Jodan
kapa konato una ne, dumo
Tair una ne, Saidon una ge
porapora Jisas yei mal pille
kanbon dje wo moi.
9-10 Asa Jisas una merke ke
toi ye wopake ye awi pille,
ke toi una wo Jisas moi al no
ambpin dal, no ye wopake
ye aunda dje pille, Jisas moi
al una wo molmaka dumo
sill dji. Embe yemaka Jisas
embe dje kogoye una awi,
una merke wo elnge ye, to
dakai dal, ye kanu ta iwo
worneke, na kanu al er pakna
po nu al moyo we dji.
11 Kum ke tukne al moi una
Jisas kane wo gopne boglo
yau to, ni God wariye won-
den we djimaka
12 Jisas wale woi we dje
djine dje pille une kandja
dongall dje man dji.

Jisas Aposel 12 pela dje i
(Matyu 10.1-4 ne, Luk 6.12-16)

13 Jisas makimb mekbe al
po, una pende dje ino dje pille
djika una wo moi.
14 Jisas una 12 pela dje i
embe dji, ye na boll aike
moyeke, na ye dje wornaka
ye po God kandjiye dje una
aune. 15 Na namba aunaka,

ye ipo kum ke una tukne al
mor ge dje orko worne we dji.
16 Jisas iwa 12 pela dje i.
Iwa Saimon kandjiye gun ta
yei ge Pita we dji.
17 Iwa Sebedi wariye Jems
age Jon boll kandjine gun yei,
Boanerges we dji. Boanerges
kandjine me paro ge kam kal
djindo una mormell we dji.
18 Ta dje i ge Andru ne,
Pilip, Bartolomyu, Matyu,
Tomas, Alpias wariye Jems
ne, Tadias ne, epil Selot iwa
Saimon ne,
19 Judas Iskariot Jisas i kun-
dayem una awi iwa.

Una embe dji, Jisas Satan boll kogo yendo we dji

(Matyu 12.24-32 ne, Luk 11.14-23 ne, 12.10)

20 Jisas alla er numb al po
moika, una merke womaka,
numb sill kaima djika kogoye
una boll kwa nane ge ege ta
nayei.
21 Jisas embe yendo we dji-
maka Jisas yene age kam-
bono meyam taimane kandja
ge pi. Jisas nomane ke yei dje
pille, Jisas dje imbon dje pille
woi.
22 God lo dje awi una pende
Jerusalem kere kal wo Jisas
moi al bakalo awo embe dji,
une kum paro. Kum ke ngam-
balne Belsebul Jisas yembe
dongall awi pille, kum ke dje
orko wordo we dji.
23 Embe djimaka Jisas
embe dji, ye na moro al
wome! Ga womaka une
kandja buko dje embe dji,
Satan yene unakiye to worda
ge kune nayendo.
24 Una kantri taimanta
moyeke yenekne yemyem
dje kunda boye ge wopake
namoye.
25 Numb taimane una
yenekne kunda bolo
embe yei dal, yenekne
numb taimane moye kune
nayendo.
26 Satan yene wombaye to
wori dal, yene moya kune
nayenda, une pora dje kerda.
27 Una ta yembe yemoi
dal, kunumb una numog po
wal mogiya nanonda. Ba
kunumb una asamoll numog
po iwa ge kaye to pagle, are
wal kunumb i nonda.
28 Na kandja kaima dje ye
aundo. Ye singare ke yenj ge
ne, kandja ke dje God awi dal,
God ye kere aunda.
29 Ba una God Murble dje
ke ye awi dal, God singare ke
ge nakerda, pamolo i punda
we dji.
30 Jisas kandja embe dji ge
kambono, Jisas kum paro we
dji ge pille dji.

Jisas me ne, age kambono une moi al woi

(Matyu 12.46-50 ne, Luk 8.19-21)

31 Kune ge Jisas me ne, age
kambono wo bekleto molo
kandja sigiye dje woro Jisas
er wondabe dji.
32 Una Jisas i pakna woro
moi ge embe dje awi, Jisas, ni
man ne, agan kambono bek-
leto ni we dje mor we dji.
33 Jisas embe dji, na mana
ne, agana kambono mor ge
ne mal ne? dji.
34 Jisas kane woinambo dje
molo embe dji, ye na mana

ne, agana kambono mor we
dji.
35 Una ta God nomane paro
mal pille kane yei dal, ge na
mana ne, agana ne, ambana
moye we dji.

4

Iwa ta wit megiye ipo mau al pup to wori
(Matyu 13.1-9 ne, Luk 8.4-8)

1 Jisas nu erim Galili djeke
molo una moi al kandja dje
awo moi. Una merke wo
molmaka dumo sill dje keri.
Ge pille, Jisas kanu ta pai al
pakna po er nu erim al po ami
dje moika, una wo manda
moi.
2 Molmaka Jisas kandja
buko merke dje una awo
embe dji,
3 ye pillme! Iwa ta er
mauye al po wit megiye i pup
to woro pi.
4 Megiye pende ge kondwe
al toika ka wo no keri.
5 Pende yage makimb ku
moi al toika, makimb merke
namoi pille ola dje gup woi.
6 Ba djimbe kal makimb al
nawori, olpa pla woika ola
dje do sege yeika, gorowill
golo er kal pi.
7 Megiye pende yage ka ka-
gle moi al pakna toika, gup ye
pla woi ba, ka kagle tublo i kal
worika, megiye natoi.
8 Ba megiye pende yage
makimb wopake yei al toika,
megiye merke toi. Pende 30
toika, pende 60 toika, pende
100 toika embe yei.
9 Na kandja djindo ge ye ka-
malne paro una pillme! dji.

Jisas nomane pai mal pille kandja buko dji
(Matyu 13.10-17 ne, Luk 8.9-10)

10 Are Jisas yene moika
yene kogoye una ne, aike
wani una wo embe dji, ni
kandja buko djinden ge me
no dje awe! dji.
11 Jisas embe dje awi, God
dumoye wopake kandja seke
paro ge God ye dje awi. Ba
una orko mor ge na kandja
buko dje aundo.
12 Ge pille una kanne ba
kanpol natane. Piye ba
pillpol natane. Ge pille
ga nomane ake nataneke,
singare ke yenj ge God kere
naunda we dji.

Iwa ta wit megiye pup to wori mal me ge embe paro
(Matyu 13.18-23 ne, Luk 8.11-15)

13 Jisas kandja embe dje ko-
goye una awi, na kandja buko
djill ge ye me napi paro. Na
kandja buko porapora djindo
ge ye namba mal pille ine?
14 Una ta wal yai ge God
kandjiye yai.
15 Wit megiye yage kondwe
toi ge me embe mal paro. God
kandjiye una tukne al yai ge,
Satan wo iworika, pille im-
bon dje yei ge, man pai.
16 Megiye yage ku moi al toi
ge me embe mal paro. Una
God kandjiye wopake pille
ola dje i ba,
17 kandja ge djimbe na-
wori. Yepall ke ta moika una
wo God kandjiye kamblo kal
wormaka imb woika ola dje
keri.

18 Megiye yage ka kagle
moi al toi ge me embe mal
pai. Una God kandjiye pi
ba, 19 makimb wal nomane
merke paika, dje mogoi pille
we ye, wal merke kannam-
bon dje pille, God kandjiye
yale pagi ge to bi dje keri,
megiye natoi.
20 Ba alla, megiye yage
makimb wopake yei al toi
ge me embe mal pai. Una
nomane wopake paika, God
kandjiye pille i pille, God
kandjiye yai ge megiye toi.
Pende 30 toika, pende 60
toika, pende 100 toika embe
yei we dji.

Wamo lambo gaye mal pille kandja buko dji

21 Jisas embe dji, una wamo
lambo gale ipo baket pak-
nato napagye, man. Ipo bo
mename al napagye eri. Una
wamo lambo gale ipo bo al
plato woro yene ge, kune
yenda.
22 Wal seke paro ge alla er
pene wonda, wal una nakan-
inj ge alla kanne we dji.
23 Na kandja djindo ge ye
kamalne paro una pillme!
dji.
24-25 Jisas embe dji, na
kandja djindo ge ye pillpol
tane. Una pille imbon dje
yei dal, kandja merke piye.
Ba una embe nayei dal, God
kandjiye kembis ta piye ge
alla i worda we dji.

Jisas iko bolo pla woi mal kandja buko dji

26 God dumoye wopake
kantau yendo ge embe mal
yendo. Iwa ta wal megiye
worda.
27 Imina ou pa, armina
po kogo ye wanda ba, wal
megiye bolo er pla wondo
mal ge une kanpol natondo.
28 Makimb yene kogo
yendaka iko megiye bolo er
pla wondaka, yeke kembis
tondaka, kupiye tondaka are
megiye tondo.
29 Megiye bo tondaka, una
djekapill ipo kelip to i nonj
we dji.

Jisas iko mastet megiye tondo pille kandja buko dji
(Matyu 13.31-32 ne, Luk 13.18-19)

30 Jisas embe dji, God
dumoye wopake kantau
yendo ge namba mal yendo?
Na kandja su ye namba we
djino?
31 God dumoye wopake
yero ge embe mal yero. Iko
megiye pende moro mal
mastet embe naparo, kembis
ke kaima paraka una ipo
makimb al yar.
32 Mastet megiye yar ge
bolo wor kerman kaima pun-
daka wal porapora mau al
yar ge kamblo aundo. Ole
to wo kerman pundaka bi
yenda al ge ka wo numbine
take moye we dji.

Jisas kandja buko eri dje awo moi
(Matyu 13.34-35)

33 Jisas kandja buko merke
embe mal dji ge una yenekne
pille ine mal dje awi.
34 Yene kandja dji ge kandja
kiwa ta nadji, kandja buko eri
dji. Ba are yene kogoye una

boll moi ge, une kandja me ge
dje pene woro awi.

Jisas kandja djika kamkopo nawoi
(Matyu 8.23-27 ne, Luk 8.22-25)

35 Taman pika Jisas yene
kogoye una moi al kandja dje
embe dji, nono er nu erim
konato bone! dji.
36 Djika una merke moi ge
kambono kere kanu ta pai al
ge, Jisas po ami dje moika ga
pakna pumaka er pi. I er
pumaka kanu pende ga kam-
bono pi al ge are pi.
37 Po molmaka kamkopo
kerman woika, nu olup ye po
wo yeika, nu er kanu paknato
po puka to moika,
38 Jisas kanu mopiyeto
ngambale kumbengil ye
pagle ou pamoi.

Pa moika kogoye una po to
mage embe dji, tisa, nono go-
pon manda yendo, ni napren
mo?
39 Djimaka Jisas aglo molo
kamkopo ne, nu boll aike
man dje embe dji, ye olup
alla nayese! dji. Embe djika
kamkopo ne, nu olup kaima
ta nayepill.
40 Jisas kandja embe dje ko-
goye una awi, ye namba yei
pille kand gor? Ye pillgi napai
paro we dji.
41 Ga kand kerman goi,
yenekne kandja dje pille
embe dji, une ge namba mal
molo kamkopo ne, nu kandja
djindo mal pirmell ne? dji.

5

Iwa ta ngambale ke yei kum ke moi Jisas wo iwori
(Matyu 8.28-34 ne, Luk 8.26-39)

1 Jisas kogoye una boll er
nu erim kerman djeke yemto
una Gerasa makimbne al pi.
2-3 Wo kanu ipo paglmaka,
kum ke tukiye al moi iwa ola
dje Jisas moi al woi. Una goi
ipo ku mur wori al ge, une
po pa wo embe yemoi. Una
amblo gi djimbon dje yei ge,
man pai. Asa una ka sen kolo
pagi, ba ipon koye ge kune
nayendo.
4 Kune merke una wo agle
ankap to, ka sen kake al
kolo pagi ba, une yembe
ke yemolo to tup dji. Une
yembe dongall kaima pai,
una amblo gi djine kune
nayei.
5 Ege ege une ku mur al ne,
makimb mekbe al wane yau
kerman to, ku i yene gakle to
ke ye awo embe ye wani.
6 Jisas wo moika, une ellke
molo kane, muk dje po Jisas
kake al gopiye boglo djem-
bon to awi.
7-8 Jisas embe dje une awi,
ni kum ke tukiye al moren ge,
iwa ge kere erwo orko piye!
dji. Djika iwa ge yau ker-
man to embe dji, God kupill
al moro iwa wariye Jisas ni
wonden. Ni kaima we dje
God aumben, ni na ye ke ye
nawe! dji.
9 Djika Jisas embe dji, ni
kandjin ne? Djika kum ke
tukiye al molo embe dji,
no una merke mormon, no

kandjine ge ami kambono we dji.
10 Kum ke kandja yembe ye dje embe dji, ni no dje dumo ellke ta nawore! dji.
11 Dumo manda moi al kog merke tambale al em no moi.
12 Molmaka, kum ke kandja yembe ye dje embe dji, ni no dje worben pandaka, ni dje worbenka no er kog tukne al pakna bon we dji.
13 Kune, ye er pume! dji. Kum ke iwa moi ge kere er kog tukne al pakna pi. Kog muk dje er kal po nu erim moi al nu no golo keri.
14 Kog tau moi una kambono kane muk dje seke er dumo kerman po una moi al dje awi. Wal yei mal ge dumo porapora dje pumaka, una pille kanbon dje woi.
15 Asa une ge kum ke merke tukiye al moi ba ipon une ami dje molo, konkunom ye, nomane wopake i moi, una wo kane kand goi.
16 Jisas une kum ke tukiye al moi ge iwori, er kog tukne al pi mal pille kandjabe tomaka una woi ge pi.
17 Una moi ge kandja yembe ye dje embe dji, Jisas ni no makimbne al ge kere er tambiye ta ben we dji.
18 Djimaka Jisas alla er kanu al pakna po moika, kum ke tukiye al moi iwori iwa ge wo embe dji, Jisas, ni ben al na wono aike boll we dji.
19 Ba Jisas man dji. God ni wopake ye awo, wandill golo awi mal ge, ni unaken mor ge po dje awe! dji.
20 Djika iwa ge distrik Dekapolis po Jisas yei mal dje awika, una porapora pille aya dji.

Jisas ambo ta goi ge i gun wori. Alla ana ta gakle al meyam toi ge ye wopake ye awi

(Matyu 9.18-26 ne, Luk 8.40-56)

21 Jisas alla kanu ipo nu erim kerman djeke yemto pi. Jisas er kal woika, una merke wo nu erim djeke makai to moi.
22 Lotu numb kogo yei iwa kerman ta moi, yene kandjiye ge Jairus we dji. Une Jisas moi al manda wo Jisas kake al, gopiye boglo
23 embe dji, na ambona kembis moi ge goya manda kaima yendo, ni wo ambpenka kiwa yenda we dji.
24 Djika Jisas une boll aike er pupill. Pupill al ge una merke une boll dakalo pamaka aike pi.
25 Po kondwe tambiye pumaka ana ta moi. Une kognumb 12 pela meyam eri to pai.
26 Dokta, ana ge ye imbon dje yei man pai. Ana gakle ngembill kerman golo, ku woro pika pora dje keri. Ba ke pai ge pora nadji, alla ye wor kerman pi.
27-29 Jisas embe yendo we djimaka ana ge pille, Jisas una merke boll aike woi al ge ana ge para pakna pi. Na Jisas koniye kunomiye ta ambiyaka, na keina paro ge pora djinda dje pille, Jisas

mopiye al manda po koniye
kunomiye ambi. Ambika ola
dje keiye pai ge pora dji. Yene
gakle al pi ge na keina pai ge
kaima pora djindo dje pi.
30 Pika Jisas pi yene yembe
dongall pai ge pende er orko
pika, une kane ake to kane
embe dji, na konkunom una
ne mal ambro ne? dji.
31 Kogoye una embe dji,
una merke woi dumo sill
djindo ba, ni namba yei pille
na konkunom una ta ambro
ne djinden ne? dji.
32 Ba Jisas aglo kane
woinambo dje molo, una ne
mal na konkunom ambro ne
dje kanno dje yei.
33 Ana ge wal pille kane
yemolo, une kake agle toika,
kand kerman golo wo Jisas
moi al gopiye boglo wal yei
mal dje pene wori.
34 Jisas embe dji, ambona,
ni pillgi pai pille ni kein pai
ge pora djindo. Ni ellin tukin
arngan yendaka, kiwa er
piye dji.
35 Jisas kandja embe dje
awo pamoika, Jairus kogoye
una wo Jairus moi al embe
dji, womba goi pora dji. Ni
tisa imb naumben we dji.
36 Una kandja embe dji ba
Jisas napille, Jairus moi al
embe dji, ni kand nagopen,
pillgi dje pamopen we dji.
37 Jisas, Pita ne, Jems ne,
Jems age Jon na boll wone,
una ta man we dji.
38 Wo lotu numb iwa ker-
man kogo yei iwa numbiye al
po pillau djimaka, Jisas kani
una kimb kallngane kerman
yemoi.
39 Molmaka Jisas numog
po embe dji, ye namba yei
pille kimb kallngane yemor?
Womba ge nagoro, kiwa ou
pamoro we dji.
40 Jisas kandja embe djika
una porapora poye awi. Ba
Jisas una dje bekle woro,
womba neme ne, kogoye
una 3 pela aike dje i numog
womba pagi al ge pi.
41 Po womba agle amblo
embe dji, talita kum we dji
(Kandja me ge, ambo kembis,
ni agle! dji)
42 Embe djika ola dje ambo
kembis ge aglo kond erwo pi.
Ambo ge kognumb 12 pela
moi. Jisas embe yeika una
kane kand golo allall kerman
toi.
43 Jisas kandja dongall dje
awo embe dji, na embe yei we
nadjime! dji. Ye womba kwa
gale aume! dji.

6

Nasaret una Jisas kandja dji ge mop awi

(Matyu 13.53-58 ne, Luk 4.16-30)

1 Jisas dumo ge kere, er
yene dumeye al pi. Yene ko-
goye una boll aike pi.
2 Ege Sabat yeika Jisas er
lotu numb numog po molo
God kandjiye dje una awi.
Una merke pille gok dje embe
dji, une kandja djindo ge po
nam kond iwi? Une nomane
kerman paraka, kogo dongall
yendo ge namba mal yendo?
3 Une ne ge, kamda moro.
Ge Maria wariye moro! Yene
age kambono mor ge, Jems,
Josep, Judas ne, Saimon mor.

Ambe kambono ge nono boll aike mor we dji. Embe dje Jisas pille ke pille awi.

4 Jisas embe dji, propet dumo porapora punda al ge una nomane aune. Ba yene neme ne, numbiye epilye taimane mor una nomane naune we dji.

5-6 Una pillgi nadji mal ge, Jisas kane aya dji. Kogo dongall ta nayei. Kiwa, una pende ke toi pai ge une amblo i gun woro awi.

Jisas una 12 pela dje i kogo omuk to awi
(Matyu 10.5-15 ne, Luk 9.1-6)

Jisas dumo yemyem yei al ge po God kandjiye dje orko woro una awi.

7-9 Une kogoye una 12 pela dji womaka, une namba awo embe dji, ye ipo kum ke una tukne al moye ge dje orko worne! Ye soka soka dje pine. Ye wal naipine, kwa ne, kon kamban ne, ku moni poket al napanda, ye kiwa pine we dji. Ye bulo tulba amblo i, kakene kau woro, konpakna taimane woro, embe er pume! dji.

10 Jisas kandja embe dji, ye po numb ta numog pi dal, ye numb al ge moye. Er pine pandaka numb ge kere er pine.

11 Ye pineke una ye dje i numog naworo, ye kandja djine ge mop awo yei dal, ye bekle po kakene toll kill gulo woro kerne. Embe yeneke kambono kanne, singare yenj ge, God ke kando we dji.

12 Embe djika kogoye una po una moi al embe dji, ye nomane ake tome! dji.

13 Una merke kum ke tukne al moi ge, ga po dje orko woro, una merke ke toi moi ge kopong ipo yemaka alla erwo gun pi.

Jon nu pagle awi iwa goi
(Matyu 14.1-12 ne, Luk 3.19-20 ne, 9.7-9)

14 Jisas kogo yei mal ge una kandja dje wai djimaka king Erot pi. Una embe dji, Jon nu pagle awi iwa ge goi ba, alla aglo erwo gun po kogo yendo we dji.

15 Una pende embe dji, propet Elaija kamasa goi ge alla aglo erwo gun po kogo yendo we dji. Una pende embe dji, propet asa goi una ta aglo wo kogo yendo we dji.

16 Embe djimaka Erot pille, man, Jon na asa nubke al kelip tollka goi ge aglo erwo gun po kogo yendo we dji.

17-20 Asa Erot po age Pilip game ika Jon embe dji, ni agan game Erodias inden ge kune nayendo we dji. Embe djika ana Erodias elle kumbso awo, Jon togoyo dje yei. Erot dje worika ami una po Jon i kaye woro, ka sen to wori pamoi. Embe ye paika Erot kantau moika ana togoyo dje yei, man pai. Jon singare wopake yei, God nale al une wopake moi ge, Erot kane kand goi. Kune pende Erot dji Jon wo kandjabe toika, Erot kamale ngundjo pille awi ba Jon kandjiye dji ge wopake pi.

21 Are ana Erodias Jon
togoya mal kondwe kani.
Erot me kannoi poke pillau
djika kwamokna kerman
gale nambon dje yemaka,
Erot djika una kerman kam-
bono merke woi. Gapman
una yene kogo amblo pille
dje awi una yemaka, ami
una kerman yemaka, distrik
Galili una kerman yemaka
woi.
22 Wo kwamokna no mol-
maka ana Erodias ambore
numog wo kogoll yei. Erot
ne, una moi ge wopake
kanmaka, Erot ambo moi al
kaima we dje, kandja dongall
dje awo embe dji, ni wal ta
djimben mal na kaima auno.
23 Na wal porapora kantau
yendo ge na tuge ino, ni tuge
ino we djin dal, na kaima
yeno we dji.
24 Erot embe djika ambo
er bekle po megama dje pi,
na djina naral wal aunda ne?
dji. Megama embe dji, ni po
embe djimben, Jon nu pagle
awi iwa togolo, ngambale ke-
lip to iwo aumben we djiye
dji.
25 Ambo ola dje yem wo
embe dji, ni ola dje po Jon
nu pagle awi iwa ngambale
kelip to i plet al woro iwo na
awe! dji.
26 Djika King Erot pille
urup dje pi. Ba une asa
kaima we dji. Man djino, ba
kwamokna no mor una ni
kende djin dje kane djine dje
pille ambo kandja dji ge pille
pora, na yeno we dji.
27 Ami una taimanta dje
worika ola dje kaye numb po
Jon nubke al kelip toika goi.
28 Goika ngambale i plet al
woro iwo ambo awika ambo
ge ipo megama awi.
29 Jon kogoye una pille wo
Jon golo pai ge ipo gull toi.

Jisas una 5,000 kwamokna awi

(Matyu 14.13-21 ne, Luk 9.10-17 ne, Jon 6.1-13)

30 Jisas aposelye una er
yem wo une boll moi. Kogo
ye wani mal ne, kandja dje
una awi mal dje Jisas awi.
31 Dje molmaka una merke
po wo yemaka, Jisas ne, ko-
goye una kwa nane ege nayei.
Jisas embe dje kogoye una
awi, nono dumo ta wapra
yenda al po waka mopon we
dji.
32 Djika kogoye una boll
yenekne kanu i er nu al po
dumo ta wapra yei al pi.
33 Er pumaka una merke
kane dumo yemyem kere nu
erim djeke po kambono kanu
iwo pillau djine al ge asamoll
po moi.
34 Jisas wo pillau dje kani
una merke wo molmaka une
kane wandill golo embe dje
pi, ye una mor ge kogsipsip
mal embe mor ba, kantau
yenda una ta namoro. Embe
dje pille une kandja merke
dje una awi.
35 Dje moika olpa er kal
puno dje yeika kogoye una
wo Jisas moi al embe dji,
dumo mormon al ge una
numb gull ta manda nayero.
Emill pano dje yendo,
36 ni dje worbenka una
er dumo yemyem po

kwamokna dulo i no pane we
dji.
37 Djimaka Jisas embe dji,
ye kwa auneke nane we dji.
Kogoye una embe dji, no ku
200 mal ipo kwa top to iwo
aumbon mo? dji.
38 Jisas embe dji, ye bret
namba namba yero? Ye po
kanme! dji. Po kane yem wo
embe dji, bret 5 pela yeraka,
pis soka yero we dji.
39 Jisas embe dji, ye djineke
una kull akis al ami dje bill
djelldjell to moyebe dji.
40 Po djimaka una makai to
moi ge, pende 100 dje mol-
maka, pende 50 dje molmaka
yei.
41 Jisas bret 5 pela ne, pis
soka amblo i kupill al kane
pla woro kamang ye, ni no
kwa aunden, wopake we dje
awo bret ne, pis aike tuklo ko-
goye una awi. Ye una omuk
to aume djika, kogoye una i
omuk to una awi.
42 Aumaka una porapora
noi ke yei.
43 Wal tuge moi ngando i
kon basket 12 pela to puka
toi.
44 Iwa nambane kere kani
ge 5,000 moi. Ana womba
moi ge kere nakani.

Jisas nu erim be kond er pi
(Matyu 14.22-33 ne, Jon 6.16-21)

45 Jisas kogoye una moi al
embe dji, ye asamoll kanu i
nu erim konato dumo Bet-
saida pineke, na are wono we
dji. Jisas una moi ge dje wori,
er numbine pi.
46 Er po kermaka une
kamang yeno dje pille er
makimb mekbe al po yene
moi.
47-48 Emill djika kogoye una
kanu ipo nu erim kerman
pakna yu pumaka, Jisas
makimb mekbe al molo
kambono pi al ge kanmoi.
Imina pakna pika, kamkopo
kerman woika, kogoye una
apare to pine napai. Kise kise
dje pumaka Jisas nu yeke be
kamblo woi. Wo er wekle
puno dje yeika 49 kogoye
una molo kani, goll kagoi ta
wondo dje kane yau kerman
toi.
50 Embe dje kanmaka Jisas
embe dje awi, ye molo gi dje
molme! Ge na wondo, ye
kand nagolme! dji.
51 Une er kanu al pakna
pika kogoye una boll aike
molmaka, kamkopo wo pai
ge pora djika kambono kane
gok dje aya dji.
52 Ga Jisas bret awi una noi
ge pillpol natoi, kandja napi.

Jisas dumo Genesaret una merke ke toi moi ge ye wopake ye awi
(Matyu 14.34-36)

53 Jisas ne, kogoye una boll
kanu ipo nu erim kerman
to pruk dje er yemto dumo
Genesaret po kanu ipo orko
woro kaye kolo pagi.
54 Jisas kere er orko woika,
una Jisas wale woi moro dje
kane
55 muk dje dumo manda yei
al po djimaka ke toi moi una i
palbam al pakna woro, Jisas
wo moya al ge i wormaka
moi.
56 Jisas dumo kerman ne,
dumo kembis aike pora wani

al ge ke toi moi una i pene
woro Jisas moi al embe dji,
Jisas, una ke toi mor ge ni
pora we djimbenka una ni
konkunom wulle al ta ambi
dal, kiwa moye we dji. Alla ke
toi pai una ambi ge kiwa moi.

7

Juda una gollne God kandjiye dji ge kune nadji
(Matyu 15.1-9)

1 Parisi una ne, God lo dje
awi una Jerusalem kere er
Jisas moi al wo makai to moi.
2 Wo kani Jisas kogoye una
asamoll aglene was naye,
kwa no moi.
3 Parisi una ne, Juda una
porapora asamoll aglene was
yeworo kwa noi. Kambono
gollne yei mal embe yemoi.
4 Kambono wo moi ge
maket wane alla er numb al
woi ge asamoll aglene was
yeworo kwa noi. Embe yei
ge kambono gollne kandja
dji mal pille singare merke
embe yei. Sin ne, plet kap,
was yenj mal embe yei.

5 Parisi una ne, God lo dje
awi una Jisas moi al wo embe
dji, nono gollne dji mal pille
nono aglene asamoll was
yeworo kwa are nonmon ba,
ni kogen una embe nayenj.
Namba yei pille aglene was
naye, kwa no mor ne? dji.
6 Djimaka Jisas embe dji, ye
djillakene soka paro una yenj
mal embe, asa propet Aisaia
pepa bolo pagi ge bolo kune
yei. Embe boi,
Una mor ge na kandjina pille
pla worinj ba djillakene al djinj. Nomane
ellke yeraka na we dje
pille nawinj.
7 Makimb una kandja djinj
mal kambono God kandjiye
dje orko wormon we djinj.
Na kandjina pille pla yemor
ge kiwa yemor we dji *(Aisaia 29.13)*

8 Ye God lo dje awi ge kere
ye yenekne nomane pai mal
amblo gi dje wanmor we dji.
9 Jisas embe dji, God lo dje
awi ge ye kamblo kal woro,
ye yenekne loine amblo gi dje
mor. Yenj ge ye wopake yenmon dje pir mo?
10 Mosis kamasa embe dji,
ye nanemane kandja djine
mal ge pillme! dji. Una ta
nanemane kandja ke dje awi
dal una ge togopon we dji.
11 Ba Mosis kandja lo dji
ge ye napir, ye kandja djell
ta dje embe djinj, iwa ta ku
ta yenda neme pak to aunda
kune yendo ba, une ge soka
dje awo embe djinda, ku yero
ge na opa ye God auno we
djill pora dji, ye nauno we
djinda.
12 Une embe dji dal, ye
embe djinj, une ge God awi
pora dji, neme naundo ge
kune yendo we djinj.
13 Kune yendo we djinj ge,
ye God kandjiye kamblo kal
woro kere, ye yenekne gollne
kandjine amblo gi dje mor.
Kandja lo embe mal pende
merke ye pille yenj we dji.

God nale al una kune

namor we dji
(Matyu 15.10-20)

14 Jisas djika una alla womaka une kandja dje embe dji, na kandja djindo ge ye pillgi dje molme!

15-16 Wal orko yero ge, ye i djillakene al no gulo worinj ge God kando djengimb ta naparo. Ba ye wal nomane al paraka, dje orko worinj ge God kando djengimb paro we dji.

17 Jisas una moi ge kere er numb al pi. Yene kogoye una wo embe dji, kandja buko djin ge me no dje awe! dji.

18 Jisas embe dji, ye napir mo? God kando wal orko yero ye i djillakene al no gulo worinj ge djengimb naparo.

19 Ye kwa nonj ge er nomane al napundo. Er ellne al po er ell mur numb pundo we dji. Jisas kandja embe dji ge une kwamokna nonmon mal God kando djengimb ta naparo dje pille dji.

20 Ba, kandja una nomane paknato moraka dje orko worinj ge God kando djengimb paro we dji.

21 Una nomane al kandja dje orko worinj ge embe mal paro. Nomane ke paraka, war ambo djingdjang yenjka, wal kunumb no, una togolo,

22 iwana bolo inj djingdjang ke ye, wal noip golo, singare ke ye, kandja kende dje, una kandjine amblo, penang ye, dall nomane paraka embe ye waninj.

23 Una singare embe yenj ge God kando djengimb paro we dji.

Jisas kandja dji ge, dumo Ponisia ana ta kaima pillgi dji
(Matyu 15.21-28)

24 Jisas dumo moi al ge kere er dumo Tair pi. Una kane djine dje er numog pi ba, une po seke moya, napai.

25-26 Jisas wo moika una kane, Jisas woi moro we djimaka ana ta pille Jisas moi al woi. Ana ge ambore kembis ta moi ge, kum ke tukiye al moi. Ana ge Juda ana man, dumo Ponisia kona dumo Siria ana moi. Une wo Jisas kake al gopiye boglo kandja yembe ye dje embe dji, na ambona kum ke tukiye al moro ge ni dje iworben we dji.

27 Dji ba, Jisas man dji, asamoll no wombane kwa aumbonka no kune yene. Kwa i kena aumbon ge, kune nayendo we dji.

28 Djika ana ge embe dji, Iwa Kerman, ni kandja kaima djinden ba, womba kwamokna nane, tuge yenda ge i bo mename kena moye al aumbon ge kune yenda we dji.

29 Djika Jisas embe dji, ni kandja embe djinden ge ni alla er yem numbin al piye! Ni ambon kum ke tukiye al moi ge kere er orko pi pora dji we dji.

30 Djika ana ge alla er numbiye al po kani ambore bo al pamoi, kum ke tukiye al moi ge kere er pi pai, kiwa moi.

Jisas wo iwa ta kamale dall toi kandja nadji yewori kandja pi

31 Jisas dumo Tair kere er dumo Saidon pakna po molo, alla er distrik Dekapolis pakna pi. Po molo kere er nu erim Galili pi.

32 Po moika iwa ta kamale dall toika kandja kune ye nadji iwa ta moi. Una dje i Jisas moi al wo embe dji, ni iwa ge gakle amblo ye wopake ye aumben we dji.

33 Djimaka Jisas iwa kamale dall toi iwa ge dje i una merke moi ge kere, soka yenekne mopill.

Mopillka Jisas iwa kamale al, yene agle megiye i gulo woro, yene agle megiye al kungo to iwa ge albene al amblo

34 kane pla kupill al woro, pin dallmal woro embe dji, epata we dji. Kandja dji ge me embe mal pai. Ye soka kamalne ne, djillakene au djimbelle dji.

35 Djika iwa kamale dall toi ge au djika, albene kiwa yeika, kandja dume dje dji.

36 Djika Jisas una moi al embe dji, na wo embe yendo we dje ye nadjime! dji. Une man dji ba una po kandjabe to wai dji.

37 Una pille aya dje allall kerman to embe dji, Jisas kogo porapora yendo ge wopake yendo. Une wo yendaka, una kamalne al kandja napir ge, alla pir. Una djillakene al kandja nadjinj ge alla djinj we dji.

8

Jisas una 4,000 kwamokna awi
(Matyu 15.32-39)

1 Kune ge una merke makai to moi ba, kwamokna nane ta nayei. Jisas djika kogoye una womaka une embe dji,

2 una manda mor ge ege 3 pela nono boll mor, kwa ta nane nayero, na wandill goro.

3 Dje worno ba pende numbine ellke yero. Kondwe tambiye pineke kam koll tondaka, nalene wandaka yage tane we dji.

4 Djika kogoye una embe dji, una numb gull manda ta nayero. Nono nam kond po kwa iwo aumbon nane ne? dji.

5 Jisas embe dji, ye bret namba namba yero? Kogoye una molo, no bret 7 pela yero we dji.

6 Jisas una merke moi al ge djika, ga ami dje moi. Bret 7 pela yei ge une amblo, i God wopake we dje awo, tuklo i kogoye una awika, ga omuk to una awi noi.

7 Pis kembis sokarita yeika Jisas amblo i God wopake we dje awo, kogoye una moi al embe dji, ye ipo omuk to una aume dji. Djika ga ipo aumaka noi.

8 No kune ye kermaka, kwa pende moi ge ngando i kon basket 7 pela to puka toi.

9 Una kwa noi ge una 4,000 moi. Nomaka, Jisas una dje numbine al wori.

10 Yene kogoye una boll ola
dje er kanu al pakna po er
distrik Dalmanuta pi.

Parisi una Jisas, ni kogo dongall yembenka kanbon we dji

(Matyu 16.1-4)

11 Parisi una wo Jisas moi
al nonga to embe dji, ni God
kogoye kaima yen dal, kogo
dongall ta yembenka kanbon
we dji.
12 Djimaka Jisas tukiye ke
toika pin dallmal woro embe
dji, ye una mor ge namba yei
pille wo na moll al kogo don-
gall ta yembenka kanbon we
djinj? Na kandja kaima dje
ye aundo, na kogo dongall ta
yenaka ye nakanne we dji.
13 Jisas embe dje kere er
kanu al pakna po nu erim
yemto pi.

Jisas kogoye una moi al yis pille kandja buko dji

(Matyu 16.5-12)

14 Jisas kogoye una bret
nane mal ta naipi. Bret
taimanta kanu al yei.
15 Jisas embe dji, Parisi
una ne, Erot unakiye kam-
bono wo kandja djine ge
ye napillme! dji. Una bret
gale yis worinjka, yake wo
kerman pundo mal ge, ga
kandja djinj ge embe mal
djinj we dji.
16 Kandja embe djika
kogoye una yenekne kandja
embe dji, nono bret ta
naiupin pille djindo we dji.
17 Jisas pille embe dji, ye
namba yei pille yenekne
kandja dje, no bret ta naiupin
we djinj? Ye namba ye pille
kanpol nato, pillpol nato
yenj? Ye kandja napir.
18 Ye nalene paro ba wal
nakaninj. Kamalne paro ba
wal napi paro. Na yendo ge
ye kane dall yenj mo?
19 Na bret 5 pela tuklo i
una 5,000 awill ge kwa tuge
moika i kon basket namba
namba toi ne? dji. Kon bas-
ket 12 pela topin we dji.
20 Na bret 7 pela yei ge
iwo una 4,000 awill ge ye
kwa tuge moika i kon basket
namba namba toi ne? dji.
Kon basket 7 pela topin we
dji.
21 Kandja embe djimaka
Jisas embe dji, na embe yell
ge ye nakani mo? dji.

Jisas dumo Betsaida po una ta nale emill yei amblo au dje awi

22 Jisas kogoye una boll er
dumo Betsaida pi. Iwa ta nale
emill yei iwa ge, una dje i
Jisas moi al wo kandja yembe
ye dje embe dji, Jisas, ni
una ge ambpenka nale kiwa
yenda we dji.
23 Djimaka iwa nale emill
yei ge Jisas agle amblo i er
orko po molo, kungo to iwa
ge nale al woro, gakle amblo
embe dji, ni wal ta kanden
mo? dji.
24 Djika nale emill yei iwa
kane pla woro embe dji, na
una kando ba, ga iko mal
embe molo, kond erwo pinj
we dji.
25 Embe djika Jisas une nale
al alla ambika une yembe
ye kanno dje yeika, nale alla
au djika wal kane kune yei.

26 Yeika Jisas embe dji, ni er
numbin al piye. Nono dumo
molo wopill al ge alla er yem
namben we dji.

Pita kandja wulle dje yem
woro Jisas awi
(Matyu 16.13-20 ne, Luk
9.18-21)

27 Jisas kogoye una boll er
dumo Sisaria Pilipai bon dje
yemaka, kondwe tambiye
pumaka, yene kogoye una
moi al embe dji, na moro ge
una ne mal kaima moro ne
djinj ne? dji.
28 Kogoye una embe dji,
una pende embe djinj, Jon
nu pagle awi una wonden we
djinj. Pende, ni iwa Elaija
asa goi ge wonden we djinj.
Pende, Propet ta kamasa goi
ge wonden we djinj we dji.
29 Jisas embe dji, una embe
djinj ba ye na una ne mal
wondo dje kaninj ne? dji.
Djika Pita embe dji, God Krais
dje worda wonda we dji ge, ni
wale wonden we dji.
30 Jisas embe dji, ye na
embe moro we dje una dje
naume! dji.

Jisas embe dji, na golo aglo
erwo gun puno we dji
(Matyu 16.21-28 ne, Luk
9.22-27)

31 Jisas kogoye una moi al
kandja gun ta dje awo embe
dji, na Una Wombe moro ge
Juda ngambalne pai una ne,
opa gale awinj una kerman
ne, God lo dje awinj una na
mop awo, ye ke kaima ye awo
togoye. Ba ege 3 pela erwo
pundaka na alla aglo erwo
gun puno we dji.
32 Kandja embe dji ge dje
pene worika Pita wo Jisas dje
i orko po man dji.
33 Djika Jisas kane ake to
kogoye una moi al kane Pita
moi al kandja awo embe dji,
Satan, ni kere er na mopna
al piye! Ni God nomane paro
mal pille kandja nadjinden,
makimb una nomane paro
mal kandja djinden we dji.
34 Jisas djika kogoye una
ne, una merke moi ge wo
molmaka, une embe dji, una
na boll wombon dje pi dal,
yenekne nomane amblo kal
woro, yenekne iko pera kake
i na boll wone.
35 Una yenekne amblokun
yemoye ge, goye. Ba una
na we dje pille, na kandjina
wopake paro mal pille molo
goi dal, gun molo pane.
36 Una makimb al molo kog
mogoi porapora kannane ba,
golo pine ge, wal ge namba
mal amblo pille dje aunda?
37 Wal naral wal awo alla
gun moye ne? Ge man.
38 Ye una mor ge iwana
djingdjang ye, singare ke
yenj una mor. Na Una
Wombe moro ge ye na we dje
pille ngandjill golo, na kandja
djindo ge ngandjill golo yei
dal, are na Nena dje wordaka
Una Wombe, God tau agelo
boll yem wone poll dje au
kerman djinda poke ge, Una
Wombe wo ye para ngandjill
golo aunda we dji.

9

Jisas gakle ta mal yei
(Matyu 17.1-13 ne, Luk
9.28-36)

1 Jisas embe dji, na kandja
kaima dje ye aundo. Ye una
mor ge nagoye. Mor mal
embe moyeke God yembe
dongall pandaka, yene du-
moye wopake kantau yendo
ge ye ombine dje aunda
kanne we dji.

2 Ege 6 pela yei pora djika,
Jisas Pita, Jems ne, Jon boll
dje i er pla makimb mekbe
al pika, yenekne molo kan-
maka Jisas gakle ta mal yei.

3 Yene konkunom yei al
olpa to au djindo mal embe
kaima yeika, kuruwo boll ye
poll dji. Una makimb al ta
molo konkunom was yene ge
kune nayenda.

4 Kogoye una kanmolmaka,
una soka asa gopill iwa Elaija
ne, Mosis wo mopillka, Jisas
boll aike molo kandja dji.

5 Djimaka Pita Jisas moi al
embe dji, tisa, nono ba mor-
mon ge abro. Ni pora we
djimbenka no numb asinga 3
pela takbon, ni ta imbenka,
Elaija ta indaka, ta Mosis
inda we dji.

6 Pita kandja embe dji ge
une kand golo, kandja me na-
pai kandja dji.

7 Embe yeika kam kupa
ta wo kambono i pakna
wori. Kupa paknato una
ta kandja dje embe dji, ge
na warna kaima moro, na
wopake kane, wopille aundo.
Une kandja djinda mal ge ye
pillme! dji.

8 Ola dje yene kogoye una
kane yemyem woro kani una
ta namoi, Jisas taimane moi.

9 Embe yeika yenekne
makimb mekbe al moi ge
kere er kal wo molmaka, Jisas
iwa 3 pela moi al embe dji, ye
makimb mekbe al wal kani
mal ge nadjine. Una Wombe
asamoll golo aglo erwo gun
pundaka, ye are kandja ge
dje una aune we dji.

10 Une kandja embe dji
ge, kambono wal kani mal
dje pene nawori. Yenekne
kandja dje pille embe dji,
Jisas na golo aglo erwo gun
puno we djindo ge kandja me
namba mal paro ne? dji.

11 Yene kogoye una wo Jisas
moi al embe dji, God lo dje
awinj una embe djinj, iwa
Elaija goi ge asamoll aglo er
yem wondaka, Krais ge are
wonda we djinj. Ge namba
yei pille djinj ne? dji.

12 Jisas embe dji, kandja
djinj ge kandja kaima djinj.
Elaija asamoll wo wal pora-
pora ge amblokun yenda. Ba
Baibel kandja bolo pagi ge,
namba yei pille dji? Baibel
embe dji, Una Wombe imb
merke kakdaka una wo dje ke
ye, ye ke ye aune we dji.

13 Jisas embe dji, na kandja
dje ye aundo, Elaija woi pora
dji ba una yenekne nomane
pai mal pille wo ye ke ye awi.
Baibel kandja dje wori pai
mal pille embe yei we dji.

Kum ke ta womba tukiye al moi ge Jisas wo iwori

(Matyu 17.14-21 ne, Luk 9.3-43)

14 Jisas kogoye una 3 pela
boll er kal woi. Wo kani yene
kogoye una pende molmaka,

una merke wo i pakna wormaka God lo dje awi una boll nonga dje moi.

15 Jisas woika, una merke moi ge kane gok dje Jisas woi al muk dje wo djembon toi.

16 Jisas kogoye una moi al embe dji, ye God lo dje awi una boll nonga djinj ge naral wal pille djinj ne? dji.

17 Djika una merke pakna moi ge iwa ta embe dji, tisa, na warna ge kum ke tukiye al moraka, kandja nadjindo. Na une dje i ni mon al wondo.

18 Ege merke kum ke ge wo une i pup to makimb al wordaka, une djillake eruwe tondaka, kasmane koglo, kake agle djillik dje paro. Na ni kogen una djill i gun worbon dje yei, man pai we dji.

19 Djika Jisas pille una merke moi al embe dji, ye una mor ge pillgi nadji paro. Na ye boll ege namba namba imbne kake pamoyo? Ni po womba ge dje iwe! dji.

20 Womba ge dje iumaka, Jisas pika kum ke ge kane, ola dje yeworika womba yage makimb al to, djillake al eruwe sill dje paika, akemake to, kake agle djillik dje pai.

21 Jisas kandja dje womba ne moi al embe dji, womba ke embe tondo ge ege namba namba tondo ne? dji. Womba ne moi ge embe dji, womba kembis moi poke ge ke embe to pa woi, ipon tondo.

22 Kun merke kum ke wo womba to wamo al woro, to nu al woro, togoyo dje yendo. Ni wal ta yemben kune yenda panda, ni no wandill golo awo, amblo pille dje aumben we dji.

23 Djika Jisas embe dji, na iworno kune yenda panda we djinden ge namba yei pille djinden? Una ta pillgi dji dal, wal porapora yenda kune yenda we dji.

24 Djika womba ne ge, ola dje yau to embe dji, na pillgi djindo ba ta djino kune nayendo, ni na amblo pille dje aumben we dji.

25 Djika Jisas kani una merke muk dje kanbon dje manda womaka, une kum ke dje woro embe dji, ni kum ke womba djillake ne, kamale amblo pel djinden ge erwo piya! Ni er yem wo womba tukiye al ge napiye! dji.

26 Djika kum ke ge yau to womba amblo killmau to kere pagle, erwo pika womba kiwa moi. Une goi mal embe paika, una merke embe dji, womba kaima goro we dji.

27 Embe dji ba, Jisas womba agle amblo i pla worika womba aglo moi.

28 Are Jisas er numb al pika, yene kogoye una womaka yenekne molo embe dji, no namba yei pille kum ke womba tukiye al moi iworbon kune nayei ne? dji.

29 Jisas embe dji, kum ke embe mal mor ge una kamang ye God auneke wor pine, man panda, wor napine we dji.

Jisas alla namba 2 taim na golo aglo erwo gun puno we

dji

(Matyu 17.22-23 ne, Luk 9.43-45)

30-31 Jisas kogoye una boll dumo moi al kere er distrik Galili pakna po wani. Une kogoye una moi al kandja dje awo moi pille, una dje djine dje pille seke wani. Une embe dji, Una Wombe dje ipo una auneke, ga togolo pagiyeke, ege 3 pela erwo pundaka, une aglo erwo gun punda we dji.

32 Dji ba, kogoye una kandja dji ge napi. Ga dje pupon dje yei ba kand goi nadji.

Una ne mal molo er wekle pinj?

(Matyu 18.1-5 ne, Luk 9.46-48)

33 Jisas kogoye una boll er dumo Kaperneam wo pillau dji. Er numb al po molmaka, Jisas wo embe dji, kondwe wopin al ge ye yenekne kandja namba we dji ne? dji.

34 Jisas embe dji ba kambono kond tambiye woi ge yenekne nonga dje, una ne mal iwa kerman moya ne? dje woi. Ge pille yenekne ngandjill golo kandja dje yem nawori.

35 Jisas kane ami dje molo kogoye una 12 pela dji womaka une embe dji, una er wekle bon dje yei dal, er are kaima wone, una porapora nune kogone ye aune we dji.

36 Jisas djika womba ta woika, kogoye una moi al dji pakna woro, yene womba kagle molo embe dji,

37 una na we dje wopake pille womba mor mal embe djembon to awi dal, nanam djembon to awinj. Una na djembon to awi dal, ge na dje wori woll iwa moro ge djembon to awinj we dji.

Una ellne kumbso nono nawi dal nono ye nambon una moye

(Luk 9.49-50)

38 Jon wo Jisas moi al embe dji, tisa, no kanpin una kum ke tukne al moi ge iwa ta po ni kandjin al iwori ba, iwa ge nono boll nawani, no po man djipin we dji.

39 Djimaka Jisas embe dji, ye man we nadjine. Una na kandjina al kogo dongall ta yei dal, are ola dje nanam we dje pille kandja ke dje naune.

40 Una nono ye ke ye nawi dal, ge nono ye nopin una mor.

41 Na kandja dje ye aundo, una wo, ga Jisas wombaye mor we dje, nu kap kolo iwo awi dal, ga top yero ge kaima ine, er take dje napunda we dji.

Singare ke panda ge una nomane to ke yenda

(Matyu 18.6-9 ne, Luk 17.1-2)

42 Jisas embe dji, womba ta na boll pillgi djindaka una wo kamale taneke womba ge na kandjina keri dal, ku kerman tumblo i ga nubkane al kaye kolo pup to nu solwara al worneke nu no goye ge, ngembill kembis goye. God tonda ge to djerpall ye kerda.

43-44 Ni aglen yewordaka ni singare ke ta yen dal, kelip to seke worben. Aglen

taimane pandaka, ege ege gun molo pamopen ge wopake mopen. Ba alla, ni aglen soka aike pandaka, i wamo do nagomdo al worne ge wopake namopen.

45-46 Ni kaken yewordaka ni singare ke ta yen dal, kelip to i seke worben. Kaken taimane pandaka gun molo pamben ge wopake mopen. Ba alla, ni kaken soka aike pandaka, i wamo al worne ge wopake namopen we dji.

47 Ni nalen yewordaka ni wal kane singare ke ta yen dal, nalen polo i seke worben. Nalen taimane pandaka God dumoye wopake kantau yendo al er pakna ben ge wopake mopen. Ba alla, ni nalen soka aike pandaka, i wamo al worne ge wopake namopen.

48 Wamo do paro ge kaima nagomda. Una golo er pakna pi dal, kimkiyaka gaklene al tundo no pa pundaka pora nadjinda.

49 Una ap woro opa gar mal embe, God wamo tondaka una porapora dane.

50 Ap ge wal wopake, ba djugo nayei dal, ye namba yeneke alla djugo yenda? Man, yene kune nayendo. Una ap worinjka kwamokna al pundaka nonjka djugo yendo mal embe, ye una boll ami dje wopake moye we dji.

10

Iwa ana kerda ge, kune yendo mo man?

(Matyu 19.1-12 ne, Luk 16.18)

1 Jisas dumo moi al ge kere er distrik Judia paknato wane er nu Jodan kapa yemto pi. Pika una merke une moi al alla womaka une ye wani mal pille, God kandjiye dje una awi.

2 Dje awo moika Parisi una Jisas moi al wo kandja ta djindaka, kandja kot ye aumbon dje pille embe dji, iwa ta yene nomane panda mal pille ana keri dal, ge kune yendo mo man? Nono loine paro ge, namba we djindo ne? dji.

3 Jisas embe dji, Mosis lo namba mal dje pepa bolo ye awi ne? dji.

4 Kambono embe dji, Mosis pepa boi ge embe dji, ye gamane to worne panda, ye pepa bolo awo to worne we dji.

5 Jisas embe dji, ye kandja napi pille Mosis pepa bolo ye ana kerne ge kune yendo we dji.

6 Ye pillme! Kamasa God wal porapora beke yei ge iwa yene djell ye beke, ana yene djell ye beke yei.

7 Ge pille iwa ta neme kere, er ana boll po moyaka,

8 soka gaklene taimane panda mopell we dji. Ge pille, asa iwa ana soka djelldjell mopill ba iwa ana ipon gaklene taimane paraka mormell we dji.

9 Ge pille God iwa ana i taimane wori. Una i djelldjell worne ge kune nayendo we dji.

10 Are Jisas kogoye una boll er numb al po molmaka, ko-

goye una iwa ana kerda Jisas
kandja dji mal ge pille, ga une
dje pi.
11 Jisas embe dji, iwana
soka mopell, woge game kere
po ana gun ta i dal, une ana
gun boll kunumb nonmell.
12 Iwana soka mopell,
game woge kere po iwa
gun ta pi dal, iwa gun boll
kunumb nonmell we dji.

Jisas womba kerker er wome dji
(Matyu 19.13-15 ne, Luk 18.15-17)

13 Una womba kembis Jisas
amblo kamang ye aunda dje
iumaka, kogoye una, man dji,
ye womba naiume! dji.
14 Jisas kane elle kumbsika
embe dji, ye man nadjime!
God dumoye wopake kantau
yendo al ge womba ker
embe mal mor ge dumene
yero. Womba er na moro
al wonebe! 15 Na kandja
dje ye aundo, womba ker
God dumoye wopake kantau
yendo al er pakna pinj mal,
una embe nayei dal, kaima
er pakna napine! we dji.
16 Dje kere Jisas womba
ker kambono amblo i pakna
woro, taimantaiman dje am-
blo embe dji, God ye wopake
ye aunda we dji.

Kog mogoi kannoi iwa Jisas boll kandja djipill
(Matyu 19.16-30 ne, Luk 18.18-30)

17 Jisas er puno dje yeika,
iwa ta muk dje wo gopiye
boglo embe dji, tisa wopake,
na singare namba mal
yenaka God na i gun worda
na gun eri molo pano ne? dji.
18 Djika Jisas embe dji, ni
namba yei pille na wopake
we djinden? God taimane
wopake moro.
19 Mosis lo bolo pagi mal ni
kanden. Una tonagoye! Iwa
djell ta game mo, ana djell
ta woge boll kunumb nanam-
bell. Wal kunumb nanane.
Kot kende dje una naune.
Una djell wal ye kende kulo
ngundjo i nanane. Ye nane-
mane kandja djine mal pille
kane yene we dji
20 Djika une ge embe dji,
tisa, na womba kembis molo
woll ipon moro ge, lo pora ni
djinden ge na yell we dji.
21 Embe djika Jisas une
wopake kane awo embe dji,
ni wal porapora yen ba, wal
taimanta nayenden. Ni po
kogin mogoin porapora i ku
bolo i una wal kannanonj
una aumben. Embe yen
dal, ni wal wopake kupill al
yenda imben. Alla, ni na boll
aike er womben we dji.
22 Ba iwa ge kog mogoi
merke kannoi pille Jisas
kandja embe dji ge une gume
ke ye, ke pille er pi.
23 Er pika Jisas yene kogoye
una moi al kane embe
dji, una kog mogoi merke
kannonj una God dumoye
wopake kantau yendo al
pakna pine pandaka kogo
sipdje yene.
24 Embe djika yene kogoye
una gok djimaka Jisas kandja
embe dje awi, wombana
kambono, God dumoye
wopake kantau yendo al ge

una pakna pine ba, kogo
sipdje ye yembe dongall ke
yene.
25 Kogkamel er wopa kond
kembis yero al pakna punda
kune yenda ba, una kog
mogoi merke kannane una,
God dumoye wopake kantau
yendo al er pakna napine we
dji.
26 Djika kogoye una allall
to, gok dje embe dji, ni
djinden kaima pandaka God
nono i yem naworda, tonda
mal mormon we dji.
27 Djimaka Jisas kogoye
una moi al kane embe dji,
makimb una yene kune
nayenda ba, God wal pora-
pora yenda ge kune yendo we
dji.
28 Djika Pita embe dji, no
wal porapora kere, ni boll
aike wopin mormon. God no
wal ta aunda imbon mo man
ne? dji.
29 Jisas embe dji, na kandja
kaima dje ye aundo, una na
we dje pille, na kandjinabe
wopake dje una aumbon
dje pille, agane ambane ne,
nanemane ne, wombane,
numbine, makimbne ta keri
dal,
30 makimb al moye poke,
God wal aunda ge 100 i pla
woro aunda. Numbine ne,
agane ambane ne, mane,
wombane ne, makimbne
aunda ba imb para wondaka
una wo ye ke ye aune.
Embe pille are God kupill
makimb gun yenda poke,
God kambono i gun wordaka
gun molo pane.
31 Una wekle mor una wor
are pineke, are pinj una wor
wekle pine we dji.

Jisas namba 3 taim nanam togoye we dji
(Matyu 20.17-19 ne, Luk 18.31-34)

32 Jisas kogoye una boll er
Jerusalem bon dje yemaka
Jisas wekle pika kogoye una
are wo aya dje pillmaka, una
are woi ge kand golmaka
embe ye er pi. Pumaka Jisas
are wal une boll wonda mal
pille, kogoye una 12 pela moi
al ge dje i pakna woro
33 embe dji, ye pillme!
Nono er Jerusalem pakna
bonka, opa gale awinj una
kerman ne, God lo dje
awinj una mor al ge Una
Wombe dje ipo pakna worne.
Kambono une kot ye awo,
une goya mal yendo we dje
kere, epil djell una togoye dje
pille ipo aune.
34 Epil djell una bakalo
awo, kungo to, ka pirngangill
to, togoye. Ege 3 pela erwo
pundaka une alla aglo erwo
gun punda we dji.

Jems age Jon boll wo Iwa Kerman mopoll dje yepill
(Matyu 20.20-28)

35 Iwa Sebedi wariye soka
Jems ne, Jon wo Jisas moi al
embe djipill, tisa, ni no wal ta
aumben dje wopill we djipill.
36 Jisas embe dji, na ye wal
naral wal auno dje ye pirmell
ne? dji.
37 Soka embe djipill, are ni
Iwa Kerman mopenka, poll
dje au kerman djinda poke ni
djimbenka no soka wo ni boll
ami dje mopoll. Ta wo aglen

woto moyaka, ta wo aglen
darto moya we djipill.
38 Djipill ba Jisas embe dji,
ye kandja djinmell ge, pillpol
nato djinmell we dji. Na
kap nano mal ge, ye nam-
bell kune yendo mo? Una na
baptais* ye aune mal ye para
ye aune dje ye pora we dje
pirmell mo? dji.
39 Soka, kapla, yemboll
kune yendo we djipill. Djip-
illka Jisas embe dji, kap
na nano ge ye soka para
nambell. Una na baptais ye
aune mal ye para imbell.
40 Ba ye soka wo na aglena
woto ne, darto mopell ge na
djino kune nayendo, God
yene dje i una ge wo moye
we dji.

41 Djika kogoye una 10 pela
moi ge pille ellne kumbso
Jems ne Jon awi.
42 Soka embe djipill pille
Jisas djika kogoye una wom-
aka une embe dji, ye kaninj,
una kerman epil djell mor
ge yembe yemolo una kantau
yemor. Iwa Kerman mor ge
namba paraka kogo dongall
ye awinj we dji.
43 Yenj mal ye mor ge embe
nayene! Ye mor al iwa ker-
man mopon dje yei dal, ye
una boine moye.
44 Una wekle bon dje yei
dal, una porapora nune ko-
gone ye aune.
45 Ge pille Una Wombe woi
ge, ye une kogoye ye aune dje
pille nawoi, man. Une woi ge
ye kogone ye awo, una merke
top to, i yem worno dje pille
goya we dji.

Jisas Iwa Bartimeus nale emill yei amblo au dje awi
(Matyu 20.29-34 ne, Luk 18.35-43)

46 Jisas kogoye una boll
er dumo Jeriko pakna po
molo er orko puno dje yeika,
yene kogoye una ne, una
merke aike pumaka, Timeus
wariye Bartimeus ge nale
emill yeika, kondwe djeke
ami dje moi. Una kond erwo
pi al ge une kokane dje, ku
moni ne, wal aume dji.
47 Dje moika, una embe
dji, Jisas dumo Nasaret iwa
wondo we djimaka, une pille
yau kerman to embe dji, Jisas,
ni Depit wariye wonden ge,
ni na wandill golo awe! dji.
48 Una merke molo man dji,
ni kandja kere! dji, ba une
napi. Yau kermanke toi, Jisas
ni Depit wariye wonden ge,
ni na wandill golo awe! dji.
49 Jisas wo aglo molo embe
dji, ye djineke une wondabe!
dji. Djika una po nale emill
yei iwa moi al po embe dji,
ni wo pille, agle! dji. Jisas ni
pille djindo we dji.
50 Embe djimaka une kon
saket gulo woro, ola dje aglo
er Jisas moi al pi.
51 Jisas embe dji, na namba
mal ye ni auno dje pren ne?
dji. Nale emill yei iwa embe
dji, tisa, na nalena alla au
djinda kannoba dji.
52 Jisas embe dji, ni er piye!
Ni pillgi djin pille ni nalen

* **10:38:** Jisas baptais we djindo ge una wo une imb awo togoye mal ge pille dji.

alla au djindo kane! dji. Djika
ola dje nale au djika wal kane
Jisas pi al are er pi.

11

Jisas King mal embe molo er Jerusalem pi
(Matyu 21.1-11 ne, Luk 19.28-40 ne, Jon 12.12-19)

1 Jisas kogoye una boll
er Jerusalem manda po
dumo Betpage ne, Betani
kona makimb mekbe Olip
pumaka, Jisas kogoye una
soka dje wekle woro
2 embe dji, ye dumo koito
yero ge po kanbell, kog
dogi wombe ta una ap
to inawani una kaye kolo
worne pamoya. Ye po piska
to i er wose! dji.
3 Una, ye kog dogi ge
namba yei pille kaye piska
tonmell ne? dji dal, ye embe
djimbell, Iwa Kerman kogo
ta pai pille dogi ge po yenda
we djimbell. Dogi kogo ye
kerdaka Iwa Kerman ola dje
iwo yem woro aunda we
djimbell we dji.
4 Djika soka er pupillka
kog dogi pene pamolo numb
djillake al kaye kolo wori
pamoika po kanpill. Kane po
kaye piska topillka,
5 una manda moi ge embe
dji, ye kog dogi namba yei
pille kaye piska tonmell ne?
dji.
6 Soka Jisas kandja dji mal
dje yem worpillka una moi
ge, kune, ye i er pise! dji.
7 Soka dogi ipo Jisas moi
al woro, soka yenekne konne
kunomne gulo i dogi mopiye
al kulo yepillka, Jisas wor pla
po ami dje moi.
8 Una merke kane
konkunom gulo i kal kondwe
kulo yemaka, una pende mau
al po iko yeke buko dje iwo
kondwe kulo yei.
9 Una pende wekle
pumaka, una pende are
womaka, Jisas pakna pika,
una yau to embe dji, God
kandjiye kerman pandabe!
dji. Iwa God kandjiye al pille
wondo ge God ye wopake ye
aundabe! dji.
10 Nono gollne Depit una
kantau yemoi mal, iwa
wondo ge embe yenda. God
une ye wopake ye aunda.
God kandjiye kerman pand-
abe! dji.
11 Jisas er Jerusalem po,
lotu numb kerman gull pai
al er pakna po wal porapora
moi ge kane woinambo dje
kani. Ba olpa er kal puno
dje yeika une Jerusalem kere,
kogoye una 12 pela boll aike
er dumo Betani pi.

Iko pik ta moi ge Jisas po, ni megiye alla nate! dji
(Matyu 21.18-19)

12 Kamkumaikekana kam-
bono dumo Betani kere
kondwe tambiye pumaka,
Jisas koll toi. Toika iko pik
yepall ta ellke moi ge yeke
merke to moi.
13 Jisas kane po megiye
ta uro i nano dje kani, ba
megiye ta to napai, iko
megiye bo tonda poke nayei
pille, yeke eri to pai.
14 Jisas iko moi al embe
dji, ni megiye to to yen ge
ipon pora djindo, una wo ni

megiye uro nanane! Na man djindo we dji. Jisas kandja embe djika kogoye una kambono pi.

Jisas lotu numb kerman gull pai al er pakna po una dje bekle wori
(Matyu 21.12-17 ne, Luk 19.45-48 ne, Jon 2.13-22)

15 Jisas kogoye una boll er Jerusalem pumaka, lotu numb kerman gull pai al Jisas er pakna pika, una wal iwo pagi ne, una wal top tambon dje woi ge porapora dje bekle wori. Una pende ku megiye i ta awo ta awo embe yemoi al ge, une po bo tebol amblo ake toi. Una pende ka pulma iwo yemoi al po bo sia amblo ake to wori.
16 Una lotu numb pakna molo wal ipo wo yemoi ge Jisas po man dji.
17 Una moi al Jisas embe dji, Baibel bolo wori paro ge embe djindo,

Na numbina yero ge dumo porapora mor ge wo kamang yene *(Aisaia 56.7)*
Ba ye kunumb una numbine yero mal embe yembon dje pille yenj we dji *(Jermaia 7.11)*

18 Jisas kandja embe djika opa gale awi una kerman kambono ne, God lo dje awi una pille kondwe ta yendaka Jisas togopon dje pi ba, Jisas kandja dje awi mal una merke aya dje pi. Ge pille kambono kane Jisas pille kand goi.
19 Emill paika Jisas kogoye una boll Jerusalem kere er pi.

Una pillgi kaima dji dal, kamang yeneke God wal aunda
(Matyu 21.20-22)

20 Kamkumaikekana Jisas kogoye una boll kondwe po kani, iko pik djimbe kanbe boll gorowill golo keri.
21 Jisas kandja dji mal Pita nomane al pille une moi al embe dji, tisa, kane! Ni iko kane mangal to awin ge gorowill golo keri we dji.
22 Jisas embe dji, ni God boll pillgi djimben we dji.
23 Na kandja kaima dje ye aundo, ye nomane soka napandaka, kamang yene mal pille kaima panda dje pi dal, makimb mekbe paro ge, ni aglo wor solwara moro al po paye! dje kamang embe yei dal, kaima er punda we dji.
24 Ge pille, na kandja dje ye aundo, ye wal imbon dje pille, God kaima aunda dje kamang yei dal, God kaima aunda we dji.
25 Ye aglo molo kamang yene kune, ye agane ye boll ke ta yei dal, ye napiye, ye kere aune. Ye embe yei dal, ye singare ke yene ge, ye Nane kupill al moro ge kere aunda.
26 Ye kere nawi dal, ye singare ke yene ge, ye Nane kupill al moro ge kere naunda we dji.

Jisas ge namba i ge nam kond po i?
(Matyu 21.23-27 ne, Luk 20.1-8)

27 Jisas kogye una boll er
Jerusalem pi. Lotu numb ker-
man gull pai al Jisas pakna
po wanmoika, opa gale awi
una ne, God lo dje awi una ne,
Juda una kerman kambono
wo
28 embe dji, ni kogo don-
gall yen ge ni nam kond po
namba i kogo yenden? Una
ne mal kaima ni namba awi
yenden ne? dji.
29 Djimaka Jisas embe dji,
na ye kandja ta paro eri. Ye
kandja wulle ta dje yem woro
na awi dal, na namba awi
kogo yendo iwa djinaka ye
piye.
30 Jon woi ge makimb una
dje wori wo nu pagle awi mo,
God dje wori wo nu pagle
awi? Ye djime! dji.
31 Djika kambono yenekne
kandja dje embe dji, God Jon
dje wori woi we djimbon ba,
Jisas embe djinda, ye namba
yei pille, Jon kandja dji ge
mop awi ne? djinda.
32 Alla makimb al una Jon
dje wori woi we djimbon ba,
una porapora, God dje wori
wo propet kaima moi we dje
pir we dji. Ga kandja embe
dje pille
33 Jisas moi al, no nakan-
mon we dji. Djimaka Jisas
embe dji, ye nakanmon we
djinj ge na namba awo, dje
wori woll iwa ge, na ye dje
nauno we dji.

12

Wain mau kogo yei una ke yei mal Jisas kandja buko dji

(Matyu 21.33-46 ne, Luk 20.9-19)

1 Juda una kerman wo mol-
maka Jisas kandja buko ta dje
awo embe dji, Iwa ta wain
mau yale, gull pok ye i pakna
woro, wain megiye nuye
koyo dje nu teng mal embe
ye wopake yei. Kunumb una
wo wain i djine dje tau numb
ku bolo plakill taki. Iwa ge po
kogoye una dji womaka une
embe dji, ye wain pul ye tau
wopake molme! Tuge nanam
i nanaka, tuge ye i naneke
embe yembon we dji. Kapla
we djimaka une er pi.

2 Po moika wain megiye
bo toika, wain megiye bo to
moro ge, na ino dje pille,
boiye iwa ta dje worika er
wain tau moi una moi al pi.
3 Po dji ba, wain tau moi
una wo boiye ge to djerpall ye
pagle dje wormaka, kiwa er
yem pi.
4 Mau ne ge une boiye ta dje
wori pi ba, wain tau moi una
kambono boiye ge ngambale
al to, ye ke ye awi.
5 Boiye ta dje wori pi ba,
kambono wo iwa ge togoi.
Embe ye pumaka iwa ge
boiye merke dje wori pi.
Pende ye ke ye awo, pende
togolo embe yei.
6 Are kaima iwa ge yene
boiye ta dje worno dje yei
ge yene wariye dje woro
embe dje pi, na warna kandja
djinda mal kambono pille
yene we dji.
7 Embe pi ba, wariye pika
wain mau kogo una yenekne
kandja dje embe dji, iwa ge
wariye wondo. Une makimb
yero ge inda mal paro. Nono

une togolo wain mau nono
imbon we dji.
8 Embe dje pille, iwa ge
wariye pika kambono po to-
golo wain mau orkokill i pup
to seke wori we dji.
9 Jisas embe dji, wariye to-
goi ge, mau ne wo namba mal
yenda? Une wo wain kogo
una togolo, kogo una djell dje
iwordaka wo kogo yene.
10 Baibel paknato kembis
ta bolo wori pai ge ye kere
nakani paro. Embe bolo wori
paro,

Una numb ku bolo takbon dje
yei. Ku ta ke moi we
dje keri ge, ke kaima
namoi, man, wopake
moika, una iwo bolo
pagle numb beto taki
ge dongall ke pai.

11 Ku wopake moi ge God
yeika wopake moi. Nono
kane aya djipin we dji *(Buk
Song 118.22-23)*

12 Jisas kandja embe djika
Juda una kerman Jisas nono
pille kandja buko dje aundo
dje pille, Jisas kaye tambon
dje yei, ba ga kani una merke
kunda kakne paika Jisas moi
al kere er pi.

*Una gapman ku takis aune
mo man ne? dji*
*(Matyu 22.15-22 ne, Luk
20.20-26)*

13 Juda una kerman kam-
bono Jisas kandja ta djindaka
ale yendaka kot ye aumbon
dje pille, Parisi una ne, King
Erot epilye una boll dje wor-
maka, po Jisas moi al pi.
14 Po molo embe dji, tisa,
no kanmon, ni kandja kaima
djinden. Una kandjine paro
ne, naparo una porapora
mor ge ni ye kune ye aunden,
God kandjiye kaima dje
aunden una moren. Ni
namba we dje pren? Nono
ku takis dumo Rom gapman
iwa kerman Sisa aunmon ge
kune yendo mo man ne? dji.
15 Takis tambon mo natam-
bon ne? dji. Ba kambono djil-
lakene soka pai ge Jisas kane
embe dji, ye namba yei pille
na kandja djino ale yenda mo
man ne dje su ye djinj ne? Ye
ku takis tonj mal megiye ta
yenda auneke, na kanno we
dji.
16 Ku megiye ta aumaka
une kane embe dji, ku al
iwa ta piksaye ne, kandjiye
paro ge una ne kandjiye paro
ne? dji. Kambono embe
dji, ge Rom gapman iwa ker-
man Sisa piksaye ne, kand-
jiye paro we dji.
17 Djimaka Jisas embe dji,
iwa Sisa wal yenda ge ye Sisa
aune. Alla God wal yenda
ge ye God aune we dji. Jisas
kandja embe dji ge una pille
aya dji.

*Sadusi una wo Jisas moi al
embe dji, una gor ge alla agiye
mo man ne? dji*
*(Matyu 22.23-33 ne, Luk
20.27-40)*

18 Sadusi una Jisas moi al
woi. Kambono moi ge, una
gor alla aglo erwo gun nap-
ine dje pi una moi. Jisas dje
pupon dje wo embe dji,
19 tisa, Mosis Baibel bolo
kandja dje nono awi ge embe

dji, iwa ta goya game kangill moya wombaye ta namoye ge, age are moya ge indaka, wombaye ta moye ge age goi wombaye mor we djine we dje pepa embe boi we dji.

20 No kandja su ta dje ni aumbon. Kamasa, age age 7 pela moi. Agane komne moi ge ana ta i, ba wombaye ta namoi. Age goika

21 age are alla ana ge i. Wombaye ta namoika age ge goi. Goika age ta ana taimane ge embe i yemolo goika, wombaye ta namoi.

22 Iwa 7 pela embe ye golo pumaka wombane ta namoi, are kaima ana ge goi.

23 Yei mal ge ni djimbenka no pupon, are una golo aglo erwo gun pine ge, ana taimane moi ge una ne game kaima moya ne? dji.

24 Djimaka Jisas embe dji, ye kandja djinj ge ale paro. Baibel kandja djindo mal ye kanpol natonj, God yembe dongall paro ge ye pillpol natonj.

25 Una golo aglo erwo gun pine ge wo iwana mal embe bolo naine, man. Kupill al tau agelo mor mal embe moye.

26 Una golo aglo erwo gun pinj mal asa Mosis pepa bolo pagi ge ye kere nakani paro. Iko tuge ta bolo pai al wamo do pai mal pille Mosis pepa embe bolo wori pai ge, God une moi al wo embe dji,

Ye kokane kamasa molo goi iwa Abraam Godiye ge na moro, Aisak Godiye ge na moro, Jekop Godiye ge na moro, we dji *(Kisim Bek 3.6)*

27 God moro ge una gor ge Godne namoro, man. Una gun mor ge Godne moro we dji. Ye pi ge ale kaima pai paro we dji.

God loye ta pa er wekle pundo

(Matyu 22.34-40 ne, Luk 10.25-28)

28 Jisas kambono boll kandja dji al ge God lo dje awi iwa ta molo pi. Jisas kandja wulle wopake dji ge iwa ge kane Jisas moi al embe dji, God lo dje awi ge naral lo er wekle pundo ne? dji.

29 Jisas embe dji, lo er wekle pundo ge embe. Ye Israel una pille molme! Nono Godne ge taimane moro.

30 Ni God wopake kanben! Ni ellin tukin ne, nomanin ne, yemben boll God wopake kaima kane gi dje mopen.

31 Lo are wondo ge lo wekle kana paro mal, embe mal paro. Ni nenem kanwopake yenden mal ge, ni agan embe kanwopake yemben. Lo soka ge lo kerman paro. Lo djell ta wor wekle punda ge kune nayendo we dji.

32 Djika God lo dje awi iwa ge embe dji, ni kandja kaima djinden, tisa, ni kandja djin ge God moro ge taimane moro, god djell ta namor ne,

33 nono God wopake kane, ellne tukne ne, nomane ne, yembene boll God wopake kane, nonekene kanwopake yenmon mal ge, nono agane embe kanwopake yembon

we djin ge kandja kerman
paro. Wal opa porapora nono
iwo aunmon ne, opa i gale
aunmon ge kandja kerman
embe naparo we dji.
34 Iwa ge kandja wulle
wopake dji ge, Jisas kane
embe dji, God dumoye
wopake kantau yendo al ge
ni ellke namoren we dji. Jisas
kandja embe djika una kand
golo, kandja ta alla nadji.

Krais ge ne mal moro?
(Matyu 22.21-46 ne, Luk 20.41-44)

35 Lotu numb kerman gull
pai al Jisas pakna po molo
kandja dje una awo embe dji,
God lo dje awinj una embe
djinj, God dje wori wonda
Krais King Depit gollye moya
we djinj ge, namba yei pille
djinj?
36 God Murble Depit boll
moika Depit pepa bolo embe
dji,

God Iwa Kerman wo na iwa
kerman moi al embe
dji, ni wo na moro al
manda aglena woto
ami dje mopenka, na
ni kundayem una to
kamblo kal worno we
dji *(Buk Song 110.1)*

37 Jisas embe dji, Depit asa
moi yene gollye are moya ba,
Depit yene gollye pille, ni na
iwa kerman moren we dji ge
namba yei pille dji ne? dji.

God lo dje awi una singare ke mal yei
(Matyu 23.1-36 ne, Luk 11.37-54 ne, 20.45-47)

Jisas kandja dji ge una
merke molo wopake pi,
38 Jisas kandja dje pamolo
embe dji, God lo dje awinj
una singare yenj ge ye kanpol
tane! Kambono wopake
pille konkunom momo woro,
maket wanneke una wo
djembon tane ge wopake pir.
39 Lotu numb numog pinj
ge wopille koi ngimbnge al
po mor. Una kwa kerman
nane paraka, kambono una
kerman mor dumene al ge po
mor.
40 Kambono ana kangill
mor al po kende kulo dje
numbine yero ge kiwa
ngundjo inj.* Una kanne
dje pille kamang momo yenj.
Embe yenj una ge God dume
dje tonda we dji.

Ana kangill ta opa ye God awi
(Luk 21.1-4)

41 Jisas lotu numb kerman
po ku opa awo awo yei al
manda po ami dje molo kan-
moi. Una ku iwo opa woro
erwo po embe yemoi.
42 Yemolmaka ana kangill
ta wal kannanoi ana ge
wo ku megiye kembis soka
iwo opa wori. Ku soka awi
ge wan toea taimane mal
embe awi. 43 Jisas kogoye
una dji womaka une embe

* **12:40:** Mosis lo dji mal pille, ana kangill moi ge ne, womba bine moi ge Juda una kerman kambono po wal awo, kantau yene we dji (Lo 26.12). Ba God lo dje awi una ge embe nayei, man. Ana kangill wal kembis yei ge, God lo dje awi una kerman po wal ngudjo i nomaka ana kangill kambono tarowamo ye, numbine gullne ta nayei mal moi.

dji, na kandja kaima dje ye
aundo, ana kangill ge wal
kannanoi ba, ku iwo opa awi
ge une awo plato woro, una
porapora opa awi ge kamblo
aundo.
44 Una ku merke kannonj
ge tuge iwo opa worinj ba
tuge yero. Ana ge ku ta nayei,
kembis ta yei mal iwo opa
awo keri we dji.

13

Jisas kandja embe dji, una lotu numb kerman to ke yene we dji

(Matyu 24.1-2 ne, Luk 21.5-6)

1 Jisas lotu numb kerman
gull pai al kere er orko
pika, kogoye una taimanta
wo embe dji, tisa, lotu
numb kerman yero ge ku
wopake kaima iwo taki,
numb wopake kaima yero we
dji.
2 Jisas embe dji, numb ge ni
kanden mo? Are una wo sel-
lke kal worneke, ku taimanta
pla nayenda, to gur dje kal
makimb al woro kerne we
dji.

Are imb merke wonda

(Matyu 24.3-14 ne, Luk 21.7-19)

3 Jisas makimb mekbe Olip
ami dje moika, lotu numb
kerman koito yeika, Pita
ne, Jems ne, Jon womaka
yenekne molmaka, kambono
embe dji,
4 ni djimbenka no pupon.
Ni kandja djin ge kune nam
yenda ne? Wal naral wal
asamoll panda no kanbonka
are ni djin mal panda ne? dji.
5 Jisas kogoye una moi al
embe dji, una wo ye kende
dje awo djine, ye kanpol
tane!
6 Una merke na kandjina al
wo kandja kende dje awo, na
wale wondo we djineke, una
merke pille kaima yene.
7 Una kunda boyeke ye
piye, kunda bolo embe yenj
we dje kandja waye ye
djineke ye piye. Kandja embe
djine ge ye kand nagoye.
Una kunda kaima boye ba,
kupill makimb pora djinda
ege manda nayenda.
8 Una iwa duliye ta yemolo,
ta tondaka kunda bopell.
Una dumo kerman ta gap-
man tau moro ge i yem
djindaka, gapman dumo djell
ta i yem djindaka kunda
boye. Dumo merke kam
imem wondaka makimb
olup yendaka, una kam koll
kerman goyeke kwamokna
napanda. Wal embe yenda
ge ana womba kuyo dje yen-
daka asamoll gakle ngembill
yendo mal ge, embe yenda
we dji.
9 Ye pille kane yemolme!
Una wo ye dje ipineke, gap-
man ye boll kot djineke, lotu
numb yenda al una wo ye ye
ke ye auneke, ye Jisas wom-
baye mor we dje pille ye ipo
iwa kerman ne, king moye al
worne. Worne ge ye na boll
wani mal dje pene worneke
kambono piye.
10 Asamoll, una na kand-
jinabe wopake paro ge dje
auneke, una kuruwo kama
porapora piye.

11 Kambono ye dje ipineke,
iwa kerman kambono ye boll
kot ye awi dal, kandja namba
we djimbon ne dje nomane
to napiye. Kune ge God ye
kandja djine mal aundaka
djine. Ba, ye yenekne kandja
nadjine. Ye Nane Murble
ye boll moro ge kandja aun-
daka, ye dje orko worne.

12 Age yemolo age ta gap-
man boll kot ye awo, togolme
djinda. Nane yenekne wom-
bane ipo gapman boll kot ye
aune. Wombane yenekne
nanemane ipo gapman boll
kot ye awo, togolme djine.

13 Ye na kandjina pille we
yenj mal ge, una porapora
ellne kumbso aune. Ba ye
pillgi dje pamoi dal, ege pora
djinda poke ge God ye i yem
worda we dji.

Wal kerawa are wonda
(Matyu 24.15-28 ne, Luk 21.20-24)

14 Una wal kerawa iwo
dumo naworne al ge
worneke ye kanne. Ni pepa
kerden una pille! Wal ge iwo
embe wori dal, una distrik
Judia moye una kere seke er
kamkimb al pinebe!

15 Una numb be moye ge
er kal po konne bona numog
yenda ta naine, kiwa seke
pine!

16 Una ta mauye al wan-
moya ge er yem wo koniye
kunomiye ta nainda, kiwa
seke er punda!

17 Ana womba moglo moye
ge ne, womba kindja am awo
moye ge wandill mal moye.

18 Ye seke pine ge ye ka-
mang yene. Kam ke tage, nu
kam to djinda.

19 Na imb wonda we djindo
ge imb kerawa kaima wonda.
Asa God wal porapora beki
poke pa woi ipon mormon
ge imb embe mal ta nawoi,
alla are imb embe mal ta na-
wonda.

20 God, pora djindabe!
nadji dal, una kuruwo kama
porapora goye. Ba God yene
dje i una golo djine dje pille,
ege momo napunda, God
pora djindabe! djinda we dji.

21 God Krais dje wori
wonda we dji ge kola moro!
we djine. Mo, une ba moro
we dji dal, ye napillme!

22 Una kandja kende embe
djine ge kaima wone. Ta,
God Krais dje wori woi na
wale wondo we djinda. Ta,
na propet woll moro we
djinda. Ga kogo dongall ke
ye, djep kayekaye yene. Una
merke kandja kende dje awo,
ngundjo i pakna worne. Ga
God dje i una ngundjo i pakna
worbon dje yene ba, man
panda.

23 Ye pillpol tane! Una
kaima wo embe yene ba, na
ye dje awill pora dji.

Are Una Wombe yem wonda
(Matyu 24.29-31 ne, Luk 21.25-28)

24 Ba alla una imb kakne
pora djindaka, ola dje olpa
emill yenda. Takene do au
djindo ge pora djindaka,

25 kam kandjip kupill al
moro ge kere yage kal ton-

daka, kupill al yembe pai wal
puga djinda.
26 Are Una Wombe yembe
dongall pandaka, kam kupa
boll wondaka, pol djindaka
au kerman djinda una kanne.
27 Une yene tau agelo
kambono dje wordaka wo
yene dje i una makimb wulle
al moyeke, kupill wulle al
moyeke, une dje i makai to
wordaka moye we dji.

Iko pik kandja buko dji
(Matyu 24.32-35 ne, Luk 21.29-33)

28 Iko pik kandja buko dji
mal ye pillme! Iko megiye
tano dje yendaka kupiye
asamoll tondaka, yeke are
tondo. Tondo ge, ye embe
djinj, ge aka donda pille
yendo we djinj.
29 Yendo mal wal embe
pandaka ye kani dal, ye embe
dje piye, Una Wombe yem
wonda ege manda kaima yei,
une kond djillake al moi pora
dji.
30 Na kandja kaima dje
ye aundo, wal merke embe
yenda we djill ge, ye una
mor ge nagoye, gun mor mal
embe molo kanne we dji.
31 Kupill makimb pora
djinda ba, na kandja djindo
ge kaima pamoya, pora
nadjinda we dji.

Jisas wonda ege ge una nakaninj
(Matyu 24.36-44)

32 Na kandja djill Una
Wombe wonda poke ge una
porapora nakaninj. Tau
agelo kupill al mor ge nakan-
inj, God wariye ge nakando,
Nena taimane kando.
33 Ye pillpol to, kanpol tane.
Iwa Kerman wonda poke ge
ye nakaninj. 34 Ge embe mal
paro. Iwa ta dumo ellke puno
dje yenda. Yene boiye una
kambono kogo yene mal dje
awo, numb kond dua kan-
tau yenda iwa moya al embe
djinda, na yem wono ge ni
kond dua yero al molo kanpol
tamben we dje kere er punda.
35 Yendo mal embe, ye
kanpol tane. Numb ne
yem wonda poke, ye nakan-
inj. Emill pandaka wonda
mo, imina pakna pundaka
wonda mo, kam kindja
tagdaka wonda mo,
36 une ola dje wondaka ye
ou pamoye ge kune nayenda.
37 Na kandja dje ye aundo
ge, na ye una porapora mor al
piye dje pille djindo, ye kan-
pol tane.

14

Una kerman kambono Jisas togopon we dji
(Matyu 26.1-5 ne, Luk 22.1-2 ne, Jon 11.45-53)

1 Ege soka wor pundaka
ege kerman Pasopa ne, Bret
gale yis pakna naworo nam-
bon we dji ege wo pillau
djinda paika, opa gale awi
una kerman ne, God lo dje
awi una boll, Jisas kaye to,
togoye mal pille kandja dje
wanmoi.
2 Ege kerman yero poke
nono po Jisas imbon ge una
kane pagle kunda kake djine,

nono seke ye po imbon we dji.

Ana ta wo Jisas ngambale al kopong yei

(Matyu 26.6-13 ne, Jon 12.1-8)

3 Jisas dumo Betani po iwa Saimon numbiye al moi. Saimon asa kenj kalanj toi iwa moi. Jisas kwa no moika, ana ta kopong nume ta iwo to buko dje Jisas ngambale al tulu dje woro kopong yei. Kopong yei ge kandjiye nart. Mirang wopake yeika, ku kermanke boi.

4 Ana embe yeika una kane minj i yenekne kandja dje embe dji, namba yei pille tulu dje wusko yendo ne?

5 Kopong ipo ku bolo ku silpa 300 mal embe i una wal kannanonj una aune ge kune yenda ba, ana ge ni ke yenden we dji.

6 Jisas pille embe dji, ye kerme! Ana ge na ye wopake ye aundo.

7 Una wal kannanonj una ege ege ye boll moye. Ye wopake ye aune panda ye aune kune yendo, ba na ye boll ege ege namoyo.

8 Ana embe yei ge yenda mal yei. Na goyaka una gull tane dje pille yei.

9 Na kandja kaima dje ye aundo, una dumo porapora po na kandjinabe wopake dje aune al ge, ana kopong yei mal ge djineke una piye we dji.

Judas Jisas ipo kundayem una auno we dji

(Matyu 26.17-25 ne, Luk 22.3-6)

10 Jisas kogoye una 12 pela moi ge taimanta Judas Iskariot ge, na Jisas ipo Juda una opa gale awinj una kerman mor al auno dje pille une kambono moi al pi.

11 Po djika kambono wopille no ni ku aumbon we djimaka, Judas pille po kondwe ta yendaka, na Jisas dje ipo kambono mor al auno dje kane kane moi.

Jisas kogoye una boll kwa noi

(Matyu 26.17-25 ne, Luk 22.7-14 ne, 22.21-23 ne, Jon 13.21-30)

12 Juda una ege kerman, bret gale yis pakna naworo nambon we dji ege ge wo pillau djika, una kogsipsip togolo ege kerman Pasopa pille moi poke, kogoye una Jisas moi al wo embe dji, ege kerman, Pasopa kwamokna nambon ge no nam po wal amblokun ye moponka ni wombenka nambon dje pren ne? dji.

13 Jisas kogoye una soka dje woro embe dji, ye Jerusalem po kanbell, iwa ta nu kolo iwo ye kanda. Une punda al ge ye are bell.

14 Numb punda al ge ye numog po numb ne moya al embe djimbell, tisa embe dji, na kogena una boll wo ni numbin al ege kerman Pasopa kwa nambon ge dumo nam yendaka wo nambon ne? djimbell. 15 Rum plato

yero ge une ombine dje ye aunda. Ye kanbell, bo tebol ne, sia ge amblokun yeworne yenda. Yenda al ge ye po kwamokna gale amblokun yembell.

16 Kogoye una soka Jerusalem po kanpill, Jisas kandja dji mal kaima yeika, soka po kwamokna gale amblokun yepill.

17 Emill kindja djika, Jisas kogoye una boll er woi.

18 Wo kwa no molmaka, une embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, ye mor al ge una taimanta na ipo kundayem una mor al aunda.

19 Kambono pille wandill golo molmaka, ta yemolo, ni na pille djinden mo? djika, ta yemolo ni na pille djinden mo? djika embe dje moi.

20 Jisas embe dji, iwa na djindo iwa ge ye una 12 pela mor al ge une pakna moro. Una ta na boll bret i plet al to bale aike namboll ge, une ge wo na ipo kundayem una mor al aunda.

21 Una Wombe togoye we dje Baibel bolo pagi ge kaima panda. Ba iwa ge dje ipo kundayem una mor al worda iwa ge, wandill mal moya. Une me nakuika une wopake moika we dji.

Jisas kogoye una bret ne, wain awi
(Matyu 14.22-26 ne, Luk 22.15-20 ne, 1 Korin 11.23-25)

22 Jisas kogoye una boll kwa no molmaka, une bret ta i God wopake we dje awo, tuklo kogoye una awo embe dji, bret ge ye i nome! Ge na gaklena.

23 Nu wain kap al moi ge Jisas i God wopake we dje awo kogoye una moi al awika kambono porapora noi.

24 God kandja gopa gun ta to awi ge, na meyamna una porapora pille tulu djinda.

25 Na kandja kaima dje ye aundo, na ipon nu wain noll pora djindo. Ba are na Nena dumoye wopake kantau yenda poke, na nu wain kindja ta nano we dji.

26 Djika kambono lotu gollang ta dje kere er bekle po makimb mekbe Olip pi.

Jisas embe dji, Pita ni na mop aumben we dji
(Matyu 26.31-35 ne, Luk 22.31-34 ne, Jon 13.36-38)

27 Jisas kogoye una moi al embe dji, ye porapora na kere seke pine we dji. Ye embe yene ge Baibel bolo wori paro ge embe djindo, kogsipsip tau moi una na togoyaka, sipsip seke er djelldjell pine we dje pepa embe boi.

28 Ba na golo aglo erwo gun puno ge na asamoll po dumo Galili moyaka, ye are wone we dji.

29 Pita embe dji, una porapora ni kere seke pine, ba na ni nakerno we dji.

30 Jisas embe dji, na kandja kaima dje ni aundo, ipon imina pakna pundaka ka kondwale kun soka yau natonda ba, ni kun sokara, na Jisas nakando we djimben we dji.

31 Pita kandja yembe ye dje
embe dji, una ni togolo, na
togolo yene ge na pora we
djindo. Ba na ni nakando we
djino ge, man we dji. Pita
kandja embe dji ge kogoye
una porapora kandja karkar
eri dji.

Jisas dumo Getsemani po kamang yei
(Matyu 26.36-46 ne, Luk 22.39-46)

32 Jisas kogoye una boll er
dumo Getsemani pumaka
Jisas embe dji, ye ba ami dje
molme! Na kola po kamang
yeno.
33 Pita ne, Jems ne, Jon aike
dje ipi. Jisas pi urup djika
34 Jisas kambono 3 pela
moi al embe dji, na nomana
urup kerman djindo, goyo
mal yendo, ye na boll kane
kane moye.
35 Yepall ta er kola po yene
yage makimb al pamolo ka-
mang ye embe dji, Nena, ni
kapla we djimbena, ege ke na
boll wo djinda.
36 Nena, Nena, ni wal po-
rapora yeno dje pupen ge
kaima yemben, kap ni na
aunden ge iworben, ba na no-
mana paro mal nayemben, ni
nomanin paro mal yemben
we dji.
37 Embe dje kere er yem
wo kani kogoye una ou
pamolmaka, Pita moi al une
embe dji, Saimon, ni ou
paren mo? Ni na boll awa
taimanta kanmopen ge kune
nayendo kana?
38 Ye tau molo kamang
yene. Singare ke yeworda ye
yage djine. Una nomane al
wal ta yeno dje piya ba, gakle
al yembe napanda we dji.
39 Jisas alla er yem po ka-
mang asa yei mal pille ka-
mang embe yei.
40 Alla yem po kani kogoye
una nalene ou woi. Woika
kambono ou pamolmaka
Jisas woi ba, ga kandja
namba mal djimbon ne dje
pi.
41 Une alla namba 3 taim
wo kogoye una moi al embe
dji, ye kiwa molo ou eri
pamopon dje pir mo? Na
makimb al moll pora djindo.
Ye kanme! Iwa ta wo Una
Wombe dje i singare ke yenj
una mor al worda poke ge
ipon yero.
42 Iwa na dje i kundayem
una aunda we djill ge woi pil-
lau djindo. Ye aglme, nono po
kanbon we dji.

Judas po Jisas i kundayem una awi
(Matyu 26.47-56 ne, Luk 22.47-53 ne, Jon 18.3-12)

43 Jisas kandja dje pamoika,
kuntaimane, yene kogoye
una 12 pela moi ge ta Judas ge
una merke boll aike woi. Opa
gale awi una kerman ne, Juda
una kerman dje wormaka
una bainat amblo i, kapill
tumge boro iwi.
44 Iumaka asamoll Judas ge
embe dji, na po iwa ta djillake
to noll dal, ye po iwa ge kaye
to i er pume! dji.
45 Ola dje Judas Jisas moi
al wo embe dji, tisa, emill dji
wopake we dje djillake to noi.
46 Embe yeika una kane wo
Jisas amblo kaye toi.

47 Jisas boll aike wani iwa
ta bainat amblo i toika iwa
ta kamale bolo kelip to yagi.
Iwa ge opa gale awi iwa ker-
man wekle pi iwa boiye toi.
48 Una merke wo moi ge
Jisas embe dji, na kunumb
una namoro ba, eine
kunumb una tonj mal embe,
ye bainat ne, kapill tumge
iwo na tambon dje yenj.
49 Ege ege na ye boll lotu
numb kerman gull pakna
molo kandja dje ye awo moll
ge ye wo na natoi. Ba ipon
ye wo na tonj ge Baibel bolo
wori pai mal megiye tonda
dje pille ye wo na tonj we dji.
50 Djika kogoye una pora-
pora Jisas kere seke er djelld-
jell pi.
51 Kambono Jisas ipi al ge
iwa kop ta are woi. Iwa ge
konkunom kuruwo taimane
wori, konkunom ta nawori.
Una po iwa ge ambpon dje ye,
yene kon wori ge amblmaka
une kere,
52 ell kiwa boll muk dje
seke er pi.

Una Jisas kot ye awi
(Matyu 26.57-68 ne, Luk 22.54-55 ne, 22.63-71 ne, Jon 18.13-14 ne, 18.19-24)

53 Una Jisas ipo opa gale
awi iwa kerman wekle pi iwa
numbiye al pi. Opa gale awi
una kerman ne, God lo dje
awi una ne, Juda una ngam-
balne pai una wo asamoll
makai to molmaka, 54 una
Jisas ipi al ge Pita are eprap ye
pi. Opa gale awi iwa kerman
numbiye al gull pai ge Pita er
pakna po, eine kambono moi
al po ami dje, wamo pille moi.
55 Opa gale awi una ker-
man ne, Juda una kerman po
una pende dje i pakna wor-
maka Jisas singare ye wani
mal dje orko wori ba une wal
ke ta yenda togoye mal ta
kane nai.
56 Una merke wo kandja
kende dji ba kandja dji ge wor
taimane napi.
57 Una pende aglo kandja
kende kulo dje embe dji,
58 Jisas kandja embe dji
pupin, lotu numb kerman
una aglene pall taki yero ge
na sellke iworo kerno. Alla
ege 3 pela wor pundaka na
lotu numb gun ta, una aglene
pall natakinj ge na takno we
dji.
59 Embe dji ba kambono
kandja dji mal ge wor
taimane napi.
60 Embe djimaka una
moi al ge opa gale awi iwa
kerman wekle pi iwa ge,
une aglo molo embe dji, una
ni embe yen we djinj ge ni
kandja ta dje yem naworben
mo? dji.
61 Jisas kandja ta dje yem
naworika iwa kerman ge
kandja alla dje embe dji, God
Krais dje worno wonda we
dji ge ni wale won mo? God
pla kaima moro una wariye
moro ge ni wale wonden mo
man ne? dji.
62 Djika Jisas embe dji, na
wale moro. Ye kanne, Una
Wombe God yembe dongall
pai una agle woto ami dje
molo, kupill al kam kupa boll
wonda mal, kanne we dji.
63 Djika iwa kerman yene
koniye kunomiye amblo ball

dje embe dji, una kandja gun
ta wo nadjine.
64 Jisas God kandjiye am-
bro ge ye pi pora djindo,
namba yembon ne? dji. Una
embe dji, une togopon mal
djindo we dji.
65 Embe dje kere ga Jisas
kungo to awo, allap iwo nale
al to bi dje pagle, aglene buko
dje to embe dji, God kand-
jiye seke paro ge ni dje pene
wore! dji. Djimaka eine una
to ke ye awi.

Pita, na Jisas nakando we dji

(Matyu 26.69-75 ne, Luk 22.56-62 ne, Jon 18.15-18 ne, 18.25-27)

66-67 Pita kot yei numb gull
pakna kal to molo wamo pille
moika, opa gale awi iwa ker-
man yene boiye ana ta wo
Pita kane gi dje molo embe
dji, dumo Nasaret iwa Jisas ge
ni boll wani una moren we
dji.
68 Ba Pita tormang ye embe
dji ni djinden ge na nakando,
na napro we dji. Une er puno
dje pille gull kond djillake al
po moika ka kondwale yau
toi.
69 Toika ana ge alla wo una
moi al embe dji, une ge kam-
bono boll pakna moi iwa we
dji.
70 Dji ba, Pita alla, man we
dji. Yepall ta moika ga Pita
boll aglo moi una ge, Pita
moi al embe dji, ni Galili una
moren, ni ga boll pakna mon
we dji.
71 Djimaka, Pita na kandja
kaima djindo, ye iwa djinj
iwa ge na nakando. Na
kandja kende djill dal, God
na tonda we dji.
72 Une kandja embe djika,
ka kondwale ola dje alla yau
toi. Toika, Pita pille Jisas, ni
kun 3 pela na nakando we
djimbenka, ka kondwale yau
kun soka tonda we djin ken
dje pille, une kimb dallmal
yei.

15

Una Jisas kaye to i iwa Pailat moi al pi

(Matyu 27.1-2 ne, 27.11-14 ne, Luk 23.1-5 ne, Jon 18.28-38)

1 Kam tage au djika opa
gale awi una kerman kam-
bono ola dje wo molmaka,
Juda una kerman ne, God
lo dje awi una ne, lotu una
kerman porapora womaka
kandja dje begle moi. Dje
kere pagle, kambono Jisas
kaye to ipo Pailat moi al pi.
2 Po wormaka Pailat embe
dji, Juda una mor ge ni
kingne moren mo? dji. Jisas
embe dji, owo, ni nenem
djinden we dji.
3 Opa gale awi una kerman
kambono kandja kayekaye
dje ni yen we dje Jisas awi.
4 Yemaka Pailat pille Jisas
moi al kandja alla dje awo
embe dji, ni wal merke ye ke
yen we djinj ge ni kandja ta
dje yem woro naumben mo?
dji.
5 Pailat kandja embe dji ba
Jisas kandja ta dje yem na-
wori. Jisas kandja nadji ge
Pailat pille aya dji.

Pailat, Jisas nil togolme! dji

(Matyu 27.15-26 ne, Luk 23.13-25 ne, Jon 18.39-19.16)

6 Kognumb ege ege Juda una lotu ege kerman pai al, Pailat embe yei. Una merke kaye pamoi al ge iwa taimanta yene kandjiye djimaka Pailat egeye kelip to orko wori.
7 Kune ge iwa ta kaye pamoi. Una gapman boll kunda ye una togolo yei al ge une pakna moi. Une kandjiye ge Barabas we dji.
8 Una Pailat moi al embe dji, ni kaye paro iwa ta egeye kelip to orko worden mal pille ipon embe yemben! we dji.
9 Djimaka, Pailat embe dji, na iwa ta dje orko worno ge Juda una kingne moro ge dje orko worno mo? dji.
10 Pailat kandja embe dji ge une kani opa gale awi una nomane ke pille, Jisas kot ye awo togopon dje pille dji.
11 Pailat kandja embe dji ba, opa gale awi una kerman kambono kandja yembe ye djimaka una merke moi ge embe dji, Jisas man, Barabas i orko worben we dji.
12 Pailat embe dji, iwa Juda una kingne moro we djinj ge na namba yeno ne? dji.
13 Djika una porapora kandja alla dje embe dji, nil togole! dji.
14 Pailat embe dji, une ge ke namba mal yei pille na togoyo dje djinj ne? dji. Dji ba una porapora yau kerman to, nil togole! dji.
15 Djimaka Pailat una wopake piye dje pille Barabas dje orko wori. Woro djika ami una wo Jisas i ka pirngangill toi. To kermaka, une Jisas i ami una moi al awo embe dji, ye ipo nil togolme! dji.

Ami una Jisas to bakalo awi

(Matyu 27.27-31 ne, Jon 19.2-3)

16 Pailat ami una Jisas ipo gapman numb gull paknato pi. Po djimaka ami una porapora wo makai toi.
17 Ami una kambono kon bage momo ta iwo Jisas gakle al wori. Ka kagle king kon pula worinj mal ka kumba ye ngambale al pagle, 18 kakene gopiye boglo Jisas djembon to awo embe dji, wopake, Juda una kingne kerman moren ge kanan molo pamopen! we dji.
19 Kapill iwo Jisas ngambale al to, kungo to, gopne boglo taimagaus pa djembon mal toi.
20 Bakalo awo ye kere, kon bage awi i yem woro, yene koniye alla woro, gull pai al kere er orko po Jisas iko al nil togopon dje ipi.

Jisas iko pera al nil toi

(Matyu 27.32-44 ne, Luk 23.26-43 ne, Jon 19.17-27)

21 Dumo Sairini iwa Saimon er Jerusalem pakna wono dje woika ami una kambono djimaka Jisas iko pera kake iwi ge une i kaki. Saimon ge une iwa

soka Aleksander ne, Rupus
nanewoga moi.
22 Dumo kandjiye Golgota
we dji yei al ge woi. Dumo
kandjiye ge me embe mal pai,
una ngambalne yembe we
dji.
23 Ga dumo ge al womaka
ga nu wain marasin boll kull
woro, Jisas nonda dje awi ba,
Jisas nanoi.
24 Ami una Jisas iko pera
al nil toi. Koniye kunomiye
ge ami una taimantaiman dje
ine mal pille tukye gakle mal
wori.
25 Jisas ipo nil toi poke ge
kamkumaikekana 9 oklok
yei.
26 Jisas ke yei mal iko al
bolo pagle embe dji, iwa
moro ge Juda una Kingne
moro we dji.
27-28 Una to kunumb no
embe ye wanpill una soka ge,
ta i Jisas agle woto iko pera
al nil to pagle, ta i agle darto
nil to paglmaka, Jisas pakna
pai.*
29 Jisas iko pera al nil to
wori pamoika una kondwe
po wo yei ge kane bakalo
awo, burkome ye awo embe
dji, a! Ni lotu numb kerman
to sellke woro, ege 3 pela wor
pundaka alla takno we djin
ge,
30 nenem amblo pille dje
awo, ni iko pera al kere er kal
we! dji.
31 Una yei ge una opa gale
awi una kerman ne, God
lo dje awi una kambono
wo kane Jisas bakalo awo
yenekne kandja dje embe dji,
asa Jisas una amblo pille dje
awi ba, ipon yene amblo pille
djinda ge kune nayendo.
32 Iwa ge Krais, Israel una
kingne kaima moi dal, iko
pera al kere er kal wondaka,
nono kane, kaima pillgi djim-
bon we dji.

Jisas goi
(Matyu 27.45-56 ne, Luk 23.44-49 ne, Jon 19.28-30)

33 Embe yemaka, olpa nale
12 oklok yeika, dumo pora-
pora yei ge emill ye pa pika 3
oklok yeika alla au dji.
34 3 oklok yeika, Jisas yau
kerman to embe dji, eloi
eloi lema sabaktani we dji.
Kandja me ge embe mal
paro, God nena, God nena,
ni namba yei pille na kerden
ne? dji.
35 Embe djika una kam-
bono aglo kanmoi ge embe
dji, pir mo! Elaija pille yau
tondo we dji.
36 Embe djimaka iwa ta moi
ge muk dje po wal bogandara
dal embe i nu wain to bale
i, bulo al woro i pla woro
awo Jisas nu ge nonda dje
awo embe dji, nono kanbon,
Elaija wo une pak to i kal
worda mo man ne? dji.
37 Embe djika Jisas alla yau
kerman to kere goi.
38 Goika lotu numb kerman
numogto allap kolo pagi ge,
kona pla ball dje er kal wo
soka yei.

* **15:27-28:** Una nomane pai una pende embe dje kaninj, wes pai al ge kandja ge panda mal pai. Jisas iko pera al to pagi ge Baibel bolo wori pai ge megiye toi. Baibel embe djindo, una kani, une ge, una ke mal embe moi we dji.

39 Jisas embe dje goika ami
iwa kerman Jisas pai al koito
molo kane embe dji, ipon iwa
goro ge God wariye kaima
moro we dji.
40 Ana pende ellke molo
kanmoi. Ana ta moi ge dumo
Makdala ana Maria. Ta Jems
kembis age Josep boll mane
Maria. Ta ana Salome ge moi.
41 Jisas distrik Galili wan-
moi poke ana 3 pela moi
ge une boll aike pak to awo
wani. Ana pende merke Jisas
boll aike Jerusalem woi ana
kambono ge boll aike wo kan-
moi.

Jisas ipo ku mur al gull toi
(Matyu 27.57-61 ne, Luk 23.50-55 ne, Jon 19.38-42)

42 Armina pika ege Sabat
yenda paika, ege kerman
yenda dje pille una kwa nane
mal amblokun yemoi.
43 Dumo Arimatea iwa
Josep ge woi. Una nalene
al une iwa wopake moi.
Juda una kerman kambono
moi al une pakna molo,
God dumoye wopake kantau
yenda ge une kui yemoi.
Josep kand nagolo, Pailat
moi al po embe dji, Jisas golo
pamoro ge na ino we dji.
44 Pailat pille gok dje molo,
ege momo ta nayero ba, Jisas
ola dje goi pa djindo dje pille
une ami iwa kerman ta dji
woika Pailat embe dji, Jisas
goi mo man ne? dji.
45 Ami iwa kerman kandja
dji mal Pailat pille Josep moi
al embe dji, kune, ni imben
we dji.
46 Djika Josep po allap ku-
ruwo ta top to iwo, Jisas i kal
woro, gakle al were, ku ker-
man wallko yei al ipo gull to
pagi. Ku kerman tamban ta
yei ge une i kulkul to ipo to
pel dje pagi.
47 Dumo Makdala ana
Maria ne, Maria Josep
megama mopill ge Jisas gull
to pagi al ge molo kanpill.

16

Jisas golo aglo erwo gun pi
(Matyu 28.1-8 ne, Luk 24.1-10 ne, Jon 20.1-18)

1 Ege Sabat yei pora djika
dumo Makdala ana Maria ne,
Maria iwa Jems megama ne,
ana Salome boll aike wal mi-
rang wopake yendo wale am-
blokun ye kere Jisas gakle al
bopon dje iwi.
2 Sande kam kindja tagika,
olpa kindja pla wono dje
yeika, ana kambono Jisas gull
to pagi al ge pi.
3 Yenekne embe dji, ku
wori paro ge una ne wo nono
amblo pille dje awo i worne
ne? dji.
4 Embe dje molo wo kane
pla woro kani, ku kerman
gull toi al pel dje pagi ge pa
namoi. I djeke al wormaka
kiwa yei.
5 Jisas gull to pagi al ana
kambono er pakna po kane
koi woro kanmaka, aglene
woto yei al ge iwa kop ta ami
dje moi. Une konkunom ku-
ruwo woro moika, kambono
kane gok dji.
6 Iwa ge embe dji, ye gok
nadjine! Jisas Nasaret iwa
nil togolmaka iwo pagi ge, ye

kanbon dje woi paro ba, une
ba pa namoro. Une aglo erwo
gun pi! Iwo pagi al ge kiwa
yero, ye wo kanme! dji. 7 Une
kogoye una ne, Pita moye al
ye po embe djine. Jisas yene
dji mal une golo aglo erwo
gun po dumo Galili pi moro.
Ye are po kanme! dji.

8 Djika ana kambono aya
dje kakene aglene toika gull
to pagi al kere muk dje er pi.
Kand golo po una ta kani ge
kandja dje nawi.

*Dumo Makdala ana Maria po Jisas kani**
(Matyu 28.9-10 ne, Jon 20.11-18)

9 Sande kam kindja tagno
dje yeika, Jisas aglo erwo
gun pika dumo Makdala ana
Maria asamoll kani. Ana ge
asa kum ke 7 pela tukiye al
moi ge Jisas wo iwori.

10 Jisas aike wani una Jisas
goi pille kimb yemolmaka
ana Makdala Jisas agi ge kane
er po embe dji,

11 Jisas gun moro, na kane
wondo we dji ba kambono ni
kandja kende djinden dje pi.

Jisas woika kogoye una soka kanpill
(Luk 24.13-35)

12 Are Jisas kogoye una
soka Jerusalem kere er boll
dje yepillka Jisas gakle ta mal
paika wo pillau djika soka
kanpill.

13 Soka kane po kogoye una
dje aupill ba ga para kende
djinmell dje pi.

Jisas kogoye una kogo yene mal kandja dji
(Matyu 28.16-20 ne, Luk 24.36-49 ne, Jon 20.19-23)

14 Are kogoye una 11 pela
kwa no molmaka Jisas wo
moi. Une aglo erwo gun pika
iwana kani mal pille Jisas
kandja embe dji, ye pillgi na-
paro, kambono no Jisas kan-
pin we dji mal ye kende djinj
dje pi ge ye ke yei we dji.

15 Jisas embe dji, ye dumo
makimb wulle yemyem
po una porapora mor al
God kandjiyebe wopake dje
aume! dji.

16 Una pillgi dje nu pai dal,
God i yem worda. Ba, una
pillgi nadji dal, God kot ye
awo tonda.

17 Una pillgi djine ge kogo
embe mal yene. Kum ke una
tukne al moye ge kambono
po iworo, una kandjine djell
ta dje,

18 nomaga ke ambye mo,
nu ke una no gor nu ta noi
dal, ke naine. Una ke tonda,
kambono po ambi dal, wor
wo gun pine we dji.

19 Iwa Kerman Jisas kandja
embe dje kerika God Jisas i
kupill al woro yene agle woto
po ami dje moi.

20 Er pla pika kambono
dumo yemyem po God
kandjiye dje una awi. God
iwa kerman yeworika kogo
dongall yemaka, una kane
embe dje pi, ga kogo dongall
yenj pille kandja djinj mal ge
kaima paro we dje pi.

* **16:8:** Asa kandja pende boi ge Mak 16.9-20 napai.

Luk
Jisas kandjiyebe wopake Luk boi

Luk pepa bolo Tiopilus awi

1-4 Iwa Kerman Tiopilus, wopake we djindo. Jisas kogo kindja ye po golo aglo erwo gun pi mal ge, una aike wani una kani. Kane, Jisas kandjiyebe tomaka, una merke nakani una pille, pepa bolo no awi. Kambono pepa boi mal embe, na pepa bolo ni auno dje pille moro. Na asamoll po Jisas boll aike wani una moi al kandja merke dje piyo dje pille dje pillka, yene kandjiyebe kaima pai mal kambono na dje awi pille, na pepa bolo ni aundo. Na embe yendo ge ni pupen, asa una ni Jisas kandjiye beke awi ge kandja kaima paro dje kanben.

Tau agelo iwa Sekaraia moi al embe dji, ni warin Jon moya we dji

5 Kandjiyebe ge embe mal paro. Asa iwa kerman Erot dumo Judia king moi kune ge, opa gale awi iwa ta moi, yene kandjiye Sekaraia. Yene epilye una ge Apiya una moi. Apiya una moi ge opa gale awi una epilene moi. Sekaraia game Elisabet moi ge epilye Aron una moi.

6 Soka God nale al wopake mopillka, God lo merke dje awi ge soka kandja dji mal karkar yepill, ke ta nayepill.

7 Embe yepill ba wombane ta namoi. Elisabet womba kuya kune nayei soka yogagama yepill.

8 Kune ge, opa gale awi una God lotu numb kerman opa gale awo segra dje ye moi mal ge, Sekaraia epilye Apiya una ge embe yembon dje yemaka, Sekaraia woika aike yei.

9 Embe yemaka yenekne moi al, iwa ta God mapill numb numog po wal garka mirang wopake yendo wal ipo opa gale aunda iwa ge, kambono dje imbon dje pille moi. Opa gale awi una singare yei mal pille, tukiye gakle mal embe yewormaka, Sekaraia dji mal ge pai. Dje i mal ge, kambono dje wormaka Sekaraia er numog po wal wopake gale God opa ye awi.

10 Embe ye awo moika, una merke bekleto molo kamang yemolmaka,

11 God Iwa Kerman tau agelo ta dje worika, wo alta al agle woto, aglo moi. Sekaraia kane 12 gok dje kand golo moika,

13 tau agelo embe dji, Sekaraia, ni kand nagole! Ni kamang ye awin mal God pi pora dji. Ni gaman gama Elisabet wariye ta moya. Womba kandjiye ge Jon we djimben.

14 Ni wopake kaima pupenka, una merke wopake pille womba ge kane wo piye.

15 Una wo embe piye ge are Jon moya mal pille una wo piye. Are Jon molo God nale al iwa kerman moya. Une nu

wain ne, bia kaima nanonda.
Une me kumbe al moya kune
ge, God Murble dje wordaka,
wo une boll moya.
16 Une embe yemolo are
kandja djindaka, Israel una
merke nomane ake to, God
Iwa Kerman pille we yene.
17 Propet Elaija yembe ye,
nomane kerman pai ye wani
mal Jon embe ye wane, wekle
po God wonda mal kandja
dje pene wordaka una piye.
Ne wombe kambono nonga
dje mor mal ge kerne, ellne
tukne wor taimane pundaka,
kandja napir una ge alla
kandja pille kond dume dje
wanne. God Iwa Kerman
moro ge yene unakiye mor
al, Jon po kandja dje orko
wordaka, kambono pille
God wonda dje pille wal
amblokun yene we dji.
18 Tau agelo kandja embe
djika Sekaraia embe dji, na
iwoga yendo, na gamana ge
angama moro, ni kandja djin-
den ge, na namba mal piyo
ne? dji.
19 Djika tau agelo embe dji,
na Gepriel wondo. Na God
boll moll una wondo. Une
dje worika na wo ni mon al
kandja dje awill ba,
20 ni na kende djindo dje
pren pille, ni albin ake ton-
daka kandja nadjimben. Ni
dall mopenka warin moyaka
alla are kandja djimben we
dji.
21 Una merke bekleto molo
embe dji, une namba yei pille
God mapill numb numog
kanan moro ne?
22 Djimaka Sekaraia bekle
wo, kandja djino dje yei man
paika, une dall una aglene
yenj mal embe yeika, kam-
bono kane gok dje wal ta une
boll yenda yei paro dje kani.
23 Sekaraia kogo opa gale
yei pora djika, une er yene
numbiye al po moi.
24 Moika, are gamegama
Elisabet womba mogi. Elisa-
bet numog molo pa pika tak-
ene 5 pela wor pika, Elisabet
embe dji,
25 asa na womba ta namoi,
na ngandjill golo wanill ba,
ipon God Iwa Kerman yene
na ye wopake ye aundo we
dji.

Tau agelo ta wo embe dji, Maria ni womban Jisas moya we dji

26 Elisabet womba moglo
pa pika takene 6 pela erwo
pika, God dje worika, tau
agelo Gepriel wo Galili pak-
nato Nasaret we dji al ge pi.
27 Une pi al ge ambo ta moi
kandjiye Maria. Alla Depit
epilye iwa ta moi ge Josep we
dji. Soka bolo imboll dje pille
mopill.
28 Pille mopillka tau agelo
Maria moi al wo embe dji, na
ni wopake we dje aundo. God
ni wopake pille awi, une ni
boll moro we dji.
29 Djika Maria nomane
toi, tau agelo kandja djindo
ge me namba mal pai pille
djindo ne? dje pi.
30 Tau agelo embe dji,
Maria, ni kand nagole! God
ni wopake pille aundo.

31 Ni womba moglo kupen
ge warin ta moya. Kandjiye
ye Jisas we djimben.
32 Une iwa kerman moya,
una wo embe djine, God
kupill al moro ge une wariye
moro we djine. Yene gollye
king Depit una kantau yemoi
mal, God dje wordaka une po
embe yenda.
33 Une king iwa kerman
molo, iwa Jekop epilye una
kantau ye pamoya, pora nad-
jinda, kaima molo pa punda
we dje tau agelo embe dji.
34 Djika Maria embe dji, na
wogana ta namoro, ni kandja
djinden ge namba mal yenda
ne? dji.
35 Tau agelo embe dji, God
Murble ne, yene yembe don-
gall paro ge wo ni boll mopell.
Embe yembellka ni womban
moya ge wopake ta mal moya
we dji. Una kane embe djine,
ge God wariye kaima moro
we djine.
36 Ni wamben Elisabet
angama yei pora dji, womba
kuya mal namoro ba, une
womba alla moglo moraka
takene 6 pela erwo pundo,
ipon wariye moya manda
yero.
37 God embe yendo pille,
wal porapora une yeno dje
piya ge yenda kune yendo we
dji.
38 Tau agelo kandja embe
djika Maria embe dji, na God
boiye ana moro. Une wal ta
yeno dje piya ge yendabe dji.
Maria kandja embe djika tau
agelo kere er pi.

Maria er Elisabet moi al pi

39-40 Kune ge Maria yene
koniye kunomiye amblokun
ye i, ola dje er Sekaraia
numbiye al pi. Sekaraia
numbiye yei ge kona distrik
Judia kam mekbe al ge yei.
Sekaraia gamegama Elisabet
numb numogto moika, Maria
po djembon to awi.
41 Maria Elisabet moi al
djembon to awika, womba
Elisabet kumbe al molo olup
kerman yeika, God Murble
wor Elisabet tukiye al pakna
po moi.
42 Po moika Elisabet Maria
moi al embe dji, ana kam-
bono mor ge God kanwopake
ye aundo ba, ni moren ge une
ni kaima kanwopake ye awo,
womba kumben al moro ge
une kanwopake ye awo embe
yendo.
43 Na ana kiwa moro ba
na Iwa Kerman moro ge, une
megama ni molo na moll al
wonden.
44 Ni na djembon to awin
ge womba kumbena al ge
wopille olup kerman yendo.
45 God ni womban ta moya
we dji ge, ni womban kaima
moya dje pin mal pille, God
Iwa Kerman ni kanwopake
ye awi moren we dje Elisabet
embe dji.

Maria gollang dji

46 Elisabet kandja embe
djika Maria embe dji, na Iwa
Kerman God moro ge na pille
pla ye aundo.
47 God na i yem wori pille,
na une boll wo kaima pille
aundo.
48 Na une boiye ana kiwa
moro, une na ye wopake ye

aundo. Embe pille, ipon molo
po are komato una embe
djine, Maria moro ge God
wopake ye awi ana moro we
djine.
49 God yembe dongall paro
ge une na pille wal kerman ye
na aundo. Une kandjiye paro
ge pla kaima paraka, ta mal
kaima yendo.
50 Una God pille kand golo
mor una ne, are moye una
porapora God wandill golo
wopake ye aunda.
51 Una kerman mopon dje
yene ge, yenekne kogo yem-
bon dje piye ge, God yembe
yemolo amblo kal worda.
52 Una king kambono mor
ge une amblo kal woro, una
kandjine naparo una mor ge,
une ga kandjine amblo pla
worda.
53 Una koll golo moi una ge
God kwa merke awi no kune
yei. Ba una wal merke kan-
noi una ge une wal ta nawi,
dje wori kiwa er pi.
54-55 God kogoye iwa Israel
moi ge God yemolo pak to
awi. Na wandill golo wopake
ye Abraam auno we dji mal
ge une nakeri, kaima awi.
Nono gollne moi al God wo
embe dji, Abraam wombaye
mor ge ne, are moye ge na
wandill golo awo pamoyo,
pora nadjinda we dje Maria
gollang embe dji.
56 Embe dji ge Maria Elisa-
bet boll moika, takene sokara
mal embe erwo pika, alla une
kere er yem yene numbiye al
pi.

Elisabet wariye Jon moi

57 Maria er pika Elisabet
womba kuya manda yeika,
wariye kui.
58 Womba moika God Iwa
Kerman Elisabet wandill
golo wopake ye awi we
djimaka, Elisabet epilye una
ne, manda moi una pille
Elisabet boll wopi.
59 Embe yemaka ege 8 pela
erwo pika, womba gakle ke-
lip to kandjiye ye ne Sekaraia
kandjiye pai mal ge, kam-
bono embe ye aumbon dje
pille yei.
60 Kambono embe yei ba
Elisabet man dji, une kand-
jiye Jon we djimbon we dji.
61 Dji ba una embe dji, ni
epilin una moi al kandjine
embe ta napai we dji.
62 Kambono aglene bulo to
womba newoga moi al embe
dji, womba kandjiye ge, ne
mal we djimbon ne? dji.
63 Embe djimaka Sekaraia
yeika, una pepa iwo aumaka
une bolo embe dji, womba
kandjiye ge Jon we djimbon
we dji. Una porapora kane
aya dji.
64 Djimaka Sekaraia une
dall una mal embe moi ge
kuntaimane pora djika, une
kandja dje God kandjiye am-
blo pla wori.
65 Una moi ge kane kand
golo, wal embe yei we dje
kandjabe to wai djimaka,
dumo Judia kamkimb al moi
una porapora pille keri.
66 Una kandja embe dji-
maka una pi ge, yenekne no-
mane to pille, God Iwa Ker-
man womba ge kanwopake

yei. Are womba ge namba
mal moya ne? dje pi.

Sekaraia God kandja dji
mal dje pene wori

67 Jon ne Sekaraia moi ge,
God yene Murble dje worika
wo une boll moika, God kand-
jiye seke pai mal ge, une dje
pene woro embe dji,

68 God Iwa Kerman moro ge
nono Israel una pora-
pora pak to awo, top
to i. Yene kandjiye
kerman kaima pand-
abe dji.
69 God Iwa Kerman moro ge
yene kogoye una Depit epilye
una moi al, iwa dongall ta
moi ge dje ika, une wo nono
i yem woro aunda.
70 Nono i yem worda we dji
ge kamasa God kandja djika
yene propet kambono pepa
bolo pagi mal megiye toi.
Kambono pepa bolo embe
dji,
71 are kundayem una wo
nono tambon dje yene ge,
une yemolo kamblo kal woro
awo, una wo nono ye ke ye
awo embe yene ge, une nono
i yem woro aunda.
72-73 Nono kokane Abraam
ne, kambono asa moi una ge,
God wandill golo awo une asa
kandja gopa ta dje embe yeno
we dji ge, kaima nakeri embe
dji,
74-75 ye kand nagoye. Kun-
dayem una wo ye tambon dje
yene ba, na ye boll molo pak
to auno we dji. Na auno ge
ye ege ege singare wopake ye,
kondwe wopake wane, na ko-
gena paro mal embe ye wan-
moye we dji.

76 Sekaraia kandja embe
dje kere, yene wariye moi
al embe dji, ni ipon molo
benka are una embe djine,
God kona pla moro una ge, ni
yene propetye kaima moren
we djine we dji. Une kondwe
wonda al ni asamoll po ye
wopake ye mopen we dji.
77 God unakiye mor al ni
po kandja embe djimben, ye
singare ke ye waninj ge God
kere awo, ye i yem woro inda
we djimben.
78-79 Nono emill ye pai al
wanmolo gopon pai ba, God
kupill al molo nono pille
wandill kerman golo awo,
olpa awo wori. Nono mopin
al do au djika, nono une boll
arngan yendaka wanmopon
we dji.
80 Sekaraia kandja embe
dje kerika, are womba Jon
kerman moi poke ge, une
nomane dongall paika, po
dumo wapra yei al molo, Is-
rael una moi al kandja dje
awi.

2

Maria wariye Jisas moi
(Matyu 1.18-25)

1 Kune ge dumo Rom iwa
kerman Sisa Ogastus molo
embe dji, na dumo makimb
kantau yendo al ge, una pora-
pora kandjine bolme! dji.
2 Asa una kandjine buk al
napai, ipon bopon we dji.
Dji poke ge, Sairinias propins
Siria kantau yemoi.

3 Sisa Ogastus kandja embe
dje worika, una porapora er
yenekne unakne moi al po
kandjine bopon dje er pi.
4 Josep unakiye kaima moi
ge king Depit unakiye kam-
bono moi. Embe pille une
distrik Galili dumo Nasaret
kere, er dumo Judia paknato
Depit makimbiye Betlem we
dji al ge pi.
5 Josep Maria ino dje yeika,
Maria womba kumbe al
moika, soka kandjine bopoll
dje er pupill.
6 Po Betlem mopillka Maria
womba kuya ege manda yei
ba,
7 numb moi ge una pai sill
dje keri. Kogkau numbine
ta yei al soka po mopillka,
Maria wariye komne kui.
Maria womba i kon allap
were, kogkau kwa nono yei
al bokis ge, womba i pakna
worika ou pamoi.

Tau agelo ta wo kogsipsip kantau moi una moi al kandja dje awi

8 Imina pakna pika dumo
Betlem orkoto, una pende
yenekne kogne sipsip kantau
yemoi.
9 God Iwa Kerman tau
agelo taimanta dje worika,
kogsipsip kantau moi una
porapora moi al, God poll dje
au kerman djika, kambono
kane kand kerman goi.
10 Tau agelo embe dji, ye
kand nagoye. Na kandja
wopake ta paro ge, dje ye
aunaka ye piyeke, una pora-
pora piyeke, ellne tukne arn-
gan yenda.
11 Nono ipon mormon kune
ge, iwa Depit dumoye al ana
ta womba kui. Womba moro
ge Iwa Kerman Krais. God
unakiye i yem woro aunda
iwa.
12 Womba pamoro, ye po
kanne. Kon allap wero, i
kogkau kwa nono yei al bokis
ge wori ou pamoro. Ye po
kanme! dji.
13 Tau agelo kandja embe
dje kerika, ola dje tau agelo
ami una mal merke embe
womaka, kambono aike
molo God kandjiye amblo i
pla woro embe dji,
14 God kaima pla moro una
ge, yene kandjiye kerman
pandabe! Une makimb
una kanwopake ye awi ge,
arngan yenda moye we dji.

Kog sipsip kantau moi una womba Jisas kanbon dje pi

15 Tau agelo kandja embe
dje kere er kupill al pumaka,
kogsipsip kantau moi una
embe dji, nono ola dje er
Betlem po God Iwa Kerman
yendo mal kandja djindo ge
kanbon we dji.
16 Embe dje kere, ola
dje po kani. Maria ne,
Josep mopillka, wombane ge
kogkau kwa nono yei al bokis
ge ou pamoi.
17 Kog sipsip kantau moi
una po womba ge kane, tau
agelo kandja dji mal ge kam-
bono kandjabe tomaka, una
moi ge pi.
18 Kambono kandja embe
dji ge una pille, aya dji.
19 Ba Maria ge pille, i tukiye
al pakna woro pille pille moi.

20 Kog sipsip kantau moi
una ge alla er yem pi.
Kondwe tambiye po yenekne
embe dji, tau agelo wo nono
boll kandja dje awi mal ge
womba kaima moi we dje
molo wo pille, God kandjiye
amblo pla woro er pi.

Womba Jisas moi ge kand-
jiye yei

21 Womba Jisas ge moika,
ege 8 pela erwo pika kam-
bono yene gakle kelip to,
kandjiye ye Jisas we dji.
Maria womba kumbe al
namoi kune, tau agelo wo
kandja dji mal ge, kambono
womba kandjiye ye Jisas we
dji.

Soka Simeon ne, Ana,
womba Jisas kanpill

22 Asa Mosis lo pepa bolo
pagi mal ge Josep ne, Maria
embe ye tau mopill. Ege
pende erwo pika God nale al
djengimb moi ge pora djika,
soka Jerusalem po womba
Jisas God aumboll dje i pupill.
23 God lo asa dje awo bolo
pagi ge embe dji, una warne
komne moyeke iwo nanam
aune we dji mal ge, soka
embe ye ipo aupill.
24 Ka pulma soka mo, ka
imul wombe soka to gale iwo
na opa ye aune we dji mal ge,
soka po embe yepill.
25 Kune ge Jerusalem iwa
Simeon we dji ge moi. God
Murble une boll moika, une
singare wopake ye, lotu kune
pai mal embe ye ye yei una
moi. Iwa ta wo Israel una i
yem worda we dji ge Simeon
iwa ge wonda dje pille tau
moi.
26 Moika asa God Murble
wo Simeon moi al embe dji,
God iwa Krais dje worda
wonda we dji ge, ni gun molo,
kane pagle are gopen we dji.
27 Dje worika Simeon er
lotu numb kerman yei al pi.

Po kani womba neme soka
molo Baibel kandja bolo wori
pai mal ge pille, womba iwo
God aumboll dje yepill.
28 Simeon kane, manda
pika soka wombane ge
aupillka, une kagle i God
kandjiye amblo pla woro
kamang embe yei, 29 womba
ta kanben we djin ge, na
kanill pora dji. Na ni nukogo
una moro, ni yeworbenka na
tukna arngan yendaka goyo.
30 Na iwa ta dje wornaka
wo ye i yem worda we djin
ge, na nalena al kaima kanill
pora djindo.
31 Una kuruwo kama pora-
pora kanneke,
32 une kogo yenda mal,
nono Israel una kandjine
kerman panda. Une wamo
sua do au djindo mal embe
moyaka, Juda una pakna
namor una ge boll porapora
kanne we dji.
33 Simeon kandja embe
djika, womba neme pille,
no warne moro ba, une ta
woi djindo dje pille, soka aya
djipill.
34 Simeon embe dji, ye soka
mormell ge God ye boll ye
wopake ye aunda we dji.
Simeon womba me Maria
moi al embe dji, womba
God dje wori ge, une kandja

djinda mal Israel una merke
piye ba, merke napiye. Una
kandja ta pandaka, po bake
al molo baka yenj mal embe,
une embe mal moyaka una
kane man djine.
35 Una kandja embe djine
ge kandja nomane al seke
panda ge, er pene wondaka
una piye. Maria, bainat ta
ni mindalen al boyaka pupen
we dje Simeon embe dji.
36 Kune ge propet ana ta
moi. Ana ge kandjiye Ana we
dji. Ana we dji moi ge iwa
Panuel ambore moi. Panuel
ge Aser unakiye moi. Asa Ana
ge er iwa po moika, kognumb
7 pela moika woge goi.
37 Goika ana ge ana kangill
molo pika, kognumb 84 pela
erwo pi, angama yei. Ege ege
ana ge po lotu numb kerman
numogto molo God kogoye
ye, kwamokna nano, kamang
eri yemoi.
38 Kune ge Simeon Maria
boll kandja dje mopillka,
angama Ana we dji moi ge
manda wo, womba ge kane
embe dji, God ni wopake
yenden we dji.

God dje wordaka iwa ta wo
Jerusalem i yem woro inda
we dji ge, una pende iwa ge
wonda dje pille tau moi. Mol-
maka, ana ge po womba Jisas
are kogo yenda mal, kandja
dje kambono ge awi.

Josep ne Maria er yem Nasaret pupill

39 God lo porapora dji mal
ge, soka embe ye kere, er yem
po yenekne dumene Galili
paknato Nasaret po mopill.
40 Womba Jisas ge yake ker-
man moika, nomane wopake
paika, God nono wopake pille
awi me ge une boll pai.

Womba Jisas er lotu numb kerman po yei mal

41 Kognumb ege ege Jisas
neme soka er Jerusalem
pupill. Ege kerman Pasopa
we dji ge yeika, soka po
kwamokna gai namboll dje
er pupill.
42 Kune ge Jisas kognumb
12 pela moi pora djika, Juda
una yenekne singare ye ye
yenj mal, une neme boll aike
er Jerusalem po ege kerman
ge kwa nambon dje er pi.
43 Pumaka ege kerman ge
yeika, yenekne kwamokna
gai ge no moi. Kwa noi pora
djika, Jisas neme soka ne,
yenekne unakne boll er yem
bon dje yei ba, womba Jisas
kambono boll aike napi. Une
Jerusalem pakna pamoika,
neme soka nakanpill.
44 Ege taimanta erwo pika,
kambono po kondwe tam-
biye pumaka, womba Jisas
neme soka yemolo, yenekne
unakne ne, aike pi una ge po
dje kanpill.
45 Ba, womba Jisas aike
napi. Soka alla dulo yem
Jerusalem pupill.
46 Dulo pupillka, ege sokara
erwo pi. Soka er lotu numb
kerman numog po kanpill,
una kerman kambono moi
al Jisas pakna moi. Kambono
kandja dje aumaka, une pille
kandja dje yem woro awika
embe yemoi. 47 Womba
Jisas kandja embe djika una

kerman kambono pille gok
dji. Womba ge kembis moro
ba, une nomane wopake pai
paro we dji.
48 Kambono kandja embe
dje molmaka, Jisas neme
soka kane gok djipill. Womba
me Maria woi ge embe dji,
warna, ni no boll aike nawon
ge namba yei pille yen ne?
dji. No nan boll ni pille
dulo wanpill, man pai pille,
nomane to wonmoll we dji.
49 Djika womba Jisas embe
dji, ye namba yei pille na pille
dulo wonmell ne? dji. Na
Nena numbiye al moyo mal
paro ba, ye nakanpill paro
we dji.
50 Embe dji ba, soka kandja
dji ge me napupill.
51 Napupillka womba Jisas
er woika, neme boll aike er
yem Nasaret pi. Po molo,
soka kandja djipill mal ge,
une pille yemoi. Ba wal pora-
pora ye pai ge yene me Maria
pille i nomane al woro moi.
52 Jisas yake kerman
moika, yene nomane dongall
paika, God une kanwopake
kaima yeika, una para
wopake kani.

3

Jon nu pagle awo kandja dje pene wori

(Matyu 3.1-12 ne, Mak 1.2-8 ne, Jon 1.19-28)

1 Kune ge una gapman moi
ge embe mal moi. Kona
dumo Rom yei al iwa ker-
man Sisa Taiberias kognumb
15 pela une king iwa ker-
man moi. Iwa Pontius Pailat
distrik Judia kantau yeika,
iwa Erot distrik Galili kantau
yeika, Erot age Pilip distrik
soka kantau yei, ta Ituria, ta
Trakonaitis. Iwa Laisenias
distrik Abilini kantau yei.
2 Iwa Anas ne, Kaiapas soka
ge opa gale awi iwa kerman
mopill kune ge, Sekaraia
wariye Jon dumo wapra yei
al po moika, God kandja dje
Jon awi.
3 Jon po nu Jodan kapa
dumo yemyem po wanmolo,
una moi al kandja embe dje
awi, ye nomane ake taneke,
na ye nu pagle aunaka, God
ye ke ye waninj ge kere
aunda we dji.
4 Jon kandja embe dje awi
ge, propet Aisaia asa pepa boi
mal megiye toi. Une pepa boi
ge embe dji,

Dumo wapra yei al iwa ta
yau to embe djindo,
Iwa Kerman kondwe
wonda al ge, ye po
amblokun ye wopake
yeme! dji.

5 Nu tupa yendo al ye po
makimb wallko wor pla
woro, makimb komge nou
dje er pla wo paro al, ye po
wallko kal worneke, makimb
alla tune yendaka embe
yeme! Kondwe geke bake
yenda ge, ye po amblo du dje,
kondwe ku ta mugo yage ye
moya ge, ye po wallko woro
ye wopake yeneke,
6 God dje wordaka, iwa ta wo
nono i yem worda we dji ge
wondaka, una kuruwo kama
porapora kanne we dji *(Ai-
saia 40.3-5)*

7 Una merke Jon nu pagle

aunda dje pille womaka, Jon
kane embe dji, ye nomaga ke
moro mal embe wonj. God
are tano we dji ge una ne mal
wo dji, ye seke er na moll al
wonj ne?
8 Ye nomane ake kaima toi
dal, ye singare wopake yene,
kende nayene. Nono Abraam
wombaye mormon pille God
nono wandill golo aunda dje
ye napiye! God ku kiwa ta i
bekda ge, wor Abraam wom-
baye moye, kune yendo. Ye
Abraam wombaye mor mal
ge God pille pla nayendo.
9 God djeapin ta i iko me
al wori yero. Iko megiye
wopake ta natoi dal, une
simb to kal woro wamo gaya
we dji.
10 Jon kandja embe djika,
una no namba mal yembon
ne? dji. Djimaka, Jon embe
dji,
11 iwa ta koniye pakna soka
yei dal, ta i una konpakna ta
nayenda una moya al aunda.
Una kwamokna ta nayei dal,
ta yenda una para embe ye
aunda we dji.
12 Ku takis i una Jon nu pa-
gle aunda dje pille wo embe
dji, tisa, no namba mal yem-
bon ne? dji.
13 Djimaka Jon embe dji,
ye ku takis ine ge gapman
djindo mal ine, merke naine!
we dji.
14 Kandja embe djika, ami
una pende Jon moi al wo
embe dji, no namba mal yem-
bon ne? dji. Jon embe dji,
ye kot kende kulo dje una
nawo, ku moni ngundjo nam-
bon dje nayene. Gapman ye
top aundo mal, ye kune im-
bon dje piye, kandja nadjine
we dji.
15 Jon kandja embe djika,
una moi ge nomane to pille
embe dji, God Iwa Krais dje
worno wo nanam unakna i
yem worda we dji ge, Jon ge
wale moro mo? dji.
16 Kandja embe djimaka
Jon kandja embe dje awi,
na ye nu kiwa pagle aundo
ba, are iwa ta wo na kamblo
aunda. Iwa wonda ge na
po une kake su kaye piska
tano ge kune nayenda. Une
wonda ge God Murble wamo
boll aike iwo ye pagle aunda.
17 Aunda una ge yemolo
bulo amblo i wit moro ge sek
tonda. Megiye yage kalto
moya ge i numb al mogiya
ba, tandwane moya ge une i
wamo gaya, do pamoya, pora
nadjinda we dji.
18 Jon kandja wopake
merke embe dji ge una pille
nomane ake tane dje pille dji.

King Erot wo Jon kaye to pagi
(Matyu 14.3-4 ne, Mak 6.17-18)

19 King Erot yene age Pilip
gamegama ngundjo i, alla
singare ke pende merke
yei al ge, Jon man dje, ni
singare embe yenden ge
kune nayendo we dji.
20 Djika Erot singare ke alla
ta yei ge une Jon ipo kaye
numb wori.

Jon Jisas nu pagle awi
(Matyu 3.13-17 ne, Mak 1.9-11)

21 Jon una merke nu pagle
awo moi al ge, Jisas woika
une Jisas aike nu pagle awi.
Awo kerika Jisas kamang
yemoika, kupill al au djika,
22 God Murble ka pulma
mal embe pir dje kal Jisas moi
al woi. Woika una ta kupill al
molo yau to embe dji, ni na
warna kaima moren. Na ni
kanwopake kaima kando, na
wopake pille aundo we dji.

Jisas Gollye asa moi mal kandjine
(Matyu 1.1-17)

23 Jisas kogo kindja yeno
dje yei ge une kognumb 30
pela mal embe moi. Una
molo embe dje kani, Jisas ne
moi ge Josep. Josep moi ge ne
Ilai.
24 Ilai ne ge Matat. Matat ne
ge Lipai. Lipai ne ge Melki.
Melki ne ge Janai. Janai ne ge
Josep.
25 Josep ne ge Matatayas.
Matatayas ne ge Emos. Emos
ne ge Nayum. Nayum ne ge
Eslai. Eslai ne ge Nakai.
26 Nakai ne ge Mat. Mat ne
ge Matatayas. Matatayas ne
ge Semen. Semen ne ge Josek.
Josek ne ge Joda.
27 Joda ne ge Joanan.
Joanan ne ge Resa. Resa ne
ge Serubabel. Serubabel ne
ge Siyaltiyel. Siyaltiyel ne ge
Neri.
28 Neri ne ge Melki. Melki
ne ge Adi. Adi ne ge Kosam.
Kosam ne ge Elmandam. El-
mandam ne ge Er.
29 Er ne ge Josua. Josua
ne ge Eliyesa. Eliyesa ne ge
Jorim. Jorim ne ge Matat.
Matat ne ge Lepai.
30 Lepai ne ge Simeon.
Simeon ne ge Juda. Juda ne
ge Josep. Josep ne ge Jonam.
Jonam ne ge Eliyakim.
31 Eliyakim ne ge Meleya.
Meleya ne ge Mena. Mena
ne ge Matata. Matata ne ge
Natan. Natan ne ge Depit.
32 Depit ne ge Jesi. Jesi ne ge
Obet. Obet ne ge Boas. Boas
ne ge Sala. Sala ne ge Nason.
33 Nason ne ge Aminadap.
Aminadap ne ge Admin. Ad-
min ne ge Arni. Arni ne ge Es-
ron. Esron ne ge Pares. Pares
ne ge Juda.
34 Juda ne ge Jekop. Jekop
ne ge Aisak. Aisak ne ge
Abraam. Abraam ne ge Tera.
Tera ne ge Naor.
35 Naor ne ge Seruk. Seruk
ne ge Reu. Reu ne ge Pelek.
Pelek ne ge Eper. Eper ne ge
Sala.
36 Sala ne ge Kainan.
Kainan ne ge Arpasat.
Arpasat ne ge Siyem. Siyem
ne ge Noa. Noa ne ge Lamek.
37 Lamek ne ge Metusela.
Metusela ne ge Enok. Enok
ne ge Jaret. Jaret ne ge May-
alalel. Mayalalel ne ge Ke-
nan.
38 Kenan ne ge Enos. Enos
ne ge Set. Set ne ge Adam.
Adam ne ge God.

4

Satan wo Jisas kamale toi
(Matyu 4.1-11 ne, Mak 1.12-13)

1 God Murble Jisas boll
puka to moika, une nu Jodan
kapa kere er pi. God Murble
Jisas dje i er dumo wapra yei
al pi.

2 Satan Jisas kamale to
molo pika, ege 40 pela erwo
pi. Jisas kwamokna nano
moika une koll toi.
3 Koll toi moika Satan wo
embe dji, ni God wariye
kaima mon dal, ku kiwa
ge djimbenka, erwo bret
kulpundabe dji.

4 Dji ba, Jisas embe dji, God
kandjiye bolo wori paro ge
embe djindo, nono mormon
ge kwa eri no namopon we
dji.
5 Djika Satan Jisas ipo pla
wori moika, Satan dumo ker-
man wopake yei mal pora-
pora ombine dje awika, Jisas
kuntaimane kani. Pora djika
6 Satan embe dji, dumo
kerman porapora kanden ge
ni kantau yembenka kand-
jin kerman pandaka, yem-
ben dongall panda mopen.
God i na awi pora dji. Na una
auno ge auno.
7 Ni kaken gopiye boglo
na kandjina amblo pla worin
dal, wal porapora kanden ge
ni imben we dji.
8 Dji ba Jisas embe dji,
God kandjiye bolo wori paro
ge embe djindo, ye kakene
gopiye boglo, una kandjine
amblo pla naworne. Iwa Ker-
man God taimane moro ge
kandjiye amblo pla worme!
dji.

9 Djika Satan Jisas dje
ipo Jerusalem lotu numb
kerman kam kona plakill
kaima yei al beto wori moika,
embe dji, ni God wariye
kaima mon dal, plo dje er kal
piye! dji.
10 God kandjiye bolo wori
paro ge embe djindo, une tau
agelo dje wordaka wo ni am-
blo ineke
11 ni kaken al ku ta
nabopen we dji.
12 Satan kandja embe dji
ba Jisas embe dji, God kand-
jiye bolo wori paro ge embe
djindo, God Iwa Kerman ge
yembe paro mo naparo ne
dje su nayeme! dji.
13 Djika Satan Jisas kamale
merke toi mal ge kere, er po
molo alla yem wo yeno dje
pille moi.

Jisas distrik Galili molo kogo kindja yeno dje yei
(Matyu 4.12-17 ne, Mak 1.14-15)

14 God Murble wo Jisas boll
moika, une er distrik Galili
po moi. Una Jisas woi moro
we djimaka dumo yemyem
pa wani una porapora pi.
15 Dumo porapora wani al
Jisas lotu numb numog po
God kandjiye dje awika, una
porapora pille Jisas kandjiye
amblo pla wori.

Jisas kandja dji ge dumo Nasaret una napille mop awi
(Matyu 13.53-58 ne, Mak 6.1-6)

16 Dumo Nasaret Jisas asa
po molo yaki al une po moi.
Une singare ye ye yei mal
pille Sabat ege yeika, une er
lotu numb pi. Une numog
po aglo molo, God kandjiye
pepa al pai ge une kere auno
dje yei, 17 propet Aisaia pepa
bolo pagi ge iwa ta iwo Jisas
awika, une pelo kani kandja

tuge ta bolo wori pai ge embe dji,

18 God Murble ge na boll moraka, God na ngambalna al kopong galo woro, une na dje worika, una wal kannanonj una mor al, na po kandja wopake dje auno we dji. Une na dje worika wo una kaye pamor una dje i orko woro awo, una nalene emill yei una, na po amblo poi dje awo, una ye ke ye awinjka una imb kake mor al, na po amblo pille dje auno we dji.
19 Asa God embe dji, na una ye wopake ye auno we dji mal ge une ipon yeno dje pille dji we dji *(Aisaia 61.1-2)*

20 Jisas kandja dje pora dje kere, une buk amblo pakna woro, alla awo yem woro ami dje moi. Una porapora lotu numb numog moi ge Jisas taimane kanmolmaka,
21 une embe dji, kandja buk al pai ye pi mal ge, ipon megiye tondo we dji.
22 Jisas kandja embe djika, una pille aya dji, Jisas una wopake moro dje pille embe dji, ge Josep wariye moro ba, une kandja wopake dje nono aundo we dji.
23 Embe djimaka Jisas embe dji, ye kandja embe djinj ba, are ye na moro al kandja buko ta dje awo embe djine, dokta, nenem gaklen amblo wopake ye aumben we djine. Ni dumo Kaperneam po kogo dongall yen we dji ge, ni nenem dumen al molo wal ta yembenka kanbon we djine.
24 Na kandja kaima dje ye aundo, propet ta molo yene unakiye mor al po, God kandjiye djinda, una napiye.
25-26 Na kandja kaima dje ye aundo, kamasa iwa Elaija moi kune, kupill amblo pel yeika kam natoi. Koll kermanke kaima ye pa pika, kognumb 3 pela ne, takene 6 pela erwo pi, pora dji. Yei kune ge Israel ana kangill kambono merke moi ba, God Elaija dje nawori. Ana kangill taimanta kona dumo Saidon paknato Sarepat moi al dje wori.
27 Propet Elisa moi kune ge, Israel una ke kenj merke toi moi ba, Elisa Israel una taimanta moi ge une po ye wopake ye nawi, man. Une dumo Siria una Naman ge ke kenj toika moi iwa ge, Elisa po ye wopake ye awi we dji.
28 Jisas kandja embe djika una porapora lotu numb moi ge pille ellne kumbso awi.
29 Kambono numb gull take moi al sekerbye ta manda djeke kaima yeika, kambono Jisas i bekle po sekerbye yei al amblo pup to kal worbon dje yei.
30 Ba une kambono moi al pakna kere er pi.

Iwa ta kum tukiye al moi ge Jisas wo iwori
(Mak 1.21-28)

31 Jisas distrik Galili
paknato molo er dumo
Kaperneam po moi. Po molo
Sabat ege ege yei kune ge une
God kandjiye dje una awo
moi.
32 Jisas kandja dje awi ge
una pille aya dji. Une namba
pai mal pille kandja djindo
we dji.
33 Kune ge iwa ta lotu numb
numog moika, kum ke tukiye
al moika une yau kerman to
embe dji,
34 a! Jisas ni dumo Nasaret
una wonden. Ni wo no
namba ye auno dje pille
wonden? Ni wo no tano
dje pille wonden mo? Na
ni kando. God dje wori iwa
wopake moro we dji ge ni
wale wonden we dji.
35 Djika Jisas kum ke ge
kandja awo embe dji, ni
kandja kere! Una ge kere
erwo orko piye! dji. Djika
una porapora kanmolmaka,
kum ge yemolo una ge amblo
pup to kal wori ba, ye ke ye
nawo er orko pi.
36 Una porapora moi ge
aya dje, yenekne kandja dje
pille embe dji, Jisas ge namba
paro, yembe dongall paro,
une kandja namba mal dji,
kum ke iwa tukiye al moi ge
kere erwo orko pundo ne?
dji.
37 Jisas embe yei mal ge una
kandja dje wai djimaka, una
dumo pakna moi ge kandja
pille pora dji.

Saimon kopegama ke to pai ge Jisas wo i gun woro awi
(Matyu 8.14 ne, Mak 1.29-31)

38 Jisas aglo lotu numb
ge kere er Saimon numbiye
al po moi. Saimon ana
kope gakle ninga kerman dje
paika, angama ge ke embe
tondo we dje Jisas dje awi.
39 Jisas po angama pai al
magi dje, gakle ninga dji al
une kane man dji. Djika,
gakle kiwa yeika, angama ola
dje aglo po kwamokna iwo
una moi ge awi.

Una merke ke to moi ge Jisas i gun woro awi
(Matyu 8.16-17 ne, Mak 1.32-34)

40 Olpa er kal puno dje
yeika, una ke kayekaye toi
moi i Jisas moi al iumaka,
una taimantaiman dje moi
ge, Jisas gaklene ambika ke
toi moi ge pora dji.
41 Una merke kum ke tukne
al moi ge Jisas iwori. Kum
ke moi ge er orko bon dje
ye yau to embe dji, ni God
wariye wonden we dji, God
Krais dje worno wo nanam
unakna i yem worda we dji
mal, Jisas wale wondo dje
kambono embe kani pille,
Jisas kandja awo embe dji, ye
kandja ge nadjime! dji.

Lotu numb merke yei al Jisas po wani
(Mak 1.35-39)

42 Kam kindja tagika Jisas
dumo moi al ge kere, er dumo
una namoi al pi. Una merke
dulo po, Jisas er tambiye ta
napunda, no boll moya dje
pille embe yei.
43 Kambono embe yemaka
Jisas embe dji, nono mopon
ba, God na dje wori woll

ge, na dumo porapora po,
yene dumoye wopake kantau
yendo mal ge, dje una auno
we dji.
44 Jisas distrik Judia molo,
lotu numb merke yei al po
kandja dje una awo embe yei.

5

Jisas kandja djika Pita pis merke toi
(Matyu 4.18-22 ne, Mak 1.16-20)

1 Kune ge Jisas nu erim
Genesaret djeke aglo moika,
una merke po gull bolo i
pakna wori, une God kand-
jiye djinda pupon dje pille
yemoi.
2 Jisas molo kani, kanu
soka iwo nu erim djeke wori
pamopill. Pagi una yenekne
pis kon was ye, amblo ye
wopake yembon dje pille er
pi pai.
3 Jisas Saimon kanuye al
po pakna molo Saimon moi
al embe dji, ni kanu ker ta
amblo tangill to ipo nu erim
djeke worben panda we dji.
Jisas pakna ami dje molo
kandja dje una awi.
4 Jisas kandja dje awo kere,
une Saimon moi al embe dji,
ni agan kambono boll pis kon
ipo nu mur moro al worneke,
pis tambon we dji.
5 Djika Saimon embe dji,
Iwa Kerman, no imina pis
tambon dje ye pupin tagi, ta
natopin. Kerbon ba alla, ni
ipon kandja djinden pille, na
pis kon alla nu al woro kanno
we dji.
6 Kambono kon ge nu al kal
wormaka, pis merke wo kon
al puka to molmaka, kon ge
tup djino dje yei.
7 Pita age kambono pende
boll aglene as yemaka, kogo
aike ye wani una pende kanu
al moi ge, kane manda wo pis
i kanu soka dakalo papill al
wori, kanu soka aike pis puka
toika, er nu guloto bell mal
pai. 8-9 Pis merke tomaka,
Pita ga aike wani una ge
kane, kand kerman golmaka,
Saimon Pita po Jisas kake al
gopiye boglo awo embe dji,
Iwa Kerman, na djingdjang
una moro, ni na kere er piye!
dji.
10 Pita kogo aike ye wani
una soka Sebedi wariye Jems
ne, Jon para kane kand gopil-
lka, Jisas Saimon moi al embe
dji, ni kand nagole! Ipon
manda pis inden mal embe,
ni are po una dje i pakna wor-
ben we dji.
11 Djika kambono kanu ipo
orko woro kere, wal pora-
pora moi ge kere, Jisas boll
aike er pi.

Jisas wo iwa ta kenj toi i gun woro awi
(Matyu 8.1-4 ne, Mak 1.40-45)

12 Kune ge Jisas po dumo
ta yei al wanmoika, gakle
kenj toi iwa ta wo Jisas moi al
kake gopiye boglo taimagaus
pamolo kamang ye embe
dji, Iwa Kerman, ni pora
we djimbenka, na gaklena
al djengimb moro ge pora
djindaka God nale al na kiwa
moyo we dji.
13 Djika Jisas iwa ge gakle al
amblo embe dji, na pora we

djindo. Ni gaklen al djengimb
moro ge pora djinda we
dji. Djika ke kenj toi pai ge
kuntaimane pora djika, kiwa
moi.
14 Jisas kandja dongall dje
iwa ge awo embe dji, ni na
embe yell we nadjimben.
Ni po gaklen al ombine dje
aumbenka, opa gale awinj
una kanne we dji. Asa una
gaklene kiwa yei kune ge,
Mosis kane, ye opa ta yene we
dji. Dji mal ge ni po opa embe
gale aumbenka, ni gaklen
kiwa yero mal una kanne we
dji.
15 Jisas yene man dji ba,
une yei mal ge una kane
kandjabe to wai djimaka,
una merke pille Jisas kandja
djinda pupon dje womaka,
ke to pai una i gun worda dje
womaka embe yei.
16 Una embe woi ba Jisas
kune merke kere, er dumo
wapra yei al po kamang yei.

Iwa ta kake agle golo ke yei Jisas i gun woro awi
(Matyu 9.1-8 ne, Mak 2.1-12)

17 Kune ge Jisas kandja dje
moi al ge, Parisi una ne, God
lo dje awi una aike wo ami
dje pille moi. Kambono dis-
trik Galili ne, distrik Judia
dumo kerker pakna yero ge
ne, Jerusalem kere er woi.
God yembe dongall ge Jisas
boll moika, una ke toi moi ge
une ye wopake ye awi.
18 Embe yeika iwa ta kake
agle goi una ge, una pende
tumblo i numog po Jisas moi
al kal worbon dje yei,
19 ba una merke molmaka,
dumo sill dje keri, kond ta
nayei. Kake agle goi iwa ge
una tumblo i pla po, numb be
donamb sellki. Una numog
molo kanmaka, kake agle goi
iwa ge palbam boll kise dje
Jisas gume al kal wori.
20 Kambono pillgi pai ge
Jisas kane, kake agle goi iwa
pai al kandja embe dji, agana,
ni singare ke ye wanin ge na
kere aundo we dji.
21 Djika God lo dje awi
una ne, Parisi una ellne
kumbsika, yenekne kandja
dje pille embe dji, une ge
ne mal molo God kandjiye
ambro ne? dji. God taimane
una singare ke ye waninj
ge kere aunda ba alla, une
djindo ge kune nayendo we
dji.
22 Kambono nomane embe
paika, Jisas pille embe dji, ye
namba yei pille kandja ge no-
mane al pai djinj ne?
23-24 Une ge singare ke ye
wani na kere aundo mal ge ye
kanne kune nayendo. Ba na
djinaka une aglo kond erwo
punda ge, ye kanne kune
yenda. Embe yeno ge na
Una Wombe moro ge na om-
bine dje aunaka ye kanne.
Na namba awi pille, makimb
una singare ke, kere auno ge
kune yendo we dji.

Jisas kandja embe dje kere
kandja dje kake agle goi iwa
moi al awo embe dji, na ni
pille djindo, ni agle! Palbam
amblo i er numbin al piye!
dji.
25 Jisas kandja embe djika
una kanmolmaka, kake agle

goi iwa ge, ola dje aglo molo
palbam amblo i. God kand-
jiye amblo pla woro, er yene
numbiye al pi.
26 Er pika una porapora
aya dje, kand kerman golo,
God kandjiye amblo pla woro
embe dji, ipon wal ta mal ta
yei kanmon we dji.

Jisas djika iwa Lipai woika aike er pupill
(Matyu 9.9-13 ne, Mak 2.13-17)

27 Jisas po kani ku takis i
una iwa kandjiye Lipai we
dji ge wo takis numb numog
moi. Moika Jisas po embe dji,
ni na boll er we! dji.
28 Lipai wal porapora moi
ge kere er woika, Jisas boll
aike er pupill.
29 Soka po Lipai numbiye
al pupillka, Lipai Jisas pille
kwamokna kerman gale
djika una merke woi. Ku
takis i una ne, una pende
kiwa moi una ge porapora
womaka, soka boll aike kwa
no moi.
30 Kambono kwa no mol-
maka, Parisi una ne, yenekne
unakne God lo dje awi una
yemolo Jisas kogoye una
kambono moi al po Jisas
kandjiye amblo embe dji, ye
namba yei pille ku takis i una
ne, singare ke ye waninj una
boll aike kwa ne, nu no mor
ne? dji.
31 Jisas embe dji, man, una
kiwa moye ge dokta mor al
napine, una ke tonda una ge
dokta moro al pine we dji.
32 Una wopake mor una no-
mane ake tane dje pille na
nawoll. Na woll ge singare ke
ye waninj una nomane ake
tane dje pille woll we dji.

Juda una God pille kwamokna mapill yei
(Matyu 9.14-17 ne, Mak 2.18-22)

33 Una pende embe dji, Jon
kogoye una ne, Parisi kogoye
una mor ge God pille, ka-
mang ye, kwamokna mapill
kune merke yenj we dji. Ni
kogen una kwa ne, nu eri
nonj ge kune nayendo we dji.
34 Jisas kandja buko ta dje
yem woro embe dji, iwa ta
ana ino dje yenda ge, una
merke kwa nane we djin-
daka, una wo kwa mapill
yene mo? Ge man, nayene we
dji.
35 Are una wo iwa ge to
i er pine kune ge, kambono
wandill golo kwa nanane we
dji.
36 Jisas kandja buko ta
embe dji, una konpakna
kindja ta yendaka, i to ball
dje konpakna gole yenda boll
to boye ge kune nayendo. To
boi dal, konpakna kindja ge
ye ke yene. Kon pakna kindja
gole boll aike to boye ge una
kanne kune nayendo we dji.
37 Una wain megiye nuye
kindja i kog meme gakle kon
gole segi dal kune nayenda.
Kon gole ge, wain nuye yake
kerman pundaka, kon billa
djindaka, wain nuye tulu dje
er kal makimb al pundaka,
kon ke yendaka embe yem-
bell. Una embe nayene.
38 Kon kindja i wain nuye
kindja segiye ge kune yenda
we dji.

39 Wain nuye asa yei ge una
no kere, wain nuye kindja
nambon we nadjine we dji.
Embe djine, wain nuye asa
yemoi ge no nopin ambi we
djine we dji.

6

Sabat ege yei kune ge Jisas po kogo yei
(Matyu 12.1-8 ne, Mak 2.23-28)

1 Ege Sabat yeika, Jisas wit
mau pakna pika, yene ko-
goye una boll aike wit megiye
pende i amblo i wikai ye
tandwane iworo noi.
2 Nomaka Parisi una embe
dji, ipon ege Sabat yero, God
kogo nayeme dji. Ye wo kogo
embe yenj ge kune nayendo
we dji.
3 Djimaka Jisas embe dji,
asa Depit koll toika une
epiliye boll aike po yei mal
Baibel pepa bolo pagi, ye kere
nakani paro.
4 Une er God numbiye al
numog po molo bret yei ge i
no, age kambono moi ge awi
we dji. Ba bret yei ge God awi
bret yei. Una kiwa nanane,
opa gale awinj una nane we
dji.
5 Embe yei pille ege Sabat
yero ge, una kogo yene mal
Una Wombe kantau yendo
we dji.

Iwa ta agle ke yei Jisas ye wopake yei
(Matyu 12.9-14 ne, Mak 3.1-6)

6 Ege Sabat ta yeika, Jisas
er lotu numb numog po molo
una moi al kandja dje awi.
Dje awo moi al ge iwa ta moi.
Yene agle woto ke ye, mapa to
pai.
7 God lo dje awi una ne,
Parisi una Jisas moi al kane gi
dje moi, ipon ge Sabat yero,
Jisas iwa ge ye wopake ye awi
dal, nono une to kot ye aum-
bon dje pille moi.
8 Kambono nomane al
embe paika, Jisas kane, iwa
agle ke yei iwa moi al po
embe dji, ni aglo wo una mor
al ge pakna mopen we dji.
Djika iwa ge wo pakna aglo
moika,
9 Jisas embe dje kambono
moi ge awi, nono ege Sabat
yero kune ge, una ye wopake
ye aumbon mo, ye ke ye aum-
bon? Nono una amblo pille
dje aumbon mo, nono una to-
gopon ne? dji.
10 Embe dje kere Jisas una
moi al, kane woinambo dje
kankere, agle ke yei iwa moi
al embe dji, ni aglen amblo
du djiye! dji. Une agle amblo
du djika, alla wopake pai.
11 Embe yei ba Parisi una
ne, God lo dje awi una ellne
kumbsika, Jisas ye ke ye aune
mal ga po kandja dje pi.

Jisas Aposel 12 pela dje i
(Matyu 10.1-4 ne, Mak 3.13-19)

12 Kune ge Jisas er makimb
mekbe al po kamang ye God
awo moika kam tagi.
13 Tagika, yene kogoye una
dji womaka una 12 pela dje i.
Une embe dji, na ye kandjine
Aposel we djino. Na namba
awo, na ye dje wornaka, ye

pille po na kogena yene we
dji.
14 Dji ge Saimon kandjiye
gun ta yei Pita we dji. Ta Pita
age Andru, ta Jems, ta Jon, ta
Pilip, ta Bartolomyu,
15 ta Matyu, ta Tomas, ta
Alpias wariye Jems, ta Sai-
mon epil Selot moi una we dji
ge,
16 ta Jems wariye Judas,
ta Judas Iskariot Jisas i kun-
dayem una awi iwa.

Jisas una merke ke toi moi ge i gun woro awi
(Matyu 4.24-25 ne, Mak 3.7-12)

17 Jisas kogoye una boll
makimb mekbe ge kere er kal
woi. Jisas dumo tune ta yei al
po aglo moika, kogoye una
merke woi. Distrik Judia una
ne, Jerusalem una ne, nambis
una, dumo Taia ne, Saidon
moi una porapora yenekne
dumene kere er woi.
18 Kambono Jisas kandja
djinda pupon dje pille, ke toi
mor ge, i gun woro aunda
dje pille wo moi. Una kum
ke tukne al moi ge Jisas wo
kandja djika, kum ke er orko
po keri.
19 Jisas nomane dongall ge
er orko woika, una porapora
ke to pai moi ge kiwa moi.
Una merke kane Jisas gakle
ambpon ge nono ke toi mor-
mon ge pora djinda dje pille,
Jisas ambpon dje embe yei.

Una wal kannanane ge wopille moye
(Matyu 5.1-12)

20 Jisas yene kogoye una
moi al kane embe dji, ye
una wal kannanane ge, ye
wopille moye. God dumoye
wopake yero ge ye dumene
yero.
21 Ye ipon kam koll golo
mor una ge, ye wopille
moye. Are koll nagoye. Ye
ipon kimb yemor una ge, ye
wopake pille moye. Are ye
poyene.
22 Una Wombe yene wom-
baye ye mor we dje kanke ye
awo, mop awo, kandja ke dje
awo, ye kandjine ambi dal, ye
wopille moye.
23 Kambono embe yene ge
ye kane wo kaima pille moye.
Are ye kupill al pine ge, top
kerman ine. Kambono ye
ke ye awinj mal ge, yenekne
gollne kambono, propet ye ke
ye awo embe ye wani mal,
ipon ge embe eri ye pamor.
24 Ye wal merke kannonj
una mor ge, imb ye boll
wonda! Ipon manda ge ye
wopake pille mor, ba are ye
wopake namoye.
25 Ipon ye kwa nonj kumbo
yendo mor ge, imb ye boll
wonda! Are ye koll goye.
Ipon ye una poye waninj ge,
imb ye boll wonda! Are ye
kimb kallngane yene.
26 Una ye kandjine amblo
pla worne ge, imb ye boll
wonda! Asa ye gollne wo
propet kende moi al kandjine
amblo pla woro yei mal embe
ge, ipon una ye kandjine am-
blo pla worinj we dji.

Kundayem una mor ge nono ye wopake ye aumbon
(Matyu 5.38-48)

27 Na kandja djindo mal ye
pille mor ge, na kandja dje ye
aundo. Kundayem una moye
al, ye wopake pille aune. Una
wo ye kanke ye awi dal, ye
singare wopake ye aune.
28 Una ye mangal to awi
dal, ye kandja wopake dje
aune. Una ye ke ye awi dal,
kambono wopake moye dje
pille kamang ye God aune.
29 Iwa ta ni paunin al
tonda ge, ni kane ake to
paunin yemto aumbenka,
aike tonda. Iwa ta ni kon
jaket inda ge, konpakna
aike aumben, ni man we
nadjimben.
30 Iwa ta wo, ni wal ta aum-
ben we dji dal, ni aumben.
Iwa ta wo ni wal i punda ge,
ni dje i yem naworben.
31 Una ye ye wopake ye
aune dje pir mal ge, ye
wopake ye una embe aune.
32 Una wo ye wopake kan-
neke, ye kane yem wopake
kanne ge, God ye top aunda
mo? Ge man, naunda. Ye
yenj mal embe ge, ke yenj
una kambono yenekne ye noi
una boll kanwopake embe
kaninj.
33 Una wo ye wopake pille
auneke, ye wopake pille awo
yem worne ge, God ye top
aunda mo? Man, naunda. Ye
yenj mal embe, ke yenj una
ye kune yenj.
34 Ni wal aumben ba, wal
wulle awo yem worno dje
yenden ge, God ni top aunda
mo? Man, naunda. Ke
yenj una mor ge yenekne wal
aune wulle awo yem worbon
dje pille yenj.
35 Ye embe nayene. Kun-
dayem una mor ge ye wopake
kane, wopake ye aune. Ye
wal aune ge, kiwa aune. Ye
awo wulle i yem naworne.
Ye embe yei dal, God ye top
kerman aunda. Ke yenj una
ne, God wopake we dje naw-
inj una, God kanwopake pille
aundo. God embe yendo
ge, ye kane yene. Yei dal,
God kerman pla kaima moro
ge, ye une wombaye kaima
moye.
36 Ye Nane wandill golo
wopake ye aundo mal ge, ye
wandill golo wopake ye embe
yeme!

Una singare yene mal nono nadjimbon
(Matyu 7.1-5)

37 Jisas embe dji, una sin-
gare yene mal ye nadjine. Ye
dje nawi dal, God ye singare
yene mal ye dje naunda. Ye
una kandjine mopne nabiye
ge, God ye kandjine mopne
nabiya. Una wo ye ke ye aune
ge, ye alla kere awi dal, God
ye ke yenj ge alla kere aunda.
38 Ye una wal auneke, God
wal ye aunda. Wal kembis
ta naunda man, wal kerman
kaima aundaka, puka to tulu
dje yagno dje yenda. Ye una
wal aune mal embe God ye
aunda we dji.
39 Jisas kandja buko ta dje
una moi al awo embe dji, iwa
nalene emill yenda una soka
mopellka, ta yemolo ta kond
ombine dje aunda ge kune
yendo mo? Ge man, soka aike
kulngamb yage tupa tambell.

40 Skul womba mor ge tisa
kamblo naune ba, womba
skul dje kere, are tisa moro
mal embe moye.

41 Ni nalen al iko dake boll
pandaka, agan nale al iko
djekene kembis panda kane
djimben mo?

42 Agana, ni nalen al iko
djekene kembis paro ge, na
iworno we djimben ba, ni
nalen al iko dake boll paro
ge nakanden mo? Ni djil-
laken soka paro una moren!
Asamoll ni nalen al iko boll
panda ge iworbenka, nalen
wopake panda. Alla are ni
agan nale al wal moya ge, ni
kane iworben kune yenda we
dji.

Iko moro mal megiye tondo
(Matyu 7.16-20 ne, 12.33-35)

43 Yendo mal embe iko
ke moya megiye wopake
natonda. Iko wopake moya
megiye ke natonda.

44 Iko ge yene megiye paro
mal tondo. Ka kagle paro
al una po iko pik megiye na-
worne. Alla ka mul paro
al una po wain megiye na-
worne.

45 Una wopake mor ge,
yenekne nomane wopake
paro mal pille, singare
wopake yenj. Una ke mal
mor ge, yenekne nomane
ke paro mal, singare ke
yenj. Yenj mal embe, una
kandja dje orko worinj mal
ge, yenekne nomane pakna
moro mal pille kandja dje
orko worinj we dji.

Iwa soka numb takpill
(Matyu 7.24-27)

46 Ye na moro al embe djinj,
Iwa Kerman, Iwa Kerman we
djinj ba, ye namba yei pille
na kandja djindo mal pille
nayenj ne?

47 Una na moro al wo, na
kandja djindo mal pille kane
yei dal, ga embe mal moye.

48 Kambono numb takbon
dje pille makimb wallko kal
po, makimb yembe ku mal
dongall paro al woro take
pagiye. Kam kerman ton-
daka, nu tonda ba, numb ge
take dongall ye pagiye pille,
nu to i er napunda.

49 Alla una ta na moro al
wo na kandja djindo mal pille
kane nayei dal, iwa ge embe
mal moya. Une numb takno
dje pille mai nabiya, kiwa
take pagiya. Kam kerman
tondaka nu kerman to numb
doll donamb boll to sellke i er
punda we dji.

7

Rom ami iwa kerman ta moi ge yene boiye iwa ta ke toi Jisas wo i gun woro awi
(Matyu 8.5-13)

1 Jisas kandja embe dje
una awo kere, er dumo
Kaperneam pi.

2 Ami iwa kerman ta moi
ge, yene boiye una ta moi.
Une wopake pille awi ba,
boiye ge ke kerman toi, goya
pai.

3 Jisas kogo ye wani mal
ami iwa kerman ge pille,
Juda una kerman dje woro
embe dji, ye Jisas moro al po
djineke, na boina ke toi paro

ge wo i gun woro aunda we dji.

4-5 Djika kambono Jisas moi al po kandja yembe ye dje embe dji, nono lotu numb yero ge une boll take nono awi. Nono Juda una mormon ge, une nono ye wopake ye aundo. Une embe yendo pille, une boiye iwa ke toi paro ge, ni wo i gun woro aumben we dji.

6-8 Kambono kandja embe djimaka, Jisas kambono boll aike er pi.

Po numb al manda pumaka, ami iwa ge yene ye noi una kandja sigiye dje worika, kambono Jisas moi al po embe dji, ami iwa ge kandja embe djindo, Iwa Kerman, na una wopake namoro, ni na numbina al womben ge kune nayendo. Ni yenden mal, na embe yendo. Na ami iwa kerman kandja djindo mal na pille yendo. Na ami merke kantau yendo mor ge, na kandja djindo mal pille yenj. Ta moya al, ni er piye! djindo mal une pille er punda. Ta moya al, ni er we! djindo mal une er wonda. Na boina moya al, ni kogo embe yeye! djindo mal une pille yenda. Na embe yendo ge, ni kandja kiwa djimbenka, na boina ke toi paro ge pora djinda we dji.

9 Une ge kandja embe djika, Jisas pille aya dje kane ake to una merke aike pi una moi al embe dji, na kandja dje ye aundo, une pillgi kerman paro mal ge, Israel una mor al ge, embe naparo dje na kando we dji.

10 Jisas kandja embe djika, kandja sigiye dje wori woi una ge yenekne er yem po kani, ami boiye iwa ke toi pai ge alla kiwa moi, ke pai pora dji.

Ana kangill ta wariye goi

11 Are Jisas yene kogoye una ne, una merke boll aike molo er dumo Nain pi.

12 Pumaka Jisas gull kond djillake al manda po moi. Ana kangill ta wariye taimanta moi ge goi, kambono tublo i er bon dje iumaka, dumo Nain una merke aike woi.

13 Womaka Jisas ana kangill ge kane wandill golo, ni kimb naye! dji.

14 Une po palbam ambika, tumblo iwi una kiye dje kake molmaka, Jisas embe dji, womba ni pamoren ge na kandja dje ni aundo, ni agle! dji. 15 Djika womba goi ge, alla aglo ami dje pagle kandja djika, Jisas womba ge i me awi.

16 Una porapora moi ge kand goi. God kandjiye amblo pla woro embe dji, propet kerman nono mopin al woi moro, God unakiye moi al wo amblo pille dje aundo we dji.

17 Djimaka distrik Judia una porapora moi ge ne, manda moi una kandja dje wai djimaka, Jisas womba i gun wori mal, una porapora moi ge pi pora dji.

Jon kogoye una soka dje worika er Jisas moi al pupill
(Matyu 11.2-19)

18 Jisas wal porapora yei mal Jon kogoye una pille wo une moi al kandja dje awi.

19 Jon pille yene kogoye una soka dje woro embe dji, ye Jisas moro al po embe djimbell, God iwa ta dje worno we dji ge, ni wale won mo, mo no una gun ta wonda dje tau mopon ne djise! dji.

20 Djika soka Jisas moi al po embe djipill, no Jon dje wori wopill. Une embe djindo, God iwa ta dje worno wonda we dji ge ni wale wonden mo, mo no una gun ta wonda dje tau mopon ne? dji we djipill.

21 Kune ge una merke ke kayekaye toi moi ge, Jisas po ye wopake ye awo, una kum ke tukne al moi ge une po iworo, una merke nalene emill yei ge une po amblo poi dje awi.

22-23 Embe yemolo, Jisas Jon kogoye una mopill al embe dji, una nalene emill yei una nalene alla kaninj. Una kakene ke yei moi ge alla kamblo er pinj. Una kenj toi moi ge kiwa mor. Una kamalne dall toi ge kandja pir. Wal kannanonj una ge, God kandjiye wopake paro mal pille mor. Na embe yendo ge una kane nomane soka napai dal wopake moye, ye po Jon moro al embe djise! dji.

24 Djika Jon dje wori wopill iwa soka er yem pupill. Pupillka, Jisas una merke moi al Jon pille embe dji, ye asa dumo wapra yei al pi ge, ye po wal naral wal kanbon dje pi ne? Ye golo ngamb kamkopo ambi ge kanbon dje pi mo? Ye wal naral wal kanbon dje pi ne?

25 Ye una konkunom wopake woro moye kanbon dje pi mo? Ge man. Una embe mal mor ge una king numbine al mor.

26 Ye wal naral wal kanbon dje pi ne? Ye una propet ta moi al kanbon dje pi mo? Ge wale. Na kandja dje ye aundo, una propet porapora mor ge Jon kambono kamblo aundo.

27 Asa God kandja dji pepa boi mal ge Jon pille boi. Embe dji,

Ni pille! Na iwa ta dje wornaka, une er wekle po ni womben al, kondwe amblokun ye moya we dji *(Malakai 3.1)*

28 Na kandja kaima dje ye aundo, makimb una mor ge Jon porapora kamblo aundo, une kandjiye kerman paro. Ba alla, God dumoye wopake kantau yendo al una kandjine napanda wulle al mor ge, Jon kamblo awinj we dji.

29 Jisas kandja embe djika, ku takis i una ne, una merke embe dji, God kogo yendo ge dume dje yendo we dji. Kandja embe dji ge Jon ga nu pagle awi pille dji.

30 Ba Parisi una ne, God lo dje awi una man dji, Jon no nu pagle naunda we dji. Kandja embe dji ge God, ye

embe yeme dji mal, kambono
mop awo nayei.
31 Jisas embe dji, ye una
mor ge namba mal mor? Na
kandja namba mal djino? Ye
embe mal mor.
32 Una makai to moi al
womba bill soka to moi. Bill
ta yemolo embe dji, no pup-
nume topin ba, ye gollang
nadji. No kimb gollang yepin
ba, ye kimb nayei.
33 Womba yei mal ge, Jon
wo nu pagle awo, kwa nano,
nu wain nano yeika, ye une
kandjiye amblo, kum ke
tukiye al moro we dji.
34 Alla Una Wombe wo kwa
no, nu wain no yeika, ye
une kandjiye amblo embe dji,
une kwa merke no, nu wain
merke no, una ku takis inj
una ne, ke yenj una boll aike
nondo we dji.
35 Ba nono kanmon, una
nomane wopake pai una sin-
gare yene ge wal kaima paro
dje kanmon we dji.

*Ana ta wo Jisas kake al ko-
pong yei*
*(Matyu 26.6-13 ne, Mak
14.3-9 ne, Jon 12.1-8)*

36 Parisi iwa ta Jisas kwa
aike namboll we dji. Jisas er
iwa ge numbiye al pika una
pende aike moi. Kwa nam-
bon dje yemolmaka,
37 una embe dji, Jisas woi
Parisi iwa numbiye al moro
we dji. Singare ke ye wani
ana ta po kopong nume ta mi-
rang wopake yei ge iwi.
38 Ana ge wo Jisas mopiye
al aglo molo kimb yei. Yene
kimb nuye yage Jisas kake al
toika, ngambale ene momo
moi ge une i kill gulo, Jisas
kake al amblo, kopong ye,
djembon kanan to moi.
39 Parisi iwa Jisas dje i nu-
mog wori iwa ge une embe
dje pi, Jisas ni propet kaima
mon dal, ana kaken ambro ge
singare ke yei ana moro dje
kanben we dje pi.
40 Ba Jisas embe dji, Saimon
na ni kandja ta dje auno we
dji. Saimon, tisa, djiye! dji.
41 Jisas embe dji, kune ge
iwa soka yemolo iwa ta moi
al po ku dje ipill. Ta ku 100
kina dje ika ta ku 10 kina dje
ika yepill.
42 Ba soka awo yem worbell
ku nayei. Ku ne wo embe dji,
pora, kerse! dji. Iwa soka
mopill ge, iwa ne mal yemolo
iwa kerman ge kanwopake
kaima piya ne? dji.
43 Saimon embe dji, na
pro ku kerman i iwa ge
kanwopake yenda we dji.
Jisas embe dji, ni kandja kune
djinden we dji.
44 Jisas kandja embe dje
kere, une kane ake to ana
ge kanmolo Saimon moi al
embe dji, ana moro ge ni kan-
den mo? Na ni numbin al
woll ge, na kakena was yeno
dje nu kolo nawin. Ba ana
ge na kakena al kimb nuye
ye moglo, ngambale ene i kill
gulo wordo.
45 Na numog woll ge ni na
djembon to nawin. Ba ana ge
na kakena al djembon kanan
to molo ipi ipon moro.
46 Ni na ngambalna al ko-
pong nayen. Ba ana ge na
kakena al kopong yendo.

47 Une embe yendo ge na
kandja dje ni aundo, ana ge
na we dje wopake kaima kani
pille, une singare ke merke
ye wani ge God kere awi pora
djindo. Singare ke yepall
yenj una mor ge, God kere
aundo ba, ga God we dje
wopake kaninj ge kembis ta
kaninj we dji.
48 Jisas ana moi al embe dji,
ni ke ye wanin ge na kere
aundo we dji.
49 Djika kwa aike no moi
una yenekne kandja dje pille
embe dji, iwa ge ne mal molo
una ke yenj mal kere aundo
ne? God kere aunda ge kune
yendo ba, une kere aunda ge
kune nayendo we dji.
50 Djimaka Jisas ana moi
al embe dji, ni pillgi djin
pille, God ni i yem wordo.
Ni ellin tukin arngan yenda
wanmopen we dji.

8

Ana pende Jisas boll aike wani

1 Are Jisas po dumo una
merke moi al ne, una merke
namoi al po wane, God du-
moye wopake kantau yendo
mal dje una awi. Yene ko-
goye una 12 pela une boll aike
wanmolmaka,
2 ana pende womaka ga
boll aike wani. Ana pende
kum ke Satan dje wori wo
tukne al moi Jisas wo iwori
ana ne, ke kayekaye pai ana
ge Jisas po i gun woro awi.
Dumo Magdala ana Maria we
dji moi ge Jisas asa po kum
ke 7 pela Satan dje wori wo
tukiye al moi ge iwori ana.
3 Ta Erot boiye iwa ker-
man Susa gamegama Joana
ge moi. Ta ana Susana ne,
ana merke molo Jisas ne, ko-
goye una wal nayei ge, ana
kambono yenekne ku ne, wal
iwo kambono awo embe ye
wani.

Iwa ta mauye al wal megiye pup to wori

(Matyu 13.1-9 ne, Mak 4.1-9)

4 Una merke dumo
yemyem pai ge, Jisas moi al
womaka, Jisas kandja buko
ta dje awo embe dji,
5 iwa ta er mauye al po wal
megiye pup to wori. Pi al ge
kondwe pende yagi. Una wo
kamblo kal wormaka, ka wo
no keri. 6 Pende yage ku al
toi ba, makimb nuye namoi.
Gup yeno dje yei ge man pai,
golo er kal pi.
7 Megiye pende yage ka ka-
gle moi al pakna pi. Gup ye
pla woi ba, ka kagle tublo i
gulo wori.
8 Alla megiye pende yage
makimb wopake yei al toi.
Gup yeika megiye taimane
dje, 100 dje toi. Jisas embe
dje kere yau to embe dji,
ye kamalne paro, kandja ge
pillme! dji.

Jisas nomane pai mal pille kandja buko dji

(Matyu 13.10-17 ne, Mak 4.10-12)

9 Jisas kandja embe djika,
yene kogoye una wo embe
dji, ni kandja buko djinden ge
me namba mal paro ne? dji.
10 Djimaka Jisas embe dji,
God dumoye wopake kantau

yendo ge, kandja seke paro
mal, ye pille ine dje pille God
ye ombine dje aundo. Ba
una mor ge na kandja embe
dje naundo, na kandja buko
eri dje aundo. Na embe
yendo ge kambono kanim-
bon dje yene ge, man pan-
daka kandja pupon dje yene
ge, man panda we dji.

Wal megiye pup to wori mal kandja me embe paro
(Matyu 13.18-23 ne, Mak 4.13-20)

11 Jisas embe dje awi,
kandja buko me ge embe
mal paro. Wal yai ge God
kandjiye yai.
12 Wal megiye yage kondwe
toi ge embe mal paro. God
kandja dje awi una tukne
al yaya ge, Satan kane wo
iworda, kambono pillgi djim-
bon dje yene ge, man panda,
God i yem naworda.
13 Wal megiye yage ku pai
al toi ge embe mal. Una God
kandjiye wopake pille ine ba,
kandja ge djimbe naworda.
Yepall ta moyeke, are wal ta
wo kamalne tondaka, pillgi
djine ge kerne.
14 Wal megiye yage ka
kagle moi al toi ge embe mal
paro. Una God kandjiye piye
ba, makimb wal nomane
merke pandaka, dje mogoi
pille we ye, wal i nambon dje
pille, God kandjiye yaye ba
tublo i gulo worda, megiye
natonda.
15 Wal megiye yage
makimb wopake yei al toi
ge embe mal paro. Una
God kandjiye pillgi djineke,
nomane wopake panda moye
una ge, God kandjiye pille
yayeke megiye tonda we dji.

Wamo lambo kandja buko dji
(Mak 4.21-25)

16 Jisas embe dji, una wamo
lambo gale ipo sin paknato
napagye, man. Lambo gale
ipo bo menameto napagye
eri. Una wamo lambo gale
ipo bo al pla woro yene ge,
do au djindaka una numog
wone ge kanne.
17 Wal seke paro ge are
er pene wondaka, wal una
nakaninj ge are kanne.
18 Na kandja djindo ge ye
pillpol to molme! Una wal ta
pandaka God wal aunda. Ba
alla, una wal ta napandaka,
wal kembis ta paro dje kanne
ge God iworda we dji.

Jisas me ne, age kambono une moi al woi
(Matyu 12.46-50 ne, Mak 3.31-35)

19 Kune ge Jisas me ne,
age kambono une kanbon dje
woi ba, una merke molmaka,
dumo sill dji, kambono Jisas
kanne napai.
20 Una pende Jisas moi al
wo embe dji, ni man ne, agan
kambono ni kanbon dje woi,
bekleto mor we dji.
21 Ba Jisas embe dji, God
kandja djindo mal una pille
kane yenj una mor ge, na
mana ne, agana mor we dji.

Kam kopo kerman woi ge Jisas djika alla nawoi
(Matyu 8.23-27 ne, Mak 4.35-41)

22 Ege ta yeika, Jisas kogoye
una moi al wo embe dji, nono
er nu erim konato bone dji.
Djika kambono Jisas boll aike
po kanu i er pi.
23 Pumaka Jisas ou
pamoika, kamkopo kerman
woi. Nu olup ye po wo yeika,
nu er kanu al pakna po puka
to moi, nu nane pai.
24 Kogoye una wo Jisas to
mage embe dji, Iwa Kerman!
Iwa Kerman! Nono gopon
manda yendo we dji. Dji-
maka Jisas aglo kamkopo ne,
nu kandja awo embe dji, ye
olup yenmell ge kerse! dji.
Embe djika kamkopo ne, nu
olup kaima ta nayepill.
25 Jisas embe dje kogoye
una awi, ye pillgine ge, er
dje pi? Dji ba kogoye una
aya dje kand golo, yenekne
kandja dje pille embe dji, une
ge ne mal molo, kamkopo ne,
nu kandja djindo pirmell ne?
dji.

Iwa ta kum ke pai ge Jisas wo iwori
(Matyu 8.28-34 ne, Mak 5.1-20)

26 Dje kerika kambono er
nu erim djeke yemto po, una
Gerasa makimbne al pi.
27-29 Po pillau djimaka, iwa
ta kum ke tukiye al moi ge
Jisas moi al woi. Iwa ge ka-
masa mindja nayai bekleto
wane, ku gona al una gull
toto yei al, une po pa wo
embe yemoi. Asa una ka sen
kolo pagle kanmoi ba, kum ke
tukiye al moi ge kune merke
to pruk dje woro embe yei.
Kum ke iwa ge dje i bake bake
una namoi al po wane yei.

Iwa ge kane Jisas moi al wo
kake al taimagaus pamoika,
Jisas embe dji, ni kum ke
moren ge kere erwo orko
piye! dji. Djika, une yau
kerman to embe dji, God pla
kaima moro una wariye Jisas
ni wonden ge, ni na namba ye
auno dje pille wonden? Une
ge kandja yembe ye dje embe
dji, ni na ye ke ye nawe! dji.
30 Jisas embe dji, ni kandjin
ne ne? dji. Une ge embe dji,
na kandjina ami kambono
we dji. Une kandja embe
dji ge yene tukiye al kum ke
merke moi pille dji.
31 Kum ke iwa tukiye al moi
ge yembe ye dje embe dji, no
kum ke merke mormon ge, ni
dje no tupa beye naparo al
nawore! dji.

32 Dumo manda moi al ge
kog pende merke tambale al
molo em no molmaka, kum
ke ge yembe ye dje embe dji,
ni no dje worben pandaka, ni
djimbenka no er kog tukne al
pakna bon we dji. Jisas, kune,
ye er pume! dji.
33 Djika kum ke una moi ge
kere, er kog tukne al pakna
pumaka, kog bul dje er dumo
ke yei al kal po nu erim moi
al, nu no golo keri.
34 Golo kermaka kog tau
moi una kane, muk dje seke
er po dumo kerman paknato
dje awo, orko djeke para aike
djimaka,
35 Jisas yei mal una pille
kanbon dje woi. Kambono
Jisas moi al wo kani, asa

kum ke tukiye al moi iwa
ge, konkunom nawori ba
alla, ipon konkunom woro,
nomane wopake paika, Jisas
kake al ami dje moi, una wo
kane kand goi.
36 Jisas wo kum ke iwori
iwa ge, kiwa moi mal kani
una, kandjabe tomaka una
are woi ge pi.
37 Distrik Gerasa una pora-
pora kand kerman golo embe
dji, Jisas, ni no makimbne
kere er tambiye ta piye! dji.
Djimaka Jisas alla er kanu al
po pakna moika,
38 kum ke tukiye al moi
iwori iwa ge embe dji, Jisas,
ni ben al na wono aike boll
we dji ba, Jisas man dji.
39 God ni ye wopake ye awi
mal ge, ni er yem po nenem
numbin al dje awe! dji. Djika
une yene dumoye al po Jisas
wopake ye awi mal kandja
dje awo moika una pi.

Jairus ambore goi ge Jisas i gun woro awi. Alla, ana ta wo Jisas konkunom woro pagi al ambi

(Matyu 9.18-26 ne, Mak 5.21-43)

40 Una merke wo Jisas
yem wonda dje pille makai
to molmaka, Jisas alla nu
erim yemto pika, una wopille
djembon to awi.
41 Lotu numb kogo yei iwa
kerman ta Jairus we dji moi
ge, une Jisas woi al manda
wo kake gopiye boglo awo
embe dji, ni na numbina al
womben we dji.
42 Une kandja embe dji
ge, yene ambore taimanta
moi ge kognumb 12 pela mal
moika, ke toi ge nagoya dje
pille dji. Jisas une ge boll aike
er pupillka, una merke aike
dakalo dakalo pi.
43 Po kondwe tambiye
pumaka ana ta moi. Ana ge
kognumb 12 pela paknato ge,
gakle meyam to pamoi, una
ye imbon dje yei, man pai.
44 Jisas woi al ana ge manda
wo Jisas mopiye al kon momo
woro pagi ge ambika, ola dje
ke pai ge pora dji.
45 Djika Jisas embe dji, una
ne mal na ambro ne? dji. Una
porapora man we djimaka,
Pita embe dji, nono una
merke mopin dakalo kaima
paro, ni namba yei pille, una
ta wo na ambro we djinden
ne? dji.
46 Jisas, man, na yembena
dongall pai ge ta er orko pi
pille djindo we dji.
47 Ana ge kani, tormang
yenda napai, una porapora
kanmaka, une kake agle
toika, wo Jisas kake al
taimagaus pa, yene nomane
pai mal pille wo Jisas ambi ge
une dje pene woro, na ke toi
pall ge kuntaimane pora dji
we dji.
48 Djika Jisas embe dji, am-
bona, ni pillgi djin pille ni
kein pai ge pora dji. Ni ellin
tukin arngan yendaka, wan-
mole! dji.
49 Jisas kandja embe dje
moika, Jairus boiye iwa ta
wo Jairus moi al embe dji,
womba goi pora dji. Ni tisa
kogo naumben! we dji.

50 Djimaka Jisas pille Jairus
moi al embe dji, ni kand
nagopen. Ni pillgi dje
pamopenka, womba kiwa
moya we dji.
51 Djika er numb al
pumaka, una numog wom-
bon dje yei ge Jisas man dji.
Une Pita ne, Jems ne, Jon ne,
womba neme boll aike er
numog bon we dji.
52 Dje moi al ge una kimb
yemolo, kimb kallngane
yemaka, Jisas embe dji, ye
kimb nayeme! Womba
nagoro, kiwa ou pamoro we
dji.
53 Embe djika una moi ge,
womba kaima goi dje kane,
poye Jisas awi.
54 Jisas po womba ge agle
amblo yau to embe dji, am-
boya! Ni agle! dji.
55 Djika womba nomane
alla wo paika, une ola dje
agi. Jisas embe dji, ye kwa ta
auneke womba ge nonda we
dji.
56 Womba neme kane asall
topill. Jisas embe dji, na wo
embe yell, we nadjise! dji.

9

Jisas una 12 pela dje i, kogo omuk to awi

(Matyu 10.5-15 ne, Mak 6.7-13)

1 Jisas kogoye una 12 pela
moi ge dji womaka, une
namba awo, yembe dongall
awo embe dji, ye ipo kum ke
una tukne al moye ge iworo,
una ke kayekaye panda moye
ge, po i gun woro embe yeme!
dji.
2 God dumoye wopake
kantau yendo mal ge, ye po
kandja dje una awo, una ke
tonda ye po i gun worne.
3 Ye kond pine al ge wal ta
i napine. Ye bulo tulba mo,
kon mo, bret mo, ku moni
mo, konpakna soka yenda ge
ye i nawanne.
4 Ye po dumo ta pillau
djineke, una dje i numog
wori dal, ye numb ge
pamoye. Er pine pandaka,
numb ge kere er pine.
5 Una ye dje i numog na-
wori dal, ye bekle po kak-
ene toll kill gulo woro kerne.
Ye embe yene ge kambono
kanne, yenekne singare ke
yei mal God ke kando dje piye
we dji.
6 Embe djika kogoye una
po er dumo yemyem yei al
porapora po, God kandjiye
wopake dje una awo, una ke
toi moi ge i gun woro awo
embe yei.

Jisas moi mal King Erot kanpol natoi

(Matyu 14.1-2 ne, Mak 6.14-16)

7 Jisas kogo ye wani mal
una kane, Jon nu pagle awi
una goi ge alla aglo erwo
gun pi kogo yendo we dji-
maka, king Erot pille nomane
merke toi.
8 Jisas kogo yemoi mal una
pende kane embe dji, iwa
Elaija kamasa goi ge alla aglo
erwo gun pi kogo yendo we
djimaka, una pende embe dji,
propet ta asa goi alla aglo wo
gun pi kogo yendo we dji.

9 Djimaka king Erot pille
embe dji, Jon moi ge yene
nubke al kelip tollka goi ba,
iwa ta wo kogo embe yendo
ge una ne mal kaima wo
yendo ne? dji. Une embe dje
pille Jisas kanno dje pille moi.

Jisas una 5,000 kwamokna awi no kune yei
(Matyu 14.13-21 ne, Mak 6.30-44 ne, Jon 6.1-13)

10 Aposel 12 pela moi ge
kogo ye wane kere, alla yem
wo kogo yei mal kandja dje
Jisas awi. Aumaka Jisas kam-
bono boll yenekne mopon dje
pille kambono dje i er dumo
Betsaida we dji ge pi.

11 Una Jisas er pundo we
djimaka, una pille Jisas pi al
are po une moi al pillau dji-
maka, Jisas kane wopake we
dje kambono awi. God du-
moye wopake kantau yendo
mal, une kandja dje awo, una
ke toi moi ge une i gun woro
awo embe yei.

12 Embe yemoi, taman
pika, kogoye una 12 pela wo
Jisas moi al embe dji, nono
mormon al dumo manda ta
nayero, ni dje worbenka, una
er dumo manda yemyem ta
yenda al po, kwamokna dulo
i no pane we dji.

13 Djimaka Jisas embe dji,
ye kwa auneke nane we dji.
Ba kogoye una embe dji, no
kwa merke nayero, bret 5
pela ne, pis soka yero we dji.
Una merke mor, no po wal
pende top to imbon ge kune
nayenda we dji.

14 Iwa nambane kere kani
ge iwa 5,000 moi. Jisas embe
dji, ye djineke una 50, 50 dje
makai to moyebe dji.

15 Kogoye una po djimaka,
una ami dje moi.

16 Jisas bret 5 pela ne, pis
soka yei ge amblo i kupill al
kane pla woro kamang ye, ni
no kwa aunden, wopake we
dji. Dje awo, bret ne, pis tuklo
i kogoye una awo embe dji, ye
i una mor ge aune we djika,
kogoye una po wal i omuk to
una awi.

17 Aumaka una porapora
noi, ke yei. Wal tuge moi
ngando i kon basket 12 pela
to puka toi.

Pita Jisas moi al ni Krais moren we dji
(Matyu 16.13-19 ne, Mak 8.27-29)

18 Kune ge Jisas yene molo,
kamang yemoi. Kogoye una
womaka une embe dji, una
merke mor ge na una ne mal
kaima moro we djinj ne? dji.

19 Kogoye una dji mal, una
pende embe djinj, Jon nu pa-
gle awi una wonden we djinj.
Pende, Iwa Elaija kamasa goi
ge wonden we djinj. Pende,
Propet ta kamasa goi ge won-
den we djinj we dji.

20 Djimaka Jisas embe dji,
una embe djinj ba, ye na una
ne mal wondo dje kaninj ne?
dji. Pita embe dji, God, Krais
dje worno nanam unakna i
yem worda we dji ge ni wale
wonden we dji.

21 Djika Jisas embe dji,
na Krais wondo we dje una
moye al dje naume! dji.

Jisas embe dji, na golo aglo erwo gun puno we dji
(Matyu 16.20-28 ne, Mak 8.31-9.1)

22 Na kandja embe djill ge God djindo pille, Juda una ngambalne pai una ne, opa gale awinj una kerman kambono ne, God lo beke awinj una wo Una Wombe moro ge mop aune. Kambono une ye ke kaima ye awo, togoye. Une golo pamoyaka, ege sokara erwo pundaka alla aglo erwo gun punda we dji.

23 Una porapora moi al Jisas embe dji, una na boll aike mopon dje piye ge, yenekne nomane paro mal amblo kal woro, yene iko pera ege ege i kake, na boll aike wo moye.

24 Una yenekne amblokun yemoye ge, goye ba, una na we dje pille we ye, kogo ye wanmolo goi dal, gun molo pamoye.

25 Una makimb al molo kog mogoi porapora kannambon dje piye ba, kambono golo pineke wal i mogir ge pak to naunda.

26 Una na we dje pille ngandjill golo, na kandja djindo mal pille ngandjill golo awi dal, are Una Wombe yem wonda kune ge, une ga pille ngandjill goya. Yene wonda ge une Ne ne, tau agelo wopake kambono tage au djinj mal ge, alla une tage au embe djindaka, wo ga pille ngandjill goya.

27 Na kandja kaima dje ye aundo, ye una pende mor ge nagoye, mor mal embe molo pamoyeke, God dumoye wopake kantau yenda mal ye kanne we dji.

Jisas gakle ta mal pai
(Matyu 17.1-13 ne, Mak 9.2-13)

28 Ege 8 pela mal embe erwo pika, Jisas kamang ye auno dje pille molo Pita ne, Jon ne, Jems dje i er makimb mekbe al pi.

29 Po molmaka Jisas kamang yemoika, yene gume djillake al djell ta mal yeika, yene konye kunomye al ge kuruwo boll ye poll dji.

30-31 Iwa Elaija ne, Mosis wo mopillka tage tage yei. Are Jisas Jerusalem po goya we dje God dji mal ge, ga kandja embe dje moi.

32 Dje molmaka Pita ne, Jems ne, Jon ou dall pamolo aglo kani, Jisas moi al tage tage yei. Iwa soka Jisas boll aike mopill ge embe kanmaka,

33 iwa soka er boll dje yepillka, Pita kandja me ta napai al ge ola dje Jisas moi al embe dji, Iwa Kerman, nono ba mopin abro. Numb asinga sokara takbon. Ni ta imbenka, Elaija ta indaka, ta Mosis inda we dji.

34 Pita kandja embe dje moika, kam kupa ta wo kambono i pakna worika, kambono kane kand goi.

35 God kupa pakna molo embe dji, ge na warna moro. Na taimane djill una moro. Une kandja djinda mal ye pillme! dji.

36 Dje kerika kambono kan-
maka, Jisas yene moi. Embe
yeika makimb mekbe al moi
ge kere er kal woi ge, kogoye
una wal kani mal, kandja ola
dje nadji, ege pende molo alla
are dji.

Womba ta kum ke tukiye al moi ge Jisas wo iwori
(Matyu 17.14-21 ne, Mak 9.14-29)

37 Kam tagika kambono
makimb komge al moi ge
kere alla er kal womaka, una
merke wo makai to moi.
38 Makai to moi al ge iwa
ta yau to embe dji, tisa, na
warna taimane eri moro ni
wo kanben.
39 Kum ke tukiye al moro ge
to wordaka, yage makimb al
pa dollege dje, djillake eruwe
sill dje paro. Kum ke womba
ye ke kaima ye awo, ola dje
nakerdo.
40 Na ni kogen una moi al
po djill i gun worbon dje yei,
man pai we dji.
41 Jisas embe dji, ye una
mor ge nomane ke pai, pillgi
nadji una mor. Na ye boll
ege momo moll pora dji. Ege
namba namba, na ye boll imb
kake pamoyo ne? dji. Ni po
warin dje iwe! dji.
42 Djika iwa ge po womba
dje i Jisas moi al wono dje
yeika, kum ke womba tukiye
al moi ge, amblo killmau to
worika, womba ge kulngamb
yage makimb al toi. Jisas
kane embe dji, kum ke
womba tukiye al ni moren
ge, er piye! dji. Djika kum ke
ge er pika, womba kiwa moi,
Jisas i ne awi. 43 God yembe
dongall pai pille womba kiwa
moi ge una kane aya dji.

Jisas namba 2 taim nanam togoye we dji
(Matyu 17.22-23 ne, Mak 9.30-32)

Jisas kogo porapora yei
mal, una kane aya dje
molmaka, Jisas kogoye una
moi al embe dji,
44 na kandja djindo ge ye
pillgi dje molme! Una wo Una
Wombe dje ipo kundayem
una aglene al worne we dji.
45 Jisas kandja embe djika,
kogoye una pillpol nato molo,
pille ine kune nayei. Kandja
ta djimbonka Jisas kandja me
dje no aunda dje pi ba, kam-
bono kand golo nadji.

Una ta molo wekle worda ge ne mal moya ne? dji
(Matyu 18.1-5 ne, Mak 9.33-37)

46 Jisas kogoye una
yenekne molmaka, ta yemolo
embe dji, na iwa kerman
moro we djika ta, man, na
iwa kerman moro we djika
embe dje gingmang amblo
moi.
47 Kambono nomane embe
paika, Jisas kane womba
kembis ta i dambe al wori
moika,
48 une embe dji, una na
we dje wopake pille womba
kembis moro ge djembon to
aune ge, nanam djembon to
awinj. Una na djembon to
awinj ge, na dje wori woll iwa
djembon to awinj. Ye una
kambono mor al ge iwa ta
yene kandjiye naparo ge, une
iwa kerman moro we dji.

Una nono ke nakani dal, nono ye nambon una moye
(Mak 9.38-40)

49 Djika Jon Jisas moi al embe dji, Iwa Kerman, no kanpin iwa ta ni kandjin al kum ke una tukne al moi ge, dje woro moi, ba iwa ge nono boll nawani, no po man djipin we dji.
50 Jisas embe dji, ye man nadjine. Una ye, ye ke ye naune ge, ye epilene mor we dji.

Dumo Samaria una Jisas mop awi

51 God Jisas i yem kupill al worda ege manda yeika, Jisas nomane taimane paika Jerusalem puno dje pi.
52 Une dumo ta puno dje yei al, une dje worika una er wekle po dumo Samaria une wo numb ta panda al ge kambono amblokun yembon dje pi.
53 Jisas er Jerusalem puno dje yei mal Samaria una kane man dje, no boll napamben we dji.
54 Jems ne, Jon soka Jisas moi al embe djipill, Iwa Kerman, no soka djimbollka God wamo to kal wordaka, kambono do sege yene we djipill.
55 Ba, Jisas kane ake to molo kerse dji.
56 Djika kambono une boll aike er tambiye ta pi.

Nono Jisas boll kondwe wanbon mal
(Matyu 8.19-22)

57 Kambono po kondwe tambiye pumaka, iwa ta Jisas moi al wo embe dji, ni dumo porapora ben al ge, nono aike er boll we dji.
58 Jisas embe dji, doa ka numbine yero ba Una Wombe panda numbiye nayero we dji.
59 Iwa ta wo moika, Jisas embe dji, ni wombenka nono aike boll we dji. Ba iwa ge embe dji, aike boll ba, na nena gull to pagle are wono we dji.
60 Jisas embe dji, una gor una yenekne ipo gull tane. Ni po God dumoye wopake kantau yendo mal, kandja dje una aumben we dji.
61 Iwa ta wo embe dji, Iwa Kerman, na ni boll aike wono ba, na po nena mana dje wopake ye awo are wono we dji.
62 Jisas embe dji, wal gume ambro una punda al kando, kane mop to wori dal, God dumoye wopake kantau yendo al po kogo yenda kune nayendo we dji.

10

Jisas una 72 pela kogo dje wori er pi

1 Are Jisas una 72 pela dje i embe dji, na dumo kerman ne, kembis porapora puno al ge, ye sokasoka dje asamoll er pume! dji.
2 Une kandja buko dje embe dji, kwamokna boi pora dji, wallko nambon kune yendo ba, wallkne una merke namor. Ge pille, mau ne moro al kamang yene, une kogoye una dje wordaka,

yene mauye al pakna po kwa
wallko ine.
3 Ye pillme, na ye dje wor-
naka ye kogsipsip mal embe
molo er kena simbill mor al
pakna pine.
4 Ye pine ge ye kon ne, ku
moni ne, kakene kau ge po-
rapora i napine. Ye kondwe
pine al una moye ge ye djem-
bon to naune.
5 Una ta ye dje i numog
worne ge ye embe djine, ye
wopake pille mindalne arn-
gan yenda molme! djine.
6 Una tukne arngan yemoi
dal, ye wopake we djine ge
kaima wopake moye. Ba una
tukne arngan ye namoye ge,
ye wopake we dje aune ge, er
yem ye boll wonda, ga boll
napanda.
7 Ye po numb ta moye al ge,
gi dje moye, numb ta po, ta po
embe nayene. Una kwa aune
ge ye i nane. Kogo una kogo
yenj mal pille una embe aune
ine.
8 Ye po dumo ta pillau
djineke, una ye dje i numog
wori dal, kwa aune mal ge ye
nane.
9 Una ke panda moye ge,
ye po i gun woro, God du-
moye wopake kantau yendo
ge er manda wo kerdo we dje
aune.
10 Ye dumo ta pineke, una
ye i numog nawori dal, ye
pene molo embe djine,
11 no wopin ye no ye ke
ye awi pille, ye numbine al
toll no kakene dage moro ge,
kill gulo woro kermon. Ye
pillme! God dumoye wopake
kantau yenda ege ge woi
manda yei pora dji we djine.
12 Na kandja dje ye aundo,
kamasa dumo Sodom una
God wamo worika do sege
yei. Ba una ye pille mop awi
dal, kupill makimb ege pora
djinda kune ge, God kaima to
djerpall ye kerda we dji.

God kandjiye napiye una ge ke wo ga boll wonda (Matyu 11.20-24)

13 Ye dumo Korasin ne, Bet-
saida una imb ye boll wonda!
Na ye boll aike molo, kogo
dongall yell ye kani ba, ka-
masa dumo Tair ne, Saidon
una ye wal kani mal kan-
maka, kambono wandill ker-
man golo, toll to, ami dje
molo, nomane ake tomaka.
14 God una kot yenda kune
ge, dumo Tair ne, Saidon una
kot ye aunda ba, dumo Ko-
rasin ne, Betsaida una mor
ge, une kot kerman ye aunda.
15 Ye dumo Kaperneam una
mor ge yenekne kandjine
amblo pla kaima worbon
dje yenj ba, God ye kamblo
kal woro, una gor dumo ge
worda.
16 Kogoye una moi al une
embe dji, ye kandja djineke
una pille i dal, na kandjina ge
pille ine. Una ye pille mop
awi dal, na pille mop aune.
Una na kandjina pille nai dal,
na dje wori woll una kandjiye
pille naine we dji.

Una 72 pela Jisas dje wori pi ge alla er yem woi

17 Una 72 pela Jisas dje wori
po wani ge, wopille er yem
wo Jisas moi al embe dji,
Iwa Kerman, no ni kandjin
al kandja djipin, una kum ke

tukne al moi ge er orko pi we dji.

18 Djimaka Jisas embe dji, ye po embe yei ge na kanmoll, Satan kam kunakna mal kupill al poll dje yage kal toi.

19 Ye pillme! Na yembena dongall paro ge na ye aundo, ye ipo nomaga kallga una tondo wal moro ge kamblo kal woro, Satan yembe paro ge, ye kamblo kal worneke wal embe mal ye gaklene al naboya.

20 Ye kandja djine mal kum ke pille yene ba ye ge pille wo napiye. Ye wopiye ge, God kupill al molo ye kandjine buk al bolo pagi ge, ye ge pille wopiye we dji.

Jisas wopille God awi
(Matyu 11.25-27 ne, 13.16-17)

21 Kune ge God yene Murble dje worika, wo Jisas boll aike moika, Jisas wopille kamang ye embe dji, Nena, kupill makimb yero ge ni kantau yenden. Na ni kandjin dje awill mal ge, ni i seke worinka iwa kerman ne, nomane kerman pai una porapora pille nai. Ba ni kandjin na dje awill mal ge, ni ombine dje awinka, womba ker mal moi ge pille i pora dji. Embe yei ge ni wopille nomanin pai mal pille yen we dji.

22 Wal porapora ge na Nena i na awi. Wariye moro mal Ne taimane kando, una ta nakaninj. Ne moro mal wariye taimane kando, una ta nakaninj. Alla wariye yemolo Ne ombine dje una aunda ge, kambono ge aike kanne we dji.

23 Jisas kogoye una boll yenekne molmaka, Jisas kane ake to embe dji, ye wal kaninj ge God ye wopake ye awi pille kaninj.

24 Na kandja dje ye aundo, ye wal kaninj ge, iwa king ne propet asa moi ge kanbon dje yei ba nakani. Ye kandja pir mal kambono pupon dje yei ba napi we dji.

Dumo Samaria iwa ta wo Juda iwa ta pak to awi

25 God lo dje awi iwa ta wo Jisas nomane paro mo man dje su ye embe dji, tisa, na singare namba mal yenaka, God yewordaka na gun molo pamoyo ne? dji.

26 Jisas embe dji, Baibel bolo wori pai, ni kere kanden ge, namba mal pren ne? dji.

27 Une embe dji, ye God wopake kanme! dji. Ye ellne tukne ne, nomane ne, yembene boll God wopake kaima kane gi dje molme! dji. Kandja ta ge embe dji, ye yenekne kanwopake yenj mal ge, agane embe kanwopake yeme! dji we dje pepa embe boi we dji.

28 Djika Jisas pille embe dji, ni kune djinden. Ni embe yen dal, gun molo pamopen we dji.

29 Iwa ge, Jisas na wal nakanden we dje djinda dje pille embe dji, na agana ye wopake ye auno ba, na agana ge ne mal ne? dji.

30 Jisas pille embe dji, kune
ge iwa ta Jerusalem kere er
dumo Jeriko puno dje pi. Po
moika kunumb una wo iwa
ge to djerpall ye pagle, kuye
ne, konkunomye i, kere er pi.
31 Er pumaka une goya
paika, opa gale awi iwa ta wo
kankere kondwe djeketo kull
dje erwo pi.
32 Pika lotu numb kerman
kogo yei iwa ta wo kankere,
kondwe djeketo kull dje para
erwo pi.
33 Soka wor pupillka, iwa
ge pamoika, dumo Samaria
iwa ta wo kane wandill golo
awi. 34 Kopong wel i, nu wain
i iwa gakle toi al kisai bolo,
ka dage pagi. Samaria iwa ge
iwa golo pai i yene kogye dogi
mopiye al woro, ipo numb
pasindia ta yei al ipo numog
woro kantau ye pai.
35 Kam tagika, Samaria iwa
ge numb ne moi al ku awo
embe dji, una ge ni kantau
yemben. Ni wal top tamben
mal, na ku aundo ge kune
nayei dal, na alla yem wo, ni
djimben mal auno we dji.
36 Jisas kandja embe dje
kere, God lo dje awi iwa moi
al embe dji, ni agana wopake
ye auno we djin ge, kunumb
una wo iwa toi ge, una sokara
pi ge, una ne mal pille po
wopake ye awi ne? dji.
37 God lo dje awi iwa embe
dji, iwa wo wandill golo awi
iwa po wopake yei we dji.
Jisas embe dji, une yei mal ni
po embe yemben we dji.

Jisas ana Marta ne Maria numbine al pi

38 Jisas kogoye una boll
kondwe po dumo ta pillau
djimaka, ana Marta we dji ge
wo Jisas dje i er numbiye al
pi.
39 Po moika Marta ambe
Maria manda wo Jisas kake al
ami dje molo, Jisas kandja dji
mal une pille moi.
40 Moika ana Marta kwa
gale moika, nomane merke
paika, wo Jisas moi al embe
dji, Iwa Kerman, na kwa gale,
kogo merke yendo ba, na am-
bana nayendo ge, ni napren
mo? Ni djimbenka une wo na
boll amblo pille dje aunda we
dji.
41 Iwa Kerman embe dji,
Marta, Marta, ni kogo merke
paro dje, kamalen ngundjo
djinden.
42 Ba kogo porapora paro
ge kogo taimanta kerman
kaima paro. Kogo Maria
yendo kogo ge kerman paro,
man we nadjino we dji.

11

Una God kamang ye aune mal
(Matyu 6.9-15 ne, 7.7-11)

1 Kune ge Jisas po dumo
ta molo kamang yemoi. Yei
pora djika, kogoye iwa ta
wo embe dji, Iwa Kerman,
Jon kogoye una kamang yene
mal une dje kambono awi.
Une kandja dji mal ge, ni
no kamang yembon mal, dje
aumbenka pupon we dji.
2 Jisas embe dji, ye God ka-
mang ye aune ge ye embe
djine,

Nane kerman, una ni kandjin amblo i pla wornembe. Ni dumen wopake kantau yemben ge kantau yeye!
3 No kwa ege ege nambon mal ni awe!
4 Una wo no ke ye awi kere aunmon mal embe, ni no ke yenmon ge kere aumben. Wal ke no boll wo kamalne to djinda. Iwa ke no boll wo djinda, ni to i ellke worben we dji.

5 Jisas kogoye una moi al embe dji, ye una mor al taimanta moya. Imina pakna pundaka, une yene ye noi una numbiye al po embe djinda,
6 agana, una kam ellke una ta ye noll ge woi moro ba, na kwa ta nayero. Ni bret sokara aumbenka une no panda we djinda.
7 Kandja embe djinda ba, age numog moya ge embe djinda, na numb kond tugill pora dji. Na wombana boll ou pa kerpin, na aglo wo ni kwa auno naparo we djinda.
8 Na kandja dje ye aundo, age numog moi ge age wo dji ge napiya ba, age wo kandja ninga ninga dje dji dal, age numog molo aglo wo kwa aunda.
9 Embe yenda mal ge na kandja dje ye aundo. Ye wal imbon dje piye ge, ye God djineke une ye aunda. Ye wal kuro kanimbon dje yene ge kanine. Ye numb dua to guno guno dje moye ge God yapro aunda. 10 Una ta God kamang ye awo wal ino we djinda ge inda. Una ta wal dulo kanino dje piya ge kaninda. Una numb kond dua to guno dje moya ge God yapro aunda.
11 Ye nane kambono mor ge warne pis ta nano we djinda ge, ye po nomaga ke iwo aune mo? Ge man.
12 Kondwale piye nano we djinda ge, ye po kallga iwo aune mo? Ge man.
13 Ye una mor ge nomane ke pai mor ba, ye wombane ye wopake ye awinj. Ye God Murble imbon dje kamang yene ge, ye Nane kupill al molo naunda dje napiye, une kaima aunda we dji.

Una embe dji, Jisas Satan boll kogo yendo we dji
(Matyu 12.22-30 ne, Mak 3.20-27)

14 Iwa ta kum ke tukiye al molo djillake amblo pel djika kandja nadji. Nadjika Jisas yeworika kum ke er orko pika une ge kandja alla dji. Una merke moi ge kane aya dji.
15 Ba una pende Jisas bakalo awo embe dji, kum ke ngambalne moro iwa Belsebul ge, Jisas yembe dongall awi pille, une kum ke iwordo we dji.
16 Una pende Jisas yembe paro mo naparo dje pille su ye kane embe dji, Jisas, ni kogo ta mal yembenka, God dje wori won mal kanbon we dji.
17 Kambono nomane pai mal Jisas kane embe dji, na kandja djindo ge ye pillgi dje molme! Gapman ta moyaka

yene unakiye kambono i
yemyem dje kunda boi dal,
gapman ke yenda. Numb
taimane pane una yene i
yemyem dje kunda boi dal,
ga dongall namoye.
18 Satan yene unakiye boll
i yemyem dje kunda boye ge
namba mal aglo moye? Ge
man, ke mal moye. Ni Satan
boll kum ke iworden we djinj
ba,
19 ye wombane kum ke
iworinj ge, Satan boll i na-
worinj, God boll iworinj. Ye
kandja djinj kune nayendo,
ye yenekne wombane embe
dje ye aune.
20 God yembe dongall ge na
awi pille, na kum ke iwordo.
Na embe yendo pille, God du-
moye wopake kantau yendo
mal ge, ye pakna mor al ge
yendo we dji.
21-22 Iwa dongall ta molo ei
kolo i, yene numbiye al kan-
tau ye moyaka, wal mogiya
ge wopake moya. Ba iwa
ta yembe dongall kaima pan-
daka, wo une kamblo kal
woro, iwa eiye pille we yemoi
ge, iwa yembe dongall kaima
pai una indaka, wal porapora
numog moya ge, une unakiye
boll aike wo arpal nane we
dji.
23 Una ta na boll aike
namor ge, na kundayem una
mor. Una na boll aike molo i
makai to namogir ge, sika to i
djelldjell worinj una mor we
dji.

Kum ke alla er yem woi
(Matyu 12.43-45)

24 Kum ke una tukne al
molo kere er orko punda ge,
une dumo ke nu naparo al
po molo, numb wopake ta
yenda gale pano dje pille dulo
punda ba, man pandaka une
embe djinda, na alla er yem
po asa moll al numb ge puno
we djinda.
25 Une er yem po numb asa
moi al kanda, kiwa yendaka,
brim dje yewori wopake
yenda.
26 Une kane er yem po yene
unakiye 7 pela kum kerawa
kaima mor una, une kam-
blo awinj una dje i pakna
worda. Asa kum ke taimane
moi kune, iwa ge ke mal moi
ba ipon, kum ke merke wo
pakna moye ge, iwa ge ke mal
kaima moya we dji.

Una wopiye mal

27 Jisas una merke moi al
kandja dje awo moika, ana
ta yau to embe dji, ni man
kulo am awi non ge, God ye
wopake ye awi ana moro we
dji.
28 Djika Jisas embe dji,
man, God kandja djinda mal
pille yenj una mor ge, God
wopake ye awi una mor we
dji.

Una embe dji, Jisas kogo dongall yenda kanbon we dji
(Matyu 12.38-42 ne, Mak 8.12)

29 Jisas moi al una merke
kaima wo pa molmaka, Jisas
embe dji, ye una mor ge no-
mane ke pai una mor. Ni
kogo dongall yembenka kan-
bon we djinj ba, kogo don-
gall ta yeno ye nakanne we
dji. Kamasa God iwa Jona

boll kogo dongall yei ge embe
kanne we dji.
30 Kamasa God iwa Jona
boll kogo dongall yeika,
dumo Ninipa una kani mal,
ipon Una Wombe wal embe
mal yenda ye kanne we dji.
31 Kamasa ana kerman ta
molo dumo kam gunba kan-
tau moi. King Solomon no-
mane kerman pai mal djinda
piyo dje pille ana ge dumo
moi al kere er woi. Er woi ge,
are God kot ye aunda kune
ge, ana kerman goi alla aglo
er yem wonda ge, une wo ye
ipon una mor al kane, God
ye tonda we djinda. Alla, na
woll ge na Solomon kamblo
aundo we dji.
32 Kamasa Jona kandja
djika, dumo Ninipe una
nomane ake toi. Ake toi ge,
are God kot yenda kune ge,
dumo Ninipe una goi alla
aglo er yem wo, ye ipon una
mor al kane, God ye tonda we
djine. Alla, na woll ge na Jona
kamblo aundo we dji.

*Una gaklene al talang
yenda mal*
(Matyu 5.15 ne, 6.22-23)

33 Una wamo lambo gale
ipo seke napagye ne, baket
menameto woro napagye.
Una lambo gale ipo bo al pla
pagiyeke, una numog wone
ge kanne. 34 Ye nalene paro
ge wamo lambo mal embe
paro. Ye nalene wopake
pandaka, ye gaklene paknato
au djinda ba, ye nalene ke
pandaka ye gaklene al emill
ye panda we dji.
35 Ye gaklene al talang ye au
djindo ge, kanpol tane, emill
ye djinda.
36 Ye gaklene talang ye
au djindaka, wamo lambo
do poi djindo mal embe
yendaka, ye nomane gaklene
boll aike talang ye au dje
kerda, emill kaima napanda
we dji.

*Parisi una ne, God lo dje
awi una singare ke mal yei*
*(Matyu 23.1-36 ne, Mak
12.38-40 ne, Luk 20.45-47)*

37 Jisas kandja dje kerika,
Parisi iwa ta wo embe dji,
ni wombenka kwa aike
namboll we dji. Jisas une
numbiye al numog po ami dje
moi.
38 Jisas agle asamoll nu na-
wori, Parisi iwa ke kane gok
dji. Djika Jisas embe dji,
39 ye Parisi una mor ge, plet
kap boll orkoto nu wopake
worinj ba, ye paknato paro
ge, singare keke paraka, una
tambon dje yenj ge puka to
paro.
40 Ye nomane dall pai una
mor! Ye nomane paknato
ne, ye gaklene orkoto paro ge
God soka aike beke yei.
41 Ye nomane paknato
wopake pandaka, wal
wopake ye iwo una pak
to aune. Embe yene ge
ye nomane gaklene aike
wopake panda we dji.
42 Ye Parisi una mor ge
imb kerman ye boll wonda!
God lo kerman asa dji mal,
ye nayenj. Ye God wopake
kanne ge ne, una djell pille
wopake yene mal ge, ye
nayenj. Lo kembis asa dji

mal, ye ye kune yenj. Nola
aimba ne, wal kerker 10 pela
una iwo nonj ge, taimanta
God aume dji mal ge ye kune
yenj ba, ye lo kembis are
yene, lo kerman djindo mal
asamoll yene we dji.

43 Ye Parisi una mor ge,
imb kerman ye boll wonda!
Ye lotu numb numog po iwa
kerman mor al, wopille koi
ngimbnge al po mor. Ye
maket al pinjka, una wo ye
djembon tonj ge ye wopake
pir.

44 Imb kerman ye boll
wonda! Una kanpol nato
molo, goll pene makimb
beto wanne ba, makimb
guloto una goi bis yemor mal,
nakanne. Una goi bis yemor
mal ye Parisi una embe mor
we dji.

45 Djika God lo dje awi iwa
ta embe dji, tisa, ni kandja
embe djinden ge, Parisi una
ke pir. Alla no para ke pir-
mon we dji.

46 Djika Jisas embe dji, God
lo dje awi una mor ge imb
kerman ye Parisi una boll
aike wonda! Ye imb kerman
paro i una awinjka kakinj
ba, imb kakinj ge ye aglene
megiye taimanta pakna woro
pak to nawinj.

47 Imb kerman ye boll
wonda! Kamasa ye gollne po
propet togolo gull to pagi al
ge, ye po goll pene al numb
wopake take yenj ba,

48 ye nomane embe paro,
no gollne po propet togoi
pille, no goll pene al, numb
wopake take aunmon dje pir.
Embe pille, ye pora togoi dje
pille yenj.

49 Yenj ge God nomane don-
gall pai mal pille embe dji, na
propet dje woro, aposel dje
woro yeno ba, una wo pende
ye ke ye awo, pende togoye
we dji.

50 Asa God wal porapora
beki yei kune, una propet to-
golo woi. Alla wambo pa woi
ge, ye una ipon mor ge kot
ine.

51 Asa iwa Abel moi ba,
yene age wo togoi. Una to-
golo pumaka, are kaima iwa
Sekaraia ge God lotu numb
kerman ne, alta yei al une
pakna moika una po togoi.
Togoi wambo pa woi ge, ye
una mor ge kot ine we dji.

52 God lo dje awinj una, imb
kerman ye boll wonda! Una
nomane wopake ine al ge, ye
numb ki i nawinj, ye para er
numog napinj. Alla una nu-
mog bon dje yenj ge, ye kond
tugo awinj we dji.

53 Jisas kandja embe dje
kere er pika, Parisi una kum-
bene ke kaima yei. Are ga
Jisas boll kune merke kandja
dji.

54 Ta djinda ale yendaka,
kandja kot ye aumbon we dji.

12

Jisas embe dji, Parisi una kandja soka djinj ge ye napillme! dji

(Matyu 10.26-27)

1 Una merke er womaka,
dumo sill kaima dji. Yenekne
gaklene be molmaka, Jisas
kandja buko dje kogoye una
moi al embe dji, Parisi una

kandja kende djinj ge, una
plawa gale yis worinjka, yake
kerman pundo mal embe
paro, ye napillme! dji.
2 Wal porapora seke
pamoro ge are er pene
wondaka, wal porapora bi
dje paro ge are er pene
wondaka, embe yendaka una
kanne we dji.
3 Ye kandja imina djine mal
ge, are poi djinda al una
piye. Ye kandja numogto bo
al molo kise dje, djine ge, are
una bekle po numb be molo
yau taneke una piye we dji.

God taimane moro ge una pille kand goye
(Matyu 10.28-31)

4 Jisas embe dji, ye na ye
noll una mor ge na kandja
dje ye aundo, una ta wo
ye togopon dje yene ge ye
kand nagoye. Ye gaklene
be togoye, nomane boll aike
tonagoye.
5 Ba God ye togoyo dje
yenda ge ye kand kerman
goye, ye gaklene nomane boll
aike togolo wamo al worda
ge kune yendo. Ye God pille
kand kerman goye.
6-7 Ka kembis 5 pela ku peni
bage soka boro, una wal kiwa
dje kaninj ba God nakerdo.
Ye una mor ge God kerda
mo? Ge man, God ye pille
we kaima yendo, ye kand
nagoye. Ye ngambalne ene
merke moro ge God taiman-
taiman dje kere kani kune
yendo we dji.

Jisas unakiye moye ge ngandjill nagoye
(Matyu 10.19-20 ne, 10.32-33 ne, 12.32)

8 Jisas embe dji, na kandja
dje ye aundo. Na Jisas
unakiye moro we dje pene
worin dal, are God tau agelo
moye al ge Una Wombe po
embe djinda, ge na unakna
moro we djinda.
9 Ba alla una nalene al, na
Jisas wombaye namoro we
dji dal, are God tau agelo
moye al Una Wombe po embe
djinda, una ge na nakanill
una moro we djinda.
10 Una yemolo Una Wombe
kandjiye ambi dal, God kere
aunda ba, una God Murble
kandjiye ambi dal, God kere
naunda.
11 Are una ye dje ipo lotu
numb yenda al kot ye awo,
Juda una kerman ne, jas kam-
bono mor al kot ye auneke, ye
kandja namba we djimbon
ne dje nomane to napiye!
12 Ege kune ge, ye kandja
djine mal, God Murble dje
aunda ye djine we dji.

Iwa ta kog mogoi pille we yei mal

13 Una merke moi al, iwa ta
Jisas moi al wo embe dji, tisa,
no soka nane goi, kog mogoi
ne, dumo makimb yero ge
ni djimbenka na agana omuk
tondaka no imboll we dji.
14 Djika Jisas aya dje pille
embe dji, una ne mal dje
wori, na wo jas mal embe
molo ye soka wal omuk to
auno ne? dji.

15 Jisas una moi al embe
dji, ye kanpol to, wal bom-
bon golo djine. Una gun
mopon dje yene ba, yenekne
wal merke kannane al ge gun
namoye we dji.
16 Jisas kandja buko ta una
moi al dje awo embe dji, kog
mogoi kannoi iwa ta mau yai,
wal merke boi.
17 Boika une nomane al
embe dje pi, na wal yall
merke tondo, na ipo nam
mogiyo ne? dji. Na numbina
we nayero,
18 Na kwa i numog worill
numb yei ge, alla sellke am-
blo kerman woro takno we
dji. Na kwaina yall boro ne,
konbona yero ge, ipo numog
woro mogiyo we dji.
19 Yene nomane al kandja
embe dji, iwaya, ni wal
merke worin moro. Ni waka
molo wo pille, kwa no, nu
wain no benka, kognumb
merke wo punda we dji.
20 Une embe dje pi ba, God
wo embe dji, ni iwa dall
kaima moren! Ni ipon imina
ge gopen paro. Ni wal merke
worin moro ge una djell wo
ine we dji.
21 Jisas embe dji, une yei
mal embe una wal merke
makai tonj ba, yenekne pille
makai tonj, God pille makai
natonj we dji.

*Wal kayekaye pille no-
mane to namoye*
(Matyu 6.25-34)

22 Jisas kogoye una moi
al embe dji, una embe
yenj pille, na kandja dje ye
aundo. Ye wopake mopon
dje nomane to napillme.
Kwamokna ta yenda nam-
bon dje napiye, konkunom ta
yenda ye gaklene al worbon
dje napiye.
23 Ye nomane pakna paro
ge wal kerman paro, ye kwa
nane ge wal kerman, man.
Ye gaklene paro ge wal ker-
man paro, ye konkunom gak-
lene al worne ge wal kerman,
man.
24 Ka pir dje waninj mal
ye kaninj. Mau yale, to ipo
numb al muglo nanonj ba,
God kwa aundo nonj. Ka
mor ge God wal kerman dje
nakando ba, ye una mor ge
wal kerman dje kando.
25 Ye nomane to pille kanan
mopon dje yene ge, ye kanan
moye mo? Ge man, ye egene
yenda mal goye.
26 Ye wal kembis ge embe
yembon dje yene kune
nayenda ba alla, ye wal
kerman aike nomane to pille
moye mo?
27 Plawa bolo er pla
pundaka, kupiye wopake
tondo mal ye kaninj. Kogo
kerman naye, konkunom
beke nayenj. Yenj mal ge na
kandja dje ye aundo, asa king
Solomon konkunom wopake
uro kaima yei ba, God plawa
yewori wopake kiwa tondo
mal ge, to Solomon kamblo
aundo.
28 Plawa kupiye ipon to
paro ge, kumaike una wo
kiwa dje to wamo al worne
ba, kupiye wopake to paro ge
God yei, une nakerda. God
ye pille naunda mo? Ge man.
God ye kantau yenda ba, ye
pillgi kembis paro.

29 Ye kwamokna ne, nu ta
yenda nambon dje, nomane
to napiye!
30 Wal yero ge makimb una
i nambon dje nomane to pille
we yenj ba, ye Nane moro ge,
ye wal nane ge une pille kane
yendo.
31 Ye wal pille pla yene ge
embe yene. Ye djineke God
ye Kingne kaima moyaka, ye
kantau yenda. Yei dal, une
wal embe aunda no moye we
dji.

Wal wopake yermon
(Matyu 6.19-21)

32 Jisas embe dji, ye epil
kembis mor ge kand nagoye.
God dumoye wopake kantau
yendo al ge, une ye ine dje
wopille aundo.
33 Ye wal moya ge ku bolo
i una kiwa aune. Ye makimb
al anpaus yenda nom djinda.
Ba kupill al anpaus i wan-
moye ge nom nadjinda. Wal
worben ge ye pamoya, korn-
gun nanane, kunumb una wo
naine.
34 Ye wal pille we yenj wal
ge, ye nomane ge al panda.

Boi una mor ge iwa ker-
man wonda dje pille tau moye
(Matyu 24.42-44)

35 Jisas embe dji, ye allap
yale tuge woro, wamo lambo
gale, kantau wopake yemoye.
36 Ye iwa kerman boiye mal
embe moye. Una ana bolo
imbon dje yene al une po
kwa no wane er yem wonda.
Ye une wonda dje kane kane
moye. Une wo kond dua to
guno djinda kune, ye ola dje
po yapro aune.
37 Iwa Kerman yem wo
kanda, yene boiye una gun
molo, kantau wopake yemoi
dal, kambono wopake moye.
Na kandja dje ye aundo, iwa
kerman wo allap yale tuge
woro, wo djindaka boiye una
kambono po bo al ami dje
moyeke, une kwamokna gale
iwo aundaka kambono nane.
38 Iwa Kerman imina
pakna wonda mo, kondwale
yau tonda kune wonda mo,
une wo kanda kambono gun
moi dal wopake moye.
39 Na kandja djindo ge ye
pillpol tane! Numb ne ta
molo kunumb una wo djine
dje kantau ye moya. Moy-
aka, kunumb una wo une
numbiye al wal naine.
40 Yendo mal embe, ye kane
kane moye! Una Wombe yem
wonda poke ge ye napille
moye poke wonda we dji.

Una kogo ke wopake yene
mal Jisas kandja buko dji
(Matyu 24.45-51)

41 Djika Pita embe dji, Iwa
Kerman, ni kandja buko djin-
den ge no pille djinden mo,
una porapora aike pille djin-
den ne? dji.
42 Jisas embe dji, boi iwa
ne mal ta molo, une kandja
piyaka, nomane wopake
panda ne? Une embe mal
moya. Iwa Kerman une moya
al wo embe djinda, na boina
iwa ana mor ge ni kantau
wopake ye, kwamokna gale
kune ye awo embe yemole!
djinda. Dje kere er punda.
43 Une wane yem wo
kanda, boiye iwa ta kandja

dji mal pille yei dal, boiye iwa
ge wopake moya.
44 Na kandja kaima dje ye
aundo, iwa kerman yene wal
porapora moro ge, une djin-
daka boiye iwa ge po kantau
yenda.
45 Ba boiye iwa ge yene no-
mane al embe dje piya, na
iwa kerman kanan wando.
Embe dje pille, boi iwa ana
moye ge une to, kwa ne nu
bia no, dall yemolo,
46 wal amblokun nayenda.
Une napille moyaka, iwa ker-
man yem wo une to djerpall
ye pagle, una kandja napi
una mor al iwordaka, aike
moye.
47 Boiye iwa ta yemolo yene
iwa kerman kandja djinda
mal pille kune yenda ba alla,
kandja djinda mal naye, wal
amblokun ye namoi dal, iwa
kerman wo to djerpall ye
pagiya.
48 Ba boiye iwa ta yene
iwa kerman nomane pai mal
nakane pagle, singare iwa
kerman tonda mal embe yei
dal, iwa kerman wo kapill
kembis tonda. God iwa ta
wal merke awi dal, une wo
embe djinda, ni na kogena
merke ye awo yem worben
we djinda. Una yemolo iwa
ta wal merke auneke, une
kantau yei dal, kambono wo
embe djine, ni no kogone
merke ye awo yem worben
we djine we dji.

Una Jisas pille nonga djine
(Matyu 10.34-36)

49 Jisas embe dji, na
makimb al woll ge, na wamo
worno dje pille woll. Makimb
ola dje donda dje pille moro.
50 Una wo nanam togoye
ge, ola dje wo taneba dje pille
moro.
51 Na makimb al woll
ge una ellne tukne arngan
yenda moye dje pille na
nawoll. Una na pille nonga
dje djelldjell moye dje pille
woll.
52 Ipon molo bonka alla
are, una 5 pela numb
taimane moyeke, sokara i
yem djineke, soka i yem
djimbellka djelldjell moye.
53 Ne wombe nonga djim-
bellka, me ambore nonga
djimbellka, auye auye nonga
djimbellka embe dje wo
djelldjell po moye we dji.

Wal wonda ge una me nakanne
(Matyu 16.2-3)

54 Una merke moi al Jisas
kandja embe dje awi, olpa er
kal punda al kupa ta tondo
ge, ye kane embe djinj, ge
kam tonda pille yendo we
djinj. Alla djinj mal ge kaima
tondo we dji.
55 Kam kopo koi to won-
daka, ye kane embe djinj,
ge aka donda pille yendo we
djinj. Alla djinj mal ge kaima
aka dondo we dji.
56 Ye djillakene soka paro
una mor! Kupill makimb
yendo mal ye kane kune yenj
ba, ege ipon yero ge, ye kan-
pol natonj we dji.

Iwa soka kot nadjimboll we djipill
(Matyu 5.25-26)

57 Jisas embe dji, una ke mo,
wopake yenj ge, ye namba
yei pille kanpol natonj?
58 Iwa ta, ni kot ye auno
we dji dal, ni asamoll po une
boll kot ye naunda dje pille
djimben. Kondwe tambiye
kot boll dje bell al ge, ni
kandja arngan ye dje aum-
ben. Dje nawin dal, une ni
dje ipo jas moya al wordaka,
jas ni dje ipo eine moye al
wordaka, eine ni dje ipo kaye
numb worneke kaye pam-
ben. 59 Ni kaye pamolo,
ku djine mal boll boll aum-
ben. Man panda, er orko na-
womben, kaye kaima pam-
ben we dji.

13

Una nomane ake natoi dal,
God ye tonda

1 Jisas kandja dje moi al
ge una pende aike molo
embe dji, distrik Galili una
kogsipsip opa gale ye awo
moi kune ge, iwa Pailat dje
worika yene ami una wo una
togolmaka, sipsip ne, una
meyamne soka aike erwo
makimb al taimane po moi
we dji.
2 Djimaka Jisas embe dji,
Galili una pende nomane ke
napai ba ga togoi una no-
mane kerawa pai pille togoi
mo?
3 Ge man. Galili una no-
mane ke porapora pa kune
yendo. Ba ye nomane ke paro
ge ake natoi dal, kambono goi
mal ge, ye porapora goye.
4 Dumo Jerusalem paknato
Sailom we dji yei al ge, numb
kerman take pla pi ge gur
dje yage una 18 pela togoi.
Ba Jerusalem una pende no-
mane ke napai alla ga goi una
nomane kerawa pai pille goi
mo?
5 Ge man. Jerusalem una
nomane ke porapora pa kune
yendo. Alla ye nomane ke
paro ge ake natoi dal, kam-
bono goi mal ge, ye porapora
goye we dji.

Iko ta moi megiye natoi
mal Jisas kandja buko dji

6 Jisas kandja buko ta dje
awo embe dji, iwa ta mauye
al iko pik ta pai. Une megiye
uro nano dje kani ba megiye
natoi.
7 Natoika, yene boiye iwa
ta moi al embe dji, iko moro
ge na kognumb 3 pela pakna
po megiye uro nano dje yell
ba, megiye natoi. Iko ge kiwa
makimb nuye no pora djinda
paro. Ni simb to wore! dji.
8 Boiye iwa embe dji, Iwa
Kerman, iko ge moyabe. Na
kognumb taimanta pandaka,
iko me al makimb wallko
mole gayo.
9 Are megiye ta toi dal, ge
wopake! Alla megiye natoi
dal, ni djimbenka na simb
tano we dji.

Ege Sabat yei kune ge, Jisas
po ana ta ye wopake yei

10 Ege Sabat yei kune, Jisas
lotu numb yei al po una moi
al kandja dje awo moika,
11 ana ta moi ge, kum ke
yene tukiye al moi. Ke embe
eri to paika, kognumb 18 pela
erwo pi. Ana mopiye buko
djika, aglo du dje moya, napai
magi dje wanmoi. 12 Jisas ana

ge kane yau to embe dji, ni ke
to pai ge ipon pora djindo we
dji.
13 Dje kere une agle woro
ana gakle al ambika, ana ola
dje agle du dje molo, God
kandjiye amblo pla wori.
14 Ba Jisas ana ye wopake
ye awi ge, ege Sabat kune ye
wopake ye awi. Ge pille, lotu
numb iwa kerman ta moi ge
kane elle kumbsika, una nu-
mog moi al embe dji, ege 6
pela una kogo yenj. Ye ke ta
toi dal, ege 6 pela kiwa yero
kune ge, ye wor gun pine ba
alla, ege Sabat yero kune ge,
man we dji.
15 Djika Iwa Kerman Jisas
embe dji, ye djillakene soka
paro una mor! Ege Sabat
yero kune ye porapora
yenekne kogkau ne, dogi
kaye piska to ipo worinjka,
nu nonj ge ye kogo nayenj
mo? Ge man, ye kogo yenj.
16 Ana moro ge yene gol-
lye Abraam moi, Satan kaye
to wori pamoika, kognumb
18 pela erwo pi. Ba ege
Sabat yero kune ge ni ana ye
wopake ye naumben we djin-
den ge, ni ke djinden we dji.
17 Jisas embe djika yene
kundayem una ngandjill golo
moi. Jisas kogo wopake uro
kaima yei ge una porapora
kane wopille awi.

Jisas iko mastet pille kandja buko dji
(Matyu 13.31-32 ne, Mak 4.30-32)

18 Embe pille Jisas embe dji,
God dumoye wopake kantau
yendo ge namba mal yendo?
19 Une embe mal yendo.
Iwa ta iko mastet megiye ta
yene mauye al ipo yaika, bolo
wo kerman pi, ka wo ole al
numbine take moi.
20 Jisas kandja alla dje
embe dji, God dumoye
wopake kantau yendo ge
namba mal yendo?
21 Yendo ge yis paro mal
embe yendo. Ana ta yis i
plawa merke moi al tulu dje
pakna woro to kull wordaka,
yake wor kerman punda we
dji.

Kond kembis yero al ge bon
(Matyu 7.13-14 ne, 7.21-23)

22 Jisas dumo kerman ne,
kembis yei al porapora wane,
kandja dje awo, Jerusalem
puno dje yeika,
23 iwa ta wo embe dji,
Iwa Kerman, God una i yem
woro inda ge, merke inda mo
sokarita inda ne? dji. Djika
Jisas embe dji,
24 Kond djillake kembis
yero al ge, ye yembe yemolo
er numog bon dje yene. Una
merke kond djillake kembis
yero al pakna bon dje yene
ba, pine kune nayenda.
25 Are numb ne aglo molo
kond tugdaka, ye bekleto
molo numb dua al to guno
dje molo, Iwa Kerman, ni
no kond yapro awe! djine
ba, une embe djinda, ye na
nakanill una mor, ye nam-
pall una wonj ne? djinda.
26 Ye embe djine, no ni boll
aike kwa no wanpin, alla no
dumene yei al, ni kandja dje
no awin we djine.

27 Ba une kandja alla dje
embe djinda, ye na nakanill
una mor, ye nampall una
wonj ne? djinda. Ye singare
ke ye wani una wonj ge, ye er
ellke pume djinda.
28 Une kandja embe dje
aunda kune ge, ye God du-
moye wopake kantau yendo
al kanne, iwa Abraam, Aisak
ne, Jekop moyeke, propet
porapora pakna moye ba une
ye to orko worda, ye orkoto
molo yenekne kasmane
koglo, kimb kallngane yene.
29 Dumo koi koma, kona
kwa mor una wo God du-
moye wopake kantau yendo
al ami dje molo kwa aike
nane.
30 Ye pillme, una wekle
mor una ge erwo mopne al
pineke, mopne al mor una ge
erwo wekle pine we dji.

Jisas Jerusalem una wandill golo awi
(Matyu 23.37-39)

31 Jisas kandja embe djika
Parisi una pende wo embe
dji, ni ba moren ge kere er
tambiye ta ben, King Erot ni
togoyo dje yendo we dji.
32 Djimaka, Jisas embe
dji, iwa Erot moro ge une
tagemage yendo una moro.
Ye yem po embe dje aune,
ipon ne, kumaike na po ke toi
una i gun woro, una kum ke
tukne al mor dje orko woro
embe yeno, sale na kogo ye
pora djino.
33 Iwa propet ta dumo
orkoto goya ge kune
nayenda, Jerusalem molo
goya ge kune yendo. Ge pille,
na ipon po, kumaike po, sale
po pillau djino we dji.
34 Dumo Jerusalem!
Jerusalem una mor ge,
ye propet togolo, God dje
wori woi una ku togoi. Ka
kondwale me yene wombe
i purbiye al paknato wordo
mal embe, na kune merke
ye wombane aglena woro i
pakna worno dje yell ba ye
man dji.
35 Ye pillme! Una wo ye
boll kunda ye, ye dumene
to ke ye kerne. Na kandja
dje ye aundo, nanam moro
ge ye ipon nakanne, are God
dje wordaka, yene unakiye
wondaka, ye une kane God
kandjiye amblo pla woro
embe djine, une wondo ge
God wopake ye aundabe
djine. Ye kandja embe djine
kune ge, ye nanam kanne we
dji.

14

Iwa ta ke toi gakle yake pai ge Jisas ye wopake ye awi

1 Ege Sabat yei kune Parisi
ngambale pai iwa ta djika,
Jisas yene numbiye al po kwa
no moi. Moika, Parisi iwa ge,
Jisas namba mal yenda ne dje
pille kane kane moi.
2 Kanmolmaka iwa ta ke
toi, gakle yaki pamoi una ge
wo Jisas moi al manda moi.
3 Wo moika, God lo dje awi
una ne, Parisi una moi al Jisas
embe dji, ege Sabat yero kune
ge, una ta ke tonda ge, nono
ye wopake ye aumbon mo
man ne? dji.

4 Djika kambono pille
kandja wulle ta nadji. Jisas
iwa ge amblo ye wopake ye
awika, une kiwa moika Jisas
dje wori er pi.
5 Er pika Jisas embe dji, ye
una mor ge ege Sabat yendo
kune ge, ye kogne kau mo, ye
warne ta po nu tupa to panda
ge, ye po i orko worne mo
man ne? dji.
6 Djika una pille kandja
wulle ta dje yem worne na-
pai.

*Una yenekne kandjine am-
blo kal worne*

7 Una Jisas boll aike kwa
nambon dje pille woi una wo
bo sia ngimbnge al ami djim-
bon dje yemaka, Jisas kane
kandja buko dje embe dji,
8 iwa ta ana ino dje pille,
kwa kerman nambon we
djinda. Une ni djindaka, ni
wo kwa kambono boll aike
namben ba, bo sia ngimbnge
yero ge ni po namopen. Ta
ale yendaka, iwa kerman
aike dji iwa ta wondaka,
9 numb ne ni mopen al wo
embe djinda, bo sia yero ge ni
namopen, une wondo ge wo
moya we djinda. Numb ne
wo kandja embe djindaka, ni
ngandjill golo er bo sia wulle
al po mopen.
10 Ni embe nayemben. Una
kwa aike namboll we dji dal,
ni asamoll po bo sia wulle al
po mopen. Ni po embe mon
dal, une wo embe djinda,
agana, ni ba namopen. Bo
sia ngimbnge al po mopen we
djinda. Une wo embe yenda
ge, una aike mor nalene al, ni
kandjin kerman panda.
11 Una yenekne kandjine
amblo pla worne ge, God
amblo kal worda. Ba alla,
una yenekne kandjine amblo
kal worne ge, God amblo pla
woro aunda we dji.

*Una wal awo wulle imbon
dje pille naumbon*

12 Iwa kwa gale Jisas dji
iwa moi al, Jisas embe dji,
ni kwa kerman gale aum-
ben pandaka, ni una ye non
una ne, ni agan kambono
ne, nenem unaken ne, wal
merke kannonj una manda
mor ge, ni kwa gale naum-
ben. Kambono wal wulle
awo yem worne dje yenden
ge kune nayendo we dji.
13 Ni kwa gale aumben
pandaka, ni iwana wal
kannanonj una ne, gaklene
ke yendo una ne, kakene
aglene ke yendo una ne,
nalene emill yendo una mor
ge, ni djimbenka kambono
wo ni boll aike kwa nane.
14 Kambono mor ge wal wulle
awo yem worne naparo. Ge
pille, God ni ye wopake ye
aunda. Are una wopake molo
goi una, alla aglo er yem
wone kune ge, God ni top
aunda we dji.

*Are una po God boll kwa
aike nane*
(Matyu 22.1-10)

15 Jisas kandja embe djika,
kwa aike no moi iwa ta Jisas
moi al embe dji, God dumoye
wopake kantau yendo al, una
po God boll kwa aike nane ge,
wopake moye we dji.
16 Djika Jisas kandja buko
ta dje une moi al embe dji, ege
ta iwa ta kwa kerman gale

pagiyaka, una merke wo na
boll aike nane dje pi. Una
moi al ge une embe dji, ye er
wome! dji.
17 Kwa kerman nane ege
manda yeika, une boiye iwa
ta dje worika, po asamoll dje
awi una moi al embe dji, no
kwa kepin pora dji, ye er
wome! dji.
18 Ba una porapora no na-
wombon paro we dji. Iwa ta
embe dji, na mau ta top toll,
na po kanno pai na nawono
we dji.
19 Iwa ta embe dji, na
kogkau 10 pela top toll.
Kogo yene mal po kanno na
nawono we dji.
20 Iwa ta embe dji, na ana
ipon manda ge ill, na nawono
we dji.
21 Kambono kandja embe
djimaka, iwa kerman boiye
er yem po dje awika, iwa
kerman tukiye ke toika embe
dji, ni ola dje er yem po dumo
kerman paknato kondwe
kembis ne, kerman porapora
wane, una wal kannanonj
una ne, gaklene ke yendo una
ne, nalene emill yendo una
ne, kakene aglene ke yendo
una porapora djimbenka, er
na numbina al wonebe dji.

22 Une kandja dji mal, yene
boiye iwa po embe ye kere,
er yem po iwa kerman moi al
embe dji, ni djin mal na po
djill ba, una woi ni numbin al
sill nadjindo we dji.
23 Djika iwa kerman embe
dji, ni dumo kerman kere er
orko po kondwe al ne, kwa
mau kondwe ge, djimbenka,
una wo na numbina al to sill
djinembe! dji.
24 Iwa kerman embe dji,
na kandja dje ye aundo, na
asa djill una mor ge wo na
kwaina kaima nanane, man
we dji.

Jisas boll aike wanmopon mal
(Matyu 10.37-38)

25 Jisas pi al una merke are
pumaka, une kane ake to pa-
gle una moi al embe dji,
26 iwa ta er na moro al
wono dje piya ge, asamoll
une yene neme ne, game
wombe ne, age ambe ne,
yene gakle al kanke kanda.
Une ga kambono kanke
nakani dal, une na kogena
una moya kune nayenda.
27 Una ta yene iko pera ge
i nakaki dal, une na kogena
una moya kune nayenda.
28 Ye una mor al iwa ta
numb plakill takno dje piya.
Une asamoll ku moni yen-
daka, pille kune ye pagle are
numb takda.
29 Man pandaka, une simen
kiwa ye pagle, numb plakill
takno dje yenda ge yene kuye
ge pora djindaka, una wo
numb ge kane poye, bakalo
aune,
30 une numb takno dje yei
ba, une take pora djinda kune
nayendo we djine.
31 Iwa king ta moya, yene
ami una 10,000 moye. Alla
king djell ta moyaka, yene
ami una 20,000 moye. King
asamoll moi una namba
yenda? Une asamoll ami dje
moyaka yene una boll kandja
dje piye.

32 Yene kunda yeno dje
piya ba yenda kune nayei
dal, une kandja sigiye dje
wordaka, po king djell ta
moya al embe djinda, man,
kunda nayembon we djinda.
33 Embe pille, ye yenekne
wal kannonj ge porapora
nakeri dal, ye na kogena una
moye kune nayenda we dji.

Ap ke mal moi ge Jisas kandja buko dji
(Matyu 5.13 ne, Mak 9.50)

34 Ap wopake nonmon ba
djugo nayei dal, ye namba
mal yeneke alla djugo yenda?
Man, ap ge ke moi pora dji.
35 Una ipo mau al worne
mo, mau mole gaye ge kune
nayenda. Una seke woro
kerne mal paro. Ye kamalne
paro una, na kandja djindo
ge pillme! dji.

15

Kog sipsip ta er take dje pi mal Jisas kandja buko dji
(Matyu 18.12-14)

1 Una ku takis i una ne, sin-
gare ke ye wani una pora-
pora, Jisas moi al kandja ta
djinda pupon dje wo moi.
2 Molmaka Parisi una ne,
God lo dje awi una Jisas kand-
jiye amblo embe dji, singare
ke ye waninj una Jisas boll
aike kwa no mor we dji.
3 Djimaka Jisas kandja
buko ta dje yem woro awo
embe dji,
4 ye una mor al iwa ta
kogye sipsip 100 moye.
Taimanta er take dje pi dal,
une namba yenda? Sipsip 99
kwa no moye al ge, une kere,
taimanta er take dje pi al une
dulo po inda.
5 Une dulo po kani dal, une
wo piya. Sipsip ge amblo i
pendange al woro kake i
6 er yem numbiye al
wonda. Une yau tondaka,
yene ye noi una ne, yene
unakiye ge porapora wo
makai to moyeke, une embe
djinda, na kogsipsip er take
dje pi ge, na kane ill pora
dji. Nono wopille aumbon we
djinda.
7 Jisas embe dji, na kandja
dje ye aundo, iwa taimanta
singare ke yendo mal pille
keri dal, kupill al mor una ge
wo kerman piye. Alla una 99
mor ge, no nomane ake tam-
bon ba ke nayepin we djine
una ge, kupill al mor una wo
embe pille naune we dji.

Ku ta er take dje pi mal Jisas kandja buko dji

8 Ana ta ku wan kina ge
10 pela numbiye al woro
yendaka, ku taimanta er take
dje pi dal, une namba yenda?
Une wamo sua gale sipdje
kuro, numbiye al dumok
kuso, yembe ye dulo kanda.
9 Ana ge dulo molo kane i dal,
une djindaka yene ye noi una
ne, yene unakiye wo makai to
moyeke, ana ge embe djinda,
na ku ta yell er take dje pi ge,
pamoi, na kane ill pora dji,
nono wo pupon we djinda.
Jisas kandja dje embe dji,
10 na kandja dje ye aundo,
una ta singare ke ye wanda
keri dal, ana ge wo kerman
pi mal ge, God tau agelo kane
wo embe eri piye we dji.

Iwa ta wariye soka mopill ge ta er take dje pi

11 Jisas embe dji, iwa ta moi ge wariye soka mopill.

12 Wariye are moi ge embe dji, nena, ni kog mogoi merke moro ge, no soka omuk to aumben mal, na ipon awe! dji. Embe djika nane wal mogi ge omuk to wariye soka awi.

13 Wariye are moi ge ege sokarita molo, ne wal awi ge ipo ku bolo i, er dumo ellke tambiye ta pi. Une po ku ipi mal, wal aulaul ye no wanika, kuye ge pora dje keri.

14 Pora djika une dumo moi al kam koll kermanke yei. Wal ta nonda nayei une koll kerman toi.

15 Toika une makimb ne iwa ta moi al po embe dji, ni kogo ta panda na yeno we dji. Iwa ge embe dji, na kogna mor ge ni po kulo yemole! dji.

16 Iwa ge kandja embe djika, une po kog kulo yemoi ba una wo kwamokna ta nawi. Une koll kerman toika, bale gakle kog no wori moi ge une i nanaka kumbena pundaka moyo dje pi.

17 Une kandja embe dje pille, yene nomane ake to embe dje pi, na nena boiye una kwa nonjka, kumbene pundaka mor ba, na kiwa molo kam koll golo moro.

18 Na alla er yem po nena moro al embe djino, nena, na ni ye ke ye awo, God boll aike ye ke ye awill.

19 Ni na warna we nadjimben. Na una kiwa, ni kogen una mal embe moyo we djino we dji.

20 Une kandja embe dje pagle, er ne moi al puno dje yei. Une ellke pika, newoga kane, wandill kerman golo, muk dje wo wariye kagle, gume djillake to noi. 21 To noika wariye ge embe dji, nena, na ni ye ke ye awo, God boll aike ye ke ye awill. Ni na warna we nadjimben. Na una kiwa, ni boin una mal embe moyo we dji.

22 Une embe dji ba, newoga boiye una moi al embe dji, ye po na kon momo wopake kaima worill yero ge, ola dje iwo une woro aune. Agle ring iwo une woro awo, kake kau iwo woro awo,

23 kogkau wombe kerman ta moro ge iwo to keneke, nono porapora wopille nambon.

24 Na warna golo er take dje pi ba, alla ipon gun molo er yem woi we dji. Kandja embe djika kambono kwamokna kerman gai no moi.

25 Kambono kwa no molmaka, wariye komne mauye al kogo ye wanmolo, er yem numb al manda wo pi, una numog to molo gollang dje, kogoll yemolo djimaka,

26 une boi iwa ta moi al embe dji, una numogto dje molo djinj ge, namba yei pille dje mor ne? dji.

27 Boi iwa ge embe dji, ni agan asa er take dje pi ba, ipon wopake wane er yem woi ge, ni nan wopille kogkau wombe kerman ge tokei no mor we dji.

28 Djika iwa komne elle
kumbsika numb al punda
nayei. Newoga bekle
wo embe dji, ni numog
wombenka kwa aike nam-
bon we dji.
29 Ba, iwa komne embe
dji, na kognumb merke ni
boll kogen yemolo pill, kogke
ta nayell. Ni kandja pora-
pora djin mal na pille yell
ba, ni na ye noll una boll
aike wopille nambon dje kog
meme taimanta nawin.
30 Alla ni warin woi ge
ni wal awin mal, une ipo
kondwe ana awo yas woro
kere er yem woi ge, ni une
ge wo piya dje pille kogkau
wombe kerman toke aunden
we dji.
31 Djika newoga embe
dji, warna, nono nonekene
mopill. Na wal porapora
moro ge ni wal yero.
32 Ni agan golo er take dje
pi, alla gun molo er yem woi
ge, nono wo kerman pille
kwa nonmon ge kune yendo
we dji.

16

Boi iwa ta kogo ke yei ge, Jisas kandja buko dji

1 Jisas kogoye una moi
al embe dji, kune ge iwa
kerman ta moi, une kog
mogoi kerman kannoi. Wal
merke moi ge yene boiye iwa
ta molo kantau moika, una
pende kane wo iwa kerman
moi al embe dji, ni boin iwa
wal mogin ge no kerdo we dji.
2 Kandja embe djimaka iwa
kerman ge djika boiye woika
une embe dji, una ni wal yen
we djinj ge namba yen pille
djinj ne? Ni na wal kantau
ye mon ge ipon dje pene wor-
ben. Na kogena ye mon ge
ipon yen pora djindo we dji.
3 Djika une boiye ge no-
mane paknato embe dje
pi, iwa kerman na to orko
wordo, na namba yeno? Na
sapol ipo makimb wallkno
ge, na yembena naparo. Na
una moye al po ku kokane
djino ge na pill ngandjill
yendo.
4 Na kam koll goyo paro.
Na kando, na kogo ta embe
yenaka una na i yenekne
numbine al ta worne dje pille
moi.
5 Iwa Kerman wal dje i una
ge, boiye po djika kambono
er woi. Womaka iwa ta moi
al boi ge embe dji, ni iwa ker-
man wal in ge namba namba
in ne? dji.
6 Iwa ge embe dji, na
kerasin daram 100 ill we dji.
Boiye ge embe dji, ni ami dje
molo ola dje pepa al 50 we dje
bole! dji.
7 Alla iwa ta wo moika
boiye ge embe dji, ni wal in ge
namba namba in ne? dji. Une
ge embe dji, na plawa bek 100
ill we dji. Boiye ge yemolo, ni
pepa al 80 we dje bole! dji.
8 Djika iwa kerman wo
boiye singare ke yei mal
wopake pille embe dji, ni
wal pille kane yen mal ge
ni wopake yen we dji. Jisas
embe dji, makimb al mor una
yenekne kogo yenj ge kanpol
to yenj. Ba una au djinda al
una mor ge embe nayenj.

9 Na kandja dje ye aundo,
ye makimb al ku moni
auneke, ye nane unakne
merke moye. Ye embe yei
dal, ku pora djinda kune, ye
kam kupill al pineke God ye
i numog wordaka, ye ege ege
gun molo pamoye.
10 Una wal yepall ta yenda
kantau wopake yei dal, alla
wal merke moya ge, para
kantau yenda ge kune yenda.
Ba alla una wal yepall ta
yenda kantau wopake nayei
dal, ge para wal merke moya
ge, kantau yenda ge kune
nayenda.
11 Ye makimb al wal moro
kanpol natoi dal, una ne mal
ta kupill wal wopake aun-
daka ye kantau yene?
12 Una djell ta wal ta yenda,
ye kanpol natoi dal, una ne
mal ye wal ine dje pille aunda
ine ne?
13 Boi iwa taimanta iwa
kerman soka kogone yenda
kune nayendo. Boiye ge
yemolo ta ke kane, ta wopake
kanda. Ta kandja djinda mal
pille yenda, ta mop aunda
paro. Ye God kogoye yene,
alla ku kogoye ye aike yei dal,
kune nayenda we dji.
14 Jisas kandja embe dje ga
kambono awika, Parisi una
ku pille we ye wani una ge
pille poye awi.
15 Aumaka Jisas kambono
moi al embe dje awi, ye
una mor ge, una nalene al
wopake mopon dje yenj ba,
ye nomane paknato paro
ge God kane kune yendo.
Makimb una wal wopake
kaima paro dje kaninj wal ge,
God kando wal ge ke kaima
paro.
16 Asa Jon nu pagle awi una
namoi kune, God lo bolo pagi
pai mal ne, propet kandja
bolo pagi mal ge una pille
we yemoi. Ba ipon Jon wo
moi kune ge, kandja wopake
God dumoye wopake kantau
yendo we dji al ge, una pora-
pora kunda ye er pakna bon
dje yenj.
17 Una embe yenj ba, God
lo dje bolo pagi ge mon kem-
bis kaima ta er take dje na-
punda. Kupill makimb pora
djinda ba, God loye ge kaima
pamoya, pora nadjinda.

Iwana bolo inmell wo ke pundo mal
(Matyu 5.31-32 ne, 19.9 ne, Mak 10.11-12)

18 Iwa ta game kere po ana
gun ta i dal, soka kunumb
nambell. Alla ana ta woge
kere po iwa gun ta punda ge,
kunumb nambell we dji.

Lasarus ne, dje mogoi kan-noi iwa soka yepill mal Jisas kandja buko dji

19 Jisas embe dji, kune ge
iwa ta yemolo dje mogoi
merke kanno, konkunom
wopake ye, kon bage momo
woro, kwamokna wopake
ege ege eri no moi.
20 Une embe yemoika yene
numbiye djillake al una iwa
ta iwo wormaka moi, yene
kandjiye ge Lasarus we dji.
Une gakle al boll boll kill-
ngambo yemoi.
21 Iwa kerman ge
kwamokna no moika, tuge
kale yage kal toi ge, Lasarus

i nano dje pille moi. Ba yene
gakle al killngambo yemoi ge,
kena wo pen dje i noi.
22 Lasarus embe yemolo po
goika, tau agelo wo une ipo
kupill al wormaka, Abraam
boll aike mopill. Mopillka are
iwa kerman moi ge goika una
ipo gull toi.
23 Iwa kerman ge une golo
po una gor dumo ge molo
gakle ngembill golo kane
pla woro kani Abraam ne,
Lasarus mopillka
24 une yau to embe dji,
nena Abraam o! Na wamo
al moro ge, wamo doll, gak-
lena al ge ngembill yendo.
Ni na wandill golo aumben.
Ni Lasarus djimbenka une po
nu ta kolo i yene agle megiye
taimanta to bale iwo na al-
bena al megyaka na bi yenda
piyo we dji.
25 Une kandja embe dji ba
Abraam embe dji, warna,
ni pille! Asa ni gun mon
poke ni wal wopake kannon.
Ba Lasarus wal wopake
kannanoi. Ba ipon Lasarus
wopake moraka, ni gaklen
ngembill golo pamoren.
26 Alla kandja ta ge embe.
God dul kerman to wori yero.
No ye mor al wombon ge
kune nayendo, alla ye no
mormon al wone ge kune
nayendo we dji.
27 Djika iwa kerman ge
embe dji, nena, na kandja dje
ni aundo. Ni dje worbenka
Lasarus alla er yem na
numbina al punda.
28 Po kandja djindaka, na
agana kambono 5 pela mor
ge nomane ake to er na moro
al wo djine, gaklene ngembill
nagoye we dji.
29 Djika Abraam embe dji,
Mosis ne, propet kambono
pepa bolo pagi mal ge, ni
agan kambono kere kani dal,
ni dumo moren al nawone
we dji.
30 Djika iwa kerman ge
embe dji, nena Abraam, ge
man! Una ta golo aglo er yem
pineke kambono ta kani dal,
ga nomane ake tane we dji.
31 Une kandja embe dji ba,
Abraam embe dji, Mosis ne,
propet kandja dji mal ge ni
agan kambono ta kere kane
pille nai dal, ge una ta golo
aglo er yem po kandja djinda
ge aike napiye we dji.

17

Una singare ke yene ge una nomane to ke yene

(Matyu 18.6-7 ne, 18.21-22 ne, Mak 9.42)

1-2 Jisas kogoye una moi
al embe dji, una singare ke
yeneke una kane pillgi djinj
mal ge alla kerne. Una sin-
gare ke embe yene ge ye
pa pineke, pora nadjinda ba,
una wo embe yeneke womba
kembis po djingdjang yei dal,
wal ke kambono boll wonda
paro! Una ku kerman tumblo
i kambono nubkane al pagle,
pup to worneke er nu sol-
wara po nu no goye ge ngem-
bill kembis dal goye. Ba God
embe nayenda. Une ngembill
kermanke kaima ye aunda.
3 Ye kanpol tane. Ni agan ni
moren al wo ye ke ye awi dal,
ni man dje kere! djimben.
Une nomane alla ake toi dal,

une singare ke yei ge ni kere
aumben.
4 Ege ta yenda ni agan wo
kune 7 pela ye ke ye aunda.
Alla kune 7 pela une yem wo,
na ke yell, alla nayeno we dji
dal, une singare ke yenda ge,
ni kere aumben we dji.

Una pillgi djinj ge me embe mal paro

5 Aposel kambono Jisas moi
al embe dji, no pillgi paro
ge kembis paro, ni yembenka
alla kerman panda we dji.
6 Jisas embe dji, iko mas-
tet megiye kembis moro mal
ge, ye pillgi kembis embe pai
dal, wal kerman yene. Ye iko
malberi moro ge pille djimbe
kanbe boll po solwara al aglo
paye djine mal ge, iko ge po
kaima aglo panda we dji.

Boi kogo yembon

7 Jisas kandja embe dji,
boi una ta po kogo yemolo,
kogsipsip kulo, mau to yale
embe ye wanmoya. Taman
pundaka er yem numb al
wondaka, numb ne ge kandja
namba we djinda? Ni ola dje
wo kwa asamoll nambenka
na are nano we djinda mo?
Ge man.
8 Une embe djinda, ni kwa
gale, allap were, iwo aum-
benka na kwa asamoll nano
ni are namben we djinda.
9 Boiye iwa ge kogo yenda
mal yendaka, numb ne ge, ni
wopake yen we djinda mo?
Ge man. Boiye iwa ge kogoye
yenda mal yei.
10 Yendo mal embe, ye Iwa
Kerman kandja djinda mal
pille po embe yei dal, ye
kandja embe djine, nono boi
una kiwa mormon, boi ko-
gone yene mal ge kogo embe
yepin we djine we dji.

Iwa 10 pela kenj toi Jisas ye wopake yei

11 Jisas er Jerusalem puno
dje molo er Distrik Samaria
ne, Distrik Galili pakna yepill
al dumo kembis ta yei al ge pi.
12 Pika kenj toi una 10 pela
wo une kane yepall ta ellke
molo, 13 yau kerman to embe
dji, Iwa Kerman Jisas o! Ni no
wandill golo awe! dji.
14 Jisas kane embe dji, ye
po ye gaklene ombine dje
auneke opa gale awinj una
kanne we dji. Une kandja
embe djika, kambono er bon
dje yemaka gaklene al pora-
pora kiwa yei.

15 Iwa taimanta kani, yene
gakle al ge kiwa yeika, une er
yem po yau kerman to God
kandjiye amblo pla woro
16 Jisas kake al yage taima-
gaus pamolo embe dji, ni na
ye wopake ye awin we dji.
Alla, iwa ge Juda una man,
une dumo Samaria iwa moi.
17-18 Jisas embe dji, una
kenj toi moi una 10 pela moi,
gaklene kiwa yei ba alla, iwa
taimanta dumo djell ta woi
iwa ge yem wo God pille
wopake we dje aundo mo?
Iwa 9 pela ge er dje pi?
19 Jisas iwa ge moi al embe
dji, ni aglo er piye! Ni pillgi
djin pille gaklen al ge kiwa
yero we dji.

Una Wombe are er pene wonda
(Matyu 24.23-28 ne, 24.37-41)

20 Parisi una Jisas moi al embe dji, God dumoye wopake kantau yenda ge kune nam yenda ne? dji. Jisas embe dji, God dumoye wopake kantau yenda ge una kanine naparo, pene nayero.

21 Manda ba yero mo, kola ellke yero we nadjine. God dumoye wopake kantau yendo ge, ye boll pakna yero.

22 Jisas yene kogoye una moi al embe dji, are ye kandja embe djine, Una Wombe wo ege taimanta no boll aike moya dje piye ba, une ye boll namoya.

23 Una pende ye moye al embe djine, une woi kola moro we djine mo, mo ka moro we djine ge ye po nakanme!

24 Kam kunakna kupill al poll djindo mal embe, Una Wombe are yem wonda ge embe mal wonda.

25 Wonda ba asamoll una mop awo, yene gakle al ye ke kaima ye auneke alla are une yem wonda.

26 Asa Noa moi kune ge una singare yei mal embe, are Una Wombe yem wonda kune ge, una singare embe mal yene.

27 Una asa yei ge kanpol nato molo, kwamokna no, ana i, ambone ipo iwa awo, embe yemolo pumaka, Noa sip beke er numog pi. Po moika kam kerman toika nu wo una porapora togoi.

28 Iwa Lot moi kune ge una singare yei mal embe yemoyeke, alla are Una Wombe yem wonda kune ge embe mal yemoye. Una kanpol nato molo, kwamokna no, wal top to i, wal maket ye, mau yale, numb take, embe yemolo pumaka,

29 Lot dumo Sodom kere er orko pi. Pika God ku bakill wamo kund boll kam tondo mal embe toika, una moi ge porapora do sege ye keri.

30 Una Wombe yem wonda kune ge una pillpol nato moi mal embe moyeke une wonda.

31 Una ta numb be moya ge alla er kal wo wal ta numog moya ge i er napunda. Una ta mauye al wanmoya ge alla kere er yem numbiye al po wal ta moya ge i er napunda.

32 Iwa Lot gamegama asa goi mal embe ge ye pillpol to moye.

33 Una yenekne amblo wopake yemolo gun mopon dje yene ge, goye. Ba, una yenekne gaklene pille we naye molo po goi dal, gun molo pamoye.

34 Na kandja dje ye aundo, Una Wombe yem wonda kune ge una soka bo al ou pamopell, ta i er punda ta kerda.

35-36 Ana soka plawa kogo yemboll dje ye mopellka, ta i er punda ta kerda.

37 Jisas kandja embe djika kogoye una embe dji, Iwa Kerman, ni kandja djinden ge dumo namkill yenda ne? dji. Jisas embe dji, wal ta

golo panda al ge ka kekdim
wo nane we dji.

18

Ana kangill ta iwa jas boll kandja yembe ye dji

1 Jisas kogoye una kamang
ege ege yene, kogke nayene
dje pille kandja buko ta dji.
Une embe dji,
2 dumo ta yei al iwa jas ta
moi. Une God kand nagolo,
una kanwopake ye nawo
embe yemoi.
3 Dumo yei al ge ana kangill
ta moi. Une ege ege wo jas
moi al embe dji, iwa ta wo
na kot ye aundo, ni na amblo
pille dje aumben we dji.
4 Ana kandja embe dje
molo pika jas ge man dje,
amblo pille dje nawi. Ba alla
are une embe dji, nanam God
kand nagoro, una mor ge na
para wandillne nagoro ba,
5 ana kangill ge ege ege
wo na moro al imb aundo
pille na amblo pille dje auno,
man panda, une nipnapa dje
pamoyaka na kaima ke piyo
paro we dji.
6 Jisas kandja embe dje
kere embe dji, jas moi ge une
iwa ke mal moi ba, une dji
mal ge ye pillme!
7-8 God yene dje i unakiye
mor ge, imina armina ege
ege, ni no amblo pille dje
aumben we djine ge, une ola
dje amblo pille dje aunda mo
naunda? Na kandja dje ye
aundo, une ola dje wo una
ge amblo pille dje aunda. Ba
Una Wombe are yem wonda
kune ge une wal naral wal
kanda? Makimb al mor una
ge pillgi dji, dje kanda mo?

Parisi una ne, ku takis i una Jisas kandja buko dji

9 Una pende no nomane
wopake pai mormon, una
pende mor ge ke mal mor
dje kani una kambono pende
moi al ge, Jisas kandja buko ta
dje awo embe dji,
10 iwa soka lotu numb
kerman kamang yemboll dje
pupill. 11 Pupill ge, iwa ta moi
ge Parisi iwa moi. Iwa ta ge
ku takis i una moi. Parisi iwa
ge aglo molo yene nomane
pai mal pille, yene kandjiye
amblo pla woro kamang
embe yei, God, na ni wopake
we dje aundo. Una porapora
singare yenj mal ge na embe
nayendo. Kambono kunumb
no, singare ke ye, iwana boll
kunumb nonj. Alla ku takis i
una manda molo yendo mal
ge na embe nayendo, man.
12 Ege ege waka taimane
dje yero poke ge, na ni pille
ege kun soka kwa mapill ye
nanondo. Wal 10 pela dje
kannondo ge na taimane dje
i ni awo embe yendo we dji.
13 Parisi iwa ge kandja
embe dji ba, ku takis i iwa ge
ellke molo na kane pla kupill
al worno ge kune nayendo
dje pille, yene goniye al to,
kamang embe yei, God, na
djingdjang una moro. Ni na
wandill golo awe! dji.
14 Jisas embe dji, na kandja
dje ye aundo, ku takis i iwa
ge er numbiye al pi ge, yene
singare ke ye wani ge God
kere awi, une kiwa molo er

pi. Ba Parisi iwa yene kandjiye amblo pla woro embe yei ge man.

Ge pille, una ta iwa kerman mopon dje yei dal, God amblo kal worda ba, una ta yenekne amblo kal wori dal, God amblo pla woro aunda we dji.

Una womba kembis dje i er Jisas moi al woi
(Matyu 19.13-15 ne, Mak 10.13-16)

15 Una womba kembis dje i Jisas moi al woi. Une ambiya dje pille iwi ba Jisas kogoye una man dji, ye womba naiume! dji.

16 Ba Jisas womba iune dje pille embe dji, ye man nadjime! God dumoye wopake kantau yendo al ge womba embe mal mor ge kantau yendo. Womba iwinj ge dje i na moro al wonebe!

17 Na kandja kaima dje ye aundo, womba er God dumoye wopake kantau yendo al er pakna pinj mal una embe nayei dal, kaima er pakna napine, man we dji.

Iwa Kerman ta kog mogoi merke kannoi
(Matyu 19.16-30 ne, Mak 10.17-31)

18 Juda iwa kerman ta moi ge Jisas moi al po embe dji, ni tisa iwa wopake. Na singare namba mal yenaka God na i gun worda na gun eri molo pamoyo ne? dji.

19 Jisas embe dji, ni namba yei pille na iwa wopake we djinden? God taimane ge wopake moro.

20 Mosis lo dje bolo pagi mal ge ni kanden. Iwa djell game boll kunumb nanamben. Una tonagopen! Kunumb nanamben. Kot kende dje una naumben! Ni nanman kandja djine mal pille kane yemben we dji.

21 Iwa ge embe dji, tisa, na asa womba kembis molo woll ipon moro ge, lo porapora ni djinden ge na yell we dji.

22 Djika Jisas pille une moi al embe dji, ni wal porapora yen ba, wal taimanta nayenden. Ni kog mogoi kannon moro ge porapora ipo ku bolo i una wal kannanonj una mor al ge awe! Embe yen dal, ni wal wopake kupill al yenda imben. Alla, ni na boll aike er womben we dji.

23 Jisas kandja embe dji ba alla, iwa ge wal merke kannoi. Une nomane urup kerman dji.

24 Urup djika Jisas kane embe dji, una wal merke kannonj ge, God dumoye wopake kantau yendo al er pakna pine ba kogo kerman paro, napine mal mor.

25 Kog kamel er wopa kond kembis yero al pakna punda kune yenda ba, una wal merke kannonj una er God dumoye wopake kantau yendo al pakna pine kune nayendo we dji.

26 Djika yene kogoye una embe dji, ni djinden ge, God nono i yem naworda mal mormon we dji.

27 Jisas embe dji, una mor ge wal yene kune nayendo

mal ge, God yenda kune
yendo we dji.
28 Djika Pita embe dji, no
nonekene numbine gullne
kere, er ni boll wopin we dji.
29 Jisas embe dji, na
kandja kaima dje ye aundo,
una porapora God dumoye
wopake kantau yendo al
kogo ge yembon dje pille,
yenekne numbine gullne
kere, gamane wombane
kere, agane mo, nanemane
ne, kambono ge keri dal,
30 ga makimb al moye kune
ge God wal merkeke plato
awo yem woro aunda. Alla,
ege are wonda ge une yewor-
daka gun molo pamoye we
dji.

Jisas namba 3 taim nanam togoye we dji

(Matyu 20.17-19 ne, Mak 10.32-34)

31 Jisas kogoye una 12 pela
dje i djell woro embe dji, ye
pillme! Asa propet kambono
kandja porapora pepa bolo
Una Wombe togoye we dji
mal ge, nono er Jerusalem
bonka ge kaima panda.
32 Una yemolo Una Wombe
i epil djell una auneke, kam-
bono bakalo awo, ye ke ye
awo, kungo to,
33 ka pirngangill to kere
ipo togoye. Ege sokara erwo
pundaka, une aglo erwo gun
punda we dji.
34 Jisas kandja embe dji ba,
kogoye una pillpol natoi. Une
kandja embe dji ge seke pai,
pille ine napai.

Iwa ta nale emill yei pai ge Jisas amblo au dje awi

(Matyu 20.29-34 ne, Mak 10.46-52)

35 Jisas er dumo Jeriko
manda puno dje yeika, una
ta nale emill yei iwa kondwe
djeke ami dje molo wal
kokane dje moi.
36 Una merke wo pumaka
une pille embe dji, namba yei
pille ye una merke wor po
mor ne? dji.
37 Una embe dji, dumo
Nasaret iwa Jisas ge wo
pundo we dji.
38 Djimaka une yau to embe
dji, Jisas, iwa Depit wariye
wonden ge, ni na wandill
golo awe! dji.
39 Una wekle pi una kandja
awo embe dji, ni kandja kere!
dji. Ba une yau kermanke
to embe dji, Jisas, iwa De-
pit wariye wonden ge ni na
wandill golo awe! dji.
40 Djika Jisas aglo molo
embe dji, ye djineke une ge
wondabe! dji. Une manda
woika
41 Jisas embe dji, na ni
namba mal ye auno dje pren
ne? dji. Nale emill yei iwa
ge embe dji, Iwa Kerman, na
nalena alla au djinda kan-
noba dji.
42 Jisas embe dji, kune, ni
pillgi djin pille, ni nalen alla
au djinda kanben we dji.
43 Kandja embe djika une
nale al ola dje au djika,
une God kandjiye amblo pla
worika, Jisas boll aike er
pupill. Una porapora moi ge
kane God kandjiye amblo pla
woro awi.

19

Jisas er iwa Sakias numbiye al pi

1 Jisas dumo Jeriko pakna po molo, alla kere er orko puno dje yeika
2 iwa Sakias we dji ta moi. Une ge kog mogoi merke kannoi. Ku takis i una moi ge, iwa Sakias ge kantau yemoi.
3 Embe molo Jisas ge iwa ne mal moro dje pille, kanno dje yei ba, une iwa momo namoi, una merke pumaka, une kanda napai.
4 Ge pille, Sakias muk dje er wekle po iko pik ta moi al po mugo molo Jisas wonda kanno dje yei.
5 Une embe yeika, Jisas iko me al wo, kane pla woro kane embe dji, Sakias, ni ola dje er kal we! Na ipon ni numbin al po moyo paro we dji.
6 Embe djika Sakias wo pille, ola dje er kal wo Jisas dje i er yene numbiye al pi.
7 Pika una merke kanmolo Jisas kandjiye amblo embe dji, singare ke yei iwa numbiye al pundo we dji.
8 Una numog po molmaka Sakias aglo molo embe dji, Iwa Kerman, na wal porapora kannoll moro ge na i tuge yem una wal kannanonj una mor al ge auno, tuge yem nanam ino. Alla, una wal pai, na po kende dje, ngundjo ill mal ge, na alla wal 4 pela i be woro auno! we dji.
9 Une kandja embe djika Jisas Sakias moi al embe dji, God Sakias game wombaye boll ipon i yem wori pora dji. Ge une Abraam wombaye moro.
10 Una er take dje po moi ge Una Wombe dulo i yem worno dje woi we dji.

Una 10 pela bisnis ye ku i mal Jisas kandja buko dji (Matyu 25.14-30)

11 Jisas kandja embe dji ge una pille, Jisas Jerusalem manda woi dje pille, God dumoye wopake kantau yendo mal ge ola dje pene wonda dje pillmaka, Jisas kane kandja buko ta dje awo,
12 embe dji, iwa kerman ta moi. Une er dumo ellke ta pundaka namba auneke, une iwa kerman king molo er yem wo yene unakiye kantau yenda dje pille moi.
13 Molo une djika boiye una 10 pela womaka 2,000 kina* ge une taimantaiman dje awo embe dji, na ku aundo ge ye ipo bisnis yemoyeke, are yem wo kanino we dji.
14 Dji ba yene unakiye ke kane kandja sigiye dje woro embe dji, une ge iwa kerman king namoya, man we dji.
15 Dji ba une er pika namba i aumaka, une iwa kerman king molo, er yem woi.

Wo asa ku awi una moi al djika kambono womaka une embe dji, na ku awill ge ye ipo bisnis yemolo ku namba namba mal i ne? dji.

16 Djika boiye iwa ta asamoll wo embe dji, iwa

* **19:13:** 2,000 kina ge su mal embe paro. Iwa kerman ku ta kandjiye mina we dji ge une ku ge i una awi. Ku mina taimanta yei ge una fotnait 6 pela top ine mal yei.

kerman, ni 2,000 kina i na
awin ge, na ipo bisnis yemolo
20,000 kina prais ill we dji.
17 Djika iwa kerman embe
dji, ni boi wopake mon. Na ku
kembis ni awill ge ni kanpol
ton. Ni dumo kerman 10 pela
pakna yero ge kantau yem-
ben we dji.
18 Djika boiye iwa ta wo
embe dji, iwa kerman, ni na
2,000 kina awin ge, na bisnis
yemolo 10,000 kina ill yero
we dji.
19 Une kandja embe djika
iwa kerman embe dji, ni
dumo kerman 5 pela pakna
yero ge kantau yemben we
dji.
20-21 Djika boiye iwa ta are
wo embe dji, iwa kerman, ni
una dongall mon. Wal napa-
gin ge ni po inden, alla wal
nayan ge ni po wallko non-
den. Ni embe yen ge na ni
pille kand goll. Ni na awin ku
ge na kau kolo pagill we dji.
Boi ku ge i pene woro, kane!
dji.
22 Djika iwa kerman embe
dji, ni boi ke mon. Ni kandja
ipon djin mal ge na ni kot
ye auno. Na wal napagill ge
na po indo alla, wal nayall
ge wallko nondo dje ni embe
pren mo?
23 Ni nomanin embe mal
paika ni ku ipo beng al
worinka, na ku prais ta illka
we dji.
24 Une kandja embe dje
kere, una aglo moi al iwa ker-
man kandja dje embe dji, iwa
ku yemoro ge, ye ku ge ipo
20,000 kina yemoro iwa ge
aume dji.
25 Djika una embe dji, aum-
bon ba, une ge 20,000 kina yei
pora dji we dji.
26 Iwa kerman ge embe dji,
na kandja dje ye aundo, iwa
ta wal yemoi dal, na wal ta
auno ba, iwa ta wal ye namoi
dal, kembis ta ye moya ge na
iworno.
27 Asa una na ke kane, ni
king molo no kantau nayem-
ben we dji una mor ge, ye dje
iwo manda ge wo togoyeke
nanam kanno we djinda we
dji.

Jisas iwa king mal embe molo er Jerusalem pakna pi
(Matyu 21.11 ne, Mak 11.1-11 ne, Jon 12.12-19)

28 Jisas kandja embe dje
kere er Jerusalem
puno dje er wekle pi.
29 Po dumo Betpasi ne, Be-
tani kam mekbe Olip† we dji
al po kogoye una soka mopill
al ge asamoll dje woro embe
dji,
30 ye dumo koi ba po kan-
bell, kog dogi wombe ta una
ap to i nawani ge una kaye
kolo wori pamoro. Ye po
piska to i er wose! dji.
31 I er wombellka una ta
molo, ye namba yei pille kog
dogi kaye piska tonmell ne
dji dal, ye embe djimbell, iwa
kerman kogo ta pai pille dogi
ge yenda we djimbell we dji.
32 Djika soka po kanpill
Jisas kandja dji mal ge kaima
pai.

† **19:29:** Iko olip megiye pai ge una nonj wal.

33 Po kog dogi kaye piska
topillka kog dogi ne kambono
kane embe dji, ye namba yei
pille kog dogi kaye piska ton-
mell ne? dji.
34 Soka embe djipill, Iwa
Kerman kogo ta pai, kog dogi
ge po yenda we djipill.
35 Dje kere kog dogi ge i er
Jisas moi al wopill.
Iwo pagle, allap ne, kon
momo i kog dogi mopiye al
kulo ye, soka amblo pille dje
aupillka Jisas dogi al er pla po
molo ipi.
36 I pika una kon momo ne,
allap gulo i kondwe yei al
kulo wori ye pi.
37 Kulo ye pumaka Jisas
Jerusalem manda wo moika,
kam mekbe Olip kondwe er
kal puno dje yei al ge, kogoye
una merkeke Jisas kogo don-
gall porapora yei kani mal
pille, wopille yau kerman to,
God kandjiye amblo pla woro
embe dji,

38 God dje wori woi iwa
King wondo ge God ye
wopake ye aundabe.
Una God boll ellne
tukne arngan yenda
moyeke, God pla moro
una yene kandjiye
kerman kaima panda
we dji *(Buk Song
118.26)*

39 Kandja embe djimaka
Parisi una pende Jisas moi al
embe dji, tisa, ni kogen una
kandja embe djinj ge ni man
djiye! dji.
40 Dji ba Jisas embe dji, na
kandja dje ye aundo, kam-
bono yau natoi dal, makimb
al ku kiwa moro ge yau tane
we dji.

*Jisas Jerusalem una pille
wandillne golo kimb yei*

41 Jisas er Jerusalem manda
wo molo una moi ge kane
wandillne golo kimb ye
42 embe dji, ye Jerusalem
una wal ta kanmaka ye ellne
tukne arngan yeika ba wal
yei ge seke pai ye nakani
pille,
43 ege ta wondaka, kun-
dayem una wo ye tane. Ga
wo makimb wallko woro pla
worneke ye i pakna woro
kerne. Ye pakna moye una er
orko bon dje yene man pan-
daka, una orko moye una er
pakna wombon dje yene man
pandaka, ga embe yemolo ye
tane.
44 Ye wopake moye dje
pille God ye dumo moi al
wo moi ba, ye kanpol natoi
pille, kundayem una wo ye
to, numbine gullne wamo
woro, sellke seke woro, ye
wombane boll porapora
togolo kerne we dji.

*Jisas lotu numb kerman
numog po una dje bekle wori*
*(Matyu 21.12-17 ne, Mak
11.15-19 ne, Jon 2.13-22)*

45 Jisas lotu numb kerman
gull pai al er pakna po kani,
una kogsipsip ne, opa gale ye
awinj wal iwo paglmaka, una
wo top to God opa aumbon
dje yemolmaka une po man
dje, to bekle woro
46 embe dji, Baibel al
kandja bolo wori paro ge
embe djindo, na numbina

ge una na pille kamang ye
aune numb yero we dje boi
ba, ye yemolo i kunumb una
numbine mal embe yembon
dje pille yenj we dji.
47 Ege ege Jisas lotu numb
kerman gull pai al molo una
moi al kandja dje awo moi.
Moika opa gale awi una ker-
man ne, God lo dje awi una
ne, una kerman kambono
Jisas togopon dje pille moi ba,
48 une kandja dje una awi
ge una porapora wopake
pille moi, una wo une togo-
pon dje yei ge kune nayei.

20

Jisas namba paro ge una ne mal awi ne? dji

(Matyu 21.23-27 ne, Mak 11.27-33)

1 Kune ge Jisas lotu numb
kerman gull paknato molo
una moi al kandja beke awo,
God kandjiyebe wopake dje
awo moika, opa gale awi una
kerman kambono ne, God lo
dje awi una ne, Juda una ker-
man kambono
2 wo embe dji, ni djimbena
no pupon, ni wal embe yen-
den ge nam kond po namba
iwin yenden? Una ne mal dje
wori ni wo wal embe yenden
ne? dji.
3 Djimaka Jisas kandja
embe dje awi, na kandja ta
paro ge, na djinaka ye kandja
wulle ta dje yem woro na
aune we dje embe dji,
4 Jon woi ge, makimb al una
dje wori wo nu pagle awi mo,
God dje wori wo nu pagle awi
ne? dji.
5 Djika kambono yenekne
kandja dje pille embe dji,
kandja wulle ta dje Jon God
dje wori woi we djimbon ba,
Jisas no kandja aunda. Une
embe djinda, namba yei pille
Jon kandja dje awi ge, ye
napille mop awi ne? djinda.
6 Alla, makimb al una Jon
dje wori woi we djimbon
ba, una porapora molo God
kaima dje wori woi we dje
pir, no ku togoye pa djindo
we dji. Embe dje pille
7 Jisas moi al embe dji,
Jon dje wori woi una ge no
nakanmon we dji.
8 Jisas embe dji, ye nakan-
mon we djinj ge, na dje wori
woll una na ye dje nauno we
dji.

Una ke iko wain mau kantau yei

(Matyu 21.33-46 ne, Mak 12.1-12)

9 Una moi al Jisas kandja
buko ta dje awo embe dji, iwa
ta iko wain mau yale, kan-
tau yei una moi al embe dji,
ye wain pul ye, tau wopake
molme! dji. Tuge nanam
i nanaka, tuge ye naneke
embe yembon we dji. Kam-
bono kapla we djimaka une
er po dumo tambiye ta kanan
wanmoi.
10 Wanmoika wain megiye
bo toika, mau ne boiye iwa
ta dje woro embe dji, ni po
una wain kantau yemor al po
djimbenka kambono ta uro
aune we dji.

Dje worika boiye iwa po
una wain kantau moi al pi, ba
kambono une tomaka, une
alla kiwa er woi.

11 Une er yem woika mau
ne kane boiye iwa ta dje
worika pi. Ba una wain kan-
tau moi una asa yei mal une
to ye ke ye aumaka, une alla
kiwa er yem woi.

12 Woika boiye iwa ta dje
worika pi ba, wain kantau
moi una wo une to orko woro,
to djerpall yei we dji.

13 Wormaka mau ne ge
embe dji, na namba yeno?
Nanam warna na wopake
kando una ge, dje wornaka
une po kandja djinda mal
kambono piye dje pi.

14 Ba wariye pi ge wain
kantau moi una kane
yenekne kandja dje embe
dji, wain mau ne moro ge
wariye wondo. Mau paro ge
une inda mal paro, nono une
togolo, wain mau ge nono
imbon we dji.

15 Dje kere, kambono une
wain mau to orko woro, to-
goi. Jisas embe dji, wain mau
ne ge une namba yenda?

16 Mau ne wo wain kan-
tau mor una ge togoya. Alla,
wain mau yero ge i una djell
ta aundaka kantau yene we
dji. Ga una pille moi ge man
we dji. Embe nayenda we dji.

17 Djimaka Jisas kambono
moi al kanmolo embe dji,
God kandja bolo wori pai
ge me namba mal paro ne?
Baibel embe djindo,

Una numb ku bolo takbon dje
ye, ku ta ke moi we
dje keri ge, ke kaima
namoi, man, wopake
uro kaima moi God wo
i numb taki, dongall ke
pai

18 Ku paro ge una kulngamb
yage boye ge, to yembene boll
buko dje kerda. Ba, ku ge
yage kal tonda una boye ge
djerpall kaima ye kerne we
dji. *(Buk Song 118.22)*

19 Jisas kandja embe djika,
una God lo dje awi una ne,
opa gale awi una Jisas no pille
kandja buko djindo we dje
ola dje Jisas kaye tambon dje
yei ba, una mor ge no tane pa
djindo dje pille kand goi.

Una gapman ku takis aune mo man?
(Matyu 22.15-22 ne, Mak 12.13-17)

20 Kambono Jisas moi
al kane gi dje molo, una
pende dje wormaka kandja
kende kulo dje Jisas nono
una wopake mormon dje
kandaka, une kandja ale ta ye
dji dal, gapman iwa kerman
moro al nono une ipo kot ye
aumbon we dji.

21 Kambono po Jisas moi
al embe dji, tisa, no kan-
mon, ni kandja kaima djin-
den, una kandjine paro una
ne, naparo una porapora ni
ye kune yenden, God kondw-
eye yero mal ge ni kandja
kaima dje una aunden.

22 Ni una embe moren pille,
Mosis asa lo dji mal nono ku
takis dumo Rom gapman iwa
kerman Sisa aunmon ge kune
yendo mo man ne? dji.

23 Ga kandja kende kulo dji
ge Jisas kane embe dji,

24 ye ku takis tonj mal ge
megiye ta yenda auneke, na
kanno we dji. Kambono ku
megiye ta aumaka une kane
embe dji, ku al iwa ta piksaye
ne, kandjiye paro ge una ne
mal kandjiye paro ne? dji.
Kambono embe dji, ge Rom
gapman iwa kerman Sisa pik-
saye ne, kandjiye paro we dji.
25 Djimaka Jisas embe dji,
iwa Sisa wal yenda ge ye i
Sisa aune. God wal yenda ge
ye i God aune we dji.
26 Una kani Jisas kandja ale
ta nadji. Kambono kane kot
ye aune dje yei ge kune nayei,
aya dje molo kandja wulle ta
dje yem nawori.

Una gor ge alla aglo erwo gun pine mo man?

(Matyu 22.23-33 ne, Mak 12.18-27)

27 Sadusi una moi ge una
gor alla aglo erwo gun napine
dje pi una moi. Molo, kam-
bono pende Jisas moi al wo
embe dji,
28 tisa, Mosis Baibel al
kandja bolo nono awi ge
embe dji, iwa ta goya game
kangill moya wombaye ta
namoyeke, age are moya ge
inda. Womba moye ge age
goi wombaye moye we djine
we dje pepa embe boi we dji.
29 Dji mal ge, no kandja su
ye dje ni aumbon. Kamasa
iwa ta wariye 7 pela moi.
Wariye komne moi ge ana ta
i ba, wombaye ta namoi. Une
goika
30 age are alla ana ge i.
Wombaye ta namoika age ge
goi.
31 Age ta moi ge ana
taimane ge embe i molo goi,
wombaye ta namoi. Iwa
7 pela embe yemolo golo
pumaka, wombane ta namoi.
32 Are kaima ana ge goi.

33 Yei mal ge, ni djimbena
no pupon, ana taimane moi
ge age age 7 pela i kune yei.
Una alla aglo erwo gun pine
ge una ne mal game kaima
moya ne? dji.
34 Djimaka Jisas embe dji,
makimb al mor una iwana
bolo inj ba,
35 iwana God dji una are
golo aglo erwo gun pine ge
bolo naine.
36 Kambono kuntaimane
goi pora dji, alla nagoye.
Kambono golo erwo gun pine
ge God tau agelo mor mal
embe molo God wombaye
moye.

37 Una golo aglo erwo gun
pinj mal ge, asa Mosis pepa
bolo pagi. Iko tuge ta bolo pai
al wamo do pai mal une pepa
bolo embe dji, Iwa Kerman
God moro ge une Abraam
Godiye moro. Une Aisak
Godiye moro. Une Jekop
Godiye moro we dji.
38 God moro ge una gor ge
Godne namoro God ge una
gun mor ge Godne moro. Ga
porapora mor ge God kando
gun mor we dji.

39 Djika God lo dje awi
una pende embe dji, tisa, ni
kandja pai mal djinden we
dji.
40 Una moi ge kand golo
kandja ta nadji.

Iwa Kerman Krais ge namba mal moro?
(Matyu 22.41-46 ne, Mak 12.35-37)

41 Kandja nadjimaka Jisas kambono moi al embe dji, God dje worda wonda iwa Krais we dji ge iwa Depit gollye moya we djinj ge namba yei pille djinj ne? dji.

42 Iwa Depit Baibel al pepa bolo wori paro ge embe djindo,

> God iwa kerman yemolo na iwa kerman moi al embe dji, ni wo na moro al manda aglena woto ami dje mopenaka,

43 na ni kundayem una to kamblo kal worno we dji *(Buk Song 110.1)*

44 Jisas embe dji, Depit asa moi yene gollye are moya ba, Depit yene gollye pille, ni na iwa kerman moren we dji ge namba ye pille dji ne? dji.

Una God lo dje awi una singare ke mal yei
(Matyu 23.1-36 ne, Mak 12.38-40 ne, Luk 11.37-54)

45 Jisas kandja dji ge una porapora pille molmaka, une kogoye una moi al embe dji,

46 God lo dje awinj una singare yenj mal ye kanpol to molme! Kambono wopake pille kon momo woro, maket al wanneke, una wo djembon tane ge wopake pir. Lotu numb numog pinj ge, wopille koi ngimbnge al po morka, una kwamokna kerman nane paraka, kambono una kerman mor dumene al po mor.

47 Ana kangill mor al kambono po kende kulo dje numbine gullne yero ge kiwa ngundjo inj. Una nalene al kende kulo kamang momo yenj. Embe yenj ge God kot kerman ye aunda we dji.

21

Ana kangill ta opa iwo God awi
(Mak 12.41-44)

1 Jisas lotu numb kerman ku opa awo awo yei al molo kanmoi. Una kog mogoi merke kannoi una ku iwo opa bokis al woro po wo embe yemoi.

2 Yemolmaka Jisas kani ana kangill ta wal kannanoi ba, ana ge ku peni bage soka iwo opa wori.

3 Jisas embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, ana kangill ge wal ta kannanoi ba, ku iwo opa awi ge une una porapora wal awi ge kamblo aundo we dji.

4 Una kambono ku merke kannoi ge tuge iwo opa worinj ge tuge yero ba, ana ge kuye ta nayei, kembis ta yei mal iwo opa awo kerdo we dji.

Jisas kandja embe dji, lotu numb kerman to ke yene we dji
(Matyu 24.1-2 ne, Mak 13.1-2)

5 Una pende embe dji, una lotu numb taki ge ku wopake uro kaima i, una wo opa wopake awi mal iwo lotu numb kerman ku boglo pla

woro taki wopake uro kaima
paro we dji.
6 Djimaka, Jisas embe
dji, ye lotu numb kerman
wopake kaninj ge, are una
wo sellke kal worneke, ku
taimanta pla nayenda, to
gur dje kal makimb al woro
kerne we dji.

Jisas embe dji, are imb kerman wonda we dji
(Matyu 24.3-14 ne, Mak 13.3-13)

7 Jisas kandja embe djika
kambono dji mal, tisa, ni
kandja djinden ge kune
nam yenda? Wal naral wal
asamoll panda no kanbonka
are ni djinden mal panda ne?
dji.
8 Djimaka Jisas embe dji,
una wo ye kende dje aune ge
ye kanpol tane. Una merke
na kandjina al wo embe dje
una aune, na wale wondo we
djineke, ta wo ege yei pora dji
we djineke, kambono embe
dje wone al ge ye are napine.
9 Imb wondaka, una kunda
kerman bor we djineke
ye kandja embe mal piye
ge, kand nagoye. Una
kunda kaima boye ba, kupill
makimb pora djinda ege ge
manda nayenda.
10 Una iwa duliye ta
yemolo, ta tondaka kunda
bopell. Una dumo kerman
ta gapman kantau moro ge i
yem djindaka, gapman dumo
djell ta i yem djindaka kunda
kerman boye.
11 Dumo merke kam
imem wondaka, makimb
olup kerman yendaka,
una ke kayekaye tondaka,
kam koll kerman yen-
daka, kwamokna napanda.
Kam kupill al paro ge wal
kayekaye yendaka una kane
kand kerman goye.
12 Wal embe yenda ba,
asamoll una wo ye Jisas
unakiye mor we dje, ye
amblo ke ye awo, lotu numb
yenda al kot ye awo, kaye
numb woro, iwa kerman ne,
eine moye al ye kot ye awo
embe yene.
13 Embe yene ge, ye na
boll wankani mal dje pene
worneke ga piye.
14 Una are wo ye boll kot ye
awo embe yene ge, ye ipon
ge nomane to, kandja namba
we djimbon ne? dje napiye.
15 Kune ge na nomana
wopake aunaka, ye kot
djine al kandja ge djineke,
kambono ye kandjine man
dje, kamblo kal worne ge
kune nayenda.
16 Ye nanemane ne, agane
ne, yenekne mor una ne, ye
ye noi una wo ye to, ipo kot ye
awo, pende togoye.
17 Ye nanam unakna mor
pille, una porapora ye ellne
kumbso aune.
18 Embe yene ba, God
kanmoro. Ye ngambalne
ene taimanta er take dje
napunda.
19 Ye pillgi dje pamoi dal, ge
ye nagoye, gun molo pamoye
we dji.

Kundayem una wo Jerusalem to ke yene
(Matyu 24.15-21 ne, Mak 13.14-19)

20 Jisas embe dji, ami una
wo Jerusalem i pakna worne.
Embe yeneke ye kani dal, una
Jerusalem to sellke worne we
djill ge kaima panda dje pille
yendo we dje piye.
21 Kune ge distrik Judia
mor una ge seke er kamkimb
al pine! Jerusalem pakna
mor una kere seke er orko
pineke, una orko waninj una
mor ge alla er Jerusalem
pakna napine.
22 Una wo embe yene ge
God una tonda we dje Baibel
al bolo wori paro mal ge
kaima panda.
23 Ana womba moglo moye
ge ne, womba kindja kulo i
am awo moye ge wandill mal
moye. Una ge God tondaka
dumo ge una imb kerman
kake moye.
24 Una kunda bolo woneke,
una pende bainat al togolo,
una to kaye to ipo dumo
kantri porapora yero al ge
worneke, epil djell una wo
Jerusalem una to kamblo
kal woro embe ye pineke,
ga egene pora djinda poke,
Jerusalem alla nakambye we
dji.

Una Wombe are yem wonda
(Matyu 24.29-31 ne, Mak 13.24-27)

25 Olpa, takne ne, kam
kandjip paro al ge wal
djep kayekaye yendaka una
kanne. Nu solwara po wo ye,
mog to, guno djindaka kantri
kerman una merke mor ge
kane nomane kull pundaka
kand goye.
26 Kupill al moro wal puga
djindaka, makimb al mor
una kane polmugo molo,
kand kerman golo, silla
tondaka embe yene.
27 Embe yendaka Una
Wombe yembe dongall boll,
kam kupa boll wondaka, poll
dje au kerman djinda una
kanne. 28 Wal paro ge kindja
yeno dje yendo ge ye kane
kand nagoye. Ye aglo molo
kane pla woro, God ye i yem
worda ege manda yero dje
kanne we dji.

Iko pik pille Jisas kandja buko dji
(Matyu 24.32-35 ne, Mak 13.28-31)

29 Jisas kandja buko ta dje
awo embe dji, iko pik ne, iko
porapora moro mal ye kan-
inj.
30 Iko yeke gun wordo ge
ye embe dje kaninj, ge aka
donda pille yendo we djinj.
31 Iko yendo mal embe,
wal kayekaye embe yenda
we djill ge, ye kani dal, ye
embe dje piye, God dumoye
wopake kantau yenda we
djin ge ege manda yei paro
we dje piye.
32 Na kandja kaima dje ye
aundo, na wal merke wonda
we djill ge, ye una mor ge
nagoye, gun molo kanne.
33 Kupill makimb pora
djinda ba, na kandja djindo
ge pora nadjinda, pamoya we
dji.

Jisas yem wonda ge una kanpol to moye we dji

34 Jisas embe dji, ye kan-
pol to molme! Man pan-
daka, ye kwa merke no, nu
dongall no, dall ye, makimb
wal nomane merke pandaka,
ye kanpol nato moye kune
ge Una Wombe ola dje yem
wonda.
35 Una ka kuwo kolo pa-
girka ka nakane ola dje wo
tondo mal embe, Una Wombe
ola dje yem wondaka, una
porapora makimb al moye ge
kanne.
36 Ege ege ye pillpol to
molo, kamang embe yene,
God yendaka wal merke
yenda ge no boll wo djinda
dje yene. Alla Una Wombe
wonda ge ye une moya al
aglo moye kune yenda dje
kamang yene we dji.
37 Kune ge Jisas ege ege lotu
numb kerman gull paknato
po molo kandja dje una awo
moi. Alla emill djika une er
makimb mekbe Olip we dji al
ge po pa embe yemoi.
38 Kam kindja tagika una
porapora po lotu numb
kerman gull paknato po molo
pillmaka, Jisas kandja dje
kambono awo moi.

22

*Judas Jisas dje ipo kun-
dayem una auno dje yei
(Matyu 26.1-5 ne, 26.14-16
ne, Mak 14.1-2 ne, 14.10-11)*

1 Juda una bret gale yis
pakna naworo, kiwa nono
yei ege kerman Pasopa we dji
ge, yeika
2 opa gale awi una kerman
ne, God lo dje awi una yemolo
una no to djine dje pille seke
pamolo Jisas togopon dje yei.
3 Jisas kogoye una 12 pela
moi ge taimanta Judas Iskar-
iot we dji ge, Satan erwo une
tukiye al po moika,
4 Judas opa gale awi una
kerman ne, lotu numb kogo
yei una moi al pi. Judas
Jisas dje ipo kambono moi al
aundaka kaye tane mal, kam-
bono Judas boll kandja begi.
5 Ga wopille embe dji,
kapla, no ni ku aumbon we
djimaka,
6 une pora we dji. Judas
Jisas yene moyaka na kam-
bono mor al po dje auno dje
pille tau moi.

*Jisas kogoye una soka
kwamokna gale amblokun
yepill
(Matyu 26.17-25 ne, Mak
14.12-21 ne, Jon 13.21-30)*

7 Juda una ege kerman Pa-
sopa we dji ge yeika, kogsip-
sip wombe togolo bret gale
yis pakna naworo kiwa nam-
bon dje yei.
8 Yemolmaka, Jisas Pita ne,
Jon mopill al embe dji, ege
kerman Pasopa kwamokna
nambon ge, ye soka po kwa
gapellka nono nambon we
dji.
9 Djika soka embe djipill,
no po numb nam kond po
kwa gapollka nambon ne?
djipill.
10 Jisas embe dji, ye soka
Jerusalem pakna bellka, iwa
ta sin galla nu kolo iundaka
ye kanbell. Er punda al ge, ye
are bell. Une numb ta yenda
numog punda al ye numog po

11 numb ne moya al embe
djimbell, tisa ni pille embe
djindo, na kogena una boll
wo ege kerman Pasopa we
dji ge, kwa nambon ge dumo
nam yendaka wo nambon
ne? djimbell.
12 Embe djimbellka une ye
dje ipo rum plato wordaka
ye po kanbell. Bo sia ne,
wal ye wopake yewori moro
al une ombine dje aundaka,
ye po kwamokna gale am-
blokun yembell we dji.
13 Djika soka po kanpill,
Jisas kandja dji mal kaima
yeika, soka po ege kerman
kwa nane mal gale amblokun
yepill.

Jisas kogoye una boll aike bret ne, wain noi

(Matyu 26.26-30 ne, Mak 14.22-26 ne, 1 Korin 11.23-25)

14 Kwa nane ege yeika, Jisas
aposelye kambono boll aike
molo kwa nambon dje yei.
15 Jisas kambono moi al
embe dji, are una wo na ye ke
kaima ye auneke na goyo. Ge
pille, ipon na ye boll ege ker-
man Pasopa kwa aike non-
mon ge na wo pro.
16 Na kandja dje ye aundo,
ipon nono ege kerman kwa
nonmon ge, are na nanano.
God yene dumoye wopake
kantau yendaka, kwa ipon
nonmon ge megiye tondaka,
alla nano we dji.
17 Jisas kandja embe dje
kere, une kap wain amblo i,
God wopake we dje awo, kap
wain i kogoye una moi al awo
embe dji, ye yepall yepall dje
nome!
18 Na kandja dje ye aundo,
ipon na ye boll aike nu wain
nondo ba, alla nanano. Are
God dumoye wopake kantau
yenda kune ge na alla nano
we dji.
19 Une kandja embe dje
kere, bret ta yei ge amblo i,
God wopake we dje awo, bret
tuklo kogoye una awo embe
dji, ge na gaklena. Ye wopake
moye dje pille tuklo aundo.
Ye embe nane ge ye nanam
we dje pille nane we dji.
20 Kambono kwa noi pora
djika, Jisas kap wain ta yei ge
amblo i embe dji, ye wopake
moye dje pille na meyamna
tulu djindaka, God kandja
gopa kindja ta dje embe yeno
we dji ge kaima yenda we dji.
21 Ye pillme! Iwa ta na
dje ipo kundayem una mor al
aunda iwa ge, ipon nono boll
aike kwa no mormon we dji.
22 God dji mal pille Una
Wombe goya ba, iwa ge wo
une ipo kundayem una mor
al aunda iwa ge, wandill mal
moro, God une kaima tonda
we dji.
23 Djika kogoye una
yenekne kandja dje pille
embe dji, Jisas kandja djindo
ge, no una 12 pela mormon
al ge una ne mal ta po embe
yenda dje pille djindo ne? dji.

Kogoye una iwa kerman mopon dje pille nonga dji

24 Jisas kogoye una moi ge
ta yemolo, na iwa kerman
moro we djika, ta na iwa ker-
man moro we djika, embe dje
gingmang amblo moi.

25 Jisas embe dji, epil djell
iwa king mor ge, molo pla
po, yembe ye, kantau yemolo
yenekne kandjine dale embe
djinj, na una pak to aundo
una moro we djinj.
26 Ba ga iwa king yenj mal
ye embe nayene. Iwa ta
iwa kerman moyo dje yenda
ge, une age are moro mal
embe moya. Alla una ta
er wekle puno dje yenda ge
une yemolo una nune kogone
una mal embe yenda we dji.
27 Ye una mor al una ne
mal ta iwa kerman moye ne?
dji. Una ta bo tebol al molo
kwa nane una ge iwa kerman
moye mo? Mo, una kwa gale
iwo awinj una ge iwa ker-
man moye? Una kambono bo
tebol al molo kwa nonj ge iwa
kerman mor ba, na nanam
moro ge embe nayendo. Na
ye boll aike moro ge na ye
nune kogone una mal embe
yendo we dji.
28 Na imb kake moll ge ye
na boll aike molo pai, nakeri.
29 Na Nena na namba awi,
na dumena wopake kantau
yemoro mal ge, na ye namba
aunaka ye una embe kantau
yemoye.
30 Na dumena wopake kan-
tau yemoro al ge, ye wo na
boll kwa aike no, sia king al
ami dje molo, Israel una epil
12 pela ye kantau yene we dji.

Jisas embe dji, Pita ni na mop aumben we dji

(Matyu 26.31-35 ne, Mak 14.27-31 ne, Jon 13.36-38)

31 Jisas embe dji, Saimon,
Saimon, pren mo? Satan
yembe yemolo embe dji, iwa
12 pela mor ge na kamalne
tanaka, God kandjiye kerne
we dji. Una wit megiye bulo
to pille dje tandwane iworinj
mal embe yeno we dji. God,
kune, ni po yeye! dji.
32 Embe dji ba, ni nanam
kere djimben dje pille ka-
mang yell. Ni nanam kere
er yem womben kune ge,
ni agan kambono pillgi dje
moye dje pille wo kandja dje
aumben we dji.
33 Djika Pita embe dji, ge
man, una wo ni kaye tane mo,
togoi dal nono soka aike tane
we dji.
34 Dji ba Jisas embe dji,
Pita, na kandja dje ni aundo,
ipon imina pakna pundaka
ni kune sokara na Jisas
nakando we djimbenka, ka
kondwale yau tonda we dji.

Jisas ye ipon wanne ge ku moni ne, kon ne, bainat i pagle embe ye wanme! dji

35 Jisas kogoye una moi al
embe dji, asa na ye dje wo-
rillka ye po wani ge, ye kon
ne, ku moni ne, kakene su
napaika, na kogena ye wani
ge ye nane wal ge kune yei
mo nayei ne? dji. Kambono,
kune yei we dji.
36 Djimaka Jisas embe dji,
na ye embe dje worill pi ba,
ipon ye pine ge, ye ku moni i,
kon i, bainat ta nayenda una
ge, yene kon jaket ku bolo i
bainat top to inda.
37 Ye embe yene ge na
kandja dje ye aundo, Baibel
bolo pagi mal ge megiye
tonda. Baibel embe djindo,

eine kunumb una tonj mal,
kambono une embe toi we
dje pepa boi mal ge, embe
yene we dji. Baibel nanam
kogo embe yeno we dje bolo
pagi mal ge kaima panda we
dji.
38 Djika kogoye una bainat
soka amblo molo embe dji,
Iwa Kerman, kane! Bainat
soka yero we dji. Jisas pora
kerme dji.

Jisas kam mekbe Olip po kamang yei
(Matyu 26.36-46 ne, Mak 14.32-42)

39 Jisas singare ye ye yei
mal pille, Jerusalem kere er
makimb mekbe Olip pika
yene kogoye una are pi.
40 Po pillau djimaka Jisas
embe dji, imb ye mor al wo
djinda dje pille ye kamang
yeme! dji.
41 Une yepall ta kola po
yene kake gopiye boglo ka-
mang embe yei,
42 Nena, ni kune we djin
dal, kap ni na aunden ge
iworo aumbenba. Alla na no-
mana paro mal nayemben, ni
nomanin paro mal yemben
we dji.
43 Djika tau agelo ta kupill
al kere wo Jisas yembe panda
dje pille amblo pille dje awi.
44 Une kamang ninga dje
yeika, kusno meyam dal tulu
dje yage kal makimb al toi.
45 Une aglo wo kani, yene
kogoye una nomane urup dji,
ou pamoi.
46 Une wo embe dji, ye
namba yei pille ou pamor? Ye
aglme! Ye pillgi pamoya dje
pille kamang yeme! dji.

Judas wo Jisas i kundayem una awi
(Matyu 26.47-56 ne, Mak 14.43-50 ne, Jon 18.3-11)

47 Jisas kandja dje moika
yene kogoye una 12 pela moi
ge iwa ta Judas we dji ge una
merke dje i Jisas moi al woi.
Une wo Jisas gume djillake to
nano dje yeika
48 Jisas embe dji, Judas, na
Una Wombe moro ge ni na
gumena djillakena al to no
yenden ge ni na i kundayem
una auno dje pille yenden
mo? dji.
49 Djika kogoye una kani
una merke Jisas kaye tambon
dje womaka kambono embe
dji, Iwa Kerman, no bainat
tambon mo? dji.
50 Djimaka Jisas kogoye iwa
ta bainat i toika, iwa ta ka-
male bolo kelip to yage kal
toi. Iwa ge opa gale awi iwa
wekle pi iwa boiye ge toi.
51 Jisas embe dji, ye yenj ge
kerme! dji. Dje kere une iwa
kamale al ambika alla kiwa
yei.
52 Una opa gale awi una
ne, lotu numb eine una ker-
man ne, Juda una kerman
kambono wo molmaka, Jisas
embe dji, ye na tambon dje
yenj ge eine kunumb una tonj
mal embe ye bainat ne, kapill
kerman boro iwo na tambon
dje yenj we dji.
53 Ege ege na ye boll aike
lotu numb kerman molo
kandja dje mollka, ye wo na
natoi. Ba alla, ipon ye wo na

tonj ge ye egene yero, emill
kerman yendo we dji.

Pita na Jisas nakando we dji
(Matyu 26.57-58 ne, 26.69-75 ne, Mak 14.53-54 ne, 14.66-72 ne, Jon 18.12-18 ne, 18.25-27)

54 Opa gale awi iwa ker-
man wekle pi iwa moi ge, una
wo Jisas i iwa ge numbiye al
pumaka, Pita are eprap ye pi.
55 Asamoll pi una iwa
kerman numbiye gull pai al
pakna po numb djillake al
wamo gale ami dje molmaka,
Pita pakna pika aike moi.
56 Molmaka wamo do pai al
Pita po manda moika, boi ana
ta manda wo Pita kane embe
dji, une ge Jisas boll aike wan-
moi una we dji. 57 Ba Pita
man dji, ana, ni kandja djin-
den ge na nakando we dji.
58 Ege yepall ta erwo pika,
alla iwa ta wo Pita kane embe
dji, Jisas unakiye kambono
moi al, ni pakna mon una.
Pita man dji, na namoro we
dji.
59 Alla ege awa taimane
mal embe ta wor pika, iwa
ta wo kandja yembe ye dje
embe dji, ge man, ni dumo
Galili una moren, ni Jisas boll
aike wanin iwa we dji.
60 Dji ba Pita man dji. Ni
djinden ge na nakando we
dje, kandja i pla worno dje
yeika, ka kondwale ola dje
yau toi.
61 Toika Jisas kane ake
to Pita moi al kanika, Pita
pi Jisas ni na kune sokara
nakando we djimbenka ka
kondwale yau tonda we djin
ken dje pole dje pille
62 wandill golo er orko po
kimb meme muglo yei.

Una poye Jisas to bakalo awi
(Matyu 26.67-68 ne, Mak 14.65)

63 Una Jisas kantau moi ge
kambono une to, bakalo awo,
64 allap iwo une nale al am-
blo pel ye awo embe dji, ni
propet kaima mon dal, una ni
tonj ge, una ne mal ni tondo
ne? dji.
65 Embe dje molo, kandja
ke pende merke dje Jisas awi.

Una Jisas ipo kot ye awi
(Matyu 26.59-66 ne, Mak 14.55-64 ne, Jon 18.19-24)

66 Kam kindja tagika, Juda
una kerman ne, opa gale awi
una ne, God lo dje awi una wo
makai to molmaka, una Jisas
kot ye aumbon dje pille une i
kambono moi al pi.
67 Iwo wormaka kambono
Jisas moi al embe dji, ni djim-
benka no pupon, God iwa
Krais dje worno nanam un-
akna i yem worda we dji ge,
ni wale wonden mo? dji. Dji-
maka Jisas embe dji, na djino
ba ye napiye.
68 Na ye mor al kandja ta
djino ba, ye kandja wulle ta
dje yem woro naune.
69 Ipon, kumaike, sale, ne
are yenda ge, ye embe dje
kanne. God yembe dongall
pai una yene agle woto Una
Wombe wo ami dje moya we
dji.
70 Djika kambono embe dji,
ni kandja djinden ge, ni God

wariye moro dje pille djin-
den mo? dji. Djimaka Jisas
embe dji, ge wale, ye na
God wariye moro we djinj ge,
kune djinj we dji.
71 Kambono embe dji, kot
djipin pora djindo. Una ta
are wo kandja djine ge na-
pupon. Une God kandjiye
ambi, kandja djillake al dje
orko wordo ge nono pora-
pora pille kune yenmon we
dji.

23

Una Jisas dje ipo Pailat moi al kot ye awi

(Matyu 27.1-2 ne, 27.11-14 ne, Mak 15.1-5 ne, Jon 18.28-38)

1 Iwa kerman kambono
Jisas dje ipo iwa Pailat moi
al
2 kot ye awo embe dji, no
Juda una Jisas no nomane to
ke ye aundo. Ku takis gap-
man iwa kerman Sisa moro
al ye naume djindo. God iwa
kerman king Krais dje worno
nanam unakna i yem worda
we dji ge nanam wale woll
moro we dje wando we dji.
3 Djimaka Pailat Jisas moi
al embe dji, Juda una mor
ge ni kingne moren mo? dji.
Jisas ge wale, ni kune djinden
we dji.
4 Djika Pailat una merke
moi ne, opa gale awi una
kerman moi al embe dji, na
kando, une ale ta nayei we
dji.
5 Kambono man dji, une ge
asa distrik Galili kogo kindja
ye wane po, dumo Judia
yemyem po kandja dje una
nomane to ke ye awo, alla er
ba woi we dji.

Una Jisas dje i King Erot moi al po kot ye awi

6 Kambono kandja embe
dji ge Pailat pille embe dji,
iwa ge dumo Galili iwa moro
mo? dji.
7 Djika Pailat pi Jisas dumo
Galili iwa moro we djimaka
Pailat embe dji, pora, king
Erot dumo Galili kantau
yemoro pille, ye Jisas dje ipo
Erot moro al pineke, une kot
piya we dji. Kune ge Erot
wo manda Jerusalem moika
kambono Jisas dje i une moi
al pi.
8 Po molmaka Erot Jisas
kane wo kerman pi. Asa une
Jisas nakani. Jisas kogo yei
mal Erot pille molo, Jisas wal
dongall ta yenda kannoba dje
pille moi.
9 Erot kandja merke dje
Jisas awi ba, Jisas kandja
wulle ta dje yem nawori.
10 Opa gale awi una ker-
man ne, God lo dje awi una
kot ninga dje ye Jisas au-
maka,
11 Erot yene ami una boll
Jisas kane poye, bakalo awo,
kon momo wopake ta iwo
Jisas woro awo, alla une dje i
yem Pailat moi al pi.
12 Asa Erot ne, Pailat soka
kundayem yem mopill ba,
alla kune ge soka ellne tukne
taimane yei mopill.

Pailat Jisas togolme! dji

(Matyu 27.15-26 ne, Mak 15.6-15 ne, Jon 18.39-19.16)

13 Opa gale awi una ker-
man ne, Juda una kerman ne,

una merke moi ge Pailat djika
kambono er womaka
14 une embe dji, ye Jisas
dje i na moll al wo embe
dji, une kandja dje awo, una
nomane ye ke ye awo embe
yendo we dji ba, ye nalene
al na kandja dje une awill,
alla na kanill une wal ke ta
nayei. Ye kandja djinj mal ge
na nakando.
15 Na kanill mal Erot embe
kani, man pai, une Jisas dje i
yem na moll al woi. Na une
ke ta yenda togoyo dje kanill
ba, une ke ta nayei we dji.
16-17 Na djinaka ami una wo
ka pirngangill to worneke,
une bolo er orko pundaka kot
pora djinda we dji.

18 Une kandja embe dji
ba una merke moi ge kun-
taimane yau kerman to embe
dji, Jisas togole! Iwa Barabas
kaye pamoro ge ni dje orko
wore! dji.
19 Iwa Barabas we dji ge asa
une Jerusalem molo una gap-
man boll kunda ye, una togoi
pille, una po une to kaye wori
pamoi.
20 Una merke moi al Pailat
Jisas dje orko worno dje
kandja alla dji ba,
21 una man dje pille yau to
embe dji, Jisas iko pera al nil
togole! dji. Alla nil togole! dje
embe yei ba,
22 Pailat asa kune soka
kandja dji kandja alla dje
embe dji, Jisas ke namba mal
yei? Na kando, une togoyo
mal ke embe ta nayei. Na
djinaka na ami una wo ka
pirngangill to worneke, na
dje orko wornaka er punda
we dji.
23 Une kandja embe dji ba,
una yembe yemolo, yau ker-
man to embe dji, Jisas iko
pera al nil togopen we dji.
Kambono kandja yembe ye
embe djimaka Pailat kapla
we dji.
24 Kambono kandja yembe
ke ye dji mal pille Pailat Jisas
nil togolme! dji.
25 Una kandja dji mal pille
iwa kunda ye, una togolo
wane po kaye pamoi iwa
ge Pailat dje orko worika er
woika, una kandja dji mal
pille, Pailat yene ami una moi
al embe dji, ye Jisas ipo nil
togolme! dji.

Jisas iko pera al nil toi
(Matyu 27.32-44 ne, Mak 15.21-32 ne, Jon 19.17-27)

26 Ami una wo Jisas dje i
er Jerusalem orko bon dje
yemaka, dumo Sairini iwa
Saimon we dji ta moi ge er
Jerusalem pakna wono dje
yei. Ami una Jisas iko pera
kake iwi ge Saimon kake i
punda dje pille i aumaka, une
kake i Jisas mopiye al pi.
27 Una merke Jisas mopiye
al pumaka, ana pende pakna
molo yau to, kimb kallngane
yemaka,
28 Jisas kane ake to embe
dji, ye Jerusalem ana mor ge,
na we dje pille kimb nayene.
Ye yenekne ne, wombane
mor ge ye pille kimb yene.
29 Na kandja djindo ge me
embe mal paro. Kumaike
sale ege ke ta yendaka una
wo embe djine, ana womba
nakur ana mor ge ne, ana

womba am nawi ana mor
ge ne, ana komdjill porapora
mor ge wopake moye, kam-
bono muk dje seke er pine ge
kune yenda we djine.
30 Kune ge una gaklene
ngembill kanan golo djimbon
dje pille kamkimb panda al
embe djine, ye gur dje kal wo
no to bi dje kerme! Makimb
komge paren ge wo no to bi
dje, pel ye kerne we djine.
31 Iko gun moro ba una wo
embe yenj ge, are iko gorow-
ill yenda poke, kerawa yene
paro we dji.
32 Ami una Jisas dje ipi ge ke
yepill iwa soka Jisas boll aike
togopon dje ipi.
33 Ipo dumo ta kandjiye
una ngambalne yembe we dji
yei al po, Jisas iko pera al ge
nil to pagi. Iwa soka ge ta i
Jisas agle woto woro nil to pa-
gle, ta i agle darto woro nil to
paglmaka, Jisas yene pakna
nil to wori pai. 34 Une pamoi
ge kamang embe yei, Nena,
una wo embe yenj ge pillpol
natonj. Na ye ke ye awinj ge
ni kere aumben we dji.

Ami una ge Jisas koniye
kunomiye ge una taiman-
taiman dje ine mal pille tukye
gakle mal wori.
35 Wormaka Jisas nil to pagi
al ge una kanmolmaka, una
kerman kambono Jisas kand-
jiye amblo embe dji, God dje
wori woi iwa Krais ge une
kaima moi dal, yene yemolo
una amblo pille dje awo wani
mal, yene amblo pille dje
erwo pundabe dji.
36 Jisas pamoi al ge ami una
bakalo awo, nu wain kiwa
iwo une nonda dje awo
37 embe dji, Juda una
kingne kaima mon dal, ni
nenem amblo pille dje awo,
erwo piye dji.
38 Jisas iko pera al nil to
pagi pai ngambale al plakill
ge una pepa bolo pagle embe
dji, une moro ge Juda una
kingne moro we dji.
39 Una soka iko pera al nil
to pagi ge age ta Jisas bakalo
awo embe dji, God dje wori
iwa Krais ge ni kaima mon
dal, nenem amblo pille dje,
alla no soka para amblo pille
dje aumben we dji.
40 Djika age ta kandja awo
embe dji, ni God kandye
nagoren mo? Une imb kakdo
ge ni para kakden ba
41 kot dji mal ge kune
yendo. Nono singare yepill
ge gopoll mal yepill ba, une
ge ke ta nayei we dji.
42 Une kandja embe dje
kere Jisas pai al embe dji,
ni dumen wopake kantau
yemben kune ge, ni na pille
nakerben we dji.
43 Djika Jisas embe dji, na
kandja kaima dje ni aundo,
ipon manda ge nono aike
paradais mopoll we dji.

Jisas goi
(Matyu 27.45-56 ne, Mak 15.33-41 ne, Jon 19.28-30)

44-45 Olpa nale ge 12 oklok
yeika dumo ge emill ye pa
pika 3 oklok yeika alla au dji.
Lotu numb kerman numogto
allap ta kolo pagi ge, yene ball
dje soka yei.
46 Jisas kandja kerman dje
embe dji, Nena, na nomana

ge ni aglen al wordo we dje
kere goi.
47 Goika ami iwa kerman
ta moi ge kane, God kandjiye
amblo pla woro embe dji, iwa
goro ge une wopake moi iwa,
une goya singare ke embe ta
nayei we dji.
48 Jisas togoi mal una kan-
bon dje pille wo makai to moi
una ge, ellne tukene ke yeika,
yenekne aglene ge i gonne al
to, er yem yenekne numbine
al pi.
49 Jisas togoi ge yene ye
noi una ne, dumo Galili ana
pende une boll aike wani ana
ge, porapora wo yepall ta el-
lke molo kanmoi.

Jisas goi ge una ipo kumur al gull toi
(Matyu 27.57-61 ne, Mak 15.42-47 ne, Jon 19.38-42)

50-51 Juda una kerman Jisas
kot ye awi kambono ge,
agane ta pakna molo man
dji, iwa ge kandjiye Josep.
Une ge distrik Judia paknato
dumo Arimatea iwa. Une iwa
wopake molo, God dumoye
wopake kantau yenda ge une
pille tau moi.
52 Une po Pailat moi al
embe dji, Jisas goi iko pera
al paro ge na ipo gull tano we
dji. Iwa Pailat, kune, ipiye!
dji.
53 Djika une po Jisas golo
pai ge i kal woro, allap ku-
ruwo ta were, ipo kumur ta
una wallko wori kiwa yei al
Jisas ipo gull toi.
54 Kumaike Sabat yenda
pai pille, Juda una lotu yem-
bon dje pille wal amblokun
yemoi.
55 Josep Jisas gakle ipo gull
to pagi al ge dumo Galili ana
kambono Jisas boll aike woi
ge po kani.
56 Gull to pagika, ana
kambono er yem numbine
al po marasin ne, kopong wel
mirang wopake yei wal iwo
makai to moglo, i po Jisas goi
gakle al kopong ye aumbon
dje pille yemoi. Ege Sabat
yeika Mosis lo dji mal pille
kogo nayei, kiwa moi.

24

Jisas golo aglo erwo gun pi
(Matyu 28.1-10 ne, Mak 16.1-8 ne, Jon 20.1-10)

1 Sande kune, kam kindja
tagika ana kambono wal mi-
rang yei wal bill to mogi ge, i
er Jisas gull to pagi al ge pi.
2 Ana kambono po kani, ku
mur al ge ku kerman tugo pel
ye pagi ge pa namoi, ku ge i
djeke wori, kiwa yei.
3 Ana kambono ku al ge
gulo po kani, Iwa Kerman
Jisas gull to pagi ge pa namoi.
4 Pa namoika kambono no-
mane to pille molmaka, kun-
taimane iwa soka wo mopil-
lka, konkunom worpill al ge
talang ye poll dje pai.
5 Ana kambono kand golo,
magi dje molmaka, iwa soka
ge embe djipill, ye namba yei
pille dulo wonj? Una gun mor
una ge goll pene al namor.
6 Une ipon ba namoro, une
aglo erwo gun pi. Asa une
Galili moi kune, une kandja
dje ye awi mal ge ye pille mor
mo?
7 Une embe dji, God dji mal
pille una wo Una Wombe ipo

singare ke yenj una auneke,
kambono iko pera al nil to
pagiyeke, une goyaka ege
sokara wor pundaka, alla
erwo gun punda we dji we
djipill.

8 Soka embe djipillka ana
kambono Jisas kandja asa
embe dji ken dje pole dje
pille,
9 alla er yem po Jisas ko-
goye una 11 pela moi ne, una
porapora moi ge, ga wal kani
mal dje una moi ge awi.
10 Ana kambono moi ge
dumo Makdala ana Maria ne,
Joana ne, iwa Jems me Maria
ne, ana pende aike wo wal yei
mal kandjabe to aposel kam-
bono awi.
11 Ba ga kambono kandja
kende djinj dje pi.
12 Ana kambono kandja
embe djimaka, Pita aglo muk
dje po Jisas gull to pagi al
magi dje ku mur al gulo po
kani, Jisas allap were pagi ge
alla kiwa yei, Jisas pa namoi.
Une kane aya dje pille er yem
pi.

Iwa soka dumo Emeus boll dje pupill
(Mak 16.12-13)

13 Jisas aglo erwo gun pi
ege yei ge, yene kogoye iwa
soka Jerusalem kere er dumo
Emeus boll dje pupill.
14 Wal embe yei mal ge soka
kandjabe to pupill.
15 Dje pupillka Jisas woika
iwa soka ge boll aike pi ba,
16 Jisas wondo dje soka kan-
pol natopill.
17 Pumaka, Jisas embe dji,
ye kandja namba we dje won-
mell ne? dji. Ba soka aglo
mopillka gumane djillakene
al wandill mal ye pai mopill.
18 Mopillka iwa Kiliopas we
dji ge embe dji, una merke wo
Jerusalem pakna molo wal
yei mal kani ba, ni taimane
mon ge nakanin mo? dji.
19 Jisas embe dji, wal
namba mal yei ne? dji. Soka
embe djipill, Jisas Nasaret
iwa ge una wo ye ke ye
awi. Une propet molo kandja
dongall dje awo, wal dongall
ye wani God kanika una
porapora kani.
20 Opa gale awi una ker-
man ne, una kerman pende
Jisas kaye to ipo, gapman una
boll kot ye awo, togoye dje au-
maka, gapman una Jisas ipo
iko pera al nil togoi.
21 Ba no kanpin, une wo Is-
rael una i yem worda dje kan-
pin. Alla ipon manda ge ege 3
pela erwo pundo we djipill.
22-24 Ipon manda ge kam
kindja tagika nonokne ana
kambono pende po Jisas gull
to pagi al kane, er yem wo
embe dji, tau agelo soka wo
embe djipill, Jisas gull to pagi
ge pa namoro. Une aglo erwo
gun pi we djipill. Ana kam-
bono wo kandja embe dji-
maka no pille gok djipinka,
no unakne pende po kani,
ana kandja dji mal ge kaima
pai, Jisas pa namoi we djipill.
25 Djipillka Jisas embe dji,
ye una dall mopill. Una
propet Baibel bolo pagi mal
ge ye kere kanpol natopill.

26 God dji mal pille una wo
iwa Krais togoyeke, une aglo
er kupill al po iwa kerman
kaima moya we dji ge, ye
pillpol natopill paro we dji.
27 Une wo kogo embe
yenda we dje Baibel al pepa
bolo pagi mal une kandja dje
iwa soka ge awi. Asa iwa
Mosis pepa bolo pagi pa woi
alla ipon propet kambono
kandja porapora bolo wonj
ge une we dje pille bolo pagi
mal ge Jisas dje soka awi.
28 Dje awika kambono er
dumo Emeus manda wom-
aka, Jisas er koi eri po dumo
ta puno dje yei.
29 Soka man dje pille embe
djipill, ege yei pora djindo.
Emill paro pambon we djip-
illka, une soka boll aike er
numb al pi.
30 Jisas soka boll aike
moika, kwa nambon dje
yemaka, une bret amblo i pla
woro, God ni wopake we dje
awo bret tuklo i iwa soka awi.
31 Awika soka nalene alla
au djika, Jisas kaima moro
dje kanpill ba, une ola dje er
take dje pi namoi.
32 Namoika soka yenekne
kandja dje pille embe djipill,
nono kondwe wopin al, une
wo God kandjiye dje nono
awi ge nonekene nomane
paknakill ge to magi mal
embe yei nono wopake
kaima pupill we djipill.
33 Soka ola dje aglo er yem
Jerusalem po una 11 pela ne,
una aike moi una moi al ge
pupillka,
34 ga makai to moi ge embe
dji, ge kaima! Jisas aglo erwo
gun pi Saimon kani we dji.
35 Djimaka soka kandja
embe djipill, no kondwe
tambiye pupill al Jisas wo no
kandja dje awi. Alla er numb
al pupinka, une bret tuklo
awi ge, no Jisas kaima moro
dje kanpill we djipill.

Jisas woika kogoye una kani

(Matyu 28.16-20 ne, Mak 16.14-18 ne, Jon 20.19-23)

36 Iwa soka kandjabe to
mopillka, Jisas ola dje kam-
bono moi al pakna wo aglo
molo embe dji, ye ellne tukne
arngan yendabe dji.
37 Ba kambono goll ta woi
moro dje kane kand kerman
goi.
38 Jisas embe dji, ye namba
yei pille kand golo, nomane
soka paraka mor?
39 Na aglena ne, kakena
kusiye paro ge, ye wo manda
kanne. Na gaklena al ye kan-
inj ge goll gaklene paro mal
na embe naparo. Ye wo na
kanme! dji.
40 Jisas embe dje kere, yene
kake agle yei mal ombine dje
awika kambono kane
41 aya dje, wopille moi ba,
kambono nomane soka pai
mal ge Jisas embe dji, ye
kwamokna ta wori yero mo?
dji.
42-43 Pis tuge ta gale wori
yei ge i aumaka une noika,
kambono kani.
44 Une kambono moi al
embe dji, na ye boll aike gun
moll kune ge na kandja embe
djill, na wo kogo yeno mal ge
kambono asa moi una Mosis
ne, propet kambono ne, buk

song pepa bolo pagi mal ge
kaima panda we djill we dji.
45 Dje kere, une kambono
nomane amblo au dje awika,
Baibel kandja bolo woro pagi
mal kambono pille i kune yei.
46 Jisas embe dji, Baibel
bolo wori paro ge embe
djindo, God dje wori Krais
yene unakiye i yem worda
we dji iwa ge, una wo
togoyeke une kun sokara
golo pamolo alla aglo erwo
gun punda.
47 Ye Jerusalem una moye
al asamoll po yene kandjiye
al embe djine, ye nomane ake
taneke, God ye ke ye wan-
inj ge kere aunda we djime!
dji. Alla are ye Jerusalem
kere dumo porapora yero al
po kandja embe dje pume!
dji. 48 Na wal porapora yell ye
kaninj mal ge, ye po dje orko
worneke una piyembe.
49 Ye asamoll po Jerusalem
moyeke, na Nena yembe don-
gall ye auno we dji ge na dje
wornaka ye mor al wondaka,
ye i pagle er tambiye ta pine!
we dji.

God Jisas i er pla kupill al pi
(Mak 16.19-20 ne, Aposel 1.9-12)

50 Kandja embe dje kere
Jisas kambono dje i er dumo
Betani po molo yene agle pla
woro embe dji, God ye, ye
wopake ye aunda we dji.
51 Kandja embe dje
pamoika, God une dje i er pla
kupill al pi.
52 Pika kambono kane
wo kerman pille, er yem
Jerusalem wo
53 lotu numb kerman molo
ege ege kamang ye, God
wopake we dje awo moi.

Jon
Jisas kandjiyebe wopake Jon boi

God kandjiye ge erwo una kulo po nono boll aike moi

1 Kamasa kaima kupill makimb nayei poke, God kandjiye asamoll pai. Kandja ge God boll aike yeika, kandja ge God yene moi.

2 Kamasa ke kandja ge God boll aike yei.

3 God yene kandjiye al wal porapora beke yei. Wal moi ge kondwe djell ta nayei, kandja ge yene djika wal moi.

4 Una gun moye ge kandja ge yendaka una gun moye. Kandja ge wamo sua gale aundaka, una nomane al au djinda.

5 Kandja ge wamo sua gale iundaka, emill ye paro al do au djinda. Emill yendo ge togomgno dje yendo ba man paro, wamo ge do au dje pamoro.

6 Kune ge God dje worika iwa Jon ge woi.

7 Une kandja dje pene worno dje wo embe dji, iwa ta wamo sua gale iunda iwa ta wonda, ye une ge boll pillgi djime! dji.

8 Jon woi ge iwa ta wamo sua gale amblo iunda iwa ge une wale nawoi. Wamo sua kogo yenda mal une kandja dje pene worno dje pille woi.

9 Una porapora makimb al mor ge, kandja ge wamo sua gale iwo, una nomane amblo au dje aunda iwa ge kaima woi.

10 Kandja ge makimb beke yei ba, makimb al woika makimb una kanpol natoi.

11 Yene unakiye moi al woi ba, kambono dje i numog nawori, djembon to nawi.

12 Ba una dje i numog wori una moi ge ne, une kandjiye pillgi dji una moi al ge, une kune we dji, ga God wombaye moi.

13 Kambono God wombaye moi ge iwana wombane kur mal ge embe namoi. Una nomane paro mal pille wombane kur mal ge embe namoi. Ana woge woga boll nomane paro mal pille womba kurmell mal ge kambono ge embe namoi, man. God yene kuika ga God wombaye moi.

14 God kandjiye ge erwo una kulo po no boll aike moi. Une kandjiye kerman pai ge no kanpin, yene Ne dje worika, une taimane woi kandjiye kerman pai ge no kanpin. Une no ye wopake ye awo, kandja kaima dji una moi.

15 Jon iwa ge pille, po una moi al yau to embe dji, na asa kandja ta djill ge, iwa ge pille djill. Na embe djill, una ta na mopna al wonda ge une wo na kamblo aunda we djill. Une na kamblo aunda ge, na namoll kune ge, une asamoll moi. Ge pille une na kamblo aunda we djill.

16 Iwa ge ye wopake ye yei mal ge pille, une nono po-

rapora ye wopake kaima ye
awi.
17 Ge Mosis loye pepa bolo
nono awi ba, Jisas Krais
ge nono wopake pille awo,
mambine kaima ge dje pene
woro awi.
18 Una porapora God
nakaninj ba, God wariye
taimane ge une God mal
embe moro, une God boll
aike mormell pille, God
kaima moro mal ge une nono
ombine dje aundo.

Jon nu pagle awi una kandja dje pene wori
(Matyu 3.1-12 ne, Mak 1.7-8 ne, Luk 3.15-17)

19 Juda una dje wormaka,
opa gale awi una ne, lotu
numb kerman kogo yei una
Jerusalem kere, er Jon moi al
po embe dji, ni una ne mal
kaima wonden ne? dji.
20 Djimaka Jon tormang
nayei. Une kandja kaima dje
awo embe dji, Krais ta wonda
we dji ge na wale nawondo
we dji.
21 Djika kambono embe dji,
na Krais namoro we djinden
ba, una ne mal moren? Ni
Elaija moren mo? Jon man
dji, na Elaija namoro we dji.
Iwa propet moro ge ni wale
wonden mo? dji. Une man,
we dji.
22 Djika kambono embe dji,
ni una ne mal kaima moren?
Ni kaima moren mal dje pene
worbenka, no er yem po dje
wori wopin una dje aum-
bonka piye we dji.
23 Djimaka Jon embe dji,
propet Aisaia asa pepa bolo
embe dji,
Iwa ta dumo wapra yei al
po yau to Iwa Kerman
kondweye ye wopake
yeme! dji *(Aisaia 40.3)*

Aisaia dje pagi mal ge na wale
wondo we dji.
24 Una dje wormaka wo
moi una ge, pende Parisi una
moi.
25 Ga kandja embe dji,
ni Krais namoren, ni Elaija
namoren, alla propet ge
namoren ba, ni una nu pagle
aunden ge, namba yei pille
pagle aunden ne? dji.
26 Jon embe dji, na una nu
pagle aundo ba, iwa ta ye boll
aike moro ge ye kanpol na-
tonj.
27 Are une na mopna al
wo Iwa Kerman kaima moya,
une kake su kaye piska tano
ge kune kaima nayenda we
dji.
28 Jon kandja embe dji ge
une dumo Betani molo dji.
Betani ge nu Jodan kapa
konato yei.

Jisas God kogye sipsip wombe moi

29 Kamkumaikekana Jisas
Jon moi al puno dje yeika, Jon
embe dji, ye kanme! God ko-
gye sipsip wombe er wondo.
Une ge makimb una singare
ke ye wani ge iworo aunda.
30 Na asa kandja embe djill,
iwa ta na mopna al wonda ge
une na kamblo aunda. Une
embe yenda ge na namoll
kune ge une kamasa moi we
djill.
31 Une kaima moi ge na asa
kanpol natoll ba, ye Israel

una kanpol tane dje pille, na
ye nu pagle aundo.
32 Jon Jisas pille kandja
dje pene woro embe dji, na
kanill, God Murble ge ka
pulma mal embe kupill al
kere pir dje er kal une moi
al woi.
33 Une wale woi ge, na kan-
pol natoll ba, iwa ta na una
nu pagle auno dje pille dje
wori woll iwa ge, une na moll
al embe dji, na Murblena kal
wo iwa ta moya al moya, ni
embe kanin dal, ni embe dje
pupen, iwa ge na Murblena i,
una pagle aunda we dji.
34 Alla, na kanill pora dji
pille, na kandja dje pene
woro embe djindo, iwa ge
God wariye kaima moro we
djindo.

Jisas kogoye una kindja dje i

35 Tagika Jon yene kogoye
una soka boll aike aglo mol-
maka
36 Jisas erwo pika, Jon
kane embe dji, God kogye
sipsip wombe erwo pundo,
ye kanse! dji.
37 Djika yene kogoye una
soka Jisas pi al ge are er
pupill.
38 Pupillka Jisas aglo molo,
kane ake to embe dji, ye wal
naral wal pille durmell ne?
dji. Djika soka kandja embe
djipill, Rapai, ni nam kond
pan ne? djipill (kandja Ra-
pai ne, kandja tisa ge me
taimane)
39 Djipillka Jisas, ye wo
kanse! dji. Une kandja dji ge
armina 4 oklok mal embe yei.
Soka une boll aike po numb
pai al ge kanpill. Soka ege
taimane ge une boll aike moi.
40 Iwa soka po mopill ge ta
ge Saimon Pita age Andru we
dji.
41 Une age Saimon Pita moi
al asamoll po embe dji, iwa
Mesaia God dje worda wo
yene unakiye i yem worda
we dji ge, no kane ipin pora
dji we dji.
42 Andru Saimon dje i Jisas
moi al pika, Jisas Saimon
kane embe dji, ni Saimon Jon
wariye moren, are ni kand-
jin gun ta panda, Sipas we
djine we dji (kandja Sipas ne,
Pita ge me taimane pai, me ge
makimb ku we dji)

Jisas iwa Pilip ne, Nataniel, ye er na boll wose! dji

43 Tagika Jisas Galili puno
dje po kani, iwa Pilip ge
moika Jisas po embe dji, ni
er na wondo al we! dji.
44 Pilip ge yene dumeye
Betsaida. Betsaida ge Andru
ne Pita dumene aike yei.
45 Pilip po Nataniel moi al
embe dji, iwa ta wonda we
dje Mosis ne, propet kam-
bono pepa bolo pagi ge, no
kanpin pora djindo. Ge Jisas
Nasaret iwa moro, une ne ge
Josep we dji.
46 Djika Nataniel bakalo
awo embe dji, Nasaret una
mor ge una ta wopake mor
mo? dji. Pilip, ni wo kanben
we dji.
47 Nataniel Jisas moi al
wono dje yeika, Jisas embe
dji, ye kanme! Iwa wondo
ge Israel una kaima moro,

kandja kende nadjindo una
moro.
48 Djika Nataniel embe dji,
ni namba yei pille na pille
kane yenden? Djika Jisas
embe dji, Pilip ni yau natoi
kune ge, ni iko pik me al ami
dje mon ge, na ni kanill we
dji.
49 Djika Nataniel embe dji,
Tisa, ni God wariye moren.
Israel una kingne ge ni wale
moren we dji.
50 Djika Jisas embe dji, ni
iko pik me al mon, na ni
kanill we djill ge, ni na iwa
Krais moren dje pren ba, na
kandja djill ge wal kembis
pai, are ni wal kerman kan-
ben we dji.
51 Jisas embe dji, na kandja
kaima dje ye aundo, kupill al
au djindaka God tauye agelo
wo Una Wombe moro al ge
pla po kal wo embe yene ge,
ye kanne we dji.

2

Dumo Kana iwana soka bolo imboll dje yepill

1 Ege sokara erwo pika, dis-
trik Galili paknato Kana we
dji ge, iwana soka bolo im-
boll dje yepill. Yepillka una
kwamokna gale no molmaka,
Jisas me ge wo una boll aike
moi.
2 Una djimaka Jisas kogoye
una boll womaka aike moi.
3 Molmaka, una nu wain
noi ge pora djika, Jisas me
ge une moi al wo embe dji,
una nu wain noi pora dji, ta
namoro we dji.
4 Djika Jisas embe dji,
mana, ni kandja djinden ge
nenem kogen, na kogena
ta man. Na egena ge ipon
nayero we dji.
5 Djika une megama po boi
una moi al embe dji, Jisas
kandja ta djinda ge, ye yeme
dji.
6 Ku sin kerman 6 pela
numb al moi ge, taiman-
taiman dje nu 100 lita mal
embe pakna po kune yei.
Juda una lotu singare yei mal
pille, nu was yemaka sin ge
embe moi. 7 Jisas ga boine
una moi al embe dji, ye nu
kolo iwo ku sin to puka tome!
dji. Boi una po nu kolo iwo ku
sin to puka tomaka, nu tulu
djinda pai.
8 Jisas embe dji, ye nu
pende kolo ipo kwa omuk
to aundo iwa kerman ge
auneke, une nondabe dji.
9 Djika boi una nu kolo i
pumaka, Jisas yeika nu gun
ge erwo nu wain kulo pika,
iwa kerman ge aumaka noi.
Boi una kolo iwi al ge une
kanpol natoi ba, boi una
pille kane yei. Iwa kerman
ge djika ana inda iwa ge er
woika iwa kerman ge embe
dji,
10 una ana imbon dje yenj
ge, nu wain djugo yendo nu
ge asamoll kolo awinjka, una
nonjka kumbene punda mor.
Alla, nu wain djugo nayendo
ge are kolo iwo awinj. Ba, ni
embe nayen, ni wopake yen.
Nu wain djugo nayei ge, ni
asamoll kolo awin, alla djugo
yei ge ni are awin we dji.
11 Jisas kogo dongall embe
yei ge asamoll une embe ta

nayei. Ba ipon distrik Galili
paknato Kana ge, une kogo
kindja yei. Une kogo embe
ye kerika, une kandjiye ker-
man kaima paika, yene ko-
goye una pillgi dji.
12 Jisas dumo Kana ge, kere
po yene megama ne, age
kambono ne, kogoye una boll
er dumo Kaperneam po ege
sokarita moi.

Jisas lotu numb kerman yei al ge numog po una dje bekle wori
(Matyu 21.12-13 ne, Mak 11.15-17 ne, Luk 19.45-46)

13 Juda una ege kerman Pa-
sopa ge manda yeika, Jisas er
Jerusalem po
14 lotu numb kerman,
numog po kani, kogkau ne,
kogsipsip ne, ka ne, una
opa gale awi wal porapora
una top to imbon dje pille
yemaka, una bo tebol yei al
ami dje molo, ku megiye ta i
ta awika, ta i ta awika embe
yemoi.
15 Embe yemaka Jisas
ka baklain pirngangill to,
kogsipsip ne, kogkau iwo
yemoi una sika to bekle wori.
Bo al una ku megiye ta i ta
awika, ta i ta awika embe
yemoi al ge, une po amblo
ake toika, ku megiye tulu dje
er djelldjell pi.
16 Una ka maket yemoi ge
Jisas po embe dji, ye kaine ge
i er pume! Na Nena numbiye
ge, ye wal iwo maket yenj ge
kerme! dji.
17 Une embe yei ge kogoye
una kane God kandjiye
Baibel al pai ge pillpol toi.
Kandja pai ge embe dji,
Ni numbin yero ge na pille
we kaima yendo,
numb ge wopake
yenda dje na kogo
wamo boll yendo we
dji *(Buk Song 69.9)*

18 Jisas embe yei ge Juda
una embe dji, ni embe
yenden ge, ni kogo dongall
namba mal yembenka, no
kane God kaima ni dje wori
won dje kanbon we dji.
19 Djimaka Jisas embe dji,
wal dongall ta yeno ge embe,
ye lotu numb kerman to sel-
lke worneke, ege 3 pela erwo
pundaka, na alla take pagiyo
we dji.
20 Kandja embe djika,
Juda una aya dje embe dji,
lotu numb kerman ge una
kognumb 46 pela erwo pika,
take pagi ba, ege 3 pela
paknato ge ni ola dje takben
mo? dji.
21 Dji ba, Jisas lotu numb
kerman pille dji ge, yene
gakle pille dji.
22 Are Jisas aglo erwo gun
punda mal ge, une kandja
ipon dji ge yene kogoye una
pillpol toi. God kandjiye pepa
bolo pagi mal ge, ga pillgi dji.

Una nomane pakna ge Jisas kane kune yei

23 Ege kerman Pasopa
yeika, Jisas Jerusalem kogo
dongall ye wanmoika, una
merke kane yene kandjiye al
pillgi dji.
24 Ba kambono ge Jisas
yene nomane nawi, makimb
una nomane pai ge une pille
kane ye keri.

25 Makimb una nomane
embe paro we djine ba, ga
nomane pai ge, Jisas kane
kune ye keri.

3

Jisas Nikodemus boll kandja djipill

1 Kune ge Parisi iwa ta moi.
Une kandjiye ge Nikodemus.
Juda una moi al ge une iwa
kerman moi.
2 Imina pika Nikodemus
Jisas moi al po embe dji,
tisa, nono kanmon, God dje
wori ni tisa moren. Embe
dje naworika ni kogo dongall
yenden ge ta nayenka we dji.
3 Djika Jisas embe dji, na
kandja kaima dje ni aundo,
una alla gun namoi dal,
God dumoye wopake kantau
yendo al er pakna napine we
dji. 4 Nikodemus embe dji,
una iwoga angama yenj ge
namba mal ye alla mane gun
kuye? Er mane kumbene
al paknato pineke, alla gun
kuye mo?
5 Dji ba Jisas embe dji, na
kandja kaima dje ni aundo,
una God Murble nu boll gun
aike namoi dal, God dumoye
wopake yero al er pakna nap-
ine.
6 Makimb ana womba kur
ge makimb womba mor ba,
God Murble una kuya ge,
yene Murble paro mal una
moye.
7 Ye alla kuya moye we dje
na kandja embe djindo ge, ni
gok nadjimben.
8 Kam kopo wo mu djindo
ni pren ba, kopo wor pundo
al ge ni nakanden. God Mur-
ble una kuya moye ge embe
mal moye we dji.
9 Jisas kandja embe djika
Nikodemus embe dji, kandja
me djinden ge na napro we
dji.
10 Djika Jisas embe dji,
ni Juda una tisane kerman
moren ba, na kandja djill ge
ni napin paro.
11 Na kandja kaima dje ni
aundo, no kandja i kune ye
kerpin mal dje pene wormon,
wal kane kune yepin mal
no dje orko wormon ba, no
kandja djipin ge ye pupon dje
nayenj.
12 Na makimb wal ge pille
kandja su ye djill ge ye napir.
Embe pille na kupill al wal
kandja su ye djino ge, ye
namba mal piye?
13 Una ta er kupill al napi
ba, kupill al kere er kal woi
Una Wombe taimanta moro
ge, une er kupill al pi.
14 Mosis dumo wapra yei al
nomaga bulo woro i pla wori
mal ge, una wo Una Wombe i
pla worne.
15 Worneke une pla moy-
aka una yene boll pillgi dji
dal, gun molo pane.
16 Ge God makimb una
kanwopake kaima kani pille,
yene wariye taimane moi
mal ge awi, wariye boll pillgi
djine una moye ge, nagoye,
gun molo pane dje awi.
17 God wariye dje wori woi
ge, makimb una kot ye aunda
dje, dje nawori, man. Una i
yem worda dje, dje wori woi.
18 Una pillgi dji dal, God na-
tonda ba, alla une boll pillgi

nadji dal, God tonda mal mor.
Ga God wariye taimane moi
kandjiye al pillgi nadji pille
God tonda mal mor.
19 Kandja kot yenda ge me
embe paro, makimb al yero
ge tago au dji pora dji ba, una
singare ke ye waninj pille,
emill ye pai al ge wopake kan-
inj, au dji al ke pille awinj.
20 Una singare ke ye wan-
mor una ge au djindo al ke
kaninj, yenekne singare ke
yenj ge, una kane djine dje au
djindo al ge napinj.
21 Kandja kaima djinj una
mor ge, tago au djindo al ge er
pakna pinj. Kambono embe
yene ge una kanne, singare
ye waninj ge God djindo mal
pille ye waninj we dji.

Jon nu pagle awi una Jisas kaima moi mal dje pene wori

22 Are Jisas kogoye una boll
aike dumo Judia po una nu
pagle awi.
23 Una Jon nu pagle aunda
dje pille womaka, Jon dumo
Ainon molo nu pagle awi, nu
merke pai pille une nu pagle
awi. Dumo Ainon ne, dumo
Salim manda aike yepill.
24 Jon embe yei ge, une
kaye napai poke ge yei.
25 Kune ge Juda iwa ta Jon
kogoye una boll nonga dji.
Nonekene gaklene al was
embe mal yembonka, God
wopake piya we djimaka, ta,
man, nono was embe mal
yembonka, God wopake piya
we djika kambono nonga dji.
26 Kambono kandja embe
dje kermaka, Jon kogoye una
po Jon moi al embe dji, tisa,
iwa ta ni asa djin ge, iwa
ni boll aike nu Jodan konato
moi iwa ge, une po una nu
pagle aundaka una porapora
er une moro al pinj we dji.
27 Djimaka Jon embe dji,
una wal ine ge, God kupill al
molo aunda ine, man panda
naine.
28 Na kandja asa djill ge ye
pi, God unakiye i yem worda
iwa Krais moro ge na wale
nawondo. God dje worda na
asamoll wonaka Krais ge are
wonda we djill.
29 Iwa ta ana inda ge, ana
ge une boll moya. Une inda
iwa ge kandja djindaka yene
age manda moro ge wopille
moya. Une embe yenda ge na
wopake kaima pille aundo.
30 Une ge iwa kerman molo
pla worda, na kandjina kalto
panda.
31 Une pla molo er kal
makimb al woi ge, une
asamoll kaima moi, una
porapora mor ge kamblo
aundo. Na makimb una
moro, makimb wal pille kogo
ye, makimb una kandja djinj
mal na dje orko wordo ba,
une kupill al molo er kal woi
ge, una porapora kamblo
aundaka, yene kandjiye ge
kerman paro.
32 Jisas wal pille kane i
mal ge, une dje orko wordo
ba, una porapora pupon dje
nayenj.
33 Une kandja djindo ge
una pille i nomane al pakna
wori dal, ga God kandjiye
ge, kandja kaima paro dje
kanne.
34 God kandja djindo ge,

yene dje wori woi iwa ge
kandja ge dje orko wordo.
God Murble ge boll boll une
awika, une boll moi pille, une
God kandja dji mal ge dje
orko wordo.
35 God yene wariye wopake
kaima kando, wal porapora i
une awo keri.
36 Una God wariye kand-
jiye pillgi dji dal, gun molo
pane. Ba God kandjiye napir
una gun namoye, God elle
kumbso aunda paro.

4

Dumo Samaria ana ta Jisas boll kandja djipill

1-3 Una kandja embe dji,
Jisas una merke nu pagle
aundaka, kogoye una merke
mor ba, Jon kogoye una ge
merke namoi we dji. Jisas
una nu pagle nawi, yene
kogoye una nu pagle awi.
Jisas kogoye una merke
mor we djimaka, Parisi una
pillmaka, Jisas kane distrik
Judia kere er distrik Galili pi.
4 Une kond tambiye pi
ge distrik Samaria paknato
wane,
5 dumo kembis ta Sikar we
dji ge une po pillau dji. Asa
iwa Jekop yene wariye Josep
makimb awi yei ge, dumo
Sikar boll dakalo yepill.
6 Dumo Sikar yei al ge, nu
ta waulo wori yei. Ge Jekop
nu noi al we dji. Armina belle
mal embe yeika, Jisas kond
woi ke yeika, nu tupa djeke
une po ami dje moi.
7 Moika Samaria ana ta nu
koyo dje woika, Jisas wo ana
moi al embe dji, na nu ta
nano we dji.
8 Jisas kogoye una
kwamokna top tambon dje
er dumo kerman pi, namoi.
9 Ana ge embe dji, na
Samaria ana moro alla, ni
Juda iwa wonden. Ni na nu
ta nano we djinden ge na
namba mal piyo ne? dji. Ana
kandja dji ge Juda una ne,
Samaria una kwa aike nanoi
pille dji.
10 Ana ge kandja embe
djika Jisas embe dji, ni na
kanpol tonka, God kiwa
aundo wal ge ni pille kane
yenka, ni djinka na nu no gun
mor nu awillka nonka we
dji. 11 Ana ge embe dji, iwa
kerman, ni baket ta nayero,
nu ge mur kaima yero. Una
nu no gun mor nu we djinden
ge, ni namba mal ye kopen?
12 Nu wawi yero ge no
gollne Jekop wallko no awi.
Nu ge yene noika, yene
wariye kambono nomaka,
yene kogyekau ge porapora
nomaka embe yei. Alla, ni
Jekop ge kamblo aunden mo?
dji.
13 Djika Jisas kandja embe
dji, nu paro ge una nane ba,
yenekne nubkane asip ton-
daka alla nambon dje piye.
14 Ba na nu ta auno
we djindo ge, una nane,
nubkane alla asip natonda.
Nu ta na auno ge, una i
noi dal, yenekne kumbene
al ge nu pir mal embe wo
pamoyaka, gun eri molo
pane we dji.
15 Djika ana ge embe
dji, iwa kerman, ni nu

djinden ge, i na aumbenka, na nanaka nubkana asip natonda, na er yem manda ge wo nu nakoyo we dji.

16 Djika Jisas embe dji, ni po wogan djimbenka ye er wose! dji.

17 Dji ba ana ge embe dji, na wogana ta namoro we dji. Jisas embe dji, na wogana ta namoro we djinden ge, ni kandja kaima djinden.

18 Ni wogan 5 pela moi pora dji, alla ipon ni iwa boll aike moren ge ni wogan namoro. Ni djinden ge kandja kune djinden we dji.

19 Djika ana ge embe dji, iwa kerman, ni kandja embe djinden ge, na pill ni iwa propet moren.

20 Dumo manda kam mekbe al mormon ge, no gollne God pille pla ye pumaka, ipon ye pamormon ba, ye Juda una man we djinj. Una God pille pla woro aune ge Jerusalem yene we djinj.

21 Djika Jisas embe dji, ana ya, na kandja manda djino dje yendo ge ni pille! Ege tuge ta erwo pundaka, ye kam mekbe manda yero al ge molo, nono Nane pille pla ye aune mo, mo ye Jerusalem molo pille pla ye aune ge wal kiwa.

22 Ye Samaria una God pille pla woro awinj ge, ye God pillpol natonj. Ba God yene unakiye i yem worda iwa moro ge, une Juda una moro. Ge pille, no Juda una God pillpol tonmon, yene kandjiye pille pla ye kune yenmon.

23 Ege ta pillau djino dje yei ge ipon yero. Una God kandjiye pille pla ye awi dal, ga God Murble ne, kandja kaima boll, God pille pla ye aune. Una embe yene ge nono Nane dulo moro.

24 God moro ge Murble pall moro. Una God kandjiye amblo pla worbon dje yei dal, ga God Murble boll moyaka, kandjiye amblo pla worne we dji.

25 Djika ana ge embe dji, na kando, God iwa Mesaia dje worda, yene unakiye i yem worda we dji iwa ge, une wonda. Une wo wal porapora dje pene woro nono aunda.

26 Djika Jisas embe dji, na ni boll kandja ipon dje moro ge, na wale moro we dji.

27 Soka kandja embe dje mopillka, Jisas kogoye una er yem wo kane gok dji ba, kandja ta nadji. Namba mal yei pille ni ana ge boll kandja dje mormell? Ye wal naral pille djipill ne djine pai ba kandja ta nadji.

28 Embe yemaka ana ge nu baket kere, er yem po yene dumoye kerman paknato po embe dji,

29 ye er wome! Asa na wal porapora ye wanill ge, iwa ta dje pene woro na awi. Iwa ge moro, ye wo kanme! God dje wordaka Krais wonda we dji ge une wale wondo mo? dji.

30 Djika una porapora dumo kerman kere, Jisas kanbon dje er woi.

31 Kune ge Jisas kogoye una

embe dji, tisa, ni kwa ta nam-
ben we dji.
32 Ba Jisas kandja embe dji,
na kwa yero ge ye nakaninj
we dji.
33 Une kandja embe djika,
yene kogoye una yenekne
kandja dje pille embe dji, una
ta wo une kwa ta awi mo?
34 Djimaka Jisas embe dji,
na kwa yero we djindo ge, me
embe mal paro. Na dje wori
woll iwa kandjiye djindo ge
na kane yeno. God na kogo
yeno dje pille awi ge na yeno.
Ge, na kwaina yero we dji.
35 Ye kandja embe djinj,
takene 4 pela wor pundaka,
kwa wallko nambon we
djinj. Ge pille, na kandja dje
ye aundo, mau yero ge ye
kanme! Kwa boi pora djindo,
wallko nambon mal paro.
36 Wallkne una ge God top
aundaka, ga kwa wallko, gun
molo pane. Kwa wallkinj una
ne, umbiye yaye una wopille
moye.
37 Una kandja embe djinj,
iwa ta umbiye yayaka, iwa
ta wallkda we djinj ge kandja
kaima djinj.
38 Na ye dje i pakna worill,
ye kogo nayei al ge po kwa
wallko nonj. Una djell ta po
kogo kerman yei, ye are po
kwa wallko nonj we dji.
39 Ana ge, yene dumoye
kerman pakna po kandjabe
to una awo embe dji, na sin-
gare porapora ye wanill mal
ge, Jisas kandja dje na awi
we dji. Une kandja embe
dji pille, Samaria una merke
Jisas kandjiye al pillgi dji.
40 Samaria una merke
embe dji, ni no boll pamben
we djimaka, une woika
kambono boll ege soka aike
pai.
41 Pa molmaka Jisas kandja
dje una awika una pende
merke pillgi dji.
42 Ga wo ana moi al embe
dji, ni kandja djin ge no une
kandjiye al pillgi nadjipin
ba, yene wo kandja djika
no pillgi djipin. Iwa ta wo
una kuruwo kama porapora
i yem worda we dji ge, une
wale wondo dje kanmon we
dji.

Iwa king kogoye iwa ta wariye ke toi pai ge Jisas wo i gun woro awi

43 Ege soka erwo pika Jisas
Samaria ge kere er Galili pi.
44 Yene kandja dje embe dji,
propet yene dumoye al moya
ge une kandjiye napanda we
dji.
45 Asa Galili una er
Jerusalem po ege kerman
kwa no wani poke ge, Jisas
aike wanika, yene kogo
porapora yei ge, ga kani.
Ge pille, une alla er yem
Galili woika, kambono kane
wopille djembon to awi.
46 Kune ge Jisas alla po
distrik Galili paknato dumo
kembis ta Kana ge pi. Asa une
nu gun yeika erwo wain kulo
pi dumo ge pi.
Jisas pi al ge king kogoye
iwa ta moi. Yene wariye
dumo Kaperneam molo ke
kerman toi.
47 Jisas dumo Judia kere er
Galili woi moro we djimaka,
king kogoye iwa ge pille po
Jisas moi al yembe ye embe

dji, na warna goya paro, ni
Kaperneam wo i gun woro
aumben we dji.
48 Jisas embe dji, ye kogo
dongall kayekaye nakani dal,
ye pillgi nadjine we dji.
49 King kogoye iwa embe
dji, Iwa Kerman, ni ola dje
womben, na warna goya
paro.
50 Djika Jisas embe dji, ni er
yem piye! Ni warin ge kiwa
moro we dji. Jisas kandja
embe djika king kogoye iwa
ge kandja kaima djindo dje
pille une er yem pi.
51 Kondwe tambiye pika,
yene boiye una pende wo
embe dji, ni warin gun moro
we dji.
52 Djimaka une embe dji,
womba ge kune nam kiwa
moi ne? dji. Djika boiye kam-
bono embe dji, ina taman
pika wan oklok mal embe
yeika, yene gakle ninga dji ge
alla kiwa yei we dji.
53 Djimaka une pi Jisas
kandja dji mal, ni warin
ge kiwa moya we dji ge,
ina taman pika wan oklok
yeika dji. Ge pille, une game
wombaye boll, pillgi dji.
54 Asa Jisas dumo Judia
kere er Galili wo moi ge, une
kogo dongall taimanta yei.
Alla ipon une kogo dongall
yei ge, kune soka mal embe
yei.

5

Nu erim Betesda moi al ge iwa ta kake ke yei Jisas ye wopake ye awi

1 Are Juda una ege kerman
ta pillau djino dje yeika, Jisas
er Jerusalem pi.
2 Jerusalem gull kerman i
pakna wori yei al ge, gull djil-
lake merke yei. Taimanta yei
ge kandjiye kogsipsip kond
we dji. Kond yei al ge, nu
erim ta moi. Ibru una kand-
jine pall ge nu Betesda we dji.
Nu djeke dumo 5 pela yei al
una moi.
3-4 Yei al ge una ke toi una ge
merke molmaka, pende na-
lene emill yei, pende kakene
ke yei, pende kakene aglene
golo ke yei una ge porapora
moi.
5 Iwa taimanta moi ge yene
ke toi, kognumb 38 pela erwo
pi.
6 Iwa ge dumo pera
pamoika, ke kanan toi pai.
Jisas wo kane embe dji, ni ke
tondo ge kiwa moyo dje pren
mo?
7 Iwa ge embe dji, Iwa Ker-
man, tau agelo ta wo nu
amblo olup yenda poke ge,
una na i nu al worne una
ta namor. Na nu pano dje
yendo ge, una asamoll popo
yenjka, na are eri wondo we
dji.
8 Jisas embe dji, ni agle!
Kunomin amblo i er piye! dji.
9 Jisas kandja embe djika, iwa
kake ke yei ge ola dje kiwa
yeika, une kunomiye amblo i
er pi. Jisas wo embe yei ge ege
Sabat yei kune ge yei.
10 Iwa ta asa kake ke yei iwa
moi al ge Juda una wo embe
dji, ipon ege Sabat yero, ni
kunomin i wanden ge kune
nayendo we dji.

11 Djimaka une ge embe dji,
iwa ta na i gun woro awi ge,
une na moll al embe dji, ni
kunomin amblo i er piye! dji.
Dji mal ge na yendo we dji.
12 Djika kambono embe dji,
ni kunomin amblo i er piye
dji iwa ge, una ne mal dji ne?
dji.
13 Kambono kandja embe
dji ba una merke moi al ge
Jisas er pi pai, iwa ta wo une
i gun wori ge iwa ge kanpol
natoi.
14 Are iwa ge lotu numb
kerman gull pai al pakna po
moika, Jisas kane embe dji,
na ni i gun worill pora dji,
ni singare ke ye wanden ge
kerben. Ke kerman are ni
boll wo djinda we dji.
15 Djika une Juda una moi
al po embe dji, iwa na i gun
woro awi ge Jisas we dji.
16 Embe djika Juda una
kani Jisas kogo embe yei ge
une ege Sabat poke ge yei. Ge
pille, ga une ye ke ye aumbon
dje pi.
17 Embe yemaka, Jisas kam-
bono moi al embe dji, na
Nena kogo ege ege yendo,
ipon ye pamoro, na para kogo
yendo we dji.
18 Embe djika, ga Jisas to-
gopon dje pi. Kambono yei
ge me embe mal pai. Ege
Sabat yei poke ge Jisas po
kogo yeika, kambono kanke
pi. Ba Jisas wo dji mal, God
ge na Nena moro we dji ge,
kambono kani une God moyo
dje yei. Ge pille, Jisas kaima
togopon dje pille moi.

God wariye namba paro pille kogo yendo

19 Juda una embe yemaka
Jisas embe dji, na kandja
kaima dje ye aundo, God
wariye yene nomane paro
mal pille kogo nayendo. Yene
Ne kogo yendo ge wariye
kane kogo embe yendo. Wal
porapora Ne yendo mal ge,
wariye embe yendo.
20 Une embe yendo pille, Ne
ge wariye wopake kando ne,
kogo porapora yendo ge, une
wariye ombine dje aundo.
Iwa kake ke yei wopake ye
awi ge man, kogo dongall ta
mal ombine dje aundaka, ye
kane aya djine.
21 Ne ge, gor una i gun
wordo mal embe, wariye
yene nomane paro mal pille,
una i gun woro aunda.
22 Ne ge una porapora kot
ye naunda, man, wariye ge
kot piya.
23 Une embe yenda ge, una
porapora Ne pille pla yenj
mal embe, ga wariye pille pla
yene. Ba una wariye pille pla
nayei dal, ga na dje wori woll
iwa pille pla nayene.
24 Na kandja kaima dje ye
aundo, una na kandja djindo
ge pille, na Nena na dje wori
woll iwa pillgi dji dal, gun
molo pane, kot naine, man,
goi mal moi ge kere gun molo
pane.
25 Na kandja kaima dje ye
aundo, ege ta yenda we dji ge
ipon yero. God wariye yau
tondaka una goi mor ge pille
moye. Una pille i dal, gun
moye.
26 Yene Ne gun moro mal
ge, yene yeworika wariye ge

gun moro.
27 Une ge Una Wombe moro
pille, yene Ne une namba
awi, kot piya.
28 Na kandja djindo ge, ye
pille gok nadjine. Ege ta yen-
daka, God wariye yau ton-
daka,
29 una gull al golo mor ge
pille, aglo er orko wone. Una
singare wopake ye wani dal,
aglo erwo gun pineke, una
singare ke ye wani dal, aglo
er woneke God tonda we dji.

Jisas wale woi mal una kandja dje pene worinj

30 Jisas embe dji, nanam
wal ta yeno kune nayenda.
Na una okum tondo ge na
Nena na dje wori woll iwa
kandja djindo mal pille
tondo. Ge pille, na okum
tondo ge to kune yendo.
31 Na wale wondo we dje
na nanam djino ge kune
nayenda.
32 Ba God moro. Na singare
ne, kogo yendo ge une djindo,
alla une kandja kaima djindo
dje na kando.
33-34 Une wale wondo we
dje makimb una kandja
embe dji dal, na pille we
nayeno ba, ye una dje wor-
maka, Jon moi al po kandja
dji. Na singare yell mal ne,
kogo yendo mal ge Jon dje
pene woro awi, ye pi. Na
kandja embe dje ye aundo ge,
God ye i yem worda dje pille
djindo.
35 Jon wamo sua mal embe
moi, une do au djika, ye ege
tuge ta kani ge, ye wopake
pille awi.
36 Na singare yendo mal
Jon dje pene wori, ye pi ba,
wal kerman ta yenaka ye
kane, na wale wondo mal
pille kune yene. Ge na Nena
kogo yeno dje awi mal ge, na
pille yell dal, Nena na kaima
dje wori woll mal ye kane
kune yene.
37 Na Nena dje wori woll
iwa moro ge, une na kaima
woll mal dje pene woro awi
ba, ye une nubke pall kandja
dji ge kaima napi. Ye une
gume djillake nakani.
38 Yene kandjiye ye boll
nayero pille, yene wariye dje
wori wo kandja dji ge ye para
napir.
39 Ye gun mopon dje pille
Baibel kere kaninj ba, na
kaima woll mal ge, Baibel al
bolo wori paro.
40 Baibel na pille bolo wori
paro ba, ye na moro al gun
mopon dje pille nawonj.
41 Na kandja embe djindo
ge makimb una na kandjina
amblo pla worne dje na
nayendo.
42 Ba ye mor ge na kane
kune yendo. Ye kumbene al
ge, ye God wopake nakaninj.
43 Na Nena kandjiye al pille
wondaka, ye djembon to
nawinj ba, una djell ta yene
kandjiye al pille woi dal, ye
djembon to aune.
44 Ye unakne ye kandjine
amblo pla worinj ge, ye
pille pla kaima yenj ba, God
taimane ge, une ye kandjine
amblo pla worda dje nayenj.
Ye embe yenj ge, ye pillgi
namba mal djine?

45 Ye singare ke ye wan-
inj ge, na Nena moro al dje
nauno. Iwa Mosis, ye une
pille we yenj iwa ge, une djin-
daka na Nena piya.
46 Mosis na pille pepa
boi ge, ye napi, ye kanpol
tomaka, na kandja dje aundo
ge ye pillgi djimaka.
47 Ba une pepa boi ge ye
pillgi nadji pille, na kandja
djindo ge ye pillgi namba mal
djine?

6

Jisas una 5,000 kwamokna awi
(Matyu 14.13-21 ne, Mak 6.30-44 ne, Luk 9.10-17)

1 Jisas kandja embe dje
kere, une nu erim Galili er
yem kolato pi. Nu erim moi
ge kandjiye Taiberias we dji.
2 Jisas kogo dongall ye, una
i gun woro awi ge, una merke
kane une pi al ge are pi.
3 Jisas er makimb mekbe al
pika, yene kogoye una boll
aike ami dje moi.
4 Juda una ege kerman Pa-
sopa we dji ge manda yeika,
5 Jisas kane pla woro kani,
una merke une moi al wom-
aka, Jisas Pilip moi al embe
dji, no djekill po kwa top to
aumbonka una wonj ge nane
ne? dji.
6 Jisas kogo yeno dje yei ge
yene pi ba, une kandja dji
ge Pilip namba we djinda dje
pille dji.
7 Dje awika Pilip embe dji,
ku 200 mal embe yei dal,
no ipo kwa top tambonka,
una kembis kembis dje nane
kune nayenda we dji.
8 Yene kogoye una iwa Sai-
mon Pita age Andru ge une
Jisas moi al wo embe dji,
9 womba war ta moro ge,
une bret 5 pela yeraka, pis
soka yero ba, una merke mor
ge kwa embe mal nane kune
nayenda we dji.
10 Djika Jisas embe dji, ye
djineke una ami dje moyebe
dji. Una moi al ge kull akis
merke bolo moika, una ami
dje molo pi. Iwa kambono
nambane ge 5,000 moi.
11 Bret yei ge Jisas i, God
moi al wopake we dje awo,
bret i una awo, pis ge para
aike awika, una ami dje moi
ge noi kumbene pi.
12 Kwa noi kumbene pika,
yene kogoye una moi al embe
dji, kwamokna ge nakerbon,
tuge moya ge ye ngando
makai tane we dji.
13 Djika ga po ngando i kon
basket 12 pela to puka toi.
14 Jisas kogo dongall embe
yei ge una kane embe dji,
God na propet ta dje worno
wonda we dji ge Jisas wale
wondo we dji.
15 Jisas kani, ga ni no
kingne mopen we dje no-
mane kerman embe pai
pille, une dumo ge kere, er
makimb mekbe al po yene
moi.

Jisas nu erim be kond er pi
(Matyu 14.22-33 ne, Mak 6.45-52)

16 Taman pika yene kogoye
una er kal nu erim djeke po
molmaka,
17 emill djika, Jisas wani
nawoi. Kambono kanu i nu

al woro er dumo Kaperneam
bon dje pi.
18-19 Kambono 5 mo 6
kilomita mal embe pumaka,
kamkopo kerman woika, nu
olup ye, po wo yeika, Jisas nu
erim al be ge kamblo woika,
kambono kane kand kerman
goi. Ba,
20 Jisas embe dji, na wondo,
ye kand nagolme! dji.
21 Djika kambono kane wo
pille, une i kanu al pakna
woro, er dumo Kaperneam
bon dje yei ge manda nawoi
ba, ola dje kanu ge po pillau
dji.

Una merke Jisas pille dulo wani

22 Kam tagika una merke
nu erim konato moi ge kani,
kanu taimanta yei ge kogoye
una i er pi pai. Ba Jisas kam-
bono boll aike er napi.
23 Alla una djell ta kanu
pende i dumo Taiberias kere
erwo Jisas asa bret wopake
we dje awi dumo yei al ge
woi.
24 Wo kani Jisas ge namoi,
yene kogoye una para namoi
dje kane, kambono kanu al
pakna po Jisas pille dulo er
dumo Kaperneam pi.

Kupill al bret moro ge Jisas yene we dji

25 Kambono nu erim yemto
po Jisas kane embe dji, tisa, ni
ba won ge kune nam won?
26 Djimaka Jisas embe
dji, na kandja kaima dje ye
aundo, ye na pille dulo wonj
ge ye kogo dongall ta kani
pille, dulo nawonj. Ye bret
noi ge pille wonj we dji.
27 Ye kwa kiwa nambon
dje pille kogo nayene! Ye
kwa no gun mopon kwa ge
nambon dje pille kogo yene!
Kwa embe mal yero ge Una
Wombe ye aunda. Une embe
aunda ge God une namba awi
pille aunda we dji.
28 Djika kambono embe dji,
God nono kogo yembon dje
pille moro ge, nono kogo ta
namba mal yembon ne? dji.
29 Djimaka Jisas kandja
embe dji, kogo God ye yene
dje pille moro ge, kogo embe
mal paro. Iwa ta God dje wori
wonda iwa ge ye pillgi dje
molme! dji.
30 Jisas kandja embe dji
ge kambono embe dji, ni
kogo dongall namba mal
yembenka no kane, ni kandja
djinden ge pille kane kune
yembon ne? dji.
31 Dumo wapra yei al ge,
nono Juda una gollne, bret
mana we dji yei ge i noi.
Kambono bret mana noi ge,
God kandjiye bolo pagi mal
ge embe djindo, une bret awi
kambono noi ge, bret kupill
al kere er kal woi bret yero ge,
une awika noi we dji.
32 Kandja embe djimaka
Jisas embe dji, na kandja
kaima dje ye aundo, Mosis
bret ye awi ge, kupill al kere
er kal woi bret awika ye noi
ba, na Nena bret ye aundo ge,
kupill al kere er kal woi bret
kaima yero ge aundo.
33 Bret God ye aundo ge
embe mal yero. Makimb una
gun moye dje pille iwa ta
kupill al kere er kal woi iwa
ge God bretye yero we dji.

34 Djika kambono embe dji,
iwa kerman, bret embe mal
yero ge ni ege ege aumbenka
no nambon we dji.
35 Jisas embe dji, bret una
no gun mor bret yero ge na
moro. Una na moro al wone
una ge, koll kaima kaima
nagoye. Una na kandjina
al pillgi djinj una mor ge,
yenekne nubkane ge asip na-
tonda, nu nambon dje napiye
we dji.

36 Na kandja embe djill, ye
na kani ba, ye na kandjina al
pillgi nadji we djill.
37 Na Nena dje wordaka
una na moro al wone ge, na
moro al ge kaima wone. Alla
una na moro al wone una
mor ge, na kaima kaima to
orko naworno.
38 Na to orko naworno we
djindo ge, na nomana pai mal
yeno dje pille kupill al kere
na nawoll. Na woll ge, na
Nena dje wori woll una, yene
nomane pai mal ge pille na
yeno dje pille woll.
39 Iwa na dje wori woll iwa
moro ge, une nomane embe
mal paro. Une dje wordaka
una na moro al wone una
mor ge, una taimanta er take
dje napine. Ege pora djinda
poke ge, na djinaka kambono
porapora mor ge aglo erwo
gun pine dje une nomane
embe mal paro.
40 Na Nena nomane paro
mal ge embe mal paro.
Una Wombe ge una kane,
pillgi djine ge, gun molo
pamoyeke, ege pora djinda
poke ge, na djinaka kambono
porapora aglo erwo gun pine
we dji.
41 Jisas kandja asa dji ge,
na kupill al kere er kal woll
bret mal embe moro we dji
ge, Juda una man dje
42 embe dji, une moro ge
iwa Josep wariye. Yene neme
soka mormell ge no kanmon
ba alla, une kandja embe
djindo, na kupill al kere er
kal woll we djindo ge, kune
nayendo we dji.
43 Djimaka Jisas embe dji,
ye yenekne pille kandja djinj
ge kerme!
44 Na Nena na dje wori woll
iwa moro ge, une dje wor-
daka na moro al wone una
mor ge wone. Une dje na-
worda una moye ge na moro
al nawone. Alla wone una
mor ge, ege pora djinda poke
ge, na djinaka aglo erwo gun
pine.
45 Propet ta God kandjiye
pepa bolo pagi ge embe
djindo,

Una porapora mor ge God
kandja beke aundaka
piye we dji *(Aisaia
54.13)*

Na Nena kandja djindaka,
kambono pille i nomane al
pakna worinj una mor ge, na
moro al wone.
46 Na kandja embe djindo ge,
una pende God kani pora dji
dje pille nadjindo. Una po-
rapora mor ge God nakaninj.
Iwa taimane moro, God dje
wori woi iwa moro ge, une
God kando.
47 Na kandja kaima dje ye
aundo, na kandjina al una

pillgi djinj una mor ge, gun
eri molo pamoye.
48 Bret una no gun moye bret
yero ge na wale moro.
49 Ye gollne po dumo wapra
yei al bret mana we dji ge ga i
no goi.
50 Ba bret kupill al kere er kal
wondo bret yero ge, una no
gun moye.
51 Una bret no gun moye bret
yero ge na wale moro. Na
kupill al kere er kal woll, bret
yero ge una ta noi dal, gun eri
molo pamoye. Na bret aundo
ge na gaklena i ye aundo.
Makimb una no gun moye dje
pille na embe ye aundo.

52 Jisas kandja embe djika
Juda una, yenekne nonga dje
kandja dje pille embe dji, une
ge embe djindo, na gaklena
paro ge ye i nane we djindo
ba, une gakle paro ge nono
namba mal ye i nambon ne?
dji.

53 Djimaka Jisas embe
dji, na kandja kaima dje ye
aundo, Una Wombe gakle
ne, meyamiye paro ge, ye ta
nanoi dal, ye gun namoye.

54 Na gaklena ne, meyamna
paro ge una ta i noi dal,
gun eri molo pamoye. Ege
pora djinda poke ge na dji-
naka, kambono aglo erwo
gun pine.

55 Na gaklena kwa mal
embe paro ba, kwa kiwa
man, kwa kaima paro. Na
meyamna nu mal embe paro
ba, nu kiwa man, nu kaima
paro.

56 Na gaklena ne, meyamna
nonj una mor ge, na boll aike
morka, na kambono boll aike
moraka embe yenmon.

57 Na nena ge gun moro alla
une na dje wori na wo gun
moro mal embe ge, une yene
dji mal pille na gun moro.
Une yendo mal embe, una na
gaklena nane una mor ge na
djindo mal pille gun moye.

58 Bret kupill al kere er kal
woi bret yero ge embe mal
yero. Ye gollne bret no goi
ge, kupill al kere er kal woi
bret ge embe mal nanoi. Bret
kupill al kere er kal woi bret
yero ge, una ta noi dal, gun
eri molo pamoye we dji.

59 Jisas kandja dji ge une
lotu numb dumo Kaperneam
molo kandja dji.

Jisas kandja djinda mal ge una pille gun moye

60 Jisas kandja embe djika,
yene kogoye una merke moi
ge pende pille embe dji, Jisas
kandja djindo ge kandja don-
gall djindo, una ne mal piya
ne? dji.

61 Embe djimaka Jisas yene
kogoye una ke pi mal ge, une
yene nomane al pille embe
dji, na kandja embe djill ge,
ye na kerbon dje pir mo? dji.

62 Una Wombe ge er yem po
dumo asa moi al punda ge, ye
kane namba mal piye?

63 Una gun mor ge God
yene Murble aundaka gun
mor. Una yenekne gaklene al
kogo ta yembon dje yene ge
gun namoye. Na kandja dje
ye aundo ge na God Murble
boll aike ye dje aundo, ye gun
moye dje pille djindo.

64 Ba ye una mor ge pende
pillgi nadjinj. Asa une kogo
kindja ye woi ipon yendo
ge, Jisas boll pillgi nadji una,
Jisas kani pora dji. Iwa ta
wo yene ipo kundayem una
aunda iwa ge, Jisas para aike
kani.
65 Ga embe yei mal ge Jisas
kane embe dji, una na moro
al wone una mor ge, na Nena
dje wordaka wone. Une dje
nawori dal, na moro al na-
wone we dji.
66 Jisas kandja embe dje
kerika, yene kogoye una
merke moi ge pende, kere er
pi, aike nawani.
67 Una embe yei, Jisas kam-
bono 12 pela moi al embe
dji, una yenj mal ge, ye na
kankere embe yene mo? dji.
68 Djika Saimon Pita embe
dji, iwa kerman, no una ne
mal boll aike mopon? Ni
kandja dje wanden kandja
ge, no gun mopon mal kandja
embe djinden, no ni kerbon
kune nayendo.
69 No ni kandjin al pillgi
djipin, God yene dje i iwa
wopake ta wonda we dji ge,
ni wale kaima moren dje pir-
mon we dji.
70 Pita kandja embe djika,
Jisas ga moi al embe dji, ye
iwa 12 pela pakna mor ge, ye
na dje ill una mor ba, iwa
taimanta moro ge une kum
pai una mal embe moro we
dji.
71 Jisas kandja embe dji ge,
iwa Saimon Iskariot wariye
Judas ge pille dji. Iwa Judas
ge, iwa 12 pela moi al une
pakna moi ba, une Jisas ipo
kundayem una moi al auno
dje pille moi.

7

Jisas age kambono une mop awi

1 Alla are dumo Judia yei
al, Juda una Jisas tambon
dje yemaka, Jisas kane, dumo
Judia kere, er distrik Galili
pakna po wanmoi.
2 Kune ge Juda una ege ker-
man Numb Asinga we dji ge
manda yeika,
3 Jisas age kambono une
moi al wo embe dji, ni Galili
kere er dumo Judia pakna
piye! Ni kogo yenden ge ni
kogen una kanne.
4 Ni iwa kerman yeno dje
yenden ba alla, ni seke ye
wanmoren ge kune nayendo.
Ni kogo dongall ta yemben
panda, ni pene po yembenka,
una porapora kanne we dji.
5 Ge yene age kambono
kandja embe dji ge, une God
dje wori woi ge kambono
pillgi nadji.
6 Jisas embe dji, na egena ge
ipon nayero ba, ye egene ge
ege ege yero.
7 Makimb una ye moye al
kanke nayene ba, kambono
singare ke ye waninj ge,
na dje pene wordo pille,
makimb una na kanke kan-
inj.
8 Ye ege kerman ge er
pume! Na egena nayero, na
napuno we dji.
9 Dje, Galili molo pamoi.
10 Yene age kambono ege
kerman ge er po kermaka,
une are pi ba, pene napi, seke
kond pi.

11 Ege kerman yei ge Juda
una kwa no Jisas wonda dje
kui yemolo embe dji, une
nam moro ne? dji.
12 Una merke moi ge Jisas
pille nomane soka pai. Una
pende embe dji, Jisas ge iwa
wopake moro we dji ba, una
pende man we dji. Une ge
una nomane to ke ye aundo
we dji.
13 Una kandja embe dji ge,
dje pene nawori, Juda una
kerman wo no to djine dje
pille, kandja dje pene na-
wori.
14 Ege kerman yei kune
ge paknato ege ta yeika,
Jisas Jerusalem lotu numb
kerman gull pai al, pakna po
una moi al kandja dje awi.
15 Dje awo moika, Juda una
pille gok dje embe dji, une ge
skul ta nadji ba, namba mal
pai pille une nomane kerman
paro ne? dji.
16 Embe djimaka Jisas
embe dji, na kandja dje ye
aundo ge, na nomana pai mal
pille nadjindo, na Nena dje
wori woll iwa, kandja djindo
mal na dje ye aundo.
17 Na kandja djindo ge God
dji mal pille djindo mo, mo na
nomana pai mal pille djindo
ge, ye nakanne ba, na Nena
kandja djindo mal, pupon dje
yene una ge, kanne.
18 Una yenekne nomane
paro mal pille kandja dje
aune ge, yenekne kandjine
amblo pla worbon dje pille
yenj ba, God dje wori woi
iwa moro ge, une yene dje
wori woi una kandjiye amblo
pla worno dje yenda ge, une
kandja kaima djinda, kandja
kende ta nadjinda.
19 Mosis pepa bolo kandja
lo dje ye awi ba, ye una
taimanta kandja ge pille
nayenj. Ye embe yenj ge,
namba yei pille na togopon
dje yenj ne? dji.
20 Une kandja embe djika,
una moi ge embe dji, ni kum
ke tukin al moro, una ne mal
ni togopon dje pille yenj ne?
dji.
21 Jisas embe dji, na kogo
dongall taimanta yell ge ye
kane gok dji.
22 Mosis kandja lo bolo
pagi mal, ye warne kam-
bono gaklene kelip tonj ba,
kambono embe yei ge Mosis
kandja dji mal pille nayei,
kambono yenekne gollne
moi ge kandja dji mal pille
yei. Mosis kandja dji mal
pille ege Sabat kune ye warne
kambono gaklene kelip to
mor.
23 Mosis lo bolo pagi mal ge,
ye dume dje yembon dje pille
ege Sabat kune, ye warne
kambono gaklene kelip tonj
ba alla, ege Sabat kune iwa
taimanta kake ke yei na wo
i gun woro awill mal ge,
ye namba yei pille na ellne
kumbso awinj?
24 Ye wal kiwa mal ge nad-
jine, ye wal me panda mal, ge
djine we dji.

Iwa ta wonda we dji ge Jisas wale wondo mo? dji

25 Jisas kandja embe djika
Jerusalem una pende embe

dji, asa una kerman kambono une togopon dje yei ba alla,
26 ipon ge une wo kandja dje pene wordaka, kambono pille kandja wulle ta dje yem naworinj. Yenj ge, God iwa Krais dje worda wonda we dji ge, Jisas wale moro dje pille yenj mo? dji.
27 Jisas dumoye ge nono kanmon ba, iwa Krais we dji wonda ge, yene molo yaki dumo ge, una nakaninj we dji.
28 Jerusalem una kandja embe djimaka, Jisas lotu numb kerman yei al molo yau to embe dji, ye na kaninj al na dumena yero ge ye para kaninj ba, na dje wori woll una ye nakaninj. Une singare paro mal yendo iwa. Na nomana pai mal pille na nawoll, na dje wori woll iwa moro ge une kandja kaima djindo ba, une moro mal ge ye nakaninj.
29 Asa na une boll aike mollka, une na dje wori woll pille, na une kando we dji.
30 Jisas kandja embe djika, una kaye tambon dje yei ba, une egeye nayei pille, nabi.
31 Una merke moi ge, pende merke Jisas kandjiye al ge pillgi dje pagle embe dji, Jisas kogo dongall merke yendo ge, God iwa Krais dje worno wonda we dji iwa ge une wo Jisas kamblo aunda kune nayendo. Ge pille, Jisas ge wale moro we dji.

Una eine dje wormaka Jisas kaye tambon dje yei

32 Una Jisas kogo embe yendo we djimaka, Parisi una ne, opa gale awi una kerman kambono ge eine dje wormaka, Jisas to kaye tambon dje pi.
33 Pumaka Jisas kane embe dji, na ye boll aike moro ge ege tuge ta moyaka, alla are na dje wori woll iwa moro al ge na er puno.
34 Ye na we dje dulo pine ba, kane naine. Na moyo al ge ye wombon dje yene ba kune nayenda we dji.
35 Jisas kandja embe djika, Juda una yenekne kandja dje pille embe dji, une moro ge er kond nam kond pundaka, nono dulo kane naimbon? Une nono Juda una mormon al kere, er orko po Grik una mor al kandja beke auno dje pille djindo mo?
36 Ye na dulo pine ba, ye kane naine, na puno al ge ye are wone kune nayendo we dje une embe dji ge, me namba mal paro ne? dji.

Jisas embe dji, nu ge una no gun moye nu we dji

37 Ege kerman ge pora djino dje yeika, Jisas aglo molo yau to embe dji, una nubkane asip tondaka nu nambon dje piye ge, na moro al wo nu nome!
38 Kandja Baibel al bolo wori paro ge embe djindo, na boll pillgi djine una ge, yenekne ellne tukene al ge nu dal yage wor orko po pamoya. Ge una nu no gun mor nu we dji.
39 Jisas kandja embe dji ge, yene boll pillgi djine una

moye ge are God Murble
dje wordaka, ga moye al wo
moya dje pille dji. Kune ge
Jisas kandjiye kerman napai
pille, God Murble dje kal
nawori. Are Jisas kandjiye
kerman pai kune ge, God dje
wori woi.

Una Jisas pille nonga dji

40 Jisas kandja embe dji
ge una merke moi ge pende
embe dji, God propet ta dje
worda wonda we dji ge Jisas
wale moro we dji.
41 Una pende embe dji, God
Krais dje worda wonda we dji
ge Jisas ge wale wondo we dji.
Una pende embe dji, ge man,
iwa Krais wonda ge une Galili
iwa namoya
42 God kandjiye Baibel
al bolo wori paro ge embe
djindo, iwa Krais moya ge
une Depit gollye moya, Depit
dumoye Betlem yero al ge
une molo wonda we dji.
43 Kambono kandja embe
djimaka, una merke moi
al ge pende embe dji, Jisas
iwa Krais kaima moro we
djimaka, pende man dje
molmaka embe yei.
44 Una pende Jisas kaye
tambon dje yei ba, una wo
Jisas nabi.

Una kerman kambono Jisas kandjiye al pillgi nadji

45 Eine kambono ge Jisas
kaye natoi, kiwa er yem po
molmaka, opa gale awi una
kerman ne, Parisi una embe
dji, ye Jisas kaye to naiwinj
ge namba yei pille to naiwinj
ne? dji.
46 Djimaka eine po embe
dji, una kandja djinj mal ge,
une embe nadjindo, une ta
mal djindo we dji.
47 Parisi una bakalo awo
embe dji, une ge una nomane
to ke ye aundo mal, ye no-
mane para embe yendo mo?
48 Nono una kerman mor-
mon ne, Parisi una mormon
ge nono Jisas pillgi djipin ge
ye ta kani mo? Ge man, ye ta
nakani!
49 Una merke Mosis lo pepa
bolo pagi mal ge napille mor.
Ga Jisas kandjiye al kiwa mal
pillgi dje mor dje mangal ke
toi.
50 Una kerman kambono
moi al ge iwa taimanta moi
ge Nikodemus asa Jisas moi al
pi iwa. Une kambono moi al
embe dji,
51 Mosis lo bolo pagi ge,
nono Jisas kot kiwa ye aum-
bon ge, kune nayenda. Une
kandja asamoll ta djindaka,
nono pille kune ye pagle, are
nono kot ye aumbon ge kune
yenda we dji.
52 Dji ba kambono embe
dji, Jisas Galili iwa moro ge,
ni para Galili iwa aike moren
mo? God kandjiye Baibel al
bolo wori paro ge ni kere
kane yemben. Yen dal, ni
kanben, propet porapora
Galili una ge propet taimanta
namor we dji.
53 Kambono kandja embe
dje kermaka, una porapora
er yenekne numbine al po
keri.

8

Ana ta iwa boll kunumb nopill ana ge una i Jisas moi al

woi

1 Po kermaka, Jisas er kam
mekbe Olip pi.
2 Kam kindja tagika, une er
yem lotu numb kerman gull
pai al pakna pi. Una pora-
pora womaka, une ami dje
molo kandja dje awi.
3 Une kandja dje moika,
God lo dje awi una ne, Parisi
una ge, ana ta dje iwo una
moi al pakna wori moi. Ana
ge iwa ta boll kunumb nopill
una kani we dji.
4 Ga Jisas moi al embe
dji, tisa, ana ge iwa ta boll
kunumb nopill, una nalene
al kani we dji.
5 Mosis lo bolo pagi ge ana
ta singare embe yei dal, ku
togolme dji ba, ni namba we
dje pren ne? dji. 6 Ga ge, Jisas
kandja ta djinda, ale yen-
daka, kot ye aumbon dje pille
dji. Embe djimaka Jisas magi
dje agle megiye pall makimb
al mon boi.
7 Bolo moika kambono
kandja dje pamolmaka, une
alla aglo molo embe dji, ye
una mor ge, iwa taimanta
singare ke ta nayenda iwa
ge, une ku asamoll i ana ge
tondabe! dji.
8 Jisas kandja dje kere, alla
magi dje molo makimb al
agle megiye i mon bolo moi.
9 Bolo moika God lo dje awi
una ne, Parisi una taiman-
taiman dje us dje er popo yei.
Iwoga kambono ge asamoll
er pumaka, iwa komdjill ge
are pumaka embe yei. Er
po kermaka Jisas magi dje
pamoika, ana ge para aglo
moika, soka embe mopill.
10 Mopillka Jisas aglo molo
embe dji, ana ya, una ba moi
ge er nam pi? Ni kot ye
aumbon dje yei una ge iwa
taimanta moro mo? dji.
11 Ana ge embe dji, Iwa
Kerman, ta namor we dji.
Jisas embe dji, una ni kot ye
aumbon dje keri mal ge, na
para ni kot ye naundo. Ni
po djingdjang alla nayemben
we dji.

Jisas wamo sua do au djindo mal embe moro

12 Jisas una moi al embe
dji, makimb una mor ge, na
wamo sua gale aundo. Una
na boll aike wanne ge, na
kambono nomane al amblo
au dje aunaka gun moye,
emill yendo al ge kaima
nawanne we dji.
13 Embe djika, Parisi una
embe dji, ni iwa taimane
moren ba, nenem moren mal
dje pene worden ge kune
nayendo. Ni kandja djinden
ge una kandja kende djinden
dje kanne we dji.
14 Djimaka Jisas embe dji,
na moro mal dje pene worno
ge kune nayenda mal paro
ba, na er woll al ge na kando,
alla, na er puno al ge, na para
kando pille, na nanam moro
mal dje pene worno ge, kune
yendo. Ba na embe yendo ge,
ye nakaninj.
15 Na yendo mal ge ye djinj
ba, ye nomane al pille djinj,
na embe nayendo.
16 Na embe nayendo ba,
una yenj mal ge na djill dal,
na kandja kaima djino. Ba na
kandja kaima djindo ge me

embe paro. Na taimane molo
una yenj mal nadjindo, man,
na dje wori woll iwa ge, une
na boll aike moro pille, na
kandja ta djill dal, na kandja
kaima djino.
17 God loye paro ge embe
djindo,

Una soka molo kandja
taimane djipill dal,
kandja ge kaima
panda we dje pepa
embe boi *(Lo 17.6 ne,*
19.15)

18 Na moro mal ge iwa soka
kandja taimane djipill pora
dji. Na moraka, na Nena na
dje wori woll iwa ge moraka,
no soka mormoll we dji.
19 Djika kambono embe dji,
ni nan nam moro ne? dji.
Jisas embe dji, na moro ge ye
nakaninj, alla na Nena moro
ge ye nakaninj eri. Ye na kani
dal, ye na Nena kanne we dji.
20 Jisas kandja dje moi ge, una
ku opa iwo yei al, une manda
molo dje moi. Ba une egeye
nayei pille, una wo nabi.

Jisas embe dji, na puno al ge una are nawone we dji

21 Jisas ga kandja alla dje
awo embe dji, na er punaka
ye na moro al dulo kane
naine, ye yenekne djingne
djangne al goye. Na er puno
al ge ye wone kune nayendo
we dji.
22 Djika Juda una kandja
dje pille embe dji, na er puno
al ye wone kune nayendo we
djindo ge, une yene ka togoyo
dje pille djindo mo? dji.
23 Djimaka Jisas embe dji,
ye makimb una mor ba,
na kupill al iwa moro. Ye
makimb una mor mal, na
embe namoro.
24 Ye djingdjang boll goye
we djill ge, me embe paro. Na
wale wondo we djill ba, ye
pillgi nadji dal, ye djingdjang
boll goye we djill.
25 Djika ga embe dji, ni
una ne mal wonden ne? dji.
Djimaka Jisas embe dji, na
asa kogo kindja ye wane woll
mal, na ye dje awill pora dji.
26 Ye yenj mal na kandja
merke djino paro. Ye singare
yenj mal na omuk to auno
ba, na embe nayendo. Na dje
wori woll iwa ge, une kandja
kaima djindo. Alla na kandja
dji pill kandja ge, na una dje
aundo.
27 Jisas kandja embe dji ge,
yene Ne pille dji ba, ga pillpol
natoi.
28 Jisas embe dji, ye Una
Wombe amblo i pla worneke,
na kaima moro mal ye pillpol
tane. Ye embe yene kune, ye
embe dje kanne, na nomana
paro mal pille na kandja nad-
jindo, man, na Nena kandja
beke awi mal ge djindo.
29 Na dje wori woll iwa sin-
gare wopake kando mal ge,
na ege ege yendo. Yendo
pille, une na kere naundo,
man, une na boll aike moro
we dji.
30 Jisas kandja embe djika,
una merke une boll pillgi dji.

Una kaye pane ge er orko wone

31 Juda una pillgi dji una
moi ge, Jisas embe dji, na

kandja djindo mal, ye pille
kane yei dal, ye na kogena
una kaima moye,
32 kandja kaima ge pille
kane yene. Yene ge, kandja ge
yewordaka, ye kaye par ge er
orko po kiwa moye we dji.
33 Djika kambono embe dji,
nono gollne ge Abraam moi.
Una nukogo ye kaye pai mal
ge no ta napapin. No kaye pa
er orko wombon we djinden
ge, me namba mal pai pille
djinden ne? dji.
34 Djimaka Jisas embe
dji, na kandja kaima dje ye
aundo, una singare ke ye
waninj una porapora mor
ge, yenekne kaye pamolo
singare ke yenj.
35 Una kaye pa nu kogo eri
ye namoye. Ba God wariye
ege ege molo pamoro pille,
une
36 ye kaye par al dje i orko
wori dal, ye er orko po kiwa
kaima moye.
37 Na kando, ye Abraam
gollye mor ba, na kandja
djindo ge ye nomane al
nayero pille, ye na togopon
dje yenj.
38 Na nena ombine dje na
awi mal, na ye boll kandja
embe djindo. Ba ye nane
kandja djindo mal ye yenj we
dji.
39 Djika, ga embe dji,
no nane ge Abraam moro
we dji. Jisas embe dji, ye
Abraam wombaye molmaka,
ye Abraam singare yei mal ye
kune yemaka.
40 God kandja kaima dji pill
kandja ge na ye dje awill
ba, ye na togopon dje yenj.
Abraam embe nayenda.
41 Man, ye nane singare
yendo mal ye embe yenj
we dji. Djika ga embe dji,
no mane kondwe wane no
nakui. No nane taimane
moro. Ge God moro we dji.
42 Djimaka Jisas embe dji,
God ye nane moika, ye na
kanwopake yemaka. God
na dje wori woll pille ye na
wopake kanmaka. Ba na no-
mana pai mal pille na nawoll,
une dje wori woll.
43 Na kandja dje ye aundo
ba, ye pillpol natonj ge,
namba yei pille yenj? Na
kandja djindo ge ye pille ine
napai pille yenj.
44 Ye nane ge Satan moro.
Une singare ke yendo mal
ge, ye embe yembon dje pille
yenj. Une kamasa una togolo
woi mal ge, ipon une embe
ye pamoro. Kandja kaima ge
une nomane al nayero, une
kandja kende djindo. Une
kandja kende djindo ge, une
kandjiye wo. Alla singare
kende paro ge, une wal ne
moro.
45 Ge pille, na kandja
djindo ge, ye pillgi nadjinj.
46 Ye una mor al ge una
ne mal molo na singare ke
yendo we djinda? Ge man,
na kandja kaima dje ye awill
ba, ye namba yei pille pillgi
nadjinj?
47 God wombaye mor ge
God kandja djindo mal pir ba,
ye God wombaye namoi pille,
na kandja djill ge ye napir we
dji.

Abraam namoi kune, Jisas,

na asa moll we dji

48 Djika kambono embe dji,
ni dumo Samaria iwa moren.
Kum ke ni tukin al moro we
djipin ge, kandja kune djipin
we dji.
49 Djimaka Jisas embe dji,
man, na kum ke tukna al
namoro. Na Nena kandjiye
amblo pla wordo ba, ye na
kandjina kamblo kal worinj.
50 Una na kandjina amblo
pla worne dje na nayendo.
Ba Iwa taimanta na kandjina
amblo pla woro, yene kane
na yendo mal omuk tonda.
51 Na kandja kaima dje ye
aundo, una na kandja djindo
mal pille i dal, kaima nagoye,
man we dji.
52 Ga embe dji, kum ke ni
tukin al moi ge no kaima
kanpin. Ge Abraam goi,
propet kambono para goi ba,
ni kandja embe djinden, una
na kandja djindo mal pille i
dal, kaima nagoye, man we
djinden.
53 Nono nane Abraam goi
ge, ni une kamblo aunden
mo? Une goi mal ge propet ga
porapora goi. Ni namba mal
moyo dje yenden ne? dji.
54 Djimaka Jisas embe dji,
na nanam kandjina amblo
pla worno ge kune nayendo.
Ba na Nena kandjina amblo
pla worda, une ge ye Godne
moro we djinj.
55 Alla ye une nakaninj
ba, na kando. Na nakando
we djino ge, kende djino, ye
kandja kende djinj mal djino
ba, na une kando, une kandja
djindo mal na yendo.
56 Ye nane Abraam ge na
egena yenda mal kanno dje
yei. Une kane pagle wo pi we
dji.
57 Djika, Juda una embe dji,
ni kognumb 50 namoren ba,
ni Abraam kanin mo? dji.
58 Jisas embe dji, na kandja
kaima dje ye aundo, Abraam
namoi poke ge na asa moll
pora dji we dji.
59 Jisas kandja embe djika,
kambono ku iwo Jisas tam-
bon dje yei ba, Jisas seke er
lotu numb kerman gull pai al
kere er orko pi.

9

Iwa ta nale emill yei Jisas amblo au dje awi

1 Jisas kondwe po kani, iwa
ta nale emill yei moi. Une me
kui kune ge nale emill ye pai.
2 Embe ye paika, Jisas ko-
goye una embe dji, tisa, iwa
nale emill yei ge une singare
ke ta yei pille, nale emill yei
mo? Mo yene neme singare
ke ta yepill, une nale emill yei
mo? dji.
3 Djimaka Jisas embe dji,
man, une nale emill yei ge
yene singare ke ta nayei,
yene neme singare ke ta
nayepill. Une nale emill
yei ge, God kogo dongall
yendaka una kanne dje pille
une nale emill yei.
4 Ipon olpa do au dje paro,
na dje wori woll iwa kogo
ta pai pille nono kogo ge
yembon. Are emill yendaka,
una kogo yembon dje yene ge
kune nayenda.

5 Na makimb al moro ge, na
wamo sua do au djindo mal
embe moro we dji.

6 Dje kere, kungo to
makimb al woro, makimb
ge amblo wikai ye, i iwa
nale emill yei al amblo bi dje
pagle, 7 embe dji, nu erim
Siloam moro al, ni po nu
paye! dji. Kandja Siloam
ne, kandja dje wordo ge me
taimane pai. Djika une nu
Siloam po gume djillake nu
worika, nale alla kiwa yeika
er yem pi.

8 Pika yene dumo taimane
moi una ne, une asa ku
kokane dje moi kani una
embe dji, iwa ta asa ami dje
molo ku kokane dje moi iwa
ge une wale moro mo? dji.

9 Una pende, une ge wale
moro we djimaka, una
pende, man, une iwa nale
emill yei moi mal embe, iwa
ta embe moro we dji. Dji ba
une, man, ge na wale moro
we dji.

10 Djika ga embe dji, asa ni
nalen emill yei mon, ba ipon
ni nalen kiwa yero ge, namba
mal yei pille kiwa yero ne?
dji.

11 Djimaka une embe dji,
iwa ta kandjiye Jisas we dji
ge une wo toll makimb am-
blo i wikai ye, i na nalena al
amblo bi dje embe dji, ni nu
erim Siloam po nu paye! dji.
Une dji mal po nu pallka, na
nalena ge alla kiwa yei kanill
we dji.

12 Djika ga embe dji, iwa
ta wo embe yei we djinden
ge, une nam moro ne? dji.
Djimaka une na nakando we
dji.

13 Djika iwa asa nale emill
yei ge, kambono dje i Parisi
una moi al pi.

14 Jisas toll i nale amblo au
dje awi ege ge, Sabat yei kune
ge yei.

15 Parisi una embe dji, ni
nalen kiwa yei ge namba mal
yei ne? dji. Djimaka une
embe dji, une toll makimb
amblo i wikai ye pagle i na
nalena al bi dje pagika, na
po nu pallka, na nalena alla
kiwa yei kanill we dji.

16 Djika Parisi una pende
embe dji, ege Sabat yero ge
une to wori. God dje wori
nawoi we dji. Ba una pende
man dji, djingdjang iwa kogo
dongall embe ta nayenda we
djimaka, nonga dje er djelld-
jell pi.

17 Kambono kandja alla dje
iwa asa nale emill yei moi al
embe dji, ni nalen amblo au
dje awi ge, iwa namba mal
moro dje pren ne? dji. Iwa ge
embe dji, une ge una propet
moro we dji.

18 Iwa nale kiwa yei ge,
Juda una kandja kende djin-
den dje pi. Embe pille, une
neme soka djimaka wopill.

19 Wo mopillka kambono
embe dji, une ge ye warne
kaima moro mo? Une moi
kune ge nale emill yei we
djinj ge, kandja kaima djinj
mo? Ipon une nale kiwa yero
ge, namba mal yei ne? dji.

20 Djimaka, soka embe djip-
ill, une ge no warne moro.
Une moi kune ge nale emill

yei we djinj ge kandja kaima
djinj.
21 Ba alla ipon une nale
kiwa yero ge, no kanpol
natonmoll. Yene nale amblo
au dje awi iwa ge, no para
kanpol natonmoll. Une
womba namoro, ye une dje
piye! Yene djinda kune
yendo we djipill.
22 Soka djipill ge, asa Juda
una embe dji, God iwa Krais
dje worda wonda we dji ge,
Jisas wale moro we dji dal,
no lotu numb to orko worbon
we dji.
23 Kambono embe dji pille
une neme embe djipill, une
iwa me moro, ye yenekne dje
pillme! djipill.
24 Juda una alla djimaka,
nale asa emill yei iwa ge
woika embe dji, ni God kand-
jiye al kandja kaima djim-
ben! No kanmon, ni nalen
amblo au dje awi iwa ge, une
singare ke yendo una moro
we dji.
25 Djimaka une embe dji,
iwa ge singare ke yendo
mo nayendo ge na nakando
ba, wal taimanta na kando
ge, asa na nalena emill yei
ba, ipon na nalena kiwa yei
kando we dji.
26 Djika, ga embe dji, iwa
wo embe yei ge, namba mal
yei? Ni nalen amblo au dje
awi ge, namba mal yei ne?
dji.
27 Une embe dji, na ye
kandja asa dje awill pora dji
ba, ye napi paro. Ye namba
yei pille alla pupon dje yenj?
Ye une kogoye una mopon dje
pille yenj mo? dji.
28 Djika kambono toriye
bale embe dji, Jisas kogoye
una ge ni moren, no Mosis
kogoye una mormon.
29 God Mosis kandja dje awi
mal no kanmon ba, iwa woi
ge nam pall iwa, no nakan-
mon we dji.
30 Djimaka asa nale emill
yei iwa ge kandja embe dji,
ye kandja ta mal djinj. Une
woi dumo ge ye nakaninj ba,
une ge na nalena amblo au
dje awi.
31 Nono kanmon, una sin-
gare ke yenj una kamang
yene ge, God napiya. Ba, una
lotu ye God awo, God djindo
mal ye waninj una kamang
yene ge God piya.
32 Asa una ta me kuya nale
emill yendaka una ta wo am-
blo au dje aunda we dji na-
pupin, kamasa pa woi ipon
paro.
33 Ba iwa ge God dje na-
worika, une kogo dongall ta
nayeika we dji.
34 Djika kambono embe dji,
ni mon poke ge ni djingdjang
boll mon. Ni no kandja beke
auno dje yenden mo? Ga
kandja embe dje kere, lotu
numb yei al dje orko wori.

Una pillgi nadjinj ge nalene emill yei una mal mor

35 Juda una po iwa ge
lotu numb dje orko wori we
djimaka, Jisas pille po iwa
ge kane embe dji, ni Una
Wombe boll pillgi djinden
mo?
36 Djika une embe dji, Iwa
Kerman, Una Wombe we
djinden ge, na nakando, ni

djimbenka na pillgi djino we
dji.
37 Djika Jisas embe dji, Una
Wombe we djindo iwa ge,
ipon ni kanin pora djindo,
une ni boll kandja djindo we
dji.
38 Djika une ge embe dji,
Iwa Kerman, na pillgi djindo
we dji. Dje kake gopiye
boglo Jisas kandjiye amblo
pla wori.
39 Yeika Jisas embe dji,
makimb una singare ke yenj
ge, na kandja dje pene worno
dje woll. Na embe yeno ge,
una nalene emill yenda una
ge, yenekne nalene au djinda
ba una nalene au dji kaninj
una ge, yenekne nalene ge
alla emill yenda moye we dji.
40 Une kandja embe djika
Parisi una pende pille embe
dji, ni kandja djinden ge, no
nalene emill yei mormon dje
pille djinden mo? dji.
41 Jisas embe dji, ye nalene
emill ye paika, ye wambo na-
paika ba, no kane kune yen-
mon we djinj ge, ye wambo
pamoro we dji.

10

Jisas kogsipsip tau iwa wopake moro

1 Jisas embe dji, na kandja
kaima dje ye aundo, kogsip-
sip gull paknato moye ba,
una ta gull djillake kere
tambiye ta po plo dje er
pakna punda ge, une geke
bolo, kunumb nonda.
2 Kog sipsip kantau yendo
iwa ge, une gull djillake yero
al er pakna pundo.
3 Une pundaka gull djil-
lake kantau yei iwa kond
yaprdaka er pakna punda.
Kog sipsip taimantaiman dje
kandjine dale yau tondaka,
une nubke ebriye pille er
orko pine.
4 Yene sipsipiye i makai to
kere, er wekle po djindaka
sipsip une nubke pille are er
pine.
5 Una djell ta wo kandja
djinda ba, yene nubke ebriye
napiye. Une punda al ge
karkar napine, seke er pine.
6 Jisas kandja buko embe
dji ge, una kandja me ge
pillpol natoi.
7 Embe pille, Jisas kandja
alla dje awo embe dji, sipsip
gull djillake al ge na nanam
moro.
8 Una asamoll woi ge,
kunumb no, geke boi una
woi. Kandja dji ge sipsip
napi.
9 Gull djillake ge na moro.
Una ta na moro al er pakna
wone ge, er take dje napine,
God i yem wordaka, ga orko
pakna ye, kwa no embe ye
wopake moye.
10 Kunumb una wonj ge,
sipsip ye ke ye awo, togolo,
kunumb nambon dje pille
wonj. Ba na woll ge, sipsip wo
pille, gun moye dje pille woll.
11 Na sipsip kantau wopake
yendo iwa moro. Sipsip
wopake moye dje pille na
gaklena aunaka, una na
togoye. 12 Boi iwa ta sipsip
kantau yenda ba une wal ne
namoro pille, kena simbill
wo sipsip tano dje yei dal, une

seke pundaka, kena wo sipsip
to djelldjell worda.
13 Une seke punda ge, yene
ku pille iwa djell ta sipsipiye
kantau yeno dje piya ba, sip-
sip ke moye mo wopake moye
ge une kanpol natonda.
14 Ba na kogsipsip kantau
wopake yendo una moro.
Na kogna sipsip mor ge, na
kando, alla, ga na kaninj.
15 No embe yenmon mal
ge, Nena na kando, alla na
une kando. Na kogna sip-
sip wopake moye dje pille, na
gaklena aunaka una wo na
togoye.
16 Na kogna sipsip mor ge,
pende dumo djell ta mor. Na
po dje i pakna wornaka, na
nubkana ebriye ga porapora
pille, epil taimane moye, kan-
tau yenda iwa taimane moya.
17 Na gaklena aunaka una
na togoyeke, na wor gun
puno mal ge pille, Nena na
wopake kando.
18 Una na togopon dje yene
ge, yenekne nomane paro
mal pille na natane. Nanam
gaklena aunaka tane. Alla na
gaklena i gun worno ge, na
nanam yeno. Na embe yeno
ge, na Nena kandja dji mal
pille yeno.
19 Jisas kandja embe djika,
Juda una nomane djelldjell
yei.
20 Una pende embe dji, une
kum pai, nomane ke yei. Ye
namba yei pille, kandja dji al
pille mor ne? dji.
21 Ba una pende embe dji,
ge man. Kum una kandja
djinj mal ge, une kandja
embe nadjindo. Kum una
po una nalene emill yei mor
ge, amblo au dje aune kune
nayendo we dji.

Juda una Jisas ke pille awi

22 Jerusalem kam bi yeye
yei ege ge yeika, Juda una ege
kerman ta yei. Ge asa lotu
numb kerman i God awi ge,
egeye kerman ge pillau djika,
23 lotu numb kerman gull
pai al, Jisas er pakna pi. Po
Solomon dumeye pakna po
moika,
24 Juda una wo Jisas gull
bolo i pakna woro embe dji,
ni ege momo kandja dje pene
naworden, God iwa Krais dje
worda wonda we dji ge, ni
wale wonden mo man ne?
dji.
25 Djimaka Jisas embe dji,
na ye dje awill pora dji ba, ye
napi paro. Na Nena kandja
djindaka na po kogo embe
yendo ge, ye kane kune yene
ba,
26 ye na sipsipna namoi
pille ye napir.
27 Na sipsipna nubkana
djindo mal pille kane yenj.
Na ga kando, na pundo al ge
kambono are wonj.
28 Na yewornaka kambono
gun molo pane, kaima
nagoye, man. Ga na aglena
al paknato moyeke, una i
orko worbon dje yene, man
panda.
29 Na sipsipna mor ge na
Nena na awi. Une kerman
molo, una porapora kamblo
aundo. Embe pille sipsip
na aglena al mor, una i

orko worbon dje yene, man panda.
30 Na Nena boll taimane mormoll.
31 Jisas kandja embe djika, Juda una ku i tambon dje yemaka,
32 Jisas embe dji, na Nena kandja dji pille kogo wopake merke yell. Ba na kogo wopake namba mal yell pille, ye na ku tambon dje yenj?
33 Djika ga embe dji, ni kogo wopake ta yen pille ku tambon dje nayenmon. Ni una moren ba ni God mal moyo dje yenden ge, no ni ku tambon we dji.
34 Djimaka Jisas embe dji, ye loine bolo wori paro al ge God embe djindo,

Na kandja embe djindo, ye
una porapora mor ge
god mal mor we dji
(Buk Song 82.6)

35 Ye god mal embe mor we dje lo embe dji ge kandja kaima dji, kende nadji. Kambono god mal embe moi ba,
36 na God wariye moro we djill ge, ye embe dji, ni God mal moyo dje yenden ge kune nayendo we dji. Na Nena dje wori makimb al woll ba, ye man djinj.
37 God dji mal na embe nayell dal, ye na pillgi nadjine ba,
38 na une kandja dji mal yendo. Ye na kandjina al pillgi nadjine ba, na kogo yendo ge ye pillgi djine. Ye embe yei dal, na Nena boll moyaka, une na boll moyaka, ye kane kune yene we dji.
39 Jisas kandja embe djika, ga kaye tambon dje yei ba, une seke er
40 nu Jodan konato pi. Jon asa kogo kindja ye, una nu pagle awo yei al ge une er pi.
41 Una merke Jisas moi al wo embe dji, Jisas kogo dongall yendo mal ge Jon embe ta nayei ba, Jon Jisas pille kandja porapora dji ge une kandja kaima dji we dji.
42 Alla, dumo yei al ge, una merke Jisas boll pillgi dji.

11

Iwa Lasarus goi

1 Dumo Betani yei al iwa Lasarus we dji ta moi, une ke toi. Betani ge Lasarus ambe Maria ne, Marta boll dumene.
2 Maria moi ge une asa Jisas moi al wo kake al kopong ye, ngambale ene i Jisas kake al kill gui ana moi. Iwa ta ke toi we dji ge ana Maria age Lasarus ge ke toi.
3 Une ke toika ambe soka sigiye dje Jisas moi al worpill. Woro embe djipill, Iwa Kerman, iwa ta ni wopake kanin iwa ge une ke toi we djipill.
4 Jisas pille embe dji, une ke tondo ba nagoya. Une ke tondo ge, God kandjiye kerman panda dje une ke tondo. God kandjiye kerman pai dal, wariye ge aike kandjiye kerman panda we dji.
5 Jisas Marta ambe, Maria ne, agane Lasarus ge wopake kani ba,
6 Lasarus ke toi we dji al ge, Jisas er napi, moi dumo ge kune soka molo pai.

7 Ege soka erwo pika, Jisas
kogoye una moi al embe dji,
nono er yem Judia bon we dji.
8 Djika kogoye una embe
dji, tisa, Judia una ni ku tam-
bon dje yei. Ege ta momo
napundo ba, ni er yem puno
dje pren mo? dji.
9 Jisas embe dji, ege
taimantaiman dje yero ge 12
pela awa dje yero. Armina
wanmor una ge, olpa do
au djindo pille kond kane
waninj, kulngamb nayagne.
10 Ba una emill yendo al
waninj ge, olpa do au nad-
jindo pille, kond nakane am-
billambill ye waninj we dji.
11 Jisas kogoye una moi al
embe dji, nono ye nopin iwa
Lasarus ge ou paro, na po to
magno we dji.
12 Djika kogoye una embe
dji, Iwa Kerman, Lasarus ou
pai dal, ke tondo ge pora
djinda we dji.
13 Jisas kandja dji ge,
Lasarus kaima goi dje pille
dji, ba kambono pi ge
Lasarus ou pai dje pi.
14 Alla, Jisas dje pene woro
embe dji, Lasarus kaima goi
we dji.
15 Ba na Lasarus boll
namoll ge, na ye pille wo pill.
Ge ye pillgi djine dje pille na
wo pro. Une moro al ge nono
er bon we dji.
16 Djika yene kogoye una
Tomas kandjiye ta Didimus
ge, embe dji, nono une boll
aike po gopon we dji.

Una aglo erwo gun pine ge Jisas, na wal ne moro we dji

17 Kambono er Betani
womaka, Jisas kani Lasarus
ge kamasa goi. Una ipo gull
toi pora djika, ege 4 pela wor
pi we dji.
18 Betani ne, Jerusalem ge
manda manda yepill, 3 kilo-
mita mal embe yei.
19 Ana soka agane goi
ge, Juda una merke wo
soka wandill golo awo, aike
mopon dje woi.
20 Una Jisas wondo we
djimaka, Marta ambe Maria
kere er bekle po Jisas kondwe
woi al pika, soka aike mopill.
21 Marta embe dji, Iwa Ker-
man, ni manda ba monka, na
agana ge nagoika.
22 Ba na kando, ni wal po-
rapora ino dje pren mal ge,
ni kandja dje God aumbenka,
une ni aunda we dji.
23 Djika Jisas embe dji,
ni agan alla aglo erwo gun
punda we dji.
24 Djika Marta embe dji, na
kando, ege pora djinda kune,
una aglo erwo gun pine ege,
une aglo erwo gun punda we
dji.
25 Jisas embe dji, una aglo
erwo gun pine ne, gun molo
pane ge na wal ne moro. Una
na boll pillgi dje molo goye
ge, gun moye.
26 Una gun molo na boll
pillgi dji dal, kaima nagoye,
man, gun molo pane. Na
kandja djindo ge ni pin kaima
paro mo? dji.
27 Djika Marta owo dji. Iwa
Kerman, Krais God wariye
dje worda makimb al wonda
we dji ge ni wale wonden dje
na pro we dji.

Lasarus goi Jisas wandill golo kimb yei

28 Marta kere er yem po yene ambe Maria moi al kandja waye ye awo embe dji, tisa woi moro, ni we dji.

29 Djika Maria ola dje aglo Jisas kanno dje pi.

30 Jisas ola dje nawoi. Marta asamoll une boll mopill dumo ge Jisas molo pai.

31 Maria ola dje aglo, er bekle pi al ge, Juda una Maria boll numog aike moi una ge embe dji, age gull to pagi al Maria po kimb yenda pundo we dje ga are pi.

32 Pumaka Maria Jisas moi al po kake gopiye boglo Jisas kake al molo embe dji, Iwa Kerman, ni ba monka, na agana nagoika we dje

33 kimb yeika, Juda una Maria boll aike woi una porapora kimb yemolmaka, Jisas kane wandill kerman kaima golo kimb yenda pai,

34 une embe dji, ye une gull to pagi ge nam yero ne? dji. Ga embe dji, Iwa Kerman, ni wo kane! dji.

35 Djimaka, Jisas kimb yei.

36 Kimb yeika, Juda una embe dji, aya! Une Lasarus wopake kaima kani paro, kanme! dji.

37 Una pende embe dji, une po una nalene emill yei una amblo au dje awi kani mal ge, une embe yeika Lasarus nagoika we dji.

Jisas Lasarus i gun wori

38 Jisas wandill kerman golo, Lasarus gull to pagi al wo pillau dji. Gull to pagi ge ku mur ta yei al, gull to pagi. Ku kerman iwo ku mur djillake yei ge, pel dje pagi.

39 Jisas embe dji, ku ge i worme! dji. Lasarus goi ambe Marta embe dji, Iwa Kerman, ku iworbon ba, une goi ege 4 pela wor pi, killang yenda we dji.

40 Djika Jisas embe dji, asa na ni dje awill, ni pillgi djin dal, God yembe dongall paro mal kanben we djill. Ge ni pren mo? dji.

41 Jisas kandja embe djika una ku i wormaka, Jisas kane pla woro embe dji, Nena, na kandja djindo mal ni pille moren ge na wopake we djindo.

42 Na kando, na kamang porapora yendo ge ni pille moren. Ni na dje worin woll ge, una aglo mor una pillgi djine dje na kamang yendo.

43 Kandja embe dje kere yau kerman to embe dji, Lasarus o! Ni er orko we! dji.
44 Embe djika, Lasarus aglo er orko woika, Jisas embe dji, une kake agle ne, gume djillake konkunom were pagi i worneke, er pundabe dji.

Una kerman Jisas togopon we dji

45 Juda una Maria boll onga no moi ge, Jisas yei mal pende merke kane pillgi dji.

46 Ba una pende Jisas yei mal po Parisi una dje awi.

47 Embe djimaka opa gale awi una kerman, Parisi ne, Juda una kerman kambono ge wo makai to molo embe

dji, une ge kogo dongall
merke yendo, nono namba
yembon?
48 Nono kandja ta nadjipin
dal, una porapora une boll
pillgi djine. Rom una pille
kunda wo nono lotu numb
kerman to sellke seke woro,
nono togoye we dji.
49 Ga moi al iwa taimanta
moi ge kandjiye Kaiapas we
dji. Kognumb yei kune ge,
une opa gale awi una iwa ker-
man moi. Une embe dji, ye
una mor ge dall kaima mor.
50 Ye pir mo? Nono Juda
una iwa taimanta nono po-
rapora pille goya ge kune
yendo, nono porapora gopon
ge kune nayendo we dji.
51 Une kandja embe dji ge
yene nomane pai mal pille
nadji. God dji mal pille dji.
Juda una porapora nagoye,
Jisas ga pille goya dje pille dji.
52 Une kandja dji ge Juda
una taimane pille nadji, man.
God yene wombaye dumo
yemyem moye ge une iwor-
daka epil taimane moye dje
dji.
53 Embe dji pille, kandja
ngambale ta ye pagle,
kondwe ta yendaka Jisas
togopon we dji.
54 Kambono kandja embe
djimaka, Jisas dumo Judia
kere seke er dumo wapra ta
manda yei al pi. Ge dumo
Epraim po yene kogoye una
boll aike moi.
55 Juda una ege kerman Pa-
sopa we dji ge manda yeika,
Juda una merke yenekne
dumene kerker ge kere er
Jerusalem pi. God wopake
kanda dje pille yenekne
gaklene al nu woro embe
yemoi.
56 Kune ge lotu numb ker-
man gull pai al ge, una pakna
molo Jisas kanbon dje pille
kandja embe dji, ye namba
we dje pir? Ege kerman yero
ge une wonda mo man ne?
dji.
57 Ge asa opa gale awi una
ne, Parisi una Jisas kaye tam-
bon dje kandja dje pene woro
embe dji, ye Jisas kani dal, ye
no dje aume! dji.

12

Maria Jisas kake al kopong ye awi

(Matyu 26.6-13 ne, Mak 14.3-9)

1 Kune ge ege 6 pela wor
pundaka, ege kerman Pasopa
we dji ge yenda paika, Jisas er
Betani pi. Betani ge Lasarus
dumoye yei. Lasarus ge Jisas
i gun wori iwa.
2 Moi al una Jisas kwa ker-
man gale aumaka, une wo
moi. Marta kwa gale iwo
awika, Lasarus ge Jisas boll
aike moika, ga boll kwa no
moi.
3 Kwa no molmaka, Maria
kopong ku kerman boi nume
tuge ta iwo Jisas kake al ko-
pong yei. Ge mirang wopake
kaima yeika, ga porapora nu-
mog moi ge pi. Pillmaka
kopong yei ge, Maria yene
ngambale ene i kill gulo woro
embe yemoi.
4 Ba Jisas kogoye una Judas
Iskariot, Jisas ipo kundayem
una aunda iwa ge, une embe
dji,

5 kopong ge nono i ku bolo
imbon ge, ku gol silpa 300*
mal ipo una wal kannanoi
una mor aupinka kune
yeika, ba ana yendo ge kune
nayendo we dji.
6 Une kandja embe dji
ge una wal kannanoi una
wopake moye dje pille nadji,
une kunumb noi una moi. Ga
ku bokisne yei ge une kantau
ye, ku ge i nono yei.
7 Jisas embe dji, ni djinden
ge kere! Ana kopong yendo
ge, are na goyaka una na gull
tane dje pille yendo.
8 Una wal kannanonj una
mor ge ege ege ye boll moye
ba, na ege ege ye boll namoyo
we dji.

Opa gale awi una Lasarus togopon we dji

9 Juda una merke Jisas
kanbon dje woi ba, pende
Lasarus golo agi iwa ge
kanbon dje woi eri.
10-11 Jisas Lasarus yei mal
ge Juda una merke kane opa
gale awi una mop awo, Jisas
boll pillgi dji. Embe pille,
ga Jisas togopon we dji al ge
Lasarus boll aike tambon we
dji.

Jisas king mal molo er Jerusalem pakna pi

(Matyu 21.1-11 ne, Mak 11.1-11 ne, Luk 19.28-40)

12 Kam tagika una Jisas
er Jerusalem wondo we
djimaka, una merke ege
kerman kwa nambon dje
Jerusalem wo moi.
13 Ga po iko djimai yeke
mal embe amblo buko dje
i, Jisas woi al yau to embe
dji, God iwa kerman moy-
abe! God dje wori Israel
una kingne wondo ge, God ye
wopake ye aundabe! dji.
14 Djimaka Jisas kog dogi
kop ta ap to ipi ge, God kand-
jiye Baibel al bolo wori pai ge
embe djindo,

15 Ye dumo Saion una po-
rapora mor ge kand
nagolme! Ye kingne
kog dogi kop ta ap
to iundo! we dji
(Sekaraia 9.9)

16 Una yau embe toi ge, Jisas
kogoye una pillpol natoi. Ba,
are Jisas aglo erwo gun pi,
yene kandjiye kerman pai
poke ge, una wo Jisas moi al
embe yei ge, kandja Baibel al
bolo wori pai mal ge megiye
toi, kani.
17 Asa Lasarus goika, Jisas i
gun wori kani una kandjabe
tomaka una pi.
18 Une er Jerusalem wono
dje yeika ga po kondwe tam-
biye molo kani.
19 Parisi una kane yenekne
kandja embe dji, kaninj mo?
Wal porapora yembon dje
yepin ge man paro. Une
pundo al ge una porapora are
pinj we dji.

Grik una pende Jisas kanbon dje pi

20 Ege kerman yei kune ge,
una er Jerusalem wo moi ge

* **12:5:** Ku yero ge una kogo ye top i nonjka kognumb taimane dje erwo pundo mal ge ku kerman embe yei we dji.

dumo Grik una pende wo moi.
21 Pilip Galili paknato
dumo Betsaida moi iwa ge
une moika, Grik una wo
embe dji, iwa kerman, no
Jisas kanbonba dji.
22 Djimaka Pilip po Endru
moi al djika, soka po Jisas moi
al dje aupill.
23 Dje aupillka Jisas soka
mopill al embe dji, Una
Wombe kandjiye kerman
panda ege ge ipon yero.
24 Na kandja kaima dje ye
aundo, wal wit megiye yage
kal makimb al to nagoi dal,
megiye natonda ba alla, yage
kal togoya ge megiye merke
tonda.
25 Una yenekne pille pla
yemoye ge, goye ba, alla una
makimb al wanmoye mal, ke
pille awi dal, gun molo pane.
26 Una ta na kogena yem-
bon dje piye una ge, na puno
al ge are pine. Na po moyo al
ge, ga wo na boll aike moye.
Una na kogena yemoi dal,
na Nena ga kandjine amblo
pla worda, kandjine kerman
panda we dji.

Una Wombe amblo pla worne

27 Ipon na nomana paknato
ge imb kerman paro. Nena,
wal na boll wono dje yendo
ge ni iworben. Na kamang
embe yeno ba kune nayenda.
Na dje worin woll ge wal
embe mal na boll wonda dje
pille dje worin woll.
28 Nena, ni kandjin ge ker-
man pandabe! dji. Djika
God kupill al molo embe dji,
na yell kandjina kerman pai
pora dji, alla yewornaka ker-
man kaima panda! we dji.
29 Djika una aglo moi ge
pille embe dji, kam kal dji
paro we dji ba, una pende
embe dji, tau agelo une moi al
ge ta wo dji paro we dji.
30 Djimaka Jisas embe dji,
na Nena kandja ipon djindo
ge, na pille nadjindo, ye pille
djindo we dji.
31 God makimb una sin-
gare ta yene mal omuk tonda
ege ge, ipon yero. Iwa ta
makimb una kantau yendo
iwa ge, God to kamblo kal
woro kerda.
32 Ipon na makimb al
wondo ba alla, are una na
amblo pla worne kune ge,
na una porapora dje i pakna
wornaka, nanam moro al
moye we dji.
33 Une kandja embe dji ge
une goya mal pille dji.
34 Djika una merke molo
embe dji, God lo dje awo
Baibel al bolo wori pai ge
no kere kanpin, iwa Krais
wonda we dji ge une nagoya,
molo pamoya ba, ni djinden
ge, una wo Una Wombe am-
blo pla worne we djinden ge,
me namba mal pai pille djin-
den? Una Wombe ge una ne
mal ne? dji.
35 Djimaka Jisas embe dji,
wamo sua do au djindo al
ge ye boll ege tuge ta djinda.
Ye au djinda al ge wanmoye.
Man panda, emill ge wo ye to
bi djindaka, ye ambillambill
ye wanmoye.
36 Wamo sua do au djindo,
we djindo ge, ye pillgi dje
molme! Ye embe yei dal,

ye wamo sua wombaye moye we dji.

Juda una merke Jisas boll pillgi nadji

Jisas kandja embe dje kere, una merke moi ge une kere po seke pamoi.
37 Une kogo dongall merke yei, una ge kani ba, pillgi nadji.
38 Kambono yei mal ge propet Aisaia asa pepa boi mal ge megiye toi. Une pepa bolo embe dji,

Iwa Kerman, no ni kandjin dje pene worpin ba una napi. God iwa kerman kogo dongall yei ba una nakani we dji *(Aisaia 53.1)*

39 Baibel kandja embe dji pille kambono pillgi djine napai. Una embe yei ge Aisaia pepa ta boi ge embe dji,

40 God kambono nalene al ge amblo pel ye, nomane amblo bi dje awi. Na embe nayellka kambono nalene al wal kanpol to, pillpol to, nomane ake tomaka, na i gun worillka we dji *(Aisaia 6.10)*

41 Aisaia asa pepa boi ge, Jisas kandjiye kerman pai kani pille une pepa embe boi.
42 Juda una kerman merke Jisas boll pillgi dji ba, Parisi una no lotu numb to orko worne pa djindo dje pille, Jisas boll pillgi dji ge dje pene nawori.
43 Ga embe yei ge ga kandjine amblo pla worne dje pille yei, God amblo pla worda dje nayei.

Jisas kandja dji ge una singare yene mal omuk tonda

44 Jisas yau to embe dji, una na boll pillgi djinj una mor ge, na taimane pillgi nadjinj, na Nena dje wori woll iwa ge pillgi djinj.
45 Una na kaninj ge, na dje wori woll iwa ge boll aike kaninj.
46 Na makimb al woll ge wamo sua mal embe woll. Una na boll pillgi djine ge, emill yenda al po djine dje pille woll.
47 Na kandja djindo ge una pille nayei dal, na jas mal embe namoyo, na kot piyo dje pille nawoll, na makimb una i yem worno dje pille woll.
48 Ba una ta na we dje pille mop awo, na kandja djindo mal nayei dal, ege pora djinda kune ge, kot al pineke jas ta moya. Na kandja djill mal ge yene jas mal embe molo kot djinda.
49 Na nomana pai mal ge na kandja dje ye naundo, na Nena na dje wori woll iwa ge une kandja dji mal ge pille na dje ye aundo.
50 Na kando, une kandja dongall dji ge una gun molo pane dje pille dji. Embe pille, na kandja djindo ge na Nena kandja dje na awi mal ge pille djindo we dji.

13

Jisas kogoye una kakene al was ye awi

1 Ege kerman Pasopa manda yeika, Jisas kani yene makimb al moi ege ge pora dji, er Ne moi al punda manda yeika, yene unakiye makimb al moi ge une kamasa kanwopake kani mal, ipon une goya ege manda yei pille, une ga kanwopake ye pamoi.

2 Olpa er kal puno dje yeika, kambono kwa no molmaka, Saimon Iskariot wariye Judas moi ge, Satan asamoll une kamale toika, Jisas i kundayem una auno dje pille moi.

3 Jisas kani Ne ge wal porapora i yene agle al wori. God makimb al dje wori woi ge ne, er yem God moi al puno dje yei ge, une kane kune yei. Ge pille,

4 kambono kwa no moi al ge, une aglo molo kon momo wori ge, gulo kal woro, kon taul ta i yale pagle,

5 nu kolo i kuiamb al woro i, kogoye una moi al kakene al was ye awo, kon taul yale pagi ge i kill gulo woro awi.

6 Po Saimon Pita kake al was yeno dje yeika, Pita embe dji, Iwa Kerman, ni na kakena al was ye auno dje yenden mo?

7 Djika Jisas embe dji, na ipon manda yendo ge, ni pillpol natonden ba, are ni pillpol tamben.

8 Djika Pita embe dji, ni na kakena al nu was ye naumben, man we dji. Jisas embe dji, na ni kaken al nu was ye nawill dal, ni na kogena una namopen.

9 Jisas kandja embe djika Saimon Pita embe dji, Iwa Kerman, ni na kakena al nu was ye aumben pandaka, na kakena al taimane ge nu was nayemben, aglena ne, ngambalna ge, boll aike nu was ye aumben we dji.

10 Djika Jisas Pita moi al embe dji, una gaklene al nu was ye awi dal, alla nayene, kakene taimane ge nu was yeneke djengimb napanda, kiwa moye. Alla, ye mor ge, djengibne pai pora dji ba, iwa taimanta djengibye ge pamoro.

11 Ye porapora djengibne pai pora dji ba, iwa taimanta djengibye pamoro we dje Jisas embe dji ge, iwa ge une i kundayem una aunda dje pille dji.

12 Jisas ga kakene al nu was ye awo kere pagle, une kon momo alla iworo, ami dje molo embe dji, na ipon ye kakene al nu wordo ge ye pillpol tonj mo?

13 Ye na we dje kandja embe djinj, une nono tisane moro, nono iwa kerman moro we djinj. Ye kandja kune djinj, na wale moro.

14 Alla, na ye Iwa Kerman moro, ye tisane moro pille, na ye kakene al nu was ye nauno mal paro ba, na ye ombine dje aundo. Ta yemolo una ta kake al nu was ye aundaka, ta yemolo ta kake al was ye aundaka embe yene dje pille yendo.

15 Na wal su ye aundo. Na
yendo mal ge, ye embe yene
dje pille yendo.
16 Na kandja kaima dje ye
aundo, iwa kerman kam-
bono mor ge, plato mor, ga
boine ge kal to mor. Una
kandja sigiye dje worinj una
ge, plato mor, ga dje wori pinj
una ge kal to mor.
17 Na ipon kandja djindo
ge, ye kaninj. Ye pille yei dal,
ye wopake piye.
18 Na kandja djindo ge ye
porapora pille nadjindo. Na
dje indo una mor ge na kando
ba, God kandjiye Baibel al
bolo wori pai ge megiye
tonda dje pille na kandja
embe djindo,

Iwa ta na boll aike kwa nopill
iwa ge, yene kake i pla
woro na tano dje yei
we dji *(Buk Song 41.9)*

19 Ipon na kandja dje ye
aundo ge, megiye natondo
ba, are megiye tonda. Toi
dal, ye na wale wondo we dje
pillgi djine.
20 Na kandja kaima dje ye
aundo, na una dje worna
pineke una djembon to awi
dal, ga na we dje pille djem-
bon to aune. Una na we
dje pille djembon to aune ge,
na dje wori woll iwa ge pille
djembon to aune.

Judas Jisas ipo kundayem una awi
(Matyu 26.20-25 ne, Mak 14.17-21 ne, Luk 22.21-23)

21 Jisas kandja embe dje
kere, yene nomane urup ker-
man djika, une kandja embe
dji, na kandja kaima dje ye
aundo, ye una mor ge, iwa
taimanta na kundayem una
aunda we dji.
22 Djika yene kogoye una
yenekne kane, ge una ne mal
pille djindo ne dje pi.
23 Jisas kogoye iwa
taimanta moi, Jisas une
wopake kane kane yei. Iwa
ge Jisas moi al yage goniye al
pai. Paika Saimon Pita sing to
pagle embe dji,
24 ge una ne mal pille
djindo ne? dji.
25 Djika iwa ngambale Jisas
goniye al woro moi iwa ge,
embe dji, Iwa Kerman, ni una
ne mal pille djinden ne? dji.
26 Jisas embe dji, iwa ta kwa
nuye moya al ge na kwa i to
bale auno iwa ge, une ge wale
moya we dji. Une kandja
embe dje kere, kwa nuye moi
al to bale i, Saimon Iskariot
wariye Judas ge awi.
27 Ika Satan er Judas tukiye
al er pakna pika, Jisas une
moi al embe dji, ni yeno dje
pren ge ola dje yeye dji.
28 Jisas kandja embe dji
ge, kwa no moi kambono ge
pillpol natoi.
29 Judas ku megiye bokis
kantau yei pille ga embe dje
pi, Jisas kandja djindo ge,
Judas po ege kerman yenda
al kwa top tonda dje pille
djindo mo, mo une ku megiye
ipo una wal kannanonj una
aunda dje pille djindo dje pi.
30 Judas kwa i pagle, ola dje
er bekle emill yei al pi.

Jisas kogoye una moi al kandja lo kindja dje awi

31 Judas er pika Jisas embe
dji, ege ipon manda yero ge
Una Wombe kandjiye ker-
man pai pora djindo. Une
kandjiye kerman paro ge alla
God kandjiye aike kerman
paro.
32 God kandjiye kerman
panda ge, Una Wombe
kandjiye amblo pla wordaka,
kandjiye kerman panda, alla
une embe yenda ge, ola dje
yenda.
33 Wombana kambono ye
mor ge, ege kembis ta molo ye
na we dje pille dulo wone ba,
na Juda una kandja dje awill
mal ge, na ipon kandja ge dje
ye aundo, na er puno al ge, ye
are wone kune nayenda.
34 Na kandja lo gun ta
dje ye aundo, ye yenekne
mor al taimantaiman dje
kanwopake yeme! Na ye
kanwopake yendo mal ge,
ye yenekne kanwopake
yemolme!
35 Ye yenekne kanwopake
kani dal, una porapora embe
dje kanne, ye Jisas kogoye
una kaima mor dje kanne we
dji.

Jisas embe dji, Pita, ni na mop aumben we dji

(Matyu 26.31-35 ne, Mak 14.27-31 ne, Luk 22.31-34)

36 Djika Saimon Pita embe
dji, Iwa Kerman, ni er nam
punden? Jisas embe dji, na
er puno al ge ni na boll na-
womben ba, are ni na boll
womben we dji.
37 Djika Pita embe dji, Iwa
Kerman, na ni boll nawono
we djinden ge me namba mal
pai pille na nawono? Una na
tane ge pora, na ni pille goyo
we dji.
38 Djika Jisas dji mal, ni
na pille gopen mo? Na
kandja kaima dje ni aundo,
ni kune sokara na nakando
we djimbenka, ka kondwale
yau tonda we dji.

14

Una er Nane Kerman moro al pine ge Jisas kondwe moro

1 Jisas kandja embe dji, ye
nomane urup napanda. Ye
God boll pillgi djinj ge, ye na
boll aike pillgi djine.
2 Na Nena numbiye al ge
rum merke yero, ye wo moye
dumo ge, na po amblokun
yeno. Na embe yeno dje
napillka na kandja ge, dje ye
nawillka.
3 Dumo ye wo moye al ge,
na po amblokun ye kere, are
yem wo ye dje i nanam moyo
al ge wornaka, nono aike mo-
pon.
4 Alla na dumo puno al ge
ye kondwe kaninj we dji.
5 Djika Tomas embe dji, Iwa
Kerman, ni dumo po mopen
al ge no nakanmon, kondwe
yero ge no namba mal ye kan-
bon ne? dji.
6 Djika Jisas embe dji,
kondwe ge na moro. Kandja
kaima ge na moro. Una
gun moye ge, na wal ne
moro. Una na Nena moro al
wombon dje yene ge, kondwe
djell ta nayero, na taimane
moro.
7 Ye na pille kane yemaka,
ye na Nena pille kane
yemaka, ipon ye na kaninj

ge, ye une kani pora djindo we dji.

8 Djika Pilip embe dji, Iwa Kerman, ni Nan no ombine dje aumbenka, no kanbonka kune yenda we dji.

9 Djika Jisas dji mal, Pilip, na ye boll kanan moll, na moro mal ni nakanden mo? Ni nan no ombine dje aumben we djinden ge, namba mal pai pille djinden? Una na kaninj una ge, na Nena kaninj una mor.

10 Na Nena na boll moraka, na une boll moraka yenmoll ge, ni pillgi nadjinden mo? Na kandja djindo ge na nomana pai mal pille nadjindo, Nena na boll moro iwa ge, yene kogoye paro mal ge na yendo.

11 Nena na boll moraka, na une boll moro we dje na kandja embe djindo ge ye pillgi djine. Mo, man panda, ye na kogo yendo mal kane, no soka mormoll mal pillgi djine.

12 Na kandja kaima dje ye aundo, na boll pillgi djinj una mor ge na kogo yendo mal embe yene. Na Nena moro al er punaka, kambono kogo yene ge na kogo yendo ge kamblo aune.

13 Wal porapora ye na kandjina al pille kamang yene ge, na kaima ye auno. Na embe yeno ge, na Nena kandjiye kerman panda.

14 Ye wal porapora na kandjina al kamang ye awi dal, na yeno we dji.

Jisas embe dji, na dje wornaka God Murble ge wonda we dji

15 Jisas kandja embe dji, ye na kanwopake yei dal, ye na kandja djino mal karkar yene.

16 Na djinaka na Nena dje wordaka, ye pak to aunda una ta ye boll wonda. Une ye boll ege ege moya, pora nadjinda.

17 Ge yene Murble ge pille djindo. God Murble ge kandja kaima djindo una moro. Makimb una ine kune nayendo, ga kanpol natonj, nakaninj. Ba ye kaninj, une ye boll moro. Are une ye nomane al moya.

18 Na ye kernaka womba bine mal embe sulo dje moye ge kune nayendo, na alla er yem wo ye boll moyo.

19 Ege kembis ta molo er pundaka, makimb una ipon na kaninj mal ge, alla nakanne. Ba ye kanne. Na gun moro mal ge, ye para gun moye eri.

20 Na erwo gun punaka, ye embe dje kanne, na Nena boll aike moro, ye na boll aike mor, alla na ye boll aike moro we dje kanne.

21 Na kandja lo djindo mal una karkar yei dal, na wopake kanne una moye. Una embe yene ge na Nena wopake kandaka, na ga kanwopake yeno. Alla na kaima moro mal ombine dje aunaka ga kanne we dji.

22 Iwa Judas Iskariot we dji ge man, Judas ta. Une Jisas moi al embe dji, Iwa Kerman, ni kaima moren mal ombine dje aumben no kanbon ba,

makimb una nakanne we
djinden ge, namba mal pai
ne? dji.
23 Djika Jisas embe dji,
una na wopake kani dal, na
kandja djino mal yene. Embe
yene ge na Nena wopake
kanda, no wombollka ga boll
aike mopon.
24 Una na wopake nakani
dal, na kandja djino mal
nayene. Alla na kandja
djindo mal pir ge, na kand-
jina man, na Nena dje wori
woll iwa kandja djindo mal
ge pir.
25 Na ye boll aike moll kune
ge na kandja ge dje ye awill.
26 Ba na kandjina al God dje
worda ye pak to aunda una
wonda. Ge God yene Mur-
ble dje worda wonda. Une
wal porapora ye beke aunda.
Alla, na kandja djill ge ye dall
ye djine dje pille, une ye no-
mane amblo au dje aundaka
piye.
27 Na ye kere er puno ge,
na ye boll ellne tukne amblo
arngan ye awo er puno.
Makimb una ellne tukne
arngan yendo mal ge na ye
mor al embe naundo. Na
nanam ellna tukna arngan
yendo mal ge, na ye aundo.
Ye kand nagoye, ye nomane
urup nadjinda.
28 Asa na kandja dje ye aw-
ill ge embe djill, na ye kere
er puno ba, alla are na yem
wono we djill. Na Nena na
kamblo aundo pille, ye na
wopake kanmaka, na Nena
moro al er puno we djill ge ye
pille wo pillmaka.
29 Wal are wonda mal na
ipon kandja dje ye aundo.
Wonda kune ge, ye pillgi
djine dje na djindo.
30 Na ye boll kandja momo
ta nadjino, makimb una kan-
tau yendo iwa ge manda woi
pora dji. Une na boll wal ta
yenda kune nayenda.
31 Ba na Nena kandja pora-
pora dje awo yemben we dji
mal ge na yeno. Na embe yell
dal, na Nena wopake kando
mal makimb una kanne we
dji. Dje kere embe dji, ye
agiye, nono er bone dji.

15

Jisas iko wain mal kaima moro

1 Jisas embe dji, na moro ge
iko wain kaima moro. Alla
iko wain mau ne ge na Nena
moro.
2 Iko wain me ge na moro.
Ole porapora megiye natoi
dal, na Nena to worda.
Megiye ta toi dal, une megiye
merke tonda dje pille yeke
ne, ole agle ke ge kelip to
worda.
3 Na kandja dje ye awill pir
al ge, ye djengibne pai pora
dji.
4 Ye na boll aike moyeke, na
ye boll aike moyo. Ba ole me
al napai dal, megiye natonda.
Natonda mal ge, ye na boll
aike namoi dal, ye megiye ge
natonda.
5 Na iko wain me moro,
ye iko ole agle mor. Una ta
na boll aike moyeke, na ga
boll aike moll dal, megiye ge
merke tonda. Ba alla, ye na
boll aike namoi dal, wal po-
rapora yembon dje yene ge
kune nayenda. 6 Una na boll

aike mopon dje napiye ge,
iko ole ke mal embe moye.
Ole ke moraka kelip to wor-
inj mal embe una kelip to i
orko worne, gorowill goyaka,
i makai to moglo wamo gaye.

7 Ye na boll aike moyeke,
na kandja djindo mal ye boll
pandaka, ye wal porapora
kamang ye aune ge, ye ine.

8 Ye megiye ge merke
toi dal, ye na kogena una
moyeke, na Nena kandjiye
kerman panda.

9 Na Nena na wopake kani
mal embe, na ye kanwopake
yell. Na ye kanwopake yendo
mal ge, ye paknato molo
pane.

10 Na Nena kandja dje awi,
na embe yell pille une na
wopake kane pamoro. Yendo
mal embe, na kandja dje ye
awill mal ge, ye embe yei dal,
na ye wopake kane pamoyo.

11 Ipon na kandja dje ye
aundo ge, na wopro mal
embe ge, ye wopille moye
dje pille djindo. Ye wo kaima
pille moye mal ge, na kandja
embe djindo.

12 Na kandja dongall ta dje
ye aundo ge embe djindo,
na ye wopake kando mal ge,
ye mor al taimantaiman dje
kanwopake yene.

13 Una wopake kaninj me
er wekle pundo ge embe
paro. Iwa ta yene ye noi una
wopake moye dje pille yene
aundaka, una togoye.

14 Na ye kandja dje aundo
mal ge, ye embe yei dal, ye na
ye noll una moye.

15 Boi una yenekne iwa ker-
man kogo yendo mal nakan-
inj. Ge pille, ipon na ye boi
una mor we nadjino. Na
Nena kandja porapora dje na
awi mal ge, na ye dje pene
woro awill pille, ye na ye noll
una mor we djino.

16 Ye na dje nai. Na ye dje
ill, ye po kogo yeneke megiye
tonda dje pille dje worill. Ye
megiye ge to pa pundaka, ye
wal porapora na kandjina al
kamang yei dal, na Nena ye
aunda.

17 Na kandja lo dje ye
aundo ge embe djindo, ye
mor al una taimantaiman dje
kanwopake yene!

Makimb una Jisas kogoye una ke pille aune

18 Jisas embe dji, makimb
una mor ge ye ke pille awi
dal, ye pille moye, ga na
asamoll ke pille awi.

19 Ye makimb una moi mal
molmaka, makimb una ye
wopake kanmaka. Ba, na
ye dje i djell worill pille, ye
makimb una mor mal embe
namor. Namor pille, ga ye ke
pille awinj.

20 Na asa kandja dje ye aw-
ill mal ye pillpol to moye. Na
embe djill, boi una yenekne
iwa kerman moya ge kamblo
naune. Ge pille, una na ye
ke ye awi mal embe, ga ye
para ye ke ye aune. Una na
kandja djino mal pille yene
ge, ye kandja djine mal pille
yene.

21 Ye na wombana mor
pille, ga ye ke ye aune. Na dje
wori woll iwa nakaninj pille,
ga ye ke ye aune.

22 Na asamoll wo ga moi
al kandja ta nadjillka, nono
wambo naparo we djine ge
kune yeika ba, na wo kandja
dje awill pille, wambo na-
paro we djine ge kende djine.
23 Una na ke kane awi dal,
na Nena para kanke kanne.
24 Na kambono moi al wo
kogo kiwa ta yellka, ga no
wambo naparo we djimaka
ge kune yeika ba, na wo kogo
dongall yell, kogo una nayenj
mal yell pille, ga na Nena boll
aike kanke kani.
25 Ge pille, Baibel kandja ta
dje bolo pagi mal ge megiye
toi. Embe dji,

Wal me ta napai al ga na kiwa
ke pille awi we dji *(Buk
Song 35.19 ne, 69.4)*

26 Na Nena Murble moro ge,
une ye pak to awo, kandja
kaima djindo una moro. Une
na Nena boll aike mormell,
na dje wornaka une ye mor al
wonda. Na kaima moro mal
une dje pene worda.
27 Alla ye para dje pene
worne. Na kogo kindja ye
po ipon woll ge, ye na boll
aike wani pille, ye dje pene
worneke una piye we dji.

16

1 Na kandja embe dje ye
aundo ge, ye na mop awo
djine dje pille djindo.
2 Juda una ye lotu numb
dje orko worne. Are ege ta
yendaka una ye togoi dal, no
God kogoye pai mal yepin we
djine. 3 Una embe yei dal, ga
na Nena boll kanpol natane
dje pille yene.
4 Asa na ye boll moll kune,
ga wo embe yene we nadjill.
Ba una embe yene mal pai
pille, na ye pille kane yene
dje djindo.

*God Murble ge kogo yendo
mal Jisas kandja djindo*

5 Ba ipon na dje wori woll
iwa moro al ge puno, alla, ye
porapora na er nam punden
ne dje ge ta nadjinj.
6 Na er puno we djill ge, ye
nomane al urup dji.
7 Ba na kandja kaima dje
ye aundo, na er puno ge, ye
wopake moye dje pille puno.
Na er napill dal, ye pak to
aunda una nawonda. Ba na
er pill dal, na dje wornaka
une ye moye al wonda.
8 Une wo makimb una
moye al kandja dje aundaka
ga pillpol tane, singare ke me
ge ne, singare wopake me ge
ne, God nono kot ye aunda ge
pillpol tane.
9 Singare ke me we djindo
ge, ga na boll pillgi nadjinj
pille djindo.
10 Singare wopake me we
djindo ge, na er Nena moro al
punaka ye na nakanne pille
djindo.
11 God una kot ye aunda
me ge, embe paro, makimb
una kantau yendo iwa ge God
dji pora dji, une er wamo al
punda.
12 Na kandja merke ye dje
auno dje pro ba ipon ye pille
ine kune nayendo.
13 Ba God Murble kandja
kaima djindo una ge, une
wo ombine dje aundaka, ye
kandja kaima porapora kane

kune yene. Une wo kandja
djinda ge yene nomane paro
mal nadjinda, God kandja dji
pi ge wo djinda. Wal are
wonda mal, une kandja embe
dje ye aunda.
14 Na kandja dje une auno
mal, une kandja ge dje ye
aunda. Djindaka, na kand-
jina kerman panda.
15 Na kandja dje une au-
naka, une pille ye dje aunda
we djindo ge, na Nena wal po-
rapora yero ge na wal moro
pille djindo.

Una ellne tukne ke paro ge alla are arngan yenda

16 Ege tuge ta erwo pun-
daka ye na nakanne ba, are
ege tuge ta erwo pundaka ye
alla kanne we dji.
17 Djika kogoye una pende
yenekne kandja dje embe
dji, ege tuge ta wor pundaka
ye na nakanne ba, are ege
tuge ta erwo pundaka ye alla
kanne we djindo ge, namba
mal yei pille djindo? Alla,
na er Nena moro al puno
we djindo ge, namba mal yei
pille djindo?
18 Ege tuge ta wor punda
we djindo ge me namba mal
paro? Une kandja me embe
mal djindo ge no pillpol na-
tonmon we dji.
19 Kogoye una kandja dje
pupon dje molmaka, Jisas
kane embe dji, ege tuge ta
erwo pundaka, ye na alla
kanne we djill ge, ye na dje
pupon dje yenj mo?
20 Na kandja kaima dje ye
aundo, ye kimb kallngane
yene ba, makimb una wopille
moye. Ye ellne tukne ke
yenda ba, are arngan yenda
moye. 21 Ana womba kuyo
dje yenda ge, gakle ngem-
bill yenda ba womba kuyaka,
gakle ngembill yei mal ge,
napiya. Womba ta makimb al
moi dje kane wo piya.
22 Embe mal ge, ipon ye
ellne tukne ke yendo ba, are
na wo ye kanno kune ge, ye
wopiye. Ye wopiyeke, una
kamblo kal worbon dje yene
ge kune nayenda.
23 Ye na alla kanne kune
ge, ye na moro al wal imbon
dje nayene, man. Na kandja
kaima dje ye aundo, ye na
kandjina al na Nena kamang
yei dal, wal porapora ye djine
mal une ye aunda.
24 Asa ye kamang embe
nayei ba, ipon na kandjina al
kamang yeme! Embe yei dal,
ye wal djine mal aundaka, ye
ellne tukne arngan yenda.

Makimb wal yembe pai ge Jisas kamblo kal wori

25 Jisas embe dji, na kandja
dje ye aundo ge, kandja buko
eri djindo ba, are na kandja
buko nadjino, na Nena moro
mal dje pene wornaka ye
piye.
26 Kune ge, ye na kandjina
al kamang yene. Na ye pille
Nena kamang ye nauno, man
27 na Nena yene ye wopake
kando. Ye na wopake kaninj,
God na kaima dje wori woll
ge, ye pillgi dji pille, une ye
wopake kando.
28 Na Nena na dje wori
makimb al woll, alla ipon na

makimb al kere er yem Nena
moro al puno we dji.
29 Djika, kogoye una embe
dji, aya, ipon ni kandja dje
pene worden, kandja buko ta
nadjinden.
30 Ni wal porapora kane
kune yenden mal ge ipon no
kane kune yenmon. Una
ni boll kandja dje piye kune
nayendo. Ge pille no kan-
mon, God ni dje wori won we
dji.
31 Djimaka Jisas embe dji,
ye ipon pillgi djinj mo?
32 Ege ta yenda we djill
ge ipon yero. Una wo ye to
worneke, ye er dumene al
djelldjell po kerne. Nanam
moyo ba, nanam kaima
namoyo, Nena na boll moya.
33 Na kandja ipon djindo
ge, ye na we dje piyeke, ye
ellne tukne arngan yenda dje
pille djindo. Ye makimb al
moye ge, imb kake moye ba,
kand nagoye. Makimb wal
yembe pai ge, na kamblo kal
woro kerill we dji.

17

Jisas kogoye una pille yene
Ne moi al kamang ye awi

1 Jisas kandja embe dje
kere, une kane kupill al
woro embe dji, Nena, ipon
yero ge, ni warin kandjiye
amblo pla worbenka, warin
ni kandjin amblo pla worda.
2 Ni na namba awinka na una
porapora kantau yendo. Una
ni na awin una porapora mor
ge, na i gun wornaka gun
molo pane.
3 Una gun molo par ge me
embe mal paro. Ga ni God
kaima moren ge pille kane
ye, na Jisas Krais dje worin
woll ge, pille kane ye, embe
yene.
4 Na makimb al wanill ge,
ni kogen na yeno dje pille dje
worin ge, na porapora yeker-
ill, ni kandjin kerman pai.
5 Nena, ipon ni na kandjina
amblo pla woro awe! Asa
kupill makimb beke nayen
kune, nono aike mopillka, na
kandjina kerman pai mal ge,
ipon embe ye awe!
6 Makimb una ni dje orko
woro na awin ge, na ni kand-
jin dje pene worill pi. Ga ni
womban mor. Ni kambono
i na awinka, ni kandja djin
mal ga pille kane yei.
7 Ipon ga embe dje kaninj,
wal porapora ni na awin wal
ge, ni taimane molo na awin
dje kaninj.
8 Ni kandja dje na awin mal
ge, na dje awillka ga pi. Na ni
boll molo kere er woll mal ga
pille kane ye, ni na dje worin
woll mal pillgi djinj.
9 Na kamang yendo ge na
makimb una pille kamang
nayendo, ni na awin una, ga
ni unaken mor pille kamang
yendo.
10 Na wombana porapora
mor ge ni womban mor. Ni
womban porapora mor ge na
wombana mor. Ga embe ye
mor ge na kandjina kerman
paro.
11 Na makimb al moll
pora dji, ga makimb al molo
pine ba, na ni moren al er
wondo. Nena, ni wopake ta

mal moren, ni kandjin dje
na awin al ge, ni kambono
kantau wopake yembenka,
nono taimane mormoll mal
ge, kambono embe nomane
taimane panda moye.
12 Na kambono boll aike
wanmoll ege ge, ni kandjin
dje na awin mal ge, na kan-
tau wopake yellka ga er take
dje napi. Ba, iwa taimanta
er take dje punda mal moi
ge, une er take dje pi. Baibel
une pille kandja bolo wori
pai mal ge kaima yei.
13 Ipon na er ni moren al
wondo, na makimb al molo
kandja dje kambono awill
ge, na wopro mal, kambono
kumbene al wo embe piye dje
pille dje awill.
14 Ni na kandja dje awin
mal ge, na kambono moi al
dje awill ba, na makimb una
mor mal embe namoro mal
ge, kambono para namor
pille, makimb una ke kani.
15 Ni kambono i orko wor-
benka makimb al namoye dje
pille na nayendo. Satan ga
kamalne to djinda dje pille
djindo.
16 Na makimb una mor mal
embe namoro. Namoro mal,
kambono embe namor.
17 Ni kandja djinden ge
kandja kaima eri djinden. Ni
kandjin kaima paro al ge, ga
ni womban kaima moye dje
pille djindo.
18 Ni na dje worin makimb
al woll mal ge pille, na ga
makimb una mor al dje
pakna wordo.
19 Na kambono pille nanam
i ni awo, ni kogen taimane ge
na yendo. Na embe yendo
mal ge, ga yenekne i ni awo,
nenem unaken kaima moye.
20 Na kamang embe yendo
ge na ga pille kamang
nayendo, man, ga po kandja
dje auneke una na boll pillgi
djine una ge, na kambono ge
pille aike kamang yendo.
21 Ga porapora nomane
taimane panda dje na ka-
mang yendo. Nena, nono
taimane mormoll mal embe,
kambono wo nono boll aike
moyeke nono porapora una
taimane mal embe mopon.
Ni na boll morenka, na ni
boll moraka yenmoll mal ge,
kambono para embe moye.
Moi dal, ni na dje worin woll
mal ge, makimb una pille
kane yene.
22 Ni na kandjina amblo
pla worin mal embe, na
kambono kandjine amblo pla
woro aundo. Na embe yendo
ge, nono una taimane mal
embe mormoll ge, kambono
iwa taimane mal embe moye.
23 Na kambono ge boll
aike moyo, ni na boll aike
mopen. Embe yemboll ge
kambono una taimane mal
embe kaima moye. Moi
dal, makimb una embe dje
kanne, ni na dje worin woll.
Alla, ni na wopake kanin ge,
kambono para ni ga wopake
kanden dje kanne.
24 Nena, una ni na awin
una ge, na moro al ge aike
moye. Embe moi dal ga na
au dji al moro ge ne, kand-
jina kerman paro ge kanne.
Ge na kandjina amblo pla
worin ne, au dji al moro ge,
ni wal nabekin poke ge, ni na

wopake kanin pille awin.

25 Nena wopake, makimb
una ni kane kune nayenj ba,
na ni kando. Alla ni na dje
worin woll ge na kogena una
kaninj.

26 Ni moren mal na kam-
bono moi al ombine dje aw-
ill, alla na ombine dje awo
pamoyo. Yeno ge, ni na
wopake kanden mal embe ge,
kambono una djell wopake
kanneke, na kambono boll
aike moyo we dje Jisas embe
dji.

18

Judas Jisas i una awi to kaye toi

(Matyu 26.47-56 ne, Mak 14.43-50 ne, Luk 22.47-53)

1 Jisas kamang embe ye
kere, une kogoye una boll er
nu Kidron konato po iko olip
mau ta yei al er pakna pi.

2 Iko olip mau ge Jisas ko-
goye una boll kune merke pi
pille, Judas Jisas i kundayem
una aunda iwa ge kani.

3 Embe pille Judas po ami
una ne, opa gale awi una ker-
man ne, Parisi una yenekne
eine dji womaka, une ga boll
aike po wamo sua gale i, dje-
bainat amblo er iko olip mau
pakna pi.

4 Pumaka Jisas wal pillau
djinda wal ge pille kane ye
embe dji, ye una ne mal pille
kuro wonj ne? dji.

5 Djika kambono embe dji,
no Nasaret iwa Jisas ge pille
kuro wonmon we dji. Dji-
maka Jisas embe dji, na wale
moro we dji. Una merke wo
moi al ge Judas, Jisas i kun-
dayem una aunda iwa ge une
para pakna aike aglo moi.

6 Jisas, na wale moro we
djika, kambono mop mop kill
po yage makimb al pai.

7 Pamaka Jisas kandja alla
dje embe dji, ye una ne mal
pille kuro wonj ne? dji. Ga
embe dji, Nasaret iwa Jisas ge
pille kuro wonmon we dji.

8 Djimaka Jisas embe dji, na
dje kerill, na wale moro. Ye
na pille woi dal, na kogena
una dje worneke er pineke,
ye na taimane ine we dji.

9 Jisas embe dji ge, une
kandja asa dji mal megiye
tonda dje pille dji. Une
kandja embe dji, Nena, ni na
awin kambono ge, na kantau
yell, ga porapora wopake
mor we dji.

10 Alla, Saimon Pita bainat
pagi ge amblo us dje i toika,
iwa Malkus we dji ge une
kamale wokill bolo baske to
wor pi. Malkus ge opa gale
awi iwa kerman boiye iwa
moi we dji.

11 Ba Jisas Pita moi al man
dji, ni djein bainat i gulo
woro pagle! Na Nena na kap
awi ge, ni na nanano dje pille
yenden mo? dji.

Una Jisas dje ipo Anas moi al pi

12 Jisas kandja embe djika,
Juda una eine ne, ami iwa
kerman yene ami una boll wo
Jisas to kaye to ipi.

13 Asamoll ga Jisas dje i er
Anas numbiye al pi. Iwa
Anas ambore ge Kaiapas i,
alla kognumb ge Kaiapas opa

gale awi una kantau yemoi
we dji.
14 Nono Juda una porapora
gopon kune nayendo, iwa
taimanta nono pille goya we
dji iwa ge Kaiapas dji.

Pita na Jisas nakando we dji

(Matyu 26.69-70 ne, Mak 14.66-68 ne, Luk 22.55-57)

15 Una Jisas dje ipi al ge
Pita ne, Jisas kogoye una ta
aike are pupill. Una Jisas dje
ipo opa gale awi iwa kerman
numbiye gull pai al er pakna
pi. Jisas kogoye iwa ta ge,
une opa gale awi iwa ker-
man kane yei pille, Jisas dje
i pakna wori al ge, une aike
pakna pi ba,
16 Pita gull djillake orkoto
aglo moi. Jisas kogoye iwa
opa gale awi iwa kerman
kane yei ge, une po ana ta gull
djillake kantau yei ana ge, dje
awika Pita dje i pakna wori.
17 Ana gull djillake kan-
tau yei ana ge Pita moi al
embe dji, ni Jisas kogoye una
moren we dji. Pita man dji,
na namoro we dji.
18 Kam bi yeika, opa gale
awi una boiye kambono ne,
eine una boll wamo gale pille
molmaka, Pita ga boll aike
wamo pille moi.

Opa gale awi iwa kerman Jisas kot ye awi

19 Opa gale awi iwa ker-
man Jisas moi al embe dji,
ni kandja beke awin mal ne,
kogen una ye wani mal, djiye!
dji.
20 Djika Jisas embe dji, Juda
una makai to moi ge, lotu
numb ne, lotu numb kerman
Jerusalem yei al ge na po
kandja pene djill, gulo nad-
jill.
21 Ni namba yei pille,
kandja ge dje piyo dje djin-
den? Na kandja dje awill
pi una ge dje pupen. Ga na
kandja djill ge pi we dji.
22 Djika eine ta moi ge Jisas
paune al elldjang to embe dji,
ni opa gale awi iwa kerman
bakalo aunden mo? dji.
23 Djika Jisas embe dji, na
kandja ta dje ale yell dal,
ni megiye djimben. Ba na
kandja pai mal djill dal, ni
namba yei pille na tonden
ne? dji.
24 Djika, Anas embe dji,
ye Jisas dje i opa gale awi
iwa kerman Kaiapas moro al
pume! dji. Djika, Jisas kaye
to pagi ge, Juda una dje i Ka-
iapas moi al pi.

Pita kandja alla dje embe dji, na Jisas nakando we dji

(Matyu 26.71-75 ne, Mak 14.69-72 ne, Luk 22.58-62)

25 Dje i pumaka Saimon
Pita wamo pille moika, kam-
bono moi ge embe dji, ni
Jisas kogoye una wale moren
kana? Djimaka Pita man dje,
na namoro we dji.
26 Opa gale awi iwa kerman
boiye Pita asa bainat toika ka-
male al bolo baske toi iwa ge,
une epil taimane iwa ta Pita
moi al embe dji, Jisas iko olip
mau al moi poke ge, ni une
boll aike mon, na kanill dje
pro we dji.

27 Dji ba, Pita alla tormang
yeika, ola dje ka kondwale
yau toi.

Una Jisas dje i Pailat moi al pi

(Matyu 27.1-2 ne, 27.11-14 ne, Mak 15.1-5 ne, Luk 23.1-5)

28 Kam kindja tagika, ga
Kaiapas numbiye al kere,
Jisas dje ipo Rom iwa kerman
numbiye al ge pi. Po gull
pai al orkoto molo embe
dje pi, pakna bon ba, God
nale al djengimb pandaka,
ege kerman Pasopa ge kwa
nambon kune nayenda.
29 Embe yemolmaka, Pailat
er orko po kambono moi al
embe dji, iwa ge ke namba
mal yei pille ye kot ye awinj
ne? dji.
30 Djika kambono embe dji,
une ge singare ke ta nayeika,
no ni moren al dje naiupinka
we dji.
31 Djimaka Pailat embe dji,
ye loine paro mal pille kot ye
aune we dji. Djika Juda una
embe dji, man, no Juda una
kot ye una togopon ge kune
nayendo, Rom una man dji
we dji.*
32 Kambono kandja embe
dji ge, Jisas asa una na iko
pera al tane we dji ge megiye
tonda dje pille ga embe dji.
33 Gull pai al ge Pailat alla
er yem po embe dji, Jisas
wondabe dji. Djika Jisas
woika, Pailat embe dji, ni
Juda una kingne moren mo?
dji.
34 Djika Jisas embe dji, ni
kandja djinden ge nenem no-
manin pai mal pille djinden
mo, mo una ta ni dje awi pille
djinden ne? dji.
35 Djika Pailat embe dji,
na Juda una moro mo? Ni
nenem eplin una ne, opa gale
awi una kerman kambono, ni
na moll al dje iwi moren, ni
ale namba mal yen ne? dji.
36 Djika Jisas embe dji, na
king kaima moro ba, makimb
al king kantau yemor mal ge,
na embe namoro. Na king
embe mal mollka na wom-
bana wo Juda una na to djine
dje pille kunda yemaka ba,
na king embe mal namoro
pille, wombana embe nayenj
we dji.
37 Djika Pailat embe dji, ni
king moren kana? Jisas embe
dji, ni king we djinden ge
kune djinden, na wale moro.
Na mana kui makimb al woll
ge kandja kaima djino dje
pille woll. Alla, kandja kaima
dje waninj una ge piye we dji.
38 Pailat embe dji, kandja
kaima ge wal naral wal ne?
dji.

Pailat ami una Jisas nil tane dje pille dji

(Matyu 27.15-31 ne, Mak 15.6-20 ne, Luk 23.13-25)

Pailat kandja embe dje
kere er yem po Juda una moi

* **18:31:** Rom Juda una kantau yei pille, kandja kembis ta pai mal ge, Juda una yenekne kandja kot dji ba, kandja kot kerman ye una togoye paro ge Rom una embe dji, ye Juda una kot dje una ta tonagolme! dji. Kot embe mal panda ge, Rom una ipo togoye we dji. Una iko pera al nil togolo golo yei mal ge Rom una yenekne singare yeye yei mal ge pille yei we dji.

al embe dji, na kanill une ke
ta nayei.
39 Ba ye singare paro ge
embe mal paro. Ege ker-
man Pasopa yenda poke ge,
ye djineke na una kaye par al
iwa taimanta dje orko worno.
Ge pille, Juda kingne moro ge
na i orko worno mo?
40 Djika una yau to embe
dji, una ge man, Barabas dje
orko worben we dji. Barabas
ge une geke bolo kandja napi
iwa moi.†

19

Pailat embe dji, Jisas ipo nil togolme! dji

1 Kambono kandja embe
djimaka Pailat djika ami una
ka merke iwo Jisas kune
merke pirngangill toi.
2 King kon pula yero mal
embe ami una ka kagle yei
iwo Jisas ngambale al pagi,
kon bage momo ta iworo awo
3 embe dji, Juda una kingne
wopake moyambe! dji. Dje
Jisas gume djillake al toi.
4 Pailat gull pai al er orkoto
po embe dji, ye pillme! Na
kanill une ale ta napai. Ye
embe kanne dje pille na une
dje i pene wornaka ye kanne
we dji.
5 Djika ga ka kagle yei iwo
Jisas ngambale al tublo awo,
kon bage momo wormaka,
une er orko wo moika, Pailat
embe dji, une wale woi moro,
ye kanme! dji.
6 Jisas wo moika opa gale
awi una kerman yemaka,
eine boll kane yau kerman to
embe dji, togole! iko pera al
togole! djimaka Pailat embe
dji, ye yenekne ipo iko pera
al togolme! Na kando une ale
ta napai we dji.
7 Juda una embe dji, man,
goya mal. No loine bolo wori
pai ge embe djindo, iwa ta na
God wariye moro we dji dal,
togolme djindo we dji.
8 Kambono kandja embe
djimaka, Pailat pille kand
golo
9 er yem gull pai al pakna
po Jisas moi al embe dji, ni
nam pall iwa moren ne? dji.
Ba Jisas kandja ta dje yem na-
wori.
10 Dje yem naworika Pailat
embe dji, na kandja djill ge
ni ta dje yem woro naumben
mo? Na namba paro, ni dje
i orko worno mo, ni iko pera
al togoye ge na boll yero, ni
napren mo? dji.
11 Djika Jisas embe dji, ni
namba paro ge God awi paro.
God nawika, ni na iko pera
al togopen ge kune nayeika.
Embe pille ni singare ke yen-
den ge kembis ta yenden ba,
una na dje i ni mon al woi una
ge, singare ke kaima yei we
dji.
12 Jisas kandja embe djika,
Pailat Jisas dje i orko worno
dje yei ba, Juda una yau to
embe dji, ni iwa ge dje i orko
worin dal, ni Sisa boll ye no
mormell mal ge pora djinda.
Iwa ta na king moro we dji

† **18:40:** Barabas Rom una to worbon, ga no Juda una kantau nayene we dji. Dji ge une unakiye kambono boll wo Rom una toi. Toi pille une kaye pai.

dal, Sisa dumoye ge une ino
dje yendo we dji.
13 Kambono kandja embe
djimaka, Pailat Jisas dje i
er orko po dumo kandjiye
ku tamban we dji yei al ge
worika moi. Ku tamban
kandja Ibru pall dji ge dumo
Gabata we dji. Jas boiye sia
taimanta yei al ge Pailat po
ami dje moi.
14 Kune ge Pasopa ege
yeika, Juda una kwa am-
blokun yemolmaka, 12 oklok
armina mal embe pika, Pailat
Juda una moi al embe dji, ye
kanme! Ye kingne manda
moriwa! dji.
15 Dji ba, ga yau to embe dji,
ni ipiye! Ni ipo iko pera al
nil togole! dji. Djimaka Pailat
embe dji, ye kingne moro ge
na ipo iko pera al nil togoyo
mo? dji. Djika opa gale awi
una kerman kambono embe
dji, no iwa kingne moro ge
Sisa taimane moro, ta namor
we dji.
16 Dje kermaka Pailat pora
we dji. Ami una Jisas iko pera
al nil togoye dje awi.

Jisas iko pera al nil toi
(Matyu 27.32-44 ne, Mak 15.21-32 ne, Luk 23.26-43)

17 Awika ami una Jisas kan-
tau yemaka, Jisas yene iko
pera kake i Jerusalem kere
er orko pika, ami una ipo
dumo kandjiye una ngam-
balne yembe we dji yei al ge
pi. Kandja Ibru pall djinj
ge dumo Golgota we djinj.
18 Wo pillau djimaka, ami
kambono Jisas i iko pera al
nil to pagi. Ami kambono
po iwa soka i iko pera al
nil yemyemto wori papillka
Jisas pakna pai.
19 Pailat djika una pepa
bolo ipo Jisas iko pera pai al
ge to dage pagi. Pepa bolo
pagi ge embe dji, iwa ge Jisas
Nasaret iwa, Juda una kingne
moro we dji.
20 Dumo Jisas nil to pagi al
ge Jerusalem manda yei pille,
pepa boi ge, kandja sokara
mal embe boi, Ibru, Rom ne,
Grik kandjine pall boi.
21 Juda una opa gale awi
una kerman kambono kane
Pailat moi al embe dji, Juda
una kingne moro we dje pepa
bon mal ge nabopen. Ni
kandja embe dje bopen, Jisas
yene dji, na Juda una kingne
moro we dje bopen we dji.
22 Dji ba Pailat embe dji, na
kandja boll ge pandabe, gun
ta naboyo we dji.
23 Ami una Jisas nil to pagle
kere, Jisas koniye kunomiye i
bill to pagle, ami una 4 pela
moi ge i kune yei ba, Jisas
koniye kunomiye momo yei
ge allap djelldjell i taimane
woro to naboi, allap kerman
taimane yei. 24 Yei pille, ga
embe dji, to ball nadjimbon,
tukiye gakle worbonka una
ta yembe yenda ge inda we
dje tukye gakle wori. Ga
embe yei ge, kandja Baibel al
bolo wori pai ge megiye toi.
Kandja embe dje bolo wori
pai,

Na konna konomna una
omuk to i pagle, na
konna momo ge tukye
gakle worneke, iwa ta

yembe yenda ge, inda we dje Baibel al embe boi *(Buk Song 22.18)*

25 Jisas iko pera al pamoika, ana pende aglo moi. Ta Jisas megama ambe boll mopillka, ta Kleopas game Maria ne, dumo Magdala ana Maria ge boll aike moi.
26 Embe yemolmaka, Jisas megama ne, yene kogoye iwa ta wopake kani iwa ge Jisas kane, megama moi al embe dji, ana ya, na kogena una ta manda moro ge, ni warin moro we dji.
27 Yene kogoye iwa ta moi al embe dji, ana manda moro ge ni mangama moro we dji. Kogoye iwa ta moi ge asa Jisas megama ge kantau nayei ba, Jisas kandja embe dji pille, une i numbiye al woro kantau yemoi.

Jisas goi
(Matyu 27.45-46 ne, Mak 15.33-41 ne, Luk 23.44-49)

28 Jisas kogo ye wani pora djika une kane, Baibel al kandja ta bolo wori pai ge megiye tonda dje pille, une na nu nano we dji.
29 Nu wain kiwa nume ta yei, una wal bogandara dal embe i nu wain moi al to bale, iko isop ole al woro pagle, i pla Jisas djillake al wori.
30 Une no pagle, ge pora djindo we dji. Ngambale gollka djika, nomane kere goi.

Ami iwa ta Jisas dambe al kulag toi

31 Jisas goi poke ge kumaike Sabat ege kerman yenda paika, una kwamokna amblokun yei. Juda una embe dje kani, iwa sokara iko pera al pamoye ge kune nayenda dje kane, Pailat moi al po embe dji, ga kakene to buko djineke, goyeke, una i kal wornembe dji.
32 Pailat kune we djika, ami una po iwa ta iko pera al pai ge kake to buko dje, age ta para aike kake to buko dji.
33 Po Jisas kani, une goi paika, une kake to buko nadji ba,
34 ami iwa ta Jisas dambe al kulag toi. Jisas boika ola dje meyam nu boll aike tulu dje er orko woi.
35 Wal embe yei kani iwa ge une kandja dje pene woro aundo. Une djindo ge kandja kaima djindo. Ye pillgi djine dje pille djindo.
36 Baibel kandja asa dje bolo pagi mal megiye toi. Una Jisas kake al to buko nadji ge, asa Baibel al kandja dje bolo pagi ge embe dji,

Yene yembe taimanta una wo to buko nadjine we dji *(Kisim Bek 12.46, Namba 9.12, Buk Song 34.20)*

37 Kandja ta dje bolo wori pai ge embe dji,

Kulag toi iwa ta moro ge una toi una ge wo kanne we dji *(Sekaraia 12.10)*

Jisas goi una ipo gull toi
(Matyu 27.57-61 ne, Mak 15.42-47 ne, Luk 23.50-56)

38-39 Josep dumo Arimatea
iwa moi ge, une Jisas kogoye
iwa ta moi ba, Juda una to
djine dje pille une seke ye
wani. Une po Pailat moi
al embe dji, Jisas golo paro
ge na ino we dji. Pailat,
kapla ni ipiye! dji. Djika,
Josep ne, Nikodemus po Jisas
i kal worpill. Asa emill pai
al Nikodemus Jisas moi al
woika soka kandja djipill iwa
ge moi. Nikodemus wal mi-
rang wopake yei wal soka* i
tulu dje i taimane woro pagle
iwi. Wal imbye pai ge 30 kilo
mal embe pai.
40 Jisas goi ge iwa soka
ipo, allap pende iwo, wal mi-
rang wopake yei wal i pakna
pakna woro were pagle, Juda
una gorka gull toto yenj mal
soka embe yepill.
41 Jisas dumo nil to pagi al
ge mau ta yei. Yei al ge kumur
kindja ta yei, una goi ge ta ipo
gull natoi.
42 Juda una egene kerman
kwa gale amblokun yene ege
ge er manda woika, kumur ge
manda yei pille, soka Jisas goi
ge ipo gull to pagpill.

20

Jisas aglo erwo gun pi
(Matyu 28.1-8 ne, Mak 16.1-8 ne, Luk 24.1-12)

1 Sande kam kindja tagika,
Jisas kumur gull to pagi al,
dumo Magdala ana Maria wo
kani, ku kerman to pel dje
pagi ge yapro wori kiwa yei.
2 Une muk dje er yem po
Saimon Pita ne, Jisas kogoye
una une wopake kani iwa
boll aike mopill al, une po
embe dji, Jisas goi ge una ipo
tambiye ta wori pai, woro
pagi al ge no nakanmon we
dji.
3-4 Djika soka muk dje
pupillka, kogoye iwa ta Pita
i are woro pagle, une asamoll
muk dje po kumur al pillau
dji.
5 Une magi dje nondo ye
kani allap Jisas gakle al were
pagi ge kiwa yeika, er numog
napi, bekle molo pamoika,
6 Saimon Pita are muk dje
wor numog po kani kon allap
Jisas gakle al were pagi ge
djell yeika,
7 allap Jisas ngambale al
tublo pagi ge, kimbre iwori
djell yei.
8 Jisas kogoye iwa ta
asamoll wo bekleto moi ge,
une numog po kane, pillgi dji.
9 Ba Krais golo aglo erwo
gun punda we dje Baibel al
pepa boi ge, iwa soka pillpol
natopill, are pupill.
10 Soka er yem po yenekne
numbine al pupill.

Dumo Magdala ana Maria Jisas kani
(Matyu 28.16-20 ne, Mak 16.14-18 ne, Luk 24.36-49)

11 Maria kumur ge bekleto
molo kimb yei, magi dje kane
12 numog woro kani, tau
agelo soka kon kuruwo woro
wo mopill. Jisas goi pagi al
tau agelo ta ngambale al ami
dje moika, ta kake al ami dje
moika embe yepill.

* **19:38-39:** Mirang wopake yei wal soka ge ta iko kiwa, ta iko nuye

13 Soka ana Maria moi
al embe djipill, ana ya,
ni namba yei pille kimb
yemoren? Djipillka Maria
embe dji, na iwa kerman goi
pagi ge, una wo i tambiye ta
wori pai, na nakando we dji.
14 Kandja embe dje kere,
kane ake to kani, Jisas woi
aglo moi ba, Maria kanpol na-
toi.
15 Jisas embe dji, ana ya,
ni namba yei pille kimb
yemoren? Ni una ne mal pille
dulo moren ne? dji. Jisas
moi ge Maria kane mau ne ta
moro dje kane embe dji, iwa
kerman, iwa golo pai ge, ni
ipo tambiye ta worin dal, ni
dje aumbenka na po ino we
dji.
16 Kandja embe djika Jisas
Maria! dji. Maria kane ake to
Jisas kane embe dji, Rabonai!
dji. Rabonai we dji ge, me tisa
paro.
17 Djika Jisas embe dji,
na Nena moro al er pla na-
pundo, ni na gaklena nable!
dji. Na agana kambono mor
al ge ni po kandja embe
djimben, Jisas embe dji, na er
pla Nena moro al puno. Une
na Nena moro alla ye Nane
moro, une na Godna moro,
alla ye Godne moro we dji.
18 Djika Maria er yem po
Jisas kogoye una moi al embe
dji, Iwa Kerman moi, na kane
wondo we dji. Jisas kandja
dje awi mal, Maria po Jisas
kogoye una moi al dje awi.

Jisas aglo moika, kogoye una kani

(Matyu 28.16-20 ne, Mak 16.14-18 ne, Luk 24.36-49)

19 Sande kune emill paika,
Jisas kogoye una Juda una wo
to djine dje pille numb kond
tugo numogto molmaka,
Jisas wo pakna molo embe
dji, ye ellne tukne arngan
yenda molme! dji. 20 Dje,
yene agle al ne, dambe
al wal boi kusiye pai ge,
ombine dje awika, kambono
Iwa Kerman kane wopille
molmaka,
21 Jisas kandja alla dje awo
embe dji, ye ellne tukne arn-
gan yenda molme! dji. Nena
na dje wori woll mal na ye dje
wordo.
22 Kandja embe dje kere,
yene djillake mulnge pu dje
woro embe dji, God Murble
ge, ye ime! dji.
23 Una ye ye ke ye auneke,
ye kere awi dal, ga ye kere
awi mal embe moye. Ba
una ye ke ye auneke ye kere
nawi dal, ga ye kere nawi mal
embe moye we dji.

Tomas Jisas kani

24 Jisas kogoye una 12
pela ge ta Tomas kandjiye ta
Didimus, Jisas wo moi poke
ge une pakna molo nakani.
25 Kogoye una pende une
moi al embe dji, no Iwa
Kerman kanpin we dji. Ba
Tomas embe dji, Jisas agle nil
toi kusiye pai ge na aglena
megiye pakna naworill dal,
une dambe kusiye pai na
nabill dal, na pillgi nadjino,
man we dji.
26 Ege 8 pela erwo pika,
Jisas kogoye una kond tugo
pagle numogto molmaka,
Tomas ga boll aike moi.

Molmaka Jisas wo kambono
moi al pakna aglo molo embe
dji, ye ellne tukne arngan
yenda molme! dji.
27 Dje Tomas moi al embe
dji, ni aglen megiye woro ba
amblo pupen, na aglena kan-
ben, na dambena kusiye paro
al ge, aglen pakna woro am-
blo pille! dji. Ni nomanin
soka napanda, pillgi djimben
we dji.
28 Djika Tomas embe dji, ni
na Iwa Kerman moren. Ni na
Godna moren we dji.
29 Djika Jisas embe dji, ni
na kane pagle pillgi djinden
ba, una na nakane pillgi djine
ge, God ye wopake ye aunda
moye we dji.

Buk ge me paro

30 Jisas kogo dongall pende
merke yeika yene kogoye
una kani ba, une kogo pende
merke yei buk ge al bolo wori
naparo.
31 Krais wonda we dje
Baibel al bolo wori pai ge
Jisas wale woi, une God
wariye woi mal ye pillgi
djine. Ye embe yei dal, une
kandjiye al ye gun molo pane
dje buk yero ge me embe mal
paro.

21

Jisas woika kogoye una 7 pela kani

1 Are, Jisas kogoye una nu
erim kerman Taiberias po
molmaka, Jisas woika ga wal
kani mal kandjinebe embe
paro.
2 Kune ge Saimon Pita ne,
Tomas kandjiye ta Didimus
ne, Galili paknato dumo
Kana iwa Nataniel ne, Sebedi
wariye soka ne, Jisas kogoye
iwa soka djell ta yepillka, ga
boll aike moi.
3 Embe molmaka Saimon
Pita embe dji, na po pis tano
we dji. Kambono, no ni boll
aike bon we dji.

Djimaka ga porapora er
kanu al pakna po pis tambon
dje ye pumaka, kam tagi ba,
pis ta natoi.
4 Kam kindja tagika Jisas
wo nu erim djeke aglo moi
ba, kogoye una Jisas woi
moro dje kanpol natoi.
5 Jisas embe dji, womba
kambono, ye pis ta tonj mo?
dji. Kambono man we dji.
6 Djimaka Jisas embe dji, ye
pis kon i kanu yemto, aglene
woto wori dal, ye pis tane
we dji. Djika kambono pis
kon i nu al woro pagle, pis
merkeke toi. Bolo ye i pakna
worne napai, imb yei.
7 Kogoye iwa ta Jisas
wopake kani ge, une Pita
moi al embe dji, Iwa Kerman
ge wale woi moro we dji.
Saimon Pita pille koniye
saket gulo woro kere, plo dje
yage nu al to, nu kapill to er
nu djeke pi.
8 Kogoye una kanu al
pakna moi ge ellke namoi,
100 mita mal embe molo,
kanu i pumaka, pis kon
ngundjo i er nu erim djeke
pi.
9 Er nu erim djeke wo kani,
wamo ta do paika, pis ta gale
wori paika, bret ta yei.
10 Jisas embe dji, ye pis ipon
toi ge pende iume! dji.

11 Djika Pita alla nu al po pis
kon ngundjo i nu erim djeke
wori. Pis kerman 153 moi ba
kon ge tup nadji.
12 Jisas embe dji, ye wo
nane we dji. Kambono ni una
ne mal moren ne? djine pai
ba, une wale woi dje kane
kand golo nadji.
13 Nadjimaka Jisas bret ne,
pis i kambono awi.
14 Jisas aglo erwo gun pi
ge, kogoye una kune soka asa
kani, alla ipon une wo moi
ge kambono kune sokara mal
embe kani.

Jisas embe dji, Pita, ni na sipsip kantau yemben we dji

15 Kwa no pora djimaka,
Jisas Saimon Pita moi al
embe dji, Saimon, Jon wariye
moren ge, na kogena una
na wopake kaninj mal, ni
na wopake kane er wekle
punden mo? dji. Djika Pita
embe dji, owo, Iwa Kerman,
na ni wopake kando mal ni
kanden we dji. Djika Jisas
embe dji, na sipsip wombe
mor ge ni kantau yeye! dji.
16 Dje une Pita moi al
kandja alla dje embe dji,
Saimon, Jon wariye moren
ge, ni na wopake kanden mo
man ne? dji. Djika Pita owo,
Iwa Kerman, na ni wopake
kando mal ni kanden we
dji. Djika Jisas embe dji, na
sipsipna mor ge ni kantau
yeye! dji.
17 Dje kune soka kandja
dji mal ge, une alla dje Pita
moi al embe dji, Saimon,
Jon wariye moren ge, ni na
wopake kanden mo man ne?
dji. Ba Jisas kune sokara ni
na wopake kanden mo? dji
ge, Pita pi urup djika kandja
embe dji, Iwa Kerman, ni wal
porapora kankerden. Na ni
wopake kando mal ni kanden
we dji. Djika Jisas embe dji,
na sipsip mor ge ni kantau
yemole! dji.
18 Na kandja kaima dje ni
aundo, ni womba war mon
poke ge, ni nenem ka purba
tulo ni nenem nomanin pai
mal pille kond wanmon ba,
ni iwoga yemben kune ge,
una djell wo ni ka purba tulo
awo, aglen dul to worbenka,
ga ni man dje pupen al dje
ipine we dji.
19 Jisas kandja embe dji ge
Pita are goya mal, God kand-
jiye amblo pla worda mal
pille dji. Jisas Pita moi al
embe dji, ni na wondo al
womben we dji.

Kogoye iwa ta Jisas wopake kani ge une kandja djindo

20 Djika Pita kane ake to
kani kogoye iwa ta Jisas
wopake kani iwa ge moi.
Kambono bret wain noi kune
ge, iwa ge Jisas goniye al seng
yemolo Jisas moi al embe dji,
iwa ta ni dje i kundayem una
aunda iwa ge una ne mal pille
djin ne? dji iwa ge wo moi.
21 Pita iwa ge kane pagle
Jisas moi al embe dji, Iwa Ker-
man, une ge we?
22 Djika Jisas embe dji, na
djinaka iwa ge gun molo
pamoyaka na are yem wono
ge, na kogena, ni kogen man.
Ni na wondo al womben we
dji.

23 Jisas kandja embe dji ge,
pillgi dji una pille kandjabe
to pumaka, una merke pi.
Kogoye iwa ta moi ge une
nagoya we dji. Ba, Jisas iwa
ge nagoya we nadji. Une
embe dji, na yem wonaka,
iwa ge moya mo namoya
ge ni kogen man, na ko-
gena paro, ni na wondo al
womben we dji.
24 Jisas kogoye iwa ta wal
nale al kane, pepa boi ge, na
wale moro. Nono pirmon,
une wal pille kane ye pepa
boi mal ge kandja kaima
paro.
25 Jisas kogo pende yei
ge, na pepa ge boll ba, une
kogo merkeke yei ge na
namboll. Na embe pro, una
Jisas kogo taimantaiman dje
yei mal buk al bolmaka, buk
ge merkeke moika, dumo
makimb sill djindaka, dumo
ta nayenda.

Aposel
Aposel kambono po kogo yei mal

Jisas embe dji, na God Murble dje wornaka, ye moye al wonda we dji

1 Iwa Teopilus, na ni wopake we dje aundo. Na buk asamoll boll ge, Jisas kogo porapora asa ye wani mal ne, une kandja beke dje una awo ye wani mal ne,

2 une kogo kindja ye pika, are God i pla woro yei mal ge, na kandja ge porapora pepa al boll. God Murble dje wori, wo Jisas moi al kandja dje awika, yene aposelye kambono Jisas dje i ge, une kandja dongall dje awo embe dji, na kogena paro mal ge ye po yeme! dji. Kandja embe dje kerika God dje i er pla kupill al pi.

3 Asa una Jisas ye ke ye aumaka, une imb kerman kake ipika, una nil to paglmaka, une golo aglo erwo gun pi. Po molo une makimb al ege 40 pela wanmolo, God yene unakiye kantau yendo mal ge une dje una awo, kogo dongall ye wanika, yene aposelye kambono kane, Jisas kaima nagoi, gun moro dje kani.

4 Alla, Jisas yene aposelye kambono boll kwa no molmaka, une embe dji, asa na ye moi al kandja embe djill, na Nena yene Murble dje wordaka ye mor al wonda we djill ge, kaima wonda, ye Jerusalem kere er napine. Ye kui yemolme! dji.

5 Ege yepall ta wor pundaka, Jon una nu pagle awi mal embe God yene Murble i ye boll pagle aunda we dji.

6 Are, Jisas aposelye kambono boll makai to molmaka, ga Jisas moi al embe dji, Iwa Kerman, ege ipon yero ge, una Israel una kantau yemor ge, ni to worbenka Israel una yenekne kantau yene mo? dji.

7 Djimaka Jisas embe dji, wal ipon ta yenda mo are yenda ge, na nena nomane paro mal pille yenda. Ye kogone ta man.

8 Ba alla God Murble dje worda wo ye moye al moyaka, ye yembene dongall pandaka, na ye boll ye wanill mal dje una aune. Asamoll ye Jerusalem una mor al dje awo, are distrik Judia ne, Samaria po una mor al dje awo, alla are ye dumo makimb wulle yemyem po kandja ge djime! dji.

Jisas er kupill al pi

(Mak 16.19-20 ne, Luk 24.50-53)

9 Jisas kandja embe dje kerika, aposelye kambono kanmolmaka, God Jisas dje i er pla kupill al pika, kam kupa ta wo une pi al to pel djika, aposelye kambono alla une nakani.

10 Kambono kane pla woro molmaka, iwa soka konkunom kuruwo worpill una soka wo molo 11 kandja embe djipill, ye dumo Galili una mor ge, namba yei pille

aglo molo kane pla kupill al
woro mor ne? Ipon God Jisas
dje i er pla kupill al pi ye
kaninj mal ge, are Jisas embe
yem wonda we djipill.

Iwa Matias aposel kambono dje i pakna wori

12 Iwa soka kandja embe
djipillka, aposel kambono
kam mekbe Olip we dji
ge kere, er yem Jerusalem
pi. Kam mekbe Olip
ne, Jerusalem ge nu tupa
taimane kona kwa embe
yepill.
13 Kambono Jerusalem er
pakna po rum plato pa pa yei
al ge pi. Ga kambono moi
ge embe mal moi. Pita, Jon,
Jems, Endru, Pilip, Tomas,
Bartolomyu, Matyu, Alpias
wariye Jems ne, Saimon epil
Selot moi iwa ge ne, Jems
wariye Judas ge moi.
14 Ege ege kambono
yemaka, ana pende yemaka,
Jisas me Maria yeika, alla
Jisas age kambono ge
yemaka, kambono porapora
ge nomane taimane paika,
makai to molo, kamang
yemoi.
15 Kune ge Jisas pillgi dji
una moi ge, 120 mal moi.
16 Embe molmaka, Pita
aglo molo embe dji, agana
ambana kambono, iwa Judas
kaima po una dje iwo Jisas
kaye toi al ge, Baibel kandja
bolo wori pai ge God dji mal
kaima pai kanpin. Kamasa
God yene Murble dje wori,
wo Depit moi al djika Depit
pille Baibel al pepa bolo pagi
mal ge, megiye toi.
17 Nono una 12 pela mopin
al ge Judas aike mopin. Jisas
nono kogo yembon dje pille
dji mal ge, une Judas ge aike
yenda dje pille dji.
18 Ba alla iwa Judas ge
une ke yei al ge, una ku iwo
une top toi mal ge, une ipo
makimb ta top to i, makimb
al ge, une po kulngamb
yage makimb al toika, yene
kumbe al billa djika, yene elle
ge porapora, tulup to er orko
wo makimb al moi.
19 Iwa Judas embe yei ge,
Jerusalem una porapora ge
pille, Judas makimb top to
i al ge, una kandjiye gun
ta yei dumo Akeldama we
dji. Kandjiye ge Jerusalem
una kandjine dji al ge meyam
dumo yero we dji.
20 Buk Song Baibel al paro
ge kandja embe dje bolo wori
pai,

Yene numbiye gullye ge
wapra yendaka, una ta
namoye. Une kogoye
ge una djell ta wo i
kogoye yenda we dji
(Buk Song 69.25)

21-22 Baibel kandja embe
dje bolo pagi pille, nono
Iwa Kerman Jisas boll aike
wanpin una mormon ge,
iwa taimanta dje i nono una
11 pela mormon al pakna
worbon. Asa Jon Jisas nu
pagle awi ege ge ye pa pika,
are God Jisas dje i er pla
kupill al pi ge, iwa ta nono
dje imbon iwa ge, une wal
porapora yei kani mal embe
dje imbon. No una 11 pela

mormon al ge une wo nono
boll aike moyaka, Jisas golo
aglo erwo gun pi mal, no
kandja djimbon mal ge, iwa
ge para wo no boll molo
kandja djinda we dji.
23 Pita kandja embe djika,
iwa soka mopill ge una
djimaka soka aglo mopill. Ta
Josep kandjiye ta Barsabas,
kandjiye ta Jastus we dji.
Alla, iwa ta une agi ge
kandjiye Matias we dji.
24-25 Iwa soka ge mopillka,
kambono kamang ye awo
embe dji, Iwa Kerman, una
porapora nomane paro mal
ge ni kankerden. Judas kogo
yenda mal kere er po dumo
moya al ge une pi pora dji, ni
djimbenka no kanbon, iwa
soka mormell ge ta wo aposel
mal moya. Embe molo, Judas
kogo yei mal ge wo yenda we
dji.
26 Kambono kandja embe
dje kere, ku ta i tukiye gakle
mal embe yewormaka, yage
toi ge iwa Matias dji mal ge
pai. Paika, kambono une dje
i pakna wormaka, aposel 11
pela moi al ge une para pakna
moi.

2

Ege Pentakos yeika God Murble dje worika una moi al woi

1-2 Ege kerman Pentakos
ge yeika, Jisas pillgi dji una
makai to molmaka, ola dje
kamkopo kerman mu djindo
mal ge embe djika, ga nu-
mogto ami dje moi al ge mu
kermanke dji.
3 Mu embe mal djika,
wamo albene mal wo una
ngambalne al do papa yei.
4 God yene Murble dje
worika, wo una nomane
al po puka to moika, una
djelldjell kandjine pai mal ge
kambono kandja ge dje moi.
5 Kune ge Juda una lotu
pille pla yemoi una pende
wo Jerusalem ge moi. Ga
yenekne dumene djelldjell
molo pa ye wani al ge kere
er Jerusalem pakna wo moi.
6 Molmaka kamkopo ker-
man ge mu djika, Juda una
merke wo moi ge, pille wo
makai to molo, yenekne
kandjine djelldjell pai mal ge
aposel kambono kandja ge
djimaka, kambono pille aya
dji.
7-8 Kambono gok dje, aya
dje molo embe dji, una kand-
jine djelldjell dje mor una
ge, dumo Galili una porapora
mor ba, no kandjine taiman-
taiman dje paro mal ge kam-
bono kandja embe djinj ge,
namba mal yei pille djinj ne?
9 No mormon ge dumo
djelldjell una wopin mor-
mon. No dumo Partia, Midia,
Elam, distrik Mesopotemia,
distrik Judia, propins Kapo-
dosia, Pontus ne, Esia,
10 distrik Prigia ne,
Pampilia, dumo Idjip we
djinj ge, distrik Libia djeke
al dumo Sairini yero ge ne,
Rom we dji al ge pende wopin
mormon. Una no mormon
ge, Juda una ne, epil djell
Juda una boll lotu aike djinj
una mor ge ne,
11 dumo Krit una ne, distrik

Arebia una mor mal ge embe
mormon. Ge namba mal yei
pille una God kogo kerman
yendo mal ge kandja djinjka,
no kandjine djelldjell pai mal
ge pirmon ne? dji.
12 Una porapora aya dje
molo, kamalne ngundjo
molo, yenekne dje pille embe
dji, wal embe mal yenj ge
namba mal yei pille yenj ne?
dji.
13 Ba una pende kandja dje
bakalo awo embe dji, ge man,
ga kandja embe djinj ge, nu
wain merke noi pille dje mor
we dji.

Pita pene molo kandja dje una awi

14 Djimaka Pita aposel 11
pela boll aike molmaka, une
aglo molo kandja kerman
dje una moi al awo embe
dji, Juda una ye mor ge ne,
Jerusalem una porapora ye
mor ge, na kandja dje ye
aundo ge ye pillme! Ye
ipon wal pille kane yenj
mal ge, na kandja me dje ye
aunaka ye piye. 15 Kambono
nu dongall noi dje kaninj
ba ge man! Ipon yero ge
kamkumaikekana 9 oklok
yero.
16 Kambono kandja embe
mal djinj ge, asa propet Joel
pepa bolo pagi mal ge djinj.
Une pepa bolo embe dji,

17 God embe dji, ege pora
djinda poke manda
yendaka, na Murblena
dje wornaka, wo una
porapora moye al ge
po moyaka, ye warne
ambone kambono
kandja propet djineke,
ye warne komdjill
kambono nalene al
yenda kanneke, ye
iwoga mor ge oukumb
kanneke embe yene.
18 Embe yenda kune ge, na
boina iwana kambono moye
al, na Murblena dje wornaka
kambono boll po moyaka, ga
kandja propet embe djine.
19 Kona pla kupill al ge, na
wal kayekaye ta mal yeno.
Kal makimb al ge na djep
yenaka, kunda pandaka,
una goyeke, wamo dondaka
wamo er kerman yendaka,
20 Iwa Kerman wonda ege
kerman ge yendaka, une
kandjiye kerman paro mal
una kanne ba, asamoll olpa
emill yendaka, takene bage
yendaka, meyam worda.
21 Wal porapora embe yenda
poke ge, una God Iwa Ker-
man, ni na wandill golo pak
to awe! dji dal, Iwa Kerman
ge i yem worda wopake moye
we dji *(Jol 2.17-21,28)*

22 Israel una ye mor ge, na
kandja djindo ge ye pillme!
God ye ombine dje awi, Jisas
dumo Nasaret iwa moi ge,
une wo kogo dongall ye, wal
ta mal ye, wal kayekaye yei al
ge, God dje wori wo embe yei,
ye kani.
23 God iwa ge ye aglene al
awi ge, yene asa embe yenda
dje pi mal, yene nomane pai
mal ge pille iwo ye awi. Ye
une ge i, una singare ke yei
una moi al aumaka, ga une
ipo iko pera al nil togoi.
24 Ba goi me ge amblo gi

djinda kune nayei, God une
ngembill dongall golo djinda
dje i yem djika, aglo erwo gun
pi.
25 Jisas po kogo embe
yenda ge, iwa Depit asamoll
pepa bolo embe dji,

Na kando, Iwa Kerman ge
na boll ege ege yendo.
Une na boll moyaka,
wal ta na boll yenda ge,
na kand golo, gok nad-
jino.

26 Une embe yendo pille, na
ellna tukna arngan yendaka,
na wopille yau tano, na goyo
ge kand nagoyo.
27 Una goi dumo puno ge ni
nakerben, ni boin wopake
moro ge gakle golo bis yenda
ba ni djimbenka, une gakle
bis nayenda.
28 Na gun molo pano ge ni na
ombine dje awin pora dji. Ni
yembenka na ni boll molo wo
piyo we dje Depit pepa embe
boi we dji *(Buk Song 16.8-11)*

29 Agana ambana kam-
bono, na kandja kaima dje
ye aundo. Nono gollne King
Depit ge une goi gull toi yei
kanmon.
30 Ba God Depit moi al
embe dji, are ni womban
taimanta moya ni king
moren mal embe une king
molo una kantau yenda we
dje kandja embe dje wori yei,
Depit propet molo kandja ge
pille moi.
31 Depit Baibel al pepa boi
ge, yene pille naboi. Are Iwa
Krais God dje worda yene
unakiye i yem worda iwa ge
goya ba God kere naunda.
Goya ge golo pa namoya
yene gakle bis nayenda. God
dje worda iwa Krais ge aglo
erwo gun punda mal ge Depit
embe kane pepa bolo pagi.
32 Iwa Jisas ge God dje
worika une aglo erwo gun pi
mal ge no porapora kane dje
una aunmon.
33 God Jisas dje i pla worika,
yene agle woto moi. God asa
embe dji, na Murblena ge ni
auno we dji. Dji mal ge une
Jisas awika, Jisas dje worika,
God Murble una moi al woi.
Woi al ge, wal porapora ye
pille kane yenj ge me embe
mal paro.
34 Jisas alla er pla kupill al
pi mal ge Depit embe er napi
ba, une pepa boi ge embe dji,

God Iwa Kerman molo na iwa
kerman moi al embe
dji, na moro al aglena
woto ni wo ami dje
mole! dji.

35 Na ni kundayem una kam-
blo kal woro kerno we dje
pepa embe boi we dji *(Buk Song 110.1)*

36 Embe yei pille ye Israel
una porapora na kandja
djindo ge pillme! Iwa Jisas
ye ipo iko pera al nil togoi
iwa ge, God yeworika, une
nono i yem djinda mopon
Iwa Kerman moro we dje Pita
embe dji.

Una merke nomane ake to, nu pai

37 Pita kandja embe djika,
una pille kumbene boika, po
Pita ne, aposel kambono moi

al embe dji, agana kambono!
No namba yembon ne? dji.
38 Djimaka Pita embe dji,
ye nomane ake tome! Ye
taimantaiman dje mor ge
Jisas Krais kandjiye al nu
paneke, God ye singare ke yei
ge kere aunda. Ye embe yei
dal, God yene Murble ge wal
gorwulle mal ye aunda.
39 Aunda ine we dje God
embe dji ge, ye una mor ge
pille dji. Alla, ye yenekne ne,
ye wombane ne, una kam el-
lke God Iwa Kerman dje inda
una ge, ga porapora auno we
dje pille dji we dji.
40 Pita kandja merke dje
kandja dongall dje awo embe
dji, ye kanpol to molme! Man
panda, ipon singare ke yenj
una God tonda mal ge, une ye
para embe tonda we dji.
41 Pita kandja embe dji
ge, una merke kumbene al
boika, nomane ake to nu pai.
Pai kune ege taimane ge, una
3,000 mal, Jisas pillgi dji una
moi al er pakna woi.

Una moi ge nomane taimane kaima pai

42 Aposel kambono kandja
beke awi ge, una moi ge pille
i. Yenekne nomane taimane
paika, kwa aike no, kamang
yemoi.
43 Aposel kambono kogo
dongall ye, wal ta mal merke
yemaka, una porapora moi
ge kane allall toi.
44 Una pillgi dji una wal
kannoi ge no wal nayero,
nono porapora wal yero we
dje nomane embe pai.
45 Yenekne dumene
makimbne ne, konbona moi
ge ipo ku bolo i. Una wal
kannanoi una moi al awo
embe yei.
46 Ege ege er lotu numb ker-
man po makai to molmaka,
nomane taimane paika, ellne
tukne arngan yeika, yenekne
er numbine al po kwa aike no
embe yemoi.
47 God kandjiye amblo pla
wormaka, una porapora moi
ge, ga pille wopake pi. Ege
ege Iwa Kerman yemolo una
pende dje i yem woro, pillgi
dji una moi al dje i pakna
worika, una molo er merke
merke pi.

3

Iwa ta kake ke yei ge alla wopake yei

1 Kune taimanta taman
pika 3 oklok mal embe yeika,
Juda una kamang ye ye yei
poke ge, Pita ne Jon po lotu
numb kerman gull pai al
pakna boll dje yepill.
2 Lotu numb kerman una
pakna popo yei al ge gull djil-
lake ta yei, kandjiye gull djil-
lake wopake we dji. Yei al
ge, kake ke yei una ta moi.
Me kui kune ge embe ye pai.
Lotu numb kerman pakna
popo yei al ge, una iwa ge iwo
wormaka, une pene molo ku
kokane eri dje moi.
3 Une embe yemoika, Pita
ne Jon er pakna womboll
dje yepillka, une kane embe
dji, ye na wal ta ause! dji.
4 Djika soka une kane pagle
Pita embe dji, no kane! dji.

5 Une soka ku aumbell dje
kanmoika,
6 Pita embe dji, na ku ta
naparo ba, na wal ta paro ge
ni auno imben. Na Jisas Krais
dumo Nasaret iwa kandjiye
al ge na kandja dje ni aundo,
ni aglo, kond er piye! djindo.
7 Pita kandja dje kere une
iwa ge agle woto amblo i
pla wori. Ola dje une kake
tukiye ne, kake nale al ge aike
wopake yei.
8 Embe yeika une plo dje,
aglo molo kond kamblo er
pika, Pita ne Jon boll aike
er lotu numb kerman pakna
pumaka, une kond kamblo
duse dje molo, God ni na ye
wopake ye awin we dji. 9 Une
kamblo kond po God kand-
jiye amblo pla woro yei mal
ge, una porapora lotu numb
kerman pakna moi ge kani.
10 Asa gull djillake kandjiye
wopake we dji yei al ge, une
ku kokane dje moika, una
kane kane yei ba, alla ipon
une kiwa moi ge una kane
gok dje, aya dji.

Una lotu numb kerman pakna yei al moi ge Pita po kandja dje awi

11 Wal yei mal ge una
kandja ge pille, gok dje muk
dje wo iwa ge kanbon dje
woi. Woi al ge dumo ta yei ge
Solomon dumoye yei we dji.
Yei al ge, iwa ge po Pita ne,
Jon soka aglo mopill al kagle
moika, una wo kani.
12 Una wo moi al ge Pita
kane embe dji, Israel una ye
mor ge, ye namba yei pille
iwa ge kane gok djinj ne?
Ye namba yei pille no kane
kolo yenj ne? Iwa ge kake al
wopake yei ge no soka yem-
bene dongall pai pille une
kake wopake yei mo? No God
nale al wopake mopill pille
une kake wopake paro mo?
Ge man!
13 God yene yeika, une kake
kiwa yei. God ge Abraam,
Aisak, Jekop Godne ne, no
gollne Godne moi iwa ge, une
boiye Jisas kandjiye amblo
pla wori. Ye Jisas kaye to ipo
iwa Pailat moi al kot ye awo
man dji. Une kaye pai al ge
Pailat dje orko worno dje yei
14 ba alla, iwa wopake
kaima moi ge, ye man we dji,
iwa djell ta una togolo golo
yei iwa moi al ge, ye po Pailat
moi al embe dji, iwa ge dje
orko wore! dji.
15 Una nomane gun aundo
iwa ge ye ipo togoi ba, God i
yem wori, no kane djinmoll.
16 Iwa ye pille kane yenj ge
no Jisas kandjiye al pillgi djip-
ill pille yembe dongall indo.
Jisas yene yeika no pillgine al
iwa ge wor gun pi ye kaninj.
17 Agana kambono mor ge
na ipon kando. Ye Jisas ipo
ye ke ye awi ge, ye napille yei,
alla ye iwa kerman kambono
para napille yei.
18 Asa God propet kam-
bono moi al dje worika, wo
ye gollne moi al kandja dje
pene woro awo embe dji, God
Krais dje worda, wonda ge
una togoye we dji. Dji mal ge,
ye Jisas togolo yei ge, propet
asa dji mal ge kaima pai.
19 Ye singare ke embe ye
waninj ge ye nomane ake to

God moro al wome! Ye embe yei dal, ye singare ke ye waninj ge God kill gulo woro kere aunda.

20 Ye embe yei dal, une ge yene yembe dongall ge iwo ye mor al aunda, alla une ye pille, iwa Krais Jisas dje worda, ye mor al wonda.

21 Krais moro ge une kupill al molo pamoyaka, God wal porapora gun yenda kune ge, iwa Krais alla wonda. Wal porapora gun yenda kune ge, kamasa ke God yene propet kambono moi ge kandja ge dje pepa bolo pagi.

22 Iwa Mosis asa kandja taimanta dje pepa bolo pagle embe dji,

> Ye Iwa Kerman God ge dje wordaka ye moye al ge propet na moro mal embe are ta wonda. Alla une kandja porapora djinda mal, ye pille kane yemolme! dji.

23 Alla ye pille kane embe ta nayei dal, God yene unakiye mor al ge i orko woro togoya we dje Mosis pepa embe boi.
(Lo 18.15, 18-19 ne, Wok Pris 23.29)

24 Propet Samuel pepa ge bolo po goika, alla propet kambono are bolo pumaka, kambono porapora ipon ege manda mormon ge pille pepa bolo pagi.

25 Propet wombane mor ge, ye mor. Alla God ye gollne boll kandja gopa ta to dji ge, une ye pille dji eri. Une embe dji, na ye Godne moyaka ye na unakna moye we dji. Kandja ge God dje Abraam moi al awo embe dji,

> Ni womban taimanta molo yendaka, una dumo porapora yero al moye ge wopake moye we dji
> *(Stat 22.18)*

26 God ye wopake ye auno dje pille, yene boiye iwa dje wori woi. Une ye moi al ge asamoll woi. Ye singare ke ye waninj ge kerne dje pille dje wori woi we dje Pita embe dji.

4

Una wo Pita ne Jon ipo kaye wori

1 Pita ne Jon kandja dje una awo mopillka, opa gale awi una ne, Sadusi una ne, lotu numb kerman eine iwa kerman ta moi ge, porapora wo,

2 ellne kumbso iwa soka awi. Jisas aglo erwo gun pi mal embe, una aglo erwo gun pine we dje kandja embe dje mopillka, ga woi ge ke pille

3 iwa soka ambi. Amblo kot ye aumbon dje pi ba, emill pa pora dji, ga kane soka ipo kaye numb woro embe dji, kumaikekana nono kot yembon we dji.

4 Kambono wo embe yei ba iwa soka kandja dje una aupill al ge una merke Jisas boll pillgi dji. Una pillgi dji una er pakna wo molmaka 5,000 mal embe moi.

5 Kamkumaikekana, Juda una kerman kambono ne, ngambalne pai una ne, God lo beke awi una yemaka,

kambono wo Jerusalem
makai to moi.
6 Ga moi ge ta opa gale awi
iwa kerman Anas ne, yene
epilye iwa Kaiapas, Jon, Alek-
sander ne, ga epilene pende
boll aike wo moi.
7 Kambono embe mol-
maka, Pita ne Jon dje i pakna
wormaka, iwa kerman kam-
bono kandja dje soka awo
embe dji, iwa kake ke ye pai
ge ye soka yembene dongall
ge namba mal paika ye i
gun worpill? Una ne mal
kandjiye al yepill ne? dji.
8 Djimaka God Murble Pita
boll moika Pita embe dji, iwa
kerman kambono ne, ngam-
balne pai una, ye
9 no kot ye awinj ge me
embe mal paro. Iwa ta kake
ke ye pai ge no ye wopake ye
aupillka une alla erwo gun pi
al ge, ye me ge pille no kot ye
awinj.
10 Ye embe yenj ge pille,
ye iwa kerman kambono mor
ne, Israel una porapora ye
mor ge ipon na kandja dje ye
aundo ge pillme! Iwa kake ke
ye pai alla kiwa molo ye na-
lene al aglo molo embe yendo
ge, Jisas Krais dumo Nasaret
iwa kandjiye al une kiwa
moro. Ye ipo iko pera al nil
togoi iwa ge, God yeworika
une aglo erwo gun pi iwa ge,
une kandjiye al iwa ge kiwa
moi.
11 Baibel al kandja dje pepa
bolo pagi mal ge, une pille
boi,

Ye numb takbon dje yei al ku
taimanta pai ge ke moi
pille keri. Ba alla ku ge
wopake uro kaima pai
una ipo numb dongall
taki we dji *(Buk Song
118.22)*

12 Jisas kandjiye taimane al
ge God una i yem woro na-
tonda. Makimb al una ku-
ruwo kama kandjine merke
paro ba, Jisas kandjiye al
nono i yem woro natonda we
dji.
13 Pita kandja embe djika,
iwa kerman kambono kani,
soka pepa mon ta nakanpill,
una kiwa mopill, ba soka
kandja dongall djipill pille
kambono aya dje iwa soka
Jisas boll aike wani una we
dje kani.
14 Ga kandja ta djimbon dje
kani ba, asa iwa kake ke moi
una ge Pita ne Jems boll aike
molmaka, ga kane kandja ta
djine napai.
15 Embe pai pille, ga kam-
bono dje bekle woro pagle
yenekne molo embe dji,
16 Iwa soka ge namba yem-
bon? Soka kogo dongall ta
mal yepill ge Jerusalem una
pille kane yenj. Soka embe
nayepill we djimbon ge kune
nayenda.
17 Ba alla wal yei mal ge
una kandja dje wai dje djine
dje pille iwa soka mopell al
kandja dongall dje awo embe
djimbon, Jisas kandjiye ge ye
po una dje naumbell we djim-
bon we dji.
18 Dje kere pagle, ye er nu-
mog wose dji. Wo mopillka,
ga embe dji, ye Jisas kandjiye
ge dje una nause dje man dji.
19 Embe djimaka, Pita ne

Jon embe djipill, God nale al wopake yembon mo nayembon ge, ye djine. No ye kandja djinj mal yembon mo God kandja djindo mal yembon? Ye namba we dje pir?

20 No wal pille kane yepill mal ge kandja nadjimboll ge kune nayenda.

21 Djipillka iwa kerman kambono kandja dongall dje awo embe dji, ye embe yenmell ge alla nayese! dji. Embe dje kere, soka dje orko wormaka er pupill. Soka kogo dongall yepill mal ge una porapora kani, God kandjiye amblo pla wori pille, iwa kerman kambono tambon dje kani ba wal me ta napai.

22 Asa kake ke yei iwa moi ge kognumb 40 pela mal embe moi.

Una yembene dongall i Jisas kandjiye djimbon dje pille kamang yei

23 Soka dje orko wormaka, yenekne unakne moi al po, opa gale awi una kerman ne, ngambalne pai una porapora yei mal ge, dje aupill.

24 Djipillka una nomane taimane paika God pille kamang ye embe dji, Iwa Kerman, ni kupill makimb ne, nu solwara ne, wal porapora moro ge ni nenem ye yen iwa moren.

25 Ni Murblen moro ge une djika ni boin una Depit ge pille embe dji,

Namba yei pille una epil djell una God boll ellne kumbso awinj? Alla namba yei pille una kandja begle God boll kunda yembon dje yenj ge kiwa mal yenj?

26 Makimb al una king kambono ne, iwa kerman kambono porapora wo Iwa Kerman boll kunda bopon dje yei. Alla Iwa Kerman dje wori Krais ge ga une para aike tambon dje yei we dje Depit pepa embe boi *(Buk Song 2.1-2)*

27 Depit pepa boi mal ge Erot ne, Pontius Pailat ne, Israel una ne, epil djell una porapora wo dumo ge makai to molo, ni boin iwa wopake moi dje worin iwa Jisas tambon dje kandja begle pi.

28 Ga kandja embe dje begle pi ge ni nomanin pai mal pille, ni yemben al wal are ta yenda dje pille yen mal ge kambono wo embe yei.

29 Iwa Kerman, ga no tambon dje yenj ge ni kanden. Ni yemben dongall no aumbenka, no ni boin una mormon ge, kand nagopon, ni kandjin dume dje, dje una aumbon.

30 Jisas ni boin iwa wopake kandjiye al ge, ni nenem aglen al, una ke tonda i gun woro, kogo dongall ye, kogo ta mal ye embe yemben we dji.

31 Kamang embe ye kermaka, numb numog to moi al ge puga kerman djika, God Murble wo ga boll puka toika, kand nagolo God kandjiye dje pene wori.

Una agane ambane pende moi ge pak to awi

32 Jisas pillgi dji una pora-
pora nomane taimane paika,
kumbene taimane yeika,
yenekne wal kannoi ge kane
embe dji, ge no wal eri man,
una porapora wal moro we
dji.
33 Aposel yembene dongall
paika, Iwa Kerman Jisas golo
aglo erwo gun pi mal ge, ga
kandja dje pene wori. Alla,
God wopake kaima ye kam-
bono awo moi.
34-35 Una numbine
makimbne ta yei ge ga po ku
bolo iwo, aposel kakene al
wori. Aposel kambono ipo
una wal kannanoi una moi
al awi. Ge pille, pillgi dji una
moi al una wal kannanoi una
ta namoi.
36 Iwa ta moi ge dumo
Saiprus iwa yene kandjiye
Josep we dji. Aposel kam-
bono kandjiye ye Barnabas
we dji. Kandjiye Barnabas
me ge une kandja arngan ye
dje aundo iwa. Une epilye
Lipai una moi.
37 Yene makimbiye ta yei ge
po ku bolo iwo aposel kakene
al wori.

5

Iwa Ananaias game Sapaira boll God nale al kende djipill

1 Iwa ta Ananaias we dji
ta moi ge une game Sapaira
boll aike molo, yenekne
makimbne ta yei ge soka po
ku bolo ipill.
2 Soka ipill ge ku tuge yem
seke pagle, ku tuge yem ge
Ananaias iwo aposel kakene
al wori.
3 Iwo worika Pita embe
dji, Ananaias, namba mal yei
pille Satan ni kamalen toika,
ni pora we dje awo, God Mur-
ble kandja kende dje awo,
makimb ku bolo in ge ni ku
tuge yem ipo seke pagren
ne? 4 Makimb yei ge ni ye
mon poke ge ni makimbin
yei. Alla, are ni ku bolo in
ge ku ge ni kuin eri yei. Ni
nomanin namba mal pai pille
ni singare ke ge yenden? Ni
makimb una moi al kandja
kende nadjin, ni God moi al
kandja kende djinden we dji.
5 Pita kandja embe djika,
Ananaias pille, ola dje yage
kalto goi. Goika una kand-
jabe tomaka, una pi ge kand
kerman goi.
6 Ananaias golo paika iwa
komdjill kambono po kon al-
lap iwo, were pagle, i bekle
po gull to pagi.
7 Gull to kermaka 3 pela
awa mal embe erwo pika,
Ananaias gamegama napille
molo, er numog woi.
8 Wo moika Pita embe dji,
ni kandja djiye! Ye soka
makimb ku bolo ipill mal ge,
ye ku boll boll iwo aupill mo?
dji. Djika ana ge embe dji, ge
wale, iwo aupill we dji.
9 Djika Pita embe dji, ye
soka nomane namba mal pai
pille Iwa Kerman Murble moi
al kandja kende dje awo, une
yembe paro mo naparo ne
dje su yenmell ne? Ni kane!
Una ni wogan ipo gull to
pagi una kambono ge er woi.
Numb djillake al molo, ni

para tublo ipo gull tambon
dje wonj! we dji.
10 Djika ola dje ana ge Pita
kake al yage kalto goi. Goika
iwa komdjill kambono nu-
mog wo kani ana ge golo
pai. Paika kambono ana ge
ipo, woge goi gull to pagi al
manda ge gull to pagi.
11 Wal embe yei ge una
pillgi dji una kand kerman
goi. Alla una dje pumaka una
porapora ge para kand ker-
man goi.

Ke to pai una ge Aposel kambono po i gun woro awi

12 Aposel kambono po una
moi al wal ta mal ye, kogo
dongall ye embe yei. Lotu
numb kerman gull pakna to,
Solomon dumeye we dji yei al
ge, pillgi pai una porapora po
makai to molo molo yei.
13 Ga embe moi ge una pille
pla ye awi ba kand goi, pakna
po ga boll aike mopon dje
nayei.
14 Una ga boll aike mopon
dje nayei ba iwana merke er
pakna wo Iwa Kerman boll
pillgi dji. Ege ege er pakna wo
molmaka, una merke moi.
15 Aposel kambono kogo
embe yenj we djimaka, una
po ke toi una moi iwo kondwe
al wormaka, palbam al mol-
maka, kunom al molmaka,
Pita wondaka yene minman
yemolo una ta ambi dal, una
ge erwo gun punda dje pille
una iwo kondwe wori moi.
16 Jerusalem dumo manda
moi una ge para aposel moi
al woi. Woi ge ke toi una
dje i, kum ke tukne al moi
una dje iumaka, ga porapora
erwo gun pi.

Aposel kambono kaye pai al ge tau agelo ta wo i orko wori

17 Aposel kogo embe
yemaka, opa gale awi iwa
kerman moi ge ne, yene ye
noi una Sadusi kambono moi
ge yemaka, kane minj i, wo
18 aposel kambono amblo
ipo kaye numb wori.
19 Wormaka pamoi ba,
emill paika, Iwa Kerman
dje worika, tau agelo ta wo
kaye numb kond yapro woro,
aposel kambono i orko woro
embe dji,
20 ye lotu numb kerman
gull pai al pakna po aglo
molo, Jisas ye nomane gun
awi mal kandja ge dje pene
woro auneke una piyembe!
dji.
21 Djika kam tagika aposel
kambono lotu numb kerman
gull pai al pakna po una moi
al kandja dje awi.
Kune ge opa gale awi
iwa kerman ne, yene ye
noi una kambono ge boll
aike djimaka, Juda una kot
kerman dji al ge, ga Juda una
ngambalne pai una er pakna
woi. Kambono embe yemolo
kandja sigiye dje wormaka,
una pende kaye numb po
aposel dje imbon dje pi.
22 Imbon dje pi ba, po
pillau dje kani, kaye numb ge
aposel kambono pa namoi.
Namolmaka kambono er
yem po embe dji,
23 kaye numb pupin ge
dongall pai. Eine kambono
numb kond djillake al aglo

moi. Ba no kond yapro
kanpin ge aposel kambono
pa namoi we dji.
24 Kandja embe djimaka
lotu numb kerman eine iwa
kerman ta yeika, opa gale
awi una kerman kambono ge
yemaka, kambono kamalne
ngundjo pille embe dji,
namba mal yei pille aposel
kambono kaye numb ge pa
namor ne? dji.
25 Kandja embe djimaka,
iwa ta wo embe dji, ye pir mo!
Ye una ipo kaye numb woro
pagi una ge, er lotu numb
kerman po aglo molo kandja
dje una awo mor we dji.
26 Djika lotu numb kerman
eine epilye boll po aposel
kambono amblo, una no ku
togolo djine dje pille aposel
kambono kiye dje iwi.

Kot kerman dji al ge aposel kambono kand nagoi

27 Ga embe ye iumaka
aposel aglo molmaka, opa
gale awi iwa kerman kot ye
awo embe dji,
28 no ye kandja dongall dje
aupin. Ye Jisas kandjiye ge
nadjime djipin ba, Jerusalem
una porapora moi al, ye po
kandja dje awi una pi. Ye
embe yenj ge ye Jisas gakle
al meyam toi me ge no boll
worbon dje yenj we dji.
29 Une kandja embe djika
Pita ne, aposel kambono
embe dji, no God kandja
djinda mal yembon ge kune
yendo. Una kandja djine mal
yembon ge kune nayendo.
30 Ye Jisas ipo iko pera al
nil togoi ge God nono gollne
godne moro ge, une yewori,
Jisas golo aglo erwo gun pi.
31 God Jisas i pla wori, agle
woto moro. God embe yei ge
Jisas Iwa Kerman moya, Is-
rael una nomane ake taneke
singare ke yenj ge kero awo,
i yem worda dje Jisas i pla
wori.
32 God wal embe yei ge no
kane djinmon. God Murble
para aike kane djindo. Una
God kandjiye pille yenj una
God Murble awi ga boll moro.

Kot dji al ge Iwa Kerman Gamalyel we dji ge une kandja dji

33 Pita kandja embe djika,
una kerman kambono kum-
bene ke yeika ga togopon we
dji.
34 Parisi iwa kerman ta moi
une kandjiye ge Gamalyel we
dji. Une God loye dje awi
una moi, alla una porapora
une wopake pille awi. Iwa ge
aglo molo embe dji, ye Aposel
kambono dje bekle worneke
ege tuge ta molo alla djimbon
we dji.
35 Dje bekle woro kermaka,
une embe dji, Israel una ye
mor ge, ye aposel kambono
tambon dje yenj ge pillpol
tane.
36 Ge kamasa iwa Teudas
we dji ge une yene iwa ker-
man moyo dje, una 400 dje
i pakna wori. Ba una po
Teudas togolmaka, une wom-
baye kambono seke po er
djelldjell pi. Alla, une wal
yeno dje pi ge yage kal toi.
37 Embe yeika alla are, gap-
man una kandjine boi poke
ge, dumo Galili iwa Judas we

dji ge wo djika, una merke i pakna woro po Rom una tambon dje yei. Ba una Judas para aike togolmaka yene wombaye seke er djelldjell pi.

38 Una wal embe yei ge pille, na ye kandja embe dje aundo, ye aposel kambono tonagoye. Kiwa moyebe! Ge aposel kambono kogo yenj ge makimb una nomane paro mal pille yei dal, kogo ge yage kal tonda, megiye natonda.

39 Ba God dji po kogo embe yenj ge, ye kambono kamblo kal worne kune nayenda. Ye yenekne God boll kunda yene paro we dji.

Une kandja embe djika una kerman kambono pille kune we dji.

40 Aposel kambono alla dje i numog wori. Molmaka, ga djimaka una wo ka pirngangill iwo tomaka, una kerman kambono embe dji, ye Jisas kandjiye ge alla kaima nadjime! dji. Dje kere aposel kambono dje wormaka er pi.

41 Kot kerman yei al kere wopille embe dji, yenj ge, ngandjill gopon mal pai ba God pora we dje pi al, Jisas kandjiye al nono tonj ge wo pirmon we dji.

42 Ege ege aposel kambono lotu numb kerman gull pakna yei al molo, una numbine al po, kandja wopake dje awo embe dji, God iwa ta dje worda wo ye i yem worda we dji ge, Jisas wale woi we dji.

6

Aposel po iwa 7 pela dje i

1 Kune ge Jisas kogoye una merke er pakna wo pamolmaka, una merke kaima moi. Jisas kogoye una merke moi ge pende kandja Grik djimaka, pende kandja Aram we dji ge djimaka embe yei. Kune ge kandja Grik dji una moi ge i yem djimaka, kandja Aram dji una i yem djimaka nonga dji. Kandja Grik dji una moi ge po aposel kambono moi al embe dji, ye kwa ne, ku ege ege bill bolo awinj poke ge, no ana kangill kambono mor al ge ye bill bolo nawinj we dji.

2 Djimaka aposel 12 pela pille kandja djimaka, Jisas kogoye una merke pende moi ge wo molmaka kambono embe dji, no wal bill bolo aumbon ba, nonekene God kandjiye dje una aunmon ge kere po kogo embe yembon ge kune nayendo.

3 Agana kambono, ye una moye al ge iwa 7 pela dje ine. Una nalene al, iwa 7 pela ge nomane wopake panda moye. God Murble ga boll aike moya moye. Una embe moye ge ye dje kogo ge al worne.

4 Nono aposel una mormon ge, no kamang ye, God kandjiye dje orko woro awo embe yembon we dji.

5 Djimaka, una porapora wopake pille awi. Una 7 pela kogo dji yei ge, kandjine embe mal pai. Iwa ta ge Stipen we dji. Une ge pillgi djika, God Murble une boll

puka to moi. Iwa ta ge Pilip, ta Prokorus, ta Nikanor, ta Timon, ta Parmenas, ta Nikolas. Iwa Nikolas we dji ge une dumo Antiok una moi. Une Juda una namoi ba, Juda una lotu yei mal ge une lotu embe yei.

6 Iwa 7 pela ge una dje iwo aposel kambono moi al wormaka, aposel aglene woro kambono amblo, kamang ye awi.

7 Embe yemaka God kandjiye wai dji. Jisas kogoye una Jerusalem moi ge wo merke kaima molmaka, opa gale awi una pende merke Jisas boll pillgi dji.

Juda una wo Stipen to kot ye awi

8 God nono wopake pille awi mal ne, yene yembe dongall pai ge, iwa Stipen boll puka to moi. Une po kogo dongall yei, wal ta mal ye wani.

9 Une embe yei ba, Juda una wo une boll nonga dji. Una wo dji ge Juda lotu numb ta kandjiye Una boi kogo dje wori kiwa mor lotu numb yei we dji. Ga Juda una molo dumo Sarini womaka, dumo Aleksandria womaka, propins soka Silisia ne, Esia womaka yei.

10 Kambono wo Stipen boll nonga dji ba, God Murble Stipen boll moi pille, une kandja dji ge, kambono kandja wulle dje yem worbon dje yei, man pai.

11 Man paika, kambono po una pende ku awo kandja begle embe dji, ye po embe djine, iwa Stipen ge God ne, Mosis kandjine dje ke ye awi mal pupin we djine we dji.

12 Kambono po embe djimaka una pille ellne kumbsika, ngambalne pai una ne, God lo dje awi una po Stipen amblo, nonekene Juda una kot kerman paro al ge ipo kot ye aumbon we dji.

13 Dje una pende dje wormaka, ga aglo molo kandja kende dje embe dji, ege ege une lotu numb kerman dje ke ye, God lo bolo pagi ge dje ke ye awo embe yendo.

14 Une kandja ege ege dji pupin ge une kandja embe dji, Jisas Nasaret iwa wo Jerusalem yero ge ye ke ye awo, singare porapora Mosis nono embe yembon dje pille pepa boi ge, une man dje awo, singare gun ta yembon we dje wando we dji.

15 Djimaka Juda una kot kerman dji una ge, Stipen kane gi dje kani, une gume djillake talang yei tau agelo gumane djillakene paro mal embe pai.

7

Kot kerman yei al ge Stipen kandja dje awi

1 Opa gale awi iwa kerman ge Stipen moi al embe dji, kambono kandja djinj ge kandja kaima djinj mo?

2 Djika Stipen embe dji, nena, agana ye mor ge, na kandja djindo ge ye pillme! Nono gollne Abraam moi ge une dumo Aran namoi poke, une dumo Mesopotemia

pamoi poke ge, God Iwa
Kerman kupill al moro une
Abraam moi al wo embe dji,
3 ni dumen ne, agan kam-
bono kere, dumo gun ta na
ni ombine dje auno al ge po
mopen we dji. 4 Kandja embe
djika, Abraam dumo Kaldia
kere, er dumo Aran pi. Po
moika yene newoga goika,
God alla djika une Aran kere,
er Judia, ye ipon mor al ge
woi.
5 God Abraam moi al embe
dji, na ni dumo ge nauno
dumo kembis ke pakna yero
ge ni naimben ba are, dumo
manda yero ge imbenka, ni
womban gawan kambono
are moye ge dumo ge i moye
we dji. Une kandja embe dji
ba Abraam ge wombaye ta
namoi.
6 God Abraam moi al
kandja dje embe dji,

Ni womban gawan kambono
are moye ge dumo
djell ta yenda al po
moye. Una mor ge wo
ye, ye ke ye awo, to
kaye worne. Kambono
nune kogone paro
ge ye po yeneke,
kognumb 400 mal
embe wor punda.

7 Ba una ye to kaye woro, nu
kogo djine una ge, na tano.
Are ye dumo ge kere erwo
orko po dumo manda yero
al ge na kandjina amblo pla
worne we dji *(Stat 15.13-14)*

8 Asa God Abraam moi al
embe dji, ye gaklene kelip
taneke na nanam kandjina
ni boll gopa to pagro mal
una kanne we dji. Djika,
Abraam wariye Aisak moika
ege 8 pela erwo pika, Abraam
wariye gakle kelip toi. Are,
Aisak wariye Jekop moi. Are
Jekop wombaye kambono
moi ge nono Juda una nane
12 pela moi.
9 Ga moi ge yenekne agane
Josep boll minj i awi. Josep
una djell nune kogone yenda
dje pille, age kambono ipo ku
bolo i. Imaka una Josep to
kaye to, i er dumo Idjip pi. Ba
God Josep ge nakeri. 10 Josep
imb porapora kake moi ge
God pak to awika, Josep no-
mane wopake paika, dumo
Idjip king iwa kerman kand-
jiye Paro we dji ge, une Josep
kanwopake pille awi. King
Paro Josep moi al embe dji,
dumo Idjip dumo porapora
yero ge kantau yemben na
numbina gullna ni para aike
kantau yemben we dji.
11 Are Idjip ne, dumo
Kanan yei al ge kam koll
kerman yei. Nono nane
kambono imb kerman kaki,
kwa napai.
12 Embe yeika, Idjip ge kwa
paro we djimaka, Jekop pille
no nane kambono dje worika
er Idjip pi.
13 Po kwa i er yem pi. Are
dumo Idjip alla kune soka pi.
Pi ge, Josep yene moi mal
megiye dji, asa tormang yei
ba age kambono alla wom-
aka une embe dji, ye agane
Josep we dji ge na wale moro

7:8: Stat 17.10-14 ne, 21.2-4 ne, 25.26 ne, 29.31-35 ne, 30.1-24 ne, 35.16-18 ne, 35.23-26

we dji. Dji ge yene age kambono wo moi ge una djimaka iwa King ge pille kane yei.

14 Josep kandja sigiye dje worika, yene newoga Jekop ne, yene epilye porapora moi ge er dumo Idjip woi. Ga woi ge una 75 pela pora moi.

15 Jekop Idjip molo goika no nane kambono 12 pela moi ge para aike molo goi.

16 Kambono golo moi ge una i er yem dumo Sekem gull to mogi. Gull to mogi makimb ge kamasa Abraam ku silpa pende ipo iwa Amor wariye kambono moi al awo i.

17 God Abraam boll kandja dje gopa to pagi mal megiye tonda ege ge manda yeika, nono Juda una dumo Idjip mopin ge una merke kaima mopin.

18 Kune ge dumo Idjip king gun ta moi ba, une Josep asa kogo yei mal nakani.

19 Une tagemage ye, no Juda una mopin al ye ke ye awo, ye wombane ta moye ge, to bekle woro togolme! dji.

20 Embe ye pumaka Mosis me ge une kui. God wopake kanika, Mosis epilye kambono to bekle nawori ga numog molo womba kantau yemolmaka takene 3 pela wor pi.

21 Pika ga womba Mosis i bekle wori moika, Idjip king ambore wo womba Mosis ge kani. Womba ge nanam wombana mal moya dje pille, ipo yene numbiye al kantau yei. 22 Mosis kerman moika, Idjip una nomane kerman pai una kandja dje beke aumaka, une kandja dongall dje awo, kogo dongall ye wani.

23 Une embe ye wanika, kognumb 40 pela moi kune ge, yene age kambono Juda una moi mal une kanno dje er pi.

24 Une po kani, Idjip iwa ta yemolo Juda iwa ta toika soka kunda bolo mopill. Mopillka Mosis kane age pille to yem worika Idjip iwa ge bolo goi.

25 Goika Mosis kane embe dje pi, God na dje wori na agana Juda una amblo pille dje aunaka ga kaye alla napane we dje kanne we dje Mosis embe pi ba une age Juda una embe napi.

26 Alla kamkumaikekana ge, Mosis wo kani Juda iwa soka yenekne kunda bolo mopill, Mosis kane ambis yeno dje po embe dji, iwa soka, ye age age mormell, namba yei pille kunda bolo mormell ne? dji.

27 Kandja embe dji ba, age ta kunda kaki una ge une Mosis amblo pup to woro embe dji, una ne mal dji pille ni wo no boll iwa kerman molo kot piyo dje yenden?

28 Ina ni Idjip iwa ta togon alla ipon, ni para embe ye na togoyo dje yenden mo? dji.

29 Djika Mosis pille kand golo, dumo Idjip kere, seke po er dumo Midian pi. Po molo ana ta ika yene wariye soka mopill.

30 Kognumb 40 pela erwo pika, Mosis po kamkimb

Sainai dumo wapra yei al po
kani, iko kembis ta wamo do
pai. Do pai al ge tau agelo ta
wo moika 31 Mosis kane aya
dje, na kannomba dje pille
manda pika, Iwa Kerman ge
embe dji,
32 Mosis ni asa gollin una
moi ge na kambono Godne
moro. Abraam ne, Aisak
ne, Jekop Godne na moro we
dji. Djika Mosis gakle purpur
djika, kake agle toika, kane
koi worno dje yei ge keri,
kand goi.
33 Iwa Kerman ge embe dji,
makimb ni kamblo moren al
ge, na djill mapill yei makimb
yero. Ni kaken kau ge gulo
iwore!
34 Idjip una ye ke ye aw-
injka na unakna imb kake,
kimb yemor ge na kando. Na
kal wo ga kaye pamor ge i
orko worno dje wondo we dji.
Embe yei pille, ipon na ni
dje dumo Idjip wornaka ni er
yem ben! we dji.
35 Asa Mosis age kambono
une mop awo embe dji, una
ne mal dji ni kandja kot pille,
iwa kerman moyo dje yen-
den ne? dji. Dji ba iko kem-
bis ta wamo do pai al ge God
tau agelo wo embe dji, Mosis,
Juda una mor ge ni kantau
yemben. Ga kaye pamor ge ni
po i orko worben we dji.
36 Djika Mosis er dumo Id-
jip po molo, Juda una kaye
pamoi al ge une po dje i
orko woro, wal ta mal ye,
kogo dongall yei. Nu solwara
Retsi une po kogo dongall ye,
dumo wapra yei al Israel una
kognumb 40 pela erwo pi moi
al ge, une po kogo dongall yei.
37 Mosis Israel una moi al
po embe dji, God dje worda
ye agane propet ta wonda, na
moro mal embe moya we dji.
38 Israel una dumo wapra
yei al molo wani ge, Mo-
sis kambono boll aike wane,
kamkimb Sainai ge Mosis er
pla po moika, tau agelo ta wo
une boll God lo dji pai mal
nono imbon dje awi. Kandja
ge una gun moye kandja pai.
39 Ba Mosis kandja dji
ge nono nane mop awo,
yenekne nomane paknato
ge embe dje pi, nono er
yem dumo Idjip mopin al po
moponba dje pi.
40 Ga Aron moi al embe dji,
nono dumo Idjip kaye papin
ge Mosis wo nono i orko wori
ba, ipon une er nam kond
pundo ne? Une er pi al ge
nono nakanmon. Ge pille,
ni god kende pende ye bek-
benka ga er wekle po kondwe
bon al nono ombine dje aune
we dji.
41 Kandja embe dji mal
pille, kambono god kende ta
beke yei. Kogkau wombe mal
embe pai. Paika, kambono
wal opa iwo gale awo,
yenekne aglene al ye beki
wal ge kane wopille yei.
42 Kambono embe yemaka,
God mop awo embe dji, olpa
ne, takne ne, kam kandjip
ne, moro ge, ye amblo pla
worbon dje yene ge, pora,
yeme! dji. God kandja embe
djika, propet ga pepa are bolo
embe dji,

Israel una ye mor ge, ye

kognumb 40 pela
dumo wapra yei al
molo wani ge, ye na we
dje pille kogkau to opa
gale awi mo?

43 Ge man, ye embe nayei. Sel lotu numb take sellke i ye wani al ge, ye numog po na kandjina amblo pla nawori. Ye god kende Molek pille pla yei. Ye god kende Repan une kam kandjip moi mal ye beke i wani. Ye god kende ye beke ye ga kandjine ge amblo pla wori. Ye una embe yenj ge pille, na ye to wornaka, ye er ellke po dumo kerman Babilon kolato pine we dje propet pepa embe boi *(Amos 5.25)*

44 No nane kambono dumo wapra yei al pi ge God sel lotu numb boll i wani. Sel lotu numb yene su ye pai mal ge God ombine dje Mosis awika Mosis pille pai mal ye beki.

45 Are God wekle po epil djell boll kunda boika, Josua nono nane kambono boll are wo kunda ye makimb yero ge i. I ge God sel numb boll aike i wani. Alla, sel numb ge molo pa yeika are King Depit

46 God une wopake pille awi una moi. Une kamang embe yei, God, na ni pille lotu numb ta take aunaka, Jekop wombaye wo ni kandjin amblo pla woro aune we dji.

47 Depit kandja embe dji ba yene wariye Solomon wo lotu numb ge take awi. 48 Solomon God numbiye take awi ba, una numb takinj mal embe ge God pla kaima moro una ge une gale naparo. God embe yendo ge propet asa pepa bolo embe dji,

49 Kupill paro ge na sia
king dal embe paro,
makimb paro ge na
kakena wordo al yero.
Embe yero ge, ye na
numb ta take aune
ge kune nayendo. Ye
numb takneke na wo
waka moyo ge kokas
kulo moyo.

50 Ge man, kupill makimb porapora yero ge na beke worill yero we dje God embe dji *(Aisaia 66.1-2)*

51 Stipen kandja dje una moi al awo embe dji, ye kandja napir una mor! Ye ellne tukne ne, nomane God nawinj, ye una orko mal embe mor. God Murble moro ge kandja djika, ye nane kambono mop awi mal ye para embe yenj.

52 Ye nane kambono po propet porapora ye ke ye awi. God dje worda iwa wopake uro kaima ta are wonda we dji iwa propet kambono ge ye nane kambono po ga togoi. Alla, iwa wonda we dji ge kaima woi ba, ye ipo kundayem una aumaka togoi.

53 Tau agelo kambono wo God kandjiye lo pai mal dje ye awi ba ye dji mal nayei we dji.

Una Stipen ku togoi

54 Stipen kandja embe djika, iwa kerman kambono ellne kerman kumbsika kasmane kogi.

55 Ba, Stipen ge God Murble une boll moika, kane pla
woro kani, God moi al au
djika, Jisas God agle woto
aglo moi.
56 Une kane embe dji, ye
kanme! Na kanill, kupill al
au djika, God agle woto Una
Wombe aglo moro.
57 Stipen kandja embe
djika, una kamalne amblo
bi dje molo, yau kerman to
muk dje po Stipen Jerusalem
pakna moi al amblo ngundjo,
58 i orko woro, ku togopon
dje yei. Kune ge, ga yenekne
kon momo wori ge gulo ipo
iwa komdjill ta kake al wori
yei. Iwa ge kandjiye Sol.
59 Ku to pamolmaka, Stipen
kamang ye awo embe dji, Iwa
Kerman Jisas, ni na nomana
iye dji. 60 Yene yage kake
gopiye boglo, yau kerman to
embe dji, Iwa Kerman, ga sin-
gare ke yenj ge ni kere awe!
Une kandja embe dje kere
goi.

8

Una Stipen togolmaka, 1 Sol
kane, pora togor dje pi.

Sol po una pillgi dji una ye ke ye awi

Kune ge una po Jisas pillgi
dji una Jerusalem moi al
tomaka, seke er djelldjell
pi. Pende er distrik Judia
pakna ge pumaka, pende er
distrik Samaria pi. Ba, aposel
kambono Jerusalem molo
pai.
2 Stipen golo pai ge una God
pille pla yei una wo kimb ker-
man yemolo ipo gull toi.
3 Embe yei ba Sol po Jisas
pillgi dji una moi al tano dje
yei. Une numb ta po, ta po,
iwana amblo ngundjo ipo,
kaye numb woro embe yei.

Pillgi dji una er dumo Samaria po Jisas kandjiye dje una awi

4 Dumo Jerusalem kere
seke po moi una ge, dumo
porapora pi al God kandjiye
dje una awi.
5 Iwa Pilip er dumo
Samaria po Krais* kand-
jiyebe to una awi.
6 Une po kandja dje, kogo
dongall yemoi mal ge, una
kane pille pille moi.
7 Pilip po kandja djika, kum
ke una merke tukne al moi ge
pille yau kerman to er orko
pi. Una kakene aglene goi
una ge alla aglo erwo gun pi.
8 Wal embe yeika dumo
Samaria una kane wo ker-
man pi.
9 Kune ge iwa Saimon we
dji ta moi. Une ge dumo
Samaria una moi al kundja
ye wanika, una kane aya dje
pi. Na una kerman moro we
dje wani.
10 Una kerman ne, una
kandjine napai una porapora
pupon dje embe dji, God
yembe dongall paro we djinj
mal ge Saimon boll embe
paro we dji.
11 Ege ege une po kundja
embe eri ye wanika, una

* **8:5:** Una Grik kandjine pall ge Krais we djinj, Juda una kandjine pall ge Mesaia we djinj.

kane aya dje pille, une kandja
dji mal ge kambono pille
kane yei.
12 Una embe yemoi ba Pilip
wo God dumoye wopake kan-
tau yendo kandja wopake ge
djika, una iwana porapora
Jisas boll pillgi dje, nu pai.
13 Saimon yene pillgi dje
molo, nu pai. Pilip wani al
Saimon para aike wani. Pilip
po kogo dongall ye, wal ta
mal yemoi ge Saimon kane
aya dji.
14 Samaria una God kand-
jiye pillgi dji we djimaka,
aposel ga Jerusalem moi ge
pille, Pita ne, Jon dje wor-
maka, soka er dumo Samaria
pupill.
15 Soka po pillau dje pagle
Samaria una God Murble ine
dje pille kamang yepill.
16 Soka yepill ge, God Mur-
ble moi ge Samaria una moi
al nawoi. Kiwa, Samaria una
Iwa Kerman Jisas kandjiye al
nu pai God Murble ga boll
namoi.
17 Soka kamang embe mal
ye kere, Samaria una moi al
aglene pla woro abpillka, ga
God Murble ge i.
18 Soka aglene pla woro
God Murble er kal woi mal
ge, Saimon kane ku iwa soka
auno dje ye embe dji,
19 ye yembene paro mal
embe ye na aumbellka, na
una moye al po aglena woro
ambiyaka, God Murble ge ine
we dji.
20 Djika, Pita embe dji, ni
nenem kuin ge boll golo er
take dje bell! God Murble ge
nono kiwa aundo ba, ni ku
awo ino we djinden ge kune
nayendo.
21 God nale al ni nomanin
ke paro ge kune nayendo. Ni
no boll kogo aike yembon ge
kune nayendo.
22 Ni nomanin ke paro
ge kere, Iwa Kerman boll
kamang yembenka, ni no-
manin ke pai ge une kere
aunda manda.
23 Ge na kando, ni una boll
minj i, djingdjang boll kaye
pamoren we dji.
24 Pita kandja embe djika,
Saimon embe dji, ye Iwa Ker-
man moro al kamang ye, wal
na boll wonda we djinmell ge
nawonda we dji.
25 Pita ne, Jon Samaria
molo God soka aglene al
kogo yei mal dje una awo,
God kandjiye dje awo embe
yepill. Dje kere, soka er
Samaria dumo kerker yei al
po Jisas kandjiyebe wopake
dje una awo kere, are er
Jerusalem pupill.

Dumo Ityopia iwa ta moi ge Pilip kandja mambine dje awi

26 Kune ge Iwa Kerman tau
agelo ta Pilip moi al wo embe
dji, ni aglo er dumo wapra
yero al dumo Jerusalem kere
er Gasa pinj kondwe ge, po
mole! dji.
27 Djika, Pilip po kondwe
tambiye kani iwa ta moi. Iwa
ge dumo kerman Ityopia iwa
kerman moi. Dumo Ityopia
kantau yei ana kerman kand-
jiye Kandasi ana ge, yene
kuye porapora moi ge une
kantau yei. Une ge Jerusalem
po God kandjiye amblo pla

woro pagle, alla er yem yene dumoye al puno dje pi.

28 Une yene kariye kog os ngundjo ipi al ge, une er pakna po ami dje molo propet Aisaia God kandjiye buk al bolo wori pai ge une kere kane embe yemoi.

29 Kar ge er po pa moika, God Murble wo Pilip moi al embe dji, kar pundo al ge, ni piye! dji.

30 Djika Pilip muk dje po manda molo pi, iwa ge propet Aisaia pepa boi mal kere moi. Moika Pilip embe dji, ni pepa kere moren ge ni pille kune yenden mo man ne? dji. 31 Ityopia iwa ge embe dji, na namba mal piyo? Na kandja beke aune una ta namor. Ni pla wombenka nono aike mopoll we dji. Pilip er pla pika soka aike mopill.

32 Tambiye ta Baibel al kandja dje bolo wori pai une kere kani ge embe dji,

Sipsip kandja nadjinj, una to nambon dje i er pinj mal une embe molo kandja ta nadji. Sipsip wombe kandja nadjinjka una ene bale iworinj mal ge, une embe molo kandja nadjika una wo i er pi.

33 Una bakalo awo, ipo kandja kot kende dje awi. Une wombaye ta namoya. Yene wombaye ge embe mal mor we dje una kandja embe djine ba, una wo une togolo pagi ge une wombaye ta namoi we dje Baibel kandja embe dji *(Aisaia 53.7-8)*

34 Iwa ge Pilip moi al embe dji, ni djiye! Propet pepa boi iwa ge, une yene pille pepa boi mo, mo iwa djell ta pille pepa boi ne? dji.

35 Djika Pilip propet Aisaia pepa manda boi ge dje iwa ge awo pagle, Jisas kandjiyebe wopake pai ge dje awi.

36-37 Iwa soka embe dje kondwe po kanpill, nu erim ta moi. Ityopia iwa ge embe dji, nu paro, kane! Ni na nu pagle aumbenba! dji.

38 Iwa ge kandja embe dje pagle, yene kariye ambi iwa ta moi al ge une, ni kar ba able! dji. Embe djika kar ge po paika, soka er kal po nu erim moi al ge pupill. Pupillka, Pilip iwa ge nu pagle awi.

39 Awo kerika soka kere er orko wopillka, God Murble wo Pilip dje i er pi. Ityopia iwa Pilip alla nakani, er take dje pi pai. Nakane molo, une wopille kondwe er puno dje pi al ge alla er pi.

40 Pilip po kani, une dumo Asdot pakna moi. Molo dumo porapora po Jisas kandjiyebe wopake dje una awo wanmolo, dumo Sisaria po pillau dji.

9

Sol nomane ake toi

(Aposel 22.4-16 ne, 26.9-18)

1 Embe yei ba Sol ge, une Jisas pillgi dji una moi al, na ye tano we dje molo, togoyo dje pille yei. Opa gale awi iwa kerman ta moi al une po embe dji,

2 ni na pepa bolo aumbenka, na ipo Juda una lotune numb dumo Damaskus paknato awo puno. Alla, na po kanno, iwa mo ana ta Jisas kondwe yero mal pillgi djine ge na to kaye to, i er Jerusalem puno we dji. Iwa kerman moi ge kapla we dje pepa bolo Sol awi.

3 Sol pepa ge i Damaskus puno dje po, manda pika, kupill al ge ola dje au kermanke dje Sol moi al wo poll dji.

4 Djika, Sol yage kal toika, una ta nubke ge embe dji, Sol, Sol, ni na namba yei pille ye ke ye aunden ne? dji. 5 Sol kandja embe dji, Iwa Kerman, ni una ne? ne dji. Na iwa Jisas moro. Ni na ye ke ye aunden.

6 Ni aglo er Damaskus pakna ben. Ni kogo yemben mal ge iwa ta wo ni dje aunda we dji.

7 Kandja embe dje kerika, Sol aike pi una ge kand golo kiye dje aglo moi. Iwa ta Sol boll kandja dje mopill iwa ge ga nakani ba kandja dji mal ge ga pi.

8 Molmaka Sol yene nale pine dje kanno dje yei ba man pai, nale emill yei. Une embe moika una wo une agle amblo i er po Damaskus pakna pi.

9 Sol Damaskus moi ge nale emill yeika, nu ne kwamokna nano molo pika ege 3 pela erwo pi.

10 Damaskus paknato Jisas kogoye iwa ta moi. Une kandjiye ge Ananaias we dji. Une nale al wal ta yeika Iwa Kerman embe dji, Ananaias! we dji. Ananaias owo, na moro we dji.

11 Iwa Kerman embe dji, ni aglo molo kondwe ta kandjiye Kondwe du dje yero we dji al ge, ni er Judas numbiye al piye! Dumo Tarsus iwa ta kandjiye Sol we dji ge une kamang yemoro, ni po une ge we djimben.

12 Na oukumb ta ombine dje Sol awill, iwa ta kandjiye Ananaias we dji ge wo une ambiyaka, yene nale au djindaka kanda we dji.

13 Iwa Kerman kandja embe dji ba, Ananaias embe dji, Iwa Kerman, iwa moro ge Jerusalem po ni pillgi pai una ye ke ye awi mal ge, una kandja merke dji na pill.

14 Opa gale awi una kerman kambono pepa bolo une ge aumaka une ipo ni kandjin al pillgi djinj una mor al ge kaye worno dje woi we dji.

15 Dji ba, Iwa Kerman embe dji, ni er piye! Iwa ge na dje ill iwa moro. Epil djell una ga unakne kerman boll mor ge une po na kandjina dje awo, Juda una dje awo embe yenda.

16 Une na kandjina dje orko woro wanda ge une imb kerman kakda mal, na une ombine dje auno we dji.

17 Tau agelo kandja embe djika, Ananaias er Judas numbiye al po agle soka woro Sol moi al amblo embe dji, agana Sol, Iwa Kerman Jisas ni kondwe kanin iwa ge, une na dje wori, na wo ni nalen

al alla au djinda dje, God
Murble wo ni boll moya dje
pille wondo we dji. 18 Kandja
embe djika iwa Sol ge yene
nale al ge wal kindine mal
moi ge ola dje para dje yagi.
Une nale al au djika, une
agika una wo ipo nu pagle
awi.
19 Une kwa ta noika, yembe
alla wo pai.

Sol Jisas kandjiye dje pene wori

Paika Jisas kogoye una
Damaskus moi una ge Sol po
ege pende kambono boll aike
moi.
20 Lotu numb yei al ge Sol
ola dje po Jisas moro ge God
wariye moro we dje una awi.
21 Una pi una moi ge, ga
porapora aya dje molo embe
dji, iwa moro ge une asa
Jerusalem molo Jisas pillgi dji
una ye ke ye awi iwa ge mo?
Alla, una dji pupin, une ba
woi ge, une po una kaye to,
opa gale awinj una kerman
boll kot ye aumbon dje pille
woi we dji.
22 Dji ba, Sol yembe don-
gall wor kerman pika, Juda
una Damaskus moi al ge une
po embe dji, God dje worda
iwa Krais ta wonda we dji
ge, Jisas wale woi we dji.
Sol kandja dongall embe dje
awika, Juda una pille aya dje
molo, kandja dje yem worne
kune nayei.

Juda una Sol togopon dje yei

23 Ege merke wor pika Juda
una Sol togopon dje kandja
begi ba,
24 una po djimaka, Sol pi.
Une pille moika, Juda una
imina armina Damaskus gull
kerman djillake porapora yei
al ge, Sol togopon dje pille kui
yemoi.
25 Emill paika Sol kogoye
una po Sol i kon basket ker-
man ta yei al paknato wori.
Gull kerman pla pai al kon ge
kaye kolo orko wormaka kiye
dje er kal pi.

Iwa Sol po Jerusalem moi

26 Sol er Jerusalem po Jisas
kogoye una boll aike moyo
dje yei ba, kambono kand
golo, une Jisas kogoye una
namoro dje kani.
27 Embe dje kani ba Barn-
abas wo Sol dje ipo aposel
kambono moi al pi. Sol
Damaskus puno dje molo Iwa
Kerman ge kani mal ne, Iwa
Kerman kandja dje une awi
mal ge Barnabas kandjabe
toi. Alla Sol Damaskus
po Jisas kandjiye al kand
nagolo, kandja dje pene woro
awi mal, Barnabas ge para
kandjabe to awi.
28 Barnabas kandja embe
dje awika, Sol po aposel
kambono boll aike Jerusalem
molo, kand nagolo, Jisas
kandjiye ge dje una awo moi.
29 Juda una kandja Grik dje
moi una ge Sol po Jisas kand-
jiye dje awika, kambono boll
nonga dje molo Sol togopon
dje yei.
30 Embe yemaka pillgi dji
una Sol dje ipo Sisaria po dje
wormaka er dumo Tarsus pi.
31 Dje wormaka, pillgi dji
una dumo Judia, Galili ne,

Samaria moi ge una kiwa
moi, una ye ke ye nawi. God
Murble moro ge yeworika ga
ellne tukne gi djika, wopake
moi. Ga Iwa Kerman boll
molo kand golmaka, una er
pakna po molmaka merke
moi.

Pita po iwa Ainias i gun
woro awi

32 Pita dumo merke wan-
molo, pillgi dji una kona
dumo Linda moi ge une
kanno dje pi.
33 Po kani, iwa Ainias we
dji ta moi. Une kake agle goi,
kognumb 8 pela wor pika une
bo al pamolo molo yei.
34 Embe moika Pita po
embe dji, Ainias, Jisas Krais
ni i gun woro aundo. Ni aglo
mole! Ni ou pan wal yero ge,
i amblo pakna wore! djika
Ainias ola dje agi.
35 Kiwa moika, dumo Linda
una ne, dumo Saron una po-
rapora kane, nomane ake to,
Iwa Kerman Jisas boll pillgi
dji.

Ana Dorkas goi ge Pita wo
i gun wori

36 Dumo Jopa ge Jisas ko-
goye ana ta moi. Yene kand-
jiye ge Tabita we dji. Una
Grik kandjine pai ge Dorkas
we djinj. Ana moi ge ege ege
una moi al po kandja wopake
dje awo, una wal kannanoi
una moi al une po ye wopake
eri yemoi.
37 Embe yemoika, kune ge,
ke toika une molo goi. Une
golo pai ge una po nu woro,
ipo rum plato yei al ge pagi.
38 Dumo Linda ne, dumo
Jopa ge soka manda manda
yepill ge una embe dji, Pita
woi, une dumo Linda moro
we dji. Jisas pillgi dji una
kandja sigiye dje wormaka
iwa soka po, Pita moi al embe
djipill, ni ola dje we! djipil-
lka,
39 Pita iwa soka boll aike er
yem pi. Kambono po pillau
djimaka, una wo Pita dje i
er rum plato pi. Ana kangill
porapora kimb yemolo, Pita
i pakna woro, ana Dorkas
gun moi poke une kon konom
kayekaye to bolo una awi mal
ge ana kambono i ombine dje
Pita awi.
40 Aumaka Pita ana pora-
pora dje orko woro, yene
kake gopiye boglo kamang
yei. Kane ake to ana golo pai
al ge kane embe dji, Tabita, ni
agle! dji. Ana ge nale pine dje
Pita kane aglo ami dji.
41 Pita wo ana ge agle am-
blo i pla woro djika, pillgi
dji una ne, ana kangill pora-
pora womaka, ana gun moi
mal ge Pita ombine dje yem
woro awi. 42 Pita wo embe yei
ge una djimaka dumo Jopa
una porapora pillmaka, una
merke pille Iwa Kerman Jisas
boll pillgi dji.
43 Pita dumo Jopa Saimon
numbiye al pamoika ege
merke wo pi. Une Saimon ge
kogkau gakle kogo ye ye yei
una moi.

10

Tau agelo ta wo iwa Ko-
rnilius boll kandja dje awi

1 Dumo Sisaria ge iwa ta
moi. Yene kandjiye ge Kornil-
ius we dji. Une ge ami iwa

kerman moi. Une ami una
100 kantau yei. Une amiye
epil pakna moi ge kandjine
ami Itali we dji.
2 Une ge God pille lotu ye
kune ye awika, une game
wombaye boll aike molo God
pille pla yei. Juda una wal
kannanoi una moi ge une wal
merke iwo awo, kamang eri
ye awo embe yemoi.
3 Kune ge 3 oklok mal embe
taman pika, Kornilius ge nale
al wal ta kani. Kani ge
God dje wori tau agelo ta
woika Kornilius kane kune
yei. Yeika tau agelo embe
dji, Kornilius! dji. 4 Djika
Kornilius kane kand kerman
golo embe dji, Iwa Kerman,
me namba mal pai pille ni
wonden ne? dji. Tau agelo
embe dji, ni kamang ye awo,
una wal kannanonj una wal
iwo awo yenden ge God kan-
wopake kani we dji.
5 Ni kandja sigiye dje wor-
benka una dumo Jopa po iwa
Saimon kandjiye ta Pita we
dji ge dje iunebe! dji.
6 Pita ge une kogkau gakle
kogo yendo iwa Saimon
numbiye al moro. Numb ge
nu solwara djeke yero.
7 Tau agelo kandja embe
dje kere er pika, Kornilius
djika yene boiye iwa soka
wopillka, ami iwa taimanta
moi ge une para aike woi.
Une God pille pla ye kune
yemolo, Kornilius boll aike
molo molo yei iwa.
8 Kandja porapora tau
agelo wo dji mal ge une
kambono moi al dje awi. Dje
awo une dje worika, ga iwa
3 pela dumo Jopa bon dje po
molo kondwe tambiye pai.

Pita nale al kani

9 Pa er po molmaka,
armina 12 oklok mal embe
yeika, er dumo Jopa manda
woi. Kune ge, Pita kamang
yeno dje pille er numb be po
moika
10 koll toi, kwa gapon dje
yemaka, Pita nale al kani.
11 Kupill al au djika wal be-
sit kerman mal embe yei ge,
wulle 4 pela yei al una amblo
kal makimb al worbon dje
yei.
12 Besit paknato ge kog
kena, mend doa, ka simbill
ne, nomaga moi.
13 Molmaka iwa nubke ta
Pita moi al kandja dje embe
dji, Pita! Ni aglo po wal moro
ge to namben! we dji. 14 Dji
ba Pita embe dji, Iwa Ker-
man, man we! Na asa moll
ne, ipon moro ge, wal mapill
djin wal moro ge na kaima
nanano we dji.
15 Iwa nubke kandja embe
dji ge kandja alla dje awo
embe dji, God nonj wal
wopake moro we djinda ge,
ni kane wal ke moro we
nadjimben we dji.
16 Une nale al asamoll kani
ge are kune soka kani. Ye
kerika, besit kerman ge ola
dje i pla kupill al wori.
17 Pita wal kani ge me
namba mal paro ne? dje
pille pamoika, iwa 3 pela iwa
Kornilius dje wori woi una
wo una boll dje pi. Dje pille
po Saimon numbiye gull pai
al wo pillau dji.

18 Ga yau to embe dji, iwa
Saimon kandjiye ta Pita we
djinj ge une ba moro mo? dji.
19 Djimaka Pita nale al kani
wal ge, me namba mal paro
ne dje pille pamoika, God
Murble ge wo embe dji, Sai-
mon! Iwa 3 pela ni pille dulo
wonj.
20 Ni aglo molo er kal po
kambono boll aike piye! Ni
nomanin to napupen na dje
worill woi we dji.
21 Djika Pita er kal po una
woi al ge embe dji, ye iwa ta
dulo wonj ge na wale moro.
Ye me namba mal pai pille
wonj ne? dji.
22 Kambono embe dji, iwa
ta Kornilius we dji ge une ami
iwa kerman du dje moi. Une
ami una 100 kantau yemolo,
God kandjiye amblo pla woro
embe yendo. Alla Juda una
porapora nomane wopake
pille une awinj. God yene tau
agelo wopake ta moi ge dje
wori une Kornilius moi al wo
embe dji, iwa Pita we djinj
ge ni dje aumbenka une ni
nenem numbin al wo kandja
djinda pupen we dji.
23 Kandja embe djimaka
Pita kambono dje i numog
woro, kwa gale awika kam-
bono no pai.

Tagika Pita kambono boll
aike er pi. Jisas kogoye una
pende dumo Jopa moi ge aike
er pi.

Pita er iwa Kornilius numbiye al pi

24 Kambono po kondwe
tambiye pamaka, tagika, er
dumo Sisaria po pillau dji.
Iwa Kornilius Pita wonda dje
pille djika, numb taimane
una ne, yene ye noi una wo
makai to moi.
25 Molmaka Pita wor nu-
mog pika, Kornilius wo yene
kake gopiye boglo Pita kand-
jiye amblo pla wori.
26 Ba Pita agle woro Kornil-
ius i pla woro, ni agle! dji.
Na God namoro, na una kiwa
moro we dji.

27 Pita kandja embe djika,
soka kandja dje molo po er
numog pupillka, Pita kani
una merke makai to moi.
28 Pita embe dji, ye epil
djell una mor ge kaninj no
Juda una lo ta paro no ye
i numbine al naworo, kwa
aike nano yenmon. Ba God
na ombine dje awi, na una
kane God nale al wopake
namor we djino mo, God nale
al djengimb paro we djino ge
kune nayendo.
29 Ge pille, una na we dje
pille kandja sigiye dje wori
ge, na man we nadjill, na pille
er woll. Me namba mal pai
pille ye na pille yau toi ne?
dji.
30 Djika Kornilius embe dji,
kam inasale taman pika 3 ok-
lok yeika, na numb al ka-
mang yemolo kanill, iwa ta
konkunom wori pollpall dje
paika une ola dje na moll al
aglo molo
31 kandja embe dji, Kornil-
ius, ni kamang yemolo, una
wal kannanonj una mor al
wal iwo awo yenden ge God
wo pro.
32 Ge pille ni una dje
worbenka iwa ta Saimon

kandjiye ta Pita we dji ge,
une dumo Jopa moro, ga po
djineke une er wondabe! dji.
Iwa Saimon ta kogkau gakle
kogo yendo una moro al ge
iwa Pita une numbiye al pi,
aike mormell. Numb ge nu
solwara djeke yero we dji.
33 Dji mal ge, na ola dje
kandja sigiye dje worill ni
won ge, wopake wonden.
Nono porapora ipon mor-
mon ge God nale al mormon.
Alla, God kandja dje ni
awi pin mal ge, ni no dje
aumbenka pupon we dji.

Epil djell una Kornilius numbiye al moi ge Pita kandja dje awi

34 Djika Pita embe dji, na
embe dje kaima kando, una
ta moya ge God awo kune
yendo, una kuruwo kama po-
rapora mor ge une singare ye
kune ye aundo.
35 Una singare du dje yenj
ne, God pille kand golo mor
ge, God wopake pille aundo.
36 God kandja wopake dje
Juda una awi ge ye kaninj.
Ge Jisas Krais, una porapora
yenekne Iwa Kerman moro
ge, yene kandjiye al una God
boll aike ellne tukne arngan
yenda we dji.
37 Ye kaninj, Jon nu pagle
awi una kandja asamoll dje
pene wori, are Jisas distrik
Galili molo kogo mambine
bolo ye po distrik Judia dumo
porapora pakna ye wani.
38 Ye kaninj, Jisas Nasaret
iwa moi ge God dje wori woi.
God Murble ne, yembe don-
gall bolo awika, Jisas i una
moi al po ye wopake ye awo,
una Satan ye ke ye awi una
moi al ge une po i gun woro
awo embe yei.
39 Une Juda una dumene
al wanmolo, Jerusalem wane
yei mal ge no pille kane yepin
pille, kandja djinmon. Una
wo une ipo iko pera al nil to-
goi.
40 Ba, ege 3 pela erwo pika,
God yeworika une aglo alla
erwo gun pi, una kani.
41 Una porapora nakani,
man. Wal yei mal pille kane
yei una ge kani. Ge no una.
God asamoll no dje ika, une
golo aglo erwo gun pika
no une boll kwa nopin una
mormon ge.
42 God no dje worika no
dumo porapora po yene
kandjiye dje una awo, una
gun morka golo pinjka yenj
ge, Jisas ge God dje wori kot
piya we dje aunmon.
43 Propet porapora iwa ge
pille pepa bolo embe dji, une
kandjiye al una pillgi djine
una moye ge, singare ke ye
wani mal ge God kere aunda
we dje pepa embe boi we dji.

God Murble epil djell una moi al ge woi

44 Pita kandja dje pla
woro yeika, God Murble
dje worika, wo kambono
nomane al pakna po puka toi.
45-46 Una kandjine
kayekaye pai mal ge kam-
bono kandja embe djimaka,
God kandjiye dje pla woro
embe yei. Yemaka Juda pillgi
pai una Pita boll aike woi ge
kane gok dje pille embe dji,

God dje worika yene Murble
ge wal gorwulle mal embe wo
epil djell una moi al aike woi
we dji.
47 Djimaka Pita embe dji,
no Juda una God Murble ipin
mal embe ga para aike i.
Embe pille, nu pane kune
yendo, Juda una man we nad-
jine.
48 Ye Jisas Krais kandjiye al
nu pame dji. Pa kermaka, ga
Pita moi al embe dji, ni no
boll aike ege pende mopen
we djimaka, une kune we dje
ege pende moi.

11

Wal kane yei mal ge Pita Jerusalem po una dje awi

1 Epil djell una God kand-
jiye pille i mal ge una
kandjabe tomaka, aposel
kambono ne, Jisas pillgi dji
una distrik Judia moi ge aike
pi.
2 Pillmaka Pita Jerusalem
pi ba, Juda pillgi pai una wo
kandja awo embe dji,
3 epil djell una gaklene ke-
lip natonj ba ni numog po
ga boll kwa non ge kune
nayendo we dji.
4 Djimaka Pita wal pora-
pora kaima yei mal ge kand-
jabe to embe dji,
5 na dumo Jopa kamang
yemolo, nalena al kanill. Be-
sit kerman mal embe kupill al
paika, wulle 4 pela pai al una
amblo kal makimb al wor-
maka wo na moll al pai.
6 Paika na kane pakna
woro kanill, nomaga ne,
mend doa ka ne, wal simbill
porapora pakna moi.
7 Moika una nubke ta na
moll al embe dji, Pita, ni aglo
molo, wal moro ge to namben
we dji.
8 Dji ba, na kandja embe
djill, Iwa Kerman, man we!
Na asa molo woll mal ge, wal
mapill wal ne, wal ni man
djin wal moi ge na kaima
nanoll we djill.
9 Djillka una nubke kandja
alla dje embe dji, wal moro
ge God dji wopake moro. Ni
wal moro ge kune nayendo
we nadjimben we dji.
10 Na nalena al kanill ge
kun 3 pela kanillka, wal besit
ge alla i er pla kupill al pi.
11 Er pika na numb moll
al kuntaimane iwa 3 pela wo
kond djillake al aglo moi. Una
woi ge dumo Sisaria iwa ta
dje worika wo na pille dulo
woi.
12 God Murble moro ge
une na moll al embe dji, ni
kamalen ngundjo napupen.
Kambono boll aike ben ge
kune yendo we dji. Djika na
una 3 pela ge yemaka, agana
6 pela manda moi ge boll
aike erwo iwa ge numbiye al
pupin.
13 Po mopinka iwa Ko-
rnilius ge kandjabe to embe
dji, na numb al molo kanill,
tau agelo ta wo embe dji, ni
kandja sigiye dje worbenka
una dumo Jopa po iwa
Saimon kandjiye ta Pita we
dji ge po dje iune!
14 God ni gaman womban
boll i yem woro natonda mal
ge Pita wo kandja ge dje pene

worda ye piye we dje tau
agelo embe dji.
15 Na po kandja kindja dje
mollka, God Murble asa no
mopin al woi mal ge, une
embe woika ga nomane al
puka toi.
16 Wo moi ge, asa Iwa Ker-
man Jisas kandja dje nono
awi mal ge na pill. Une
kandja embe dji, Jon ye nu
kiwa pagle awi ba, God yene
Murble ye boll pagle aunda
we dji.
17 Asa nono Iwa Kerman
Jisas boll pillgi djipinka, God
yene Murble nono wal gor-
wulle mal ye awi ge, une ipon
epil djell una moi al aike ye
awi. Une embe yei ge yene
nomane pai mal pille yei, na
po man djino ge kune kaima
nayendo we dji.
18 Pita kandja embe dje
pora djika, ga kandja ta
napai, God kandjiye amblo
pla woro embe dji, God no
awi mal embe une para epil
djell una awika, ga singare ke
kere, nomane gun imbon we
dji ge, God pora we dji.

Dumo Antiok una Jisas boll pillgi dji

19 Asa una Stipen togolo,
po una pillgi dji una moi al
ye ke ye aumaka, pillgi pai
una seke er dumo djelldjell
pi. Pende distrik Ponisia
pumaka, pende er Saiprus
pumaka, pende er Antiok pi.
Po God kandjiye dje Juda una
moi al awi, epil djell una moi
al dje nawi.
20 Dje nawi ba ga pende
dumo Saiprus ne, dumo
Sairini una alla dumo Antiok
po Iwa Kerman Jisas kand-
jiyebe wopake to epil djell
Grik una para awi.
21 Dje aumaka God yembe
dongall awika una merkeke
nomane ake to, Iwa Kerman
boll pillgi dji.
22 Dumo Antiok una pillgi
dji we djimaka, pillgi dji una
Jerusalem moi ge pille, Barn-
abas dje wormaka une er An-
tiok pi.
23 Po molo, God ga ye
wopake ye awi mal ge pene
paika, une kane wopille
embe dji, ye Iwa Kerman
Jisas kandjiye al pillgi djinj
ge, nakerne! Ye pillgi dje
pamolme! dji.
24 Barnabas ge une iwa
wopake moi. God Murble
ge une boll moika, une pillgi
dongall pai. Une embe yei al
ge, una merke er pakna wo
Iwa Kerman boll pillgi dji.
25 Are Barnabas iwa Sol
pille dulo er dumo Tarsus pi.
26 Po Sol dje ika, soka er
Antiok wopill. Soka pillgi
dji una merke moi al God
kandjiye beke awo mopillka
kognumb taimanta erwo pi.
Alla pillgi dji una kandjine
Kristen we dje yei ge, dumo
Antiok asamoll yei.
27 Kune ge una propet
pende Jerusalem kere er
Antiok woi.
28 Wo moi ge iwa taimanta
kandjiye Agabus we dji ge
God Murble une boll moika,
une aglo molo embe dji,
dumo yemyem yero ge kam
koll kerman yenda, kwa ta
napanda we dji. Une kandja

embe dji ge kaima pai. Iwa
Sisa Klodius iwa kerman king
moi poke ge kam koll embe
yei.
29 Kwa napaika, Jisas pillgi
dji una dumo Antiok moi ge
yenekne aune mal ge pille
embe dji, nono agane dumo
Judia mor ge wal naparo,
nono wal aumbon we dji.
30 Dje iwo Barnabas ne, Sol
aumaka, soka i er dumo Judia
po, pillgi dji una kantau yenj
una moi al aupill.

12

King Erot po Jems togolo, Pita i kaye wori

1 Kune ge king Erot dje
worika una po Jisas pillgi dji
una moi al ye ke ye aumaka,
2 une kandja djika ami una
po Jon age Jems ge bainat to-
goi.
3 Une Jems togoika Juda
una wopake pille aumaka,
Erot dje worika po Pita ambi.
Erot embe yei ge, ege kerman
kandjiye Bret yis napai ege.
4 Erot Pita amblo kere ipo
kaye numb wori. Ami una
16 pela moi al djika, ami 4, 4
dje wo Pita kantau yei. Erot
embe dje pi, ege kerman Pa-
sopa pora djindaka, una na-
lene al na Pita iwo kot ye
auno we dji.
5 Une nomane embe paika
Pita kaye pamoi ba, Jisas
pillgi dji una God moi al Pita
pille kamang yemoi.

Tau agelo ta wo Pita kaye pai al i orko wori

6 Kamkumaikekana, Pita
kandja kot Erot boll panda
paika, imina pai al ge ami
una kasen soka iwo Pita kaye
toi. Pita ami una soka mopill
al pakna molo ou pamoi.
Kond djillake al ami soka aglo
kantau mopill.
7 Embe molmaka Pita rum
kembis pai al God tau agelo ta
ola dje, dje worika dumo tago
au dji. Au djika tau agelo po
Pita dambe al to mage embe
dji, ni ola dje agle! dji. Djika
kasen soka Pita agle al to pagi
wok to yage kal toi, 8 tau agelo
embe dji, ni konkunom woro,
kaken su wore! dji. Djika Pita
wal worika, tau agelo embe
dji, ni kon momo ge i gaklen
al woro, na wondo al are we!
dji.
9 Djika Pita are po molo
embe dje pi, tau agelo wo
embe yendo ge une kaima
yendo mo, mo na ou pamolo
oukumb kando ne? dje pi.
10 Tau agelo ne, Pita ami
iwa soka kond djillake al
mopill ge iworo po, ami
una pakna moi ge eri iworo,
po kond er dumo kerman
pakna pundo al kond djillake
ain ta pai ge, soka pupillka
kond ge yene yaprika soka
er bekle pupill. Po kondwe
ta pupillka, tau agelo Pita
kuntaimane kere er pi.
11 Tau agelo er pika, Pita
kane kune ye embe dje pi,
ipon na kando ge kaima pai.
God Iwa Kerman tau agelo
dje worika, iwa Erot na ambi
ge tau agelo wo na amblo
pille dje awika, Juda una na
kot ye aumbon dje pi mal ge
pora djindo dje pi.
12 Pita er Jon megama

Maria numbiye al pi. Jon
kandjiye ta Mak we dji.
Ga merke makai to molo
kamang yemoi.
13 Pita manda wo kond djil-
lake al to guno djika, boi ana
ta kandjiye Roda we dji ge
une pille kond yaprno dje pi.
14 Pita nubke dji mal ge ana
Roda numog molo pi, wo ker-
manke pi ba kond nayapri,
muk dje po una moi al embe
dji, Pita woi bekleto moro we
dji.
15 Dji ba ga ni ana dall
moren we dji, ambo kandja
yembe ye dje embe dji, ge
man! Une kaima woi moro
we dji. Djika kambono embe
dji, tau agelo ta une kantau
moro iwa ge woi moya moro
we dji.
16 Djimaka Pita bekleto
molo kond to guno dje
pamoika, kambono po kond
yapro kani, Pita kaima wo
moika ga kane aya dji.
17 Kambono kandja nad-
jine dje pille Pita agle pla
woro, God Iwa Kerman wo
une kaye pai ge i orko wori
mal, une dje ga awo embe dji,
na kandja djindo ge ye Jems
dje awo, nono agane ambane
kambono mor ge dje aume!
dji. Dje kere, une er tambiye
ta pi.
18 Kamkumaikekana Pita
kaye numb pa namoika,
ami una kane yemyem po,
kakene aglene to, Pita er nam
pi ne? dje dulo pi, man pai.
19 Paika Erot kane kandja dje
worika una dulo wani man
paika, Erot yemolo ami una
kaye numb kantau yemoi
una ge wo kot ye awo djika
una togoi. To golmaka Erot
dumo Judia kere er dumo
Sisaria po moi.

Iwa Erot goi

20 Dumo Tair una ne,
Saidon una Erot agle al
kwamokna top to noi. Ba
ipon Erot ga boll elle kumbso
awi. Ge pille ga une boll
kandja dje alla er taimane
bon dje woi. Kambono
asamoll po iwa Blastus moi
al pi. Une ge King Erot boiye
wopake moi. Kambono une
moi al po embe dji, no kwa
top to no mormon ge Erot
kond tugo dje djinda dje pille
wonmon we dji. Djimaka
iwa Blastus kune we dje pille,
kambono boll aike er Erot
moi al po kandja dji. Erot,
kapla, ege ta djimbon we dji.
21 Erot dji ege ge yeika, une
wo konkunom wopake iwa
king worinj mal embe woro,
sia king al po ami dje molo,
kandja kangup to una awika,
una pille embe dji,
22 une kandja djindo ge una
kandja djinj mal embe nad-
jindo, god kandja djinj mal
embe djindo we dji.
23 Djimaka Erot God kand-
jiye amblo pla worno dje
nayei pille, ola dje God Iwa
Kerman tau agelo ta dje
worika wo Erot toi, kagrin
nomaka une goi.
24 Goi ba, una God kandjiye
dje pamolmaka, kandja ge er
kerman po wai dji.
25 Alla Barnabas ne, Sol po
kogo Jerusalem yemboll dje
pupill kogo ge ye kere, alla

er yem dumo Antiok pupill. Pupill ge soka iwa Jon kandjiye ta Mak ge dje ipillka, soka boll aike er pi.

13

Una Barnabas ne Sol God kogoye yembell we dji

1 Kune ge Jisas pillgi dji una dumo Antiok moi ge, pende God kandjiye beke awi una molmaka, pende propet molmaka yei. Ga embe moi ge Barnabas, Simeon kandjiye ta Niger, dumo Sairini iwa Lusius, Sol ne, Manain. Asa une ge Erot boll numb taimane molo, soka iwa kune mopill.

2 Kune ge Jisas pillgi dji una God kandjiye amblo pla woro, kwa mapill yemolmaka, God Murble kambono moi al embe dji, Barnabas ne, Sol ye dje worneke, soka po na kogena yembell we djill al ge po yembell we dji.

3 Embe dji pille, ga kwa mapill ye, kamang yei. Yei pora djika, soka gaklene al amblo embe dji, ye God kogoye ye er pise! dji.

Barnabas ne Sol er dumo Saiprus pupill

4 God Murble dje worika, soka er dumo Selusia po, sip ta pai al pakna po er dumo Saiprus pupill. 5 Dumo Salamis po molo, Juda una lotu numb yei al, soka po God kandjiye dje orko worpill. Iwa Jon kandjiye ta Mak ge, une boll aike po amblo pille dje awi.

6 Dumo Saiprus paknato soka wane kune ye kere, dumo Papos po pillau djipill. Dumo yei al ge iwa ta moi, kandjiye Barjisas we dji. Une Juda iwa propet kende molo, kundja ye wani.

7 Iwa kerman Sergius Paulus we dji ta moi ge Barjisas une boll aike molo molo yepill. Sergius Paulus ge une nomane momo pai iwa. Une iwa soka wombellka, God kandjiye piyo we dji. Djika soka Barnabas ne, Sol wopill.

8 Ba iwa Barjisas kundja yei iwa ge, Grik una kandjine al Elimas we dji ge, une wo iwa kerman Sergius Paulus Jisas kandjiye al pillgi dje djinda dje man dji.

9 Dji ba, Sol kandjiye ta Pol we dji ge, God Murble ge une boll moika, po iwa Elimas dongall kane embe dji,

10 ni Satan wombaye moren. Wal porapora wopake paro ge, ni kunda ye awo, kende kulo, akemake yenden una moren. God kondwe wopake yero ge, ni ye ke ye wanden.

11 Pren mo? Ipon God ni tonda, nalen emill yendaka, au djinda ge nakanben, ege kune ta kanben we dji.

Pol kandja embe djika, ola dje kam kupa kama mal ta wo une nale al to pel yei. Une nale emill yeika, ambillambill po, una na aglena amblo kond ombine dje aume dji. 12 Une embe yeika iwa kerman Sergius Paulus kane, Jisas boll pillgi dji. Alla Jisas

kandjiye beke aupill mal une
pille gok dje aya dji.

Pol ne, Barnabas er dumo Antiok po kandja dje orko worpill

13 Pol una boll pi ge, sip
ta i dumo Papos kere er
propins Pampilia paknato
dumo Perga po pillau dji ba,
iwa aike pi iwa Jon Mak ge
kere er yem Jerusalem pi.
14 Une er pika soka dumo
Perga kere, er distrik Pisidia
pakna po dumo Antiok
pupill. Ege Sabat yeika, Juda
una lotune numb yei al po
ami dje mopill.
15 Lotu numb una kerman
kambono iwa Mosis ne, una
propet pepa boi mal ge dje
awo pora dje kere, iwa ta
dje wormaka, Pol ne, Barn-
abas mopill al po embe dji,
agana soka, no aglo gi djim-
bon kandja wopake ta panda,
dje aumbellka pupon we dji.
16 Djika, Pol aglo molo una
kandja dje djine dje agle pla
woro embe dji, ye Israel una
mor ge ne, epil djell God pille
pla yenj una ye mor ge, na
kandja djindo ge ye pillme!
dji.
17 Israel una Godne moro
ge, une nono gollne dje i.
Dumo Idjip moi poke, ga
wombane merke molmaka
una epil kerman moi. Embe
molmaka God yembe dongall
al dumo Idjip kere er orko pi.
18 Kambono singare ke
ye wani God tonda mal pai
ba, une kankere pika, ga
er dumo wapra yei al po
wanmolmaka, kognumb 40
pela erwo pi.
19 Embe yeika dumo Kanan
wombon dje yemaka, God
yembe ye unaiwa duliye
7 pela togoi. Kambono
makimbne ge i, nono gollne
kambono ine dje awi.
20 Ga embe wani ge,
kognumb 450 wor pika, are
God dje wori kandja una po
Israel una kantau yei. Molo
golo pumaka, are propet
Samuel moi.
21 Are Israel una God moi al
embe dji, ni djimbenka king
iwa ta wo no kantau yenda
we dji. Djimaka God iwa
Kis wariye Sol ge dje wori
woi. Sol Israel una kantau
yemoika, kognumb 40 pela
pi. Sol epilye kandjiye ge
Benjamin we dji.
22 Ba are God king Sol to
woro, iwa Depit king moya
dje wori moi. God Depit pille
kandja embe dje pene wori,
Jesi wariye Depit na wopake
pille aundo. Na kandja djino
mal une pille yenda we dji.
23 Alla ye Israel una golo er
take dje napine, Depit gollye
ta ye i yem worda we dje God
kandja embe dji ge, Jisas dje
wori woi.
24 Jisas kogo nayei kune,
Jon wo Israel una porapora
moi al embe dji, ye nomane
ake to, nu pame! dji.
25 Jon kogo ye woi pora
djinda manda yeika, une po
una moi al embe dji, na una
ne mal kaima moro dje kan-
inj ne? dji. God iwa ta
dje worno wonda we dji ge,
na wale nawondo. Na una
wopake namoro, iwa ta are
wonda we dji ge, une wopake

kaima moya, na une kake
su kaye piska tano ge kune
nayendo we dji.
26 Pol embe dji, ye Abraam
gollye mor una ne, epil djell
una God pille pla yenj ge,
agana kambono, na kandja
djindo ye pillme! Iwa ta wo
ye i yem worda we dje God dji
ge, une nono i yem worda dje
pille dji.
27 Dji ba, Jisas wale woi
mal ge Jerusalem una ne, ga
ngambalne pai una pillpol
natoi. Una propet pepa bolo
pagi mal, Sabat ege ege kere
kane pille kune nayei. Ba
Jisas ipo kot ye awo togoi mal
ge, propet pepa bolo pagi mal
ge kaima pillau dji.
28 Kambono wal me ta na-
pai al Jisas kot ye awo, ipo
Pailat moi al woro, togopen
we dji.
29 Una wo tane we dje
propet porapora pepa bolo
pagi mal ge, kambono ye
kune yei pora dji. Jisas iko
pera al golo pai ge i kal woro,
ipo gull toi.
30 Ipo gull toi ba, God yeika,
une alla aglo erwo gun pi.
31 Una Galili kere une boll
er Jerusalem woi ge, kam-
bono ege merke une kani.
Alla Juda una moi al ga dje
pene woro awi mal, no kan-
pin we dji.
32 No ye mor al kandja
wopake dje aunmon ge embe
mal paro. Asa God nono
gollne kandja dje wori pai
mal ge, ipon kandja ge nono
boll megiye tondo.
33 Ge God yeika Jisas aglo
erwo gun pi. Buk Song sapta
2 al kandja ta bolo wori pai ge
embe djindo,

Ni na warna moren, ipon na
ni kull we dji *(Buk
Song 2.7)*

34 Jisas golo pai ge God i pla
worika are yene gakle alla
golo bis nayenda we dji ge,
Baibel kandja embe mal bolo
wori pai,

Na wal wopake uro Depit
auno we dje worill pai
ge na ye auno we dji
(Aisaia 55.3)

35 Kandja ge Baibel tambiye
ta paro al ge embe djindo,

Ni womban wopake uro
moro iwa ge, ni naker-
ben, une goya ba yene
gakle bis nayenda we
dji *(Buk Song 16.10)*

36 Nono kanmon, kandja
dji ge Depit pille nadji. God
kandja dji mal ge Depit embe
ye wanmolo po goi. Goika
yene gollye goll pene al ipo
gull tomaka, yene gakle bis ye
er kal pi.
37 Ba iwa ta goi, God i gun
wori moi iwa ge, une gakle
bis ye er kal napi.
38 Ye Juda agana ambana
kambono, embe yei pille, na
kandja djindo ge ye pillme!
Jisas ge, une ye singare ke ye
waninj ge kere auno dje woi.
39 Asa Mosis lo dji mal
yepin ba, God nale al wambo
pamoi. Ba iwa moro ge, una
yene boll pillgi dji dal, ga

porapora God nale al wambo napanda, kiwa moye.

40 Propet kambono imb ta wonda we dje pepa bolo pagi mal ge, ye kanpol to moye! Man panda, wal kandja dji ge ye boll wonda! Ga pepa boi ge embe dji,

41 Bakalo awinj una ye mor ge, ye kanne. Ye kane gok dje molo, po goye! Na ye manda mor al wo ye tano we djino ba, ye kaima piye nayenda. Une wo ye tonda we dje kandja kaima djine ba, ye napiye we dji *(Habakuk 1.5)*

42 Pol kandja embe dje kerika, une Barnabas boll lotu numb kere er bekle boll dje yepillka, una moi ge embe dji, Sabat ege ta yendaka, ye ipon kandja djipill mal, alla wo djimbellka pupon we dji.

43 Una er bekle pumaka, Pol ne, Barnabas pupill al Juda una merke are pumaka, epil djell una wo Juda una boll lotu dje dje yei una aike are pi. Pumaka, Pol ne Barnabas embe djipill, God ye wopake ye awi al ye pakna molo pillgi dje pamolme! djipill.

44 Sabat ege ta yeika, dumo kerman una merkeke Iwa Kerman kandjiye pupon dje er Pol ne, Barnabas mopill al woi.

45 Wo molmaka, Juda una kane minj i, Pol kandjiye amblo, une kandja dji mal to kal wori.

46 To kal wori ba Pol ne, Barnabas kand nagopill, kandja dje pene woro embe djipill, no God kandjiye djinmoll ge, no asamoll ye Juda una moye al djimboll pai. Ba ye mop awi al ge kanmoll, ye gun molo pane mal ge kune nayendo. No epil djell una mor al po kandja dje aumboll!

47 Iwa Kerman no mopin al embe dji,

Na dje wornaka, ni epil djell una moye al po wamo sua mal embe mopen. Ni dumo wulle yemyem po na una dje i yem worno mal ge, dje pene worbenka una piye we dji *(Aisaia 49.6)*

48 Djipillka epil djell una wo kerman pille, Iwa Kerman kandjiye pille pla yei. Alla una gun molo pane dje God dje i una moi ge, pillgi dji.

49 Embe pille, dumo kerman paknato Antiok ne, dumo kerker yei al ge, Iwa Kerman kandjiye wai djika una merke pi.

50 Pi ba, epil djell Juda lotu ye wani ana kerman ne, una kerman kambono moi al, Juda una po kumbene kulag tomaka ga ellne kumbsika, wo Pol ne, Barnabas ye ke ye awo, dumo kerman to orko wori.

51 Embe pille, ga ale yei ge yene kanne dje soka toll makimb kakene al moi ge

kill gulo woro, Antiok kere er
dumo Aikoniam pupill.
52 Alla pillgi dji una Antiok
moi ge, God Murble ga boll
moika, wo kerman pi.

14

Pol ne Barnabas dumo Aikoniam po kandja dje una aupill

1 Kune ge Pol ne, Barnabas
dumo Aikoniam po, soka ye
wanpill mal pille, Juda una
lotune numb yei al po kandja
dje una aupill. Kandja djipill
ge wopake paika, una merke
Juda una ne, Grik una boll
aike pillgi dji.
2 Dji ba Juda una, pillgi nad-
jimbon we dji una, ga po epil
djell una kamalne tomaka, ga
pillgi dji una moi al ke pille
awi.
3 Soka Aikoniam ege momo
mopill. Iwa Kerman nono
wopake pille awi mal ge, dje
una aupill, kand nagopill.
Alla Iwa Kerman yeika soka
kogo ta mal ye, wal kayekaye
ye mopill. Mopill al ge, une
ombine dje awi, soka kandja
djinmell ge kaima djinmell
we dji.
4 Ba Aikoniam una pora-
pora nomane taimane napai.
Pende Juda una moi al po kol-
maka, pende aposel mopill al
kolmaka embe yei.
5 Embe yemaka, epil djell
una ne, Juda una ne, Juda
una kerman ge kandja begle
embe dji, nono aposel soka ye
ke ye awo, ku togopon we dji.
6 Dji ba soka pille seke er
pupill. Distrik Likonia pak-
nato dumo soka Listra ne,
Derbe po kandja dje una awo,
dumo kerker manda manda
yei al po
7 Jisas kandjiyebe wopake
dje orko woro wanpill.

Barnabas ne, Sol dumo Listra ne, Derbe po kogo yepill

8 Dumo Listra ge iwa ta
moi. Yene kake ke yei. Une
me kui kune, une kake ke
embe yei, kond kambiya na-
pai.
9 Pol kandja dje moika iwa
ge pille moika, Pol kani, iwa
ge pillgi pai, kake kiwa yenda
mal pai.
10 Pol yau to embe dji, ni
agle! dji. Djika iwa ge ola dje
aglo kond kambi.
11 Pol embe yeika Laikonia
una kane, yenekne kandjine
pall yau to embe dji, god kam-
bono mor ge erwo una mal
embe kulo po, nono mormon
al wopill mormell! we dji.
12 Yenekne god ta kand-
jiye Sus we dji ge kambono
Barnabas ge Sus moro we dji.
Pol kandja dji una moi pille,
ga god ta kandjiye Ermes ge
kambono Pol ge Ermes moro
we dji.
13 Dumo ge gull djillake
orko to, una god Sus lotu
numb ta take wori yei. Gull
pai al ge una merke yemaka,
god Sus opa gale awi iwa ge
yeika, ga wo Pol ne, Barnabas
god mal embe mormell dje
kane, nono opa gale iwo soka
aumbon we dji. Kambono
po kogkau iwamba pende i,
plawa wopake i ull woro, gull
djillake yei al iwi.

14 Iwo opa ye aumbon
dje yei ba, Barnabas ne, Sol
kane man djipill. Yenekne
konkunom amblo ball dje
woro, una merke moi al soka
bul dje pakna po yau to embe
djipill, 15 kambono ye mor ge!
Namba yei pille ye embe yenj
ne? Ye una mor mal embe,
no mormoll. Alla, no wo
kandja wopake dje ye awo
embe djipill, ye god kende
pillgi djinj ge kerme! God
gun moro una ge une kupill
makimb, nu solwara ne, wal
porapora moro ge une beki,
ye une boll pillgi djine we
djipill.
16 Kamasa God kandja ta
nadji, epil djell una pora-
pora yenekne nomane pai
mal wani.
17 Ba une gulo namoi,
man. Una kane ine mal moi.
Ege ege une ye wopake ye
awo worika, kam toika, kwa
wopake boika, ye noi kumbo
yeika, ye tukne arngan yei we
djipill.
18 Soka kandja embe
djipillka, kambono opa gale
aumbon dje yembe yei,
nakerne mal pai ba, soka
yembe yepill, opa gale nawi.

19 Are Juda una pende An-
tiok ne, Aikoniam kere er
dumo Listra woi. Wo kandja
ke mal djimaka, una merke
ellne kumbsika, wo Pol ku
tomaka, bolo yage pai. Une
kaima goro dje pille, ngundjo
ipo dumo kerman gull pai
al iwo orkoto wormaka, pai.
20 Ba Jisas pillgi dji una wo
une pai al, gull bolo i pakna
wormaka, Pol alla aglo er
yem dumo kerman pakna po
pai. Tagika, une Barnabas
boll er dumo Derbe pupill.

Pol ne, Barnabas po Jisas pillgi dji una moi al kandja wopake dje aupill

21 Soka dumo Derbe po
Jisas kandjiyebe wopake
dje awo wanpillka, una
merke pille er pakna wo Jisas
kogoye una moi. Molmaka,
soka er yem dumo Listra po,
Aikoniam po Antiok po embe
ye wanpill.
22 Jisas kogoye una nomane
dongall pandaka, pillgi dje
pamoye dje embe djipill,
God dumoye wopake kantau
yendo al er pakna bon ge,
nono imb kake er pakna bon
we djipill.
23 Lotu numb porapora
wanpill al, Pol ne, Barnabas
po una kantau yene una dje
worpillka moi. Molmaka
soka ga God kogoye yene
dje pille, kwa nano, kamang
embe yepill, Iwa Kerman, ni
pillgi dji una mor ge, kantau
yembena moye we djipill.

Barnabas ne, Sol er yem dumo Antiok pupill

24 Are soka er distrik
Pisidia pakna po wanmolo
kere, er propins Pampilia
pupill.
25 Po molo dumo Perga po
God kandjiye dje una aupill.
Awo kere, er dumo Atalia po
mopill.
26 Sip ta wo paika, soka
er pakna po Antiok pupill.
Antiok yei ge, asa pillgi dji
una wo soka po kogo yem-
bell dje pille kamang embe

yei, God ye wopake pille aundaka, kogo ye mopell we dji. Dji mal kogo ge soka yepill pora dji.

27 Wo pillau dje molo djipillka, pillgi dji una wo makai toi. Molmaka, God iwa soka boll po kogo yei mal ge, soka wal porapora kandjabe to embe djipill, God kond ta ombine dje awi, epil djell una Jisas boll pillgi dji we djipill.

28 Soka Antiok ege momo Jisas kogoye una boll aike molo papill.

15

Jerusalem pillgi dji una makai kerman toi

1 Una pende Judia kere er Antiok woi. Wo epil djell pillgi dji una moi al kandja beke embe dji, Mosis lo dji pille, ye gaklene kelip tane, man pandaka, God ye i yem worda ge kune nayendo we dji.

2 Djimaka Pol ne, Barnabas man dje, kambono boll nonga kerman dji. Embe pille, Antiok pillgi dji una embe dji, ye soka er Jerusalem bell. Bell al ge no una pende ye boll aike er pine. Aposel kambono ne, pillgi dji una kantau yenj una kerman kambono Jerusalem mor ge, ye po djine. Nono gaklene kelip tambon mo natambon ge, kambono kandja djine mal pupon we dji.

3 Pillgi dji una dje wormaka, iwa soka una pende boll aike er Jerusalem pi. Po kondwe tambiye ga distrik Ponisia ne, Samaria pakna po wane, epil djell una nomane ake to er pakna woi mal, ga kandjabe toi. Tomaka, pillgi dji una wo kerman pi.

4 Kambono kere er Jerusalem pumaka, Jerusalem pillgi dji una ne, aposel kambono ne, kantau yei una kerman porapora wo djembon toi. Tomaka, God iwa soka boll aike po kogo yei mal ge, soka kandjabe to una ge aupill.

5 To aupillka Parisi una Jisas boll pillgi dji ge wo embe dji, epil djell una Jisas boll pillgi dji dal, ga gaklene kelip to, Mosis lo dji mal pille ine we dji.

6 Kambono kandja embe djimaka, aposel ne, kantau yei una kerman kandja ge amblo du djimbon dje makai toi.

7 Kandja momo djimaka, are Pita aglo molo embe dji, agana ambana kambono! Kamasa ye kani, God epil djell una pillgi djine dje na dje wollka, na ga moi al po Jisas kandjiyebe wopake dje orko woro awill.

8 Una kuruwo kama porapora yenekne nomane paro mal God kane kune yendo iwa ge, une Murble dje no mopin al wori mal embe, une para, dje worika epil djell una moi al woi. Yene Murble i epil djell una awi al ge, une ombine dje awi, epil djell una ge une wopake pille dje indo.

9 Epil djell una pillgi dji al ge, God yewori, ga ellne tukne kuruwo yei. Yei ge,

une no epil djell boll ye djelldjell nawori man, ye taimane wori.
10 God nono porapora ye kune ye awi ba ye namba mal pai pille God yembe paro mo naparo ne dje pille su yenj ne? Nono Juda una Mosis lo dji ge kakbon dje yepin man pai. Nono gollne para kakbon dje yei man pai. Alla ipon, epil djell una imb ge kakne we djinj ge, namba yei pille djinj?
11 Kerme! Nono Iwa Kerman Jisas ye wopake ye awi al ge, God nono Juda una i yem worda mal embe, epil djell una ge para embe yenda.
12 Pita kandja dje kerika, una porapora kandja dje yem nawori. Kiye dje molo pillmaka, Barnabas ne, Pol kandjabe topill. Epil djell una moi al wane, God soka aglene al wal kayekaye ta mal yei ge kandja dje aupill.
13 Kandja dje kerpillka, Jems aglo molo embe dji, agana ambana kambono, na kandja djindo ge, ye pillme!
14 Asa God embe nayei ba ipon une epil djell una moi al po ga yene epilye moye dje pille pende dje i. Ga God unakiye moi mal ge, ipon Saimon ye dje awi pi.
15 Alla, Saimon kandja dji mal ge propet asa pepa boi mal ge pai. Kandja embe boi,

16 God Iwa Kerman ge embe dji, numb sel yage kal toi mal ge Depit epilye embe mal mor. Ba na are wo sel ge amblo pla woro takno, sellke djelldjell wori ge na ye wopake ye awo, amblo pla woro take auno.
17 Embe pille una djell Iwa Kerman we dje dulo wone ge, epil djell una na dje ill una mor ge na we dje dulo wone
18 we dje Iwa kerman kandja embe djindo. Une kamasa kandja embe dje wori una kani we dji *(Amos 9.11-12)*

19 Baibel embe dji pille, na embe pro, epil djell una yenekne nomane ake to God moro al pinj ge, pinembe! Urup naumbon.
20 Ba alla, yene mal ge kandja pende pepa bolo aumbon. Kandja ta ge, una god kende opa gale aune ge, ye nanane. Ta ge, iwana djingdjang ke nayene. Ta ge, meyam nanane, alla wal nubke al amblo pi tonjka gor ge, nanane.
21 Ge, Mosis kandja embe dji ge, Juda una kamasa dje molo woi. Sabat ege ege, lotu numb yemyem yei al, ga kandja ge dje molo woi we dji.

Aposel pepa bolo una epil djell pillgi dji una moi al awi

22 Jems kandja embe djika, aposel kambono ne, kantau yei una kerman kambono ne, pillgi dji una porapora moi ge, yenekne unakne soka dje wormaka, soka po Pol ne, Barnabas boll aike er Antiok bon dje yei. Iwa soka aike er bon dje yei una ge kandjine ta

Judas, ta Sailas we dji. Judas kandjiye ta ge Barsabas we dji. Iwa soka ge una pillgi dji una moi al iwa kerman mopill.

23 Kambono pepa i er bon dje yei ge kandja embe bolo wori pai. No aposel kambono mormon ne, kantau yenj una kerman mormon ge, nonekene ye epil djell pillgi dji una kona Antiok ne, propins soka Siria ne, Silisia mor ge, no wopake we dje pepa bolo ye aunmon we dji.

24 Una dji pupin. No unakne pende ye moi al po kandja dji mal ge, ye pille urup dji we dji ba, kambono pi ge no dje naworpin we dji.

25 Embe yei pille no kandja dje taimane woro pagle, una pende dje worbonka, agane wopake soka Pol ne, Barnabas boll aike er pine we djipin.

26 Iwa soka mormell ge Jisas kandjiye al po kogo kerman yepill, una wo tambon dje yei, soka kand nagopill.

27 Dje pagle, Judas ne, Sailas mormell ge no ye moye al dje wormon, no pepa bolo aunmon mal ge soka djimbellka ye piye we dji.

28 God Murble pora we djika no para pora we djipin, Mosis lo porapora bolo pagi mal ge, ye yene dje pille no nadjimbon. Ba, kandja sokarita ye yene ge embe.

29 Una god kende opa gale aune ge, ye nanane. Una wal nubke al amblo pi tonjka gor ge nanane. Meyam nanane. Iwana djingdjang ke nayene. Kandja embe pai ge, ye pille embe yene ge, wopake. No kandja djipin pora djindo. Ye wopake molme dje pepa embe boi.

30 Kambono pepa bolo pagle Pol, Barnabas, Judas ne, Sailas awi. Awo dje wormaka, kambono 4 pela er Antiok po kandja djimaka, una pillgi dji una wo makai to molmaka, pepa ge iwo aumaka una ge kani.

31 Kandja wopake bolo wori pai ge una kere kane, wo pi.

32 Judas ne, Sailas propet mopill pille, kandja wopake merke djipillka, una pillgi dji una nomane to gi dji.

33-34 Soka ege pende ga boll molo er Jerusalem boll dje yepillka, pillgi dji una wo dje wopake ye awo embe dji, una ye dje wori wopill una mor al ge ye alla er yem wopake pise dji.*

35 Pol ne, Barnabas Antiok mopillka una merke soka boll aike molo God Iwa Kerman kandjiye dje orko woro awi.

Pol ne, Barnabas nonga djipill

36 Ege pende erwo pika Pol po Barnabas moi al embe dji, nono God Iwa Kerman kandjiye dje orko woro wanpill al dumo porapora ge, alla er yem po kanboll, kambono

* **15:33-34:** Una kerman merke mor ge embe djinj, ves 34 ge napanda we djinj. Ves 34 kandja embe djindo, Djimaka Sailas man dje pille er napi, dumo Antiok moyo dje pi.

pillgi dji una wopake mor mo
namor ge po kanboll we dji.
37 Djika Barnabas embe
dji, kune, Jon Mak wondaka
nono aike er bon we dji.
38 Ba Pol man dji, nono
propins Pampilia mopin iwa
djinden ge God kogoye kere
er pi. Une nono aike nambon
we dji.
39 Djika soka nonga ker-
man dje pagle er djelldjell
pupill. Barnabas po Mak dje
ika, soka sip ta pai al po er
dumo Saiprus pupill.
40 Pupillka Pol Sailas dje ika
soka er boll dje yepill kune
ge, pillgi dji una wo kandja
wopake dje awo embe dji, ye
pise. God Iwa Kerman ye
kantau wopake yenda we dji.
41 Djimaka soka er propins
soka Siria ne, Silisia wanpil-
lka, Pol po pillgi dji una moi al
nomane gi djinda dje kandja
wopake dje awi.

16

Timoti woika Pol boll aike wanpill

1 Pol er dumo Derbe ne,
Listra pika pillgi dji iwa ta
moi, yene kandjiye Timoti we
dji. Une me ge Juda ana pillgi
dji ana moi, yene newoga ge
Grik iwa moi.
2 Pillgi dji una kona dumo
Listra ne, Aikoniam moi ge
kandja embe dji, Timoti iwa
wopake we dji.
3 Pol iwa Timoti ge no aike
er bon we dje pika, Juda
una moi ge Timoti newoga ge
Grik una moi dje kanmaka,
Pol kane kambono urup pille
djine dje, Timoti gakle kelip
toi.
4 Gakle kelip to kerika
kambono er pi. Po dumo
yemyem wani al ge aposel
ne, kantau yenj una kerman
kambono kona Jerusalem asa
pepa bolo ye embe yeme dji
mal ge kambono kere awo
dje pene wormaka,
5 pillgi dji una wopake pille
awo, pillgi kaima dji. Ege ege
una kindja pakna wo Jisas
boll pillgi dji.

Pol oukumb kani dumo Masedonia iwa ta moi

6 God Murble ge embe dji,
propins Esia yero al ye pakna
po kandja dje pene naworne
we dji. Dji mal ge kambono
distrik soka Prigia ne, Galasia
pakna po wani.
7 Distrik Misia yene bonda
pai al ge kambono wo wane
propins Bitinia bon dje yei
ba, Jisas Murble ge man dji.
8 Djika kambono dumo
Bitinia kere, propins Misia
pakna po kere er dumo Troas
pi.
9 Imina pika Pol nale al
kani, propins Masedonia iwa
ta wo aglo molo embe dji, ni
er Masedonia wo, no amblo
pille dje aumben we dji.
10 Pol embe kanika, no ola
dje er Masedonia bon dje
wal amblokun yepin. No
embe dje kanpin, God no
dje wordo, no po Jisas kand-
jiyebe wopake dje una aum-
bon mal pai.

Ana Lidia Jisas boll pillgi dji

11 No Troas molo er sip al
pakna po, du dje er dumo
Samotres po papin. Tagika
sip i er dumo Neapolis pupin.
12 Neapolis molo kere er
Pilipai po pillau djipin. Asa
Rom una wo Pilipai i pakna
woro kantau yei. Distrik
Masedonia dumo yemyem
paknato yei al ge Pilipai ge
dumo kerman ta yei. Dumo
yei al ge no ege pende mopin.
13 Pa molo ege Sabat yeika,
Pilipai gull djillake yei al kere
er orko po nu kapake una ka-
mang ye ye yei al kane imbon
dje pupin. Po ami dje molo,
ana wo makai to moi ge no
kandja dje aupin.
14 Ana ta moi ge kandjiye
Lidia we dji. Dumo Tayataira
yei ge une allap bage beke
ipo ku i, God pille pla ye awo
embe yemoi. Pol kandja dji
ge ana ge pille moika, God
nomane amblo au dje awika,
Pol kandja dji ge ana pillgi dji.
15 Ana ge numb taimane
moi una ge, boll aike nu pai.
Pamaka ana ge embe dji, na
Jisas pillgi djill mal ge ye na
kaima djindo dje kani dal, ye
na numbina al wo moye we
dji. Une yembe yeika, no
pora we dje, une numbiye al
po mopin.

Pol ne, Sailas dumo Pilipai po kaye papill

16 Kune ge no una kamang
yei al bon dje yepinka, boi
ambo ta wo no kani. Ambo
ge kum pai. Wal wekle are
panda mal une dje pene woro
woro yei ambo. Une kogo
embe yei al ge yene kantau
yei una kambono ku kerman
i noi.
17 No Pol boll pupin al
ambo ge are wo yau to embe
dji, iwa kambono ge, God pla
moro yene boiye una mor.
God ye i yem worda mal
ge kambono dje pene woro
awinj we dji.
18 Ege merke ambo ge wo
kandja ge dje yau toika, Pol
ke pille, kane ake to, kum
ke moi al embe dji, na Krais
Jisas kandjiye al djindo, ni
ambo ge kere er orko piye dji.
Kandja embe djika, kum ke
ola dje kere er orko pi.
19 Pika ana yene kantau yei
una kambono kane, ku i nono
yepin al ge, pora djindo dje
pille, po Pol ne, Sailas am-
blo i mestret kambono maket
dumo makai to moi al po
20-21 embe dji, iwa soka
kandja djinmell ge nono
dumene al ge una merke
nomane ye ke yenmell. Soka
ge Juda una mormell ba, ye
singare embe yeme djinmell
ge, nono Rom una lo paro mal
ge kanpin kune nayendo we
dji.
22 Una merke wo kandja
merke dje pakna woro soka
aumaka, mestret po soka
konne kunomne amblo ball
dje, gulo woro, una pende
djimaka, wo soka ipo kapill
ullngub toi.
23 To djerpall ye pagle, i
kaye numb wori, eine ta moi
ge dje awo embe dji, soka
mormell ge ni kane gi dje
mole! dji.
24 Djimaka eine pille soka i
kaye numb rum pakna kaima

woro pagle, iko plang ta soka
kakene al ankap dal embe toi.

25 Imina pakna pika, Pol ne,
Sailas kamang ye, God pille
gollang dje mopillka, kam-
bono kaye aike pai una ge
pille moi. 26 Pille molmaka,
ola dje imem kerman woika,
kaye numb pos porapora
olup olup yeika, kaye numb
kond porapora yapro keri.
Kaye pai una kasen ne, ankap
toi ge porapora wok to yage
kal toi.

27 Iwa eine ou pai mogagle
kani, kaye numb kond pora-
pora yapro kiwa yei. Kam-
bono kaye pai una seke er po
keri dje kane, une bainat i
yene togoyo dje yei. Ba

28 Pol kane yau to embe dji,
ni nenem gaklen ye ke naye!
dji. No porapora pamormon,
seke napunmon we dji.

29 Iwa eine ge molo, wamo
sua ta iume! dji. Iwo au-
maka, une muk dje po rum
Pol ne, Sailas papill al ge po
kand golo kake agle toika,
soka kakene al yage pai.

30 Alla are une aglo molo
soka rum papill al i orko
woro embe dji, na singare
namba mal yenaka, God na i
yem worda ne? dji.

31 Djika soka kandja embe
djipill, Iwa Kerman Jisas boll
pillgi djin dal, God ni i yem
worda. Ni gaman womban
boll aike i yem worda we
djipill.

32 Eine yene unakiye boll
molmaka soka God kandjiye
dje aupill.

33 Dje aupillka une soka ipo
kapill bopill al ge nu woro
awo pagle, yene game wom-
baye boll nu pai.

34 Nu pa kermaka, iwa eine
ge po iwa soka dje i yene
numbiye al woro, kwa gale
awo wo pi. Une yene game
wombaye boll God pillgi dji
ge une kane wo kerman pi.

35 Tagika, mestret kam-
bono dje wormaka eine po
kaye numb po eine ta moi
al embe dji, iwa soka kaye
papill ge i orko wore! dji.

36 Djimaka eine po Pol moi
al embe dji, mestret kandja
dje wori. Ye soka wor orko
bell we dji. Embe dji pille
ye soka ellne tukne arngan
yenda er pise! dji.

37 Djika Pol embe dji,
no Rom una mormoll ba,
mestret kambono no boll
kandja kot ta nadji. Kiwa, no
singare ke ta yepill paro dje
kane, una nalene al ullngub
to, no ipo kaye wori. Alla
ipon kambono ge wo una
nakanne dje pille, i orko
worbon dje yenj mo? Ge
man! Yenekne wo pene molo
no i orko worne we dji.

38 Pol kandja embe djika
eine er yem po mestret moi
al ge po Pol dji mal dje awi.
Kambono pille iwa soka ge
Rom una kaima mopill dje
pille kand goi.

39 Po kaye numb kandja
kosill dje awo, iwa soka i orko
woro embe dji, ye soka no
dumene kere er pise! dji.

40 Djimaka soka ana Lidia
numbiye al po, Jisas pillgi dji
una moi al nomane gi djinda

dje pille kandja wopake dje aupill. Dje awo kere er pupill.

17

Dumo Tesalonaika una wo Pol ne, Sailas tambon dje yei

1 Pol ne, Sailas er dumo Ampipolis pupill. Po dumo ge wane kere er po dumo Apolonia pupill. Alla dumo ge kere er Tesalonaika po pillau djipill. Juda una lotu numb yei al ge

2 Pol yene ye wani mal pille, er numog po Juda una boll buk Baibel pai mal ge une kandja dje moi. Sabat ege, kun 3 pela po embe yei.

3 God kandjiye pai mal dje pene woro embe dji, God dje worika iwa ta wo yene unakiye i yem worda iwa ge une gakle ngembill golo goya. Golo pagle alla agiya. Baibel kandja dji mal ge Jisas woika megiye toi we dji. God ye i yem worda we dji mal ge, na ye mor al kandja dje pene wordo, Jisas ge wale moro we dji.

4 Pol kandja embe djika Juda una pende pillgi djimaka, Pol ne, Sailas boll wo moi, Grik una God lotu dje awi una pende merke pillgi djimaka, ana merke kandjine kerman pai ana pende merke pillgi djimaka, kambono porapora wo Pol ne Sailas boll moi.

5 Embe moi ba Juda una pende kane minj i, maket yei al po una nomane ke pai moi ge dje iumaka, makai kerman to kunda gale, iwa Jeson numbiye al po embe dji, iwa soka numog mormell ge ni dje bekle wore! dji.

6 Dji ba soka namopill pille, ga Jeson ne, pillgi dji una pende moi ge amblo ngundjo i una kerman kambono moi al po yau to embe dji, iwa soka dumo porapora wanmell al ge una nomane ye ke ye awo wanmormell. Alla soka ba wo embe yemboll dje pille yenmell.

7 Jeson ge une soka dje i numog wori. Ba iwa king Sisa yene kandja lo dje awi mal ga dje kal woro, king djell ta moro ge kandjiye Jisas we dje waninj we dji.

8 Djimaka una merke moi ge ne, una kerman kambono ge pille kunda kakbon dje pi.

9 Pi ba una kerman kambono Jeson ga boll moi al embe dji, ye kot top tane we dji. Ga top to pora djimaka una kerman dje wormaka er pi.

Pol ne, Sailas dumo Beria po kogo yepill

10 Emill pa kerika, una pillgi dji una wo Pol ne, Sailas dje wormaka, soka er Beria po, Juda una lotu numb yei al er numog pupill.

11 God kandjiye dje aupill mal ge Beria una wopake pille awo, ege ege yenekne Baibel kere kane soka kandja djinmell mal ge kende mo kaima paro ne? dje pille pepa kere kani. Embe yei ge kambono nomane wopake pai. Yenekne Tesalonaika una kamblo awi.

12 Embe yei ge Juda una merke pillgi djimaka, Grik

una merke kandjine kerman
pai kambono ge pillgi dji-
maka embe yei.
13 Una embe dji, Pol ne,
Sailas God kandjiye dje Be-
ria una awo yenmell we dji-
maka, Tesalonaika una pille,
kunda gale wo kandja dji-
maka, una kunda kaki.
14 Yemaka ola dje pillgi dji
una Pol dje nambis djeke
wormaka, Sailas ne, Timoti
Beria mopill.
15 Una Pol dje ipi una ge Pol
dje ipo dumo Atens wormaka
moi. Alla er yem bon dje
yemaka, Pol embe dji, Sailas
ne, Timoti ola dje er na moro
al wombelle! dji. Djika kam-
bono pille er pi.

Pol dumo Atens molo kandja dje pene wori

16 Pol po Atens molo
iwa soka Sailas ne, Tim-
oti wombell dje pille tau
moi. Molo kani, god kende
merkeke beke wori moi une
kane urup dje pi. 17 Pi ge Juda
una lotu numb yei al Pol po
kandja dje una awika, Juda
una ne, Grik una God pille
pla yei una ge porapora pille
moi. Alla ege ege une maket
wani ge una pende moi al une
kandja dje awi.
18 Epil ta Epikurian we dji
moi una ge ne, epil Stoik we
dji moi ge yenekne nomane
kerman pai una ge, Pol po
kambono boll nonga dji.
Pende pille embe dji, iwa
dall, kandja aulaul djindo
ge naral kandja djino dje
yendo ne? dji. Pol Jisas golo
aglo erwo gun pi kandjiyebe
wopake pai ge, una pende
pille embe dji, una gulke
yenekne godne mor mal, une
kandja ge djinda djindo we
dji.
19 Una kerman kambono ge
kam mekbe ta yei kandjiye
Areopagus we dji ge kam-
bono po makai toto yei dumo.
Una Pol dje ipo mekbe yei al
ge po embe dji, ni kandja gun
ta dje una aunden ge, ni djim-
benka pupon we dji.
20 Ni kandja djinden ge
kandja ta mal paro. Kandja
me djimbena no pille kune
yembon we dji.
21 Atens una moi ge ne, epil
djell pakna moi una ge kogo
kayekaye yembon dje napi,
kandja gun ta panda ge kam-
bono pupon dje eri pille moi.
22 Kam mekbe Areopagus
yei al ge una merke mol-
maka, Pol pakna po aglo
molo embe dji, Atens una ye
mor ge, lotu wal kayekaye
paro ge ye pille pla yenj dje
na embe kando we dji.
23 Asa na wanill kune ge ye
god kende merke beke wori
moi na kanill. Alta ta na po
kanill al ge, kal to pai ge una
mon bolo wori pai ge embe
dji, alta yero ge god ta no
nakanpin god ge altaye yero
we dje bolo wori pai. Ye god
ge nakane pagle, lotu kiwa ye
awinj god ge, une moro mal,
na ye mor al dje pene wor-
naka piye we dji.
24 God we djindo god ge,
une makimb porapora ge
beke, wal porapora makimb
al moro ge une para aike
beki. Kupill makimb paro

ge une kantau ye, une ge iwa
kerman moro pille, una lotu
numb takinj al ge une numog
po moya ge kune nayendo we
dji.
25 God wal ta nayenda ge,
nonekene aglene woro pak
to aumbon ge kune kaima
nayendo. Una porapora gun
molo, pin woro yenj ge God
yene wal porapora yendo
pille gun mor.
26 Una nono porapora
makimb al mormon ge God
nono gollne taimanta beke
yei. Alla are iwa mambine
mambine moi mal ge wo pil-
lau dji. God djika kambono
po yenekne dumene al ge po
molo, yenekne ege moye mal
ge God djinda moye we dji.
27 God embe yei pille una
mor ge une ambillambill ye
kuro po kane ine manda?
Alla, nono una taimantaiman
dje mormon al ge God ellke
namoro, manda moro.
28 Embe moro pille, nono
pin woro, gun molo, olup
yenmon mal ge God yendaka
yenmon. Ye unakne pende
pepa bolo embe dji, nono
mormon ge yene wombaye
mormon we dji.
29 Nono mormon ge yene
wombaye kaima mormon
pille, God moro ge une wal
gol mo, silpa mo, makimb
ku moro dje napupon.
Nonekene nomane paro mal
pille, god ta nono aglene
pall bekbon ge god kaima ta
namoye, kiwa makimb wal
moye we dji.
30 Asa una nomane napai
poke ge, God kandja ta nadji
ba alla, ipon una porapora
dumo yemyem moye al ge
God kandja dongall dje awo
embe djindo, ye nomane ake
tome! djindo.
31 God dji ege ta yenda
kune ge une una boll kandja
kot djinda. Iwa taimanta ge
God dje i. Iwa ge kot piya.
Makimb una porapora mor
ge singare wopake ye wan-
inj mo ke ye waninj ge une
djinda. Une kot pille kune
yenda ge God ombine dje una
awi pora dji. Iwa ge golo
er kal pi ba, God amblo i
pla wori, une kot piya kune
yendo we dji.
32 Iwa ta golo aglo erwo gun
pi we dje Pol kandja embe
dji ge una pende pille poye,
bakalo awi. Ba una pende
embe dji, kune ta ni wo no
kandja ge alla dje aumbenka
pupon we dji. 33 Kambono
kandja embe djimaka Pol er
pi.
34 Pol kandja dji ge una
pende pillgi dje, une er pi
al aike pi. Pillgi dji una
ge ta kandjiye Dyonisius we
dji. Nomane kerman pai una
kam mekbe Areopagus moi
kambono ge une pakna moi
iwa. Ana ta pillgi dji ge
Damaris we dji, una pende
aike pillgi dji.

18

Pol dumo Korin po kandja dje una awi

1 Pol Atens kandja dje kere,
er Korin pi.
2 Juda iwa ta Akwila we dji
moi ge Pol po une kani. Une

ge propins Pontus iwa moi. Asa king Sisa Klodius dumo Rom molo kandja embe dje wori yei, Juda una porapora mor ge, ye Rom kere er tambiye ta pume! dji. Dji mal ge iwa Akwila yene game Prisila boll er Korin wo mopillka, Pol po soka kani.

3 Soka sel numb to bolo bisnis ye mopill mal Pol asa sel numb to bolo bisnis embe yei pille, soka mopill al une po kogo aike yei.

4 Sabat ege ege yei kune, Juda una lotune numb yei al Pol po kandja dje una awi. Juda una ne, Grik una aike Jisas boll pillgi djine dje pille Pol embe dji.

5 Sailas ne, Timoti dumo Masedonia kere er wopillka, Pol sel numb kogo yemoi ge kere, po Juda una moi al ege ege God iwa ta dje worda wo ye i yem worda we dji ge, Jisas wale woi we dji.

6 Une kandja dji ge Juda una napille, bakalo aumaka, Pol yene konkunom djengimb moi ge sama to embe dji, ye wamo al pine ge yene kogone, na ye dje awill pora dji. Ipon na epil djell una moye al po kandja dje auno we dji.

7 Dje kere pagle une lotu numb kere po Titius Jastus numbiye al pi. Iwa ge God pille pla yemoi iwa. Yene numbiye ne, Juda una lotu numb yei ge manda dakalo yepill.

8 Juda una lotu numb iwa kerman kandjiye Krispus we dji ge yene unakiye boll Iwa Kerman Jisas boll pillgi dji. Pol po Jisas kandjiye dji ge Korin una merke pillgi dje, nu pai.

9-10 Imina pakna pika Pol oukumb dal kani, Iwa Kerman wo embe dji, na ni boll moro. Ni dumo moren al na unakna merke mor, ni kand nagopen. Una wo ni tane kune nayendo. Ni kandja djinden ge nakerben, dje pamopen we dji.

11 Djika Pol Korin molo, una moi al God kandjiye dje pene worika, takene 18 pela wo pi.

12 Alla are iwa Galyo propins Akaia molo kantau yei poke ge, Juda una Pol kogo yei mal ge ye ke ye aumbon dje pille wo Pol i po Galyo moi al kot ye awo,

13 embe dji, nono God kandjiye amblo pla wormon mal ge pai mal wormon ba, iwa ge wo man dje aundo. Kandja lo pai mal ge une kamblo kal woro embe djindo, God kandjiye amblo pla woro aumbon we djindo ge, singare djell ta mal ye aumbon we djindo we dji.

14 Djimaka Pol kandja dje yem worno dje yeika, iwa Galyo Juda una moi al embe dji, iwa ge singare ke ye, geke bolo wanika, ye Juda una kot ye aune ge kune yeika ba, une embe ta nayei.

15 Ye Juda una kandjine pille, kandja kerker dje, yenekne kandja loine pai mal djinj ge kerme! Ye yenekne kot djine, na piyo napro.

16 Kot ipon pora djindo! we
dji. Embe dje pagle Juda una
dje bekle wori.
17 Dje bekle worika, kam-
bono po, iwa Sostenes Juda
una lotu numb iwa kerman
moi ge po une amblo, kot
dji al ge manda molo toi.
Toi ba Galyo kane gok nadji,
kankeri.

Pol er yem dumo Antiok pi

18 Pol ege momo dumo Ko-
rin moi. Are, une po pillgi
dji una moi al dje kune ye
awo po, iwana soka Prisila
ne, Akwila boll aike er dumo
Senkria pi. Po molo yene
ngambale ene bale wori. Une
embe yei ge une God pille,
kandja dongall dje God ko-
goye ta yeno dje pille, ngam-
bale ene bale wori. Sip ta er
distrik Siria puno dje yei ge,
kambono er pakna po er pi.
19 Kambono dumo Epesus
pillau djimaka, Pol iwana
soka ge kere er Juda una
lotu numb po Juda una moi
kandja dje awi.
20 Awika kambono embe
dji, ni no boll ege momo
mopen we dji ba une man dji.
21 Sip Epesus kerno dje yei
al une embe dji, God kapla we
dji dal, na alla yem wonaka
kanbon we dji. Dje pagle er
sip al po er pi.
22 Dumo Sisaria po pillau
dje pagle, une sip kere
po pillgi dji una kona pla
Jerusalem moi al ge une po
djembon to awi. Are une
dumo ge kere er kal Antiok
pi.
23 Pol ege momo Antiok
molo, kere er pi. Po distrik
soka Galasia ne, Prigia dumo
pakna yei al ge une wane,
Jisas pillgi dji una moi al po,
nomane gi djinda dje pille
kandja wopake dji.

Iwa Apolos dumo Epesus molo kandja dje una awi

24 Kune ge Juda iwa ta
kandjiye Apolos we dji ge
er Epesus woi. Une dumo
Aleksandria iwa. Une kandja
dje una aundo iwa moro.
Kandja Baibel al pai ge une
pille keri.
25-26 Une dumo Aleksan-
dria moi poke ge una Jon nu
pagle awi mal ge kandja beke
une aumaka, une kandja ge
pi ba Jisas kogo porapora
yei mal ge une pende pi,
boll napi. Une wo dumo
Epesus moi ge une po Juda
una lotu numb yei al po, kand
nagolo, Jon kogo yei mal
kandja yembe ye dje una awi.
Awika, iwana soka Prisila
ne, Akwila ge pille mopill.
Une kandja dje awo kerika,
soka po une moi al dje ipo,
Jisas kandjiyebe pai mal beke
aupillka, une pi.
27 Iwa Apolos ge une
propins Akaia puno dje pika,
pillgi dji una kona Epesus
moi ge embe dji, wopake, er
ben we dji. Yenekne agane
kona dumo Akaia moi ge
kambono pepa bolo awo
embe dji, Apolos wondo
ge ye wopake we dje i
numog worme! dji. Pepa
ge bolmaka, Apolos i dumo
Akaia po molo una boll
kogo kerman yei. Ga God
wopake pille awika Jisas boll

pillgi dji. Une po kandja dje awo, amblo pille dje awika, ga wopake pille aumaka nomane gi dji.

28 Une po Juda una boll kandja dongall dje awika, kambono kandja dje yem wori mal une yembe ye kamblo kal wori. God kandjiye Baibel al pai ge une kandja pai mal dje awo, God Krais dje worda wonda we dje kandja bolo wori pai ge, Jisas wale woi we dji.

19

Pol dumo Epesus molo kandja dje una awi

1 Apolos dumo Korin moi poke ge Pol dumo kamkimb al wane kere er dumo Epesus pi. Po wane pillgi dji una pende kane

2 embe dji, ye Jisas boll pillgi dji ge, God Murble ye boll woi mo man ne? dji. Kambono embe dji, man, God Murble moro mo namoro ge una ta dji no napupin we dji.

3 Djimaka, Pol embe dji, ye nu pai ge namba mal pai ne? dji. Kambono embe dji, nu papin ge Jon kandja dji mal ge nu papin we dji.

4 Djimaka Pol embe dji, Jon nu pagle awi ge una nomane ake to moye dje nu pagle awi. Ba Jon embe dji, are iwa ta wonda ye une kandjiye al ge pillgi djine we dji. Dji mal ge ye Jisas pillgi djine dje dji.

5 Pol kandja embe dje awika, kambono Iwa Kerman Jisas kandjiye al ge nu pai.

6 Pamaka Pol kambono moi al wo gaklene ambika, God Murble wo kambono moi al moika, una kandjine kayekaye pai mal ge dji. Alla, propet kandja dji mal para embe dji.

7 Una embe yei ge iwa 12 pela mal embe moi.

8 Pol takene 3 pela molo, Juda una lotu numb yei al numog po God dumoye wopake kantau yendo mal ge une kandja yembe ye dje una awi.

9 Ba una pende man dje, pillgi nadji. Ga pene po una merke moi al Jisas kondwe yero mal ge dje kamblo kal woro awi. Kandja embe dji pille Pol pillgi dji una boll aike molo Juda una lotu numb kaima kere er pi. Po numb kandjiye Tiranus we dji ge kambono ege ege po molmaka, Pol kandja dje una awi.

10 Une kandja dje molo pika kognumb soka erwo pi. Juda una ne, Grik una porapora propins Esia moi ge, God Iwa Kerman kandjiye pa wai dje keri.

Iwa Skewa wariye kambono po kum ke ta moi iworbon dje yei

11 God Pol agle al wal dongall ta mal kayekaye yei.

12 Yene allap kembis kandjiye ankisip we dji ne, wal konkunom une woro wani kon ge, una kon ge ipo una ke toi moi al aumaka, kambono ke to pai ge pora djika, alla una kumbene al kum ta pai ge kere er orko pi.

13 Dumo yei ge Juda una
pende wanmolo kum pai una
moi al po kandja djimaka,
kum pakna pai ge alla kere er
orko pi. Kambono kogo embe
yei ge ku i nono yei. Embe
yemolmaka, yenekne una
pende embe dji, Iwa Kerman
Jisas kandjiye al ge kum ta
moya ge dje orko worbon we
dji. Dji mal ge kum pai una
moi al ge kambono po embe
dji, Pol kandja dje aundo iwa
Jisas ge yene kandjiye al ge
no kum pakna moro ge dje
orko wormon we dje kandja
su embe ye wani.

14 Una embe yemoi ge iwa
Skewa we dji ta moi yene
wariye 7 pela po embe yemoi.
Iwa Skewa ge, une Juda una
opa gale awi una kerman
moi.

15 Kum pai iwa ta moi al
iwa 7 pela ge po embe dji, no
Iwa Kerman Jisas kandjiye
al djinmon, ni kum pakna
moren ge wor orko piye! dji.
Dji ba kum pakna moi ge
embe dji, na Jisas kando alla
na Pol para kando ba, ye una
ne mal mor ne? dji.

16 Djika iwa ge plo dje iwa 7
pela to djerpall yei. Kambono
konne kunomne amblo ball
dje, to meyam i awika, iwa
7 pela gaklene kiwa yeika,
numb ge kere seke er pi.

17 Una 7 pela po embe yei ge
una pille kandjabe tomaka,
dumo Epesus Juda una ne,
Grik una porapora pille kand
golo, Iwa Kerman Jisas kand-
jiye ge pille pla yei.

18 Una merke nomane ake
to Jisas pillgi dje, yenekne
singare ke ye wani mal ge
una nalene al dje pene woro
embe yei.

19 Una merkeke kum
pa, kundja yemoi una ge
yenekne nomane ake to, una
kum pai buk ne, una kundja
yenj buk ge iwo, una nalene
al wamo gale sege yei. Buk
ku boi mal una kere kani, 250
tausen kina boi (250,000).*

20 Embe yei ge Iwa Kerman
kandjiye ge yembe yemolo
wor kerman pi.

Dumo Epesus una kunda kaki

21 Una God pille pla embe
yemaka, are God Murble Pol
moi al po djika, Pol embe dji,
na dumo kerman Masedo-
nia ne, dumo Akaia wanmolo
kere, er Jerusalem puno. Na
dumo 3 pela ge wane, are na
er Rom po kanno we dji.

22 Pol kogo aike yepill
iwa soka Timoti ne, Erastus
mopill ge Pol wo embe dji,
ye asamoll dumo Masedonia
po mopellka, na are wono
we dji. Dji mal ge soka er
pupillka, Pol ege sokarita
propins Esia molo pai.

23 Kune ge Epesus una Jisas
kondwe yei mal pille pla
yemoi ge una merke kane
man dje pille, pene po yau to
kunda kaki.

24 Iwa ta moi ge kandjiye
Demitrius we dji. Une bis-
nis ye, ku kerman boi wale
silpa ge une i wal beke moi.
Une una merke kogo awika,

* **19:19:** Grik kandja dje boi ge 50,000 ku silpa mal embe pai we dji.

kambono ana god ta kandjiye
Artemis we dji ge yene lotuye
numb yei mal ge kambono
silpa i numb kerker beke ipo
ku bolo i, ku kerman kanno
embe yemoi.
25 Iwa Demitrius yene
kogoye una dji womaka,
una djell kogo silpa yemoi
una kambono dji womaka,
kambono porapora makai
tomaka une embe dji, kogo
taimane yenj una kambono
mor ge! Ye kaninj, ku kerman
kannonmon ge nono kogo
silpa yenmon al ge pille ku
kerman i nonmon we dji.
26 Alla Pol yendo mal ye
kaninj. Une kandja embe
djindo, god kambono una ag-
lene pall bekinj ge god kende
mor, god kaima namor we
djindo. Alla una merke kani
une kandja kaima djindo we
dji. Asamoll une propins Esia
po kandja ge dje wane una
nomane to ke ye awo alla,
are une er dumo Epesus mor-
mon al wo kandja ge dje awo,
nono nomane para aike ge ye
ke ye aundo we dji.
27 Une kandja djindo ge
kandja soka ke mal djindo.
Ta ge nono kogo bisnis
kandjiye wopake paro ge une
kamblo kal wordaka una wal
ke dje kanne paro. Ta kandja
kerman pai ge god ana
Artemis yene lotuye numb
una wal kiwa dje kanne
we dji. Propins Esia una
porapora mor ge ne, makimb
al una porapora molo pinj
ge, god ana Artemis kandjiye
kerman pai ge pille pla yenj.
Ba alla Pol wo kandja djindo
ge una pille ana god ge wal
kiwa dje kanne ge kune
kaima nayendo! we dji.
28 Une kandja embe dje
kerika una merke ellne
kumbsika, yau kerman
to embe dji, Epesus una
godne Artemis moro ge une
kandjiye kerman pandabe!
dji. 29 Dje to kull woro,
kandja kayekaye dji. Dumo
Masedonia una soka Gaius
ne Aristarkus Pol boll aike
wanpill iwa soka ge una po
amblo bul dje i er una makai
toto yei al pi.
30 Pol pakna puno dje yei ba
pillgi dji una man dji, ni er
namben! we dji.
31 Pol ye noi una pende
propins Esia una kerman moi
ge Pol moi al kandja sigiye dje
woro embe dji, una makai to
mor al ge er pakna namben
we dje yembe yei.
32 Makai pai ge una kandja
dje to kull woro, kandja
kayekaye dji. Una merke
makai me ge pillpol natoi.
33 Juda una wambo napai
dje pille, Juda una iwa Alek-
sander ngundjo ipo una na-
lene al worma moi. Ga kiye
dje moye dje une yene agle
pla wori.
34 Wori ba una merke moi
ge kani Aleksander ge Juda
una moro dje kane, yenekne
kandja taimane dje yau ker-
man to embe dji, Epesus una
godne Artemis moro ge une
kandjiye kerman pandabe!
dji. Kandja taimane dji
kandja ge, alla dje, alla dje
pamolmaka awa soka erwo
pi.

35-36 Wo er pika dumo
Epesus iwa kuskus ta wo
kandja djika, una alla kiye
dje molmaka embe dji, na
kandja djindo ge ye Epesus
una pillme! dji. Nono
Epesus una wal kerman soka
kantau yenmon ge una dumo
yemyem pille kane ye keri.
Ana kerman Artemis lotuye
numb yero ge ne, mapill
ku kupill al yage kal toi ge
nono boll yero, una ta man
djinda ba kondwe nayero,
una kankerinj. Embe pille, ye
gokgak dje, kunda yembon
dje nayene!
37 Ye iwa soka iwo no una
kerman mopin al wori ba,
soka ke ta nayepill. Nono
godne Artemis lotuye numb
yero ge soka numog po wal
kunumb nanopill, Artemis
kandjiye ge kamblo kal
naworpill we dji.
38 Iwa Demitrius ne, wal
silpa bekinj una ga boll
kandja ta pai dal, kambono
po una kot djinj al ge djineke,
mestret kambono kot piye we
dji.
39 Ye kandja ta pai dal, ye
kot panda al po djine.
40 Ipon nono aulaul yepin
ge una po djineke, Rom una
kerman ta pi dal, nono am-
bye paro. Kambono embe
djine, ye una mor ge me
namba mal pai pille makai to
molo, yau to kallngane i ne?
djine. Alla, nono kandja ta
dje yem worbon naparo we
dji.
41 Une kandja embe dje
kere una dje wori er djelldjell
pi.

20

Pol er dumo Masedonia ne, dumo Grik pi

1 Una merke kandja ker-
man dji ge pora djika, Pol
djika pillgi dji una woi. Kam-
bono nomane gi dje pamoya
dje pille une kandja wopake
dje awi. Dje awo kere une
djekun ye awo embe dji, ye
wopake molme! dji. Dje une
er propins Masedonia puno
dje er pi.
2 Po dumo yei al une pakna
po wanmolo, pillgi dji una
nomane gi dje pamoya dje
pille kandja merke dje awi.
Embe dje awo kere alla er
dumo Grik pi.
3 Dumo Grik pakna ge une
takene 3 pela molo pai. Sip ta
wo paika une er pakna po dis-
trik Siria puno dje pi ba, Juda
una kui yemolo une wonda
togopon we djimaka, Pol kere
er yem dumo Masedonia pi.
4 Pol aike pi una kambono
moi ge ta kandjiye Sopater
(une newoga Pirus ge dumo
Beria una moi). Ta dumo
Tesalonaika iwa soka mopill
ge iwa Aristarkus ne, Sekun-
dus. Ta dumo Derbe iwa ta
Gaius moi, alla iwa Timoti
moi eri. Propins Esia iwa
soka mopill, ta Tikikus, ta
Tropimus.
5 Iwa kambono ge asamoll
er dumo Troas po molo, no
alla wombon dje pille tau
moi.
6 No dumo Pilipai mopinka,
Juda una ege kerman kand-
jiye Bret Yis Napai ege yei
pora djika, no sip al er pakna
po er dumo Troas bon dje

yepin. Po sip al mopinka, ege
5 pela wor pika, alla dumo
Troas po pillau djipin. Djipin
al ge no ege 7 pela mopin.

Womba Yutikus golo alla erwo gun pi

7 Sande yeika no pillgi
dji una boll kwa aike no
mopinka, Pol yene ku-
maikekana er puno dje pille,
no mopin al kandja dje awi.
Kandja momo kaima dje
awika, imina pakna pika une
kandja dje pamoi.
8 Rum plato mopin al ge
namba 3 rum pla kaima
yeika, wamo lambo merke
gale wori moi.
9 Paika womba Yutikus we
dji ta windo al ami dje moika,
Pol kandja momo djika, une
ou woika pai. Ou dall pa,
bera dje yage kal toi. Makimb
al paika, una kal po kagle
i pla woro kani une kaima
goi. 10 Goika, Pol er kal
po womba pai al be pa ka-
gle molo embe dji, ye kand
nagolme! Womba gun moro!
we dji.
11 Dje kere alla er pla po
bret tuklo awo, una boll aike
kwa noi. Kwa no kere are une
kandja momo dje moika kam
tagi. Tage au djika Pol kere er
pi.
12 Er pika womba gun
moi ge una i numb al woro,
yenekne ellne tukene arngan
kaima yei.

Pol er dumo Miletus pi

13 Pol er pika no alla sip ta
pai al ge er pakna po er dumo
Asos pupin. Asamoll Pol no
mopin al wo embe dji, ye er
wekle pineke, na are makimb
al wono we dji. Dji mal ge no
pille dumo Asos po molo une
wonda dje pille tau mopin.
14 Mopinka Pol are wo
pillau djika, sip mopin al
une er pakna woika, no
aike er dumo Mitilini pupin.
15 Tagika Mitilini kere er
po dumo kembis Kios we
dji ge manda po kere, sip
al papin. Tagika er dumo
Samos bon dje molo papin.
Kumaikekana no po dumo
Miletus pillau djipin.
16 Pol nomane embe pai,
kune yei dal, nono asamoll
ola dje er Jerusalem po mo-
ponka, ege kerman Pentakos
yendaka kanno dje pi. Embe
yembon ge dumo Epesus
nambon. Ege kanan propins
Esia paknato wanmopon ge
kune nayendo dje une embe
pi.

Dumo Epesus pillgi dji una kerman kambono moi ge Pol po dje wopake ye awo er pi

17 Dumo Miletus mopinka
Pol kandja sigiye dje worika
dumo Epesus pillgi dji una
kerman kambono er woi.
18 Wo molmaka Pol embe
dji, na dumo Esia kindja er
pakna wo molo pa woll ipon
yero ge, na ye boll molo yell
mal ge ye kane kune ye keri
we dji.
19 Ye kaninj, Juda una
kune merke na tambon dje
yemaka, na imb kake, kune
merke kimb yell. Ba na
nanam kandjina ge amblo
kal woro kere, God kogoye na
aglo gi dje ye pamoll we dji.

20 Na kandja wopake dje ye
awill ge na kandja boll boll
dje awill, kembis dje nawill
man. Na pene molo kandja
dje awo, ye numbine al na
para aike po kandja dje awill.
21 Juda una ne, Grik una
aike moi al na po kandja
embe dje awill, ye God pille
nomane ake to, Jisas nono
Iwa Kerman moro ge ye pillgi
dje yeme! djill.
22 Ye pillme! God Mur-
ble na moll al wo dji, na
er Jerusalem puno paro.
Jerusalem una na ye wopake
ye aune mo, ye ke ye aune na
nakando.
23 Na embe dje kando,
dumo yemyem wanmoro al
ge God Murble na moro al wo
embe djindo, are ni kaye pa,
imb kakben we dji.
24 Ba na gun moyo mo goyo,
na pille we nayendo. Na wal
pille we yendo ge embe, Iwa
Kerman Jisas na ombine dje
awi kondwe ge, na po pagle,
une kogo na yeno dje awi ge
na ye kune ye kerno. Une na
kogo awi ge embe, Jisas kand-
jiyebe wopake pai al ge God
nono ye wopake ye awi. Awi
mal ge na po una dje auno we
dji.
25 Ye pillme! Asa na ye
boll molo God yene dumoye
wopake kantau yendo mal na
dje orko worill, ye pi ba alla,
ipon na er puno alla yem na-
wono. Ye na gumena djillak-
ena alla nakanne we dji.
26 Na embe yeno pille na ye
pille embe djindo, ye mor al
ge iwa ta er take dje pi dal, me
ge na boll nayero, man.
27 God nomane pai mal ge
na ye dje awo kerill, na kand
nagoll.
28 Pillgi dji una mor ge
kogsipsip mal embe mor.
God Murble wo dji, ye
kambono kantau yemolme!
dji. God yene wariye awika,
une goi meyamiye al ge
kambono pillgi dji. Embe
yei pille kambono wopake
moye dje pille ye kantau
yemolme! dji. Ye yenekne
para, ye wopake mopon dje
pille kantau yemolme! dji.
29 Na kando, na er puno
kune ge, are kena simbill wo
ye pakna mor al sipsip ye ke
ye aune.
30 Ye yenekne una pende
ye mor al kandja kende djim-
bonka, una pende no boll
wone dje pille kandja kende
yembe ye djine.
31 Ga kaima yene. Na ye
boll ege ege molo pillka,
kognumb 3 pela wo pika, ye
taimantaiman dje moi ge, ye
nomane wopake panda dje
na kimb ye, kandja dje ye
awill, ye kaninj.
32 Ipon na ye i God agle al
wordo. Une nono wopake
pille aundo mal ye piye dje
pille na une agle al wordo.
Une nono wopake pille
aundo ge, ye pillgi djine ge
kune yenda. Yene unakiye
dje i moi al ge une wopake
pille awo, wal auno ine we
dji mal ge, ye para aike ine
kune yendo we dji.
33 Ye una taimantaiman dje
mor ge ye wal silpa mo, gol
mo, konkunom ta yei ge na
kanino dje pille noip nagoll.

34 Ye kaninj, na wal kannoll
ge nanam aglena al kogo ye
i noll. Alla nanam aike moi
una boll mopin ge na amblo
pille djillka, wal kannopin.
35 Na embe yell ge ye
kanne, una wal kannanonj
una mor ge nono pak to
aumbon ge kune yendo. Iwa
Kerman Jisas kandja dji mal
yembon. Jisas embe dji, una
wal inda iwa ge wo piya ba,
una wal aunda iwa ge une wo
kermanke piya we dji.
36 Pol kandja embe dje
kere, pillgi dji una kantau
yei una kerman kambono
ge une boll aike gopne boglo
kamang yei.
37 Kamang ye kermaka,
una kerman kambono po Pol
kagle, gume djillake to no,
kimb yei.
38 Pol na er puno, ye
na gumena djillakena alla
nakanne we dji mal una
kerman kambono ge pille
wandill kerman golo awo,
Pol sip al puno dje pi ge
kambono boll aike er pi.

21

Pol er sip al pakna po er Jerusalem puno dje pi

1 Una kerman kambono ge
no djekun ye awo kere, no er
sip al pakna po dumo kem-
bis Kos we dji ge po papin.
Tagika no po dumo kembis
Rodes po molo alla kere er
dumo Patara pupin.
2 Dumo Patara po mopinka
sip djell ta wo pai. Er distrik
Ponisia punda we djimaka,
no er sip ge al pakna po molo
er pupin.
3 Po molo aglene darto
dumo kembis Saiprus ge
kane, alla kere er propins
Siria paknato Tair pupin. Yei
al ge una sip konbona pende
moi i kal worbon dje yei.
4 Embe yemolmaka, no sip
kere po pillgi dji una moi al
kane ege 7 pela aike mopin.
Mopinka God Murble djika,
pillgi dji una Pol moi al po
embe dji, ni er Jerusalem
namben we dji.
5 Sip dumo Tair pai pora
djika, alla er puno dje yeika,
pillgi dji una gamane wom-
bane boll no dumo Tair kere
er orko po sip pai al pupin.
Po nambis molo, nonekene
kakene gopne boglo kamang
yepin.
6 Kamang ye kerpinka ga
wopake we dje molmaka no
wopake we dje awo pagle, sip
al er pakna pupinka, pillgi dji
una alla er yem numbine al
pi.

Iwa Agabus kandja propet dje Pol awi

7 No sip al molo dumo Tair
kere er dumo Tolemes pupin.
Po er kal pupinka pillgi dji
una wo no aglene aumaka,
no kambono boll aike molo
papin.
8 Tagika no alla er sip al
po dumo Tolemes kere er
dumo Sisaria pupin. Er kal
po iwa Pilip numbiye al po
mopin. Pilip ge Jisas kandjiye
wopake dje awi una moi. Iwa
7 pela aposel pak to awi una
moi ge une para pakna moi.

9 Pilip ambore 4 pela moi.
Ambo kambono ge kandja
propet dje awi ambo moi.
10 Dumo Sisaria po
mopinka, ege pende wor
pika, iwa propet ta Agabus
we dji ge une distrik Judia
kere er woi.
11 Wo Pol ka purba kumbe
al tulo pagi ge Agabus po
piska toi, yene kake agle al
kaye to pagle embe dji, God
Murble kandja embe djindo,
na kaye paro mal ge Juda una
Jerusalem mor wo ka purba
ne moro ge, ipo kaye to, epil
djell una aglene al worne we
dji.
12 Une kandja embe djika,
Sisaria pillgi dji una no boll
aike mopinka, no kandja
yembe ye dje Pol awo embe
djipin, ni er Jerusalem nam-
ben we djipin.
13 Ba Pol kandja dje yem
woro embe dji, ye namba
yei pille kimb ye, na ellna
tukna ye ke ye awinj ne?
Na Iwa Kerman Jisas kand-
jiye al kond ge puno. Na er
Jerusalem punaka, una kaye
tane mo, na togoye ge na pora
we djindo.
14 Djika Pol yene nomane
gi dje paika, no kane kandja
yembe ye djipin man pai, no
alla kere embe djipin, God
nomane paro mal pandabe!
djipin.

Pol wo Jerusalem pillau dji

15 Ege pende erwo pika
no wal amblokun ye, er
Jerusalem bon dje yepinka,
16 dumo Sisaria pillgi dji
una pende no boll aike er
pupin. No dje i iwa Nason
numbiye al wormaka, no une
boll papin. Iwa Nason ge
dumo Saiprus iwa moi. Ka-
masa une Jisas boll pillgi dji.
17 Jerusalem wopin ge Jisas
pillgi dji una wo pille, numb
aumaka no papin.
18 Tagika no Pol boll Jems
kanbon dje pupin. Kantau
yemoi una kerman kambono
porapora aike wo Jems boll
makai to moi.
19 Molmaka Pol wopake we
dje awo kere, God Pol boll
aike epil djell una moi al kogo
ye wani mal kandjabe momo
to una awi.

Una Pol lotu numb kerman yero al ben we dji

20 Pol kandja dje kerika,
kantau yei una kerman God
kandjiye amblo pla wori. Ba
alla kambono kandja embe
dji, agane Pol, ni kanden Juda
una tausen tausen mor ge
Jisas boll pillgi dji. Mosis
kandja lo porapora dji mal
kambono ye kune yembon
dje pille pla yenj.
21 Ba una djell pende wo ga
moi al ale ye embe dji, Pol epil
djell una mor al wando ge
une Juda una ta mor ge une
embe djindo, Mosis kandja lo
dji mal ye kerne. Ye warne
gaklene kelip to naune. Nono
Juda una gollne singare asa
yei mal nayene we djindo we
djinj.
22 Kambono kandja embe
djinj ge namba yembon? Ni
won ge una kane djine, kam-
bono piye we dji.
23 Kaima piye pille, no
kandja djimbon mal ni

yemben. No iwa 4 pela
mor. Ga God nale al kogo
ta yembon we dje wori yei.
Yenekne ngambalne ene bale
worbon dje yemor.
24 Ni kambono dje ipo God
lotu numb kerman yero al po,
gaklene God nale al wopake
panda dje singare embe yenj
mal ge, ni para yemben.
Yenekne ngambalne ene bale
worne ku boya mal ni top
tamben. Ni embe yen dal,
una embe dje kanne. Mosis
kandja lo dji mal ni ye kune
yenden dje kanne. Alla ni
kandja wopake nadjinden
we dje una embe djinj ge,
kandja kende djinj dje kanne
we dji.
25 Alla epil djell una Jisas
pillgi djinj kambono ge
singare embe nayene. No
asa kandja begle, pepa bolo
embe dje aupin. Una wal opa
gale god kende aune ge, ye
nanane, ye wal meyamiye
nanane, wal mindjiye nubke
al amblo pi tonjka gor ge,
ye nanane, iwana kunumb
nanane we dje pepa bolo
embe dje aupin we dji.
26 Kambono kandja embe
djimaka Pol kune we dji.

Tagika une iwa 4 pela dje
ika, une ga boll aike gaklene
God nale al wopake panda
dje singare embe yei. Pol
kambono boll er lotu numb
kerman gull pai al pakna po
opa gale awi una moi al dje
awi. Ga iwa 4 pela God boll
kandja dje wori yei ege pora
djindaka, wo opa ye aune
poke, une po ga opa gale awi
una moi al dje awi.

Pol lotu numb kerman yei al pika, Juda una tambon dje yei

27 Ege 7 pela ge erwo punda
manda yeika, lotu numb ker-
man gull pai al Pol pakna po
moika, Juda una propins Esia
moi ge kane una kumbene
kulag tomaka una wo Pol moi
al amblo molo,
28 yau to embe dji, Israel
una ye mor ge, no amblo pille
dje aume! dji. Iwa ge dumo
yemyem wane, Mosis lo paro
ge dje kal woro, Juda una
mormon ge dje kal woro, lotu
numb kerman yero ge dje kal
woro embe yendo. Alla lotu
numb kerman gull pai al une
po epil djell una dje i pakna
wori. Wori ge God nale al
numb ge ke moi pora dji, une
singare embe yendo we dji.
29 Kambono kandja embe
dji ge me embe pai. Asa
Pol po Jerusalem wanmoi ge
une iwa Tropimus boll aike
wanmopill. Tropimus ge epil
djell dumo Epesus iwa. Soka
Jerusalem wanmopillka,
kambono kani. Pol iwa ge dje
ipo lotu numb kerman gull
pai al i pakna wori dje kani.
30 Kambono kandja embe
dje yau tomaka Jerusalem
moi una pille kumbene mul
paika, muk dje wo Pol amblo,
ngundjo i lotu numb kerman
gull pai al orko wormaka, ola
dje una wo gull djillake pora-
pora kond tugi.

Rom ami una po Pol ambi

31 Una po Pol amblo ipo
togopon dje yemaka, una
kane embe dji, Jerusalem

una porapora kunda kakbon
dje yenj we djimaka, ami iwa
kerman moi ge pi.
32 Une ola dje kandja djika,
yene ami una ne, kantau yenj
ami una po, Pol togopon dje
yei al muk dje pi. Pumaka,
una kane Pol toi ge alla keri.
33 Kermaka ami iwa ker-
man ge po Pol amblo gi dje
molo ami una moi al embe
dji, ye po kasen soka iwo iwa
ge kaye tome dji. Dje kere alla
una merke moi al une embe
dji, iwa ge ne ne? dji. Une wal
namba mal yei ne? dji.
34 Une kandja embe djika
una pende kandja djelld-
jell dje molo, yau kerman
toi. Ami iwa kerman ge
kani, kandja me piya kune
nayenda mal pai, une ami
una moi al embe dji, ye iwa
ge i er ami numbine al pume!
dji.
35 I numog worbon dje
yemaka, Pol stepleta kamblo
er pla numb al puno dje yei
ba una togopon dje yembe
yei. Ami una kane Pol kake
i pla pumaka,
36 una merke are wo yau
kerman to embe dji, togolme!
dji.

Una Jisas pillgi dji mal Pol Juda una moi al kandja dje awi

37 Ami una Pol i numog
worbon dje yemaka, Pol ami
iwa kerman moi al kandja
Grik pall dje awo embe dji, na
ni boll kandja ta paro we dji.
Djika iwa kerman ge pille gok
dje embe dji, ni kandja Grik
dje kanden mo?
38 Asa dumo Idjip iwa ta
po Rom ami una boll kunda
yembon dje yemaka, une
kundayem una 4,000 dje i
dumo wapra yei al pi. Iwa
ge ni wale won dje kanill we
dji.
39 Djika Pol embe dji, man,
nanam Juda una moro. Dis-
trik Silisia we dji ge na du-
mena Tarsus ge pakna yero,
kandjiye kerman paro. Una
mor ge na kandja djino we
dji.
40 Djika iwa kerman kune
we djika, Pol agle pla worika,
una merke moi ge kane kiye
dje moi. Kiye dje molmaka,
une ga kandjine Ibru pall
embe dji,

22

1 Nena agana ye mor ge, na
wal ke ta nayell, na djina ye
piye we dji.
2 Une kandja Ibru djika,
una pille kiye dje kaima mol-
maka, Pol embe dji,
3 na Juda una moro. Distrik
Silisia paknato dumo Tarsus
we dji ge na mana kuika,
Jerusalem mormon al na
molo yakill. Nono kokane
kandja lo dje awi mal tisa
Gamalyel beke wopake ye
na awi. God loye paro ge ye
yembon dje pille pla yemor
mal ge, na para aike yeno dje
pille pla yemoll.
4 Una Jisas kondweye yei
al bon dje yei ge, na po una
iwana aike togolo, ye ke ye
awo, ipo kaye numb woro
embe ye wanill.
5 Na po singare embe yell
we djindo ge opa gale awinj

una asamoll moi iwa ge ne,
Juda una kerman kot pir una
kambono ye dje piye. Na
kambono moi al po kandja
embe djill, ye agane dumo
Damaskus mor al ge ye pepa
ta bolo aune. Na pepa ge i
Damaskus po Jisas pillgi dji
una ta moye ge na po kaye
to iwo, Jerusalem wornaka
tambon we djill. Djill mal ge
kambono pepa bolo na awi.
Aumaka pepa dji mal na ipo
embe yeno dje pill we dji.

Pol Jisas pillgi dji mal dje pene wori

6 Kune ge armina pika, na
dumo Damaskus puno dje
yell. Kupill al wal kerman ta
yei ge, na moll al tage au dje
keri.
7 Na kulngamb yage
makimb al pallka, una nubke
ta na moll al embe dji, Sol,
Sol, namba yei pille ni na ye
ke ye aunden ne? dji.
8 Djika na embe djill, Iwa
Kerman, ni una ne? ne djill.
Na Nasaret iwa Jisas moro. Ni
na ye ke ye aunden we dji.
9 Une kandja dji mal ge,
una na boll aike woi ge pille
kune nayei. Tage au dji ge
kambono kani ba une kandja
dji mal kambono pille kune
nayei.
10 Une kandja embe djika,
na embe djill, Iwa Kerman,
na namba yeno ne? djil-
lka Iwa Kerman ge embe dji,
ni aglo er Damaskus benka,
iwa ta moya. Ni kogo pora-
pora yemben mal ge, une dje
aunda pupen we dji.
11 Au dji al ge na nalena
emill yei, ambillambill
yemollka, na boll aike wopin
una wo na aglena amblo i er
Damaskus pi.
12 Iwa ta kandjiye Anana-
ias we dji une na moll al wo
kani. Une ge God pille pla
ye, Mosis lo pille pla ye embe
ye wani iwa. Juda una kona
Damaskus moi ge Ananaias
pille pla yei.
13 Une na moll al wo yemto
aglo molo embe dji, agana
Sol, ni nalen al alla kane! dji.
Djika ola dje na nalena kiwa
yeika, na une kane kune yell.
14 Une embe dji, nonekene
gollne Godne moro ge une ni
dje i. Une ni dje i ge, yene
nomane paro mal pille kane
yemben dje pille dje i. Yene
iwa wopake moro ge, ni une
kane, nubke dji mal pille im-
ben dje ni dje i.
15 Una porapora mor al ni
po yene kandjiye dje awo,
wal pille kane yen mal dje
awo, une kandja dji ni pin
mal ge, dje aumbenka una
piye we dji.
16 Ni namba yei pille tau
moren? Ni aglo nu pa, Jisas
kandjiye al pillgi djimbenka,
ni singare ke ye wanin ge une
kere aunda we dji.

God dje worika Pol epil djell una moi al kandja dje awi

17 Pol kandja dje pamolo
embe dji, na er yem
Jerusalem pill poke ge, na
po lotu numb kerman yei
al kamang yemolo nalena al
kanill.

18 Kanillka Iwa Kerman
ge wo embe dji, ni ola dje
Jerusalem kere er piye! Ni
Jerusalem molo na kandjina
dje pene worben ba una
napiye we dji.
19 Djika na kandja embe
djill, Iwa Kerman, ni kanden,
na lotu numb ta po ta po, ni
pillgi dji una to, to kaye woro
embe ye wanill.
20 Iwa Stipen ni kandjin dje
pene wori iwa una wo ku to-
goi ge, na kanmoll. Ga pora
togor dje pille, kambono kon
momo gulo wori moi ge na
kantau yemoll.
21 Ba Iwa Kerman embe dji,
ni er piye! Na dje wornaka ni
er ellke epil djell una mor al
ben we dji.
22 Pol kandja embe djika,
una kiye dje moi ba une epil
djell una we dje kandja embe
djika, kambono ke pille yau
to embe dji, iwa ge togolme!
dji. Une makimb al moya
kune nayendo we dje,
23 yau to pamolo, kon
momo gulo woro amblo piau
to, kulman amblo i pup to pla
wori.

Pol ami moi al na Rom una moro we dji

24 Wormaka, ami iwa ker-
man er wekle pi una ge kane
djika, ami una wo Pol dje
i numog wori. Une embe
dji, una yau tonj ge, une sin-
gare ke ta yei paro, ye kapill
pirngangill tome, une megiye
djinda pupon we dji.
25 Djika ami una Pol
kake agle kaye to, kapill
pirngangill iwo Pol tambon
dje yemaka, Pol ami kantau
yemoi iwa ta moi al embe dji,
na Rom una kaima moro. Ye
na kot ye awo tane ge kune
yenda ba alla lo namba mal
pai pille ye na kiwa tambon
dje yenj ne? Ye yenj ge kune
nayendo we dji. 26 Djika ami
iwa kantau yemoi ge pille,
yene ami iwa kerman er
wekle pi una moi al po embe
dji, iwa ge Rom una moro, ni
namba yeno dje pren ne? dji.
27 Ami iwa kerman er
wekle pi una ge Pol moi al po
embe dji, ni djiya! Ni Rom
una kaima moren mo? Djika,
Pol owo dji.
28 Ami iwa kerman ge pille
embe dji, na ku kerman awo
ill nanam Rom una moro we
dji. Ba Pol embe dji, na man.
Na mana kui ge na Rom una
moro we dji.
29 Pol kandja embe djika,
ami una tambon dje yei ge
kand golo alla keri. Kermaka,
ami iwa kerman er wekle pi
una ge para aike kand golo
embe dje pi, Rom iwa ta na to
kaye toll, na ambye pa djindo
dje aya dji.

Juda una kerman moi al Pol po kandja dji

30 Ami iwa kerman er
wekle pi una ge embe dje
pi, Pol wal ke namba mal
yei pille, Juda una togopon
dje yenj ne? dji. Dje pille
moika, kam tagika une po
Pol kaye sen wok to worme!
dji. Dje pagle une Juda una
kerman kot pir una woneke
Pol kandja djinda pupon
we dji. Wo molmaka ami
iwa kerman ge djika, Pol wo
kambono moi al pakna moi.

23

1 Pol Juda una kerman moi
al dongall kanmolo embe dji,
agana kambono, asa na sin-
gare yewanill mal ne, ipon
yewando ge, na God nale al
wando, ke ta nayendo dje
pro.
2 Pol kandja embe djika,
iwa kerman Ananaias ge
djika Pol moi al una manda
moi ge Pol djillake al toi.
Ananaias ge une opa gale awi
una kantau yei iwa.
3 Tomaka, Pol embe dji,
God ni tonda! Gull ta bis yei al
una wopake kanne dje peint
kuruwo yenj mal ge, ni gull
embe mal moren. Ni Mosis lo
pille we ye na kot aunden ba,
ni kandja djin una na tonj ge,
Mosis loye ge ni mop aunden
we dji.
4 Pol moi al una manda moi
ge embe dji, iwa djinden ge
opa gale awi iwa kantau yei
una, ba ni kandja ke dje aun-
den we dji.
5 Djimaka Pol embe dji,
agana kambono, iwa ge opa
gale awi iwa kerman ge
na nakanill. Baibel embe
djindo, ye unakne kerman
kambono pille embe yenj we
nadjine we dji, ba na ke yell
we dji.
6 Pol kani, una kerman
kambono moi ge pende
Sadusi una moi, pende Parisi
moi. Ge pille, Pol kane yau
to embe dji, agana kambono!
Na Parisi una moro. Na nena
kambono moi ge Parisi una
moi, ba ye na kot ye awinj
ge una gor alla aglo wor gun
pine we dje na kui yemoro al
ge, ye na kot ye awinj we dji.
7 Pol kandja embe djika,
Parisi una ne, Sadusi una
nonga dje er djelldjell pi.
8 Kambono dji ge me embe
mal pai. Sadusi una tau agelo
ge ta namor dje pir. Una
gor ge aglo erwo gun napine.
Wal murble mo minman ge ta
namoro. God Murble ge aike
namoro dje pir. Ba Parisi una
ge moro we djinj.
9 Epil soka ge yau kerman
topillka, lo dje awi Parisi una
pende moi ge alla aglo kandja
dongall dje awo embe dji, no
kanpin iwa ge ke ta nayei.
Tau agelo ta wo une moi
al kandja ta djinda dji, mo
kupill al wal ta wo kandja ta
dji dal, no kandja ta djimbon,
kune nayenda we dji.
10 Dji ba una yau to mol-
maka, ami iwa kerman ta
moi ge kani kambono kunda
kakbon dje yei. Pende po
Pol agle yem amblo bu dji-
maka, pende i yem djimaka,
Pol gakle kelip tonda paro dje
kane, ami iwa kerman yene
amiye una moi al embe dji, ye
kal po Pol i ami numb numog
worme dji.
11 Djika i numog wor-
maka, imina paika, Iwa
Kerman Jisas wo Pol moi al
embe dji, ni kand nagole.
Na kandjinabe wopake ni
Jerusalem kandja dje pene
worin mal, ni alla Rom po
kandja djimbenka una piye
we dji.

Juda una kandja begle Pol togopon we dji

12 Kam tagika Juda una wo
seke molo kandja dongall dje

pagle embe dji, kwa ne, nu nanambon, Pol togolo are nambon we dji.

13 Juda una kandja embe dji ge iwa 40 pela plato moi.

14 Kambono po opa gale awi iwa kerman kambono ne, Juda una ngambalne pai una moi al embe dji, no kandja dongall dje aupin. Kwa ne, nu kaima nanambon. Pol togolo are nambon we djipin.

15 Djipin ge ye mor ge ne, Juda una kerman kot pir una ge, ye ami iwa kerman wekle pundo una moya al po kende dje aune, Pol kandja asa dji mal no pille kune nayepin. Pol wo kandja djinda no pille kune yembon we djine. No po kondwe tambiye bambo pamoponka wondaka togopon we dji.

16 Dji ba Pol ambe wariye ge pille er ami una numbine al po Pol moi al dje awi.

17 Pol pille ami iwa kerman ta moi al po embe dji, womba wondo ge ni dje ipo ami iwa kerman wekle pi una moro al worbenka, womba kandja ta djindaka piya we dji.

18 Djika ami iwa kerman ge dje ipo ami iwa kerman wekle pi una moi al woro embe dji, Pol kaye pai ge une na moll al embe dji, ni womba ge dje ipo ami wekle pi una moro al worbenka, une kandja djindaka piyambe dji.

19 Djika ami iwa kerman wekle pi una po womba agle amblo i djeke worika, soka yenekne mopillka ami ge embe dji, ni na boll naral kandja pai djimben ne? dji.

20 Djika womba ge embe dji, Juda una ni moren al wo kandja embe djine, Pol kandja asa dji mal Juda una kerman kambono pille i kune nayei. Une alla wo djinda pupon we djine we dji.

21 Ga kandja embe djine ba ni napupen. Ge kende dje molo, ga seke ye bambo pamolo Pol kondwe tambiye wonda togopon we dji. Una kandja embe dji ge una 40 pela mal plato embe molo kandja embe dji, kwa ne, nu nanambon, Pol togolo are nambon we dji. Ni pora we djimben dje pille tau mor we dji.

22 Womba ge embe djika ami iwa kerman ge embe dji, ni er piye! Kandja ipon dje na aunden ge una ta dje nawe! dji. Dje worika womba ge er pi.

Una dje wormaka Pol er iwa kerman Peliks moi al kot pi

23 Ami iwa kerman wekle pi una ge djika yene amiye iwa soka wopillka, une embe dji, ye po ami una 200 dje i, os ap tonj una ami ge 70 pela dje i, kulag amblo mor ami ge 200 dje imbellka, imina 9 oklok yei dal, ye er dumo Sisaria pume! dji.

24 Alla os pende Pol ap to i punda os ge, ye amblokun yembell. Pol er dumo Sisaria iwa kerman Peliks moro al punda ge wopake pundabe dji.

25 Iwa ge pepa bolo embe
dji,
26 na Klodius Lisias pepa
bolo namba wan gapman Pe-
liks, na ni wopake we dje
aundo.
27 Juda una iwa ge amblo gi
dje togopon dje yei ba, una dji
pill une Rom una ta moro we
dji. Ge pille, na ami una boll
po i yem woro awill.
28 Na embe pill, iwa ge ke
namba mal yei pille Juda una
to kot ninga dje awinj ne? dje
pille, Juda una kerman kot
pir una moi al na Pol dje wo-
rill.
29 Na kanill, une ga loine
pai mal to wori mo embe ta
yei pille ga kot ye awi. Ba
una i kaye numb worne mo
gapman togoya ge na kanill
kune nayendo.
30 Are una na moll al wo
embe dji, Juda una kandja
begle kond kui yemolo Pol
wonda togopon we djinj we
dji. Embe dji pille, na ni mon
al ola dje, dje wordo. Una Pol
boll kot ye aumbon we djinj
ge na embe djindo, ye kot ye
aune panda, ye iwa kerman
Peliks moro al kot djine we
djill. Une pepa embe boika,
31 imina pika ami iwa
kerman wekle pi una kandja
dji mal pille ami una po Pol
dje ipo dumo Antipatris wori.
32 Kamkumaikekana, ga ami
makimb al waninj una er
yem numbine Jerusalem
pumaka, alla os al wani ami
ge Pol dje i er dumo Sisaria
pi.
33 Po ami iwa kerman
wekle pi una pepa bolo awi
pepa ge iwo gapman iwa
kerman moi al awi. Pol para
aike iwo une agle al wori.
34 Gapman iwa kerman ge
pepa kere kane embe dji, iwa
ge nam pall iwa ne? dji. Pol
embe dji, na propins Silisia
iwa moro we dji.
35 Djika iwa ge Pol moi al
embe dji, ga ni kot ye aune
una woneke, na kot piyo we
dji. Alla yene ami una moi al
embe dji, ye une ge ipo Erot
gapman numbiye al worneke
une kaye pandaka, ye kane gi
dje molme dji.

24

Juda una kerman wo Pol kot ye awi

1 Ege 5 pela erwo pika,
opa gale awinj kantau yendo
iwa Ananaias ge er Sisaria pi.
Ga une boll aike pi una ge,
Juda una kerman kambono
yemaka, Rom lo nomane ker-
man pai iwa ta kandjiye Ter-
tulus ge yeika, ga porapora er
Sisaria pi. Ge gapman kantau
yei iwa moi al Pol ke yei mal
dje pene woro awi.
2 Kambono kandja dje pora
djimaka, gapman kantau yei
iwa ge embe dji, Pol er wond-
abe! dji. Djika Pol iwo pene
wormaka, iwa Tertulus kot
ye awo embe dji, iwa Ker-
man Peliks, ni ege momo no
Juda una pak to awin, no ami
dje wopake mormon. Asa no
wopake namopin ba, ni no-
manin wopake pai pille kogo
yen, ipon no wopake mor-
mon. 3 Ni kogo embe yen
ge, no kanpin, no ellne tukne

arngan yei. Ni wopake uro
kaima we dje aunmon.
4 Ni kogen merke pai iwa
moren, no kandja momo
nadjimbon, tuge djinmon
mal ni wopake pille aumben.
5 No kanpin iwa ge djingd-
jang yendo iwa moro. Dumo
porapora po kandja djindo al,
Juda una pille kunda kakinj.
Nono Juda una lotu yenmon
ge une kere, lotu gun ta kand-
jiye Nasaret we dji ge une
kantau yendo iwa moro.
6-7 God lotuye numb ker-
man gull pai al une pakna
po to djengimb ye auno dje
yeika, no po une ambpin.
8 Embe yei pille ni kandja
djimbenka, une dje yem
worda ni pupen. Kot me paro
mal ni pille kune yemben we
dji.
9 Iwa Tertulus kandja embe
djika, Juda una kerman pille
kandja dje taimane woro
embe dji, une kandja djindo
ge kandja kaima djindo we
dji.

Iwa Peliks kot pi al ge Pol kandja dje awi

10 Iwa Peliks Pol dumo awo
worika Pol kandja embe dji,
kognumb merke wor pi al ge,
ni no Juda una jas mal embe
mon. Ga na kot ye awinj, ni
dje yem woro na dumo aun-
den ge na wo pro.
11 Ni una dje pupen, asa ege
12 pela wor pika na lotu djino
dje er Jerusalem pill.
12 Po mollka na kot ye awinj
una kambono ge kani. Na
lotu numb kerman gull pai al
pakna po moll. Na kiye dje
molo, una boll nonga nadjill.
Kambono kani na lotu numb
yei al po kandja dje wanill ge
ne, Jerusalem pakna wanill
al na kandja djill al ge una
pille kunda nakaki.
13 Ipon kambono kot ye
na awinj ba yembe yene ge
kondwe nayero, kandja djinj
ge me naparo.
14 Ba alla kandja taimanta
djinj ge kaima paro. Jisas
kondweye gun yero kune
nayendo we djinj ge, na
pakna moro, no nane kam-
bono Godne ge na pille pla
yendo. Iwa Mosis lo no dje
awi mal ne, propet pepa boi
mal na pille pla yendo.
15 Alla kambono God wal ta
kaima yenda kui yemolo kan-
bon we djinj ge na para kui
yemoro. Una goi wopake moi
mo, ke moi ge porapora God
to magda, agiye we dje kam-
bono kui yemor ge na para
kui yemoro.
16 Na nomana embe pai
pille ege ege God nale al na ke
ta nayendo. Para una nalene
al na wambo ta pa djinda dje
pille we yendo.
17 Kognumb merke erwo
pika, alla er yem Jerusalem
wo nanam unakna ku kan-
nanoi una moi al ku pak to
awo, God opa gale auno dje
yell.
18 Kambono wo na kani
poke ge na lotu numb ker-
man yei al pakna molo, lotu
singare pai mal ye, God nale
al kiwa moyo dje yell. Embe
yemollka una merke wo na
boll aike namoi, una kunda
nakaki.

19 Ba Juda una propins Esia
moi una pende wo ni moren
al na kot ye aune ba kambono
ge nawoi.
20 Nawoi ba Juda una ker-
man kot pir una Jerusalem
molo kot ye na awi ge, una
ipon wo mor ge aike moi
pille, ni dje auneke pupen.
21 Kot yei al na kandja ta
djill ga pende ke pi. Ge God
yendaka una golo pi ge alla
aglo erwo gun pine we dje na
kandja embe djill al ge una ke
pi. Embe pille ga ba wo na kot
ye awinj we dji.
22 Jisas kondweye pai mal
pillgi dji una singare yei mal
ge Peliks pille kane yei. Embe
pille, Pol kandja dje pora
djika Peliks embe dji, ipon
kot djipin pora djindo. Alla
ami una kantau yei iwa Lisias
wondaka, kot ge alla pill dal
pora djinda we dji.
23 Peliks ami iwa kerman
ta moi al embe dji, ni Pol ipo
kaye numb worben ba yene
unakiye wo une kanbon we
dji dal, ni man nadjimben, ga
pak to aune ge kune yenda
we dji.

Pol kognumb soka kaye pai

24 Ege pende wor pika Pe-
liks game Drusila boll wopill.
Ana ge Juda ana moi. Iwa
Peliks ge kandja djika, Pol iu-
maka una Krais Jisas pillgi
djine mal une kandjabe to
awi.
25 Una singare wopake
yene mal ne, una yene
gaklene kantau yene mal ne,
are God nono kot ye aunda
mal une kandja embe dji.
Djika, Peliks pille kand golo
embe dji, pora, ni er ben.
Are ege wopake ta yei dal,
na djinaka ni wo kandja alla
djimbenka piyo we dji.
26 Une kandja embe dji ge,
Pol na ku aundaka kaye pai
dje orko worno dje pille, une
kun merke djika Pol iumaka
soka kandja djipill.
27 Kognumb soka wor pika
Peliks nambaye i iwa Porsius
Pestus aumaka, Juda una na
wopake kanne dje pille, Pe-
liks Pol kaye pai ge kankeri,
pamoi.

25

Pol embe dji, na Rom punaka iwa kerman Sisa na kotna piya we dji

1 Iwa Pestus dumo Sisaria
woi ge une distrik Judia gap-
man kantau moi iwa. Ege
3 pela erwo pika une Sisaria
kere er Jerusalem pi.
2 Po moika opa gale awi
una kerman ne, Juda una ker-
man wo Pol ke yei mal ge dje
pene wori.
3 Iwa Pestus no amblo pille
dje aunda dje pille ga embe
dji, ni dje Jerusalem wor-
benka Pol wondaka no kot
djimbon we dji. Ga kandja
embe dji ge Pol kondwe tam-
biye wondaka togopon dje
pille dji.
4 Djimaka Pestus embe
dji, Pol dumo Sisaria kaye
pamoyaka, ege pende erwo
pundaka na nanam dumo ge
puno we dji.
5 Ye iwa kerman kambono
pende na boll aike bonka, Pol

ke ta yei dal, ye Sisaria molo
une boll kot djine we dji.

6 Iwa Pestus pamoika, ege
8 mo, 10 pela wor pika une
Jerusalem kere er dumo Sis-
aria pi. Kam tagika Pestus kot
piyo dje pille djika,

7 una Pol iumaka, Juda una
kerman kambono Jerusalem
kere erwo pai una ge wo
Pol moi al i pakna woro, kot
ninga dje dji ba Pol ke ta yei
mal kambono djimbon dje
yei ge kune nayei.

8 Yeika Pol kandja dje yem
woro embe dji, na ke ta
nayell. Juda una loine paro
ge ne, Rom una iwa kerman
Sisa loye paro ge ne, Juda una
lotu numb kerman yero ge,
porapora na ke ta nayendo
we dji.

9 Ba Pestus Juda una
wopake piye dje, Pol moi al
embe dji, ni er Jerusalem po
kambono boll kot djimben na
piyo ge, ni kune dje pren mo?
dji.

10 Djika Pol embe dji, ipon
kot djinmon ge nono iwa
Sisa kotye numb djinmon, ge
kune yendo. Ni kanden, na
Juda una boll ke ta nayell.

11 Na ke ta yell dal gapman
na togoya ge, na man we nad-
jino ba, una na boll kot kende
djineke, ni na ipo kambono
aglene al worben ge na man
djindo. Ye na dje Rom worne,
iwa Sisa na kotna piya we dji.

12 Djika iwa Pestus, no-
mane kerman pai una boll
kandja dji. Dje kermaka,
Pestus Pol moi al embe dji, ni
Sisa kot piya we djinden ge,
ni er Sisa moro al ben we dji.

Pol king Agripa moi al kandjabe toi

13 Ege pende erwo pika
king Agripa ambe Bernaisi
boll iwa Pestus namba kindja
i pille, dje wopake ye aumboll
dje Sisaria pupill.

14 Po mopillka ege merke
erwo pika ga boll aike moi.
Molmaka, Pestus Pol kotye
pai mal pille, king Agripa moi
al embe dji, iwa Peliks asa
moi poke ge, iwa ta kaye
numb wori pamoro.

15 Na Jerusalem pillka, opa
gale awi una kerman kam-
bono ne, Juda una kerman ge
na moll al wo embe dji, iwa ge
ke yei, gapman togoya we dji.

16 Dji ba na kandja dje yem
woro embe djill, no Rom
una mormon ge kot inda
una kiwa tonagormon. Kot
inda una ne, aunda una aike
gumane kane kot djimbell ge
kune yenda we djill.

17 Alla na, Juda una kerman
kambono boll aike er yem
wo Sisaria papin. Kamku-
maikekana na ola dje, dje wo-
rillka una Pol iumaka no kot
djipin.

18 Ba kambono aglo kot
djine dje pill mal ge ta nadji.

19 Ga lotu dji mal ge kandja
yemyem dje, iwa ta goi kand-
jiye Jisas we dji ge, Pol man,
ge gun moro we djika nonga
dji.

20 Kandja embe djimaka na
kot namba mal piyo ne? dje
pill. Na Pol moi al embe
djill, ni Jerusalem po kam-
bono boll kot djine ge na piyo

kune yenda dje pren mo? djill.

21 Djillka Pol man dji, na kaye pamoyaka, ni na dje worbenka iwa Sisa moro al punaka, une kot piya we dji. Une kandja embe djika, na dje worillka une alla kaye numb pamoi. Kondwe ta yei dal, na dje wornaka Sisa moro al punda dje pill.

22 Pestus kandja embe djika king Agripa embe dji, iwa ge kandja ta djinda nanam piyobe dji. Pestus, kune, kumaike une wo kandja djindaka ni pupen we dji.

23 Kamkumaikekana, iwa king Agripa, ambe Bernaisi boll ekin wopake gale wopill. Ami una kerman kambono ne, Sisaria una kerman kambono, porapora wor numog po makai to moi. To molmaka, Pestus djika, una Pol iwo pakna wori moi.

24 Moika Pestus embe dji, king Agripa ne, una porapora mor ge na ye wopake we dje aundo. Iwa ta moro ye kaninj ge, Juda una Jerusalem mor ge ne, Sisaria mor ge, porapora na moll al wo embe dji, iwa ge makimb al namoya, gapman togoya we dji.

25 Dji ba na kanill une ke ta nayei, togopon kune nayendo. Ba iwa Sisa na kotna piya we dji pille, une Sisa moro al dje worno dje pro.

26 Une ke ta yei, na pepa bolo iwa kerman Sisa auno ba wal me ge na pill kune nayendo. Embe pai pille na ni king Agripa djill, une wo kandja djindaka, ni pupenka, ye una kerman kambono porapora woi mor ge piye. Embe yeneke na pepa bolo iwa Sisa auno mal kane kune yeno.

27 Man panda, na Sisa moro al kiwa dje worno ge kune nayendo we dji.

26

Pol king Agripa moi al kandja dji

1 Djika Agripa Pol moi al embe dji, ni kandja djiye! dji.

2 Djika Pol agle pla woro embe dji, king Agripa, Juda una na kot ye awi. Ipon na ni moren al kandja dje yem wordo ge, na wopake pro we dji.

3 No Juda una singare ye, nonga djinmon mal ge ni pille kane yenden. Na kandja ipon djindo ge ni wopake pille aumben.

4 Juda una porapora na kankerinj. Na unakna boll molo yake, are er Jerusalem po yell mal kaninj.

5 No Juda una epilene Parisi lo dongall merke paro, Juda una kiwa embe naparo, ba na Parisi una moro, ga na kamasa pille kane yei, embe djine ge kune yenda.

6 Ipon ga kot ye na awinj ge me embe mal paro. Asa God nono Juda una gollne moi al kandja dje wori yei mal ge, kaima yenda dje na kui yemoro.

7 Juda una epilene 12 pela mor ge imina armina God

pille pla ye awo, une kandja dje wori yei mal, kaima yenda dje kui yemor. Alla na para kui yemoro we djill al ge kambono na kot ye awinj.

8 Una gor ge God to mage i gun worda pille, nono kui ye mopon. Na kandja embe dje wando ba, ye namba yei pille man dje mor ne?

9 Asa na embe pill, Jisas Nasaret iwa ge, kandjiye na kamblo kal worno dje pill.

10 Na Jerusalem molo pill mal yeno dje yell. Opa gale awi una kerman na namba aumaka, Jisas pillgi dji una moi al na po merke to kaye worillka, una wo togoi ge, na pora togor we djill.

11 Kune merke na Jisas pillgi dji una moi al po tanaka, une kandjiye kerne dje pille lotu numb ta po, ta po embe yell. Na ellna kumbsika ga er dumo kerman orkoto po molmaka, na are po toll we dji.

Pol Jisas pillgi dji mal kandjabe toi

12-13 Pol kandja embe dji, king, ni pille! Na embe ye wanillka, opa gale awi una kerman kambono na namba awo, dje wormaka na er Damaskus pill. Armina pika kondwe tambiye pupinka, no aike wopin una boll mopin al ge, na kanill kupill al tago au dji. Olpa tondo mal embe natoi, kermanke toika,

14 no porapora yage kal makimb al topin. Iwa ta kandja Ibru pall na moll al embe dji, Sol, Sol, namba yei pille ni na tonden ne? Iko mul pai al doga tonden ge, nenem gaklen al bolo ngembill goren we dji.

15 Djika na embe djill, Iwa Kerman, ni ne mal ne? djill. Une embe dji, na Jisas moro, ni na tonden.

16 Ni agle! Ipon na ni boll kandja djino ge ni na kogena yemben. Ni wal ipon kanden ge ne, are na ni ombine dje aunaka, wal kanben mal ge, ni po una dje aumbenka piye we dji.

17 Na ni dje wornaka, epil djell una mor al ben. Benka Juda una ne, epil djell una ni tambon dje yene ge, na ni iworo auno.

18 Una nalene emill yenda ge ni amblo au dje aumben. Emilleba mor ge ni djimbenka ga kere er au djinda al wo moye. Satan yembe al ge kere er God yembe al pine. Embe yene ge singare ke ye waninj ge, God kere aunda. Ga na unakna na boll pillgi dji i djell worill una mor al ge na dumo aunaka aike moye we dji.

19 King Agripa, iwa ta kupill al kere er kal wo na moll al kandja dje awi ge na pille kogoye yell.

20 Na asamoll dumo Damaskus una moi al po kandja embe djill, ye nomane ake to, er God moro al pinembe! Ye singare yene ge una nomane ake tonj mal embe yene, kende nayene. Na kandja djill ge Jerusalem una moi al ge dje awo, dumo Judia pakna po dje awo, epil

djell una dumo yemyem moi
al, na po kandja ge dje awill.
21 Na kandja embe djill al
ge, na lotu numb kerman
pakna pillka, Juda una wo na
amblo gi dje, togopon dje yei.
22 Ba God na amblo pille dje
awi al ge, na ipon aglo molo
kandja ge dje una aundo.
Una kandjine paro mo, na-
paro una porapora na kandja
ge dje pene wordo. Propet
una, Mosis boll pepa bolo,
wal embe ta yenda we dji
mal, na kandja ge djindo,
na kandja gun ta nadjindo.
Kambono pepa embe boi,
23 iwa ta God unakiye i
yem worda iwa ge, une gakle
ngembill golo goya. Alla una
goi mor ge une asamoll aglo
erwo gun punda. Po Juda
una moye al ne, epil djell una
moye al, kandja embe djinda,
God ye nomane al amblo au
dje aunda we dji.

Pol king Agripa moi al pillgi djimben we dji

24 Pol kandja dje moika,
Pestus yau to embe dji, Pol, ni
nomanin ke yei pora dji. Ni
skul momo djinden al ge, ni
nomanin ke yendo we dji.
25 Djika Pol, man we dji,
iwa kerman Pestus, na no-
mana ke nayendo. Na kandja
kaima pai mal dje aundo.
26 Na kandja djindo ge king
Agripa pille kane yei. Wal
pai we dje na dje pene wordo
ge seke napai, una nalene al
kani. Ge pille une pille kane
yendo dje na pro.
27 King Agripa, propet pepa
boi mal ni pin kaima paro
mo? Na pro ge, ni pin kaima
paro we dji.
28 Djika, king Agripa embe
dji, Aya! Ege momo namopin
ba, na Jisas kandjiye pillgi
djino dje ni yembe yenden!
we dji.
29 Djika Pol embe dji, ege
tuge mopon mo momo mo-
pon ge na napro. Ba ni
una porapora aike mor ge, na
moro mal embe moye dje na
God kamang ye aundo. Ye
kaye napane ba na moro mal
embe moye we dji.
30 Djika king Agripa ne, Pes-
tus ne, Bernaisi una boll ami
dje moi ge alla
31 aglo una kere er pi. Po
yenekne kandja dje pi, iwa ge
ke ta nayei. Une kaye panda
mo togoye ge kune nayendo
we dji.
32 Djimaka Agripa Pestus
moi al embe dji, une Sisa
na kotna piya we nadjika ni
djinka une er orko po kiwa
moika we dji.

27

Pol sip al er Rom pi

1 Pol sip al er Rom punda
we djimaka ami iwa kerman
ta kandjiye Julius wo Pol ne,
kaye pai una pende kantau
yei. Iwa Julius ge iwa Sisa
amiye pakna molo ami una
100 kantau yei. 2 Una kerman
kambono dje wormaka, no
sip ta pai al er pakna po
er pupin. Sip pai ge dumo
Adramitium una sipne. Sip
ge er propins Esia dumo
kerker yei al ge puno dje yei.
Iwa ta kandjiye Aristarkus

propins Masedonia paknato
Tesalonaika moi iwa ge une
no aike pupin.
3 Po sip al papin. Tagika
sip er dumo Sidon po pai.
Ami iwa Julius wopake ye Pol
awika, Pol er kal pika, yene
ye noi una wo pak to awi.
4 Awo kermaka Pol alla
er sip al pakna pi. Pika,
kamkopo kerman wo toi. Sip
alla kopo to djinda dje, no
er dumo Saiprus nu solwara
paknato yei al ge, mopiyeto
pupin.
5 Po nu solwara kerman
pakna po propins soka Silisia
ne, Pampilia ge kere, propins
Lisia paknato Maira we dji ge
no po pillau djipin.
6 Dje mopinka ami iwa
Julius kani dumo Aleksan-
dria una sipne ta pai. Sip ge
er Rom puno dje yeika une
wo no dje i pakna worika er
pupin.
7 Er pupinka ege merke
wor pika no er koi bon dje
yepin ba kamkopo kerman
wo no to yem worno dje yei.
Yeika no kiye kiye dje po,
dumo Nidus ge manda pupin
ba, kamkopo wo toika, no alla
kere er dumo Krit komato
dumo Salmone ge kiwa kan-
molo er pupin.
8 Pupinka kopo kerman to
pamoika, nambis pera pera
no yembe ye po dumo ta
kandjiye sip wopake pane
dumo we dji ge no po pillau
djipin. Dumo ge ne, dumo
Lasea ge soka manda manda
yepill.
9 Ege merke wor pika, no
kond bon dje yepin, man pai.
Juda una egene kerman ta
yei ge kandjiye kwa mapill
ye nanambon we dji ge yei
pora dji. Nu solwara kerman
tonda ege manda yeika, Pol
kane sip iwa kerman kam-
bono moi al po embe dji,
10 agana kambono, na
kando ipon nu solwara
kerman moro al pupin dal,
ege ke nono boll wonda. Wal
merke ke yendaka, konbona
ne, sip ge djerpall yendaka,
nono gopon mal paro we dji.
11 Pol kandja embe dji ba
ami iwa kerman ge napi. Una
sip ambi iwa ge ne, sip ne ge
kandja djipill mal une pille i.
12 Dumo mormon al ge
wopake nayero. Kopo won-
daka sip ge ke yenda paro.
Una boskru sip al merke moi
ge kane embe dji, nono er
dumo Piniks po moponka,
kopo kerman tonda ege
nono wopake mopon we dji.
Dumo Piniks ge dumo Krit
yei al yemto kopo kerman
nawonda al ge yei.

Kam kopo kerman woika,
nu solwara kerman toi

13 Kopo kerman koito woi
ge, yepall ta kal pika, kopo
komato wo paika kambono
kani dumo Piniks bon we dji
ge, kune yenda pai. Ga anka
nu al wori ge alla ngundjo i
pla woro, dumo Krit nambis
djeke sip i pera pera pi.
14 Yepall ta pupinka,
kamkopo alla kerman wo
sip ge toi. Kopo kandjiye ge
kamkopo koi to wondo kopo
we dji.

15 Wo toika, boskru kambono ge kane, er yem bon dje yei ba kopo dallmal woika, no bon dje yepin ge alla kerpin, kopo wo sip to wori kond ge pupin.

16 Kond aulaul pupinka, dumo kembis ke ta kandjiye Kauda we dji ge no manda pupinka kopo woi ge alla yepall ta nawoi. Nawoika, bot kembis ka to wori are ngundjo iupin bot ge alla yembe ye i manda worpinka, boskru i pla woro pagle, kaye to dongall ye pagi.

17 Ye kere sip djerpall ye djinda dje, ka baklain pende i sip menameto woro pagle, sip dambe yemyem ka baklain i pla woro, kolo dongall ye pagi. Dumo Aprika manda po, sip ku okup megle djinda dje kane, sel kolo pagi ge i kal wormaka, kamkopo wo toika kiwa er pupin.

18 Po papin. Kamkumaikekana, kopo kerman wo pamoika, nu to pamoika, sip to djerpall yemboll dje yepill, sip imb ye er kal nu al po djinda dje boskru konbona i pup to nu al wori.

19 Wormaka kopo wo pamoika, tagika, boskru kambono sip kogo wal yei ge yenekne aglene al i pup to nu al wori.

20 Wormaka ege merke wor pika, armina pika kupa kerman to pa pika, olpa nakanpin, kam kandjip ta nakanpin. Kopo kerman wo pa pika, no kaima gopon mal embe pupin.

21 Ege merke wor pika una moi ge kwa ta nanoi, koll toika, Pol aglo molo embe dji, iwa kambono! Na dumo Krit kere er nambon we djill ge ye napi. Pillmaka, wal ye ke yei ge nayeika, wal merke er take dje pi ge napika.

22 Napika ba ye ke napiye. Sip ge djerpall yenda ba, nono boll mormon ge nagopon.

23 God na dje i iwa ge, yene kogoye na yendo iwa ge, une imina pika tau agelo ta dje wori, wo na pall al aglo molo

24 embe dji, Pol, ni kand nagole! Ni Sisa moro al puno dje yenden ge kaima po pillau djimbenka une kot piya. Ni kamang yen al ge pille, God yewordaka una porapora ni boll aike mor ge nagoye we dji.

25 Tau agelo kandja embe dji ge, ye kand nagolme! Une kandja dji mal ge kaima panda dje na pro.

26 Nagopon ba sip ge po dumo tambiye ta to ke yenda we dji.

Sip er nambis djeke manda woi

27 Djika ege 14 pela erwo pika, no nu Mediterenian we dji ta moi al pupinka kopo wo toika kond kiwa pupin. Imina pakna 12-oklok mal embe yeika, boskru kambono pi dumo makimb ta yei al manda wopin dje pi.

28 Pille, nu solwara mur moro mo man ne dje pille, ka baklain i kal woro kani, ka momo yei ge 40 mita dje kani. Ege tuge ta er pika, ka alla i

kal woro kani, momo yei ge
30 mita.
29 Kambono kane kand
golo, sip ola dje po ku al to
djerpall yenda paika, ga sip
po djinda dje, sip mopiyeto
po anka 4 pela ka to pagle, nu
al wori. Woro kere, kam ola
dje tagdaba dje kamang yei.
30 Boskru sip kere seke bon
dje pille, bot kembis yei ge
alla i kal woro, kende kulo
embe dji, no sip gume al po
anka pende ka to pagle nu al
worbon we dji.
31 Dji ba Pol po ami iwa ker-
man ne, ami una moi al embe
dji, ga sip kere seke er po dji
dal, ye makimb al po moye ge
kune nayenda we dji.
32 Djika boskru seke er bot
kembis al po djine dje, ami
ga po kaye kelip tomaka, bot
yage kal nu al toi.
33 Kam tage au djino dje
yeika, Pol una moi al embe
dji, ege 14 pela wor pika ye
kamalne ngundjo kwa nanoi
ge, ye ipon kwa nome!
34 Pir mo? Ye kwa i nane ge
ye yembene alla pandaka, ye
porapora nagoye. Ye ngam-
balne ene taimanta er take
dje napunda we dji.
35 Bret ta yei ge Pol amblo
i God wopake we dje awo,
buko dje noi.
36 Noika una porapora kan-
maka, yenekne kumbene ge
arngan yeika, alla kwa i noi.
37 No una sip al mopin ge
276 mopin.
38 Kambono kwa no kere,
sip wu djinda dje pille, plawa
bek yei ge i pup to nu al wori.

Sip ge djerpall yei

39 Kam tagika nambis
manda wopinka, boskru
dumo ge kanpol natoi. Ba
dumo ta kani ge nu er pakna
pi al nambis dumo wopake
ta yei. Boskru dumo wopake
yei al ge manda po pambon
dje pi.
40 Pille anka sip amblo gi
dje pagi ge, kaye kelip to nu
al woro keri. Sip stiaye ka to
dongall ye pagi ge, alla piska
to wori. Sel i pla woro tak-
maka, kopo wo toika, nambis
djeke bon dje kani al ge er pi.
41 Er pi ba sip gume po okup
al bolo gi dje pai. Paika, kopo
woika, nu pembul dje woika
sip mopiye al to djerpall yei.
42 Yeika kaye pai una nu
kapill to seke er po djine dje
pille, ami una togopon we dji.
43 Dji ba, ami iwa kerman
ge Pol togolo djine dje man
dji, ye nu kapill to kaninj una
plo dje nu kapill to er nambis
yenda al pume! dji.
44 Ye nu kapill to nakaninj
una ge iko plang mo, sip iko
tuge ta yenda ge ye amblo i
nu kapill to er nambis djeke
pume! dji. Dji mal ge nono
porapora er orko wo nambis
djeke wopin.

28

Dumo kembis Malta ge Pol po kogo yei

1 No nambis dumo wopake
yei al er orko wopin, dumo ge
kandjiye Malta we dji.
2 Una moi ge no wopake
uro kaima ye awi. Kam bi
yeika, kam toika kambono

kane, no i manda woro,
wamo gale, djembon to awi.
3 Aumaka Pol po iko
ngando i wamo al worika,
nomaga ke iko al moi er orko
wo Pol agle kogi.
4 Nomaga Pol agle al koglo
ondo dje paika, makimbne
kambono ge kane yenekne
embe dji, iwa ge una togolo
golo yei iwa ta moya moi. Nu
solwara kerman pai al ge une
tonagoi ba, une singare ke ta
yei al ge no godne tondo we
dji.*
5 Djimaka Pol agle piau
toika, nomaga yage wamo al
toi, Pol kiwa moi, nagoi.
6 Nagoika makimbne kam-
bono kane Pol gakle al ge
yake kerman punda mo, une
golo yagda dje pi. Ba ege
momo wor pika, kambono
kani Pol kiwa moi. Moika,
kambono nomane alla ake to,
Pol ge god ta moya moro we
dji.
7 Kambono dumo moi al
iwa kerman kantau yei iwa
ta moi. Une kandjiye Pub-
lius we dji. Yene makim-
biye manda yeika une wo no
djembon to awo, i numbiye al
woro, wopake uro ye awika,
ege 3 pela no une boll papin.
8 Iwa Publius newoga ke
toi. Gakle ninga djika, ell
kuno, embe yeika boye al
moi. Moika Pol po iwoga ka-
mang ye awo, gakle al am-
bika alla kiwa yei.
9 Embe yeika una dumo
yei al ke toi moi una ge
womaka, Pol i gun woro awi.
10 Makimbne kambono ge
kune merke no ye wopake ye
awi. Are no sip gun ta bon
dje yepinka, no wal nayei ge
makimbne kambono wal iwo
no awi.

Pol dumo Malta kere er Rom pi

11 Dumo mopin al ge sip
ta kamkopo wo to djinda dje
pille wo asamoll pai. Paika
takene 3 pela erwo pika, no
er bon dje pille, sip ge al er
pakna pupin. Sip ge dumo
Aleksandria sip yei. Sip gume
al ge god kandjiye Sus yene
wariye soka piksane peint to
wori pai.
12 No dumo Sirakyus po pil-
lau dje, papin. Ege 3 pela
erwo pika,
13 dumo ge kere er dumo
Regium pupin. Tagika kopo
komato er koi woika, no
Regium kere er po papin.
Tagika no dumo Puteoli po
pillau djipin.
14 Wo molo pillgi dji una
pende moi ge no po kan-
pinka, ye wo no boll ege 7
pela pane we dji. Djimaka, no
po ege 7 pela kambono boll
papin. Are no kere er Rom
pupin.
15 Pupinka una kane embe
dji, Pol kogoye una boll er
wonj we djimaka, pillgi dji
una Rom kere er orko wo
kondwe tambiye wopin al
ge wo no kani. Pol kane
yene ellye tukiye arngan
yeika, God wopake we dje

* **28:4:** Ga kambono ana god kende ta moi. Ga pillgi dji ge, embe mal dji, ana god ge una singare du dje moi mal une kantau yei. Pol una ta togoi dal, ana god ge Pol togoya we dje pi.

awi. Dumo kanpin al ge ta
kandjiye Apius maket we dji,
ta kandjiye Pasindia Numb 3
pela yei we dji.

16 Rom po pillau djipinka
una kerman kambono embe
dji, Pol yene numb taimanta
pandaka, ami iwa taimanta
kantau yenda we dji.

Pol Rom kaye pamolo Jisas kandjiyebe wopake dje una awi

17 Ege 3 pela wor pika Pol
djika Juda una kerman er
woi. Wo makai to molmaka
Pol embe dji, agana kam-
bono, nono Juda una kand-
jine paro ge na kamblo kal
naworill. Nonekene gollne
kandja dje awi mal na tona-
worill. Na Jerusalem mollka
una wo na to kaye to, i Rom
una awi.

18 Rom una kot pi, na ke ta
nayell. Gapman togoya kune
nayendo dje kane, dje orko
worbon dje yei.

19 Ba Juda una man dji al ge,
na kondwe djell ta nayenda
dje kane pagle, na embe djill,
na Rom puno, iwa Sisa na
kotna piya we djill. Ba na
kandja djill ge nanam epilna
Juda una na kot ye auno dje
pille nadjill.

20 Na kotna embe paro pille
na ye kane, kandja djino dje
pille djill ye woi. Na kaye
paro ge me embe paro, iwa ta
God dje worno wonda we dji
mal ge, Juda una yemolo une
kaima wonda dje kui yemor
mal ge, iwa ge woi pora dji dje
na kando.

21 Pol kandja embe djika
kambono embe dji, dumo Ju-
dia una ni pille pepa bolo
nono nawi. Nono agane Juda
una ta wo Pol ke yei we dji no
ta napupin.

22 Ba Jisas epilye kindja ta
mor we djinj ge, una dumo
yemyem ge pora man we
djinj. Ba alla ni nomanin
paro mal djimbenka no
pupon we dji.

23 Djimaka kambono Pol
boll ege taimanta makai tam-
bon we dji. Dji mal ege ge
kambono wo Pol numbiye al
makai kerman toi. God du-
moye wopake kantau yendo
mal, Pol dje pene woro, kam-
bono Jisas pillgi djine dje Mo-
sis lo dji mal dje awo, propet
kandja dji mal dje, kamku-
maikekana dje moika emill
pai.

24 Pol kandja dji ge una
pende kandja kaima djindo
dje pillmaka,

25 una pende man kende
djinden dje pille nonga dji-
maka, una pende er bon dje
yei. Yemaka Pol embe dji,
God Murble kandja kaima
dje ye gollne moi al awi. Une
kandja djika propet Aisaia
pepa embe boi,

26 Una mor al ni po kandja
embe djimben, ye ka-
malne al pille moye ba,
pillpol natane. Ye na-
lene al kanne ba, kan-
pol natane.

27 Ga mop aumaka, kamalne
dall toika, nalene kupille
keri. Yenekne nalene al wal
kanmaka, kamalne al wal

pillmaka, nomane al pillpol
to molo, nomane ake tomaka,
na amblo wopake ye awillka
we dji *(Aisaia 6.9-10)*

28-29 Pol kandja dje embe
dji, Aisaia pepa bolo pagi mal
ge ye ye kune yenj. Na kandja
djindo ge ye wopake pillme!
God nono i yem worda mal
kandja ge una ipo epil djell
una moye al ge djine. Djine ge
kambono piye! we dji.
30 Djika makai toi pora
dji, una er djelldjell pi.
Alla kognumb soka erwo
pika, une numb taimane al
pamolo, numb ne moi al top
awika, una kanbon dje woi
ge, Pol djembon to awo, i
numb al wori,
31 God dumoye wopake
kantau yendo mal dje awo,
Iwa Kerman Jisas Krais
kogo ye wani mal une kand
nagolo, kandja dongall dje
awo embe yemoi, una man
nadji.

Rom
Pol Rom una moi al pepa bolo awi

1 Na Pol, na ye Rom una
mor al pepa bolo aundo. Na
Jisas Krais nu kogoye una
moro. Une na dje i wori,
aposelye molo po God kand-
jiye wopake dje una aundo.
2 Kamasa God kandja wopake
ge kaima panda we djika,
yene propet kambono kandja
ge Baibel al bolo pagi.
3 Kandja wopake bolo pagi
ge yene wariye Jisas pille boi.
Une makimb al woi ge une
una mal molo, King Depit epi-
lye pakna moi.
4 Alla God yembe yeika,
Jisas aglo erwo gun pi al
ge, God Murble nono ombine
dje awi, Jisas ge God wariye
kaima moro. Une nono Iwa
Kerman moro.
5 Jisas Krais kogo yei al God
no wopake pille awo, no dje
wori yene aposel kogo yen-
mon. Une no dje wori ge,
epil djell una porapora Jisas
kandjiye al pillgi dje, yene
kandja djinda mal pille kane
yene dje pille dje wori pupin.
6 Alla God una Jisas wom-
baye moye dje pille dje i kam-
bono ge, ye Rom una pakna
mor.
7 God ye wopake kane, ye
dje i pakna worika, yene
wombaye kambono mal moi
ge, na pepa bolo ye aundo.
God nono Nane ne, Jisas Krais
nono Iwa Kerman moro
ge, soka ye wopake pille
aumbellka ye ellne tukne
arngan yenda moye.

Pol Rom una kanno dje pille moi

8 Na kandja asamoll djindo
ge embe djindo, ye pillgi
kaima djinj mal ge una
kandja dje wai dje pumaka
una dumo porapora pi. Ge
pille, na Jisas Krais kandjiye
al, wopille God aundo.
9 God wariye kandjiye
wopake paro ge na kogo
yembe ye, kandja dje una
awo embe yendo al ge, na
ye pille kamang eri yendo.
Na kandja kaima djindo, God
kando.
10 Na kamang embe yendo,
God kapla we dje kond ta,
to aundaka, na po ye Rom
una kanno we dje na kamang
embe yendo.
11 Na kamang embe yendo
ge na ye kaima kanno dje
pille moro. God Murble wal
gorwulle ye aunda ge, na ye
mor al aunaka, ye i, aglo gi
dje moye dje yendo.
12 Na pillgi djindo mal ge ye
wopake kane aglo gi djineke,
ye pillgi djinj mal ge na
wopake kane aglo gi djinaka,
embe yembon. Embe yem-
bonka, ye wopake moyeke
na wopake moyaka nono
porapora pillgi djimbon.
13 Agana ambana kam-
bono, na kandja djindo ge
ye piye dje pille djindo. Asa
na kun merke wal amblokun
ye kere, ye kanno dje pille
yell, man pai, na nawoll.
Epil djell una moi al na
po kandja djillka kambono

pende pillgine yake pla pi mal ge, na ye mor al wo kandja djinaka ye pillgine aike yake pla punda dje pille yell ba na wono kune nayei.

14 God na kogo ye awi pille, na kandja Grik dji una moi al po kandja dje awo, alla Grik nadji una moi al po kandja dje awo embe yendo. Una nomane kerman paraka mor ge ne, dall nomane paraka mor ge na kandja dje aundo.

15 Na embe yendo ge na ye Rom una mor al para po kandja wopake djino dje pille we yendo.

Kandja wopake ge God yembe dongall paro

16 Alla Krais kandjiye wopake na dje orko woro aundo ge, na pille ngandjill nagoro, man. Kandja paro ge God yembe dongall paro. Una porapora kandja ge pillgi dji dal, er take dje napine, God i yem worda. Juda una asamoll i yem woro, epil djell una aike i yem woro embe yenda kandja.

17 Kandja wopake paro ge kandja embe djindo, God yendaka yene nale al, nono wambo napanda kiwa mopon we djindo. Yene nale al kiwa mopon ge namba mal yembon? Ge nono pillgi djipin dal, yene nale al kiwa mopon, kondwe djell ta nayero. Ge kandja Baibel al paro ge embe djindo,

Ba una God nale al wambo napanda una ge, pillgi dje gun molo pane we dji *(Habakuk 2.4)*

Una porapora God pille mop awi

18 Ba alla una God pille mop awo, singare ke ye, kandja kaima napille kamblo kal worinj al ge kanmon, God kupill al molo elle kumbso awo una ge tondo.

19 Ge God yene moro mal une ombine dje awi, kambono kane kune yei ba mop awi pille God yemolo tondo.

20 Ge kamasa God kupill makimb beki poke pa pi ipon yero ge, yene seke moi ba wal beki ge una kane kune yei. Wal beki al ge, God ege ege yembe paro mal ne, God yene kaima moi ge, kambono kane kune yei. Ta nakanpin we djine ba kende djine, kane kune yei pora dji. 21 God molo wal beke yei mal ge una kani ba yene God kaima moi ge una kanwopake we dje nawi, yene kandjiye amblo pla woro nawi. Kiwa, yenekne nomane kull pika God moro dje napi, ga nomane pai ge emill ye keri.

22 No nomane kerman pai mormon we dji ba, yenekne nomane kull po pora dji.

23 God kandjiye kerman paraka une ege ege molo pa yendo ge kambono pille pla yene mal pai ba ga nayei. Makimb wal moi ge kane, god kende beke yei. Una iwana ne, ka ne, kog kena ne, nomaga ne, ge kane beke

pagle, gopne boglo djembon
to awi.

Iwa ana molo singare ke kayekaye yenj

24 Ge pille, God ga keri.
Yenekne nomane pai mal
pille po ngandjill nagoi,
djingdjang ke kayekaye ye
er pi. God ga embe yene dje
pille, mop awo, kankeri.
25 God kaima moro ge kam-
bono kere, kandja kende pai
ge alla pille i pagle, God wal
beki wal ge, ga gopne boglo,
pille pla yei. Ba God wal po-
rapora beke, yene kandjiye
ege ege kerman panda moya.
Kaima.
26 Embe yei pille, ga ngand-
jill nagoi, djingdjang ke yem-
bon dje pille pla yei mal ge,
God embe yene dje, mop awo
keri. Ge ana yenekne wogane
boll singare pai mal yenj ge
ana kambono ge kere, alla po
ana djell boll djingdjang ke
yei.
27 Alla ana djingdjang ke
yei mal ge iwa kambono
embe yei. Iwa yenekne
gamane boll singare pai mal
yenj ge iwa kambono kere,
po iwa djell boll djingdjang
ke yembon dje pille kumbene
wamo doi. Iwa kambono
yenekne boll ngandjill goye
ba nagoi, djingdjang ke yei al
ge God topne ke awi.
28 Kambono God moro mal
pupon dje nayei, mop awi
al ge, God yemolo kambono
nomane ke kaima pandaka,
singare nayene mal, embe ye
pamoye dje pille mop awo
keri.
29 Kambono singare ke
embe yenj, singare ke ye,
embriye ke ye, wal i nambon
dje pille we ye, nomane ke
paraka, una wal merke moro
ge bombon golo, una togolo,
kunda nonga ye, tagemage
ye, una boll ke pille awo,
kandja waye yenj.
30 Una kandjine amblo,
God moro ge kambono ke
kane, una boll kandja napille,
na iwa kerman moro, una
porapora tom mal embe mor
dje kane, yenekne kandjine
pille pla ye, singare ke gun
ta yembon dje nomane al
embe dje panda, nanemane
kandja djine mal ge kambono
napiye.
31 Nomane pa kune
nayendo, kandja djinj mal
ge kaima nayenj. Una boll
kanwopake nayenj, wandill
nagor.
32 God lo dume dje paro ge
embe djindo, una singare ke
embe yene ge God togoya mal
yenj. Ga kandja lo ge pir ba
singare ke ye pamor. Alla
una po singare ke embe yene
ge, ga wopake pille awinj.

2

God kot paro mal djinda

1 Kambono singare ke
kaima yenjka God tonda we
djinden ba ye taimantaiman
dje kune nayenj. Kambono
singare ke yenj ge ni ye kune
yenden. Yenden pille, God
kambono tonda we djinden
ge une ni aike tonda dje pille
djinden.
2 Nono kanmon, una sin-
gare ke yenj ge God kane

tondo. Alla God embe yendo
ge une paro mal yendo.
3 Una singare ke yeneke ni
kane djimben ba kambono ke
yenj mal ge ni ye kune yen-
den. Yenden pille, God tonda
ge, une ni aike natonda mo?
Ge man! Une ni tonda eri.
4 God ni pille tau kanan
molo, wopake ye awo, ola dje
natondo ge, ni ke nakanben.
Ni nomanin ake tamben dje
une wopake ye aundo. Yendo
ge ni nakanden mo?
5 Ba ni girngine dje molo, ni
nomanin ake naton ge, God
ni tonda mal ge wor kerman
punda dje pille yenden. Are
God kot du dje yenda poke ge,
une singare paro mal ye ni to
djerpall yenda.
6 Una singare yene mal ge
God kane kot ye top aunda.
7 Una pende singare
wopake ye pamolo, wal ta
dulo pine. God nonekene
kandjine amblo pla woro,
une nono pille pla yendaka,
nono une boll aike gun
molo pamopon dje yene
ge, kambono wal ge pille
dulo pine. Pine al ge God
yewordaka, kambono kaima
gun molo pamoye.
8 Ba una porapora singare
ke ye, yenekne taimane pille
we ye wane, kandja kaima
paro ge napille mop awo
yene ge, God elle kumbso
awo to djerpall yenda.
9 Una porapora singare
ke ye pamoye una ge, imb
kerman kake, ke mal embe
moye. Ga Juda una asamoll
kakne ba epil djell una para
aike kakneke yene.
10 Ba una singare wopake
yene una ge, God ga pille pla
ye awo, yenekne kandjine
amblo pla wordaka, ga ellne
tukne kaima arngan yenda
moye. God embe yenda
ge, une Juda una moye al
asamoll ye aunda ba, epil
djell una moye al ge aike ye
aunda.
11 Ge God Juda una wopake
kane, epil djell una ke kane
embe nayenda. Una djelldjell
mor ge God i kune ye aunda,
awo pla kal nayenda.
12 Mosis lo bolo pagi mal
ge epil djell una nakani ba
singare ke embe yene ge God
tonda. Alla Juda una Mosis
lo bolo pagi mal ge kani ba lo
paro mal embe nayei dal, God
lo paro mal tonda eri.
13 Mosis lo bolo pagi ge una
kiwa kere kane embe djine,
God nale al na ale naparo, na
kiwa moro we djine ba djine
ge ale paro. Mosis lo dji mal
una pille kane embe yei dal,
God nale al ge ale napanda,
kiwa moye.
14 Mosis lo bolo pagi ge epil
djell una boll napai ba, Mo-
sis lo kandja dji mal kam-
bono kiwa nomane al pille
kane yei dal, nono kanmon,
yenekne nomane al ge lo mal
embe bolo wori paro.
15 Embe yene ge nono kan-
mon, God loye kandja djindo
mal kambono nomane al pai
pille, singare wopake paro
mo ke paro ge yenekne no-
mane al kane kune yene.
16 Ge pille, na kandja
wopake dje una aundo ge
kandja embe mal dje aundo.

Are ege ta wonda, God
djindaka, Jisas Krais kot
yenda. Una porapora singare
ta ye seke yene ge Jisas wo
kane djinda.

*Juda una ge Mosis loye
pille pla yei*

17 Alla ipon ge, ye Juda
una mor al na kandja dje
ye aundo. Ye kandja embe
djinj, Mosis lo ge God nono
awi pille une nono kot ye
naunda, nono God unakiye
kaima mormon we dje molo,
ye yenekne kandjine amblo
pla woro waninj.
18 God nomane paro mal ge
ye kaninj. Alla, Mosis lo sin-
gare wopake paro mal ge ye
kane kune yenj.
19-20 Ye kandja embe djinj,
Mosis lo ge God iwo nono awi
pille nonekene nomane ge
kune paro we djinj. Una na-
lene emill moye ge no kond
ombine dje aunmon we djinj.
Una emill ye pai al waninj ge
no wamo sua gale iwo aun-
mon we djinj. Una dall no-
mane pai ge no kandja beke
awo, womba ker ge kandja
beke awo, embe ye kandja
pai mal djinmon we djinj.
21 Ye una mor al po kandja
beke awinj ba ye yenekne
kandja djinj mal ge yenj mo?
Ye kandja embe djinj, ye wal
kunumb nanome! djinj ba ye
wal kunumb nanonj mo?
22 Iwa ana ye mor ge iwana
djell wogane mo gamane boll
djingdjang nayeme djinj ba
ye po djingdjang nayenj mo?
Una god kende mor al po
gopne boglo yene ge ye man
djinj ba, kambono lotu yenj al
ge ye numog po wal kunumb
nanonj mo?
23 Ye yenekne kandjine am-
blo pla woro embe djinj, Mo-
sis loye ge no kanmon we
djinj ba lo kandja djindo mal
ye nayenj al ge, ye God bakalo
awinj.
24 Ye lo to worinj ge kandja
ta Baibel al paro ge embe
djindo,

Ye singare ke yenj al ge epil
djell una kane God
kandjiye ge bakalo
awinj we dji *(Aisaia
52.5)*

*Juda una gaklene kelip tonj
ge me embe mal paro*

25 Ge ye Juda una God un-
akiye mopon dje gaklene ke-
lip tonj, ba ye Mosis lo bolo
wori paro mal pille kane yei
dal, yenekne gaklene kelip
toi ge kune mal embe panda.
Ba ye gaklene kelip to, alla
Mosis lo djindo mal to wori
dal, epil djell una gaklene ke-
lip natonj mal embe moye.
26 Alla Mosis lo djinda mal
ge epil djell una pille kane yei
dal, God nale al ge yenekne
gaklene kelip toi una mal
embe moye.
27 Mosis lo bolo pagi ge ye
kaninj alla ye gaklene kelip
toi una mor ba, ye Mosis lo
djindo mal pille kane nayenj
al, ge pille epil djell una kane
dje pene worne. Ga gaklene
kelip natoi ba Mosis lo pille
kane yene ge, ga ye mor al
embe djine, God ye tonda we
djine.

28 Ye Juda una mor ge, ye
nanemane Juda una moi pille
ye Juda una mor mo? Mo ye
gaklene kelip toi pille ye Juda
una mor? Ge man.
29 Una Juda una kaima
moye ge yenekne ellne
tukne paknato ge Juda una
moye. Gaklene be al kelip
natane, man, God Murble
wo kambono nomane al ne,
kumbene al ge kelip mal
embe to aunda. Una embe
mal moye ge makimb una
kanwopake nayene ba God
kanwopake yenda.

3

God singare kune paro mal yendo

1 Una embe djine, Juda una
mor ge me kerman naparo
we djine. Alla Juda una gak-
lene kelip taneke God nale al
djingdjang pamoya ge kam-
bono gaklene kelip tonj ge
kiwa tonj, me ta napai we
djine.
2 Ba djinj ge kune nayendo.
Juda una mor ge me kerman
paro. Kandja ngambale ge
embe mal paro. Asa God
kandjiye dje awi ge une Juda
una moi al ge dje awi, ye am-
blo gi dje molme! dji.
3 Alla God kandjiye pai ge
Juda una pende kane mop
awi, ge kaima. Yenekne
kandja dji mal ge nayei, ba
alla nayei al ge, God wal auno
we dji ge ye naunda mo?
4 Ge man, une kaima
aunda! Makimb una pora-
pora mor ge kandja kende
djine ba God kende nadjinda.
Kandja Baibel al paro ge
embe djindo,

Ni kot ye aunden ge kune
paro mal ye aunden.
Una wo kandja djine
ba ni kandja dje yem
woro yembe yemben
we dji *(Buk Song 51.4)*

5 Una pende kandja embe
djinj, nono singare ke yepin
ge me wopake ta paro.
Singare ke nayepinka God
nono ye wopake ye awi ge,
una nakanmaka. Ba alla God
nono wopake ye awi, nono
une nale al djingdjang pa
namoro. Namoro pille, God
nono djingdjang pille elle
kumbso awo tonda ge kune
nayendo we djinj. Na kandja
embe djindo ge makimb una
kandja ale ye djinj we dje na
embe djindo.
6 Ba djinj ge kune kaima
nayendo. God moro ge sin-
gare du dje paro mal yendo.
God embe nayenda ge, une
makimb una kandja kot ye
aunda ge kune nayenda.
7 Ga kandja djinj ge kandja
embe mal djinj, no kandjine
kende ge yendaka God kand-
jiye kaima er pene wonda,
una kane God kandjiye am-
blo pla worne. Una amblo
pla wori dal, namba yei pille
God no singare ke yenmon al
ge kane tonda? Man, une no
tonda ge kune nayendo we
dje ga kandja embe djinj.
8 Kandja djinj ge wopake,
man. Me embe mal paro.
Singare ke yembon ge, wal
wopake panda we dje bakalo

awo, Pol kandja embe djindo
we djinj. Kandja djinj ge God
du dje paro mal tonda.

Una porapora kuruwo kama dumo yemyem mor ge singare ke yenj, God nale al kiwa namor

9 Kambono kandja embe djinj
ge kandja namba we djim-
bon? Nono Juda una wopake
mormon ba epil djell una ke
mal mor we djimbon mo? Ge
man. Na kandja djill pora
dji. Juda una ne, epil djell
una porapora singare ke aike
yenj.
10 Kandja ge Baibel al paro.
Kandja embe djindo,

Una taimanta singare
wopake nayendo, una
porapora singare ke
yenj.

11 Una porapora nomane
wopake naparo, God pille
nakurinj.
12 Una porapora God kere er
take dje pi pora dji. Una
taimanta singare wopake ta
yenda ba ge man. Una pora-
pora ke mal moi pora dji *(Buk Song 14.1-3, 53.1-3)*
13 Kandja djinj ge ke mal djinj.
Una gull to pagirka, killang
yendo mal ge kandja embe
djinj. Kandja kende dje, una
boll kandja ke dje awo, no-
maga ke wo una tondo mal ge
kandja embe djinj *(Buk Song 5.9, 140.3)*
14 Kandja bage awo, kandja
mangal to awo embe yemor
(Buk Song 10.7)
15 Ga ola dje aglo po una to-
golo,
16 dumo yemyem po wan-
inj al ge, imb kerman i una
awinj, una ami wopake dje
namor.
17 Una boll mor ge wopake
namor, yenekne kumbene ge
djelldjell paraka *(Aisaia 59.7-8)*
18 God pille kand ta nagor
we dje Baibel kandja embe
djindo *(Buk Song 36.1)*

19 Nono kanmon, Mosis
lo bolo pagi ge una lo
menameto mor una ge pille
bolo pagi. Kandja ge bolo
wori pai pille nono kanbon,
nono una wopake mormon
we djimbon ba God man
djinda. Ye una porapora
makimb al mor ge ye djingd-
jang paro we djinda.
20 Une kandja embe djinda
ge me embe mal paro. Una
God lo bolo pagi mal ge
kere kane, ye kune yembona
God nale al nono wambo
napanda, kiwa mopon we dje
kanne ba ge kune nayendo.
Mosis lo kere kanmon al ge,
nono una porapora singare
ke yepin pora dji dje kanbon.

Una Krais pillgi djine ge, God nale al wambo napanda kiwa moye

21-22 Alla kamasa Mosis
ne, propet kambono kandja
Baibel al bolo pagi mal ge,
God nono kondwe ta ombine
dje awi. Lo dji mal ge ye
kune yembona God nale al
nono wambo napanda, kiwa
mopon, ge man. Juda una
ne, epil djell una porapora
mormon ge, nono Jisas Krais
boll pillgi djipin dal, God

nale al wambo napanda kiwa
mopon.
23 Una porapora mormon
ge nono singare ke yepin
pora dji. Nono kupill al po
God boll aike mopon ge kune
nayendo.
24 Ba ipon Krais Jisas nono
top to i yem wori pille, God
nono wopake pille awo embe
djindo, ye wambo naparo,
ye kiwa mor we djindo.
Nonekene yembona wambo
napanda mopon ba ge man,
God yene wopake ye wal
gorwulle kiwa awi al ge nono
kiwa mormon.
25 God nono elle kumbso
awo tonda mal mopin, ba
une dje worika, Jisas kal
wo yene meyamiye toi al
nono pillgi djipin dal, God
nono singare ke yepin ge
kere awo, natonda. Kamasa
una singare ke yemaka, God
kane kanan molo natoi ge,
une nono ombine dje awi
kanmon, yene singare kune
paro mal yei. 26 Alla ipon,
singare ke yenj una Jisas
boll pillgi djine ge yenekne
wambo napanda, kiwa moye
we dje God embe djindo ge,
une nono ombine dje awi
kanmon, yene singare kune
paro mal yendo.

27 Una ne mal yene kand-
jiye amblo pla woro kandja
embe djinda, na singare
wopake yell al God nale al
na kiwa moro we djinda?
Ge man. Nono God nale al
kiwa mopon ge nono pillgi
djimbon al ge nono kiwa
mopon.
28 Nono kandja embe djin-
mon. Mosis lo kane ye kune
yembona God nale al kiwa
mopon we djimbon ge kune
nayendo. Nono pillgi djim-
bon, God nale al kiwa mopon.
29 Embe pille, God moro ge
Juda una Godne moro, alla
una djell Godne para moro
eri.
30 God ge taimane moro.
Une una porapora Godne
moro pille, una gaklene
kelip toi mo, natoi una mor
ge kambono pillgi djine ge
porapora God nale al wambo
napanda, kiwa moye.
31 Ba una kandja embe
djine, ni kandja djinden ge,
no pillgi djipin dal, Mosis lo
mop awo kerbon dje pille
djinden we djine. Ba na man
djindo. Nono pillgi djinmon
al ge, nono lo kandja ge
wopake panda dje yenmon.

4

Abraam God nale al wambo napai, kiwa moi

1 Nono Juda una mormon
ge Abraam nono gollne iwa
asamoll moi. Une kond wani
mal ge kandja namba we
djimbon?
2 Abraam singare wopake
yei pille God nale al wambo
napai kandja ge kaima pai
dal, une yene kandjiye amblo
pla worda kune yenda. Ba
une God nale al wambo napai
ge kondwe ge al napai.
3 Napai ge Baibel kandja
embe djindo,

Abraam God kandja dji mal
pillgi dji pille, God nale
al une wambo napai

kiwa moi we dji *(Stat 15.6)*

4 Una kogo ye po top inj ge, kogo yenj al top inj, kiwa nainj.
5 Ba God embe nayendo. God nale al una wambo napanda, kiwa moye ge, una kogo yene mal pille kiwa namoye, man. God ge yene yendaka, singare ke yenj una wambo napanda kiwa moye dje wori iwa moro ge, une boll pillgi dji dal, God nale al kiwa moye, wambo napanda.
6 Depit kandja ge dji eri. Una kogo ta nayene ba, God nale al wambo napanda kiwa moye ge, ga wopiye we dje Depit pille pepa bolo embe dji,

7 Una singare ke ta yene, wambo panda ba God kankere aunda ge kambono wopake molo wopiye.
8 Iwa ta singare ke yenda ba, God ni embe yen una we dje napiya ge, une wopake molo wopiya we dje Depit pepa embe boi *(Buk Song 32.1-2)*

9 Una wopake molo wo embe piye ge, ga gaklene kelip tane mo natane ge wopake piye mo? Ge man, nono kandja embe djinmon, Abraam pillgi dji al une God nale al wambo napai, kiwa moi we djinmon.
10 Ba alla une God nale al wambo napai kiwa moi ge wal naral pai pille une wambo napai? Yene gakle asamoll kelip to woro une are God nale al wambo napai kiwa moi mo? Mo une God nale al wambo napai kiwa moi alla are, une gakle kelip to wori mo? Ge man. Une gakle kelip natoi poke ge une God nale al wambo napai, kiwa moi. Une gakle kelip toi ge are toi.
11 Abraam gakle kelip natoi poke ge une pillgi dji pille, God nale al une wambo napai, kiwa moi. God nale al Abraam wambo napai, kiwa moi pille God su ta yei, ge Abraam gakle kelip toi. Embe pille, una gaklene kelip natane ba pillgi djine ge, ga gollne Abraam asa para embe moi.
12 Yei mal embe, una gaklene kelip tane ba alla pillgi dji dal, Abraam moro ge une kambono gollne para moya eri. Ge Abraam asamoll pillgi dji, are gakle kelip toi.

God wal auno we dji ge pillgi dji una moi al pille dji

13 Asa God kandja dje Abraam gollye kambono boll awo embe dji,

Makimb porapora yero ge na i ye mor al auno we dji *(Stat 17.4-6, 22.17-18 ne, Galesia 3.29)*

Dji ba Abraam lo ta yei al karkar yei pille God une moi al, na ni kaima auno we dji mo? Ge man. God kandja dji ge Abraam pillgi dji pille, God nale al une wambo napai, kiwa moika, God na kaima auno we dji.

14 God embe auno we dji ge,
una namba mal aunda ine?
Ge pillgi djine al ine. Alla una
yenekne lo karkar ye wani
al imaka, nono pillgi ge wal
kiwa yeika. Alla, God embe
auno we dji ge, wo kiwa pika.
15 Nono kanmon, lo ta pan-
daka una ale yeneke, God
elle kumbso aunda. Ba lo
ta napanda ge, una ale yene
kondwe nayero.

16 Embe yei pille God wal
kaima auno we dji ge une
nono wopake pille kiwa auno
dje pille dji. Nono imbon
panda, yene kandja dji al
nono kaima aunda dje pupin
dal, imbon. Lo kandja djinda
mal yembon mo nayembon,
ge man. Abraam pillgi dji mal
una embe yene ge kaima ine.
Alla pillgi djine una porapora
moye ge, ga gollne moi ge
Abraam moi.
17 Moi ge kandja Baibel al
paro ge embe djindo,

Na yenaka ni womban ne,
gawan are moye ge
merke moye we dji
(Stat 17.5)

God kandja dji mal Abraam
pillgi dji. God una gor ge i gun
woro, wal namoi wal ge alla
worika wo moi iwa ge, une
kandja dji mal Abraam pillgi
dji.
18 God Abraam moi al embe
dji, na yenaka kam kand-
jip merke moro mal embe ni
epilin merke are moye we
dji. Kune nayenda mal pai
ba God kandja dji ge Abraam
pillgi djika gawe merke moi.
19 Abraam kognumb 100 mal
embe moi ge wombaye kuya
ege pora dji ba alla, pillgi dje
pamoika, yene gamegama
Sara womba kuya kune
nayenda mal pai ba alla
20 God kandja dji mal ge
Abraam pillgi dje pamoika,
nomane soka napai. Une
pillgi kaima dje molo God
kandjiye amblo pla woro
embe dje kani,
21 God embe auno we dji mal
ge une kaima aunda kune
yendo dje kani.
22 Abraam pillgi dji al ge God
embe dji, Abraam ge, wambo
naparo, kiwa moro we dji.
23 Baibel al kandja bolo wori
pai ge, God embe dji, Abraam
ge une wambo naparo, kiwa
moro we dje pepa boi ge,
iwa Abraam taimane ge pille
naboi.
24 Man, nono pille aike boi.
God ge nono Iwa Kerman
Jisas i gun wori iwa ge, nono
pillgi djipin una mormon ge,
God pille embe djinda, ga
wambo naparo, kiwa mor we
djinda.
25 Una Jisas ipo togoi ge, nono
singare ke yepin al togoi. Alla
God, nono wambo napanda
kiwa mopon dje pille, une
Jisas i gun wori.

5

God nale al nono wambo naparo, kiwa mormon

1 Nono pillgi djipin al ge
God nale al nono wambo na-
paro, kiwa mormon we dji.
Embe yei pille nono God boll
djelldjell mopin ba nono Iwa

Kerman Jisas Krais kogo yei
al nono wo er taimane pupin.
2 Krais nono kondwe yapro
awi, God nono wopake pille
awi me ge al, nono pillgi dje
er pakna po mormon. Alla
nono God boll aike kupill
al po mopon ege ge, nono
wopille kui yenmon.
3 Alla urup wonda ge nono
wo pupon eri. Ge nono to
gi dje aundaka, kake pamolo
bon dje wonda.
4 Iwana dongall mopin
dal, imb ta wonda ba nono
kulngamb nayagbon, aglo
gi dje pamopon. Nono aglo
gi djimbon al ge, God wo
nono kaima inda dje pille kui
yemopon.
5 Alla nono kui yemopon
ge kiwa nayembon, man.
God yene Murble dje wori
nono boll puka toi pille, nono
kanmon, God nono wopake
kaima kando.
6 Kando ge, nonekene am-
blo pille djimbon dje yepin
man pai poke ge, God dje
wori Krais wo nono singare
ke yepin una pille goi.
7 Una yene age wopake
ta pille nagoya. Alla, age
wopake uro ta moya ge yene
age kane, na une pille goyo
we djinda manda?
8 Ba nono singare ke ye
pamopin poke, Krais wo
nono pille goi. Goi al ge, God
ombine dje awi kanmon, une
nono wopake kando.
9 Alla Krais golo meyamiye
toi al ge, nono God nale al
wambo naparo, kiwa mor-
mon. Ge pille, God una elle
kumbso awo tonda poke ge,
nono er take dje nambon,
une nono i yem djinda, na-
tonda.
10 Nono God boll kunda
yemyem mopin ba yene
wariye goi al ge, nono i
taimane wori. Wori al ge
wal kerman paro. Alla, i
taimane wori mormon ge,
une iwa gun moro pille,
nono er take dje nambon,
une i yem djinda. Djinda
al ge wal kerman plakill
paro. 11 Plakill paro mal
embe, asa nono God boll
djelldjell mopin ba nono Iwa
Kerman Jisas Krais wo amblo
i taimane wori al ge, nono
God boll wopake pirmon.

Gor me ge Adam yei, alla una gun mor me ge, Jisas yei

12 Nono kanmon, iwa
taimanta ke yei al ge,
makimb una porapora sin-
gare ke yei. Iwa ge ke yei al
ge ipon una gor. Alla una
porapora gor ge, singare ke
yei pille gor.
13 Ge asa Mosis lo napai
poke ge, una makimb al
djingdjang yemoi ba lo napai
pille, God tano dje nakani.
14 Adam molo wo Mosis
moi poke ge, goi me yembe
yeika una golo woi. Ga Adam
singare ke taimane yei mal
embe nayei ba, goi me yeika
ga para goi. Ge una are
wonda iwa ge, Adam su mal
moi. Ba
15 Adam singare ke yei
mal ge ne, God nono wal
gorwulle kiwa awo wori mal
ge me taimane napai, soka
djelldjell pai. Ta ge, Adam
yeika, una porapora goi ba,

me ta pa er plakill pi. Ge God
nono wopake pille awika,
una merke wopake moi. Jisas
Krais nono wopake pille wal
gorwulle kiwa awi al ge, una
merke wopake moi.
16 Ba God nono wal gor-
wulle kiwa aundo mal embe
ge ne, Adam singare ke yei
mal ge soka singare djelldjell
kaima yepill. Ta yeika God
nale al nono wambo paika,
tonda mal mopin ba alla, ta
ye wopake ye awika una sin-
gare ke merke yei ge God nale
al wambo napai, kiwa moi.
17 Iwa taimane ale yei al
ge goi me yembe yeika una
porapora golo pamoi. Ba alla
God molo pla pi. Yene nono
wal gorwulle kiwa awo wori
al nono God nale al wambo
naparo, kiwa mormon, nono
Jisas Krais taimane yei al ge,
goi me kamblo kal woro, king
mal embe gun molo pambon.
18 Embe yei pille iwa
taimanta ale yei al ge, God
nale al una porapora wambo
pai, tonda mal moi ba, iwa
ta singare wopake yei al ge,
God nale al una porapora
wambo napanda, kiwa molo
gun moye. 19 Iwa taimanta
God kandjiye to wori al ge
una merke singare ke yei.
Alla, iwa ta God kandjiye ye
kune yei al ge, una merke
God nale al wambo napanda,
kiwa moye.
20 Mosis lo dje awi ge, una
singare ke yenj ge kane kune
yene dje, dje awi. Ba una sin-
gare ke ye pamoi al ge, God
nono wopake pille awi ge pa
er plakill pi.
21 Singare ke me ge yembe
yeika una golo woi. Ba, God
nono wopake pille awi me
ge, yembe yeika nono Iwa
Kerman Jisas Krais yeworika,
God nale al nono wambo na-
panda, gun molo pambon.

6

Nono Jisas boll aike gopin

1 Na kandja djill al ge nono
kandja namba we djimbon?
Singare ke kaima yembona
God nono wopake pille
aundo mal wor kerman
punda we djimbon mo?
2 Ge man, singare ke yepin
ge kaima kerpin pora dji, una
golo par mal embe mormon.
Alla ipon ge, singare ke alla
yembon mo? Ge man.
3 Ye asa Krais Jisas kandjiye al
nu pai ge, une goi ge ye une
boll aike goi. Ge ye nakaninj
mo?
4 Nono nu papin ge, Krais
goika una ipo gull toi mal
embe, nono une boll gopinka,
God wo nono i gull toi pora
dji mal embe mormon. Alla
nono Nane yembe ye Krais
i gun wori mal embe, une
nono para iwordaka wor gun
bon.

Jisas aglo erwo gun pi mal embe nono une boll aike gun mopon

5 Nono Jisas boll mormon ge,
une goi mal embe ge nono
aike gopin. Alla une aglo
erwo gun pi mal embe, nono
alla erwo gun bon.
6 Er wo gun bon ge nono
kanmon, Krais iko pera al
goi ge, nonekene nomane ke
pai mopin ge, para aike une

boll gopin. Singare ke nono
gaklene al pai ge alla yembe
nayenda, une nono boi mal
embe kuika singare ke yepin
ge alla nayembon.
7 Nayembon ge, nono una gor
mal embe mopon. Singare
ke pai ge nono boll yembe
nayenda, boi kui nono er
orko wopin pora dji.

8 Ba Krais goi al ge nono
para aike gopin pille, une gun
moro mal embe ge nono une
boll aike kaima gun mopon
dje pirmon.
9 Krais golo pa alla agi al
ge nono kanmon, Krais alla
nagoya goi me ge yembe yei
ba man pai.
10 Une kuntaimane goi al
ge, une djingdjang me ge
kamblo kal woro keri. Alla
ipon une gun moro ge une
God boll gun moro.
11 Gun moro mal embe, ye
goi, singare ke me ge, yembe
ye djinda, man, ye Krais Jisas
boll aike mor pille, ye God
boll gun mormon dje ye no-
mane embe panda moye.

12 Singare ke me ge ye
makimb al gaklene kantau
nayenda. Ye goye gaklene
paro ge, kandja djinda mal,
ye nayene.
13 Ye gaklene tambiye ta,
ipo singare ke me ge naune.
Singare ke me ye kantau yen-
daka ye po singare ke yene ge
kune nayendo, man. God ye i
gun wori, ye gaklene boll boll
ipo God moro al awo kerne.
Une ye gaklene kantau ye ipo
wordaka, ye singare wopake
yene.

14 Ye Mosis lo menameto
namor. God nono wopake
pille awi al ge ye menameto
mor, singare ke me ge ye kan-
tau nayenda.

Kaye papin pora dji, God pro mal yembon

15 Asa kandja lo dji mal
nono menameto mopin ba
ipon God nono wopake pille
awi al menameto mormon.
Ge pille kandja namba we
djimbon? Nono po singare
ke alla yembonka, God nono
wopake pille aunda we
djimbon mo? Ge man.
16 Pir mo? Ye yenekne ipo iwa
ta moya al awo, yene kandja
djinda mal yene ge, ye une
nu kogoye mal embe yene.
Embe paro pille, ye kondwe
soka yero. Ta ge, singare ke
me ge ye kantau yendaka, ye
singare ke ye po goye. Mo
ta ge, ye God kandja djinda
mal pille yene ge, ye wambo
napanda, kiwa moye.
17 Asa singare ke me ge
yemolo amblo gi djika, ye
singare ke ye wani ba alla,
ipon God kandjiye beke awi
ge, ye menameto molo, une
kandja dji mal kaima yei. Yei
ge na wopake we dje God
aundo!
18 Asa singare ke me ge, ye
kaye to wori moi ba, ipon God
wo ye dje i orko wori pille sin-
gare wopake me ge ye kantau
yenda.

19 Una kaye parka kiwa
morka yenj we dje na kandja
embe djindo ge, ye piye dje
pille na kandja su ye djindo.
Asa ye kakene aglene ne, ge
ipo iwana djingdjang ke yenj

mal yei ge, singare ke me
ge ye boiye pai. Ba ipon
ye God kogoye taimane paro
mal embe yembon dje pille
yenj ge, ye singare wopake
me ge boiye pane.
20 Asa, singare ke me ge ye
kantau yei poke ge, ye sin-
gare du dje yembon dje napi.
21 Ipon ye ngandjill golo
mor ba asa ye singare ke yei
ge ye wal naral wal imbon dje
yei? Ge man. Una singare ke
embe yene ge goye.
22 Ba ye singare ke yei al
kaye pai ge God dje i orko
wori, ye God boiye mor.
Yei al ge, ye God wombaye
molo, une pro mal eri ye pa
pineke, wulle al ge ye gun
molo pamoye.
23 Alla una singare ke
ye pamoi dal, top wopake
ta naine, kaima goye. Ba
nonekene Iwa Kerman Krais
Jisas kogo yei al ge, God nono
wal gorwulle ta kiwa aunda
imbon. Ge nono gun molo
pambon.

7

Nono nomane gun paro mal wanmopon

1 Agana ambana kambono,
ye lo kandja pille kune yenj
una ye mor ge, na kandja dje
ye aundo. Una ta gun moya
poke ge lo kandja djinda mal,
une yenda mal paro ba, une
goya poke ge lo kandja djinda
mal une boll nayenda.
2 Na kandja su ye djino.
Ana woge boll gun mopell
poke ge, kandja lo djinda mal
pille soka bolo i mopell. Ba,
ana woge molo goi dal, ana ge
kiwa moya, lo kandja dje pagi
ge, une boll nayenda.
3 Soka gun mopell poke ge
ana po iwa djell boll moya
ge una embe djine, ana ge
djingdjang yendo we djine.
Ba ana woge molo goi dal,
kandja lo djinda ge ana boll
nayenda. Ana po iwa djell
boll bolo imbell ge, kune
yenda, wambo napanda.
4 Embe paro pille, na
kandja djindo ge me embe
mal paro. Mosis lo dji ge me
ta pai, ba Krais iko pera al goi
ge ye une boll aike goi pille, lo
kandja dji ge ye boll nayero.
Ipon ye iwa djell ta boll aike
mor, ge Jisas golo aglo erwo
gun pi iwa. Ye une boll mor
pille, singare wopake God
wopake kando mal singare
ge, ye embe yene kune yendo.
5 Asa nono nomane ke
pai ge, nono boi kui mopin.
Mopin poke ge, lo dji mal
yene yeworika nono kakene
aglene pai ge singare ke
yepin. Yepin al ge nono
gopon kondwe ge yepin.
6 Ba ipon nono gopin al ge,
Mosis lo dji mal nono boll
nayero. Asa lo ge nono am-
blo gi dji ba ipon nono kiwa
mormon pille, kogo gun ta
ye God aumbon. Lo kandja
ge pepa al bolo pagi mal
nayembon, man, God Murble
kandja djinda mal ge yem-
bon.

Singare ke yepin al ge, nono wo ke pupin

7 Mosis loye ge yeworika
nono singare ke yepin pille,

kandja namba we djimbon? Mosis lo bolo pagi ge wal ke paro we djimbon mo? Ge man kaima! Lo ge wal ke, man. Na lo kere kanill al ge na singare ke yendo una kaima moll dje kanill. Lo bolo wori pai ge kandja embe djindo, una djell wal bombon golo imbon dje nayene. Ba alla kandja ge bolo wori napaika, una bombon golo yenj ge na kanpol natollka.

8 Ba lo bolo wori pai al ge pille, singare ke yeworika, na kumbena wamo doika, na wal bombon golo ino dje pille we kaima yell. Ba alla lo ge napaika, singare ke ge yembe nayeika.

9 Asa na lo dji mal kanpol natoll poke ge, na pora moro dje wanill. Ba alla are na lo kere kanill al ge, na singare ke yell ge kane kune yell. God na tonda mal embe moll.

10 Lo pai ge una gun moye dje bolo pagi ba ge man. Lo pai al ge na togoi mal embe yemoll.

11 Lo dji al ge, singare ke me ge na kandja kende dje awo, na togoi.

12 Ba lo bolo wori pai ge namba we djimbon? Lo ge du dje paro. God yene awi, yene dji pai, wopake paro.

13 Lo ge wal wopake pai ba yene yeworika, na goll mo? Ge man! Lo wopake pai al ge, singare ke yeworika, na goll. Embe yei ge kanmon, singare ke pai ge wal wopake man. Lo bolo pagi kandja ge kanmon, singare ke pai ge wal ke kaima pai.

Singare ke ge nono boi kuro

14 Embe yei ge lo paro ge God dji paro. Ba na makimb al una moro. Singare ke ge na boi kro, na menameto moro.

15 Na singare yeno dje pro wal ge, na embe nayendo. Na nayeno dje pro wal ge, eri yendo. Na embe yendo ge kanpol nato molo yendo.

16 Na singare embe yendo ge na ke kando, ke kando al ge na kando, God loye ge wopake paro.

17 Embe yei pille, na singare ke yendo ge na nanam nayendo. Singare ke me na boll paro ge yendo.

18 Na kando, wal wopake ta na kumbena al nayero. Na kandja manda djindo ge, na nomana ke pai mal ge pille djindo. Na singare wopake yeno dje yendo ba yell kune nayendo.

19 Singare wopake na yeno dje yendo ge na nayendo, alla singare ke na nayeno dje yendo ge na yendo.

20 Ba na singare ke nayeno dje yendo wal ge na po embe yell dal, nono kanbon, nanam singare ke nayendo, man. Singare ke me na boll paro ge, yene yendo.

21 Alla lo ta na nomana pakna paro al ge embe mal paro. Na singare wopake yeno dje yeno ba singare ke me ge wo na kond tugo aundo.

22 Na nomana paro ge, Mosis lo dje wori pai mal, na wopake uro kaima kando

23 ba na moro al ge lo soka
parmell. Ta God lo ge na
nomana al paraka, alla ta ge
na gaklena al paraka, kunda
bormell. Gaklena al pai una
ge singare ke me ge paro. Une
yemolo na nomana paro una
boll kunda yenmell. Yenmell
al ge na kaye paro, yene sin-
gare ke yeno dje yendo ge na
embe yendo.
24 Yendo ge ayao! Na
wandill kaima moro. Na
gaklena pai al ge God na
togoya mal moro, una ne
mal wo na iworo aunda na
nagoyo?
25 Ge Iwa Kerman Jisas
Krais wo na iworo aunda! Na
wopake we dje God aundo!

Embe pille, nanam no-
mana al God lo ge menameto
moyo, ba na nomana ke
pai al, na singare ke me ge
menameto moro.

8

Singare ke yepin ge Krais wo iworo, yene Murble i nono awi

1 Ge pille, Krais Jisas boll
aike mor una ge, kiwa mor,
God kot ye awo natonda.
2 Ye Krais Jisas boll aike mor
pille, God Murble yembe
yeworika, nono gun mor-
mon. Asa nono Mosis lo dji al
ge, nono singare ke yepin una
mopin, God togoya mal embe
molo kaye papin. Ba God
Murble yeworika nono dje i
orko wori, kiwa mormon.
3 Asa nono makimb nomane
pai mopin, Mosis loye ye
kune yembon dje yepin, man
pai. God nono i yem nawori
una mopin. Ba nono Mosis
loye ye kune nayepin al ge,
God wo yene ye kune yei.
Yene wariye dje wori woi
ge, una djingdjang paro una
mor mal une embe molo wo
nono pille goi. Goi al ge, God
yewori nono kaye pa singare
ke ye mopin ge alla kere er
orko wo kiwa mormon.
4 Nono makimb nomane pai
wanpin ba ipon God Murble
kandja djindo mal yenmon
una mormon. Nono Mosis lo
ye kune yembon we dje bolo
wori pai ge, nono God nale
al ye kune yepin pora dji mo-
pon dje pille goi.

5 Una makimb al nomane
pai mor ge, yenekne makimb
nomane paro mal ge singare
ke ye waninj. Ba God Mur-
ble kandja djindo mal pille
yenj una mor ge, God Mur-
ble kandja djindo mal pille ye
waninj.
6 Una God Murble boll
moye ge, gun moye, ellne
tukne arngan yenda moye.
Ba makimb nomane panda
ye wanne una ge, goye.
7 Makimb nomane pai una
mor ge, ga God boll kun-
dayem una mor. Ge God lo
djindo mal nayenj, yembon
dje yene kune nayenda.
8 Alla God singare wopake
kando singare ge, makimb
nomane pai mor una ge, yene
kune nayenda.

9 Ba ye makimb nomane
napai pille singare ke ye
nawaninj, man. God Murble
ye boll moro pille, ye une boll
aike waninj. Ba Krais yene
Murble una boll namoya ge,
Krais wombaye namoye.

10 Ye singare ke yei pille
ye makimb gaklene goya ba
Krais ye boll moya ge, ye
God nale al wambo napanda,
kiwa molo, ye nomane gun
panda moye.
11 Jisas golo pai ge God i
gun wori. Wori iwa ge, yene
Murble ye boll moi dal, Jisas
i gun wori mal embe, God
yewordaka, yene Murble wo
ye golo pane ge i gun worda
moye.

God Murble awika nono une wombaye mormon

12 Embe paro pille, agana
ambana kambono, nono
wal ta yembon paro. Nono
makimb al nomane panda
singare ke nayembon, man.
God yene Murble kandja
djinda mal ge yembon.
13 Ye makimb nomane
panda wanne ge, ye kaima
goye. Ba God Murble yembe
yendo mal ge, ye i singare ke
gaklene al pai waninj ge to
wori dal, ye gun moye.
14 God Murble kondwe
tondo al pinj una ge, ga God
wombaye mor.
15 God yene Murble i ye
awi ge, ye nukogo una kand
golo yenj mal embe yene dje
nawi, man. God yene Murble
wo ye i pakna wori, ye God
wombaye kaima molo, Nena,
Nena dje yau to mor.
16 Nono God wombaye
mormon we dje nono no-
mane al embe pirmon ge,
God Murble nono boll moro
ge, une kandja taimane dje
embe djindo, ge kaima, ni
God wombaye moren we
djindo.
17 Alla nono God wombaye
kaima mopin dal, God wal
yenda ge, nono wal yenda,
alla Krais wal inda mal ge
nono aike imbon. Krais imb
kaki mal embe kakpin dal,
une kupill al po yene kand-
jiye kerman paraka wopake
moro mal embe, nono para
aike po embe mopon.

Are kupill al po wopake mopon

18 Na embe dje pro, ipon
imb kakmon ge wal kembis
ke yero. Ba are God nono
kandjine kerman ye aun-
daka, une boll aike wopake
mopon ge, wal kermanke
yenda dje na pro.
19 Are God ombine dje aun-
daka yene wombaye kaima
moye mal ge God wal beke
wori mor ge, kanbonba dje
pille kui yemor.
20 God mangal toika wal
beke wori mor ge wo ke pi ba
yenekne nayei, God yei. Yei
ge wal porapora mor ge kui
yemor.
21 Kambono kaye pa, nom
djindaka, gopon dje yemor
ba, God wombaye kere er
orko wo wopake moye poke
ge, wal porapora mor ge para
aike wopake mopon dje pille
kui yemor.
22 Mor ge nono kanmon,
kamasa ke, God wal porapora
beke yei ge nomane to mor.
Ana womba kupon dje pille,
ngembill gor mal embe ga no-
mane to pille molo woi, ipon
para to pille pamor.
23 Yenj mal embe yenmon.
Nono kimb ye kui yenmon.
God asamoll wal wopake

nono awi ge, yene Murble
awi, are nono wopake mo-
pon dje kanmon. Ba God
yene wal ipo yene wombaye
aunda poke ge, une nono
mopon al iwo awo, nonekene
gaklene gun panda ge iwo
awo, embe yenda dje pille kui
yenmon.
24 Er take dje nambon,
God nono i yem dji pora dji
mormon ba, une wal wopake
iwo nono aunda ge nono
kui yemoponka are aunda.
Kui yemolo imbon we dje
kandja embe djinmon ge,
nono naipin, are imbon dje
pille djinmon. Iwa ta wal
ta ino dje kui yenda ba inda
poke ge, une are kui yenda ge
kune nayenda.
25 Alla nono kanmon, wal
naipin wal ge, God nono are
kaima aunda dje pille kiye
dje molo kui yenmon.
26 Yendo mal embe, nono
kimb ye kui yenmon al ge,
God Murble wo nono pak
to aundo. Aundo ge nono
kamang namba mal yembon
ne, naral wal we djimbon
ge, God Murble yene wo
elle tukiye boll nono pille
kamang ye God aundo.
27 Alla God nono nomane
pakna kando iwa ge, yene
Murble wo nono pille ka-
mang yendo mal ge, God
kando. Ge yene pro mal
embe ge, yene Murble wo
une wombaye mormon pille
kamang yendo.
28 Alla God wopake kaninj
una, God nomane paro mal
yene dje pille, dje i mor ge,
nono kanmon, wal porapora
ga boll wonda wal ge, God
yenda wopake panda.
29 Yene unakiye are moye
ge une kamasa kani pora dji.
Alla, une dje ika, ga yene
wariye moro mal embe moye
dje pille dje i. Embe yei pille,
Krais yene age ambe merke
moye, une ga agane komne
mal embe moya.
30 Alla God asamoll dje ino
dje pi una ge, God dje i.
Alla God dje i una ge, une
yeworika, ga yene nale al
wambo napai, kiwa moi. Alla
kiwa moi una ge, yene kand-
jiye kerman pai ge awika ga
i pagle, une boll aike wopake
moye.

God nono wopake kando mal ge kanpamoya, pora nad-jinda

31 God nono embe yei pille,
na kandja embe djindo, God
nono wopake pille aundo,
una wo nono to worne kune
nayendo.
32 Kune nayendo me ge embe
mal paro. Una wo yene
wariye togoi ba une man we
nadji. Dje wori wo nono pille
goi. God yene wariye i nono
awi pille, wal porapora plato
paro ge i nono aunda eri.
33 Nono God dje i una mor-
mon pille, una wo ni wambo
paro we djine kune nayenda.
Alla, God ye ale paro we
djinda mo? ge man, yene dji,
nono wambo naparo, kiwa
mormon we dji.
34 Krais Jisas yene golo
nono pille aglo erwo gun po
pagle, God agle woto molo
nono pille kamang ye awo

moro. Kamang ye awo moro
pille, una wo nono mormon
al, ye singare ke yenj, top
ke ine we djine ge kune
nayendo.
35 Krais nono wopake
kando ge, una wo yeworneke
Krais nono alla wopake
nakanda mo? Ge man.
Imb ta wonda mo, una ta
wo nono ye ke ye aune
mo, kam koll gopon mo,
konkunom nayenda mo, wal
ke ta wo nono boll wonda
mo, kunda panda ge, wal
porapora wonda ba, ge man,
Krais nono wopake kando ge
kanpamoya.
36 Ba una wo ye ke ye aune
ge Baibel bolo wori pai ge
embe djindo,

No ni womban mormon pille,
ege ege una no togo-
pon dje yenjka, mor-
mon. Una kogsipsip
togor mal embe una
no togopon dje eri yenj
we dje pepa embe boi
(Buk Song 44.22)

37 Imb nono boll wonda ba,
Krais nono wopake kani
pille, nono iwa yembe kaima
yepin.
38-39 God nono wopake
kando ge une yembe yendo.
Nono gopon panda, mo gun
mopon, mo tau agelo ta wo
yene mo, murble ke wo wal
ta yene mo, imb ipon wonda
mo, kumaike wonda mo,
wal dongall ta nono boll
wonda mo, wal pla kupill
al ta wonda, mo wal ta
makimb al wonda, mo God
wal porapora beke yei ge ta
yenda mo? Wal ge wonda
ba na embe dje pro, God
nono wopake kando ge pora
nadjinda. Nono Iwa Kerman
Krais Jisas kogo yei al ge nono
kanmon, God nono wopake
uro kaima kando. Wal ta
wo to worda, kune nayendo,
nono wopake kanpamoya.

9

Pol Juda una pille wandill kerman golo awi

1 Na Krais wombaye moro
ge na kandja kaima djindo,
kende nadjindo. Na nomana
pai mal ne, God Murble
kandja dji mal yepill ge
kandja taimane djipill pille,
na ipon kandja manda djindo
ge kandja kaima djindo.
2-3 Na agana ambana Juda
una mor ge, ege ege na
kambono pille wandill golo
awo imb kerman kake embe
yendo. Kambono er take
dje po djine dje, Krais i
yem worda dje na nomana
kerman paro. Nanam Krais
boll moro ge kere pagle er
orko po wamo danaka, na
agana kambono alla pakna
wo na dumena ineba dje
kamang yendo.
4 Kambono ge Israel una
kaima moi. God dji yene
wombaye kaima moi. God
kandjiye kerman pai mal une
ombine dje awika kambono
kani. Ye na wombana
moyeke, na ye Godne moy-
aka, embe yembon we dje
kandja gopa toi. Lo dje awo,
lotu djine mal ombine dje
awo, kun merke wal kaima

ye auno we dje, God embe dje
kambono awi.
5 Juda una gollne moi ge
kandjine kerman pai. Alla
are iwa Krais makimb al
woi ge une Juda una moi.
Une God kaima moi. Wal
porapora ge une kantau
yemoraka, ege ege yene
kandjiye amblo pla worbon
mal pai, kaima.

God Juda una moi al yei ge Pol pepa bolo awi

6 Juda una mop awinj ge
na wandill golo aundo ba
na kando, kamasa God wal
wopake ye auno we dji mal ge
une nakeri. Une kaima yei ba
Juda una porapora makimb
al molo woi ge, pende Juda
una kaima namoi.
7 Yenekne gollne ge iwa
Abraam moika, kambono
meyam taimane moi ba
pende moi ge yene wombaye
kaima namoi. Namoi ge me
embe mal pai. Asa Abraam
wombaye pende moi ba God
kandja embe dji,

Ni warin Aisak taimane moro
ge yene wombaye
moye ge ni epilin are
moye. Ni warin ta
epilye namoye, man
we dji *(Stat 21.12)*

8 God kandja embe dji ge me
embe mal pai. Abraam epi-
lye yene meyam taimane una
are moye ge God wombaye
namoye, man. God kandja
dje Abraam awi mal, una
pillgi djine una ge Abraam
epilye kaima moye.
9 Moye ge God kandja dji ge
embe dji,

Kognumb ta wor pundaka,
na er yem wono poke
ge, Sara wariye ta
moya we dji *(Stat
18.10,14)*

10 Nono kandja pupon ge
embe mal paro. Sara wariye
moi ge nonekene gollne
Aisak moi. Une yake kerman
po molo, ana Rebeka i. I ge
Rebeka wariye olupokal soka
kui.
11-12 Kui ba womba
namopill poke ge God wo
Rebeka moi al embe dji,

Ni warin are moya ge plato
moya, age komne
moya ge nukogo ye age
aunda we dji *(Stat
25.23)*

Dji ge nono kanmon, God
yene wal yeno dje pro mal
kaima panda pille une embe
yei. Womba soka singare
ke wopake ge ta nayepill ba,
wariye are moi ge God dje i,
ta ge man.
13 Yei ge kandja Baibel al ta
pai ge embe djindo,

Iwa Jekop moi ge na wopake
kanill ba iwa Iso moi
ge na ke kanill we dji
(Malakai 1.2-3)

14 Embe dji pille, kandja
namba we djimbon? Womba
ta wopake kane, ta ke kane
yei ge, God singare kune paro
mal nayei mo? Ge man!
15 God Mosis dje awo embe
dji,

Na una ta wandill golo auno mo nauno ge, na boll yero. Una ta pak to auno mo nauno ge eri na boll yero we dji *(Kisim Bek 33.19)*

16 Embe dji pille, God nono dje inda ba nonekene nomane panda mal pille dje nainda, nono singare yembon al ge une kane dje nainda, man. Dje inda ge yene wandill golo aunda una dje inda.
17 Inda ge kandja ta Baibel al paro ge embe mal,

God dumo Idjip king moi al embe dji, nanam djill ni king mon. Alla ni kogo yenden al ge, na yembena dongall paro mal una kanne dje yell. Yellka, una dumo yemyem mor ge na kandjina amblo pla worne we dji *(Kisim Bek 9.16)*

18 Embe yei pille, God iwa ta wandill golo auno dje pi dal, kaima golo aunda, ge God nomane al. Alla God yene yenda pille una kandja to woro napi dal, ge God nomane.
19 Ba ni man dje pille kandja embe djimben, God ta wandill golo awo, ta yene yendaka una kandja napiye ge, me namba mal pai pille nono God nale al wambo paro? Paro ge yene yendo. God piya mal yenda, una ne mal to worda?
20 Djimben ba ni makimb al una moren, God singare yenda mal ni omuk natamben. Una ta sin galla bekda ba sin ge kandja embe nadjinda, ni na embe beke worin moro ge namba yei pille beke worin moro ne? sin galla ge kandja embe djinda mo? Ge man!
21 Una ta makimb kembis ta i pagle, une nomane paro mal pille sin galla soka bekda. Ta wopake bekda, una ipo kogo wopake mal yene. Ta kiwa bekda, una ipo kogo kiwa yene. Une embe bekdo ge kune nayendo mo?
22 Embe mal ge God embe eri yendo. God yembe dongall paro mal ne, yene elle kumbso aundo mal ge, une ombine dje una auno dje pro ba tau kanan molo natondo ge kune nayendo mo? Una wo ke po mor ge une tano dje yendo ba natondo ge kune nayendo mo?
23 Une kanan molo natondo al ge, yene singare wopake ne, kandjiye kerman paro mal une ombine dje aundo. Yene wandill golo auno dje pi una kupill al po wopake moye una kambono ge, une ombine dje aundo. Yendo al ge, kune nayendo mo?
24 Una God wandill golo aunda we dji ge, nono iwana God dje indo mal ge, pille dji. Nono Juda una epil taimane mormon ge man, epil djell mor ge pille aike dji.
25 God dji propet Osea pepa bolo wori pai ge embe djindo,

Na unakna namor una moye ge, na unakna mor we djino. Alla na wopake

nakanill una moye ge,
na wopake kanill una
mor we djino we dji
(Osea 2.23)

26 Osea kandja ta pepa bolo
wori pai ge embe djindo,

Dumo ta, ye na unakna
namor we djill al ge
na po embe djino, na
God gun eri moro ge,
ye na wombana mor
we djino we dji *(Osea
1.10)*

27-28 Iwa Aisaia Israel una
pille pepa bolo embe dji,

Iwa Kerman makimb al una
kot ye awi pora dji,
ola dje to pora djinda.
Embe pille, Israel una
ku okup merke moro
mal embe moye ba
God una merke dje
nainda, yepall ta dje
inda we dji *(Aisaia
10.22-23)*

29 Yei ge kamasa Aisaia pepa
bolo wori pai ge embe dji,

God yembe pai una moi ge
une nono to pora dji
mopin ba, une wandill
golo awika, nonekene
wombane sokarita
moi. Une wandill golo
nawika, nono dumo
Sodom ne, Gomora to
ke yei mal embe yeika
we dji *(Aisaia 1.9)*

Israel una pillgi nadji, God nale al wambo pai, kiwa namoi

30 God embe yei ge kandja
namba we djimbon? Epil
djell una God nale al wambo
napanda kiwa mopon dje
nayei ba, Jisas boll pillgi dji
al, God nale al kiwa moi.
31 Alla Israel una lo ye
kune yembonka, God nale
al wambo napanda, kiwa
mopon we dje yembe kaima
yei ba, man pai, God nale al
wambo pai, kiwa namoi.
32 Kune namoi ge me
namba mal pai? Ge kambono
Jisas kandjiye al pillgi nadji
pille kune namoi. Lo ye kune
yembonka God nale al kiwa
mopon we dje pi. Ku ta aketo
tonda ge, kambono nakane
po be kamblmaka, ake toika
kulngamb yagi.
33 Yagi ge Baibel kandja ta
bolo wori pai ge embe djindo,

Ye pillme! Na kam mekbe
Sion yero al, ku mul
ta worill paro. Una
pende wo yenekne
kakene boye. Ba alla
una ku ge pillgi dji
dal, ngandjill nagoye,
megiye kaima tonda
we dji *(Aisaia 8.14,
28.16)*

10

God singare yei mal Israel una pille kane nayei

1 Agana ambana kambono,
Israel una er take dje po djine
dje pille, na nomana ker-
man paro, kamang eri ye God
aundo.
2 Israel una yenj mal ge na
kando. Kambono God no-
mane paro mal yembon dje

yembe yenj ba, kanpol natonj.

3 God nale al una wambo napanda kiwa moye dje yendo mal ge, kambono kanpol natonj. Yenekne nomane paro mal pille yenj, lo ye kune yembonka God nale al kiwa mopon we dji ge embe yenj. Una God nale al kiwa moye we dje God embe dji mal ge, ga to worinj.

4 Alla Mosis loye ye kune yembonka God nale al kiwa mopon we dje pagi ge, Krais kogo yei al lo ge to pora dji. Embe pille, una yene boll pillgi djine ge, God nale al wambo napanda, kiwa moye.

5 Una lo karkar ye pagle, God nale al wambo napanda, kiwa moye dje pille iwa Mosis pepa bolo embe dji,

Una lo porapora bolo wori paro ge, ye kune yei dal, gun moye we dji *(Wok Pris 18.5)*

6 Mosis pepa bolo embe dji ba, God nale al kiwa molo Jisas boll pillgi dji una ge, nomane embe mal naparo, Krais wo kogo yei pora dji. Nono kogo sipdje ye kupill al po Krais dje i kal makimb al worbona une nono God nale al wopake yeworda ge kune nayendo.

7 Alla una gor dumo yero al nono kogo sipdje ye kal po Krais dje i pla worbona une nono God nale al wopake yeworda ge man we dji.

8 Baibel kandja embe djindo,

Kandja ge ni boll manda kaima yero, ellke nayero. Ni ellin tukin al ye, djillaken al ye, embe yendo we dji *(Lo 30.12-14)*

Kandja pillgi pai kandja ge no ye dje aunmon.

9 Ge ni djillaken al kandja embe djimben, Iwa Kerman moro ge Jisas wale moro we djimben. Alla, ni ellin tukin al kandja embe djimben, God Jisas dje i pla worika, une erwo gun pi we djimben. Ni kandja ge embe dje pene worin dal, ni er take dje namben, God ni i yem worda.

10 Una ellne tukne al God Jisas i pla wori mal pillgi dji dal, God nale al wambo napanda, kiwa moye. Alla, una djillakene al Iwa Kerman moro ge Jisas wale moro we dje pene wori dal, er take dje napine, God i yem worda.

11 Worda ge Baibel kandja ta bolo wori pai ge embe djindo,

Una yemolo une boll pillgi dji dal, ngandjill nagoye, megiye kaima tonda we dji *(Aisaia 28.16)*

12 Dji mal ge Juda una ne, epil djell una mor ge una kune kune mal embe mor. Ga Iwa Kerman ge taimane moro. Alla una yemolo une moya al pak to aunda dje yau tane ge, une ga porapora ye wopake kaima ye aunda.

13 Una er take dje po djine dje pille, Iwa Kerman kandjiye

al yau tane ge, ga porapora i
yem worda.
14 God i yem worda ba, Jisas
kandjiye al pillgi nadji dal,
une we dje pille yau tane ge,
kune nayenda. Alla, una Jisas
boll pillgi djine ba, una po
kandja dje pene nawori dal,
ga pillgi napanda. Alla, una
Jisas kandjiye djine piye ba,
una po nadji dal, ga napiye.
15 Alla una po djine ba, una
dje naworne ge, ga po nadji
mal panda. Baibel kandja ta
bolo wori pai ge embe djindo,

Una kandja wopake djimbon
dje wone ge, una kane
wo kerman piye we dji
(Aisaia 52.7)

Kandja wopake ge Israel una to wori

16 Dji ba, kandja wopake
pai ge una porapora pille
wopake napi. Propet Aisaia
pepa bolo embe dji,

Iwa Kerman! No kandja
dje aupin ba, una pillgi
nadji paro we dji *(Ai-
saia 53.1)*

17 Ge pille, embe dje kanmon,
una kandja dje auneke, una
pillgi djine ge kune yendo.
Alla, kandja piye ge Krais
kandjiye ge piye.
18 Ba, kandja ge Juda una dji
napi mo? Ge man, kambono
dji pi. Nono kanmon,

Una dumo yemyem mor ge
kandja ge pi. Una
dumo yemyem yei al
po djimaka una pi *(Buk
Song 19.4)*

19 Na kandja alla djino, Israel
una kandja ge dji napi mo?
Ge man, ga dji pi ba alla to
wori. Ge Mosis pepa boi al
God embe dji,

Juda una ye kumbene ke
yenda dje, na epil kiwa
mor al aunaka, ye
kane minj ine. Alla
na una kandjine napai
una mor al ge aunaka,
ye kane ellne kumbso
aune we dji *(Lo 32.21)*

20 Mosis pepa boi mal embe
iwa Aisaia yembe ye dje
kandja embe dji,

Una na pille dulo po nakani
ge alla ipon na kane i.
Una moi al po na we
dje kuro napi una ge
na er pene woll kani
we dji *(Aisaia 65.1)*

21 Alla Israel una moi al Ai-
saia pepa bolo embe dji,

Ege ege na aglena as ye, er
yem na moro al wome!
djill ba ye na kandja
djill ge napi, mop awi
we dji *(Aisaia 65.2)*

11

God Israel una pende wandill golo awi

1 Embe yei pille, na kandja
embe djindo, God yene
unakiye mop awo keri mo?
Ge man! Nanam Juda una
moro. Abraam wombaye ge
na moro, alla Juda una epilye
Benjamin ge na moro. God
na nakerdo.

2 Kamasa ke God yene
unakiye dje i ge, nakeri.
Baibel al iwa Elaija ge pille
kandja bolo wori pai mal ge,
ye nakani mo? God Israel
una tonda dje pille, Elaija
kamang embe yei,

3 Iwa Kerman! Una wo ni
alta pende to tulu dje
kal woro, ni propet po-
rapora togolo keri, na
taimane moro ba ga na
togopon dje pille yenj
we dji *(1 King 19.10,*
14)

4 Dji ba God kandja dje yem
woro embe dji,

Ge man, ni taimane
namoren. Na unakna
7,000 mor. God kende
Bal ge, ga gopne boglo
nawinj we dji *(1 King*
19.18)

5 Iwa Elaija taimane namoi
mal embe ge, ipon Juda
una porapora God pille mop
nawi, pende mor. Alla mor ge
God wopake pille awo, yene
unakiye moye dje pille dje i.
6 Dje i ge ga kogo ta yei
pille God wopake pille nawi,
man. Kiwa wopake pille dje
i. Ga kogo ta yepin pille God
wopake pille dje i we djinj
ge, kandja kaima paika, God
nono wopake pille awi ge wo
kiwa pika.
7 Embe yei pille kandja
namba we djimbon? Kandja
embe djimbon. Juda una
God nale al kiwa mopon dje
yembe yei ge yei kune nayei.
Yenekne wambo pai moi. Ba
Juda una God dje i moi ge,
God nale al kiwa moi. Ba Juda
una pende man, ga kumbene
ku dal pai.
8 Baibel kandja bolo wori
pai ge embe djindo,

God yeika, kambono ou dall
pai. Yenekne nalene
kupille molo, wal
nakani. Kamalne pel
dje paika, wal pille nai.
Asa embe ye pamolo
pi ipon ye pamor we
dji *(Lo 29.4 ne, Aisaia*
29.10)

9 Iwa Depit kandja taimane
ge pepa bolo embe dji,

Kwa wopake nane poke ge
wal ke kambono boll
wonda. Una doa ka
kuwo korka po tonj
mal embe to pane. Ku
mul ta panda ge, ga wo
kulngamb yage bolo
embe yene.
10 Ni tambenaka, kambono
nalene emill yendaka, wal
nakane molo, mopne buko
djindaka, ege ege magi dje
wanmoye we dji *(Buk Song*
69.22-23)

God epil djell una i yem dji

11 Na kandja ta alla dje
piyo, Juda una kulngamb
yagi ge, alla nagiye mo?
Ge man! Ga alla agiye ba,
kambono God pille mop awi
al ge God epil djell una dje i.
Dje i ge, Juda una kane minj
ine dje, dje i.
12 Juda una Krais pille mop
awi al ge, makimb al una
wal wopake i. Alla Juda

una kandja napille yei al ge,
epil djell una wal wopake i.
Ba alla Juda una Krais boll
pillgi dji dal, makimb al una
porapora wopake uro kaima
moye.

13 Epil djell una ye mor
ge, na ye pille djindo. God
dje wori na ye boll aposel
kogo yendo. Alla na ye boll
kogo yendo ge na wopake uro
kaima pro.

14 Na embe yendo ge, God
ye epil djell una dje i mal
embe, Juda una para imbon
dje yeneke God pende i yem
djinda.

15 Ge God makimb al una
boll djelldjell moi ba une
Juda una keri al ge, une
makimb al una boll wor
taimane pi. Ge wopake yei
ba alla, une Juda una alla
dje i dal, wopake uro kaima
panda. Ge una golo pa aglo
erwo gun pinj mal embe
panda.

16 Una God aumbon dje
pille bret yene poke ge, bret
boll gale, tuge ta ipo opa ye
God aune. Embe yene ge bret
boll yenda ge God wal yenda
eri. Kandja taimane ge embe
mal paro. God ikoye me ta
panda, alla ole ge God ikoye
ole para panda.

17 Juda una ge iko olip
umbiye mal embe mor. Ba
God wo ole pende kelip to
worika, ye epil djell una iko
ole sainde mal embe mor ge,
God wo ye ipo iko ole kelip
to wori al pagi. Pagi ge iko
me nuye indo ge ye epil djell
i nonjka, ole ta asa pai ge
i nonjka, ye embe yemolo
wopake mor.

18 Ba ye kandjine amblo pla
woro nayene. God wo iko
ole simb to wori ge no iwo
pagi mormon we nadjine, ye
kanpol tane, pir mo? Iko me
ge makimb nuye i aunda ye
nonj. Ye auneke iko me ge
nonda kune nayendo.

19 Ye kandja embe djine,
God no i pla woro pagiyo dje
pille iko ole ta kelip to wori
we djine.

20 Ge kaima, God embe yei
ba, ole simb to wori ge, ga
pillgi nadji pille, une simb to
wori. Alla ye ole mor ge ye
pillgi dji pille God iwo pagi
yemor. Ye yenekne kandjine
amblo pla naworne! Ye kand
goye!

21 Pir mo? Ole asa pai
ge God asamoll iwo pagi pai.
Alla are une wo simb to wori.
Alla, ye simb tonda mal pai
dal, ye para to worda.

22 God embe yendo ge
embe dje kanmon, une
wandill golo aundo ba une
yembe ye tondo eri. Una
mop awo yei ge une yembe
ye toi. Ba alla ye mor al une
wandill golo awi. Awi al ge
ye molo kal woro moye. Man
panda, une wo ye para simb
to worda.

23 Alla God wo Juda una
simb to wori ge, kambono
alla pillgi dji dal, une simb to
wori al ge alla i pagiya. Ge
une yenda kune yendo.

24 Alla ye iko olip sainde
moro mal embe mor, God wo
ye mor al ole simb to, ole ge
ipo iko djell, iko olip umbiye

moro al alla pagi. Pagi ge kune nayenda mal pai ba une wopake yei. Ba Juda una mor al wopake uro kaima yeno dje yendo. Juda una iko olip umbiye moro mal embe mor, God iko umbiye ole simb to kal wori ge, une alla iwo yenekne iko olip umbiye pai al alla pagiya ge, wopake kune paro mal pagiya.

Una porapora mor ge God wandill golo auno dje yendo

25 Agana ambana kambono, kandja seke ta pai ge ye yenekne kandjine amblo pla woro djine dje pille na ye piye dje djindo. Kandja seke pai ge embe mal paro. Israel una pende mor ge kumbene ku dal paro. Ba alla kandja napille pamoyeke, epil djell una yenekne namba God dji mal wo pakna moi dal, Israel una ge kandja alla piye.

26 Embe piye pille, God Juda una porapora i yem djinda. Baibel kandja ta bolo wori pai ge embe djindo,

Ye i yem worda iwa ge une Jerusalem kere er orko wo yendaka, Jekop epilye God kandjiye napille moye ge, alla piye.

27 Yene poke ge, na kambono boll kandja gopa ta tano ge embe mal panda. Kambono singare ke yenj ge na iworo kerno we dji *(Aisaia 59.20-21)*

28 Israel una Jisas kandjiye mop awi pille, kambono God boll kundayem una mal embe moi. Kambono yei al ge, God ye epil djell una ye wopake ye awi. Ba Juda una mor ge God yene unakiye molo pamor. God Juda una Abraam, Aisak ne, Jekop moi al kandja dje gopa to wori yei pille, une Juda una nakeri.

29 Ge kamasa God Juda una wal auno we dji mal ge nakerda. Juda una dje i, yene unakiye kaima moye we dje une embe yei ge, kaima yenda, nakerda.

30 Asa ye epil djell una God kandja dji mal pille mop awi, ba ipon Juda una God pille mop awi al ge, God ye boll wandill golo aundo.

31 Paro mal embe, ipon Juda una God dji mal pille mop awinjka God ye boll wandill golo aundo ba, are God Juda una wandill golo aunda.

32 Ge una porapora mop awinj al ge, God dji mal kaye par. Ba God embe yei al ge, una porapora wandill golo auno dje yei.

Nono God kandjiye amblo pla worbon

33 Ayao! God wopake uro kaima moro! Une singare yendo mal ne, nomane kerman paro mal ne, wal pro mal ge kerman kaima paro. Nu solwara mur moro mal embe paro. Une wal yeno dje pro mal ge, nono namba mal pupon? Une nono boll singare yendo mal ge, namba mal pille kune yembon? Yembon kune nayendo!

34 Baibel kandja bolo wori
pai ge embe djindo,

Una ne mal God nomane
paro mal, kaima piya?
Una ne mal God moro
al po kandja embe
djinda, ni ge yemben,
ge nayemben we
djinda?

35 Una wal naral wal ipo God
auneke, God wal wulle awo
yem woro aunda? Ge man!
Kune nayendo *(Aisaia 40.13,*
Job 41.11)

36 Wal porapora ge God wal
me moro. Wal porapora
paro ge une ye beki, yene
wal ne taimane kaima moro.
Yene kandjiye ege ege ker-
man pamoyabe. Kaima.

12

Nono gaklene boll boll God opa mal embe ye aumbon

1 Embe yei pille, na agana
ambana kambono ye mor ge,
na kandja dje ye aundo, God
ye moi al wandill kaima golo
awi pille, ye yenekne gaklene
God opa mal embe aune! Ye
opa mal embe auneke, una
kogkau togolo opa awinj mal,
ge man. Ye gun molo opa
aune mal embe moye. God
opa kanwopake ye aundo
mal ge ye embe moyeke, une
kanwopake piya. Ye embe
yene ge, ye God pille lotu
singare pai mal yene.

2 Makimb al una singare
yenj mal ge ye nayene. Ye
djineke, God ye nomane
gun aundaka, ye singare
gun yene. Ye nomane gun
pandaka, God ye singare gun
yene dje piya mal ge ye pille
kune yene. Singare wopake
paro ge ne, singare du dje,
God wopake kando mal ge ye
kane kune yene.

God nono nomane aundo mal pille kogo yembon

3 God na wopake pille awi
al ge, na kandja embe dje
ye aundo, ye yenekne mor
mal piye, no pla mormon dje
napiye. God ye pillgi awi mal
pille wanmoye.

4 Nono gaklene taimane
paro ba, kakene aglene ne,
wal kerker paro ge, yenekne
kogone paro mal yenj.

5 Yenj mal ge Krais gakle
embe paro. Nono Krais boll
aike mormon pille, yene kake
agle ne, wal kerker paro ge
nono mormon. Alla nono
taimantaiman dje mormon
ge, nono kogone awi mal yen-
mon. Ta kogo ye er wekle
punda ta are punda ge man,
kogo ye wor taimane pine.

6 God wopake pille awi
al ge, nono taimantaiman
dje yembene kayekaye awi
paro. God ta aunda ge, une
kandja propet dje una aunda.
Awi dal, une pillgi panda
mal kandja dje una aunda,
kandja ta man.

7 God ta aunda ge, une po
God wombaye pak to aunda.
Awi dal, une pak wopake to
aunda mal. Ta aunda ge, une
po una kandja wopake beke
aunda. Awi dal, une beke
wopake ye aunda mal.

8 Ta aunda ge, una kum-
bene wopake yenda dje

pille, kandja wopake dje una aunda. Awi dal, kogo ge wopake yenda mal. Ta aunda ge, una wal nayero al une wal awo awo yenda. Awi dal, wal merke aunda mal. God ta aunda ge, une iwa kerman moya. Moi dal, una kantau wopake yenda mal. Ta aunda ge, una wandill golo, amblo pille dje aunda. Awi dal, une wopille kogo ge yenda mal.

Nono agane ambane kanwopake ye aumbon

9 Ye una boll kanwopake ye aune ge, ye kaima yene, kende nayene. Singare ke mambine ge, ye kankerne. Alla, singare wopake paro ge ye amblo gi djine.

10 Age age soka yenekne kanwopake kaima yenmell mal ye embe yene. Ni agan pille pla ye aumben, ni nenem molo kal woro mopen.

11 Ye kogke nayene, God Murble ye boll moyaka, ye aglo gi dje molo Iwa Kerman kogoye yene.

12 God ye wopake ye aunda dje kui yemor ge, ye wopille kui yemoye. Ye imb kakne ge, ye kiye dje molo kakne. Ye kamang ege ege yene, nakerne.

13 God unakiye wal ta nayenda ge, ye pak to aune. Una gulke ta woi dal, ye i numog woro kanwopake ye aune.

14 Una wo ye ke ye aune ge, ye God tonda dje kamang nayene, ye God wal wopake i ga aunda dje kamang yene.

15 Una wopiye ge, ye kambono boll aike wopiye. Alla, una kimb yene ge, ye kambono boll aike kimb yene.

16 Ye una boll aike moye ge, ye singare kune panda mal moye. Na iwa kerman moro we nadjine, kogo ke wopake ta panda ge, ye aike yene! Na iwa pla moro we nadjine!

17 Una wo ye ye ke ye awi dal, ye ye ke ye yem woro naune. Singare una porapora wopake kaninj singare ge, ye embe eri yene.

18 Ye una boll kunda nonga yembon dje nayene, ye kumbene taimane panda mopon dje yene.

19 Agana ambana kambono, ye mor al una ta wo ye to dji dal, ye to yem woro naune. kandja Baibel al bolo wori pai ge embe djindo,

To yem woro auno ge na boll yero, na nanam awo yem woro auno we dji *(Lo 32.35)*

20 Alla kundayem una ta koll tonda ge, ye kwa gale aune. Une nu nano dje piya ge, ye nu kolo aune. Ye singare embe yene ge, kundayem una kane ngandjill goya, na singare ke kaima yell we dje piya *(Gutpela Sindaun 25.21-22)*

21 Una wo singare ke yene ye to yem worne ba, ye yembe yemolo singare wopake ye awo yem wori dal, ye wekle pine, kambono are kaima wone.

13

Gapman kandja djinda mal menameto mopon

1 Gapman mor ge kiwa namor, God dji mal mor. Embe paro pille gapman kandja djine mal una pora-pora kaima yene. Gapman dumo yemyem mor ge God dji mal mor.

2 God embe yei pille, gapman kandja djineke ye pille mop awi dal, ye una kandjine pille mop naune, man, ye God dji moi una kandja djine mal, mop aune. Aune ge, God ye tonda.

3 Gapman mor ge, una singare wopake yenj una kand nagor. Ba una singare ke yenj una kand gor. Embe pille ye gapman kand nagopon dje pi dal, ge gapman kandja djine mal ye karkar yene. Ye embe yei dal, kambono ye kandjine amblo pla worne.

4 Gapman ge God boiye mor. Kambono ye amblo pille dje awo, ye wopake moye dje pille mor. Ei amblo mor ge, kiwa nabir. Singare ke yenj una tambon dje pille ambir. Alla ye singare ke ta yene ge, ye kand goye!

5 Embe pille ye gapman kandja djine mal yene. Yene ge me soka paro, ta, gapman ye tonda kune yenda. Alla ta, ge ye nomane embe panda, ga kandja djine mal yembon ge kune paro we dje piye.

6 Me ge paro pille, ye ku takis tonj. Kambono God kogoye una mor, gapman kogo paro mal ege ege yenj pille ye ku takis tonj.

7 Ye una wal awo yem worne panda, ye aune. Ye gapman ku takis aune panda, aune! Ku takis djell ta panda ge ye aike aune! Una kerman kambono ye pille pla ye aune mal mor ge, ye pille pla ye aune. Ye ga nomane aune mal mor ge, ye nomane aune!

Nono una djell ta kanwopake yembon

8 Ye una wal ta awo yem worne panda ge, ye awo yem woro aune! Alla singare ta ye ege ege awo yem woro aune ge embe paro, ye una kanwopake yene! Ye embe yei dal, Mosis lo bolo pagi mal, ye, ye kune yei pora djindo.

9 Ge Baibel bolo wori pai ge embe djindo, ye una tonagolme! Ye wal kunumb nanome! Una djell wal yenda ge, ye imbon dje nayeme! Iwana mor ge djingdjang nayeme dji. Kandja dji ge ne, Mosis lo ta bolo pagi ge, nono kandja i taimane woro embe djimbon,

Ni nenem wopake kanden mal embe, ni una djell ta kanwopake yemben *(Lo 19.18)*

10 Una kanwopake yenj una mor ge, ga singare ke ye una nawinj. Embe mal ge, ni una boll kanwopake yen dal, Mosis lo bolo pagi ge ni ye kune yen pora djindo.

Nono kond du dje wanbon

11 Ye singare wopake yene
we dje na kandja embe djill
ge, me embe mal paro. Krais
nono i yem djinda poke ge
manda yendo. Ye ou par
ge kere, aglo gun moye ege
yero. Asa ye Krais boll pillgi
dji poke ge, ege momo yei ba
alla ipon ege manda woi pora
djindo.
12 Emill pai pora dji, tage
au djinda yendo. Emill pai al
wanmor una singare ke yenj
al ge kerne! Tage au dji al
wanmor una konkunom don-
gall worinj mal, ye worne!
Ye kunda al, wal ta naboye.
13 Una tage au djindo al
wanmor una singare wopake
yenj mal embe yembon.
Una nu no dall yenj mal ge
nayembon! Iwana ne, war
ambo djingdjang ke yenj mal
ge, nayembon! Una boll pille
ke ye, kle nakakbon, kunda
nonga nayembon!
14 Ami una konkunom
dongall worinj mal embe,
ye Iwa Kerman Jisas Krais i,
konkunom dal embe worne.
Ye makimb al nomane ke
paro mal ge nayene.

14

*Agane kambono pende sin-
gare yenj mal nono nadjimbon*

1 Una pillgi kembis paro
una nomane paro mal ge, ye
kane nadjine, ye wopake ye i
pakna worne moye.
2 Ge iwa ta pillgi dje molo
kandja embe djinda, kwa
kayekaye paro ge, na nano
wambo naparo we djinda.
Ba, iwa ta pillgi kembis
djinda ge, wal mindjiye
nanonda, mokna nonda.
3 Iwa ta wal kayekaye
nonda ba une age mindjiye
nanonda una moya al dje
ke nayenda. Alla iwa ta
mindjiye nanonda ge, yene
age wal kayekaye nonda
ge dje ke nayenda. God
kando, soka dje i pakna wori
mormell.
4 Iwa ta moya, yene boiye
una moya ba, ni una ne mal
molo boi una singare yendo
ge dje ke ye aunden? Ge man.
Une kogo ke wopake yendo
ge, yene iwa kerman kane
djinda, ni nadjimben. Ba alla
boi una moro ge une kaima
aglo gi djinda. Yene Iwa
Kerman amblo pille dje aun-
daka, une aglo gi dje moya.
5 Yendo mal embe, una
pende kandja embe djinj, ege
ta yenda ege ge God nale al
kerman yero, alla ege ta ge
man we djinj. Ba una pende
kandja embe djinj, ge man,
ege ege yero ge God nale al
kune mal embe yero we djinj.
Djinj ba, ye yenekne mor ge,
ye nomane al pille kune ye
pagle, singare yene.
6 Embe yenj, alla kambono
ege yero ge God nale al
kerman yero we djinj ge, God
pille djembon tambon dje
pille djinj. Alla kambono wal
kayekaye nonj ge, God pille
wopake we dje awo nonj.
Nonj ge kanmon, ga God pille
djembon to awo nonj. Alla
una kwa mapill yenj ge, ga
para God pille wopake we
dje, djembon to awo yenj.
7 Nono gun mormon ne, go-

pon ge, nono boll yero we
nadjimbon, man.
8 Nono kond wanbon ge
God pille wanbon. Nono go-
pon panda ge, God pille go-
pon. Embe mal ge, nono
gun mopon mo gopon ge God
wombaye mopon.
9 Ba Krais golo aglo erwo
gun pi ge, nono gun mopon
mo gopon ge, une nono Iwa
Kerman molo kantau yeno
dje pille golo aglo erwo gun
pi.
10 Embe mal ge, ni agan
singare ta yendaka, ni kane
djimben ge kune nayendo.
Namba yei pille ni une kanke
yenden? Pren mo? God kot
yenda poke ge, nono pora-
pora po aglo moponka une
kot piya.
11 Baibel kandja ta bolo
wori paro ge embe djindo,

Na Iwa Kerman kaima moro
ge, na kandja kaima
dje embe djindo, are
una porapora yenekne
gopne boglo, kandja
dje pene woro embe
djine, ni God kaima
moren we djine we dji
(Aisaia 45.23)

12 Dji mal ge, nono pora-
pora kot al bon paro, sin-
gare ke wopake yenmon mal
dje pene worbonka God kane
djinda.

*Nono agane ambane kul-
ngamb yage djine dje yembon*

13 Embe yenda pille, agane
ambane pende singare yenj
mal, ye dje ke ye awinj ge alla
nayene. Kambono ge po kul-
ngamb yage to djine dje pille
kanpol tane.
14 Na Iwa Kerman Jisas
wombaye moro pille na
kandja embe djindo, wal
porapora nonmon ge, God
nale al wambo naparo we
dje na kaima pro. Ba una wal
ta kane mapill ye nanane ge,
yenekne boll mapill yene.
15 Embe yei pille, wal ta
yendaka, ni agan ta kane
embe djinda, God nale al wal
nambon ge mapill paro we
djinda ba, ni po wal ge i non
dal, agan ke piya. Ni agan
wopake nakanden mal yen-
den. Krais ni agan pille goi
ba, ni po wal ge no, une no-
mane to ke ye awo yenden ge,
kune nayendo.
16 Ye singare wopake ta
piye ba una ye dje ke ye djine
dje pille, kanpol tane.
17 Embe mal ge, God du-
moye wopake kantau yendo
al ge nono kwa nonmon ne,
nu nonmon ge, me embe mal
paro mo? Ge man. Nono God
Murble boll wo pille, ellne
tukne arngan yendaka, sin-
gare wopake yembon, me ge
paro.
18 Nono nomane embe pai
dal, Krais kogo yembon ge,
God nono boll wo piya. Alla
una kanwopake pille aune.
19 Embe yendo pille singare
embe yembon. Nono una
boll kumbene taimane pan-
daka, nono aglo gi djimbon
dje pille, singare embe yem-
bon.
20 Alla God ni agan boll
kogo yenda ba ni wal nam-

ben, mo nanamben ge ni
urup naumben. Wal pora-
pora God nale al wopake
yero, una nane ba, ni wal
ta namben al ge, ni agan ta
kanke pille kulngamb yagi
dal, ni ye ke ye agan aunden.
21 Ni wal mindjiye ta nam-
ben mo, wain ta namben, sin-
gare ta yemben ge, ni agan
ta kane kulngamb yagi dal, ni
singare ge alla nayemben.
22 Na ke nayendo, na sin-
gare pai mal yendo, God ke
napiya we dje pillgi djin dal,
ni wopille singare ge yem-
ben, ke napupen.
23 Ba alla ni nomanin
soka pandaka, wal ge nano
mo nanano dje pin dal, ni
pillgi naparo, wambo panda,
nanamben. Alla singare ke
ta paro we dje pillgi djimben
ba, ni po embe yen dal, ni ke
yenden.

15

Krais nomane paro mal singare embe yembon

1 Nono Jisas kandjiye al
pillgi dje, aglo gi dje mor-
mon ge, nono agane pillgi
kembis paro, imb kakinj una
mor ge, amblo pille dje aum-
bon, nonekene pille nayem-
bon. 2 Nono taimantaiman
dje mormon ge, agane kam-
bono amblo pille dje aum-
bonka, ga wopake molo, aglo
gi dje moye.
3 Ge Krais yene pille
nawani, man. Una wo Krais
ye ke ye awi ba une ge God
pille pla ye wani. Baibel
kandja ta bolo wori pai ge
embe djindo,

Embe yei pille na epil djell
una mor al po ni pille
God, una ni pille bakalo awi
ge, na we dje pille
bakalo awi we dji *(Buk
Song 69.9)*

4 Kamasa kandja Baibel al
embe bolo wori pai ge, nono
singare yembon mal ombine
dje awi. Baibel kere pupin
dal, nono aglo gi dje, God
nono inda dje kui ye mopon.
5 Alla God nono wopake pille
aundaka, aglo gi dje mormon
mal ge, une ye aundaka, ye
Krais Jisas boll wanne ge, ye
pillgi pai una boll nomane
taimane panda moye.
6 Ye embe yei dal, ye kandja
taimane djineke, ye nomane
taimane pandaka, nono Iwa
Kerman Jisas Krais Ne God
moro ge, ye une kandjiye am-
blo pla worne.

Juda una ne, epil djell una nomane taimane panda

7 Embe yei pille Krais ye
boll wopake pille aundo mal
embe, ye yenekne wopake
pille moye. Ye embe yei dal,
God kandjiye kerman panda.
8 Ge Krais Juda una moi al
po yenekne boi kogo yei mal
ge, une nono ombine dje awi,
God Juda una nane kokane
kandja embe dje ye auno we
dje wori yei ge, kandja kaima
dji kanmon.
9 Alla une woika God nono
wandill golo awi ge epil djell
una kane God kandjiye am-
blo pla worne dje pille woi.
Baibel al kandja bolo wori
pai ge embe djindo,

pla yeno. Ni kandjin paro ge na pille i gollang djino we dji *(Buk Song 18.49)*

10 Alla kandja ta Baibel al bolo wori paro ge embe djindo,

Ye epil djell una mor ge, ye God unakiye boll aike molo wo pillme dji *(Lo 32.43)*

11 Alla kandja ta Baibel al bolo wori paro ge embe djindo,

Epil djell una porapora Iwa Kerman kandjiye amblo pla wornembe *(Buk Song 117.1)*

12 Pi, alla propet Aisaia Baibel al pepa bolo embe dji,

Iwa Jesi yene epilye moi al iwa king gun ta wo epil djell una kantau yenda. Alla kandja djinda mal, une kaima ye aunda dje kambono kui yemoye we dji *(Aisaia 11.10)*

13 Kandja embe bolo wori paro pille na kamang embe yendo. God nono pak to aundaka yene kandja dji mal nono aunda dje pille kui yenmon iwa ge, une ye aundaka, ye pillgi djinj al, wo kerman piyeke, ye ellne tukne pakna arngan kaima yenda. God Murble ge ye boll yembe yendaka, God kandja dji mal kaima aunda dje kui yemor ge, kaima kui yemolo, kere djine dje na kamang yendo.

Pol wopille God kogoye yei

14 Na agana ambana kambono ye mor ge, na kando, ye singare wopake uro yenj. Ye wal pille kune ye, ye yenekne boll kandja beke awinj ge kune yendo.

15 Kune yendo ba na pepa ipon bolo aundo ge, na kandja dongall mal dje awo, ye nomane to magno dje yendo. Yendo ge me embe mal paro. God na wopake pille awo

16 dje worika, na epil djell una moi al po Jisas Krais kogoye yell. Na opa gale awinj una mal embe molo, God kandjiye wopake dje epil djell una moi al ge awill. God Murble ge yendaka ga kumbene kuruwo yendaka, opa wopake mal embe moyeke, na ipo God aunaka, God kane wo piya dje na kogo embe yendo.

17 Na Jisas Krais kandjiye al po God kogoye embe ye wanill mal ge na kandjina amblo pla worno paro,

18-19 ba na naworno. Krais na boll kogo yei mal ge na kandja ge dje pene worno, kandja ta man. Na po kandja dje awill al ge ne, na singare ye wanill mal ge ne, God Murble na boll moika, na po kogo dongall merke yell ge, epil djell una kane, God kandjiye al pille karkar yei. Yell ge na Jerusalem molo kogo kindja ye, Krais kandjiye wopake dje una awill.

Awo pagle, na alla kondwe tambiye kogo ye er propins Ilirikum po kandja dje una awo embe yell.

20 Na dumo ta wane kandja wopake dje una aundo ge, na una Krais kandjiye napille moi al ge na wopille po kandja dje awill. Dumo ta una dji pi pora dji al ge, na po nadjill. Una djell ta asamoll po numb taki pora dji, na are po numb be al takno kune nayendo.

21 Ge man, kandja Baibel al paro mal ge na yeno dje pro. Baibel kandja embe djindo,

> Una pende une kandjiye dje nawi al ge, are kanne. Alla una pende une we dje napi una ge, are piye we dji *(Aisaia 52.15)*

Pol Rom po, are dumo Spen puno dje yei

22 Na kamasa ye moi al wono dje yell ba na kogo ge yell pille nawoll.

23 Alla kognumb merke erwo pika, dumo manda ge kogo pai pille, na ye moi al nawoll. Ba ipon na kogo yell pora dji pille, na ye mor al wono dje pille moro.

24 Embe mal ge na dumo Spen puno ba asamoll na ye mor al wono. Na ye boll wopille moponka, ege tuge ta wor pundaka, ye pak to auneke, na er dumo Spen puno.

25 Wono ba asamoll na er Jerusalem po God unakiye pak to auno paro.

26 Yeno ge, Jerusalem una pende wal nayei pille, God unakiye propins soka Masedonia ne, Akaia molo kane, ku i pakna woro embe dji, nono God unakiye wal nayei Jerusalem mor ge pak to aumbon we dji.

27 Yenekne nomane pai mal pille embe dji, nono wal ta awo yem woro Jerusalem una aumbon paro we dji. Dji ge kandja wopake mal dji. Asa Juda una wo epil djell una moi al, kupill al kandja mal embe dje aumaka, kambono wopake pi pille, wal makimb wale awo yem woro aumbon we dji ge kandja kune mal embe dji.

28 Embe yei pille na ku ge ipo Jerusalem una auno.

29 Awo kere, are na er dumo Spen puno dje pill dal, ye mor al wono. Alla na kando, wono poke ge, Krais na ye wopake ye aunda mal embe, une ye ye wopake ye aunda.

30 Agana kambono ye mor ge, na kandja dje ye aundo, nono Iwa Kerman Jisas Krais wombaye mormon pille, ye na pille kamang yene. God Murble ge yei, nono wopake kane aunmon mal ge pille, na yembe ye God pille kamang yendo mal ge, ye na pille kamang embe yene.

31 Na er Jerusalem punaka, Juda una God kandjiye mop awinj una wo na to djine. Alla na po God unakiye mor al ku ge aunaka, una wopake piye dje ye kamang embe yene.

32 Yene ge, God kapla we
djindaka, na wopake pille ye
mor al wono. Na ye boll
yepall ta waka moyaka, na
yembena alla dongall panda.
33 God nono ellne tukne
arngan ye aundo iwa moro
ge, une ye boll porapora
moya, kaima.

16

Pol una merke wopake we dje awi

1 Nono ambane Pibi ge, ye
une wopake ye aune. Une
dumo Senkria pillgi dji una
moi al, kogo wopake yendo
ana moro.
2 Une wonda poke, ye Iwa
Kerman kandjiye al dje i
numog woro djembon to
aune. Ge nono God unakiye
mormon singare yembon
mal paro. Una merke mor al
une wal awo awo yendo. Alla
une na pille awi eri, une wal
ta nayenda ge ye une aune.
3 Ana Prisila woge Akwila
boll aike mormell ge, ye na
kandjina al soka wopake we
dje aune. Na Krais Jisas ko-
goye yell ge, soka na boll kogo
aike yepill.
4 Una soka tambon dje yei
ge soka napille, na pak to
aupill. Alla na taimane pille
naupill. Epil djell una pillgi
djinj una merke moi al, soka
ye wopake ye aupill pille, una
wopake we dje soka awinj.
5 Una pillgi djinj una po
soka numbine al makai to
mor ge, ye wopake we dje ga
aune.
Na ye noll una Epainetus
ge, ye na kandjina al wopake
we dje une aune. Propins
Esia una Krais kandjiye pillgi
nadji poke, iwa ge asamoll
pillgi dji.

6 Ye ana Maria wopake we
dje aune. Une ye pille pak
kerman to awi.
7 Iwana Andronikus ne,
Junias mormell ge, ye para
wopake we dje soka aune.
Soka ge na agana ambana
mormell. Na kaye pall al soka
aike papin. Aposel kambono
soka pille pla ye awi mormell.
Soka Jisas kandjiye asamoll
pillgi djipill, na are pillgi djill.
Ye soka wopake we dje aune.
8 Ye iwa Ampliatus wopake
we dje aune eri. Iwa Kerman
kandjiye al na une wopake
kando.
9 Ye iwa Urbanus wopake
we dje aune. Krais kogoye
yenmon al ge une nono
agane moro. Alla iwa Stakis
moro ge na wopake kando,
ye wopake we dje aune.

10 Ye iwa Apeles wopake we
dje aune. Une moi al ege ke
woi ba une Krais boll karkar
kaima yei pille une kandjiye
embe paro. Iwa Aristobu-
lus unakiye mor ge ye para
wopake we dje aune.
11 Ye iwa Erodion wopake
we dje aune. No soka Juda
una mormoll. Iwa Kerman
wombaye kambono iwa
Narsisus epilye mor ge, ye
wopake we dje aune.
12 Ambe ambe soka Tripina
ne, Triposa ye wopake we dje
aune. Soka Iwa Kerman ko-
goye ge yembe yenmell. Ana
wopake Persis ge ye wopake

we dje aune. Une Iwa Kerman kogoye ge yembe yendo.
13 Iwa Kerman iwa Rupus dje i ge, ye wopake we dje aune. Alla yene me moro ge na mana moro mal embe moro, ye wopake we dje aune.
14 Iwa Asinkritus, Plegon, Ermes, Patrobas, Ermas, ne agane boll mor ge, ye para wopake we dje aune.
15 Kambono Pilologus ne, Julia ne, Nereus yene ambe boll mormell ne, Olimpas ne, God unakiye kambono boll mor ge, ye wopake we dje aune.
16 Nono God unakiye molo yenmon mal ge, ye yenekne djembon tane. Alla Krais pillgi djinj una dumo yemyem mor ge, ye Rom una wopake we dje awinj.

Una kandja kende kaima djine ye kanpol tane

17 Agana ambana kambono ye mor ge! Na kandja dongall dje ye aundo. Kandja wopake ye asa pi ge, una pende ye mor al wo kandja gun ta djinj, ba ye kanpol tane. Ye God pille mop awo, nonga dje er djelldjell po djine, ye molo ellke worne!
18 Nono Iwa Kerman Krais yene kogoye pai mal ge, kambono embe nayenj. Yenekne pille kogo ye, kandja kende kaima dje, una napille mor ge nomane to ke ye awinj.
19 Ba kandja wopake pai ge, ye pille karkar yenj mal, una porapora pi pora dji pille, na wopro ba, ye kanpol tane. Wal wopake paro ge, ye kanne ba wal ke paro ge ye nakanne dje na nomana embe mal paro.
20 Alla ege tuge ta mopin dal, God nono ellne tukne arngan ye aundo iwa ge yewordaka, ye Satan kamblo kal woro kerne. Nono Iwa Kerman Jisas Krais wopake pille aundo me ge, ye boll panda.

Pol age kambono une boll mor ge Rom una moi al wopake we dje awinj

21 Iwa Timoti na boll aike kogo yendo una ge, une ye pille wopake we dje aundo. Alla na agana Juda una mor ge, iwa Lusius, Jeson ne, Sosipater ga ye wopake we dje awinj.
22 Na Tertius moro ge, Pol kandja dje na awika, na pepa ge boll. Iwa Kerman kandjiye al na ye pille wopake we dje aundo. 23-24 Iwa Gaius ge ye wopake pille aundo. Une na dje i numog woro singare wopake ye, Jisas pillgi djinj una kantau wopake ye awo embe yendo. Iwa Erastus ge dumo mormon al une ku kantau yemoi una ne, nono agane Kwartus boll aike ye wopake pille aunmell.

Nono God kandjiye amblo pla worbon

25 Kandja wopake* na dje wando ge, God yewordaka ye pillgi dongall djine. Kandja

* **16:25:** Kandja wopake we dji ge kandja gutnius pille dji. Gutnius ge Jisas nono pille golo aglo erwo gun pi. Nono djingne djangne kere, i yem worika une boll molo pambon.

wopake paro ge Jisas Krais ye
epil djell una dje aunda ge,
kamasa kandja ge seke pai.
26 Ba ipon, God kandja dje
pene wori pora dji. Propet
kamasa pepa bolo pagi mal
ne, God gun molo pa moro
iwa kandja dji mal ge, nono
po una porapora dumo
yemyem mor al kandja ge dje
awo kerpin. Embe yepin ge
una Krais kandjiye al pillgi
dje, karkar yene ge kune
yendo.
27 Alla Jisas Krais kogo
yei al ge, God taimane
nomane kerman pai una,
yene kandjiye kerman eri
pandabe. Kaima.

1 Korin
Pol pepa asamoll bolo dumo Korin una awi

1-2 Na Pol. God nomane pai mal pille une na dje worika na Krais Jisas aposelye moro. Ye God kandjiye pillgi djinj una dumo Korin mor ge ne, una nono Iwa Kerman Jisas Krais pille pla ye, une pille yau to i una porapora dumo yemyem mor ge, Krais Jisas yeika ye yene unakiye kaima molo, djengimb ta namoro mal mor. Une nono Iwa Kerman molo, alla kambono para aike Iwa Kerman molo embe yendo. Yendo ge agane Sostenes na boll aike pepa bolo ye aunmoll.

3 Nono Nane God ne, nono Iwa Kerman Jisas Krais ye wopake pille aumbellka, ye ellne tukne arngan yenda moye.

Pol wopake we dje God awi

4 Ye Krais boll mor ge God ye wopake pille awi una mor. Une embe yei ge pille na ege ege wopake we dje God moro al aundo.

5 God ge ye wal porapora awi, ye yemor. Ye kandja paro mal dje, wal merke pille kane yenj.

6 God ye wal porapora awi ye ye mor al ge, nono kanmon, na Krais kandjiye dje ye awill ge kandja kaima pai.

7 Embe pai ge, nono Iwa Kerman Jisas Krais yem wonda dje pille kui yemor ge, God Murble wal wopake awi ye i pora dji, kune yei.

8 Nono Iwa Kerman Jisas Krais yene yewordaka ye aglo gi dje pamoye. Une yem wo kot djinda poke ge, ye wambo napanda, ye kiwa moye.

9 God ye dje i pakna wori pille, ye une wariye Iwa Kerman Jisas Krais boll mor. Alla God kandja dji mal yendo pille, une kandja embe dji ge kaima panda, kot djinda poke ge, ye kiwa moye.

Pillgi dji una moi ge nomane djelldjell pai

10 Agana ambana kambono ye porapora mor ge, nono Iwa Kerman Jisas Krais kandjiye al na kandja dongall dje ye aundo. Ye nonga dje, djelldjell molo yenj ge kerne. Ye kandja taimane dje, nomane taimane panda moye. 11 Agana ambana kambono, ye nonga dje embe yenj ge, ana Kloe epilye kambono kane wo na dje awi pill.

12 Na kandja embe djindo ge, ye una mor al una pende kandja embe djinj, no Pol wombaye mormon we djinjka, pende no Apolos wombaye mormon we djinjka, pende no Pita wombaye mormon we djinjka, pende no Krais wombaye mormon we djinjka embe yenj.

13 Ba alla Krais nono tokall to i djelldjell naworbon, man. Mo, Pol iko pera al ye pille nil tomaka pai mo? Mo, ye nu pai ge, ye na kandjina al pille pai mo? Ge man!

14 Na ye mor al una merke
nu pagle nawill ge, na
wopake we dje God aundo.
Iwa soka Krispus ne, Gaius
mopill ge na nu pagle awill,
una ta man.
15 Embe yell ge, una kandja
dje, no nu papin ge Pol kand-
jiye al pille nu papin we djine
ge, ale panda.
16 Alla ta yell ge, iwa
Stepanas yene game wom-
baye boll na nu pagle awill
eri. Ba alla, una ta na nu
pagle awill mo nawill ge, na
napro.
17 Krais na dje wori woll ge,
une na po una nu pagle auno
dje pille dje wori nawoll.
Yene kandjiyebe wopake po
una dje auno dje pille dje
wori woll. Na kandjabe
wopake ye boll djino ge
makimb una nomane ker-
man paraka kandja wopake
wopake djinj mal ge na
nadjindo. Na kandja embe
djill dal, Krais iko pera al goi
ge una wal kiwa mal embe
piye.

Krais moro ge God yembe dongall pai mal embe moro

18 Nono Krais iko pera al
goi we dje kandja embe djin-
mon ge, una er take dje po
mor ge embe dje kaninj, ye
dall kandja djinj dje kaninj.
Ba alla, God nono i yem dji
mormon ge, nono embe dje
kanmon, kandja paro ge God
yembe pai mal embe paro we
dje kanmon.
19 Kandja Baibel al bolo
wori paro ge embe djindo,
Nomane momo paro una
kandja djinj ge na
to worno. Alla, no-
mane kerman pai una
kandja djinj ge, na
para to kal woro kerno
we dji *(Aisaia 29.14)*
20 God kandja embe dji pille,
ga kandja djinj ge dall kandja
kaima paro dje kanmon.
Nomane momo paro una ge
djine kune nayenda. Mosis
loye dje dje yenj una mor
ge djine kune nayenda. Una
kerman kandja dongall djine
ge kune nayenda mal paro.
21 God yene nomane wopake
paro ge embe dje kando,
makimb una nomane ker-
man paro ge, ga na kane
kune yene naparo dje kando.
Kambono une moro al wone
naparo dje kando. Une
kondwe djell ta to embe dji,
na kandjina ge makimb una
dall kandja paro dje kanne ba
alla, na yenaka, una yemolo
dall kandja ge pillgi dji dal,
na wopille i yem worno we
dji.
22 Ge Juda una kandja embe
djinj, ye kandja embe djinj
ba alla ye wal dongall ta aike
nayei dal, ye kandja djinj
ge kandja kende djinj dje
pupon we djinj. Alla Grik una
kandja embe djinj, makimb
una kandja djinj ge ta mal
djinj, ye kandja djinj ge dall
kandja djinj we djinj.
23 Ge pille, Krais iko pera al
togoi we djinmon ge Juda una
pille ke pir. Alla, Grik una ge
kandja dall kandja djinj dje
kaninj.

24-25 Ba God kandjiye ge, dall
kandja paro we djinj ge, kune
nayendo. God dall kandja
djindo we djinj ge yembe
yemolo, makimb una kandja
djinj ge kamblo aundo. Alla
God yembe dongall naparo
we djinj ge kune nayendo.
God yembe napai we djinj ge
yembe yemolo makimb una
yembene paro ge kamblo
aundo. Kambono kandja
embe djinj ba alla, God
nono dje i una mormon ge,
nono Juda una ne, Grik una
mormon ge, Krais yeika God
yembe dongall paro ge nono
boll paro. Alla Krais yeika,
God Murble nono boll moro.
26 Agana ambana kam-
bono, ye kaninj. God ye dje
i kune, makimb una embe
dje kani, ye moi al nomane
kerman pai una ta namor
dje kani. Ye merke moi ge
yembene napai dje kani. Ye
iwa duliye moi ge kandjine
napai dje kani.
27 Ba, God dje indo una mor
ge, makimb una kane embe
djinj, ge una dall mor. Ge una
yembene napai una mor we
djinj. Ba alla God dje indo
una ge, una nomane kerman
pai una kane ngandjill goye
dje pille dje indo. Alla, yem-
bene paro una kane ngandjill
goye dje, dje indo.
28 God dje indo una mor
ge, makimb una ke kaninj.
Makimb una kerman ne,
ngambalne pai una mor ge,
God amblo kal worno dje
pille una kurull tom mor ge
dje indo.
29 God embe yendo pille,
nono kuruwo kama pora-
pora mormon ge, une nale
al nono kandjine amblo pla
worbon ge kune nayendo.
30 God embe yei al ge, ye
Krais Jisas boll aike mor.
Krais kogo yei al ge God
nomane kerman pai ge nono
boll paro, nono God nale al
kiwa molo, Krais unakiye
kaima molo, God nono top to
i yem wori mormon.
31 God embe yei ge pille,
ye Baibel kandja djindo mal
yene. Baibel kandja embe
djindo,

Ye yenekne kandjine amblo
pla naworne, man.
Iwa Kerman kogo
yendo ge pille ye une
kandjiye amblo pla
worne *(Jeremaia 9.24)*

2

Una nomane momo panda mal pillgi nadjimbon, God yembe paro ge pillgi djimbon

1 Agana ambana kambono,
na ye moi al asa woll poke
ge, na nomana momo napai,
una nomane kerman pai una
kandja djinj mal ge na nad-
jill. Na God kandjiye pai mal
djino dje yell.
2 Na embe yell ge, na ye
boll kandja merke dje auno
dje nayell man, Jisas Krais
una ipo iko pera al togoi
mal kandja ge, djino dje yell,
kandja ta man. 3 Na ye boll
moll poke ge, na yembena na-
pai. Na purpur dje, kand golo
moll.
4 Na kandja djill ge ne,
kandja mambine dje awill ge,

una kerman kandja wopake wopake djinj mal ge na nadjill. Na kandja dongall dje molo nanam kandja djindo mal pille pla yene dje na nayell, man. Na kandja dje ye awill ge, God Murble yembe ye, i pene worika ye kandja kaima dje kani.

5 Ye Jisas boll pillgi djine dje yell ge, na nomana momo pai pille ye pillgi djine dje nayell, man. God yembe yendaka ye Jisas boll pillgi djine dje yell.

God Murble awika nono nomane wopake pai mormon

6 Una God pille aglo gi djinj una mor al ge, nono kandja wopake dje aunmon pir. Makimb al kandja wopake paro ge dje naunmon, man. Makimb una kerman molo er take dje po mor ge, kambono kandja djinj mal nono kandja ge dje naunmon, man.

7 Nono God Nomane du dje kandja seke pai ge dje una aunmon. Asa kandja ge una dji napi. Ge kamasa kupill makimb napai poke ge God yene dji pille, nono kupill al po une boll wopake ta mal mopon kandja ge pai.

8 Makimb una kerman ipon mor ge kandja ge napi. Kambono kandja ge pillmaka, kupill al Iwa Kerman moro ge, ipo iko pera al nil tonagolmaka.

9 Kambono embe yei ba alla, Baibel bolo wori pai ge embe djindo,

God wal amblokun yewori yei wal ge, wopake ta mal yei, una nomane al napi, una nalene al nakani, una dji napi. Ba une wopake kaninj una mor ge ine dje yewori yero *(Aisaia 64.4)*

10 Kandja embe pai ge seke pai. Ba God Murble wo i pene wori kanmon. Alla, God Murble wal porapora kando. God yene elle tukiye seke paro mal ge, God Murble aike kando.

11 Una taimanta moya ge, yene nomane panda mal ge una ne mal kanda? Ge yene nomane taimane ge kanda. Paro mal embe, God nomane paro mal ge, una ne mal kanda? Ge yene Murble kando.

12 Nono makimb nomane pai ge naipin, nono God Murble ge ipin. Yene Murble nono boll moraka nono God wal wopake awi ge pille kane yembon.

13 No kandja embe dje ye aunmon ge, makimb al nomane kerman paro dje, dje ye naunmon, man. God Murble no boll moro ge yene beke awi kandja ge, no ye dje aunmon. Alla God Murble kandjiye djindo kandja ge, no God Murble awi mor una ge dje aunmon.

14 Ba iwa ta God Murble namoya ge, God Murble kandja djinda mal iwa ge napiya. Une embe dje kando, God kandjiye paro ge dall kandja paro dje kando, pille inda naparo. God kandjiye pille inj una mor ge God Murble ga boll moro ba, iwa

ge God Murble boll namoya
ge, une pille inda naparo.
15 God Murble boll moya
una ge wal porapora pille
kune yene. Ba alla, una orko
moye ge yemolo God Murble
moya una ge pille kull woro
piye.
16 Baibel kandja embe dje
bolo wori pai,

> God nomane paro mal ge una
> ne mal kanda? God
> ni singare embe yem-
> ben we dje una kandja
> embe djine ge, una ne
> mal djinda? Ge kune
> nayenda *(Aisaia*
> *40.13)*

Ba Krais nomane paro mal
nono boll paro.

3

Pol ne, Apolos Krais nuko-
goye una soka

1 Agana ambana kambono,
na ye boll moll kune, na
kandja dje una God Murble
boll moye una dje auno mal
ge, na ye dje nawill, man.
Ye Krais boll yake pla napi.
Ye makimb nomane pai.
Womba kembis mal embe
moi. Alla, womba kandja
pille ine mal ge na kandja
embe dje ye awill.
2 Na ye am awill, kwa don-
gall auno mal pai ba ye nane
kune nayei. Alla ipon ye kwa
dongall nane kune nayendo.
3 Ye makimb nomane asa
pai ge pamoro. Ye mor al ge,
age ta yemolo age ta ke kane
aundaka, ye kunda nonga
embe yenj ge, ye makimb no-
mane paro, makimb una sin-
gare yenj mal ye embe yenj.
4 Ge una ta kandja embe
djindo, na Pol wombaye
moro we djindaka, ta na
Apolos wombaye moro we
djindo ge, ye makimb una
kandja djinj mal embe djinj.
5 Apolos ge una ne mal?
Alla Pol ge una ne mal? Ge
man, no nukogo una mor-
moll. No soka kandja djipill
al ye pillgi dji ba, Iwa Kerman
no kogo awi mal yepill, kogo
ta man.
6 Na wal umbiye iwo yal-
lka, Apolos wo nu boi ba, God
yeika, wal bolo er pla pi.
7 Embe mal ge, una wal
umbiye yaya una mo nu boya
una ge, yenekne kandjine na-
paro. Ba God wal yewori
bolo er pla punda una moro
ge, yene kandjiye taimane ge
kerman paro.
8 Una wal umbiye yaya una
ne, nu boya una ge, soka kogo
taimane yenmell. Alla soka
yenekne kogo yembell mal
ge, God top aunda.
9 No soka God kogoye
taimane yenmoll, ba ye
mor ge, ye God numbiye
ne, mauye mal embe mor.
Nonekene maune man.
10 God na wopake pille
awi al ge, na numb takdo
una wopake mal moro. Na
asamoll ku dongall bolo pill.
Alla are una wo numb takbon
dje yenj. Ba yenj ge kanpol
tane mal paro.
11 Ku dongall iwo boll ge
Jisas Krais mal embe boll.
Una wo numb takne ba, ku

gun ta iwo boye ge kune
nayendo. 12 Una wo numb
takne panda, gol iwo takne
mo, silpa iwo takne mo, ku ta-
lang yendo ku iwo takne mo,
iko iwo takne mo, angin iwo
takne mo, kull iwo takne
13 ba are God kot ye aunda
poke, una numb takne mal
kane kune yembon. Kogo
wopake yene mo ke mal
yene, una porapora kogone
ye wanne mal God kogone ge
wamo gale kanda.
14 Gayaka, kogo ge do sege
nayei dal, God una ge top
aunda.
15 Ba alla kogo yene ge do
sege yei dal, una kogo pora-
pora yene kogo ge, er take dje
punda. Una ge er take dje
napine, God i yem worda, ba
una wamo al moyeke i yem
wori mal ga embe moye.
16 God yene numbiye yero
ge ye mor. Alla God Murble
ye boll moro. Ye nakaninj
mo?
17 Una ta God yene
numbiye to ke ye awi dal,
God une to ke yenda. God
numbiye ge yene wal kaima
yero pille God une to ke
yenda. Alla ye mor ge, ye God
numbiye kaima mor.

Una kandjine amblo pla naworbon

18 Ni nenem kandja kende
dje naimben. Ye moye al una
ta makimb wal pille kane ye
embe dje piya, na nomana
kerman paro we dje embe
pi dal, une nomane kerman
napanda. Une nomane ker-
man ino dje piya ge une God
boll nomane kerman panda.
Makimb al une iwa dall mal
embe moya.
19 Makimb una nomane
kerman paro mal ge, God
kando, wal dall mal embe
paro dje kando. Baibel
kandja embe djindo,

Una nomane kerman pan-
daka, tagemage yene
ba tagemage yene al
ge God to yem woro
aunda we dji *(Jop 5.13)*

20 Baibel kandja ta ge alla
djindo,

God kando, makimb una
nomane kerman pan-
daka po kogo yene,
ba kiwa yene, megiye
natonda we dji *(Buk
Song 94.11)*

21 Baibel kandja embe dji
pille, ye no kandjine amblo
pla naworne! Wal porapora
paro ge ye boll paro.
22 Ge Pol, Apolos, Pita, dumo
makimb ne, ye gun mor mal
ne, are goye ne, wal ipon paro
ne, wal are panda ge, wal po-
rapora ge ye boll paro.
23 Alla ye Krais boll mor, pi
Krais ge une God boll moro.

4

Krais aposelye kambono

1 Embe mal ge, ye embe dje
kanne. No Apolos boll, Krais
kogo pak tonmoll una mor-
moll dje kanne. God kand-
jiye seke paro mal ge, une no
awika, no kantau wopake ye,
una mor al dje aunmoll dje ye
embe kanne.

2 Una wal kantau yene ge,
kantau wopake yene mal.
3 Alla ye na wal kantau
wopake nayendo dje kanne
mo, mo una ta na wal kantau
wopake nayendo dje kanne
ge, na pille we nayendo. Na
nanam kogo yendo mal ge na
omuk natondo.
4 Na nanam wambo naparo
dje kando, ba na wambo paro
mo naparo ge Iwa Kerman
yene djinda.
5 Embe mal ge, ipon una
kogo wopake yenj mo ke yenj
ge, ye nadjine. Are Iwa Ker-
man er yem wonda poke, wal
seke dongall paro ge une dje
pene woro, nonekene kogo
embe yepin we dje pupin mal
ge une dje pene worda. Kune
ge, nono kogo ke mo wopake
yembon mal ge, yene djinda.
Ge ke, ge wopake we dje yene
dje aunda.
6 Agana ambana kambono,
na ipon ye pille kandja su
ye dje aundo ge nanam ne,
Apolos pille dje ye aundo. Ye
no soka pille Baibel kandja
djindo mal embe yene,
kandja gun ta dje pakna woro
djine dje pille no djinmon.
Iwa ta kandjiye amblo pla
woro, ta amblo kal woro
embe nayene.
7 Una ne mal dji, ni iwa ker-
man moren, una ta tom moro
ne? Ni wal porapora paro
ge God awi paro. Ni nenem
kandjin amblo pla woro, na
kogo embe yell we djinden ge
kune nayendo, God awi al ni
kogo yenden.
8 Nono wal porapora ipin
pora dji we dje ye embe kan-
inj. Ye wal wopake i pagle, ye
wopake mor dje kaninj. No
ye boll aike king mal embe
mopon ba, ye yenekne king
mopin pora djindo dje pir. Ye
king kaima moi dal, na wo
piyo. Wo piyo ge, ye embe
moi dal, no ye boll aike king
mopon.
9 No ye boll aike king mo-
pon ba na embe dje kando.
God no aposel i are kaima
wori mormon. Kot dji pora
dji, una no togoye mal mor-
mon. Togoye al ge una dumo
yemyem moye ge wo kanne.
Tau agelo boll aike kanneke,
no embe mopon.
10 No Krais kandjiye al, una
dall mal embe mormon ba
ye nomane kerman paraka
mor! No yembene naparo ba
ye yembene dongall paro! Ye
kandjine kerman paro ba no
kandjine naparo!
11 Asa ne, ipon yero ge,
no koll tondaka, nubkane
asip tondaka, konkunom
gole wormonaka, una wo
no tonjka, no numbine
nayeraka, mormon.
12 No aglene al kogo yembe
yenmon. Una wo no kandja
ke dje aumaka, God ye
wopake ye aunda we dje yem
woro aupin. Una no ye ke
ye aumaka, no kiye dje molo
kandja dje yem naworpin.
13 Una no kandjine ambir
ge, no kandja wopake dje
yem wormon. Makimb una
wal ta kankere, pup to seke
worinj mal ge, no embe mor-
mon. Asa mopin ipon mor-
mon ge wal ke embe mal
mormon.

14 Na kandja ipon manda
dje ye aundo ge, ye ngand-
jill goye dje na nadjindo. Ye
na wombana mor pille, ye
singare pai mal yene dje, na
kandja dje ye aundo.
15 Una 10,000 ye Krais
kandjiye dje aune ba, ye nane
merke namor, na taimane
moro. Na ye Krais Jisas
kandjiyebe wopake dje ye
awill al ge, na ye nane moro.
16 Embe mal ge, na singare
yendo mal, ye karkar yene.
17 Ye karkar yene dje
pille, na Timoti dje ye mor
al worno. Iwa Kerman
kandjiye al Timoti ge na
wombana, na wopake kando
iwa. Iwa Kerman kogoye
paro al ge, une kogo wopake
yendo. Pillgi djinj una mor
al, na Krais Jisas kandjiye dje
una aundo mal, Timoti ye
mor al wo kandja ge dje awo,
ye nomane to mage aunda.
18 Na ye mor al nawono dje
pir ge, ye una pende kandja
napi mal embe waninj.
19 Ba Iwa Kerman kapla
we dji dal, na ye mor al
ola dje wono. Woll dal, na
kanno, una kandja napi una
mor ge kandja kiwa djine mo,
kandja God yembe dongall
boll kandja djine dje na embe
kanno.
20 God dumoye wopake
kantau yendo ge, kandja
kiwa boll kantau nayendo.
Une yembe dongall boll
kantau yendo pille, ga kandja
djine mal kanno.
21 Ye namba mal piye?
Na ye boll wono ge, singare
namba mal ye wono? Na
kapill ullngub iwo ye tano
mo? Mo, na wo ye wopake
kane, kiye dje moyo mo? Ye
namba we dje pir?

5

Dumo Korin iwana pende djingdjang yei

1 Una dji pill, ye mor al
ge iwana djingdjang ta mal
yenj we dji. Iwana orko molo
djingdjang nayenj mal embe
ye yenj we dji. Iwa ta yene ne
game i wando we dji.
2 Dji ba ye iwana kerman
mormon dje pir mo? Ye
embe nayene. Ye nomane to,
kimb kallngane yene. Iwa
djingdjang yendo ge, ye to
orko worneke, une ye boll
namoya!
3 Na ye boll namoro na
ellke moro ba, nanam no-
mana ye boll aike moro.
Iwa djingdjang singare embe
yendo ge, na omuk tondo.
Na ye boll aike moll mal djill
pora djindo.
4 Are ye Iwa Kerman Jisas
kandjiye al makai to moye.
Nanam nomana ye boll
moyaka, nono Iwa Kerman
Jisas yembe dongall nono
boll pandaka,
5 ye iwa ge i Satan agle
al worneke, une gakle wo
ke punda. Ye embe yei dal,
Iwa Kerman er yem wonda
poke, une wo iwa ge nomane
pakna i yem woro natonda.
6 Nono iwana kerman mor-
mon we dje ye kandja embe
djinj ge, ye kandja wopake
nadinj. Pir mo? Yis kembis ta
pakna worbonka, plawa boll
yake er kerman punda.

7 Ye yis gole i seke worne.
I seke wori dal, ye yis
napanda, ye bret kiwa mal
embe moye. Alla ye bret
kiwa moi pora dji. Pasopa we
dji yero ge, una kogsipsip to
gale opa awinj mal ge, una
nonekene kogne sipsip Krais
ge togolo opa mal embe awi
pille ye kiwa mor. 8 Embe yei
pille, ege Pasopa we dji yero
ge, nono nambon ba, yis gole
boll nanambon. Yis gole me
ge una ke kane awo, singare
ke yene, singare ge man.
Nono bret kiwa nambon, yis
napanda. Ge nono kumbene
kuruwo yendaka, kandja
kaima dje embe yembon.
9 Asa, na ye moi al pepa
bolo embe djill, iwana
djingdjang yenj ge, ye kam-
bono boll nawanne we djill.
10 Ba orko iwana djingd-
jang yenj dje pille na nad-
jill. Orko una wal kerman i
nambon dje pille, tagemage
ye, una wal ngundjo i, god
kende lotu ye awo embe yenj
dje pille, na nadjill. Ye orko
una boll namoye ge, ye dumo
makimb ge kere po er pine
mal.
11 Na kandja ge nadjill. Na
kandja djill ge embe djill.
Pillgi dji iwana po djingdjang
embe yene ge, ye kambono
boll nawanne dje pille djill.
Pillgi dji iwana po djingdjang
ke ye, wal merke i nambon
dje pille, god kende lotu ye
awo, una kandjine amblo, nu
merke no, tagemage ye una
wal ngundjo i embe yene ge,
ye ga boll kwa aike nanane.
12 Una orko molo singare
ke yene ge, na djino kune
nayendo. Ba alla ye pillgi
djinj una singare ke yene
ge, ye yenekne djine kune
yendo.
13 Una orko molo singare
ke yenj ge, God omuk tonda.
Ba Baibel kandja bolo wori
pai ge embe djindo,

Ye mor al una singare ke
ta yene ge, ye to orko
woro kerne we dji *(Lo
13.5)*

6

Pillgi djinj una moye kandja ta panda ge, yenekne djine, orko una boll nadjine

1 Ye mor al ge, una ta
yemolo age boll kandja ta
pandaka, soka po orko una
boll kot djimbell kune kaima
nayendo, ye kand nagor mo?
Soka pillgi dji una moye al po
kandja djimbell mal paro.
2 Ye nakaninj mo? Are
nono God unakiye mormon
ge, makimb una singare ke
yene mal, omuk tambon.
Kaima yembon pille, ye
pillgi una mor al una ta age
boll kandja ta panda ge, ye
yenekne djine kune nayendo
mo?
3 Tau agelo singare yene
mal nono okum tambon. Ye
nakaninj mo? Nono kaima
yembon pille, makimb al
kandja panda mal, ye djine
kune yenda mal paro.
4 Embe mal ge, ye pillgi
djinj una mor al orko una
kandjine ta naparo ba ye
yenekne kandja ta pandaka,

ye ipo una orko boll kot djine
ge kune nayendo.
5 Na kandja embe djindo
ge, ye ngandjill goye dje pille
djindo. Pillgi djipill una soka
yenekne kandja ta panda ba,
ye mor al, una ta nomane
wopake pandaka, wo kot
piya naparo mo?
6 Una ta moya moro ba,
ye embe nayenj. Orko una
nalene al, pillgi dji una ta
yemolo age kot ye aundo.
7 Pillgi dji una ta yemolo
age ta kot ye aunda ge, embe
kanbon, ye kulngamb yagi
pora dji dje kanbon. Embe
nayene. Una ta ye ke ye awi
dal, ye kandja nadjine. Una
ta wo ye wal ngundjo i nane
ge, ye kankerne.
8 Ba ye singare embe
nayenj, ye embe yenj. Una
mor al ye singare ke ye awo,
kambono wal yero ge, ye po
ngundjo i no, embe yenj. Ba
ga mor ge ye agane ambane
mor!
9 Ye nakaninj mo? God
dumoye wopake kantau
yendo al ge, singare ke yenj
una er pakna napine. Ye
yenekne kandjine kende dje
naine. Iwana gaklene wulle
pille pla ye waninj una ne,
god kende lotu ye awinj una
ne, iwana djingdjang ke yenj
una ne, kondwe ana yenj
mal embe iwa po iwa ta boll
embe yenj una ne, iwana
djingdjang yenj mal, iwa
yenekne kabsinga yenj una
ne,
10 kunumb nonj una ne,
una wal merke i nambon dje
pille yenj una ne, nu nonj
una ne, una kandjine ambir
una ne, una kandja kende dje
wo wal ngundjo i nonj una,
ga porapora mor ge, God du-
moye wopake kantau yendo
al, er pakna napine.
11 Ga singare ke yei mal,
ye una pende asa singare ke
embe yei. Ba, Iwa Kerman
Jisas Krais kandjiye al, God
Murble yembe yei al ge, God
ye was ye awika, ye une un-
akiye kaima moi. God nale
al ye wambo naparo, ye kiwa
mor.
12 Una pende embe djinj,
no singare porapora yembon
ge mapill naparo, we djinj.
Ba na kandja embe djindo, ye
singare pende yene al ge ye
wopake namoye. Na singare
porapora yeno, kune yenda
we djino. Ba na djino al
ge, wal ke na kantau ye i
menameto woro djinda.
13 Una pende embe djinj,
kwamokna ge kumbene wal,
alla kumbene ge kwamokna
wal we djinj ba ege are ta
yendaka, God kwamokna ne,
nonekene gaklene soka aike
to pora djinda. Alla, nono
gaklene ge iwana djingdjang
gaklene napanda. Nono God
boll aike mopon gaklene
panda. Alla God ge, une nono
gaklene al moya.
14 God yene yembe dongall
pai al, Iwa Kerman golo pai
ge, i pla woro awi. Alla une
nono i pla worda eri.
15 Krais gakle pakna paro
ge nono kerker dje mormon
dje ye nakaninj mo? Krais
gakle kerker paro ge, na ipo
kondwe ana boll moyo mo?

Ge man!
16 Una ta po kondwe ana
boll moya ge, soka gaklene
taimane panda dje ye nakan-
inj mo? Baibel kandja embe
djindo,

Iwana soka gaklene taimane
panda we dji *(Stat
2.24)*

17 Ba alla una ta Iwa Kerman
boll moya ge, une Iwa Ker-
man nomane boll aike moya.
18 Iwana djingdjang yenj
mal ge, ye seke pine! Sin-
gare ke porapora yero ge,
una yenekne gaklene al beto
yenj. Ba alla iwana djingd-
jang yenj ge, yenekne gak-
lene al singare ke yenj.
19 Ye gaklene al ge, God
Murble numbiye mal embe
yero. God ye awika yene
Murble ye boll moro mal, ye
nakaninj mo? Ye gaklene ge,
ye yenekne wal, man.
20 God ye i yem wori ge,
une top kermanke awo, ye i
yem wori. Embe mal ge, ye
gaklene al singare yene ge, ye
God kandjiye kerman panda
dje singare embe yene.

7

Iwana soka bolo i, ami dje mopell mal

1 Asa ye pepa bolo na
awi mal ge, na ipon kandja
dje yem wordo. Iwa ta
ana nainda ge, une wopake
moya.
2 Ba iwana djingdjang
merke yenj ge pille, iwa yene
ana taimane inda. Alla ana
er iwa taimane punda.
3 Iwa ge yene game boll
iwana yenj mal yenda, man
we nadjinda. Alla game ge
yene woge boll embe yenda,
man we nadjinda.
4 Game yene gakle kan-
tau nayendo, woge kantau
yendo. Alla, woge yene gakle
kantau nayendo, game kan-
tau yendo.
5 Iwana soka bolo imbell
ge, woge gakle i game
naunda ge, kune nayendo.
Alla, game yene gakle i woge
naunda ge, kune nayendo.
Djelldjell namopell. Ba alla
soka ege pende kamang
yemboll dje pupill dal, soka
djelldjell mopell kune yenda.
Soka nomane taimane pan-
daka, ege pende djelldjell
molo kamang yembell. Are
soka erwo taimane bell, ge
kune yenda. Man panda,
soka yenekne gaklene kan-
tau nayeneke, Satan wo
kamalne tondaka, kulngamb
yagbell.
6 Na kandja embe djindo
ge, kandja kindine dongall ta
dje ye naundo. Na ye wopake
moye dje pille djindo.
7 Na taimane moro mal,
una porapora embe moye dje
na nomana embe paro. Ba
alla God una mor al yenekne
wal gorwulle kayekaye kiwa
aundo. Ta ge yene wal djell ta
indaka, ta ge yene wal djell ta
indaka, embe mal inj.
8 Iwana bolo nainj ge ne,
ana kangill mor ge, na kandja
embe dje aundo. Na kiwa
moro mal embe, ga bolo
naine ge wopake moye.
9 Ba alla yenekne gaklene

kantau yembon dje yene man pandaka, ga bolo ine mal. Ga po una boll djingdjang yembon dje pille we yene ge, kune nayenda.

10 Iwana bolo inj una mor al, na kandja dongall embe dje ye aundo. Ba na nadjindo, Iwa Kerman dje ye aundo. Game yene woge nakerda.

11 Ba alla game woge keri dal, game kiwa molo panda er iwa gun napunda. Mo, man panda, yene woge moya al alla er yem punda. Alla ana wogane mor ge, ga yenekne gamane nakerne.

12 Ye una pende mor al, na kandja dje aundo ge, nanam djindo, God ta dje naundo. Agane pillgi dji iwa ta moyaka, yene game pillgi nadjinda ba alla, agane boll molo pano dje pi dal, agane ana ge nakerda.

13 Alla ambane pillgi pai ana ta moyaka, yene woge pillgi nadjinda ba alla, woge ge, game boll molo pano dje pi dal, ambane ge woge nakerda.

14 Ge embe mal paro, woge pillgi nadjinda ba game pillgi djinda al ge, soka God nale al wopake mal mopell, ale napanda. Alla game pillgi nadjinda ba woge pillgi djinda al ge, soka God nale al wopake mal mopell, ale napanda. Man pandaka, yenekne wombane God nale al wopake namoye, ba nanemane pillgi djine al ge, wombane God nale al wopake mal moye.

15 Embe mal yene ba alla, woge ta pillgi nadji dal, une game kere er punda ge, kane worbon er punda. Alla, game ta pillgi nadji dal, une woge kere er punda ge, kane worbon er punda. Ni pillgi djinden una mopen ge, ni kaye naparen, iwana bolo imboll dje kandja djipill mal ge, ni boll napanda. Ba God nono una boll arngan yenda mopon dje kandja dje wori pai.

16 Ana ni moren ge, ni ipon yemben al God ni wogan i yem worda mo naworda ge, ni nakanden. Mo, ni iwa moren ge, ni ipon yemben al God ni gaman i yem worda mo naworda ge, ni nakanden.

Una gaklene kelip toi mo natoi ge embe molo pane

17 Asa God ni pille yau toi won kune ge, ni asa mon mal embe molo pamben. Una pillgi djinj una dumo yemyem makai to mor al ge, na kandja embe dje awo wando.

18 Iwa ta gakle kelip toi moyaka God une yau tonda. Tonda poke une moya mal embe molo panda. Asa une gakle kelip toi mal ge molo panda, amblo kun yeno dje nayenda. Iwa ta gakle kelip natoi moyaka God une yau tonda. Tonda poke ge une moya mal embe molo panda. Une po una yene gakle kelip tane dje nayenda.

19 Una gaklene kelip tonj natonj ge wal kerman, man. God lo dje nono aundo mal karkar yembon ge, wal kerman paro.

20 Asa God ni pille yau toi
poke ge, ni asa mon mal embe
molo pamben.
21 Asa God ni pille yau toi
poke ge, ni nukogo una mon
mo? Ni ke napupen. Ba alla
kondwe ta yendaka, ni kiwa
mopen ge, ni kondwe ge al
ben.
22 Asa una ta nukogo una
ta moi, ba alla God une pille
yau tondaka, une God boll
kiwa moya, God nale al une
nukogo alla nayenda. Yendo
mal embe ge, asa una ta kiwa
moya, ba alla God une pille
yau tondaka, une God nuye
kogoye una mal embe moya.
23 God top kerman awi al
ye kiwa moi. Ge pille, ye una
nune kogone alla nayene.
24 Embe mal ge, asa God ye
pille yau toi poke ge, ni asa
mon mal embe molo pam-
ben.

Iwana bolo nainj una moi al, Pol kandja dje aundo

25 Ambo mor al ge, na
kandja dongall ta naparo.
Ba Iwa Kerman na wandill
golo awi al ge, una na kandja
kaima dje aundo una moro
dje kaninj pille, na nanam
nomana paro mal dje auno.
26 Ege ipon yero ge, una
imb kerman kake mor pille,
ye iwana bolo i mo, nai ge,
ye ipon mor mal embe molo
pane.
27 Ye iwana bolo i dal,
ye wogane mo gamane
nakerne. Ye iwana bolo
nai dal, ye bolo imbon dje
nayene.
28 Ba alla, are ye bolo i dal,
ye ale napanda. Mo, ambo
ta er iwa pi dal, ge ale na-
panda. Ba na man djindo
ge, ye wopake moye dje pille
djindo. Ege ipon yero ge,
iwana bolo inj ge, imb merke
kakne paro.
29 Na kandja ipon djindo
ge, me embe paro. Ipon ege
yero ge, ola dje pora djinda
yendo. Ye gamane moi dal,
ye gamane namoi una mal
embe ye wanmoye.
30 Una kimb kallngane
yene ge, nayei una mal embe
ye wanmoye. Una wopiye
ge, wo napi una mal embe
wanmoye. Una wal top to ine
mal ge, wal i nanoi una mal
embe wanmoye.
31 Una wal makimb wal i no
wanmoye ge, wal ge pille pla
nayei una mal embe yemoye.
Una singare embe yene ge,
dumo makimb ipon yero ge
pora djinda yendo pille, ga
singare embe yene mal.
32 Ye makimb al wanmor
al ge, ye nomane natane,
ye kiwa moye dje pille na
djindo. Iwa ta ana nainda
ge, une Iwa Kerman yendo
mal pille pla yenda, une Iwa
Kerman nomane paro mal
yeno dje pille moya.
33-34 Ba alla iwa ana inda
ge, yene nomane soka panda.
Wal makimb wal pille aune,
yene game wopake piya mal
embe yeno dje pille moya.
Ana er iwa napine ge ne,
ambo kambono moye ge, ga
Iwa Kerman yendo mal pille
aune. Yenekne nomane gak-
lene i Iwa Kerman aumbon
dje piye, Iwa Kerman kogoye
embe yembon dje yene. Ba

alla, ana er iwa pine ana
moye ge, wal makimb wal
pille pla yene. Ga yenekne
wogane wopake piye mal
embe yembon dje yene.
35 Na kandja embe dje
aundo ge, ye kaye worno dje
nayendo. Ye ami dje wopake
moye dje pille djindo. Ye
singare du dje yeneke, ye
nomane taimane pandaka,
Iwa Kerman kogo taimane
yene dje na djindo.
36 War ambo bolo imbell
we djineke, ambo molo
kapak toi mal pandaka,
war ambo ge pille na sin-
gare kune nayeno paro dje
kandaka, bolo imbell mal
pandaka, une yeno dje pro
mal yenda, soka bolo imbell,
wambo naparo.
37 Ana ni naimben, kiwa
mopen we djine ba, iwa
ta yene kiwa moyo dje
piya. Yene nomane gle
dje pandaka ana nomane
napandaka, ana ino dje
napiya ge, yene kiwa moya,
wambo naparo.
38 Embe mal paro pille, war
ambo boll bolo inda ge, une
wopake yenda. Ba alla une
ambo boll bolo nainda ge,
une wopake kaima yenda.
39 Ana woge boll molo pam-
bell. Ba woge goi dal, ana ge
kiwa moya. Une er iwa gun ta
puno dje pi dal, une er punda
mal. Ba iwa gun ta pi dal, une
Iwa Kerman boll pillgi djinda
iwa moya.
40 Embe moya ba na no-
mana embe mal paro. Ana
ge kiwa molo punda ge, une
wopake moya. Alla na kandja
embe djindo ge, na God Mur-
ble boll moro dje kando.

8

Una wal to gale ipo god kende moro al opa awinj mal Pol kandja djindo

1 Ipon na kandja dje ye
aundo ge, una wal mindjiye
gale ipo god kende moro al
opa ye awinj mal kandja dje
ye aundo. Una pende kandja
embe djine, nono porapora
mormon ge, nomane paro we
djine. Ge kandja kaima djine.
Ba alla nono kandja embe
djipin dal, nonekene kand-
jine amblo pla worbon dje
pille djimbon. Ba ge man,
nono una boll kanwopake ye,
singare embe yembon ge, ga
aglo gi dje molo, pillgi panda
moye. 2 Una ta kandja embe
djinda, na wal merke pro we
djinda ba alla, une wal merke
napiya.
3 Ba alla una ta God kan-
wopake yenda ge, God iwa ge
pille kane yenda.
4 Embe mal paro pille
kandja namba we djimbon?
Una wal to gale ipo god kende
moro al opa ye aune ge, nono
wal mindjiye ge nambon mo
nanambon? Nono kanmon,
god kende mor ge, wal kaima
namor. God taimane moro,
god merke namor.
5 Una pende embe djinj,
god merke morka, Iwa
Kerman merke morka yenj
we djinj. Kupill al morka,
makimb al morka embe yenj
we djinj.
6 Ba nono kanmon, god
merke namor, God taimane

moro. Une ge nono Nane
moro, une wal porapora beke
yei una moro, alla nono mor-
mon ge, nonekene pille wan-
namormon, nono God pille
wanmormon. Alla Iwa Ker-
man merke namor, taimane
moro. Ge Iwa Kerman Jisas
Krais. Krais agle al God wal
porapora beke yei, alla Krais
agle al nono gun mormon.

7 Ba na kandja ipon manda
djindo ge, una pillgi djinj una
pende kanpol natonj. Asa
god kende moro dje pi mal,
ga nomane embe pamoro.
Una wal mindjiye ipo god
kende mor al awo pagle, are
ipo maket pagirka, pillgi djinj
una po top to i nonj. Nonj
ge, ga kumbene ke yendaka,
nonmon ge kune nayendo dje
kaninj.

8 Kwa nambon panda God
ye ye kune yenj we dje
kando dje pupon ba ge man.
Nanambon panda, God ye
ye kune yenj we dje kando
dje pupon ba ge man. Kwa
nambon mo nanambon ge
God ye wopake yenj we
nadjinda, une nomane ge al
naparo.

9 Ye wal porapora nane
kune yendo ba, ye kanpol
to molo nane. Man panda,
ye wal mindjiye ge naneke,
pillgi dongall nadjinj una
kanneke nomane ke yen-
daka, kulngamb yagne.

10 God kende lotu numb
yero al ni numog po mind-
jiye namben ge, wambo na-
paro dje kanben ba, ni agan
ta pillgi dongall nadjindo una
ta wo kanda. Mindjiye ge
nanambon we dje kanda ba,
ni nonden al ge une aike
po noi dal, yene nomane ke
yenda.

11 Na wal merke pille kane
yendo we dje pren ba, agan ta
pillgi dongall nadjindo una,
Krais iwa ge pille goi ba, ni
wal merke pille kane yenden
al ge, agan nomane ye ke yen-
den.

12 Pillgi dongall nadjinj una
wal mindjiye nambon kune
nayendo we dje kaninj ba,
ni nonden al ge, ga kane
po embe naneke, nomane ke
yenda ge, ni singare ke ye
kambono aunden. Alla yen-
den al ge, ni singare ke ye
Krais aunden.

13 Na mindjiye nanaka,
agana pillgi dongall nadjindo
una kane, yene nomane
ke yenda ge, na mindjiye
ge kaima nanano. Iwa ge
kulngamb yage djinda dje
pille na wal mindjiye nano
molo po goyo.

9

Pol aposel kogo ye wane una top nawi mal, une wo pi

1 Na kiwa moro ba ye na
kaye paro dje pir mo? Na
aposel moro ba ye na aposel
namoro dje pir mo? Na Iwa
Kerman Jisas kanill moro ba
ye na nakanill moro dje pir
mo? Na kandja djillka ye
pillgi dji ba ye una djell ta wo
djimaka no pillgi djipin dje ye
pir mo?

2 Una djell ta na aposel
kaima namoro dje kanne ba
ye kaninj, na aposel kaima
moro. Ye pillgi djinj al ge,

una kaninj, na Iwa Kerman
aposelye moro.

3 Una pende na aposel
kaima namoro we djinj ba na
kandja embe djindo, ye pillgi
dji al ge, na aposel moro we
djindo.

4 No aposel kogo yenmon
al, ye no kwamokna gale
auneke nambon ge kune
nayendo dje ye pir mo?

5 No pillgi pai ana bolo i
kogo aike wanmopon kune
nayendo dje ye pir mo? Pita
ne, aposel djell kambono ne,
Iwa Kerman age kambono
embe yenj ba no embe yem-
bon kune nayendo dje ye pir
mo?

6 No Barnabas boll kogo ye
pagle, kwa top to i nopill ba,
ga aposel kambono kwa kiwa
nane ge kune yendo dje ye pir
mo?

7 Ami una yenekne kwaine
moknane dulo po i no na-
par. Una po mau to yaye ge,
yenekne wallko nane. Una
po kogsipsip kantau yene ge,
yenekne sipsip amye nane.

8 Na kandja embe djindo
ge, makimb una kandja djinj
mal djindo dje ye pir mo? Ge
man, Mosis kandja lo bolo
pagi mal ge, kandja taimane
paro.

9 Mosis kandja lo bolo pagi
ge, embe djindo,

Kogkau wal wit tandwane
iworno dje kogo embe
yemolo, megiye pende
i noi dal, ye man we
nadjine we dji *(Lo
25.4)*

God kandja embe djindo ge,
une kogkau pille djindo mo?
10 Mo une nono pille djindo
dje ye pir mo? Ge wale, une
nono pille djindo. Una ta
kogo to, makimb wallkda
una ne, are kwa wallkda una
moya ge, soka kogo aike ye,
kwa taimane namboll dje
pille yenmell.

11 Embe mal ge, asa no ye moi
al wo kupill al wal umbiye
mal embe yapin. Ba ipon ye
no makimb wal kwamokna
ne, konkunom i nawinj ge,
kune yendo mo?

12 Una djell ye moi al wo
kandja mambine dje awi, ye
ga wal iwo awi mal embe,
ye no kaima aune mal paro.
Djipinka kune yeika ba no
ta nadjipin. Djipinka, Krais
kandjiyebe wopake ye pillgi
nadjimaka, ge kune nayeika.
Ye pillgi djine dje pille yepin,
imb urup no boll wonda ba
no napupin, ye aglo gi djine
dje yepin.

13 Ye nakaninj mo? God lotu
numb kerman kogo yenj una
mor ge, ga kwamokna nu-
mog yero ge i nonj. Pi una
alta al kogo yenj una mor ge,
wal mindjiye gale opa ye aw-
inj al ge, kambono pende i
nonj.

14 Yenj mal embe ge, God
kandja embe dji, una Jisas
kandjiyebe wopake dje una
aune ge, ga pille inj una mor
ge wal auneke, kambono i
nane we dji.

15 Me embe pai al ge, na ye
mor al wal ino kune yendo,
ba na kandja ge nadjindo. Na
ipon pepa bolo ye aundo ge,

ye na wal aune dje pille na nadjindo. Na kandja mambine kiwa dje una aundo ge, na wopille aundo. Alla una na kond tugo aune ge ke kaima piyo.

16 Na Jisas kandjiyebe wopake dje awo wando ge, nanam kandjina amblo pla worno kune nayendo. God yene dje wori woll pille, na kandja dje una auno mal. Man panda, na imb ino mal paro.

17 Nanam nomana paro mal pille Jisas kandjiyebe wopake dje auno ge, na top ta ino. Ba alla God na dje worda na po Jisas kandjiyebe wopake dje auno ge, une na kogo aundo mal yeno.

18 Yell dal, na top namba mal ino? Ge na top embe mal ino. Na Jisas kandjiyebe wopake kiwa dje una awo, ga na wal aune mal ge na nadjino, na kiwa moyo mal, na top embe ge ino.

Pol una porapora moi al po yenekne nukogo yei

19 Una na kaye to naworinj, na kiwa moro ba, una merke pillgi djine dje pille, na una porapora mor al po yenekne nune kogone mal embe yendo.

20 Juda una pillgi djine dje pille, na Juda una mor al po Juda una yenj mal embe yendo. Mosis kandja lo bolo pagi mal na menameto namoro ba alla, menameto mor una ge, ga pillgi djine dje pille, na kandja lo menameto mor una yenj mal embe yendo.

21 Na epil djell una pillgi djine dje pille, Mosis lo kambono boll nayero mal ge, na embe ye wando. Ba alla, Mosis lo bolo pagi mal na to nawordo, man. Na Krais kandja lo dje awi mal karkar yendo.

22 Una pillgi dongall nadjinj una, ge pillgi djine dje pille na kambono yenj mal embe yendo. Una porapora mor al, na ga yenj mal embe yeno dje yendo. Na kondwe porapora to una ge God i yem worda dje yendo.

23 Na kogo porapora embe yendo ge, Jisas kandjiyebe wai djinda dje pille yendo. Na Jisas kandjiyebe wopake pillgi dje embe wando al, God wal wopake i aundo ge, na i wando.

Una resis ye prais inj mal embe yembon

24 Ye kaninj, una resis yene ge, ga porapora prais naine, una taimanta inda. Iwa taimane inda mal ge, ye kogo embe ye top imbon dje yene.

25 Una resis yene una, duwe yemolo resis yene. Una ta yembe ye prais inda ba wal inda ge gorowill golo er kal punda. Ba alla nono top imbon ge, gorowill nagoya, gun eri ye pamoya.

26 Embe pille, na muk dje resis yendo ge, na du dje pundo, kond aulaul napundo. Na una boll aglena tondo ge, aglena buko dje kiwa natondo, man.

27 Nanam gaklena yero
mal yenda dje pille, na duwe
yembe yendo. Man panda,
na una boll Jisas kandjiyebe
wopake dje auno ba alla are
na nanam top ta naino ge,
kune nayenda.

10

Juda una gollne singare ke yei mal nono ye djimbon

1 Agana ambana kambono,
ye pille kune yene dje na
kandja djindo. Iwa Mosis
moi poke ge, nono gollne
kambono molmaka, God
kam kupa ta dje worika, wo
no gollne kondwe pine mal
ombine dje awi. Awika ga
po molo nu retsi to pruk dje
er konato orko pi (Kisim Bek
14). 2 Retsi pi ge ne, kam kupa
kani al ge, ga nu pai mal embe
yei. Alla nu pai al ge, ga Mosis
epilye moi.
3 Ga porapora kwa noi ge
God Murble awika noi.
4 Alla nu noi ge God Mur-
ble awi ku al woika ga noi.
Kaima, nu woi al ku ge, ga
boll aike wani. Alla, ku ge
yene Krais moi.
5 Embe pai ba, merke sin-
gare ke yemaka, God ke pille
toika, dumo wapra yei al ga
golo ne to moi.
6 Nono gollne wal noip dje,
imbon dje pille pla yei mal
ge, wal su mal embe yewori
paro. Nono embe nayembon.
7 Kambono god kende boll
lotu ye awi mal, ye embe
nayene! Baibel kandja embe
bolo wori paro,
Kambono ami dje molo kwa
no nu no kere, are aglo
po god kende pille pla
ye awo singare ke yei
we dji *(Kisim Bek 32.6)*

8 Kambono djingdjang ke
embe yei mal ge, nono
nayembon. God toika, ga
23,000 goi.
9 Ga God nono tonda mo na-
tonda ne dje singare yei mal
embe nayembon. Are no-
maga ke wo tomaka, pende
goi.
10 Alla pende God boll tawa
djimaka tau agelo tondo una
ge wo ga togoi. Embe yei pille
nono embe nayembon.
11 Makimb pora djino dje
yenda poke nono mormon
pille, nono gollne kambono
yei mal embe nono kanpol to
mopon dje une Baibel al bolo
wori paro.
12 Embe yei pille, na aglo gi
djino dje una ta embe pi dal,
une kanpol tonda. Une yage
djino dje pille kanpol tonda.
13 Satan ye kamalne tondo
ge une ye taimane mor mal
pille kamalne natondo. Una
porapora kamalne tondo
mal une ye boll kamalne
tondo. Tonda ba God kandja
dji mal kaima yenda. Ye
kapak to yago djine dje pille
man djinda. Une ye kond to
aundaka ye aglo gi dje moye,
kulngamb nayagne.

Nono Godne ne, god kende aike lotu ye naumbon

14 Unakna wopake kam-
bono, God embe yenda pille,

una god kende lotu ye awinj
mal ge, kere seke pine.
15 Ye nomane paro. Na
kandja djindo ge, ye omuk to
piye kune yenda.
16 Nono kap wain no, God
wopake we dje aunmon kap
nonmon ge, Krais meyamiye
nono i taimane nawordo mo?
Nono bret tuklo nonmon ge,
Krais gakle nono i taimane
nawordo mo?
17 Nono bret nonmon ge,
bret taimane ge nonmon.
Nonmon al ge, nono gaklene
taimane mal embe paro.
18 Juda una singare ye wan-
inj ge ye kaninj. Ga alta al wal
togolo gale opa ye awinj ge,
mindjiye pende i nonj al ge,
ga i taimane wordo.
19 Ga god kende bekinj ge
wal kaima yero we djino mo?
Mo, opa gale iwo god kende
awinj ge singare pai mal yenj
we djino mo?
20 Ge man! Na kandja embe
djindo, orko una po alta al
wal opa ye awinj ge, God pille
opa ye nawinj, ga kum ke
pille opa ye awinj we djindo.
Alla kambono kum ke lotu ye
awinj mal ge, ye po embe ye
djine dje na nomana embe
paro.
21 Ye Iwa Kerman ne,
kum ke boll aike kap wain
taimane nane ge kune
nayenda. Ye Iwa Kerman
ne, kum ke boll aike bo al
kwa taimane nane ge kune
nayenda.
22 God nono elle kumbso
aunda dje nayembon. Nono
yembene paro ge, yemolo
God yembe paro mal kamblo
aunda mo?

God nale al wal mindjiye nambon wambo naparo

23 Wal porapora yembon
ge wambo naparo, yembon
we djinj ba, wal pende nono
ye wopake ye naunda. Wal
porapora yembon ge wambo
naparo, yembon we djinj ba,
wal pende yewordaka nono
Krais boll aglo gi nadjimbon.
24 Nono singare yembon
ge, nonekene wopake mopon
dje nayembon, man. Nono
una djell ta wopake moye dje
yembon.
25 Wal mindjiye iwo maket
ta pagiye ge, ye nane wambo
naparo. Ye nomane to, mind-
jiye nambon wambo paro mo
man da? dje ye napiye.
26 Nono kanmon,

Dumo makimb yero ge ne,
wal porapora pakna
paro ge, Iwa Kerman
wal ne moro we dji
(Buk Song 24.1)

27 Alla, Jisas boll pillgi nad-
inj una kwa aike nambon
we djineke, ye kambono
numbine al bon dje piye ge,
ye pine kune yenda. Kwa
gale aune mal ye kiwa nane,
ye nambon kune yendo mo
man ne? dje ye nomane to
napiye.
28 Ba alla, una ta ye moye
al kandja embe djinda,
mindjiye nonmon ge, una
ipo god kende moi al opa ye
awi mindjiye we dji dal, ye
nanane. Una nalene al ne,
iwa ge nale al, ye wambo pa
djinda dje pille, nanane.

29 Na kandja embe djindo ge,
ye nane wambo panda dje
pille na nadjindo, man. Na
djindo ge, ye naneke, iwa ge
nale al ye wambo pa djinda
dje pille, na kandja ge djindo.
Na wal nano ba iwa ge mapill
paro we djindo ge namba yei
pille na kantau yenda?
30 Na God pille wopake we
dje awo kere kwa nano. Una
kane, ni kwa nonden ge,
wambo paro we djine ge
kune nayenda.
31 Embe yenda pille, ye
kwamokna nane mo, ye nu ta
nane mo, ye singare ta yene
ge, ye God kandjiye kerman
panda dje yene.
32 Ye singare ta yene ge, ye
Juda una ne, epil djell una
ne, pillgi djinj una porapora
pille, ga kanke ye djine dje
pille singare embe yene.
33 Ye singare embe yene
we dje na kandja embe
djindo ge, na embe ye una
porapora kanwopake piye
dje yendo. Nanam wopake
moyo dje nayendo, una
porapora wopake moye dje
yendo. Embe yendo ge, God
kambono i yem worda dje na
embe yendo.

11

1 Krais singare yei mal na
embe yendo pille, na singare
yendo mal ye embe yene.

Ana yenekne ngambalne to bi djine mal

2 Ege ege ye na we dje pir
ge ne, asa na kandja dje ye
awill mal, ye karkar yenj ge,
na wopake pro.
3 Ba na kandja ta ye piye
dje pille djindo. Iwa mor ge,
yenekne ngambalne ge Krais
moro. Alla ana ngambalne
ge yenekne wogane mor.
Alla Krais ngambale ge, God
moro.
4 Una makai to lotu yene
al, iwa ta yene ngambale to
bi dje, kamang yenda ge une
Krais ye ke ye aunda. Une
ngambale to bi dje kandja
propet dje awi dal, une para
Krais ye ke ye aunda.
5 Alla, ana ta yene ngam-
bale to bi nadjinda ba ka-
mang yenda mo, kandja
propet ta dji dal, une woge ye
ke ye aunda. Une ngambale
to bi nadjinda ge, ana ngam-
balne ene bale iworinj mal
embe ngandjill panda moya.
6 Ana ge ngambale to bi
nadjinda ge, yene ngambale
ene kelip to woro kerda. Ba
alla, ana ngambalne ene ke-
lip to worne mo, bale i worne
ge, ngandjill goye. Ga ngand-
jill golo djine dje ngambalne
to bi djine.
7 Iwa mor ge, God moro
mal ne, yene kandjiye ker-
man paro mal, ga su mal mor
pille, una makai to lotu yene
al, iwa ngambalne to bi nad-
jine. Ba ana mor ge, iwa
kandjine kerman paro mal
ge, su mal mor.
8 God ana gakle ta i, iwa
nabeki, man. God iwa gakle
ta i, ana beke yei.
9 God ana pille iwa nabeki,
man. God iwa pille ana beki.
10 Embe yei pille, ana
ngambalne to bi djine. Ga
menameto morka, tau agelo

molo kaninj pille ga ngambalne to bi djine.

11 Ba alla Iwa Kerman boll mormon al, iwa yene namoya ana boll aike mopell. Alla ana yene namoya iwa boll aike mopell. Iwa ana amblo pille dje auneke, ana iwa amblo pille dje auneke, embe yembon.

12 Yembon me ge embe paro, God iwa gakle ta i pagle ana beke yei mal embe, ipon ana yemolo iwa kur. Alla wal porapora paro ge, God wal me moro.

13 Ye yenekne djine, ye makai to lotu yenj al, ana ta molo yene ngambale to bi nadjinda ba kiwa molo kamang ye God aunda ge, kune yendo mo man?

14 Iwana mor mal nono kanmon ba ye nakaninj? Iwa ta ngambale ene momo moya ge, kune nayenda, una ke kanne.

15 Ba alla ana ta ngambale ene momo worda moya ge ekin wopake dal paro. Ekin wopake dal paro ge, God awi une ngambale kau wopake paro.

16 Pai ba una na boll kandja ge pille nonga djimbon dje yene ge, na kandja embe djindo, no singare ta naparo. Alla, pillgi pai una mambine mambine mor al ge ga para singare ta naparo.

Korin una bret ne wain noi ge, ale pai

17 Na ipon kandja manda djindo ge, na ye wopake we dje naundo. Ye makai tonj poke ge, ye singare wopake nayenj, ye singare ke yenj.

18 Una dji pill, ye makai tonj poke, ye nonga dje bill djelldjell tonj. Alla una kandja embe dji ge, kandja kembis ta kaima panda paro dje na pro.

19 Ba alla ye bill djelldjell to nonga dje yei dal, yem ge kandja pai mal djinj dje kane, yem ge man dje kanbon paro.

20 Embe pille, ye makai to molo, kwamokna aike nambon dje yenj ge, ye Iwa Kerman bretye nambon we djinj ba kune nayendo.

21 Ye yenekne kwaine moknane nambon dje yenj. Pende tau naye, yenekne kwaine ola dje nonjka, pende koll gorka, pende nu merke no dall yenjka embe yenj.

22 Ge namba yei? Ye yenekne kwa ne, nu nane numb nayero mo? Ye pillgi djinj una bakalo aumbon dje yenj mo? Ye una wal kannanonj ge, bakalo aumbon dje yenj mo? Na kandja namba we djino? Na ye wopake yenj we djino mo? Ge man! Ye ke yenj.

Jisas bret wain i kogoye una awi
(Matyu 26.26-29 ne, Mak 14.22-25 ne, Luk 22.14-20)

23 Na ipon manda kandja dje ye aundo ge, Iwa Kerman na kandja dje awi mal, ye dje aundo. Kundayem una aglene al aumbon dje yei poke ge, Iwa Kerman Jisas bret ta i,

24 God wopake we dje awo, tuklo awo embe dji, ge na gaklena, na ye pille aundo.

Ye embe nane ge, ye na we
dje pille nane we dji. 25 Yei
mal embe, ga kwa no ker-
maka, Jisas kap wain ta i
embe dji, kap wain me ge
embe, God kandja gun ta dje
gopa toi mal ge, na meyamna
tulu djindaka, kaima panda
we dji. Ye embe nane ge, ye
na we dje pille nane we dji.
26 Jisas kandja embe dji ge,
une nono ombine dje awi.
Ye bret ne, wain nonj al ge,
Iwa Kerman goi mal ye om-
bine dje pene woro awinj, ye
embe ye no pa pineke are une
yem wonda.

Bret ne wain nambon ge, nono nomane wopake panda nambon, kiwa nanambon

27 Embe yei pille, ye no-
mane kune napandaka ye
Iwa Kerman bret ne wain noi
dal, ye Iwa Kerman gakle ne,
meyamiye ye ke ye aune.
28 Ye embe yene mal pai
pille, asamoll ye nomane to
kune ye pagle bret ne wain
nane.
29 Ye Iwa Kerman gakle
kane kune naye, bret ne wain
kiwa noi dal, ye wambo pan-
daka, God ye tonda dje pille
yenj.
30 Ye embe yenj pille, ye
mor al una merke yembene
naparo, ye ke tondo, alla una
pende gor.
31 Ba alla asamoll
nonekene nomane al omuk
to pagle are bret ne wain
nambon ge, nono wambo
napanda.
32 Ba alla God nono wambo
paro ge kane imb aundo
poke, une nono amblo du dje
aundo, makimb una tonda
poke une nono natano dje
pille yendo.
33 God embe yenda pille,
agana ambana kambono, ye
bret ne wain nambon dje
pille makai to moye ge, ye
tau yene, una wo kerneke ye
nane.
34 Ye koll kerman tondaka,
una wone dje kui yembon dje
nayene ge, ye numb al molo
kwa nane. Man panda, ye
makai to molo kwa naneke,
wambo panda.

Pi ye kandja ta panda ge, na
ye mor al wonaka, kandja ge
djimbon.

12

God Murble nono wal wopake aundo mal

1 Agana ambana kam-
bono, God Murble nono wal
wopake aundo mal, ye pille
kune yene dje pille na ipon
kandja dje ye aundo.
2 Ye kaninj, asa ye orko
to moi poke, wal ta wo ye
ipo god kende lotu yenj al
worika, ye lotu ye awi ba god
kende moi ge olup nayei, gun
namoi.
3 Ye embe yei pille, God
wal dje wordo mal, na ye
kanpol tane dje pille djindo.
God Murble una boll moi dal,
una ge mangal to Jisas aune
kondwe nayenda. Alla, God
Murble una boll namoi dal,
ga Jisas Iwa Kerman moro we
djine kondwe nayenda.
4 God Murble wal kayekaye
aundo ba God Murble
kayekaye namor, God Mur-
ble taimane moro.

5 Alla, una kogo kayekaye
ye Iwa Kerman aune ba, Iwa
Kerman kayekaye ta namor,
Iwa Kerman taimane moro.
6 Una God taimane pille
kogo kayekaye yene kune
yenda, ba God taimane
aundo mal pille kogo yene.
7 Nono pillgi djipin una
taimantaiman dje mormon
ge, God Murble nono wopake
mopon dje pille wal wopake
aundo.
8 God Murble una pende
wal wopake aunda, una ge
nomane wopake pandaka,
kandja dje una aune. Alla
una pende God Murble wal
wopake aundaka, una ge
nomane kerman pandaka
kandja dje una aune.
9 Alla una pende moye al
wal wopake aundaka, una
ge pillgi dongall djine. Una
pende moye al wal wopake
aundaka, una ge po ke panda
una moye al ye wopake ye
auneke, kiwa moye.
10 Una pende moye al
wal wopake aundaka ga po
kogo dongall yene. Una
pende moye al wal wopake
aundaka, una ge po propet
kandja djinj mal, God kand-
jiye dje una aune. Una pende
moye al wal wopake aun-
daka, una ge wal pille kune
yene, una God Murble boll
kandja djinj mo, yenekne
nomane boll kandja djinj ge,
una ge kane kune yene. Una
pende moye al wal wopake
aundaka, una tokples djell
ta djinj mal embe dje aune.
Alla una kandja embe djine
ge, God Murble wal wopake
aundaka, una pende pille
kune ye, kandja kep ye una
aune.
11 Wal wopake aundo
ge, God Murble taimane
ge aundo. Yene nomane
taimane paro mal pille una
taimantaiman dje mor al wal
wopake aundo.

Iwa Kerman gakle kerker paro ge nono mormon

12 Una gaklene al kakene
aglene merke paro ba, gak-
lene taimane paro. Paro mal,
Krais gakle embe paro.
13 God Murble nono pora-
pora i nu pagle awika, nono
Iwa Kerman gakle taimane
mal embe mormon. Juda una
morka, pende epil djell una
morka, una pende ge una
boll kaye pa nukogo yenjka,
una pende nukogo nayenjka,
embe djelldjell mopin ba
nono ipin ge God Murble
taimane ge ipin.
14 Nono kanmon, una gak-
lene paro ge taimane paro,
kakene aglene ge merke paro
ba una gaklene ge taimane
paro.
15 Kakene ge kandja embe
djinda, aglene paro mal ge
na embe namoro pille, na
gaklene al pakna namoyo we
djinda. Une kandja embe
djinda ba ge kune nayenda.
Une gaklene al paknato
moro.
16 Kamalne ge kandja embe
djinda, nalene paro mal ge
na embe namoro pille, na
gaklene al pakna namoyo we
djinda. Une kandja embe
djinda ba ge kune nayenda.
Une gaklene al pakna moro.

17 Gaklene porapora na-
lene kulo pi dal, kandja
namba mal piye? Gaklene
porapora kamalne kulo pi
dal, mirang namba mal piye?
18 Man, kune nayenda.
Kakene aglene porapora
gaklene al paro ge, God dji
mal paro.
19 Kakene taimane yene
moya, mo aglene taimane
yene moya ge, ge gaklene
kaima man.
20 Gaklene taimane paro
we djinmon ba, kakene ag-
lene merke paro.
21 Nalene soka kandja
embe djimbell, ye aglene
soka kogone ta naparo, er
pise! djimbell ba kune
nayenda. Alla, ngambalne
kandja embe djinda, ye kak-
ene soka kogone ta naparo,
er pise! djinda ba kune
nayenda.
22 Man, kakene aglene
merke ge, pende yembene
naparo, kogo nayenj dje
kanmon ba, yenekne kogone
kerman paro.
23 Pende kanwopake
nakanmon ba kantau
wopake yenmon. Pende
kane ngandjill gormon ba,
nono konkunom woro to bi
dongall djinmon.
24 Pende embe nayenmon.
Ba God una gaklene beke
yei ge une taimane beki.
Alla, una kakene aglene
kanwopake nayenj al ge, une
pille pla yendo.
25 God embe yendo pille,
kakene aglene djelldjell
namor. Ta yemolo ta kan-
tau yendaka ta yemolo ta
kantau yenda. Embe yemolo
yenekne kantau wopake ye
kune yenj.
26 Kakene aglene taimanta
imb kakda ge, ga porapora
imb kakne. Taimanta kand-
jiye kerman inda ge, ga pora-
pora une boll wopiye.
27 Ye porapora mor ge, ye
Krais gakle mor. Alla ye
taimantaiman dje mor ge,
une kake agle mal embe molo
kogo yenj.
28 Krais gakle al mormon
ge, God dje wori, nono yene
kogoye yenmon. Namba 1
une dje wori una ge, aposel
mor. Namba 2 ge dje wori
una propet mor. Namba 3
ge dje wori una beke awinj
una mor. Alla pende ge dje
wori una kogo dongall yenj
una mor, pende dje wori ge
una ke to parka una wo i gun
worinj una mor, pende dje
wori ge una pak to una aw-
inj una mor, pende dje wori
ge una boll kantau yenj una
mor, pende dje wori ge una
tokples djell ta djinj una mor.
29 Ye porapora mor ge,
aposel namor. Ye porapora
propet namor. Ye porapora
beke awinj una namor. Ye
porapora kogo dongall yenj
una namor,
30 una ke to parka ye po
porapora i gun woro awinj
una namor. Porapora una
tokples djell ta nadjinj, mo ta
djine ge ye porapora kandja
kep yene kune nayendo.
31 Man, God Murble wal
wekle pundo wal aundo ge,
ye embe imbon dje pille
pla yene. Ba alla ipon wal

wopake uro kaima paro mal
ge na ye djina piye.

13

Nono una kanwopake yembon mambine

1 Na una kandjine
kayekaye djino, mo na tau
agelo kandja djinj mal embe
djino ba alla, na una boll
kanwopake nayeno ge, na
iko bine mal to guno kiwa
djino, mo na belle mal embe
kallngane kiwa yenaka una
kamalne boya.
2 Na kandja propet djinj
mal embe djino. Wal seke
paro ge na pille kune yeno.
Na wal porapora pille kune
yeno. Na pillgi kerman pan-
daka, na kamkimb djinaka
kaima po er punda. Na wal
embe ye kune yeno ba alla na
una boll kanwopake nayell
dal, na una kiwa dal moyo.
3 Nanam wal porapora
yero ge ipo una kannanonj
una moye al auno. Nanam
gaklena ipo opa aunaka una
gale sege yene. Na wal embe
yeno ba alla na una boll
kanwopake nayell dal, wal
yeno ge kokas kulo yeno.
4 Iwa ta una boll kan-
wopake yenda ge, une embe
mal moya. Une kumbe ke
ola dje nainda, une kiye dje
moya. Une una boll wopake
ye aundaka, una wal merke
moya ba une kanke nayenda.
Une penang nayenda, yene
kandjiye amblo pla naworda.
5 Une kandja napille geke
bolo nayenda, na we dje pille
kane nayenda. Una wo ye ke
ye aune ba, une ola dje elle
kumbso nawo, napille moya.
6 Singare ke paro mal une
wopake napiya, ba alla sin-
gare du dje paro ge, une
wopake piya.
7 Wal imb panda ba une
seke napunda. Une pillgi dje
molo, God na kaima aunda
dje kanmoya. Wal ke pora-
pora une boll wonda ba une
aglo gi dje moya.
8 Nono una boll kan-
wopake ye aunmon singare
embe ge, pora nadjinda,
pamoya. Ba una kandja
propet djinj mal, ge pora
djinda. Alla una kandjine
kayekaye djinj ge, pora
djinda. Pi una nomane al wal
kerman kerman piye ge, pora
djinda, namoya.
9 Namoya we djindo ge,
me embe mal paro. Nono
nomane al wal kerman pir-
mon ge, tuge yem ge pirmon,
boll boll napirmon. Kandja
propet dje aunmon ge tuge
yem ge djinmon, tuge yem ge
napirmon.
10 Ba alla ege pora djinda
poke ge, nono wal tuge yem
pirmon ge, aike pora djinda.
11 Ge embe mal paro. Na
womba moll kune ge, na
womba djinj mal embe djill.
Womba pille yei mal na embe
yell. Ba alla are na iwa
kerman mal moll kune ge, na
womba molo yell mal ge alla
kerill.
12 Ipon ge, nono God kane
kune nayenmon. Glas ke
yenda al, nonekene gumane
djillakene al kanmon ba
emill dal yendo. Embe mal

kane kune nayenmon, ba are
ege ta yenda kune ge, nono
God gume djillake kane kune
yembon. God nono kane
kune yendo mal embe, nono
une kane kune yembon.
13 Alla ipon, wal sokara
paro, pora nadjinda. Ta nono
pillgi djinmon mal ge, ta God
kaima yenda dje pille tau
mormon mal ge, pi ta nono
una boll kanwopake ye aun-
mon mal ge. Wal sokara
paro ge, ta ge er wekle kaima
pundo. Ge nono una boll kan-
wopake ye aumbon.

14

God Murble wal wopake aundaka, una propet djinj mal embe dje, tokples djell ta dje embe yene

1 Ye una boll kanwopake
yene ge, yembe yene. God
Murble wal wopake aundo
ge ye imbon dje yembe ye
ine. Une wal aundaka ye
wal taimanta er wekle pundo
wal, pille imbon dje yene.
Ge una propet kandja djinj
mal ye God kandjiye dje orko
woro una aune, ye embe im-
bon dje yene.
2 Una tokples djell ta mal
djinj ge God boll kandja djinj,
una boll kandja nadjinj. Una
kandja embe djinj ge, God
Murble boll aike molo kandja
seke paro ge djinj una pille
ine naparo.
3 Ba alla una propet kandja
djinj mal ge, God kandjiye dje
orko woro una awinj. Ga
kandja wopake mal djineke,
una wopake piyeke kumbene
arngan yendaka, Iwa Ker-
man kandjiye al aglo gi dje
moye.
4 Una propet kandja djinj
mal djindo una ge, une pillgi
pai una porapora aglo gi
djine dje yendo. Ba una ta
tokples djell ta mal djindo
ge, yene taimane molo Iwa
Kerman kandjiye al aglo gi
djino dje yendo.
5 Ye porapora tokples djell
ta djine ge na wopake piyo,
ba ye una propet kandja dje
orko worinj mal embe yene
ge, na wopake kaima piyo. Ye
mor al una ta molo, tokples
djell ta djindaka, age ta
kandja kep ye aundaka, una
porapora pille kune yene.
Kandja kep ye aunda una ta
namoya ge, tokples djell ta
djine ge kune nayendo. Una
kandja kep ye aunda una ta
namoi dal, una propet kandja
dje orko worinj mal, embe
djine ge, kogo wekle mal
embe yene. Tokples djell ta
djine ge, kogo are mal embe
yene.
6 Agana ambana kambono,
ye Jisas boll aglo gi djine ba,
na wo tokples djell ta djinaka,
ye pillpol nato moye ge, ye
aglo gi djine naparo. Ba alla
na ye moye al wo kandja seke
dje pene woro, God nomane
paro mal dje orko woro, una
propet kandja djinj mal embe
dje, kandja ta ye beke auno
ge, ye Jisas boll aglo gi djine
kune yendo.
7 Gita ne pupnume tambon
ge, soka ge gun namormell
ba, gita paro mal namblo,
pupnume paro mal nato,

kiwa to pla kal yembon ge,
una megiye napiye.
8 Alla ami una ta biugel to
kune nayenda ge, ami una
wal amblokun yemolo po
kunda nayene.
9 Yenj mal embe ye una
moye al kandja megiye boll
nadji dal, una namba mal
pille ine? Ge man, ye kandja
djine ge kopo mage i er
punda.
10 Dumo makimb porapora
yero al una yenekne kand-
jine paro mal dje mor, alla
kandja djinj mal yenekne
pille kune yenj.
11 Ba alla ga kandja djineke
na pille naino ge, ga una
gulke mal embe moyeke na
una gulke mal embe moyaka
yembon.
12 Embe yei pille, ye God
Murble wal wopake aunda
imbon dje yene ge, ye Krais
unakiye aglo gi djine dje pille
yene.
13 Me ge pai pille, una ta
tokples djell ta djinda ge,
yene kamang ye God aunda.
Une kandja dje pene woro
aundaka una piye.
14 Pir mo? Na tokples djell
ta djino dje pill dal, na nanam
kumbena al kamang yeno, na
nomana ge kiwa yenda.
15 Embe panda ge na
namba yeno? Na soka aike
yeno. Na kamang yeno ge, na
kumbena al dje, nomana al
dje embe yeno. Na gollang
djino ge, na kumbena al dje,
nomana al dje embe yeno.
16 Man panda, ni kum-
ben al God wopake we dje
aumben ba, agan ge napiya.
Ni kamang ye kere amen
we djimben ba agan napille
moya, une ni boll aike amen
djinda naparo.
17 Ni God wopake we dje
aumben ge ni wopake yen-
den, ba ni agan yake pla na-
pundo.
18 Ye una tokples djell ta dje
yenj mal na embe nayendo,
na merke yendo. Yendo ge na
wopake we dje God aundo.
19 Jisas unakiye makai
taneke na pakna po tokples
djell ta 10,000 dje aunaka,
una pille nai dal, ge kune
nayenda. Ba alla, na po
kandja megiye 5 pela dje
beke aunaka, una pille kune
yene ge na wo piyo.
20 Agana ambana kam-
bono, una tokples djell ta
djine ge ye womba nomane
paro mal embe napanda, ye
iwana dongall molo yake
pla pine. Una singare ke
kayekaye yene ba, womba
singare ke paro nakaninj mal
ye embe moye.
21 God lo dje awi al, kandja
embe mal paro,

Iwa Kerman kandja embe
dji, nanam unakna
moye al kandja dje
auno. Na una djell
ta dje wornaka, ga
po yenekne kandjine
djine ba, nanam un-
akna pillpol nato molo,
na pille mop aune we
dje Iwa Kerman embe
dji *(Aisaia 28.11)*

22 Embe dji pille, una

propet djinj mal embe djine
ge, God pillgi pai una piye dje
yene. Una orko una piye dje
nayene, man. Ba alla, una
tokples djell ta djine ge, God
yene yembe pai mal ombine
dje aune kanbon. Pillgi pai
una piye dje nayene. Una
orko una piye dje pille yene.

23 Embe yene ba, ye Jisas
pillgi djinj una makai to
molo, una tokples djell ta
djine ge, una orko una er
numog wo kani dal, ga
kandja embe djine, kambono
kandja dall kandja dje mor
we dje piye.

24 Ba alla ye porapora una
propet kandja djinj mal embe
dje auneke, una orko una ta
numog wonda mo, una ta
ye yenj mal napille molo er
numog woi dal, ye kandja
djineke une yene singare ke
yendo mal pille kune yen-
daka, une kumbe boya.

25 Yene nomane ke merke
paro ge er pene wondaka,
une kake gopiye boglo,
taimangaus pa, God pille pla
ye awo, kandja embe djinda,
God ye mor al kaima moro!
we djinda.

Lotu yembon ge aulaul nayembon, paro mal yembon

26 Agana ambana kam-
bono, ye lotu yene poke,
namba mal yene? Una ta
wo gollang dje auneke, ta
kandja ta beke auneke, ta
kandja seke ta pai ge dje pene
worneke, ta una tokples djell
ta djineke, ta kandja kep ye
aune. Embe mal yeneke una
aglo gi dje moye.

27 Ye lotu yene poke, ye una
tokples djell ta djine panda,
una soka djimbell, mo sokara
djine, merke nadjine. Alla
djine una porapora kandja
kuntaimane nadjine. Ta
asamoll djinda. Une dje
kerdaka, ta are djindaka
embe yene. Una tokples djell
ta djine ge, una ta kandja kep
ye aunda.

28 Una kandja kep yenda
una ta namoyaka, ga kiwa
moye, kandja nadjine,
yenekne nomane al dje, God
moya al dje embe yene.

29 Ye lotu yene poke, una
propet djinj mal embe dje
aune ge, una soka djimbell,
mo una sokara djine. Kandja
djine mal, una pille molo,
God dje awi djinj mo man ne
dje omuk tane.

30 Una ta kandja dje aun-
daka, age ta ami dje moya.
Ami dje moyaka God kandja
ta dje une awi dal, une
kandja ge dje pene worda,
age kandja dje moi una alla
nadjinda.

31 Ye kandja propet djine
poke iwa ta djinda, dje ker-
daka ta djinda. Embe djineke
ye una porapora pille i pagle,
aglo gi dje moye.

32 Una propet kandja djinj
mal embe djine una moye ge,
yenekne djillakene kantau
wopake yene, kandja djine
ege wondaka djine, kiwa
nadjine.

33-34 Kiwa nadjine ge God
para aulaul nayenda, une
kune paro mal yendaka,
nono arngan yenda mopon

dje yendo.

Ye God lotu ye aune poke, ana kambono kandja nadjine, kiwa moye. Mosis kandja dji mal pille, ga menameto moye. Mambine djell ta nayero God unakiye dumo yemyem molo lotu ye God awinj ge, ana kambono kandja nadjinj.

35 Ana kambono kandja ta pupon dje yene ge, numb al po yenekne wogane moye al kandja dje piye. Una lotu djinj al ana kandja dje pene worne ge, kune nayendo.

36 Mo, ye Korin una taimane mor ge God kandjiye dje orko wori mo? Mo, God kandja dje ye Korin una taimane mor ge awi ye pi mo? Ge man!

37 Na propet moro we dje pille wanden mo? Na God Murble boll kune moro dje pille moren mo? Ta pin dal, embe kanben. Na ye embe yene we dje pepa bolo worill pai mal ge, God yene kandja dji mal paro we dje kanben.

38 Ba alla ni man dje pupen ge, una ni propet kaima namoren dje piye.

39 Embe yendo pille, na agana ambana ye mor ge, ye una propet kandja djinj mal embe yembon dje pille pla yene. Alla, una tokples djell ta djimbon dje yene ge, ye man we nadjine.

40 Pi ye lotu ye aune poke ge, ye singare du dje paro mal pille lotu ye aune.

15

Krais golo aglo erwo gun pi

1 Agana ambana kambono, asa na ye moi al wo God kandjiyebe wopake dje awill ye pi mal, na ye nomane to magno dje yell. Ye kandja ge wopake pille i pagle, aglo gi dje mor.

2 God yene kandjiyebe wopake paro ge, na kandja ge dje ye awill al ye amblo gi dji dal, God ye i yem woro natonda, mo ye pillgi kiwa dji dal, God embe nayenda.

3 Asa na kandja kerman ill mal, na ye moi al dje awill pora dji. Ge kandja embe mal pai. Baibel kandja dji mal pille, Krais nono djingne djangne kere auno dje pille goi.

4 Goika una ipo gull toi. Baibel dji mal pille ege sokara erwo pika, God i pla worika, erwo gun pi.

5 Po moika Pita kanika, are aposel 12 pela kani.

6 Are wo moika, agane ambane kambono merke ge, kuntaimane kune kani. Ge una 500 plato mal embe moi. Alla ipon kani una pende goi ba, merke molo par.

7 Are wo moika, Jems kanika, are aposel porapora kani.

8 Asamoll kanmaka alla are kaima nanam kanill. Na moll ge, na mana egena al nakui mal moll.

9 Una aposel moi al na are kaima moll. Ni aposel moren we dje una embe kaninj ba, na po God wombaye ye ke ye awill al, na kune namoro.

10 Na kune namoro ba God na wopake pille awi al na

kune moro. Alla une na wopake pille awi ge, po kiwa napundo, man. Na kogo yembe yemolo, aposel kambono porapora i are worill. Ba na man, God na wopake pille awi al, na kogo embe yendo.

11 Embe yei pille, ga wo ye moi al kandja wopake dje awi, mo na wo ye dje awill ge wal kiwa. Wal kerman ge embe. God kandjiye wopake we dje ye aupin mal ye pillgi dji ge, wal kerman paro.

Una gor ge alla aglo erwo gun napine we djimaka, Pol man dji

12 No ye mor al kandja embe djinmon, Krais goi. Alla God i gun woro awi we djinmon. Ba ye una pende mor ge kandja embe djinj, una gor ge alla aglo erwo gun napinj we djinj. Ge namba yei pille djinj?

13 Una gor ge kaima aglo erwo gun napine we dji mal kaima paika, Krais para aglo erwo gun napika.

14 Krais golo aglo erwo gun napika, no kandja wopake dje ye aupin ge kandja kiwa djipinka. Alla ye pillgine ge wal kiwa yeika. 15 No God Krais i gun wori we dje kandja embe dje wanmopin ba una erwo gun napine we dji mal kandja kaima paika, no kandja kende mal embe djipinka. Alla God para Krais i gun nawori mal paika.

16 God una i gun naworda we djinj ge kandja kaima paika, God Krais i gun nawori mal embe yeika.

17 God Krais i gun nawori we djinj ge kandja kaima paika, ye pillgi djinj ge wal kiwa mal embe yeika. Alla ye yenekne djingne djangne al molo pamolmaka.

18 Alla una asa Krais kandjiye al pillgi dje molo po goi una, ga aike er take dje pumaka.

19 Nono manda makimb al molo Krais kandjiye pillgi djipin ba alla, are wor gun nambon ge, nono wandill mal mopon. Nono wandill una porapora are wori pora dji, nono tarowamo kaima yembon.

20 Ba una golo er gun napine we dje kandja embe djinj ge kende paro. God Krais i gun wori pora dji. Wal mau al bo to wekle are yendo mal ge, une asamoll aglo erwo gun pi, alla are una goye ge aglo erwo gun pineke yene.

21-22 Iwa Adam taimane molo singare ta yei al ge, makimb una molo gor. Yendo mal embe, ipon Krais taimane singare ta yei al ge, God nono amblo i pla wordaka, nono aglo erwo gun bon. Adam epilye mor ge, porapora molo gor. Gor mal embe ge, Krais epilye porapora mor ge, God i gun worda moye.

23 I gun worda ba, nono egene yenda kune nono i gun worda. Krais ge asamoll aglo erwo gun pi. Alla are, une yem wonda poke ge, nono Krais wombaye mormon ge

aglo erwo gun bon.
24 Er wo gun bonaka, are
ege pora djinda al wonda.
Kune ge Krais yemolo gap-
man porapora ne, kum don-
gall ne, wal dongall porapora
Krais kamblo kal woro kerda.
Woro kere, are yene unakiye
kantau yendo ge, une ga i
yene Ne moya al awo kerda.
25 Ge Krais King molo pa
pundaka, ege ta yenda kune,
kundayem una kamblo kal
worda.
26 Kundayem una porapora
kamblo kal woro kere, alla
are kaima une goi me ge kam-
blo kal worda.
27 Baibel kandja embe
djindo,

God namba awika, une
wal porapora kantau
yendo we djindo *(Buk
Song 8.6)*

(Krais wal porapora kantau
yendo we dje Baibel kandja
embe djindo ge, Krais yemolo
God kantau yendo dje pille
nadjindo. God yene moi ge
une namba awika, Krais wal
porapora kantau yendo.)
28 Alla are Krais wal porapora
kamblo kal woro kerda kune
ge, yene God wariye moro
mal i menameto wordaka, Ne
pla moya. Asa God yene
wariye namba awika, Krais
wal porapora kantau yei ba
alla, Krais wo yene moro mal
i menameto worda poke ge,
kupill makimb yero al, God
er plato po molo kerda.
29 Una golo aglo erwo gun
napine we djinj ge kandja
kaima paika, una gun mor
nu pambonaka una goi una
ge wopake moye dje pille nu
par ge ale paika. Alla una
golo par alla aglo erwo gun
napine ge, una gor ge wopake
moye dje pille nu par kam-
bono ge, ga nu par ge ale
yendo.
30 Alla no dumo yemyem
wane po kandja ge dje una
aupinka, una no togopon dje
eri yei. Ba una golo aglo
erwo gun napine we djinj ge
kandja kaima paika, no kogo
embe yepin al ge kogo kokas
kulo yepinka.
31 Agana ambana kam-
bono, na kandja kaima
djindo, ege ege una na togo-
pon dje yenj. Na kandja embe
djindo ge, Iwa Kerman Jisas
Krais ye boll kogo wopake
yendo mal, na wopake kando
pille na kandja embe djindo.
32 Una golo aglo erwo gun
napine we djinj ge kandja
kaima paika, na dumo Epe-
sus molo una ke boll kunda
yell ge kokas kulo yellka. Una
golo par alla aglo erwo gun
napine ge,

Nono kumaike gopon, ipon
nono kwa no, nu no,
nomane dall yembon
we dji *(Aisaia 22.13)*

33 Una kandja embe djinj
ge, ye yenekne kandja kende
dje i djimbon dje yene. Nono
una singare ke yenj una
boll wanmopon ge, singare
wopake yembon ge wo ke
punda.
34 Ye dall nomane napanda,
ye singare ke alla nayene.

Pir mo? Ye una pende God nakaninj. Na kandja embe djindo ge, ye ngandjill goye dje pille djindo.

Nono golo aglo erwo gun bon ge, nono gaklene asa pai mal napanda, wor kaye ta mal punda

35 Una kandja embe djinj, una golo aglo erwo gun pine ba namba mal ye wo gun pine? Yenekne gaklene namba mal panda ne? djinj ba,
36 kandja djinj ge dall kandja djinj. Ye wal megiye makimb al yar ge, asamoll megiye ge goro. Alla are bolo pla punda.
37 Bolo pla po moya mal ye asamoll nayar, man. Ye asamoll megiye yar.
38 Yarka, God gakle gun aundo, yene nomane paro mal une aundaka, bolo pla punda. Megiye kayekaye paro mal pille, bolo pla po wal iko djelldjell boya.
39 Gaklene porapora wal taimane naparo. Una gaklene djell paraka, kog kena gaklene djell paraka, ka gaklene djell paraka, pis gaklene djell paraka yendo.
40 Kupill wal gaklene djell paraka, makimb wal gaklene djell paraka yendo.
41 Olpa ge, yene dondo mal dondaka, takene paro ge yene dondo mal dondaka, kam kandjip yene dondo mal dondaka yendo. Kam kandjip ta do talang we yendo, ta do talang kembis yendo.
42 Paro mal embe, una golo aglo erwo gun pinj ge embe mal yenj. Nono gormon gull tonj gaklene ge, wo ke pundo. Ba alla nono gaklene golo aglo erwo gun bon gaklene ge, wo ke punda naparo.
43 Nono gormon gull tonj gaklene ge kandjiye naparo ba alla, gaklene golo aglo erwo gun pine gaklene ge, kandjiye kerman panda. Nono gull tonmon gaklene ge yembe naparo ba alla, gaklene golo aglo erwo gun pine ge, yembe dongall panda.
44 Gaklene gull tonmon ge, makimb gaklene. Ba alla, gaklene golo aglo erwo gun pine ge, kupill gaklene. Makimb gaklene paraka kupill gaklene paraka yendo.
45 Baibel kandja embe bolo wori paro,

Asamoll moi iwa Adam ge, une gun moi una *(Stat 2.7)*

Alla, are moi iwa Krais ge, une awika una nomane gun pai.
46 Nono kupill gaklene asamoll napai. Asamoll makimb gaklene pai, are kupill gaklene panda.
47 Asamoll moi iwa ge, une makimb una moi, God makimb i pagle iwa ge beki. Ba alla are moi iwa ge, une kupill al una moi.
48 Makimb una porapora mor ge, Adam makimb gakle paro mal embe paro. Ba alla kupill al bon ge, Krais gakle paro

ge, nono gaklene embe mal panda.
49 Ipon nono iwa Adam makimb una moi mal embe mormon ge, nono are iwa Krais kupill al una moro mal embe mopon.

50 Agana ambana kambono, na kandja dje ye aundo ge embe djindo, God dumoye wopake kantau yendo al ge, makimb una er pakna po wal wopake ine kondwe nayero. Makimb una gaklene wo ke pundo una mor ge, kupill al wal ine naparo. Kupill wal wo ke napunda pille, ga ine kune nayendo.

51 Pir mo? Kandja seke ta pai ge, na dje pene worna ye piye. Nono porapora nagopon, nono wo kaye ta mal po mopon.

52 Are kun taimanta, biugel tondaka, nalene kapilli tonmon mal, nono ola dje kaye ta mal mopon. Biugel tondaka, una asa goi ge God i pla wordaka, ga gaklene alla wo ke napunda, nono gaklene wo kaye ta mal punda mopon. 53 Embe mal paro. Gaklene wo ke pundo mal ge, alla nayenda, wo ta mal punda pille, kupill gaklene i mopon. Makimb gaklene paro mal ge, alla napanda, wo ta mal punda pille, gun eri molo pamopon.

54 Kune ge, nono gaklene wor ta mal punda pille, kupill gaklene i mopon, alla wo ta mal punda pille gun eri mopon poke ge, Baibel bolo wori pai ge kaima panda. Baibel kandja embe bolo wori pai,

Goi me ni moren ge, God to kal woro keri *(Aisaia 25.8)*

55 Goi me ge, ni una to kal worin mal embe ge, ipon pora djindo. Goi me ge, ni una ei togon mal ge, ipon pora dji *(Hosea 13.14)*

56 Goi me una ei bolo gor mal ge, djingdjang al bolo gor. Alla djingdjang yembe paro mal ge, kandja lo paro al ge, yembe paro.

57 Yembe paro ba nono God pille wopake we dje aunmon. Ge une yeworika nono Iwa Kerman Jisas Krais kogo yei al ge, nono goi me ge kunda yembe yepin pora dji.

58 Embe yei pille, agana ambana kambono ye wopake mor ge, ye Iwa Kerman kogoye yembe ye, aglo gi dje moye. Pir mo? Ye Iwa Kerman pille kogo dongall ye waninj kogo ge, kaima er take dje napunda. Embe yenda pille, Iwa Kerman kogo paro al ge, ye kogo yembe yene.

16

Korin una ku iwo Jerusalem God wombaye aumbon dje yei mal, Pol kandja embe dji

1 Una ku iwo Jerusalem God wombaye moi al aumbon dje yenj mal, na ipon ye boll kandja embe djino dje yendo. Na propins Galesia po God wombaye moi al kandja dje awill yei mal, ye embe yene.

2 Sande ege ege ye taimantaiman dje mor ge, ye waka

kogo yenj mal ku kembis i
djell worne yenda. Ye embe
yei dal, na are wonaka, ku
gun alla makai natane, ye ku
yei i djell wori mal i pene
woro makai tambon.
3 Na wonaka, ye una pende
djineke, na ga kandjine pepa
al bolo aunaka, ga ku pepa
boll aike er Jerusalem pine.
4 Alla na aike er Jerusalem
puno we dje na embe dje pill
dal, ga kambono na boll aike
bon.

Pol dumo Korin una kanno dje pille moi

5 Na asamoll propins Mase-
donia pakna yero al wane pa-
gle, are na er ye mor al wono.
6 Na wo ye boll pende
kanan moyo mo man, na
napro. Ege bi kopo yenda
kune na ye boll molo pano,
mo na napro. Na wo ye
boll moll dal, are ye na
amblo pille dje auneke, na er
tambiye ta puno.
7 Na ege tuge ta ye boll
moyo dje nayendo. God
kapla we dji dal, na pende
kanan ye boll moyo dje pro.
8-9 Na kundayem una
merke mor ba, God kond
kerman ta yapro awi, na
God kogoye yeno paro. Na
dumo Epesus moyo. Are ege
kerman Pentakos yendaka,
na ye mor al wono.
10 Timoti ye mor al woi dal,
ye wopake ye auneke, une
kand nagoya, kiye dje molo
kogo yenda. Na Iwa Kerman
kogoye ye wanmoro mal une
embe yendo, ye wopake ye
aune.
11 Ye una pende Timoti
kane una kiwa moro dje pille
mop naune, man. Une na
moro al wonda poke, ye pak
to awo, kandja wopake dje
awo worneke, une na moro
al arngan yenda wonda. Ge
une age pende boll aike wone
dje na tau moro.
12 Alla nono agane iwa Apo-
los wanmoro ge, na une moi
al kandja yembe ye dje embe
djill, no agane er Korin una
mor al pine kune ge, ni kam-
bono boll aike po kane! djill.
Ba, ipon une punda nayei,
man dji. Ege are ta yenda na
po kanno we dji.
13 Ye kanpol to molo pillgi
dje pamoye. Ye aglo gi dje
molo kand nagoye!
14 Ye wal porapora yene
mal ge, ye una kanwopake ye
awo kogo yene.
15 Ye kani, propins Akaia
pillgi dji una moi al iwa
Stepanas epilye moi ge,
asamoll pillgi dji. Dje molo,
yenekne nomane pai mal
pille, ga po pillgi dji una moi
al amblo pille dje awi. Agana
ambana kambono,
16 na kandja dje ye aundo,
iwa Stepanas epilye mor
ge, ye una mor mal embe
menameto moye. Alla una ga
boll wo kogo taimane yene
ge, ye para menameto moye.
17 Ye wo na amblo pille
dje aune kondwe nayei ba ye
na ye wopake ye aune mal
embe, iwa Stepanas ne, Por-
tunatus ne, Akaikus wo kogo
yei al na wopake pill.
18 Ga na nomana ye
wopake ye awo, ye nomane

para aike ye wopake ye awi.
Una mor mal embe ye pille
pla ye aune.
19 Pillgi pai una propins
Esia mor ge, wopake we dje
ye awinj. Iwana soka Ak-
wila ne, Prisila ne, pillgi pai
una soka numbine al makai
to mor una ge, Iwa Kerman
kandjiye al ye wopake kaima
we dje awinj.
20 Agane ambane kambono
porapora ba mor ge, wopake
we dje ye awinj. Nono God
wombaye molo yenmon mal
ge, ye yenekne djembon to
awo, gumane djillakene to
nane.
21 Na Pol, na ye wopake we
dje awo, pepa wulle al bolo
aundo ge, na nanam aglena
al boro.
22 Una ta Iwa Kerman
wopake nakani dal, une
ge golo seke punda! Iwa
Kerman, ni er yem we!
23 Iwa Kerman Jisas ye
wopake pille aunda moye.
24 Jisas Krais kandjiye al
na ye porapora wopake kane
aundo. Kaima.

2 Korin
Pol pepa alla bolo dumo Korin una awi

1 Na Pol, God nomane pai
mal pille na dje i djell worika,
na Krais Jisas Aposelye moro.
Nono agane Timoti na boll
aike moraka, no soka pepa
bolo ye Korin pillgi pai una
aunmoll. Alla propins Akaia
pillgi pai una mor ge para
aunmoll eri.
2 God Nane ne, Iwa Kerman
Jisas Krais ye wopake pille
aumbellka, ye ellne tukne
arngan yenda moye.

God amblo pille dje awi al ge Pol wopake we dje awi

3 Nono Iwa Kerman Jisas
Krais Ne God moro ge yene
kandjiye kerman pandabe!
Une nono Nane molo, nono
nomane amblo wu dje aundo ge
God wal me moro.
4 Imb porapora no kakmon
ge une amblo wu dje aundo.
Aundo pille, una imb ta kaki
dal, God no amblo wu dje
awi al ge no kambono amblo
wu dje aumbon kune yendo.
5 Krais imb kermanke kaki al
ge no boll wondo ba, Krais
no amblo wu dje aundo ge
no boll puka tondaka tulu
djindo.
6 No imb kakpin ge, ye imb
amblo wu dje aumbon dje
kakpin, ye God i yem djinda
dje pille kakpin. God no imb
amblo wu dje awi ge, ye imb
amblo wu dje auno dje yei.
God embe yei ge, no imb kak-
mon mal ye para aike kakinj
ge, une amblo wu dje aun-
daka ye kiye dje molo kake
pine.
7 No nomane kerman paro
ge ye aglo gi dje moye dje
paro. No kanmon, nono
ngembill aike gormon. Alla,
God no amblo wu dje awi mal
ge, ye para aike amblo wu dje
aundo.
8 Agana ambana kambono,
no propins Esia wane imb ta
kakpin ge, ye piye dje pille
dje aunmon. Imb kerman
kakpin ge kune nayei, no go-
pon paro dje kanpin.
9 Imb kermanke pai ge, no
togolo pora djinda mal pai.
Ba imb kerman woi ge no
yembene al kakbon dje na-
woi, man. God una gor i gun
wordo iwa ge une yembe al
kakbon dje pille woi.
10 Imb ge no togoya mal pai,
ba God no i yem wori. Alla
are imb ta pa dji dal no iworo
aunda. Une no iworo awo
pamoya dje pille no nomane
une boll awo kerpin.
11 Ye una merke no pille
kamang ye auneke God no
iworo aunda. Une wandill
golo embe ye aundaka una
merke kanwopake we dje
God aune.

Pol yeno dje yei ge kere ta yei

12 No nomane al wal
wopake kaima pirmon ge
embe. No makimb una boll
molo singare du dje pai mal
ye wanpin, alla ye boll mopin
ge no singare wopake ye
tuluk to pupin. Ge God no

awi. No embe ye wane,
makimb una nomane paro
mal pille nawanpin, man.
God no wopake pille awi mal
pille singare ge ye wanpin dje
kanmon.
13-14 Alla no pepa bolo ye
mor al aupill ge kandja me
pene pai, ye kere piye mal
pai. Kandja me gun ta bo-
pon dje nayepin. Na kando,
kune ta no pepa bopin mal
ye pille kune nayei ba alla,
are ye no pille kune yene dje
pro. Ye embe yene ge are Iwa
Kerman Jisas Krais ege yenda
poke, no ye pille wopirmon
mal embe, ye para no wopille
aune.
15-16 Ye na wopake pille
aune mal pille, na ye kun
soka kanno dje pille moll.
Embe yeno ge God ye kun
soka wopake ye aunda dje
pill. Na asamoll wo ye
kane pagle, are er propins
Masedonia po wane, er yem
ye mor al wono dje pill. Embe
yenaka ye na amblo pille dje
auneke na er distrik Judia
puno dje pill.
17 Na nomana embe pai ba
alla na ye kun soka nakanill
al na kandja aulaul djindo
dje ye pir mo? Makimb una
kandja kende kaima dje yenj
mal na embe yendo dje ye pir
mo? Ge man.
18 God yene kandja pora-
pora djindo ge yene kaima
yendo mal embe, no kandja
dje ye aunmon ge kapla we
djinmon, man we dje naun-
mon.
19 God wariye Jisas Krais
moro ge, Sailas ne, Timoti ne,
no une kandjiye dje ye aupin
ge, Krais pora we dje, man we
dje nayendo, man. Ege ege
une pora we djindo.
20 God kandja embe yeno
we dje kun merke dji al ge,
Krais pora we dji. Pora we
dji pille, nono Krais kandjiye
al God kandjiye amblo pla
woro, God embe panda we dji
ge pandabe! djinmon.
21 Alla ye no boll Krais
kandjiye al aglo gi djinmon
ge, God yendo. Une nono dje
i,
22 yene unakiye mopon dje
pille su ta ye awi. God nono
wal porapora are aunda mal
ge asamoll tuge yem awi. Ge
yene Murble awi. Are une
nono boll auno dje Murble
awi.

Pol dumo Korin er napi

23 Na God kandjiye al
kandja kaima djindo, na er
yem Korin napill ge, ye pille
urup dje djine dje er yem
napill.
24 No kandja embe djinmon
ge ye pillgi paro ge iwa pla
ye kantau yembon dje nayen-
mon, man. Ye pillgi djinj al
aglo gi dje moi pora dji. No
kogo yenmon ge ye wopiye
dje yenmon.

2

1 Na nomana embe pai. Na
er yem ye mor al woll dal, ye
asa urup pi mal ge alla piye
paro. Ge pille na nawoll.
2 Alla na wonaka ye urup
dje pi dal, una ne mal yen-
daka na ellna tukna arngan
yenda? Na ye urup awill una

mor ge, ye na ellna tukna arngan ye aune kune yendo.

3 Ye yeneke na wopake piyo una mor. Ge pille na asa pepa bolo ye awill ge, na ye mor al wo urup i djino dje pepa boll. Na embe dje kando, na nomana wopake inaka ye para nomane wopake i moye.

4 Na ye pepa bolo awill ge, na nomana to, kimb merke yemolo boll. Na ye urup auno dje namboll, man, na ye wopake kaima kando mal ge ye piye dje pille pepa boll.

Iwa ta ale yei ge Korin una kere aune

5 Na kandja dongall djino dje nayendo, iwa ge imb awi ba une na pille imb nawi, une ye porapora pille awi.

6 Ba iwa ge alla ye djinda dje pille, ye una pende merke man dje urup awi ge, pora awi, alla naune.

7 Embe pille, ipon iwa ale yei ge ye kere awo, amblo wu dje aune. Une urup kerman kake, pillgi pai ge kere djinda.

8 Embe pille, ye une wopake kanpamoye.

9 Na pepa asa boll ge na ye su mal ye awill. Kandja porapora djino al ge ye karkar yene mo man dje pille pepa boll.

10 Ye une djingye djangye kere awi dal, na para kere auno. Une ale panda na kere auno ge, na ye pille Krais nale al kere auno.

11 Kere auno ge Satan nono kamalne to djinda dje na kere auno. Satan nomane ke pai yendo mal nono pille kane yenmon.

Pol Taitus kanno dje pi

12 Na dumo Troas wo Krais kandjiyebe wopake dje una auno dje yellka, Iwa Kerman na kond yapro kogo ge yemben we dji.

13 Ba na agana Taitus kane naill, na nomana to moll. Ge pille, na Troas una dje kune ye awo er propins Masedonia pill.

God yembe al pillgi pai una Satan kamblo kal woro keri

14 Krais Satan to kal woro keri pille, une King molo er wekle pundaka nono are po yau to, kondjpol to yenmon mal ge na wopake we dje God aundo. Une yeworika nono mirang wopake yendo mal embe mormonka, una God pille kane yenj ge wai dje er pundo.

15 Krais mirang wopake yendo mal embe mormonka Krais no i God opa mal aundo. No mirang wopake mormon ge God i yem djindo una pirka wamo al pine una para pir. 16 Wal mirang wopake yendo ge, er wamo al po mor una ge embe dje kaninj, una goi killam ke ye paro dje kaninj. Ba alla kam al pinj una mor ge embe dje kaninj, ge mirang wopake yendaka no wor gun bon dje kaninj. Alla no yembene al yembon kune yendo mo? Ge man.

17 Una merke ku i nambon dje pille God kandjiye dje waninj. Ba no embe nayenmon. No Krais boll mormon ge God dje wori una mormon, God nale al kandja du dje eri dje una aunmon.

3

God gopa gun to awi mal aposel kogo ye waninj

1 Kandja embe dje aunmon ge ye no kogo wopake yenmon we dje piye dje nayenmon, man. Mo una pende molo una mor al dje auneke ga pepa bolo no kogo wopake yenmon we dje boye ge, no pepa embe mal i ye aumbonka ye no kogo wopake yenmon we dje ye piye mo? Ge man. Mo no ye mor al wo djimbonka, ye no pepa bolo awo embe djine, no kogo wopake yenj we dje bolo auneke no ipo tambiye ta ombine dje aumbonka una no kogo wopake yenmon we dje piye mo? Ge man.

2 Ye no pepane mor. No djipinka ye Krais boll pillgi dji mal ge, ye no tukne al pepa mal bolo wori mor. Una porapora pille kane ye, kere kanne kune yenda.

3 Krais pepa bolo awi ge, ye pepa mor, una kere kanne kune yendo. No kogo yepin al Krais pepa ge boi. Ba Krais pepa boi ge mon naboi une God gun moi una Murble pall boi. Ku al naboi, ye tukne al boi.

4 Krais embe yeika ye pillgi dji al ge, una kanne, no kogo ye boll yepin ge megiye toi dje no God boll pillgi kaima djinmon.

5 No kogo wopake yepin al ge ye mor we nadjinmon, man God taimane yewori ye mor. Wal yembon dje yenmon ge God aunda yenmon.

6 God gopa gun ta toi ge, no una dje aumbon kune nayei ba yene awi al no po una dje aunmon. Gopa toi ge pepa al naboi, God Murble boi. Lo kandja pepa al pai ge yemolo una togoi. Ba God Murble ge yeworika una erwo gun pi.

7 Ye pillme! Asa lo ku al bolo pagi ge yemolo una togoi ba bolo pagi al ge talang kerman yeika Mosis gume djillake al killakilla ye pai. Pai ge wo kembis pi

8 ba ipon, God Murble nono boll kogo yendo ge er wekle po au kermanke dje pundo.

9 Mosis lo dje awi talang ye pai ba, God ye wambo paro we dji. Ba alla ipon nono Krais kogo yei al ge, nono ale naparo, God nale al kiwa mormon. Kandja embe paro ge au kerman dje er wekle kaima pundo.

10 Mosis lo ge talang ye pai ba ipon God kandjiye wopake au dje pa wor wekle po paro pille, Mosis loye talang ye pai ge ye napai mal yendo.

11 Asa Mosis loye talang boll woi ge pora djinda pai. Ba Krais kandjiye pora nadjinda pai pille au dji ge wor kerman pi.

12 Embe yei pille, wal kermanke pa wor wekle kaima pundo ge no pillgi dje kui yemormon pille, kand nagormon, man, kandja ge dje una aunmon.

13 Mosis gume djillake talang ye pa erwo kembis pi ge, Israel una kane djine dje pille allap i gume djillake to

bi dji. Ba Mosis yei mal ge, no
nayenmon.
14 Alla Israel una nomane
al pille ine napai. Ipon Mo-
sis loye kere pir ge allap mal
i gumane djillakene to pel
ye paro. Allap ge pamoro.
Krais boll taimane pillgi dji
dal, God allap iworda.
15 Mosis loye kere pir ge,
allap i nomane al to pel ye
paro. Asa to pel dje pagi mal
ge, pa woi, ipon pamoro.
16 Ba alla una nomane ake
to Iwa Kerman boll pillgi dji
dal, God allap iworo aunda.
17 Na Iwa Kerman we
djindo ge na God Murble pille
djindo. God Murble moya al
ge, una kaye napane, kiwa
moye. 18 Alla nono gumane
djillakene al allap naparo
una porapora mormon ge,
Iwa Kerman yene au kerman
dindo ge no boll pa poll dje
yem wordaka una kaninj.
Iwa Kerman Murble ege ege
poll dje au kerman dje paro
ge nono boll yake kerman
po pamolo i gun wordaka
yene moro mal embe molo
pambon.

4

Aposel sin galla mal mor

1 God no wandill golo awi
al God kandjiye dje una aun-
mon. Embe pille no yembene
nakosdo, kogo ye pamormon.
2 Una seke molo ngandjill
singare yenj mal no mop awo
kerpin. Kandja kende nadje,
God kandjiye al kandja gun ta
pakna nawormon, man. No
God nale al kandja kaima dje
pene wormonka, una pora-
pora omuk to kanne.
3 Ba no Jisas kandjiyebe
wopake tonmon mal pille
nainj una mor ge, dumo ke
pine una mor.
4 Satan makimb una god
kende moro iwa ge, una pillgi
nadjinj una nomane al to pel
dji, piye naparo. Krais God
moro mal embe molo kand-
jiyebe wopake sua gale kand-
jiye kerman awi ge, pille ine
napai.
5 Embe pille, no kandja
dje una boll aunmon ge
nonekene kandjine dje naun-
mon, man. No Jisas Krais
ge nono Iwa Kerman moro
we djinmon. No Jisas pille
ye nune kogone yenmon we
djinmon.
6 Djinmon ge, God asa
embe dji, emill pakna do
au djindabe dji. Dji una ge,
une no nomane amblo au
dje awika, no God kandjiye
kerman paraka, poll dje au
kerman djindo mal ge no
Krais gume djillake al kane
kune yenmon.
7 Kog mogoi kerman galla
nume worbon ba kune
nayendo, galla nume kosill
paro. Kosill paro mal embe
no aposel ge embe mormon.
God kandjiye wopake uro
kaima no boll paro ba no
gaklene kosill paro. Kosill
paro al ge una kanne, yembe
kerman no boll paro ge no
yembene man, ge God yembe
paro we dje kanne.
8 Imb merke mopine gonne
al pora wondo ba no aglo gi

dje mormon. Nomane merke pai ba nakerpin.

9 No Jisas wombaye mopin pille toi ba God no kere nawi. Una no to kal wori ba pora nadjipin.

10 Ege ege imb kakmon al ge Jisas goi me ge no gaklene al i wanmormon. Embe yenmon ge, Jisas gun no gaklene al moro ge una kanne paro.

11 No gun mormon una Jisas kogoye yenmon al ge una togopon dje eri yenj. Yenj al ge Jisas no makimb gaklene boll gun moro ge, una kanne paro.

12 Embe pille, una gor mal ge no aposel boll kogo yendo ba, God ye boll kogo yendo ge, ye gun molo par.

13 Baibel bolo wori pai ge embe djindo,

Na pillgi djill pille, na kandja
dje pene worill we dji
(Buk Song 116.10)

Bolo pagi mal embe, no nomane al pillgi paraka no una boll kandja dje pene wormon.

14 Ge no kanmon, God Iwa Kerman Jisas golo pai i pla wori iwa ge, une no Jisas boll aike i pla woro, no ye boll Jisas moi al worda mopon.

15 No imb porapora kakpin ge, ye amblo pille djimbon dje kakpin. God nono wopake pille awi ge una merke ege ege pille kane inj. Inj al ge wopake we dje awo, God kandjiye amblo pla worinj.

Aposel kambono pillgi dje molo aglo gi dji

16 Embe inj pille, no kogo ye pamormon yembene nakosdo. No gaklene goi mal yendo, ba nomane pakna God ege ege i gun woro aundo.

17 No imb kakmon ge, kembis paro, kanan napanda. Ba kakmon al ge no kupill al po ege ege wopake ta mal molo pambon.

18 Embe pai pille, wal kanmon wal ge, nono nomane al imbon dje napirmon, man. Wal nakanmon wal ge nono nomane al imbon dje pirmon. Wal kanmon wal ge ege tuge ta kanmon ba alla wal nakanmon wal ge ege ege molo panda.

5

Are kupill al po mopon mal

1 Alla, nono kanmon, makimb al mormon ge nonekene gaklene ge numb asinga mal embe paro. Nono gaklene golo kal punda ba, God nono numb djell ta take aunda ge, una take naune, man, ge kupill al numb ege ege ye panda. Ge nono gaklene gun panda.

2 Alla ipon nono kimb ye, aiyao dje kupill al numb moponba dje pille pla yenmon. Konkunom wormon mal embe nono numb ge al woro moponba dje pirmon.

3 Ge nono kupill al po i worpin dal, ell kiwa boll namopon.

4 Nono gaklene ge numb asinga mal pai mormon,

nono kimb ye, imb kakmon.
Konkunom worinj mal embe
nono makimb gaklene wor-
bon dje nayenmon, man.
Nono gaklene gun worbon
dje yenmon. Nono makimb
gaklene goya paro ba alla
wor gun punda.
5 Nono gaklene gun panda
mal God amblokun ye keri.
Yene Murble nono awi al ge,
wal tuge yem awi, nono gak-
lene gun panda mal awo, are
boll auno dje pille Murble
awi.
6 Embe awi pille, nono ege
ege aglo gi dje molo kan-
mon, nono makimb gaklene
pai mormon poke, nonekene
numbine al mormon, nono
Iwa Kerman boll numbiye al
namormon.
7 Ipon nono une boll pillgi
dje wanmormon, une nakan-
mon,
8 wal kaima panda dje
pillgi djinmon. Nono
makimb gaklene pai numb
mormon ge, kere er po Iwa
Kerman boll numbiye al
mopon dje pirmon.
9-10 Nono porapora Krais
gume al aglo mopon paro.
Makimb gaklene pai singare
ke wopake yepin mal ge une
kot ye, top aunda. Embe
pille, nono makimb gaklene
panda mopon mo, Iwa Ker-
man boll mopon ge, Iwa Ker-
man wopake pro mal singare
ge yembon dje yenmon.

Una God boll kunda yene ge nono kumbene i taimane worbon

11 No Iwa Kerman boll
kand gormon pille no una
boll pillgi djine dje kandja
djinmon. No singare yenmon
mal ge God kando. Alla ye
nomane al no singare du dje
yenmon mal ye para pille
kane yenj dje na pro.
12 No pepa bolo ye aunmon
ge no iwa pla molo yembon
dje nayenmon, man. No sin-
gare yenmon ge, ye wopake
kanne dje pepa bolo aun-
mon. Ye embe kani dal,
una gaklene be wopake kane,
nomane pakna pille nawinj
kambono ge, kandja djine ye
to worne kune yenda.
13 Ye no namba mal kan-
inj? No nomane wopake pai
dje kani dal, ye piye, no ye
wopake moye dje yenmon.
Ba alla, no nomane dall paro
dje kani dal, God yene djinda.
14 Krais no wopake kani
pille no kogo dongall yen-
mon. Ge no kanmon, iwa
taimanta nono dumene i pa-
gle goi. Alla une goi al ge,
nono porapora gopin.
15 Una porapora pille goi
me ge, una yenekne pille
wannamoye. Iwa ge pille
wanmoye dje pille goi. Une
ga pille golo aglo erwo gun
pi iwa ge, kambono une pille
wanmoye dje pille goi.
16 Alla ipon, nono makimb
nomane paro mal pille
una kane nadjinmon. Asa,
Krais kond wani mal, nono
makimb nomane paika
kane djipin ba ipon embe
nayenmon.
17 Ge pille, una ta Krais boll
moi dal, God yeworda une
gun moya. Yene nomane asa
pai mal ge pora djindaka, une

nomane gun panda moya.
18 Panda mal ge God yene
yenda. Asa nono God boll
kunda yem ye mopin ba
Krais wo nono i taimane wori
mormon. No dje worika una
God boll taimane moye dje,
dje aunmon.
19 Krais po kogo yei al ge
God makimb una yene boll
i taimane wori. Djingne
djangne pai ge une napiya.
Alla une no kogo awi, no
po una boll kandja dje
aumbonka, ga God boll kun-
dayem namoye, i taimane
worbonka moye.
20 Ge pille, Krais dje wori
pupin, yene no kandja dje
awi mal ge ye dje aunmon.
No kandja djinmon al ge, God
yene kandja yembe boll dje
una aundo, Krais kandjiye
al ge, ye na boll kunda alla
nayene, ye nomane na boll
taimane panda moye we dji.
21 Krais singare ke ta nayei
ba alla God nono singare ke
yepin ge i Krais moi al wori.
Wori pille, Krais kogo yei
al, God yene nale al nono
wambo napanda, kiwa mo-
pon.

6

Aposel imb kake moi

1 No God kogoye una
mormon pille, no ye mor al
kandja embe djinmon, God
ye wopake pille awika ye
i ge, ye wal kiwa dje kane
nakerne.
2 Ge God kandja embe dji,

Ege kune pai al na we dje
pille kamang yen mal
na pill. Ege ge na ni
iworo awo, pak to aw-
ill we dji *(Aisaia
49.8)*

Alla, na kandja embe dje
ye aundo, ipon yero ge ege
wopake yero. God nono i
yem woro aunda ege ipon
yero.
3 Una kulngamb yage djine
dje wanmormon. Embe yem-
bona una no kogo yenmon ge
kiyam natane, man.
4 Ye no God kogoye una kaima
mormon dje kanne dje yen-
mon. Ge una no ye ke ye
awinj ne, no imb kakmonka,
wal ke no boll wondaka urup
paraka mormon.
5 Una kunda kake no tonjka,
koll tondaka, kaye pa, kogo
yembe boll ye, ou naparmon.
6 Ba alla no kumbene ku-
ruwo yendaka, wal pille kane
ye, kiye dje ye, una wandill
golo awo, God Murble boll
wane, una boll kaima kaima
kanwopake ye awo singare
kende naye,
7 kandja kaima djinmon. God
yembe no boll paraka, sin-
gare du dje yenmon mal ge
no kunda wal aglene woto ne,
darto amblo yenmon ge yero.
8 Una pende no kandjine
amblo pla worinjka, pende
kanke kaninjka, pende no
kogo wopake yenmon we
djinjka, pende no kogo ke mal
yenmon we djinj. No singare
pai mal yenmon ba, no kende
una mormon we djinj.
9 Pende no kanbon dje nayenj
ba pende merke no pille kane
yenj. No gopin pora dji dje

kaninj ba ge man, gun molo pamormon. No togopon dje yenj ba alla tonagor.
10 No wandill golo mormon, ba arngan eri ye wanmon, no tom mormon ba alla kogo yenmon al una wal merke kannonj. No wal kannanopin ba wal porapora kannopin mal mormon.
11 No ye kanwopake kaima kanmon we dje pene woro ye Korin una aunmon,
12 No ye kanwopake kanbon dje yenmon ba ye no kanwopake kane nawinj.
13 Ye na wombana mal embe mor ge na ye kandja dje aundo, no ye wopake kanmon mal embe ye no para kanwopake kanne.

Pillgi napai una boll kogo taimane amblo nayembon

14 Pillgi napai una moye ge ye ga boll kogo taimane nayene. Singare ke ne, wopake wor taimane bell kune nayenda. Emill ne, au, wo taimane bell kune nayenda.
15 Krais ne, Satan taimane mopell kune yendo mo? Pillgi pai una ne, pillgi napai una nomane taimane paro mo? Ge man.
16 God gun moro iwa numbiye ge nono mormon. Ge pille, God numbiye ne, god kende mor ge wor taimane pine kune nayendo. God dji mal,

Na ga boll molo pano, na ga boll wanmoyo. Na ga Godne moyo alla ga na unakna moye we dji *(Wok Pris 26.12 ne, Jeremaia 32.38 ne, Esekiel 37.27)*
17 Embe pille, ye ga mor al kere po djell moye we dje Iwa Kerman embe dji. Na nalena al wal ke moya ge ye nabiye, ye nabi dal, na ye i numog worno *(Aisaia 52.11 ne, Esekiel 20.34, 41)*
18 Na ye Nane moyaka, ye na warna ambona moye we dje Iwa Kerman yembe dongall pai iwa ge embe dji *(2 Samuel 7.8, 14)*

7

1 Unakna kambono, God embe yeno we dji pille, nono gaklene al ne, nomane al ke paro ge kill gulo worbon. Nono God pille kand golo, singare wopake ta mal yembon.

Korin una nomane ake toi Pol wo pi

2 No una ta ye ke ye naupin, amblo ke ye naupin, kende dje wal ngundjo imbon dje nayepin pille, ye no kanwopake kanne.
3 Na kandja embe djindo ge, ye ale ta yei we dje na nadjindo, man. Na asa djill mal, no ye wopake kanmon, no ye boll gopon mo gun mopon ge ye boll mopon.
4 Ye aglo gi djine dje na kaima pro. Na ye wopake pille wo kerman pro, no imb kakmon ba na ye pille ellna tukna arngan yendo.
5 Ge no dumo Masedonia pupin kune ge, no ami

wopake dje namopin, imb
eri kakpin. Una wo no boll
kunda nonga yemaka, kand
golo mopin.
6 Ba alla, God una imb kake
mor amblo wu dje aundo iwa
ge, une Taitus dje wori wo no
amblo wu dje awi.
7 Ye asa Taitus kumbe
wopake ye awi mal une wo
dje awika no para wopake
pupin. Alla ye no boll
kumbene ke ye awi mal ye
wandill kerman golo, na
kanbon dje pi mal, ye na
kanwopake ye awi mal, ye na
wopake moyo dje pille pla yei
mal une no dje awika no wo
kerman pupin.
8 Na ye pepa bolo awill mal
ye kere kane kumbene ke yei.
Alla na kanill, ye embe yei ge
na para urup pill. Ba ye kum-
bene ke yei ge kanan nayei
pille ipon na pepa boll mal ke
napro.
9 Na wopake pro. Ye kum-
bene ke yei al na wopake
napill. Ba ye kumbene ke
yei mal ge ye nomane ake toi
pille na wopake pro. Alla, na
kando, ye kumbene ke yei ge
God dji pille ye kumbene ke
yei. Ge pille no kandja dje ye
aupin ge ye kumbene ke ye
naupin.
10 God yendaka una kum-
bene ke yene ge, une yewor-
daka nomane ake taneke une
i yem djinda. Ba makimb una
kumbene ke yenda ge, no-
mane ake natane, goye mal
paro.
11 Pir mo? God yeworika ye
kumbene ke yei mal ge, wal
wopake merke ye boll woi.
Ye wambo pa djinda dje kogo
dongall yei. Iwa ta wambo
toi mal ge ye aya dje, ke kane,
kand golo, wandill golo, yene
singare amblo du djimbon
dje kogo dongall yei. Alla, ye
une embe yei al ge na kando,
ye wopake yei, wambo napai.
12 Ge pille una ta po, ta ye ke
ye awi al ge na soka ge pille
pepa bolo naundo, man. Na
pepa boll ge, ye God nale al
no kanwopake yenj mal pille
kane yene dje na pepa boro.
13 Ye embe yei al ge, no
wopake pille aupin.
Alla ye Taitus nomane
amblo wu dje aumaka une
wopake pi mal ge, no kan-
wopake kaima pille aupin.
14 Asa na ye kandjine am-
blo pla woro Taitus dje aw-
ill. Alla une wo ye kani, na
kandja pai mal djill, kende
nadjill. No ye boll mopin
ge no kandja kaima eri dje
aupin pille, are no ye kand-
jine amblo pla woro Taitus
dje aupin ge une kani, no
kandja kaima djipin.
15 Alla une ye moi al woika
ye kand golo, i numog woro
une kandja dji mal yei.
Ye embe yei pille, une ye
wopake kani.
16 Ge ye singare wopake
embe ye pamoye dje na
kaima pro. Ge pille na
wopake pro.

8

Pillgi pai una ku i makai to Judia una pak to aune

1 Agana ambana kambono,
propins Masedonia pillgi pai

una yenekne dumene al molo
molo yei ge God wopake ye
awi mal ye pille kane yene
dje, dje aunmon.
2 Ga imb urup kake molo
wal kannanoi ba wo kerman
pille, pillgi pai una moi al
wopake wuro kaima ye awi.
3 Na pille kane yell mal dje
ye aundo, ga nomane pai mal
pille wal kembis ye noi mal
awi ba alla, i pla woro awi.
4 Ga no kandja dongall dje
awo embe dji, una wal makai
to molo Jerusalem una mor
al po aumbon we djinj ge no
para aike aumbon we dji.
5 Embe dji, alla no kan-
pin, wal aune dje pupin mal
ge kambono embe nawi, ga
awo kapak toi. Ge asamoll
yenekne kumbene i Iwa Ker-
man awo, God dji mal pille no
mopin al para kumbene awi.
6 Embe yei pille, asa Taitus
ye boll wal i makai to molo
una aumbon dje yei mal ge,
no djipin, une alla ye mor al
po djindaka ye wal i makai to
kerne we djipin.
7 Ye pillgi paraka, ye kandja
wopake dje una awo, ye wal
pille kane ye, ye God kogoye
yembon dje pille pla ye, no
kanwopake ye embe yenj. Ye
singare porapora embe ye
wopake yenj mal ge, ye wal
makai to una aune dje na
embe pro.
8 Na ye embe yeme nad-
jindo, man. Ye no ku aumbon
we dji mal ge ye kaima aune
mo naune ge na kanno dje
yell. Una djell pillgi pai una
ku wopake pille awi mal ge ye
embe aune mo? djill.
9 Djill ge Iwa Kerman Jisas
Krais nono wopake pille awi
ge ye kaninj. Une wal pora-
pora kannoi ba une ye pille
wal kannanoi. Alla une wal
kannanoi al ge ye wal merke
kannane dje pille yei.
10 Alla ye wal yene mal ge
na nomana embe paro. Kog
numb asa ye ku makai toi
mal ge ye alla makai to kerne
dje pille djindo. Una nomane
embe napai ba ye nomane
asamoll embe paika, embe
yembon we dji. Alla,
11 ye kogo ge yembon dje
yei ge, ipon ye embe ye kerne.
Yei dal, ye nomane embe pai
mal ge megiye tonda. Ye ku
paro mal ge kaima aune.
12 Ye wal aumbon we dje ye
nomane embe pai dal, ye wal
yero mal aune, God wopake
pille inda. Ye wal nayero mal
une kane nadjinda.
13-14 Una djell wopake
moyeke ye wandill moye dje
no nomane embe naparo,
man. Ipon ge ye wal merke
paro mal ye embe awi dal ga
wopake moye. Alla, are ye
wal napai dal, ga ye auneke
ye wopake moye. Nono embe
yepin dal, nono kune kune ye
mopon.
15 Kandja ge Baibel al bolo
wori paro ge embe djindo,

Una mana merke i noi mal ge
kune mal pai, merke
napai. Alla, una mana
yepall i noi mal ge
yepall napai, kune mal
pai *(Kisim Bek 16.18)*

Pol Taitus dje wori er Korin pi

16 Na ye wopake moye
dje pille aundo mal ge God
yeworika Taitus nomane
embe paro. Ge na wopake we
dje God aundo.
17 No Taitus moi al ni Korin
una mor al alla er yem ben
we djipin ge une pora we dji.
Alla yene nomane para embe
paika une wopille ye mor al
wondo.
18 Nono agane ta une
boll ye mor al dje worpin
wombell. Agane ge Jisas
kandjiyebe wopake dje una
awo yendo ge pillgi pai una
dumo yemyem mor ge pille
pla ye awinj.
19 Alla singare ta pille pla
ye awi ge, ga dje wori iwa ge
wondaka no ku ipo aumbon
dje yenmon ge, une no boll
aike ipo aumbon. No ku aum-
bon ge Iwa Kerman kandjiye
amblo pla worbon dje, pak
tambon dje yenmon mal ge
una ombine dje aunmon.
20-21 Nono singare ye kune
yembon dje yenmon. Iwa
Kerman nale al ye kune ye,
alla una nalene al para ye
kune yembon dje yenmon.
Ge pille, ku nono amblo yen-
mon ge una kandja dje djine
dje pille agane ge wondaka
une no boll aike ipo aumbon.
22 No agane ta moi ge, no
dje worpin soka bell al ge une
pundaka aike pine. No su ye
kanpin une kogo kayekaye
yei ge kogo dongall eri yei.
Alla, ye singare wopake eri
yene dje kane, une kogo ge
wopille yeno dje pille pla
yendo.
23 Ye kaninj, Taitus moro
ge, na agana mal moro, na ye
boll kogo yendo ge une aike
na boll yendo. Alla agane
soka mormell ge, pillgi pai
una dumo yemyem moi al ge
dje wori kogo yenmell. Yen-
mell al ge Krais kandjiye ker-
man paro.
24 Ga ye mor al woi dal,
ye singare wopake ye aune.
Ye embe yei dal, ye una djell
wopake kane awinj mal ge
una kanne. Alla, pillgi pai
una dumo yemyem mor al no
ye kandjine amblo pla wor-
pin mal ge pai mal worpin dje
kanne.

9

Korin una wal makai to God unakiye amblo pille dje aune

1 Nono God unakiye
Jerusalem mor al wal aum-
bon dje yenmon ge, ye pille
kane yenj. Embe pille, na
pepa momo bolo ye nauno.
2 Ye una amblo pille dje
djimbon dje pille pla yenj
mal ge na kane, una Mase-
donia moi al ye kandjine am-
blo pla worill. Na embe
djill, dumo Korin* pillgi pai
una wal aumbon dje pille
pla yenj. Kognumb asa ga
nomane embe pai ge ipon
pamoro we djill. Ye wal
amblo pille dje yenj mal ge,

* **9:2:** Dumo Korin we dje boi ge, kandja Grik ge Korin we nadjindo. Dumo Akaia we djindo. Propins Akaia yei ge Korin pakna yei pille dumo Korin we dje bopin.

Masedonia una merke mor
ge para wal aumbon dje yenj.
3 Na ye kandjine amblo pla
worill mal ge kandja kiwa po
djinda dje pille, nono agane
mor ge ye mor al dje wordo.
Ku makai to yei we djill mal
ge, ga wo kanne.
4 Wal amblokun yei we
djill ba alla ye wal amblokun
nayeneke, dumo Masedonia
una na boll aike wo kanpin
dal, no ngandjill gopon alla
ye para ngandjill goye.
5 Ge pille, nono agane
kambono ye mor al asamoll
dje worno dje pro. Ye wal
aumbon we dji mal ge, nono
agane kambono wo ye boll
wal amblokun yeworneke
merke moya. Ye embe yei dal
una embe dje kanne, ga wal
ke pille nawi, wopake pille
awi dje kanne.
6 Ye pille kane yenj. Ye kwa
yepall yai dal, ye kwa yepall
wallkne. Alla ye kwa merke
yai dal, ye kwa merke wal-
lkne.
7 Una wopake pille wal awi
dal, God wopake kanda. Ge
pille una wal aumbon dje
yene ge yenekne nomane
paro mal wal aune. Una
elnge yeworneke kumbene
ke boll wal aune ge man.
8 Alla God ye wopake pille
kapak to aunda kune yendo.
Wal merke pandaka, ye kune
moye. Ege ege kogo porapora
yene al ge wal merke plato
pandaka, kogo wopake yene.
9 Ge pille, Baibel bolo wori
pai ge embe djindo,

Una po una wal kannanoi
una moi al wandill
golo awi. Ga singare
du dje paro mal ge,
God ege ege pille
pamoya pora nadjinda
we dji *(Buk Song 112.9)*

10 Alla una kwa umbiye ipo
yar mal ge God i aundaka yar,
kwa i aundaka nonj ge, une
para ye kwa umbiye merke
aundaka ye ipo yale pagle,
singare du dje yene mal ge
bolo er pla wonda.
11 God kondwe kayekaye
yero al ge ye wopake ye
aunda. Wal merke pandaka,
ye una merke aune kune
yenda. Alla ye wal aumbon
dje yenj ge, no ipo Jerusalem
una aumbon al ge, una merke
wopake we dje God aune.
12 Ge pille ye God unakiye
mor al wal aune ge, wal soka
mal paro. Ta ga wal moya
nane. Alla ta, ga wopille God
wopake we dje aune.
13 Ye una wal aune ge
ye singare wopake yenj ge
pene wonda una kanne. Ye
wandill golo kambono awo,
una porapora awo yenj mal
ge, Jerusalem una kanne.
Krais kandjiyebe wopake
paro ge no ipin mormon we
djinj mal ge ye kandja kaima
dje, karkar wopake yenj dje
kanne. Embe yene al ge God
kandjiye kerman panda.
14 Alla God ye wopake pille
kapak to awi ge, ga kane
pagle, kamang ye God aune
kune, ye wopake uro kaima
pille awo kamang ye God
aune.
15 God nono wopake pille

kapak to awi mal ge, nono
wopake we dje une aunmon.

10

Pol kogo yendo ge una man dje kal worbon dje yemaka une dje yem woro awi

1 Una pende embe djinj, Pol
nono boll moi ge une kandja
kosill dje nono awi. Ba alla
une dumo ellke molo pepa
bolo kandja dongall dje nono
aundo we djinj. Djinj ge krais
yene molo kal woro, kiye dje
yei mal na embe molo kandja
dje ye aundo,
2 djinj ge ye napiye. No
makimb una singare yenj
mal wanmormon we djinj ge
na kandja dongall dje auno
dje pro. Ba ye yeneke na
ye boll wo moll dal, kandja
dongall dje auno dje nayeno.
3 No makimb al wanmor-
mon ba kunda yenmon ge
una makimb una kunda yenj
mal embe nayenmon.
4 Kunda wal ambirmon
ge makimb una ambir mal
embe nabirmon. God yembe
dongall pai wal amblo kun-
dayem una gull dongall paro
ge to kal worbon kune yendo.
5 Iwa pla mor ge, una God
pille kane ye djine dje pille
kandja kende dje kond tugo
awinj. Ba djinj ge no to kal
worbonaka, una nomane po-
rapora paro ge kaye to wor-
bonaka, Krais nomane paro
mal pille karkar yene.
6 Ye Krais boll karkar yene
kune yei dal, una kandja to
worne una moye ge, no wo
tambon.
7 Ye gaklene beto kaninj.
No Krais boll mormon we
djinj ge kanpol to molo djine.
Ye Krais boll mor mal ge no
para Krais boll mormon.
8 Iwa Kerman yene yembe i
na awi ge ye pak tano dje pille
awi. Ye una dongall molo,
yage kal to djine dje pille na
awi. Awi kogo yenmon mal
ge na dje pla wordo dje kanne
ba, na ngandjill nagoyo.
9 Pol no kand gopon dje
pepa bolo aundo we dje piye
ba na nomana embe naparo.
10 Una pende kandja embe
djinj, Pol pepa bolo aundo ge
kandja dongall dje aundo. Ba
une nono boll moro ge une
kosill mal molo una kerman
kandja djinj mal embe nad-
jindo we djinj.
11 Ba djinj ge kanpol to
molo djine. No ellke molo
kandja pepa al bolo aunmon
mal embe ge, no manda wo
singare taimane yembon.
12 Ga yenekne no wopake
mormon we djinj ge na kam-
bono mor mal embe moro we
djino ge kand goro. Ga sin-
gare paro mal yenekne kane
djinj. Yenekne yenj mal pille
djinj. Embe yenj ge wal pille
kane nayenj.
13 Ba no kandjine amblo
pla wormon mal ge, no God
awi kogo ge pille no kandjine
amblo pla wormon, kogo ta
man. God no kogo awi yen-
mon ge ye po, ye Korin una
wulle al moi al ge pupin.
14 Ye wulle al moi ge no
asamoll wo ye Krais kand-
jiyebe dje aupin. Ge pille
no ye kantau yenmon we

dje una aupin ge no pai mal
djipin kapak to nadjipin.
15 Alla una djell God kogoye
yene mal no kunumb i kogo
embe yepin we nadjinmon,
man. Ye pillgi dongall pan-
daka no ye mor al kogo yen-
mon ge wor kerman punda
dje yenmon.
16 Ye pillgi dongall pai
dal, no una djell ellke ye
mopineto mor al po Jisas
kandjiyebe dje aumbon kune
yenda. Una kogo asa nayei
al bon. Una kogo asa yei al
no kunumb i no yepin we
nadjimbon.
17 Baibel kandja embe bolo
wori pai,

Una yenekne kandjine am-
blo pla naworne. Iwa
Kerman God kogo yei
al amblo pla worne we
dji *(Jeremaia 9.24)*

18 Una ta yene pille na kogo
wopake yell we dji dal, God
nale al kune nayenda. Ba
alla God iwa ge pille ni kogo
wopake yen we djinda ge iwa
ge wopake moya.

11

Aposel kende ye wani mal Pol embe nayei

1 Ye pora we dje piyeke na
dall kandja dje ye auno. Ye
pora we djine dje pro.
2 Ye Krais boll taimane
molo yake pla pine dje na
kogo yembe ke yendo. Alla
kogo ge God awi kogo. Na
pill, na ye Krais taimane moi
al auno dje yell. Ye une boll
ambo wopake uro kaima
moyeke une ye wogane mal
embe moyaka embe moye dje
yell.
3 Ba alla nomaga ke wo
kandja kende dje awika ana
Ip pille i mal, ye embe yeneke
we dje, na kand goro. Ye no-
mane asa Krais boll taimane
pai ge ye kere djine.
4 Ba una pende ye moi al
wo Jisas kandjiye gun ta dje
awi. No kandja embe dje
ye naupin. God kandjiyebe
wopake paro ge no ye dje
aupin, God Murble paro mal
ye para i. Ba ga kambono
wo ye moi al God kandjiyebe
wopake ta mal dje awo, wal
murble ta mal dje awi. Alla
ye wopake pille inj.
5 Ga mor ge ye aposelne
plato mor dje kaninj ba na
menameto namoro, man.
6 Una kerman kandja djinj
mal na embe nayendo ba
na kandja djindo ge na pille
kane ye djindo. Na pille kane
yendo mal ge no ege ege om-
bine dje aupin, ye kane kune
yenj.
7 Na ye ku aune dje nayell.
Nanam molo kal woro, ye
amblo pla worno dje pille
God kandjiyebe wopake kiwa
dje ye awill, na ye ye ke ye
awill mo?
8 Lotu numb una pende
moi ge, na ku aumaka, na i
ye moi al wo ye pille kogo
yell. Ku awi ge na i yenekne
boll amblo pille dje nawill, ye
amblo pille dje awill! Alla na
ga ye ke ye awill dje kaninj
mo?
9 Ge man. Asa na ye boll
moll kune, na wal namoi ba

ye na wal pak tane dje nayell.
Ga dumo Masedonia agane
ambane kambono wo na wal
aumaka noll. Na ye boll seng
kaima ta nayell, embe yell
mal ye pamoyo.
10 Krais kandjiye kaima
na boll paro ge na kandja
embe djindo, na propins
Akaia kogo ye wane ye boll
seng nayell mal ge na nanam
kandjina amblo pla worno,
Akaia una man we nadjine.
11 Ge namba mal pai pille
na kandja embe djindo? Na
ye kanwopake nakando mo?
Ge man, God kando, na ye
kanwopake kando.
12 Alla ga yenekne kand-
jine amblo pla woro, Pol kogo
yendo ge no ye kune yenmon
we djinj. Ba ga embe yenj ge
na kond tugo auno dje kogo
ye pamoyo.
13 Ga aposel kende mor.
Kogo kende ye, gumane na-
lene kende ye Krais aposelye
mormon we dje kogo yenj.
14 Alla yenj ge no pille gok
nadjimbon. Satan yene gume
nale kende i kaima wordaka
una kanne, tau agelo poll dje
au kerman djindo mal ge una
embe dje kanne. 15 Satan
kende embe yendo pille,
yene unakiye gumane nalene
kende woro no God kogoye
du dje yenmon we dji dal,
nono gok nadjimbon. Are ga
kogo yenj mal pille top du dje
ine.

Aposel Pol imb kake kogo yei

16 Na kandja embe djill ge,
alla djindo. Ye Pol nomane ke
yendo dje napiye. Ba ye Pol
nomane ke yendo dje kani
dal, ge pora. Ye nalene al
na dall nomana pandaka na
kandjina yepall ta amblo pla
worno.
17 Ye kaninj, nanam kand-
jina amblo pla wordo ge
Iwa kerman djindo mal na
nayendo. Una nomane ke
yendo una kandja djinj mal
na embe yendo.
18 Ga merke mor ge
makimb al una yenj mal
yenekne kandjine amblo pla
worinj. Alla yenj mal na para
embe yeno dje yendo.
19 Ge ye nomane wopake
pai una mor pille nomane ke
pai una wo kandja dje awinj
mal, ye wopille inj.
20 Ga penang ye, yenekne
boi kogo ye embe yeme dje
awo, ye wal kunumb no,
ngundjo i no, elldjag toi ba ye
kandja ta nadji, ge pora we
dji!
21 Ga ye ke ye awi mal embe
nayepin, no yembene kosi.
No ale yepin ge, na ngandjill
golo kandja dje ye aundo.

Ga yenekne kandjine
amblo pla worinj mal na para
na kandjina amblo pla worno
kune yendo. Na kandja embe
djindo ge una dall nomane
pai una kandja djinj mal
djindo.
22 Ga Ibru una mor mo? Na
para Ibru una moro. Ga Is-
rael una mor mo? Na para
Israel una moro. Ga Abraam
epilye una mor mo? Na para
Abraam epilye una moro.
23 Ga Krais kogo embe ye
waninj mo? Na para embe
yemolo wekle pundo. Na

kandja embe djindo ge na
dall nomana pai mal embe
djindo. Ga kogo yei ge na
kogo yembe ye aundo.

Ga kaye numb pai ba na
kun merke kaye numb pall.
Una wo ga ka pirngangill toi
ba na kun merke to er plato
pi. Kun merke una na togoi
mal embe yei. 24 Na kogo ye
wanill al Juda una ka pirn-
gangill amblo iwo na kune 5
pela toi. Toi ge taimantaiman
dje 39 pela mal embe toi.*
25 Una kun sokara na kapill
toi. Alla una na ku toi boll.
Kun 3 pela na sip al moll sip
ge po ku al boika djerpall yei.
Na nusolwara pakna mollka
armina pika emill pa tago yei.
26 Dumo merke na po
wanill al nu toikaka, kunumb
una tambon dje yemaka,
nanam unakna tambon
dje yemaka, epil djell una
tambon dje yemaka, dumo
kerman siti una tambon dje
yemaka, dumo orkoto una
moi ge tambon dje yemaka,
nusolwara kerman toikaka,
agane kende kambono tam-
bon dje yei.
27 Na kogo sipdje ye, kogo
kerman embe yemolo kun
merke kwa nanoll, koll
toika, nubkana asip toika,
konkunom kune nayei, na bi
golo pall.
28 Wal embe na boll yei
ba, na ege ege pillgi pai una
wopake moye dje na nomana
to pille, imb kake moll.
29 Ye yembene naparo mo?
Na yembena para naparo.
Una ta yewordaka una pillgi
panda una ta yagi dal, na
ellna kumbso auno.
30 Na kandjina amblo pla
worno pandaka, na yembena
naparo wal ge pille na kand-
jina amblo pla worno.
31 Na kende nadjindo, God
kando. Iwa Kerman Jisas
Ne kandjiye ege ege una dje
pla worne iwa moro ge une
kando.
32 Dumo Damaskus pak-
nato iwa king Aretas djika
yene eine dje wori po gull
kerman kond djillake pora-
pora yei al kantau yemoi. Na
wonaka kaye tambon dje yei.
33 Embe yei ba na kon bas-
ket kerman ta yei al pak-
nato mollka una gull kerman
windo pla pai al kon ge kaye
kolo orko wormaka kiye dje
er kal wor pillka, eine kam-
bono na nabi.

12

Pol oukumb dal kani

1 Na kandjina amblo pla
woro pamoyo mal paro, ba ge
nono amblo pille dje naunda.
Ba Iwa Kerman kandja gulo
seke pai ge oukumb al na dje
awi kanill mal, na ye dje auno
dje pro.
2-4 Na* kanill, iwa ta Krais
boll moi. Asa kognumb 14
pela erwo pika, iwa ge God i
pla namba 3 kupill al worika
moi. Yene gakle boll er pla pi

* **11:24:** Buk lo 25.1-3 embe djindo, Juda una ka pirngangill ta tambon dje yene ge, kun 40 pela tane. Ba Juda una embe dje pi, no kere kapak to djimbon dje pille, kun 39 pela tambon we dji. Ga yenekne singare ge embe pai. * **12:2-4:** Pol iwa ta kanill we dji ge yene pille dji. Lain 7 kanben.

mo, gakle kere pi mo, ge na
nakando, God kando. Ba God
dje i dumo Paradais wori.
Worika une kandja dji pi ba,
mapill pai, djinda mal napai.
5 Iwa embe mal moro ge
na une kandjiye amblo pla
worno, na kandjina amblo
pla naworno, ba na yembena
naparo mal dje pla worno.
6 Alla na kandja kaima
djindo pille, na kandjina
amblo pla worno pandaka,
na iwa dall mal namoyo.
Ba na kandjina amblo pla
naworno. Una na kandjina
amblo pla worbon dje yene
panda, na kandja djindo mal
ne, singare yendo mal ge
yenekne kane omuk to kune
ye djine.

Pol gakle al wal mul mal ta boi

7 God na wal wopake uro
kaima oukumb ge al ombine
dje awi. Ba alla na kand-
jina amblo pla woro djino dje
pille ka kagle mul moi gak-
lena al toi boll. Ge Satan na
ye ke ye auno dje wombaye ta
dje wori wo embe mal yei.
8 Na kun sokara Iwa Ker-
man moi al kamang ye awo,
ni wal ge i worbenba djill.
9 Ba une na moll al embe
dji, na ni wopake pille aundo
ge ni boll kune yendo we dji.
Una yembene napanda ge, na
yembena dongall paro ge pak
kerman to auno we dji. God
embe dji pille, na yembena
napai al ge na wopille dje pla
worno. Na embe yell dal,
Krais yembe kerman paro ge
na boll panda moyo.
10 Na boll panda pille, na
Krais kogoye yemolo yem-
bena napanda ge, na wo piyo.
Una na dje ke ye awo, ye ke
ye auneke, na imb urup ka-
kno ge na wo piyo. Na yem-
bena napanda ge, na yem-
bena dongall panda moyo.

Pol Korin una ye dongall ye auno dje pi

11 Na kandja embe dje woll
ge, una nomane ke yendo
una kandja djinj mal na
embe yendo. Ba ye na bulo
toi pille na kandja djindo.
Na kogo wopake yell ge ye
dje pla worne mal pai, ba ye
embe nayei. Na una kiwa
moro ba ye no aposelne
plato mor we djinj ge, na
menameto namoro, man.
12 Na ye boll ege ege kogo
kiye dje ye wanill mal ge, una
kani na aposel kaima moll.
Na kogo dongall ye, wal ta
mal ye embe yell.
13 Pillgi pai una moi al na
po kogo ye wanill mal, na
ye boll kogo ye kune yendo.
Ba alla singare ta na ye boll
nayell ge, na ye boll seng
nayell. Na ale yell mo? Embe
yell dal, ye na pille kere aune.
14 Na ye kun soka kanill,
ipon na ye alla kanno dje
pille moro. Na woll dal,
ye boll seng nayeno. Ye
wal ino dje nayeno, man,
na ye mor ge ino dje pille
moro. Womba kembis nane-
mane pille wal makai tane ge
kune nayendo. Nane mane
wombane pille wal makai to
aune kune yendo.

15 Wal porapora na kan-
nondo wal ge na wopille ye
auno, nanam boll moro mal
para wopille ye auno. Na
ye wopake kaima kando, ye
na kembis ta wopake kanne
mal.
16 Ye kaninj, na ye boll seng
nayell ba na tagemage ye, ye
ye ke ye awill dje kaninj mo?
17 Na embe ta nayell. Na
dje worill una ye moi al pi
kambono ge, ye wal ngundjo
i na awi noll mo? ge man.
18 Na Taitus ye moi al dje
worill pi, nono agane ta moro
ge na para dje worill pupill.
Taitus ye kandja kende dje
awo, ye wal ngundjo i nanoi.
Ye moi al ge, no soka no-
mane taimane paika, singare
taimane yepill.

19 Ye embe pir, Pol pepa
bolo aundo ge no une kogo
wopake yendo mal kanbon
dje yendo. Ba ge man. No
Krais boll mormon. No
kandja dje ye aunmon ge,
no God nale al dje aunmon.
Na agana ambana kambono
ye wopake mor ge, no wal
porapora yenmon ge ye
pillgi dongall panda dje pille
yenmon.
20 Ba na wo ye kannaka
ye moye mal embe namoi
dal, na kand goyo. Alla
na wonaka na ye piye mal
embe nakani dal na para
kand goyo. Ye nonga dje,
una kanke ye, ellne kumbso
djelldjell molo, una kandjine
mopne amblo, na una pla
moro dje pille, kunda kake
ye embe ye djine dje na kand
goro.
21 Alla na wono kune, na
Godna moro ge na amblo
kal woro djinda dje na kand
goro. Asa ye una merke tan-
dalme yei. Ba alla, woll dal,
ye iwana djingdjang ye, na-
lene ye, singare ke embe yene
ge na urup pa djinda dje pille
kand goro.

13

Dumo Korin una pillgine kanpol tane

1 Asa na ye moi al kun soka
woll. Ipon na alla wono dje
yendo. Baibel kandja embe
bolo wori paro.

Kandja kot djine pandaka,
una soka mo sokara
wo kandja dji dal, una
kandja dje kune yene
paro we dji *(Lo 19.15)*

2 Asa na kun soka wo ye
boll moll kune, na ga djingd-
jang yei una ne, ye una pora-
pora kandja dje awill. Ipon
na ellke molo kandja ge alla
djindo. Una djingdjang embe
yei ge na wonaka ga kiwa
namoye.
3 Ye kandja embe djinj, Pol
kandja djindo ge Krais djindo
mo Pol yene djindo ne? djinj.
Ba ye singare yenj ge, Krais
kosill namoro, une ye boll
moro ge, yembe ye amblo du
dje aunda.
4 Ge kaima, Krais iko pera
al goi ge une yembe napai.
Ba ipon une God yembe al
gun moro. Yembe napai mal
embe no une boll mormon
ge yembene naparo. Ba God
yembe al no une boll gun

molo ye kogone ye aumbon
dje yenmon.
5 Ye kane kune yene, ye
pillgi paro mo naparo? Ye
omuk tane. Krais ye boll
moro ye pille kane yenj mo?
Ye kanne, Krais ye boll namoi
dal, ye pillgi napanda.
6 Alla no pillgi dje molo,
Krais kogoye kaima yenmon
dje ye embe pille kane yene
dje na embe pro.
7 Ye ale ye djine dje no ka-
mang ye God aunmon. No
kamang embe yenmon ge, no
ye moi al God kogoye ye kune
yepin dje ye embe kanne dje
no kamang nayenmon, man.
Ye nalene al no Krais kogoye
una namormon ba no ka-
mang yenmon me ge embe
paro. Ye singare wopake
yene dje kamang yenmon.
8 Ye kanne, no kandja
kaima kamblo kal worbon
kune nayendo. Ba no kandja
kaima dongall panda dje
kogo yenmon.
9 Ye yembene dongall pan-
daka no yembene dongall na-
pai dal, no wo pupon. No
kamang yenmon ge, ye Krais
wombaye kaima molo kerne
dje no kamang yenmon.
10 Na wo ye boll yembe ye
djino dje pille, na ellke molo
pepa bolo ye aundo. Iwa Ker-
man na namba awi paro ba,
na ye to kal worno dje nawi,
man une na ye yake pla pine
dje awi.

Pol Korin una wopake we dje awi

11 Agana ambana kam-
bono, na ye wopake we dje
aundo. Ye singare wopake
paro mal ye, na kandja
djindo mal pille yeneke,
nomane taimane pandaka,
una boll moye ge arngan
ye aunda moye. Moi dal,
God ye wopake kane, ellye
tukiye arngan ye aunda
moye. 12 Ye pillgi pai una
moye al gumane djillakene to
no, nubkane kagle, djembon
tane.
13-14 God unakiye porapora
mor ge ye wopake we dje aw-
inj.

Iwa Kerman Jisas Krais ye
wopake pille aundaka, God
ye wopake kandaka, yene
Murble ye boll panda moye.

Galesia
Pol pepa bolo dumo Galesia una awi

1-2 Na aposel Pol. Pillgi djinj una na boll aike mor ge, no pepa bolo ye propins Galesia pillgi djinj una mor al awo wormon. Una dje wormaka na wo Jisas kandjiye dje nawill, una ta dje worika na wo kogo nayell, man. Jisas Krais yene yeika, nono Nane God une golo pai i gun wori iwa ge yeika, soka dje worpill na wo kogo yell.

3 God nono Nane ne, Iwa Kerman Jisas Krais soka ye mor al wopake pille aumbellka, ye ellne tukne arngan yenda moye.

4 Nono Nane God kandja dji mal pille, makimb una singare ke yenj al ge Krais nono i yem worno dje pille singare ke yepin ge pille goi. 5 Yei ge ege ege God kandjiye kerman pandabe! Kaima.

Jisas kandjiyebe wopake ge taimane yero, ta naparo

6 Ye yenj ge na aya dje pille gok djindo. Krais ye wopake pille awi al ge God ye dje i mor. Ba ye mop awo, Jisas kandjiyebe gun djell ta ola dje pupon dje yenj. Jisas kandjiyebe wopake asa pai ge ye keri.

7 Ba Jisas kandjiyebe wopake gun ta naparo, man. Una pende wo Krais kandjiyebe wopake we djinj ge kandja kende dje pakna woro, ye nomane ye ke ye aumbon dje yenj.

8 Asa no ye moi al wo Krais kandjiyebe wopake dume dje, dje aupin. Ba alla are, no wo ye moye al kandja wopake gun ta dje ye aumbon mo, tau agelo ta wo embe djinda ge na man djindo. Una wo embe yene ge God i wamo al worda dje na kandja embe djindo.

9 Asa no kandja djipin mal ipon no kandja ge alla dje ye aunmon. Asa no ye moi al wo Jisas kandjiyebe wopake dje ye aupin ba are una wo kandja ge kere, alla kandja gun djell ta dje awi dal, na man djino. God mangal to awo i wamo al worda dje na embe djindo.

10 Na kandja embe djindo ge una na wopake pille aune dje djindo mo? Mo, una na wopake kanne dje djindo? Ge man. Na God wopake pille aunda dje yendo. Na makimb al una na wopake pille aune dje kogo yellka, na Krais nuye kogoye una moro ge kune nayeika.

God dji Pol wo aposel kogo yei

11 Agana ambana kambono ye pir mo? Na Jisas kandjiyebe wopake dje awill ge, una kandjine man.

12 Kandja ge una ta na dje nawi, una na beke nawi, man. Kandja ge Jisas Krais yene ombine dje awika na pille wo djill.

13 Asa ye kani, Juda una yenekne lotu ye wani mal na

embe ye, yembe ye wanill.
God boll pillgi dji una moi al
na po amblo ye ke ye awo,
togoyo dje yell.
14 Juda una na iwa kune
kambono moi ge, na yembe
ye wor wekle kaima pill. No
Juda una gollne lo amblo i
wani mal ge, na dume dje
yeno dje pille pla kaima ye
wanill.
15 Ba alla na mana nakui
poke ge, God na dje i, are une
na wopake pille awo yau to
ika na yene wombaye moll.
Une embe yei ge
16 epil djell una moye al na
po Jisas kandjiyebe wopake
dje auno dje pille, yene
wariye kaima moi mal une
wopille na ombine dje awi.
Une kandja ge dji kune na po
una boll dje napill.
17 Una kogo aposel asamoll
yemoi kambono kona
Jerusalem moi ge na po
nakanill, man. Na asamoll
ola dje er propins Arebia pill.
Are na er dumo Damaskus
pill.
18 Po wanmollka, kognumb
3 pela erwo pika, na Pita
kanno dje pille er Jerusalem
pill. Na une boll aike ege 15
pela moll.
19 Aposel ta kanill ge Iwa
Kerman Jisas age Jems kanill,
aposel pende moi ge na
nakanill.
20 Na kandja ipon dje ye
aundo ge, na kandja kaima
djindo, kende nadjindo, God
kando.
21 Are na po propins soka
Siria ne, Silisia po wanill.
22 Ba Krais boll pillgi dji
una distrik Judia lotu numb
djelldjell moi ge, na gumena
djillakena pille kane nayei.
23 Una kandjabe to embe
dji, asa iwa ta po pillgi dji una
moi al ye ke ye awo wani iwa
ge, une nomane ake toi, une
asa kandja ge dje kamblo kal
worno dje yei ba alla, ipon
une kandja ge dje una awo
wando we dji.
24 Kambono pille na kogo
embe yell ge God kandjiye ge
amblo pla woro awi.

2

Aposel kambono Pol boll nomane taimane pai

1 Kognumb 14 pela wor
pika, na alla er Jerusalem pill.
Iwa Barnabas ne, iwa Taitus
soka na boll aike er wopin.
2 Na er Jerusalem pill ge
God na ombine dje awi mal
pille na po moll. Na epil
djell una moi al po Jisas kand-
jiyebe wopake dje awo wanill
mal ge, na pillgi dji una ker-
man kambono yene moi al
dje awillka kambono ge pi.
Na po kandja embe djill ge na
kamalna ngundjo pille moll.
Kambono man dje pi dal, na
asa po epil djell boll kogo ye
wanill ge ne, kogo ipon ga
boll yendo ge kiwa mal embe
yeno dje, na nomana embe
pai.
3 Pai ba kambono man
nadji. Taitus Juda una namoi
iwa ge kambono kane, une
gakle una kelip to aune we
djine mal pai ba kambono
kandja ge nadji.

4 Ba pillgi kende dji una
pende no mopin al nak dje
pakna wo embe dji, man, une
gakle ge kelip tambon we dji.
Kambono kandja embe dji ge
nono kaye asa papin, ipon no
Krais Jisas pillgi djinmon una
kiwa mormon ba, kambono
kane man dje pille, nono alla
kaye tambon dje pille yenj.
5 Yenj ba no man dje
kerpin. Jisas kandjiyebe
wopake kaima paro mal ye
boll pamoya dje pille, no
Taitus gakle kelip natambon
we djipin.

6 Alla na epil djell una moi
al po kandja dje awo wanill
kandja ge, pillgi dji una ker-
man kambono ge pille, na
moll al ge kandja gun ta dje
pakna nawori. Kambono iwa
kerman mal embe moi ba
una kerman moye mo una
kiwa moye ge na pille we
nayendo. Una mor mal God
kani kune kune mal mor.
7 Kambono na moll al ge
kandja gun ta dje nawi mal
ge, yenekne embe dje kani,
God Pita dje wori une Juda
una moi al po Jisas kand-
jiyebe wopake dje una awi.
Alla God ge na dje wori na
epil djell una moi al po Jisas
kandjiyebe wopake dje una
awill dje kani.
8 Pita Juda una moi al po
kogo aposel yeika, na epil
djell una moi al po kogo
aposel yell. God no boll soka
aike molo kogo yei.
9 Iwa 3 pela Pita, Jems ne,
Jon iwa kerman moi we dji
ge, God na wopake pille awi
mal ge kambono kane pagle,
na ne, Barnabas mopill al
wo aglene awo embe dji, ye
epil djell una mor al po kogo
asa yepill mal alla yese! No
Juda una mor al po kogo ye
pamopoll we dji.
10 Kambono no kandja gun
ta dje nawi. Kandja taimanta
dji ge embe dji, ye una wal
kannanonj una moi al ye
wopake ye awi mal alla ye
pamoye we dji. Kambono
kandja dji ge na embe ye
pamoyo dje pille we yemoro.

Pita ale yei mal ge Pol dje pene wori

11 Ba alla Pita er dumo An-
tiok woi poke ge, une ale ye
wani mal ge na kane, une
gume al po man djill.
12 Une Antiok kindja woi
poke ge epil djell una gaklene
kelip natoi una moi ge une
kambono boll aike kwa no
moi. Alla are, Jems dje
worika Juda pillgi dji una
yenekne gaklene kelip toi
una pende wo molmaka Pita
kane kand golo, epil djell
una boll aike kwa noi ge alla
keri.*
13 Ba Pita na ga boll kwa
nano mo, nanano ne dje pi al
ge, ale yei. Yeika Juda pillgi
dji una pende ge kane pagle
kwa epil djell boll noi ge aike
kermaka, Barnabas ge une

* **2:12:** Juda una epil djell boll kwa nanoi. Juda una embe dje kani, epil djell una djingdjang pai una mor dje kani. Ge pille, Pita kand goi ge me embe pai, Jems unakiye wo ni kwa epil djell boll nonden ge ale yenden we dje djine dje pille Pita kand goi.

kwa epil djell boll noi ge kane
para keri.
14 Kambono ale embe yei
ge na kanill Jisas kandjiyebe
wopake kandja kaima dji mal
ge kambono singare embe
nayei. Nayei ge na kambono
nalene al Pita moi al embe
djill, ni Juda una moren ba
ni Juda una yenj mal nayen-
den, ni epil djell una sin-
gare yenj mal yenden. Ge
pille, ipon namba yei pille, ni
elnge yewordenka Juda una
singare yenj mal, epil djell
una embe yene dje pille yen-
den ne? djill.
15 Nono Juda una mormon
ge, nonekene mane kui nono
Juda una mormon, epil djell
una djingdjang yenj mal ge
nono nayenmon.
16 Nono kanmon, una Mo-
sis kandja lo bolo wori pai
mal ge embe yepin dal, God
nale al nono kiwa mopon
dje yene ge kune nayenda.
Jisas Krais kandjiye al pillgi
djine ge, God nale al kiwa
moye dje kanmon. Embe
moye pille nono Krais Jisas
kandjiye al pillgi djipin. Alla
God nale al kiwa mopon dje
yepin ge, nono Jisas kand-
jiye al pillgi djipin pille nono
kiwa mormon. God nale
al kiwa mopon dje kandja
lo bolo wori pai mal pille
yembe yembon ba, ge man.
Una God nale al kiwa mopon
dje kandja lo karkar yene ge
kune nayenda.
17 Nono Krais boll pillgi
djipin pille God nale al
kiwa mormon. Ba kond
wanmormon al singare ke
yepin dje kanpin dal, ge Krais
yei nono singare ke yepin
mormon mo? Ge man.
18 Na kandja embe dje
wando, nono kandja lo
yembe yembon ba, God
nale al ge kiwa namopon
we dje wando. Ba alla are
na kandja ge kere kandja
embe djino, nono kandja lo
yembe yembona, God nale
al ge kiwa mopon we dje na
kandja embe djill dal, na ale
ye djino.
19 Mosis kandja lo bolo
wori pai ge na boll naparo,
na una goi mal moro. Na God
boll moyo dje pille goll.
20 Una Krais ipo iko al nil
togoi ge, na une boll aike
togoi. Na gun moll pora
dji. Ba Krais na boll aike
moro pille na gun moro. Alla
ipon, na makimb al wando
ge, God wariye na we dje
wopake kane, na we dje pille
goi ge, na une boll pillgi dje
wando. 21 God nono wopake
pille awi ge na to nawordo.
Ge nono Mosis lo yembe yem-
bona, God nale al kiwa mo-
pon we dje una kandja embe
djinj ge, kandja kaima paika,
Krais ge kiwa mal goika.

3

Una pillgi djine mo lo karkar yene?

1 Ye dumo Galesia una no-
mane dall kaima paro. Asa
no ye moi al wo, Jisas Krais
iko pera al goi mal ge no
kandja dje pene worpin ye pi,
ba alla ipon una ne mal wo ye
nomane amblo kull wori ne?

2 Pir mo? Na kandja ta paro
ge na ye dje piyo. God Mur-
ble ye moi al woi ge, no God
kandjiye dje aupin ye pillgi
dji al ge, une ye moi al woi
mo? Mo ye kandja lo dji mal
yembe yembon dje yei al ge
une ye moi al woi? Ge man!
3 Ye nomane dall kaima
paro. Ye kindja wani poke ge,
ye God Murble Jisas boll aike
wani, ba ipon ye God Mur-
ble kere, ye yene yembene
al Krais boll aike molo pora
djimbon dje pille yenj ge, ale
yenj.
4 Ye pille kane yene, asa
ye Jisas kandjiye al imb kake
molo woi ge kiwa po djinda
dje pille na djindo.
5 God Murble ye boll aundo
ge ne, une ye boll kogo don-
gall yendo mal ge, ye kandja
lo yembe yei pille une ge
nayendo, man. No wo God
kandjiye dje aupin, ye pillgi
dji pille une ye boll kogo
yendo.

6 Nono Abraam asa yei mal
pupon. God kandja dji al ge
Abraam pillgi dji pille, une
God nale al kiwa moi *(Stat
15.6)*
7 Abraam embe yei ge,
ye embe dje kanne. Una
God kandjiye pillgi djine
panda, ga porapora moye ge,
Abraam wombaye moye.
8 Kamasa God embe dje
kani, yene kandja djinda mal
epil djell una pillgi djineke,
yene nale al kiwa moye. God
embe dje kani pille, kandja
Baibel al bolo wori pai ge
embe dji,

Abraam! Ni gawan ta kogo
yenda al ge, na una
djell porapora ye
wopake ye auna moye
we dji *(Stat 12.3 ne,
18.18 ne, 22.18)*

9 God kandja dji Abraam
pillgi dji mal ge, una pillgi
embe dji dal, God Abraam
ye wopake ye awi mal embe,
une kambono ge ye wopake
ye aunda eri.
10 Una kandja lo bolo wori
pai mal ge nono ye kune yem-
bona, God nale al kiwa mo-
pon we dje kaninj una pora-
pora moye ge, God to ke ye
aunda. Une embe yenda ge
Baibel al kandja ta bolo wori
pai ge embe djindo,

Una kandja lo porapora bolo
wori pai mal ye kune
nayei dal, God to ke ye
aunda we dji *(Lo
27.26)*

11 Baibel al pai ge kandja ta
bolo wori pai ge embe djindo,

Kambono God nale al kiwa
wanmoye una ge, God
kandjiye pillgi dje
moye pille God nale al
kiwa wanmoye we dji
(Habakuk 2.4)

Baibel kandja embe djindo
pille, nono embe dje kanmon.
Una lo ye kune yembona, no
God nale al kiwa mopon dje
yene ge ale yene.
12 Pillgi paro ge me ta paro.
Una kandja lo pille wanmoye
ge me djell ta paro. Kandja lo
paro al ge embe djindo,

Ni ye kune ye pagle alla ale
nayen dal, gun molo
pamben we dji *(Wok
Pris 18.5)*

13 Baibel al kandja embe
bolo wori pai ba alla, una
lo porapora pai ge, ye kune
yembon dje yei, man pai
pille, God tonda mal mopin.
Ba alla God Krais toi al
ge, Krais nono i yem woro
awi, God natonda mormon.
Kandja Baibel al ta pai ge
embe djindo,

Una porapora iko al gor ge
God toi pille iko al gor
(Lo 21.23)

14 God nono tonda mopin
ba alla, Krais Jisas wo nono
top to i yem woro awi al
ge, wal wopake God Abraam
auno we dji wal ge, une para
epil djell una auno dje yei.
Une embe yei ge nono pora-
pora Krais kandjiye al pillgi
djipin dal, God Murble dje
worno we dji ge dje wordaka
nono boll wonda.

*God kandja asamoll dje
wori yei, Mosis lo are dji*

15 Agana ambana kam-
bono! Una singare ege ege
yenj mal ge na kandja su ye
dje auno. Una soka aglene
amblo kandja dje gopa topill
dal, kandja djinmell kandja
ge kaima panda. Una ta
wo kandja gun ta dje pakna
worbon dje yene ge, kune
nayenda.

16 Kune nayenda mal embe
ge, kamasa God wo Abraam
moi al kandja dji mal ge
kaima pai, kandja gun ta
panda ge kune nayenda. God
kandja dji ge une Abraam
pille, Abraam wombaye pille
kandja embe dje awi. Ba
Abraam wombaye we dje
God kandja embe dji ge,
Abraam wombaye merke
moye ge une pille nadji.
Abraam wombaye taimanta
are moya iwa ge pille dji. Ge
Krais.

17 Na kandja me djino
dje yendo ge embe. God
Abraam boll kandja dje gopa
to awi mal ge kandja asamoll
dje awi. Are kognumb 430
wor pika, Mosis kandja lo
ge bolo pagi. Ba Mosis lo
yemolo God Abraam moi al
kandja dje wori yei ge iworda
kune nayenda. God Abraam
kandja asamoll dje awi ge ye
panda.

18 Mo ye napanda ge,
kandja lo yembe yembona,
God wal auno dje pille yei wal
ge nono aunda mal panda.
Ba ge man, Abraam wal i ge
God Abraam boll kandja dje
wori yei al ge i.

19-20 Embe yei pille, God no-
mane namba mal pai pille
Mosis kandja lo dje pepa bolo
pagi ne? God nomane ge
embe mal pai. Asa una sin-
gare ke mo wopake yei ge
pillpol natoi. Ge pille, ga pille
kane yene dje pille, Mosis lo
ge bolo pagi. Kambono lo
ge karkar yemolo pineke, are
God Abraam na womba ta au-
naka wonda we dji una ge
wonda poke, lo pai ge alla
kogo nayenda. Nayenda ge
God Abraam moi al kandja

dji ge une kandja sigiye dje nawori. Une yene po Abraam gume al ge kandja dji. Ba une lo dje Mosis awi ge une asamoll tau agelo kambono dje awi, tau agelo po iwa Mosis dje aumaka, Mosis pille po Juda una dje awi.

Kandja lo me ge yemolo nono kantau ye ipo Krais boll worda

21 Yei mal ge, Mosis kandja lo ge, God kandja dje Abraam awi ge kamblo kal worno dje yenda mo? Ge man! Nono lo taimanta ye kune ye wor gun bon kune paika, kamasa nono lo ge ye kune ye pagle, God nale al kiwa mopinka.

22 Ba God nale al kiwa namormon mal ge, Baibel al kandja embe bolo wori paro,

Una kuruwo kama porapora makimb al mor ge, singare ke ye waninj al, kaye pamor we dji *(Rom 3.9-19)*

Ba God wal ta auno we dji ge, una Jisas Krais boll pillgi dji dal, er orko wo ine we dji.

23 Nono pillgi nadjipin poke ge, kandja lo ge nono kaye to wori mopin, are pillgi djimbon me ge, er pene wonda paro.

24 Embe pille, nono pillgi dje molo God nale al kiwa mopon dje pille, kandja lo asa pai ge nono kantau ye dje ipo Krais moi al wori.

25 Ipon nono Krais boll pillgi djipin al ge, lo nono kantau yei pora dji, alla nayenda.

Nono God wombaye mopon

26 Ye porapora Krais Jisas boll pillgi dje mor ge, God wombaye mor.

27 Une kandjiye al nu pai una ye porapora mor ge, ye Krais i konkunom dal woro mor.

28 Una ye mor ge, pende Juda una morka, pende Grik una morka, pende kaye pa boi kogo yenjka, pende boi kogo nayenjka, iwa pende morka, ana pende morka, ye embe ye djelldjell mor ba alla ipon ye Krais Jisas boll aike mor ge, ye kune kune mal embe mor.

29 Ye Krais wombaye moye ge, ye Abraam wombaye moye eri. Embe pille, God Abraam moi al wal ta auno we dje awi wal ge, God ye aunda eri.

4

Krais kogo yei al ge nono God wombaye mormon, kaye pa boi kogo alla nayembon

1 Na kandja djino dje yendo ge embe mal paro. Una ta moya ge yene wal kannondo wal ge yene wombaye ge are inda. Wal porapora yenda ge yene wombaye wal mal embe yenda ba une womba moro pille, une nu kogo yenda.

2 Womba ne ge dje wordaka, una pende wo womba kantau yene. Yemoyeke womba ge yake pla wondaka, are ne ege ta djindaka, kambono alla kantau nayene.

3 Yendo mal embe, nono womba mal embe mopin

poke, makimb al lo kayekaye
pai ge nono kaye to wormaka
mopin.
4 Ba alla, God dji poke, yene
wariye dje wori woi. Une woi
ge, ana ta kui, Mosis loye ge
une menameto moi.
5 Molo nono kandja lo
menameto molo kaye papin
ge, wo nono i orko woro God
wombaye mopon dje pille top
to i.
6 Ye God wombaye kaima
moi pille, une dje wori yene
wariye Murble wo nono no-
mane al woi moro pille nono
kandja embe djinmon, Nena,
Nena we djinmon. 7 Embe
yei ge ye kaye pa boi kogo yei
ge yei pora dji. Ipon ye God
wombaye kaima mor, God
wal paro ge ye wal paro.

*Pol Galesia una pille no-
mane toi*

8 Asa ye God pille kane
nayei poke ge, ye God pille
pla yembon dje yei ge kune
nayei. Ye god kende pille
kaye pamolo boi kogo yei.
9 Ba alla ipon ye God kan-
inj poke ge mo God ye kando
we djino ge, makimb al lo
kayekaye pai ge ye pille pla
ye, kaye pa boi kogo ye, God
kerbon dje yenj ge kerme!
10 Lotu ege kerman ta yero
kune ne, takene kindja ta
wondo poke ne, kognumb
gun ta wondo poke ge, ye lotu
ye awo, lo pille we ye pagle,
God nale al kiwa mopon dje
yenj ge
11 na kand goro. Na ye boll
kogo yell ge, kiwa po djinda
dje pille na kamalna yendo.
12 Agana ambana kambono
na kandja dongall dje ye
aundo, ye lo asa menameto
namoi mal ge na para
menameto namoro, na embe
moro ge, ye alla menameto
namoye. Ye na ye ke ye nawi.
13 Ye kaninj. Asa na ye moi
al wo Jisas kandjiyebe kindja
djino dje yell ge na ke to paika
na ye dje awill.
14 Alla na ke to pai ge,
ye imb kerman kaki, ye ke
kane, kerne mal pai ba ye
na nakeri. Na tau agelo mal
embe moll dje ye embe kani.
Krais Jisas moi mal na embe
moro dje kane, djembon to
awo, i numog woro embe ye
na wopake pille awi.
15 Na ye moi al woll ge nono
wopille mopin, na kandja
kaima djindo, kune ge ye
nalene i worne kune yeika
ye polo i na aumaka, ba ipon
ge ye wo napir.
16 Na wo kandja kaima dje
ye awill ge, Pol no kundayem
una moro dje ye embe dje
kaninj kana?
17 Pir mo? Una pende ye
mor al wo ye wopake moye
dje pille yenj ba kandja kende
djinj. Ye wopake moye dje
pille nadjinj. Ye no kere pa-
gle, kambono kandja djinj ge
pille we yene dje pille, ga no-
mane embe mal paro.
18 Ye wal ta pille we yene
ge wambo naparo. Ba ye wal
wopake pille we yene, wal ke
pille we nayene. Alla na ye
boll namoyo poke ge, ye wal
wopake pille awo pamoye
mal.

19 Na wombana wopake ye
mor ge! Ye Krais boll kaima
karkar yene mal pille kane
yene dje pille, na imb kerman
kakdo. Ana womba kuyo dje
ngembill kerman goro mal
na imb embe kakdo.
20 Na wo ye boll aike moyo
dje pille we kaima yendo. Na
ye boll moyo ge, na kandja
kosill dje ye auno ba, ipon
na kandja dongall dje pepa
bolo ye aundo ge, na ye pille
nomana merke paraka bolo
aundo.

Ana soka Sara ne, Agar yepill mal Pol kandja su dji

21 Kandja lo bolo wori pai
ge ye ye kune yembon dje
pille yenj ba alla, kandja lo
me ge ye kere nakani kana?
22 Baibel kandja dje bolo
pagi ge embe mal pai.
Abraam wariye soka mopill.
Ta yene boi ana Agar ge
kannoi, ta Sara boi kogo
nayei ana ge kannoika yepill.
23 Boi ana Agar wariye kui
ge ana wombane yene kulo
yemor mal ge womba embe
moi ba alla, Sara boi kogo
nayei ana wariye kui ge, God
kandja dje wori pai mal pille
womba ge moi.
24 Kamasa God kandja gopa
soka to pagi ge ana soka
yepill ge su mal paro. Gopa
ta, God kamkimb Sainai molo
Mosis kandja dje awi ge, ana
Agar ge su embe paro. Agar
yene wombaye boll kaye pa
boi kogo yepill mal una embe
mal moye.
25 Ana Agar ge une
kamkimb Sainai dumo
Arebia yei al ge embe mal
moi. Alla Jerusalem una
wombane boll aike kandja
lo ge menameto molo, kaye
pa, boi kogo yenj pille, ana
Agar ge Jerusalem mal embe
moro.
26 Ba alla Jerusalem kupill
al yero dumo ge, una pakna
molo kaye napar, kiwa mor.
Kupill al Jerusalem yero ge
nonekene mane mal embe
yero.
27 Yero ge Baibel al kandja
ta bolo wori pai ge embe
djindo,

Ana womba ta nakuren ge ni
wo pupen! Ni womban
kuyo dje pille ngembill
nagon mal ge, ni wo
pupen, duse dje, yau to
mole! Ana ta woge boll
moya ge wombane
merke namoye ba ni
womban merke kaima
moye we dji *(Aisaia
54.1)*

28 Agana ambana kambono!
God kandja dje gopa toika
womba Aisak moi mal ge,
God kandja djika ye une
wombaye moi.
29 Alla kaye pa boi kogo ana
wombaye taimanta moi ge,
une wo womba Aisak God
Murble kui womba ge ye
ke ye awi. Ye ke ye awi
mal ge, ipon una kandja lo
menameto mor una wo God
Murble kui una ye ke ye
awinj.
30 Ba alla, Baibel kandja embe
dje bolo wori pai,

Ana kaye pa boi kogo yendo
ana yene wombaye

boll dje bekle wore! dji. Womba ne goyaka, womba ge wal nainda, man. Ana boi kogo nayendo wariye ge wal inda we dji *(Stat 21.10)*

31 Agana ambana kambono! Baibel kandja embe dje wori pai pille, ana lo menameto molo yei ana ge nono mane man. Ana boi kogo nayei ana ge nono mane moro.

5

Ye kaye napane, ye Krais boll kiwa moye

1 Ye kaye pai ba Krais wo ye i orko wori ge, ye alla kaye napane, ye kiwa moye dje i orko wori. Une embe yei ge ye aglo gi dje moye! Ye alla kaye pa boi kogo nayene! Man!

2 Na Pol molo kandja djindo ge ye pillme! Ye lo menameto molo, gaklene kelip tambon dje pi dal, Krais ye pille goi ge me ta napanda.

3 Ye djineke una ye gaklene kelip tane panda, na kandja dje pene woro ye porapora aundo. Lo merke pai ge ye ye kune yene mal.

4 No lo yembe yembona, God nale al kiwa mopon we dje pi dal, ye Krais boll namoye, ye djelldjell moye. Une ye wopake pille awi ge ye to worinj una moye.

5 Ge nayembon. Nono God Murble boll molo, God nale al wambo napanda kiwa mopon we dji ge nono embe mopon dje pillgi dje molo kui ye mopon.

6 Embe yembon ge, ye Krais Jisas boll aike moyeke, ye gaklene kelip tane mo natane ge wal kiwa. Wal kerman paro ge embe, pillgi dje molo po una boll kanwopake ye aumbon. Singare ge wal kerman.

7 Asa ye wopake yei ba, ipon una ne mal wo kond tugo awika kandja kaima pai ge ye alla keri?

8 God tugo awi mo? Ge man, God ye yau to dje indo iwa moro.

9 Pir mo? Yis kembis ta moya ba palawa al pakna pandaka, palawa yake kerman punda.

10 Embe paro pille na embe pro. God yendaka na nomana paro mal ye nomane embe panda. Ye nomane ta napanda. Alla una wo ye nomane ye ke ye awi una ge na nakando ba une top ke inda mal paro.

11 Agana ambana kambono, na ye gaklene kelip natoi dal, God ye i yem naworda we nadjindo, man. Na kandja embe djillka, una wo pille, na ye ke ye naumaka. Krais iko pera al goi we djinmon ge ke pille naumaka.

12 Ba ye nomane ye ke ye awinj kambono ge, ga yenekne gaklene kelip to, walkene bolo i worne.

13 Agana ambana kambono, ye kaye pa namoye, ye kiwa moye dje God ye

dje i orko wori. Nono kaye naparmon, kiwa mormon pille nono makimb nomane asa pai mal singare embe yembon we nadjine, man. Ye God unakiye moye al kanwopake ye awo, nu kogone yene!

14 Mosis lo porapora bolo wori pai ge me embe mal paro. Ni nenem kanwopake yenden mal ge ni agan ta moya al embe kanwopake ye aumben.

15 Embe dji ba ye kanpol tane. Ye yene mor al kunda nonga ye pamoi dal, ye ke mal moye, ami dje wopake moye kune nayenda.

God Murble boll wanmopon mal

16 Ye God Murble i wanmoye. Embe yei dal, ye makimb nomane djindo mal ge alla nayene.

17 Ye makimb nomane pai ge yemolo God Murble kamblo kal worno dje yendo. Alla, God Murble moi ge ye makimb nomane ge kamblo kal worno dje yendo. Soka gingmang amblo mormellka, ye singare wopake yembon dje yenj ge, man panda.

18 Ba ye God Murble ye boll moi dal, Mosis lo menameto namoye.

19 Ye kaninj, una makimb nomane pandaka singare embe yene. Iwana kunumb no, singare nayene mal ye, singare ke ta mal yembon dje,

20 una god kende beke, gopne boglo awo, kum pa, una boll ke pille awo, kunda nonga ye, una wal moya kanke pille awo, ellne kumbso awo, yene pille we ye, nonga dje djelldjell moyeke, nomane djelldjell panda moye.

21 Una djell wal wopake yenj al pille ke pille awo, nu no kannakanna ye, iwana porapora pakna molo djingdjang ke ye, una makimb nomane pai una ge embe yenj. Asa na ye boll aike molo kandja djill mal ge, na ipon alla dje pene woro ye aundo. Una singare embe yei dal, God dumoye wopake yero al ge, er pakna napine.

22 Napine ba God Murble una boll moya ge, una singare embe yene. Una kanwopake ye awo, wopille awo, tukne arngan yendaka, kiye dje molo, una moye al wandill golo awo, una boll ye wopake ye awo, una yenekne djine mal ye kune ye, 23 nale kane wane, singare yenj mal kanpol tane. Singare wopake embe paro ge Mosis lo al ge man we nadjindo.

24 Krais Jisas unakiye nomane ke asa pai ge ga i iko pera al po nil to keri. Wal yembon dje pille pla ye wani wal ge, para ipo iko pera al nil to pagi.

25 God Murble nono boll moraka wanmon pille, une kandja djinda mal pille kane yembon.

26 Na iwa pla moro dje pille, una wal panda kanke kane, kumbene kulag to as nayembon.

6

Wal wopake yapon ge wopake boya, wal ke yapon ge ke boya

1 Agana ambana kambono! Ye mor al ge una ta singare ke ta yenda ge, ye God Murble boll mor una ge, ye po une ge kandja kiye dje djine. Ba ye kanpol tane. Satan ye kamalne tondaka, ye kulngamb yage djine.

2 Una imb kake mor ge, ye po amblo pille dje aune. Ye singare embe yene ge, Krais kandja lo dji mal ge, ye pille kane kune yene.

3 Iwa ta kerman namoya ba alla yene kerman moro we dji dal, yene kende dje inda.

4 Ye taimantaiman dje singare yenj ge, pai mal yenj mo napai mal yenj? Ye yenekne okum boye. Ni wopake yell dje kanin dal, ni wo pupen. Ni ga wopake yenj mo na wopake yendo ne dje kamalen ngundjo napupen.

5 Ge ye taimantaiman dje imbne wonda mal kakne.

6 God kandjiye beke ni aune una ge, ni ga ye wopake ye wal aumben.

7 Ni wal ipo mau al yapen wal ge boya, wal djell ta boya we djimben ba, ni God bakalo awo, kende dje nenem inden.

8 Iwa ta makimb nomane pai mal pille ipo wal yaya ba, megiye ke mal tondaka une kondwe ke yero al punda. Ba alla, iwa ta God Murble kandja djinda mal pille ipo wal yaya ge, megiye wopake tondaka, une gun molo pamoya.

9 Embe paro pille nono ye wopake ye una aumbon mal nakerbon. Nono kogke nayepin dal, megiye tonda poke, wal merke i nambon.

10 Embe pille, kondwe yendaka nono una porapora ye wopake ye aumbon. Ba pillgi pai una nono kaima wopake ye aumbon.

Jisas iko pera al goi ge Pol wopake pille awi

11 Na kandja ipon pepa bolo ye aundo ge, nanam aglena pall, mon kerman bolo pagro ge, ye kanme!

12 Pir mo? Kambono ye gaklene kelip tane dje pir una ge, Juda una wopake piye dje pille djinj. Juda una pende ye Krais iko al goi we dje pillgi djinj ge, tambon we dji pille, ga kand golo una gaklene kelip tane we dje waninj.

13 Yenekne gaklene al kelip toi una mor ba Mosis loye ge kambono amblo gi nadjinj. Kiwa, una nalene al yenekne kandjine amblo pla woro nono ga gaklene kelip topin we djimbon dje yenj.

14 Kambono kandjine amblo pla worinj mal ge na nayeno, man. Iwa Kerman Jisas Krais nono pille iko al goi iwa ge na une kandjiye amblo pla worno. Une na pille iko al goi ge, na nomana asa ke pai ge para goi pora dji. Alla makimb wal na nomana al nayero, makimb wal na kantau yei pora dji.

15 Ipon yero ge una gaklene al kelip toi mo kelip natoi moye ge wal kiwa. Wal

kerman yero ge embe, God
yewordaka, nono nomane al
ge gun panda mopon.
16 Una nomane gun pai
mor una, God ye wandill
golo aundaka ye ellne tukne
arngan yenda moye. Ga yene
unakiye Israel una moye.
17 Na Jisas wombaye moll
pille una na toi, kusiye paro,
ye na imb alla naune mal.
18 Agana ambana kam-
bono, nono Iwa Kerman Jisas
ye ellne tukne al molo, ye
wopake pille aunda molme!
Kaima.

Epesus
Pol pepa bolo dumo Epesus una awi

1 Na Pol. God yene nomane pai mal pille na dje wori, na Krais Jisas aposelye molo kogoye yendo. Ye God unakiye Epesus molo, Krais Jisas boll pillgi djinj una ge, na pepa bolo ye aundo. 2 Nono Nane God ne, Iwa Kerman Jisas Krais ge soka ye wopake pille aumbellka, ye ellne tukne arngan yenda moye.

Krais kogo yei al ge God wal porapora kupill al wopake paro ge i nono awi

3 Jisas Krais Ne ge God moro, yene kandjiye kerman panda moya! Nono Krais boll mormon pille, God yene kupill al wal porapora wopake paro ge, i nono awo wori.

4 Kamasa kupill makimb nayei poke ge, God nono dje i. Une nono Krais boll mopon dje kane, nono wopake ta mal mopon dje pille, une nale al nono wambo napanda mopon dje pille dje i.

5 Kamasa God yene nomane pai mal pille une nono wopake pille awo, Jisas Krais kogo yei al ge nono dje i pakna wori, yene wombaye kaima mormon.

6 Ge pille, God yene wariye wopake kane dje wori woi iwa ge, nono wopake kaima pille awi. Une embe yei ge nono God kandjiye amblo pla worbon!

7 God nono wopake kaima pille awi ge, yene wariye meyamiye al ge, nono top to i yem woro, nono djingne djangne kere awi.

8 God wandill kerman golo awi al, nono nomane wopake paraka, wal merke pille kane yenmon.

9 Asa God Krais dje worda wo kogo yenda mal ge, God embe yenda dje pille moi ba kandja ge seke pai. Ipon une nono wopake pille ombine dje awi.

10 Wal nono ombine dje awi ge embe. Ege ta une djinda poke kupill makimb al wal porapora moro ge une i taimane woro Krais aundaka kantau yenda.

11 God wal porapora yendo ge, une yene nomane paro mal pille yendo. Une nomane pai mal pille dje wori Krais wo kogo yei al ge, no Juda una God dje inda, no une wombaye mopon dje pille, kamasa une embe yeno we dji mal ge kaima yei.

12 God embe yei ge, no Juda una asamoll Krais pillgi dje kui ye mopin una mormon ge, no God kandjiye kerman amblo pla kaima worbon dje pille yei.

13 Alla, epil djell una ye mor ge, una wo ye God kandjiye wopake dje awi. Ga God kandjiye kaima dje awo embe dji, ye kondwe ke po djine dje Krais ye i yem wori we dji. Ye kandja kaima ge kani pille, ye Krais wombaye

kaima moi. Ye embe kani pille, God asa embe yeno we dji mal ge, une Murble dje wori, wo ye boll moi. Une Murble ge yene makiye mal embe paro, ye une wombaye kaima moye dje pille dje wori ye boll woi.

14 God Murble nono boll moro pille, nono yene wombaye mormon ge, na wal wopake i ye auno we dji mal ge kaima aunda imbon. Alla, God wombaye mormon ge une nono top to indaka kiwa mopon we dji mal ge yene Murble nono boll moro pille, une nono kaima inda dje pupon. Une embe yenda ge, yene kandjiye kerman amblo pla worbon!

Pol wopake we dje kamang ye awi

15-16 Ye Iwa Kerman Jisas boll pillgi djinj ge ne, ye God unakiye porapora moi al kanwopake ye awi mal ge, una dji pill. Ge pille na kamang yendo poke ge, ege ege na ye pille God moro al wopake we dje aundo.

17 Aundo ge nono Iwa Kerman Jisas Krais Ne moro ge, une poll dje au kerman djindo al moro iwa ge, une ye nomane amblo au dje aundaka, ye nomane wopake pandaka, God kaima moro mal ye kane kune yene dje pille na kamang yendo.

18 Ye God dje i una mor ge, ye nomane amblo au dje aundaka, God ye wal aunda ge, ye pille kane yene. Ye God unakiye mor pille, une wal wopake uro kaima aunda imbon dje kui yemor ge, ye pille kane yene dje na kamang yendo.

19 Alla yene yembe kerman paro ge una ne mal une boll kune yendo? Ge man, ba nono pillgi djipin una mormon al ge, une nono yembe dongall boll kogo yendo. Yendo mal ge, ye pille kane yene dje pille na kamang yendo. Une yembe kerman paro ge ta mal kaima paro.

20 Yene yembe dongall pai al ge, Krais golo, aglo er kupill al pi, yene agle woto ami dje moro. 21 Krais kupill al moro ge une pla kaima moro, er wekle pi iwa moro. Tau agelo kambono molo pla worbon dje yene mo murble kerman kambono molo pla worbon dje yene ba man panda, Krais plato kaima moro. Yene kandjiye kerman pandaka, una ipon mor ge ta molo pla worbon dje yene mo, are ege ta yenda poke una ta molo pla worbon dje yene ge man panda, Krais molo pla wordaka kandjiye kerman panda.

22-23 Alla God yewori, wal porapora moro ge Krais kake al kalto moyeke, Krais molo pla po kantau ye pamoya. Pillgi djinj una Krais gakle mal embe mor ge une kantau yendo. Alla, kambono embe mor ge, une wo kambono boll ye kune ye, wal porapora moro ge une ye kune yendo iwa moro. Ye wal ge pille kane yene dje pille na

kamang yendo.

2

Asa goi mal embe mopin ba ipon Jisas boll gun mormon

1 Asa ye kandja napille singare ke ye wani pille, ye nomane ge goi.

2 Ye makimb una singare ke ye wani mal embe yei. Iwa kerman ta murble ke pla moro ge ye kantau yei, God kandjiye napir una mor ge, une para kantau yemoro. Iwa ge kandja dji mal ge ye embe yemoi.

3 Kambono yei mal ge nono porapora embe ye wanpin. Nono asa nomane ke paika gaklene wulle pille pla ye, wal bombon golo embe ye wanpin. God una porapora tonda mal ge, une nono aike tonda mal mopin.

4-5 Nono kandja napille wanmopin ge, nono nomane ge goi mopin, ba alla, God nono wopake kane kapak to awo, Krais awo worika nono une boll aike gun mormon. God ye kondwe ke po djine dje i yem wori ge, une ye wopake pille awi al ge ye i yem wori.

6 Nono Krais boll mormon ge, God Krais i pla wori mal embe une nono para i pla kupill al worika, Krais po sia king al ami dji al ge nono une boll aike po ami dje mopin.

7 God embe yei ge me embe mal paro. Ipon ne, are kona pa punda ge una kanne, une nono wandill golo Krais Jisas dje wori woi ge une nono wopake kaima pille plato awi.

8 God ye wopake pille awi pille ye i yem wori, ye yenekne yene kune nayenda. Ye pille gi dji al ye i yem wori.

9 Ye singare wopake ta yei pille, une ye i yem nawori, man, une ye kiwa i yem wori, una ta na kogo yell al, i yem wori we dje kandjiye amblo pla worda ge kune nayendo.

10 Nono Krais Jisas boll mormon pille God nono i gun wori. Une embe yei al ge, nono singare wopake ye wanmopon kondwe ge yene asamoll amblokun ye keri.

Krais yeika Juda una ne, epil djell una kumbene taimane yei

11 Epil djell una ye mor ge, ye asa molo woi mal pillpol to moye. Juda una ye pille embe djinj, kambono gaklene kelip natonj una mor. No gaklene kelip topin una mormon we djinj. Kandja djinj ge yenekne gaklene pille djinj, nomane pille nadjinj.

12 Asa ye Krais boll aike namoi, ye ellke moi, Israel una moi mal ye embe namoi, na wal ta auno we dje God Israel una moi al embe dji ge, une ye moi al ta dje nawi. Are wal wopake ta wonda dje ye nomane al napai, ye God boll aike namoi, ye tarowamo yemoi.

13 Ba alla ipon, ye Krais Jisas boll mor. Asa ye ellke molo pai ba ipon Krais meyamiye al ge ye er manda woi pora dji.

14 Ye epil djell una ne, Juda
una kumbene taimane nayei
ge, gull ta paika ye kunda
yemyem una mal embe moi
ba Krais ipon wo iwori, ye
kumbene taimane yei mor.
Ye kumbene pla woi ge alla
kal pi, ye epil taimane mal
mor.
15 Iwa Mosis kandja lo
porapora bolo pagi ge ne,
kandja dongall bolo wori pai
mal ge Krais wo iwori. Ye
Krais boll moye ge, epil soka
namoye, ye epil taimanta
moye dje yei. Embe yei al ge
ye kumbene taimane panda
moye.
16 Une iko pera al goi ge
ye epil djelldjell moi ge, i
taimane wordaka God boll
moye dje pille goi. Asa ye
djelldjell molo kunda yemoi
ge, pora djinda dje pille goi.
17 Ye epil djell una ellke
morka Juda una manda
morka yenj ge une wo ye
moi al embe dji, ye kumbene
taimane panda molme dji.
18 Nono kumbene taimane
paro me ge embe. Krais wo
epil soka i taimane wori al ge,
Murble taimane molo kond
toi, nono Nane moro al bon
kune yenda.

Nono God numbiye kaima yero mal embe mormon

19 Ge pille ye epil djell una
mor ge, ye una gulke mal alla
namor, man. God unakiye
ne, God wombaye moi al ye
er pakna woi mor.
20 Mor pille ye God
numbiye mal embe mor.
Aposel kambono ne, propet
asa moi ge numb doll mal
embe moi, alla Krais Jisas
numb tuminj paro mal embe
moro.
21 Yene wo numb doll po-
rapora ka amblo gi dje awo,
numb take aundaka, numb
ge Iwa Kerman numbiye
wopake djell ta mal yenda.
22 Alla ye Krais boll aike
mor pille, God wo ye una djell
boll aike ipo, numb taimane
take worda moye, God yene
Murble ge wo ye boll moy-
aka, numb ge al aike moye dje
pille une takdo.

3

Una epil djell moi al Pol po kogo yei

1 Embe yei pille na kaye
paro ge, ye epil djell una Jisas
boll pillgi djine dje na kaye
paro.
2 God na dje wori na ye epil
djell una mor al, God nono
wopake pille awi mal na dje
pene woro wando. Ye pille
kane yenj dje pro.
3 Kandja ge asa seke pai ba
God na ombine dje awi pill.
Embe dji pill mal ge, na ipon
pepa kembis bolo pagill mal
ge ye kere kaninj.
4 Krais kogo yei mal kandja
seke pai na pille ill mal ge, ye
pepa ge kere pille kane yene.
5 Kamasa kandja seke pai
ge God dje pene nawori. Ba
alla ipon, une Murble wo om-
bine dje awika, yene apose-
lye una ne, propetye una
mormon ge, une no ombine
dje awi pupin.
6 Kandja seke pai ge me
embe pai. Jisas kandjiyebe
wopake pai al ge, God wal

wopake i auno we dji ge,
une no Israel una eske im-
bon dje nawi, une ye epil djell
una para ineke nono gaklene
taimane panda mopon dje
pille awi.

7 God yembe dongall pai
al ge une na wopake pille
awika na yene kogoye una
moll. Na embe molo po Jisas
kandjiyebe wopake dje una
awo wando.
8 God unakiye porapora
mor ge kandjine paro ba
na kandjina naparo, na
menameto moro. Ba God
na wopake pille dje worika,
na epil djell una moi al po
Jisas kandjiyebe wopake uro
kaima pai ge dje awo wanill.
9 God wal porapora beki
iwa ge, une yeno dje pi ge asa
seke pai ba, une dje wori na
po una porapora moi al une
yenda mal dje awo wanill.
10 God wal yeno dje pi
ge embe pi, pillgi pai una
djineke, tau agelo kerman
kambono ne, murble pla mor
ge, ga God nomane kerman
paro mal, pille kane yene.
11 Ga embe yene ge, ka-
masa kaima God nomane
embe pai. Ipon nono Iwa
Kerman Jisas Krais kogo yei
al ge God yei, ga kani pora
dji.
12 Krais kogo yei al ge nono
God moro al manda bon kune
yendo. Jisas boll pillgi djipin
ge Krais kond yapro awi,
kand nagopon, manda bon
kune yendo.
13 Na ye pille imb kake
moro ge, ye nomane merke
napanda. Na imb kakdo ge ye
wopake piye, na ye God yene
poll dje au kerman djindo al
une boll wopake moye dje
yendo.

Pol Epesus una dongall moye dje kamang yei

14 Wal me ge al pille, nono
Nane moro al ge na gopna
boglo aundo.
15 Yene unakiye kupill al
morka makimb al morka
yenj ge, ga kandjine paro ge
na Nena God ga kandjine ye
awi mor.
16 Na ye pille kamang embe
yendo. God ni wal merkeke
paro ge, ni i pagle, Mur-
blen ge dje worbenka ga no-
mane pakna yembene don-
gall panda moye.
17 Ye pillgi pandaka ye
kumbene paknato ge Krais
wo ye boll moya dje na
kamang yendo. Iko djimbe
dongall paro mal embe ye
una boll kanwopake kanne
me ge, kerman panda dje na
kamang yendo.
18-19 Krais ye kanwopake
kando me ge kermanke paro,
pille imbon naparo. Pa er koi
koma po, er kona kwa wondo
mal embe ye pillgi pai una
porapora, yembene dongall
boll pille kane yene dje na
kamang yendo. God yene elle
tukiye al wal wopake puka
tondo mal embe, ye para
ellne tukne al puka tonda dje
na kamang yendo.
20 God kandjiye kermanke
kaima panda moya. Une
yembe kerman nono boll
kogo yendo ge, aunda imbon
dje pille kamang yepin dal,

une plato kaima awo yem
worda kune yendo, nono
kere kanbon kune nayenda.
21 God unakiye moye al
ge une kandjiye plato kaima
panda moya, Krais Jisas kogo
yei al God kandjiye ege ege
plato panda pora nadjinda.
Kaima.

4

Krais gakle al una mor ge taimane moye

1 Na Iwa Kerman Jisas ko-
goye yell ge kaye paro ba God
ye pille yau to i mal ge, ye
singare embe yene dje pille
djindo.
2 Ye pillgi pai una boll kiye
dje molo kal woro moye.
Ye kumbene pla nawonda,
imb aune ge ye ege ege
kanwopake kane, kere aune.
3 God Murble ye i taimane
wori mor mal ge, ye yembe ye
una boll kumbene taimane
yendaka arngan yenda
moye.
4 God nono yau to i
pille nono gaklene taimane
paraka, God Murble taimane
moraka, nono porapora wal
wopake ta aunda imbon dje
kui yemormon.
5 Iwa Kerman taimane
moraka, pillgi taimane
paraka baptais* taimane
paro.
6 God taimane moro, une
nono porapora Nane plato
moro. Nono porapora mor-
mon ge une nono boll pakna
molo kogoye yendo.
7 Krais wal auno dje pi ge,
une nono una taimantaiman
dje wopake pille awi.
8 Une embe yei al Baibel
kandja embe bolo wori pai,

Une er pla pi poke ge une er
wekle po kundayem
una merke to kaye
to mogi ge, dje ipo
wal wopake i, yene
unakiye awi *(Buk Song
68.18)*

9 Une er pla pi we dji ge me
embe mal paro, une asamoll
kal makimb al woi.
10 Kal woi une ge alla er pla
kupill al po er pla kaima
po kupill makimb wulle
yemyem yei al molo kune yei.
11 Una moi ge pende aposel
kogo yene dje pille dje wori.
Pende propet kogo yene dje
pille dje wori. Pende yene
kandjiye wopake dje una
aune dje pille dje wori. Pende
God unakiye kantau yene dje
pille dje wori. Pende God
unakiye beke aune dje pille
dje wori.
12 Une embe yei ge God un-
akiye kambono po une ko-
goye yene kune yenda dje yei.
Ge Krais unakiye yake pla
pine dje yei. God unakiye
mormon ge
13 yake pla po pillgi dje
God wariye pille kane yem-
bon. Yepin dal, una taimane
mopon, djelldjell namopon.
Krais dongall moro mal nono
iwana dongall mopon.
14 Embe yepin dal, una

* **4:5:** Baptais we djindo ge nono pillgi pai una asa mopin mal kere Jisas taimane we dje pille wanmopon dje pille dji.

wo kandja kende beke awo,
tagemage yene ba nono
womba nomane napanda.
Kopo tondaka, solwara po wo
yendo mal ge nono nomane
embe napanda, man.
15 Nono una kanwopake
kane, kandja kaima dje una
awo, Krais nono ngambalne
mal moyaka nono yake
kerman bon.
16 Une nono ngambalne
mal embe moyaka nono
yene kake agle bulngane mal
embe molo kune yembon.
Nono pakna mormon al
kanwopake kanpin dal,
nono yake pla po dongall
molo, nono taimantaiman
dje mormon ge nonekene
kogone paro mal yembon.

Krais boll molo singare gun yembon

17 Na Iwa Kerman kandjiye
al kandja dongall embe mal
dje ye aundo. Jisas boll pillgi
nadjinj una mor ge nomane
wopake naparo. Ga yewaninj
mal ye embe nayene.
18 Ga nomane emill ye
paraka, ngambalne ku dal
paro, wal kaima napir. God
nono i gun wordo mal ge
kambono orkoto mor.
19 Ngandjill nagor, iwana
djingdjang ke eri ye, wal i
nambon dje pille pla kaima
yenj.
20-21 Ba una Krais kandjiye
dje ye awi pi ge, Jisas boll
pillgi nadji una singare ke
yenj mal ga ye beke nawi,
man. Ga Jisas kandjiye kaima
dje ye awi.
22 Asa ye Krais boll pillgi
nadji, ye wal yembon dje
pille pla yei ge, ye ngundjo
ipo kondwe ke worno dje yei.
Ye wal ge kerne, nayene.
23 Ye nomane gun pandaka
24 God ye kuya moye. God
wopake ta mal molo singare
du kaima dje yendo mal ye
embe yene dje beke awi.
25 Krais gakle al mormon
ge, yene kake agle mal
embe mormon. Ge pille, ye
kandja kende nadjine, agane
ambane kambono mor al
kandja kaima dje aune.
26 Ye ellne kumbsi dal,
ye singare ke nayene (Buk
Song 4.4) Ye ellne kumbso
pamoyeke olpa er kal na-
punda, ye ola dje kere aune.
27 Ye Satan dumo naune.
28 Kunumb una moya ge
kunumb alla nanonda. Yene
agle al kogo yenda. Yei dal,
una wal nayenda ge une
aunda kune yendo.
29 Ye kandja keke nadjine.
Kandja ge ye djillakene al er
orko nawonda. Ye una pille
aglo gi djine kandja paro ge,
dje una aune.
30 God ye top to i yem
worda poke ge yene Murble
ye boll mak yewori paro. Ge
pille, ye God Murble kumbe
ye ke nayene.
31 Ye una boll ke pille, kum-
bene ke ye, ellne kumbso,
ye ke ye, kandjine mopne
amblo, kunda kake yenj ge
kerne.
32 Ye una boll wandill golo
awo, wopake kane yene.
Krais kogo yei al ge God ye
djingne djangne kere awi

pille, una ye ye ke ye aune ge ye kere aune.

5

Nono au djindo al wanmopon

1 Ye God wombaye mor, une ye wopake kando. Embe pille une singare yendo mal ye embe yene.

2 Krais nono wopake kane, nono pille, yene gakle opa mirang yendo mal i God awi mal embe, ye una kanwopake kanne.

3 Ye God unakiye mor pille, una iwana djingdjang ke ye, gaklene wulle pille pla ye, wal merke kannambon dje pir ge ye embe nayene. Una wo ye singare embe yenj we dje djine.

4 Ye kandja sewe nadjine, kandja keke nadjine, kandja aulaul nadjine. Kandja embe mal paro ge ye boll napanda, man, ye wopake we dje God aune.

5 Pir mo? Iwana djingdjang ke yenjka, nomane aulaul paraka, wal merke kannambon dje pille we ye singare embe yenj ge, god kende pille pla yenj, God pille pla nayenj. Ye pille kane yene, una embe yei dal, God ne, Krais dumene wopake kantau yenmell al ge kambono kaima er pakna napine.

6 Man, una singare embe yene ba God natonda we dje una kandja kende embe dji dal, ye napiye. Una singare embe ye kandja napi dal, God elle kumbsdaka kaima tonda.

7 Una embe yene ge ye ga boll nawanne.

8 Asa ye emill boll wani ba alla ipon ye Iwa Kerman boll moi pille, ye au djindo al waninj. Ge pille una au djindo al waninj una mor mal ye embe ye wanmoye.

9 Au djindo al wanne ge megiye tonda. Ge singare wopake ye, kond du dje wane, kandja kaima dje embe yene.

10 God singare wopake pro mal ye dulo kanine.

11 Au djindo al nawaninj una mor ge megiye natonda. Ye ellke moye, ga yenj mal ye i pene woro man djine.

12 Ge ngandjill paro, ga seke molo singare ke yenj ge, nono nadjimbon.

13 Ba au dji dal, wal ke porapora paro ge er pene wonda.

14 Wal ke porapora er pene wo au djindo al moye. Ge pille kandja embe paro,

Ni ou paren ge una golo par mal ni embe paren. Ni agbenka Krais ni wamo sua gale aunda.

15 Ge pille ye singare yene ge kankune yemoye. Una nomane kulkul paro mal ge ye embe napanda, man. Ye nomane wopake panda moye.

16 Ipon nono ye wanmon ge ege ke yero. Ge pille, ye egene yero ge kiwa po djinda, kondwe wopake ta kane i dal, ye kondwe ge al wanne.

17 Ge pille, ye singare aulaul nayene, ye Iwa Kerman pro mal, pille kane yene.

18 Nu wain no singare keke ye
djine. Man, ye djineke God
Murble ye boll puka tonda
moye.
19 God epilye moye al ge ye
gollang buk song yero ge dje
awo, lotu gollang dje awo,
God Murble gollang paro ge
dje awo embe yene. Ye ellne
tukne paknato ge gollang dje
Iwa Kerman aune.
20 Iwa Kerman Jisas Krais
kandjiye al ge, ye ege ege wal
porapora pille wopake we dje
Nane God aune.

Woge game ami dje mopell mal

21 Ye Krais kandjiye pille
pla yemolo, God unakiye mor
al ge menameto moye.
22 Ana kambono, ye Iwa
Kerman moi al menameto
mor mal embe, ye wogane
mor al menameto moye.
23 Krais yene unakiye i yem
worda, ga yene gakle mal
embe mor. Mor ge, Krais ga
ngambalne moro mal embe,
wogane moye ge, ana ngam-
balne mor.
24 Krais unakiye menameto
mor mal embe ye ana ege ege
wogane menameto moye.
25 Krais yene unakiye
wopake kane, wopake moye
dje pille, goi mal embe, ye
iwa kambono ye gamane
kanwopake yene.
26 Krais yene awi ge yene
unakiye wopake djell ta mal
moye dje awi, yene kand-
jiyebe wopake paro al ga nu
was ye awo, djengimb moi ge
iworo awi.
27 Krais yene awi ge yene
unakiye une nale al wopake
djell ta mal moye, ale na-
panda, djengimb napanda,
wambo napanda kiwa moye
dje pille yene awi.
28 Krais embe yei mal, ye
iwa mor ge, yenekne gaklene
wopake kaninj mal embe ye
gamane para wopake kanne.
Iwa gamane wopake kani
dal, yenekne wopake kaninj.
29 Nono kanmon, una ta
yene gakle kanke nakando
man, yene kantau wopake
ye, kwa gale awo embe
yendo. Krais yene unakiye
para embe ye aundo.
30 Alla yene kake agle ne,
gakle paro ge nono mormon.
31 Baibel kandja embe bolo
wori paro,

Ge pille, iwa ta yene neme
kere yene game boll
bolo imbellka soka
gaklene taimane
panda mopell *(Stat
2.24)*

32 Kandja ge seke paro. Krais
yene unakiye boll moye mal
pille na djindo.
33 Ba ye iwa kambono mor
ge, ye yenekne kanwopake
kaninj mal embe, ye gamane
moye al kanwopake yene.
Alla ana kambono ye moye
ge, ye wogane kambono pille
pla ye aune.

6

Womba nanemane boll moye mal Pol kandja dje awi

1 Ye womba mor ge, ye Iwa
Kerman boll mor pille, ye
nanemane kandja djine mal

yene. Ge singare kune mal paro.
2-3 God kandjiye bolo wori paro ge embe djindo,

Ye womba mor ge, ye nane-
mane wopake ye awo,
molo kal woro moye
we dje Mosis embe dji
(Kisim Bek 20.12)

Lo yero ge kandja wopake ta boll aike paro. Kandja wopake paro ge embe mal paro,

Nane mane kandja djineke ye
pille i dal, ye makimb
al moye ge, ye wopake
molo kanan moye we
dji *(Lo 5.16)*

Lo pende kandja wopake boll aike wonj ba are wonj. Lo yero ge kandja wopake boll aike wor wekle wondo.
4 Ye nane kambono mor ge, wal ta yeneke ye wombane kumbene ke ye djinda, ye kantau wopake ye, Iwa Kerman kandjiye al kandja beke awo, amblo du dje awo embe yene.

Boi una ne, kantau yenj una pille, Pol kandja dji

5 Ye boi una mor ge, ye kantau yenj una djine mal embe yene. Ye kand golo, pille pla ye awo, singare kende nayene. Ye Krais kandjiye al pille yenj mal embe, ye kantau yenj una kandja djine mal embe yene.
6 Ye ga wopake kanne dje ye kogone yene ba alla ga namoi dal, yene kogo dji mal ye kune yene. God kandja djinda mal, ye Krais boiye una molo nomane wopake boll yene.
7 Ga kogone paro ge ye wopake pille yene. Na kogo embe yendo ge na una pille ye naundo, na Iwa Kerman pille ye aundo we dje pupen.
8 Ye pillme! Ye boi una moye mo ye boi una namoye, God ge napiya. Una singare wopake yene mal God wopake ye awo yem woro aunda.
9 Ye kantau yenj una, ye boi una ye moye al singare wopake yenj mal, ye para ga moye al singare embe yene. Ga kand goye dje kandja dongall dje naune. Ye kaninj, ga kantau yendo iwa moro ge kupill al moro, nono porapora awo i kune yendo. Alla une ye para kantau yendo.

Kunda konkunom worbon mal

10 Na kandja ba dje pora djindo. Ye ege ege djineke Iwa Kerman yembe dongall i aundaka ye boll dongall pandaka wanmoye.
11 God kunda konkunom porapora yero ge yeworo wanne. Ye embe yei dal, Satan tagemage yenda ba ye aglo gi dje moye, nayagne.
12 Nono kunda yenmon ge makimb una boll kunda nayenmon man, una kerman yembene pai una emill yei al mor ge boll kunda yenmon. Iwa kerman kambono, ngambalne pai una, yembene paraka singare kerawa ye, kona pla waninj

ge nono kambono boll kunda yenmon.

13 Embe pille, God kunda konkunom porapora nono aundo ge yeworo wanne. Ye embe wori dal, ege ke wonda poke ye aglo gi dje molo, kunda pora dji dal, ye para aglo gi dje moye.

14 Ye aglo gi djine panda, ye ka purba i kumbene al tur mal embe, ye kandja kaima i nomane al worne panda. Krais singare wopake paro ge ye i kunda konpakna gonne al worinj mal embe worne.

15 Jisas kandjiyebe wopake pai al ge una kumbene arngan yenda moye. Moye mal ge ye i kakene su dal woro kandja ge ye una boll dje aumbon dje yene.

16 Konkunom ta worne ge embe. Satan ei wamo boll tonda ye naboye, ye pillgi paro ge kumba dal embe pandaka ei tonda ge gomda.

17 God ye i yem wori, ye wamo al napine ge ye pille moyeke, ye nomane ge kunda kon pula mal embe panda. Ye God Murble djebainat dal amblo gi dje moye, ge God kandjiye paro.

18 Ye ege ege God Murble boll kamang kayekaye yene. Ye kane kune yemolo ege ege God unakiye pille kamang ye aune.

19 Kamang yene al ge ye na para kamang ye aune. Jisas kandjiyebe wopake seke paro ge na kand nagolo dje pene worna una piye dje ye kamang yene.

20 God na dje wori na Jisas kandjiyebe wopake dje wanill pille, una na to kaye wori moro. Ye na kamang ye auneke na kand nagoyo, kandja ge dje pene worno mal paro.

Pol dumo Epesus una dje wopake ye awi

21 Na moro mal ne, na kogo porapora yendo mal ge, iwa Tikikus wo ye dje aunda piye. Une ge nono agane wopake moro. Iwa Kerman kogoye yendo ge, une pai mal yendo.

22 Na une dje wornaka ye mor al wo dje aundaka no mormon mal ge, ye pille kane ye aglo gi dje moye.

23 Agana ambana kambono, nono Nane God ne, Iwa Kerman Jisas Krais soka ellne tukne arngan ye aumbellka, ye una wopake kane, pillgi panda moye.

24 Nono Iwa Kerman Jisas Krais wopake kanmolo pinj una ye mor ge, God ye wopake pille aunda moye.

Pilipai
Pol pepa bolo dumo Pilipai una awi

1 No Krais Jisas nukogoye
una Pol ne, Timoti pepa bolo
ye Krais Jisas unakiye dumo
Pilipai mor ge ne, God ko-
goye yenj una ne, kantau
yemor una no wopake we dje
aunmoll. 2 God nono Nane
ne, Iwa Kerman Jisas Krais
ye wopake pille aumbellka,
ye ellne tukne arngan yenda
moye.

Pol God wopake we dje awi

3 Na ye pro kune ge na
wopake we dje na Godna
aundo.
4-5 Krais kandjiyebe
wopake kindja woi ge, na una
boll kandja dje awo wanillka
ye na pak to awi. Ipon ye
embe ye pamor pille, na ye
pille kamang yendo ge na ye
wo eri pille aundo.
6 God ye boll kogo kindja
mambine bolo yei ge une
kogo ye pa pundaka Krais
Jisas yem wondaka, une ye
boll kogo yendo ge ye pora
djinda dje na kaima pro.
7 Ye na mindalna pakna
mor pille, na ye wopake
pille aundo. Na kaye paro
mo na Jisas kandjiyebe
wopake paro mal ombine dje
una awo yendo ge, God na
wopake pille awi al ge kogo
yendo. Ye na boll aike yenj
pille une ye para aundo.
8 God kando, na ye kandja
kaima djindo, Krais Jisas ye
wopake kaima kando mal, na
ye wopake embe kando.
9 Na kamang ye awo embe
djindo, ye wal pillpol to, pille
kane yenj ge ne, una boll
wopake kaninj ge, yake wor
kerman punda.
10 Wal wopake uro kaima
paro ge ye kanpol tane. Ye
kumbene kuruwo yendaka,
wambo napanda moyeke are
Krais yem wonda.
11 Jisas Krais kogo yei al ge,
une singare du dje paro ge ye
boll puka tonda moye. Embe
yendaka God kandjiye plato
kaima panda.

Pol kaye pai ba kandja mambine pa wai dji

12 Agana ambana kam-
bono, na kaye paro ge, Jisas
kandjiyebe wopake ge golo
kal punda dje napiye, man.
Pa wai dji, una pille mor.
13 Kandja wopake ge pa
wai dji pille, Sisa numbiye
al eine kantau yemor una
ne, una porapora embe
dje kani. Una na to kaye
wori ge, na Krais kogo yell
pille to kaye wori dje kani.
14 Alla na kaye numb pall
al ge, agane kambono, Iwa
Kerman wombaye merke
moi ge kane kand nagoi,
yembe ye God kandjiye dje
una awo moi.
15 Ga pende na Krais
kandjiye dje er wekle pun-
den we dje molo na boll
kumbene ke yendaka, kiyam
to Krais kandjiye dje una
awinj. Ba alla una pende
nomane wopake paraka
Krais kandjiye dje una awinj.

16 Ga ge embe kaninj, na
Krais kandjiye dje wanill al
ge na kaye paro. Embe kan-
inj pille, ga na wopake kane,
Krais kandjiye dje una awinj.
17 Pende ge man. Yenekne
pille pla ye, Krais kandjiye
dje una awinj ge, nomane
wopake boll dje nawinj. Na
kaye paro ge imb pende awo
pakna worbon dje pille yenj.
18 Ba ga porapora nomane
ke paro mo wopake paro ge,
na ke napro. Krais kandjiye
dje una awinj ge wal kerman
paro. Embe yenj ge na wo
pro.

Pol gun molo Pilipai una amblo pille dje pamoyo dje pi

19 Na wopille pamoyo mal.
Ye na pille kamang ye aw-
inj ge ne, Jisas Krais Murble
na boll amblo pille dje aun-
daka, na kaye paro ge dje
orko worne kiwa moyo dje
pro.
20 Na embe pro. Na yage kal
natano, asa yell mal embe na
eri yembe ye Krais kandjiye
dje una auno dje na kaima
pro. Na makimb al molo
yene kogoye yeno mo na
molo goyo ge Krais kandjiye
kerman panda dje yendo.
21 Na embe dje kando, na
makimb al molo pall dal, na
Krais boll wanno. Na goll dal,
na wal wopake plato ino.
22 Ba alla na makimb al
molo pall dal, una merke am-
blo pille dje awo pamoyo. Na
goyo mo gun moyo ge na
namba mal yeno? Na napro.
23 Kondwe soka yero ge na
namba mal yeno? Kondwe ta
na goll dal, Krais boll moyo ge
wopake.
24 Ba alla na pro, na
makimb al molo pall dal, na
ye amblo pille dje auno ge
kune yenda.
25 Na embe molo ye
wopake ye auno dje pille pla
yendo pille, na ye boll kogo
ye moyaka ye pillgi dje molo
arngan boll yake pla pine.
26 Na embe yemolo are ye
moye al ta woll dal, ye kane
wopille Krais Jisas kandjiye
amblo pla woro aune.

Pilipai una imb kaki al God yembe bolo awi

27-28 Wal kerman ta paro
ge embe, ye wanmoye al
Krais kandjiyebe wopake
djindo mal, ye du dje paro
mal yene. Ye embe yei dal,
na wo kanno mo una djine
piyo ge, ye una boll aglo gi
dje moye mor dje na piyo.
Una wo man djine ge, ye kand
nagoye, ye nomane taimane
pandaka, kogo yeneke una
Jisas kandjiyebe wopake
pillgi djine mal na piyo. Ye
kand nagoi dal, kundayem
una embe dje kanne. Ga mor
ge wo ke pine paro ba, ye mor
ge God i yem worda moye dje
kanne.
29 God ye ye wopake ye awi
ge ye Krais boll pillgi djinj.
Alla une kandjiye al urup
para kakne dje pille ye awi.
30 Awi al ge, asa una na
boll kunda yei mal ye kani,
alla ipon ye pir, una na boll
kunda ye pamor. Alla nono
kunda aike yenmon pille ye
imb para kakinj.

2

Krais molo kal worika God amblo pla wori

1 Ge pille ye Krais boll mor
ge ye arngan yemor. Une
kandja wopake dje ye aundo
pir. Yene Murble ye boll
moraka ye kiye dje molo
wandill golo una awinj.
2 Krais ye embe ye awi pille,
ye una taimane mal moye,
ye una kanwopake kanne, ye
nomane taimane panda kogo
taimane yene. Ye embe yei
dal, na wo mabinta mal piyo.
3 Ye yenekne kandjine am-
blo pla naworne. Ye una ta i
pla woro, ye molo kal woro,
yenekne we dje napiye.
4 Nenem kogen asamoll
yeno dje napupen. Una djell
ta kogone panda ge, ni para
amblo pille dje aumben.
5 Krais Jisas nomane pai mal
ge ye nomane embe panda
moye.
6 Une nomane embe pai.
Yene God kaima moi, ba yene
God moro mal ge na kerman
embe moyo dje napi, man.
7 Une pla embe moi ge kere,
una mal embe molo nukogo
yei.
8 Una kani ge una wom-
bane mal embe moi, yene
amblo kal woro, God dji mal
embe yemolo po goi, kaima,
iko pera al goi.
9 Une embe yei pille, God
i pla kaima woro kandjiye
kerman pagle awi, makimb
al una kandjine embe ta na-
paro.
10 Jisas kandjiye al ge una
porapora gopne boglo aune.
Kupill al morka, makimb al
morka, makimb kalto morka
yenj ge gopne boglo embe
djine, 11 Jisas Krais ge Iwa
Kerman moro we djine. Ge
nono Nane God kandjiye ker-
man panda moya.

Kam kandjip talang yendo mal moye

12 Unakna wopake kam-
bono ye mor ge, asa na ye
boll molo kandja djill mal
ye pille yei. Alla ipon na ye
boll namoro ge ye embe ye
pamolme! God ye i yem wori
ge, ye pille kane ye yake pla
po moye.
13 Ge God ye boll yewor-
daka, une pro mal ye nomane
al pandaka, alla une singare
wopake kando mal yene.
14 Ye wal porapora yene ge,
ye tawa dje, nonga nadjine.
15 Ye embe yei dal, ye
God wombaye moye, ye ale
napanda, wambo napanda,
djengimb napanda. Una
ipon mor ge akemake ye,
tagemage yenj ba ye kam-
bono boll aike molo kam
kandjip mal embe talang
yenda moye.
16 Ye embe molo una gun
moye dje pille God kandjiye
dje aune. Ye embe yei dal,
Krais yem wo kot ye aunda
kune, na ye pille pla ye awo,
na ye boll kogo yell ge kiwa
napi we dje piyo.
17 Ye pillgi djinj ge pille, ye
opa dal embe mor, alla ye
mor mal una na meyamna
aike opa dal tulu dje worne
panda, na ye boll wo piyo.
18 Ge pille, ye wopiye, ye na
boll aike wo kaima pupon.

Pol Timoti dje Pilipai una moi al worno dje yei

19 Iwa Kerman Jisas kapla we dji dal, na Timoti ola dje, dje wornaka ye mor al wonda. Une wane er yem wo ye mor mal kandjabe to aundaka na wopake piyo.

20 Una na boll mor ge une moro mal embe ta namor. Une ye wopake moye dje nomane embe paro.

21 Una porapora yenekne kogone yembon dje pir. Jisas Krais kogoye ge man.

22 Ba no newombe mal embe molo Jisas kandjiyebe wopake dje una awo wanpill pille, Timoti kogo wopake yendo ge ye pille kane yenj.

23 Una na boll namba mal yene? Ta yene mal kane pagle na Timoti ye mor al dje worna wonda.

24 Alla Iwa Kerman na kondwe ta to awi dal, na para ye mor al ola dje wono dje pillgi djindo.

Pol iwa Epaproditus Pilipai una mor al dje worno dje yei

25 Epaproditus ye mor al dje worno dje pro. Une ge nono agane moro. Nono kunda yenmon al ge no soka kogo aike yepill. Une ge, ye na amblo pille djinda dje pille, na moll al dje wori woi na boll moro.

26 Une ye wopille kanno dje pro, ba ye une ke toi we dji pi mal ge, une para ye pille nomane toi.

27 Ge kaima, une ke kerman toi, goya pai ba God wandill golo awi nagoi. Nagoi al ge, God une taimane pille wandill golo nawi, une na para duwe bolo djimben dje pille wandill golo awi.

28 Ge pille, na dje wornaka une ye mor al wonda dje pille we yendo. Une wondaka ye kane arngan yei dal, na para nomana merke napanda.

29-30 Une Krais kogo yei al ke kerman toi, goya pai. Ye na pak to aune napai ba une ye dumene i na pak to awi. Yene gakle al ke to pamoi ge napi, une kogo ye pamoi. Ge pille, une ye boll woi dal, ye wopille djembon to awo, Iwa Kerman kandjiye al i numog worne. Epaproditus moro mal, una ta embe wone ge, ye pille pla ye aune.

3

Una Krais boll pillgi dji dal, God nale al wambo napanda kiwa moye

1 Kandja ta paro ge embe, ye Iwa Kerman boll mor ge wopille molme! Agana ambana kambono, ye wopake moye dje pille na kandja ge alla boro, na ke napro.

2 Ye kanpol tane. Una kena simbill mal mor ge, singare ke ye, una gaklene kelip to ye ke ye kerinj.

3 Una gaklene kelip tambonka God nale al kiwa mopon we djinj ge no pillgi ge al naparo, man, God Murble moro al, no une kandjiye amblo pla woro, Krais Jisas kandjiye amblo pla wormon pille no God wombaye mormon.

4 Pir mo? No gaklene al
kogo yepin al ge no God nale
al kiwa mormon we djinj ge
kandja kaima paika na para
kogo ye wanill al ge God
nale al kamasa wambo na-
pai, kiwa mollka.
5 Na kogo ye wanill we
djindo ge, me embe paro. Ege
8 pela moll al ge na gaklena
kelip toi. Na Juda una, Ben-
jamin epilye moro. Na Ibru
una kaima molo kerdo. Na
yembe ye Mosis lo ge yell mo?
Ge wale, na Parisi una moll.
6 God loye pai ge na yembe
yell mo? Ge wale, na pillgi pai
una to ke ye awill. Alla, Juda
una God nale al wambo pa
djinda dje pille yenekne loine
yembe yenj ge, na para embe
yell mo? Ge wale na embe ye
kune ye kerill, ga nalene al na
wambo napai.

7 Na embe yell ba na Krais
boll moro pille, asa wal pille
pla yemoll ge, wal kiwa dje
pro.
8 Ge na Iwa Kerman Krais
Jisas pille kane yendo ge, na
kanill wal kerman paro, na
Krais ino dje pille, asa wal
porapora na pille pla yell ge,
wal kerawa, kankerill. 9 Na
une boll moyo dje yendo. Na
Mosis loye ye kune ye pagle
God nale al kiwa moyo dje
nayendo, man, na Krais boll
pillgi djindo al God nale al
kiwa moyo dje yendo. Nono
pillgi djimbon al ge God yene
djinda nono kiwa mopon.
10 Na Krais kanno dje
yendo. God yembe yeika une
aglo er pla woi mal ge, na God
yembeye embe pai ge piyo
dje yendo. Yene imb kaki mal
na para kakno dje pille, une
na pille goi mal ge na une
pille goyo dje yendo.
11 Alla God na para amblo i
pla worda dje pro.

Pol Krais ambiyo dje pundo

12 Na wal djill ge, na ye pora
djill dje pille na nadjindo.
God yewori na kune moll dje
pille na nadjindo, man. Krais
Jisas na dje i me paro ge, na
ino dje pille yembe yendo.
13 Agana ambana kam-
bono, na ill pora dji dje pille
na nadjindo. Ba alla na wal
yeno dje yendo ge embe. Wal
asa pai ge na kerill, wal are
panda ge na ino dje yembe
yendo.
14 Na muk dje er wekle po
prais ino dje yendo. Prais
paro ge embe mal paro, Krais
Jisas kogo yei al ge, God na
yau to i, na une boll kupill al
molo pano.
15 Na kandja embe dje awill
ge, nono iwana dongall mor-
mon nomane embe panda
mopon. Alla ye nomane djell
ta panda ge, God amblo du
dje aunda.
16 God singare ombine dje
awi ipin ge, nono embe ye
pamopon.
17 Agana ambana kam-
bono, na singare yendo mal
ye karkar yene. Alla una no
yenmon mal embe yenj ge, ye
kanmolo embe yene.
18 Asa na ye kun merke djill
ge, na kimb yemolo kandja
alla djindo, Krais iko pera al

goi we djinmon ge una merke
man dje kunda ye awinj.
19 Ga kond wanbon dje yenj
al ge erwo ke pine paro. Wal
kannambon dje pille pla yenj
ge, ga godne moro. Sin-
gare ngandjill paro ge, ga
wopir. Ga makimb wal no-
mane paro.
20 Embe yenj ba nono
dumene kupill al yero. Iwa
Kerman Jisas Krais kupill al
kere er yem wo nono i yem
worda dje, kui yemormon.
21 Jisas yembe dongall al
wal porapora i menameto
woro kantau yendo mal
embe, une yendaka nono
gaklene djell ta mal panda
mopon. Yene gakle wopake
paro mal nono gaklene embe
panda mopon.

4

Nono wopille nomane taimane panda mopon

1 Ge pille, agana ambana
kambono, God na prais
aunda mal ge ye mor. Na
ye wopake kane, wo pille,
kanno dje yendo. Na kandja
ipon djill ge, ye Iwa Kerman
boll aglo gi djine.
2 Yuodia ne, Sintike
mormell ge na ye pille djindo.
Ye Iwa Kerman kandjiye
al mormell, ye nomane
taimane panda mopell.
3 Alla nono kogo taimane
yenmoll iwa ni moren ge, ni
ana soka ge amblo pille dje
aumben. Na Jisas kandjiyebe
wopake dje imb kakill mal ge,
soka na boll aglo gi dje molo
kogo ye wanpill al, iwa Kle-
men ne, una pende kogo aike
ye wani. Ga porapora mor ge,
una gun molo pane buk yero
ge kandjine pakna paro.
4 Ye ege ege Iwa Kerman
boll wopiye. Na kandja alla
djino. Ye wopille molme.
5 Ye una boll kiye dje molo
yene mal ge una kanne. Iwa
Kerman yem wonda ege
manda yendo.
6 Imb porapora paro ge
ye nomane to napiye. Ye
wopake we dje awo, i God
awo kamang yene. 7 Awi dal,
ye Krais boll mor pille, God
ye arngan wopake ta mal
ye aunda, nono pille kane
yembon kune nayenda ba,
une arngan ye aunda ge, ye
ellne tukne ne, nomane ge
kantau yenda moye.
8 Agana ambana kambono,
na kandja wulle al ta djino.
Wal kaima paro ge ne, wal
pai mal paro, du dje paro,
kuruwo paro, wopake paro,
una wopake kaninj wal ne,
wal wopake ta mal pandaka
una dje i pla worne wal paro
ge, ye wal porapora ge pille
moye.
9 Na kandja dje awill ye
pille i mal ne, kandja djill
pi ne, na ye wanill ye kani
mal, ye ege ege singare embe
yene. Yei dal, God arngan ye
aundo una moro ge, une ye
boll moya.

Pilipai una wal i Pol awi ge, Pol i wo pi

10 Ye na alla amblo pille
dje aumbon dje ye nomane

embe paro ge, na Iwa Kerman boll wo kerman pro. Ye
embe yembon we dje pi ba ye
kondwe ta nayei.
11 Na kandja embe djindo
ge, wal nayei pille nadjindo,
God na ombine dje awi, wal
yero mo nayero ge na kapla
moro.
12 Wal nayero ge, na pille
kane yendo. Wal merke yero
ge, na pille kane yendo. Koll
tondo mo natondo, wal yero
mo nayero ge, God na om-
bine dje awi pro, wal na boll
yenda nayenda ge na kapla
moyo.
13 Wal porapora na boll
wonda ge, Krais yembe don-
gall aundaka, na une boll
yeno kune yendo.

14 Ba na imb kake moll
kune, ye amblo pille dje awi
ge na wopake we dje aundo.
15 Ye Pilipai una mor ge
kaninj, asa na kindja wo Jisas
kandjiyebe wopake dje una
awill poke, na propins Mase-
donia kere er pillka sios ta
wo na wal ta pak to nawi, ye
taimane pak to awi.
16 Alla na dumo Tesalon-
aika moll kune ge na wal
nayei ba ye na pak to awo
awo yei.
17 Ye na alla aune dje pille
nadjindo. Ye na wopake ye
awi al, God ye awo yem woro
aunda dje pille djindo.
18 Ye na aumbon dje yei
ge ye Epaproditus dje wor-
maka, une iwo na awi. Ye
na plato awi, na kapla moro.
Opa mirang wopake yei, God
wopake pro mal embe ye i na
awi.
19 Alla ye Krais Jisas boll
mor pille, ye wal nayenda ge,
na Godna wal merke moro
ge, une i ye aunda ine.
20 God nono Nane moro ge,
une kandjiye kerman ege ege
pandabe. Kaima.

Pol Pilipai una wopake we dje awi

21 God unakiye Krais Jisas
boll porapora mor ge, ye ga
wopake we dje aune. Nono
agane kambono na boll mor
ge ye wopake we dje awinj.
22 God unakiye porapora
mor ge ye wopake we dje aw-
inj. Alla, God unakiye Sisa
numbiye al kogo yenj ge, ye
wopake kaima we dje awinj.
23 Iwa Kerman Jisas Krais
nono wopake pille aundo ge
ye nomane al panda moye.
Kaima.

Kolosi
Pol pepa bolo dumo Kolosi una awi

1-2 Na Pol, God nomane pai mal pille, na dje worika Krais Jisas aposelye moro. Ye God unakiye pillgi djinj una dumo Kolosi mor ge, nono agane Timoti boll pepa bolo ye aunmoll. God nono Nane ye wopake pille aundaka, ye ellne tukne arngan yenda moye.

Kolosi una pillgi dji

3 No soka kamang yenmoll kune, nono Iwa Kerman Jisas Krais Ne moro al ge, no ege ege wopake we dje awo, ye pille kamang ye aunmoll.

4 No kamang embe yenmoll ge me embe paro. Una dji pupill ge, ye Krais Jisas boll pillgi dje, God unakiye porapora kanwopake kaninj we dji.

5 Ye embe yenj ge, God wal wopake ye ine dje kupill al wori yero ge, ye imbon dje pille kui yemor. Ye asa Jisas kandjiyebe wopake kaima pai pillgi dji poke, ye wal wopake ge pille kui yemoi, ipon para kui ye pamor.

6 Jisas kandjiyebe wopake ye pillgi dji ge, una dumo yemyem kandja ge dje wani al, una merke pillgi dje singare wopake pai mal karkar yenj. Yenj mal ye embe yei, asa God djingdjang pai una wopake pille awi ge kandja kaima pai we djimaka ye pillgi dji, ipon dje pamor.

7 God kandjiyebe wopake pai ge, no wopake kanmon iwa Epapras wo ye beke awi. Une no boll kogo taimane ye, alla ye boll kogo ye awo, Krais kogoye wopake yendo iwa.

8 Alla, God Murble yeworika, ye una boll wopake kaninj ge, Epapras wo no kandjabe to awi pupin.

Kolosi una aglo gi dje moye dje Pol kamang yei

9 Embe pille, asa una wo kandja ge dje no awi pupill ge, no ege ege ye pille kamang ye pamormoll. God Murble yewordaka, ye nomane wopake pandaka, ye wal pille kane ye, God ye yene dje pro mal, pille kane yene.

10 Ye embe yei dal, Iwa Kerman unakiye singare yene mal ye embe yemoye. Iwa Kerman wopake pro mal ge ye embe eri pille ami dje moye. Ye kogo wopake eri yemoyeke megiye wopake to pandaka, ye God pille kane yenj ge ye yake pamoye dje no kamang embe yenmoll.

11-12 God yembe dongall wopake une boll paro ge ye boll panda, ye moye al imb ta pai dal, ye kiye dje molo kakne. Yene unakiye dumo au djindo al mor ge, wal wopake ine mal, God Nane ye kapla mor we djindaka, ye para aike ine. Ine pille, ye wopille wopake we dje Nane God aune.

13 Emill nono kantau yei
mopin ba, une nono iworo
awo, yene wariye wopake
kani iwa dumoye wopake
kantau yero al ge, une nono i
pakna wori mormon.
14 Wariye ge nono top to i
yem woro, nono singare ke
yepin ge une pille kere awi.

Krais er wekle po pla kaima moro

15 Nono God kanbon na-
paro ba, wariye ge yene moro
mal embe moro. Une asamoll
moi, er wekle po wal po-
rapora beki yei ge kantau
yendo.
16 Kupill makimb wal pora-
pora beki yei ge wariye agle
al beki yei. Wal kanmon ne,
nakanmon, tau agelo dongall
ne, kupill al wal dongall mor
ge ne, wal yembe paro ge ne,
kandjine paro wal ge, God
yene wariye pille, wariye
agle al wal porapora beke
yei. 17 Wal porapora nayei
kune ge wariye ge asamoll
moi. Wal kayekaye porapora
mor ge une kantau yendaka,
kogone paro mal yenj.
18 Pillgi pai una mor ge
wariye gakle paro mal embe
mor, une ga ngambalne
molo, yene me mambine
molo, una goi mor al une
asamoll aglo erwo gun pi.
Embe pille, wal porapora
paro ge une wal ne moro.
19 God nomane pai ge, yene
elle tukiye nomane porapora
wariye to puka to awi.
20 Wariye kogo yei al ge
God wal porapora une boll
ellke ellke moi ge i taimane
wori, arngan yei. Ga makimb
al moye mo kupill al molo
God boll kunda yene ge,
God wariye iko pera al goi
meyamiye toi al ge, kumbene
er kal pi pora dji.
21 Asa ye nomane ke pa sin-
gare ke yei ge, ye God boll
kunda ye djelldjell molo pai.
22 Ba alla ipon, yene wariye
una gaklene mal embe i goi
ge, ye God boll i taimane
wori. God nale al wambo
napanda, me ye boll na-
panda, ye kiwa moye dje une
i taimane wori.
23 Ba God kandjiyebe
wopake una dje awi ge, ye
nakerne. Ye pillgi dje kui ye
pamoye. Una dumo yemyem
po God kandjiyebe wopake
dje una awo wani ge ye pi.
Alla, na Pol, na kandja ge dje
aundo iwa moro.

Pol Kolosi una pille kogo yei

24 Na ye pille imb kakdo ge
na wo pro. Alla, una pillgi pai
una Krais gakle mor ge, une
ga pille imb kake pora nadji.
Imb tuge ta pai ge na pillgi pai
una pille kake i po ye kune
yeno dje yendo.
25 God yene dji, Krais boll
pillgi djinj una mor ge, na ga
kogone una moro. God na dje
wori ye God kandjiye pora-
pora dje auno dje yendo.
26 Kamasa God kandjiye
seke wori yei, una nakani.
Ba ipon i pene wori, God
unakiye kaninj.
27 God nomane pai ge embe
pai, kandja seke pai ge yene
unakiye moi al i pene worna
kanne we dji. Kandja ge

wopake kaima paro, una porapora pille wopake moye. Kandja seke pai me ge embe paro, ye epil djell una Krais boll mor ge, ye para kupill al po God boll wopake moye.

28 Embe pille, no Krais ye wani mal dje una aunmon. No nomane wopake paro ge, Krais kandjiye beke, kandja dongall dje awo, God nale al Krais epilye molo pora djine dje pille beke aunmon.

29 Embe pille, Krais yembe dongall awi al ge, Krais epilye una God nale al kune moye dje na kogo sipdje ye pamoro.

2

Pillgi dje molo kandja kende to worbon

1 Na ye pille, dumo Laodisia pillgi pai una ne, na nakaninj una boll kogo kerman yendo ge, ye piye dje pille yendo.

2-3 Na kogo embe yendo ge, ye ellne tukne arngan yendaka God unakiye boll wopake kane, ye nomane taimane panda moye. God kandja seke pai ge ye nomane wopake pandaka, pille kane kune ye, pillgi dje moye dje yendo. Kandja seke pai ge Krais yene moro.

4 Na kandja embe dje woll ge, una wo kandja wopake wopake dje ye aune ge ye kanpol to moye dje na djindo.

5 Na ye boll namoro ba na nomana ye boll yero ge, na ye boll moll mal paro. Ge pille, ye singare du dje ye wane, Krais boll pillgi dongall dje mor ge na wopake pro.

No Krais boll molo wor gun bon

6 Embe pille, ye Krais Jisas yenekne Iwa Kerman moya dje i pakna wori pille, ye une boll wane pamoye.

7 Ye Krais boll aglo gi dje moye ge, iko djimbe makimb al po amblo gi dje paro mal, ye Krais boll aglo gi dje embe moye. Ye numb dal moyeke Krais numb tuminj mal moya. Kandja mambine dje awi ge, ye pillgine dongall pandaka, God wopake eri we dje aune.

8 Una wo yenekne nomane pille kane yenj mal kandja kende dje ye aune ba ga mi dal yeke yemor una mor. Makimb al lo kayekaye pai ge dje awo, una singare yemolo pa woi mal dje awo embe yene. Ge Krais nomane man, ye kanpol tane.

9 Krais gakle pai ge una gaklene paro mal pai ba, God moi mal molo kune yei.

10 Wal porapora yembe paro ne, kandjine paro ge une ngambalne moro. Alla ye Krais boll mor ge, ye wal ta ine naparo ye pora mor. 11 Ye une boll mor ge, une ye gaklene kelip toi mor. Juda una gaklene kelip tonj mal embe natoi. Asa ye makimb nomane pai ge Krais kelip to i seke wori.

12 Ye nu pai al ge, Krais goi gull toi mal embe ye para aike gull toi. Ba alla, God Krais i gun wori al ge ye para aike i

gun wori. God yembe dongall
al Krais goi i gun wori mal ge,
ye pillgi djinj pille, ye aike i
gun wori.
13 Asa ye nomane ke paika,
singare ke ye wani ge, ye goi
mal embe moi. Ba God nono
singare ke porapora ye wan-
pin ge kero awo, ye Krais boll
i gun wori.
14 Mosis lo pepa bolo pagi
ge, nono ale yepin. Lo ge yene
man dje awo, ni wambo pai
we dje bolo pagi ge, God i iko
pera al nil to pagi.
15 Jisas iko pera al goi ge,
wal yembe paro ge ne, kand-
jine paro wal ge, God una na-
lene al yembene pai ge, kam-
blo kal woro keri.

Nono Krais boll gopin pille lo kayekaye pai ge nono boll panda kune nayendo

16 God embe yei pille, lo
amblo gi dje mor una wo
ye kwa no nu nonj mal ge
kune nayendo we dji dal, ye
napiye. Mo lotu ege ker-
man yero mal ge ne, tak-
ene kindja wondo ege ker-
man yero mal ge ne, sabat
yero mal ge, ye embe nayenj
ge kune nayendo we dji dal,
ye napiye.
17 Ege embe yero ge wal are
wonda mal minman dal su
yewori paro. Ba wal kaima
yero ge, Krais boll yero.
18 Una oukumb ta mal
kane, tau agelo lotu ye awo,
yenekne molo kal woro
yenj ge kende yenj. Ba ga
makimb nomane paraka na
iwa kerman moro we dje
waninj. Ye singare embe
yeme dji dal, ye kamblo kal
woro, man djine.
19 Krais nono ngambalne
moro ge, ga kerinj. Krais
gakle al yene kwa awo,
bulngane, alngane, amblo i
taimane wordaka, God dji
mal yakdo.
20-21 Ye Krais boll aike goi
pille, makimb al lo kayekaye
pai ge, ye er orko woi,
menameto namor. Ge pille,
ye namba yei pille makimb
una waninj mal yembon dje
yenj? Ga loine embe mal
paro. Ye wal namegye, wal
nanane, wal nabiye. Ba ye
namba yei pille lo ge karkar
yenj?
22 Lo embe djinj ge,
makimb una nomane al djinj.
Ye wal nanane, nabiye we
djinj wal ge ola dje bis ye er
kal punda.
23 Una lo ge pille karkar
yenj ge embe yenj, ga God
pille gaklene bolo ye ke ye
awo, kende kulo molo kal
woro, ye lotu embe yeme
djinj. Lo embe paro ge me
wopake paro dje una embe
djinj. Ba nono nomane ke
amblo du djimbon dje pille
lo ge karkar yembon ge, man
panda.

3

Nono Krais boll aglo erwo gun pupin pora dji

1 God yeworika ye Krais
boll aglo erwo gun pi. Krais
kupill al po God agle woto
moro pille, ye nomane ge al
panda moye.

2 Ye makimb wal ge nomane napanda. Ye kupill wal
nomane panda.
3 Ye goi pille, ye God moro
al Krais boll seke mor.
4 Krais ye i gun wordo moro
iwa ge er pene wonda poke,
yene poll dje au kerman
djinda al, ye une boll aike
moye.

Nono una gun mopon

5 Ge pille, ye makimb
nomane togolo kerne. Iwana
nomane ke paraka, gaklene
wulle pille, djingdjang ke ye,
singare kayekaye yembon
dje pille, wal merke i nambon
dje yenj. Una wal merke
i nambon dje yenj ge god
kende lotu ye awinj mal
embe yenj.
6 Una singare embe ye,
kandja pille nainj ge, God
tonda mal mor.
7 Ye asa ye wani ge, ye sin-
gare ke embe ye wani.
8 Ba alla ipon ye singare ke
embe paro ge kerne. Ye ellne
kumbsdaka, kunda gumane
djillakene paraka, una boll
ye ke ye awo, una kandjine
mopne amblo, kandja sewe
dje embe nayene. 9-10 Asa
ye nomane ke pai, singare
ke ye wani ge keri, ye no-
mane gun ta i paro. Ye no-
mane gun paro ge God ye
awi. Ye ege ege une pille kane
yeneke, une moro mal ye
embe moye dje pille yendo.
Ye nomane gun embe paro
pille, ye Jisas wombaye moye
al kandja kende nadjine.
11 Nono nomane gun ipin al
ge ni Grik una mo, Juda una,
gaklen kelip toi mo natoi, una
gulke mo dumo djell una, una
nukogo yenj mo, nayenj ge,
wal kiwa, wal porapora moro
paro yero ge, Krais wal ne
moro.

*Nono una kanwopake kan-
bon*

12 God ye wopake kane
dje i, ye une unakiye mor.
Ge pille ye una boll wandill
golo awo, ye wopake ye awo,
yemolo kal woro, una boll
kiye dje moye. Una ye ke
ye aune ba ye ola dje ellne
kumbso dje yem woro naune.
13 Una ale yene ba ye ke
pille naune. Ye una boll
kandja ta panda ba ye pille
kere aune, nadjine. Iwa Ker-
man ye kere awi mal embe
ye una boll kere aune. 14 Ye
una boll kanwopake ye aune.
Singare ge er wekle pundaka
singare pende yenj ge are are
wondo. Ye una boll kan-
wopake kanne me ge yembe
yemolo singare wopake po-
rapora i taimane wordaka
kogo wopake yene.
15 God ye dje i ge, yene epi-
lye taimane molo, una boll
arngan yenda moye dje, dje
i. Embe pille, ye nomane
embe panda, Krais arngan ye
aundo me ge, ye ellne tukne
kantau yenda moye. Alla, ye
wopake we dje God aune.
16 Krais yene kandjiye boll
boll paro ge, ye ellne tukne
al yenda moye. Ye embe
molo God nomane wopake
boll una beke aune. Ye buk
song al gollang paro ge dje,
lotu gollang dje, God Murble
gollang dje aundo mal dje, ye

ellne tukne al wopake we dje
God aune.
17 Ye kandja ta djine mo,
singare ta yene mo, ye wal
porapora yene ge, ye Iwa Ker-
man Jisas kandjiye al yene.
Une kandjiye al Nane God
wopake we dje aune.

Pillgi pai una wombane boll ami dje moye mal

18 Ana kambono, ye
wogane menameto moye. Ye
embe yei dal, Iwa Kerman
nale al ge ye singare paro mal
yene.
19 Iwa kambono, ye
gamane wopake kanne, ke
pille naune.
20 Ye womba mor ge, ye
nanemane kandja porapora
djine mal yene. Yei dal, Iwa
Kerman wo piya.
21 Nane kambono, ye
wombane kumbene ye ke ye
naune. Ga kumbene ke ye
djinda.

Kantau yenj una kambono boi kogo una boll kogo yene mal

22 Boi kogo una ye mor ge,
ye kantau yenj una kandja
porapora djine mal yene.
Ye ga wopake pille kanne
dje kogo nayene, ga namoye
poke ye para, Iwa Kerman
Jisas pille kand golo, kogo du
dje wopake kaima yene.
23-24 Ye kogo yenj ge, ye Iwa
Kerman Krais kogoye yenj.
Ye kogo yenj mal Iwa kerman
top aunda ine. Ge pille, ye
kogo porapora yene ge, ye
nomane boll boll awo kogo
yene. Ye una pille nayene, ye
Iwa Kerman pille yene.
25 Una singare ke yene ge,
God top paro mal, awo kune
yenda. God wal omuk tondo,
to kune ye aundo.

4

1 Ye kantau yenj una kam-
bono, ye Iwa Kerman kupill
al moro pille, ye boi kogone
una mor al singare du dje
paro mal ye aune.

Nono singare yembon mal

2 Ye kamang ye pamoye,
nakerne. Ye pillpol to,
wopake we dje awo kamang
yene.
3 Alla ye no pille kamang
ye aune. God no kond ta
tondaka no Krais kandjiye
seke pai ge dje una aumbon.
Kandja embe dje wanill al ge,
una na to kaye wori moro.
4 Ye na kamang ye auneke,
na Krais kandjiye kune ye dje
una auno. God na djino dje
pro mal djino.
5 Ye orko una boll moye
ge, ye God nomane boll molo
yene. Kond wopake yei dal,
ye ga Jisas boll pillgi djine dje
yene.
6 Ye una boll kandja djine
ge, kandja djugo yenda
kandja djineke, una wopake
piye. Ye embe yei dal, ye una
boll kandja dje yem worbon
dje yene kune yenda.

Pol Tikikus ne, Onesimus dje Kolosi wori

7 Tikikus wo ye mor al na
yendo mal dje aunda piye.
Na nukogo ye Iwa Kerman
aundo mal ge, Tikikus para
embe yendo. Une na agana

wopake molo Iwa Kerman
kogoye paro mal yendo iwa.
8 Na ye mor al une dje
wordo ge me embe mal paro,
ye no mormon mal dje aun-
daka ye piyeke, une ye ellne
tukne ye arngan ye aunda
moye.
9 Une Onesimus* boll
wombell. Onesimus ge ye
unakne. Une nono agane
wopake molo yene kandja
djindo mal yendo. No
mormon mal soka wo ye dje
aumbellka piye.

Pol Kolosi una wopake we dje awi

10 Iwa Aristarkus na boll
kaye parmoll, une ye wopake
we dje aundo. Mak para ye
wopake we dje aundo, une
Barnabas wambe moro. Na
kandja sigiye dje ye awill
mal, Mak ye boll woi dal, ye
dje i numog worne.
11 Iwa Jisas kandjiye ta Jas-
tus we dji ge, une wopake we
dje ye aundo. Ga kambono
Juda una molo God dumoye
wopake kantau yendo al ge
na boll kogo yenj. Juda una
ta man. Ga embe yenjka na
arngan yendo.
12 Ye unakne Epapras Krais
Jisas nukogo iwa ge, une ye
wopake we dje aundo. Une
ye pille kamang dongall ye
aundo. God ye singare yene
dje pro mal ye nomane gi dje
pandaka aglo gi dje kaima
molo kerne.
13 Na kandja embe dje
aundo, Epapras ye pille kogo
dongall ye aundo. Dumo
Laodisia una ne, dumo
Airopolis una mor ge, une
para pille kogo dongall ye
aundo.
14 Dokta Luk,† nono agane
wopake moro ge, une iwa De-
mas boll molo wopake we dje
ye aunmell.
15 Na wopake we dje aundo
ge, ye nono agane ambane
dumo Laodisia mor ge dje
aune. Ana Nimpa ne, ga
pillgi pai una une numbiye
al makai to mor ge, ye na
wopake we dje aundo mal po
dje aune.
16 Ye pepa ge kere kane
pagle, dumo Laodisia pillgi
pai una auneke kere kanne.
Alla pepa ga kere kaninj ge,
auneke ye kere kanne.
17 Iwa Arkipus moro al ye
kandja embe dje aune, Iwa
Kerman ni kogo yemben we
dji mal ge ni ye pora djimben.
18 Na Pol, na ye wopake we
dje aundo ge, nanam aglena
al pepa boll. Na kaye paro ge
ye pille moye. God ye wopake
pille aunda moye.

* **4:9:** Onesimus ge Pilemon boi kogoye una. Pol pepa bolo Pilemon awi ge ye kere kanne. † **4:14:** Una merke embe dje pir, iwa Luk we dji ge, Baibel buk soka boi. Ta buk Aposel, ta Jisas Kandjiyebe wopake Luk boi.

1 Tesalonaika

Pol pepa asamoll bolo dumo Tesalonaika una awi

1 Nono Nane God ne, Iwa
Kerman Jisas Krais pillgi djinj
una dumo Tesalonaika ye
mor ge, na Pol ne, Sailas
ne, Timoti no pepa bolo ye
aunmon. God ye wopake
pille aundaka ye ellne tukne
arngan yenda moye.

Dumo Tesalonaika una pillgi dji ge Pol wopake pi

2 Ege ege no ye pille God
wopake we dje aunmon.
Kamang yenmon ge, no ye
kandjine eri darmon.
3 No ye pille nono Nane
God moro al wopake we dje
aunmon. Ye pillgi dje kogo
yenj mal ne, ye una kan-
wopake kane kogo dongall
yenj mal ne, ye nono Iwa Ker-
man Jisas Krais yem wonda
dje kui yemor mal ge, no
wopake we dje Nane God
aunmon.
4 Agana ambana kambono
God ye wopake kani una mor
ge, une ye dje i mor mal ge no
pille kane yenmon.
5 Krais kandjiyebe wopake
no ye dje aupin ge no
kandjine man. God Murble
wopake ne, yembe dongall
no boll paika, no pillgi
dongall djipin ge ye kani.
Krais kandjiyebe wopake ye
boll woi. Alla no ye boll ami
dje molo ye pille kogo yepin
mal ge ye kaninj.
6 Ye God kandjiye pille i
pakna woro imb kerman
kaki. Ba God Murble ye boll
moika, ye wo pille, no singare
yepin mal karkar yemolo Iwa
Kerman yendo mal karkar
yei.
7 Ye singare wopake embe
yei ge ye ombine mal dje awi,
pillgi pai una propins Mase-
donia ne, Akaia moi ge kani.
8 Ye Iwa Kerman kandjiye
dje una awinj ge yau kerman
dal tonjka pir. Dumo Mase-
donia ne, Akaia eri man,
dumo yemyem mor ge ye
pillgi djinj mal pille kane ye
keri. No kandja ge are ta
djimbon naparo.
9 Ga kandjabe toi pupin. Ye
no djembon to awi mal ne, ye
god kende kere er God kaima
gun moro al wo une kogoye
yenj ge ne,
10 une Wariye Jisas goi i gun
wori, une nono elle kumbso
awo tonda pai ba, Jisas ge,
nono i yem wori pille wopake
mopon. Iwa ge kupill al
kere er kal wonda dje ye kui
yemor mal ge una djinj pir-
mon.

2

Pol kogo una Tesalonaika boll yei ge une kandja dje aundo

1 Agana ambana kambono,
ye kaninj, no ye boll molo
kogo yepin ge kokas mal
nayepin, megiye toi.
2 Ye kaninj, asa no ye boll
nawopin poke, dumo Pilipai
mopinka una no bakalo awo
to ye ke ye awi. Ba no ye boll
wopin ge, nono Godne yembe

dongall awika una man dje
yei ge, no kand nagolo God
kandjiyebe wopake dje ye
aupin.
3 No ye Jisas boll pillgi djine
dje yepin ge, no ale ye kandja
kende kaima ne, kandja ake-
make to nadjipin, man.
4 No kandja djinmon ge,
God yene kandjiyebe dje
aumbon kune yendo dje kani
pille no une kandjiye dje una
aunmon. Una no wopake
pille aune dje nayenmon
man, God no wopake piya dje
yenmon, no nomane pakna
ge une yene omuk to aundo.
5 Ye kaninj alla God para
kando, no ye moi al wopin
ge no wal bombon golo, im-
bon dje kandja wopake dje
nawopin.
6 Ye no kandjine amblo
pla worne dje nayepin. Alla
una ta no kandjine amblo pla
worne dje nayepin.
7 No Krais aposelye mor-
mon, ye no pak to aune we
djipinka kune yeika. Ba no ye
boll mopin ge kiye dje molo,
ana wombane kulo i waninj
mal embe ye mopin. 8 No ye
wopake kanmon pille, no ye
God kandjiyebe wopake dje
aupin. Ye embe mor ge, no
nomane pakna boll aike awo
yembon dje yenmon.
9 Agana ambana kambono
ye kaninj, no ye boll molo
God kandjiyebe wopake dje
aupin ge, nonekene yembene
al ye nopin, imina armina
sip dje yepin, no ye seng
nayepin.
10 Ye kaninj, no ye pillgi
djinj una mor al singare
yepin ge, wambo ne, ale
napai, God nale al kune pai.
11 Ye kaninj, nane kam-
bono yene wombane taiman-
taiman dje kantau yenj mal
ge, no ye boll embe yepin.
12 God singare wopake
kando mal ye embe yene
dje pille no kandja dje ye
aunmon. Une dumoye
wopake kantau yendo al ge,
ye wo une boll wopake molo
pane dje pille yau tondo.

Pillgi dji una aglo gi dje molo imb kaki

13 Alla ta God pille ege ege
wopake we dje aunmon ge
embe. No asamoll ye God
kandjiye dje aupinka ye pille
i ge, una kandjinebe kiwa dje
nakani man. God kandjiye
kaima ye kane i. Kandja ge
ye pillgi pai una boll kogo
yendo.
14 Agana ambana kam-
bono, dumo Judia una Krais
Jisas boll pillgi pai una moi
al wal ta woi ge ye boll para
woi. Ga unakne wo ye ye ke
ye awi mal, ye unakne para
ye ke ye aumaka ye imb kune
mal kaki.
15 Ga Juda una po yenekne
propetne togolo, Iwa Kerman
Jisas togolo, no para sika to
orko wori. God wal wopake
kando ge, ga to woro, una po-
rapora boll kunda ye awinj.
16 God una i yem worda
mal ge no epil djell boll
kandja ge dje aumbon dje
yenmon. Ba Juda una wo
man djinj. Embe yenj pille,
ga singare ke yenj ge bill

pa er plato kaima pi, God
elle kumbso, tonda manda
yendo.

Pol dumo Tesalonaika una alla kanno dje pi

17 Agana ambana kam-
bono, Juda una embe yemaka
nono ege tuge ta djelldjell
mopin. Womba ellke morka
nane wombane pille pole dje
pir mal ge, na ye pille embe
yemoll. Nono nakanpin ba
no nomane al pille mopin.
No ye alla kanbon dje pille
pla yepin.
18 No ye alla kanbon dje
yepin. Na Pol, kun merke
wono dje yell ba Satan no
kond tugo awi.
19 Nono Iwa Kerman Jisas
yem wonda poke, naral wal
yenda, no God nale al aglo gi
dje molo wo pupon? Naral
kogo yepin al wopille God
aumbon? Ge ye pillgi dje
pamoye al ge no God wopille
aumbon.
20 Kaima, ye pillgi djinj pille
no ye wopille aunmon, no
kumbene wopake yero.

3

Pol dumo Tesalonaika una aglo gi djine dje pille Timoti dje wori pi

1 Ge pille, no tau kanan
namopin, no ye mor mal
ola dje pupon dje pille, no
nomane embe pai, no soka
dumo Atens molo pambollka,
2 nono agane God kogoye
aike yei una Timoti dje wor-
pin ye moi al woi. No Tim-
oti ye moi al wo Krais kand-
jiyebe wopake dje aundaka,
ye pillgine dongall panda dje
yepin.
3 Embe yepin ge ye imb
kake mor mal, ye pille urup
dje djine dje pille yepin. Ye
kaninj, God dji mal pille nono
imb embe kakbon mal pai.
4 No ye boll mopin poke,
imb kayekaye nono boll
wonda we djipin. Ye kani, ege
ke ge pillau dji pora dji.
5 Me ge pai pille, na kui
alla nayell. Ye pillgi djinj mal
Timoti wo na dje aunda piyo
dje pille, dje worill ye moi al
woi.

Timoti er yem wo kandjabe wopake toi Pol wo pi

6 Timoti ipon ye kere er
yem wo kandja wopake dji.
Ye pillgi dje, una kanwopake
yenj mal kandjabe to no awi.
Ye no wopake pille awi mal
dje awi pupin. Une kandja
embe dji, no ye kanbon dje
pirmon mal ye no para embe
kanbon dje pille mor we dji.
7 Agana ambana kambono,
ye pillgi dongall pai pille, no
kane imb urup kakmon al ge
aglo gi djinmon.
8 Ye Iwa Kerman boll aglo
gi dje mor pille, no nomane
wopake pai mormon.
9 No God nale al ye pille
wo mabinta pirmon mal ge
no une kun merke wopake
we dje aunmon, ba yenmon
ge kune nayendo, wo kaima
pirmon.
10 Imina armina no no-
mane wopake boll kamang
embe yenmon. God yewor-
daka no wo ye kanbonka,
ye pillgine kune napi dal,

no yeworbonka alla kerman
panda dje kamang yenmon.

God yewordaka Pol ga kanno dje kamang yei

11 Nono Nane God ne, nono
Iwa Kerman Jisas kondwe
to aumbellka, no ye mor al
wombon dje pirmon.
12 Iwa Kerman yewordaka
ye yenekne wopake kane
yenj mal ge ne, ye una pora-
pora kanwopake yenj mal ge,
yake wor kerman punda. No
ye wopake kanmon mal ge
embe pandabe.
13 Nono Iwa Kerman yene
unakiye wopake ta mal mor
ge boll yem wonda poke,
nono Nane God yewordaka
ye une nale al yembene
pandaka wambo napanda
moye.

4

Nono gaklene wulle djingdjang ke ge nayembon

1 Agana ambana kambono,
God wopake kando singare
yene mal ge no ye ombine dje
aupin, ye karkar yei. Alla
ipon Iwa Kerman Jisas kand-
jiye al no ye embe ye tuluk
tane dje kandja dongall dje
aunmon.
2 Iwa Kerman Jisas kand-
jiye al no ye singare yene mal
dje aupin ye pille kane yenj.
3 God nomane ge embe mal
paro, ye wopake ta mal molo
iwana djingdjang ke aulaul
yenj ge nayene.
4 Ye singare wopake ta mal
ye, una singare wopake kan-
inj mal ye,
5 yenekne gaklene wulle
paro ge kantau wopake yene.
Iwana orko molo God pille
kane nayenj, yenekne gak-
lene wulle bombon golo yenj
mal ye embe nayene.
6 Ye embe nayei dal, para
ye agane ye ke ye naune,
gamane ngundjo naine. No
ye asamoll dje awo kerpin,
una singare embe yei dal,
Iwa Kerman ye ke ye aunda,
ye kanpol tane.
7 God nono yau to i ge,
djingdjang nomane panda
dje yau natoi, singare
wopake ta mal yembon dje
yau to i.
8 Ge pille, una no kandja
dje ye aunmon ge to wori dal,
una kandjine to naworinj, ge
God yene Murble ye aundo
una kandjiye ge to worinj.
9 Ye God unakiye agane am-
bane ta kanwopake yene mal
kandja ge no pepa eri bolo
aumbon naparo. Ye yenekne
kanwopake yene mal God ye
beke awi pora dji.
10 Ge kaima, ye pillgi pai
agane ambane kambono
propins Masedonia mor ge
ye kanwopake yenj. Ba no ye
kandja dje aunmon, ye embe
ye tuluk tane.
11 Ye kogo yembon dje yene
ge, ye kiye dje molo, yenekne
aglene al kogone paro mal
yemoye. No ye kandja ge dje
aupin pora dji.
12 Ye embe yene al ge, orko
una ye kane pagle kiye dje
moye. Ye una ta seng ye agle
kui nayene.

Iwa Kerman er yem wonda

kandja

13 Agana ambana kambono, una gor ge ye pille kune yene dje djinmon. Una tarowamo ye, God una i pla naworda dje pille mor mal ge, ye embe nayene dje djinmon.

14 Jisas golo aglo erwo gun pi dje pillgi djinmon. Embe pille, une wonda poke, Jisas pillgi dji una goi ge, God dje indaka Jisas boll aike wone dje kanmon.

15 Iwa Kerman yene kandja dji mal pille no kandja ye dje awo embe djinmon. Iwa Kerman wonda poke, nono gun molo parmon una er wekle bonka asa molo goi una ge are nawone, man.

16 Iwa Kerman kandja kerman djindaka, biugel boyaka, tau agelo wekle moro una yau tondaka, Iwa Kerman yene kupill al er kal wondaka, una Jisas pillgi dji una goi ge asamoll agiye. 17 Are nono una gun molo parmon ge ne, una asa goi ge i kam kupa al worneke aike molo Iwa Kerman boll ege ege molo pamopon.

18 Embe pille, ye kandja ge djineke, yenekne pakna mor al, kumbene arngan yendaka aglo gi dje moye.

5

Iwa Kerman wonda dje amblokun yembon

1 Agana ambana kambono, wal embe pillau djinda ge olpa nale ne, ege kune nam pillau djinda ge, no pepa bolo ye ta dje aumbon naparo.

2 Ye kaninj, Iwa Kerman egeye wonda ge, imina kunumb una waninj mal embe wonda.

3 Una embe djine, no wopille wopake mormon we djine ba, wal ye ke ye aunda wal ge ola dje kaima pillau djinda. Ana womba kindja kupon dje ngembill gor mal embe ola dje wondaka seke pine ge kune nayenda.

4 Ba agana ambana ye mor ge, ye emill yei al namor. Kunumb una wonjka ye wai kulo gok djinj mal embe, ege djinmon al ge ye embe nayene.

5 Ye porapora armina au dji al waninj una mor. Nono imina ne, emill pai al wanpin una man.

6 Embe pille, una ou par mal nono embe napambon, nalene to gun yendaka nomane au djinda mopon.

7 Una ou par ge emill paro al par, alla nu no dall yenj ge para emill paro al yenj.

8 Ba nono au djindo al wanmon una mormon pille, nomane au djindaka, nono pillgi djinmon ge ne, agane ambane kanwopake yenmon ge, i konpakna dongall dal woro, God nono i yem worda dje kui yenmon ge, kon pula dongall dal kakbon.

9 Ge God nono elle kumbso, tano dje nayei, man, nono Iwa Kerman Jisas krais kogo yei al ge, nono er take dje nambon, une nono i yem worno dje yei.

10 Une nono pille goi pille,
nono gun mopon mo gopon
ge, une boll aike molo pam-
bon.
11 Embe pille, ye yenj mal
embe ge, agane ambane
kandja wopake dje awo
nomane to gi dje aune.

Pol kandja dje wulle yeno dje embe dji

12 Agana ambana kam-
bono, no ye embe dje aun-
mon, una ye boll molo amblo
pille dje awinj ge, ye nomane
gi djinda dje, Iwa Kerman
kandjiye al kantau yenj pille,
ga kandja djine mal ye pille
kalto moye.
13 Ga kogo yenj al ye
pille pla ye kanwopake ye
aune. Ye porapora kumbene
taimane panda moye.
14 Agana ambana ye mor
ge, una kiwa waka wane yenj
ge ye ga wane djine dje man
dje aune. Una kand gor ge,
ye kandja wopake dje awo
kand golo djine dje, dje aune.
Una nomane al mo, gaklene
al kogo yenj kere nadjindo
una, ye amblo pille dje aune.
Ye una porapora ye aune ge,
ye kiye dje molo ye aune.
15 Una ta ye ke ye awi dal,
ye ye yem woro naune. Ege
ege ye yembe yemolo pillgi
djinj una ye wopake ye awo,
alla una porapora para ye
wopake ye aune. 16 Ye ege ege
wo pille,
17 kamang eri ye pamoye.
18 Wal porapora ta pillau
dji dal, ye wopake we dje
God aune. Ye Krais Jisas boll
mor ge, embe yene dje God
nomane embe paro. 19 God
Murble ye boll wal ta yeno
dje yei dal, ye man nadjine.
20 Una propet kandja djinj
mal, ye kumbene ke yendaka
mop awo djine.
21 Wal porapora omuk to
kanne, wal wopake kani dal,
amblo gi djine,
22 wal porapora ke mal pa
dji dal ye pakna po nayene.
23 God arngan ye aundo
una yewordaka ye wopake
ta mal moye me ge ye boll
pandabe. Are nono Iwa Ker-
man Jisas Krais yem wonda
poke ge, ye murblene ne, no-
mane ne, gaklene paro ge
une ye wopake ye aundaka
ye wambo napanda moyebe.
24 God ye une wombaye
moye dje pille yau to i ge, une
djindo mal yendo una moro
pille kaima yenda.
25 Agana ambana kam-
bono, ye no pille kamang ye
aune.
26 Nono pillgi pai una molo
yenmon mal ye yenekne
nubkane kagle djembon
tane.
27 Iwa Kerman kandjiye al
na ye kandja embe dje aundo,
pepa ge ye kere aune agane
ambane kambono pora piye.
28 Iwa Kerman Jisas Krais
ye wopake pille aunda moye.

2 Tesalonaika

Pol pepa alla bolo dumo Tesalonaika una awi

1 Ye dumo Tesalonaika pillgi pai una nono Nane God ne, Iwa Kerman Jisas Krais boll mor kambono ge, no Pol ne, Sailas ne, Timoti, pepa bolo ye aunmon.

2 God nono Nane, ne Iwa Kerman Jisas Krais ye wopake pille aumbellka, ye ellne tukne arngan yenda moye.

Dumo Tesalonaika una imb kake aglo gi dje moi

3 Agana ambana kambono, ege ege no ye pille God wopake we dje aunmon. Me wopake pai pille dje aunmon. Ge ye pillgine ge pa wor kerman pundaka, ye yenekne porapora kan-wopake ye awinj mambine ge wor kerman pi.

4 Embe pille, pillgi pai una dumo porapora mor al no po ye kandjine dje pla wormon. Una wo ye to, ye ke ye awinj ba ye aglo gi dje molo, imb kake, pillgi dje molo pinj mal ge, no kandjabe to una aun-monka pir.

God nono kot du dje paro mal ye aunda

5 Ye imb kakinj al ge kanmon, God kot paro mal yenda. Ge pille ye gaklene ngembill gor al ge, God kapla we djindaka ye une dumoye wopake kantau yendo al er pakna pine kune yenda.

6 Alla God singare du dje yendo pille, ye imb awinj una ge une ga imb awo yem woro aunda.

7 Alla Iwa Kerman Jisas kupill al kere yene tau agelo dongall kambono ne, wamo kund boll er yem wonda poke ge, une ye imb kakinj ge iworo, no imbne pai ge aike iworo aundaka, kiwa mopon.

8 Une wo pagle, una God pille kane nayenj una ne, nono Iwa Kerman Jisas kand-jiyebe wopake pille nayenj una ge, une tonda.

9-10 Une er yem wo yene unakiye wopake ta mal boll moyeke kandjiye kerman pandaka, una pillgi dji una kane aya dje molo wopiyeke, ye no kandja dje aupin mal pillgi dji pille, ye para wopiye. Ba une mop awi una ge, une to djerpall ye i djell wordaka, une yembe dongall pandaka, poll dje au kerman djindo al moya ge, ga ellke molo ege ege ngembill golo moye.

Pol dumo Tesalonaika una pille kamang ye awi

11 Wal embe panda dje kane no ege ege ye pille ka-mang embe ye God aunmon. Une yau to i mal ge, ye pille wanmoyeke une pora we dje kanda. Ye wal wopake yembon dje yene ge une yembe bolo aundaka, ye pillgi dje molo yene mal une ye aundaka moye.

12 No ye pille kamang yen-mon ge, nono God ne, Iwa

Kerman Jisas Krais wopake pille aumbellka ye singare yenj al ge nono Iwa Kerman Jisas kandjiye pla pandaka, une ye kandjine dje pla worda moye.

2

God lo to worda iwa wonda

1 Agana ambana kambono, nono Iwa Kerman Jisas Krais er yem wo nono i makai to yene boll mopon kandja embe pai ge,

2 no ye gok dje nomane soka pa djinda dje kandja ye dje aunmon. Una ta kandja propet djine mo, kandja ta dje worne mo, pepa ta bolo Iwa Kerman yem wonda ege, ge woi pora djindo we dje no kandja embe dje bopin we djine ge ye napiye.

3 Una wo kandja kende embe dji dal, ye kaima kaima napiye. Ege wonda ge are wonda, asamoll, una merkeke God pille mop auneke, iwa ta God kandjiye lo to worda iwa ge wonda. Iwa ge Iwa Kerman i dumo ke worda moya iwa.

4 God moro we djine ge une man we dje awo, wal lotu ye pille pla yenj wal ge une man dje awo, yene kandjiye i pla woro, God lotu numbiye kerman al numog po ami dje molo, na nanam God moro we djinda.

5 Asa na ye boll molo kandja ge dje awo kerill ba ye napi paro.

6 Ipon iwa ge er pene wonda ba wal kondwe pel dje paro ge, ye kaninj. Are une egeye yenda kune wonda.

7 Alla ipon kandja lo to worda una ge kogo gulo seke yemoro. Une embe ye pa pundaka, kond tugo pel dje moro una ge tugo worda pa pundaka are God iworda poke,

8 iwa kandja lo to worda una ge erwo pene punda. Ba Iwa kerman Jisas er yem wondaka yene poll dje au kerman dje, yembe ta mal yendaka iwa ge to djerpall yenda, Jisas djillake mulnge al dje wordaka, iwa ge goya.

9 Una kandja lo to worda una wonda ge Satan yembe dongall aundaka, kende kulo, djep kayekaye ye, kogo dongall ye embe yenda.

10 Une singare kerawa yeworo, kandja kende dje aundaka, una golo take dje pine una ge piye. God na ye i yem worno we dje kandja kaima dji ge, ga djembon to naune, kanwopake nayene.

11 Embe pille ga nomane God to kull wordaka, kandja kende pai ge pillgi djine.

12 God embe yenda ge, una kandja kaima pai ge pillgi nadjine. Singare ke paro ge wopake pille yene ge, God kot ye awo tonda.

God ye i yem worno dje kamasa dje i

13 Ba ye agana ambana kambono, Iwa Kerman ye kanwopake kani una ye mor ge, kupill makimb beke yei kune ge, God ye dje i. God Murble ye aundaka ye are

kond du dje wane, kandja
kaima panda ge ye pillgi
djine dje pille, i yem wori. Ge
pille, no ege ege ye pille God
wopake we dje aumbon paro.
14 Nono Iwa Kerman
Jisas Krais yembe kerman
pandaka, kandjiye kerman
pandaka, yenda mal, ye para
aike panda dje pille, no ye
God kandjiyebe wopake dje
aupin al ge, une ye yau to, i.
15 Embe pille, agana am-
bana kambono, no God kand-
jiye porapora dje aupin ge, no
djillakene al djipin mo pepa
bolo ye aupin ge, ye pillgi dje,
aglo gi dje molo pa pine.
16 Alla nono Iwa Kerman
Jisas Krais ne, God nono
Nane, yene nono kanwopake
kane, wopake pille awika,
nono ege ege aglo gi dje,
gun molo pambon dje kui
yenmon ge,
17 soka yeworbellka, ye
ellne tukne arngan yendaka,
ye nomane dongall pan-
daka, ye embe molo singare
wopake ye, kandja wopake
dje wanmolme.

3

Pol, ye no pille kamang ye God aume dji

1 Agana ambana kambono,
na kandja ta para paro. Ye
kamang ye God auneke, une
no amblo pille dje aundaka,
Iwa Kerman kandjiye ola dje
pa wai dje pundaka, ye God
kandjiye pille pla yenj mal
embe, una para aike pille pla
yene.
2 Ye kamang yeneke, God
no una nomane ke pai una
ne, singare ke yenj una ag-
lene al iworo aunda. Ye kan-
inj, una porapora Krais we
dje pillgi nadjinj.
3 Ba Iwa Kerman moro ge
une kandja djindo mal kaima
yendo una moro. Une ye kan-
tau ye awo, yembe dongall
bolo aundaka, Satan ye am-
biyo dje yenda man panda.
4 No kandja djipin mal ye
embe yei. Alla are ye embe
yemolo pine dje no Iwa Ker-
man boll pillgi djinmon.
5 Iwa Kerman yewordaka,
une ye wopake kando mal ge
ne, ye Krais yembe al imb
kake pamoye ge, ye kanpol to,
pille kane yemoye.

Tesalonaika una kogo yembon dje nayenj ge una man dje aune

6 Agana ambana kambono,
nono Iwa Kerman Jisas Krais
kandjiye al no kandja don-
gall dje ye aunmon. Nono
agane ta molo no kandja dje
ye aupin mal mop awo, kogo
naye, kollumb ke wanmoya
ge, ye une boll aike nawanne,
ellke moye.
7 No kogo ye wanmopin, ye
kani mal, karkar yene. Asa
no ye boll molo yepin ge kiwa
ye namopin, man.
8 Ye kwamokna i awi nopin
ge no ye top to i nopin. Im-
ina armina kogo sipdje ye pa-
gle, ye imb awo djimbon dje
yepin.
9 Ye kwamokna kiwa i
nopinka kune yeika ba, no
embe nayepin. No kogo
embe yepin ge, ye kane
karkar yene dje yepin.

10 Ye kaninj, no ye boll
mopin kune, no kandja embe
mal dje worpin pai. Una
ta kogo nayenda ge ye kwa
naune. 11 Ba ipon una dji
pirmon, ye una pende ami
dje kiwa molo, kogo kaima
ta nayenj. Ga una djell wal
ye no molo pa yenj mal pille
kandjabe to mor ba, ga ko-
gone man.
12 Una embe yenj ge, no
Iwa Kerman Jisas Krais kand-
jiye al kandja dongall dje awo
embe djinmon, ga yene ami
wopake dje molo, yenekne
kogo yene al ge kwamokna
panda i no moye we djinmon.
13 Agana ambana kam-
bono, ye ege ege singare du
dje paro mal ye pamoye.
14 No kandja pepa al
bormon ge una ta karkar
nayenda ge ye kanpol to
molo, une boll aike nawanne.
Ye embe yeneke une singare
yendo mal kane ngandjill
goya.
15 Iwa ge una kundayem
una mal embe ye aune dje
pille nadjinmon, man. Ye iwa
ge ye agane mal moro dje
kane, une asa yei mal ge, ye
djinda dje pille man dje aune.

Pol ga wopake we dje awi

16 Alla ipon, Iwa Kerman
nono ellne tukne arngan ye
aundo iwa ge, une yewor-
daka, wal porapora wonda al
ge, ye ellne tukne ege ege arn-
gan panda moye. Iwa Ker-
man ye boll moya.
17 Na pepa ipon bolo
wopake we dje ye aundo ge,
na Pol, nanam aglena al pepa
boro. Na mon embe boro ge,
ye kane Pol yene boi we dje
kanne.
18 Nono Iwa Kerman Jisas
Krais wopake pille aundo me
ge ye boll porapora panda
molme.

1 Timoti
Pol pepa asamoll bolo Timoti awi

1 Na Pol, na Krais Jisas aposelye moro. God nono i yem wordo una ne, Krais Jisas nono kui ye mormon una ge, soka djipill mal pille na aposel moro.

2 Timoti, na ni pepa bolo aundo. Nono Jisas Krais kandjiye al pillgi djinmoll ge, ni na warna mal kaima moren. God nono Nane ne, Krais Jisas nono Iwa Kerman, soka wopake pille awo, wandill golo aumbellka, ni ellin tukin arngan yenda mopen.

Una kandja me napai mal beke awinj ge Timoti po man dje aunda

3 Asa nono dumo Epesus mopillka na kere er propins Masedonia po molo kandja dje ni awill mal ge, ipon na kandja alla dje ni aundo. Ni dumo Epesus molo una pende kandja mambine ale ye beke awinj ge, ni po man dje aumbenka alla nadjine.

4 Ga kandjabe kiwa to awo, asa gollne kokane molo woi mal kandjine amblo pla woro pepa bolo yenj ge, ni po man dje aumben. Una pillgi pai dal God kogoye megiye tonda ba ga yenj mal ge una pille nonga djinjka, God kogoye paro ge po goro.

5 Ni po man djimben al ge me embe paro. Ga pillgi kaima pandaka, kumbene kuruwo yendaka, nomane wopake panda moye. Embe yei dal, ga una boll wopake pille ye aune.

6 Embe yene ba una pende kere er po una boll kandja aulaul dje awinj.

7 Ga God lo beke aumbon dje yenj ba, kandja djinj ge me yene pillpol natonj. Kandja dume dje, dje aunmon dje pir ba wal kanpol natonj.

8 God lo dje awi mal una pille kune yei dal, God loye ge me wopake paro dje kanbon.

9 Ba God lo dje awi ge singare wopake ye waninj una, ge pille dje nawi, man. Una lo to worinj una ne, una kandja napir una ge pille God lo dje awi. Una God mop awinj una ne, singare ke yenj una ne, God wopake kando mal embe nayenj ne, makimb wal pille pla yenj una ne, una yenekne nanemane togor ne, una togor una ne,

10 iwana djingdjang ke yenj una ne, iwa iwa ana ana yenekne djingdjang ke ye wani ga ne, una to kaye to ipo nu kogo yenda dje ku bolo inj una ne, una kandja kende djinj una ne, kot kende djinj una ne, God kandjiye to worbon dje yenj una, mo kandja kaima paro to worinj una ne, wal porapora kandja kaima djinmon mal to wordo wal ge, God man djindo.

11 Alla kandja kaima djinmon ge God kandjiyebe wopake paro. God kandjiye kerman paraka nono une kandjiye amblo pla worbon

mal paro ge pakna paraka,
une na kandja ge dje una
auno dje, dje wori pill.

God Pol wandill golo awi pille, Pol wopake we dje awi

12 Nono Iwa Kerman Krais
Jisas na yembe dongall awi
iwa ge, une na yene kogoye
ye kune yeno dje kane, une
na dje wori pill. Embe yei ge,
na une wopake we dje aundo.
13 Une embe yei ba asa na
God kandjiye dje ke ye awill.
Yene unakiye na po to, una
boll na ye ke ye awill. Ba na
pillgi napai, wal kanpol na-
toll kune une kane na wandill
golo awi. 14 Nono Iwa Ker-
man na wopake kaima pille
awi ge nu dal tulu dje na awo,
na Krais Jisas boll pillgi paro
ge, i awo, una kanwopake
yenj me ge God na para awi.
15 Na kandja ipon dje
aundo ge kandja kaima dje
aundo, una porapora pillpol
tane mal paro. Kandja ge
embe. Krais Jisas makimb al
woi ge, una singare ke yenj i
yem worno dje pille woi. Alla
na moro ge, na singare ke ye
er wekle pill una moll.
16 Na embe moll ba une na
wandill golo awi ge me embe
pai. Krais Jisas na pille tau
molo pa pi mal ge, una kane
pagle, une boll pillgi dje gun
molo pane dje na su mal moll.
17 God ge King kerman
taimane moro! Une kanbon
naparo, une goya naparo,
God taimane molo paro.
Una djembon to awo, yene
kandjiye pille pla yeneke
embe molo pa punda pora
nadjindabe. Kaima.
18 Timoti, na warna! Una
kandja propet dje ni awo
yei mal ge, na kandja ge
pille pepa bolo ni aundo.
Ni kandja ge pille, kunda
yembe yemolo kulngamb
natamben.
19 God nale al ni pora yen-
den dje kane, pillgi djinden
mal amblo gi djimben. Una
pende embe naye, yene pillgi
djinj mal kerinj. Sip nu al po
ku al bolo djerpall yendo mal,
una pillgi kerne ge embe mal
paro.
20 Iwa soka pillgi embe ker-
pill ge, Imeneus ne, Alek-
sander yepill. God kandjiye
dje ke ye aupill. Soka nayem-
bell dje pille, na i Satan agle al
worill.

2

Lotu yembon mal

1 Ni asamoll embe yem-
ben, ni djimbenka una God
boll kandja dje, kamang ye,
God wopake we dje auneke,
God yewordaka una pora-
pora wopake moye.
2 King kambono ne, una
kerman porapora pille ka-
mang ye auneke, ga kantau
wopake yeneke, nono kiye
dje molo, ami wopake dje,
God wopake kando mal sin-
gare yembon.
3 Una kamang embe mal
yene ge wopake paro. God
nono i yem wordo iwa
wopake kando.
4 Une una porapora i yem
woro, kandja kaima paro
ge kane kune yene dje pille
moro.

5 Nono kanmon, God
taimane moro. Alla kandja
kep yendo iwa taimane
moraka yenmell. Ge iwa
Krais Jisas. Nono God boll
ellke mopin ba Krais wo
kandja kep ye, nono God boll
i taimane wori. 6 Ege dje pagi
al ge, Krais una porapora i
yem worno dje pille yene ipo
ga top to i. Une embe yei al
ge nono kanmon, God una
porapora i yem worno dje
pille moro.
7 God nomane embe pai
pille une na dje wori aposel
moro. Na wo epil djell
una mor al pillgi kaima pai
mal dje orko wordo. God
embe yei ge na kandja kaima
djindo kende nadjindo.
8 Na nomana embe paro.
Iwa kambono dumo yemyem
yero al mor ge kumbene
mul napanda, nonga nadje,
wopake molo yenekne
aglene wopake pla woro
kamang yene.
9 Ana para, konkunom
yene ge, paro mal yene.
Ngambalne ene bai to gopa
nato, ekin wal gol ne, bis
dongall moro ge naworo,
konkunom ku kerman boro
wal ge naworne.
10 Ga God lotu ye aumbon
dje pi dal singare wopake
yene. Singare embe paro
ge yenekne ekin dal embe
panda.
11 Una God kandjiye dje
aune mal ge, ana pille kiye
dje molo, kalto moye.
12 Ana mor ge, po iwa kam-
bono mor al kantau ye, God
kandjiye beke awi dal, ge na
man djindo. Ga kiye dje molo
kandja nadjine.
13 Ge God asamoll Adam
beki, Ip ge are beki.
14 Alla kandja kende pai
mal ge Adam ge pille nai
ba ana ge pille i pagle God
kandja dji mal to wori.
15 Ba alla ana mor ge
pillgi dje molo, womba kulo,
una kanwopake ye, God
singare wopake kando mal
ye, singare una wopake
kaninj mal embe yei dal God
i yem worda moye.

3

Lotu kantau yenj una, singare yene mal

1 Na kandja djino dje yendo
ge kandja kaima paro. Ge
iwa ta yemolo pillgi pai una
kantau yeno dje pi dal, iwa ge
kogo wopake yeno dje pro.
2 Une singare du dje paro
mal yenda, une wambo na-
pai moro dje kanne. Yene
game taimane moya. Yene
singare ke ye djino dje kanpol
tonda. Une kantau yendaka
una singare wopake yene.
Una une pille pla ye aune.
Una kayekaye wone ge, une
i numog woro ye wopake ye
aunda. Une God kandjiye
beke aunda kune yenda una
moya.
3 Une nu no dall nayenda,
une kumbe mul nakakda,
kunda nayenda, nonga
nadje, ku i nano dje pille pla
nayenda.
4 Yene game wombaye kan-
tau wopake yemolo kandja
djindaka yene wombaye
wopake pille yene. 5 Une

game wombaye kantau
wopake nayei dal, une God
unakiye kantau namba mal
yenda?
6 Une ge Jisas boll pillgi
dji una kindja namoya. Moi
dal, na iwa kerman moro we
dje pi dal, God Satan toi mal
embe tonda.
7 Una pillgi naparo una na-
lene al une kandjiye wopake
panda. Man panda, yene
kandjiye dje ke yeneke, Satan
kuwo kolo wori paro tonda.

Lotu kogo yenj una singare wopake yene

8 Kantau yenj una singare
wopake yene mal, lotu kogo
una embe yene. Una kane
nomane wopake aune. Lotu
kogo una djillakene soka na-
panda. Nu dongall merke
nanane. Una djell kuine ne,
wal ngundjo i nanane.
9 Pillgi me God i pene wori
ge amblo gi dje molo God nale
al na kogo pai mal yendo dje
kanda.
10 Asamoll ye su ye kanne,
wambo paro mo naparo. Ga
wambo napai dal, lotu kogo
una moye.
11 Kogo una yene mal
embe, gamane kambono
para kandjine wopake panda
moye, una kandjine mopine
nabiye, yenekne singare
kantau wopake ye pagle,
kogo porapora ine al ge
kaima panda mal yemoye.
12 Lotu kogo iwa ta moya
ge, une game taimane moya.
Yene game wombaye kantau
wopake yenda.
13 Kogo wopake yei dal, una
nalene al une kandjiye ge
wopake panda. Alla yene
Krais Jisas pillgi djinda mal
ge une kand nagoya, dje pene
worda.
14 Na ola dje wo ni kanno
dje pro ba ni kogo yemben
mal na ipon pepa bolo ni
aundo.
15 Embe pille, na ola dje
nawoll dal, God unakiye
singare yene mal ni pille
kane yemben. Nono God
unakiye mormon ge, nono
God gun moro una yene
sios mormon. Nono numb
poka dongall molo kandja
kaima paro ge amblo gi dje
mormon.
16 God singare yendo mal
ge, er pene woi, wal ker-
manke paro. Nono kane
kune yenmon ge embe.

Une ge, una wombe kaima
molo woi, una kani.
Wo singare du dje
kaima yei mal yei ge,
God Murble ombine
dje awi, tau agelo
kambono kani. Yene
kandjiyebe pai ge, una
po epil djell una dje
awi pi. Wo moi ge,
makimb al una pillgi
dji. Alla God i pla
worika, une kandjiye
kerman pai moro.

4

Una kandja kende beke awinjka una nomane to kull wordo

1 God Murble kandja dje
pene woro embe djindo, ege
are ta yendaka, una pende
yenekne pillgi djine ge alla

kere, gollkende kandja kende
djineke una pille ine. Alla,
gollkende ga kandja beke
auneke una ge piye.
2 Kandja kende beke awinj
una ge yenekne embe nayenj.
Ga omuk wopake to kanne ba
nomane kull po kerdo.
3 Ga iwana mor ge bolo
naine we djinj. Kwamokna
pende moro ge ye mapill
ye, nanane we djinj. Ba
kwamokna moro ge God ye
nono awi. Nono pillgi dje
molo kandja kaima paro
ge pille kane yenmon una
mormon ge nono wopake
we dje awo, i nambon kune
yendo.
4 Wal porapora God beke
yei ge wopake moro, wopake
we dje awo imbon, man nad-
jimbon.
5 Wopake moro me ge God
dji wopake moro alla, nono
wopake we dje awo nambon
al ge God nale al wambo na-
paro.

Timoti Krais kogoye una wopake moya

6 Kandja ipon djill ge, ni
agan amban kambono dje
awin dal, ni Krais kogoye una
wopake mopen. God kand-
jiye pillgi djinmon mal ne,
kandja du dje pai ge ni karkar
yen mal soka ge yembellka ni
yake er pla ben.
7 Kandjabe aulaul paro ne,
kandjabe me napai djine ge
ni pillgi nadjimben. God sin-
gare wopake kando mal ni
yembe ye duwe yemben.
8 Una yenekne yembene
panda dje pille gaklene al ek-
sais yenj ge, wopake paro ba
ge kembis paro. Ba God sin-
gare wopake kando mal nono
yembe ye eksais yepin dal, ge
wopake kaima panda. Sin-
gare embe yepin dal, nono
makimb al wopake molo, are
kupill al bon ge para wopake
mopon.
9 Na kandja ipon dje awill
ge kandja kaima dje aundo,
una porapora pille ine paro.
10 Ge pille, God gun moro
ge nono nomane aupin
una mormon. Une ge una
porapora i yem worno dje
yendo una moro. Alla ga
une boll pillgi djine una ge
une kaima i yem worda una
moye. Kandja ge nono una
boll dje aumbon dje yembe
yenmon.
11 Kandja paro ge ni dje una
beke aumbenka karkar yene
mal.
12 Ni iwa komdjill moren
dje kaninj ba, ga ale ye
kaninj, ni iwa kiwa namoren,
man. Ni kandja wopake dje
awo, kond wopake wane,
una boll wopake kane, Jisas
boll pillgi dje molo, God nale
al kiwa wanmopenka, pillgi
pai una kane karkar yene.
13 Na ola dje nawoll dal,
ni embe yemben. Pillgi pai
una moye al ni Baibel kere
awo, God kandjiye dje orko
woro, beke awo pamopen.
14 Alla God wal i ni awi wal
ge ni pillpol tamben. Ge
pillgi pai una kerman kam-
bono ni mon al aglene am-
blo God kandjiye dje ni awi

ge ni nakerben, kogo ge ye
pamopen.
15 Na kandja ipon pepa boll
mal ge ni nakerben, boll boll
pille i pakna woro yemben.
Yembenka, ni God pille kogo
yemolo yake pla punden
ge una porapora pille kane
yene.
16 Ni singare ye wanmoren
mal ne, God kandjiye dje una
aunden mal ge ni pillpol tam-
ben. Embe yen dal, God
ni i yem worda, alla una ni
kandja dje aunden una pille
mor ge God para aike i yem
worda.

5

Iwana moye ge Timoti yene epilye mal kanda

1 Iwoga kambono moye al
ge ni kandja naumben. Ge na
nena kambono mor dje pille
kandja dje aumben. Alla iwa
komdjill kambono moye ge
na agana kambono mor dje
kane embe ye aumben.
2 Angama kambono moye
ge ni na mana mor dje kane
embe yemben. Ambo kam-
bono moye ge na ambana
kambono mor dje kane embe
ye awo, God nale al singare
du dje yemben, wambo pa
djinda dje yemben.

*Ana kangill kantau yem-
bon mal*

3 Ana kangill wandill mor
ge, ye kantau wopake yene.
4 Ba alla ana kangill wom-
bane ta moye mo gawane ta
moi dal, ni kandja dje aum-
benka ga embe piye. Kam-
bono lotu kogone kaima paro
ge yenekne nanemane mor al
kantau moye. Asa yenekne
nanemane kantau molo kam-
bono awi mal embe, ga pak to
awo yem woro aune. Singare
embe paro ge God wopake
kando.
5 Ana kangill wandill moi
dal, une nomane God boll
panda. Une imina armina
God pak to aunda dje pille
kamang yenda.
6 Ba alla ana kangill wal ta
i nano dje pille pla ye wando
ge, une gun moro ba golo keri
mal embe moro.
7 Kandja embe djill paro ge
ni una dje aumben. Una sin-
gare embe yei dal una kane
djine naparo.
8 Una ta yene neme kantau
namoya, alla yene unakiye
moye ge para kantau namoi
dal, une pillgi pai ge keri mal
yendo. Una pillgi napai una
mor al ge une singare ke ye er
wekle pundo.
9 Ana kangill moye ge,
kandjine pepa al kiwa
nabopen. Man, ana singare
embe yene. Wogane boll
moi poke yenekne iwa
taimane gamane moi. Alla
ga kognumb 60 molo er pla pi
ana moye.
10 Una kanne ga singare
wopake ye wane, wombane
kantau wopake yemolo, una
numb al womaka kwa gale
wopake ye awi. Pillgi pai
una womaka kakene al nu
was ye awo, una wandill moi
mal ye wopake ye awo, sin-
gare wopake kayekaye pai
ge, embe ye wani ana dje
kanne.
11 Ana kullou kangill moye
ge, ni ga kandjine pepa al

nabopen. Ga iwa pille pla
yemolo, Krais boll asa moi
mal ge mop awo, er iwa bon
dje pille kerman yene.
12 Embe yene al ge, wambo
paro. Krais boll kandja
taimane dje pagi ge alla
kerne mal yenj.
13 Singare ta ye waninj
ge embe, kollumb ke wane,
numb pel dje, nuye i, una
kandjine mopne amblo,
kandja nadjine mal dje embe
yenj.
14 Ge pille, na kandja
embe dje aundo. Ana kullou
kangill moye ge, er iwa
po womba kulo, dumene
kantau yene. Embe yeneke,
kundayem una dje ke yene
kune nayenda.
15 Ba alla ana kullou kangill
pende mor ge, yenekne pill-
gine kere er Satan boll pi pora
dji.
16 Pillgi pai ana pende
yenekne unakne moye al ana
kangill ta moya ge, yenekne
kantau moye. Embe yei dal,
pillgi pai una djell moye ge
imb nakakne. Ge ana kangill
wandill kaima ta moi dal, ga
kantau moye kune yenda.

Krais kogoye una kantau wopake yembon

17 Pillgi pai una kerman
kogo wopake yenj una mor
ge, ye pille pla ye awo, top
tane. Alla, God kandjiye beke
awo, kandja dje una awo
yene una kerman ge, ye top
wopake tane.
18 Ye top tane ge Baibel
kandja embe bolo wori paro.

Kogkau wal wit tandwane
iworno dje kogo embe
yemolo, megiye pende
i noi dal, ye man we
nadjine we dji *(Lo
25.4)*

Kandja ta bolo wori pai ge
embe djindo.

Una kogo yenj una top paro
mal ine we dji *(Luk
10.7)*

19 Una ta po pillgi pai una
kerman ta ale yei we dji dal,
ni napupen. Ba una soka mo
sokara wo kandja embe dji
dal, ni kandja ge pupen.
20 Pillgi pai una kerman
pende po singare ke yei dal,
ni pillgi pai una porapora na-
lene al amblo du dje aum-
benka una kanne. Embe yen
dal, ga pillgi pai una kerman
kambono mor ge para kand
goye.
21 God ne, Krais Jisas ne,
tau agelo kambono ga pora-
pora nalene al na ni kandja
dongall dje awo embe djindo.
Na kandja manda djill mal
ge ni una boll kandja yero
paro mal djimben. Kandja
taimane dje una porapora
aumben.
22 Pillgi pai una kerman ge
ni ola dje, dje kogo al nawor-
ben. Una singare ke yene,
ni pakna po yenj mal nayem-
ben. God nale al wambo pa
djinda kiwa mopen.
23 Ni kumben al ke ege
ege paro ge pille ni nu gun
kun pende nanamben. Kun
pende ni nu wain kembis ta

nambenka, kumben wopake
yenda.
24 Una pende singare ke
yenj ge pene paro, God kot ye
awo tonda mal paro. Ba una
pende singare ke yenj ge seke
paro, are pene wonda.
25 Embe mal ge, singare
wopake paro ge pene paro,
una kaninj. Singare pende
wopake paro ge una nakan-
inj, seke panda naparo, pene
wonda.

6

*Una nukogo yenj una sin-
gare yene mal*

1 Pillgi pai una nukogo yenj
ge, yenekne kantau yenj una
kerman kambono pille pla ye
awo, menameto moye. Embe
yei dal, una God kandjiye dje
ke naye, kandja beke aun-
mon ge, dje ke nayene.
2 Ga kantau yenj una
kerman mor ge pillgi djine
ba nukogo una ge na agana
moro pille yene kandjiye to
worno we dje napiya. Ge
pillgi pai una para moro, na
une wopake kando we dje
kanda. Una kerman kogoye
panda ge une wopake ye
awo, amblo pille dje aunda.

*Una ku pille pla yene ge ale
paro*

Timoti, kandja embe pai
ge, ni embe yeme dje beke
aumbenka piye.
3 Nono Iwa Kerman Jisas
Krais nono God singare
wopake paro mal beke aundo
pirmon. Ba alla una ta Jisas
kandjiye du dje paro mal
man dje awo kandja djell ta
beke awi dal,
4 iwa ge, na iwa pla moro
dje kando, kandja napille,
wal pillpol natondo iwa.
Une kandja iko mugo, nonga
to, na kandja djindo mal
panda dje pille pla yendo.
Embe yendaka una kumbene
ke yendaka, kandjine am-
biyeke, una nomane ke ine.
5 Ga nomane ke paro una
mor ge, una boll kumbene
ke yendaka, kandja kaima ge,
ga boll nayero. Ga nomane
embe paro, na God kogoye
yeno al ge, wal merke kan-
nano we djinj.
6 Embe djinj ba nono God
kogoye yemolo, na wal kem-
bis yenda mo kerman yenda
ge na boll pora yero dje kan-
bon. Ta kani dal, nono no-
mane pakna wal merke kan-
nambon.
7 Ge nono mane kui
makimb al wopin poke ge,
nono wal ta naiupin. Alla,
gopon poke ge, nono kiwa
er yem bon. 8 Ge pille,
nono kwamokna yenda mo
kon konom yenda ge, nono
boll pora yero dje pille ke
napupon.
9 Ba alla una wal merke
kannambon dje pir una moye
ge, yage kal tane. Satan
kuwo kolo to, nomane ye
ke yei. Wal i nambon dje
pille pla yene wal ge yemolo
ngundjo i kal wordaka ga ke
mal yemoye.
10 Una ku merke kannam-
bon dje pir una ge singare
ke merke pla wonda. Una
pende kond embe wani al ge,

yenekne pillgi dji ge kere imb
kerman kaki.

Pol Timoti kandja kindine dje awi

11 Ba ni God wombaye
moren. Wal ke embe paro ge
ni kere seke ben. Ni singare
du dje yemolo, God singare
paro mal pille karkar ye,
pillgi dje, una kanwopake
kane, imb kake pamolo, una
boll singare kiye dje yemolo
wanben.
12 Ni pillgi djinden al ge ni
kunda yembe yemben. God
ni gun molo pamben dje yau
toi mal ge, ni una merke moi
al kandja ge dje pene worin
pi. Alla ni gun molo paren
mal ge amblo gi djimben.
13 God yewori wal pora-
pora gun moro iwa ge na une
nale al kandja dje ni aundo.
Alla Krais Jisas Pontius Pailat
moi al aglo gi dje molo kandja
dje pene wori iwa ge na para
Krais nale al kandja dje ni
aundo.
14 Ni wambo napandaka,
djengimb namoyaka, God
kandja dje wori pai ge ni
embe yemolo benka, are
nono Iwa Kerman Jisas Krais
er pene wonda kanbon.
15 God djinda poke ge
dje wordaka Krais er pene
wonda. God ge, wopake
moi mal molo, una kantau
yendo una taimane moro.
Una king porapora mor ge
une kingne plato moro, una
kerman porapora mor ge une
iwa kerman plato moro.
16 Une taimane ge ege ege
molo paro, pora nadjinda
iwa. Une moro al ge poll dje
au kerman djindaka nono
manda bon kune nayendo,
une nakaninj, alla kanne na-
paro, yene kandjiye kerman
plato pundaka, yembeye
dongall ege ege pandaka,
molo pamoyambe. Kaima.

God unakiye wal merke kannonj una singare wopake yene

17 Una makimb al wal ker-
man kannonj una na iwa pla
moro dje ye nawanne. Wal
ge ola dje pora djinda, ga no-
mane al wal ge napanda, God
boll panda. Une moro ge
nono wopake pupon dje wal
porapora aundo iwa moro.
18 Wal merke kannonj una
moye al ni djimbenka singare
wopake yene. Wal merke
kannane ge embe mal yene,
singare wopake ege merke ye
una aune. Una boll kollka-
mang no, wal una aumbon
dje pille moye.
19 Ga embe yei dal, wal
wopake kaninj wal i makai
tane, numb tuminj dongall
mal to worne pandaka, are
ege ta wonda ge kambono
gun kaima molo pane me ge,
amblo gi djine.

Timoti kogo yendo ge kantau wopake yenda

20 Timoti, God ni kogo awi
ge ni kantau wopake yem-
ben. Una ni kandja djin
napir una ge God nomane
pai mal kandja nadji, kandja
aulaul dji. Ga no nomane
wopake pai djinmon ye piye
we dji ba ale pai. Ga nomane
paro ge yemolo God kandjiye

boll kunda ye aundo, ni ellke
mopen.
21 Una nomane ke pai
kandja dji ge una pende pille
karkar ye po pillgine ge keri.
God ye wopake pille aunda
moye.

2 Timoti
Pol pepa alla bolo Timoti awi

1 Na Pol, God nomane pai mal pille une na dje wori, na Jisas Krais aposelye moro. God nono Krais Jisas boll gun molo pambon we dje wori pai ge, na po una dje awo moro.

2 Timoti, ni na warna mal wopake moren ge na pepa bolo ni aundo. God nono Nane ne, nono Iwa Kerman Krais Jisas wopake pille awo, wandill golo aumbellka ni ellin tukin arngan yenda mopen.

Nono ngandjill nagopon kandja mambine djimbon

3 Asa nena kambono God kogoye yei ge God nale al kogo pai mal yenmon dje kani. Alla na para kogo embe ye pagle, wopake we dje God aundo. Embe mal na imina armina ni we dje pille kamang ege ege ye aundo.

4 Ni nalen al kimb nuye yagi mal ge na pille moro, na ni kanno dje pille pla yendo. Kanill dal, na nomana arngan kaima yenda.

5 Na kando, ni Jisas boll pillgi kaima paro. Asa ni awingama Lois ne, man Yunis pillgi djipill mal ni dje dongall yenden dje na embe kando.

6 Na ni nomanin to mago aundo. Asa na aglena pla woro ni ambill al, God ni wal gorwulle kiwa ta awo wori in. Yei al ge, ni wamo dal pu djimbenka do kund yendaka kogo ge yemben.

7 Nono kand gopon dje God Murble nono nawi, man. Une awi ge, nono yembene pandaka, una boll kanwopake ye, nonekene yenmon mal kanpol tambon dje awi.

8 Embe pille, nono Iwa Kerman yene kandjiye dje aumben mal ni ngandjill nagopen, na kaye paro dje ngandjill golo napupen, man. Na Jisas kandjiyebe wopake dje awo imb kakdo mal, ni God yembe dongall al, nono imb aike kakboll.

9 God nono yau to i yem woro nanam wombana mor we djindo. Nono kogo wopake ta yepin pille une nono yau to i yem nawori, man. Yene nomane pai mal pille, une nono wopake pille i yem wori. Kamasa kupill makimb napai poke, Krais Jisas kogo yei al God nono wopake pille i yem wori mormon.

10 Ipon, nono i yem wori iwa Krais Jisas er pene woi ge, God wandill golo awi mal kane kune yenmon. Krais kandjiyebe wopake pai pille, una gor me ge une to pora dje keri, una erwo gun po moye kond i pene wori kanmon.

11 God na dje wori pill ge, na tisa molo, aposel molo, Krais kandjiyebe wopake dje pene woro una auno dje pille dje wori pill.

12 Me embe pai pille, na imb merke kakdo. Ba na ngandjill nagoro, man. Na pillgi djindo iwa ge na pille

kane yell. Ge pille, na embe
pro, une na kogo aglena al
awi ge, une kantau wopake
ye pamoyaka, are yene egeye
pillau djinda.
13 Na ni kandja wopake dje
awill ge ni pillpol tamben. Na
kandja du dje, dje una aw-
ill mal ge, ni pillpol to molo
una beke aumben. Kandja
dje una aumben ge ni Krais
Jisas boll pillgi dje, una kan-
wopake ye kandja dje aum-
ben.
14 God Murble nono boll
moro ge pak to aundaka,
God kandjiyebe wopake i ni
aglen al awo wori ge kantau
wopake yemben.
15 Ni kanden, una porapora
propins Esia moi ge na kere
er pi. Iwa Pigelus ne, Ermo-
genes para na kere er pupill.
16 Na Iwa Kerman kamang
ye aundo, Onesiporus, game
wombaye boll wandill golo
aunda. Kune merke, Onesi-
porus na ye wopake ye awi,
wopake pill. Na kaye paro ge
une ngandjill nagoi, man.
17 Une er Rom wo yembeke
ye na kuro kanino dje yei,
yemolo are na kane i.
18 Une dumo Epesus ege
merkeke molo na amblo pille
dje awi pille, na kamang ye
Iwa Kerman aundo. God
kot kerman piya poke ge
une wandill golo Onesiporus
aunda.

2

Timoti Jisas Krais ami una wopake moya

1 Na warna mal moren ge,
ege ege Jisas Krais ni wopake
pille awi ge, ni ye dongall ye
aunda mopen.
2 Na kandja porapora una
merke nalene al dje awill ge,
ni dje una God kandjiye am-
blo gi dje mor una aumben.
Ga ge para una beke auneke
piye.
3 No imb kakmon mal ge ni
Krais Jisas ami una wopake
molo imb para kakben.
4 Ami una yenj mal ni
kanden. Ga kogo yenj ge kogo
ta aike nayenj, man. Kogo
wopake yeneke ami kan-
tau yendo una kanwopake
kanda dje yenj.
5 Yenj mal embe, una er
wekle po prais imbon dje
muk djinj ge, kondwe paro
mal pille muk djinj. Man
panda, prais panda mal
naine.
6 Alla una ta yembe ye, mau
to kwamokna yaya boi dal,
une asamoll wallko nonda
kune yendo, una ta man.
7 Na kandja ipon djill ge
ni wopake pille mopen, Iwa
Kerman ni nomanin amblo
au dje aundaka ni wal ge pille
kune yemben.
8 Ni ege ege Jisas Krais
we dje pupen, une golo aglo
erwo gun pi. Une ge King
Depit epilye moi. Ge Jisas
kandjiyebe wopake paro mal
na dje una aundo.
9 Na kandja embe dje
aundo pille, una na geke
bolo wanden dje kane, ye
ke ye awo, to kaye worinj.
Ba God kandjiye ge kaye pa
namoya. 10 Embe pille, na
imb porapora kakdo ge God
dje i una pille kakdo. Na ga

Krais Jisas i yem woro, une
boll wopake ege ege molo
pane dje yendo.
11 Kandja kaima ta paro ge
embe.

Nono une boll gopin dal,
nono une boll aike gun
molo pambon.

12 Nono imb kake molo i
pupin dal, are Jisas boll aike
king mopon. Nono une mop
aupin dal, une para nono
mop aunda.
13 Nono Jisas boll pillgi
djimbon we djinmon ba nono
djinmon mal nayepin dal,
une yene kandja dje wori
paro mal ge kaima yenda,
kandja kende nadjinda.

Timoti God kogoye una kaima moya

14 Na kandja ipon djill ge,
ni una nomane to mage aum-
ben. Ni God nale al kandja
dongall dje aumbenka ga
kandja megiye kerker paro
mal pille nonga nadjine. Ta
dji dal, kokas kulo yene, una
nomane to ke yenda.
15 Ni kogo yenden ge, God
kanwopake yenda dje pille
kogo dongall yemben, ngand-
jill nagopen, God kandjiye
kaima dje kune ye una aum-
ben.
16 God wopake nakando
kandja djine ge, ni pakna
naben, mop awo kerben.
Kandja embe paro ge una
ngundjo ipo kondwe ke
wordaka, po ga God boll mop
aune.
17 Kandja embe beke awinj
ge killngambo buro killang
ke yendo mal embe, po
una ye ke ye aundo. Una
kandja embe djinj ge iwa
soka Imeneus ne, Piletus
mormell.
18 Soka kandja kaima pai
ge kere er po kandja embe
djinmell. Una goi alla aglo
erwo gun pi pora dji, una alla
nagye we djinmell. Kandja
embe djinmell ge una pende
pillgine to ke ye aunmell.
19 Kandja embe djinmell
ba, God numb taki ge numb
tuminj dongall boll taki. Tu-
minj ge kandja embe dje bolo
wori pai,

Iwa Kerman yene unakiye
mor mal ge une kane
pora dje kerdo we dji
(Namba 16.5)

Kandja ta bolo wori pai ge
embe dji, una Iwa Kerman
kandjiye piye una mor ge,
singare ke panda al ge, mop
aune we dji.
20 Numb kerman ta yen-
daka, numogto yero al ge dis
kopa pende moro. Ta gol
silpa pall beki. Ta iko pall
beke, ta makimb pall galla
beke yewori moi. Dis pende
moro ge una i kogo wopake
mal yene, alla pende ge una i
kogo kiwa mal yene. 21 Embe
mal ge una ta singare ke keri
dal, une gol dis yero mal
moya. Une God wombaye
molo, Iwa Kerman kogo po-
rapora aunda ge une ye kune
yenda.
22 War ambo yenekne gak-
lene wulle pille pla ye, wal
bombon gor mal ge, ni mop
aumben. Ni singare du dje,

pillgi dje, una kanwopake
ye, ellin tukin arngan yenda
mopen. Una kumbene ku-
ruwo yendaka Iwa Kerman
pak tonda dje yau tane una
moye ge, ni ga boll arngan ye
wanmopen.
23 Una wal pillpol nato,
kandja napai mal djinj ge, ga
una boll nonga djinj. Alla ni
kanden, una embe yenj ge
una boll nonga eri djinj. Ni
molo ellke worben.
24 Iwa Kerman nukogo una
moya ge, une una boll elle
kumbso nonga natonda. Sin-
gare wopake ye una pora-
pora awo, God kandjiye dje
una beke awo, ke pille pa
namoya.
25 Une kandja dje aundaka
una to wori dal, une kiye
dje molo una nomane amblo
du dje aunda. Ge God kond
aundaka ga nomane ake to
kandja kaima ge alla kanne
manda?
26 Ta kani dal, Satan kuwo
koi to pa kandja dji mal pille
karkar yei ge, alla pille kune
ye, kere er orko wo kiwa
moye.

3

Ege pora djino dje yendaka una singare ke yene

1 Pren mo? Ege pora djino
dje yendaka, imb kerman
wonda.
2 Una yenekne kanwopake
ye, ku nomane kerman
pandaka, yenekne kandjine
amblo pla woro, penang
ye, kandja ke dje una awo,
nanemane kandja djine ge to
worne. Una ye wopake ye
aune ba ga wopake we dje
nawo, God mop aune.
3 Una ta boll wandill
nagoye, ke piye mo nonga
djine ge pille pamoye,
nakerne. Una kandjine am-
blo, yenekne pillpol natane,
aulaul ye, wandill nagolo,
una ngembill aumbon dje,
pille kull woro ye, singare
wopake ge kanke yene.
4 Yene ye noi una ye ke ye
naune ba alla ye ke ye awo,
gokgak dje, na una kerman
moro dje pille pla ye, wal
wopake pir wal ge eri yem-
bon dje piye ba, God kan-
wopake nayene.
5 Kandja mambine ge, ga
gaklene be mal embe panda
ba, God yembe dongall paro
ge mop aune. Una embe yene
ge, ni ga boll aike namopen.
6 Ga mor ge pende kandja
kende dje molo, er una
numbine al po, ana nomane
gi nadji mor al kamalne to
no nomane paro mal yene
dje yenj. Ana ge ale merke
yepin dje pille imb kakinj.
Wal merke yembon dje pir
ge yemolo ga ipo kondwe
kayekaye wordo.
7 Ege ege ana kambono
ge, kandja beke aune pupon
dje pille mor, ba una kandja
kaima dje awinj pir ge kane
nainj.
8 Asa Mosis kandja dji mal
iwa Janes ne, Jambres po
man dje aupill. Man dje
aupill mal embe, ga kandja
kende dje awinj una ge
kandja kaima paro ge man
dje awinj. Ga nomane ne,
pillgine ge kull pundo.

9 Ga kandja djinj ge wo
kerman napunda, man. Asa
iwa Janes ne, Jambres kandja
djipillka una ga soka dall
kandja djinmell we dje kani.
Kani mal embe, una embe dje
kanne, ga kandja kende dje
waninj una ge, dall kandja
djinj dje kanne.

Timoti ni God kandjiye amblo gi djimben

10 Embe yenj ba, na
yewando mal ni pille kane
yenden. Na God kandjiye
beke aundo mal ne, na
nomana paro mal ne, na
pillgi djindo mal ne, na imb
kake ke napro mal ne, na una
kanwopake ye aundo mal ne,
imb kake aglo gi dje moro
mal,
11 dumo Antiok ne, Aiko-
niam ne, Listra wollka una
na ye ke ye aumaka ngembill
goll mal ge, ni kanin. Imb
merke pai ge, Iwa Kerman na
iworo awi.
12 Na kandja kaima dje ni
aundo. Una porapora Krais
Jisas boll aike wane, God sin-
gare paro mal yembon dje
yenj una ge, una wo ye ke ye
aune we djindo.
13 Una singare ke yenj una
ne, kandja kende djinj una
kandja kende dje una aune.
Auneke, kandja kende ge
wor ke kaima punda. Ga
kandja kende dje awinjka
una kandja kaima paro dje
pille kandja kende dje yem
worinjka ga kandja kaima
paro dje pirka embe ye wo
ke po kerinj.
14 Ba ni moren ge, ni no
kanden. No kandja beke
aupin, ni pillgi dongall djin
kandja ge ni amblo gi dje
mopen.
15 Asa, ni womba kembis
molo won ge, ni God kandja
bolo wori pai al ge molo
won. Kandja ge yemolo ni
nomanin wopake aundaka,
ni Jisas Krais boll pillgi
djimbenka God ni i yem
worda kandja ge ni kere
pupen.
16 Kandja porapora Baibel
al pai ge God Murble djika
pai. Kandja pai ge nono
kandja kaima dje beke awo,
nono singare ke yepin ge
ombine dje awo, ale ye djine
dje, God nale al du dje mopon
kandja ge nono beke aundo.
17 God wombaye mormon ge,
nono kandja embe pupin dal,
God yewordaka nono yene
kogoye ye kune yemolo, kogo
wopake kayekaye yembon
kune yenda.

4

Timoti aglo gi dje molo God kandjiye dje aunda

1 Na kandja dongall dje ni
aundo. Krais Jisas King molo
una kantau yenda iwa ge,
nono gun mormon ne, goi
una ge une kot ye aunda iwa
ge, yene Ne God boll soka na-
lene al na kandja dongall dje
ni awo embe djindo.
2-4 Are ege ta yendaka,
kandja wopake paro ge
una pupon dje nayene,
man. Yenekne nomane
paro mal kandja pupon dje
yene. Kandja beke aune una
merke dje i pakna worneke,
yenekne kamalne al wopake

piye kandja ge dje aune, wopake pupon dje yene. Kandja kaima paro ge mop awo kere, kandjabe kiwa paro ge pupon dje yene. Ge pille, ni yembe ye God kandjiye dje una aumben. Imbon dje piye mo man dje piye ge, ni ege ege God kandjiye dje pamopen. Ale yei dal, ni amblo du dje aumben. Singare ke yene ge ni man djimben. Ga pillgine dongall panda dje kandja dje awo, kiye dje molo kandja wopake eri dje beke aumben.

5 Ba wal porapora pillau djinda wal ge, nenem pillpol to, imb kake, God kandjiye dje una awo, ni una amblo pille dje aumben mal paro ge, ye pora djimben.

Pol goya egeye manda woi

6 Na goyo ege er manda wondo. Una God opa awo nu wain tulu djinj mal na meyamna tulu djindaka, na er puno ege er manda wo kerdo.

7 God na kogo awi ge na ye kune yell pora dji. Na kunda wopake ye pora djill. Na God boll pillgi djill, mop nawill.

8 Ipon na topna ge amblokun yewori yero. Top ge embe mal yero, ege pora djinda kune ge, Iwa Kerman, une du dje molo kot dume dje piya iwa ge, une na wambo naparo kiwa moro we djinda. Alla top yero ge na taimane naino, man, una porapora une er pene wonda dje wopille kui yemoye ge, para top ge aunda ine.

Timoti ola dje Pol moro al wonda

9 Ni yembe ye na moro al ola dje womben.

10 Iwa Demas makimb wal pille pla ye, na kere er dumo Tesalonaika pi. Iwa Keresens er propins Galasia pika, Taitus er distrik Dalmesia pika yepill.

11 Luk taimane na boll moro. Ni wo Mak djimbenka aike wombell. Na kogo yell ge, une na amblo pille dje awi iwa.

12 Na dje worill, iwa Tikikus er Epesus pi.

13 Ni won dal, na konna saket momo dumo Troas iwa Karpus boll woro er woll ge i, pepa pelo worill yero ge, i, kogsipsip gakle pepa beki wori yei ge para aike iumben, dall ye djimben.

14 Aleksander, une wal gol silpa pall bekdo una ge, une na ye ke kaima ye awi. Iwa Kerman are une to yem woro aunda.

15 Ni eri kanpol to mopen. No kandja djipin ge une yembe yemolo man dji.

16 Na asamoll po kot djill al ge, una na amblo pille dje nawi, una porapora na kere awi. Ga embe yei ge God pille kere aundaba.

17 Ba Iwa Kerman na boll molo yembe dongall awika, na Jisas kandjiyebe wopake dje kune kaima yell, epil djell una porapora pille kune yei. Embe yei pille, God na laion djillake al i orko wori.

18 Una na ye ke ye awi dal, wal porapora yene mal Iwa Kerman na i yem woro,

yene dumoye kupill al yero
ge worda moyo. Ege ege
God kandjiye pla pandabe.
Kaima.

Pol una dje wopake yei

19 Ni wopake we dje iwana
soka Prisila ne Akwila awo,
iwa Onesiporus game wom-
baye boll aike aumben.
20 Erastus dumo Korin
molo paika, iwa Tropimus
dumo Miletus ke toi paika na
kere er woll.
21 Ni ola dje er womben,
kam bi ye, kamkopo wonda
poke manda yendo. Yubu-
lus ni wopake we dje aundo.
Linus ne, Klodia ne, pillgi
djinj una porapora ni para
wopake we dje awinj.
22 Iwa Kerman ni boll
moya. Une ye porapora
wopake pille aunda moye.

Taitus
Pol pepa bolo Taitus awi

1 Na Pol, na God nuye kogoye una moro, na Jisas Krais aposelye moro. God unakiye dje i kambono ge, God na dje wori, ga pillgine amblo dongall ye auno dje, kandja kaima pai ge, ga pille kane ye, God nomane paro mal karkar yene dje na dje wori pill.
2 Na embe yendo ge, God una gun moye we dji ge, ga pillgi dje kui yemoye. God kamasa, wal ta beke nayei kune ge, une embe dji, na yewornaka ye na boll gun molo pane we dji. Kandja dji ge, God kandja kende dji una namoro.
3 God nono i yem djindo una, yene dji poke, une na dje worika na yene kandjiye dje pene worillka una pi.
4 Taitus, nono pillgine taimane paro pille, ni na warna kaima moren, na pepa bolo ni aundo. God nono Nane ne, Krais Jisas nono i yem wori iwa ge, soka ni wopake pille aumbellka, ni ellin tukin arngan yenda mopen.

Taitus una wopake dje iwordaka pillgi pai una kantau yene

5 No soka nupoge Krit molo kogo ye pora nadjipill, tuge pamoika na ni kogo ge yemben dje pille kere er pill. Na asamoll ni dje awo kerill, ni dumo taimantaiman dje yero al ge po pillgi pai mor una pende dje imbenka, ga yemolo kantau yene.
6 Ni kantau yene una dje i kogo al worben ge, ga iwana nalene al imbne napanda, gamane taimane moya. Wombane pillgine panda moye, kond aulaul nawanne. Nane mane kandja djine ge, to naworne.
7 Ni kanden, kantau yenj una ge, God kogoye kantau yenj pille, una nalene al ga wambo napanda moye. Na iwa pla moro dje napiye. Kumbene mul ola dje pla nawonda. Nu no dall nayene. Una natane una moye. Ku i nambon dje pille we nayene, man.
8 Una ga numbine al wone ge, kantau wopake yene. Wal wopake ta paro ge kanwopake yeneke, nomane wopake pandaka, yenekne kantau wopake ye, kond du dje wane, God wopake moro mal embe moye.
9 Una kandja kaima dje kambono awi ge, ga amblo gi dje moye. Embe yene ge, kandja pai mal dje una beke auneke aglo gi djine. Alla, una kandja to wori dal, ga yemolo nomane amblo du dje aune.

Una dumo Krit moi al ge una wo ga pillgine ye ke ye awi

10 Ni una dje i kogo al worben ge me embe paro. Dumo Krit yei al ge, una merke kandja to worinj, kandja kende dje, kandja me napai yene pir mal

djinj. Pakna mor al ge Juda
una merke yembe ye, nono
gaklene kelip tambon we
djinj.
11 Kambono ku i nambon
dje pille we ye, singare
nayene mal dje una beke
awo, una gamane wombane
boll mor ge, pillgine ye ke ye
awinj. Ge pille, ni man dje
aumbenka ga kandja ge alla
nadjine.
12 Kamasa dumo Krit una
yenekne makimbne al iwa
propet ta moi. Une ge kandja
embe dji, nono Krit una
kandja kende eri djinmon.
Una ke kaima molo, kog
kena kunda yenj mal embe
molo, wal kwamokna pul no,
kollumb wane, kogo yembon
dje napirmon we dji.
13 Une kandja embe dji
ge kandja kaima dji. Ge
pille, singare yenj ge ni
man dje awo, amblo du dje
aumbenka, ga God boll pillgi
kaima djine.
14 Juda una kandjabe kiwa
to waninj mal ge, ga napiye.
Alla una kandja kaima to
worinj una yenekne kandja
kindine dje una awinj ge
kambono napiye.
15 God nale al ale naparo
una mor ge, wal porapora
wopake paro dje kaninj. Ba
una singare ke ye, Krais Jisas
boll pillgi napai mor ge, wal
porapora wopake naparo. Ga
nomane pakna ke yei pora
dji, wal ke wopake paro ge
kane kull woro kaninj.
16 No God kane kune yen-
mon we djinj ba djillakene al
djinj. Ga singare yenj ge God
mop awo keri dje kanmon.
Una ge kandja napille, ke mal
mor, wal wopake ta yem-
bon dje yene ge kune kaima
nayenda.

2

God wopake kando mal ge iwoga angama kambono singare embe yene

1 Ba alla God kandjiye du
dje paro ge, ni una dje aum-
benka singare embe yene.
2 Ni iwoga kambono dje
aumbenka nu wain no dall
nayene. Wambo napanda,
yenekne singare kanpol
to, nomane wopake panda
moye. God boll pillgi djinj
ge paro mal djine, una
kanwopake ye aune ge paro
mal yene, imb kakne ge paro
mal kakne.
3 Angama kambono mor
ge, ni para aike dje aum-
benka ga God singare
wopake kando mal ye
wanne. Nu wain merke
nanane. Una dje ke naye,
wal wopake paro kandja
ge beke aune. 4 Angama
kambono kandja embe dje
beke auneke, ana komdjill
kambono wogane wombane
aike kanwopake yene.
5 Yenekne kanpol tane, God
nale al wopake molo, ana
numbine al kogo panda ge ye
kune ye, singare wopake ye,
yenekne wogane menameto
moye. Ga singare embe yei
dal, una God kandjiye dje ke
nayene.

Taitus singare wopake yendaka iwa komdjill kambono kane karkar yene

6 Ni ana komdjill kandja dje
awin mal ge, alla iwa komd-
jill moye al dje aumbenka ga
singare yene ge kanpol tane.
7 Wal porapora ni pille
yemben ge, ni singare
wopake eri yembenka, iwa
komdjill kambono kane
karkar yene. Ni kandja dje
una beke aumben al ge, ni
kandja djinden mal nenem
singare embe yembenka,
nomanin gi djindaka, kandja
kaima dje una aumben.
8 Kandja panda mal dje
aumbenka, una ni kandja ale
ye djinden we djine ge kune
nayenda. Embe djin dal,
kundayem una kandja ke dje
nono naune, ngandjill goye.

Una kantau yenj una kandja djine mal, nukogo una pille karkar yene

9 Nukogo yenj una mor
ge ni kandja embe dje aum-
ben, ye menameto moyeke,
kantau yenj una plato moye.
Ga kandja djine mal ye
pille yeneke, iwa kerman
kambono wopake piye. Kan-
tau yenj kambono kandja
djine ge ye to naworne we
djimben.
10 Kantau yenj una kam-
bono wal kannane moya ge
kunumb nanane. Kandja
djine mal karkar ye, kam-
bono kanne, ga kunumb
nanoi una mor dje kanne.
Singare wopake embe yei
dal, God nono i yem wori
iwa moro we dje una beke
aunmon ge, una pille wopake
piye.

God singare ye paro mal nono karkar yemolo Krais wonda dje kui yembon

11 Nono kanmon, God nono
wopake pille awi ge, er pene
woi pora dji, una porapora i
yem worda kune yendo.
12 God nono wopake pille
awi mal ge nono beke aun-
daka, nono God mop aunmon
ge kere, makimb al nomane
ke panda ge kerbon. Une
nono wandill golo awi mal
ge nono beke aundaka, nono
makimb al kond wanbon ge,
nonekene kantau wopake ye,
kondwe du dje wane, God
singare yendo mal embe ye,
13 God wal wopake kaima
are wonda we dji ge, nono
wopille kui yembon. Jisas
Krais nono Godne kerman i
yem wori iwa wonda dje pille
kui yembon. Kupill al poll
dje au kerman djindaka, God
yembe dongall pandaka une
yem wonda kanbon.
14 Krais yene nono pille
awi. Nono singare ke pora-
pora ge kere auno dje, nono
yene wombaye wopake mo-
pon dje, nono wopille singare
wopake ye mopon dje pille
yene nono awi.
15 Na pepa bolo wondo mal
ge, ni dje una aumbenka, una
ni kane kal wori dal, ni napu-
pen, kandja ge yembe ke ye
dje pamopenka una kandja
to worinj una alla nadjine.

3

God nono ye wopake kaima ye awi pille nono singare wopake yembon

1 Iwa king ne, gapman
molo kandja djine mal ni
djimbenka una pille karkar
ye, menameto moye. Kogo
wopake ta panda ge ege
ege amblokun ye kogo ge
yembon dje yene.
2 Una kandjine nabiye,
nonga nadjine, una djell pille
pla ye aune, yenekne napille,
kiye dje molo kal woro moye.
3 Ni kanden, asa nono
dall molo, kandja to worpin.
Satan nono kandja kende
dje awika, nono kond ale
ye wanpin, wal i nambon
dje pupin al ge ne, nalene
kane bombon gopin al ge
nono kaye papin, nono una
ye ke ye awo una wal merke
kannoi ge kanke yepinka una
nono kanke yemaka, nono
ga kanke kanpinka embe ye
wanpin.
4 Ba alla God, nono wopake
kane, ye wopake ye awo, i
yem worda una moro ge, une
er pene woi poke ge,
5 une wo nono i yem wori.
Nono singare wopake ta
yepin pille, une nono i yem
nawori, man. Yene nono
wandill golo awo i yem wori.
God Murble nono nomane
amblo au dje awo, nu woro
awika, nono erwo gun pupin.
6 Jisas Krais nono dje i yem
wori al ge God Murble boll
boll tulu dje nono awi.
7 Une nono wopake pille
awi al ge, God nale al nono
wambo naparo. Embe yei
pille, God yeworika nono une
boll gun molo pambon dje
kui yemormon.
8 Na kandja embe djindo ge
kandja kaima djindo, pillgi
djimbon mal paro. Na kandja
dje awo woll ge ni una dje
dongall ye aumben. Dje awin
dal, una God boll pillgi dje
yenj una, singare wopake
yembon dje pille pla yene.
Kandja ge wopake uro kaima
paro una porapora amblo
pille dje aunda.
9 Ba alla una dall kandja
djelldjell dje yenj ge, ni napu-
pen. Asa gollne kokane kand-
jine ne, Mosis kandja lo dji
ge ga kandja djelldjell djinj
ge, ni napupen. Kandja embe
mal paro ge ni amblo pille dje
naunda, kokas kulo pupen.
10 Alla una ta kandja djin-
daka ye pillgi pai una wo epil
soka toi dal, ni iwa ge kandja
nadjiye djimben. Djimbenka
une kandja dje pamoi dal, ni
alla kune soka djimben. Man
pai dal, iwa ge mop awo ker-
ben.
11 Ni kanden, iwa kandja
embe mal djinda ge, une
kondwe du dje paro ge kere,
singare ke yendo una moro.
Une singare ke ye wando ge
kot ye awi pora djindo.

Pol embe dji, Taitus, ni na moro al we! dji

12 Kam kopo kerman
wonda bi yenda kune ge, na
asamoll wo dumo Nikopolis
moyo dje pro. Ge pille na iwa
Artemas mo Tikikus ta dje
wornaka, ni moren al wopill
dal, ni yembe ke ye Nikopolis
womben.
13 Alla Senas, lo kantau yei
iwa ge ne, Apolos soka er boll
dje yembell ge, ni yembe ke

ye, amblo pille dje aumbenka
soka kondwe wopake bell.
14 Una wal nayei dal, nono
unakne pillgi pai una singare
wopake eri ye wal aumbonka
i nane dje pille pla yene.
Embe yei dal, pillgi pai una
wal yenj ge me panda moye,
kiwa namoye.
15 Iwana porapora na boll
mor ge, ni wopake we dje aw-
inj. Alla, pillgi pai una no
wopake kaninj ge ni wopake
we dje aumben. God ye po-
rapora wopake pille aunda
moye.

Pilemon
Pol pepa bolo iwa Pilemon awi

1 Na Pol, na Krais Jisas
kandjiye al kaye pamoro,
nono agane Timoti moro
ge, na une boll pepa bolo
ni Pilemon aunmoll. Ni no
boll kogo aike yepin una
wopake moren. 2 No pepa ge
bolo ambane Apia awo, God
amiye una kunda aike bolo
yepin agane Arkipus awo,
pillgi dji una ni numbin al
makai tonj una ge para pepa
bolo aunmoll.
3 Nane God ne, nono Iwa
Kerman Jisas Krais, soka ye
wopake pille aumbellka, ye
ellne tukne arngan yenda
moye.

Pilemon singare wopake yeika Pol wo pi

4-5 Ni Iwa Kerman Jisas boll
pillgi dje molo, God unakiye
kanwopake yenden mal ge,
una kandjabe tonjka na pro.
Ge pille na kamang yendo
kune, na ni eri wopake we dje
God aundo.
6 Ni no boll pillgi taimane
djinmon al ge, nono Krais
boll wal porapora wopake
paro mal, ni pillpol tamben
dje na kamang ye God aundo.
7 Ni una boll kanwopake
yen al ge, God unakiye no-
mane amblo gi dje awin. Ni
embe yen ge na nomana arn-
gan yeika aglo gi djill.

Pol iwa Pilemon moi al ni wal ta yemben we djindo

8 Embe pille ni wal ta yem-
ben ge, na Krais kandjiye al
kandja dongall dje ni yemben
we djino kune yenda.
9 Ba nono soka kanwopake
yenmoll al ge na kandja kiye
dje djina pupen. Na Pol
moro, na Jisas dje wori na
une kogoye yell pille kaye
paro.
10 Na warna Onesimus
moro ge ni wal ta yemben
dje pille djindo. Na kaye pall,
une woika, na une kandja dje
awillka une Krais boll pillgi
dji. Dji pille, une na warna
we djindo.
11 Asa une ni boll moi poke
ge, une kogo wopake nayei.
Ba alla ipon, une nono boll
aike kogo wopake ye aunda
paro.
12 Na dje worna une ni
boll wonda ge na kumbena
wopake une boll panda
wonda.
13 Na Jisas kandjiyebe
wopake djill pille na kaye
paro, ni na amblo pille dje
aumben naparo pille, na une
ge amblo gi djinaka une na
amblo pille dje aunda.
14 Ba, ni asamoll kandja dje
kune yembenka une moya.
Na kandja dongall djino une
na boll namoya, ni nenem
djimbenka une na boll moya,
ge kune yenda.
15 Onesimus ni kere na boll
ege tuge ta moi ge me namba
mal pai? Na pro, une er yem
po ni boll ege ege moya mal
pai.
16 Asa une ni nukogo una
moi ge, ni napupen. Une ge
ni agan wopake kaima moro

dje pupen. Une na agana
wopake moro ba une ni agan
wopake kaima moro. Ipon,
Krais kandjiye al une ni agan
wopake moro, alla une ni
nukogo una para moro.
17 Nono Krais kogoye
taimane yenmoll pille Onesimus er yem wondaka, ni
na i numb al worben mal
embe, ni une ge wopake pille
imben. 18 Une ni boll ale
ta yei, mo une ni boll wal
ta yana dje pagi dal, ni une
kandjiye kill gulo woro na
kandjina al une wal yana dji
mal panda.
19 Na wal ge awo yem woro
auno we dje na Pol nanam
aglena al pepa bolo aundo.
Alla na kandja ta nadjino ba,
ni na boll wal ta paro eri. Ge
ni nomanin gun paro ge, na
djillka ni erwo gun pin.
20 Agana ni pille! Iwa Kerman kandjiye al, ni na kandja
djill mal yemben, Onesimus
dje imbenka, na tukna arngan yenda.
21 Na pro, ni Onesimus
wopake ye aumben dje na
pepa bolo ni aundo. Alla na
kandja djindo mal ni ye tuluk
tamben dje pro.
22 Kandja ta paro ge embe.
Ye kamang yenj al, na alla ye
boll wo kanno dje pro. Woll
dal, ni numbin al bo ta ye
wopake yeworben yenda, na
wo pano.

Pol kogo taimane ye wani una ge kandja wopake dje Pilemon awinj

23 Epapras ge na boll para
aike Krais Jisas kandjiye al
kaye paro, une wopake we
dje ni aundo.
24 Na kogo taimane una ge
Mak, Aristarkus, Demas ne,
Luk ga porapora ni wopake
we dje awinj.
25 Jisas Krais nono wopake
pille aundo ge, ye nomane al
panda moye.

Ibru

Jisas Krais God wariye kandja dje nono aundo

1 Kamasa God dje worika propet kambono po nono Juda una kokane moi al kandja dje awi. Kondwe kayekaye ne, kun merke ga nono kokane kandja dje awi pi.

2 Ba ipon ege pora djinda manda yendo ge, God kandja dji mal yene wariye wo nono dje awi pirmon. Wariye ge God kandja dje wori yei, une wal porapora aunda inda iwa. Wariye agle al ge, God kupill makimb beke yei paro.

3 God yene poll dje au kerman djindo mal ge, yene wariye embe moro. Alla, God kaima moro mal embe ge, yene wariye ge embe mal moro. Kupill makimb wal porapora ye paro ge, wariye kandja dongall djindo al ge ye paro. Una singare ke ye wani al ge une asamoll po was yeworika, una kiwa molmaka alla are, une kupill al po God ta mal moro iwa agle woto ami dje moi.

God wariye pla moraka, tau agelo kambono kalto mor

4 Wariye embe yei al ge, une plato moi, tau agelo kambono kalto moi. Ge yene kandjiye God awi kandjiye ge, plato paro, ga tau agelo kandjine ge kalto yero. 5 God yene wariye kandja dje awi ba, une tau agelo ta moi al kandja embe ta dje nawi. Une embe dji,

Ni na warna moren. Ipon yero ge, na ni nan moro we dji *(Buk Song 2.7)*

Kandja ta ge embe,

Na une ne moyaka, une na warna moyaka yemboll we dji *(2 Samuel 7.14, 1 Stori 17.13)*

Tau agelo moi al ge kandja embe ta dje nawi.

6 Man, God yene wariye taimane dje wori makimb al woi kune ge, une kandja embe dje wori yei,

Tau agelo porapora mor ge, ga wariye kandjiye amblo pla wornembe dji *(Lo 32.43)*

7 God tau agelo moi ge pille embe dji,

Na kandja sigiye dje wornaka, tau agelo kambono ge kamkopo mal embe bul dje pine. Ga God boiye mal embe molo wamo kund boll kogo yene we dji *(Buk Song 104.4)*

8 Ba yene wariye moi al ge une kandja embe dje awi,

O God, ni king moren ge, molo pamben, pora nadjinda. Ni unaken kantau yenden al ge,

ni singare du dje eri
yenden.
9 Singare ke ge, ni ke kan-
den. Alla singare du dje paro
ge ni wopake kanden. God,
nenem Godin moro ge, ni
embe yenden pille, une ni dje
wordo. Kopong tulu dje ni
bolo awika ni wo kerman pin,
agan kambono wo embe napi
(Buk Song 45.6-7)

10 Alla kandja ta bolo wori pai
ge embe dji,

Iwa Kerman! Kamasa dumo
makimb yen ge don-
gall paro ge, asamoll ni
ye kerin. Kam kupill
al yero ge ni aglen pall
beke worin kona pla
paro.
11 Are kupill makimb ge wo
ke po kerda. Ba ni molo
pamben. Konkunom gole
nom djindo mal embe soka ge
pora djinda.
12 Ni konkunom mal embe
amblo kimbre worbenka er
seke punda. Una konkunom
gulo worinj mal embe kupill
makimb yero ge nom dje
kerda. Ba ni molo paren
mal embe molo pamben,
ni kognumb yero ge pora
nadjinda *(Buk Song
102.25-27)*

13 Kamasa God tau agelo
kambono moi al ta nadji ba
yene wariye moi al une embe
dji,

Ni wo na aglena woto ami dje
mopenka, na ni kun-
dayem una tanaka wo
ni menameto moye we
dji *(Buk Song 110.1)*

14 Tau agelo ge murble mal
mor, God dje wordaka ga po
una pak to awinj. Una er take
dje napine, God i yem djinda
una ge, tau agelo po ga amblo
pille dje awinj.

2

Ye God kere yage djine

1 Jisas kerman embe moro
pille, nono kandja pupin
kandja ge yembe ke ye pille
imbon. Nono yembene gul
tondaka, kandja ge kere, yage
kal to djimbon.
2 Kamasa tau agelo kam-
bono wo kandja dje nono
kokane awi, me kerman pai.
Una kandja ge napille, to
wori mambine ge, yenekne
topne ke i kune ye i.
3 Kandja kerman pai ba,
une nono i yem dje natonda
we djill ge, kandja kermanke
paro. Nono kankere, napille
ye mopon ge, top kerawa
aunda imbon. Ba God nono
natonda, i yem djinda we dji
kandja ge, asa Iwa Kerman
dje pene wori. Are una pi una
ge wo nono dje awo ombine
dje awi kaima pirmon.
4 Alla, God dje worika una
po kogo dongall ta mal ye,
kogo wopake kayekaye ye
pumaka, God nomane pai
mal pille yene Murble dje
worika wo wal gorwulle
kiwa i una awi. Embe ye
awi al ge kanmon, une nono
natonda, i yem djinda kandja
ge kaima paro.

Jisas nono i yem djinda una moro

5 Alla, dumo makimb kindja are yenda we djinmon ge, God dje worda tau agelo kantau nayene, man.

6 Baibel tambiye ta pai ge kandja embe mal pai,

Nono makimb una mormon ge ni napupen mal mormon ba ni pille aunden, una wombane mor ge ni kantau nayemben ba kantau yenden.

7 Ege tuge ta paika, ni tau agelo dje worin ga plato molmaka no kalto mopin ba are ni no kandjine amblo pla worinka una pille pla yei.

8 Alla, wal porapora pai ge, ni yeworin no kantau yenmon *(Buk Song 8.4-6)*

Nono wal porapora kantau yenmon we dje bolo wori pai ge, God nono ombine dje aundo, wal kembis kerman yero ge, porapora kantau yenmon. Ba nono embe nakanmon, wal porapora kantau nayenmon.

9 Wal kanmon ge, Jisas wal kantau yendo dje kanmon. Ege tuge ta paika, God yeworika tau agelo plato molmaka Jisas kalto moi. Une kalto moi al ge, God nono wopake pille awika, Jisas una porapora dumene i pagle goi. Une goi pille, God Jisas kandjiye amblo pla worika kermanke pai, una pille pla yei.

10 Alla God, wal porapora beke yei, une wal ne moro, une una merke i kupill al worda wopake moye dje yei. Alla, Jisas ga i yem worda iwa ge, une imb kaki al ge, God yeworika une asamoll moi iwa moro. God embe yei ge kune yei.

11 Embe pille, une yei al ge, nono God wombaye mopin, une nono boll epilye taimane mormon, nono Nane taimane moro. Ge pille Jisas ngandjill nagoro, ga na agana ambana mor we djindo.

12 Une kandja embe djindo,

Na ni kandjin dje pene worna, na agana ambana piye ni unaken makai to mor al ge, na pakna po ni pille pla ye auno *(Buk Song 22.22)*

13 Alla une kandja ta dje awo embe dji,

God kandja dji ge kaima yenda dje na tau moro we dji *(Aisaia 8.17)*

Kandja ta dje awo embe dji,

Na ba moro, na wombana God na awi kambono ge, na boll aike mor we dji *(Aisaia 8.18)*

14 God wombaye kambono mor ge, una wombane mor. Ge pille, Jisas para une una wombe moi. Alla, una gor me ge, Satan kantau yemoi ba Jisas una wombe molo goi pille, une Satan kamblo kal woro keri, kune yei.

15 Una ege ege golo djimbon dje kand golo nomane kaye toi ge, Jisas i orko wornaka kiwa moye dje pille goi.
16 Une tau agelo kambono ge amblo pille dje auno dje nayei, man. Une Abraam wombaye ge amblo pille dje auno dje yei.
17 Embe yei pille, yene age kambono moi mal embe kaima moi. Une una wombe namoika, une nono wandill golo awo, God kogoye dji mal wopake ye, nono opa gale awi iwa kerman ge namoika, nono God nale al wambo djingdjang napanda mopon ge kune nayeika.
18 Kune nayei ba, Satan wo une kamale toika, une imb kaki al ge, nono kamalne tonda ba Jisas nono amblo pille dje aunda kune yendo.

3

Jisas pla moi, Mosis man

1 Embe yei pille, agana ambana wopake, ye kupill al po moye una ge, ye Jisas pille aune. Yene kandjiye dje pene woro aunmon iwa ge, une aposel molo, nono opa gale awi iwa kerman moro.
2 Ge God dje wori Jisas po kandja dji mal kaima yei. Una moi ge God numbiye mal embe molmaka God kandja dji mal ge Mosis po ga boll ye kune yei.
3 Iwa ta numbiye wopake take worda yenda ge, une kandjiye panda, ba numb ge kandjiye embe napanda. Paro mal embe, Jisas kandjiye pai ge plakill pai, ba Mosis man. 4 Numb porapora yero ge una ta taki ba wal porapora yero ge God yewori yero.
5 God numbiye al ge, Mosis po boi kogo ye, God kandja dji mal kaima yei. God kandja kaima are dje pene worda mal ge, Mosis kogo embe yei ge su dal yei.
6 God dji mal Jisas para ye kune yei, ba una God numbiye mal embe moi ge une God wariye molo kantau yei. Une boi kogo nayei. Nono nomane gi djindaka, une nono ye wopake ye aunda dje pille pla yenmon ge, nono tau embe mopin dal, yene numbiye mal embe mopon.

Una God kandjiye to wori dal waka namoye

7 Embe yei pille, God Murble pai ge kandja embe djindo,

Ipon, God kandja dje ye awi dal,
8 ye ellne tukne ku dal napanda. Asa dumo wapra yei al, ye kokane kumbene ku dal pai poke, na kandja djill ge ye to wori. Na yembena paro mo naparo ne dje su ye kanbon dje yei. Ye embe nayene.
9 Na ye kokane boll kognumb 40 molo kogo dongall yell mal ga kani ba na yembena pai mo napai ne dje su ye kanbon dje yei.
10 Ga embe yei pille, na ellna kumbsika kandja embe djill, ga nomane pai ge, na boll ege ege nayero, na kandja djill ge, ga to wori.

11 Embe pille, na ellna kumb-
sika kandja dongall dje embe
djill, na dumena una waka
molo yenj al ge, ye er pakna
napine, na man djindo *(Buk
Song 95.7-11)*

12 Embe pai pille, agana
ambana kambono, una ta
nomane ke pa djinda, pillgi
nadje djine, God gun moro
iwa ge kere djine.
13 Ege ipon ne, are yero
ge, ye nomane gi djinda dje
kandja wopake dje yenekne
ine. Singare ke me ge kandja
kende dje aundaka, una ellne
tukne ku dal pa djinda.
14 Asa nono nomane God
awo kerpin mal embe, ipon
nono nomane embe pandaka
po wulle al bon. Embe yem-
bon ge, Krais wal inda ge
nono para imbon.
15 Baibel kandja ta dji pai
ge, ye dall nayene. Baibel
kandja embe djindo,

Ipon yero ge, une kandja
djinda mal ye pillme!
Asa une kandja djika
ye kokane ellne tukne
ku dal pai mal ge, ye
embe napanda we dji
(Buk Song 95.7)

16 Alla, kandja to wori una
ge una ne mal? Mosis dumo
Idjip kere dje iwi una ge.
17 Alla, God kognumb 40
pela molo elle kumbsi ge, una
ne boll elle kumbsi? Ga sin-
gare ke ye, dumo wapra yei al
golo yage moi una.
18 Alla, God kandja dongall
dje embe dji, ye na dumena al
una waka molo yenj al, ye er
pakna napine we dji ge, una
ne pille dji? Ge kandja to wori
una pille dji *(Namba 14.1-35)*
19 Embe yei pille nono kan-
mon, er pakna napi al ge,
pillgi nadji pille er pakna
napi.

4

*God unakiye mor ge ege
waka moye*

1 Ga er pakna napi ba ye
na dumena al er pakna po
waka moye we dje wori yei
ge, pora nadjindo. Dji mal
ge, nono kanpol tambon. Ta
kulngamb yage er pakna na-
punda ge kune nayendo.
2 Ge kandja wopake nono
boll paro ge, ga boll aike pai
ba megiye natoi. Ga pillgi
nadji pille megiye natoi.
3 Ba nono pillgi djipin
dal, nono God dumoye al er
pakna po waka mopon. God
kandja embe dji,

Na ellna kumbsika kandja
dongall dje awo embe
djill, ga na dumena
al pakna po waka
namoye, na man dje
kerdo we dji *(Buk Song
95.11)*

Dji ba una er pakna pine
dumo ge, God kamasa kupill
makimb yei kune ge une
embe yewori yei.
4 Ege 7 we dje wori yei ge,
Baibel tambiye ta pai al
kandja embe dji,

Ege 7 yei al ge, God kogo ye kere, waka moi we dji *(Stat 2.2)*

5 Alla, kandja ta pai kanpin ge God embe dji,

Ga na dumena al er pakna po waka moye ge man we dji *(Buk Song 95.11)*

6 Embe pai pille, God una pende er pakna po waka moye dje wori yero. Ba, asa, kandja wopake pai ge, una dji pi ba kandja to wori pille er pakna napi.

7 Embe pille, una er pakna pine ege yero ge God dji pora dji, ge ipon yero we dji. Ege momo erwo pika, God are kandja djika Depit djillake al kandja ta pai kanpin ge embe dji,

Ipon yero ge, une kandja dje ye awi dal, ye to naworne! Ye ellne tukne ku dal napanda *(Buk Song 95.7)*

8 Dumo una waka moye al ge, Josua una dje i dumo Kenan er pakna pi ge man. Dumo Kenan ga pakna po waka molmaka are God una waka moye ege ta panda we nadjika.

9 Ge pille, God unakiye mor ge, ege Sabat ta yenda. Ege yenda ge, ga er pakna po waka moye.

10 Una God dumoye er pakna po waka moye una ge, yenekne kogone kere waka moye. God yene kogoye kere waka moi mal ge, yenekne kogone kere waka moye.

11 Moye pille, nono God dumoye er pakna po waka mopon dje yembe yembon. Nono Israel una God kandjiye to wori mal embe nono ye djimbon, kulngamb yage er pakna po djimbon.

12 God kandjiye pai ge gun molo kogo yembe yendo. Djebainat kum yemyem aike nondaka, bolo pakna pundo ba, God kandjiye bolo pakna kaima pundo. Una ellne tukne bolo i djell woro, nomane i djell woro, gopne bolo i djell woro, yembe duriye i djell woro, una nomane seke panda ge God kandjiye bolo i pene woro kerda.

13 Wal porapora God beke yei wal ge une kando, ta seke panda naparo. Une nale al wal porapora seke naparo, pene kaima yero. Nono singare porapora yepin mal ge, une nale al djimbon mal paro.

14 Embe pille, nono opa gale awi iwa kermanke ge une er kupill al pakna pi, ge Jisas God wariye moro. Une embe yei pille, nono pillgi dje, nomane une aupin mal ge, i yem nadjimbon.

15 Nono yembene naparo mal embe nono opa gale awi iwa kerman ge une pille kane yendo. Satan nono kamalne tondo mal embe une embe toi ba Jisas singare ke ta nayei. 16 Une embe yei pille, God nono wopake pille aundo una yene sia king

moro al ge, nono er pakna
po kamang ye aumbon, kand
nagopon. Une nono wandill
golo awo, wopake pille awo,
imb kakmon ge une amblo
pille dje aunda.

5

Jisas nono opa gale awi iwa kerman moro

1 Juda una opa gale awinj
una kerman kambono mor
ge, God dje worika ga lotu
yene mal kambono ge, una
pille God kogoye yei. Juda
una yenekne singare ke yei
ge, God i worda dje pille opa
gale God awo, wal iwo God
awo embe yei.
2 Ba una yembene naparo
mal embe, Juda una opa gale
awi una kerman mor ge, ga
para yembene naparo. Ge
pille, una nomane pa kune
nayenda er take dje pine
mor ge, ga kambono boll
kandja kosilleba dje aune
kune yendo.
3 Ga yembene napai pille,
Juda una singare ke yene ge,
ga opa gale awo, yenekne
pille para opa gale awo embe
yene.
4 Opa gale awi una ker-
man mor ge kandjine paro.
Yenekne kogo embe yembon
dje piye ba ge kune nayenda.
God djindaka ga kogo embe
yene. God dje wori Aron
opa gale awi mal embe, God
dje worda kambono ge embe
moye.
5 Embe mal ge, Krais na opa
gale awi iwa kerman moyo,
na kandjina kerman panda
we nadji, man. God yene
dje wori Krais po kogo ge yei.
God embe dji,

Ni na warna moren Ipon na
ni nan moro we dji
(Buk Song 2.7)

6 Baibel tambiye ta pai al ge
God embe dji,

Ege ege, ni opa gale awi una
mopen, pora nadjinda.
Iwa Melkisedek opa
gale awi una moi mal
embe mopen *(Buk
Song 110.4)*

7 Jisas makimb al moi kune
ge, une kamang ye God awi.
Na nagoyo, God na i yem
djinda dje kane, yau to, kimb
ye, kimb nuye boll kamang
ye God awi. Ba yene molo kal
woro kandja eske pi pille une
kamang yei ge God awi.
8 Une God wariye kaima moi
ba, imb kerman kaki. Kaki al
ge, une ombine dji ge, God dji
mal ye kune yei.
9 Embe pille, God kandja dji
mal kune kaima yeika, une
kandja djinda mal karkar
yene una ge, er take dje
napine, une i yem djindaka,
ege ege molo pane.
10 Alla, God dje pene woro
embe dji, Melkisedek opa
gale awi iwa moi mal ge, Jisas
embe moi we dji.

Pillgi djinmon ge poriye namopon, yake pla bon

11 Melkisedek moi mal ge,
Jisas embe moi we dje kandja
embe djinmon ge, no ye boll
kandja merke djimbon ba, ye
nomane kull pi, no yembe ke

yembon ba ye ola dje pille ine
naparo.
12 Ye kamasa pillgi dji, ye
una kandja beke aune mal
pai ba, ge man. God kand-
jiye, ye kandja me asamoll pi
ge, una wo ye alla beke aune
paro. Ye kwa dongall nanonj,
ye am no pamor.
13 Una am no pamor ge,
womba mal embe molo par,
singare du dje paro ge, pille
kane nayenj.
14 Ba iwana dongall mor ge,
kwa dongall nonj. Singare
ke ne, wopake paro ge, kun
merke ye omuk to kane, sin-
gare wopake yenj.

6

*Nono iwana nomane don-
gall panda mopon*

1 Embe yei pille, Krais
kandja me asamoll beke awi
pupin ge, ege ege nadjimbon.
Krais nono yake pla bon
kandja ge pille djimbon.
Nono gopon singare kerbon
kandja ne, pillgi djimbon
kandja paro ge, numb tuminj
dal paro ba numb tuminj ge
kun merke bolo numb take
napagpin dal poriye molo
pamopon paro.
2 Una nu par kandja ne,
una aglene pla woro una dje
kogo al woro yenj kandja ne,
una gor aglo er wone kandja
ne, God kot piya kandja ge
ege ege nadjimbon, man.
Nono Krais boll yake pla bon
kandja ge djimbon.
3 God kapla we dje piya ge,
nono kandja ge djimbon.
4 Una nomane au dji una
mor ge, alla God pille mop
awi dal, ga nomane ake to
er yem wone kondwe nayero,
man. Asa God kupill al molo
wal gorwulle kiwa awo wori
ge, ga pille kane yei. Alla, God
Murble ge kambono boll moi.
5 Alla, God kandjiye
wopake paro mal ge, ga pille
kane yei. Alla, ege are wonda
yembe paro mal ge, ga pille
kane yei.
6 Pille kane yei ba are God
mop awi dal, ga nomane
ake to er yem wone kondwe
nayenda. Ga God wariye ipo
iko pera al nil to paglmaka
una bakalo awi mal embe
paro. 7 Kam tondaka,
makimb nuye moyaka, una
wal yale i nane mal pandaka,
God makimb ge wopake pille
aunda.
8 Ba makimb al kull ke ka-
gle yei boya ge, makimb ge
ke yenda, God mangal to awo
wamo worda donda.
9 Iwana wopake kambono,
no kandja dongall ipon
manda dje ye aunmon ge ye
boll nawonda. God ye i yem
worda wal wopake paro ge ye
boll panda moye dje pirmon.
10 God awo pla kal
nayenda, asa ye God unakiye
pak to awo woi mal, ye God
wopake kane, kogo ye awi
mal ge, une pille pamoro.
11 Ye taimantaiman dje
mor ge ye singare ge yembe
yemolo po wulle al yene dje
no nomane embe paro. Ye
embe yei dal, ye God nono
wopake ye aunda dje tau
yemor mal ge, ye boll kaima
panda.
12 Embe pai dal, ye kollumb

wane kwa kiwa nanane. God
kandja dje wori yero mal,
una pillgi dje, tau molo ine
una ge, ye karkar yene.

God kandja dje wori yero ge kaima panda

13 God Abraam moi al
kandja dje wori yei ge, una
ne kandjiye al dje wori yei?
Ge God moro mal ta namor
pille yene kandjiye al gu yale
pagle embe dji,

14 Na kandja kaima dje ni
aundo, na wopake ye
aunaka, ni womban,
gawan merkeke moye
we dji *(Stat 22.17)*

15 Kandja dje wori yei mal
ge, Abraam tau molo pika are
awi i.

16 Una kandja kaima djine
pandaka, yenekne kandjine
al pille nadjine. Ge iwa ker-
man ta kandjiye al pille djine.
Kandja embe djine ge, kandja
alla napanda, kandja kaima
dje kerne.

17 Asa God kandja dje wori
yei, ye Abraam epilye mor
ge na ye wopake ye auno we
dji. Alla une nomane ta na-
panda dje pille nono ombine
dje awo, kane kune yembon
dje pille une kandja kaima
dje gu yai.

18 Embe pille, God Abraam
moi al kandja dje wori yei
ge ne, une kandja kaima dje
gu yai ge, une kandja me
soka mal dji. Dji ge kandja
are ta napanda dje pille dji.
Une kandja kende djinda na-
paro. Embe pille nono muk
dje po une boll seke pambon
una mormon ge, nono God
kandja kaima dji mal ge pille
nono nomane arngan yen-
daka, God wal auno we dji ge
aunda dje tau ye mopon.

19 God embe aunda we dji
ge, nono nomane amblo gi
djinda dje pille, ogoine* dal
paro. Kon allap God lotuye
numb mapill rum kembis ta
yei al kolo pagi pai ge, ogoine
dal pakna po amblo gi dje
paro.

20 Ge Jisas nono are wom-
bon dje yene asamoll er rum
kembis ge numog pi. Une ege
ege opa gale awi iwa kerman
moro, Melkisedek moi mal ge
une embe moro.

7

*Melkisedek kandjiye ker-
man pa Abraam kamblo awi*

1 Iwa Melkisedek moi ge,
une dumo Salem king moi.
God kona pla kaima moro
una yene opa gale awi iwa ge,
Melkisedek wale moi. Moika,
Abraam po king pende boll
kunda bolo yembe ye er
yem woika, Melkisedek kane
kandja wopake dje awo, God
ni boll moya we dji.

2 Djika, Abraam kunda ye
wane wal iwi mal, une bill
10 pela bolo pagle, bill ta i
Melkisedek awi. Iwa king
ge kandjiye ta, singare du
dje yendo king we dji. Alla,
Melkisedek kandjiye ta pai
ge, una ellne tukne arngan
pai mor ge king we dji.

* **6:19:** Una koma mor ge goine we djinj. Una koi mor ge ogoine we djinj.

3 Melkisedek, une neme ta
namopill, gollye ta namoi,
yene moi ege ta napai, molo
po goi ege ta napai. God
wariye moro mal une embe
moro. Une opa gale awi iwa
ege ege molo panda.
4 Melkisedek iwa kerman
moi mal ye piye. Abraam
womba kembis namoi, nono
Israel una mormon ge une
nono nane moi. Ba wal arpal
noi ge, une bill taimanta i
Melkisedek awi.
5 Alla, Abraam gollye Is-
rael una epil 12 pela moi ge
kune kune moi ba, Lipai opa
gale awi una moi ge djineke
agane kambono bill 10 pela
taimanta bolo i ga aunebe dje
Mosis loye embe dji.
6 Melkisedek une Lipai
epilye pakna namoi. Ba
Abraam wal porapora kunda
bolo iwi wal ge, Melkisedek
bill taimanta awi i. God
Abraam kandja dje wori yei
iwa ge, Melkisedek une moi
al kandja wopake dje God ni
boll moya we dji.
7 Alla, nono kanmon, iwa
ta kandja wopake dje God ni
boll moya we djinda iwa ge,
une kerman moya. Alla, pille
inda iwa ge une kalto moya.
8 Kandja ta paro ge embe
djimbon, Lipai una ge
makimb una ge goye mor ba,
Israel una bill taimanta awi i.
Alla, bill ta i iwa Melkisedek
moi ge, une kerman moro,
une gun molo pa punda we
dje pepa bolo wori pai.
9 Alla, Abraam kamasa bill
taimanta i Melkisedek awi al
ge, Abraam wombaye una Li-
pai moi ge, yenekne bill to
i Melkisedek awi mal embe
pai.
10 Melkisedek po Abraam
kani kune ge, Abraam wom-
baye Lipai una namoi. Ba
Abraam ga are kuya mal moi
pille, Abraam bill taimane
i Melkisedek awi ge, yene
wombaye Lipai una are
moye ge i Melkisedek awi
mal embe pai.

Opa gale awi una asa kogo yei ge kune nayei

11 Asa Mosis lo pai mal
pille, Lipai una ge opa gale
awi, epil ta man. Ba opa
gale awi una kogo ye awi ge,
God nale al wambo pai, kiwa
namoi. Namoi pille, opa gale
awi iwa gun ta wonda mal
pai. Melkisedek moi mal une
embe moi, Lipai una ne, Aron
moi mal une embe namoi.
12 Ba, opa gale awi una asa
moi ge alla namoye, opa gale
awi iwa gun ta moya. Alla, lo
bolo pagi ge, geu nadji pille,
lo gun ta panda eri.
13 Ge nono djinmon iwa ge,
une Lipai una namoi. Une
epilye al moi ge, ga alta al
molo opa gale kogo embe
nayei.
14 Nono Iwa Kerman ge
Juda una epilye al moi
kanmon. Ba Juda una opa
gale aune we dje Mosis embe
nadji.

Krais ge Melkisedek mal moi

15 Melkisedek moi mal
embe opa gale awi iwa gun ta
woi. Woi al ge kanmon, kogo
ye er plato pi. Lipai epil opa
gale awi mal embe nayei.

16 Une opa gale awi iwa
moi ge, Mosis loye dji mal
pille une Lipai una opa gale
awi, ge man. Une ege ege
gun molo pa punda pora nad-
jinda pille, une opa gale awi
iwa moro.
17 Ge Baibel Krais pille
pepa bolo embe dje pagi,

Ni ege ege opa gale awi
iwa molo pamben.
Melkisedek opa gale
awi iwa moi mal ni
embe moren we dji
(Buk Song 110.4)

18 Lo asa pai ge, yembe napai,
nono amblo pille dje aunda
kune nayenda pille, God
iwori.
19 Lo asa pai ge, kune nayei.
Ge pille God kandja dje wori
yero nono tau yenmon mal
ge kondwe wopake yero.
Kondwe ge al er pakna po
God boll mopon kune yendo.
20 Krais ege ege opa gale awi
iwa moya we dje God kandja
embe dji ge, une kandja
dongall dje wori yero. Opa
gale awi iwa ta God kandjiye
dongall dje wori nayei, man,
Krais taimane ge pille kandja
dje awo
21 embe dji,

Na Iwa Kerman moro ge
kandja djill pora dji
gun ta nadjino, ni
opa gale awi iwa ege
ege molo pamben we
djindo *(Buk Song
110.4)*

22 Ge pille, Jisas kandja dje
gopa to pagi ge er pla po asa
Mosis boll kandja dje pagi ge
kamblo awi.
23 Asa opa gale awi una
merke golo pi. Pi pille, are
opa gale awi una merke moye
pai.
24 Ba Jisas gun molo
pamoro pille, une opa gale
awi iwa gun ege ege moya.
25 Une ege ege ga pille ka-
mang ye aundo pille, una
Jisas kandjiye al God moro
al wone una ge, une i yem
worda kune kaima yendo.
26 Iwa opa gale awi iwa ge
nono amblo pille dje aunda
kune kaima yendo. Une
wopake ta mal moro. Wambo
naparo, kiwa kaima moro.
God i pla kupill al wori iwa
kerman moro, una singare
ke yenj ge ellke kaima mor.
27 Juda una opa gale awinj
una mor ge, ga opa ye awinj
ge, me soka paro. Asamoll
yenekne singare ke yenj ge
pille opa gale awo, are Juda
una singare ke yenj ge pille
opa gale awinj. Ba Jisas embe
nayei. Une yene iko pera
al goi ge kuntaimane opa ye
God awo keri.
28 Asa Mosis dji opa gale
awi una ge, kogo yembon dje
yei ba ga makimb una moi,
kogo yei kune nayei. Ba alla
are, God kandja dongall dje
gu yale pagle, yene wariye
dje wori woi. Iwa ge molo
panda iwa, ege ege molo pa
punda.

8

*Jisas nono opa gale awi
iwa kerman kupill al moro*

1 Nono kandja manda djin-
mon ge, me embe mal paro.
Nono opa gale awi iwa moro
ge kupill al po God King ker-
man moi una agle woto ami
dje moi.
2 Molo po God sel numb yei
al une er numog po God ko-
goye yemoro. Sel numb ge
sel numb kaima yero. Iwa
Kerman take wori yei, una ta
nataki.
3 Opa gale awinj iwa ker-
man kambono kogone embe
paro. God inda wal awo, opa
gale awo embe yenj. Yenj mal
embe opa gale awi Iwa Ker-
manke djinmon ge, une para
opa ye aunda.
4 Mosis loye dji mal ge, una
opa gale awi una po opa ye
aune, una ta man. Ge pille,
Jisas makimb al moi ge une
opa gale awika kune nayeika.
5 Makimb al lotu numb
yero ge, ga numog po God
kogoye yenj ba, numb ge
kupill al yero mal embe
nayero, su mal embe yewori
paro. Ge pille, Mosis lotu sel
numb takno dje yei ge God
embe dji,

Ni kanpol tamben, kamkimb
al mopillka na ni su
ye awill mal ge, ni sel
numb embe takben we
dji *(Kisim Bek 25.40)*

6 Ba Jisas i kogoye yendo ge,
opa gale awi una kogo asa
yei ge une kamblo aundo.
Ipon God na ye embe auno
we dje gopa toi mal ge, Jisas
pakna molo nono kandja kep
ye aundaka wal wopake im-
bon. Asa God kandja gopa toi
ge embe ta nadji. Embe pille,
kandja gopa ipon toi mal ge
yemolo kandja gopa asa toi
ge kamblo aundo.

Kandja gopa ipon paro ge asa pai ge kamblo awi

7 Asa Mosis kandja gopa
to Juda una dje awi ge kune
nayei. Kune yeika God
kandja kindja gopa toi ge dje
nawika.
8 Ba God kani una moi ge
wambo pai pille, une kandja
embe dji,

Ege are ta wonda na kandja
gopa kindja to Israel
una ne, Juda una dje
auno.

9 Kandja gopa kindja to auno
ge, asa nane kokane kam-
bono dje toll mal embe dje
nauno. Na ga Idjip moi al
aglene amblo i orko worill.
Ba na ga boll kandja embe
yembon we dje gopa to awill
mal ge, ga embe nayei. Nayei
pille, na mop awo kerill we
dje Iwa Kerman embe dji.
10 Iwa Kerman kandja embe
dji, na kandja gopa kindja to
Israel una auno ge kandja me
embe mal panda. Na lo pora-
pora paro ge na kambono no-
mane al pagle auno. Alla na
kandjina paro ge ellne tukne
al bolo pagiyo. Na ga Godne
moyaka ga na unakna moye
we dji.
11-12 Asa una yenekne manda
moi una ne, agane moi al
kandja embe beke awi, iwa
Kerman moro ge, ye pille
kane yeme! dji. Dji ba na
kandja gopa kindja to auno

ge, una kandja embe ta beke naune, man. Una kandjine pai ne, napai ge, na kane pora dje mor pille beke naune. Kandja gopa kindja to auno ge, una nomane ke panda ge na kere auno. Singare ke yene ge, na napiyo we dji *(Jeremaia 31.31-34)*

13 Kandja gopa kindja to auno we dje une kandja embe dji ge, une kandja gopa asa toi ge ipon kogoye naparo dje pille dji. Alla wal kogoye naparo we dji ge, wal gole, yembe naparo er kal po pora djinda mal paro.

9

Juda una asa lotu yei mal

1 God kandja gopa asa to pagi ge, una lotu yene mal ne, lotu numb yenda mal dje wori yei.

2 Lotu numb yei ge, sel numb taki. Numog ge rum soka yei. Rum ta ngimbnge al yei ge, God rum wopake we dji. Yei al ge wamo sua gai bulo ge wori yeika, bo tebol una bret gale i God awi tebol ge yei.

3 Alla rum ta ge kond djillake al allap ta kolo wori pai. Rum ge, God mapill rum we dji.

4 Numogto ge, alta ta gol beto to dage pel djimaka, una wal galmaka mirang wopake yei alta ge yeika, bokis kontrak beto ge gol para to dage wori pai.

Bokis kontrak paknato ge, wal wori moi. Ta ge gol nume ta pai, kwamokna kandjiye mana we dji ge pakna paika, Aron buloye tulba koliye woi una ge paika, ku tamban soka God kandja gopa dje ku al bolo wori pai ge yepillka yei.

5 Bokis pupille beto ge, me embe pai, una singare ke yene God wandill golo kere aunda dumeye we dji. Una tau agelo wopake soka bokis beto wori mopill, me ge embe mal pai, God manda moro we dji. Soka purbene pre dje bokis beto to bi djipill. Wal embe pai, ba nono kandja ge merke nadjimbon.

6 Embe yeworma pai. Rum wopake we dji ge, ege ege opa gale awi una er numog po God kogoye yemoi.

7 Yemoi ba, rum mapill we dji yei ge, opa gale awi iwa kerman taimane numog pi, una ta napi. Kognumb taimantaiman dje yei poke ge, une ege kuntaimane dje numog pi ba kiwa napi. Une wal meyam i pagle, er numog po opa gai. Opa ge, me soka yei, ta ge yene singare ke yei mal ge gai. Ta ge, una pille kane naye pagle singare ke yei ge une opa gale awi.

8 Une embe yei ge, God Murble nono ombine dje awi. Sel numb take wori ye pai kune, una God mapill rum yei al er numog pine ba, pine kondwe pel dji.

9 Sel numb ye pai kune wal pene napai. Kandja su mal embe pai. Wal iwo God awo, opa ye God awi ba kune nayei, God nale al wambo

pamoi dje una embe kani.
10 Wal opa iwo God awi wal
ge, nono gaklene bekill pai.
Kwamokna opa iwo awo, nu
iwo awo, djingdjang iworbon
dje nu was kayekaye yepin
ge, nono boll orkokill yei.
Embe ye pi ba, wal kindja ta
are pillau dji poke ge, opa wal
ge kogoye napai.

Krais meyamiye opa ye awi

11 Embe pille, wal wopake
woi wal ge, Krais opa gale
awi iwa kerman molo kantau
yendo. Lotu sel numb une er
numog pi numb ge, wopake
uro kaima paro, makimb al
embe nayero, una aglene pall
nataki.
12 God mapill rum yei ge,
Krais er numog pi pora dji,
alla napunda. Kog meme
ne, kau meyamne i napi,
man. Une er numog po yene
meyamiye opa ye awika,
nono top to i yem djinda
mopon kondwe ge yapro awi,
ege ege ye panda.
13 Asa Mosis lo dji mal
ge una ale yei dal, God
nale al kiwa moye dje pille,
opa gale awi una po kog
meme ne, kogkau iwamba
meyamne iwo tulu dje bolo
awo, kogkau anamba to
gale, wamo komna iwo woro
embe yei ba, una gaklene
beto mal yei.
14 Jisas meyamiye embe
nayei. God Murble ege ege
une boll moi al ge, une
wambo napai, yene God opa
ye awi. Nono gopon singare
ge alla nayembon dje une
meyamiye nono nomane was
yewordaka, God nale al nono
wambo naparo dje kane,
God gun moro iwa kogoye ye
kune yembon dje yei.

Krais meyamiye al kandja gopa kindja toi ge dongall pai

15 Une embe yei al ge,
God kandja gopa kindja to
awi. Awika Jisas kandja kep
ye aundaka, una gun molo
pamoye we dje God kandja
embe dji ge, yene dje i una
kaima ine dje une kandja kep
ye aundo. Kandja gopa asa
toi al ge, kambono singare ke
yemoi ba, una alla ye djine
dje pille une golo top to i yem
djino dje yei.
16 Ye yenj mal na kandja su
ye djino. Iwana are goye pan-
daka, yene wal wombane ine
dje pille pepa bolo gopa dal to
pene woro pagir. Are kaima
goi dal, pepa bolo pagir mal
wal bill bolo wombane aune.
17 Una pepa embe bolo
gopa to pagiye mal, yenekne
are goye poke ge pille pepa
bor. Goi dal, pepa ge kogoye
panda. Ba alla gun moi dal,
pepa ge kogoye napanda.
18 Embe mal paro ge,
kandja gopa asa to pagi mal
ge, kogsipsip meyamiye al
kogo pai.
19 Mosis God lo porapora
dje una porapora awi ge, une
kogkau ne, meme meyamne i
pagle dje awi. Une nume ta
i nu kolo, meyam boll to kull
wori. Iko isop ole i, kogsipsip
wombe ene bage yogi ge ka to
woro, nume al to bale i, una
moi al tulu dje bolo pi, God

lo buk al pai ge aike tulu dje
bolo embe dji,
20 God kandja gopa to
una dje awo, ye embe yeme
dje embe dji ge, na meyam
iwordo. Kandja ge kaima
panda dje pille na to wordo
we dji.
21 Dje yei mal embe une
meyam ipo God numbiye sel
yei al to woro, plet kap pora-
pora kogo pai wal numog yei
ge, meyam to woro embe yei.
22 Alla Mosis lo dji mal ge,
wal merke God nale al kune
naparo ge, meyam worbona
kiwa yenda. Alla opa wal to-
golo meyamne tulu nadji dal,
una singare ke yene ge God
kere naunda we dje Mosis lo
embe dji.

Krais nono djingne djangne pille yene opa dal moi

23 Me ge pai pille, God lotu
sel numb ne, wal porapora
yei ge, wal meyamne al ge,
God nale al wopake moye
dje yei. Ba wal yei ge su
dal pai. Kupill wal kaima
pai ge embe napai. Kupill
wal God nale al wopake
moya ge, wal meyamne al
wopake namoya, man. Opa
ta, wopake uro kaima panda
ge, kupill wal kaima paro ge
wopake panda.
24 Lotu numb una aglene al
taki yei ge, Krais er numog
napi. Lotu numb ge kaima
man, ge numb su dal pai.
Ba une er kupill al pi. Ipon
une God moro al po nono
wopake mopon dje pille God
boll kandja djindo.
25 Une kupill al pi ge, Juda
una opa gale awi iwa kerman
yendo mal ge embe nayei.
Kognumb taimantaiman dje
yei kune, opa gale awi iwa
kerman ge, une yene meyam
ge naindo, une kogsipsip
meyamne i, God mapill rum
yei al ge, ipo opa yei.
Ba Krais kupill al pi ge,
yene gakle ege ege ipo opa
auno dje nayei, man.
26 Yene meyamiye ege ege
auno dje yei we dje kandja
kaima paika, God kupill
makimb beki kune ye pa pi
ipon yero ge, Krais ege ege
goi mal paika. Ba une embe
nayei, man. Ipon ege pora
djinda al mormon ge, una
singare ke paro une iworno
dje pille, kuntaimane wo
yene meyamiye ipo opa ye
awi.
27 Una porapora mormon
ge, nono gopon ege kun
taimanta yero, alla are nono
kot panda. Panda mal embe,
28 Krais kun taimanta wo
una merke singare ke pai ge
iworno dje yei. Alla, une yem
wonda ba una singare ke
iworno dje nawonda, man.
Une wonda dje pille, wopille
kui yemor una ge, une i yem
djino dje pille wonda.

10

Krais gakle opa ye awi ge kuntaimane yei, alla nayenda

1 Wal wopake wonda mo
wal kaima are wonda ge,
Mosis lo dji ge kandja embe
napai. Ge nu minman mo
wal su dal embe pai. Asa
kognumb taimantaiman dje

erwo pi al ge, una God
kandjiye amblo pla worbon
dje yei, ba opa eri eri ye
awi ge megiye natoi, djingne
djangne pamoi.
2 Djingne djangne pa
namoika, opa alla ye nau-
maka, nomane kiwa paika,
pi God nale al wambo napai
dje kanmaka. Ba opa ge kogo
embe nayei, man.
3 Kognumb taimantaiman
dje erwo pika, opa eri eri ye
awi al ge, yenekne djingne
djangne pille pamoi.
4 Embe yei ba kune nayei.
Kogkau ne, meme meyamne
una djingdjang i worne kune
nayendo.
5-6 Kune nayendo pille,
Krais makimb al woi ge une
kandja embe dji,

Na kogsipsip togolo opa ye
auno ge, ni ta nadjin.
Kog sipsip to gale,
opa djingdjang iworda
opa ge ni wopake
nakanin, man. Ba
alla, na gaklena pai ge
ni amblokun ye i na
awin.

7 Kune ge, na kandja embe
djill, O God! Na woll moro!
Baibel na pille pepa bolo pagi
mal ge, ni kandja djimben
mal na yeno dje pille woll we
djill *(Buk Song 40.6-8)*

8 Kandja dji ge, kandja me
soka mal dji. Asamoll kandja
embe dji, kogsipsip to gale
opa ye awo djingdjang iwor-
bon dje pille opa ye aumbon
ge, ni ta nadjin, wopake pille
nawin we dji. Ba Mosis lo
bolo pagi ge, ye opa embe ye
aume dji.
9 Djika are une kandja embe
dji, na woll moro! Ni kandja
djimben mal na yeno dje pille
woll we dji. Dji mal ge, une
kandja asamoll dji ge, iworno
dje pille dji. Alla, kandja are
dji ge, ye panda dje pille dji.
10 Jisas Krais God dji mal
embe yeno dje pille wo yene
gakle kuntaimane opa ye awi
al ge, God nale al wopake
mormon.
11 Ga opa gale awi una po-
rapora mor ge, ege ege aglo
molo yenekne kogo yene mal
yenj. Opa eri to gale ye aw-
inj ba opa ge, una djingne
djangne iworda kune kaima
nayendo, man.
12 Alla Krais ge, una
djingne djangne iworno dje
pille, yene gakle ipo opa
taimane ye awi pora dji. Opa
ge ege ege pamolo punda.
Alla are God agle woto une
po ami dje moi.
13 Moi ge, yene kundayem
una God i une kake al worda
dje kui yemoro.
14 Alla, Krais God unakiye
kaima moye dje pille, une
opa taimane ye awi al ge, ga
wambo napai pora dje keri,
kiwa molo pane.
15 Ge kandja kaima paro
we dje God Murble moro ge
embe djindo,

16 Iwa Kerman kandja embe
djindo, nanam un-
akna boll kandja gopa
kindja tano ge, embe
mal djino, nanam lo
paro ge, i ga kumbene

al woro, nomane al
bolo embe yeno we dji
(Jeremaia 31.33)

17 Alla

Ga djingne djangne, singare
ke yemoi ge, alla
napiyo we dji *(Jeremaia 31.34)*

18 God nono djingdjang kere
awi pora dji, una djingdjang
iworbon dje opa gale aune ba
kokas yene, kogoye napanda.

Nono God moro al er pakna po une boll mopon

19 Ge pille, agana ambana
kambono ye mor ge, Jisas
meyamiye al ge, nono God
numbiye al mapill rum yero
al er pakna bon kune yendo,
kand nagopon.
20 Allap kerman kolo pagi
ge Krais yene gakle pai. Nono
wor gun bon kond ge une al-
lap i yapro woro awika, nono
er numog po gun molo pam-
bon.
21 Nono opa gale awi iwa
kerman God unakiye kantau
yendo pille,
22 nono er pakna po God
boll molo, nono nomane ge
kaima aumbon. Ge singare
ke ye, kamalne ngundjo pille
yepin ge, une nu bolo awi alla
napirmon. Nono gaklene ge
une nu gun iwo was ye awi
mormon.
23 Nono kui yemolo God ye
wopake ye aunda we djin-
mon ge pillgi dje pamopon,
nakerbon. God dji mal yendo
pille, embe ye auno we dji ge
kaima aunda, nakerbon.
24 Nono God unakiye mor-
mon al ge, una ta po djindaka
age po una wopake kane, sin-
gare wopake yenda dje yem-
bon.
25 Nono makai tonmon mal
ge, nakerbon. Una pende ker-
inj ba nonekene una yake pla
pine kandja dje mopon. Alla
Krais er yem wonda manda
yero pille, nono una yake pla
pine kandja dje mormon mal
ge alla i pla woro pagle dje
molo bon.
26 Pir mo? Nono asamoll
Krais kandjiye kaima paro ge
pille kane yepin, ba alla are
nono pille molo, singare ke
ye pamopin dal, singare ke
ge iworbon opa ta embe mal
kune nayendo, man.
27 Embe pai dal, nono kan-
bon, nono kand golo, kak-
ene aglene tonda, God nono
kot ye awo, wamo kerman
gayaka yene kundayem una
do pora djine dje kanbon.
28 Mosis lo asa una to
worneke una soka mo
sokara wo kandja embe dje
pene wori dal, una wandill
nagoye, togoye mal pai.
29 Embe mal pai ge Krais
meyamiye al God kandja
gopa ta toi, una God nale al
wopake moi. Ba alla, are
God wariye kamblo kal woro,
Krais meyamiye wal kiwa
yero dje kane, God Murble
ge nono wopake pille aundo,
kandja ke dje awi dal, ye
namba we dje pir? Ge God to
djerpall ye kerda mal paro.
30 Ba God nono pille kane
yenmon iwa ge une kandja
embe dji,

Na to yem worno ge na boll yero, na top ke awo yem woro auno we dji *(Lo 32.35)*

Kandja ta dje embe dji,

Iwa Kerman unakiye mor ge yene kot ye aunda we dji *(Lo 32.36)*

31 Dji mal ge, God gun moro iwa ge, une iwa ta tano dje ambi dal, iwa ge kand kerman goya.

Nono pillgi dongall panda mopon

32 Asa ye nomane kindja au dji poke ge, ye pille pamoye. Ye imb kerman kake, aglo gi dje molo nakeri.

33 Kune ge, una wo ye i pene woro, una nalene al bakalo awo, ye ke ye awo embe yei. Alla, ege ta una imb embe kaki ge, ye ga kambono boll aike molo pak to awi.

34 Ye unakne pende kaye pai ge ye wandill golo po pak to awi. Una wo ye konbona ipi ge, ye ke napi, ye wopake pi. Are wal wopake ege ege panda wal ge, ye boll panda dje kanwopake pi.

35 Ye pillgi dje nomane i God awi ge, nakerne. Ye pillgi dje pamoye ge, God top kerman aunda.

36 Ye aglo gi dje molo God kandja dji mal embe yene. Yei dal, une embe auno we dji ge kaima aunda ine. Baibel kandja embe bolo wori pai.

37 Ege yepall ta moponka, iwa wono we djindo ge, wonda, ola dje wonda.

38 Alla, na unakna du dje waninj ge, pillgi djinj pille gun mor. Ba alla kand goi dal, na wopake napiyo we dji *(Habakuk 2.3-4)*

39 Una pende kand golo er take dje pine mor, ba nono man. Nono pillgi dje moponka, une nono i yem djinda mopon.

11

Una pillgi kerman pai una

1 Pillgi me ge embe mal paro. God wal are auno we dji ge nono kaima imbon dje tau mopon. Wal nakanmon wal ge kaima paro dje pillgi djinmon.

2 Asa, God una wopake pille awi ge, ga pillgi dji pille, une wopake pille awi.

3 Kupill makimb pai ge, God kandja djika pai we dje pillgi djinmon. Ge pille, God wal nakanmon wal ge i pagle, wal kanmon wal beke yei kanmon dje pirmon.

Abel ne, Enok ne, Noa ge pillgi dji

4 Opa Abel iwo God awi ge, une pillgi dje molo opa awi. Awika God wopake pille awi ba age Kein opa iwo awi ge, God wopake nakani. Alla, Abel opa iwo awi God wopake pille awi al ge, nono kanmon God nale al ge une du dje moi. Abel alla goi, kognumb merke er wopi, ba une pillgi dji al ge,

une nono kandja dje awo
pamoro. 5 Enok pillgi dje
molo nagoi, God i pla kupill al
wori. I pla wori, namoi, una
kane imbon dje yei, man pai.
Alla Baibel kandja dji mal ge,
Enok er pla napi poke ge, God
wopake pille awo ni wopake
yenden we dji.
6 Pillgi djimbon al ge God
nono wopake pille aunda,
kondwe ta nayero. Una God
boll mopon dje yenj una mor
ge, God kaima moro dje pillgi
dje moye. God pille dulo pine
ge, God top wopake ye aunda
dje pillgi dje moye.
7 God wal wonda we dji
ge, Noa nakani ba une God
kandja dji ge, pillgi dje, kand
golo, yene game wombaye nu
no djine dje pille sip beke
yei. Noa pillgi dji mal pille,
makimb una ke yei ge er pene
woika una kani. Alla, Noa
pillgi dji al ge, une God nale al
wambo napai, kiwa moi.

Abraam ne, Sara God dji mal pillgi djipill

8 Ni dumo ge kere makimb
tambiye ta po mopen.
Makimb ge ni nenem makim-
bin yenda we dje God
Abraam embe dji ge, Abraam
pillgi dje molo er pi. Po dumo
moya al ge une nakane er pi.
9 God dji dumo ge, Abraam
wo moi, ba una djell dumene,
une una gulke mal embe moi.
Dumo ge imben we dje God
embe dji ge, Abraam po sel
numb take moi, wariye soka
Aisak ne, Jekop para sel take
mopill. Are imben we dje
God dje wori yei al ge yene
wariye soka para imbell dje
pille dji.
10 Abraam embe molo wani
ge, God dumoye kerman take
ege ege yenda dumo ge, embe
yenda moyo dje pille wani.
11 Sara angama yei, womba
kuya napai. Alla Abraam
iwoga yei ba God kandja dji
mal kaima yenda dje kane,
Abraam pillgi djika womba
moi.
12 Abraam iwoga kaima
yei, womba kuya napai mal
moi ba une gollye merkeke
moi. Kam kandjip merke
moro mal embe ne, solwara
djeke ku okup merke moro
mal embe moi. Una kere
kane kune nayene mal pai.
13 Ba God embe auno we
dji ge, ga kambono nai. Pillgi
dje molo po goi. God embe
auno we dji ge, ga ellke mal
embe molo kane wopi. Nono
makimb al mormon ge una
gulke mal wo, dumo kokis
wanmormon we dje pene
wori, kand nagoi.
14 Kandja dji al ge, kanmon,
yenekne dumene kaima
kane imbon dje yei.
15 Yenekne dumene kere er
woi dumo ge pille nadji. Pill-
maka, er yem bon we dji-
maka
16 Ba ga er yem napi, man.
Dumo wopake ta yenda ge,
kupill al dumo ta yenda dje
pille pla yei pille, ga ni no
Godne moren we dje kandja
embe dji ge, God yene ngand-
jill nagoi, man. Une ga wo
moye dje pille siti kerman ta
take wori yei.
17-18 God Abraam moi al
embe dji, ni gollin merke

moye ge, ni warin Aisak
wombaye moye we dji. Ba,
God Abraam kaima yenda
mo man ne dje pille embe dji,
ni warin i opa gale aumben
we dji. Dji mal ge, Abraam
pillgi dje molo yene wariye
taimane moi mal ge i embe
yeno dje yei.
19 Ba Aisak kaima goi dal,
Abraam God i gun worda
kune yenda dje pi. Womba
nagoi gun pamoi al ge, su dal
yei. God i gun wori moi.

God dji mal ge Aisak ne Jekop ne Josep ge pillgi dji

20 Are Aisak yene wariye
Jekop ne, Iso soka mopill al
God ye wopake ye aunda we
dji ge, une pillgi dje molo dji.
Are God soka ye wopake ye
aunda we dje kani.
21 Are Jekop iwoga ye goya
paika, Josep wariye soka ge
Jekop God ye soka ye wopake
ye aunda we dje pillgi dje
pagle, yene bulo amblo seng
yemolo God kandjiye amblo
pla wori.
22 Are Josep goya paika,
pillgi dje molo kandja embe
dji, God yendaka ye Israel
una dumo Idjip kere er pine
we dji. Kaima er pine dje
kanika, er pine poke, ga une
yembe wallko i er po yene
mal une kandja dje awi.

God kandja dji mal ge Mosis pillgi dji

23 Mosis neme kanpill God
womba awi ge ta mal moi,
Idjip king Juda wombane
togopon we dji mal soka
kand nagopill. Pillgi dje molo
womba seke worpill moika,
takene 3 pela erwo pi.
24 Mosis yake pla pika, una
ni Pero ambore wombaye
moren we dji. Dji ge une man
we dji. God dji mal ge pillgi
dje molo,
25 God unakiye imb kake
mor mal embe, na po aike
kakno ge wopake. Na ege
tuge ta molo wopille singare
ke yeno ge kune nayendo we
dji.
26 Dumo Idjip yero al kog
mogoi merke yero ba na
kerno, Krais kogoye yenaka
una dje ke yei dal ge wopake
we dji. Une embe yei ge are
une top inda mal pille yei.
27 Une pillgi dje molo dumo
Idjip kere er pi. Una God
nakaninj ba Mosis pillgi dji al
pille God kani mal pai. Pai
pille, Idjip king elle kumbsi
ge une yembe yemoi, kand
nagoi.
28 Une pillgi dje molo ege
kerman Pasopa plato erwo
punda we dji ge une embe
yemolo, tau agelo Israel
wombane komne porapora
to djinda dje pille kogsipsip
meyamiye i kond djillake
djeke yei al kopong yei.

Israel una pende merke pillgi dongall dji

29 Israel una pillgi dje molo
nusolwara retsi pai al ge,
makimb kiwa mal embe
kamblo er kona pi. Pumaka
Idjip ami kambono are wo
makimb kiwa yei al kamblo
pakna pi ba man pai, nu no
golo keri. 30 Ga pillgi dje molo
dumo Jeriko woinambo dje

molmaka ege 7 pela erwo
pika, gull kerman pai ge
yage kal toi. 31 Iwa soka wo
seke pamolo una namba mal
ye mor ne dje kanboll dje
kundakui pupill ge kondwe
ana Raep pillgi dje molo
amblo pille dje awi. Are una
kunda bolo wo God kandjiye
napi una togoi mal ge ana ge
natoi, kiwa moi.
32 Alla na pepa bolo aundo
iwa ge, una ta kandjinebe
djino ba ege ta nayero. Iwa
Gideon ne, Barak ne, Samson
ne, Jepta ne, Depit ne, Samuel
ne, propet kambono ge na
djino ba ege ta nayero.
33 Ga kambono pillgi dje
molo kunda yembe ye, sin-
gare du dje ye, God wal auno
we dji mal ge kaima i. Laion
wo tambon dje yemaka ga
laion paunene al amblo to
dakai.
34 Wamo kerman do pai
ba ga yembe yemaka wamo
gomgi, una djebainat tambon
dje yei ba ga iwori, naboi.
Yembene napai ba alla are
yembene dongall paika,
kunda dongall bolo epil
djell kundayem una merke
togolmaka kere seke pi.
35 Ana kambono wombane
goi ge alla aglmaka ga i yem
wori. Pende moi ge una wo
kaye to ye ke ye awo, ye God
kandjiye keri dal ye kiwa er
pine we djimaka ga man dji.
Nono ba molo gopin dal, are
aglo erwo gun bon ge wopake
kaima mopon we dji.
36 Ga pende molmaka una
bakalo awo, ka pirngangill
tomaka, pende moi ge, una
wo ka sen to i kaye numb
wori.
37 Una ku togopon dje toi,
una so iwo gaklene kelip to
i yemyem wori. Una wo
bainat togoi. Ga wal kan-
nanoi, kogsipsip ne, meme
gaklene i wormaka, una dje
ke ye, amblo ye ke ye awi.
38 Dumo wapra yei al
wane, kamkimb al wane,
bekle molo, ku mur yei al
molo pa, makimb gulo to
molo pa embe yei. Ba ga
kambono moi ge molo pla
wori, makimb una boll kune
nayei.
39 Pillgi dje moi ge, ga kand-
jine God nale al kermanke
pai, ba God embe ye auno we
dji mal ge kambono makimb
al molo nai.
40 Asa God wal awi ba une
nono awi mal po kapla yei,
God nale al wopake mormon.
Ba asa una asamoll wo God
nale al wopake moyeke nono
are wopake mopon dje God
embe nayei. Nono ga boll
aike yene nale al wopake mo-
pon dje yei.

12

Nono pillgi dje molo Jisas kane pamopon

1 Embe pille, ga merke
molo kupa dal nono i pakna
woro, yenekne pillgine pai
mal nono ombine dje awinj.
Ge pille, nono para, djingd-
jang nono amblo gi djindo ge
i seke woro, kond ke yendo
ge amblo wopake ye pagle,
God nono resis yembon we
dje wori paro al ge, yembe ye
muk dje pamopon.

2 Nono Jisas kane gi dje
molo muk djimbon. Nono
pillgi djinmon ge Jisas wal
mambine moro. Alla nono
wulle al po pora djimbon ge
une wal me moro eri. Une
iko pera al goi ge kal wono
dje napi, man. Are na God
boll wopake moyo dje pille
iko pera al ngandjill kerman
une boll pai ge, une keri. Alla
ipon, une God sia king al agle
woto ami dje moro.

God nono amblo du dje auno dje pille imb aundo

3 Pir mo? Djingdjang pai
una wo Jisas ye ke ye au-
maka, une imb kaki. Ba ye ke
pille pillgine kere djine, aglo
gi dje moye.
4 Djingdjang pai una wo
Jisas togoi mal wo ye tonjka
ye imb kakinj ba ye nagor.
Ge pille ye imb kakinj ge ke
napiye.
5 Ba ye God wombaye mor
mal une ye kandja wopake
dje awi al ye torowa toi. Une
kandja dje embe dji,

Na wombana kambono, Iwa
Kerman ye amblo du
djino dje yei dal, ye wal
kembis dje napiye, une
embe yenda ge ye ke
napiye.

6 Ga God wopake kando una
kambono mor ge une amblo
du dje aunda. God iwa ta dje i
pagle, ni na warna moren we
dje kandja embe dje awi dal,
une to amblo du dje aunda
eri.

7 Ye imb kaki dal God ye
amblo du dje aundo dje
kanne. Yene wombaye
kambono mor mal embe
une ye amblo du dje aundo.
Womba porapora mor ge
nane kambono amblo du dje
awinj.
8 God wombaye porapora
moye ge une amblo du dje
aunda. Alla, une ye boll
amblo du dje nawi dal, ye
yene wombaye mal namoye,
ye womba bine mal embe
moye.
9 Ba nono nane porapora moi
ge nono amblo du dje awi.
Ga embe yei ge nono pille
wopake ye aupin. Ba God
nono Nane kupill al molo am-
blo du dje aundaka, nono
menameto molo gun molo
pambon.
10 Nono nane kambono
yenekne nomane pai mal
pille nono amblo du dje
awi. Ba God nono amblo du
dje aunda ge, nono wopake
mopon dje pille yenda, une
wopake ta mal moro mal
embe une nono embe mopon
dje pille aunda.
11 Nane Kerman nono amblo
du dje auno dje yenda ge,
nono imb kake, wopake na-
pupon. Ba alla are, una imb
embe kakne ge, megiye ton-
daka, nomane wu djindaka
singare du dje yewanmoye.

Nono yembe ye aglo gi djimbon

12 Embe pille, ye kakene ag-
lene goi mal embe mor ge,
embe namoye, ye yembene
panda moye.
13 Kondwe du dje wanne.
Ye embe yei dal, ye kakene ke
yendo ge alla wopake panda.

14 Ye una boll porapora
arngan yenda mopon dje
yene. God wopake ta mal
moro ge ye embe mopon dje
yembe yene. Ye embe nayei
dal ye Iwa Kerman nakanne.
15 Ye kanpol to agane ta
yage djinda dje yene. God
nono wopake pille awi ge,
une kere djinda. Ye God mop
awo djine. Ye mop awinj mal
embe wor kerman pi dal, una
merke imb kake, God mop
aune.
16 Iwana djingdjang ke yenj
mal ye nayene. Iso God mop
awi mal embe, ye nayene.
Une komne moi newoga goy-
aka une wal inda mal pai ba,
une kere pagle, wal inda mal
ge, i kwamokna top to i noi.
17 Noi ba, ye kaninj, are wal
ino we dji ge newoga man dji.
Ino we dje molo kimb yei. Ba
yene nomane ake tano dje yei
man pai.

Jerusalem kupill al yero ge nono wopin pora dji

18 Israel una er kamkimb
Sainai woi ba ye embe nawoi.
Ga Kamkimb Sainai woi ge
ambye mal pai ba kopo toika,
wamo doika, emill kermanke
yei.
19 Biugel toika, kandja ta
woika kambono pille kand
kerman golo, alla nadjinda,
20 no pupon nayendo! we
dje ga Mosis embe dje awi.
Kog kena mo una ta po
kamkimb al kambi dal, ye ku
togoye we dji *(Kis 19.12-
13)* God kandja embe dji ge,
kambono kand kerman goi.
21 Wal kani ge, kane kand
kerman golmaka, Mosis kane
embe dji, na kakena aglena
tondo we dji *(Lo 9.19)*
22 Ba dumo yero al ge ye na-
woi, man. Ye woi ge, God gun
moro iwa dumoye Sion kupill
al yero al ge woi. Tau agelo
tausen merke molo wopille
makai to mor al ge ye woi.
23 Ye woi ge, God wom-
baye komne kambono makai
to moi al ge woi. Ga kand-
jine pai ge God kupill al bolo
keri. God una porapora kot
ye aunda iwa ge, ye une moi
al ge woi. Ga God dje i una
kupill al du dje molo keri ge
ye kambono moi al woi.
24 Ye Jisas moi al woi. Une
pakna molo nono God boll
kandja gopa kindja to pagi
una moro. Ye woi ge yene
meyamiye toi al ge woi. Abel
meyamiye al ge ye nawoi.
Abel meyamiye nono kandja
dje awo to yem worno we
djindo ge, are pundo. Ba Jisas
meyamiye nono djingdjang
pille kere auno we djindo ge
wekle pundo.

Nono kanpol tambon

25 God kandja dje aundo ge
ye to woro djine. Asa God
makimb al molo kandja don-
gall dje una awika ga kandja
to wori. To wori al ge top ke
mal i. Alla, ipon God kupill
al molo kandja dongall dje
nono aundo. Nono kandja
napupin dal, top kerawa im-
bon mal paro.
26 Asa God kandja djika
makimb puga dji. Ipon une
kandja embe djindo,

Asa na djillka makimb puga dji ba alla ipon na djinaka kupill makimb soka aike puga djimbell we dji *(Hagai 2.6)*

27 Une kandja embe dji ge kanmon. Puga djinda wal yene beki ge une iworo, wal puga nadjinda wal ye panda dje pille dji.
28 Ge God dumoye wopake nono inmon dumo ge, puga djinda naparo pille nono wopake we dje God awo, kand golo, djembon to awo, God lotu wopake kando mal ye aumbon.
29 Nono Godne moro ge, une wal porapora gale sege yendo una moro pille nono kand golo, djembon to awo, wopake we dje aumbon.

13

Nono una djell kanwopake yembon

1 Ye age ambe mal molo yenekne kanwopake kanne.
2 Asa tau agelo womaka una i numog woro ye wopake yei ba ga tau agelo ta woi we dje kanpol natoi. Ge pille una gulke ta woi dal ye wopake ye aune. Ale yendaka tau agelo ta wonda panda? Ye pille kane yemoye.
3 Una kaye pai dal, ye ga boll aike kaye parmon dje pille amblo wopake ye aune. Una djell ta toi dal, ye ga boll aike toi mal embe mormon dje pille amblo pille dje aune.
4 God nale al iwana soka bolo ipill dje kanne. Soka God nale al wopake molo, kond aulaul nawanbell. Ye pille moye, iwana kond kayekaye wane, una djell boll kunumb noi dal, God top ke aunda.
5 God embe dji,

Na ni nakerno, na kaima kere er napuno we dji *(Lo 31.6)*

Embe dji pille, ye ku kerman i nambon dje pille pla nayene. Ye wal kannonj ge pora inmon dje piye, ke napiye.
6 Ge pille nono pillgi dje molo embe djinmon,

Una na ye ke ye aune na kand nagoyo, Iwa Kerman na pak to aunda. Una wo na tane kune nayenda *(Buk Song 118.6)*

Nono Jisas pille karkar ye kand nagopon

7 Una ye kantau ye God kandjiye dje ye awi ge, ye pille moye. Ga pillgi dje molo kond wani mal ye kane karkar yene.
8 Jisas Krais ye ta mal nawordo, asa yei mal are ye pamoya.
9 Una wo kandja kayekaye beke ye dje aune ba ye napiye. Ye God kondweye nakerne. God nono wopake pille aundo al ge, aglo gi dje mopon kune yendo. Ba makimb al kwamokna nonj loye paro ge, embe nayendo. Una embe ye no waninj ge kokas kulo ye no waninj, amblo pille dje aunda naparo.

10 Opa gale awinj una
sel numb kogo yei una ge,
nonekene alta yero al ge
nane kune nayendo.
11 Opa gale awi una iwa
kerman moro ge une kogsip-
sip ne, kau meyamne i una
djingne djangne iworno dje
pille God mapill rum yei al
ge pi. Alla, kogsipsip ne, kau
gaklene i er orkokill po wamo
gai.
12 Paro mal embe, Jisas
Jerusalem orkokill molo imb
kaki. Yene meyamiye al une
God nale al una wopake ta
mal moye dje yei.
13-14 Nono makimb al mor-
mon ge nono numbine gullne
bis ola dje yendo. Ge al
mopon dje kui nayenmon,
man. Kupill al dumo kerman
ge, nono bon dje kui yemor-
mon. Ge pille, ga Jisas dumo
orkokill i wormaka moi ge,
nono er orko po une boll mo-
ponka, una Jisas bakalo awi
mal embe nono para bakalo
aune mopon.
15 Nono Jisas boll mormon
pille, ege ege God pille pla ye
awo, yene kandjiye nono djil-
lakene al dje, amblo pla woro
opa dal embe aumbon.
16 Ye dall nayene. Ye una
boll singare wopake yene.
Una wal namoya ge ye ipo
aune nane. Opa embe mal
yero ge God wopake pro.

God nono yeworda wopake mopon

17 Lotu numb kantau yenj
una kandja djine mal ye
menameto moye. Kambono
ye kantau yenj ge, are ga
God boll kot panda pai pille
kantau yenj. Ye kandja pille
i dal, ga wopille kogo yene.
Man pandaka imb kake ye
kantau yene ge, ye ami dje
mor ge are wopake namoye.
18 Ye no pille kamang ye
God aune. God nale al no sin-
gare ke ta naparo dje kane,
kondwe du dje eri wanbon
dje yenmon.
19 Na ye to mage aunaka
ye kamang yeneke God dje
worda na ye mor al ola dje
wono.
20-21 God ge une nono Iwa
Kerman Jisas meyamiye al
kandja gopa to wori, ege ege
wopake panda al ge, Jisas
sipsip kantau wopake yendo
una golo pai ge i pla worika
alla aglo erwo gun pi. Ge
pille, God nono arngan ye
aundo una Jisas kandjiye al
yewordaka wal wopake ye
boll puka tonda. Tonda al
ge, ye une wopake kane pro
mal yeneke, Jisas kandjiye
kerman ege ege pandabe!
Kaima.

Wulle al kandja

22 Na agana ambana ye
mor ge, pepa ipon boro ge
kandja momo naboll ba, na
ye aglo gi djine dje kandja
djill mal ye pillgi djine.
23 Ye pillme! Nonekene
agane Timoti kaye pai ge una
dje orko wori, kiwa moro.
Une ola dje ba woi dal, no
soka aike wombollka kan-
bon.
24 Ye djembon to God un-
akiye awo, ye iwane kerman
kambono awo embe yene.

Dumo Itali mor ge djembon
to ye awinj.
25 God ye wopake pille
aunda moye.

Jems
Jems pepa boi

1 Na Jems, na God ne, Iwa
Kerman Jisas Krais nune ko-
gone una moro. Ye Israel
una duliye 12 pela dumene
makimbne kere er po dumo
djelldjell mor al ge, na ye
wopake we dje awo pepa
bolo aundo.

Imb wondo ge, wo nono ye dongall ye aundo

2 Agana ambana kambono,
imb kayekaye ye moye al ta
wo dji dal, ye ke napiye, ye
wopille moye.
3 Ye kanne, imb ta wonda
ge, ye pillgi dongall pandaka
imb kakne kune yenda dje
pille wonda.
4 Ye aglo gi dje pamolo, imb
kaki dal, ye iwana dongall
moyeke, ye nomane dongall
pandaka, ye God boll moye ge
kune kaima yenda.

Una ta nomane gi nadji dal, une kamang yendaka nomane alla wopake panda

5 Ye mor al ge una ta yene
nomane gi nadji dal, une ka-
mang ye God aunda. Alla God
una porapora mor al wandill
golo awo, wal merke aundo
iwa ge, man we nadjinda,
une nomane to gi dje aunda,
kune yendo.
6 Iwa ge kamang ye God
aunda ge, une pillgi dje molo
kamang ye aunda. God
aunda, mo naunda ne dje
nomane soka pai dal, ge une
nusolwara kopo to po wo
yendo mal ge embe moya.
7 Une embe mal moya ge Iwa
Kerman wal naunda, God na
wal ta aunda we dje piya ba,
ge man, naunda.
8 Iwa ge nomane soka
paro, wal porapora yendo
ge pillpol nato djindo, aulaul
yendo.

Jems kandja dje una wal kannanoi ne, kannoi una awi

9 Agane ta wal kannanonda
ba une wo piya, God nale
al ge une kandjiye kerman
panda.
10 Una wal merke kannonj
ge, kull kukye gorowill goro
mal embe mor. Ge pille, God
ga kandjine amblo kal worda
ge wopake piye.
11 Olpa pla wo to dongall
yendaka, kull ge gorowill
goyaka, kukye yagdaka,
ekinye wopake garo ge wo
ke punda. Yenda mal ge,
una wal merke kannane ge,
yenekne kogo ye waninj al ge
wo ke pine.

God nono kamalne natondo, nono ye wopake ye aundo

12 God embe dji, una na
kanwopake kaninj una mor
ge, gun molo pane top ge au-
naka ine we dji. Dji mal ge,
imb wondaka, una aglo gi
dje moi dal, wopiye, God gun
molo pane top ge aunda ine.
13 Wal ta wo una ta kamale
toi dal, God na kamalna toi
we nadjinda, man. God una
kamalne natondo, alla wal
ta yemolo God kamale tonda
kune nayendo.
14 Ba alla nono nomane al
pirmon wal ge, kandja kende

dje awo, nono ngundjo ipo
singare ke paro al wordo.
15 Wal pirmon ge, yemolo
womba mal kuyaka, nono po
singare ke yembon. Alla sin-
gare ke ge pa yake pla po pora
dji dal, gopon me ge i pene
worda.
16 Na agana ambana
wopake kambono, wal pir-
mon ge, yemolo kandja
kende dje awo djinda.
17 Wal wopake inmon ge
ne, wal gorwulle inmon ge,
Nane God kam kandjip ne,
olpa takene ye pagi iwa ge,
une nono awo wordo. Min-
man ye po wo yendo mal ge
une embe namoro. Une moi
mal molo paro.
18 God pi mal pille, yene
kandjiye kaima pai al ge, une
nono kui una mormon. Wal
porapora beki yei al ge, nono
i wekle wori mormon.

Nono kandja kaima pille i yembon

19 Na agana ambana
wopake kambono, na kandja
djindo ge ye piye paro. Una
kandja djine ge, ye ola dje
pille ine, ye ola dje ellne
nakumbsne, ye ola dje, dje
yem woro naune.
20 Nono kumbene mul ola
dje pai dal, God nono singare
du dje yembon dje pro ge,
nayembon paro.
21 Embe yei pille, ye no-
mane ke paro ne, singare ke
merke yenj ge kerne. Kere,
God kandja dje ye kumbene
al yale wori paro kandja ge,
ye molo kal woro pille ine.
Alla kandja ge, nono i yem
worda, kune yendo.
22 Ye kandja ge pille po
karkar yene. Nayei dal, ye
kende dje yenekne ine.
23 Una ta molo God kand-
jiye pille po nayei dal, une
embe mal moya. Yene min-
man glas al kando ge,
24 une ola dje kere po yene
gume djillake paro mal ge
napiya.
25 Ba alla kandja lo wopake
ta nono kaye parmon i orko
wordaka, kiwa mopon lo ge,
nono kandja ge pille i pakna
woro, kandja djindo mal kan-
pol to, kaima pille ipin dal, ge
wal porapora yembon ge God
ye wopake ye aunda mopon.
26 Alla una ta na kandja
mambine wopake pille, lotu
kaima ye God aundo we dje
piya ba alla, yene kandja
djindo mal kanpol natoi dal,
une ge kandja kende dje yene
indo, yene lotu yendo ge kiwa
yendo.
27 Ba alla Nane God nale al
lotu du kaima dje, wambo
naparo lotu yero ge embe
mal yero. Womba bine ne,
ana kangill molo imb kakinj
ge, nono amblo pille dje
awo, imbne kakbon. Alla
kond wanbon ge, kanpol
to wanbon, man panda
nono makimb al singare
yembonka, God nale al ge ale
panda.

2

Nono una boll singare ye kune kune yembon

1 Agana ambana kambono,
nono Iwa Kerman Jisas Krais,
kupill al kantau moro una
boll pillgi djipin mal pille,

nono una kandjiye kerman
panda una dje pla woro, una
kandjiye napanda una mop
awo djimbon.
2 Iwa ta konkunom wopake
woro, agle ring gol pagle, lotu
numb numog punda. Alla
una ta konkunom ballmall
djinda una aike numog bell.
3 Bell ba, una wal
konkunom wopake ye punda
una ge dje worneke, bo sia
al moyaka, alla konkunom
ke yenda una ge, ni po kola
djeke ba mole djine mo, wo
no kakene al mole djine.
4 Yenekne nomane al ta ke
kane, ta wopake kane yene ge
kune nayendo. Ye nomane ke
paraka omuk tonj.
5 Agana ambana kambono,
ye pillme! Ye God wopake
kaninj ba makimb una embe
dje kaninj, ga wal kannanoi
una mor dje kaninj. Ba
God ye dje i pagle, kandja
embe dje wori yero, ye pillgi
dongall pandaka na dumo
wopake kantau yendo al ge
er pakna wo moye we dji.
6 Ba ye wo una wal kan-
nanoi ge, ye ke ye awinj. Pir
mo? Una ne mal ye kamblo
kal woro, dje ipo kot ye aw-
inj? Ge una wal kannonj una
yemolo ye ipo kot ye awinj.
7 Krais kandjiye wopake
paro ge God awi ye boll paro
ba una ne mal kandjiye ge
dje ke ye aundo? Ge una wal
kannonj una dje ke ye awinj.
8 God nono Kingne molo
Baibel al pepa bolo embe
dji, ni nenem wopake kanden
mal ge, una ta wopake embe
kanben we dji. Kandja lo ge
ni karkar yen dal, ni wopake
yemben.
9 Ba alla, ye una ta kan-
wopake ye, ta kanke yei dal,
ge ye ke yenj. Kandja lo dje
nono aundo ge, embe djindo,
ye kandja lo to worinj una
mor we djindo.
10 Una ta kandja lo po-
rapora bolo wori paro ge
karkar yenda ba, une lo
taimanta karkar nayei dal,
une ale paro, une lo porapora
to wori mal yendo.
11 To wordo ge, God kandja
embe dji, ye iwa ta game mo,
ana ta woge boll djingjang
nayeme dji. Alla kandja ta
embe dji, ye una tonagolme
dji. Dji ge, ni djingjang
nayemben ba alla, ni po una
togon dal, ni kandja lo to
worden una moren.
12 Embe pille, lo ta paro,
nono singare ke ye kaye pa-
pin i orko wori lo ta paro.
God lo ge pille, nono singare
yenmon mal omuk tonda. Ye
kandja dje kond waninj ge, ye
lo ge pille karkar yene.
13 Una ta wandill golo nawi
dal, kot al ge God wandill
golo naunda. Ba alla una ta
yemolo wandill golo una ta
awi dal, kot al ge une kapla
moya.

Pillgi djine ba, singare wopake nayei dal, pillgi djine ge wal kiwa

14 Agana ambana kam-
bono, una taimanta molo
embe djinda, na Krais boll
pillgi djindo. Ba alla une
singare wopake aike nayei
dal, une pillgi paro ge kiwa

paro. Une pillgi embe mal
djinda ge, God i yem worda
mo? Ge man.
15 Alla agane mo ambane ta
konkunom ne, kwamokna ta
nayendaka,
16 ye mor al una taimanta
yemolo embe djinda, ni
kwamokna no gi dje,
konkunom woro ninga djin-
daka, ellin tukin arngan
yenda mopen we djinda. Ba
amblo pille dje nawi dal,
kandja ge namba mal amblo
pille dje aunda?
17 Paro mal ge, nono pillgi
djinmon ge embe paro. Na
pillgi djindo we djinden ba
dje pagle, singare wopake
nayemben ge, ni pillgi djindo
we djinden ge, wal kiwa.
18 Ba una pende kandja
embe djinj, una pende pillgi
djinjka, una pende singare
wopake yenjka yenmon we
djinj. Ba alla na kandja
dje yem woro embe djino,
ni pillgi djimben ba, dje pa-
gle singare wopake boll aike
karkar nayen dal, ni pillgi
paro we djinden ge kandja
kende djinden. Ba na molo
singare wopake yendo mal
ge, ni kanben na pillgi paro.
19 God taimane moro we
dje pillgi djimben ba, ge kune
yendo mo? Ge man! Murble
ke kambono mor ge aike God
taimane moro dje pillgi djinj
ba alla inik tonj.
20 Ni una dall mal moren!
Ni pillgi djinden ba, dje pa-
gle alla singare wopake aike
karkar nayen dal, ni pillgi
djinden ge, wal kiwa, ge ni
nakanden mo?
21 Ye kaninj, kamasa nono
kokane Abraam molo wariye
Aisak ipo alta al woro, God
pille opa auno dje yei. Yei ge,
God kane embe dji, Abraam
wambo napai moro we dji.
22 Kanden mo? Abraam
pillgi dje pagle, singare
wopake aike karkar yei. Une
singare wopake yei al ge,
yene pillgi dji ge kune dji,
kiwa nadji.
23 Abraam embe yei ge,
Baibel kandja bolo wori pai
ge embe djindo,

God kandja dji ge Abraam
pillgi dji pille, God nale
al une wambo napai
moro we dji *(Stat 15.6)*

Alla kandja ta embe dji,

God embe dji, Abraam ge na
ye noll una we dji *(Ai-
saia 41.8)*

24 Embe yei pille nono kan-
mon, God nale al wambo
napanda mopon ge, nono
pillgi dje, singare wopake
aike yembon.
25 Embe mal paro, kondwe
ana ta kandjiye Raep we dji ta
moi. Moi al ge, Juda una iwa
soka dje wormaka, kunda
kui pupill. Pupill ge, Raep
i numbiye al woro kantau
yemolo, dje worika, kondwe
djell ta er pupill. Raep embe
yei pille, God nale al une
wambo napai moi.
26 Embe mal ge, nono embe
kanmon, una nomane ge
namoi dal ge goye. Goye mal
embe ge, una ta pillgi dje

singare wopake nayei dal,
une pillgi pai ge goi pora dji
mal embe moro.

3

Nono kandja djinmon ge pille kune ye djimbon

1 Agana ambana kambono,
ye mor al ge, una merke God
kandjiye beke aumbon una
mopon dje nayene. Nono
kanmon, una kiwa singare
yene ge, God omuk tonda ba
alla God kandjiye beke aune
una singare yene mal ge, God
yembe ta mal yemolo omuk
tonda.
2 Ege merke nono porapora
wal yembon dje yenmon ba
yenmon al ge, ale paro. Ba
alla una yenekne kandja djinj
mal ge ale kaima nayene ge,
una wopake moye. Yenekne
gaklene boll boll ge kanpol to,
amblo wopake yemoye.

3 Alla nono kog os djillakne
al ain woro pagle, ap to ipo
nono nomane paro mal kaiye
ambirmonka, kond pundo.

4 Sip yendo mal ge, nono
para kanmon, sip ge wal
kerman yero ba kamkopo
wondo wo sip to ipo sip ne
ta puno dje pro al ge, gume to
worda al ge er pundo. Ambro
al ge kembis paro ba alla
ambya mal pille sip kerman
ge boll er pundo. 5 Sip ambir
mal ge, nono djillakene embe
mal paro. Nono djillakene ge
wal kembis gaklene al pakna
paro ba, una na iwa pla moro
we djinj ge djillakene al djinj.
Pir mo? Wamo ge wal kembis
paro dje kanmon ba doi dal,
iko ku porapora do sege ye
kerda.
6 Paro mal ge, nono gak-
lene al wal ke kaima ta paro.
Nono djillakene ge wamo dal
paro. Djillakene al kandja
dje wormonka, nono gaklene
ge wo ke mal kaima pundo,
kond wanmon ge wamo dal
embe dondo, wamo ge Satan
yeworda dondo.

7 Una mormon ge doa ka
ne, nomaga ne, wal nusol-
wara mor wal ge porapora
kantau yene kune yendo.
Una pende ipon kantau
yemor.
8 Ba una ta yene djillake
kantau moya kune nayenda,
man. Nono djillakene al ge
nu ke mal embe paro. Ege ege
kandja ke dje una aunmon ge
pora nadjindo. Nono djillak-
ene al ge nu ke una no gor nu
mal embe puka to paro.

9 Nono djillakene al ge God
kandjiye dje pla woro, nono
Nane we djinmon. Ba God
une moi mal beki mor una ge,
nono djillakene al, para dje
ke ye aunmon.

10 Nono djillakene taimane
al ge God kandjiye dje pla
woro, kandja keke aike dje
dakarmon. Agana ambana
kambono, kandja ge wopake
man, nadjimbon.

11 Nusolwara ne, nu pir
parmell ge, nu tupa taimane
naparmell, djelldjell parmell.

12 Agana ambana kam-
bono, iko pik yemolo iko olip
megiye tonda mo? Iko wain
yemolo iko pik megiye tonda
mo? Ge man, embe mal ge,
nusolwara wor nu pir kulo

napunda, man.

Una ta nomane wopake panda, singare wopake yenda

13 Una nomane wopake pai una ta ye boll mor mo? Ta moi dal, yene singare wopake ye, nomane wopake pandaka, yene molo kal woro moya mal ombine dje aunda kanbon.
14 Ba alla una yene mal ge, ye ke kane awo, nono nomane paro mal embe pandaka, una nomane djell paro ge man, we dje ye nomane al embe pa dji dal, ye kandjine amblo pla naworne, kandja kaima pai ge kamblo kal woro djine.
15 Nomane embe paro ge, God nomane kupill al kal nawoi, man. Ge makimb al Satan nomane pai.
16 Una wal ta yenda ge, una ke kane, na nomana paro mal embe pandaka, una nomane djell paro ge man, we dje una nomane al embe pai dal, ga aulaul ye, singare ke merke yenj una mor.
17 Ba alla God kupill al molo nomane wopake awo wordo ge, asamoll embe mal paro. Kambono inj una mor ge God nale al kuruwo kaima mor. Una boll nomane taimane panda, kandja wopake dje awo, una ta kandja djine mal karkar ye, una djell asamoll pille awo, yenekne are piye. Una boll wandill golo, singare wopake yeneke, djillakene soka napandaka, una boll paro mal ye kune ye aune.
18 Nono una boll nomane taimane pandaka, ami dje wopake mopin dal, ge nono mau al wal yarmon mal embe panda. Kwa bolo er pla wondo mal ge, una singare wopake yenj una embe moye.

4

Una makimb al singare kanwopake kaninj una ge, God boll kundayem una mor

1 Ye yenekne mor al kunda nonga yenj ge me namba mal paro? Me ge embe mal paro. Ye gaklene al, wal i nambon dje pille pla yenj ge ye boll kunda yendo.
2 Ye wal kayekaye imbon dje pir ba ye nainj al ge ye una togor. Ye una djell wal bombon golo, imbon dje yenj ge man paro. Ge pille, ye kunda nonga yenj. Ba ye God kamang ye awo wal imbon dje napir. Ge pille ye wal nainj.
3 Alla ye kamang ye God awo wal ta imbon we djinj ba ye ale ye djinj. Ye nubkane gale yei pille wal i nambon dje pir ge, ye wal nainj.
4 Ana woge kere po iwa djell boll djingdjang ke yendo mal ge, ye embe mor. Una ta makimb wal pille wopake yei dal, une God boll kundayem yendo. Ye nakaninj mo? Una ta makimb wal kanwopake kani dal, une God boll kundayem una moro.
5 Baibel kandja embe dje aundo, God Murble nono boll wori moro ge, une nono God taimane pupon dje pille pla yendo we dji. Mo kandja

Baibel al pai ge kandja kiwa
paro dje ye embe kaninj mo?
6 God nono wopake kaima
pille aundo. Aundo ge Baibel
kandja embe djindo,

Una yenekne kandjine amblo pla wori dal, God man djinda, alla una yenekne molo kal wori dal, God wopake pille aunda *(Gutpela Sindaun 3.34)*

7 Embe pille, ye kumbene kal
woro, God menameto moye.
Ye Satan man dje aune. Ye
man dje awi dal, une ye kere
seke punda.
8 Ye er God boll manda wone!
Woi dal, une ye boll wo
manda moya. Ye singare ke
yenj una mor ge, ye aglene
nu woro kill gulo worne. Ye
nomane soka paro ge pille,
nu woro kill gulo worne!
9 Ye djingne djangne pille
kimb kallngane yene! Ye
arngan yemor una ge, kere
djingne djangne pille kimb
kallngane yene. Ye una
wopille moye ge, ye kere ye
djingne djangne ge pille ke
pille moye.
10 Ye Iwa Kerman boll molo
kal woro moye. Ye embe yei
dal, une ye i pla worda moye.

Una ta singare yenda mal ge, nadjimbon

11 Agana ambana kambono, ye God wombaye pakna mor al kandja ke dje naune. Una ta molo yene age kandjiye ambiya, mo kandjiye mopiye ta ambi dal, une kandja ke dje Mosis loye aundo, lo ge wal ke paro dje pille embe yendo. Ni kandja ke dje Mosis lo awin dal, ni lo karkar yenden una namoren, man. Ni Mosis lo omuk tonden una moren.

12 God taimane ge lo ye pagi. Une wal porapora omuk tonda una moro. Yene taimane molo una i yem woro, to ke ye awo embe yendo iwa moro. Ba ni una namba mal molo, ni agan omuk to aunden?

Kumaike ni wal i namben ge napren, ni iwa pla nayemben

13 Una pende molo embe djinj, ipon mo kumaike nono po taun kognumb taimane mal ta yemolo, wal maket ye, ku merke i nambon we djinj. Ye kandja embe djinj ge, na kandja embe dje ye aundo.

14 Kumaike wal wonda ge, ye nakaninj. Kupa wo yepall ta molo alla er take dje pundo mal ge ye embe mor.

15 Mor pille, ye kandja embe djine, Iwa Kerman kapla we dji dal, nono gun molo kogo yembon we djine.

16 Ba ye kandja ge nadjinj. Ye kandjine amblo pla woro, kogo embe embe yembon we dje waninj. Kandja ge ke mal paro.

17 Ye dume dje piye! Una yene mal pille kune yene ba alla po embe nayei dal, ga ge ale yenj.

5

Una wal merke kannonj una Jems kandja dje awi

1 Ye una wal merke kannonj una mor ge, ipon na
kandja dje ye aundo. Ipon
wal urup ye boll wondaka ye
kimb kallngane yene.
2 Ye kog mogoi mogi ge,
bro killang yei pora dji. Ye
konkunom yei ge, djingamb
bori pora dji.
3 Ye gol ne, silpa kannoi
ge killen kambi. Kambi ge
yemolo ye kot ye awo, ye gak-
lene al wamo mal embe do
sege yenda. Ege pora djinda
ge manda wondo. Ye wal
merke kannonj ge kokas kulo
i mogir.
4 Ye pillme! Ye kogone una
ye maune al po kwamokna
to iwo ye awi ba ye kandja
kende dje ku pai mal nawi,
ku tuge ye yenekne i. Ku ge
yau to God awo embe djindo,
singare ke yenj ge ni to yem
woro awe! djindo. Alla ko-
gone una top napai mal awinj
we dji ge, God yembe kerman
pai una ge pro.
5 Ye makimb al mor ge,
wal merke wopake kane,
wopille mor. Una kog kwa
awinjka no yake kerman
morka toke nonj mal embe,
ye kwamokna merke nonjka
gaklene kerman paraka toke
nane mal embe mor.
6 Una ye boll moi ge, ale ta
nayei, man we nadji ba ye kot
ye awo togoi.

*Nono nomane gi dje pan-
daka, urup kake, Iwa Kerman
wonda dje kui yemopon*

7 Ge pille, agana ambana
kambono, ye aglo gi dje
molo, urup porapora wonda
ge kake, Iwa Kerman yem
wonda dje kui yemoye. Una
ta mau al wal yale pagle,
wal wopake boya, wallko
nano dje pille, olpa kam ge
kui yemoya. Bolo kerdaka,
wallko nonda.
8 Ye para, aglo gi dje molo
urup kayekaye wonda ge,
kake pamoye. Iwa Kerman
yem wonda ge manda kaima
yendo.
9 Agana ambana kambono,
ye pakna mor al ge kunda
nonga nayene. Ye embe yei
dal, Iwa Kerman ye kot ye
aunda. Une manda woi, kond
dua al aglo moro.
10 Agana ambana kam-
bono, ye kaninj, asa propet
kambono Iwa Kerman kand-
jiye dje una awo, urup kake,
aglo gi dje moi. Embe yei
ge kambono su mal ye nono
awi.
11 Ye pillme! Una aglo gi
dje molo imb kakinj ge, God
ye wopake ye awi una mor
dje kanmon. Jop kandjiyebe
paro ge ye pir, Jop moi al
urup kayekaye woi ba une
kaki. Kake molo pika, Iwa
Kerman ye wopake ye une
awi. Nono kanmon, une
nono wandill kerman ege ege
golo aundo.

*Kandja dongall dje wal ta
kaima yembon we dje God
naumbon*

12 Agana ambana kam-
bono, kandja kerman ge
embe paro. God nale al na
wal ta kaima yeno we dje
kandja dongall nadjimben.
Ni kupill makimb ne, wal
ta kandjiye dale kandja
ge dje dongall yeno dje

nayemben. Kaima yeno we
djin dal, kaima dje kerben.
Nayeno we djin dal, kaima
dje kerben. God ni top ke awo
djinda.

Una ta du dje molo ka-
mang yenda ge, megiye tonda

13 Ye mor al ge, agane ta
imb kakdo mo? Kaki dal, une
kamang ye God aunda. Una
ta wopro mo? Pi dal, une gol-
lang dje God kandjiye amblo
pla worda.

14 Ye mor al ge, agane ta ke
tondo mo? Ta toi dal, une lotu
kogo yenj una yau tonda. Ga
Iwa Kerman kandjiye al wo
une gakle al kopong ye awo,
God ye wopake ye aunda dje
kamang ye aune.

15 Alla lotu kogo yenj una
pillgi dje kamang yei dal, God
yewordaka une ke to pai ge
kiwa yenda. Une singare ke
ta yei dal, Iwa Kerman kere
aunda.

16 Ge pille, ye una pakna
mor ge ye yenekne taiman-
taiman dje singare ke yenj ge,
alla dje pene worneke, ta ka-
mang ye ta aundaka, ta ka-
mang ye ta aundaka, embe
yei dal, ye keine ge kiwa
yenda. Una du dje molo ka-
mang yene ge, yembe ker-
man paro.

17 Elaija una nono mormon
mal embe moi. Une kamang
dongall ye God awo, kam na-
tonda we dji al ge, kam kaima
natoi. Kognumb 3 pela po,
takne 6 pela wo pi.

18 Une kamang alla yeika,
kam kupill al kam wo toika,
makimb al kwamokna alla
bolo pla woi.

Una kondwe wopake kerda
ge, nono alla dje i yem worbon

19 Agana ambana kam-
bono, ye mor al pakna ge, una
ta God kandjiye kaima pai ge
kere er punda ba ye une ge po
dje i yem wori dal, ye singare
wopake yene.

20 Ye pillme! Una ta singare
ke yendaka, age ta po dje i
yem wordaka, iwa ge nagoya,
singare ke merke panda ge
God kere aunda.

1Pita

1 Na Pita, na Jisas Krais aposelye moro. God ye dje i una ye mor ge, ye una gulke mal embe mor. Propins Pontus, Galasia, Kapadosia, Esia, Bitinia ye mor ge, na pepa bolo ye aundo.

2 Kamasa nono Nane God nomane pai mal pille, ye dje i pagle, yene Murble yewordaka, ye singare wopake ta mal yene dje, Jisas Krais kandjiye al pille karkar ye, une meyamiye al ye was yewordaka, ye God nale al kiwa moye dje une nomane embe pai.

God ye wopake kaima pille aundaka, ye ellne tukne arngan kaima yenda moye.

Nono kupill al po ami dje wopake mopon

3 God moro ge une nono Iwa Kerman Jisas Krais Ne moro. Une kandjiye kerman pandabe! Une wandill kerman golo, Jisas Krais golo pai ge alla i gun wori al ge, nono une kui una mormon. Ge pille, une wal auno we dji ge nono wopake pille kui ye imbon dje pille mormon.

4 Une nono wal auno we dje wori yei ge embe. Une dje wordaka, nono er kupill al po gun molo pamopon. Kaima nagopon, God nale al nono kiwa kaima molo pambon, pora nadjinda.

5 Ye Jisas Krais kandjiye al pillgi djinj pille, God yembe dongall ye boll kantau yendo. Kupill makimb pora djinda poke, una kanne. God ye i yem wordaka, ye kupill al po wopake moye.

6 Une embe yenda ge ye pille wopiye. Ba alla ye ege tuge ta imb kake, ngembill goye.

7 Embe mal ge, God ye pillgi paro mo naparo ne dje su ye kanda. Nono kanmon, gol wal wopake kaima yero. Una gol ge kaima mo kende ne dje wamo al gale kaninj. Embe yenj ba gol ge makimb wal, ke yenda mal paro. Ba ye pillgi djinj ge kerman kaima paro, ye gol kamblo awinj. Embe paro pille, imb kayekaye ye boll wonda ge, God kando, kulngamb nayagne, ye pillgi kaima pandaka, ege pora djinda poke, Jisas Krais pene wonda ge, une wopille, ye kandjine amblo pla worda.

8-9 Asa ye une nakani, alla ipon ye nakaninj eri ba, ye une wopake kane, une kandjiye al pillgi djinj al ge, God ye i yem wori mor, ye wo kermanke pir.

10 Asa God nono i yem worda mal ge, propet kambono dje pene wori. Ba alla God nono wopake pille aunda mal ge, propet kambono me namba mal paro ne dje pille kandja merke dje pupon dje yei.

11 Krais Murble propet ga boll aike molo, propet djillakene al kandja dje orko woro embe dji, are Krais wo imb kerman kake, ngembill golo goyaka, are yene kandjiye kerman panda we dji. Dji

ba ga yenekne kandja embe dji, nono i yem worda iwa ge, kune nam wonda? Wonda poke ge wal naral wal pillau djinda ne dje, ga embe dje pille pille moi.

12 Ba God ga ombine dje awi. Asa propet ga dje pene wori ge, yenekne pille nadji. Ye pille dji. God dje worika yene Murble ge kupill kere kal wo una moi al moika, una pille po ga propet kandja dji ge ye mor al God kandjiyebe wopake pai ge dje awi. Dje awi mal ge, tau agelo kambono kanbon dje pille mor.

Nono wopake ta mal mopon dje God i yem wori

13 Ge pille, ye wal kanpol tane. Ye yenekne kantau wopake yeneke, Jisas Krais er pene wonda poke, God ye wopake ye auno we dji ge, une kaima aunda dje kui yemoye.

14 Ye asa dall nomane pai poke, ye singare ke kayekaye yembon dje pille pla yei mal ge, ye alla nayene, ye womba kandja pille inj mal embe moye.

15 God ye dje i iwa ge, une singare wopake djell ta mal yendo pille, ye kond porapora wanne ge, ye une yendo mal ye embe wanmoye.

16 Ge Baibel kandja embe bolo wori paro.

Na ye Godne moro. Na iwa wopake djell ta mal moro. Embe mal ge, ye wopake djell ta mal molo, singare du dje yeme! dji *(Wokpris 11.44-45)*

God nono top kerman toi al ye i yem wori

17 Ye God pille embe djinj, ge nono Nane we djinj. Une kot ye aunda ge, nonekene kogone yepin pille une dume dje paro mal ye aunda. Ge pille, ye makimb al wanmoye poke, ye una gulke mal embe molo, God pille kand golo, menameto moye.

18 Ye kaninj, God ye nane kokane singare ke ye wani mal, ye alla nayene dje pille ye top to i yem wori. Makimb al wal nom djinda wal ku silpa ne, gol mal embe ta awo ye top to i yem nadji, man.

19 Une ye Krais meyamiye wopake uro kaima paro ge, top to i yem dji. Une kogsipsip wombe yene gakle al, killngambo ne, kusiye napai mal embe moi.

20 Kamasa kupill makimb napai poke, God Krais dje wornaka ye i yem worda we dji. Alla, ipon, ege pora djinda al mormon ge, God dje wori Krais ye pille er pene woi.

21 Une er woi al ge, ye God boll pillgi dji. Krais goi ge God i gun woro, kandjiye kerman ye awi pille, ye God boll pillgi dje, God kaima aunda dje kui yemor.

Nono agane ambane kanwopake yembon

22 Ye kandja kaima pai ge karkar yei pille, God nale al ye djengimb napai mal molo, God wombaye

kanwopake kaima kani. Ge pille, ye yenekne mor al, ye una taimantaiman dje kanwopake kane, nomane boll aune.
23 God kandjiye gun ye paro al ge, une ye kui una mor. Una nanemane makimb al kui mor ge golo pora djine. Ba God gun moro iwa, ye kui una mor ge ye gun molo pane.
24 Baibel al kandja embe bolo wori paro,

Una makimb al moye ge, ege momo namoye, kull angin ola dje gorowill golo er kal pundo mal una embe mor. Wal kupiye golo tulu dje yage kal tondo mal embe, una kandjine paro ge alla napanda. 25 Ba God kandjiye paro ge pora nadjinda, gun pamoya *(Aisaia 40.6-8)*

Alla kandja paro ge una wo ye God kandjiyebe wopake dje awi kandja paro.

2

Ku gun molo panda ku ge Iwa Kerman embe moro

1 Ye wor gun pi pora dji. Ge pille, ye una ye ke ye nawo, kandja kende nadje, djillakene soka napanda, una wal ta yenda kanke naye, una kandjine mopne namblo, singare embe ye nawanne.
2-3 Iwa Kerman ye wopake ye awi, ye kani pora dji. Ge pille, womba kumblambo am nambon dje pir mal ge, ye God am wopake aunda ge, nambon dje piye. Noi dal, ye yake pla po God boll aike wopake moye.
4 Ye Iwa Kerman moro al er wome! Ku gun paro mal ge une embe moro. Una ku ge kankeri ba, God dje i, yene nale al wopake kaima moi.
5 Alla ku gun paro mal ge ye embe mor. God wo ye i yene Murble numb mal takdaka, ye yene numbiye mal embe moye. Ye embe moye ge, God ye dje wordaka, ye opa gale awi una mor mal embe molo, ye yenekne i God opa mal embe aune. Alla opa ge Jisas Krais kogo yei al, God wopake pille inda.
6 Baibel kandja bolo wori paro ge embe djindo,

Ye kanme! Ku ta pai ge na dje ill, na wopake kane, dumo Sion yei al na ku ge numb tuminj mal bolo numb dongall takill. Alla ku ge una ta pillgi djine ge, ngandjill nagoye, wopake piye *(Aisaia 28.16)*

7 Ge pille, ye una pillgi djinj una mor ge, ye Krais ku wopake kaima moro dje kaninj. Ba alla una pillgi nadjinj una mor ge,

Ku ge una kamda kambono kane, ke paro we dje, seke wori. Ba alla, ku ge wopake pai, una ipo bolo numb dongall taki *(Buk Song 118.22)*

8 Baibel kandja ta paro ge
embe djindo,

Ku kondwe moro mal une
embe moyaka, una wo
kakene ku kep to, kul-
ngamb yagne *(Aisaia
8.14-15)*

God kandja djindo to wori
dal, ga kakene bolo, kul-
ngamb yagne. Embe yene ge,
God kandja dje wori pai mal
pille yene.

9 Ba alla kambono mor mal
ge ye embe namor. Ye God
dje i mor, iwa king yene
opa gale awi kambono moi
mal ye embe molo, ye God
unakiye molo, yene wom-
baye kaima mor. Ye emill
pai al wanmoi, ba une ye
i orko woro, yene poll dje
au wopake dji al wori pille,
ye une kandjiye amblo pla
worne.

10 Asa God wandill golo awi
ge, ye nai ba, ipon ye i pora
dji. Asa ye una kiwa moi ba,
ipon ye God wombaye mor.

*Nono God nuye kogoye una
mal embe mopon*

11 Agana ambana kam-
bono, ye makimb al waninj
ge, ye una gulke mal, kokis
woi mor. Ge pille, na kandja
dje ye aundo, ye nomane ke
pai, wal i nambon dje pir ge,
kerne! Ye nomane ke paro ge,
alla nomane wopake paro ge
togoyo dje yendo.

12 Orko una embe djine,
kambono ale ye waninj we
dji dal, ye ga boll aike molo
singare wopake yene. Ga
pille kane yei dal, God una
kot ye auno dje wonda poke
ge, kambono God kandjiye
amblo pla worne.

13 Iwa Kerman moro ge, ye
une pille, makimb al gapman
merke molo kandja djine mal
karkar yene! King moro ge
une molo wekle pundo iwa
mal embe moro, une kandja
djinda mal ge, ye pille yene!

14 Alla yene unakiye dje
worda po kandja ta dji dal,
ye para yene. Dje worda
ge kambono po una singare
ke yenj una tambon dje pille
pinj alla, una singare du dje
yenj una, ye wopake yenj we
djine dje pille, pinj.

15 God nomane paro ge
embe mal paro. Una dall
nomane pandaka, wo ye
moye al kandja ke djine ge,
ye singare wopake yene al ge,
ga kane kandja alla nadjine.

16 Ye kond waninj ge, ye
kaye una par mal embe
nayene. Ye kaye napar
una mal embe wanne. Ba,
ye kende kulo, no kaye
naparmon pille, singare ke
yembon kune yendo we
djine, ge man. Ye God nuye
kogoye una mal embe moye.

17 Ye una porapora wopake
pille aune. Jisas wombaye
djell mor ge, ye kanwopake
ye aune. Ye God pille kand
golo, menameto moye. King
makimb al mor ge, ye ga
wopake pille aune.

*Krais imb kaki mal nono
embe kakbon*

18 Ye boi una mor ge, ye
kantau yenj una kambono
kandja djine mal, pille yene.

Ga ye wopake ye auneke ye
kandja djine mal yene. Ba
alla, ga ye amblo ye ke ye
awi dal, ye ga djine mal para
yene.
19 Ye una kerman kambono
wo ye kiwa to ke ye awi dal,
ye God pille, kiye dje molo
imb kakne. Embe yei dal,
God kane wo piya.
20 Ba ye singare ke ta
yeneke, ye kantau yenj una
kerman kane wo ye taneke,
ye kiye dje molo imb kakne
ge, ye top ta naine. Ba
ye singare wopake yeneke,
kambono wo ye taneke, ye
kiye dje molo imb kaki dal,
God ye wopake ye aunda.
21 God ye imb kakne dje
pille yau to i. Krais ye pille
imb kaki ge, une ye ombine
dje awi, une imb kaki mal ge
ye embe kakne dje awi.

22 Une singare ke ta nayei.
Kandja kende ta nadji
(Aisaia 53.9)

23 Una wo kandja ke dje awi
ba, une dje yem woro nawi.
Une gakle ngembill kerman
goi ba une to yem worno we
nadji, man. Yene gakle ge
une i God agle al woro keri.
Ge iwa wopake ta kandja kot
dume dje pro iwa moi al ge,
yene gakle i une agle al woro
keri. 24 Nono singare ke yepin
ge, Krais iko pera al kaki.
Nono kaima kere singare du
dje ye wor gun bon dje kaki.
Yene kusiye pai al ge, ye wor
gun pi mor.
25 Kog sipsip er take dje
bon dje yenj mal ge, ye embe
yemoi ba alla ipon, ye er
yem woi. Ye nomane kantau
yendo iwa moi al er yem woi.

3

*Iwana bolo inj singare
yene mal*

1-2 Yei mal embe, ana ye iwa
pi mor ge, ye wogane kandja
djine mal, menameto moye.
Ye wogane pende molo God
kandjiye napi dal, ye kandja
nadje, kiye dje molo singare
du dje ye, ga kandja djine
mal pille karkar yene ge, ye
wogane kane nomane ake
tane.
3 Ye gaklene be ekin na-
gaye! Ye ngambalne ene
bai amblo, gol bis mal embe
woro, konkunom wopake
woro nayene, man.
4 Ye nomane al ge ekin
gaye. Ekin gaye ge nom nad-
jinda ekin gaye. Ye kiye dje
molo, kandja nadje yenj mal
ge, God pille pla yendo.
5-6 Asa Sara embe ye moi
mal ge, ana kambono pende
yenekne nomane i God awo,
God na embe yeno we dji ge,
ga pille tau moi. Kambono
ekin gai ge, singare ge al pille
ekin gai, yenekne wogane
kandja dji mal karkar yei.
Ana Sara yene woge Abraam
kandja dji mal une ye,
Abraam moi al embe dji, ni
na iwa kerman moren we dji.
Alla ye singare wopake ye,
wal ta kand nagoi dal, ye Sara
wombaye mal embe moye.
7 Ye gamane singare
wopake yene mal ye wogane
kambono embe yene. Ye
gamane boll moye ge, ye

nomane wopake panda moye. Ye gamane yembene dongall naparo ge ye pille kane yene. God nono wopake pille yewori ye gun molo pane mal ge, ye gamane para aike gun molo pane. Ye embe dje kane, singare wopake yene. Ye embe yei dal, ye kamang yene ge God piya, wal ta mill kolo naunda.

Ege ege nono una kanwopake yembon

8 Ipon na kandja wulle al djindo, ye God wombaye taimantaiman dje mor ge, ye nomane taimane pandaka, ellne tukne arngan yendaka, agane ambane kanwopake ye, nomane awo, wandill golo awo, molo kal woro moye.

9 Una wo ye, ye ke ye awi dal, ye to yem woro naune. Kandja ke dje aune ge, ye dje yem woro naune, man. Ye kamang yene, God kambono mor al ye wopake ye aunda dje pille kamang yene. God ye singare embe yene dje pille ye dje i. Alla ye embe yene ge, une ye wopake ye aunda.

10 Nono kanmon,

Una ta ami wopake dje, wal
wopake na boll wonda
dje pi dal, une kandja
ke nadjinda, kandja
kende nadjinda, man.

11 Une singare ke ye wanda ge alla kere, singare wopake ye, una boll arngan yenda dje pille yembe yenda.

12 Yenda ge me embe mal paro. Una singare du dje ye waninj una ge Iwa Kerman kantau yendo, alla kamang yenj ge une pro. Ba una singare ke yene ge une man dje pro we dji *(Buk Song 34.12-16)*

Singare wopake ye pagle imb kakbon ge wopake

13 Ye singare wopake yembon dje yembe yene ge, una ye ke ye naune ba,

14 ta ye awi dal, ye imb kakne ge, God ye wopake ye aunda. Una tambon dje yene ge, ye kand nagoye, nomane to napiye.

15 Ye nomane al wopake pille Krais aune, ye djineke une ye Iwa Kerman moya. Una wo ye dje pille embe djine, une wo ye inda dje kui yemor ge me namba mal paro ne? djine. Embe dji dal, ye me dje yem woro aune mal ge, ye asamoll pille kune yemoye.

16 Ye kandja dje yem woro aune ge, ye wopake pille, kandja kiye dje, dje awo, God nale al kiwa mopon dje pille djine. Una wo ye Krais boll singare wopake yenj ge kandja ke dje aune ba, ye God nale al wopake pille kandja kiye dje, dje awi dal, kambono pille ngandjill goye.

17 God nomane paro mal, nono imb kakpin dal, nono singare wopake ye pagle imb kakbon, singare ke ye pagle imb kakbon dje napro.

Nono i yem worno dje pille, Jisas golo aglo erwo gun pi

18 Nono singare ke yepin
ge Krais iworno dje pille goi.
Une kuntaimane goi, alla
nagoya. Yene singare ke ta
nayei ba, nono singare ke
yepin una mormon ge, une
nono i God moro al worno
dje pille goi. Une gakle goi ba
alla Murble ge erwo gun pi.
19 Yene Murble mal molo,
murble kambono kaye
pamoi al une po kandja dje
awi.
20 Noa sip beke moi poke,
ga kandja napille molmaka,
God kano wori, moi. Ba Noa
sip beke kerika, God alla toi.
Una porapora nu no goi ba
una 8 pela er sip al pakna pi
ge, God kantau yei, nagoi.
21 Nu wo toi ge, nono nu
parmon ge su yei. Jisas Krais
aglo erwo gun pi al ge, nono
nu parmonka God nono i
yem wordo. Nono gaklene al
djengimb iworbon dje nu na-
parmon, man. Nono nomane
boll boll i God awo kerbon dje
pille parmon.
22 Jisas ge er kupill al po
God agle woto moro. Tau
agelo kambono ne, murble
yembene dongall paro kam-
bono ge ne, wal porapora
yembene paro wal ge kalto
mor, Jisas plato moro.

4

Nono nomane asa pai ge kerbon

1 Ge pille, nono asa singare
yepin ge kerbon. Jisas gakle
ngembill kerman goika, yene
nomane gi dje pai mal ge,
nono nomane embe panda
mopon. Ge embe mal paro.
Ye gaklene al ngembill ta goi
dal, ye singare ke yei ge alla
keri mal embe moye.
2 Embe yei dal, ye makimb
al molo waninj ge, ye gaklene
wulle pille pla ye, wal bom-
bon nagoye, ye God nomane
panda mal yene.
3 Asa ye nomane ke pai
kond wani mal ge, ye embe
yei pora dji. Una God kand-
jiye napille, kond aulaul wan-
inj mal ye embe yei. Iwana
djingdjang ke ye, wal bom-
bon golo, nu no dall yenj. Iwa
ana aike molo kwa merke no,
nu dongall no, djingdjang ke
yenj. Ye God lo to woro,
god kende lotu ye awo embe
yenj ge, ye yei pora dji, alla
nayene.
4 Asa ye kambono boll sin-
gare ke merke embe yei ba
ipon ye nayenj. Nayenj al ge
kambono kane gok dje molo,
ye pille kandja ke dje awinj.
5 Dje awinj ba are, Iwa Ker-
man, una gun mor ne, goi ge
omuk tonda poke, kambono
ye kandja ke dje awinj mal,
dje pene worne paro.
6 Me ge pai pille, Krais yene
kandjiyebe wopake ipo goi
una moi al dje awi pi. Una
porapora golo pinj mal embe
kambono gaklene goi ba, po
kandja dje awi ge, ga nomane
gun panda, God boll moye dje
kandja ge dje awi.

God wal wopake nono aundo ge, kanpol tambon

7 Wal porapora, pora
djinda ege er manda woi
pora dji. Embe yendo pille,
ye kamang yene ge, kune

yenda dje pille, ye nomane
au djindaka, singare yene ge,
kanpol to moye.
8 Alla wal kermanke paro
ge embe mal paro. Ye
una taimantaiman dje kan-
wopake uro kaima kanne.
Una wo singare ke merke
yene ba, kanwopake yene
una moye ge, ke napiye, ke
yene ge kere aune. 9 God
wombaye kambono wo ye
boll moye ge, ye kantau
wopake yene, ke pille naune.
10 Ye taimantaiman dje
mor ge, ye God yembe
dongall aundo mal ipo God
wombaye mor al awo kune
yene. Une nono kondwe
merke wopake pille aundo
mal, ye i una awo kune yene.
11 Una ta God kandjiye dje
orko woro aunda ge, une
God kandja kaima djindo mal
pille dje orko woro aunda,
aulaul dje naunda. Una ta
una boll kanwopake ye pak
to aunda ge, God yembe don-
gall aunda mal pille kongo
yenda. Ye singare wopake
embe yei dal, una kane,
Jisas Krais pille God kandjiye
amblo pla worne. God
kandjiye kerman pandaka,
yembe dongall pandaka, ege
ege molo pamoyabe.

*Nono wopille Jisas ngem-
bill goi mal gopon*

12 Agana ambana kam-
bono, imb ta wamo dal embe
ye boll wonda ba, ye aya dje,
imb ta mal no boll wondo we
dje napiye!
13 Krais ngembill goi mal ge
ye ngembill embe gor pille,
ye wopiye. Ye embe yei dal,
are Krais kandjiye kerman
erwo pene punda poke, ye wo
mambinta piye.
14 Krais kandjiye ye boll
yeraka una kane, ye ke ye awi
dal, ye wopiye. Ye kaninj,
ga kandja embe djinj ge, God
Murble kandjiye kerman pai
ye boll moro pille djinj.
15 Ye imb kaki dal, ye Krais
kandjiye al kakne. Ye una
togolo, imb embe mal kakne
ge, man. Ye kunumbkun no
wane, una djell kogone al ye
ke ye awo, singare ke ye, imb
embe kakne ge, man.
16 Ye Krais kandjiye al pille
ngandjill nagoye. Krais kand-
jiye ye boll yero ge, ye God
pille pla yene.
17 God kot ye, una omuk
tonda poke ge ipon yero. God
yene unakiye mor ge kot
asamoll ye aunda. Alla une
nono boll kot asamoll djinda
ge, una God kandjiyebe
wopake to worinj una mor
al, God wo namba yenda? Na
kand goro.
18 Baibel kandja embe bolo
wori paro,

Una kond du dje waninj una
God i yem worda wal
kosill naparo pille, God
kandjiye to worinj una
ne, singare ke yenj una
mor ge God namba
mal yenda? *(Sindaun
11.31)*

19 Embe yenda pille, God dji
mal pille imb kakinj una mor
ge, ga imb kakinj ge i God agle
al woro kerne. Une kandja

djindo mal kaima yendo iwa, une nono beke wori una mormon. Ge pille, ga nomane God awo singare wopake ye pamoye.

5

Ye ngambalne paro una, God wombaye kantau wopake yene

1 Ye kantau yenj una mor ge, na kandja dje ye aundo. Na para kantau yendo una moro. Krais gakle ngembill goi ge, na nalena al kanill. God kandjiye kerman panda poke, ye wal wopake ine mal na para aike ino. Ino ge na kandja dje ye aundo.

2 Pillgi dji una God i ye awi pille, ye kantau wopake yene. Una ta djine pille ye kogo ge nayene, man. Ye yembon dje pille, una kantau yene. Ga kogsipsip mal embe mor, ye wo pille, kantau yene. Ku i nambon dje kantau nayene, man.

3 God yene wombaye kambono ye aglene al wori ge, ye iwa pla dal molo, ga kamblo kal worbon dje nayene. Ye singare wopake yeneke, ga kane ye yene mal pille karkar yene.

4 Ye embe yei dal, sipsip kantau ye er wekle pi iwa, are er pene wo ye top wopake uro kaima aunda ine. Top ge ege ege ye panda, ke nayenda.

Nonekene i God agle al worbon

5 Embe pille, iwa komdjill kambono ye mor ge, ye kantau yenj una mor al, ye menameto moye. Ye God wombaye taimantaiman dje mor ge, ye yenekne molo kal woro moye. Baibel kandja embe djindo,

> Una yenekne kandjine amblo pla worne ge, God amblo kal worda. Ba una yenekne kandjine amblo kal wori dal, God wopake pille kandjine amblo pla worda *(Gutpela Sindaun 3.34)*

6 Embe yenda pille, ye yenekne nomane paro mal amblo kal woro, God agle dongall paro al, ye kalto moye. Ye embe yei dal, yene djinda poke ge, une ye amblo pla woro aunda.

7 God ye wandill golo aundo pille, ye nomane merke tonj ge, i une agle al woro kerne.

8 Satan ye kundayem una moro ge, une ye mor al wo djinda, ye yenekne kane kune ye, kanpol tane. Une ege ege kena laion mal embe molo yau kerman to, una to nano dje yendo. 9 Ge pille, ye aglo gi dje molo, to yem woro aune. Ye kaninj, ye agane ambane God wombaye dumo yemyem mor al ge, kambono ye imb kakinj mal embe kakinj.

10 Wopake pille aundo me ge God yene moro. Ye Krais Jisas wombaye mor pille, une ege ege poll dje au djindo al moya ge, ye woneke ye une boll aike moye dje pille dje i. Asamoll ye ege tuge ta molo imb kakne ba, are une

wo ye amblo pla wordaka, ye
aglo gi dje molo, pillgi dongall
panda moye.
11 God yene yembe dongall
paro mal ege ege pamoyabe.
Kaima.

Pepa bolo pora dji kandja

12 Iwa Sailas ge, une nono
agane kaima moro dje kanill.
Na kandja djillka une pepa
tuge ge boi ye aunmoll. Ye
nomane to mage, God nono
wopake pille aundo we dji
ge, kaima paro dje ye embe
kanne dje pille bopill. Ye
kandja ge pille aglo gi dje
moye.
13 Kambono pillgi dji una
dumo Babilon* mor ge, God
ye dje i mal ga embe dje i mor.
Ga wopake we dje ye awinj.
Na warna Mak ge para aike
wopake we dje ye aundo.
14 Ye pakna mor al,
yenekne kanwopake ye awo,
djembon to awo, djillakene
to nane.†
Ye porapora Krais boll mor
ge, ye ellne tukne arngan
yenda moye.

* **5:13:** Kamasa dumo Babilon una wo God unakiye to ke ye awi. Are dumo Rom una wo embe yei eri. Ge pille una Baibel pille kane yenj una embe dje kaninj. Pita kandja dje Babilon we dji ge une dumo Rom pille dji dje kaninj. † **5:14:** Asa una djillakene to noi ge yene una djembon tambon dje pille djillakene to noi. Ipon dumo pende yero al ge una djembon tonj ge, yene djillakene to nonj. Ba una pende djembon tonj ge yenekne nubkane kagle, aglene amblo embe yenj.

2 Pita

1 Na Saimon Pita. Na Jisas
Krais nuye kogoye una molo,
aposel kogo yendo. Krais ge
nono Godne moro, une nono
i yem wori una molo, sin-
gare du dje yei al ge ye wo
pille, pillgi dji. No wo pille,
pillgi djinmon mal ge ye pillgi
embe dji pille, na pepa bolo
ye aundo.
2 Ye God ne, Jisas nono Iwa
Kerman pille kane yenj al ge,
God ye wopake kaima pille
aundaka, ye ellne tukne arn-
gan kaima yenda moye.

God nono dje i mormon

3 Krais Jisas ge God moro,
yene kandjiye kerman pai ge
ne, yene wopake moi mal ge,
une nono dje i mormon. Alla
nono une pille kane yenmon
al ge, une yembe dongall awo
worika, nono gun molo, God
nomane paro mal pille wan-
bon kondwe ge, une nono
wal porapora ye kune yei.
4 Embe pille, nono wal po-
rapora awo kune yei ge, une
nono pille kandja kerman dje
wori yei, kanmon. Alla, wal
auno we dje wori yei al ge,
makimb una wal bombon
gorka nomane ke yendo ge,
ye kere er po God singare
paro mal ye, une nomane
paro mal ine kune yenda.
5 Ge pille, ye pillgi djinj mal
ge, ye singare wopake aike
yembon dje yembe yene. Alla
ye singare wopake yene al
ge, ye nomane wopake aike
panda moye.
6 Ye nomane wopake
panda moye ge, ye singare
yene mal kanpol tane. Ye wal
kanpol tane ge, ye para imb
kake aglo gi dje moye. Ye imb
kake aglo gi djine ge, ye para
God singare wopake kando
mal embe yemoye.
7 Alla God singare wopake
kando mal ye embe yene
ge, ye agane ambane para
wandill golo aune. Ye agane
ambane wandill golo aune
ge, ye una para, wopake
kanne.
8 Ye singare embe ye pa
pineke, singare ge yewor-
daka nono Iwa Kerman Jisas
Krais pille kane yenj mal ge,
megiye tonda.
9 Ba ye singare ge ye namoi
dal, ye wal pillpol nato, na-
lene emill yendo mal embe
moye, God ye singare ke pai
ge kill gulo woro awi mal, ye
napi mal moye.
10 Ge pille, agana ambana
kambono, God ye pille yau
to, dje i mor ge, ye singare
wopake ge yembe yene. Ye
embe yei dal, ye kanne, alla
una para kanne, ye God dje i
una kaima moye. Alla ye kul-
ngamb yagne kune nayenda.
11 Alla, nono i yem wori Iwa
Kerman Jisas Krais ge yen-
daka, yene dumoye wopake
ege ege kantau yendo al ge
ye pakna woneke God ye wo
pille, djembon to aunda.

Baibel djindo mal kanpol tambon

12 Ye wal ge pille kane yenj,
kandja kaima wo ye boll pai
ge, ye amblo gi dje mor dje

pro. Ba na kandja ege ege
djindo ge, ye nomane al to
magno dje djindo.
13 Na makimb gaklena pai
moro poke, na ye kandja ge
alla piye dje pille djindo ge na
pill wopake paro.
14 Na embe kando ge, nono
Iwa Kerman Jisas Krais dje
na awi kando, na ege tuge ta
molo, goyo paro.
15 Embe pille, na ipon ye
piye dje pille yembe yendo.
Na golo djill dal, na ye kandja
porapora dje aundo ge, ye
pille pamoye.

Krais kerman moi mal Aposel kambono kani

16 Ge nono Iwa Kerman
Jisas Krais yembe dongall pai
ne, yene yem wonda mal no
ye dje aupin. Ba kandjiyebe
ge kiwa makimb una djinj
mal embe dje ye naupin,
man. Une Iwa Kerman
plato moi ge, no nalene al
kanpin mal dje ye aupin.
17 God yembe dongall yeika
yene poll dje au kerman
dje Jisas moi al wori poke
ge, God nono Nane Jisas
kandjiye kerman plato pagle
awo, embe dji, ge na warna
wopake kando, na mindalna
arngan ye aundo we dji.
18 No une boll makimb
mekbe wopake ta yei al
mopin poke, God kupill al
molo kandja dje awi pupin.
19 Embe pille, propet kam-
bono pepa bolo awi ge pillgi
kaima djinmon. Alla propet
pepa bolo awi ge ye para
pillpol tane. Ta toi dal, emill
paraka kam kosek* do au dje
pa po tagdo mal, ye nomane
al embe do au dje pamoya.
20 Ye kandja ta piye ge,
embe mal. Propet kandja
dji mal Baibel al paro ge
yenekne nomane al nawoi,
man.
21 Propet kandja dje awi ge,
iwana nomane pai mal pille
dje nawi, God Murble kandja
dji mal pille dje awi.

2

Kandja kende beke awinj una

1 Asa propet kende kam-
bono wo Israel una moi al
pakna wanmoi. Moi mal ge,
ipon ye mor al kandja kende
beke awinj una pende wone.
Wo seke molo kandja kende
dje auneke, una pende pille
singare keke yene. Ga kandja
kende beke awo embe djine,
King Iwa Kerman nono top to
i yem worda kune nayendo
we djine. Ga ge God ola dje to
djerpall yenda.
2 God tonda ba, ga gaklene
wulle bombon golo yenj mal
ge, una kane karkar yene.
Yene al ge, kondwe kaima
yero ge orko una kane, dje ke
ye aune.
3 Kandja kende beke awinj
una ge, wal bombon golo, wal
merke ngundjo i nambon dje
pille yene nomane al kandja
beke djinj. Ba asa God una
embe mal tano we dji ge, gun
ye paro, ou naparo.
4 Ye kaninj, asa tau agelo
pende po singare ke yei ge,

* **1:19:** Una embe dje kaninj. Kam kosek do au dje paro ge, kiwa paro dje napir, ge Jisas mal embe moro dje kaninj.

God wandill nagoi, to wamo
al worika, emill yei al kaye
pamolo, are God kot ye aunda
ege ge pille kui yemor.
5 Asa una para, God mop
aumaka God wandill nagoi,
nu kerman worika nu no golo
keri. Ba Noa kandja du dje,
dje awi una moi pille, God
Noa ne, iwana 7 pela boll aike
i yem worika, kiwa moi.
6 Dumo Sodom ne, Gomora
una singare ke yei pille, God
wamo worika dumo soka ge
do sege ye keri. Embe yei ge,
God pille nawinj una ge are
tonda mal su yewori paro.
7 Ga kandja napille, gak-
lene wulle pille pla ye,
djingdjang ke yemoi ge iwa
Lot kane nomane urup dje
pika, God une natoi, i yem
wori.
8 Lot ge iwa du dje moi. Ba
kambono ge ege ege singare
ke eri yemolmaka, Lot pille
kane yeika nomane urup dji.
9 God singare ke yenj una,
to pa po, are kot ye aunda
poke ge, une tonda mal ge,
yene pille kane yendo. Une
Lot i yem wori mal ge kan-
mon, ga God pille awinj una
imb kakne ge, God i yem
worda mal, yene pille kane
yendo.

10 Ba alla, kandja kende
beke awinj una iwana gak-
lene wulle bombon golo, una
kerman kambono kandja
djine mal ga ke kane, man
dje awinj. Ga kand nagolo,
ngambalne tangill to, tau
agelo wekle pinj una dje ke
ye awinj.

11 Tau agelo kambono ker-
man morka, ga kandja kende
beke awinj una kembis mor
ba tau agelo God nale al dje ke
ye kambono nawinj.
12 Ga kandja kende beke
awinj una ge embe mal mor.
Kog kena simbill nomane
naparaka, yenekne singare
paro mal pille waninj. Wal
pillpol natonj wal ge, dje ke
ye awo, kog kena simbill una
to nonj mal embe, ga golo er
take dje pine.
13 Ga ye ke ye awinj mal
ge, una ye ke ye ga aune. Ga
armina po kwamokna merke
no, nu no dall ye, kake kam-
blo yenj ge, wopake yenmon
dje pir. Ba ga kende kulo ye
boll kwa aike nonj ge, una
kane ye kandjine dje ke yenj.
14 Ga nomane taimane
paro ge, ana boll eri djingd-
jang ke yembon dje pille, sin-
gare ke eri yembon dje yenj.
Una nomane gi nadjindo ge,
ga kamalne to worinjka po
singare keke ye, wal bombon
eri gor. Embe yenj ge, God
tonda mal mor.
15 Ga kondwe du dje yei al
ge kere, Beor wariye Balam
singare ke yemolo, top ino
dje pille pla yei mal ge, ga
kondwe ge al pinj.
16 Ba God Balam moi al
man dji. Balam ngambale
tangill to yeno dje yei ge, yene
kogye dogi una mal kandja
dje man dji *(Namba 22.4-35)*
17 Nu pir dasdo mal ne,
kamkopo wo kupa to i er
pundo mal ge, ga embe mor.
Ge pille, ga dumo emill yendo
al moye dje God yewori yero.

18 Ga kandja djinj ge
kogoye ta naparo, yenekne
djembone tonj. Una pende
yenekne ale yenj ge kerbon
dje yenj ba ga gaklene wulle
pille kamalne tonj.
19 Ga embe djinj, ye no boll
woi dal, ye kiwa molo wal
piye mal yene we djinj ba sin-
gare yenj wo ke pundo al ge,
yenekne kaye par. Una wal
pille we yenj wal ge kantau
yendaka, menameto mor.
20 Asa, nono Iwa Kerman
Jisas Krais i yem wori mal ge,
ga pille kane ye, makimb al
singare pai ge, keri. Ba alla
are makimb al nono ye ke ye
aundo singare ge, yeworika,
ga alla kaye pai. Asa ke mal
moi ba ipon wo ke kaima
pinj.
21 Kondwe du dje yei ge
nakanmaka God kembis ta
toika, ba alla God kandjiye
wopake dje wori yei kani, ba
alla keri ge, God to djerpall ye
aunda.
22 Ba ga embe yenj ge
kandja su dal paro. Kena mek
tonda ge alla yene i nonda. Ta
ge embe paro. Kog nu was ye
aumbon ba kog nu toll al po
alla wulwul panda.

3

Iwa Kerman er yem wonda

1 Na unakna wopake kam-
bono, asa na ye moi al pepa ta
bolo awill alla ipon na ta bolo
aundo. Na pepa soka bolo
ye aundo ge, na ye nomane
kuruwo wopake panda moye
dje yendo.
2 Asa propet wopake kam-
bono kandja dje awi ne, Iwa
Kerman ye i yem wori iwa
kandja dje wori yei mal, ye
aposelne kambono kandja ge
ye dje awi mal ye alla piye dje
pille pepa boro.
3 Na ipon kandja djino dje
yendo ge, ye pillme. Ege pora
djinda kune, una nomane ke
panda ge pille pla ye, wo ye
bakalo awo
4 embe djine, wono we
dji ba, nawondo, nam moro
ne? djine. Kokane kambono
goi ba una molo woi mal ge
kupill makimb asa pai mal
pamoro we djine.
5 Kamasa God kandja dje
worika kupill makimb pla wo
paika, nu beke wori moi al
ge makimb pakna yewori pai
kandja ge, kambono pupon
dje nayenj.
6 Alla are nu moi ge God
dje wori, nu kerman toika
makimb asa pai ge, ye ke ye
keri.
7 God kandja taimane dje
wori yero al ge, une kupill
makimb ipon paro ge, gale
sege yeno dje amblokun
yewori paro. Ege ge God kot
ye aundaka, God pille mop
awinj una wo ke po kerne.
8 Ba unakna wopake kam-
bono, ye wal ta dall ye djine
dje pille na kandja embe dje
ye aundo, kognumb 1,000
erwo pundo ge, Iwa Kerman
nale al ege taimane mal
kando. Alla ege taimane ge,
kognumb 1,000 mal embe
kando.
9 Iwa Kerman er yem wono
we dje wori pai ba, une
kanan ye nawondo we djinj
ba ge man. Une nomane

embe paro. Una er take dje napine, una porapora nomane ake tane dje pille tau moro.

Kupill makimb ge pora djinda

10 Iwa Kerman yem wonda poke ge, ola dje kunumb una mal embe wonda. Ege yenda poke ge, kupill al gur kermanke ta mal djindaka, kupill al moro wal, pora djindaka, makimb al wal kerker God beki ge, do sege yendaka, una bekinj wal ge porapora, wamo do sege ye kerda.

11 Wal porapora do sege yenda pille, ye singare namba mal yene? Ye nomane God boll pandaka singare wopake ta mal ye wane, God singare wopake kando mal yemolo,

12 God wonda dje pille kui yemoye. Une ola dje wondaba dje yembe ke yene. Wonda kune ge, kupill do sege ye kerdaka, God kupill ne, makimb al wal kerker beki yei ge do sege ye kus dje nu mal embe po kerda.

13 Ba God kandja dje wori yei ge embe dji, kupill makimb gun yendaka singare du dje yene una mindjing moye we dji. Dji mal ge pille nono tau mopon.

Iwa Kerman wonda kanpol tambon

14 Unakna wopake kambono, wal embe panda dje kui yemor ge, une wo kanda, ye God boll arngan yemoyeke, une nale al wambo napanda, kiwa mopon dje yembe yene.

15 Ye pille moye. Nono Iwa Kerman ye pille tau moro ge, une ye i yem worno dje pille tau moro. Nono agane wopake Pol God nomane wopake awi al ge, une kandja taimane ge ye pepa bolo awi.

16 Une pepa porapora bolo aundo ge une kandja ge pille boro. Une pepa boro ge me pende er pene nawondo, alla una nomane gi nadji una pille kull woro, dje beke awinjka, una pille kull worinj. Baibel tambiye pende paro ge, ga para pille kull woro dje una awinj. Yenj al ge wo ke pine.

17 Unakna wopake kambono, na kandja embe djindo ge ye pille kerinj. Ge pille, ye yenekne kantau wopake yene. Una God lo to worinj una wo djineke ye aglo gi dje mor ge, yage kal to djine.

18 Nono Iwa Kerman Jisas Krais nono wopake pille aundaka ye iwana dongall moye. Ye une pille kane yenj al ge yake pla po moye! Ipon ne, are ege ege une kandjiye kerman pandabe. Kaima.

1 Jon

Una gun moye kandja ge Jisas yene moro

1 No kandja dje aunmon ge
una pille gun moye kandja.
Kandja ge kamasa kupill
makimb napai poke ye pai,
no pupin. Alla no nalene al
kane, amblo yepin.
2 Kandja una pille gun
moye kandja ge er pene
woika no kanpin. Alla kandja
ge una pille gun moye mal no
ye dje aunmon. Asa kandja
ge yene Ne boll yei ge, ipon er
pene woi kanmon.
3 No une pille kane yepin
mal ge no ye dje aunmon.
Ye no boll nomane taimane
panda dje yenmon. Alla nono
nomane taimane panda ge,
nono Nane ne, Jisas Krais boll
nomane taimane panda mo-
pon.
4 Nono wo kaima pupon dje
pille, no pepa bolo ye aun-
mon.
5 Une kandja dje no awi mal
ge, no ye dje aunmon. Kandja
ge embe mal paro. God yene
poll dje au djindo una moro,
emill kembis ta ye naparo.
6 Alla, nono God boll no-
mane taimane pai mormon
we djimbon ba alla, nono
emill yenda al wanmopin
dal, nono kandja kende dje,
kondwe du dje yero al ge
wannamormon.
7 Ba alla une au djindo al
moro mal embe wanmopin
dal, nono agane ambane
boll nomane taimane panda
mopon ne, nono singare
ke porapora yepin ge, God
wariye Jisas meyamiye kill
gulo woro kerda, kiwa
mopon.
8 Nono singare ke nayen-
mon we djipin dal, kandja
kende dje nonekene inmon,
kandja kaima pai ge nono
boll nayero.
9 Ba alla, singare ke yepin
mal, dje pene worpin dal,
God kandja djindo mal ye,
singare paro mal ye, nono
singare ke yepin ge, kere
awo, nono ale porapora
panda ge iworo aundaka,
kiwa mopon. 10 Ba alla, nono
singare ke ta nayenmon we
djipin dal, nono God kandja
kende djindo una moro dje,
pille djinmon. Ge yene
kandjiye nono boll nayenda.

2

Krais ge nono amblo pille dje aundo iwa moro

1 Na wombana wopake
kambono, na kandja ge bolo
ye aundo. Ye singare ke ye
djine dje boro. Ba, nono
singare ke ta yepin dal, nono
iwa ta moro. Une nono pille
Nane God boll kandja dje
aundo. Une ge Jisas Krais
singare du dje ye aundo iwa.
2 Nono singare ke yepin ge
une opa mal embe molo
kere awo, nono kiwa mopon
dje pille goi. Yei ge nono
taimane pille nagoi, man.
Una porapora makimb al
mor ge pille goi.
3 Nono God lo pille karkar
yembon ge, nono God pille

kane kune yenmon dje kan-
bon.

4 Ba alla una taimanta,
na God pille kane yendo
we djinda ba God kandja
djindo mal karkar nayei dal,
une kandja kende djindo.
Kandja kaima paro ge une
boll nayero.

5-6 Ba alla una God kandja
djindo mal karkar ye wanne
ge, yenekne God kanwopake
kaima kani una mor. Nono
God boll mormon we djipin
dal, me embe paro. Krais
kond wani mal embe wan-
bon, kende nadjimbon.

7 Unakna wopake kam-
bono, na kandja lo bolo ye
aundo ge, kandja lo kindja
paro ge naboro. Lo asa ye pi
ge embe paro. Ye pakna mor
al kanwopake yene. Na lo ge
alla bolo ye aundo. Kandja ge
ye asa pi pora dji.

8 Ba na kandja lo dje ye
aundo ge, kandja kindja mal
embe yero. Krais wani kan-
mon ge, lo kindja pai al ge
wani. Alla ye para, ye waninj
ge lo kindja paro al ge pille
waninj. Ye embe waninj ge
me embe paro, kam tage au
dji pora djindo, emill ye pai
ge pora djino dje yendo.

9 Ba una ta, na au djindo al
moro we djinda ba une age
ambe ta kanke yenda ge, une
emill yendo al molo paro.

10 Ba una yenekne agane
ambane kanwopake kani dal,
ga dumo au djindo al ge mor.
Alla dumo au djindo al ge wal
ta yewordaka yagne wal ta
naparo.

11 Ba una ta yene age ambe
ta kanke ye aunda ge, une
emill yendo al wanmolo
kond punda al kanpol na-
tondo. Emill ye pai ge une
nale al to bi dje kerdo.

12 Na wombana wopake
kambono, ye singare ke pai
ge God Krais kandjiye al kere
awi pora dji. Embe yei pille
na pepa bolo ye aundo.

13 Nena kambono ye mor
ge, iwa ta kamasa moi ipon
moro iwa ge, ye kane kune
yei pille, na kandja ge bolo ye
aundo.

Iwana kop kambono ye
pillgi pai mor ge, ye Satan
kamblo kal wori pille, na
kandja ge bolo ye aundo.

14 Womba kambono ye mor
ge, ye Nane Kerman kane
kune yei pille, na kandja ge
bolo ye aundo.

Nena kambono ye mor ge,
iwa ta kamasa moi ipon moro
iwa ge, ye kane kune yei
pille, na pepa bolo ye aundo.
Ye iwana kop kambono, God
kandjiye gun paro ge ye no-
mane al paraka, ye kunda Sa-
tan boll yei ge ye yembe yei
pora dji.

Nono makimb al wal ge kanwopake nayembon

15 Makimb al wal porapora
paro ge ne, una makimb
al singare yene ge nono
kanwopake nayembon.
Una ta makimb al singare
kanwopake yenda ge, une
Nane Kerman kanwopake
nayendo.

16 Nono kanmon, una
makimb al singare yenj ge

embe mal yenj. Wal i nambon dje pille, nalene al kane bombon golo, na iwa kerman molo, wal kerman kanno embe yenmon we djinj ge, Nane Kerman nomane ge man, ge makimb nomane paro.

17 Alla makimb manda paro ge pora djindaka, makimb una wal i nambon dje pir wal ge para aike pora djinda. Ba alla una ta God kandja djindo mal karkar yene ge, gun molo pane.

Krais kundayem una ge wo pillau dje keri

18 Na wombana kambono, ege pora djinda manda yendo. Asa una kandja embe dji, Krais kundayem iwa ta wo moya we dji mal ge, ipon Krais kundayem una merke moi pora dji. Embe moi pille nono kanmon, ege pora djinda mal paro.

19 Ga no boll aike mopin ba ga nomane djell paika no nomane djell paika mopin. Ge pille ga no kere er pi. No nomane taimane paika no aike mopinka. Ba kambono nono kere er pi ge, nono unakne namoi, man.

20 Ye God Murble i pora dji pille, ye porapora kandja kaima ge pille kane yei.

21 Embe yei pille, na pepa bolo ye aundo ge, ye kandja kaima napir dje pille na naboro, man. Kandja kaima paro ge ye pille kane yenj pille, alla kandja kaima ge erwo kandja kende po djinda dje ye kaninj ge pille, na pepa bolo ye aundo.

22 Ba alla una ta kandja kende djinda iwa ta moya ge, une kandja namba we djinda? Iwa ge kandja embe djinda, God na iwa ta dje wornaka wo nanam unakna i yem worda we dji ge Jisas wale nawoi we djinda. Iwa kandja embe djinda ge une Krais kundayem una molo, Nane Kerman ne, wariye aike mop aundo.

23 Una ta wariye mop aundo ge, Ne mop aundo eri. Alla una ta wariye pillgi djindo ge, Ne pillgi djindo eri.

God Murble nono kandja kaima dje beke aundo

24 Kandja ye asa pi kandja ge, ye boll panda moye. Alla kandja ge ye boll ye pai dal, Nane Kerman ne, yene wariye ye boll molo pambell.

25 Krais kandja ta dje wori yei ge, nono gun molo pamopon dje pille dji.

26 Una ye boll kandja kende djimbon dje yenj ge pille, na pepa bolo ye aundo.

27 Ba alla Krais God Murble ye awi, une ye boll moro pille, una ye kandja beke aune ge, ga kogone ta naparo, ye wal pille keri. Wal porapora God Murble yene kandja dje ye aundo. Alla Murble kandja djindo ge kandja kaima djindo, kende nadjindo. Embe pille Murble ye kandja djindo mal ge, ye pille Krais boll moye.

Ipon nono God wombaye mormon

28 Alla na wombana wopake ye mor ge, ye Krais

boll molo pa pine. Ye embe
yei dal, une er pene wonda
kune ge, ye aglo gi dje molo,
une nale al ngandjill nagoye.
29 Krais singare du dje paro
mal ye pille kane kune yei
dal, una porapora singare du
dje yene ge, God ye kui una
mor we dje kanne.

3

1 Aya! Nono Nane kan-
wopake kaima kani mal ye
kanme! Une kandja embe
djindo, ye na wombana mor
we djindo. Une kandja djindo
ge kandja kaima djindo,
nono yene wombaye kaima
mormon. Ba alla makimb
nomane pai una God pille
kane nayenj pille kambono
nono para aike pille kane
nayenj. 2 Unakna wopake
kambono, nono ipon God
wombaye mormon. Are
nono mopon mal pillpol
natonmon. Ba alla wal
ta kanmon ge, embe mal
kanmon. Krais er pene
wonda ege ge, nono une
kaima moro mal kane, une
moro mal embe mopon.
3 Una porapora une wonda
dje kui yemor ge, yenekne
kond waninj mal ge, God nale
al djengimb pa djinda dje
pille yenj, Krais djengimb na-
pai moro mal ge, ga embe mo-
pon dje yenj.
4 Una ta singare ke yenda
ge, une God loye ge to wordo.
Alla singare ke me ge yemolo
God loye ge to wordo eri.
5 Ye kaninj, nono singare
ke yepin ge Krais iworno dje
pille woi. Alla une singare ke
ta nayei.
6 Una ta Krais boll moya ge,
une singare ke ye pa namoya.
Ba alla una ta singare ke ye
wanmoya ge, une Krais pille
kane nayendo.
7 Na wombana wopake
kambono, ye kanpol tane!
Una wo ye boll kandja kende
dje djine. Una ta singare du
dje yei dal, une du dje yendo
una moro, Krais du dje yendo
mal une embe moro.
8 Kamasa kaima pa pi ipon
yero ge, Satan singare ke ege
ege yei. Yei ge kanmon,
una singare ke yenj ge Satan
unakiye mor. Ba alla God
wariye er pene woi ge, une
Satan kogoye ye ke ye kerno
dje pille woi.
9 God una ta kuya moi
dal, une ge singare ke ye pa
namoya. God nomane gun
ge une boll moya pille, une
singare ke ye pamoya kune
nayenda, une God kui una
moro.
10 Ba alla Satan wombaye
morka, God wombaye morka
yenj ge, ipon kane kune
yenmon ge embe mal paro.
Una singare du dje nayene
ge God wombaye namor.
Alla una God unakiye mor
kanwopake nayei dal, ge
para God wombaye namor,
Satan wombaye mor.

Una kanwopake yembon mal Jisas ombine dji

11 Asa kaima una kandja
embe dje ye awi pi. Ye
yenekne mor al ge, taiman-
taiman dje kanwopake yene
we dji.

12 Iwa Kein yei mal embe
nayembon. Une ge Satan
wombaye moi. Une yene age
togoi. Namba yei pille une
age togoi? Une singare ke ye
wani mal pille, age togoi. Ba
age ge singare du dje ye wani.
13 Agana ambana kam-
bono, makimb nomane paro
una ye kanke ye awi dal, ye
gok nadjine.
14 Nono agane ambane
kanwopake ye aumbon ge,
nono embe dje kanbon, nono
gopon singare ge kerpin, alla
gun mopon singare yepin
pora dji dje kanbon. Ba alla
una ta yene age kanwopake
ye nawi dal, une goi singare
ge ye pamoro, nakerdo.
15 Una ta yene age ambe
kanke yei dal, une alla age
ambe ge togoi mal yendo.
Alla nono kanmon, una ta
yemolo una ta togoi dal, une
gun molo napanda.
16 Nono kanmon, una
kanwopake kaninj me ge
embe paro. Jisas nono pille
goi. Alla nono agane ambane
kambono mor ge, ga wopake
moye dje pille una ta wo nono
togopon dje woi dal, gaklene
aumbonka tane.
17 Una makimb al wal ta
kannondaka, yene age ta wal
nayenda moya. Ba alla une
age kane wandill golo nawi
dal, nono kanbon. God una
kanwopake yendo mal sin-
gare ge, une boll nayero.
18 Na wombana wopake
kambono, nono agane am-
bane kanwopake yembon
ge, nono djillakene al kandja
kende nadjimbon, nono
nomane kaima awo, singare
wopake ye aumbon.

God nale al yene wombaye aglo gi dje moye

19-20 Ge pille, nono una
ta kanwopake kaima yepin
dal, nono embe dje kanbon,
kandja kaima ge karkar
yembon dje kanbon. Nono
nomane al kot ye awo ni
wambo paro we dje nono
aunda ba, God nale al kand
nagopon. Me namba mal pai
pille kand nagopon? God wal
porapora ge pille kane yendo,
yene nomane kerman paro,
nono nomane paro mal une
embe naparo dje pille, kand
nagopon.
21 Na unakna wopake
kambono, nono nomane al
wambo naparo dje pupin dal,
God nale al aglo gi dje molo,
22 kamang ye wal ta awe
djimbon ge, une nono aunda.
Aunda ge nono une loye
djindo mal karkar yenmon
ne, une singare wopake
kando mal yenmon pille une
nono aunda.
23 Alla une loye dje awi ge
embe mal paro. Na warna
Jisas Krais kandjiye al ye
pillgi djine ne, ye yenekne
mor al taimantaiman dje
kanwopake yene we dje nono
awi.
24 Una ta God loye pille
karkar yenda ge, une God
boll moraka, God une boll
moraka yendo. God nono
boll moro we djinmon ge me
embe paro. Yene Murble
nono ombine dje awi pille
God nono boll moro dje kan-
mon.

4

Murble ga mor ge nono kane dume djimbon

1 Unakna wopake kambono, propet kende merke manda makimb al pakna wanmor pille, murble porapora kandja djine ge ye omuk tane. God dje wori wonj mo man ne dje kanpol tane.

2 Una wo kandja embe djine, Jisas Krais ge nono gaklene paro mal une gakle embe pai we djine ge, ye embe dje kanne, God Murble ga boll moro dje kanne.

3 Ba alla una wo kandja embe nadji dal, ye kanne, murble ga boll moro murble ge God dje wori nawoi, murble ge, Krais kundayem una moro. Asa Krais kundayem iwa wonda we dji ge, ye embe dje kanne, ipon une er makimb al wo moi pora dji dje kanne.

4 Na wombana wopake kambono, ye God boll mor. God Murble ye boll moro ge, une makimb al murble ke mor ge kamblo aundo. Ge pille, propet kende mor ge ye kamblo kal woro keri.

5 Ga makimb nomane paro pille kandja djinj ge makimb al kandja djinj. Alla kandja djinj ge makimb nomane pai una ge pir.

6 Ba nono God unakiye mormon. Nono kandja djimbon ge una God pille kane yenj una piye, una God boll namor una ge napiye. Me ge pai pille, Murble ta wo kandja kaima djindaka, murble ta wo kandja kende djindaka yembell ge, nono okum to kanbon kune yendo.

Una God kanwopake yei dal, ga para una kanwopake yene

7 Unakna wopake kambono, nono pakna mormon al ge, una taimantaiman dje kanwopake ye aumbon. Ge God singare embe paro pille, una kanwopake yembon. Una kanwopake yene una ge God kui una mor, alla ga God kaninj.

8 God mambine paro ge embe paro. Une una kanwopake yendo iwa moro. Embe pille, una kanwopake nayene ge, God nakaninj.

9 God nono wopake uro kaima kando ge, une nono ombine dje awi we djinmon ge me embe paro. Une nono i gun worno dje pille yene wariye taimane moi mal dje wori makimb al woi.

10 Nono una wopake kanbon me ge namba mal paro? Ge nono asamoll God kanwopake yepin mo? Ge man. Asamoll une nono wopake kane, nono singare ke yepin ge kere auno dje pille, yene wariye dje wori woi. Ge wale.

11 Unakna wopake kambono, God nono wopake kaima kani pille, nono mormon al ge, una taimantaiman dje kanwopake yembon.

12 Una nalene al God nakaninj. Ba nono una ta kanwopake yembon ge, God nono boll moya ne, une nono kanwopake yenda ge, nono boll pa dongall ye kerda.

13 God nono boll moraka,
nono une boll mormonka
yendo ge, namba mal kan-
bon? Ge God yene Murble
nono awi pille kanmon.
14 Nono Nane Kerman wal
yei ge kanpin. Une makimb
al una i yem worno dje pille
yene wariye dje wori woi ge,
kanpin. Alla kandja ge nono
dje una aunmon.
15 Jisas ge God wariye moro
we dje una embe dji dal, God
ga boll moraka ga God boll
morka embe yenj.
16 Embe yei pille, God nono
wopake kando ge nono pille
kane ye, pillgi djinmon.

God mambine paro ge,
une una wopake kando iwa
moro. Alla una kanwopake
yei dal, una ge God boll
morka, God ga boll moraka
yendo.
17 Nono God boll molo una
kanwopake yenmon singare
ge, nono boll pa gi dje kerdo.
Embe pille, God nono kot
piya poke ge kand nagopon.
Krais makimb al ye wani mal
nono embe ye wanmon pille,
kand nagopon.
18 God nono wopake kando
al ge, kand naparo, man.
Une nono wopake kane awo,
kand gor me ge to wordo.
Una kand gor ge, God top ke
aunda imbon dje pille kand
gor. Alla una kand embe
ta goi dal, God nono wopake
kando mal ge, ga boll pa gi
nadjindo.

19 Nono una kanwopake
yenmon ge, God nono
asamoll kanwopake yei
pille, nono una kanwopake
yenmon.
20 Ba alla una ta, na God
kanwopake yendo we djinda
ba une God unakiye kam-
bono kanke yei dal, une ge
kandja kende djindo. Yene
age manda moro ge wopake
nakando ba, God seke moro
ge, une kanwopake yenda
mo? Ge man.
21 Krais nono lo ta dje awi
ge embe mal paro. Una ta
God wopake kane yenda ge,
une God unakiye kanwopake
yenda eri.

5

Jisas wombaye makimb wal yembe paro ge to kal worinj

1 God yene unakiye i yem
worno dje pille Krais dje
wori woi ge, una porapora
Jisas wale woi we dje pillgi
dji dal, ga God kui una
moye. Alla una Nane Kerman
kanwopake yei dal, ga une
wombaye kambono wopake
kanne eri.
2 God wombaye kan-
wopake yenmon ge namba
mal pille kune yembon?
Ge God loye paro mal pille
karkar ye, God kanwopake
yepin dal, nono pille kune
yembon.
3 Nono God kanwopake
yembon ge, nono une loye
paro mal karkar yembon.
Alla une lo dji ge nono imb
naparo, yembon kune yendo.
4 God kui una mormon ge,
makimb al wal yembe pai
ge kamblo kal woro kermon.
Alla me namba mal pai pille

yembe yenmon? Una Jisas
ge God wariye moro dje pillgi
djipin pille, yembe yenmon.

God wariye yei mal God kandja dje pene wori

5 Una ne mal yemolo
makimb al wal yembe pai
ge kamblo kal worinj? Ge
kambono Jisas God wariye
kaima moro dje pillgi djinj
una mor ge, kamblo kal
worinj.
6 Jisas Krais woi ge une nu
pai al ge ne, yene meyam
toi al ge aike woi. Une woi
ge nu pai al pille taimane
nawoi, man. Une nu pai
al ne, meyamiye toi al aike
woi. Une embe yei ge God
Murble nono kandja kaima
dje aundo. Alla God Mur-
ble moro ge, kandja kaima
djindo una moro.
7 Jisas Krais wo yei mal
ge, wal sokara pille kandja
kaima djinj pirmon.
8 Ta ge God Murble, ta ge
nu, ta ge meyamiye. Alla wal
sokara ge kandja taimane
djinj.
9 Una kandja djinj mal ge
nono pille kaima yenmon ba,
God kandja djindo ge yemolo,
una kandja djinj ge kamblo
aundo. Alla God kandja dji ge
yene wariye pille dji.
10 God wariye kandjiye al
pillgi djinj una mor ge, God
yene wariye pille kandja dji
ge, kandja kaima dji dje kan-
inj. Ba alla Jisas kandjiye al
pillgi nadjinj una mor ge, ga
God ge kandja kende djindo
una moro dje kaninj. Kaninj
ge me namba mal paro? Ge
God yene wariye pille kandja
dji ge, une kandja kende dji
dje kaninj.
11 God yene wariye pille
kandja dji ge, une kandja
embe mal dji. Ye na boll gun
molo pane we dji. Alla nono
God boll gun molo pambon
ge, yene wariye wal ne moro.
12 Una God wariye boll moi
dal, ga God boll gun molo
pane. Ba alla una God wariye
boll namoi dal, ga God boll
gun molo napane.

Nono kanmon, nono gun molo pambon

13 Ye una God wariye kand-
jiye al pillgi dji mor ge, na
kandja ge bolo ye aundo. Ye
God boll gun molo pane ge,
ye i pora dji, ye nomane soka
pa djinda dje na pepa boro.
14 Nono God moro al pakna
po yene nomane paro mal
pille kamang yepin dal, nono
djinmon mal une kaima pille
moro dje pillgi djimbon.
15 Alla une kaima piya dje
nono pupin dal, wal djimbon
ge une nono aunda.
16 Jisas unakiye ta yemolo
kanda, yene age ta po singare
ke ta yenda, ba er take dje po
nagoya dje kani dal, yene age
pille kamang ye aunda. God
yewordaka iwa ge er take dje
po nagoya. Na kandja embe
dje wondo ge, una singare
ke ye er take dje po nagoye
dje kandja djindo. Ba alla
singare ke ta paro. Ge una
singare ge ye er take dje po
goye mal paro. Singare paro
ge ye kamang yene dje pille
na nadjindo.

17 Una singare du dje
nayenj ge, singare ke yenj.
Alla singare ke pende paro ge
una ye er take dje po nagor.
18 Nono kanmon, God kui
una mor ge singare ke eri
nayenj, man. God wariye
kantau wopake yendo, Satan
wo ambiya naparo.
19 Nono kanmon, God
wombaye mormon ba, dumo
makimb porapora yero ge
Satan kantau yendo.
20 Nono kanmon, God
wariye er kal woi pora
dji. Wariye ge nono God
kandja kaima djindo una
pille kane yembon dje pille
nono nomane amblo au dje
aundo. God kandja kaima
djindo iwa ge nono une boll
mormon, nono une wariye
Jisas Krais boll mormon eri.
Iwa ge God kaima moro,
nono gun molo pambon ge,
une wal ne moro.
21 Na wombana wopake
kambono, god kende mor al
ge, ye manda po namoye, ye
ellke moye.

2 Jon

1 Na pillgi pai una kantau
yemoro iwa. Na pepa bolo ni
ana* God dje i moren ge ne, ni
womban mor ge aundo. Na
ye kanwopake kaima kando.
Una porapora kandja kaima
pir una yemolo ye para kan-
wopake kaninj.
2 Kandja kaima pai nono
boll yero ge, ye pa punda.
Ge pille, no ye kanwopake
kaima kanmon.
3 Nono kandja kaima dje,
una kanwopake ye wanmor-
mon al ge, God nono Nane
ne, wariye Jisas Krais nono
wopake pille awo, wandill
golo awo, nono ellne tukne
arngan ye aumbellka mopon.

Nono una kanwopake yembon

4 Nono Nane kandja dje
nono awi, ye singare paro
mal yene, kende nayene we
dji mal ge, ni womban pende
molo singare embe yenj we
djimaka, na wopake kaima
pill.
5 Alla ana ni moren ge, na
kandja taimanta paro, na ni
djina pille yemben. Ge nono
mormon al una ta yemolo ta
wopake kanda, ta yemolo ta
wopake kanda yembon. Na
djindo ge kandja kindja ta
nadjindo, ge asa dji pupin
kandja.
6 Nono una kanwopake
yembon ge me embe mal
paro. God kandja porapora
dji mal ge nono pille karkar
yembon. Embe yei pille,
kandja ta kamasa ye pi
ge embe mal pai, ye una
kanwopake yeme! dji.

Nono Krais kandja dji ge pillgi dje pamopon

7 Ye pillme! Una merke
makimb al pakna wanmor
ge, kandja kende dje nono
awinj. Ga embe dje pir, Jisas
Krais ge una gaklene paro
mal embe napai dje pir. Ga
ge kandja kende djinj una, ga
Krais kundayem una mor.
8 Embe djinj ge, ye pillpol
tane. Man panda, ye top im-
bon dje yenj ge kere djine. Ye
pille kane kune yei dal, top
boll boll ine.
9 Ba alla una ta Krais kand-
jiye pillgi dje pagle, alla are
kere kandja djell ta piyo dje
yei dal, God une boll namoya.
Ba alla una ta Krais kand-
jiye pillgi djinda ge, nono
Nane God ne, wariye une boll
mopell.
10 Una ta ye mor al wo
kandja ge dje nawo, kandja
djell ta dji dal, ye dje wopake
ye nawo, i numog naworne.
11 Una ta wo kandja djell ta
dje aundaka, ye wopake we
dje awi dal, une kogo ke mal
yendo ge ye une boll kogo
aike yei mal embe panda.

Kandja dje pora djindo

* **1:1:** Ngambalne pai una pende embe dje kaninj Jon pepa bolo ana taimanta awi dje kaninj. Ba ngambalne pai una pende embe dje kaninj. Jon kandja ge dje pillgi pai una, ana dumoye al moi ge awi dje kaninj.

12 Na kandja merke dje ye
auno dje pro ba, na pepa al
bolo ye nauno, na ye mor
al wonaka, nono gumane al
kane kandja wopake dje, wo
pupon.
13 Ni amban God dje i moro
ana ge, yene wombaye boll
wopake we dje ni awinj.†

† **1:13:** Ni amban wombaye boll we djindo ge una ngambalne pai una pende embe dje pir. Ge ana taimane pille nadji, ge pillgi pai mor una pille dji dje pir.

3 Jon

1 Una pillgi pai una na
kantau yemoro. Gaius,
ni na agana kaima, na ni
kanwopake kaima ye pagle,
pepa bolo ni aundo.
2 Agana, na ni pille kamang
yendo. Wal porapora ni boll
paro ge wopake panda. Ni ke
natonda, kiwa mopen, ni no-
manin wopake paro mal ge ni
embe mopen dje na kamang
yendo.
3 Asa nono agane ambane
pende na moll al wo kand-
jabe to embe dji, kandja
kaima paro ge iwa Gaius pille
nomane awo, karkar yendo
we dji. Dji ge, na wopake
kaima pill.
4 Na wopro ba, una wo, ni
womban kandja kaima pille
karkar ye waninj we djinj ge,
na wopake uro kaima pro.

Iwa Gaius kogo wopake yei

5 Na unakna kaima, kandja
kaima paro ge ni pille karkar
ye, Jisas wombaye pende pak
ton ge ni wopake yen. Alla
pende moi ge ni kanpol na-
ton ba alla pak to awin ge, ni
wopake yen.
6 Ni ga boll kanwopake ye
awin mal, pende wo no Jisas
wombaye mopin al ge dje
awi pupin. Er bon dje yene
ge, ni wopake yeworbenka er
pine. Ge God singare wopake
kando mal.
7 Kambono Jisas kogoye
yembon dje pille er pumaka,
una Jisas kandjiye al pillgi
nadji una wo pak to nawi.
8 Ge pille, Jisas wombaye
mor ge, nono i numog woro,
pak to aumbon. Embe yepin
dal, kambono God kandjiye
kaima paro dje waninj ge,
nono kogo taimane mal embe
yemopon.

Iwa Diotrepes ke yendo

9 Jisas wombaye moi al ge,
na pepa bolo awill. Ba iwa
Diotrepes ge iwa pla moyo
dje yendo. Nono kandja djin-
mon ge une mop aundo.
10 Ge pille, na ye mor al woll
dal, une kandja ke dje, nono
kandjine amblo embe yendo
ge na dje pene worno. Une
singare ke ta yendo ge embe
yendo. Nono agane pinj ge
une dje i numog nawordo.
Alla, una i numog worbon
dje yenj ge, une po man dje,
makai to mor al ge une to
orko wordo.

Iwa Demitrius ge singare wopake yendo

11 Agana, una singare ke
yene ge, ni karkar nayem-
ben, ni singare wopake yem-
ben. Una singare wopake
yenj una ge God unakiye mor
ba, una singare ke yenj una
ge, God nakaninj.
12 Una porapora kandja
embe djinj, Demitrius ge iwa
wopake moro we djinj. Alla
kandja kaima paro ge yemolo
Demitrius ge iwa wopake
moro we djindo. No para aike
kandja ge djinmon. Alla no
kandja djinmon ge ye kaninj,
kandja kaima djinmon.

Kandja pora djinda yendo

13 Na ni boll kandja merke
djino paro ba, na pepa bolo
nauno.
14 Na wonaka, nono gu-
mane al kane kandja djim-
boll dje na nomana embe
paro.
15 Ni ellin tukin arngan
yenda mole! Ni unaken na
boll mor ge ni pille wopake
we dje awinj. Alla no unakne
ni boll mor ge, ni taiman-
taiman dje na kandjina al
wopake we dje aumben.

Jut
Jut pepa bolo awi

Jut pepa boi

1 Na Jut, Jisas Krais nuye kogoye una, na Jems age moro. Ye God yau to dje i una ge, God nono Nane ye wopake kando, Jisas Krais ye kantau yendo mor ge, na pepa ge bolo ye aundo.

2 God ye wandill golo awo, wopake kane awo, elle tukiye arngan ye aundo ge, ye boll kerman panda moye.

Pillgi napai una God unakiye moi al er pakna woi

3 Na unakna wopake kambono, asamoll Iwa Kerman nono i yem wori mal ge na pepa bolo auno dje pille gok ye yell. Ipon, ye aglo gi dje molo, ye pillgine kantau yene dje pille na pepa bolo ye aundo. Pillgi ge Iwa Kerman i pagle i pillgi pai una kuntaimane ombine dje awo keri pille, una kandja to worbon dje yene ge, ye aglo gi dje moye dje pille na pepa bolo aundo.

4 Ge una pende seke kond wo ye mor al er pakna woi. Iwa Kerman kot ye aunda top ke ine we dje kamasa pepa bolo pagi. Una ge Iwa Kerman pille mop awinj, God nono wopake ye aundo pille nono po djingdjang ke yepin dal, une nono wopake ye awo, kere aunda we djinj. Jisas Krais nono King Iwa Kerman taimane moro ge, ga une no Iwa Kerman namoya we djinj.

5 Ye kandja ta asa pi ge ye pille kane yenj, ba na ye nomane to mage auno dje yendo. Ye embe piye, kamasa Iwa Kerman i yem worika, Israel una Idjip moi ge, kere er orko pi. Are ga Israel una merke pillgi napai ge, une togoi.

6 Asa, tau agelo pende Iwa Kerman kogo awi ge, ga pai mal nayei, embe yemolo yenekne dumene yei ge keri. Ge pille, Iwa Kerman ege kerman yenda kune kot ye auno dje pille, kasen dongall iwo, kaye to, dumo emill yei al wori tau mor.

7 Yei mal embe, dumo Sodom ne Gomora moi una ne, dumo pende manda yei ge, ga iwa yene kabisinga bolo imaka, ana yene kabisinga bolo imaka, gaklene wulle pille pla ye, djingdjang ke kaima yei. Embe yemaka Iwa Kerman toi ge, are God una to wamo al worda mal ge, su yewori paro.

8 Ga ale embe yei mal ge, ipon ga pillgi napai una ye mor al wonj ge embe yembon dje yenj. Ga okumb kaninj mal pille karkar ye po gaklene wulle pille pla ye wane, God kandjiye dji ge mop awo, tau agelo wekle pi una mor ge dje ke ye awinj.

9 Ba tau agelo er wekle kaima pi iwa Maikel we dji ge, une embe nayei. Une Satan boll Mosis goi gakle pille nonga djipill poke ge, une Sa-

tan moi al dje ke nayei. Une
embe dji, Iwa Kerman yene
man dje ni kandja nadjimben
we djinda we dji.
10 Ba ga ye boll wonj ge
wal pillpol natonj wal ge dje
ke ye awinj. Alla mend doa
yenekne singare ye waninj
mal, ga singare embe pir mal
ge yenekne togor.
11 God ga tonda! Ga Kein
singare yei mal embe yenj.
Alla, iwa Balam wal top ino
dje pille ale yei mal ge, ga
ngambalne tangill to embe
yembon dje pille yenj. Epil
Kora una God kandjiye to
woro wo ke pi mal ge, ga
embe yenj.*

12 Ye yenekne taiman-
taiman dje wopake kane kwa
aike nonj ge, ga wo kwa
taimane nonj ba, ga ngandjill
nagor, kwa merke i nambon
dje pir ge pla kaima paro. Ga
kam kupa natondo mal embe
mor. Kupa kamkopo wo to i
er pundo mal, ga embe mor.
Iko megiye egeye al tonda
paro ba nato, golo paraka
una pro iworinj mal, ga embe
mor. Ga kune soka goi una
mor.
13 Ga ngandjill singare yenj
ge nusolwara kerman to po
wo ye, eruiye tondo mal
embe mor. Kam kandjip
kupill al kondwe du dje
napundo mal embe mor.
Embe pille, Iwa Kerman ga
wo moye dje pille dumo emill
ke kaima ta yewori yero, ga
ege ege molo pane.
14 Adam gollye ge, epilye 7
pela molo womaka Iwa Enok
are moi. Enok ga ye boll wonj
ge pille embe dji, ye kanme!
Iwa kerman wondiwa. Yene
tauye agelo tausen merke
wopake ta mal mor ge aike
wonjwa.
15 Makimb una porapora
ge kot ye aunda. Una God
mop awo, singare ke ye, God
pille yas woro, kandja ke dje
God awinj mal, God pille ye
ale yenj we djinda.
16 Ga nomane ke paro mal
pille wane, mawa tawa ye,
embe yenj we dje kiyam
to, yenekne kandjine amblo
pla woro, wal aune dje pille
kandja wopake wopake dje
waninj.

Ye pillgine al ge yake er pla pine

17 Na unakna wopake kam-
bono, ye pille moye. Iwa Ker-
man Jisas Krais yene aposel-
lye kambono wal are wonda
mal dje nono awi.
18 Aposel kambono embe
dji, ege pora djinda kune
ge, una yenekne nomane ke
paro mal ye, Iwa Kerman
mop awo, bakalo aune we dji.
Dji mal ge,
19 ga wo yeworinjka ye
wo makai djelldjell to mor,
God Murble ga boll namoro,
yenekne makimb al nomane
paro mal pille yenj.
20 Na unakna wopake kam-
bono, ga embe yenj ba, ye

* **1:11:** Mosis kandja dji mal Kora epilye kambono karkar nayei pille, makimb buko dje er yemyem pika ga er gulo pumaka makimb alla wo to pel dje keri. Kora kandjiyebe Baibel al paro. Ni buk Nam 16.1-35 kere kanben.

pillgi wopake ta mal paro
ge, ye yenekne pille yake pla
pine. Ye God Murble boll ka-
mang yene.
21 God ye kanwopake
kando mal ge, ye pakna
molo kui yemoyeke, nono
Iwa Kerman Jisas Krais ye
wandill golo indaka, ye gun
molo pane.
22 Una pillgi dongall na-
panda ge, ye wandill golo
aune.
23 Una ta wamo al po molo
dji dal, ye po i orko worne.
Una ta boll wandill golo awo,
kanpol to, ga singare ke ye
waninj ge, ye boll embe pa
djinda.

Iwa Kerman djembon to aumbon

24 God kandjiye kerman
pla kaima pandabe. Une ye
kantau wopake yenda kune
yendo, ye yage kal natane,
yene poll dje au kerman
djinda al aglo gi dje moyeke,
wambo napandaka, kiwa
kaima molo, wo kerman
piye. 25 God taimane Jisas
Krais dje wori nono i yem
dji ge, une kamasake moi,
ipon moro, are molo panda
moro. Une King Iwa Kerman
moyaka, wal porapora yene
wal ne moyaka, kandjiye
kerman pandaka, yembe
dongall pandaka ege ege
moyabe. Kaima.

Repelesin
Kandja seke pai ge Krais dje pene wori

1 Are wal ola dje pla wonda mal, God dje Jisas awi, God nukogo una moye al ombine dje aunda dje pille dje awi. Alla na Jon. Na Jisas nuye kogoye una moro. Une yene tau agelo ta dje worika wo na moll al kandja ge dje awi. Alla na Jisas nuye kogoye una mor al dje auno. 2 Wal porapora pai kanill ge, na ye dje kune ye aundo. Ge God ne, Jisas kandja djipill mal ge, na kandja kaima dje ye aundo.

3 Kandja dji yero ge pillau djinda ege manda yendo pille, una pepa ge kere kani dal, God wopake pille aunda. Alla una kandja ge pille karkar yei dal, God wopake ye aunda moye.

Jon pepa bolo lotu numb 7 pela yei al awi

4 Na Jon, ye pillgi djinj una lotu numb 7 pela propins Esia mor ge, na pepa bolo ye aundo. God asa moi, ipon moro, alla are wonda ge une yewordaka, 7 pela murble God moro al manda mor ge yeworneke, God ye wopake pille aundaka, ye ellne tukne arngan yenda moye.

5 Jisas Krais God kandjiye du dje, dje aundo. Una golo aglo erwo gun pinj ge une wekle po, makimb al king porapora kantau yendo. Une para yewordaka God ye wopake pille aundaka, ye ellne tukne arngan yenda moye!

Iwa nono wopake kando iwa ge, nono kaye pa singare ke ye wanpin ge, yene meyamiye al nono i orko wori mormon.

6 Jisas embe yei al, yene Ne God moro ge, une nono kantau yendaka, nono opa gale awinj una mal embe molo yene kogoye ye aumbon dje une embe yei. Ege ege Jisas Krais kandjiye kerman pandaka, yembe dongall pandaka wal porapora kantau yemoya. Kaima.

7 Ye kanne! Une kam kupa al molo wondaka, una porapora nalene al kanne. Una iko pera al nil to pangi una para kanneke, epil porapora makimb al mor ge une pille kimb kallngane yene. Ge pandabe. Kaima.

8 Na God, na yembena dongall ke pai moro. Na asa moll, ipon moro, are na yem wono, na Iwa Kerman molo embe djindo, wal wekle wonda ne, are wonda wal porapora ge na wal ne moro we dji.

Jon Krais kani

9 Na Jon, na ye agane moro. Nono Jisas boll aike mormon ge, une ye kantau yendo mal ge une na kantau yendo. Alla, ye imb kanan kake, kiye dje mor mal ge na embe moro. Na God kandjiye dje awo, Jisas pillgi djill pille, una na to ipo wormaka, na solwara pakna dumo Patmos we dji yei al ge po kaye pall.

10 Embe pamollka, Iwa
Kerman egeye yei poke, God
Murble na boll moika, na
mopna al una ta yau kerman
toi pill. Biugel tonj mal embe
to embe dji, 11 wal porapora
ni kanben ge ni pepa bolo,
lotu numb 7 pela yero al
ge aumben. Dumo Epesus
ne, Smerna, Pergamum,
Taiataira, Sardis, Piladelpia
ne, Laodisia yei al ge bolo
aumben we dji.

12 Djika una ne mal wo
kandja djindo ne dje, na kane
ake to kanill, 7 pela bulo gol
bolo wori moi al wulle al
wamo do moi.
13 Bolo wori moi al ge iwa
ta pakna moi. Une Una
Wombe mal embe moi, une
konkunom momo kaima
woro, kon gol ta i gonniye al
tumblo pagi.
14 Yene ngambale ene ku-
ruwo boll kaima pai. Kog sip-
sip ene ne, kam kupa kuruwo
tondo mal embe ye pai. Une
nale al ge wamo kund ye au
kerman djindo mal embe ye
pai.
15 Kake al ge talang ye
paika, una ain bras ipo wamo
garka do bage yendo mal
embe ye pai. Nu kerman to
gur djindo mal une nubke al
gur embe dji.
16 Une agle woto yei al
kam kandjip 7 pela pai, yene
djillake al bainat ta kum
yemyem noi ge, er orko wo
pai. Une gume djillake ge
olpa do au kerman djindo
mal embe yei.

17 Na une kane, kake al ge
na yage kalto pall. Una gor
mal ge na embe moll. Mol-
lka, une agle woto na amblo
embe dji, ni kand nagole! dji.
Asa ge na moll, are na moyo
eri.
18 Na gun moro. Na asa goll
ba ipon na ege ege gun molo
paro. Una golo po mor al ge
na ki amblo moro, una goye
ge na wal ne moro.
19 Ge pille, wal kanden mal
ge ni pepa bopen. Ipon ne,
are panda mal ge aike bopen.
20 Kam kandjip 7 pela na
aglena woto yei ge ne, bulo
gol 7 pela wulle al wamo
do moi ge, kandja buko mal
embe pai. Kandja me ge
embe mal paro. Kam kandjip
7 pela pai ge, lotu numb 7
pela yenekne tau agelo 7 pela
mal embe mor. Alla, bulo gol
wamo wulle al do moi ge lotu
numb 7 pela yero mal embe
yei we dji.

2

Jisas pillgi dji una dumo Epesus moi al kandja dje awi

1 Une kandja dje pamolo
embe dji, ni tau agelo ta
dumo Epesus pillgi djinj una
kantau yendo ge, kandja
embe dje pepa bolo aumben.
Iwa ta yene agle woto ge kam
kandjip 7 pela pai ge, une
bulo gol 7 pela wamo do moi
al pakna wando iwa ge, une
kandja dje ye aundo.
2 Ye singare wopake yenj
mal ge na kando. Ye kogo
yembe ye, imb kake aglo gi
dje molo, una nomane ke
pai mor ge ye man dje kan-
inj. Una pende wo, no para

aposel mormon we djinj ba
kandja dji ge ye omuk to kan-
inj, kambono aposel kende
moi.
3 Ye na kandjina pille, aglo
gi dje molo imb kake moi,
nakeri.
4 Ye wopake ye woi ba, na
kandja ta ye boll djino paro.
Asa ye pillgi kindja dji kune
ge, ye na wopake kani ba alla
ipon man.
5 Asa ye na wopake kani ba
alla ipon ye na kere awi. Pir
mo? Ye nomane alla ake tane.
Ye na wopake kani mal alla
kanne, wal asa ye moi ge alla
yene! Ye nayei dal, ye bulo ta
wamo wulle al do paro ge na
iworno we dji.
6 Ba alla ye singare wopake
ta yenj ge ye embe yenj. Iwa
Nikolas yene wombaye boll
singare ke yenj ge, ye ke kan-
inj. Alla na eri, na ke kando
we dji.
7 God Murble kandja dje
woi mal ye pillgi una ka-
malne pandaka pillme! Una
kunda yembe yei dal, na dji-
naka kambono po iko megiye
no gun moye iko ge i nane.
Iko ge God mauye al paro we
dji.

Jisas dumo Smerna pillgi dji una moi al kandja dje awi

8 Une kandja dje pamolo
embe dji, ni tau agelo ta
dumo Smerna pillgi djinj
una kantau yendo ge, kandja
embe dje pepa bolo aumben.
Kandja ipon wondo ge, iwa
ta wekle po, are wo, golo, alla
gun moro iwa ge, une kandja
dje ye aundo.
9 Na kando, ye imb kake,
wal kannanonj ba, God wal
paro ge ye merke kannonj.
Una pende wo ye kandjine
ambir ge na kando. Kam-
bono embe djinj, no Juda una
mormon we djinj ba kandja
kende djinj, ga Satan wom-
baye mor.
10 Are ye ngembill goye ba,
ye kand nagoye! Pir mo? Sa-
tan yewordaka, una wo ye
una pende to kaye worne. Ye
Jisas pillgi djinj ge alla kerne
mo man ne dje pille, ga ye
ye ke ye auneke, ege 10 pela
erwo pundaka, una wo ye to-
goye ba, ye pillgi dje pamoye.
Ye embe yene ge na wo king
kon pula kakinj mal ge iwo
aunaka, ye gun molo pane.
11 God Murble kandja dje
woi ge ye pillgi pai una ka-
malne pandaka pillme! Ye
kunda yembe yei dal, ye kun-
taimane goye, una kun soka
golo wo ke pinj mal, ye embe
nagoye man we dji.

Jisas dumo Pergamum pillgi dji una moi al kandja dje awi

12 Une kandja dje pamolo
embe dji, tau agelo ta dumo
Pergamum pillgi djinj una
kantau yendo ge, ni kandja
embe dje pepa bolo aumben.
Iwa ta bainat kum yemyem
noi amblo moro ge, une
kandja embe dje ye aundo,
13 ye dumo ta yei mor al ge
na pille kane yendo. Dumo
ge, Satan yene sia king moro.
Ye na kandjina kerne mal pai
ba ye pillgi dje pamoi. Ye mor
al, Satan dumoye yero ge,

na wombana Antipas na boll
pillgi dje molo po na kandjina
dje awo wani al una togoi.
Ba ye na nakeri, ye pillgi dje
pamoi.
14 Pillgi dje moi ba, na ye
boll kandja ta paro. Ye mor
al ge una pende kandja napir.
Asa iwa Balam kandja dji
mal ge amblo mor. Balam
ge po iwa Balak ombine dje
awika, Balak po Juda una moi
al kende kulo djika, iwana
djingdjang ke ye, god kende
opa ye awi wal minjiye ge, ga
po i noi.
15 Noi mal embe, ye mor
al ge una pende iwa Nikolas
wombaye boll kandja djinj
mal ge amblo mor.
16 Ge pille, ye nomane ake
tane. Man pai dal, bainat ta
na djillakena al paro ge na ola
dje iwo ga boll kunda yeno.
17 God Murble ye pillgi djinj
una mor al kandja ipon dje
ye aundo ge, ye kamalne
paro una pillme! Una kunda
yembe yei dal, kwa mana
seke pai ge na pende iwo
auno. Alla, ku kuruwo ta
iwo awo, ga kandjine kindja
bolo pagiyo, una ta nakanne,
yenekne kanne we dji.

Jisas dumo Taiataira pillgi dji una moi al kandja dje awi

18 Une kandja dje pamolo
embe dji, tau agelo ta dumo
Taiataira pillgi djinj una
kantau yendo ge, ni kandja
embe dje pepa bolo aumben.
God wariye ye boll kandja
dje aundo. Une nale al wamo
kerman ta do au djindo. Une
kake megiye al ge talang
yendo, ain bras talang ye
paro mal embe yendo. Iwa
ge, kandja embe dje ye
aundo,
19 ye singare wopake yenj
ge na pille kane yendo. Ye
una kanwopake yenj mal ge
ne, ye na pillgi djinj ge ne,
una boll pak to awinj ge ne,
ye imb kake aglo gi dje mor ge
na kando. Ye singare wopake
yei ge, alla ipon wopake uro
kaima yenj.
20 Ye embe yenj ba alla na
ye boll kandja ta paro. Ana
Jesebel kandja dje aundo ge
ye man we nadjinj. Une ge,
na ana propet moro we dje
wane, kandja kende dje aun-
daka, na wombana pille po
djingdjang ke ye, god kende
wal mindjiye opa gale awi ge,
i no embe yenj.
21 Ana ge nomane ake
tonda dje pille tau moll
ba, ana ge man dje pille
djingdjang ke ye pamoro.
22 Ge pille na yewornaka,
ana ge ke tondaka, ngembill
kerman goya. Alla una wo
une boll djingdjang ke yei ge,
yenekne nomane ake natoi
dal, na yenaka ga para ngem-
bill kerman goye.
23 Yene wombaye mor ge
na para togolo kerno. Na
embe yeno ge, pillgi djinj una
embe dje kanne. Una kum-
bene ne, nomane paro mal
na pille kane kune yendo.
Alla una singare yene mal
na top taimantaiman dje au-
naka kanne we dji.
24 Ba ye una pende dumo
Taiataira mor ge, ye ana

djindo mal nayenj, alla
Satan kandja seke pai we
dje kandja embe dje waninj
ge, ye pupon dje nayenj. Ye
embe yenj al ge, na kandja
gun ta ye boll djino naparo.
25 Kandja ta paro ge embe,
ye wal ambir ge, amblo gi dje
pamoyeke, na are yem wono
we dji.
26 Una kunda yembe ye,
na kandja djindo mal, pille
kane ye po wulle al pi dal,
na are wono poke, namba ta
aunaka, ga kerman molo epil
djell una kantau yene.
27 Ga yembene dongall
ke pandaka, po una kantau
yeneke, sin galla ta bolo
djerpall yendo mal ge ga
embe yene (Buk Song 2.9)
28 Na Nena na namba awi
mal ge, ga nambane embe
mal panda. Alla, kam kosek
paro ge, na i ga auno we dji.
29 God Murble kandja dje
ye pillgi djinj una aundo ge,
ye kamalne paro una pillme!

3

Jisas dumo Sardis pillgi dji una moi al kandja dje awi

1 Une kandja dje pamolo
embe dji, tau agelo ta dumo
Sardis pillgi dji una kantau
yendo iwa moya al ge ni
kandja ge pepa bolo aumben.
Iwa ta God Murble 7 pela
amblo molo, kam kandjip 7
pela amblo moro iwa ge, une
kandja embe dje ye aundo.
Ye singare yenj ge na kando.
Ye gun mor we djinj ba ge
man. Ye goi pora dji.
2 Ye ou par ge, kere aglme!
Ye yembene kembis ta paro
ge goya paro. Ye alla
yeworneke gun panda. Na
kanill, ye yenj ge God nale al
kune kaima nayendo.
3 Una asa kandja dji ye pille
i mal ge, alla pille nomane
ake tome! Ye ou par ge nagi
dal, ye napille moye poke,
na ola dje kunumb una mal
wono.
4 Ye embe yenj ba ye una
pende dumo Sardis mor ge,
konkunom djengimb ye na-
worinj, kapla mor. Ye wo
konkunom kuruwo woro, na
boll aike wanmoye we dji.
5 Una kunda yembe yei dal,
na konkunom kuruwo iwo
awo, una gun moye buk ge,
na ga kandjine kaima kill
gulo naworno, man. God
yene tau agelo boll moye al
ge, na ga kandjine dje pene
woro auno we dji.
6 God Murble kandja ipon
ye pillgi pai una dje aundo ge,
ye kamalne paro una pillme!
dji.

Jisas dumo Piladelpia pillgi dji una moi al ge kandja dje awi

7 Une kandja dje pamolo
embe dji, tau agelo ta dumo
Piladelpia pillgi dji una kan-
tau yemoro ge, ni kandja
embe dje pepa bolo aumben.
Na wopake ta mal moro. Na
kandja kaima eri dje, Depit
kiye yero ge na amblo moro.
Kond na yaprno ge, una ta
tugda kune nayenda. Kond
na tugno ge, una ta yaprda
kune nayenda. Na kandja dje
ye aundo.

8 Ye singare yenj ge na
kando. Pir mo? Na ye mor
al kond ta yapro worill yero,
una tugne kune nayenda. Ye
yembene kembis pai ba, na
kandja djill ge ye karkar ye,
na kandjina ye nakeri.
9 Satan wombaye mor ge,
no Juda una mormon we
djinj ba kandja kende djinj.
Na yewornaka, ga wo ye
moye al yenekne gopne boglo
embe djine, ge kaima, God
ye wopake kani una mor we
djine.
10 Na kandja djill ge ye pille
karkar ye, imb kake, pillgi dje
pamoi pille, na ye amblo pille
dje auno. Are God makimb al
una porapora urup awo, no-
mane ake tane mo man ne dje
su yenda kune ge, na yewor-
naka ye imb nakakne we dji.
11 Na wono ege manda
yendo. Ye wal ambir ge
amblo gi dje moye. Ye top ine
mal ge una wo i djine.
12 Una kunda yembe yei
dal, na yewornaka ga wo na
Nena numbiye tuminj mal
embe molo pane, numb ge
kere er napine. Na kandjina
kindja pai ge ne, na Godna
kandjiye pai ge na ga moye
al bolo pagle, na Godna dumo
kindja yei kupill al kere er kal
woi, kandjiye Jerusalem we
dji ge, na para ga moye al bolo
pagiyo we dji.
13 God Murble kandja ipon
ye pillgi pai una dje aundo ge,
ye kamalne paro una pillme!
dji.

Jisas dumo Laodisia pillgi dji una moi al kandja dje awi

14 Une kandja dje pamolo
embe dji, tau agelo ta dumo
Laodisia pillgi dji una kan-
tau yendo iwa moro al ge,
ni pepa embe bolo aumben.
God kandja dje wori yero mal
ge na yendabe djindo iwa
moro. Une dji mal kaima
yenda dje na kandja kaima
dje ye aundo. Yene kandjiye
ge na kandja kaima dje awo,
paro mal dje una awo, yene
wal porapora beki yei ge na
kantau yendo. Na kandja
embe dje ye aundo.
15 Ye singare porapora yenj
ge na kando. Nu ninga djinda
nano, alla bi yenda nano ba
ye bi yenda namor, alla ninga
djinda namor eri pille
16 na kungo to orko woro
kerno we dji.
17 Ye kandja embe djinj, no
ku merke kannonmon. No po
wal i nambon ba wal merke
kannopin pora djindo we
djinj. Ba ye kaima mor mal ge
ye kanpol natonj. Ye iwana
tom mor. Ye wandill yemolo,
nalene emill yendaka, ell
kiwa boll mor.
18 Ye embe mor pille na
kandja embe dje ye aundo.
Ye na moro al wo wal top
tome. Gol wamo al gale wal
ke moya kere wopake moro
gol ge, ye top to kannane. Alla
ye wo konkunom kuruwo top
tane, ye ell kiwa boll molo
ngandjill gor ge to bi djine. Ye
wo una nalene kisai yero ge
top tane, ye nalene alla kiwa
yenda kanne we dji.
19 Na una wopake kando
una mor ge, na man dje awo,
amblo du dje aundo. Ge pille,

ye nomane ake to, singare
wopake yembon we djine ge,
kaima yene!
20 Kanden mo? Na kond
djillake al aglo molo to guno
guno dje moro. Una ta na
nubkana pille kond yapri dal,
na numog po une boll kwa
aike nanaka, une na boll kwa
aike nondaka embe yemboll.
21 Na kunda yembe yell, na
Nena boll yene sia king al
ami dje mormoll mal embe,
una kunda yembe yei dal, na
namba aunaka, ga woneke
na sia king yero al ge no aike
ami dje mopon.
22 God Murble kandja ipon
ye pillgi pai una dje aundo ge,
ye kamalne paro una pillme!
dji.

4

Una kupill al mor ge God kandjiye amblo pla worinj

1 Na alla are kupill al molo
kanill, kond djillake taimanta
au dje yei. Alla, asa iwa na
pille yau kerman to, una bi-
ugel tonj mal embe toi iwa ge,
une kandja embe dji, ni er pla
we! dji. Wombenka wal are
wonda wal ge na ombine dje
aunaka kanben we dji.
2 Djika, God Murble ola dje
wo na boll moika, na kupill al
molo kanill, sia king ta yei al,
una ta ami dje moi.
3 Une gakle al talang yei ge,
ku jaspa we dji ge ne, ku bage
konilian we dji mal embe pai.
Kam killpup ta bolo sia king
ge i pakna woro, ku grin pela
kandjiye emeral we dji mal
ge embe pai.
4 Alla sia king taimane yei
al ge, 24 pela sia king ipok
dje i pakna wori. 24 pela
ngambalne pai una kon ku-
ruwo momo woro, king gol
kon pula kakinj mal kake, sia
king yei al ami dje moi.
5 Sia king taimanta yei al
ge na kanill, kam pol dje er
djelldjell pika, kam kal djika,
kam gur kerman djika, sia
king gume al wamo sua 7 pela
do au dje pai. Ge God Murble
7 pela moi.
6 Sia king gume al kal ge
solwara moro mal ta embe
moi ge glas mal embe pol dje
moi.
Alla wal gun 4 pela moi ge
sia king agle yei al ge djeke
djeke moi. Wal 4 pela ge na-
lene merke pai. Gumane al
ne, mopne al ge pora pai ipok
dji.
7 Wal 4 pela gun moi ge,
ta laion mal embe moi, ta
kogkau iwamba mal embe
moi, ta gume djillake una mal
embe pai, ta kekdim purbiye
pre dje wando mal embe moi.
8 Wal 4 pela gun moi ge
yenekne taimantaiman dje
purbene 6 pela pai, alla
gaklene al ge nalene merkeke
pa kune yei. Purbene
menameto ge pa kune yei
eri. Imina armina, ege ege
kambono embe djinj,

God yembe dongall pai iwa
ge
wopake ta mal moro,
wopake ta mal moro,
wopake ta mal moro.
Une ge asa moi, ipon moro,
alla are une yem

wonda we dje kandja
embe djinj ge ege
ege dje pamor, pora
nadjindo.

9 Une sia king al ami dje,
ege ege gun moro iwa ge, ga 4
pela gun mor ge kane ege ege
wopake we dje awo, djembon
to, une kandjiye amblo pla
woro awinj.
10 Awinj poke ge, una
ngambalne pai una 24 pela
wo une sia king al ami dje
moi ge, kakene gopiye boglo
awinj. Une ege ege molo paro
iwa, ga une kandjiye amblo
pla woro, kon pula gol kake
moi ge, iwo sia king gume
al kal woro gollang dje awo
embe djinj,

11 Iwa Kerman, ni no
Godne moren. Ni
taimane kona pla
kaima moren. Ni
wal porapora beke
worin yero. Ni nenem
nomanin pai mal pille
wal porapora beke
worin mor. Ge pille,
una ni wopille awo,
ni kandjin amblo
pla woro, ni yemben
dongall pai moren we
dje kandja embe djinj
ge, ni boll kune kaima
yei iwa moren we dje
gollang embe djinj.

5

Jon kani pepa taimanta tumblo wori pai

1 Iwa ta sia king al ami dje
moi ge, na kanill, yene agle
woto pepa ta yei. Pepa ge
una ta tublo wori pai mal
embe yei. Orko pakna aike
mon bolo wori pai. Pepa ge
para dje djinda dje kendel
nuye iwo tambiye 7 pela to
dage wori pai. 2 Na alla
kanill tau agelo yembe don-
gall pai una taimanta wo yau
dongall ke to embe dji, una
ne mal wopake molo kendel
nuye iworo pepa ge amblo
dul tonda kune yendo ne? dji.
3 Ba alla, una ta wopake
molo amblo pre dje pakna
kanda una ge kane nai.
Una ta kupill al moya
mo, makimb al moya mo,
makimb guloto moya para
namoi.
4 Na kanill una wopake
ta molo pepa ge amblo dul
to pakna kere kanda una ta
kune namoi, pille, na kimb
kerman yell.
5 Una ngambalne pai una ta
wo na moll al kandja embe
dji, ni kimb naye! dji. Juda
una moi al kena laion moi ge,
une king Depit gollye molo
kundayem una to kal woro
keri. Ge pille kendel nuye
7 pela dage wori pai ge une
iworo pepa amblo pre djinda
kune yendo.

Jon kani Kogsipsip Wombe ta moi

6 Na kanill Sipsip Wombe
ta moi. Una togoi mal ge
embe moi. Sia king yei al ge
une djeke moika, wal 4 pela
gun moi ge ne, ngambalne
pai kambono ge une ipok dje
i pakna wori. Une ngambale
al kom 7 pela paika, nale ge 7
pela paika yei. Nale 7 pela pai

moi ge God Murble kambono
moi. Murble moi ga ge dje
worika po dumo djeke djeke
molo kune yei.
7 Iwa ta sia king al ami dje
moi, une agle woto pepa yei
ge, Kogsipsip Wombe ge po i.
8 Ika, wal 4 pela gun moi ne,
24 pela ngambalne pai una,
Sipsip Wombe moi al manda
po gopyene boglo awi. Ngam-
balne pai una porapora ge
gita mal embe amblo molo,
gol dis amblo embe yei. Gol
dis ta yei al ge wal ta doika, er
yei ge mirang wopake yei. Ge
God wombaye kamang yenj
mal ge embe yei.
9 Kambono gollang gun ta
dje embe dji, una ni togoi ba,
ni meyamin al una top ton,
er God moro al pine kune
yendo. Ge pille, ni pepa ge
i, kendel nuye iworben kune
yendo. Una epil djelldjell,
kuruwo kama ne, kandjine
djelldjell paro una porapora
mor ge, er God moro al pine
kune yendo. 10 Ni yen al
ge, ga king epilye mal molo,
nono Godne moro al opa gale
awi una kogo yenj mal embe
ye awo, makimb una mor al
kantau yene we dji.

Una Kogsipsip Wombe kandjiye amblo pla worinj

11 Djimaka, na alla kanill,
tau agelo merkeke wo gol-
lang dji. Ga moi ge tausen
merke, milion mal embe moi.
Wal 4 pela gun moi wal ge
ne, ngambalne pai una ge,
tau agelo wo ipok dje i pakna
woro,
12 gollang embe dji, una
Kogsipsip Wombe togoi
pille, une nomane kerman
pandaka, kandjiye kerman
pandaka, yembe dongall
pandaka, wal merke une boll
kannondaka, una pille pla
ye, djembon to aunembe.
Aune ge une boll kune kaima
yei iwa moro we dje gollang
embe dji.
13 Djimaka, God wal po-
rapora beki gun waninj wal
ge, kupill al morka, makimb
al morka, makimb gulo
to morka, solwara guloto
morka, wal porapora dumo
djelldjell gun moi wal ge
gollang embe dji, iwa ta sia
king al ami dje moro ge ne,
Kogsipsip Wombe moro ge,
soka yembene dongall ege
ege pandaka, una ege ege
wopake we dje awo, wopille
awo, soka ege ege kandjine
amblo pla wornembe dje
gollang embe djimaka,
14 kaima pandabe dje wal 4
pela gun moi wal ge embe dji-
maka, ngambalne pai kam-
bono gopne boglo soka awi.

6

Kendel nuye pepa al dage wori moi ge Sipsip Wombe wo iwori

1 Na kanill, kendel nuye 7
pela pepa al dage wori pai ge
Sipsip Wombe wo taimanta
iwori. I worika wal gun 4
pela pakna moi al taimanta
molo kam kal djindo mal
embe dje, ni er we! dji.
2 Djika na kanill, kog os
kuruwo ta moi. Ap to ipi

una ei ta amblo moika, kon
pula una kunda yembe yenj
kon pula iwo aumaka kake,
kunda yembe yenj mal embe
kunda yembe yeno dje pille
er pi.

3 Kogsipsip Wombe kendel
nuye namba 2 dage wori pai
ge iwori, na pill, wal gun
moi wal namba 2 wo kandja
embe dji, ni er we! dji.

4 Djika kog os bage ta wo
moi. Ap to ipi iwa ge, bainat
kerman iwo awo, yembe
dongall awi. Une po tondaka
makimb una ami dje wopake
moi ge alla wopake namoye.
Una ta po ta togoyaka, ta po ta
togoyaka embe yene dje pille
yembe dongall awi.

5 Kogsipsip Wombe kendel
nuye namba 3 dage wori pai
ge iwori. Worika wal gun moi
wal namba 3 wo embe dji, ni
er we! dji. Djika na po kanill,
kog os kama ta wo moi. Ap to
ipi iwa ge skel ta amblo moi.

6 Wal gun 4 pela moi al
pakna ge una ta kandja dje
kog os ap to ipi una moi al
embe dji, ni po yeworbenka
una kwaine moknane na-
pandabe. Una ege taimanta
kogo yemolo ku inj mal rais
paket wit ge ku embe boya.
Wal bali rais paket sokara
yenda ge ku embe boya. Alla,
iko olip megiye nuye ne, wain
nuye ge ni ye ke ye naumben
we dji.

7 Kogsipsip Wombe kendel
nuye namba 4 dage wori pai
ge iwori. I worika na pill wal
gun 4 pela moi wal namba 4
ge embe dji, ni er we! dji.

8 Djika na alla kanill, una
gor gaklene gispa yendo mal
kog os ta ene embe boi ge,
wo moi. Ap to ipi iwa ge
yene kandjiye goi me we dji.
Alla una gor dumo ge une
boll aike woi. Makimb una
merke moi ge epil 4 pela
mal embe moi, God yembe
dongall awika, ga po epil
taimanta bainat togolmaka,
koll golo golmaka, ke toi gol-
maka, wal simbill sainde wo
to nomaka embe yei.

9 Kogsipsip Wombe kendel
nuye namba 5 dage wori pai
ge iwori. Na kanill, una
Jisas pille kane yei mal dje
orko woro, God kandjiye dje
una awi una wo togoi ga ge,
minmanne alta al menameto
molma kanill.

10 Ga yau kerman to embe
dji, God King Kerman, ni
wopake ta mal molo kandja
kaima djinden una moren.
Ege namba namba erwo pun-
daka, makimb una no togoi
ge, ni okum to, awo yem woro
aumben? ne dji.

11 Djimaka kon kuruwo
momo iwo ga taimantaiman
dje awo embe dji, ye ege
kembis ta molme dji. Una
ye togoi mal embe, ye agane
pende God kogoye aike ye
waninj una togoye. Ga
togoyeke, nambane kune pai
dal, God una ye togoi ge to
yem woro aunda we dji.

12 Kogsipsip Wombe kendel
nuye namba 6 dage wori pai
ge, iwori. Na kanill, kam
imem kerman ta woi. Olpa to
pai ge alla erwo kama pi, kog
meme ene kama boro mal

embe pai. Takene ge bage ye
meyam mal embe toika,
13 kam kandjip yage kal
makimb al toi. Iko pik megiye
bo natoi ge kopo wo tondaka
yage kal tondo mal embe pai.
14 Una pepa tumblo pakna
worinj mal embe, kupill po er
take dje pi, napai. Kam kimb
ne, solwara moi al makimb
pakna pai ge porapora er
take dje pi, asa pai mal ge alla
napai.
15 Makimb una king kam-
bono ne, una kerman ne,
ami una kerman ne, una wal
merke kannonj ge ne, yem-
bene pai una ne, una kaye pa
nukogo yenj ne, una nukogo
nayenj ge, ga porapora seke
po ku gona al molmaka, kam
kimb al ku mopiye ake to seke
molmaka embe yei.
16 Ga yau to embe dji, ye
kam kimb ne, ku gona par ge,
yage kal to no to bi djineke,
sia king al moro iwa ge no
une gume al kane djimbon.
Kogsipsip Wombe elle kumb-
sdaka wo no to djinda.
17 Soka ge ellne kumbso
una aumbell ege woi pora
djindo. Una ne mal soka yem-
bene paro mal to yem worda?

7

God Israel una 144,000 dje i

1 Wal embe paika, na alla
kanill, dumo makimb wulle 4
pela yei al ge tau agelo 4 pela
moi. Molo iko ne, makimb
ne, solwara moi al, kopo to
djinda dje pille kopo 4 pela
moi ge amblo gi dje moi.
2 Olpa pla woi al ge na
kanill, tau agelo ta woi. God
gun moro iwa, yene makiye
ta yei ge, tau agelo amblo i
er woi. Wo tau agelo 4 pela
makimb ne, solwara ye ke ye
aune dje wori moi al ge une
yau kerman to
3 embe dji, ye kanmolme!
Dumo makimb ne, solwara
ne, iko ge ye ye ke ye naune.
Asamoll nono Godne yene
kogoye una mambrne al yene
makiye ye pagbonka are ye
wal to ke yene we dji.
4 God makiye ye pagi una
nambane ge una dji pill. Ge
Israel una epil 12 pela moi al
144,000 moi we dji.

5 Israel una epilene Juda we
dji moi ge, 12,000 moi
we dji.
Ruben epilye ge 12,000
Gat ge 12,000,
6 Aser ge 12,000,
Naptali ge 12,000,
Manase ge 12,000,
7 Simeon ge 12,000,
Lipai ge 12,000,
Isakar ge 12,000,
8 Sebulun ge 12,000
Josep ge 12,000 ne,
Benjamin ge 12,000.

Ga embe moi ge God makiye
ye pagi una moi.

Una merkeke God lotu ye awi

9 Na alla kanill. Una
merkeke sia king gume al ne,
Sipsip Wombe nale al makai
to moi. Una nambane kere
kane kune yene napai. Una
gaklene kayekaye pai ne, una
epil kayekaye moi ne, una

kandjine djelldjell pai moi ne, unaiwa duliye djelldjell moi ge ga porapora wo moi. Ga kon kuruwo momo woro, iko djimai yeke amblo moi.
10 Molo yau kermanke to embe dji, God yene sia king al ami dje moro ge ne, Kogsipsip Wombe moro ge, nono i yem worpill mormon we dji.
11 Tau agelo porapora wo woinambo dje sia king i pakna woro, ngambalne pai una ne, wal 4 pela gun moi ge i pakna wormaka, ga porapora sia king gume al magi dje, taimagaus pa, God pille pla ye awo
12 embe dji,

Kaima! God kerman moyambe! Ni yemben dongall ege ege pandaka, una ni ege ege ye wopake ye awo, ni kandjin amblo pla woro, ni nomanin wopake paro ge amblo pla woro, ni wopake we dje awo, ni pille pla ye auneke, mopen. Kaima we dji.

Una imb kaki pora dji alla nakakne

13 Ngambalne pai una 24 pela moi ge taimanta wo na moll al embe dji, una kon kuruwo momo woro mor ge nam pall una? Ge djekill woi mor ne? dji.
14 Djika na embe djill, iwa kerman nenem kanden we djill. Djillka une embe dji, ga ngembill golo, imb kake moi ge alla er orko wo yene kon momo i Sipsip meyamiye al was yewormaka kuruwo boll yei mor we dji.
15 Ge pille, ga God sia king al mor. Une gume al aglo molo imina armina yene lotu numb kerman yei al kogoye ye awinjka, iwa sia king al moro ge kantau wopake yenda.
16 Ga koll toi moi ge alla natonda, nubkane asip toi ge alla natonda, olpa gi boi ge alla naboya, man.
17 Kogsipsip Wombe sia king al moro ge une kantau yenda. Ga yene sipsip mal moyeke, dje i nu al pundaka ga nu no gun molo pane. Ga kimb nuye yenj ge porapora kill gulo woro kerda.

8

Sipsip Wombe kendel nuye dage pai iworo keri

1 Sipsip Wombe kendel nuye namba 7 dage pagi ge, iwori. I wori poke ge, kupill al wal kandja ta nadji, klekoula ta napai, olpa nale 30 minits mal embe erwo pi.
2 Are na kanill, tau agelo 7 pela God gume al aglo moi una ge biugel 7 pela iwo awi ga i.
3 Imaka tau agelo ta alta al aglo moi. Une gol plet paura gar mirang yendo plet ta amblo moi. Une plet ge i, God unakiye kamang yei ge paura boll aike ipo sia king gume al gol alta yei al opa aunda dje pille paura merke iwo awi.
4 Une God gume al aglo molo paura ge gaika wamo er, er pla pika God unakiye

kamang yei ge er pla pika
yepill.
5 Er pla pupillka wamo
ekiye alta al moi ge tau agelo
yene i plet al pakna worika
puka toi, une wamo ekiye
ge pup to makimb al wori.
Worika kam kal djika, kam
poll djika kam imem woika
yei.

Tau agelo kambono biugel toi

6 Tau agelo 7 pela moi ge 7
pela biugel tambon dje pille
moi. 7 Tau agelo ta asamoll
yene biugel toi. Kam aral
megiye toika, wamo meyam
boll aike yage makimb al
toi. Dumo makimb tam-
biye sokara yei ge, tambiye
taimanta wamo doika, iko
moi ge para wamo doika, iko
merke moi ge pende doika,
kull akis, porapora do sege
ye keri.
8 Tau agelo namba 2 wo
yene biugel toi. Toika kam
kimb kerman ta wamo do pai
ge i pup to solwara moi al
wori.
9 Wormaka solwara tam-
biye 3 pela pai al ge, tambiye
taimanta boll boll meyam
kolo pika, wal gun moi ge
golmaka, sip moi ge djerpall
yemaka yei. Nu al wal
gun merke moi ge pende
golmaka, sip merke moi ge
pende djerpall yemaka yei.
10-11 Tau agelo namba 3 wo
yene biugel ge toi. Toika kam
kandjip kerman ta kandjiye
ngembill kerawa yei we
dji ge, wamo sua mal do
paika kupill al kere yage
kal makimb al toi. Toika
nu merke pai ge pende wo
ke pi, nu pir merke pai ge
pende aike wo ke pika, una
pende merke nu noi una ge
ngembill yeika goi.
12 Tau agelo namba 4 yene
biugel ge toi. Toi al ge, olpa
tuge yem emill yeika, takene
tuge yem emill yeika, kand-
jip merke pai ge pende emill
yeika, armina tuge yem ge
emill yeika, alla imina tuge
yem ge para au nadji.
13 Na alla kanill, ka kekdim
kupill al pakna pir dje wane
yau kerman to embe dji, tau
agelo 3 pela yenekne biugel
natoi ge ipon tambon dje
yemor. Una makimb al mor
ge,

Wandill!
Wandill!
Wandill!
Urup ye boll wonda yendo we
dji.

9

Tau agelo namba 5 wo yene biugel ge toi

1 Djika tau agelo namba 5
wo yene biugel ge toi. Toika,
kam kandjip ta kupill kere
yage kal makimb al pai ge na
kanill. Une moi ge tupa beye
nayei mur kaima yei al ge, ki
ta iwo aumaka i
2 tupa al ge kond yapri.
Yaprika wamo er kerman er
pla woi. Er ge wamo kerman
dondo yendo mal er embe
yei. Er pla wo yeika, olpa ne,
kupill soka aike emill yepill.
3 Er yei al ge djeg merke er
kal makimb al woi. Yembe

dongall i, kallga* kogro mal
embe kogi.
4 Ye kull akis ne, iko ne, wal
bolo pla punda ge natane we
dji. Ye una mambrne al God
makiye napanda una po ko-
gye we dji.
5 Ye una koglo pineke tak-
ene 5 pela erwo punda ba, ye
ga tonagoye we dji. Dji mal
ge, ga po una kallga kogro
mal embe kogi.
6 Kune ge una gopon dje pi
ba man pai, nagoi, goi me ge
manda nayei.
7 Kog os kunda yembon dje
yemor mal ga embe yemoi.
Ngambalne al ge king kon
pula gol kakinj mal embe
kaki. Gumane djillakene ge
una mal embe pai.
8 Ngambalne ene boi ge
momo boi. Ana ngambalne
ene momo boro mal embe
boi. Kasmane ge kena laion
kasmane paro mal embe pai.
9 Ain konpakna dongall go-
niye al wori pai ge kumba
tapia mal embe pai. Kog os
karis al ngundjo ipo kunda
yembon dje pinjka gur djindo
mal embe ga pirbene pir dji
ge gur embe mal dji.
10 Djeg djagene pai ge,
kallga djagene al kogir mal
embe kogi. Ga djagene pai al
ge yembe dongall paika una
koglo pumaka takene 5 pela
mal embe pi.
11 Djeg moi al ge kingne
ta molo kantau yemoi. Une
ge tau agelo tupa mur beye
nayei al ge moi. Une Ibru
kandjine pall ge, Abadon we
dji. Une kandjiye Grik al
pai ge wal porapora ye ke ye
aundo una we dji.
12 Wal embe yei ge imb
taimanta pai pora dji. Ba ye
pillme! Imb soka pamormell.

Tau agelo namba 6 wo yene biugel toi

13 Alla tau agelo namba 6
wo yene biugel toi. God nale
al gol alta wulle 4 pela yei al
ge, kom 4 pela pa kune yei.
Pakna yei al ge una kandja ta
dji pill.
14 Une tau agelo biugel
manda toi iwa moi al kandja
embe dji, tau agelo 4 pela nu
Yupretis moro al kaye par ge
ni po i orko wore dji.
15 Djika tau agelo ge po i
orko wori woi. Ga tau agelo
4 pela po makimb una po-
rapora epil kerman sokara
moi ge, epil kerman taimanta
togopon dje pille tau yemoi.
God yeworika ga tau agelo
kognumb ge pille, takene ge
pille, ege ge pille, awa manda
kaima yenda al ge tambon
dje pille tau yemoi.
16 Ami una kog os ap to iwo
una embe tane ge tu andret
milion (200,000,000) wo tane
we dji, na pill.
17 Na oukumb kanill al
ge kog os ne, una ap to ipi
una moi ge, embe mal moi.
Goniye al kumba tapia mal
wori pai. Ge bage wamo dal
paika, kupill moru wordo
mal paika, gispa paika yei.
Kog os ngambalne pai al ge
kena laion mal paika, ku

* **9:3:** Kandja Grik ge kallga we nadji. Kandja Grik ge skopion we dji. Ni Baibel me kanben.

salpa ne, wamo do kund ye,
er ye, ga djillakene al er orko
wo pai.
18 Wal sokara djillakene al
orko wo makimb al una epil
kerman 3 pela pai ge epil
taimanta togoi. Imb sokara
pai ge wamo ne, wamo er, ne
ku salpa do er orko woi ge wo
una togoi.
19 Kog os yembe dongall pai
ge djillakene al paika djagene
al paika yei. Djagene al pai
ge nomaga moro mal embe
pai. Nomaga ngambale dja-
gene al pai ge una to ke ye
awi.
20 Ba una tonagoi kambono
ge, yenekne singare ke ye
wane, nomane ake tambon
dje nayei. Gollkum ne, god
kende ku gol ne, silpa ne, ku
bras ne, makimb ku ne, iko
pall beke lotu ye pamoi. Ba
god kende beke lotu ye awi
wal ge, ga wal nakaninj, wal
napir, kond erwo napinj.
21 Una togolo, kum pa,
kundja bago ye, iwana
gaklene wulle pille singare
ke ye, una wal kunumb no
yei ge, nomane ake natoi, ga
embe ye pamoi.

10

Tau agelo ta pepa kembis i Jon awi

1 Kune ge, na kanill, tau
agelo yembe pai una ta kupill
al kere er kal woi. Kupa ta wo
ipok dje i pakna wori moika,
ngambale al ge, kam killpup
bolo pai. Yene gume djillake
olpa do au djindo mal embe
paika moi, kake soka pai ge
wamo mal embe do papill.
2 Tau agelo ge pepa kembis
ta pre dje wori yei ge amblo
moi. Yene kake woto ge i
solwara woro kamblo, kake
darto i makimb al kamblo
moi.
3 Une yau kerman toi ge,
kena laion kandja kerman
djinj mal embe djika, kam
kal 7 pela moi ge yenekne
nubkane pai mal kandja dji.
4 Kam kal 7 pela kandja
dji poke ge, na pepa boyo
dje yell ba, una ta kupill al
molo embe dji, kam kal 7 pela
kandja djinj ge ni nomanin al
seke panda, pepa al nabopen
we dji.
5 Djika tau agelo yembe pai
una solwara kamblo makimb
kamblo yei una ge, une agle
woto ge dul to i pla kupill al
wori.
6 Une gou to pagle kandja
dongall dje embe dji, God gun
ege ege molo, kupill makimb
beke, wal porapora makimb
al mor ge beke, solwara wal
porapora pakna mor ge beki
mor. Na iwa ge kandjiye al
kandja embe djindo, awi na-
worda, ege pai pora dji.
7 Tau agelo namba 7 yene
biugel tonda poke ge, God no-
mane seke pai ge, dje yene
kogoye una propet kambono
awi ge, kaima panda we dji.
8 Djika una asa kupill al
molo kandja dje na awi iwa
ge une na moll al kandja
alla dje embe dji, tau agelo
solwara kamblo, makimb al
kamblo yendo ge, une agle al
pepa ta yapro wori yero. Ni
po imben we dji.
9 Djika tau agelo dji une

moi al ge na po embe djill, ni
na pepa ge awe djill. Djillka
une embe dji, ni i namben we
dji. Ni djillaken al ge gispole
ye, bi nuye mal embe yenda
ba alla ni kumben al panda
ge, ngembill yenda we dji.
10 Djika na pepa kembis ge
i nollka, na djillakena al ge
gispole yei ba alla kumbena
al ge ngembill yei.
11 Yeika une na moll al
embe dji, una epil merke
mor ge ni pille! King kam-
bono ne, kantri ne, una kand-
jine kayekaye paro ge pille
kandja propet dje aumbenka
wal are ga boll wonda wal ge
piye we dji.

11

*Iwa soka kandja dje orko
woro aupill*

1 Kune ge iko su ta, tulba
mal embe paika iwo na awo
embe dji, ni po God numbiye
kerman su ye, alta ge su ye, ga
God numbiye kerman yei al
lotu ye awinj una mor mal ni
para po nambane kere kan-
ben.
2 Ba numb ge makai tonj
dumo orkoto yero al ge, ni su
nayemben. Ge epil djell una
awi pille su ye naumben. Ga
God dumoye kerman wopake
ta mal yei al ge kamblo kal
worneke takene 42 pela erwo
punda we dji.
3 Na kandjina dje orko
worbell iwa soka ge na
yembena dongall awo dje
wornaka, soka po wandill
konkunom woro, kandja
propet dje una aumbellka
ege 1,260 erwo punda we dji.
4 Iwa Kerman dumo
makimb porapora kantau
yendo una yene nale al ge wal
soka paro. Ta ge iko olip soka,
alla ta ge wamo sua gar bulo
soka. Iwa soka ge wal soka
paro mal embe mopill.
5 Una wo iwa soka tambon
dje yei ge, soka djillakene al
wamo kund orko wo soka
kundayem una gale sege
yeika goi. Una tambon dje
yei ge embe mal yepillka goi.
6 Soka yembene dongall
paika kam tonda ge soka man
djipillka makimb al molo
kandja propet dje una aupill
poke ge kam kaima natoi.
Soka yembene dongall pai
pille djipillka nu porapora
er meyam kulo pi. Alla soka
nomane pai mal, makimb
una djipillka ke kayekaye i.
7 Alla soka God kandjiye dje
pora djipill poke ge, wal sim-
bill ta tupa mur beye napai
al ge kere er pla wo soka to
kamblo kal woro togoi.
8 Soka dumo Jerusalem
pakna kondwe kerman yero
al ge golo papill. Soka Iwane
Kerman iko pera al togoi
dumo ge golo papill. Ge
dumo kandjiye Sodom ne,
Idjip we dji.
9 Soka golo papillka, ege
sokara, ta tuge yem erwo pi.
Makimb una epil kayekaye
moi al, kandja tokples
kayekaye dji ne, kantri
kayekaye pai al kambono
soka golo papill ge kanmolo
man dje una gull natane we
dji.
10 Propet soka makimb al
una ye ke ye aupill pille,

gopill poke ge, makimb al
una, wo pille, wiai dje, wal ta
i ta awika ta i ta awika embe
ye noi.
11 Ege sokara ne, ege tuge
yem erwo pika God Mulnge
dje worika propet soka gopill
ge alla aglo mopillka, una
kane kand kerman goi.
12 Kupill al nubke ta pai
kandja dje propet soka awo
embe dji, ye soka er pla wose!
dji. Djika kundayem una
kanmolmaka, soka er pla
kupa al pakna po er kupill al
pupill.
13 Alla, ege ge kam imem
kermanke kaima woika,
Jerusalem dumo 10 pela
pakna yei ge, taimanta
numb gull moi ge to gur dje
kal worika, una 7,000 goi.
Una nagoi ge kand kerman
golo God kupill al moi una
kandjiye amblo pla woro
awi.
14 Ge imb sokara panda we
dji ge soka pai pora dji. Alla
ta wonda manda yendo.

Tau agelo namba 7 yene biugel toi

15 Kune ge tau agelo namba
7 ge yene biugel toi. Toika
una kupill al moi ge kandja
kerman dje embe dji, nono
Iwa Kerman ne, Krais soka
mormell ge, ipon, makimb
una porapora molo kantau
yembell kune yenda. Iwa
Kerman ege ege kantau ye pa
punda pora nadjinda we dji.
16 Djimaka ngambalne pai
una 24 pela sia king al ami dje
moi ge, gopne boglo taiman-
gaus pamolo God kandjiye
amblo pla woro awo
17 embe dji,

God Iwa Kerman, no ni
wopake we dje aun-
mon. Ni yemben
dongall ke paro. Ni
asa mon, ipon moren.
Asa ni nayen ba ipon
ni yemben dongall pai
i una kantau yemoren.

18 Epil djell una ni pille
ellne kumbso awi ba ni ellin
kumbso aumben ege ge er
manda wo kerdo, ni una
goi singare yei mal okum
tamben poke woi pora dji.
Ni kogen yenj una propet
kambono ne, nenem unaken
kambono ne, ga kandjine
kerman pai ne, kembis pai
ni kandjin pille kand gor
kambono ge, ni top wopake
aumben poke woi pora dji.
Alla una makimb ye ke ye
awinj kambono ni ye ke ye
aumben poke ge woi pora dji.

19 Ga ngambalne kerman pai
una kandja embe dje ker-
maka, God numbiye kerman
kupill al yei ge yapro aumaka
bokis kontrak numog yei ge
pene yeika, kam poll djika,
kam kal dje gur dje yeika,
kam imem woika, kam aral
megiye kermanke toika yei.

12

Jon ana ta kane, nomaga kerman ta kane yei

1 Kupill al djep kermanke ta
mal pai kanill. Ana ta molo
olpa i konkunom mal embe
woro, takene ge yene kake al
menameto paika, ngambale
al pai ge kam kandjip 12 pela

yene ngambale al woinambo
dje paika, king kon pula kak-
inj mal embe pai.
2 Une womba moglo kuyo
dje pille, ngembill golo yau to
moi.
3 Alla kupill al wal djep ta
wo pai, kanill. Nomaga bage
kerman ta moi. Ngambale 7
pela pai al ge, une king kon
pula 7 pela kake, ngambale al
kom 10 pela paika yei. 4 Kam
kandjip merke kupill al pai
ge epil sokara mal embe moi.
Epil taimanta nomaga djage
pall brim dje kal makimb al
wori.

Nomaga ge ana gume al
aglo molo ana womba kuya
poke, to nano dje pille kui
yemoi.
5 Yemoika ana ge wariye ta
kui. Womba ge God dji une
bulo ain ta amblo una pora-
pora kantau dongall yenda.
Ana ge womba kuika ola dje
i pla God sia king yei al ge
wormaka moi.
6 Moika ana ge seke er po
dumo wapra yei al pi. Ana
wo moya dje God dumo ge
ye wopake yewori yei, ana ge
kantau ye pineke ege 1,260
erwo punda.

7 Kune ge kupill al kunda
kerman pai. Maikel yene
tau agelo kambono boll i yem
djimaka nomaga yene agelo
kambono boll i yem djimaka
kunda boi.
8 Bolmaka nomaga ge
kunda yei man pai. Kupill al
dumo moi ge to wormaka er
orko pi.
9 Nomaga kerman moi ge,
kamasa moi nomaga. Une
kandjiye ge Satan, kandjiye
ta ge, ye God tonda mal mor
we djindo iwa. Una porapora
makimb al moi ge une kende
dje aundo iwa. Ga wo une
yene ageloye kambono boll
amblo i kal makimb al wori.
10 Kune ge na pill, kupill al
una nubke ta yau kerman to
embe dji,

Satan ege ege God nale
al nono agane ambane
kambono mor al ye God
tonda mal mor we dji iwa ge,
kambono wo i kal makimb
al woro keri. Ge pille, ipon
nono Godne nono i yem wori
pora dji, God yembe dongall
paro ge ne, yene dumoye
wopake kantau yenda ge wo
pai pora dji. Krais dje wori
wo yene unakiye i yem wori
iwa ge yene yembe dongall
para wo pai pora dji.
11 Una wo ga togoi ge, ga
kand nagolo goi. Ge pille ga
Jisas pille kane yei mal dje
pene wori al ge ne, Kogsipsip
Wombe meyam toi al ge ga
embe pai pille Satan kamblo
kal woro keri.
12 Ge pille, kupill al yero
ge ne, ye porapora kupill al
mor ge, ye wopille molme!
Ba makimb al mor ge ne, sol-
wara mor ge ye wandill mal
moye. Satan elle kumbso, ye
mor al er kal woi. Yene egeye
ge kanan naparo dje kando
pille, ye tarowamo yemoye.

13 To kal makimb al wor-
maka nomaga kane po ana
wariye kui ana ge sika to are
pi.
14 Ba ka kerman kekdim
purbiye soka iwo aumaka

ana ge ipir dje er God dumoye
wapra yewori yei al ge po
seke moyaka nomaga kur
kane nainda. Ga kwa awo
kantau yemoyeke kognumb
sokara ne, ta tuge yem wo
punda.
15 Nomaga are po ana ge nu
tonda dje pille, yene djillake
al nu kerman mek to orko
wori.
16 Ba makimb ge ana amblo
pille dje awi. Nu kerman no-
maga djillake al wori woi ge
makimb yene djillake yapro
worika nu erwo gulo pi.
17 Ge pille, nomaga ana
ge pille minj i, ana wom-
baye kambono pende moi ge
kunda yeno dje pille are pi.
Ga God lo dji karkar yei una
ne, Jisas kandjiye dje karkar
ye wani una.
18 Nomaga po solwara
djeke al aglo moi.

13

Wal simbill ta wo pillau dji

1 Na kanill, wal simbill ta
solwara kere er pla woi. Une
ngambale 7 pela paika kom
10 pela ngambale al paika
yei. Kom pai al ge king kon
pula kakinj mal pai. Ngam-
bale porapora pai al ge God
kandjiye dje ke ye awi mal dje
bolo wori pai.
2 Wal simbill ge lepat* mal
embe moi ba, kake pai ge
bea† kake mal paika, djillake
pai ge kena laion‡ djillake
mal paika yei. Alla nomaga
yene sia king yembe pai ge i,
yene yembe dongall pai ge i,
une namba pai ge i wal sim-
bill moi al awi pai.
3 Na kanill, wal simbill
ngambale 7 pela pai al ge, wal
ta boi kusiye pai, una togoi
mal embe pai. Ba boi ge alla
kus pi. Una porapora kane
allall to molo, une kandja dji
mal karkar ye are pi.
4 Nomaga yene yembe don-
gall i wal simbill moi al awi
pille, ga kane nomaga pille
lotu ye awo, wal simbill para
lotu ye awo embe dji, una
ne mal wal simbill mal embe
mor? Una ne mal wal simbill
boll kunda yene kune yenda?
5 God kane worika, wal
simbill yene kandjiye amblo
pla woro, God kandjiye dje ke
ye awo, yene yembe dongall
pai ge, wal yeno dje pi mal
ge une embe ye wanmoika
takene 42 pela erwo pi.
6 Une God pille dje ke
kaima ye awo, God kandjiye
amblo, yene dumoye ge dje
ke ye awo, ga porapora kupill
al moi ge para dje ke ye awi.
7 God kane worika wal
simbill po God unakiye
kambono boll kunda yembe
yei. Une yembe dongall i una
porapora kantau yei. Una
iwa duliye duliye ne, kantri
djelldjell ne, una kandjine
kayekaye pai ne, una gaklene
kayekaye pai ge une kantau
yei.
8 Makimb una porapora
wal simbill pille lotu ye awi.
Kupill makimb napai poke ga

* **13:2:** Lepat ge kena pusi simbill kerman. Ni Baibel kandja me kanben. † **13:2:** Bea ge wal simbill kerman. Ni Baibel kandja me kanben. ‡ **13:2:** Kena laion ge kena pusi simbill kerman. Ni Baibel kandja me kanben.

kandjine una gun moye buk
al ge napai. Buk ge, Kogsipsip
Wombe togoi ge, yene bukye.
9 Una kamalne paro una,
kandja ge pillme!
10 God djinda una kaye
pane una ge, kaye pane.
Bainat togoye una ge, bainat
togoye moye. Ba ye kand
nagoye. Ye God unakiye mor
ge aglo gi dje molo, pillgi dje
pamoye.

Wal simbill are ta wo pillau dji

11 Alla na kanill, wal simbill gun ta makimb al pla
woi. Une kom mul soka
wo pai ge Kogsipsip Wombe
kom paro mal embe pai. Ba
une kandja dji ge nomaga
kerman kandja kerman djinj
mal embe dji.
12 Wal simbill asa wo
moi ge yene yembe dongall
awika, wal simbill ta are pla
woi ge i pagle, awi una pille
po makimb una moi al embe
dji, ye wal simbill asamoll
woi ge lotu ye aume dji. Djika
wal simbill asa wo moi yene
ngambale al boi kusiye pai
goya mal pai ba kus pi una ge,
makimb una une pille lotu ye
awi.
13 Wal simbill are woi ge
une djep kayekaye ye wani.
Ta yei ge una kanmolmaka,
une yeworika wamo kupill al
kere er kal makimb al woi.
14 Une yembe ipo wal
simbill asa woi ge pille djep
kayekaye ye wane, makimb
una moi al kandja kende
dje awi ge pille i. Une
embe dji, wal simbill asa
woi bainat togoi ba alla gun
pamoi iwa ge, ye une moro
mal piksaye kerman ta beke
worne pandaka une kandjiye
pille pla ye aune we dji.
15 God kane worika wal
simbill are woi ge yeworika,
wal simbill asa woi yene piksaye pai ge alla gun molo
kandja dje embe dji, ye na
kane lotu ye aume dji. Ye
man dje lotu ye nawi dal, ye
togopon we dje piksa ge yene
kandja dji.
16-17 Wal simbill are woi
ge kandja dongall dje awo
embe dji, una porapora
aglene woto mo, mambrne
al wal simbill asa woi una
ge kandjiye bolo pagiye we
dji. Una kandjine pai ne,
napai ne, una wal kannoi
ne, nanoi mor ge ne, una
kaye pa nukogo yenj una ne,
nu kogo nayenj una mor ga
porapora ine we dji. Alla, una
wal simbill yene kandjiye
mo, kandjiye ge nambaye ta
bolo napagi dal, ga wal top to
maket yene kune nayenda.
18 Una kanpol tane paro.
Kanpol toi dal, wal simbill
asa woi yene nambaye pai ge
kere kane kune yene. Nambaye pai ge una ta kandjiye
mal embe paro. Une nambaye ge 666.

14

Sipsip Wombe ne, una 144,000

1 Alla na kanill, kam mekbe
Sion we dji yei al ge Sipsip Wombe aglo moika una
144,000 une boll aike moi. Ga
mambrne al ge, une kandjiye

ne, yene Ne kandjiye bolo
wori pai.
2 Kupill al ge, na pill, nu
kerman to mu djindo mal
embe djika, kam kal kerman
djindo mal djika, una gita
tonjka mu djindo mal embe
dji. 3 God sia king al moi, wal
4 pela gun moi wal ge mol-
maka, ngambalne pai una 24
pela ge molmaka yei. Ga po-
rapora moi al ge una molo
gollang gun ta dji. Ba una
kiwa gollang ge djine kune
nayenda, man. Ga God una
144,000 top to i yem wori una
ge, djine kune yenda.
4 Ga yenekne gaklene kan-
pol toi, ana boll singare ke
ta nayei, kiwa moi. Sipsip
Wombe pundo al ge ga are
pinj. Ga una boll moi ge,
une top to i djell wori, wal
bo asamoll tondo mal embe
molmaka soka God ne, Sipsip
Wombe mopill al i opa awi
mal embe moi.
5 Ga djillakene al kandja
kende taimanta kaima nadji,
wambo ta napai.

Tau agelo sokara kandja dje pene wori

6 Are tau agelo ta kupill
al pakna pir dje pi kanill.
Makimb al una porapora moi
ge, unaiwa kayekaye moi ge
ne, epil kayekaye moi ge ne,
una kandja tokples kayekaye
dji moi ge ne, una gaklene
djelldjell pai moi ge, ga pora-
pora moi al une Jisas kand-
jiyebe wopake ege ege pa
punda kandja ge, dje auno
dje yemoi.
7 Une kandja kerman dje
awo embe dji, God una kot
ye aunda poke woi pora dji.
Ye God pille kand golo, yene
kandjiye amblo pla woro
aune. Iwa kupill makimb
beke, solwara ne, nu pir
beke yei iwa moro ge ye une
kandjiye dje pla woro aune.

8 Are tau agelo namba 2
wo embe dji, Babilon taun
una kerman ge yage kal toi,
yage kal toi pora dje keri. Ga
djingdjang ke ninga dje yei
mal ge nu dongall noi mal
embe moi. Ga unaiwa pora-
pora dje i pakna wormaka ga
singare ke yei mal embe yei.

9 Are tau agelo namba 3
wo kandja kerman dje embe
dji, una yenekne mambrne
al mo, aglene al wal simbill
makiye i pagle, wal simbill
lotu ye awo, yene piksaye
lotu ye awi dal,
10 nu wain mal embe nane.
Ge God elle kerawa kaima
kumbso tano dje pro mal ge,
nane. Tau agelo wopake ta
mal nalene al ge ne, Sipsip
Wombe nale al ge, ga ku salpa
wamo do paro al molo ngem-
bill kerman goye.
11 Wamo do pai ge, pakna
moyeke, wamo er ge, ege
ege er pla po pamoyaka pora
nadjinda. Ga wal simbill pille
lotu ye awo, yene piksaye
lotu ye awo, yene kandjiye i
pille, ege ege ngembill golo
imina armina waka namoye.
12 Wal embe pillau djinda
poke ge, una Jisas boll pillgi
dje, God lo dje awi karkar
yemoye kambono ge, ga aglo

gi dje, Jisas boll pillgi dje
pamoye, nakerne.
13 Una nubke ta kupill al
kandja dje na moll al embe
dji, ni pepa bolo embe djim-
ben, ipon ne are yenda ge,
una Iwa Kerman kandjiye al
ta goi dal, God ye wopake
ye aunda una moye we dje
bopen we dji.
Djika God Murble kandja
embe dji, owo, God kaima ye
wopake ye aunda moye. Ga
kogo kusno bolo ye wani ge,
kere alla waka moye. Singare
wopake yei al ge pille waka
moye.

Wit boi pora dji God i nonda mal paro

14 Are kupa kuruwo ta pai
al na kanill, Una Wombe mal
embe ta ami dje moi. Yene
ngambale al king kon pula
gol ta kake, djekapill kum noi
ta amblo moi.
15 Moika tau agelo ta lotu
numb kerman kere wo une
kupa al ami dje moi ge kandja
kerman dje embe dji, wit
pai ge to imben mal paro.
Makimb al wit boi pora dji, ni
djein kapill ipo to imben we
dji.
16 Dji mal ge kupa al ami dje
moi una yene djeye kapill i
makimb al wit porapora bolo
pai ge to i.
17 Ika tau agelo ta God lotu
numb kerman kupill al yei ge
kere er woi. Yene djeye kapill
kum noi ta para amblo i woi.
18 Tau agelo ta alta al wamo
do pai kantau yemoi iwa
ge, wo tau agelo djekapill
kum noi amblo iwi una ge
moi al kandja dje awo embe
dji, wain megiye makimb al
moro ge bo toi pora dji, ni
djein kapill i to imben we dji.
19 Dji mal ge tau agelo yene
djeye kapill i wain megiye
bo to moi ge, tako i makai
to molo po God wain megiye
kamblo djerpall yewordo al
ge pup to pakna wori. Yei al
ge God elle kumbsi al ge yei.
20 Siti orkokill wain megiye
ge kamblo djerpall yewor-
maka, meyam merkeke toi ge
er orko wo kog os paune*
paro mal ge, er pla embe wo,
makimb amblo wai dje 300
kilomita mal embe pi.

15

Tau agelo 7 pela wal kerawa amblo moi

1 Kupill al pai ge djep ker-
man ta paika, na kane gok
djill. Tau agelo 7 pela una ke
ine wal kerawa 7 pela ge am-
blo moi. Wal kerawa 7 pela
yewori pai al ge, God yene
elle kumbsda ge to pora djino
dje pille yewori pai, wal ker-
awa are ta napanda, to kerno
dje wori pai.
2 Alla na kanill solwara ta
moi, ba nu ge glas dal paika,
wamo boll kull woro pai.
Solwara djeke yei al una wal
simbill boll kunda yembe
yei kambono ge aglo moi.
Ga wal simbill yene piksaye
ne, yene kandjiye nambaye
pai ge yembe ye to kal wori

* **14:20:** Grik os paune al we nadjindo, Grik kandja embe djindo, ain kog os djillakene al paro ge, meyam er pla embe woi we djindo.

una moi. God wal gita mal
taimantaiman dje awi ge ga
amblo moi.
3 Ga Mosis God kogoye una
gollang dji mal embe dje,
Kogsipsip gollangye para dje
embe dji,

Iwa Kerman, ni God yem-
ben dongall ke pai una
moren. Ni wal yenden
mal ge yemben don-
gall boll yendenka no
kane allall tonmon. Ni
yenden mal ge kandja
kaima dje du dje yen-
den. O king ni una po-
rapora kantau yenden.

4 Iwa Kerman, ni taimane
wopake ta mal moren. Ge
pille, una porapora ni pille
kand goye. Ni kandjin amblo
pla worne. Ni singare du dje
yenden mal ge er pene woi
pora dji pille una epil pora-
pora mor ge ni pille lotu ye
aune we dje gollang embe dji.

5 Dje kermaka na alla kupill
al kanill, God lotu numb ker-
man ge yei. Ge God sel
numb 10 pela lo ge pakna yei.
Numb ge yapro au dje wori
yei.
6 Ga tau agelo 7 pela wal
kerawa una ke kayekaye ine
wal ge amblo molo God lotu
numb kerman yei al ge kere
er bekle woi. Ga konkunom
kuruwo talang yei woro, kon
gol ta i gonne al tumblo pagi
pai.
7 Kune ge wal gun 4 pela
moi al ge, taimanta gol dis 7
pela amblo moi. Dis paknato
ge God ege ege molo pa
punda iwa yene elle kumbsi
ge pakna wori pai. Une dis
7 pela ipo ga tau agelo 7
pela moi al ge awi. 8 Awika
God yene poll dje au kerman
djindo mal ne, yene yembe
dongall paro mal ge wamo
er boll paika, yene lotu numb
kerman numogto ge puka toi.
Una er numog pine napai,
asamoll, tau agelo 7 pela
wal kerawa amblo moi ge
ipo woro pora dje kerneke,
are una er numog pine kune
yenda mal pai.

16

God elle kumbsi me dis 7 pela pai al ge tulu dje woro keri

1 Are God lotu numb
kerman yei al na pill, una
taimanta tau agelo 7 pela
moi al yau to embe dji, ye er
pume! God elle kumbsi me
7 pela dis al paro ge ye ipo
makimb al tulu dje worme!
dji.
2 Djika tau agelo taimanta
yene dis ipo makimb al tulu
dje wori. Worika una wal
simbill makiye i ne, yene pik-
saye lotu ye awi ga kam-
bono ge, gaklene killngambo
ke mal paika ngembill ker-
manke goi.
3 Molmaka tau agelo
namba 2 yene dis ipo solwara
tulu dje wori. Worika
solwara una goi meyamne
paro mal embe kulpika, wal
porapora solwara moi ge
golo keri.
4 Golmaka tau agelo namba
3 yene dis ipo nu wo pi al ne,

nu pir pai al ge tulu dje wori.
Worika nu ge meyam kulpi.
5 Tau agelo nu tau moi una
ge une kandja embe dji, God
ni wopake ta mal moren, ni
asa mon, ipon moren, are
molopamben una moren. Ni
una embe ton ge tamben pai
ton.
6 Una wo tomaka nenem
unaken moi ge ne, ni
propet kambono moi ge bolo
meyamne tulu dji goi. Ge
pille, ga wo toi una moi al ni
meyam awin noi. Noi ge ni
singare kune pai mal yen we
dji.
7 Djika alla alta yene
kandja embe dji, Iwa Ker-
man, ni yemben dongall ke
pai una moren. Ni to yem
worden ge pai mal yenden
we dji.
8 Djika tau agelo namba 4
yene dis olpa al tulu dje wori.
Worika, God djika olpa ker-
man ta mal doi. Doika una
makimb al moi ge gaklene do
sege yenda yei.
9 Olpa embe mal doika ga
gaklene doi ge God kandjiye
dje ke ye awi. Wal ke embe
woi ge God wal ne moro ba ga
nomane ake nato, God kand-
jiye amblo pla worbon dje
nayei.
10 Embe yemaka tau agelo
namba 5 yene dis wal simbill
yene sia king yei al tulu dje
wori. Worika una porapora
wal simbill menameto moi ge
emilleba moi, ngembill ker-
man golo, albene kogi.
11 Killngambo kerman
paika, ngembill goi una ge,
God kupill al moi iwa ge, dje
ke ye awi. Singare ke ye wani
ge nomane ake tambon dje
nayei.
12 Embe yemaka tau agelo
namba 6 yene dis i nu ker-
man Yupretis woi al tulu dje
wori. Worika nu ge dase keri,
makimb kiwa yei. Una king
kambono olpa er pla woi al
moi ge wone kune yei.
13 Na kanill, kum ke 3 pela
kolege mor mal embe woi. Ta
nomaga kerman djillake al
er orko woika, ta wal simbill
djillake al woika, ta propet
kende djillake al woika yei.
14 Ga kum ke po djep don-
gall yene, God yembe don-
gall pai iwa yene egeye ker-
man ta pillau djinda poke,
ga makimb yemyem po king
mor al djineke king kunda
yembon dje wal amblokun
yene.
15 Ye pillme! Kunumb una
wonj mal na embe wono! Ye
ell kiwa boll molo, ngandjill
golo djine. Ye konkunom i
amblokun ye, kanpol to moye
we dji.
16 Djika kum ke ga po king
kambono dje iwo dumo ta yei
al wori makai to moi. Dumo
ge Ibru kandjine pall ge Ar-
magedon we dji.
17 Tau agelo namba 7 wo
yene dis ge iwo kopo al tulu
dje wori. Worika God lotu
numb kerman yene sia king
yei al una nubke ta kandja
kerman ta dje awo embe dji,
wal ge ipon pora djindo! we
dji.
18 Djika kam poll djika, kam
kal djika, kam gur djika, kam

imem kermanke woi. Kamasake kam komato una pa woi, ipon mormon ge imem embe ta nawoi mal ge, kermanke kaima woi.
19 Woika dumo Babilon ge buko dje wor 3 pela pi. Makimb una numbine gullne kerman kerman moi ge yage kal toi. Toi al ge, Babilon una God kapye wain i awi noi. Ge God elle kumbsi me ge pille noi.
20 Solwara pakna makimb porapora pai ge ne, kam kimb merke pai ge er po keri, napai.
21 Kam aral megiye kermanke kaima imbye rais bek soka imbye paro mal embe kupill al yage kal toika una boi. Aral megiye kerman embe mal makimb al toi ge, una God kandjiye dje ke ye awi.

17

Kondwe ana ne, wal simbill

1 Tau agelo 7 pela wal kerawa ipo wori ge taimanta na moll al wo embe dji, ni er we! Kondwe ana kerman nu merke moi al ami dje moro ana ge, God tonda mal na ni ombine dje auno we dji.
2 Makimb al king kambono po ana ge boll djingdjang ke merke yei. Ana ge singare ke yei al ge pille, makimb una nu wain no ngambalne ke yendo mal embe yei we dji.
3 Dje kerika, God Murble dongall na boll woika, tau agelo ge wo na dje ipo dumo wapra yei al wori moll. Molo kanill, ana ta wal simbill bage ta moi al ge ap to moi. Wal simbill moi ge, une ngambale 7 pela paika, kom 10 pela paika, yene gakle al God kandjiye dje ke ye awi kandja ge bolo wori pai.
4 Ana ge konkunom bage kaye soka mal embe woro, bisye gol talang yei nubke al tugi, ku talang yei ku ge agle mum mal woro embe yemolo, kap gol ta amblo moi. Moi al ge wal una gaklene wulle djingdjang yenj mal ge ne, yene djingdjang ke ye wani ge kap al pakna puka to moi.
5 Ana mambre al yene kandjiye bolo wori pai ge kandja buko ta pai. Ge embe dji, dumo Babilon kondwe ana mor ge ne, makimb al singare keke paro ge une mane moro we dji.
6 God unakiye Jisas kandjiye dje wani una, ana ge wo togoika ga meyamne no, una nu no dall yenj mal embe moi. Na embe kane allall toll.
7 Tollka tau agelo ge na moll al embe dji, ni namba yei pille gok djinden? Wal simbill ngambale 7 pela pai ne, kom 10 pela pai ana ap to moro ge, kandja buko dal pai ge na ni dje auno.
8 Ni wal simbill kanin ge une asa moi ba ipon namoro. Alla are une tupa beye nayei al er orko wor take dje po kerda, namoya. Makimb al una mor ge, una gun moye buk yero ge kupill makimb napai poke ga kandjine buk al napai ge, kane allall tane. Wal simbill asa moi, ipon

namoro ba alla are wonda mal pai pille, ga kane allall tane.

9 Ye nomane dall ye djinda. Ngambale 7 pela pai ge makimb komge 7 pela paro mal embe su ye pai. Pai al ge ana be ami dje moi.

10 Ngambale 7 pela ge king mal para su ye pai. King 5 pela wo ke po keri. King ta ipon moro, alla ta are wonda mal paro. Woi dal, une kanan namoya ege tuge ta moya.

11 Wal simbill asa moi, ipon namoro ge, une king namba 8 moro. King 7 pela wo ke pine mal ge une para er take dje po kerda.

12 Kom 10 pela wal simbill ngambale al pai kanin ge, king 10 pela mal su ye pai. Ga king namor, ba wal simbill yembe dongall inda kune ge, ga para ine. Ba king moye ge ege momo ta namoye, awa taimanta moye.

13 King kambono ga yembene dongall ne, kandjine kerman porapora i wal simbill moro al aumbon dje ga nomane taimane panda.

14 Ga wo Kog Sipsip Wombe boll kunda yene. Ba Sipsip Wombe ge, una kerman mor ge une iwa kerman plato molo kantau yendo. King mor ge une King plato molo kantau yendo. Ge pille Sipsip Wombe ga kamblo kal woro kerda. Alla, Sipsip Wombe dje i una ne, une kandja dji pille i una ge, ga une boll kunda yembe yene.

15 Tau agelo kandja embe dje na awi, una epil porapora ne, una gaklene djelldjell pai ne, kandjine djelldjell pai ne, iwa duliye kerman kerman pai moi ge porapora nu mal embe moi. Alla kondwe ana nu al ge ami dje moi. Ge kandja su mal dje wori paro.

16 Wal simbill yene kom 10 pela boll kondwe ana moro al ke pille aunda. Ga ana ge kamblo kal woro, kon konom iworo, gakle i no, i wamo al gale kerne.

17 Ga embe yene ge me embe paro. God djindaka ga po yene ge, God nomane pai mal pille po yene. Ga kandja taimane dje pagle, yenekne yembene dongall pai ge i wal simbill moro al auneke, une wal kantau ye pa pundaka God dje wori yero mal po kune yenda.

18 Dumo kerman ta makimb al king kambono kantau yenj mal ge ana ni kanin ge une king kambono kantau yendo mal su ye dje wori paro.

18

Dumo Babilon ke yei pora dji

1 Are na kanill, tau agelo ta kupill al kere er kal woi. Une yembe dongall i, ekinye boll woika, makimb al poll dje au kerman dji.

2-3 Une yau kerman to embe dji, dumo kerman Babilon una mor ge una epil porapora wo djingdjang ke merke ga boll yei. Ga djingdjang ke ninga dje yei ge, nu dongall mal embe noi. Makimb al king kambono wo ga boll djingdjang para yei.

Alla ga wal kayekaye kannoi ge, ana wal kerman kerman kannoi pille, ga ku kerman i noi.

Ga embe yei pille dumo Babilon ge ke yei pora dji! Dumo wapra yero! Ipon kum ke ne, murble ke porapora er pakna wo mor. Ka una nanane mapill moi ka ne, God nanome dji ka porapora er pakna po mor.

4 Kupill al kandja ta woi, ye na unakna mor ge ye dumo ge kere er orko wome dji. Ga singare ke yenj ge ye nayene. Top ke ine ge ye i djine.

5 Ga singare ke yemoi ge i bill bolo wori nou dje er pla kupill al kaima po pai mal ge God pille kane kune ye keri.

6 Ga una ye ke ye awi mal ge ye embe to yem woro aune. Ga una merkeke ye ke ye awi mal ge ye alla merkeke to yem woro aune. Ga yenekne kapne al nu dongall wori al ge, ye nu dongall merkeke pakna worneke nane.

7 Ga wal merke kanno, kandjine amblo pla woro yei mal ge, ye to yem worneke ngembill golo kimb yene. Ga embe djinj, no kwin mormon, nonekene sia kwin al mormon. No ana kangill namormon. Imb no boll nawonda, no kimb kallngane nayembon, man we djinj.

8 Ga embe djinj pille, wal ke kayekaye ga boll wonda. Ege taimanta yenda kune ola dje pillau djinda. Una goyeke, kwa napandaka koll goyeke, una kimb kallngane yene. Iwa Babilon tondo iwa ge une God Iwa Kerman yembe dongall paro iwa. Ge pille una wo wamo worneke Babilon do sege yenda.

9 Makimb al king kambono Babilon una boll djingdjang ke ye, wal merke kanno embe yei. Ge pille Babilon wamo gai er, pla pi al ge, ga makimb king kambono kane kimb kallngane yene.

10 Ellke molo kand golo, kandja embe djine, wandill! Babilon una kerman ye mor ge, tarowamo yemor! Awa taimanta woi al ge, ye wo ke pi pora dji we djine.

11 Ga Babilon una boll kogo ye ku kerman i noi, ba Babilon una wo ke pi pille, embe dje kanne, Babilon una nono walene top to i nane napai we dje molo ga Babilon una pille kimb kallngane yene.

12 Ga ku gol ne, silpa, ku talang yendo ku ne, bis wopake ne, allap kuruwo wopake ne, allap bage kayekaye ne, allap silka. Iko kayekaye mirang wopake yei ge ne, kog kerman elepan kasmane i wal kayekaye beki wal ne, iko ku kerman boi ge, i wal kayekaye beki ne, bras, ain ne, ku mon wopake pai ge i wal kayekaye beki.

13 Ga wal kayekaye ipo ku bolo imbon dje yei. Sup ne, wal mirang kayekaye pai ge ne, paura una garka mirang wopake yendo paura ne, kopong mirang wopake yendo ge ne, sanda wopake ne, nu wain ne, gris ne, plawa wopake ne, wit. Kogkau ne,

sipsip ne, kog os ne, karis
ngundjo i pundo ge ne, boi
una gun moi ba ipo ku bolo i
noi. Wal porapora embe wori
yei ba una top tane una ta
namoi.
14 Ga kandja embe dji, ye
wal i nambon dje pille pla
yei ge er take dje pi pora dji.
Ye wal kerman kerman i noi
mal ge er take dje pi, alla wal
gun ta i nane naparo, pora dje
keri we dji. 15 Una wal iwo
Babilon una boll ku bolo i noi
kambono ge, ga ellke molo
kand kerman golo, Babilon
una wo ke pi al ge ga kane
kimb kallngane ye
16 embe dji, wandill,
wandill kaima! O Babilon
una kerman ye mor ge, asa ye
konkunom kuruwo wopake
woro, kon bage kayekaye
woro, ye gaklene al wal gol
ne, ku talang yendo ku ne,
bis wopake kaima pai ge ye
embe woro wani.
17 Ba awa taimanta pai al
ge, wal ku kannoi ne, wal
wopake gaklene al wori ge
wo ke pi pora dji.

Ga sip kepten porapora ne,
sip kogo yenj una ne, una
pakna po top to dumo djell
bon dje yenj una ne, una sol-
wara wane wal ku bolo i no
wani una moi ge, ga porapora
ellke molo,
18 dumo Babilon wamo do
pai ge kane yau to embe
dji, naral dumo Babilon boll
kune yenda ne? Ge man!
Babilon una moi ge una ker-
manke moi, dumo wopake
yei we dji.
19 Embe dje kere makimb
kulman i yenekne ngam-
balne al pup to pla woro,
kimb kallngane ye, yau to
embe dji, wandill! Babilon
una moi ge wandill kaima!
Babilon una ku kerman
kannoi al ge, ga sip kannoi
una para ku embe kannoi.
Ba awa taimane al ge Babilon
una wo ke pi pora dji.
20 God ni kupill al moren ge
ni unaken boll wopiye! Ba-
bilon wo ke pi. Ye aposel ne,
propet porapora mor ge ye
wopiye. Babilon una wo ye
ye ke ye awi al ge, God top ke
awo yem woro awi we dji.

21 Kandja embe dje ker-
maka tau agelo yembe pai
iwa ta wo makimb al ku ker-
man ta i. Ku ge una amblo
kulkul to ipo wal wit to djer-
pall ye megiye inj mal ku ker-
man embe yei. Une ku ge
ipo solwara woro, embe dji,
ku nu al bolo billa dji mal ge
Babilon una wo ke po pora
dje keri, una kane imbon dje
yei man pai.
22 Dumo Babilon wapra
yero, una gita to, gollang dje,
pupnume to, biugel to embe
yei mal ge, ga yei pora dji.
Una skul dje kogo kayekaye
yei mal ge, alla nayene. Una
ku kerman amblo kulkul
tomaka gur dje po wal wit to
djerpall ye megiye i noi mal
ge alla nayene, ge pora dji.
23 Wamo lambo do pai ge
gomgi, do au alla nadjinda.
War ambo bolo imboll dje
kandja djipill mal ge, alla
nadjimbell. Babilon una
ku kannoi ge ga makimb
una kerman moi. Kundja
kende ye wani al ge una

dumo yemyem moi ge pille
po singare ke yei.
24 God Babilon una kani
wambo pai. Ga propet kam-
bono ne, yene unakiye moi
ge togoi. Alla makimb al una
ta po una ta togoi ge, wambo
embe pai ge Babilon una boll
panda eri.

19

Babilon wo ke pika una wo pi

1 Are na pill, una merkeke
kona kupill al molo yau
kerman toi mal embe pai.
Paika embe dji, God kandjiye
pla pandabe! Nono Godne
taimane nono i yem wori
mormon. Yene kandjiye
kerman pandaka, yembe
dongall pandaka moya. 2 Ge
God una singare ke yenj
ge, okum kune mal tondo.
Kondwe ana makimb una
boll djingdjang ke yemolo ye
ke ye awi ge, God top ke awi.
Ana ge God kogoye una togoi
pille, God to yem woro awi
we dji.
3 Dje ga yau alla to embe
dji, God kandjiye pla pand-
abe! dji. Ana gakle ge wamo
dondaka wamo er ege ege er
pla punda, pora nadjinda we
dji.
4 Djimaka God yene sia
king al ami dje moika,
ngambalne pai una 24 pela
ne, wal 4 pela gun mor wal
ge wo gopne boglo embe dji,
Ge kaima! God kandjiye pla
pandabe! dji.
5 Alla God sia king moi al
ge una ta yau to embe dji,
God kogoye una ye mor ge ne,
une kandye golo menameto
mor una kerman mo, kembis
aike ye porapora God kand-
jiye amblo pla worme dji.

Sipsip Wombe ana ino dje yeika una kwa kerman noi.

6 Na pill, una merkeke
makai to molo kandja dje
moi mal pai. Nu kuia to
mu djindo mal ne, kam kal
kerman djindo mal embe
paika, yau to molo embe dji,
God kandjiye pla pandabe
dji. Une God Iwa Kerman
yembe dongall paraka una
kantau yendo.
7 Sipsip Wombe ana inda
we dji ge ege ipon yero, yene
game wal amblokun yei pora
dji. Nono wo pille, kum-
bene wopake yendaka Sipsip
Wombe kandjiye amblo pla
woro aumbon.
8 God ana ge kon kuruwo
wopake ta awi, djengimb ta
ye napai, talang kerman ye
pai. Kon ge God unakiye sin-
gare wopake du dje yei mal
embe pai.
9 Tau agelo ge na moll al
embe dji, ni pepa bolo embe
djimben, Sipsip Wombe ana
ino we dji ge, kwa kerman
nambon, ye er wome dje God
embe dje una awi ge, ga God
ye wopake ye awi una mor
we dje molo alla embe dji,
na kandja embe djill ge God
kandjiye kaima paro we dji.
10 Embe djika na tau agelo
moi al gopna boglo une kand-
jiye amblo pla worno dje yell
ba une man dje, ni embe
nayeye dji. Ni agan am-
ban kambono na boll kogo

taimane yenmon, nono Jisas kandjiyebe dje aunmon una mormon. Ni God taimane kandjiye amblo pla worben. Ge propet kandja kaima dje aune ge Jisas kandjiyebe pille djine we dji.

Jon kani iwa ta os kuruwo al ap to moi

11 Na kanill, kupill al au djika kog os kuruwo ta moi. Una ta os ap to moi ge kandjiye embe pai, yene kandja djindo mal yendo una ne, kandja kaima dje aundo una we dji. Une kunda yenda ge singare du dje pai mal yenda, kot piya ge okum to wopake paro mal yenda we dji.

12 Yene nale al ge wamo do kundiye paro mal embe do paika, king kon pula kakinj mal une merke kake pagi. Une gakle al yene kandjiye bolo wori pai ba una kere kane kune nayei, yene kere kanda kune yei.

13 Une kon momo ta worika kon ge meyam boll to paika, une kandjiye ge una embe dji, ge God kandjiye we dji.

14 Ga kupill al ami una moi ge, kon kuruwo wopake kaima woro pagle, kog os kuruwo ap to ipi una ge, ga une pi al are pi.

15 Iwa er wekle pi iwa ge une djebainat kum noi ge, yene djillake al er orko wo epil djell una porapora to kal worda. Une bulo ain amblo una kuruwo kama porapora kantau dongall yenda. God yembe dongall pai iwa ga boll elle kumbsi pille, ga porapora wain megiye mal embe moyeke os ap to iwi iwa ge wo kamblo to djerpall yeworda moye.

16 Une kon momo wori al ge ne, kake al ge kandjiye ta bolo pagi pai ge embe dji, king porapora mor ge une ga kingne moro. Una kerman porapora mor ge une ga iwane kerman moro.

17 Alla na kanill, olpa pai al ge tau agelo ta aglo molo yau kerman to embe dji, ye ka porapora kupill al pakna pir dje wanmor ge, ye wo makai to God kwa kerman gale wori yero ge ye wo nane.

18 Una golo mor gaklene ge ye nane. King ne, ami kantau yei una ne, una yembene dongall pai una ne, kog os boll ap to i wani una ge, ye porapora ga gaklene nane. Kaye pa nukogo ye waninj una ne, nukogo nayenj una ne, kandjine pai ne, napai una ge ye porapora gaklene nane we dji.

19 Djika, na kanill wal simbill ne, makimb al una kingne kambono boll makai to molo wo os al ap to moi iwa ge yene amiye una boll, kunda yembon dje pille yemoi.

20 Os ap to ipi iwa po wal simbill ne, propet kende aike to kaye toi. Propet kende wal djep merke yeika wal simbill kani. Une embe yei al ge, wal simbill yemolo una gaklene al yene makiye bolo awi i kambono ge ne, yene piksaye lotu ye awi kambono, une kandja kende dje awika ga pille i. Una wo wal simbill

ne, propet kende soka aike gun mopillka i pup to wormaka ku salpa wamo do pai al ge po mopill.

21 Iwa os al ap to iwi iwa ge djillake al djebainat orko wo pai ge, i molo soka amine una togolo keri. Ka wo nomaka kumbene pi.

20

Satan kognumb 1,000 kaye panda

1 Na kanill tau agelo ta kupill al kere er kal woi. Tupa mur ye beye nayei al ge, une ki i, ka sen kerman amblo i woi.

2 Iwo nomaga kerman ge amblo, ka sen iwo kaye to wori pa pika, kognumb 1,000 erwo pi. Nomaga ge Satan, une kamasa komato molo woi una.

3 Tau agelo wo une kaye to, una moye al une kandja kende dje djinda dje pille, tupa beye nayei al une pup to kal woro, kond tugo gi dje keri. Kognumb 1,000 erwo pundaka une i orko worne. Ege tuge ta une orko wo kiwa wanmoya.

4 Na kanill una pende king bo sia al ami dje moi. God una singare ke yei ne, wopake yei mal okum tane dje wori moi. Asa una merke Jisas kandjiye dje awo, God kandjiye pillgi dji al ge, una wo nubkane to kelip to i djelldjell wormaka, yenekne minmane moi ge na kanill. Ga wal simbill lotu ye nawo, yene piksaye pai ge para lotu ye nawi. Una wo ye mambrne al ne, aglene al wal simbill yene makiye pagbon we dji ge, ga man dji. Ga kambono ge goi ba alla aglo erwo gun po Krais boll una kantau yemolmaka kognumb 1,000 erwo pi.

5 Ga asamoll aglo erwo gun pi ba una epil djell asa goi ge, aglo erwo gun napine, kognumb 1,000 erwo pundaka are alla aglo erwo gun pine. Kambono Krais boll molo una kantau yei kambono ge, asamoll aglo erwo gun pine paro.

6 Ga God ye wopake ye awi una mor ge, wopake ta mal mor. Una kune soka goye me ge, ga boll nayenda, man. Ga God ne, Krais wal opa ye awi una moye, soka boll aike molo una kantau yeneke kognumb 1,000 erwo punda.

Satan wo ke pi

7 Kognumb 1,000 erwo pundaka, tupa mur beye nayei al ge kond yaprneke, Satan kaye pai ge kere er orko wonda.

8-9 Wo dumo Gok una ne, dumo Magok una dumo yemyem mor ge, ga moye al po kandja kende dje auno dje pille wonda. Une ga dje i makai to embe djinda, nono God unakiye boll kunda yembon we djinda. Yene ami una nambane ge solwara okup merke moro mal embe moi. God yene unakiye wopake kando ga moi al ge Satan yene dje iwi una dumo yemyem kere erwo ipok dje i pakna wori. Ba wamo

kupill al er kal wo toika Satan
unakiye boll do sege ye keri.
10 Satan ga kandja kende
dje awi pille, God wo une i ku
salpa wamo do pai al pup to
pakna wori. Wal simbill ne,
propet kende soka asamoll
wori mopillka, ga 3 pela im-
ina armina ege ege ngembill
kerman golo moye.

Kot kerman pai

11 Na kanill King bo sia ker-
man kuruwo ta yei al ge iwa
ta ami dje moi. Makimb ne,
kupill soka une moi al kere er
take dje pupill, napapill.
12 Una goi kandjine pai ne,
napai ge, iwa sia king al moi
ge nale al aglo moi. Tau
agelo buk pende iwo pre dje
wori yei. Buk ta iwo pre dje
wori yei ge una gun moye
buk. Goi una singare taiman-
taiman dje yei mal buk al
bolo wori pai ge, iwa sia king
al moi ge kane omuk to awi.
13 Solwara goi una aglo er
womaka, goi dumo mor ge
porapora er womaka, iwa sia
king al ami dje moi iwa ge,
ga singare ye wani mal kot ye
omuk to awi.
14 Awo pagle, una goi dumo
ne, una gor me soka kogo alla
napanda dje pille, God i ku
salpa wamo do pai al pup to
pakna wori. Una pakna moi
ge, kun soka goi una moi.
15 Alla una gun moye buk
yei al ge, una kandjine pakna
bolo wori napai una ge, tau
agelo wo ku salpa wamo do
pai al i pup to pakna wori.

21

Kupill makimb kindja wo pai

1 Na kanill, kupill makimb
asa pai ge alla napai, kindja
ta mal pai. Solwara moi ge er
po keri, namoi.
2 Na kanill, dumo
Jerusalem God boll wopake
ta mal yei ge, kupill kere er
kal wono dje yei. Ana yene
woge boll bolo imboll dje
konkunom wopake wordo
mal ge Jerusalem embe yei.
3 Sia king yei al iwa ta
yau kerman to embe dji, ye
pillme! Ipon God numbiye
yero ge una boll yero. Une
kambono boll molo pandaka
ga une unakiye moyeke
embe yenda. Ge kaima, God
moro ge, une ga boll aike
molo ga Godne moya eri.
4 Wal asa pai ge pai pora dje
keri. Una kimb nuye ge, une
kill gulo woro kerda, kimb
kallngane alla nayene, alla
nagoye, imb alla nakakne,
ngembill alla nagoye.
5 Iwa sia king al ami dje
moi iwa ge, une kandja embe
dji, ye pillme! Wal porapora
pai ge na i gun wordo we dji.
Une kandja alla dje embe dji,
na kandja manda djindo ge,
kandja kaima paro, una pillgi
djine mal paro. Ni pepa al
bopen we dji.
6 Une na moll al embe dji,
wal yell ge pora dje keri. Wal
wekle ne, are wonda ge na
pille kane yendo. Wal asa
pai ne, are panda ge na wal
ne moro. Una nubkane asip

tonda ge na gun moye nu au-
naka kiwa nane.
7 Una kunda yembe yei dal,
na djindo wal ge ga auno.
Na ga Godne moyaka, ga na
wombana moye.
8 Ba alla, pillgi nadjinj
una ne, Jisas boll mopon ge
ngandjill paro we djinj una
ne, singare ke kayekaye yenj
una ne, una togor una ne,
iwana djingdjang ke yenj una
ne, kundja kayekaye yenj
una ne, god kende boll lotu ye
awinj una ne, kandja kende
dje awo yenj una ge, ku salpa
wamo do paro dumo ge pine.
Ga kun soka goye una mor.

Jon kani Jerusalem kindja wo pai

9 Tau agelo 7 pela dis am-
blo moi ge una ye ke yenda
wal pakna moi. Ga moi al
ge, taimanta na moll al wo
embe dji, Sipsip Wombe ana
ino dje yendo ge, na ombine
dje auno, ni we! dji.
10 God Murble na boll
moika tau agelo ge wo na
dje ipo kamkimb pla kaima
pai al wori mollka une dumo
Jerusalem ge ombine dje na
awi. Ge God dumoye, yene
boll yei. Kupill al ge kere er
kal wono dje yei.
11 Yei ge God yene poll dje
au kerman djindo mal ge
Jerusalem embe mal yei. Ku
jaspa ku kerman boi glas ta-
lang yendo mal embe yei.
12 Gull kerman ge pla
kaima pai. Djillake 12 pela
yei al ge tau agelo taiman-
taiman dje aglo moi. Kond
djillake yei al ge Israel iwa
duliye 12 pela kandjine bolo
wori pai.
13 Olpa pla woi al kond djil-
lake sokara yei. Olpa er kal
pi al kond sokara yei. Kond
koito sokara yei. Kond ko-
mato sokara yei.
14 Dumo yei ge asamoll ku
12 pela bolo wori pai. Gull be
ye pagi ge, dongall kaima pai.
Ku pai al ge Sipsip Wombe
yene aposelye kandjine ge
bolo wori pai.
15 Tau agelo ta na boll
kandja dje moi ge, une
Jerusalem ne, gull ne, kond
djillake yei ge bulo gol amblo
i su yeno dje yei.
16 Yei al ge, Jerusalem wulle
yemyem, kola ka ne, pla kal
porapora yei al ge 2,200 kilo-
mita pa kune yei.
17 Une gull i su ye kane pa-
gle gull tominj pai ge 65 mita
mal embe pai. Su we dji ge
una wal i su yenj mal embe
pai. Tau agelo ge bulo su ge i
pagle, gull pai al ge i su yei.
18 Gull pai ge God wal
kayekaye ta i gull nayei, une
ku jaspa mindjing i gull yei.
Jerusalem pakna yei ge ku
gol i take wori yeika, talang
yei ge glas mal embe pai.
19 Gull kalto yei al ge God
ku top kerman boi ku ge
iwo pagi. Asamoll une ku
jaspa iwo pagi. Namba 2 ku
ge gakle moru wori kandjiye
sapaia we dji. Ku namba 3 ge
ku aget we dji. Ku namba 4 ge
iko yeke gakle koro mal embe
pai kandjiye ge emeral we dji.
20 Ku namba 5 ge ku bage
ne, kuruwo boll paika kand-

jiye sadonikis we dji. Ku namba 6 ge ku bage konilian we dji. Ku namba 7 gakle ge gispa paika kandjiye krisolait we dji. Ku namba 8 ge ku ta iko yeke gakle koro mal embe pai ge beril we dji. Ku namba 9 ge ku gakle gispa wori topas we dji. Ku namba 10 ge ku krisopres. Ku namba 11 ge aiasin we dji. Ku namba 12 ge ku bage ta kandjiye ametis we dji.

21 Gull pai al, kond dua 12 pela yei ge, bis kerman taimantaiman dje i dua yewori pai. Bis ge mogoi kina mal kuruwo wopake talang yei. Jerusalem kondwe porapora yei al ge, ku gol pall yei, glas mal embe talang ye pai.

22 Na kanill, God yene lotuye numb kerman ta nayei. God yembe dongall ke pai una ne, Sipsip Wombe yenekne soka lotu numb kerman mal embe mopill.

23 Jerusalem yei ge olpa takene ta do au djinda napai. God yene moi al ge poll dje au kerman dje paika, Sipsip Wombe ge wamo lambo mal embe moi.

24 Una dumo yemyem moi ge Jerusalem do poll dje au kerman djinda al ge wanne. Makimb al king kambono yenekne wal wopake wopake kannane ge i pakna wone.

25 Jerusalem pakna yero al ge emill ta napanda. Gull djillake porapora pai ge natugne, man, ege ege kiwa yenda.

26 Dumo yemyem moi una yenekne wal kerman kerman kannoi ge i er pakna wone.

27 God nale al una djengimb panda una ge, er pakna napine. Singare ke ye ngandjill nagor una ne, kende ye waninj una ge er pakna napine, man. Gun moye una yenekne kandjine Sipsip Wombe bukye al bolo wori paro una mindjing er pakna pine, una kiwa man.

22

Jon kani nu ne, iko megiye una no gun moi

1 Alla nu kerman ta woi ge tau agelo na ombine dje awi kanill. Nu ge una no gun moye nu woi. Nu ge glas mal talang ye woi. God ne, Sipsip Wombe yenekne sia kingne al nu er orko wo

2 Jerusalem kondwe kerman pakna yei al ge wo pi. Nu djeke yemyem iko bolo moi. Ge una iko megiye ge no gun moye iko moi. Takene taimantaiman dje wondo mal iko megiye bo toto yendo. Alla una dumo yemyem mor ge ke ta toi dal, iko yeke ge al pille* erwo gun pine.

3 Alla God wal ke kane, iworno dje pro wal ge ta nayenda. God ne Sipsip Wombe sia king yei ge Jerusalem pakna yenda. God kogoye una wo une lotu ye aune.

* **22:2:** Una iko yeke ge i nane mo, kopong yene mo, ambiye ge nakanmon. Baibel dje pene nawordo.

4 Ga God gume djillake kanneke une kandjiye ga mambrne al bolo pagiya.

5 Una wamo lambo gaye, mo olpa donda ba kogoye napanda. Emill ge napanda. God yene poll dje au kerman djindo al ge, ga ege ege king mal embe molo pane.

6 Tau agelo ge une na moll al embe dji, na kandja ipon djindo ge kandja kaima paro, una pillgi djine mal paro. God Iwa Kerman yene propet kambono kandja dji mal ombine dje aundo iwa moro ge, une yene tau agelo dje wori wo yene kogoye una moi al ombine dje awika are wal ola dje wonda mal kanne we dji.

Jisas er yem wonda

7 Ye pillme! Na wono manda yendo! Buk yero ge propet kandja dji mal paro. Una pille karkar yei dal, God wopake ye aunda moye.

8 Na Jon, kandja bolo pagi ge na pille kane yell. Wal pai ge nanam nalena al kanill. Tau agelo wal ombine dje na awi iwa ge, une kake al na magi dje taimangaus pa une kandjiye amblo pla worno dje yell.

9 Ba une man dji. God kogoye una propet kambono ne, una kandja ge pille karkar yene una ne, God kogoye ni boll yenj mal ge, na para yendo. Na kandjina amblo pla naworben. Ni God kandjiye amblo pla worben we dji.

10 Une na moll al embe dji, ege manda yendo, kandja manda paro ge una kanne, ni seke napagben.

11 Una wambo tonj una ge ye pamoyebe. Una singare keke yenj ge, ye pamoyebe. Una singare du dje yenj ge, ye pamoyebe. Una wopake ta mal yenj ge, ye pamoyebe, dje tau agelo embe dji.

12 Jisas embe dji, ye pillme! Na wono manda yendo. Una taimantaiman dje singare ye waninj mal ge na top auno.

13 Wal asa pai ne, wal are panda ge na pille kane yendo. Wal wekle are wonda ge na wal ne moro.

14 Una yenekne konne kunomne was yene ge God wopake ye aunda moye. Jerusalem gull al er pakna po, iko megiye una no gun moye iko ge, po wuro nane.

15 Ba alla, gull orkoto mor una ge ke mal mor. Kum par ne, kundja yenj una ne, iwana djingdjang ke yenj una ne, una togor una ne, god kende lotu ye awinj una ne, una wopille singare kende ye waninj una ge orkoto mor.

16 Na Jisas. Na tauna agelo ta dje worill, une ni mon al wo kandja dje awika ni pillgi dji una moye al dje aumben we dji. King Depit yene ikoye djipale ge na moro. Na une wombaye moro. Kam kosek do au djindo ge, na wale moro.

17 God Murble ne, Sipsip Wombe ana ino dje yendo ge, kandja embe djinmell, ni er we! djinmell. Kandja manda paro ge, pille moye una para embe djine, ni er we! djine.

Una nubkane asip tonda ge, wone mal. Una nu nambon dje piye ge, God kiwa aunda, ga no gun moye we dji.

Buk yero ge una kere kanpol tane

18 Wal are wonda wal pille na pepa bolo pagro. Una kerne ge, kanpol tane. Una kandja gun ta pakna wori dal, God yewordaka una wo ke pi mal ge, ga wo ke embe pine.

19 Kandja ge, kembis ta iwori dal, God yendaka, wal naine. Jerusalem wopake ta mal yero ge, ga er pakna po namoye. Iko megiye no gun moye we dje bolo wori pai ge, ga boll nayenda.

20 Kandja porapora dje woi ge, Iwa Kerman kandja embe djindo, ge kaima! Na wono manda yendo! Ge kaima! Iwa Kerman Jisas, ni er we!

21 God unakiye porapora ye mor ge, Iwa Kerman Jisas ye wopake pille aunda moye. Kaima.